2009 Ministerio de Cultura

59

BIBLIOTECA
PROVINCIAL Y DEL INSTITUTO
DE GUADALAJARA.

Estante
Tabla
Número de la tabla

Inc. V.

2009 Ministerio de Cultura

2009 Ministerio de Cultura

2009 Ministerio de Cultura

Reg. 7-9-11

Biblioteca Provincial y Centro Coordinador

2009 Ministerio de Cultura

2009 Ministerio de Cultura

Incipit regiſtrū in libros ſequentes Caſſiani.

Abbas iohānes rigat lignū arídum.libro.iiij. capitulo.xxiiij.
Abbas pynuſius fratruz pedibꝰ
a prouoluitur.libro.iiij.capit.xxx.
Abbas macharíꝰ mōtuū ſuſcitat Collatione.xv. ca.iij.
Abbas abraam vbera mulieris arida lacte abundare facit ⁊ claudum curat.collatione.xv. capi.iiij.⁊.v.
Abbas paphnutius proſternit ſe ad veniā i limine eccleſie.col.xviij. cap.xv.
Abrenuntiatio quid ſit.libro.iiij. ca.xxxiiij.
Abrenunciatio non prodeſt ſi implicamur dimiſſis libro.iiii. ca.xxxvi.
Abrenunciantis preparatio contra temptationes. libro.iiii. ca.xxxviii.
Abrenuncians ad perfectionem ſine charitate contendens collatione.i. ca.vi.
Abrenūciationū tria genera.col.iii. ca.iii.vi.vii.
Abrenunciatio exterior non ꝓdeſt abſq̧ interiori. col.iii. ca.vii.
Abrenūciatio maloꝝ deſcribit̄.col.iiii. ca.xx.⁊.xxi.
Abſtinentia ſpiritalis puritatem cordis generat.libro.v. ca.xxi.
Abſtinentia corporalis quare exerceat̄.li.v.ca.xxii.
Abſtinentia ſenis comedentꝭ ⁊ adhuc eſurientis.libro.v. ca.xxv.
Abſtinentie temperamentum quomō ſit ſeruandū col.xxi. ca.xxii.
Abſtinentiam noſtrā celare debemus. col.v.ca.xix.
Abſtinentiam cur interdum tēptatio carnis ſequatur.col.xxii. ca.ii.⁊.iii.
Accidie natura deſcribitur.libro.x. ca.i.
Accidia quāta diſpēdia inferat menti.libro.x.ca.ii.
Accidia quibus generibus ſuperat monachum libro.x. ca.iii.
Accidia cecat mētē ab omni virtute.libro.x. ca.iiii.
Accidie duplex eſt impugnatio.libro.x. ca.v.
Accidia capti quō collabuntur.libro.x. ca.vi.
Actionis ordo mutat̄ ſine culpa propter effectum ſtudii col.xvii. ca.xiiii.
Actualis pfectio duplici rōe ſubſiſtit.col.xiiii.ca.iii.
Actualis perfectio erga multa ſtudia diriuatur.collatione.xiiii. ca.iiii.
Actuum preteritorum recordatio quouſq̧ ſit habēda.col.xx. ca.vii.
Adā vniuerſaꝝ rerū naturas nouit.col.viii.ca.xxi.
Agonis carnal' ſiſtudo ad certū ſpiritale.li.v.c.xii.
Agonis ſpiritalis fundamentum in quo collocetur libro.v. ca.xvii.
Agonis mundialis purificatio.li.vi. ca.vi.
Ambidexter vir perfectus figuraliter nuncupatur. colla.vi. ca.x.
Amicitiarū genera diuerſa ſunt.col.xvi. ca.ii.
Amicitia indiſſolubilis virtutum parilitate federatur.col.xvi. ca.iii.
Amicitia ꝑpetua tm̄ īt pfectos ſtare p̄t.col.xvi. c.v
Amicicia quomodo poſſit inuiolabiliter retentari. colla.xvi. ca.vi.
Amicicie iuramento firmare indirupte ſtare nō poſſunt.col.xvi. ca.xxviii.
Amor dei comparatur viro qui a muliere deſeritur colla.xii. ca.viii.
Anachoretarū principiū ⁊ ordo.col.xviii. ca.vi.
Anachorete qualia loca debeant expetere.collatione.xxiiii. capi.iii.
Angelū ſathane pro angelo lucis ſuſcipit hero.collatione.ii. ca.v.
Angeli nō ſunt putandi imutabilis eſſe nature.collatione.vi. ca.xvi.
Angeli creati probantur ante celum ⁊ terram.collatione.viii. ca.vii.
Angelorum lapſus.⁊ diaboli deſcribitur.collatione.viii. ca.viii.
Angeli duo ſingulis hominibus ſunt deputati.collatione.viii. ca.xvii.
Anime perpetuitas ⁊ natura deſcribitur.collatione.prima. ca.xiiii.
Anime ⁊ aquarie mole cōparatio.col.i. ca.xviii.
Anime decor ⁊ feditas in quibus conſiſtat.collatione.vi. capit.viii.
Animaꝝ tres ſunt ſtatus.col.iiii. ca.xix.
Anime mobilitas.col.vii. ca.iii.
Anime ſtatus ⁊ virtus.col.vii. ca.iiii.
Anima naturaliter nunq̄ poteſt eſſe ocioſa.collatione.vii. capi.iiii.
Anime perfectio ⁊ ſimilitudo. col.vii. ca.v.
Anime mobilitas plume vel pennule comparatur. col.ix. ca.iiii.
Anima imunda nō tradere nec ꝑcipere pōt ſciam ſpiritalem.col.xiiii. ca.xiiii.
Anime naturalr̄ inſunt ſemia v̄tutū.col.xiii.ca.xii.
Anime motus tripartitus diſtinguitur.collatione.xxiiii. cap.xv.
Anime pars inferior primo ſuccumbit temptatiōibus.col.xxiiii. ca.xvii.
Archebii epiſcopi vita laudabilis.li.v. ca.xxxvii.
Arma chriſtianoꝝ que ſint que ad prelioruz exercitia preparentur.col.vii. ca.v.
Artes oēs ꝓprium finem hn̄t.col.i. ca.ii.
Artis magice auctor quis fuit.col.viii. ca.xxi.
Athletis chriſti in corpore cōſtitutis pugna nō deeſt.li.v. capi.xix.
Auaritie morbus q̄ ꝑniciosus ſit.li.vii. ca.ii.
Auaricie morbus difficulter repellit̄.li.vij. ca.vi.
Auaricia vnde generet̄ ⁊ quāta mala ipſa generet. libro.vij. ca.vij.
Auaricia oēs virtutes impedit.li.vij. capi.viij.
Auarus monachus non poteſt permanere fixus in cenobio li.vii. ca.ix.
Auarus monachꝰ graui labori ſe ſubijcit.li.vij.ca.x.
Auari monachi requirunt feminas pro cuſtodia pecuniarum.li.vij. ca xi

2009 Ministerio de Cultura

Auaricie morbꝰ triplex eſſe diffinit.li.vij. ca.xiiij.
Auari monachi teſtimonio colorato ſe defendunt. libro.vii. ca.xvi.
Auaritia ſuparꝰ ignominioſus reddit.li.vii.cap.xx.
Auaricia qualiter debeat ſupari.li.vii. ca.xxi.
Auarus eſſe pōt nō habens pecunias.li.vii.ca.xxii.
Auaricia non pōt vinci niſi nuditate.li.vii.ca.xxiiii.
Auaricia paruum exitum ſortitur.li.vii. ca.xxv.
Auaritia leprā aīe infert.li.vii. ca.xxvi.
Auaricia victoriā nuditate cōquirit.li.vii.ca.xxviii.
Auariciam vincere poteſt perſeuerans in monaſterio.li.vii. ca.xxxi.
Auaricie ⁊ naturalium viciorum differentia.collatione.v. ca.viii.
Auctoritatem quidam annoruꝫ numeroſitate vſurpant.col.ii. capi.xiii.
Auctor huius libri binomius fuit.li.v. capi.xxxv.
Auctor huius libri nō tm̄ audita ſꝫ viſa narrat. In prologo primo qui incipit Veteris.
Auctor monachorum in primordio fidei quis fuit. libro.ii. ca.v.
Auctores a quibꝰ cingulus monachoꝝ habet exordium.li.i. ca.ii.
Auctores baculorum qui a monachis deferuntur. libro.i. cap.ix.
Aculos quare deferant mōachi.li.i. ca.ix.
b Baſilii ſnīa de virginitate.li.vi. ca.xix.
Baſilii ſentētia contra auarum mōachū. libro.vii. cap.xix.
Blaſphemꝰ traditur immundiſſimo ſpiritui. libro.xii. cap.xx.
Bella carnalia nō obtinens ſpiritaliter pugnare nō poteſt.li.v. capi.xvi.
Bellum auaricie extra naturam eſſe dicitur. libro.vii. capi.i.
Beneficium nuditatis non prodeſt cupidis. libro.vii. ca.xxii.
Bonitas humana ſi diuine bonitati cōparetur nō eſt bona.col.xxiii. ca.iiii.
Bono ſummo nemo poteſt iugiter intendere.collatione.xxiii. cap.v.
Bonum principale cōſiſtit in diuina cōtemplatiōe col.i. ca.viii.
Bonum malum ⁊ medium huius mundi.collatione.vi. capi.iii.
Bonum velle confortat ⁊ dirigit deus.collatione.xiii. capi.xi.
Bonum principale nō propter inferius bonuꝫ debet exerceri.col.xxi. ca.xv.
Bonuꝫ pricipale quomō a ceteris bonis diſcernatur.cap.xxi. ca.xvi.
Bonum multiplex conſummauit paulus apoſtolus.col.xxiii. capi.ii.
Bonum qđ apoſtolus ſe perficere nō poſſe teſtat. col.xxiij. ca.iii.
alciamentis quare nō ſint vſi monachi in
c egypto.li.i. cap.x.
Chananeoꝝ terra quōdam fuit feminiſem ſparata.col.v. ca.xxiiii.
Carminum ſecularium quomodo poſſumus obliuiſci.col.xiiii. ca.xii.⁊.xiii.
Carnis vocabulum ī ſcriptura diuerſimode exponitur.col.iiii. capi.x.
Caſtitas ſanctimonia nuncupat.li.vi. ca.xv.⁊.xvi.
Caſtitas ⁊ continentie differentia libro.vi.cap.iiii. ⁊ col.vij. cap.xi.
Caſtitas peculiaris gratia eſt inter munera dei.libro.vi. ca.vi.
Caſtitatis cuſtodiā augere debet pmiū.li.vi.ca.xvij.
Caſtitas ſine hūilitate obtineri ñ pōt.li.vi.c.xviii.
Caſtitas excellens abbatis ſereni.col.vii. ca.i.⁊.ij.
Caſtitatis gradus ⁊ differentie deſcribuntur.collatione xii. ca.vii.
Caſtitatis naturaꝫ inexperti cognoſcere nō poſſunt col.xii. ca.viii.
Caſtitatis perfecte ſigna.col.xii. ca.viii.
Caſtitati nō nocet carnis commotio accidens per ſomnum.col.xii. capi.x.
Caſtitatis dulcedinem ſoli agnoſcūt qui experiuntur.col.xii. ca.xiii.
Caſtitatis poſſibilitas in quo tempore poſſit agnoſci.col.xii. capi.xv.
Caſtitatis finis debitus.col.xii. capi.xvi.
Caſtitatem imaginariam philoſophi habuerunt. col.xiii. ca.v.
Caſtitatis inſtrumēta abſq auxilio dei retinere nō poſſumus.col.xiii. capit.vi.
Caſtitatis exemplum famoſum agricole. collatione.xiiii. cap.vii.
Caſtitatis perfecte reuelatio.col.xv. capi.x.
Cellam deſerere quantum detrimentum ſit.collatione.vi. ca.xv.
Cellam tradit fratribus cum vtēſilibus ſuis. libro.v. ca.xxxvii.
Cellulas repetere ⁊ inhabitare qualiter debeamꝰ. libro.ii. ca.xv.
Cenobite qualiter in congregatiōe viuere debeāt. libro.iiii. capi.xli.
Cenobitarum profeſſio quibus auctoribus ſit iſtituta.col.xviii. cap.v.
Cenobitarum vtilitas ad differentiā heremitaruꝫ col.xix. ca.vi.
Cenobii ⁊ monaſterii differentia.col.xviii. ca.x.
Cenobii ⁊ ſolitudinis fructus deſcribuntur.collatione.xix. ca.viii.
Centurio euāgelicus tenet ſimilitudineꝫ anime pfecte.col.vii. ca.v.
Cheremōis abbatis etas.inceſſus ⁊ excuſatio.collatione.xi. capi.iiii.
Cheremonis abbatis verba de caſtitate. collatione.xii. capi.primo.
Cibi quotidiani optimus modus collatione. ſecūda. ca.xix.xxi.xxii.⁊.xxvi.
Cilicinam veſtem quare patres refutauerunt.li

2009 Ministerio de Cultura

bro.i. capi.iij.

Cingulus monachorum a quibus ortuz habuerit. libro.i. capi.ij.

Cinguli ſpiritalis ſacramentuz.li.i. ca.xii.

Cogitationes prauas quomodo excludere debeamus.li.vi. cap.xiij.

Cogitationuz ſtatus deſcribit.col.i. cap.xvij.

Cogitationum noſtrarum triplex principium.collatione.i. ca.xix.

Cogitationum quadruplex diſcretio.col.i. ca.xxij.

Cogitationum diſcretio ad ſimilitudinem nummularij.col.i. cap.xx.

Cogitationes ſenioribus pateſacere debem⁹.collatione.ij. ca.xi.

Cogitationes noſtras quomõ cognoſcant demones.col.vij. ca.xv.

Cogitationes noſtras demones qbuſdã coniecturis eliciunt.col.vij. capi.xvi.

Cogitatiões bone difficilius cuſtodiunt ꝙ cõcipiantur.col.ix. capi.vij.

Cogitationum mutabilitas.col.x. ca.xiij.

Cogitationum ſuarum archana manifeſtant.collatione.xxiiii. cap.i.

Cogitationes ſuas quomõ debeat mõachus cuſtodire.col.xxiiii. capit.vi.

Cognitio ſpiritalium rerum quomõ apprehendatur.col.xiiii. capi.ii.

Collobijs quare vtant monachi.libro.primo.ca.v.

Comedere ⁊ bibere extra menſam ꝙ illicituz ſit.libro.iiij. ca.xviij.

Comedendi tempus atq; mẽſura col.xxi. ca.xxiij.

Cõmotiones noſtro vitio non aliorum excitantur in nobis.li.ix. capi.v.⁊.vi.

Compatio eius qui deſtinata ferire contendat.collatione.i. capi.v.

Communione dominica nunq̃ ſe dignum aliquis iudicare debet.col.xxij. cap.vi.

Concupiſcentias carnis qualiter extinguere debeamus.li.v. ca.xi.

Concupiſcentias ſpiritus quid ſit.collat.iiij. ca.xi.

Concupiſcentia carnis aduerſus ſpiritum qd nobis proſit.col.iiij. capi.xv.

Concordia ſex viciorum ⁊ diſſidentia duorum ab eiſdem.col.v. capi.x.

Confidentie ꝓprie periculum.collati.ij. capitu.xi.

Compunctionuz cauſe diuerſe ſunt.col.ix.ca.xxvi.

Compunctionum diuerſe ſunt qualitates.collatione.ix. cap.xxvij.

Conſilium pauperum ⁊ ſimplicium non debemus reſpuere In prologo primo qui incipit Veteris

Conſilio fideli anxietas magna remouetur.collatione.xvij. cap.iij.

Contemplationis conatus ad ſimilitudinẽ marie ⁊ marthe.col.i. ca.viij.

Contemplatio dei multiſarie concipitur. collatione.i. cap.xv.

Cõtetiones religioſoꝝ ꝓ vilib⁹ reb⁹. colla.i. ca.vi.

Contemnentes magna occupantur aliquãdo paruis.col.iiii. capi.xxi.

Cordis ſtabilitas quomodo poſſit acquiri.collatione.x. capit.xiiii.

Correptionũ diuerſaꝝ regule.libro.iiii. capit.xvi.

Criminoſum habetur ſi quis ſuum quippiam dixerit.li.iiii. ca.xiii.

Crux noſtra timor domini eſt.libro.iiii.capi.xxxv.

Crux impreſſa pectori ⁊ fronti non ſinit demones approximare.col.viii. ca.xviii.

Culpe fratrum quomõ puniantur.li.iiii.capit.xvi.

Culpe leuiores fuerunt nonnullis cauſa mortis. col.vi. ca.xi.

D Anielis abbatis vita deſcribitur.collatione.iiii. capitulo.i.

Debitum creditoribus pro matre perſoluit archebius.li.v. ca.xxxviii.

Decipientis ⁊ decepti pena.innuitur.col.viii. ca.xi.

Decimas fideliter offerentes commendantur.collatione.xxi. ca.ii.

Decimarum ⁊ primiciarũ oblatio.col.xxi.capi.iii.

Dei voluntate vel permiſſu cuncta gerũtur. collatione.iii. cap.xx.

Deo quedam ex conſuetudine nature noſtre aſcribimus.li.viii. capi.iii.

Deo mẽbra hũana quare aſcribant.li.viii.cap.iiii.

Deus ſolus incorporeus dicitur .col.vii. cap.xiii.

Deus nihil quod ſubſtantialiter maluz ſit creauit colla.viii. ca.vi.

De⁹i adiutoriũ meũ ĩtẽde quãre ſit vtuꝗ. col.x. c.x.

De⁹ ſepe iuitos nos trahit ad ſalutẽ.col.xiii.ca.vi.

Deus diiudicat vniuerſa ſecunduz preſentes act⁹ hominum.collatione.xvii. cap.xxvi.

Demones quid poſſunt in cogitationibus ⁊ quid non poſſunt.col.vii. ca.xv.

Demones certi vnicuiq; vitio prelati ſunt. collatione.vii. capi xvii.

Demões quẽ modũ ĩ pugnatõe ſuẽt.col.vii. c.xix.

Demões ſũt vni⁹ fortitudis ad temptandum.collatione.vii. capit.xx.

Demones non ſine labore cõfligunt cum hominibus.collatione.vii. capit.xxi.

Demones non habent poteſtatez ledendi niſi permiſſi a deo.collatione.vii. ca.xxii.

Demonũ poteſtas imminuta eſt.colla.vii.ca.xxiii.

Demones quomõ ſibi aditum preparent in corporibus hominum.col.vii. ca.xxiiii.

Demonum diuerſa ſũt ſtudia ⁊ voluntates. collatione.vii. ca.xxxi.

Demoniorum genera contra iuſtos dimicãtia.collatione.vii. cap xxxi.

Dẽonũ iqetudo quã i aere ſp exercẽt.col.viii.c.xii.

Dẽonũ caſ⁹ ⁊ ĩitiũ lapſ⁹ eorũdẽ.col.viii.c.viii.⁊.x.

Demonum pugna quam aduerſus ſeipſos cõmouent.col.viii. ca .xiii.

Demonum ſubiectio quam ſuis principibus exhibent.collatione.viii. capit.xvi.

2009 Ministerio de Cultura

Demones nihil aduerſus homines preualent niſi prius mentes poſſederint. collatione .viii. ca.xix.
Derelinqui interdum a domino vtile nobis eſt.collatione.iiij. capitu.vi.
Diabolus nr̄o fini ſemp̄ inſidiat̄.li.iiij.capi.xxxvii.
Diaboli illuſiones quibus incautos decipit. collatione.i. capit.xx.
Diabolus in claritate apparens creditur eſſe nuncius iuſtitie.collatione.ii. cap.vii.
Diaboli peccatum quare ſine remedio ⁊ venia ſit. collatione.iiii. capit.xiiii.
Diabolus nullum decipere poteſt niſi eum qui prebuerit ſue voluntatis conſenſum.colla.vii.ca.viii.
Diabolus quomodo dicatur mendax ⁊ pater eius collatione.viii. capi.xxv.
Diffinitionibus apoſtolorum ⁊ patrum non nr̄is viuere debemus.libro.vii. capi.xviii.
Diffinitionibus proprijs confidens perfectionis culmen aſcendere non poteſt.collati.ij.capi.xxiiii.
Diffiniendum nullis eſt de his que ad vſum humanum pertinent.collatione.xvii. ca.xxxi.
Diffinitio immobilis in quibus ſit tenenda ⁊ in q̄bus reſcindenda.collatione.xvii. capi.xxix.
Diffinitio incauta veniabiliter mutatur. collatione.xvii. capi.viii.
Diffinitionibus noſtris nō debemus obſtinate adherere.collatione.xvii. capit.xxv.
Diſcretio inter nobiliſſima ſpirituſſancti dona numeratur.collatione.ij. ca.primo.
Diſcretio quanta bona conferat religioſo. collatione.ij. capi.ij.
Diſcretionis bonum multipliciter in ſcripturis cōmendatur.collati.ii. capi.iiii.
Diſcretionis imperitia ſunt decepti ſaul ⁊ achab. collatione.ii. capit.iii.
Diſcretio principaliter ducit ad deum .collatione.ii. cap.ii.
Diſcretionē appetere debemus.collati.ii. cap.xvi.
Diſcretio vera quō poſſideatur.collatio.ii.capit.x.
Diſcretiōis ipitia decepti.col.ii. ca.v.vi.vii. ⁊.viii.
Diſpenſatio dei inſcrutabilis eſt.col.xiii.capi.xvii.
Diſſentio quibus de cauſis naſcat̄ inter ſpiritales. colla.xvi. ca.viii.
Diſſenſionum cauſe ſpiritales ſunt amputādę collatione.xvi. ca.ix.
Directio cordis in deum.col.i. capi.xiii.
Dilectio naturaliter ineſt omnibus animantibus ſm̄ genus ſuum col.xvi. capi.ii.
Diluuio iuſte puniti ſunt qui ante peccauerūt.collatione.viii. ca.xxiiii.
Docere alios poſſe preſumentes corripiuntur.collatione.xxiiii. capitu.xvi.
Dominice diei conſuetudo ad differentiam aliorū dierum.libro.iii. capi.xi.
Dormire quare poſt matutinas diſſuadeatur . libro.ii.cap.xiii. Et libro.iii.cap.v.
Dormire quando ſit vituperabile ⁊ quādo laudabile.li.v. ca.xxix. ⁊.xxxi.
Diuiciarum triplex genus.col.iii. cap.ix.
Diuitias corporales tantum relinquens pfectus eſſe nō poteſt.col.iij. capi.x.

E

Brietas non tantum ex vino cauſatur.libro.v. ca.vi.
Eligi quis debeat in prelatum.li.ii. ca.iij.
Epiſtole parentum comburuntur anteq̄ legūtur. libro.v. cap.xxxii.
Error hereticorum deteſtabilis de chriſto ⁊ latrōe. colla.i. ca.xiiii.
Errores non vere renunciantium manifeſtat ſenex.col.xxiiii. capi.ii.
Eſca delicatiſſima apud egypti monachos que ſit. libro.iiii. cap xi.
Eſca quo fine ſumenda ſit.li.v. capitu.viii.
Eſce ſumende tempus excedere non debemus. libro.v. capit.xx.
Eſca monachi qualis eē debeat.li.v. capit.xxiii.
Eſcā i cella ſenex nunq̄ ſolus accipiēs.li. v.c.xxvi.
Eſca multiplex ſanctarum ſcripturarum. collatione.viii. ca.iii.
Euangelij gratia quid cōferat perfectis ⁊ infirmis collati.xxi. ca.vi.
Euāgeliū ſub gr̄a an ſub legis terrore velim⁹ cōſiſtere ſitum eſt in noſtra poteſtate.colla.xxi. cap.vii.
Euangelice perfectiōis gratia quō quis pbetur eſſe ſubiectus.col xxi. ca.xxxiiii.
Euagatiōe corpis magis aggrauatur q̄ releuatur anxietas cordis.col.xxiiii. capi. v.
Eunuchorū tepor deſcribitur.colla.iiii. cap.xvii.
Exauditionis indicia ſunt multa.col.ix. cap.xxxii.
Excuſatio caſſiani de inſtitutis patrum ſcribendis In plogo primo qui incipit Veteris.
Excitator fratrum ſolita hora debet cōmonere fratres.li.ii. cap.xvii.
Exempla perfectionis ab vno vel a paucis experire debemus.li.iiii. ca. xl.
Exempla virtutū a paucis vel rariſſimis ſumam⁹ colla.iii. cap.vii.
Exemplum de auaro mōacho.li.vii. capi.xi.
Exemplum de iuda contra morbum auaricie.libro.vii. ca.xxiii.
Exemplum de fratre accidioſo.li.x. cap.xx.
Exēplū regis ezechie vanagloria diecti.li.xi. ca.x.
Exemplū regis ozie vanagloria ſupati.li.xi. ca.xi.
Exemplum ioas regis iude quid propter ſupbiā meruerit.li.xii. capi.xxi.
Exemplum fratris ieiunium differentis pp indebitum finem.col.ii. ca.xxiiii.
Exemplum de ruſtico qui caſtitatē cum vxore ſua tenuit .col.xiiii. ca .vii.
Exemplum patientie de quadam femina. collatione.xviii. cap.xiiii.
Exemplum patientie de beato abbate paphnutio colla.xviii. cap.xv.
Exemplum de fratre qui demonum cateruā vidit.

2009 Ministerio de Cultura

colla.vij. cap.xvi.
Exemplum de fratre qui ꝓpter pollutiones a cōmunione abſtinuit.col.xxij. cap.vi.
Expoſitio illius. Exercitatio corporalis ad modicum vtilis eſt.col.i. capi.x.
Expoſitio dñice orationis.col.ix. ca.xviij.
Expoſitio illius: Omnibus omnia factus ſum.collatio.xvij. ca.xx.
Expoſitio verſiculi: Preueni in maturitate ⁊ clamaui.col.xxi. ca.xxvi.
Expoſitio illius: Non qđ volo bonū facio: ſed qđ odi malum hoc ago.col.xxiij. cap.i.ij.iij ⁊.xv.
Expoſitio illius: Condelector legi dei ſm interiorem hominem.col.xxiij. ca.xi.
Expoſitio illius: Scimus quoniam lex ſpiritalis ē colla.xxiij. capi.xij.
Expoſitio illius: Scio ꝙ nō habitat in me hoc eſt in carne mea bonū.col.xxiij. cap.xiij.
Expoſitio illius: Jugum meum ſuaue eſt.collatione.xxiiij. capi.xxiij.
Exauditionis diuerſe ſunt cauſe.col.ix. ca.xxxiiij.
f Fabula de tōſoris mercede compoſita.collatione.xxiiij. cap.xiij.
Flagitiorum recordatio quanta mala inferat.col.xx. cap.ix.
Fratrum cōſortia ꝓpter leſionem nobis factaꝫ nō debemus deſerere.li.ix. ca.vij.
Fratrum cōmotionem diſſimulatione cōtētioſa roborantes.col.xvi. cap.xv.
Fratrum inimicitie quantum noceant ſpiritalibus viris.col.xvi. cap.xvi.
Fraude ⁊ irritatione inducentes ad iram. collatione.xvi. ca.xviij.
Ficus deſerētes egrotāti fame moriunt. li. v.ca.xi.
Fides vera a ſolo deo preſtatur.col.iij. ca.xvi.
Filij dei acceperunt vxores filias hominum.collatio viij. cap.xxi.
Finis in omnibus eſt cōſiderādus . col.xvij.ca.ix.
Finis cenobite quis ſit.col. xix. ca .viij.
Finis heremite quis ſit. col.xix. ca.viij.
Fornicatio duplici ſine debellari debet.li.vi.capi.i.
Fornicatio ſtudio humano non poteſt euinci . libro.vi. capi.v.
Fornicatio vñ principaliter ꝓcedat.li.vi. capi.ij.
Fornicatiōeꝫ ⁊ immundiciam mortificare debemꝰ. colla.xij. capit.iij.
Fornicatiōis recordatiōem tenuiſſimam admittere nō debemus.col.xix. cap.xvi.
Fornicatio quadruplex in ſcripturis inuenitur.collati.xiiij. cap.xi.
Fructus ſtudij ſpiritalis duorum patrum deſcribitur.li.v. ca.xxvij.
Fructus pnie.xv.deſcribuntur.col.xx. ca.viij.
Fundatus imperfecte ad deteriora mala ꝓlabitur li.xij. ca.xxvi.
Furtum cōmiſſum purgatur per veram cōfeſſiōem colla.ij. cap.xi.
Furtum innocenti impingens a diabolo poſſidet. colla.xviij. cap.xv.
g Gratiarum actiōes pro multis referre deo debemus.li.xij. ca. xviij.
Gratiarum actiōes dicuntur cuꝫ qs beneficia dei recolit.col.ix. ca.xiiij.
Gratia dei humano conatu compenſari nō poteſt. colla.xiij. ca.xiij.
Gratia dei trāſcendit humane fidei anguſtias.collati.xii. ca.xvi.
Genera ſingulorum vitiorum quot ſint . collatione.v. cap.xi.
Gentium ſeptem ſignificatio deſcribitur . collatione.v. cap.xvi.
Gentium ſeptem numerus ⁊ octo quō debeat itelligi.col.v. ca.xvij.⁊.xviij.
Gentes ſeptem cur iubeantur interfici ⁊ vna mandetur deſeri.col.v. cap.xix.
Gentes decem cur deus predixerit abrae expugnādas ab iſrael.col.v. capi.xxij.
Genuū flexio quomō teneatur a veſpere ſabbati vſ ꝙ ⁊c.li.ij. ca.xviij.
Gule vitiū pricipalr expugnādū ē.li.v.cap.iij ⁊.xi.
Gule concupiſcentia quomodo poſſit ſuperari.libro.v. cap xiiij.
Gule ⁊ fornicationis paſſio ⁊ curatio.col.v.ca.iiij.
Gule natura ad ſimilitudinem aquile cōparatur. col.v. cap.xx.
Gule perſeuerantia quomō nobis dominetur.collati.v. ca.xxi.
Gule vitio deuicto laborare debetis ꝓ ceteris virtutibus.col.v. ca .xxvi.
Guloſi experiri nō poſſunt interioris hominis pugnas.li.v. ca.xiij.
h Habitus monachorum. libro primo.capipitulis.ij.iij.iiij.v.vi.vij.viij.ix. ⁊.x.
Herēi q̄ ē in dyolco dſcriptio.li.v.c.xxxvi: Et colla.xviij. cap.i.
Heremum expetere cur debeamus.⁊ ꝓfectus eius quis ſit.li.viij. ca.xvij.
Heremi que eſt iuxta vicum thecue deſcriptio. collatione.vi. capitu.i.
Heremus in qua cheremon neſteros ⁊ ioſeph conuerſabantur.col.xi. ca.iij.
Heremum qnare reliquit abbas iohannes. collatione.xix. capi.iij.
Heremi cōmoda deſcribuntur.col.xix. capi.v.
Heremuꝫ petentes nō bene inſtituti periculo ſe tradunt.colla.xix. ca.x.
Heremita quomodo poſſit vitia ſua agnoſcere.collatione.xix. cap.xij.
Heremum intrans nondum a vitijs purgatus quō poſſit ſanari.col.xix. capitu.xiiij.
Hois mors miſerabilis.colla.ij. capi.v.
Hereſis ātropomorphitarum vnde traxerit originem colla.x. cap.v.
Horas diuinas cum additione operis perſoluunt.

2009 Ministerio de Cultura

libro.iij. capitu.ij.
Hore regulares vnde traxerint originē.li.iiij.ca.iij.
Humilitas precelſa abbatis pynufij.li.iiij. cap.xxx.
Et collatio.xx. capit.i.
Humilitatis vera indicia.li.iiij. ca .xxxix.
Humilitas ⁊ timor dei fundamenta euāgelica ſunt
libro.xij. capit .xxxi.
Humilitas ſincera abbatis iohannis.col .xix. ca.ij.
Humiliari in veritate debent qui ad perfectionē tē-
dunt.col.xxiij. cap.x.
Humilitas falſa cuiuſdam fratris eleganter irride-
tur.col.x viij. ca.xi.
Humilitas vera que ſit.col.xviij. capit.xi.
Humi diu procumbenteꝫ orando duplex vexat ma
lum.li.ij. cap.vij.
Humorum genitalium abundantia quomō caſtige
tur.col.ij. capi.xxiij.
Humanitatem magnaꝫ oſtendit beatus Serenus
caſſiano.col.viij. capit.i.
Iaculis ignitis ſauciaꝛ incaute corripiens.
i colla.ij. cap.xiij.
Ieiunium ſabbati paſcalis vnde factū ſit.
rome.li.iij. capit.x.
Ieiuniorum regula vniformis non pōt ab omnibꝰ
cuſtodiri.li.v. capi.v.
Ieiunij menſura que ſit aſſumenda.li.v. capit.ix.
Ieiunium quotidianū quando ſolui debeat ⁊ quā
do non.li.v. ca.xxiiij.
Ieiunia indiſcreta ⁊ vigilie quanti periculi ſint.col
latione.ij. ca.xvij.
Ieiunantes ex indignatione ꝙ propbani ſint.colla
tione.xvi. cap.xix.
Ieiunio quidam laudem humanam aucupantur.
colla.xxi. capi.xiiij.
Ieiunium quale bonum ſit.col.xxi. ca.xiij.
Ieiunium nō eſt principale bonum.col.xxi.ca.xiiij.
Ieiunij ratio ⁊ vtilitas deſcribitur.col.xxi. ca.xvij.
Ieiunium non ſemper congruum eſſe dicitur.colla
tione.xxi. capit.xviij.
Ieiunium cur reſoluatur totis quinquageſime die
bus.collatione.xxi. capitu .xix.⁊.xx.
Ieiūij relaxatio.vtrū ñ obſit caſtitati.col. xxi.c.xxi.
Ieiunium quadrageſime refertur ad anni decimas
colla.xxi. capit.xxv.
Illuſio abbatis iohannis deſcribiꝛ.col.ij.capit.xxi.
Illuſio nocturna vnde procedat.li.vi. ca.xi.
Illuſionum illecebras quō a nobis repellere debe-
amus.col.xxij. capit.vi.
Imperatiue decreta mortem irrogant non imple-
ta.col.xxi. ca.xiiij.
Incentiuis carnis niſi humiliaremur grauius tene
remur.col.xiiij. ca.xvi.
Indicia vere humilitatis.li.iiij. ca.xxxix.
Indicia mentꝫ ad purum excocte.li.vi. ca.xxij.
Indicia quibus ſuperbia anime ineſſe cognoſcitur
li.xij. ca.xxix.
Indicia anime nondum purgate.col.xi. cap.x.
Indicia quibus interni motus probantur extincti
col.xv. ca.x.
Indicia quibus a peccatis nos abſolutos agnoſca
mus.col.xx. ca.v.
Induſtria noſtra nihil ſine dei adiutorio preualet.
col.iiij. ca.v.
Inferiores non debent contemni in collatione.col
lati.xvi. ca.xij.
Infirmitas carnis quō poſſit obeē puritati cordis
li.v. ca.vij.
Infirmorum qui necdum ſunt fundati mobilitas.
col.xiiij. capit.vi.
Infirmi iniurias ferre nō poſſunt.col. xvi.ca.xxiiij.
Iniuria victus infirmitatem ſuam manifeſtat.colla
tione.xviij. cap.xiij.
Iniurijs laceſſitus quomodo ſe habere debeat.col
latione.xvi. cap.xxvi.
Inſtrumenta perfectionis deſcribunꝛ.li.ij. cap.vij.
Interrogare ſapienter pars maxima intelligentie
eſt.col.x. capi.ix.
Intellectus efficacia per experientiam colligitur.
colla.x. ca.ix.
Inuidia difficiliꝰ curaꝛ.ꝙ alia vitia col.xviij.c.xvij.
Iohannis abbatis virtus eximia in theoretica vi-
ta.col.xij. ca.iiij.
Ira quanta mala generet.li. viij. capitu.i.
Iram non noxiam eſſe dicentes reprobantur. li-
bro. viij. capit.ij.
Iracundie iuſta vel iniuſta cōmotio.li.viij.capi.vi.
Iracundie nihil eſt poſtponendum.col.xvi. ca.vij.
Iracundiam quomodo comprimere debeamꝰ.col
latione.xvi. ca.xxvij.
Ira in quo nobis ſit neceſſaria.li.viij. capi.vij.
Iram aduerſus noſipſos ſuſcipere debemus .li-
bro.viij. capitu .viij.
Iram protrahentes arguuntur.libro.viij. capit.x.
Ire quis ſit finis.libro.viij. capitu.xi.
Iram ad momentū nō licet retentari.li. viij. ca.xij.
Ira in veteri lege prohibetur. libro. viij. ca.xiiij.
Ire āputatio ſecūdū euangeliū.li.viij.ca.xix.⁊.xx.
Ira ſolitarios etiam amariſſime vexat .col.v. ca.ix.
Ire ⁊ diſcordie amaritudo ſex remedijs amputaꝛ.
colla.xvi. capi.vi.
Ire natura breuibus verbis exprimitur. collatio-
ne.xvi. cap.xxvij.
Iudicare neminem debemus.libro.v. cap.xxx.
Iudicio proprio confidens a diabolo decipiꝛ.colla
tione.xvi. capit.xi.
Iugum meum ſuaue ⁊ onus meum leue eſt: quō in
telligendum ſit.col.xxiiij. ca.xxij.
Iugum domini cur amarum ⁊ graue onus ſentiaꝛ.
colla.xxiiij. ca.xxiiij.
Iuraui ⁊ ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitie tue quō in
telligatur.col.xvij. ca.xxix.
Iuſtum interficiens merito hic punietur. colatio-
ne.vi. capi.viij
Iuſto tam proſpera ꝙ aduerſa proficiūt ad ſalutē.

2009 Ministerio de Cultura

collatione.vi. ca.ix.
Juſt⁹ vir nō cere ſed adamantino ſignaculo ſimilis eſſe debet collatione.vi. ca.xij.
Juſtus ſepties cadit ꝛ ſurgit: quomodo intelligatur.collatione.xxij. ca. xiij.
k Aritatis ꝑpetuitas deſcribitur.collatōe.i. capitulo. xi.
Charitatis ſublimitatem quibus gradibus aſcēdere debeamus.collatione.xi. ca. vij.
Charitatis affectu declinātes vitia.col.xi. ca.viij.
Charitas de ſeruis facit filios ꝛ imaginem dei confert.collatione.xi. ca.ix.
Charitatꝭ ꝑfectio ē ꝓ inimicis orare.col.xi. ca.x.
Charitate nihil p̄cioſi⁹ iueniri pōt.colla.xi. ca.xij.
Charitati nihil eſt preponēdū.col.xvi. ca.vij.
Charitas non ſolum res dei ſed etiam deus ē.collatione.xvi. ca.xiij.
Charitatꝭ gradus deſcribunt.col.xvi. ca. xiiij.
Chariſmatum donatio tripartita diffinitur.collatione.xv. ca.i.
Chariſmatum dona nō in mirabilibus ſed in virtute conſiſtunt.collatione.xv. ca.vij.
l Aborantibus adiutorium dei tribuitur.libro.xij. ca.xiiij.
Laborem obtinende perfectionis ſine miſericordia dei adipiſci non poſſumus.li.xij.ca.xvi.
Lapſus diaboli ꝛ angelorū.collatio.viij. ca.viij.
Lachrymarū perfuſio nō ſemper ſitu i noſtra poteſtate.collatio.ix. ca.xxviij.
Lachryme diuerſimode profluunt ſcdm cōpunctionum diuerſitatem.collatione.ix. ca.xxix.
Lachryme nō debent extorqueri ab his qui tranſierunt in affectum virtutum.collatio.ix. ca.xxx.
Lapſus initium ipſius diaboli.collatione.viij.ca.x.
Lapſus ꝛ deceptio monachi meſopotameni.collatione.ij. ca.viij.
Lapſus peccatoris ꝛ iuſti differenter ſe habent.collatione.xxij. ca.xiij.
Laudant diuerſimode deum viui ꝛ mortui.collatione.prima. ca.xiiij.
Lectiones ad menſaꝫ quibus auctoribus ſint inuēte.libro.iiij. ca. xvij.
Ledi ab alio nō poſſumus niſi prius a nobiſipſis ledamur.collatione.xviij. ca.xvi.
Legitimi non debent ſe inuicem a ſalute animarū impedire.collatione.xxi. ca.ix.
Lēticule grana ab economo repta.lib.iiij. ca.xx.
Leticia mentis cur mutetur in meſticiā animi.collatione.iiij. ca.ij.iij.ꝛ.iiij.
Liberum arbitrium quomodo maneat cum diſpenſatione gratie diuine.collatio.iij. ca.xij.
Liberum arbitrium adiutorio dei ſemper indiget.collatione.iij. ca. xxij.
Liberi arbitrij ptās ꝛ adiutoriū dī.col.vij. ca.viij.
Liberi arbitrij īfirmitas.colla.xiij. ca.x.
Liberum arbitrium nō eſt idoneum ad ſaluandū.collatione.xiij. ca. xviij.
Libertas arbitrij ꝛ grā dei.colla.xiij. ca.viij.
Lignum aridum ex obedientia rigare non ceſſat.libro.iiij. ca.xxiiij.
Luxuria Supra vbi fornicatio.
m Alum nulli inuito ab alio poteſt inferri, collatione.vi. ca.iiij.
Mala quēadmodū dicat de⁹ creare.collatione. vi. capitulo. vi.
Mafortes monachorum.libro primo. ca. vij.
Mandatum dei intellectus a domino condonat. collatione.iij. ca.xv.
Mandata ſupergredi ad exemplum abrae dauid ꝛ ceterorum.collatione.xxi. ca.iiij.
Mādata maiora ſoluēs maximus ī gehenna habebitur.collatione.xiiij. ca.ix.
Matutina ſolennitas quo tempore inſtituta ſit.libro.iij. ca.iiij.
Matutinis horis precipue debemus ſenſus nr̄os occupare.collatione.xxi. ca. xvi.
Melotis quare vſi ſint monachi in egypto.libro.i. capitulo. viij.
Memoria dei qua cautione debeat a monacho cuſtodiri.collatione.xxiij. ca.ix.
Mens vtrum poſſit iugiter vna eadēꝙ qualitate durare.collatione.vi. ca.xiiij.
Mentibus humanis in quē modum ſpiritus imūdi copulentur.collatione.vij. ca.x.
Mens noſtra quibus ex cauſis aggrauatur.collatione.ix. ca. v.
Mendacio vtiliter ꝛ veniabiliter vſi ſunt ſancti. collatione.xvij. ca.xvij.
Mendacio impune vſi ſunt qui ſub lege vixerūt. collatione.xvij. ca.xviij.
Mendacium in veteri teſtamēto veniabiliter vſurpatum ſuit.collatione.xvij. ca. xix.
Mendacium vtile ꝛ veritatem plerūꝙ noxiā apoſtoli cenſuerunt.collatione.xvij. ca.xx.
Mendacium in quotidianis neceſſitatibus ſepius incurrimus.collatione.xvij. ca.xxi.
Mendacij patrocinium ſancti viri propter diuerſas cauſas aſſumpſerunt.collatione.xvij. ca.xxv.
Mendacij perfugia quando ſint recipienda.collatione.xvij. ca.xvij.
Meritum vniuſcuiuſꝙ non debet ex ſignis eſtimari.collatione.xv. ca. vi.
Mercedis retributio ſcdm principalem mentis cōceptum.collatione.xvij. ca.xij.
Mirabilia que dominus peculiariter in ſāctis ſuis operatur.collatione.xij. ca.xij.
Mirabilius eſt de ſe vitia ꝙ̄ de alio demōes expellere.collatione.xv. ca. viij.
Monachi in primordio fidei a marco normaꝫ acceperunt.libro.ij. ca. v.
Monachus quante placiditatis eſſe debeat. li.viij. capitulo. v.
Monachus dꝫ vitare mulieres ꝛ epiſcopos. li.xi. capitulo. xvij.

2009 Ministerio de Cultura

Monachi rudes quomodo exemplo ſeniorum debeant erudiri.collatione.xviij. ca .ij.
Monachorum tria genera intra egyptum ſunt.collatione.xviij. ca .iiii.
Morum ornatus pluſq̄ ſignorum laudabilis eſt. collatione.xv. ca.vij.
Mores bonos ſi habuerimus cum omnibus conuenire poſſumus.libro.ix. ca. viij.
Moribus diſiungi ⁊ habitatione coniungi nihil ꝑdeſt.collatione.xvi. ca.iij.
Mundus tria habet.ſcilicet bonum malum ⁊ medium.collatione.vi. ca.iij.
Aturalis legis tempe quomodo homines
n obnoxij fuerint pene.colla.viij. ca.xxiij.
Naturalis legis tempore iuſte ſunt puniti qui peccauerunt.collatione.viij. ca.xxiiij.
Nequitiarum differentia qui imundis ſpiritibus ineſt.colla.viij. ca.xviij.
Nomina nō ſine cauſa ſunt celeſtibus virtutib⁹ indita.collatione.viij. ca.xv.
Nomina principatuum quare ſortiātur ſpiritales nequitie.collatione.viii. ca .xiiii.
Nouitij qb⁹ ſtatutis exerceāt.libro.iiii. ca.viii.
Nouitij cogitationes ſuas celare non debent.libro.iiii. ca.ix.
Nouitij obedientia etiam in naturali neceſſitate exceantur.libro.iiii. ca.x.
Nuditas queadmodū poſſit ſuſtētari.li.vii.ca.xxix.
Nuptie honorabiles nō damnantur ſed approbantur.collatione.xxi. ca.x.
Bedientia fratris iohānis.libro quarto.
o capitulis. xxiii.xxiiii.xxv.⁊.xxvi.
Obediētia patris Mutij.li.iiii.ca.xxvii.
Obedientia patris mutii obedientie abrahe comꝑatur.libro.iiii. ca.xxviii.
Obediētia frīs ſportas diſtrahētis.li.iiii. ca.xxix.
Obedientia abbatis pinufij hortum excolentis.libro.iiii. ca.xxx.
Obſequia quotidiana qua diligentia ſeruari conueniat.libro.iiii. ca.xix.
Obſequium ſpontaneum quorundam fratrum. libro.iiii. ca.xxi.
Obſequij quotidiani ſtatutum in egyptō.libro.iiii. capitulo. xxii.
Obſeruantia monachi ſcdm̄ ſcientiam beati Macharij.libro.v. ca. xli.
Obſecratio ē iploratio ꝑ peccatꝭ.col.ix. ca.xi.
Ocioſitas quomodo amputata ſit a quodā fratre. libro.v. ca.xxxix.
Ocioſi conditiones deſcribunt.libro.x. ca .vi.
Ocioſos tanq̄ corrupta membra fugere debet.libro.x. ca.vii.
Ociū quāta mala generet.libro.x. ca.vii.⁊.xiii.
Ocioſis ipartieda ē hūanitas.libro.x. ca.xv.
Ocium docet eſſe fugiendum.libro.x. ca.xxi.
Ocioſi correptio.libro.x. ca.xvi.
Ocij cauſa facit nō eē cenobia.libro.x. ca.xxij.
Olei vas vnicum proijcit ad ſenioris imperium.libro.iiij. ca.xxv.
Omnibus nō oīa conueniunt.col.xxiiij. ca.viij.
Orandi diſciplina.libro.ij. ca.vij.
Oratio ſubſequens pſalmū.libro.ij. ca.viij.
Orationes cum quanto ſilentio perſoluantur .libro.ij. ca.x.
Orationes cum opere manuum quomodo exerceantur.libro.ij. ca .xiiij.
Orare non licet cum ſuſpenſo ab orone.li.ij.ca.xvi.
Orationis qualitas deſcribitur.col.ix. ca.ij.
Orationū qualitates diuerſe ſunt.colla.ix.ca. viij.
Oratio quomodo pura ac ſincera eſſe poteſt. collatione.ix. ca.iij.
Orationū ſpecies quadripartita.col.xi. ca.ix.
Orationes proprie dicuntur quibus aliquid vouemus deo.collatione.ix. ca.xij.
Orationū quattuor ſpecies an vnicuiq̄ ſimul ſint neceſſarie collatione.ix. ca.xv.
Orationum ſpecies ad quas nos debeamus tēdere.collatione.ix. ca.xvi.
Orationum quattuor genera ſunt a domino initiata.collatione.ix. ca.xvij.
Orationis dominice expoſitio.col.ix. ca.xviij.
Orationis ſublimioris qualitas. collatione. ix. capitulo. xxv.
Orationis perfecte ſtatus ab antonio deſcribitur. collatione.ix. ca.xxxi.
Oratio intra cubiculum ⁊ clauſo oſtio deferenda. collatione.ix. ca.xxxv.
Orationis tacite ⁊ breuis vtilitas. collatione. ix. capitulo. xxxvi.
Oratio: Deus in adiutorium meum intende magne virtutis.collatione.x. ca.x.
Operari nolentem inquietum eſſe neceſſe ē.libro.x. capitulo. viij.
Operantur manibus qui cū apoſtolo ſūt.li.x.ca.ix.
Operari manibus quare voluerit apoſtolus .li.x. capitulo. x.
Operari docemur verbo ⁊ exemplo.libro.x. ca.xi.
Operari nolens nō manducet.libro.x. ca. xii.
Operatio manuum multa vicia amputat. libro.x. capitulo. xiiij.
Operatus eſt apoſtolus non tantū ſibi.ſed etiam alijs.libro.x. ca .xviij.
Operantes manibus pro ſuis ⁊ aliorum neceſſitatibus.libro.x. ca.xij.
Opus manuū ſuarū cōcremās.libro.li.x. ca.xxiiij.
Operatio inquieta fratris oſtenditur ſeni per viſionem.collatione.ix. ca.vi.
Operationis vtilitas ⁊ odij detrimentum.collatione.xxiiij. ca.xij.
Opera dei miranda cōtremiſcat hō.col.xij. ca.xij.
Opidū thēneſeos deſcribit.collatione.xi. ca.i.
Ordo aſcēdēdi ad pfectionē.li.iiij. ca.xxxix.
Ordo preliandi erga vitia quomodo arripiatur. collatione.v. ca.xxvij.

2009 Ministerio de Cultura

Ordo ſpecierum ſuper orationis qualitate. collatione.ix. ca.x.

P Atientiam nō debemus ſperare de alioꝝ virtute.libro.iiii. ca.xliii.

Patientia in morum emendatione nō in ſolitudine conſiſtit.libro.viii. ca.xv.

Patientes a nemine prouocati quibus comparentur.libro.viii. ca.xviii.

Patientia fornicationis ardorem extinguit.collatione.xii. ca.vi.

Patientiam ſecularibus ⁊ non fratribus impēdentes ſub periculo ſunt.collatione.xvi. ca.xvii.

Patientiam mentientes ſilentio fratres ad irā ꝓuocantes.collatione.xvi. ca.xviii.

Patientia ficta ſepe plus ad iram ꝙ ſermo prouocat.collatione.xvi. ca.xviii.

Patientia ſimulata quorundam fratrum.collatione.xvi. cap.xx.

Patientia nō tantū in labijs ſed in corde debet eſſe.collatione.xvi. ca.xxii.

Patientia vera quemadmodū poſſit acquiri.collatione.xviii. ca.xiii.

Patientia vera abſ tribulationibus nō pōt poſſideri.collatione.xviii. ca.xiiii.

Patientie exemplum in quadam deuota femina.collatione.xviii. ca.xiiii.

Patientie grande exemplum in beato paphnutio.collatione.xviii. cap.xv.

Patientie perfectio in quo fundamento collocet.collatione.xviii. capi.xvi.

Patientia eximia cuiuſdam fratris.col.xix. ca.i.

Paphnutii cōuerſatio ⁊ vita deſcribit.col.iii. ca.i.

Palmarum genera quibus apoſtolus coronā agonis aſcendit.lib.v. capi.xviii.

Parentum prouiſio de neceſſariis monacho interdicitur.colla.xxiiii. ca.x.⁊.xi.

Parentum viciniam non timent qui vitam apoſlo ſtudent.colla.xxiiii. cap.ix.

Parentes corpore deſeruiſſe ⁊ corde intueri non prodeſt.lib.v. cap.xxxii.

Paſce conſuetudo quomodo per egyptum obſeruetur col.x. ca.ii.

Pax interior ⁊ abſtinētia ſpiritalis.lib.v. ca.xxi.

Peccati corpus ⁊ eius membra deſcribuntur.collatione.xii. cap.ii.

Peccatorum preteritorū recordatio quouſ ſit habenda.col.xx. cap.vii.

Peccatorum obliuio vtilis eſt propter multa.collatione.xx. ca.ix.

Peccato immunes ſe credentes lyppis ſunt ſimiles.col.xxiii. capi.vi.

Peccato dicentes hominem immunem duplici errore tenentur.col.xxiii. cap.vii.

Peccata bñ itelligere paucoꝝ ē.col.xxiii. ca.viii.

Peccatum mortale nō leui ſed diuturna penitudine purgatur.col xxiii. ca.xv.

Peccati corpus quid ſit.col.xxiij. cap.xvj.

Peccatores immundos omnes ſancti ſe cōfeſſi ſūt collatio.xxiij capit.xvij.

Peccato ſancti ⁊ iuſti non ſunt immunes.collatione.xxiij. capit.xviij.

Peccatum etiam in oratione vix declinari poteſt.collatione.xxiij. capit.xix.

Peccati euacuatio a quibus ſit diſcenda.collatione.xxiij. capi.xx.

Perfectiōis gradum quomodo poſſit quis aſcendere.libro.iiij. capit.xliij.

Perfecti viri nihil debent abſolute diffinire.collatione.xvii. capit.viij.

Perfectionis viam a quibus diſcere debeamus.libro.xij. ca.xv.

Perfectio abſ humilitate non poteſt attingi.libro.xij. capit.xxiij.

Perfectus vir figuraliter ambidexter dicitur.collatione.vj. ca.x.

Perfectiōem veram ſi deſideramus ad dimiſſa nō redeamus.collatione.iij. capit.vij.

Perfectionum diuerſitas.col.xj. capit.xij.

Perfectiōis ratio quibus debeat aperiri.collatione.xiiij. capit.xvii.

Perſecutiōes.egeſtates.iniurie ꝙ vtiles ſint.collatione.vj. capit.iij.

Perſeuerantia erga perfectionem acquirendam.collatione.vij. capit.vj.

Perſeuerātia arrepte ꝓfeſſiōis.col.xiiij. ca.v.

Pena regularē diſciplinā ꝑtereuntiū.li.ij. ca.xv.

Pena ad horas recurrere retardātiū.li.iij. ca.vij.

Penitētie plena ⁊ ꝑfecta diffinitio.col.xx. capi.v.

Penitentie fructus diuerſe deſcribūtur.collatione.xx. capit.viij

Penitudo in quo ſit habenda ⁊ in quo non.collatione.xx. ca.xj.

Penitere cupientibus doctrina multiplex tradit.collatione.xx. capit.viij.

Petere nulla debemus ꝙ ea que continentur ī dominica oratione.collatione.ix. capit.xxiiij.

Pollutio nocturna quando reatū contrahat dormienti.collatione.xxij. capit.v.

Pollutio nōnunꝙ diaboli factione contingit.collatione.xxij. capit.vj.

Pōdꝰ duplicis mēſure religioſoꝝ.col.xxj. ca.xxij.

Poſtulationes dicuntur implorationes pro pace totius mundi.collatione.ix. cap.xiij.

Preceptorum legalium ⁊ euangelicorum differentia.collatione.xxi. ca.xxxij.

Precepta euangelica leuiora ſunt ꝙ legalia.collatione.xxi. capit.xxxiij.

Precepta ſeniorum non debēt diſcutere iuniores collatione.xviij. capit.iij.

Preſici alijs deſiderantes nunꝙ ſenioribus ſubijciuntur.collatione.iiii. cap.xx.

Prelium contra vitia.collatione.v. capi.xxvii.

Primitias noſtras offerre deo debemus collatione.xxi. cap.xxvi.

2009 Ministerio de Cultura

Probati diligentiſſime debent recipi ad cenobiū. libro.iiii. ca. xxxiii.
Profeſſio noſtra ꝓpriū ſinem habet.colla.i. ca.ij.
Profeſſio monachoꝝ qbus auctoribus ſit inſti-tuta.colla.xviij. ca.v.
Profectus ſpiritalium maioꝛ i egypto ꝙ ſyria i cō ferebaſ.collatione.xvij. ca.vij.
Profeſſio minoꝛ cuz deuotione magna quanti me riti ſit.collatione.xix. ca.iij.
Proprietarij querela miſerabilis.libro.vij .ca.vij.
Proprietarius non veretur grandia vitia cōmitte re.libro.vij. ca. vij.
Proprietarius permanere non poteſt in monaſte-rio.libro.vij. ca.ix.
Prophete ſeducti moꝛs propter inobedientiaz ſa cra.collatione.vij. ca.xv.
Propoſitum dei principale ⁊ ꝓuidentia.quotidia na.collatione.xiij. ca.vij.
Promiſſa plerūqꝫ vtilius eſt interrumpere ꝙ iple re.collatione.xvij. ca.ix.
Promiſſa probantur mutata a ſanctis.ab angelis ⁊ a deo.collatione.xvij. ca.xxv.
Prouentus boni non proſūt maſ.nec bonis obſūt mali.collatione.xvij. ca.xij.
Pugna carnis ⁊ ſpiritus collatione.iiij. ca.xi.
Purgatioꝛes mente ſoꝛdidioꝛes ſe iudicant.colla-tione.xxiij. ca.xxi.
Puritatē mētis ⁊ coꝛpoꝛis cōſeruātia.li.v. ca.x.
Puritatē coꝛdis itēte cuſtodire docet.li.v. ca.xv.
Puritatis perfecte ſtatum quomodo retinere poſ-ſimus.libro.vi. ca .xxi.
Puritatē coꝛdis deo parare debemꝰ.li.vi. ca.ix.
Puritatis perfecte indicium.libro.vi. ca.x.
Puritas carnis ſine mundicia coꝛdis obtineri nō poteſt.libro.vi. ca.xij.
Puritas qualiter cuſtodiatur.libro.vi. ca .xiij.
Puritatis vere quis ſit finis.libro.vi. ca.xx.
Puritatis cōſequēde ſenioꝝ traditio.li.xij.ca.xiij.
Puritatis.caſtitatis.directiōis ⁊ patie acquiſitio. collatione.iij. ca.vii.vel.xij.
Puritatez coꝛdis tota virtute acquirere debemꝰ. collatione.prima. ca.v.
q Uadrageſime ieiunium refertur ad anni decimas colla.xxi. ca.xxv.
Quadrageſima cur diuerſo dieruz nume ro obſeruetur.collatione.xxi. ca .xxvij.
Quadrageſima cur vocetur cum triginta ſex diebꝰ tantum ieiunetur.colla.xxi. ca.xxviij.
Quadrageſime legē ſupergrediuntur perfecti. col-latione.xxi. ca.xxix.
Quadrageſime cauſa ⁊ initium.colla.xxi. ca.xxx.
Quadrageſimali tempoꝛe maxime temptātur mo-nachi.colla.xxi. ca. xxviij.
Queſtio ſoluitur deuotis oratōibus.li.v.ca. xxxiij.
Queſtio q ſit monacho ſcopos ⁊ quis ſit finis .col-latione.prima. ca.ij.
Queſtionis iam dicte ſolutio.colla.prima. ca.iiij.
Queſtio de efficiētia virtutū.colla.prima. ca.ix.
Queſtio de pſeuerātia ſpiritaſ theoꝛie.col.i. ca. xij.
Queſtio ō cogitationū mobilitate.colla.i. ca.xvi.
Queſtio de acquirenda vera diſcretiōe col.ij.ca .ix.
Queſtio de refectionis modo.collatiōe.ij.ca.xviij.
Queſtio ō libero arbitrio ⁊ gratia dei.col.iij.ca.xi.
Queſtio de eo. Caro concupiſcit aduerſus ſpūz ⁊ ſpūs aduerſus carnem.colla.iiij. ca. viij.
Queſtio quid interſit inter carnale ⁊ animale. col-latione.iiij. ca .xviij.
Queſtio cur deus patiatur ſanctos viros a latrun culis interfici.collatione.vi. ca.i.
Queſtio an reus teneatur qui iuſtum interficit cuz iuſtus inde meritum habeat.collatiōe.iiij. ca.vij.
Queſtio de mobilitate anime ⁊ pugna celeſtium ne quitiarum.collatione.vij. ca.vij.
Queſtio ſuꝑ aīe ⁊ demonū cōiūctiōe.col.vij. ca.ix.
Queſtio vtrum demones inter ſe impugnationis oꝛdinez ſeruent.collatione.vij. ca. xviij.
Queſtio de differentia nequitiarum celeſtium .col-latione.viij. ca.ij.
Queſtio quomodo ad perpetuam dei memoꝛiam peruenire poſſimus.collatione.x. ca.viij.
Queſtio quomodo ſpiritales cogitationes imobili ter teneantur.collatione.x. ca. xij.
Queſtio cur affectus timoꝛis ⁊ ſpei dicatur imper-fectus.collatione.xi. ca .xi.
Queſtio de conſūmatione caſtitatis.col.xi.ca.xiiij.
Queſtio an coꝛpoꝛis motum poſſimus doꝛmiētes euadere collatione.xij. ca. ix.
Queſtio in quo tempoꝛe caſtitas perfici poſſit.col-latione.xij. ca .xiiij.
Queſtio quare merita virtutum nō deputentur in-duſtrie laborantis.collatione.xiij. ca. ij.
Queſtio quomodo gentiles abſqꝫ dei gratia dican-tur caſtimoniā habuiſſe.collatione.xiij. ca .iiij.
Queſtio de cenobii ⁊ ſolitudinis fructu . collatio-ne.xix. ca.vii.
Queſtio de remedio illoꝝ qui cito de cenobiis di-ſceſſerint.collatione.xix. ca.xi.
Queſtio an caſtitas ſicut ⁊ cetere paſſiones debeāt explicari.collatione.xix. ca .xv.
Queſtio de fine penitentie ⁊ ſatiſſactionis indicio. collatione.xx. ca.iii.
Queſtio vtrum pro coꝛdis compunctione remiſcen da ſint peccata.collatione.xx. ca.vi.
Queſtio de diuerſa obſeruatione quadrageſime. collatione.xxi. ca. xxiiii.
Quinquageſime diebus cur nō ieiunetur i egypto. collatione.xxi. ca.xi.⁊.xii.
r Ebrachiatoꝛia monachoꝛum.libro ꝓmo. capitulo. vi.
Reconciliari fratribꝰ debemꝰ.libro.viii. ca.xiii.
Regnum dei ⁊ regnum diaboli deſcribiſ.collatio. prima. ca.xiij.
Regularis obſeruantia ſcōm quem modum debeat teneri.libro primo. ca .ix.

2009 Ministerio de Cultura

Remedia contra fornicationē.libro.vi. ca.iij.
Remedia qbꝰ poſſit puritas pmanere.li.vi.ca.xxiij.
Remedia contra auariciam.libro.vij. ca.xxx.
Remedia quibus iram eradicare poſſimus.collatio.xvi.ca.vi.Et libro.viij. ca.xxi.
Remedia qubus triſtitiam exterminare poſſimus.libro.ix. ca.xiij.
Remedia contra accidiam.libro.x. ca.xxv.
Remedia quibus vanāgloriam vitare poſſimus.libro.xi. ca.xviij.
Remedia aduerſus morbū ſupbie.li.xij.ca. xxxiij.
Remedia caſtitatis cōſeruāde.col.xij. ca.xvi.
Remedium illorum qui idoneos ſe iudicant ad docendum.collatione.xxiiij. ca.xvi.
Remedijs multis inuitamur ad eternam ſalutem.colla.xx. ca.viij.
Remiſſio ꝙ vtilis ſit ī aduētu frꝫ col.xxiiij. ca.xx.
Remiſſionis vtilitatem iohānes euāgeliſta narrat.collatio.xxiiij. ca.xxi.
Renunciationum ſingularum perfectio quomodo apprehendenda ſit.collatio.iij. ca.vij.
Renuncians nō debet ſe iactare de relictis vel allatis ad monaſterium.libro.iiij. ca.iij.ꝛ.iiij.
Renuncians male in quo differat a non renunciante.libro.vij. ca.xv.
Renūciatio apoſtolorum ꝛ primitiue eccleſie.libro.vij. ca.xvij.
Renuncians non debet abdicata reſumere.lib.vij.capitulo. xxvij.
Renunciationū tria ſūt genera.colla.iij. ca.iij.
Renunciationum trium expoſitio.colla.iij. ca.vi.
Renunciantibus perfecte quomodo centuplum ꝓmittatur in hoc mundo.collatio.xxiiij. ca.xxvi.
Ruina duorum fratrum ob diſcretionis imperitiā.collatio.ij. ca.vi.
Ruina ſubitanea nemo collabit͛.colla.vi. ca.xvij.
s Arabaitarum principium ꝛ conuerſatio.collatione.xviij. ca.vij.
Sacramento corporis chriſti peccatores nō omnes priuantur.collatio.xxiij. ca.xxi.
Sāctos viros in quo debeamus admirari.collatione.xv. ca.ij.
Sancti viri duri ac pertinaces eſſe nō poſſunt.collatio.xvij. ca.xxvij.
Sancti multi eſſe poſſunt.ſed abſꝗ peccato nemo niſi chriſtus.collatione.xxij. ca.ix.
Sancti omnes nō ſimilitudinem ſed veritatem carnis peccati ſuſceperunt.collatio.xxij. ca.xij.
Satiſfactionis firmuꝫ indiciuꝫ.collatio.xx. ca.x.
Saxum magnum ad abbatis imperium aduoluit abbas iohes.libro.iiij. ca.xxvi.
Statute ſufficientie parcitatem nullus audet excedere.libro.iiij. ca.xiiij.
Senectutis vitime perſeuerantia in monaſterijs egyptiorum.libro.iiii. ca.ii.
Senex indiſcretus deſperationem adducit iuueni temptato.collatione.ij. ca.xiii.
Serapion narrat furtum ſuum in iuuentute cōmiſſum.collatione.ii. ca.xi.
Serapion antromorphitarum hereſim ex ſimplicitate contraxit.collatio.x. ca.iii.
Sermo ſm audientium merituꝫ aliquando tribuitur.collatio.prima. ca.xiii.
Scientiam ſcripturarum quo ſtudio aſſequi poſſimus.libro.v. ca.xxxiiii.
Sciētia ſine caſtitate obtineri nō pōt.li.vi.ca.xviii.
Scientia legis magiſterio dominici confertur.collatione.iii. ca.xiiii.
Scia religioſorum.collatione.xiii. ca.i.
Scientia actuali ad ſpiritalem ſcientiam peruenitur.collatione.xiiii. ca.ix.
Scientiaꝫ ſpiritalem nec tradere nec percipere pōt anima imunda.collatione.xiiii. ca.xiiii.
Scientiam veram mali habere non poſſunt.collatione.xiiii. ca.xvi.
Sciētia ſpiritalis quibus ex cauſis infructuoſa ſit.collatione.xiiii. ca.xviii.
Scientia ſpiritalis quomodo perpetua ſoliditate poſſit roborari.collatione.xiiii. ca.xiii.
Scientia ſpiritalis puritate caſtitatis poſſidetur.collatione.xiiii. ca.xvi.
Scie ſpiritalis tria ſūt genera.col.xiiii. ca.viii.
Scientie vere diſciplinam quomodo apprehendere debeamus.collatione.xiiii. ca.x.
Scientie vere donum mundanus homo non pōt promereri.collatione.xiiii. ca.ix.
Scriptura diuina agro optimo comparatur.collatione.viij. ca.iij.
Scripturarū ſanctarum intellectus duplici ſententia conijcitur.collatione.viij. ca.iiij.
Scripturarum diuinarum multiplex intellectus.collatione.xiiii. ca.xi.
Scripturarum auctoritas non debet propter infirmorum ſcādalum mutari.collatione.xvij. ca.xv.
Signorū opera precellit vite ꝓbitas.col.xv. ca.ix.
Sol non occidat ſuper iracundiam veſtraꝫ quomodo intelligatur.libro.viij. ca.ix.
Solitariorum quorundam vita periculoſa.collatione.xviij. ca.viij.
Solitarij que operationum eligere debeant genera.collatione.xxiiij. ca.iiij.
Sopore reſolutus increpatur.libro.v. ca.xxxv.
Spiritus imundi quomodo humanis mētibus copulentur.collatione.vij. ca.x.
Spiritus imundi quomō energuminis dominentur.collatione.vii. ca.xii.
Spiritus ſpiritui penetrabilis eſſe non poteſt.collatione.vii. ca.xiii.
Spiritibus imundis traditos ſpernere non debemus.collatione.vii. ca.xxviii.
Spiritibus imundis vexati a cōmunione dominica cur ſepentur.collatione.vi. ca.xxix.
Spiritibus vexatos patres nō repellebāt a cōmunione.collatione.vii. ca.xxx.

2009 Ministerio de Cultura

Spiritalis doctrine gratiã conſequuntur plerūq; i digni.colla.xiiij. ca.xix.
Sponſionis recordatio gignit magnam anxietatē. colla.xvii. ca.ii.
Sponſionis anxietas inſomnē cogit ducere noctē. colla.xvii. ca.iiii.
Spōſio i ſpeleo pſepis dñici facta.col.xvii. ca.v.
Status ſeruplex dirigens ad ſalutē.col.xiiii. ca.v.
Studiuȝ habendi propriuȝ miſerabile.li.iiii.ca.xv.
Superbie duo ſunt genera libro.xii. ca.ii.
Superbia omnes virtutes aufert.li.xii. ca.iii.
Superbia de archangelo fecit diabolum.libro.xii. capitulo. iiii.
Superbia omnium viciorum fomites germinat.libro.xii. ca.v.
Superbie vitium tempore ꝛ origine primum eſt.libro.xii. ca.vi.
Superbie malum ipſum deum aduerſariuȝ habet. libro.xii. ca.vii.
Superbiam diaboli chriſtus ſua humilitate extinxit.libro.xii. ca.viii.
Supbiā quō ſupare poſſimus.li.xii. ca.ix.
Superba anima ſubditur diabolis illudenda.libro.xii. ca.xxii.
Superbia ſpiritalis impugnat etiam carnales.libro.xii. ca.xxiii.
Superbie carnalis deſcriptio.libro.xii. ca.xxv.
Superbia cuiuſdā fratris li.xii. ca.xxviii.
Superbia repefactus aliis preeſſe deſiderat.libro.xii. ca.xxx.
Superbiam quomodo vincere poſſimus.libro.xii. capitulo. xxxi.
Superbia quomodo per veram humilitatem poſſit extingui.libro.xii. ca.xxxii.
Superbie humane cōfuſio.colla.xiii. ca.xviii.
Suſcipiēdus i ordie quomodo pbet.li.iiii. ca.iii.
Suſcipiendi cur ſecum nihil permittantur inſerre. libro.iiii. ca.iiii.
Suſcepti cur ſuis exuantur ꝛ aliis induantur veſtimentis.libro.iiii. ca.v.
Suſcepti cur nō ſtatim permittantur cōmiſceri fratribus.libro.iiii. ca.vii.
Tranquillitas cordis in quo conſiſtat.libro.viii. ca.xvi.
Tranquillitas cordis quantum ſit appetenda.colla.prima. ca.vii.
Tranquillitas cordis abſq; humilitate nō acquiritur.colla.xviii. ca.xiii.
Temptatos blanda conſolatione debemus reficere.colla.ii. ca.xiii.
Temptationum tolerantia a ſolo deo tribuitur.collatio.iii. ca.xvii.
Tēptationū cōſolatio.colla.vii. ca.vi.
Temptātur omnes homines triplici ratione.collatio.vi. ca.xi.
Temptatio abbatis moyſi.colla.vii. ca.xxvi.
Temptari nullus ſine dei permiſſu credendus eſt. colla.vii. ca.xxvii.
Temptationibus temporalibus nō ſubiecti miſerrimi ſunt.colla.vii. ca.xxx.
Temptationibus deus virtutē humani arbitrii experitur.colla.xiii. ca.xiiii.
Temptationum incurſio quid vtilitatis conferat. colla.xxiiii. ca.xxv.
Tēptari cur pmittat deus quos ad reſiſtēdū infirmos nouit.colla.xiii. ca.xiiii.
Tepidorū negligētiā deſcribit.colla.iiii. ca.xii.
Tepidi monachi deteriores cēſentur ſecularibus. collatio.iiii. ca.xix.
Teſtamētū abbatis iohānis.libro.v. ca.xxviii.
Teſtimonia ↄtra ſpirituȝ accidie.libro.x. ca.vi.
Teſtimonia contra eos qui abdicata repetunt.libro.vii. ca.xii.
Teſtimonia quibus apoſtolus precipit operari.libro.x. ca.xix.
Teſtimonia ſalomonis contra accidiam.libro.x. capitulo. xxi.
Teſtimonia contra vanāgloriā.libro.xi. ca.xii.
Teſtimonia de eo ꝙ nihil boni ſine adiutorio dei pficere poſſumus.libro.xi. ca.xvi.
Teſtimonia ſuper ſignificatione octo vitiorum.collatio.v. ca.xxv.
Timore dei aſcēdit ad charitatē.li.iiii. ca.xxxix.
Timoris dei perpetuitas a deo confertur.collatio.iii. ca.xviii.
Timor qui charitatis magnitudine generatur.collatio.xi. ca.xiii.
Timor perfectus ꝛ imperfectus elucidatur.collatio.xi. ca.xiii.
Triſtitia quantum diſpendium inferat li.ix. ca.i.
Triſtitia quō debeat curari.libro.ix. ca.ii.
Triſtitia anime cui cōparet.libro.ix. ca.iii.
Triſtitia vnde generet.libro.ix. ca.iiii.
Triſtitia que deſperationeȝ importat.li.ix. ca.ix.
Triſtitia in quo ſit nobis vtilis.libro.ix. ca.x.
Triſtitia que ſit ſcdm deum ꝛ que ſcdm diabolum. libro.ix. ca.xi.
Triſtitia triplex ſalutaris dicitur, alie noxie.li.ix. capitulo. xii.
Triſtitia ꝛ ira ēt ſolitarios vexat.collatio.v. ca.ix.
Vanagloria temptat in parte carnali ꝛ ſpiritali.libro.xi. ca.ii.
Vanagloria multiplex eſt.li.xi. ca.iii.
Vanagloria impugnat a dextris ꝛ a ſiniſtris.libro.xi. ca.iiii.
Vanagloria cui competat.libro.xi. ca.v.
Vanagloria nec beneficio ſolitudinis extinguitur. libro.xi. ca.vi.
Vanagloria cū deiecta fuerit acrius reſurgit ad lu ctamē.libro.xi ca.vii.
Vanagloria nec heremo nec etate deſeruet.lib.xi. capitulo. viii.
Vanagloria mixta virtutibus perículoſior eſt.libro.xi. ca.ix.

Vanagloria quibus modis monachum pulſet .li-
bro.xi. ca.xiij.
Vanagloria quomodo ſuggerat clericatus gradū.
libro.xi. ca.xiiij.
Vanagloria ⁊ ſuperbia ſine miniſterio corporali ꝑ
ficiuntur.colla.v. ca.vij.
Vanagloria quomodo mentē inebriet.li.xi.ca.xv.
Vanagloria ī quo ſit vtilis colla.v. ca.xij.
Vanagloria in verbo dei omni cautione debet vita
ri.colla.xiiij. ca.xvij.
Vaniglorij nō poſſunt vere ſcientie donum prome
reri.colla.xiiij. ca.ix.
Venialibus peccatis carere non poſſumus. colla-
tio.xxij. ca.xiij.
Venialium peccatorū nunq̄ deeſſe poterit penitu
do.colla.xx. ca.xx.
Verbū dei ſuperbi ⁊ tepidi negligenter audiunt.
colla.xiiij. ca.xiij.
Verbum dei predicantes ⁊ operibus vitioſis inhe
rentes.colla.xiiij. ca.xvi.
Veritatē optimū examē.colla.xvi. ca.x.
Veritas quibuſdam nocuit ⁊ mendaciū profuit.
colla.xvij. ca.xx.
Veſtis mōachorū qualis eſſe debeat.li. p̄mo.ca.ij.
Veſtimenta nouiciorum quare reſeruentur. libro.
.iiij. ca.vi.
Veſtigia ⁊ monita quorum imitari debeamus.col
latio.ij. ca.ix.⁊.x.
Viciorum cauſe pene ab omnibus ignorantur. li-
bro.v. ca.ij.
Vitia curari nō poſſunt niſi cauſe eorū fuerint pu-
blicate.libro.xi. ca.xvj.
Vitiorum expoſitio que per ſuperbiam generant.
libro.xij. ca.xxvij.
Vitia que extra naturalem motum contrahuntur
a nobis.libro.vij. ca.v.
Vitia naturalia ſine creatoris iniuria īſunt nobis.
libro.vij. ca.iiij.
Vitia octo principalia.colla.v. ca.ij.
Vitiorum duo ſunt genera.⁊ quadripartita efficiē-
tia.colla.v. ca.iij.
Vitij vniuſcuiuſq̄ qualitas ⁊ origo deſcribitur.
colla.v. ca.xi.
Vitia quomodo diuerſo certamine expugnare de
beamus.colla.v. ca.xiiij.
Vitiorum de victoria extolli non debemus. colla-
tio.v. ca.xv.
Vitia nō niſi dei auxilio ſupant.colla.v. ca.xv.
Vitiorum terras poſſidere quomodo nobis vtile
ſit.colla.v. ca.xxiij.
Vitijs poſſeſſi miſerabiliores ſunt arrepticijs.col
la.vij. ca.xxiiij.
Vitia tribus modis vincuntur.colla.xi. ca.vi.
Vie noſtre directio ex deo eſt.colla.iij. ca.xiij.
Vigilias quomodo extendant patres vſq̄ ad lucē.
libro.ij. ca.xij.
Vigilie ſabbati paſcalis modus ⁊ ordo libro.iij.
capitulo. viij.⁊.ix.
Vigilias longas perferunt ꝓpter verbi diuini au-
ditū.colla.xvij. ca.i.
Virginum gloriā habere volentes quid facere de
beant.colla.xxij. ca.vi.
Virtutem quamlibet a quo expetere debeamus.li-
bro.v. ca.iiij.
Virtutum perfectionem nemo ſuis viribus poteſt
obtinere.libro.xij. ca.x.xi.⁊.xij.
Virtutum actio ſed non merces eorū ceſſabit.col-
latio.prima. ca.x.
Virtutū parturitio qua ab vna aſcēditur ad aliā.
colla.xiiij. ca.xvi.
Viros ſanctos cur permittat deus interfici a latro
nibus.colla.vj. ca.ij.
Vite ꝓbitas p̄cellit ſignorū opa.col.xv. ca.ix.
Vltionum multa ſunt genera quibus deus punit
peccatores.colla.vi. ca.xi.
Vocatio pauli apoſtoli.colla.ij. ca.xv.
Vocationū tria ſūt genera.colla.iij. ca.iij.
Vocationū triū expoſitio.colla.iij. ca.iiij.⁊.v.
Vocationū gratia multiplex oſtenditur.collatio-
ne.xiij. ca.xv.
Voluntatis bone effectus a domino condonatur.
colla.iij. ca.xv.
Voluntatis bone initium ⁊ conſūmatio a domino
eſt.colla.iij. ca.xix.
Voluntas noſtra que ſit inter cōcupiſcētiā carnis
⁊ ſpiritus ponitur. colla.iiij. ca.xij.
Voluntas noſtra bona abſq̄ gratia dei non dirigi
tur.colla.xiij. ca.ix.
Voluntatem bonam an ſequatur vel precedat gra
tia dei.colla.xiij. ca.xi.
Voluntas bona nec ſemper gratie nec ſemp homi-
ni eſt deputanda.colla.xiij. ca.xij.
Voluntatem propriam ſubijciens fratri fortis ⁊ ſa
nus dicitur.colla.xvi. ca.xxiij.
Voluntas operantis nō proceſſus operis debet in
tueri.colla.xvij. ca.xi.
Voluntatis contempte obſtinatia retineri non de-
bet.colla.xvij. ca.xxiij.
Voluntatis ⁊ non tantum facti inſpector eſt deus.
colla.xvi. ca.xxij.
Vtilitas que nobis de incentiuis eſtibus genera-
tur.colla.xij. ca.v.
Vtilitas que ſit in naturalibus vitiis.li.vii. ca.iii.
Vtile nobis eſt interdum derelinqui a domino.col
la.iiii. ca.vi.
Vtilitas pugne carnis ⁊ ſpiritus.colla.iiii. ca.vii.
Vtilitas que ex colluctatione carnis ⁊ ſpiritus ori
tur.colla.iiii. ca.iii.
Vxorem hortatur vt abrenunciet theonas. colla-
tio.xxi. ca.viii.
Vxorem dimittit ⁊ ad monaſterium peruollat.col
latio.xxi ca.ix.

2009 Ministerio de Cultura

Pūs quomodo ſolus abſq₃ peccato tem
x pratus ſit.colla.v. Ca.v.
Xp̄us qua ratione temptatus ſit a diabo
lo.colla.v. Ca.vi.
Xp̄us cur aut humilis aut glorificatus appareat.
colla.x. Ca.vi.
Xp̄us nō tantum facti ſed ⁊ voluntatis inſpector
eſt.co.xvi. Ca.xxi.
Xp̄us ſolus abſq₃ peccato.colla.xxij. Ca.ix.
Xp̄us ſolus abſq₃ vulnere peccati vicit diabolu₃.
colla.xxij. Ca.x.
Xp̄us ſolus venit in ſimilitudinem carnis pecca-
ti.colla.xxi. Ca.xi.
Xp̄us tēptatur in vitijs quibus ⁊ primus homo tē
ptatus eſt.colla.v. Ca.vi.
Pocris vtilis beati Pauli apoſtoli.col
y la.xvij. Ca.xx.

Explicit Tabula.

¶ Incipit prefatio beati Johānis heremite qui Caſſianus dr̄ i duodeci3 libros de inſtitutis cenobioꝝ ⁊ de octo principalium viciorum remedijs.

Veteris iſtrumēti narrat hiſtoria ſapientiſſimum ſalomonem poſt acceptam diuinitus ſapientiam. prudentiāq3 multam nimis. ⁊ latitudine3 cordis q̄ſi arenā maris inumerabilē. ita vt dn̄i teſtimonio nullus ei ſimilis retroactis tēporibus extitiſſe neq3 poſt eū ſurrecturus eſſe dicat. illud magnificū dn̄o tēplū extruere cupiētē. alienigene regis tyri auxiliū popoſciſſe. Qui miſſo ad ſe hyrā filio mulieris vidue qcquid diuina ſapia ſuggerēt e ꝑclarū i tēplo dn̄i. vel i ſacris vaſis moliebat. miniſterio eius ac diſpoſitiōe ꝑfecit. Si ergo ille vniuerſis regnis terre ſublimior pricipatꝰ. ⁊ iſraelitici generis nobilior excellētiorq3 ꝓgenies. illaq3 ſapiētia diuinitꝰ iſpirata. que cunctorū orientaliū ⁊ egyptioꝝ diſciplinas ⁊ iſtituta ſupabat. nequaq3 pauperis atq3 alienigene viri cōſiliū dedignat. recte etiā tu his eruditꝰ exēplis. beatiſſime papa caſtor. vex ac rationabile deo tēplū. nō lapidibꝰ inſenſibilibꝰ. ſed ſanctoꝝ virorū cōgregatiōe. nec tēporale ⁊ corruptibile. ſed eternū atq3 inexpugnabile edificare diſpones. vaſa ēt precioſiſſima dn̄o cupiēs cōſecrare. nō multo auri metallo argētiue cōflata. q̄ poſt rex babylonius capta cōcubinarū ſuarū ac pricipū deputet voluptati. ſ3 animabꝰ ſanctis q̄ inocētie iuſticie ⁊ caſtitatis integritate fulgētes. regē chriſtū i ſemetipſis circūferant cōmorātē. egenū me omiq3 ex pte pauperrimu3. ad cōmunionē tāti operis dignaris adſciſcere. In ꝓuicia ſiquidē tua cenobiorū ex pte oriētaliū maxieq3 egyptiorū volēs iſtituta fūdare. cū ſis ipe cunctis virtutibꝰ ſciētiaq3 ꝑfectus. ⁊ vniuerſis ita refertꝰ diuitijs ſpiritalibꝰ. vt ꝑfectionē querētibꝰ ſatis abundeq3 nō mō tuꝰ ſermo. ſ3 ēt ſola vita ſufficiat ad exēplū. me quoq3 eliguē ⁊ pauperē ſermōe atq3 ſciētia. vt aliqd ad explemētū tui deſiderij de inopia ſēſus mei cōferā poſcis. precipiſq3 vt iſtituta mōaſterioꝝ q̄ ꝑ egyptū ac paleſtinā cuſtodiri cōſpeximꝰ. ita vt ibi nobis a patribꝰ tradita ſūt q̄uis iperito digerā ſtilo. nō leporē ſermonis iquirēs i quo ipe apprime es eruditus. ſ3 ſanctoꝝ ſimplicē vitā ſimplici ſmōe fratribꝰ i nouello mōaſterio tuo cupiēs explanari. Cui rei q̄ntū me pius ardor deſiderij tui ꝓuocat obedire. tātū ꝑmultiplices eſtuū moles volētē obtēperare deterrēt. Primū q2 nec vite mee ita egpa rāt merita. vt cōfidā me res tā arduas. tā obſcuras. ta3 ſanctas. digne poſſe animo ac mēte cōplecti. Secūdo q3 ea q̄ a puericia noſtra iter eoſdē conſtituti atq3 ipſorū icitati quotidianis adhortatiōibꝰ ⁊ exēplis. vel agere tēptauimus. vel didicimꝰ. vel viſu ꝑcepimꝰ. minie iā poſſumꝰ ad itegrū retinere. tot annorū circulis ab eorū cōſortio ⁊ imitatiōe cōuerſatiōis abſtracti. ꝓſertim cū harū rerū ratio. nequaq3 poſſit ocioſa meditatiōe doctrinaq3 vborū. vel tradi vel itelligi vel memoria cōtineri. totū nāq3 i ſola experiētia vſuq3 cōſiſtit. ⁊ queadmodū tradi niſi ab expto nō queūt. ita nec pcipi qdē vel itelligi niſi ab eo q ea pari ſtudio ac ſudore apprehēdere elaborauerit poſſūt. q̄ tn̄ ſi collatiōe iugi ſpiritaliū virorum frequēter diſcuſſa nō fuerint ⁊ polita. cito mentis recurſu3 icuria dilabūt. Tertio q2 id ipſū qd vtcūq3 nō ꝓ merito rei ſ3 ꝓ preſētis tēporis ſtatu poſſumus reminiſci. iperitior ſermo cōgrue nō valet explicare. Huc accedit qd ſup hac re viri ⁊ vita notabiles ⁊ ſmōe ſciaq3 ꝑclari multa iā opuſcula deſudarūt. ſāctū baſiliū ⁊ hieronymū dico alioſq3 nonnullos. quorū anterior ſciſcitātibꝰ fratribus ſup diuerſis iſtitutis vel q̄ſtionibꝰ. nō ſolū facūdo verūetiā diuinarū ſcripturarū teſtimōijs copioſo ſmōe reſpōdit. alius vero nō ſolū ſuo elucubratos ingenio edidit libros. verūetiā greca ligua digeſtos. i latinū vertit eloquiū. Poſt quorū tā exuberātia eloquētie flumia. poſſe nō imerito ꝑſūptiōis notari. ſi aliqd ſtillicidij huiꝰ iferre tēptaſſe3. niſi me hec fiducia tue ſāctitatis animaret ⁊ ſpōſio. q3 vel tibi he nuge forēt accepte q̄leſcūq3 ſūt. vel eas cōgregationi fratrū i nouello tm̄ mōaſterio cōmorantiū deputares. Qui ſi qd a nobis minus forſitā caute ꝓlatu3 fuerit. ⁊ pie relegāt ⁊ cū venia idulgētiore ſuſtērēt. fidē potiꝰ mei ſermonis q̄ venuſtatē eloquij reqrētes. Quapropter beatiſſime papa. vnicū religiōis humilitatis exēplar. tuis ꝑcibꝰ animatꝰ. ſ3 vires igenij mei opus qd iniūgis aggrediar. ⁊ ea q̄ omnimodis itacta relicta ſūt ab anterioribꝰ noſtris. vtpote q audita potiꝰ q̄ expta deſcribere tēptauerūt. velut rudi mōaſterio. ⁊ veritatē ſitiētibꝰ intimabo. Nec plane mirabiliū dei ſignorūq3 narrationē ſtudebo cōtexere. que q̄uis multa ꝑ ſeniores noſtros ⁊ icredibilia nō ſolū audierimꝰ. verūetiā ſub obtutibꝰ noſtris ꝑſpexerimꝰ ipleta. tn̄ his omibꝰ ptermiſſis. q̄ legētibꝰ pter admirationē nihil amplius ad inſtructionē ꝑfecte vite cōferūt. iſtituta eorū tātūmō ac monaſteriorū regulas. maxieq3 pricipaliū viciorū que octo ab eis deſignant origines ⁊ cauſas. cu ratiōeſq3 ſ3 traditiōes eorū. quātū dn̄o adiuuante potuero fideliter explicare cōtēdā. Propoſitū ſiqdē mihi eſt. nō de mirabilibꝰ dei ſed de correctione morū noſtrorū ⁊ cōſūmatiōe vite ꝑfecte. ſ3 ea q̄ a ſenioribꝰ nr̄is accepimꝰ pauca diſſerere. In eo quoq3 ꝓceptis tuis ſatiſfacere ſtudebo. vt ſi qd forte nō ſ3 typū maiorū antiquiſſima inſtitutiōe fūdatū. ſed ꝓ arbitrio vniuſcuiuſq3 inſtituētis monaſteriū vel diminutū vel additū in iſtis regionibꝰ cōprobauero ſm eā quā vidimus monaſterioꝝ regulā ꝑ egyptū vel paleſtinā antiqtus fundatoꝝ. fideli ſmone vel adiciā vel recidā. Nequaq3 n. credas rōnabilius

2009 Ministerio de Cultura

qppiã vel pſecti⁹ conſtitutiõem nouellã in occiduis
galliarũ partib⁹ repire potuiſſe. quã illa ſunt iſtitu-
ta. in qbus ab exordio pdicatiõis apoſtolice a ſcis
ac ſpiritalib⁹ prib⁹ fundata mõaſteria ad nos vſ-
qz pdurãt. Illã ſane moderationẽ opuſculo huic i
ſerere preſumã. vt ea q̃ ſm egyptiorꝫ regulã. ſeu ꝓ
aſpirate aerꝫ ſeu ꝓ difficultate ac diuerſitate morũ
ĩpoſſibilia ĩ his regiõib⁹ vel dura vel ardua cõpro
bauero. inſtitutis monaſteriorꝫ que p paleſtinã vel
meſopotamiã habent̃. aliq̃tenus tẽperẽ. qz ſi rõna
bilis poſſibiliũ mẽſura ſeruetur. eadẽ obſeruantie
pſectio ẽ etiã in ipari facultate.

Explicit pfatio.

Incipit liber primus de habitu monachi

E iſtitutis ac regulis mõaſteriorꝫ
dicturi. vñ ꝯpetẽti⁹ donãte deo q̃
d ex ipſo habitu mõachorꝫ ſumem⁹
exordiũ. Quorꝫ iteriorẽ cultũ ꝯſe
quent̃ tũc poterim⁹ exponere. cũ
exteriorẽ ornatũ ſub oculorꝫ depinxerim⁹ obtutib⁹

De cingulo monachi. Cap. ij.

Taqz monachũ vt militẽ xpi in ꝓcinctu
i ſemp belli poſitũ. accinctis lũbis iugiter
oportet incedere. Hoc eni habitu ẽt illos
ãbulaſſe q in veteri teſtamẽto ꝓfeſſionis
huius fundauere pmordia. helyã ſcz ⁊ heliſeũ. diui
narũ ſcripturarũ auctoritate mõſtrat̃. ac deinceps
pncipes auctoreſqz teſtamẽti noui. iohẽ videlicet
petrũ ⁊ paulũ. ceteroſqz eiuſdẽ ordinis viros talit̃
iceſſiſſe cognoſcimus. Quorꝫ pᵒr q i veteri teſtamẽ
to vginitatis iã flores ⁊ caſtimonie cõtinẽtieqz pfi-
gurabat exẽpla. cũ fuiſſet a dño miſſus ad increpan
dos nũcios ochozie ſacrilegi regis iſrael. eo quod
egritudine ppedit⁹ ſup ſtatu ſalutis ſue beelzebub
deũ accarõ cõſulere deſtinaſſet. ⁊ idcirco eis occur
rẽs idẽ ꝓpheta deſcẽſuz de lecto eius i quo cõcide
rat denegaſſet. decũbẽti regi expoſita veſtitus q̃li-
tate cõptus ẽ. Reuerſos. n. ad ſe nũcios ac referen-
tes ſibi ꝓphete ſniaz. ſciſcitatus ẽ cuius eẽt figure
⁊ habitus vir q occurriſſet eis. ⁊ locutus fuiſſet hu
iuſcemodi vba. Vir inqũt piloſus. ⁊ zona pellicea
accinct⁹ renib⁹. Ex quo habitu ꝯfeſti rex cõtẽplat⁹
hoiem dei ait. Helias theſbites ẽ. zone vicz indicio
⁊ hirſuti incultiqz corporis ſpecie virũ dei indubi-
tant̃ agnoſcẽs. eo qꝫ iſtud ei int̃ tot iſrahelitici ppl̃i
milia cõmorãti. cultus ꝓprij ac velut qõdã ipreſſũ
ſpeciale ſignũ ppetuo coheręret. De iohẽ quoqz q
veteris nouiqz teſtamẽti velut qdã ſacratiſſimus li
mes finis initiũqz ꝓceſſit. ita euãgeliſta narrãte co
gnoſcimus. Ipſe ãt iohẽs hẽbat veſtimentũ de pi-
lis camelorꝫ. ⁊ zonã pelliceã circa lũbos ſuos. Pe
tro ẽt in cuſtodiã carceris ab herode detruſo. ⁊ ad
necẽ die poſtero ꝓducendo. angelo aſſiſtẽte pcipit̃
Precigere ⁊ calcia te caligas tuas. Qð vt faceret
nequaqͣ monuiſſet eũ angelus dei. niſi vidiſſet eum
ob refectionẽ nocturne qetis pauliſp defecta mem
bra ſolita cinguli obſtrictiõe laxaſſe. Paulũ quo

qz aſcẽdentẽ hieroſolymã ⁊ ꝓtinus a iudeis in vin
cula mittendũ. agabus ꝓpheta repiens ceſaree. ſb-
lato eius cingulo manus ſuas ligans ac pedes. vt
geſtu corporis ſui paſſionis eius pfiguraret iniuri
as. ait. Hec dicit ſpũſſanctus Virũ cuius eſt zona
hec. ſic alligabũt iudei in hierl̃m. ⁊ tradent in man⁹
gentiũ. Qð vtiqz a ꝓpheta ꝓferri mĩme potuiſſet
dicẽte. virꝫ cuius ẽ zona h̃. niſi paulus eã lũbis ſuis
indeſinenter ſolitus fuiſſet aptare.

De veſte monachi. Cap. iij.

Eſtis quoqz ſit monachi que corpus cõ-
tegat tm̃. ac repellat nuditat̃ verecũdiam
v ⁊ frigoris retũdat iniuriã. nõ q̃ ſemiaria
vanitatis aut elationis enutriat. ita eodẽ
aplo pdicãte. Habentes ãt alimẽta ⁊ opimẽta his
ꝯtẽti ſimus. Opimẽta igens nõ veſtimẽta. vt qbuſ
dã latinis exẽplaribus nõ ꝓpe ꝯtinet̃. i. que corp⁹
operiãt tm̃. nõ que amictus gl̃a blandiant̃. ita vilia
vt nulla coloris vel habit⁹ nouitate int̃ ceteros hu
ius ꝓpoſiti viros habeant̃ inſignia. ita ſtudioſis ac
curationib⁹ aliena. vt null̃ rurſuz ſint affectat̃ per
incuriã ſordib⁹ decolora. Poſtrẽo ſic ab hui⁹ mũ
di ſeparent̃ ornatu. vt cultui ſuorꝫ dei in oĩbus cõ
munia perſeuerẽt. Quicqd ei int̃ famulos dei pſu-
mit̃ ab vno vel paucis. nec catholice per oẽ corpus
frnitat̃ tenet̃. aut ſuperfluũ aut elatũ ẽ. ⁊ ꝓpt̃ h̃ no-
xiũ iudicãdũ ẽ. magiſqz ſpeciẽ vanitat̃ q̃ virtutis
oſtẽtãs. Et idcirco hec q̃ nec a veterib⁹ ſcis q hui⁹
ꝓfeſſiõis fundamẽta iecerũt. neqz a prib⁹ nr̃i tẽpo
ris q eorꝫ per ſucceſſiões iſtituta nũc vſqz cuſtodi-
ũt. tradita videmus exẽpla. vt ſuperflua ⁊ inutilia
nos quoqz reſecare ꝯueniet. Quãobrẽ cilicinã ve-
ſtẽ velut circũſpectã cũctis atqz nõbilẽ. ⁊ q̃ ex h̃ ip-
ſo ñ ſolũ nulla ſpũi poſſit emolumẽta ꝯferre ſz etiã
elatiõis ꝯcipere vanitatẽ. q̃qz ad neceſſarij opis
exercitiũ i quo mõachũ ſẽper ipigrũ expeditumqz
oportet icedere. ihabil̃ atqz inepta ſit oĩmodis reſu
tarũt. Qð ſi quoſdã h̃ amictu circũdatos audimuſ
ꝓbabiles extitiſſe. nõ ex eo nobis mõaſteriorꝫ ẽ re
gula ſanciẽda. vel ãtiq̃ ſcõrꝫ patrũ ſũt perturbãda
dcreta. qð pauci pſumẽtes aliarꝫ virtutũ priuilegio
ne i his qdẽ que nõ ſꝫ catholicã regulã ab eis vſur
pata ſũt, reprehẽdi dbere credunt̃. Generali nãqz
oĩm ꝯſtitutiõi. paucorꝫ nõ dbet prepõi nec preiudi
care ſnia. Illis. n. dbem⁹ iſtitutis ac regul̃ idubita-
tã fidẽ ⁊ idiſcuſſã obediẽtiã per oĩa ꝯmodare. ñ q̃s
paucorꝫ volũtas itulit. ſꝫ q̃s vetuſtas tãtorꝫ tẽporꝫ
⁊ inumeroſitas ſcõrꝫ patrũ ꝯcordi definitiõe in po
ſterũ ꝓpagauit. Nec hoc ſane preiudicare nobis d
bet ad quotidiãe ꝯuerſatiõis exẽplũ. qð vel iorã ſa
crilegus rex iſrl̃ cateruis hoſtiũ circũſept⁹. ſciſſa ve
ſte ciliciũ hũiſſe perhibet̃ itriſecus. vel qð niniuite
ad mitigãdã di ſniaz q̃ i eos illata fuerat per ꝓphe
tã. cilicij aſperitate velati ſũt. cũ ⁊ ille ita itriſec⁹ la-
tent̃ idut⁹ eo fuiſſe mõſtret̃. vt niſi ſciſſo dſuper veſti
mẽto a nemĩe prorſus potuiſſet itelligi. ⁊ iſti eo tpe
opimẽtũ cilicij oſtentarent. quo cũcti ſup iminente

2009 Ministerio de Cultura

vrbis euerſiõe lugentibꝰ.eodẽq̧ amictu circũdatis nullꝰ poſſʒ a quoquã oſtẽtatiõe nõri. Nã niſi iſolẽs ſit diuerſitas.non offendit equalitas.

¶ De cuculis egyptiorum. Cap.iiij.

Unt preterea q̃dã in ipo egyptioꝝ habitu
f nõ tm̃ ad curã corporis quãtũ ad morum
formulã cõgruẽtia.quo ſimplicitat̃ ⁊ ĩno-
centie obſuãtia ẽt in ipſa veſtitꝰ qualitate teneatur. Cucullis nãq̧ pparuis vſq̧ ad ceruicis humeroꝝ q̧ demiſſis cõfinia.qbꝰ tm̃ capita cõtegãt indeſinẽt diebꝰ vtunt̃ ac noctibꝰ ſcʒ vt inocentiã ⁊ ſimplicitatẽ paruuloꝝ iugiter cuſtodire ẽt imitatiõe ipſiꝰ velaminis cõmoneant̃. Qui reuerſi ad infantiã chriſti cũct̃ horis cũ affectu ac virtute decãtãt. Domine nõ eſt exaltatũ cor meũ.neq̧ elati ſunt oculi mei neq̧ ambulaui in magnis neq̧ in mirabilibꝰ ſuper me. Si nõ humilit̃ ſentiebã.ſed exaltaui aĩam meã Sicut ablactatꝰ eſt ſup mr̃e ſua.

¶ De collobijs egyptiorum. Cap.v.

Ollobijs quoq̧ lineis induti q̃ vix ad cu
c bitoꝝ ĩma ptingũt.nudas de reliquo cir-
cũferũt manus.vt ãputatos hẽre eos actus ⁊ opa mũdi huius ſuggerat abſciſio manicarũ ⁊ ab oĩ cõuerſatiõe terrena mortificatos eos velaminis linei doceat indumẽtũ.audiãtq̧ p hoc apoſtolũ quotidie dicẽtẽ ſibi. Mortificate mẽbra vr̃a q̃ ſunt ſup terrã Illud quoq̧.ipſo habitu ꝓteſtãte Mortui eſtis.⁊ vita vr̃a abſcõdita eſt cum xp̃o in deo. Et iterũ. Uiuo ãt iã nõ ego.viuit vero in me xp̃s. Mihi qdẽ mũdus crucifixus ẽ.⁊ ego mũdo.

¶ De rebrachiatorijs. Cap.vi.

Eſtãt ẽt reſticulas duplices.laneo plexaſ
g ſubtegmine.q̃s greci analaboys.nos ve-
ro ſuccictoria ſeu redimicula vel ꝓprie rebrachiatoria poſſumꝰ appellare. Que deſcẽdẽtia p ſũma ceruicis ⁊ a lateribꝰ colli diuiſa.vtrarũqʒ alarũ ſinus ambiũt atq̧ hinc ĩde ſuccingũt.vt ꝯſtringẽtia latitudinẽ veſtimẽti ad corpꝰ ꝯtrahãt atq̧ cõiũgãt.⁊ ita cõſtrict̃ brachijs ĩpigri ad oẽ opꝰ expeditiq̧ reddant̃ illud apoſtoli p̃ceptũ ſtudẽtes omni virtute ꝯplere. Quia nõ ſolũ mihi.ſʒ ẽt his q me cum ſunt miniſtrauerũt manꝰ iſte neq̧ gratis panẽ ab aliquo mãducauimꝰ.ſʒ in labore ⁊ fatigatiõe nocte ac die opãtes ne quẽ veſtrũ grauaremꝰ. Et ſi qſ nõ vult opari.nec mãducet.

¶ De maſortibus eorum. Cap.vij.

Oſt hec anguſto palliolo tã amictꝰ humi
p litatẽ q̧ vilitatẽ p̃cij cõpẽdiũq̧ ſectantes.
colla parit̃ atq̧ humeros tegunt q̃ maſortes tã nr̃o q̧ ipſoꝝ nũcupant̃ eloqo.⁊ ita planeticarũ atq̧ birroꝝ p̃cia ſimul ãbitionemq̧ declinant.

¶ De melote ⁊ pelle caprina. Cap.viij.

Ltimꝰ ẽ habitꝰ eoꝝ pellis caprina q̃ me-
v lotes vel pera appellat̃.⁊ baculus.que ge
ſtãt ad imitationẽ eoꝝ q ꝓfeſſiõis huiꝰ p̃figurauere lineas in veteri teſtamẽto. De qbꝰ aplꝰ Circũierũt inqt in melot̃ ⁊ in pellibꝰ caprinis egentes.anguſtiati afflicti qbus dignus nõ erat mũduſ in ſolitudinibꝰ errãtes.⁊ in mõtibꝰ ⁊ in ſpelũcis ⁊ in cauernis terre. Qui tñ habitꝰ pellis caprine ſignificat mortificata oĩ petulãtia carnaliũ paſſionũ debere eos in ſũma virtutũ grauitate ꝯſiſtere.nec qc̃q̧ petulcũ vel calidũ iuuentutis ac mobilitatis antique in eorum corpore reſidere.

¶ De baculo. Cap.ix.

Am ⁊ baculũ geſtaſſe eoſdẽ viros ẽt heli-
n ſeus q vnus ex ipſis ẽ docet.cũ dicit ad gi
ezi puerũ ſuũ mittẽs eũ ad ſuſcitãdũ filiũ mulieris. Tolle baculũ meũ.⁊ currens vade pone eũ ſup faciẽ pueri vt viuat. Quẽ vtiq̧ nõ dediſſet ei ꝓpheta geſtãdũ.niſi eũ mãu ſua ſolitꝰ eſſʒ iugit̃ circũferre. Cuiꝰ geſtatio ſpiritalr monet nũq̧ debere eos int̃ tot oblatrãtes vicioꝝ canes.⁊ inuiſibiles neqtiarũ ſpiritaliũ beſtias ĩermes ĩcedere.de qbꝰ beatus dauid liberari poſtulãs dicit.ne tradas dñe beſtijs aĩaʒ ꝯfitẽtẽ tibi.ſʒ irruẽtes eas retũdere cruc̃ ſignaculo ac lõgiꝰ ꝓpulſare.atq̧ aduerſũ ſe ſeuientes iugi memoria dñice paſſiõis.⁊ imitatione illiuſ mortificationiſ extinguere.

¶ De calciamentis eorum. Cap.x.

Alciamẽta vo velut ĩterdicta euãgelico p̃
c cepto recuſãtes.cũ ĩfirmitas corporis vel
matutinꝰ hyemis rigor ſeu meridiani eſtꝰ feruor exegerit.tm̃mõ caligis ſuos muniũt pedes. H ĩterp̃tãtes vſu eaꝝ vel dñica ꝑmiſſiõe ſignari.vt ſi ĩ h mũdo ꝯſtituti cura ⁊ ſolicitudĩe carnis huius oĩmodis exuti eẽ nõ poſſumꝰ.nec ab ea penitꝰ p̃ualemꝰ abſolui.ſaltẽ occupatiõe leui ⁊ ĩplicatõe tenui neceſſitatẽ corporis explicemꝰ.ne vel aĩe nr̃e pedes q expediti ad ſpiritalẽ curſũ.⁊ p̃dicãdã euãgelij pacẽ ſemp eẽ debẽt parati qbꝰ poſt odorẽ vnguẽtoruʒ xp̃i currimꝰ.⁊ de qbꝰ dauid.cucurri ĩ ſiti.⁊ hieremias.ego ãt nõ laboraui te ſeq̃ns. morticinis huiꝰ ſecl̃i curis patiamur ĩuolui.de his ſcʒ cogitãtes q̃ nõ ad ſupplẽdã neceſſitatẽ nature.ſʒ ad ſupfluã noxiã q̧ ptinẽt voluptatẽ. Qd ita ĩplebimꝰ ſi ſm aplʒ carnis curã nõ fecerimꝰ ĩ d̃ſiderijs. Quibuſ tñ caligis quãq̧ licite vtant̃ vtpote dñi mãdato ꝯceſſis.neq̧ q̧ tñ pedibꝰ eas ĩherere ꝑmittũt cũ accedũt ad celebrãda ſeu ꝑcipiẽda ſacroſcã myſteria.illd̃ eſtimãteſ ẽt ſm lr̃aʒ cuſtodiri d̃bere.qd̃ dr̃ ad moyſẽ vel ad ieſũ filiũ naue. Solue corrigiam calciamenti tui locꝰ enim in quo ſtas ter ra ſancta eſt

¶ De tẽpamẽto obſeruantie q̃ ſcd̃m aerũ q̃litatẽ vel vſum prouintie ſit tenenda. Cap.xi.

Ec dicta ſint.ne qd p̃termiſiſſe de egypti
h orũ habitu videamur. Ceterũ a nobis te
nẽda ſũt illa tm̃mõ q̃ vel locoꝝ ſitꝰ vel ꝓuintie vſus admittit. Nã neq̧ caligis nos neqʒ colobiis ſeu vna tunica eẽ ꝯtẽtos hyemis ꝑmittit aſpitas. ⁊ puiſſimi cuculli velamẽ vel melot̃ geſtatio d̃riſũ potiꝰ q̧ edificatõeʒ vllã vidẽtibꝰ ꝯparabit. Qua ꝓpter illa tm̃ q̃ ſupiꝰ ꝯmemorauimꝰ q̃qʒ ſunt ⁊ humilitati ꝓfeſſiõis nr̃e ⁊ q̃litati aerũ ꝯgruẽtia a nob quo

2009 Ministerio de Cultura

q3 affectãda ceſem⁹.vt oĩs ſũma nrĩ veſtit⁹ nõ in no
uitate habitus q poſſit offendiculu3 hominibus ſe
culi huius inferre.ſed honeſta in vilitate conſiſtat.

¶ De cigulo ſpiritali ⁊ ſacramẽto ipſius. cap.xij.

Is itaq3 veſtimẽt xp̃i miles indut⁹.noue
b rit pri⁹ ob id ſe cinguli ꝯſtrictiõe munitũ
vt ad cũctos vſus ⁊ opa monaſterij nõ ſo
lũ mẽte ꝓmpt⁹ ſ3 ẽt ipo habitu ſemp expedit⁹ ince
dat. Tãto nãq3 feruẽtior circa ſpiritalẽ ꝓfectu3 ac
diuinarũ rerũ ſcia3 ⁊ cordis puritatẽ ꝓbabit.q̃to
fuerit erga obediẽtie ſtudiũ opiſq3 deuotior. Scdo
cognoſcat ẽt i ipo habitu ciguli ieſſe nõ paruũ qđ a
ſe expetit ſacr̃m. Accictio.n.lũbo⁊ ⁊ ambit⁹ pellis
emortue ſignificat eũ mortificatiõe3 circũferre mẽ
bro⁊.i qb⁹ libidis atq3 luxurie ſeminaria cõtinent
euãgelicũ illđ mãdatũ qđ dr̃.ſint lũbi veſtri p̃cicti.
ap̃lica iterp̃tatiõe igeri ſibi ſemp itelligẽs.mortifi
cate ſc3 mẽbra vr̃a q̃ ſunt ſup terrã fornicatõe3.imũ
diciã.libidinẽ.ꝯcupia3 malã. Ideoq3 illos tãtũmõ
legim⁹ i ſcripturis ſcis cigulo fuiſſe p̃cictos i qbus
ſemiaria coit⁹ iueniunt extĩcta.qq3 illđ beati dauid
eloqũ ope atq3 v̇tute ḋcãtãt.q2 fact⁹ ſu3 ſicut vter i
pruina.eo ꝙ craſa medullit⁹ carne viciorũ emortu
am exterioris hoĩs cutẽ ſpũs virtute diſtendãt. Et
idcirco i pruina ſignificant adiecit.qđ ſc3 neq̃ꝙ fue
rit ſola cordis mortificatiõe ꝯtẽti.verũetiã exterio
ris hoĩs mot⁹ ⁊ ipi⁹ nature icẽtiua ꝯtinẽtie pruina
extriſec⁹ accedente habuerit ꝯgelata.nullũ iã dũra
xat ſecundum ap̃lm regnum peccati in ſuo mortali
corpore ſuſtinentes.nec geſtantes carnem ſpũi re
pugnantem.

¶ Explicit de habitu monachi liber primus.

¶ Incipit liber ſecundus de canonico nocturna
rum orationum ⁊ pſalmorum modo. cap.i.

Uplici igit̃ hoc qđ diximus cigulo
xp̃i miles accict⁹ iteri q mod⁹ cãoni
d carũ oꝛonũ pſalmorũq3 ſit i ptibus
oriẽt a ſcis prib⁹ ãtiq̇t⁹ ſtatut⁹ agno
ſcat. De q̃litate v̇o earũ vel quem
admodũ orare ſm ap̃li ſnia3 ſine i
termiſſione poſſimus.ſuis in locis cum ſeniorũ col
lationes ceperimus exponere quantum dominus
dederit proferemus.

¶ De diuerſitate numeri q ad decãtandos pſal
mos p vniuerſas prouincias ſit ſtatutus. cap.ij.

Ultos nãq3 ꝯpim⁹ p alias regiões pro
m ment ſue capacitate.habẽtes qdem vt ait
ap̃ls zelũ dei ſ3 nõ ſm ſcia3.ſup hac re di
uerſos typos ac regulas ſibimet ꝯſtituiſſe. Quidã
n.vicenos ſeu tricenos pſalmos ⁊ hos ipſos anti
phonarũ ꝓtelatos melodijs ⁊ adiũctiõe quarũdã
modulationũ.debere dici ſingul̃ noctib⁹ cẽſuerunt
alij hũc modũ ẽt excedere tẽptauerũt.nõnulli decẽ
⁊ octo.atq3 i hũc modũ diuerſis i locis diuerſũ ca
nonẽ agnouim⁹ iſtitutũ.totq3 ꝓpemodũ typos ac
regulas vidim⁹ vſurpatas.quot etiã mõaſteria cel
laſq3 ꝯſpexim⁹. Sũt qb⁹ i ipis quoq3 diurnis orati
onũ officijs.i.tĩa ſexta nonaq3 id viſũ eſt.vt ſm ho
rarũ modũ i qb⁹ h̃ dño reddunt obſeq̃a.pſalmorũ
etiã ⁊ oꝛonũ putarent numerũ coeq̃ndũ.nõnull̃ pla
cuit ſenariũ nũerũ ſingul̃ diei conuentib⁹ deputari.
Quapp neceſſariũ reor ãtiq̇ſſimã patrũ proferre in
mediũ ꝯſtitutionẽ.q̃ nũc vſq3 p totã egyptũ a di fa
mul̃ cuſtodit.q̃ nouelli mõaſterij i xp̃o rudis iſãtia
ãtiq̇ſſio⁊ poti⁹ patrũ vetuſtiſſimis iſtitutõib⁹ ibuat.

¶ De vniformis regule p totã egyptũ cuſtodia ⁊
de electiõe eorũ qui fratrib⁹ preponantur. cap.iij.

Taq3 p vniuerſã egyptũ ⁊ thebaydẽ.vbi
i mõaſteria nõ pro vniuſcuiuſq3 renunciãt
iſtituunt arbitrio.ſ3 p ſucceſſiões ac tradi
tiões maio⁊ vſq3 i hodiernũ diẽ vel pmanẽt vl̃ mã
ſura fũdant.legitimũ oꝛonũ modũ i veſptinis ꝯuẽ
tib⁹ ſeu nocturnis vigilijs vidim⁹ retẽtari. Nõ eni
q̇ſq̃ꝙ ꝯuẽticulo fratrũ.ſ3 ne ſibi qdẽ ipi p̃ee ꝯcedit.p
uſq̃ꝙ nõ ſolũ vniuerſis facultatib⁹ ſuis reddat exter
nus.ſ3 ne ſui qdẽ ipi⁹ ſe eẽ dñm vel ptãtẽ hr̃e cogno
ſcat. Ita nãq3 renũciãtẽ huic mũdo qbuſlibet facul
tatib⁹ ac diuitijs p̃ditũ.neceſſe ẽ cenobij ꝯmoratio
nẽ expetere.vt i nullo ſibi ex his q̃ reliq̇t aut intulit
mõaſterio blãdiat.ſic obedire cũct vt redeũdũ ſibi
ſ3 ſnia3 dñi ad iſãtiã pſtinã nouerit.nihil ſibi ꝯfide
ratiõe eui vel ãno⁊ nũeroſitate p̃ſumẽs.q̃ꝙ i ſeculo
iãnt ꝯſũptã ſe reputat pdidiſſe.ſ3 pro rudimẽtorũ
merito ⁊ tyrocinij.nouitate quã ſe gerere i xp̃i mili
tia recognoſcit.ſubdere ſe ẽt iunioꝛib⁹ nõ moretur.
Opis quoq3 ac ſudoris aſſuetudinẽ ita ſubire ꝯpel
lit.vt ꝓprijs mãib⁹ iuxta ap̃li p̃ceptũ quotidianu3
victũ vel ſuis vſib⁹ vel aduenĩẽtũ neceſſitatib⁹ pre
parãs.faſtus vite p̃terite poſſit ⁊ d̃litias obliuiſci.
⁊ humilitatẽ cordis ꝯtrictõe laboris acq̇rere. Idõ
q̃ꝙ null⁹ ꝯgregatiõi fratrũ p̃ſutur⁹ eligit.p̃uſq̃ꝙ ide3
q p̃ficiẽd⁹ ẽ.qd obtẽpaturis oportea t ipari obediẽ
do didicerit.⁊ qd iunioꝛib⁹ tradere d̃beat iſtitut ſe
nio⁊ fuerit aſſecut⁹. Bñ.n.regere vel regi ſapient
eẽ ꝓnũciãt.ſũmũq3 donũ ⁊ gr̃a3 ſci ſpiritus eſſe de
finiunt. Nam neq3 ſalutaria p̃cepta quempia3 poſ
ſe obtemperantibus preſtituere.niſi eũ q prius vni
uerſis virtutũ diſciplinis fuerit inſtructus.nec obe
dire queq̃ꝙ ſeniori poſſe.niſi eu3 qui conſummatus
timore dei et humilitatis fuerit virtute perfectus.
Ideoq3 diuerſitates typorum ac regularu3 per ce
teras prouincias cernimus vſurpatas.quod plerũ
q3 ſeniorum inſtitutionis expertes monaſterijs p̃
eſſe audemus.⁊ abbates nos anteq̃ꝙ diſcipulos ꝓ
feſſi quod libitũ fuerit ſtatuimus. promptiores no
ſtrorum inuentorum exigere cuſtodiam.q̃ꝙ exami
natam maiorum ſeruare doctrinã. Sed dum orati
onum modum qui potiſſimum debeat cuſtodiri vo
lumus explicare.inſtitutis patrum auidius prouo
cati.narrationem quam ſuis reſeruabamus locis
propero exceſſu preuenimus. Nunc itaq3 ad ꝓpo
ſitum reuertamur.

¶ Quod per egyptu3 ⁊ thebaiden duodenarius
pſalmorũ numerus obſeruetur. cap.iiij.

2009 Ministerio de Cultura

i Sic pꝫ vniuerſā vt diximꝰ egyptū ꝛ thebaydē duodenariꝰ pſalmoꝝ nūerꝰ tā i veſptinis ꝙ̄ i nocturnis ſolēnitatibꝰ cuſtodit ita durarat vt pꝰ hūc nūerū due lectōes veteris ſcꝫ ac noui teſti ſingule ſubſequātur. Qui modꝰ ātiqtꝰ cōſtitutꝰ. idcirco ꝑ tot ſecula penes cūcta illaꝝ ꝓuītiarū mōaſteria itemeratꝰ nūc vſqꝫ pdurat. q2 nō hūana adiuētōe ſtatutꝰ a ſenioꝛibꝰ affirmat. ſed celitꝰ angeli magiſterio patribꝰ fuiſſe delatus.

¶ De duodenario pſalmoꝝ nūero angeli traditione ſuſcepto. cap. v.

n Am cū i pmoꝛdijs fidei pauci qdē ſꝫ ꝓbatiſſimi mōachoꝝ noīe cēſerent. q ſic a beate mēoꝛie euangeliſta marco q pmꝰ alexādrine vrbi pōtifex pſuit noꝛmā ſuſcepe viuēdi. non ſolū illa magnifica retinebāt q pmitꝰ ecclīa vel credētiū turbas i actibꝰ aploꝝ legimꝰ celebraſſe. multitudis. n. credētiū erat coꝛ vnū ꝛ aīa vna. nec qſꝙ eorū q poſſidebat aliqd ſuū eē dicebat. ſꝫ erāt illiſ oīa cōmūia. quotquot. n. poſſeſſoꝛeſ agroꝝ aut domoꝝ erāt. vēdētes afferebāt pcia eoꝝ q vēdebāt. ꝛ ponebāt aū pedes aploꝝ. diuidebat āt ſingulſ ꝓut cuiqꝫ opꝰ erat. verū ēt his mlto ſublimioꝛa cumulauerāt. Et. n. ſecedēteſ i ſecretioꝛa ſuburbioꝝ loca. agebāt vitā tāto abſtinētie rigoꝛe diſtrictā. vt ēt hiſ q erant religiōis externi ſtupoꝛi eēt tā ardua cōuerſatiōis. eoꝝ pfeſſio. Eo. n. feruoꝛe ſcripturaꝝ diuinaꝝ lectionibꝰ oꝛoniqꝫ ꝛ opi manuū diebꝰ ac noctibꝰ icubabāt. vt nec eſcarū qdē appetitꝰ vl memoꝛia niſi alio tertioue die coꝛpoꝛis iterpellaret inedia. cibūqꝫ ac potū n̄ tā deſideratū ꝙ̄ neceſſariū ſumerēt. ꝛ ne hūc qdē aū ſol occaſū. vt tpus lucis cū ſpiritaliū meditationū ſtudijs. curā vo coꝛpoꝛis cū nocte ſociarēt aliaqꝫ bis multo ſublimioꝛa pficerēt. De qbꝰ ēt is q minꝰ idigenarū relatōe cognouit eccl'iaſtica hiſtoria poterit edoceri. Ea igit tēpeſtate cū eccl'ie illiuſ pmitiue pfectio penes ſucceſſoꝛes ſuos adhuc recēti memoꝛia iuiolata duraret. ferueſqꝫ paucoꝝ fideſ necdū i mltitudinē diſpſa tepuiſſet. venerabiles patres ꝓuigili cura poſteris ꝯſulētes. q nā modꝰ quotidiāo cultui pꝫ vniuerſū frnitatꝭ coꝛpꝰ dcerni dberet tractaturi ꝯueniūt. vt hereditatē pietatꝭ ac pacꝭ ēt ſucceſſoꝛibꝰ ſuis abſolutā ab oī diſſenſiōis lite trāſmitterēt. verētes. n. ne qua i quotidiāis ſolēnitatibꝰ iter viros eiuſdē culture ꝯſoꝛtes diſſonātia vel varietas exoꝛta. qñqꝫ i poſterū erroꝛis vl emulatiōis ſeu ſciſmatꝭ noxiū germen emitteret. Cūqꝫ pro ſuo vnuſqſqꝫ feruoꝛe ifirmitatꝭ imemoꝛ aliene id ſtatui dbere cēſeret. qd ꝯteplatiōe fidei ac roboꝛis ſui facillimū iudicabat. parū diſcutiēs qd generalit plenitudini fratrū poſſibile eēt. i q neceſſe eſt ifirmoꝛū quoqꝫ ptē maximā repiri. diuerſoqꝫ mō enoꝛmeꝫ pſalmoꝝ nūeꝝ iſtituere pro aī ſui vtute certarēt. et alij qnqgenos. alij ſexagenos pſalmos nōnulli vo ne h qdē nūero ꝯtenti excedi eū dbere cenſerēt. eētqꝫ int eos pro religōis regl'a pie ꝯtrōis ſcā diuerſitas. ita vt tps ſolēnitatꝭ veſptine ſacratiſſime ſuccederet qſtiōi. quotidianos oꝛonū ritꝰ volētibus celebrare. vnꝰ i mediū pſalmos dn̄o cantaturꝰ exurgit. Cūqꝫ ſedētibꝰ cūctꝭ vt ē moꝛis nūc vſqꝫ i egypti ꝑtibꝰ ꝛ i pſallētꝭ vba oī coꝛdis itētiōe dfixis. vndeciꝫ pſalmos oꝛonū iteriectōe diſtictos ꝯtinuis verſibꝰ parili ꝓnūciatiōe cātaſſet duodecimū ſub alleluia reſpōſiōe ꝯſūmās. ab vniuerſoꝛū oculis repēte ſubtractus qſtiōi parit ꝛ cerimōijs finem ipoſuit.

¶ De conſuetudine duodeci oꝛonū. cap. vi.

e Xide venerabilſ patrū ſenatꝰ itelligēſ āgeli magiſterio ꝯgregatiōibꝰ fratrū gn̄alē cāonē nō ſine diſpēſatōe dn̄i ꝯſtitutū. dcreuit hūc nūerū tā i veſptinꝭ ꝙ̄ i nocturnꝭ ꝯuēticulſ cuſtodiri. qbꝰ lectiōes gemias adiūgētes. i. vnā veteris ꝛ aliā noui teſtamenti tāꝙ a ſe eas traditas ꝛ velut extraoꝛdinarias. volētibꝰ tm̄. ac diuinarū ſcripturarū mēoꝛiā poſſidere aſſidua meditatōe ſtudētibꝰ addiderunt. In die vo ſabbati vel dn̄ico vtraſqꝫ de nouo recitāt teſtamēto. i. vnā de aplo vel actibꝰ aploꝝ ꝛ aliā de euāgelijs. Qd ēt totꝭ qnqgeſime diebꝰ faciunt hi qbꝰ lectio cure ē ſeu mēoꝛia ſcripturaꝝ.

¶ De diſciplina oꝛandi. cap. vij.

b As igit pdictas oꝛones h mō icipiūt atqꝫ ꝯſūmāt. vt finito pſalmo n̄ ſtati ad icuruatōeꝫ genū coꝛuāt. qꝫadmodū facimꝰ i hac regiōe nōnulli q nedū bn̄ finito pſalmo i oꝛonē procūbere feſtinamꝰ ad celeritatē miſſe ꝙ̄toꝛiꝰ ꝓperantes. Cuiꝰ dū volumꝰ excedere modū q antiquitꝰ a maioꝛibꝰ ſtatutꝰ eſt. ſuppurātes reſiduoꝝ pſalmoꝝ nūerū ad finem tendere perurgemur. de refectione potius laſſi coꝛpoꝛis cogitantes ꝙ̄ orationis vtilitatem ꝛ cōmoda requirentes. Apud illos ergo nō ita eſt. ſed antequā flectant genua pauliſper oꝛant. ꝛ ſtantes in ſupplicatione maioꝛem tpis partem expendunt. Itaqꝫ poſt hec puncto breuiſſimo procidentes humi velut adoꝛantes tantū diuinā clementiam. ſumma velocitate conſurgunt. ac rurſus erecti expanſis manibus eodeꝫ modo quo pꝛius ſtantes oꝛauerant. ſuis pꝛecibuſ intentius immoꝛātur. Humi nanqꝫ diutius procumbentes. non ſoluꝫ cogitationibus aiunt. verumetiam ſomno grauiꝰ impugnari. Quod etiam nos verum eſſe vtinam non experimentis ꝛ quotidiana conſuetudine noſceremus. qui ſepenumero hanc eandem incuruationeꝫ membꝛoꝛum. non tam oꝛationis ꝙ̄ refectionis obtentu in terram proſtrati. optamus diutius pꝛolongari. Cum auteꝫ is qui oꝛationem collecturus eſt a terra ſurrexerit omnes pariter ſurgunt. ita vt nullus nec antequam inclinetur ille genu flectere. nec cū e terra ſurrexerit remoꝛari pꝛeſumat. ne non taꝫ ſecutus fuiſſe illius concluſionem qui pꝛecem colligit. ꝙ̄ ſuā celebꝛaſſe credatur.

¶ De ſubſequente oꝛatiōe poſt pſalmū. cap. viij

i Llud etiā qd in hac pꝛouincia vidimꝰ. vt vno cantante in clauſula pſalmi oēs aſtāteſ ꝯcināt cū clamoꝛe. gl'a pꝛi ꝛ filio ꝛ ſpūi ſcō. nuſꝙ ꝑ oēm oꝛientem audiuimꝰ. ſꝫ cū oīm ſilen

2009 Ministerio de Cultura

tio ab eo q̄ cātat finito pſalmo oꝛonē ſuccedē. Hāc
vō glīficatōez trinitatꝭ tm̄mō ſolere ātiphōa tmīari

De oꝛonis ſtatu ſup quo in collatōe ſenioꝝ ple
nioꝛ reſeruetur inſtructio. cap.ix.

e Et qꝛ nos ad oꝛonū canonicaꝝ modū cō-
ſequentꝰ īſtitutoꝝ oꝛdo ꝓuexit. quaꝝ ple-
nioꝛē tractatū licet ī collatōibꝰ ſenioꝝ reſꝰ
uemꝰ ibidē plenīꝰ digeſturi. cū de eaꝝ q̄litate ſeu iu
gitate verbis eoꝝ diſerere cepimꝰ. neceſſariū tn̄ re
oꝛ ꝓ opoꝛtunitate loci ac narratōis ipiꝰ. qm̄ ita ob-
tulit ſeſe occaſio. ēt ī p̄n̄ti pauca p̄ſtrigere. vt foꝛmā-
tes iteri exterioꝛis hoīs motꝰ. ⁊ velut q̄dā nūc oꝛo-
nis fundamēta iacientes mioꝛe pꝰ h̄ laboꝛe cū cepi
mꝰ d̄ ſtatu iterioꝛis hoīs diſputare. oꝛonū quoq̄ eiꝰ
faſtigia ꝯſtruamꝰ. Illō an̄ oīa ꝓuidentes. vt ſi nos
ab illa narratōe quā cupimꝰ opoꝛtune dō volēte di
gerere. p̄uenīēs vite nr̄e finis excluſerit. vel initia vo
bis rei p̄ſ̄ti tā neceſſarie h̄ ope relinq̄mꝰ. qbꝰ pro ar
doꝛe d̄ſiderij totū tardū eſt. vt dū nobis huiꝰ ꝯmo-
ratiōis tribuuntꝰ idutie. ſaltē q̄ſdā tātiſp oꝛonū vo
bis lineas p̄ſignemꝰ. qbꝰ hi vl̄ maxie q̄ ī cenobijs cō
moꝛantꝰ valeāt aliq̄tenꝰ īfoꝛmari. Simul ēt ꝓſpicien
tes hiſ q̄ foꝛſitā huic tm̄mō occurſuri ſūt libꝛo. ⁊ ad
illū ꝑuenire nō potuerit. vt iſtructōe huiꝰ erga oꝛo-
nis qualitatē vel ex p̄te repiantꝰ ībuti. vt q̄ēadmo-
dū ſūt de habitu ⁊ amictu exterioꝛis hoīs inſtituti.
ita ēt qualīꝰ eū ad offerēda ſpiritalia ſacrificia debe
ant exhibere nō neſciāt. Siq̄dē hi libelli quoſ ī p̄n̄ti
cudere dn̄o adiuuāte diſponīmꝰ. ad exterioꝛis hoīſ
obſuātiā ⁊ iſtitutōez cenobioꝝ ꝯpetētiꝰ aptabuntꝰ
illi vō ad diſciplinā interioꝛis ac ꝑfectōez coꝛdis. ⁊
anachoꝛetaꝝ vitā atq̄ doctrinā potiꝰ pertinebunt.

Cū quāto ſilentio ⁊ breuitate oꝛones apd̄ egy-
ptios colligantur. cap.x.

c Um igiꝰ p̄dictas ſolēnitates quas illi ſy
naxis vocāt celebraturi ꝯueniūt. tm̄ a cū
ctꝭ ſilētiū p̄betꝰ. vt cū ī vnū tā in̄ūeroſa fra-
trū multitudo ꝯueniat. p̄ter illū q̄ ꝯſurgēs pſalmū
d̄cātat ī medio. nullꝰ hoīz penitꝰ adeſſe credatꝰ. ac p̄
cipue cū cōſūmatꝰ oꝛo. ī qua nō ſputū emittīꝰ. nō ex-
creatio obſtrepit. nō tuſſis iterſonat. nō oſcitatio ſō
nolenta diſſutꝭ malꝭ ⁊ hiātibꝰ trahitꝰ. nulli gemitꝰ. nul
la ſuſpiria ēt aſtātes īpeditura ꝓmūtꝰ. nulla vox abſ
q̄ ſacerdotꝭ voce p̄cē ꝯcludētꝭ auditꝰ. niſi foꝛte hec q̄
ꝑ exceſſū mentꝭ clauſtra oꝛis effugerit. q̄q̄ īſenſibili
ter coꝛdi obrepſerit. īmoderato. ſ. atq̄ intolerabili
ſp̄ūs feruoꝛe ſucceſo. dū ea q̄ ignita mens ī ſemet-
ip̄a nō p̄ualet ꝯtinere. ꝑ ineffabilē q̄ndā gemituz ex
ītimis pectoꝛis ſui ꝯclauibꝰ euapoꝛare conatꝰ. Illū
vero q̄ ꝯſtitutꝰ ī tepoꝛe mentꝭ cū clamoꝛe ſupplicat
aut aliq̄d hoꝝ q̄ p̄dixīmꝰ e faucibꝰ ſuis emittit. aut
p̄cipue oſcitatōibꝰ p̄ueniꝰ. dupliciꝰ peccare ꝓn̄ūciāt
Pꝛio q̄ oꝛonis ſue reꝰ ſit. q̄ eā videlicet negligentꝰ
offerat deo. Scd̄o q̄ indiſciplinato ſtrepitu alteriꝰ
quoq̄ q̄ foꝛſitā ardentiꝰ oꝛare potuit itercipit ſenſū
Ideoq̄ p̄cipiūt eā celeri fine ꝯcludi. ne foꝛte imoꝛā
tibꝰ nobis ī ea. redūdātia quedā ſputi ſeu flegmatꝭ

iterrūpat nr̄e oꝛoniſ exceſſū. Et idcirco dū adhuc
feruet velut e faucibꝰ inimici velociꝰ rapiēda ē. Qui
ꝓculdubio cū ſit nobiſ ſemꝑ infeſtꝰ. tunc maxie exi
ſtit infeſtioꝛ cū ꝯtra ſe offerre nos p̄ceſ dn̄o velle ꝑ
uiderit. cogitatōibꝰ ſeu diuerſiſ h̄ūoꝛibꝰ excitatꝭ ab
ducere mentē nr̄ā a ſupplicatiōis intentiōe feſti-
nans. ⁊ ꝑ hoc eā tepefacere a cepto feruoꝛe ꝯtēdēs
Quāobꝛē vtilīꝰ cenſent breues q̄dē oꝛones. ſed
creberrimas fieri. Illud q̄dē vt frequentīꝰ dn̄ū d̄
p̄cantes iugiꝰ eidē coherere poſſimꝰ. Hec vero vt ī
ſidiantꝭ diaboli iacula q̄ īfligere nobis tunc p̄cipue
cū oꝛamꝰ inſiſtit. ſuccincta breuitate vitemꝰ.

Qua diſciplia apd̄ egyptioſ pſalmi dicātꝰ. ca.xi.

e Et idcirco nec pſalmos quidē ipſos quos
in cōgregatiōe decantant. continuata ſtu-
dent ꝓnunciatiōe cōcludere. ſed eos pro
nūero verſuū duabꝰ vel tribꝰ intercīſiōibꝰ cū oꝛa-
tionū interiectione diuiſos diſtinctē particulatiq̄
conſūmant. Non enī multitudine verſuū ſed mē-
tis intelligentia delectātur. illud tota virtute ſectā-
tes. Pſallam ſpiritu. pſallā ⁊ mente Ideoq̄ vtili-
us habent decē verſus cū rationabili aſſignatiōe
cantari. q̄ totum pſalmū cū confuſione mentis ef-
fundi. Que nōnūq̄ pronunciantis feſtinatione ge
neratur. dum reſiduoꝝ pſalmoꝛū qui decantandi
ſunt. modum numerūq̄ conſiderans. non diſtincti
onem ſenſuū audientibꝰ ſtudet pādere. ſed ad finē
ſynaxeos properat peruenire. Deniq̄ ſi quiſpiam
iunioꝛum vel pro feruoꝛe ſpiritus vel pro eo quod
necdum inſtitutus eſt ceperit modum decantatōis
excedere. pſallentis progreſſio ſenioꝛis īterdicitur
plauſu. quem dans manu ſua in ſedili quo ſedet cū-
ctos facit ad oꝛationē conſurgere. illud oībus mo-
dis prouidens. ne quod ſedentibus tediū genere
tur prolixitate pſalmoꝛum. qua is qui decantat. nō
modo per ſeipſum intelligentie fructum amittat. ſz
etiā per illos incidat detrimentū quos faſtidiū ſy-
naxeos nimietate ſua fecit incurrere. Illud quoq̄
apud eos omni obſeruantia cuſtoditur. vt in reſpō
ſione alleluia nullus dicatur pſalmus. niſi is qui in
titulo ſuo alleluia inſcriptione prenotatur. Predi
ctum vero duodenarium pſalmoꝛum numerū ita
diuidunt. vt ſi duo fuerint fratres. ſenos pſallant. ſi
tres. quaternos. ſi quatuoꝛ. ternos. Quo numero
nunq̄ minus in congregatione decantant. ac ꝓin-
de q̄ntalibet multitudo conuenerit. nunq̄ amplius
pſallant in ſynaxi q̄ quatuoꝛ fratres.

Cur vno pſallēte ceteri ī ſynaxi ſedeāt vel qua
li poſt hoc ſtudio ꝑ cellulas ſuas vſq̄ ad lucē vigili
as extendant. cap.xij.

b Hunc ſane canonicū quē p̄dixīmꝰ duodēa
riū pſalmoꝝ nūerū tali coꝛpoꝛis q̄ete re-
leuātꝰ vt has eaſdē cōgregationū ſolēnita
tes ex moꝛe celebꝛātes. abſq̄ eo q̄ dicturus ī mediū
pſalmos ſurrexerit. cūcti ſedilibꝰ h̄ūillimis īſidēteſ.
ad vocē pſallentꝭ oī coꝛdis intentiōe depēdeāt. Ita
nāq̄ ieiunijs ⁊ operatione totius diei noctiſq̄ laſ-

2009 Ministerio de Cultura

ſaſcūt. vt niſi huiuſcemōi refectiō e adiuuet. ne hūc
qdē numeꝝ ſtātes iplere valeāt. Nullū eteni tpſ ab
opis exercitatiōe vacuū trāſire ꝯcedūt. qꝛ nō ſoluꝫ
ea ꝗ diei ſplēdoꝛ admittit oī iſtātia manibꝰ exercere
ꝯtēdūt. ſꝫ ēt illa opationū genera ſolicita mēte per
grūt. ꝗ ne ipſiꝰ qdē nocꝫ dēſiſſime tenebre valeant i
pedire. credētes ſe tāto ſublimioꝛeꝫ ſpiritaliū ꝯtem
plationū puritatē mētis ituitu ꝯſituros. ꝓro deuo-
tiꝰ fuerit erga opis ſtudiū ac laboꝛis itēti. Et idci r
co mediocrē canonicaꝝ orationū numeꝝ iudicant
diuinitꝰ moderatū. vt ardētioꝛibꝰ fide ſpaciū quo ſe
ṽtuꝫ eoꝝ iſatigabil' curſus extēderet ꝓuaret. ⁊ nihil
ominꝰ feſſis egriſꝙ coꝛpoꝛibus minie gigneret̃ de
nimietate faſtidiū. Jdꝙ cū fuerit orationū canoni-
carū fūctiōes ex more ſinite. vnuſqſꝙ ad ſuā recur-
rēs cellulā. quā aut ſolus aut cū alio tm̄ ihabitare ꝑ
mittit̃. quē. ſ. ſocietas opatiōis vel diſcipulatꝰ. ⁊ diſ-
cipline ibutio copulauit. vl' certe quē ſimilitudo ṽtu
tū ꝯparē fecit. idē rurſus orationū officiū velut pe-
culiare ſacrificiū ſtudioſiꝰ celebrāt. nec vlteriꝰ qſꝙ
eoꝝ i rquiē ſōni rſoluit̃. dōec ſupueniēte diei ſplēdoꝛ
nocturno opi ac meditatōi opatio diurna ſuccedat.
¶ Quare poſt miſſaꝫ nocturnaꝫ doꝛmire nō opoꝛ
teat. Cap. xiij.

q Ue laboꝛē ꝑter illā ratione ꝗ tota iduſtria
ānitētes ſacrificiū deo de fructu māuū ſua
ruꝫ offerre ſe credūt. duabꝰ ex cauſis cū oī
obſuātia cuſtodiūt. Qð nos quoꝙ ſi pfectiōi ſtude
mus eadē diligētia ꝯuenit obſuare. Pꝛia ne forte
purificationē nr̃aꝫ i nocturnis pſalmis ⁊ oratiōibꝰ
acqſitā. inidꝰ inimicꝰ liuēs puritati nr̄e cui maxīe in
ſidiat̃ ſp ⁊ ideſinent̃ iſeſtus ē. qdā ſōni illuſiōe ꝯta-
miet. Qui poſt illā ſatiſfactionē quā ꝓ negligentijs
ſeu ignoratiōibꝰ nr̄is obtulimꝰ. ⁊ ꝯfeſſiōis nr̄e ve-
niā ꝓfuſis gemitibꝰ iploratā. ſolicitius nos ſi tps
qetꝫ iuenerit maculare feſtinat. tūc p̄cipue fiduciaꝫ
nr̄aꝫ deijcere atꝙ eneruare ꝯtēdēs cū feruētiꝰ nos
ad deū tēdere orationū nr̄aꝝ puritate puiderit. ita
vt nō nūꝙ quos ꝑ totū nocꝫ ſpaciū ſauciare nō po
tuit. ſub illiꝰ hoꝛe breuiſſimo tēpoꝛe dehoneſtare co
net̃. Scða ṽo ꝙ taetſi nl'la tal' verēda diaboli emer
gat illuſio. itercedēs ēt purus ſopoꝛ iertiā mōacho
mox euigilaturo parturiat. ſegnemꝙ toꝛpoꝛeꝫ inſe
rens menti. per totuꝫ diei ſpaciū vigoꝛeꝫ eius obtū
dat. illāꝙ hebetet perſpicaciaꝫ ſēſus. ⁊ pinguedinē
coꝛdis exhauriat. ꝗ nos poſſit per totū dieꝫ aduer-
ſus oēs inſidias inimici cautioꝛes robuſtioꝛeſꝙ ſer
uare. Quāobꝛeꝫ canonicis vigilijs priuare ab eis
ſubiunguntur excubie. ac maioꝛe illis obſeruantia
ſuccedunt. vt ⁊ illa purificatio ꝗ pſalmis ⁊ oratio
nibꝰ eſt acqſita nō peat. ⁊ itentioꝛ ſollicitudo diligē
tiꝰ nos ꝑ diē cuſtoditura p̄pet̃ meditatōe nocturna.
¶ Quēadmodū in cellulis ſuis opꝰ manuū ⁊ ora
tiones pariter exerceant. Cap. xiij.

e T idcirco eas cuꝫ adiectione operis exe-
quunt̃. ne velut ocioſ valeat ſomnus irre-
pere. Sicut eni nulluꝫ ferme ab eis ocij tē-
pus excipitur. ita nec meditationi quideꝫ ſpiritali
finis iponitur. Naꝫ pariter exercētes coꝛpoꝛis ani
meꝙ virtutes exterioꝛis hoīs ſtipendia cuꝫ emolu
mētis interioꝛis exequāt. lubꝛicis motibus coꝛdis
⁊ fluctuationi cogitationuꝫ inſtabili operuꝫ ponde
ra velut quādaꝫ tenacē atꝙ imobileꝫ anchoꝛaꝫ pꝛe
figentes. cui volubilitas ac ꝑuagatio coꝛdis innexa
intra celle clauſtra velut i poꝛtu fidiſſimo valeat cō
tineri. atꝙ ita ſpiritali meditatiōi tantū ⁊ cuſtodie
cogitationuꝫ intenta. nō modo ad conſenſuꝫ praue
cuiuſqꝫ ſuggeſtionis peruigilē menteꝫ coꝛruere nō
ſinat verūetiaꝫ ab omni ſuperflua ocioſaqꝫ cogita
tione cuſtodiat ita vt quid ex quo pendeat haud fa
cile poſſit a quoquā diſcerni. ideſt vtrū pꝛopter me
ditationeꝫ ſpiritaleꝫ inceſſabile manuū opus exer-
ceant. an pꝛopter operis iugitatem taꝫ pꝛeclarū ſpi
ritus pꝛofectū ſcientieꝙ lumen acquirant.
¶ Qua lege ac modeſtia poſt orationū miſſā vnuſ
quiſꝙ ad ſuaꝫ cellulā redeat. ⁊ cui ſubdatur incre-
pationi is qui aliter fecerit. Ca. xv.

ſ Jnitis itaꝙ pſalmis. ⁊ quotidiana cōgre-
gatiōe ſicut ſupius cōmemoꝛauimꝰ abſo-
luta. nullus eorū vel ad modicū ſubſiſtere
aut ſermocinari audet cū altero. ſed ne quidem per
totuꝫ diei ſpaciuꝫ a cella ſua pꝛogredi. aut deſerere
opus qð in ea ſolitus eſt exercere p̄ſumit. niſi foꝛte
cuꝫ fuerint ad officiū neceſſarij cuiuſꝙ operis euo-
cati. Quod ita explent foꝛas egreſſi. vt nulla inter
eos ſermocinatio penitus cōferatur. Sed ſicvnus
quiſqꝫ opus exequitur iniūctū. vt pſalmū vel ſcrip
turā quālibet memoꝛiter recenſendo. nō ſoluꝫ ꝯſpi
rationi noxie vel cōſilijs prauis. ſed nec ocioſis qui
deꝫ colloquijs. vllā copiaꝫ vel tēpus ipartiat. oris
pariter ⁊ coꝛdis officio in meditatione ſpiritali iu-
giter occupato. Sūma nanqꝫ obſeruantia cuſtodit̃
ne quiſꝙ cuꝫ alio ac pꝛecipue iunioꝛes vel ad pun-
ctū tēpoꝛis pariter ſubſtitiſſe. aut vſpiā receſſiſſe. vel
manus ſuas inuiceꝫ tenuiſſe depꝛehēdant̃. Si qui
vero cōtra huius regule diſciplinaꝫ reperti fuerint
aliqd ex his ꝗ iterdicta ſūt admiſiſſe. vt ꝯtūaces ac
p̄uaricatoꝛes mādatoꝝ nō leuis culpe rei ꝓnūciati
ſuſpitiōe ēt ꝯiuratiōis prauiqꝫ ꝯſilij carere nō pote
rūt. Quā culpā niſi i vnū cūctꝫ frībꝰ ꝯgregatꝫ publi
ca diluerit pnīa. oꝛoni fratꝝ nullꝰ eoꝝ itereē ꝑmittit̃
¶ Qð nulli oꝛare cū illo qui fuerit ab oratione ſu
ſpenſus liceat. Ca. xvi.

ſ Ane ſi qs ꝓ admiſſo quolibꝫ dēlicto fuerit ab
oꝛone ſuſpēſus. nullꝰ cū eo pꝛoꝛſus oꝛādi hꝫ
licētiā. āteꝙ ſūmiſſa i terrā pēitentia. recōci
liatio eiꝰ ⁊ admiſſi vēia coꝛā frībꝰ cūctꝫ publice fuerit
ab abbate ꝯceſſa. Ob hͦ nāqꝫ tali obſuātia ſemetip
ſos ab oꝛonis eiꝰ ꝯſoꝛtio ſegregāt atqꝫ ſecernūt. qð
credūt eū q ab oꝛone ſuſpēdit̃. ſcðꝫ apl'i ſniaꝫ tradi
ſathāe. ⁊ ſi qſ oꝛoni eiꝰ anꝙ rcipiat̃ a ſenioꝛe. icōſide
rata pietate ꝑmotꝰ cōmūicat̃ p̄ſūpſerit. ꝯplicē ſe dā
natiōiſ eiꝰ efficiat. tradēs. ſ. ſemetipꝫ volūtarie ſatha
ne. cui ille ꝓ ſui ratꝰ emēdatōe fuerat deputatꝰ. i eo

2009 Ministerio de Cultura

vł maxīe grauiꝰ crimē icurrēs. qđ cū illo ſe vł ꝯfabulationis vel oratiōis cōmuniōe miſcēdo. maiorē illi i generet inſolētie fomitē. ⁊ cōtumaciā delinquētis i pectus enutriat. Perniciosū nāqꝫ ſolatiū tribuēs. cor eiꝰ magis ac magis faciet idurari. nec humiliari euꝫ ſinet ob qđ fuerat ſegregatꝰ. ⁊ ꝑ hoc vel increpationē ſenioris non magnipendere. vel diſſimulāter de ſatiſfactione ⁊ venia cogitare.

Qđ is qui ad orationē fratreſ exſuſcitat hora ſolita debeat eos cōmonere. Ca. xvij.

i S aūt cui religioſi cōuētꝰ cōmonitio. vel ſinaxeos cura cōmittit̄. nō paſſiꝫ vt libitū ē. nec prout nocte fuerit expgefactꝰ. aut oportunitaſ eū ſomni ꝓprij ſeu iſomnij coartat. fratreſ ēt ad quotidianas vigilias exſuſcitare p̄ſumit. ſed ꝙ uis eū cōſuetudo diurna hora ſolita euigilare ꝯpellat. tn̄ ſollicite frequēterqꝫ ſtellarū curſu p̄ſtitutū cōgregatiōis tēpꝰ explorās. ad orationuꝫ eos inuitat officiū. ne in vtroqꝫ iueniat̄ incautꝰ ſi vel oppreſſus ſōno ſtatutā noctis trāſgrediat̄ horā. vel eādeꝫ dormiturus atqꝫ feſtinꝰ ad ſomnū anticipet. ⁊ nō tā officio ſpiritali vel quieti omniuꝫ deſeruiſſe. ꝙ regei ſue ſatiſfeciſſe credatur.

Qđ a veſpera ſabbati vſqꝫ ad veſperaꝫ diei dominice genua non flectantur. Ca. xviij.

b Hoc quoqꝫ noſce debemꝰ a veſpa ſabbati q̄ luceſcit i diē dn̄icū. vſqꝫ i veſperā ſequēteꝫ apud egyptios genua nō curuari. ſed nec totis qdeꝫ quīquageſime diebꝰ. nec cuſtodiri in eis ieiunioꝝ regulā. Quaꝝ rerū ratio ſuo loco i collatiōibꝰ ſeniorū cū dn̄s iuſſerit exponet̄. Nūc ꝓpoſitū eſt nobis cās tm̄modo breui narratōe ꝑcurrere. ne ſtatutum modum volumē excedens. aut faſtidio legenteꝫ oneret aut laborare faciat.

Explicit de canonico nocturnaruꝫ orationuꝫ ⁊ pſalmoruꝫ modo liber ſecundus.

Incipit liber tertius de canonico diurnarū orationū ⁊ pſalmorū modo. Ca. i.

d E nocturno orationū ⁊ pſalmoꝝ mō q̄ nā ꝑ egyptū habeat̄. donāte deo ꝙtū tenuitas igenij nr̄i p̄ualuit arbitror expeditū. nūc de ſolēnitate tertie noneqꝫ ſ᷒ regulā monaſterioꝝ paleſtine vel meſopotamie nobis eſt differendū. vt p̄fati ſumꝰ i ꝓlogo. ꝑfectionē egyptiorum ⁊ imitabilem diſcipline rigorem horum inſtitutis moderantes.

Qđ apud egyptios ſine horaꝝ diſcretione per totam diem cum operis adiectione ⁊ orationibꝰ iugiter inſiſtatur ⁊ pſalmis. Ca. ij.

a Apud illos eteni h̄ officia q̄ dn̄o ſoluere ꝑ diſtinctiōes horaꝝ ⁊ tēporis iterualla cuꝫ ā monitiōe ꝯpulſoris adigimur. ꝑ totū diei ſpaciū iugit̄ cū opis adiectiōe ſpōtanee celebrant̄. Ita nāqꝫ ab eis iceſſant opatio manuū p̄uati ꝑ cellulas exercet̄. vt pſalmoꝝ quoqꝫ vel ceteraꝝ ſcripturaꝝ meditatio nūꝙ penitꝰ omittat̄. Cui p̄ceſ ⁊ orationes ꝑ ſingula momenta miſcentes i his officijs q̄ nos ſtatuto tp̄e celebramꝰ totū diei tp̄s abſumunt. Quāobrē exceptis veſptinis horiſ ac nocturnis cōgregatiōibꝰ. nulla apud eos ꝑ diē publica ſolēnitas abſqꝫ die ſabbati vł dn̄ica celebrat̄. i qbꝰ hora tertia ſacre cōmuniōis obtētu ꝯueniūt. Plus. n. ē id qđ iceſſāter offert̄ ꝙ qđ ꝑ tēporis iterualla pſoluitur. ⁊ gratiꝰ volūtariū munꝰ ꝙ fūctiōes q̄ canōica ꝯpulſiōe reddūt̄. ꝓ h̄ quoqꝫ dauid glorioſiꝰ aliqd exultāte cū dicit. Volūtarie ſacrificabo tibi. ⁊ voluntaria oris mei beneplacita ſint tibi domine.

Qđ per omneꝫ orientem ſolēnitas tertie. ſexte vel none. trinis tm̄ pſalmis ⁊ orationibus finiatur. ⁊ cur ſpecialius iſtis horis hec ſpiritalia ſint officia deputanda. Ca. iij.

i Taqꝫ i paleſtie vł meſopotaie monaſterijs ac totiꝰ oriētis ſupradictaꝝ horaꝝ ſolēnitates trinis pſalmiſ quotidie finiūt̄. vt ⁊ orationū aſſiduitas ſtatutis tp̄ibꝰ deo offerat̄ ⁊ neceſſaria opatiōis officia cōſūmat̄ iuſto moderamie ſpiritalibꝰ obſequijs nullatenꝰ valeāt ipediri. His. eniꝫ tribꝰ tēporibꝰ ēt danielē ꝓphetā quotidie feneſtris apert̄ i cenaculo p̄ces dn̄o fudiſſe cognoſcimꝰ. Nec imerito h̄ ſpecialꝰ tēpora religioſis ſūt officijs d̄putata. In his ſiqdē ꝓmiſſionū ꝑfectio. ⁊ ſūma nr̄e ſalut̄ ē adipleta. Hora nāqꝫ tertia repromiſſus oli ꝑ ꝓphetas ſp̄ūſſāctꝰ ſuꝑ apł̄os i orationū officio ꝯſtitutos deſcēdiſſe p̄mitꝰ ꝯprobat̄. Nā cū ꝓ elocutiōe liguaꝝ q̄ ab eis infuſiōe ſp̄ūſſācti ꝓfluebat. gēs icredula iudeoꝝ obſtupeſcēs parit̄ ⁊ irridens diceret eos muſto repletos. ſtās petrus i medio eorum ait. Viri iſraelite ⁊ q habitat̄ hierl̄m vniuerſi. h̄ vobis notū ſit. ⁊ auribꝰ ꝑcipite v̄ba mea. Nō. n. ſic̄ vos exiſtimat̄ hi ebrij ſūt. cū ſit hora d iei tertia. ſꝫ h̄ ē qđ dictū eſt ꝑ ꝓphetā iohel. Et erit i nouiſſimis diebꝰ dicit dn̄s effūdā de ſp̄ū meo ſuꝑ oēꝫ carnē. ⁊ ꝓphetabunt filij veſtri ⁊ filie veſtre. ⁊ iuuenes veſtri viſiones videbunt ⁊ ſenes veſtri ſomnia ſomniabunt. Et quidē ſuꝑ ſeruos meos ⁊ ſuper ancillas meas i diebꝰ illis effūdā de ſp̄ū meo ⁊ ꝓphetabunt. Que oīa hora tertia vidēmꝰ ipleta. ſāctiqꝫ ſp̄ūs vaticinatū ꝑ ꝓphetas aduētū eodē tp̄e ſuꝑ apł̄oſ cōmeaſſe. Hora aūt ſexta imaculata hoſtia dn̄ſ noſter atqꝫ ſaluator oblatꝰ ē patri crucēqꝫ ꝓ totiꝰ mūdi ſalute conſcēdēs humani generis peccata diluit. ⁊ expolians p̄ncipatꝰ ac ptāteſ traduxit palā vniuerſoſqꝫ nos obnoxios atqꝫ ꝯſtrictos iſolubił chirographi d̄bito liberauit. tollēs illud de medio ⁊ crucis ſue affigens tropheo. Eadē quoqꝫ hora petro i exceſſu mētiſ vocatio gētiū omniū ꝑ ſūmiſſionē vaſis euāgelici d̄lati celitus. ⁊ purificatio omnigenū animāliū i eodeꝫ ꝯſiſtēriū. delata ad eū voce diuinitꝰ reuelat̄. dicente ei. Surge petre. occide ⁊ manduca. Quod vas quattuor initijs de celo ſummiſſum. non aliud ꝙ euangeliuꝫ deſignare manifeſte cognoſcitur. Licet. n. quadriformi euangeliſtarum narratione diſtinctum quattuor videatur habere principia vnum

2009 Ministerio de Cultura

tū euāgelij corpus eſt. eiuſdē ſcꝫ chriſti natiuitatem
pariter ac deitatē. miracula quoqꝫ paſſionēqꝫ cō-
plectens. Pulchre aūt nō ait linteū ſꝫ q̄ſi linteū.
Linteū q̄ppe mortificatiōis īdiciū eſt. Qm̄ igitur
mors dn̄ice paſſiōis nō hūane nature lege ſꝫ ꝓprie
volūtatis ſubiꝫ arbitrio. q̄ſi liteū dr̄. Mortuus. n.
ſꝫ carnē. nō eſt ſꝫ ſpūm mortuꝰ. qꝛ nec derelicta eſt
aīa eiꝰ in inferno nec caro eius vidit corruptionē.
Et ruſus. Nemo inq̄t tollit a me aīaꝫ meā ſꝫ ego
pono eā a me ipſo. Poteſtatē habeo ponere eaꝫ. ⁊
poteſtatē iterū hēo ſumere eā. In hoc itaqꝫ euāge
lioꝝ vaſe celitꝰ deſtinato. i. a ſpūſancto ꝑſcripto oēs
gentes q̄ quondā ex̄ legis obſuātiaꝫ poſite habebā
tur imūde. ꝑ credulitateꝫ fidei ꝯfluentes. vt ab ido
loꝝ cultu ſalubriter imolenꝫ. atqꝫ ad ſalutareꝫ eſcā
ꝓficiāt. petro purificāte voce dn̄ica deſerūtur. Ho
ra vero nona inferna penetrās inextricabiles tarta
ri tenebras choruſcatiōe ſui ſplēdoris extinxit. por
taſqꝫ eius ereas effrigens ac ſeras ferreas. captiui-
tatem ſanctorū que clauſa tenebris imitis tenebaꝫ
inferni. ſalubriter captā ſecum tranſuexit ad celos:
igneaqꝫ rompheā ſūmota antiquū incolā paradiſo
pia cōfeſſione reſtituit. Eadem quoqꝫ hora corne-
lius centurio in precibꝰ ſolita deuotione ꝑſiſtens. cō
memorationē orationū ⁊ elemoſinarū ſuarū ante
dominū factā angelo ſibi colloquente cognoſcit. pa
lāqꝫ ei hora nona vocatiōis gentiū ſacramenta pā-
dūtur. q̄ Petro i exceſſu mentis hora ſexta fuerāt
reuelata. Alio quoqꝫ loco de eodem tempore i acti
bus apl'orūꝫ ita narraꝫ. Petrus aūt ⁊ iohānes aſ-
cendebant i templuꝫ. ad horā orationis nonā. Qui
bus liquido cōprobaꝫ nō imerito a ſanctis ⁊ apo-
ſtolicis viris has horas religioſis obſequijs ꝯſecra
tas a nobis quoqꝫ obſuari ſimiliter oportere. q nisi
velut lege quadā ſoluere hec pietatis officia ſaltem
ſtatutis temporibꝰ adigamur. totū diei ſpaciū obli
uione aut deſidia vel occupatiōibꝰ inuolutī abſqꝫ
orationis interpellatione ꝯſumimus. De veſptinis
aūt ſacrificijs quid dicendū eſt. q̄ iugiter offerri etiā
in veteri teſtamento lege moſayca ſanciunꝫ. Holo-
cauſta eni matutina ⁊ ſacrificia veſptina cūctis die-
bus in templo licet figuralibꝰ hoſtijs. etiā ex eo ꝓ-
bare poſſumꝰideſinenter oblata qđ a dauid caniꝫ.
Dirigatur oratio mea ſicut incenſū i cōſpectu tuo.
eleuatio manuū mearū ſacrificiū veſpertinū. Quo
i loco de illo quoqꝫ vo ſacrificio veſpertio ſacratiꝰ i
telligi poteſt. qđ vel veſpere a domino ſaluatore ce-
nātibus aplis traditur cū initiaret eccleſie ſacroſan
cta myſteria vel q ipſe die poſtero ſacrificiū veſper-
tinū in fine ſcilicet ſeculoꝝ eleuatōe manuū ſuaꝝ ꝓ
ſalute totius mūdi oblatus eſt patri. Que extenſio
manuū eius i patibulo. ſatis ꝓprie eleuatio nūcupa
tur. Omnes. n. nos in iferno iacentes eleuauit ad
celos. ſꝫ ꝓmiſſiōis eius ſentētiā dicentis. Cū exal
tatus fuero a terra. oīa trahaꝫ ad meipſū. De ma-
tutina vo ſolēnitate etiā illud nos inſtruit qđ i ipſa
quotidie decātari ſolet. Deus deus meus ad te de

luce vigilo. ⁊ i matutinis meditabor in te. ⁊ preuēi
in maturitate ⁊ clamaui. Et rurſuꝫ. Preuenerūt
oculi mei ad te diluculo. vt meditarer eloquia tua.
In his quoqꝫ horis ēt ille euāgelicꝰ paterfamilias
oparios cōduxit in vineā ſuā. Ita. n. ⁊ ille ꝑmo ma
ne cōduxiſſe deſcribiꝫ. qđ tēpꝰ deſignat matutinam
noſtrā ſolēnitatē. deīde tertia. īde ſexta poſt h̄ nona.
ad extremū vndecia. in qua lucernaris hora ſignaꝫ.

¶ Qđ matutīa ſolēnitas nō antiq̄ traditiōe ſtatu
ta ſit. ſed nr̄o tempore pro cauſa ſit adiuēta. ca. iiij.

ſ Ciendū tamē hāc matutinā que nūc obſer
uaꝫ in occiduis vel marie regiōibꝰ canoni
caꝫ functionē noſtro tēpore in nr̄o quoqꝫ
monaſterio ꝑmitus inſtitutaꝫ. vbi dominus noſter
ieſus chriſtus natus ex virgine humane īfantie ſu-
ſcipere incremēta dignatus. noſtrā quoqꝫ adhuc in
religiōe tenerā ⁊ lactētē īfātiā ſua gratia ꝯfirmauit
Vſqꝫ ad illud. n. tp̄us hac ſolēnitate matutīa q̄ ex-
pletꝗ nocturnis pſalmis ⁊ orationibꝰ poſt modicū tē
poris iteruallū ſolet i gallie monaſterijs celebrari.
cū quotidianis vigilijs pariter cōſūmata. reliquas
horas refectiōi corporū deputatas a maioribꝰ nr̄is
inuenimus. Vez cū hac abutentes indulgētia ne-
gligentiores quiqꝫ inducias ſomni lōgius ꝓtelarēt.
quippe quos vel cellas ꝓgredi vel de ſuis ſtratis cō
ſurgere ante horā tertiā nulla cōuentus vllius ne-
ceſſitas inuitaret. ⁊ cū operatiōis iactura tempore
quoqꝫ diei quo nōnullis oportebat officijs īhere
ſoporis nimietate torperēt. in his preſertiꝫ diebus
qaibꝰ a veſptinis horis excubias vſqꝫ ad aurore vi
ciniā celebrātibꝰ naſcebaꝫ oneroſior laſſitudo. quo
rūdā illic fratrū feruētiū ſpiritu q̄bus hoc negligē
tie genus haud leuiter diſpliceret. ad ſeniores q̄re-
la delata decretuꝫ eſt ab eis diutino tractatu ⁊ ꝯſul
tatione ſolicita. vt vſqꝫ ad ſolis ortuꝫ quo iaꝫ ſine
offenſione vel lectio parari vel opus manuū poſſet
aſſumi. feſſis corporibꝰ refectiōe cōceſſa. iuitati poſt
hec religionis huius obſeruantia cūcti ꝑiter e ſuis
ſtratis conſurgerēt. ac tribꝰ pſalmis ⁊ orationibus
celebratis. ſꝫ modū q antiquitus in obſeruatione
tertie ſexte vel none trine confeſſionis exēplo ſtatu-
tus eſt. ⁊ ſomno deinceps fineꝫ ⁊ iniciuꝫ operationi
equali ſimul moderamie facerent. Qui typus licet
ex occaſione videatur inuentus ⁊ recenti memoria:
ꝓ cauſa quā diximus ſtatutꝰ appareat. tamē illū nu
merū quē deſignat beatus dauid quāq̄ ſpiritalem
quoqꝫ habeat intellectū. ſm̄ litteraꝫ manifeſtiſſime
ſupplet. Septies in die laudeꝫ dixi tibi ſup iudicia
iuſtitie tue. Hac. n. adiecta ſolēnitate. ſepties ſine
dubio ſpiritales hos conuentus in die facientes. ſe
pties i ea laudes dn̄o dicere ꝯprobamur. Deniqꝫ
cum hic idem typus de oriente procedens hucuſqꝫ
fuerit vtiliſſime propagatus. in nonnullis nūc vſqꝫ
per orienteꝫ antiquiſſimis mōaſterijs que nequaq̄
vetuſtiſſimas regulas patrū violari patiuntur mi-
nime videtur admiſſus.

¶ Quod poſt matutinas orationes ad ſomnuꝫ

2009 Ministerio de Cultura

reuerti non oporteat. capitulꝫ. v.
Uius ſolẽnitatis rõ cur ſtatuta ſit vel in-
c uenta i hac ꝓuīcia nõnulli ignorãtes. exple
tis matutinalibꝰ hymnis iterũ reuertũtur
ad ſomnũ i illã cãꝫ nihilominꝰ icidẽtes ob quã cõpe
ſcẽdã h̃ a ſenioribꝰ nr̃is ſolẽnitas iſtituta eſt. Illa
nãqꝫ hora eã cõſũmare feſtinãt. qua negligẽtioribꝰ
minuſqꝫ ſolicitꝭ rurſuꝫ dormiẽdi reddat̃ occaſio.
Qd̃ oĩmodis fieri nõ oporter ſicut i libello ſupiori
deſcribẽtes egyptioꝝ ſynaxi plenꝰ expoſuimus. ne
purificationẽ noſtrã cõfeſſiõe ſupplici ⁊ antelucãis
oratiõibꝰ acqſitã. vel emergẽs q̃dã redũdãtia hu-
moꝝ naturaliũ polluat. vel illuſio corrũpat inimici
vel certe intercedẽs ẽt puri ac ſimplicis ſomni refe-
ctio iterrũpat ſpũs nr̃i feruorẽ. ac tepefactos ſomni
torpore ꝑ totũ diei ſpatiũ inerteſ deinceps ignauoſqꝫ
traducat. Qd̃ egyptij ne icurrãt eqdẽ cũ ſoleãt cer
tis tꝑibꝰ ẽt ante galloꝝ cãtũ ꝯſurgere. miſſa canõi-
ca celebrata vſqꝫ ad lucẽ poſt h̃ vigilias extẽdũt. vt
eos ſupueniẽs lux matutia in hoc feruore ſpũſ repe
riat cõſtitutos. ac ꝑ totũ diei tꝑus feruẽtiores ſoli
citioreſqꝫ cuſtodiat. ꝑparatos eos ſuſcipiẽs ad cõ-
flictuꝫ ⁊ contra diurnam diaboli colluctationem
nocturnarum exercitio vigiliarum ac ſpirituali me
ditatione firmatos.

¶ Qd̃ nihil ſit a ſenioribꝰ imutatũ de antiquo or
dine pſalmorum cum matutina ſtatueretur ſolem
nitas. capitulum. vi.

Illud quoqꝫ noſce debemꝰ nihil a ſeniori-
i bus nr̃is q hãc eandẽ matutinã ſolẽnitateꝫ
addi debere cẽſuerũt de antiqua pſalmorũ
ꝯſuetudine imutatũ. ſꝫ eodẽ ordie miſſaꝫ quo ꝑus
i nocturnis ꝯuẽtibꝰ ꝑpetuo celebratã. Eteni hym-
nos quos i hac regiõe ad matutinã excepere ſolẽni
tatem in fine nocturnarũ vigiliarũ q̃s poſt galloꝝ
cãtũ añ auroraꝫ finire ſolent ſimiliter hodieqꝫ decã
tãt. i. cẽteſimũquadrageſimũoctauũ pſalmũ cuius
initiũ ẽ. Laudate dñꝫ de celis ⁊ reliquos q ſequũt.
quiquageſimũ vͦo pſalmũ ⁊ ſexageſimũſcdꝫ ⁊ octo-
geſimũnonũ huic nouelle ſolẽnitati nouimus fuiſſe
deputatos. Deniqꝫ ꝑ italiaꝫ hodieqꝫ conſũmatis
matutinalibꝰ hymnis qnquageſimus pſalmus ivni
uerſis eccleſijs canitur. quod non aliunde ꝙ̃ exin-
de tractum eſſe non dubito.

¶ Qd̃ ei q ad diurnã orationẽ anteqꝫ ꝑmus finia
tur pſalmꝰ nõ occurrerit. oratoriũ itroire nõ liceat
in nocturnis autẽ vſqꝫ ad fineꝫ ſecundi pſalmi vẽia
bilis mora ſit. Cap. vij.

S vͦo q in tertia ſexta vel nona ꝑuſqꝫ pſal-
ſ mus ceptꝰ finiat̃ ad orationẽ nõ occurrerit
vlteriꝰ oratoriũ itroire nõ audet. nec ſeme
tipſũ admiſcere pſallẽtibꝰ. ſꝫ cõgregatiõis miſſã ſtãſ
ꝓ foribꝰ ꝓſtolat̃ donec egrediẽtibꝰ cũctis ſũmiſſa i
terrã penitẽtia negligẽtie ſue vel tarditatis ipetret
veniã ſciẽs nequaqꝫ ſe poſſe deſidie ſue noxaꝫ aliter
expiare. ſꝫ ne i ea qdẽ que poſt tres horas erit ſecu-
tura ſolẽnitas admittẽdũ niſi ꝓ negligẽtia ꝓnti cõfe
ſtiꝫ vͦa humilitate ſubnixus ſatiſfacere feſtinauerit.
In nocturnis vͦo ꝯuenticul̃ vſqꝫ ad ſcdꝫ pſalmũ ꝓ
bet̃ tardãti dilatio. ita dũtaxat vt anteqꝫ finito eodẽ
pſalmo fratres i oratiõe ꝓcũbãt ſemetipſũ ꝯgrega
tioni inſerere atqꝫ admiſcere feſtinet. eideꝫ ꝓculdu
bio icrepatiõi ac penitẽtie quã ꝓdiximꝰ ſubijciẽdꝰ ſi
vltra ꝓſtitutã dilatiõis horã vl̃ modicũ tardauerit.

¶ Vigilie q̃ a veſpa illuceſcẽte ſabbato celebrant̃
quem temporis modum teneant vel quo ordine ce
lebrentur. Ca. viij.

Ane vigilias q̃ ſingulis hebdomadibus a
ſ veſpa illuceſcẽte ſabbato celebrãt̃. idcirco
ſeniores hyemali tẽpore quo nocteſ ſũt lon
giores vſqꝫ ad q̃rtũ galloꝝ cãtũ ꝑ mõaſteria mode
rant̃. vt poſt excubias totꝰ noctis reliqs duabus
ferme horis reficiẽteſ corpora ſua. neqꝫ ꝑ totũ diei
ſpaciũ ſõni torpore marceſcãt. rege breuis huꝰ tẽ-
poris ꝓ totiꝰ noctis refectiõe ꝯtẽti. Qd̃ noſ quoqꝫ
cũ oĩ obſuatiõe cuſtodire cõuenit. vt ſcꝫ ꝯtẽti ſõno
q nobis pꝰ vigiliarũ miſſaꝫ vſqꝫ ad lucis idulget̃ ad
uẽtũ. i. vſqꝫ ad matutinos pſalmos. totũ deinceps
diẽ i ope ac neceſſarijs ducamꝰ officijs. ne ſõnũ quẽ
nocti ſubtraximꝰ reſumere ꝑ diẽ vigiliaꝝ laſſitudie
⁊ inanitate ꝯpulſi nõ tã requiẽ corporis ſubtraxiſſe
ꝙ̃ qetis tẽpus ⁊ refectionẽ nocturnaꝫ cõmutaſſe vi
deamur. Nullatenꝰ. n. põt fragil̃ caro ita totiꝰ noctꝭ
qete fraudari vt ꝑ ꝯſequẽtẽ diẽ ſine dormitatiõe mẽ
tis animiqꝫ torpore incõcuſſã poſſit ſuare vigilan-
tiã. Que ipediet̃ ex hoc potiꝰ ꝙ̃ iuuabit̃. niſi poſt vi
giliarũ miſſaꝫ ſõni ꝙ̃tulũcũqꝫ guſtauerit. Et idcir
co ſalti vniꝰ hore ſopor queadmodũ diximꝰ añ lucis
aduẽtũ ſi fuerit ipartitꝰ. lucrabimur oẽſ vigiliaꝝ ho
ras q̃s tota nocte i oratiõe ꝯſũpſimꝰ. ipartiẽtes na-
ture qd̃ ſuũ ẽ nec habẽtes neceſſitatẽ reſumẽdi per
diẽ qd̃ nocti ſubtraximꝰ. Totũ. n. carni huic ꝓcul-
dubio reddet qſqs ei nõ rationabiliter prẽ ſubtra-
here ſꝫ totũ tẽprauerit denegare. ⁊ vt veriꝰ dixeri. ñ
ſupflua ſꝫ neceſſaria voluerit ãputare. Propt qd̃
maiore fenore neceſſe ẽ vigilias cõpẽſari ſi fuerint
vſqꝫ ad lucẽ icõſiderata atqꝫ irrationabili nimieta
te ꝓtracte. Ideoqꝫ eas tripẽtis diſtiguũt officijs.
vt labor hac diuerſitate diuiſus delectatiõe q̃dam
defectiõeꝫ corporis releuet. Nã cũ ſtãtes ãtiphõas
tres cõcinuerint humi poſt hec vel ſedilibus humil
limis inſidentes. tres pſalmos vno modulante reſ
pondent. qui tamẽ ſinguli a ſingulis fratribus viciſ
ſim ſuccedentibus ſibi ꝓbentur. atqꝫ bis ſub eadeꝫ
quiete reſidentibꝰ ternas adijciũt lectiones. Itaqꝫ
fit vt corporeum minuentes laborem vigilias ſuas
maiore intentione mentis exerceant.

¶ Quare illuceſcente die ſabbati vigilie ſtatute
ſint ⁊ quare per omneꝫ orientem abſolutio ieiunij i
die ſabbato preſumatur. capitulũ.. ix

Uas a tempore predicationis apoſtolice
q quo religio ac fides chriſtiana fundata eſt
per vniuerſum orientem idcirco ſtatu-
tum eſt illuceſcente ſabbato debere celebrari ꝙ̃ do

2009 Ministerio de Cultura

mio ⁊ ſaluatore nr̃o ſexta ſabbati crucifixo diſcipu
li eadhuc recēti eius paſſiōe ꝑculſi ꝑuigiles tota no
cte mãſerūt.nullatenꝰ getis ſomnū ocul'ſuis indul
gētes. Quãobrē ex illo tp̃e huic nocti deputata vi
giliarū ſolēnitas vſqꝫ in hodiernū diē per vniuerſū
orientē ſimlr̃ obſeruat̃. Ideoqʒ ⁊ abſolutio ieiunij
poſt vigiliarū laborē totidē apoſtolicis viris in die
ſabbati ſtatuta.nō imerito preſumit̃ per vniuerſas
oriētis eccl'ias.ſꝫm illã quoqʒ eccl'iaſtes ſniaʒ.que li
cet habeat ⁊ aliū myſticū ſenſū.tñ ab hoc quoqʒ nō
abhorret quo vtriqʒ diei.i.hebdomadi parit̃ ⁊ og
doadi eãdē partē ſolēnitatis ipartire precipimur.
ita dicētis. Da partē bis ſeptē ⁊ qdē bis octo. Nō
n.ad cōmuniōeʒ feſtiuitatis iudaice abſolutio iſta
ieiunij reputãda ē his preſ̃ti q oi iudaica ſupſtitiōe
alieni mōſtrant̃.ſꝫ ad refectionē quã diximus laſſi
corporis ꝑtiere.qđ ꝑ totas ãni ſeptimanas iugiter
qnis diebꝰ ieiunãs niſi duobus ſaltē iterpoſitis re
focillatum fuerit.facile laſceſcit ac deficit.

¶ Vñ factū ſit vt i vrbe die ſabbato ieiūet̃. Ca.x.

Vius moderaminis cauſaʒ nōnulli in q
c buſdã occidētalibꝰ ciuitatibꝰ ignorãtes et
maxie in vrbe:idcirco putãt abſolutioneʒ
ſabbati minie debere preſumi ꝙ apoſtolū Petrū
in eodeʒ die ꝯ ſymoneʒ ꝯflicaturū aſſerūt ieiunaſ
ſe. Ex quo magis apparet h̄ eū nō ꝯſuetudine cão
nica feciſſe ſꝫ preſentis potiꝰ neceſſitate ꝯflictꝰ. Siq
dē ⁊ ibi pro hac eadē re nō generale ſꝫ ſpeciale vide
tur petrus diſcipulis ſuis ieiuniū indixiſſe. Quod
vtiqꝫ nō feciſſet ſi ſciſſet illud canonica cōſuetudine
ſolere ſuari.idē ꝓculdubio etiã dñico die paratus
indicere ſi certaminis ipſius i eū ꝯpegiſſet occaſio
nec tñ ex hoc ſtati canonica fuiſſet ieiunij regula ꝓ
mulgãda:qđ nō generalis obſuatio ſtatuerat ſꝫ vt
ſemel fieret ratio neceſſitatis extorſerat.

¶ In quo dominice diei ſolemnitas ab alioꝝ die
rum conſuetudine diuerſa teneatur. Cap.xi.

Erū ne hoc qdeʒ ignorandū die domini
v co vnã tãtūmodo miſſã añ prãdiū celebra
ri:in qua pſalmoꝝ atqꝫ orõnū ſeu lectio
nū pro ipſius collecte vel cōmuniōis dominice re
uerentia ſolemnius aliquid ac propenſius impen
dentes.in ipſa tertiaʒ ſextamqꝫ pariter conſumma
tam reputant. Itaqꝫ fit vt de orationum obſequi
is nihil imminuatur adiectione ſcʒ lectionum.⁊ ni
hilominus differentia quedam vel remiſſio videa
tur fratribus indulgeri pro reuerentia dominice re
ſurrectionis precetero tempore.que ⁊ totius ſepti
mane videatur obſeruantiaʒ relaxare et pro hac ip
ſa que intermiſcetur quadam differentia eundeʒ di
em velut feſtiuum prouocet rurſum ſolemnius ex
pectari minuſqꝫ faciat hebdomadis vēture ieiunia
huius expectatione ſentiri. Semper enim equani
mius quelibet fatigatio ſuſtinetur ⁊ ſine faſtidio la
bor impenditur.ſi interiecta ei viciſſitudo quedam
vel operis immutatio qualiſcunqꝫ ſuccedat.

¶ Quibus diebus cum cena fratribus exhibetur
accedentibus ad refectioneʒ pſalmus non dicatur
ſicut fieri in prandijs ſolet. Ca. xij.

Eniqʒ etiaʒ in ipſis diebus.i.ſabbato vel
d dominica ſeu feriatis tēporibus qbus pa
riter prãdiuʒ ⁊ cena ſolet fratribus exhibe
ri pſalmus ad veſperã nō dr̃.i.nec cuʒ accedunt ad
cenaʒ nec cuʒ ab ea cōſurgunt.vt ſolet fieri in ſolem
nibus prandijs vel canonica ieiunioruʒ refectione
quaʒ ⁊ precedere cōſuetudinarij pſalmi ſolēt ⁊ ſub
ſequi:ſed tantūmodo ſimplici oratione facta acce
dunt ad cenam eãqꝫ rurſum cōſurgentes ab ipſa ſo
la oratione cōcludūt:ꝙ ſcilicet extraordinaria ſit i
ter monachos iſta refectio.nec omnes ad eam con
uenire cogantur .niſi aut peregrini q ſuperuenerit
fratres.aut hi quos infirmitas corporis aut ꝓpria
inuitat voluntas.

¶ Explicit de canonico diurnarum orationuʒ ⁊
pſalmorum modo liber tertius.

¶ Incipit liber quartus de inſtitutis renuncian
tium. Cap.i.

E canōico modo pſalmorū atqꝫ ora
tionuʒ qui debeat in diurnis conuen
d ticulis ꝑ mōaſteria cuſtodiri ad inſti
tutioneʒ eius qui renunciat huic mū
do.narrationis nos ordine prouocã
te tranſimus.conditiones in primis
quibus hi qui ad dominū conuerti cupiunt recipiã
tur in cenobijs.breui quãtuʒ poſſumus ſtudentes
ſermone cōplecti:quedã ſcilicet de egyptiorū: que
dã de tabenenſiotaruʒ regulis admiſcentes.quorū
i thebayde eſt cenobiū.qꝫto numero populoſius cū
ctis tanto cōuerſatiōis rigore diſtrictius. Siquidē
in eo pluſqꝫ quiqꝫ milia fratruʒ ſub vno abbate re
guntur.tantaqꝫ ſit obedientia hic vbi taʒ prolixus
monachorū numerus omni euo ſeniori ſuo ſubdi
tus.quanta non poteſt apud nos vnus vni vel obe
dire permodico tempore vel preeſſe.

¶ Qua ratiōe vſqꝫ ad vltimã ſenectuteʒ apud eoſ
in cenobijs perſeuerēt. Cap. ij.

Vioruʒ tã longa perſeuerãtia ⁊ humilitas
q atqꝫ ſubiectio quemadmodū tam diuturna
perduret quaue inſtitutione formetur.per
quam vſqꝫ ad incuruaʒ ſenectam in cenobio perſe
uerent.opinor nos ante omnia debere perſtrigere.
Tãta nãqꝫ eſt qꝫtã nemineʒ i mōaſterijs nr̃is igreſ
ſuʒ ne ãno qdeʒ itegro tenuiſſe meminimꝰ.vt cū re
nūciationis eorū primordia viderimus ꝯſequens
fuiſſe itelligamꝰ vt i tã ſublimia ꝑfectionis faſtigia
taliuʒ virorum fundamenta conſurgerent.

¶ Quo examine probetur qui in cenobio ſuſcipiē
dus eſt. Ca. iij.

Ꝑit ãbiēs qſ itra cēobij recipi diſciplinã n̄
i añ prorſus admittit̃ ꝙ diebꝰ dcē vl' eo ãpliꝰ
ꝑ foribꝰ excubãs.idiciū ꝑſeuerãtie ac deſi
derij ſui ꝑiterqꝫ hūilitatꝭ ac patiētie demōſtrauerit.
Cūqꝫ oiuʒ ꝑtereūtiū fratꝝ gēibꝰ ꝓuolutꝰ.⁊ ab vni
uerſis đ idustria r̄futatꝰ atqꝫ đſpectꝰ.tãqꝫ q n̄ r̄ligio

2009 Ministerio de Cultura

nis ſed neceſſitatis ob tētu mōaſteriū optet ītrare.ī-
iurijs quoq̄ ⁊ exprobrationibꝰ multis affectꝰ.expi-
mētū dederit cōſtātie ſue.qualiſq̄ futurus ſit ī tēpta
tiōibꝰ opprobriorū tolerātia declarauerit. atq; ita
fuerit explorato mētis ardore ſuſceptꝰ:diligētia ſū-
ma ꝑquirit̄ ne de p̄ſtinis facultatibꝰ ſuis ībeſerit ei
vel vniꝰ nūmi cōtagio. Sciūt eni; eū ſub mōaſterij
diſciplina diuturnū eē nō poſſe:ſ; ne humilitatis q̄-
dē aut obediētie apprehēſurū eē virtutē nec vlla ce
nobij paupertate ac diſtrictiōe ꝯtētū fore.ſi ī ꝯſciētia
eius pecunie q̄ntulūcūq; latitauerit:ſ; vbi p̄mū exor
ta fuerit q̄libꝫ occaſiōe cōmotio.fiducia ſtipis illius
animatum continuo de monaſterio velut funda ro
tante fugiturum.

Quare qui ī monaſterio recipiuntur nihil ſecū
permittantur inferre. ca. iiii.

T idcirco ne vſibꝰ q̄dē cenobij ꝓfuturas
c ſuſcipere ab eo pecunias acq̄eſcūt. Pri
mū ne cōfidētia huius oblatiōis īflatus
nequaq̄ ſe pauperioribꝰ fratribꝰ coequare dignet̄:
tū ne ꝑ hāc elationē nullatenꝰ ad humilitatē chriſti
deſcēdēs.cu; ī diſciplina cenobij nō poſſit ꝑdurare.
egreſſuſq; exīde ea q̄ ī p̄ncipio renūciatiōis ſue ſpi-
rituali feruore ſuccēſus ītulerat.repefactꝰ poſtea nō ſi
ne ījuria monaſterij ſacrilego ſpiritu recipere atq;
exigere moliat̄. Nō omnimodis obſuari debere.
multis ſūt experimētis frequēter edocti. Nā ꝑ alia
minus cauta mōaſteria ſimpliciter q̄dā ſuſcepti. de
eis q̄ ītulerāt queq; ī dei opere fuerāt diſpēſata.cū ī
gēti pꝰ blaſphemia redibitionē poſcere tēptauerūt.

Cur q̄ renūciāt ſuſcepti ī mōaſterijs ꝓpria veſti
mēta deponant:⁊ ab abbate alijs īduātur. ca. v.

Uamobrē ita nudat̄ q̄ſq; cū receptꝰ fue-
q rit omni p̄ſtina facultate. vt ne ip̄; q̄dē quo
optꝰ ē īdumētū habere ꝑmittat̄ vlteriꝰ.ſed
ī ꝯcilio fratrū ꝓductꝰ ī mediū exuat̄ ꝓprijs.ac per
manꝰ abbatis īduat̄ mōaſterij veſtimētis:vt ꝑ h̄ ſe
nō ſolū vniuerſis rebꝰ ſuis antiq̄s nouerit ſpoliatū.
verūetiā oī faſtu depoſito mūdiali ad chriſti paup-
tatē ⁊ inopiā deſcēdiſſe:ītaq; opibꝰ ſuſtētādū nō ſe
culi arte q̄ſitis nec de īfidelitate priſtina reſuatis.
ſ; de ſāctis ac pijs mōaſterij largitiōibꝰ militie ſue
ſtipēdia ꝑcepturū.atq; īde ſe deinceps veſtiēdū alē
dūq; cognoſcēs ⁊ nihil habere ⁊ nihilominꝰ de cra
ſtino nō eē ſolicitū ſcd̄; euāgelij diſcat ſētētiā: nec
erubeſcat pauperibꝰ īdē corpori fraternitatis eq̄ri
q̄bꝰ cōnumerari chriſtus ⁊ quor; ſe fratrē non eru-
buit nūcupare. quin potius glorietur domeſticis
eius ſacrum ſe eſſe conſortem.

Qua cauſa veſtimēta renūciantiū cū q̄bꝰ īgreſſi
ſūt monaſteriū a diſpēſatore ſeruentur. ca. vi.

Lla vero q̄ depoſuit veſtimēta economo
i cōſignata tandiu reſuant̄ donec ꝓfectus
⁊ cōuerſatiōis eius ac tolerātie virtutem
diuerſis tēptatiōibus ac ꝓbatiōibꝰ euidēter agnoſ
cant. Et ſi q̄dē poſſe eū inibi ꝑdurare tēpore ꝓcedē
te reſpexerit ⁊ ī eodē quo cepit feruore ꝑſiſtere:in
digētibꝰ eadē largiūtur. Sin vͦ quoddā ex eo mur
muratiōis vitiū vel parue cuiuſlibꝫ inobediētie cul
pā ꝓceſſiſſe deprehēderit:exuētes eū mōaſterij q̄bꝰ
īdutꝰ fuerat veſtimētis.⁊ antiq̄s reueſtitū veſtimē-
tis q̄ fuerāt ſequeſtrata depellūt. Nullū eteni fas ē
cū illis q̄ accepit abſcedere:nec queq̄ patiūtur illis
adhuc indui quē ſemel ab īſtitutiōis ſue regula re-
puiſſe ꝑuiderit. Unde ēt copia nulli penitꝰ palā diſ
cedēdi ꝯcedit̄. niſi aut ī morē ſui fugacis captans
dēſiſſimas tenebras nocte diffugiat: aut certe h̄ or-
dīe ⁊ ꝓſeſſiōe iudicatꝰ īdignꝰ cū ꝯfuſiōe ⁊ nota corā
cūctis fratribꝰ depoſita veſte mōaſterij expellatur.

Cur ī mōaſterio ſuſcepti nō ꝑmittāt̄ ſtatī ꝯgre
gationi fratrum commiſceri: ſed xenodochio ante
tradantur. cap. vij.

Uꝫ igitur q̄s ſuſceptꝰ ⁊ hac ꝑſeuerātia q̄
c dixīmꝰ cōprobatꝰ ac depoſitis ꝓprijs ve-
ſtimētis habitu mōaſteriali fuerit acciciꝰ.
nō ſtati; cōgregatiōi fratrū cōmiſceri ꝑmittit̄. ſ; de
putat̄ ſeniori q̄ ſeorſū haud lōge a veſtibulo mona
ſterij ꝯmanēs h; curā peregrinorū ⁊ aduenietiū de
putatā.eiſq; omnē diligētiā ſuſceptiōis ⁊ humanita
tis īpēdit. Cūq; ibidē ītegro āno deſeruiēs abſq;
vlla querela ſuū circa ꝑegrinos exhibuerit famula
tū: ībutus ꝑ hoc p̄ma īſtitutiōe humilitatis ac patiē
tie atq; ī ea lōga exercitatiōe ꝓcognitꝰ.admiſcēdus
ex hoc ꝯgregratiōi fratrū alij tradit̄ ſeniori q̄ dece;
iunioribꝰ preeſt: quos ſibi creditos ab abbate inſti
tuit pariter ⁊ gubernat: ſecundum illud ſc; quod
ordinatum in exodo legimus per moyſem.

Quibꝰ p̄mū inſtitutis iuniores exerceant̄. vt ad
ſuperādas oēs cōcupias proficiant. ca. viij.

Uius hec erit ſolicitudo ⁊ eruditio p̄ci
c palis ꝑ quā iunior introductꝰ aſcēdere ꝯſe
quēter ēt culmīa ꝑfectiōis ſūma ꝓualeat.
vt doceat eum primitus ſuas vincere voluntates.
que; ſtudioſe in his ac diligenter exercēs hec illi ſē
per īperare de induſtria curabit.que ſenſerit animo
eius eſſe contraria. Multis ſiquidē experimentis
edocti tradunt monachos ⁊ maxīe iuniores ne vo-
luptate; quidē cōcupiſcētie ſue refrenare poſſe.niſi
prius mortificare ꝑ obedientia; ſuas didicerit vo-
lūtates. Ideoq̄ ꝓnūciāt nullatenꝰ ꝓualere vel īrā
vel triſtitiā vel ſpiritū fornicatiōis extinguere. ſed
nec humilitatē cordis vera; .nec cū fratribꝰ vnitatē
perpetuā .nec firmā diuturnāq; poſſe retinere con-
cordiā.ſed nec ī cenobio quidē diutius ꝑdurare eū.
qui prius voluntates ſuas nō didicerit ſuperare.

Quare iunioribꝰ īperet̄ vt ſeniori ſuo nihil de
cogitationibus ſuis ſubtrahant. ca. ix.

Is igitur inſtitutis eos quos initiant ve-
b lut elemētis q̄buſdā ac ſyllabis ībuere ad
ꝑfectionē atq; informare feſtināt.ꝑ hec ad
liquidū diſcernētes.vtrū ficta ⁊ imaginaria an vera
ſint humilitate fūdati. Ad q̄d vt facile valeāt ꝑueni
re cōſequēter īſtituūtur nullas p̄eitus cogitatiōes
prurietes in corde pernicioſa cōfuſione celare. ſed

2009 Ministerio de Cultura

conſeſſi vt exorte fuerit.eas ſuo patefacere ſeniori.
nec ſuꝑ eaꝝ iudicio q̄cq̄ ſue diſcretiōi ꝯmittere.ſꝫ
illō credere malū eē vel bonū qđ diſcuſſerit ac ꝓnū
ciauerit ſenioris examē. Itaq̄ fit vt ī nullo circūue
nire iuuenē callidꝰ inimicꝰ velut iexptū ignarūq̄ ꝑ
ualeat.nec vlla fraude decipe quē ꝑuidet nō ſua ſꝫ
ſenioris diſcretōe muniri.⁊ ſuggeſtiōes ſuas velut
ignita iacula quecūq̄ ī cor eiꝰ iniecerit. vt ſeniorē ce
let nō poſſe ſuaderi. Aliť q̄ppe ſubtiliſſimꝰ diabolꝰ
illudere vel deijcere iuniorē nō poterit.niſi cū eum
ſeu ꝑ arrogātiā ſiue ꝑ verecūdiā ad cogitatōuꝫ ſua
rū velamē illexerit. Generale nāq̄ ⁊ euidēs idiciū
diabolice cogitatiōis eſſe ꝓnūciant.ſi eā ſeniori cō
fundamur aperire.

Quāta obediētia ſeniorib⁹ a iuniorib⁹ ēt ī natu
rali neceſſitate tribuatur. cap.x.

Oſt hec tāta obſuantia obediētie regula
p cuſtodiť.vt iuniores abſq̄ ꝑpoſiti ſui ſcię
tia vel ꝑmiſſu nō ſolū nō audeāt cellā ꝓ
gredi.ſꝫ ne ipi q̄dē ꝯmuni ac naturali neceſſitati ſa
tiſfacere ſua auctoritate ꝑſumāt. Sicq̄ vniuerſa cō
plere q̄cūq̄ fuerit ab eo ꝑcepta.tanq̄ ſi a deo ſint ce
litꝰ edita ſine vlla diſcuſſiōe feſtināt. vt nōnunq̄ ēt
ipoſſibilia ſibimet ipata ea fide ac dūotōe ſuſcipiāt.
vt tota v̇tute ac ſine vlla cordis heſitatione ꝑficere
ea aut ꝯſūmare nitanť.⁊ nec ipoſſibilitatē q̄deꝫ ꝑce
pti pro ſenioris ſui reuerētia metianť. De quoruꝫ
obediētia ſpeciatī nūc dicere ꝑtermitto. Exēplis.n.
ipis eā paulo poſt tradere ſuo loco diſponimꝰ.ſi do
minꝰ nobis orōnibꝰ veſtris dederit cōmeatū. Nūc
iſtituta cetera ꝓſequamur.ꝑtermittētes illa ꝯtexe
re q̄ ī hac regiōe vel tradi mōaſterijs vel ab ipis ne
queūt cuſtodiri.ſicut ī ꝑfaciūcula nrā facturos nos
eē ꝓmiſimꝰ.q̄ꝫ.ſ.nec laneis indumētꝭ vtanť ſꝫ lineis
tātū.⁊ ne ipis q̄dē duplicibꝰ q̄bꝰ vicarie ꝑpoſitus
vnuſq̄ſq̄ ſue decanie ſubminiſtrat cuꝫ illa q̄bꝰ veſti
ti ſunt ſorduiſſe cōſpexerit.

Cuiuſmodi cibꝰ apđ eos dlicatiſſimꝰ hēať.ca.xi.

Llud quoqꝫ ar duū atq̄ ſublīe genꝰ ꝯtinē
i tie ſimilr ꝑtermittētes.ī qua ſūme reputā
tur dlitie ſi herba ſale ꝯdita quā lapſaniū
vocāt aqua diluta ad refectionē frībꝰ apponať.alia
qꝫ ꝯplura his ſimilia q̄ in hac ꝓuincia nec aeris tē
peries nec q̄litas nrē fragilitatꝭ admittit.illa tātum
mō ꝓſequar q̄ nulla carnis infirmitas non ſitꝰ loci
poterit ipedire .ſi ea nō fragilitas aīe ac tepor men
tis ademerit.

Qđ ad ſonitū pulſantꝭ oſtiū nihil opis nō omit
tant ſtudio celeriter accurrendi. cap.xij.

Taqꝫ conſidentes itra cubilia ſua ⁊ opi ac
i meditatiōi ſtudiū parit ipendētes.cū ſoni
tuꝫ pulſantꝭ oſtiū ac diuerſoꝝ cellulas ꝑcu
tientꝭ audierit.ad orōnē eos.ſ.ſeu ad opꝰ aliqđ inui
tantꝭ.certatī e cubilibꝰ ſuis vnuſq̄ſqꝫ ꝓrūpit.ita vt
is q̄ opꝰ ſcriptoris exercet.quā reptꝰ fuerit ichoaſſe
litterā finire nō audeat.ſꝫ in eodē pūcto quo ad au
res eiꝰ ſonitꝰ pulſantꝭ aduenerit.ſūma velocitate ꝓ
ſiliēs ne tātū q̄dē more interponat quātū cepti api
cis ꝯſūmet effigiē.ſꝫ ipfectā lineā littere dereliquēs
nō tā opis cōpendia lucrauc ſectet.q̄ obediētie vir
tutē exeq toto ſtudio atq̄ emulatōe feſtinet. Quā
nō ſolū opi manuū ſeu lectōi vel ſilētio ⁊ q̄eti celle.
verūetiā cūctꝭ v̇tutibꝰ ita ꝑferūt.vt huic iudicēt oīa
poſtponēda.⁊ vniuerſa diſpēdia ſubire cōtenti ſint
dūmō hoc bonū in nullo violare videantur.

Quā criminoſū habeať ſi aliquid vel viliſſimū
quiſpiā ſuū dixerit. cap.xiij.

Lā ſane virtutē inť ceteras eoꝝ iſtitutio
i nes vel ꝯmēorare ſupfluū puto.ſ. nulli ci
ſtellaꝫ.nulli peculiarē ſportellā liceat poſ
ſidere.nec tale aliq̄d qđ velut ꝓpriū retinēs ſuo de
beat cōmunire ſignaculo. Quos ita nouimꝰ oī ex ꝑ
te nudos exiſtere.vt ꝑter colobiū.maforté. caligas
melotē.ac pſiathiū.nihil āpliꝰ habeāt.cū ī alijs quo
q̄ mōaſterijs ī q̄bꝰ aliqua remiſſiꝰ indulgenť.hanc
regulā videamꝰ ſtrictiſſime nūc vſq̄ ſuari.vt ne ver
bo q̄dē audeat q̄s dicere aliq̄d ſuū.magnūq̄ ſit cri
mē ex ore mōachi ꝓceſſiſſe.codicē meū.tabulaſ me
as.graphiū meū.tunicā meā.caligas meaſ.proq̄ h̄
digna penitētia ſatiſfacturꝰ ſit.ſi caſu aliquo ꝑ ſurre
ptōeꝫ vł ignorātiā hꝰmōi v̇buꝫ de ore eiꝰ effugerit.

Qđ licet multa pecunia de vniuſcuiuſqꝫ ope
cōgerať nullꝰ tn̄ ꝑſumat excedere ſtatute ſufficien
tie parcitateꝫ. cap.xiiij.

Ecū tātos vnuſq̄ſqꝫ eoꝝ quotidie d ope
e ac ſudore proprio redditꝰ cōferat mōaſte
rio vt ex his ſuſtentare nō ſolū ſuā valeat
parcitatē verūetiā vſibꝰ poſſit exuberare multorū
in nullo tn̄ inflať.nec ſibi de tanto opis ſui q̄ſtu ac
ſudore blādiť.ſꝫ ꝑter duo paxiacia q̄ tribꝰ vix dena
rijs ibidē diſtrahunť.nihil ſibimet āpliꝰ vnuſq̄ſqꝫ ꝑ
ſumit. Inter quos nullū peculiare opꝰ qđ pudet di
cere.qđqꝫ in nrīs mōaſterijs vtinā fieri neſciremꝰ.nō
dicā effectu.ſꝫ ne cogitatiōe q̄dē ab aliquo pēnitꝰ af
fectať. Cūqꝫ totā enthecā cenobij ſuā credat eē ſub
ſtātiā.cūctiſqꝫ rebꝰ vt oiuꝫ dn̄s oēꝫ curā ſolicitudinē
qꝫ ipēdat.ad retinēdā nihilominꝰ arrepte nuditatꝭ
v̇tutē.quā ſtudet ad finē vſqꝫ ꝑfecte atqꝫ iuiolabilit
cuſtodire.ita ſemetipꝫ a cūctꝭ extraneū ⁊ ex oībꝰ iu
dicat alienū.vt tanq̄ ꝑegrinū ſe gerat ⁊ icolā iſtius
mūdi.alūnūqꝫ ſe potius mōaſterij reputet ac mini
ſtrū q̄ dn̄m cuiuſcūqꝫ rei preſumat.

De ī modico apđ nos ſtudio habēdi. Ca.xv.

Bhec nos miſabiles q̄d dicemꝰ.q̄ ī ceno
a bijs cōmorātes.ac ſub abbatꝭ cura ⁊ ſoli
citudine cōſtituti.peculiares circūferimꝰ
claues.oīqꝫ ꝓfeſſiōis nrē verecūdia ⁊ ꝯfuſione cal
cata.ēt anulos q̄bꝰ recōdita ꝑſignemꝰ in digitꝭ palā
geſtare nos nō pudet.q̄bꝰ nō ſoluꝫ ciſtelle vel ſpor
te.ſed ne arche q̄deꝫ vel armaria ad ea que cōgeri
mus vel que egreſſi de ſeculo reſeruauimꝰ cōdenda
ſufficiunt quiqꝫ ita nonnunq̄ pro viliſſimis nullꝭqꝫ
rebꝰ accendimur.eas dūtaxat velut ꝓprias vendi
cantes.vt ſi quis vel digito quicq̄ ex his contrecta

2009 Ministerio de Cultura

re preſumpſerit.tanta contra eum iracūdia ſupple
amur.vt cōmotionez cordis nr̄i a labijs ac tota q̄
dem corporis indignatōe reuocare nō poſſimus.
Sed p̄termiſſis nr̄is vicijs.⁊ his q̄ nec cōmemora
ri q̄dem dignū eſt ſilentio traditꝗ ſꝫm illud eloquiū
nō loquat̃ os meū opa hoīz.virtutes potiꝰ q̄ apud
illos ſunt ⁊ h̄ q̄ nos quoqz oī ſtudio debemꝰ appe
tere.cepto narratiōis ordine ꝓſequamur.ipſaſqz
iam regulas ac typos curſim breuiterqz ponamuſ
vt ꝑuenientes poſt hec ad quoſdā actꝰ ⁊ opa ſenio
rū q̄ ſtudioſe memorie mādare diſponimꝰ.h̄ q̄ nr̄a
expoſitione digeſta ſunt velut teſtimonijs validiſſi
mis roboremꝰ vniuerſa que diximus exemplis eo
rum potius ac vite auctoritate firmantes.

¶ De regulis diuerſarū correctionū. cap.xvi.

Si qs igit̃ gillonē fictilē quē ibi baucalem
nūcupāt aut huiuſmodi aliđ caſu aliquo
fregerit.aut ꝑdiderit aliq̄d.non aliter ne
gligentiā ſuā q̄ȝ publica diluet penitētia.cūctiqz i ſy
naxi fratribꝰ cōgregatꝗ tandiu ꝓſtratꝰ in terrā veni
am poſtulabit.donec orōnū cōſūmat̃ ſolēnitas īpe
tratur⁹ eā cū iuſſus fuerit abbatꝗ iudicio de ſolo ſur
gere.Eodez mō ſatiſſaciet q̄ſq̄s ad opus aliqđ ac
cerſitꝰ.vel ad cōgregationē ſolitā tardiꝰ occurrerit
aut ſi decantās pſalmū vel modicū titubauerit.Si
milit̃ ſi ſuꝑfluo.ſi duriꝰ.ſi ꝯtumaciꝰreſpōderit.ſi ne
gligentiꝰ obſeq̄a iniūcta ꝯpleuerit.ſi vel leuit̃ mur
murauerit.ſi lectionē opi vel obedientie p̄ferēs offi
cia ſtatuta ſegniꝰ fuerit executꝰ.ſi dimiſſa ſynaxi nō
cōcitꝰ ad cellā recurrere feſtinauerit.ſi cū aliquo vł
ad modicū ſubſtiterit.vel ſi ad punctuz temporis
vſpiam ſeceſſerit.ſi alterius tenuerit manuz.ſi cū
illo q̄ cellule ſue cohabitator nō eſt ꝯfabulari quā
tuluncūqz p̄ſumpſerit.ſi orauerit cū illo q̄ ē ab orō
ne ſuſpenſus.ſi parentū quēpiā vel amicoꝝ ſecula
riū viderit.vel colloquutꝰ eis ſine ſuo fuerit ſeniore
ſi epiſtolā cuiuſcūqz ſuſcipe ſi reſcribere ſine abba
te ſuo tēptauerit.Hucuſqz ⁊ in huiuſmodi ac ſimili
bus admiſſis.ꝓcedit aīaduerſio ſpecialit̃.Reſidua
vero q̄ apud nos idifferent̃ admiſſa.a nobis quoqz
reꝑhenſibiliꝰ ſuſtinent̃.i.apta ꝯuicia.manifeſti cōtē
ptꝰ contradictōes tumide libera ⁊ effrenata.ꝓceſſio
familiaritas apđ feminas.ire.rixe.ſimultates ⁊ iur
gia.opis peculiaris p̄ſumptio.philargyrie cōtagio
affectꝰ atqz poſſeſſio rerū ſuꝑfluarū q̄ a ceteris fra
tribꝰ nō habent̃.extraordinaria ac furtiua cibi ꝑce
ptio ⁊ his ſimilia.nō illa increpatiōe qua diximus
ſpeciali ſꝫ vel plagis emēdant̃ vł expulſiōe purgāt̃.

¶ Quibꝰ auctoribꝰ ſit iuentū vt reficientibꝰ frībꝰ
ſacre lectiones in cenobijs recitent̃ ⁊ quantū apud
egyptios prebeatur ſilentium. cap.xvij.

Illud aūt vt reficientibꝰ frībꝰ ſacre lectio
nes in cenobijs recitent̃.non de typo egy
ptioꝝ ꝓceſſiſſe ſed de capadocum nouerī
mus.Quos nulli dubiū eſt non tā ſpiritalis exerci
tationis cauſa q̄ȝ ꝯpeſcende ſuꝑflue ocioſeqz cōfa
bulationis gratia.⁊ maxie ꝯtentionū q̄ plerūqz ſo
lent in conuiuijs generari.hoc ſtatuere voluiſſe.vi
dentes eas alit̃ apud ſe nō poſſe cohiberi.Apđ egy
ptios ei vel maxie tabenenſiotas tantū ſilentiuz ab
oībꝰ exhibet̃.vt cū in vnū tāta nūeroſitas fratrū re
fectionis obtentu ꝯſederit.nullꝰ nec mutire q̄dē au
deat pret̃ euz qui ſue decanie preeſt.Qui tn̄ ſi quid
menſe ſuꝑinferri vel auferri neceſſariū eē ꝓuiderit.
ſonitu potiꝰ q̄ȝ voce ſignificat.Tantaqꝫ veſcentibuſ
eis ſilētij huiꝰ diſciplina ſuat̃.vt cucullis vltra ocu
loꝝ palpebras demiſſis.ne.ſ.liber aſpectus habeat
curioſius copiā euagandi.nihil āpliꝰ ītueant̃ q̄ȝ mē
ſam ⁊ appoſitos in ea vel quos ex ea capiunt cibos
ita vt quēadmodū vel quantū reficiat alius nullus
inuicem notet.

¶ Quod illicitū ſit extra menſam cōmunez q̄cq̄ȝ
cibi potuſue guſtare. cap.xviij.

Nteq̄ȝ vel poſtq̄ȝ legitimā cōmunēqꝫ refe
ctionez ꝑcipiant ſūma cautiōe ſuat̃ ne ex
tra menſaz q̄cq̄ȝ cibi penitꝰ ori ſuo q̄ſq̄ȝ in
dulgere preſumat.vt incedentibꝰ ꝑ hortos ⁊ poma
ria cū paſſim blandeqꝫ ꝑ arbores poma pendentia
nō ſolū obijciant ſe pectoribꝰ tranſeuntiū.verū etiā
ſtrata ꝑ terrā conculcanda pedibꝰ offerant.atqꝫ ad
colligendū parata facile ad conſenſuz cōcupiſcētie
illicere valeant intuentes.⁊ oportunitate vel copia
q̄uis diſtrictos atqꝫ abſtinentiſſimos ad ſui deſide
riū ꝓuocare.ſacrilegiū ducat̃ nō modo q̄cq̄ȝ ex his
deguſtare.verū etiā manu cōtingere.abſqꝫ eo quod
palā cūctꝗ in cōmune reficientibus exhibet̃.⁊ ad ꝑ
cipiendū economi diſpenſatione ꝑ fratrū obſequia
publice miniſtratur.

¶ Quēadmodū ꝑ paleſtinā vł meſopotamiā quo
tidiana frībꝰ exhibeant̃ obſequia. cap.xix.

Ne quid ſane de inſtitutis cenobioꝝ p̄ter
miſiſſe videamur.quēadmodum quotidi
ana fratribus etiā ꝑ alias regiōes exhibe
ant̃ obſequia.cōmemorandū breuit̃ puto.Per cū
ctaz nanqꝫ meſopotamiā.paleſtinā ⁊ capadociā ac
totū orietēz.ſingulis hebdomadibꝰ viciſſiz fratres
ad hec officia ſibi reddenda ſuccedunt.ita vt ſcđm
cenobij multitudinez miniſtroꝝ quoqz numerꝰ de
putet̃.Que explere tanta deuotione ⁊ hūilitate ꝓ
perant quanta nulluſ ſeruoꝝ dītiſſimo dn̄o ac p̄po
tenti exhibet ſuū famulatū.ita vt ne iſtis q̄dez ſolis
cōtenti obſeq̄is que canonico iure ſoluunt̃.etiā no
cte ſurgentes illos quibuſ ſpecialit̃ hec manet cura
ſtudio ſuo releuent.⁊ ea que ab ipis ꝑficienda ſunt
furtim p̄uenientes implere contendāt.Has aūt ſe
ptimanas vnuſq̄ſqz ſuſcipiens.vſqz ad cenā domi
nici diei miniſtraturus obſeruat.Qua peracta mi
niſteriuz totius hebdomadis ita ꝯcludit̃.vt hi qui
bus ſuccedendum eſt.conuenientibus in vnum fra
tribus ad concinendos pſalmos quos quieturi ex
more decantant.omnibus in ordine pedes lauent.
hanc ſcꝫ ab eis pro labore totiꝰ ſeptimāe benedicti
onis mercedem fideliter expetentes.vt eos explen
tes mandatum chriſti emiſſa generaliter ab oībus

2009 Ministerio de Cultura

fratribus oꝛario pꝛoſequatur.que vel pꝛo igno/
rationibus intercedat vel pꝛo admiſſis humana
fragilitate peccatꝭ.ꝛ cõmendet deo velut ſacrifici/
um pingue cõſũmata eoꝝ deuotiõis obſeqa Et
ita ſecunda ſabbati poſt matutinos hymnos ali/
is rurſũ ſuccedentibꝰ vtenſilia in qbus miniſtra/
uerant ac vaſa conſignant.que tanta ſolicitudine
curaqꝫ ſuſcipientes cuſtodiũt.ne qd ex eis iminu
atur vel peat.vt credant ſe etiã pꝛo minimis qui/
buſqꝫ vaſis tanꝗ̃ pꝛo ſacroſanctis rationem nõ ſo/
lum diſpenſatoꝛi pꝛeſenti ſed etiam domino red/
dituros.ſi foꝛte aliquid ex eis negligentia eorum
fuerit iminutũ.Cuius diſcipline q modus ſit vl
quanta fide ꝛ cautiõe ſeruet. vno teſtimonio qd
exẽpli gratia ponaꝫ poterit agnoſcere. Sicut.n.
ſtudemus ſatiſfacere veſtro feruoꝛi.quo plenam
vniuerſoꝝ cognitioneꝫ deſiderantes etiam ea q̃
optime noſtis hoc libello vobis cupitis iterari.
ita veremur menſuram breuitatis excedere.

¶ De tribus lenticule granis ab economo re/
pertis. cap.xx.

N ſeptimana cuiuſdã frĩs cũ pteriens
i economꝰ tria lẽticule grana vidiſſꝫ iacer
i fra q̃ hebdõadario feſtinãti dũ ea ppa
rat coctiõi intˀ manꝰ cũ aq̃ q̃ diluebanꝭ elapſa fũt.
confeſtiꝫ ſuper hoc abbatẽ cõſuluit. A quo velut
interuerſoꝛ neglectoꝛqꝫ ſacri peculij iudicatus ab
oꝛone ſuſpenſus eſt. Cuius negligentie reatus
non aliter ei remiſſus eſt.niſi eũ publica peniten/
tia diluiſſet. Nõ ſoluꝫ.n.ſeipſos non eſſe ſuos.ſꝫ
etiã oĩa q̃ ſua ſunt credũt dño conſecrata. Pꝛo/
pter qd ſi qd fuerit in monaſterio ſemel illatũ.vt
ſacroſanctũ cũ oĩ decernũt reuerentia debere tra
ctari.Tantaqꝫ fide vniuerſa pꝛocurãt atqꝫ diſpẽ
ſant.vt etiaꝫ ea q̃ deſpectui habentur paruaqꝫ re
putanꝭ ac vilia.ſi vel loco mouerint vel cõpeten
tius collocauerit.ſi gillonẽ aqua ipleuerint.ſi ex
eo cuiqꝫ obtulerit ad bibendũ.ſi tenueꝫ feſtucaꝫ
de oꝛatoꝛio cellaue ſũmouerit.mercedeꝫ ſe conſe
quuturos a domino tota credulitate confidant.

¶ De ſpõtãeo quoꝛũdã fratrũ.miſterio.ca.xxi.

Quimꝰ fratres in quoꝝ ſeptimana cũ ac
n cidiſſet tanta lignoꝝ penuria vt non eẽt
penitus vnde ſoliti cibi fribꝰ pararenꝭ.ꝛ
donec poſſent coempta deferri vt xerofagia cõtẽ/
ti eſſent abbatis fuiſſet auctoꝛitate pꝛeceptũ.eẽt/
qꝫ hoc vniuerſis placitũ.nec qſqꝫ poſſet vlluꝫ co/
ctionis ſpare pulmentũ.illos velut qui fructu ac
mercede ſui laboris ꝛ obſeqi fraudarenꝭ.ſi in oꝛ/
dine vicis ſue cibos fribus non ſcdm̃ conſuetudi
nẽ parauiſſent.tantuꝫ ſibi ſpontanei opis ac ſoli/
citudinis indixiſſe.vt in illis aridis ac ſterilibus
locis in qbꝰ ligna niſi de fructiferis arboꝛibus ex
cidantur oĩmodis nequeunt iueniri.nec enim vt
apud nos vlla repſunꝭ frutecta ſilueſtria p exten
ta,auia diſcurrentes.ꝛ heremuꝫ queuerſus mare
moꝛtuum tendiꝭ obeũtes.feſtucas tenues ac ſpi/
nulas quas ventꝰ huc illucqꝫ diſpſerat.ſuo ſinu ꝛ
gremijs colligentes.cunctã ſolẽnitatẽ ciboꝝ ſpõ
taneis obſequijs pꝛepararẽt.ita vt de ſolita pꝛe/
bitione nihil paterenꝭ iminui. tanta fide hec ſua
munia fribus exhibentes vt etiaꝫ cũ illos bone/
ſte poſſꝫ vel lignoꝝ excuſare penuria vel abbatis
imperium pꝛo fructu ſuo atqꝫ mercede noluerit
hac abuti licentia.

¶ De egyptioꝛum typo qui eſt ſup quotidia/
nis atrum ſtatutus obſequijs: cap.xxij.

Ec dicta ſint ſcdm̃ typuꝫ vt pꝛefati ſu/
h mus totius oꝛientis.queꝫ etiã in parti/
bus noſtris neceſſario dicimus debere
ſeruari. Ceterum apud egyptios quibus maxia
cura eſt operis non eſt hebdomadaruꝫ mutua vi
ciſſitudo.ne ſub occaſiõe huius officij omnes ab
operis canone impediantur. ſed vni pbatiſſimo
fratrum celarij vel coquine cura cõmittitur.q p/
petuo donec vires eius vel etas admittit. iugiter
opus iſtud exerceat. Non eniꝫ magno laboꝛe coꝛ
poꝛis fatigatur.quia nec tanta cura inter eos pa
randoꝛuꝫ ciboꝛuꝫ vel coctionis ipenditur. quip/
pe qui maxime xerofagijs vel homofagijs vtunꝭ
ꝛ apud quos ſecta ſingulis menſibus poꝛꝛoꝛũ fo
lia lapſania.ſalfrictuꝫ oliue piſciculi minuti ſalli/
ti.quos illi menominia vocãt.ſũma voluptas eſt.

¶ De obedientia abbatis iohãnis p quaꝫ vſqꝫ
ad pꝛophetie pꝛofectus eſt gratiaꝫ. cap.xxiij.

T quoniaꝫ hic liber de inſtitutione eſt
e eius qui renunciat huic mundo per quã
ſcilicet introductus ad humilitateꝫ ve/
raꝫ ꝛ obedientiaꝫ perfectaꝫ ceteraruꝫ quoqꝫ vir/
tutuꝫ culmina poſſit aſcendere.neceſſarium reoꝛ
quedaꝫ ſenioꝛũ geſta quibus per hãc enituere vir
tuteꝫ exẽpli gratia ſicut pꝛomiſimus explicare.ẽ
multis admodũ pauca carpentes. vt ſtudẽtibus
ſublimioꝛa ſectari.non ſoluꝫ incitamentuꝫ ex his
vite perfecte.ſed etiaꝫ pꝛopoſiti foꝛma pꝛocedat
Quãobꝛeꝫ duos vel tres pꝛo libelli huius cõpẽ
dio de taꝫ innumera patrũ multitudine pꝛoferen
tes ponimus. Pꝛimuꝫ abbateꝫ iohannes q cõ/
moꝛatus eſt iuxta licuꝫ quod eſt oppiduꝫ thebay
dis.quiqꝫ pꝛopter obedientie virtuteꝫ vſqꝫ ad p
phetie gratiã ſblimatꝰ ſic vniuerſo claruit. vt
etiaꝫ regibꝰ mundi huiꝰ merito ſuo redderetur il
luſtris. Nam cuꝫ in extremis vt diximus thebay
de partibus commaneret.non ante pꝛeſumebat
theodoſius imperatoꝛ ad pꝛepotentium bella ty
rannoꝛum pꝛocedere ꝙ oꝛaculis illius animare/
tur atqꝫ reſponſis. Quibus confidens velut ce/
litus ſibi delatis.tropbea de bellis deſperatis at
qꝫ hoſtibꝰ repoꝛtabat.

¶ De ligno arido quod idem abbas iohãnes
ad arbitrium ſenioꝛis ſui quaſi adolendum riga/
re non deſtitit. cap.xxiiij.

Ic itaqꝫ beatus iohannes ab adolecen
h tia ſua vſqꝫ ad perfectaꝫ ac virileꝫ eta/

2009 Ministerio de Cultura

te ſeniori deſeruiens donec ille in huius vite con
uerſatione durauit.tanta humilitate inheſit eius
obſequijs.vt ipſi quoq; ſeni ſtuporem ſummum
obedientia eius incuteret. Cuius hanc virtutē
vtrum de vera fide ac profunda cordis ſimplici-
tate deſcenderet an affectaticia eſſet ⁊ quodāmo-
do coacticia.atq; ad imperantis faciem preberet
tur volens manifeſtius explorare. quamplura ei
etiam ſuperflua minuſq; neceſſaria vel impoſſibi
lia frequentius iniungebat. Ex quibus tria po-
nam.per que manifeſtari poſſit volentibus ſcire
vel mentis eius vel ſubiectionis integritas. Sū-
pſit itaq; de lignario ſuo ſenex virgultum. quod
olim exciſum vſibus foci fuerat preparatum.dū
q; coctionis retardaret occaſio.non modo aridū
ſed prope putridum iacebat temporis vetuſtate.
Cumq; hoc coram ipſo fixiſſet in terram.prece-
pit aduecta aqua quotidie bis rigari. vt ſcilicet
diurnis humoribus radicatus.atq; per aquam
in arborem diffuſis ramis reuiuiſcens. amenita-
tem oculis atq; vmbraculū in eſtu feruenti ſub-
ter reſidentibus exhiberet. Quod preceptū ve-
neratione ſolita ſine vlla impoſſibilitatis conſide
ratione ſuſcipiens adoleſcens.ita quotidianis di
ebus expleuit.vt aquam per duo ferme milia in-
deſinenter apportans.nullatenus lignum rigare
ceſſaret.atq; per totū anni ſpaciū non infirmi-
tas corporis.non feſtiuitas ſolennitatis.non oc-
cupatio neceſſitatis vllius.que illū etiam hone
ſte excuſaret ab executione mandati.non deniq;
hyemis aſperitas intercedens ab huius obſerua
tione precepti potuerit impedire. Cumq; eius
hanc ſedulitatē tacitus ſenex latenter diebus ſin
gulis exploraret.⁊ videret eū ſimplici cordis af-
fectu mandatū ſuum velut diuinitus emiſſum
ſine vlla permutatione vultus vel rationis diſcu
ſſione ſeruare.ſinceram.humilitatis eius obedien
tiā comprobans.pariter etiam miſerans tā lon-
gum laborem quē per totum anni ſpacium ſtu-
dio deuotionis ipenderat.ad virgultū aridū acce
dens o inquit iohannes miſit ne radices hec ar-
bor an non. Cumq; ille ſe neſcire dixiſſet.ſenex ve
lut inquirens rei veritatē.⁊ tā q̄ teptās vtrū ſu
is radicibus niteretur.euulſit coram ipſo leui cō
motione virgultū.ſicq; proijciens illō precepit vt
deinceps rigare deſineret.

¶ De piecto ab abbate iohāne vaſe vnico olei
ad ſenioris iperiū.

Capitulum. xxv.

Ecq; cū huiuſmodi exercitijs eruditus
i quotidie iuuenis in hac parendi virtu-
te ſuccreſceret.⁊ humilitatis eius enite-
ſceret gratia.atq; obedientie ſue ſuauis odor per
monaſteria vniuerſa fragraret. quidam fratrum
probationis immo edificationis obtentu venie-
tes ad ſenem.cum ſubiectionem eius quam audi
erant mirarentur.vocans eū repente ſenex.aſcē-
de ait ⁊ ſumens lenticulam olei.que ſola in here-
mo ſuis vel aduenientium vſibus liquorem pin-
guedinis tenuiſſimum miniſtrabat.deorſum pro
ijce per feneſtram. Quam ille cum ad ſuperiora
concitus peruolaſſet.per feneſtram proferens cō
minuendam dimiſit ad terram.parum cogitans
vel retractans precepti ineptiā.diurnam neceſ
ſitatem.infirmitatem corporis.penuriam ſūptu-
um.heremi ſqualentis anguſtias ac difficultates
in qua etiā ſi pecunia ſuppeditaret.nihilominꝰ p̄-
dita ſpecies inueniri repararíq; non poſſet.

¶ Quēadmodū abbas iohannes ſuo obedie-
rit ſeniori ad aduoluendū ſaxū quod ne a mul-
tis quidē poſſibile erat moueri.

Capitulum. xxvi.

Lijs rurſū edificari cupientibus obe
a dientie huius exemplo.vocans eum ſe-
nior.curre inquit iohannes.ſaxum illō
huc aduolue q̄ocius. Qui confeſtim ſaxum im
mane quod turbe multe hominū vel mouere nō
poſſent.applicita nunc ceruice.nunc toto pecto-
re.tanto niſu atq; conatu prouoluere contende-
bat.vt ſudore omniū membrorū ſuorum non
ſolum totū infunderet veſtimentū.ſed etiam
ſaxū ipſum ſuis ceruicibus humectaret in hoc
quoq; parū metiens impoſſibilitatē precepti
vel facti.pro reuerentia ſenioris ⁊ obſequij ſim-
plicitate ſincera.qua credebat ſenē tota fidē nihil
poſſe in caſſū ac ſine ratione precipere.

¶ De humilitate ⁊ obedientia abbatis mutij
quā in proijciendo in fluuiū paruulo filio ex pre
cepto ſenioris non heſitauit iplere.

Capitulum. xxvij.

Lcuſq; abbatis iohannis pauca dixiſ
b ſe de multis ſufficiat.nunc abbatis mu
tij factum memoria dignum cōprehen-
dam. Hic nanq; abrenunciare deſiderans hu-
ic mundo.tandiu p̄foribus monaſterij excubās
perdurauit.donec imobili perſeuerātia ſua con-
tra omnem conſuetudinem cenobiorum cum fi-
lio ſuo paruulo qui octo circiter erat annorū vt
ſuſciperetur eliceret. Cumq; tandem recepti fu
iſſent.confeſtim non ſolū diuerſis prepoſitis tra
diti. verū etiā celle habitatione ſeiuncti ſunt.
ne ſcilicet iugi viſione paruuli reminiſceretur pa
ter ex omni ſua quā renuncians abiecerat facul
tate atq; affectione carnali ſaltē ſibi filiū ſuper
eſſe.⁊ quemadmodū ſe iā diuitē non eſſe ſcie-
bat ita etiā patrē ſe eſſe neſciret. Quod vt ple-
nius probaretur vtrū videlicet plus faceret af-
fectionem ſanguinis ac ſuorum viſcerum chari-
tatem. an obedientiā et mortificationē chriſti
quam renuncians quiſq; pro eius debet amore
preferre. de induſtria negligebatur paruulꝰ.pā
nis potius q̄ veſtientis indutus.ſordibus quo
q; ita obſitus ac fedatus.vt offendere potius q̄
delectare paternos oculos poſſet quotiens ab

2009 Ministerio de Cultura

eo fuiſſet aſpectus.ſed etiā colaphis atqꝫ alapis
expoſitus diuerſoruꝫ.quas plerunqꝫ ſub obtuti-
bus ſuis innocenti paruulo etiam gratis cerne-
bat inferri.ita vt nunq̄ genas eius niſi lachry-
marum ſordentibus veſtigijs videret infectas.
¶ Cunqꝫ taliter infans ſub oculis eius ꝑ dies ſin-
gulos ageretur.pro amore nihilominus chriſti
⁊ obedientie virtute rigida.ſemper atqꝫ immobi
lia patris viſcera permanſerunt. Non enim iam
reputabat ſuum filium quem ſecuꝫ pariter obtu-
lerat chriſto.nec curabat de preſentibus eius in-
iurijs.ſed potius exultabat quod eas nequaq̄ ĩ
fructuoſe cernebat tolerari.parum cogitans de
lachrymis eius.ſed de propria humilitate ac per
fectione ſolicitus. Quam diſtrictionem mentis
illius atqꝫ immobilem rigorem peruidens ceno-
bij ſenior.ad comprobandam penitus animi ei⁹
conſtantiam.cum plorare quadam die vidiſſet ĩ-
fantem.ſimulans ſe aduerſus eum commotū ꝓ-
cepit patri vt tolens eū iactaret in flumen. Tūc
ille velut a domino ſibi hoc preceptum eſſet.con
feſtim celeri curſu rapiens filium vlnis propri-
is vſqꝫ ad oram fluminis aduexit iactatur⁹. Qđ
profecto feruore fidei ⁊ obedientie eius fuiſſet
opere conſumatum.niſi procurati fuiſſent de idu
ſtria fratres qui ſolicite ripam fluminis obſide
rent.proiectunqꝫ iam ⁊ quodammodo de flumi
nis alueo paruulum rapuiſſent.⁊ conſummati
onem precepti obſequio patris ac deuotione cō
pletam.ab effectu operis atqꝫ ab ipſo fine reuo-
caſſent.

¶ Quemadmoduꝫ reuelatum ſit abbati de pa
tre mutio opus eum abrahe feciſſe.⁊ q̄ defuncto
eidem abbati idem pater mutius in monaſterij
adminiſtratione ſucceſſerit.

Capituluꝫ xxviij.

c Nius fides atqꝫ deuotio intantum deo
fuit accepta.vt diuino ſtatiꝫ teſtimonio
comprobata ſit. Reuelatum nanqꝫ eſt
continuo ſeniori.hac eum obedientia abrahe pa
triarche opus impleſſe. Cunqꝫ breui tēpore trā-
ſacto idem abbas cenobij de mundi huius com-
moratione migraret ad dominum.hunc prepo-
nens cunctis fratribus ſucceſſorē ſibi atqꝫ abba
teꝫ monaſterio dereliquit.

¶ De obediētia fratris q̄ decē ſportas circūfe
rēs publice diſtraxit ad abbatis iperiū.

Capituluꝫ xxix.

n On tacebimus cognitum fratrem ſm
ſeculi huius ordinem ſumme familie.
Nā patre comite ac ditiſſimo oriund⁹
fuit.ſtudijs quoqꝫ liberalibus non mediocriter
inſtitutus. Qui relictis parentibus cum ad mo
naſterium peruolaſſet.ad comprobandam men
tis humilitatem vel fidei eius ardorem confeſtiꝫ
ei a ſeniore preceptum eſt.vt deceꝫ ſportas quas
neceſſe non erat publice venditari ceruicibus ſu
is onerans diſtrahendas per plateas circunfer-
ret.adiecta conditione qua diutius in hoc offi-
cio retineretur.vt ſi forte eas vnus pariter coe-
mere voluiſſet non cederet.ſed ſingilatim eas que-
rentibus venundaret. Quod ille tota deuotio-
ne cōpleuit.⁊ omni confuſionis verecundia pro
nomine ac deſiderio chriſti calcata ſportas hūe-
ris ſuis imponens precio ſtatuto diſtraxit.ac pe
cuniaꝫ ad monaſteriuꝫ reportauit. nequaq̄ per
territus taꝫ vilis ⁊ inſueti officij nouitate.nec cō
ſiderans indignitatē rei.nataliumqꝫ ſplendoreꝫ
ac venditionis iniuriaꝫ.duꝫ illaꝫ chriſti hūilita-
teꝫ que vera nobilitas.per obedientie gratiaꝫ de
ſiderat obtinere.

¶ De abbatis pynufij hūilitate qui relicto ce-
nobio celeberrimo cui preſbiter preerat. longin
quuꝫ monaſteriū in quo velut incipiens ſuſcipe-
retur deſiderio ſubiectionis expetijt.

Capituluꝫ xxx.

c Oartat nos libelli modus ad fineꝫ tē-
dere.ſed obedientie bonuꝫ que inter ce
teras virtutes primatuꝫ tenet. non pa-
titur nos eorū geſta qui per hanc claruerunt pe-
nitus ſilentio preterire. Propter quod vtrun-
qꝫ congrue tēperantes ideſt tā breuitati q̄ ſtu di
oſorum deſiderijs atqꝫ vtilitatibus ſeruientes.
vnum adhuc ponemus humilitatis exemplum.
quod non ab incipiente ſed a perfecto atqꝫ abba
te completum.non ſolum iuniores inſtruere.ſed
etiam ſeniores ad perfectam humilitatis virtutē
lectione ſua poterit incitare. Vidimus itaqꝫ ab-
batem pynufium qui cum eſſet immanis cenobij
preſbiter.quod eſt in egypto non longe a paneſi-
ſi ciuitate.⁊ pro ipſa reuerētia vel vite ſue vel eta
tis vel ſacerdotij cunctis honorabilis ac venerā
dus exiſteret.videns ſe pro hoc ipſo humilitateꝫ
illam quam ſecunduꝫ ſue mentis ardoreꝫ concu
pierat exercere non poſſe.nec habere quo virtu
tem deſiderate ſubiectionis extenderet.clam fu
giens de cenobio ſeceſſit ſolus in thebaydos vlti
mas partes. Ibiqꝫ depoſito habitu monachorū
aſſumpta ſeculari veſte cenobium tabenenſiota
ruꝫ expetijt.quod ſciebat cunctis eſſe diſtrictius
⁊ in quo ſe vel pro longitudine regiōis credidit
ignoranduꝫ vel pro magnitudine monaſterij ac
multitudine fratrum facile poſſe celari. Ubi diu
tiſſime preforibus perſeuerans. cunctorum fra-
trum genibus prouolutus vt ſuſciperetur ſum-
mis precibus exorabat. Cunqꝫ multo deſpectu
tandem fuiſſet admiſſus.quod ſcilicet decrepit⁹
ſenex ⁊ qui omnem ſuam peruixiſſet etateꝫ ingre
di cenobium poſtularet quo tempore iam ne de
ſeruire quidem ſuis voluptatibus preualeret.ac
ne hoc quidem ipſum cauſa religionis expetere
eum aſſererent.ſed famis ⁊ inopie neceſſitate cō
ſtrictum.vt ſeni nulliqꝫ operi penitus apto hor
ti cura diligentiaqꝫ mandatur. Quam ſub alio

2009 Ministerio de Cultura

fratre iuniore qui eũ ſibi creditũ retinebat exercens ſic eidem ſubdebatur tantaqꝫ obedientia ꝺſideratam humilitatis excolebat virtutē. vt nõ ſolum ea que ad horti curam diligentiamqꝫ pertinebant. verum etiã vniuerſa officia que cunctis erant aſpera vel indigna. atqꝫ ab omnibus ducebantur horrori. tota quotidie ſedulitate compleret. Quamplura etiam nocte conſurgens ita furtiuꝫ nullo teſte vel conſcio tenebris occullentibus viſuꝫ efficiebat. vt penitus auctorem operis nẽo deprehenderet. Cumqꝫ ibidẽ triennio deliteſcens diſperſis per vniuerſam egyptuꝫ vbiqꝫ fratribus quereretur. a quodam tandem viſus qui de egypti partibus commearat. vix potuit pro humilitate habit⁹ ſui ac vilitate officij qđ gerebat agnoſci. Naꝫ ſarculo deorſum incuruus laxabat oleribus terram. deinde ſtercus humeris ſuis aduectans eorum radicibus ingerebat. Cumqꝫ hec intuens frater ſuper agnitione eius diutiſſima fuiſſet heſitatione detentus. propius tandẽ accedẽs ꝛ non ſolum vultuꝫ ſed etiaꝫ ſonuꝫ vocis diligenter explorans. ad pedes eius cõminus procidẽs primo quidem ſuper hoc ſtuporem ſũmum vidẽtibus cunctis incuſſit. cur videlicet iſtud fecerit ei qui apud ipſos velut nouicius ac de ſeculo nup egreſſus habebatur extremus. poſt vero miraculo ſunt maiore perculſi. cum eius nomẽ quod apđ ipſos quoqꝫ magna fuerat opinione cõpertuꝫ ꝓtinus prodidiſſet. A quo vniuerſi fratres prioris ignorantie veniaꝫ poſtulantes. ꝙ eum videlicet tanto tempore inter iuniores ac paruulos deputaſſent. inuituꝫ ac flenteꝫ quod inuidia diaboli digna ſibi fuiſſet cõuerſatione atqꝫ humilitate fraudatus. quaꝫ diutiſſime requiſitaꝫ tandeꝫ aliquando ſe inueniſſe gaudebat. nec meruiſſet vitaꝫ ſuaꝫ in illa quaꝫ arripuerat ſubiectione finire ad propriũ cenobium reduxerũt. cuſtodiẽtes eũ ſumma diligẽtia. ne ab eis quoqꝫ ſimilit̃ quoꝙ dilapſus aufugeret.

¶ Quemadmoduꝫ abbas pynuſius reductus in monaſteriuꝫ ſuuꝫ modico tẽpore cõmoratus iterũ fugerit in partes ſyrie.

Capituluꝫ. xxxi

v Bi cuꝫ fuiſſet modico tempore demoratus. eodeꝫ rurſus humilitatis deſiderio atqꝫ ardore ſuccenſus. captans nocturna ſilentia ita diffugit. vt iam prouinciã non vicinaꝫ ſed ignotas ꝛ alienas longeqꝫ diuiſas regiones expeteret. Naꝫ conſcendens naueꝫ in paleſtine partes cõmeare feſtinauit. credens ſe tutius latitaturuꝫ. ſi ad illa ſemetipſuꝫ aſportaret loca. in quibus ne nomen quidem ſuuꝫ fuiſſet auditum. Quo cuꝫ adueniſſet. noſtruꝫ monaſterium protinus expetiuit. quod non longe fuit a ſpeleo in quo dominus noſter ieſus chriſtus ex virgine naſci dignatus eſt. In quo permodico tẽpore deliteſcens. ſecunduꝫ ſententiaꝫ domini tanꝙ ciuitas ſuper montẽ poſita diutius abſcondi non potuit. Nã continuo quidaꝫ fratruꝫ qui ad loca ſancta de egypti partibus orationis cauſa conuenerant. agnituꝫ euꝫ ſũma vi precũ ad cenobiũ ſuuꝫ reuocarunt.

¶ Que precepta dedit ideꝫ abbas Pynuſius fratri quẽ in ſuo mõaſterio ſub noſtra recipiebat preſentia.

Capituluꝫ. xxxij.

b Unc igitur ſeneꝫ pro illa que nobis fuerat apud ipſuꝫ in mõaſterio noſtro familiaritas. cuꝫ poſt hec in egypto ſtudioſiſſime requiſiſſemus. exhortationeꝫ quã dedit fratri queꝫ ſub noſtra preſentia in cenobio ſuo recipiebat. qꝛ puto ex hac poſſe aliquid inſtructionis accidere. animus eſt opuſculo huic intexere. Noſti ait quot diebus preforibus excubans. hodie ſis receptus. Cuius difficultatis cauſam primitus debes agnoſcere. Poterit eniꝫ tibi in hac via quã ingredi concupiſcis multũ conferre. ſi ratione eius agnita ad chriſti ſeruitiũ cõſequenter ac ſicut oportet acceſſeris.

¶ Quod ſicut magna rẽuneratio monacho debetur ſecundũ inſtitutionẽ patrũ laboranti. ita et pena ſimiliter tribuatur. ꝛ idcirco non debeat qs facile admitti in monaſterio.

Capitulũ. xxxiij.

s Icut nanqꝫ immenſa gloria fideliter ſeruientibus deo ac ſecundũ regule iſtitutionẽ ei coherentibus repromittitur in futurũ. ita pene grauiſſime preparantur his qui tepide eã negligenterqꝫ fuerint executi. ꝛ ſecundũ hoc ꝙ profeſſi ſunt vel quod ab hominibus eſſe creduntur fructus etiam congruos ſanctitatis eidẽ exhibere neglexerint. Meli⁹ eſt eni ſecundũ ſcripture ſententiã non vouere quenꝙ ꝙ vouere ꝛ nõ reddere. ꝛ maledictus q facit op⁹ dei negligenter. Ideo igitur a nobis diutiſſime refutatus es. non quia tuã vel omniũ ſalutẽ non toto deſiderio cupiamus amplecti. ꝛ his qui ad chriſtũ cupiunt peruenire etiã procul occurrere nõ optemus. ſed ne temere recipiẽtes. ꝛ nos apđ deũ leuitatis. ꝛ temetipſum reũ grauioris ſupplicij faceremus. ſi ad preſens facile ſuſcept⁹. nec põdus profeſſionis huius intelligẽs. vel deſtitutor poſt hec vel tepidus extitiſſes. Quãobrem ipſã cauſã abrenunciationis debes in primis agnoſcere. Qua perſpecta. quid te conueniat agere ex eius ratione manifeſtius inſtruaris.

¶ Quod abrenunciatio noſtra nihil ſit aliud ꝙ mortificatio ꝛ imago crucifixi.

Capitulũ. xxxiiij.

a Brenunciatio nihil eſt aliđ ꝙ crucis ac mortificatiõis indiciũ. Ideoqꝫ noueris hodierno die te huic mundo ꝛ actibus eius ac deſiderijs eſſe defunctũ. teqꝫ ſecundum apoſtolum mũdo huic eſſe crucifixum tibiqꝫ hunc mondum

2009 Ministerio de Cultura

Conſidera ergo conditiones crucis ſub cuius te deinceps ſacramento oportet in hac luce verſari. quia iã tu non viuis. ſed ille viuit in te qui eſt crucifixus pro te. Eo ergo habitu ac figura qua pro nobis in patibulo fuit ille ſuſpenſus. nos quoꝙ neceſſe eſt in hac vita degere. vt ſcilicet ſecũdũ dauid affigentes timore domini carnes noſtras. vniuerſas voluntates noſtras ac deſideria nõ noſtre concupiſcentie ſeruientia. ſed mortificationi eius habeamus affixa. Sic eni domini preceptũ iplebimus dicentis qui non accipit crucẽ ſuam ⁊ ſeqtur me. nõ eſt me dign⁹. Si forte dicas. Quomodo poteſt homo crucẽ ſuã iugiter portare. vel quemadmodũ viuens quis poteſt eẽ crucifixus. Audi rationẽ breuiter.

¶ Quod crux noſtra timor domini ſit. Capitulũ. xxxv.

c Rux noſtra timor domini eſt. Sicut ergo crucifixus quis iã non pro animi ſui motu membra ſua quoꝙ mouendi vel conuertendi habet poteſtatẽ. ita ⁊ nos voluntates noſtras ac deſideria non ſecundũ id quod nobis ſuaue eſt ac delectat ad preſens. ſed ſecunduꝫ legem domini quo nos illa conſtrinxerit applicare debemus. Et ſicut is qui patibulo crucis affigitur. non iam preſentia cõtẽplatur. nec de ſuis affectationibus cogitat. non pro die craſtino ſolicitudine curaꝙ diſtenditur. nulla poſſidẽdi cõcupiſcentia permouetur. nulla ſuperbia. nulla cõtentione. nulla emulatione ſuccenditur. non de p̄ſentibus dolet iniurijs. non preteritaruꝫ iã recordatur. ſeꝙ cũ adhuc ſpirat in corpore cunctis elementis credit eſſe defunctũ. illuc premittens ſui cordis intuituꝫ. quo ſe non dubitat illico trãſituruꝫ. ita nos quoꝙ timore dñi crucifixos oportet his omnibus ideſt non ſolũ carnalib⁹ vicijs verũ etiã ipſis elementis mortuos eſſe. illuc habentes oculos anime noſtre defixos quo nos ſperare debem⁹ momentꝭ ſingulis migraturos. Hoc.n. mõ mortificatas poterim⁹ vniuerſas concupiſcẽtias noſtras ⁊ affectus habere carnales.

¶ Quod renunciatio noſtra nihil p̄ſit ſi iiſdẽ q̄b⁹ renunciauimus iplicemur. Cap. xxxvi.

c Aue ergo ne quid aliquando eoꝝ reſumas que renuncians abiecisti. ⁊ contra domini interdictuꝫ de agro euangelice operationis reuerſus. inueniaris tunica tua qua te expoliaueras reueſtiri. neꝙ ad humiles terrenaſꝙ mundi huius concupiſcentias ac ſtudia reuoluaris. ⁊ contra euangelij mandatũ de perfectionis recto deſcendens. tollere aliquid preſumas ex his que abrenuncians abdicaſti. Caue ne parentũ ne affectionis priſtine recorderis. ⁊ ad curas huius ſeculi ſolicitudineſꝙ reuocatus. ſecũdũ ſaluatoris ſententiã ponens manũ tuã ſuper aratrũ ⁊ aſpiciens retro. regno celoꝝ aptus eſſe non poſſis. Caue ne quando ſupbiã quã nunc incipiẽs ardore fidei ac pia hũilitate calcaſti. cũ ceperis pſalmoꝝ vel p̄feſſionis hui⁹ quadã noticiam deguſtare. paulatĩ elatus reſuſcitare meditetis ac ſecũdũ apl'i ſententiã q̄ deſtruxiſti iterũ reedificans preuaricatorẽ cõſtituas temetipſuꝫ. ſꝫ potius vt in hac nuditate quã corã deo ⁊ angelis eius p̄feſſus es ad finẽ vſꝙ pdures. In hac quoꝙ hũilitate ac patientia. qua vt ſuſciperis ĩ monaſterio decẽ dieb⁹ prefori⁹ perſeuerans multis lachrymis iplorasti. non ſolũmodo perſiſtas. verũ etiã proficias atꝙ ſuccreſcas. Satis.n. miſerũ eſt vt cũ debeas a rudimentis ac primordijs tuis p̄uehi ⁊ ad perfectionẽ tendere. ẽt ab ipſis icipias ad inferiora decidere. Nõ.n. q̄ cepit hec. ſed q̄ perſeuerat in his vſꝙ in finẽ. hic ſaluus erit

¶ Quod diabol⁹ nr̃o fini ſemp ĩſidietꝰ. ⁊ nos ei⁹ caput iugiter obſeruare debeam⁹. Cap. xxxvij.

v Erſut⁹.n. ſerpens calcanea nr̃a ſemper obſeruat. ideſt inſidiatꝰ exitui nr̃o. ⁊ vſqꝫ in finẽ vite nr̃e nos ſupplãtare conatur. Et idcirco bene cepiſſe nihil p̄derit. nec pleno feruore renunciatiõis arripuiſſe principia. ſi h̄ congru⁹ ẽt finis ſimil'r non cõmẽdauerit atqꝫ cõcluſerit. chriſtiqꝫ hũilitas atꝙ pauptas quã nũc corã ipſo p̄feſſus es vſqꝫ ad extremũ vite quemadmodũ arrepta eſt a te nõ fuerit cuſtodita. Quõ vt poſſis iplere. tu ei⁹ capita. ideſt cogitationũ principia ſemper obſerua. ad ſeniorẽ ſcilicet mox ea d̄ferens. Ita eni diſces pernicioſa ei⁹ initia cõterere. ſi nihil ex eis ſeniori tuo erubueris reuelare.

¶ De renũciantꝭ p̄paratione aduerſũ tẽptationes ⁊ de paucis imitandis. Cap. xxxviij.

q Vapropter ſecundũ ſcripture ſententiam egreſſus ad ſeruiendũ domino. ſta ĩ timore dei. ⁊ prepara animã tuã non ad requieꝫ. non ad ſecuritateꝫ. non ad delitias. ſꝫ ad tẽptationes ⁊ anguſtias. Per multas eni tribulationes oportet nos introire ĩ regnũ dei. Anguſta nãqꝫ ẽ porta ⁊ arta via q̄ ducit ad vitã. ⁊ pauci ſunt q̄ inueniunt eã. Conſidera ergo te de paucis ⁊ electꝭ effectũ. ⁊ ne exẽplo ac tepore multitudinis refrigeſcas. ſed viue vt pauci. vt cũ paucis inueniri merearis in regno dei. Multi eni ſunt vocati. pauci vero electi. ⁊ puſill⁹ eſt grex. cui cõplacuit patri hereditatẽ dare. Itaqꝫ non leue noueris eſſe peccatũ. perfectionẽ profeſſuꝫ quempiam ea que ſunt imperfecta ſectari. Ad quem perfectionis ſtatũ his gradib⁹ atqꝫ hoc ordine peruenitꝰ

¶ Quo ordine quis ad perfectionẽ valeat peruenire. per quã de timore dei ad charitatẽ cõſequenter aſcendat. cap. xxxix.

p Rincipiũ nr̃e ſalutꝭ eiuſdẽqꝫ cuſtodia. ſicut dixi timor domini eſt. Per hũc eni ⁊ initiũ cõuerſionis ⁊ vicioꝝ purgatio ⁊ virtutũ cuſtodia. his q̄ ibuuntꝰ ad viã p̄fectiõis acqritꝰ. Qui cũ penetrauerit hoĩs mentẽ cõtẽptũ ei reꝝ oim parit. obliuioneꝫ parentum. mundiqꝫ

2009 Ministerio de Cultura

ipſi⁹ gignit. horrorē. Contēptu aūt ac priuatione
facultatuꝫ oim. hūilitas vꝫ acqritur. Humilitas
vero his indicijs ꝯprobat̄. Primo ſi mortificatas
in ſeſe habeat oēs voluntates. Secūdo ſi nō ſolū
actuū ſuoꝝ verūetiā cogitationū nihil ſuū celaue
rit ſeniorē. Tertio ſi nihil ſue diſcretioni ſed iudi
cio eius vniuerſa cōmittat. ac monita ei⁹ ſitiēs ac
libenter auſcultet. Quarto ſi in oib⁹ ſeruet obedi
entiā. manſuetudinē. ⁊ pacientie cōſtantiā. Quin
to ſi non ſolū iniuriaꝫ inferat nulli. ſed ne ab alio
quideꝫ ſibimet irrogataꝫ doleat atqꝫ triſtet̄. Sex
to ſi nihil agat nihil p̄ſumat qđ non vel cōmunis
regula vel maiorū cohortant̄ exēpla. Septimo ſi
omni vilitate content⁹ ſit. ⁊ ſe ad omia que ſibi p̄
cipiuntur velut operarium malum iudicauerit ⁊
indignum. Octauo ſi ſemetipſum cunctis inferi
orem non ſuperficie pronunciet labiorum. ſed in
timo cordis credat affectu. Nono ſi linguam co
hibeat. vel non ſit clamoſus in voce. Decio ſi nō
ſit facilis ac promptus in riſu. Talibus nanqꝫ in
dicijs ⁊ his ſimilibus humilitas vera dinoſcitur
Que cum fuerit in veritate poſſeſſa. confeſtim te
ad charitatem que timorem non habet. gradu ex
cellentiore perducet. per quā vniuerſa que prius
non ſine pena formidinis obſeruabas. abſqꝫ vllo
labore velut naturaliter incipies cuſtodire. non
iam contemplatione ſupplicij vel timoris vllius
ſed amore ipſius boni ⁊ delectatione virtutū.

¶ Quod non debeat monachus exēpla perfecti
onis a multis expetere. ſed ab vnō vel paucis.
Capitulū. xl.

D quod vt valeas facilius ꝑuenire exē
a pla tibi ſunt imitationis ac vite perfecte
in congregatione commorāti. a paucis
immo ab vno vel a duobus non a pluribus expe
tenda. Nam preter id quod examinata vita atqꝫ
ad purum excocta reperitur in paucis. etiā iſtud
ex hoc vtilitatis accedit. ꝙ ad perfectionē propo
ſiti huius ideſt cenobialis vite diligentius quis
vnius ibuitur ac formatur exemplo.

¶ Quarū debilitatū ſimilitudinē ſuſcipere ōbe
at qui in cenobio cōmoratur.
Capitulū. xli.

Ue omnia vt poſſis cōſeq ⁊ ſub hac re
q gula ſpiritali perpetuo perdurare. tria
hec in congregatione neceſſario cuſtodi
enda ſunt tibi. vt ſcilicet ſecundū pſalmiſte ſniaꝫ
ego aūt tanqꝫ ſurdus nō audiebā ⁊ ſicut mut⁹ q
nō apit os ſuū. ⁊ fact⁹ ſuꝫ ſicut hō nō audiēs ⁊ nō
habens in ore ſuo icrepationē. tu quoqꝫ velut ſur
dus ac mut⁹ ⁊ cecus incedas. vt abſqꝫ illi⁹ ꝯtem
platione q tibi fuerit ad imitandū merito ꝑfecti
onis electus. vniuerſa q̄cunqꝫ videris min⁹ edifi
cationis habentia velut cecus nō videas. ne ani
matus coꝝ qui hec agunt auctoritate vel forma
ad id quod deterius eſt. ⁊ quod ante dānaueras.
traducaris. Si inobedientem. ſi contumacē. ſi d-
trahentē audieris. vel ſecus ꝙ tibi traditū eſt ali
quid admittentem. non offendaris. nec ad imitā
duꝫ eum tali ſubuertaris exemplo. ſed vt ſurdus
qui hec penitus nec audieris vniuerſa tranſmit
tas. Si tibi vel cuiqꝫ conuicia. ſi irrogantur iniu
rie. eſto imobilis. ⁊ ad reſponſionem talionis vt
mutus auſculta. ſemper hunc pſalmiſte verſiculū
in corde tuo decantans. Dixi cuſtodiā vias me
as vt non deliquā in ligua mea. Poſui ori meo
cuſtodiam. cum conſiſteret peccator aduerſū me
obmutui ⁊ humiliatus ſū ⁊ ſilui a bonis. Uerū
⁊ quartum hoc pre omibus excole quod hec que
ſupra diximus tria ornet atqꝫ cōmendet. ideſt vt
ſtultum te ſecundū apoſtoli ſententiam facias in
hoc mundo vt ſis ſapiens. nihil ſcilicet diſcernēs
nihil diiudicans ex his que tibi fuerint imperata
ſed cum omni ſimplicitate ac fide obedientiā ſem
per exhibeas. illud tantūmodo ſanctū. illud vti
le. illud ſapiens eſſe iudicans. quicqd tibi vel lex
dei. vel ſenioris examen indixerit. Tali eni iſtitu
tione fundatus. ſub hac diſciplina poteriſ durare
perpetuo. ⁊ de cenobio nullis tēptationib⁹ inimi
ci. nullis factionib⁹ deuolueris.

¶ Quod bonum patientie ſue nōn debeat mo
nachus de alioꝝ ſperare virtute. ſed de ſua lōga
nimitate. Cap. xlij.

Rgo patientiam tuā non debes de alio
e rū ſperare virtute. id ē vt tunc eā tantū
modo poſſideas cū a nemine fueris irri
tatus quod vt poſſit non euenire. tue non ſubia
cet poteſtati. ſed poti⁹ de humilitate tua ⁊ longa
nimitate. que in tuo pendet arbitrio.

¶ Recapitulatio expoſitionis per quam mona
chus ad perfectionē poſſit aſcendere.
Capitulū. xliij.

T vt hec omnia que latiori ſermone di
e geſta ſunt cordi tuo facilius inculcentur
ac tenaciſſime tuis ſenſibus valeant in
herere. quoddā ex his breuiariū colligā. ꝑ qđ poſ
ſis breuitate ⁊ cōpendio mādatoꝝ memorit̄ vni
uerſa ꝯplecti. Audi ergo pauciſ ordinē ꝑ quē aſcē
dere ad ꝑfectōeꝫ ſūmā ſine vllo labore ac difficul
tate valeas. Pricipiū nr̄e ſalutꝭ ſapientieqꝫ ſecū
dū ſcripturas tior dn̄i ē. De tiore dn̄i naſcit̄ ꝯpū
ctio ſalutarꝭ. De ꝯpūctōe cordis ꝓcedit abrenū
ciatio. i. nuditaſ ⁊ ꝯtēpt⁹ oiuꝫ facultatū. De nudi
tate hūilitas ꝓcreat̄. De humilitate mortificatio
voluntatū generat̄. Mortificatione volūtatū ex
tirpat̄ atqꝫ marceſcunt vniuerſa vicia. Expulſio
ne vitioruꝫ virtutes fructificant atqꝫ ſuccreſcunt.
Pullulatione virtutū puritas cordis acqritur.
Puritate cordꝭ aplice charitatꝭ ꝑfectio poſſidet̄

¶ Explicit de iſtitutꝭ renūciātiū liber quart⁹

2009 Ministerio de Cultura

Incipit liber qntꝰ de ſpiritu caſtrimargie. Tranſitus de inſtitutis cenobiorum ad collutationeꝫ octo principaliũ vicioꝝ. Cap. i.

Uintus nobis iuuante deo liber iſte ꝓcudit. Nam poſt quatuor libellos q̄ ſuper inſtitutis monachoruꝫ digeſti ſunt. nunc arripere colluctationẽ aduerſus octo principalia vicia veſtris oratiõibꝰ domino confortante diſpõimus. ideſt primũ caſtrimargie que interpretatur gule concupiſcentia. ſecundũ fornicationis. tertium philargyrie quod intelligit auaricia vel vt ꝓprꝰ exprimat amor pecunie. quartũ ire. quintum triſticie. ſextũ accidie quod eſt anxietas ſiue tedium cordis. ſeptimũ cenodoxie. quod ſonat vana ſeu inanis gloria. octauũ ſuperbie. Quẽ ieuntes agonem tuis precibus o beatiſſime papa caſtor nũc impenſiꝰ indigemꝰ. vt primuꝫ naturas eoruꝫ taꝫ minutas taꝫ occultas tanq̄ obſcuras inueſtigare condigne. deinde cauſas eorundeꝫ ſufficienter exponere. tertio vt idoneas curationes eoruꝫ ac remedia poſſimus inferre.

Quod cauſe vicioruꝫ ſicut in omnibus imorantur ita ab omnibus ignorantur. ⁊ quia ad manifeſtandas eas domini egeamus auxilio.

Capitulũ. ij.

Uarum paſſionũ cauſe quemadmodũ patefacte fuerint traditionibus ſenioꝝ ab omnibus protinus agnoſcuntur. ita priuſq̄ reuelentur cũ ab ipſis vniuerſi vaſtemur ⁊ in cunctis hominibus immorentur ab omnibꝰ ignorantur. Uerum eas ita nos aliquatenus explicare poſſe confidimus. ſi interceſſionibus vr̃is ad nos quoq̄ ille qui per yſaiam prolatus eſt ſermo domini dirigatur. ego ante te ibo ⁊ potentes terre humiliabo. portas ereas confringam ⁊ vectes ferreos conteram. ⁊ aperiam tibi theſauros abſconditos ⁊ archana ſecretorum. vt nos quoq̄ verbum dei precedens. primũ terre noſtre potentes humiliet ideſt has eaſdeꝫ quas expugnare cupimus noxias paſſiones. dominationẽꝫ ſibi ac tyrãnidem ſeuiſſimam in noſtro mortali corpore vendicantes. eaſq̄ faciat indagini noſtre atqꝫ expoſitioni ſuccũbere. ⁊ ita noſtre ignorationis portas effringens. ac viciorum vectes excludentium nos a vera ſcientia conterens. ad ſecretorũ noſtrorum nos archana perducat. ac ſecundum apoſtolum illuminatis nobis reuelet ea que ſunt abſcondita tenebrarum ⁊ manifeſtet conſilia cordium. vt ſic ad terras viciorum tenebras puriſſimis oculis anime penetrantes. patefacere eas ac producere poſſimus ad lucem. earũq̄ cauſas atqꝫ naturas his vel qui caruerunt eis vel adhuc obligati ſunt pandere valeamus: ⁊ ita ſecundum prophetam tranſeuntes per ignem viciorum diriſſime noſtras exurentium mentes. confeſtiꝫ per aquas quoq̄ virtutũ extinguentiũ ſcilicet ea trãſire poſſimus illeſi. ac ſpiritalibus remediis irrigati ad refrigeriũ ꝑfectiõis puritate cordis mereamur educi.

Quod prima nobis colluctatio ſit aduerſus ſpũꝫ caſtrimargie. i. ꝯcupiſcẽtiã gule. Cap. iij.

Tacq̄ primũ nobis ineunduꝫ certamẽ eſt aduerſus caſtrimargiã quã diximus gule eſſe concupiſcentiaꝫ. Et in primis de modo ieiunioꝝ ⁊ eſcarũ qualitate dicturi. rurſus ad egyptioꝝ traditiones ac ſtatuta recurremus. quibus ſublimiorem continentie diſciplinã ⁊ ꝑfectã diſcretõis ineſſe rationẽ nullus ignorat.

Teſtimoniũ abbatꝭ ãtonij quo docet vnãquãq̄ vtutẽ ab illo q̄ eã peculiarꝰ poſſidet expetẽdã. Capitulũ. iiij.

Etus nanq̄ eſt beati Antonij admirabiliſq̄ ſententia. monachum qui poſt cenobiale propoſituꝫ faſtigia nititur ſublimioris perfectionis attingere. ⁊ apprehenſo diſcretionis examine. proprio iam potens eſt ſtare iudicio. atq̄ ad arcem anachoreſeos peruenire. minime debere ab vno q̄uis ſummo vniuerſa genera virtutum expetere. Alius enim ſcientie floribus exornatur. alter diſcretionis ratione robuſtius cõmunitur. alter patientie grauitate fundat alius humilitatis: alius continentie virtute prefertur: alius ſimplicitatis gratia decoratur. Hic magnanimitatis: ille miſericordie: iſte vigiliaruꝫ hic taciturnitatis: ille laboris ſtudio ſuperemiet ceteris. Et idcirco monachuꝫ ſpiritalia mella cõdere cupientem. velut apem prudentiſſimam debere vnamquanq̄ virtutem ab his qui eam familiarius poſſidẽt deflorare. ⁊ i ſui pectoris vaſe diligenter recondere: ne quid minus aliquid habeat diſcutere. ſed hoc tantum quid virtutis habeat cõtẽplari ſtudioſeq̄ decerpere. Cunctas nãq̄ ſi ab vno volumꝰ mutuari: aut difficile aut certe nunq̄ idonea ad imitandum nobis exempla poterunt reperiri. Quia licet necdũ chriſtuꝫ omnia factũ ſecundũ apoſtolũ videamꝰ in oĩbus: tñ hoc modo poſſumꝰ euꝫ. i. ꝑ partes in oĩbus inuenire. De ipſo. n. dicit qui factus eſt nobis ex deo ſapiẽtia: iuſtitia: ſanctitas ⁊ redẽptio. Dũ ergo in alio ſapiẽtia: i alio iuſtitia: i alio ſcitas: in alio mãſuetudo: i alio caſtitas: in alio hũilitas: in alio patiẽtia repit: mẽbrati chriſtus ꝑ vnunquẽq̄ nunc ſanctorũ diuiſus ẽ: Cõcurrentibꝰ vero vniuerſis i vnitatẽ fidei ac virtutꝭ. reddit in virũ ꝑfectũ: plenitudinẽ ſui corporis in ſinguloꝝ mẽbroꝝ cõpage ac ꝓprietate ꝑficiẽs. Donec ergo veniat illd tẽpus quo ſit deꝰ oĩa i oĩbꝰ. in pñti poteſt hoc quo diximus mõ. i. ꝑ ptes virtutũ ẽẽ in oĩbꝰ deꝰ: licet nũdũ ꝑ plenitudinẽ earuꝫ oĩa ſit in oĩbꝰ. Quia licet vnus religiõis nr̃e ſit finis: ꝓfeſſiones tñ diuerſe quibꝰ ad deũ tendimꝰ: ſicut in collationibꝰ ſenio-

2009 Ministerio de Cultura

ruʒ plenius diſputandū eſt. Ideoq₃ diſcretiõis ⁊ cõ
tinentie forma ab his eſt nobis peculiari expeten
da.a quib⁹ virtutes has p̄ gratiaʒ ſpūſſancti vbe
rius videmus effluere:nō quod vllus que in mul
tos diuiſa ſūt ſolus poſſit acquirere.ſʒ vt i his bo
nis quoꝝ capaces eſſe poſſumus ad eorum nos
imitationē q̄ ea peculiarius obtinuere tendam⁹.

¶ Quod nō poſſit ab oīb⁹ vniformis ieiunioꝝ
regula cuſtodiri. Cap.v.

Taq₃ ſuper ieiunioruʒ modo haud po
i teſt facile vniformis regula cuſtodiri:
quia nec robur vnuʒ cunctis corporib⁹
ineſt:nec ſicut cetere virtutes animi ſolius rigore
patrantur. Et idcirco quia non in ſola fortitudi
ne mentis animeq₃ conſiſtunt.cū corporis.n.poſ
ſibilitate participant.taleʒ ſuper his diffinicionē
traditam nobis accepimus.diuerſum eſſe refecti
onis quidem tempus ac modum ⁊ qualitatē.pro
impari ſcilicet corporum ſtatu vel etate ac ſexu.
vnam tamen eſſe omnibus pro mentis continen
tia ⁊ animi virtute caſtigationis regulam. Neq₃
enim cunctis poſſibile eſt hebdomadibus protē
lare ieiunia:ſed ne triduana quidem vel biduana
inedia refectioneʒ cibi differre. A multis quippe
egritudine ⁊ maxime ſenio iaʒ defeſſis:ne vſq₃ ad
occaſum quidem ſolis ieiunium ſine afflictiõe to
leratur. Non omnibus infuſoruʒ leguminū eſus
conuenit eneruatus:nec cunctis purorum olerū
habilis eſt parſimonia:nec vniuerſis ſicci panis
refectio caſtigata conceditur. Alius quantitate li
brarum duarum ſaturitatē non ſentit:alius libre
vnius ſiue vnciaruʒ ſex edulio pregrauatur:atta
men vnus in omnibus his continētie finis eſt.ne
qs iuxta mēſuraʒ capacitatis ſue ſaturitatis one
retur ingluuie. Nō eniʒ qualitas ſola ſed ēt quā
titas eſcarū.acieʒ cordis obtundit.ac mente cum
carne pariter ipinguata noxiū vicioruʒ fomitem
igneumq₃ ſuccendit.

¶ Qd nō ſolo vino mēs inebrieť.
Capitulū. vi.

Uibuſlibet eſcis refect⁹ venter ſemina
q ria luxurie parit:nec p̄ualet mēs diſcre
tionū gubernacula moderari.ciboruʒ
pondere.p̄ſocata. Nō.n.ſola crapula vini mētē
inebriare ɔſueuit:verūetiā cunctaꝝ eſcaꝝ nimie
tas vacillātē eā ac nutabūdā reddit.oīq₃ integrita
tis ac puritatis ɔtēplatõe diſpoliat. Sodomitis
cauſa ſubuerſiõis atq₃ luxurie.nō vini crapula.ſʒ
ſaturitas extitit panis. Audi dn̄m p̄ p̄phetā hie
ruſalē icrepātē. Quid.n.peccauit ſoror tua ſodo
ma:niſi q2 panē ſuū i ſaturitate ⁊ abūdātia come
debat. Et q2 p ſaturitatē pāis iextiguibili carnis
fuerāt ardore ſucceſi:iudicio dei celit⁹ ſūt igne ſul
phureo cõcremari. Qd ſi illos ſola nimietas pa
nis ad tā p̄ruptū flagicioꝝ pcipitiū vicio ſatieta
tis ipegit:qd cēſendū ē de his q vegetato corpo
re pceptõeʒ carniū ac vini imoderata vbertate p̄
ſumūt.nō quātū expetit ibecilitas.ſed quātū ani
mi libido ſuggerit vſurpantes.

¶ Qua rõne infirmitas carnis puritatē cordis
nequeat īpedire. Cap.vij.

Nfirmitas carnis ad puritatē cordis ñ
i officit:ſi hec tātūmodo q̄ fragilitas car
nis nō que voluptas exigit vſurpentur.
Facili⁹ vidim⁹ viros q ab eſcis corpulentiorib⁹
oīmodis tēperarent.q̄ʒ moderate vſos pro neceſ
ſitate conceſſis:⁊ qui totū ſibi pro cõtinētie amo
re denegarent.q̄ qui eas ſub infirmitatis occaſio
ne ſumētes menſurā ſufficientie cuſtodirent. Ha
bet ēt corporis ibecilitas cõtinētie ſue palmā.dū
mō eſcis defectiõi carnis idulti adhuc indigentē
ſe refectiõe defraudet.tm̄q₃ eſus idulgeat quātū
ſufficere ad viuēdi vſuʒ tēpantie diſcretio rigida
iudicauerit.nō quātū deſiderij appetit⁹ expoſcit.
Eſculētiores cibi vt p̄curāt corporis ſanitatem
ita caſtitati nō adimūt puritatē:ſi cū moderatiõe
ſumanť. Quicquid eniʒ fortitudinis cauſa eſu eo
rum percipitur:egritudinis labore ac defectione
conſumitur. Quamobreʒ vt nulli ſtatui virt⁹ par
ſimonie adimitur:ita ne integritati qdē conſūma
tio denegatur.

¶ Quo pfecte cõtinētie fine eſca ſumēda ſit.
Capitulū. viij.

Eriſſima ē itaq₃ patrū p̄batiſſimaq₃ ſē
v tētia.ieiuniorum ⁊ ɔtinētie modum in
menſura parcitatis tantum ⁊ caſtigati
one conſiſtere ⁊ hunc eſſe perfecte virtutis ī com
mune omnibus finē.vt ab eſcis quas ſumere ſu
ſtētādi corporis neceſſitate cõpellimur.adhuc in
appetitu eaꝝ poſiti tēpem⁹. Quāuis.n.qs corpo
re ſit iſirm⁹:pfectā virtutē quā robuſt⁹ ac ſan⁹ i oī
bus poſſidebit:ſi deſideria q̄ fragilitas carnis nō
exigit.mētis rigore caſtiget. Apoſtolus nāq₃ ait.
Et carnis curam ne feceritis in deſiderijs. Nō
ergo curā eius oīmodis interdixit:ſed vt in deſi
derijs fieret.denegauit. Uoluptuoſaʒ ademit di
ligentiam carnis:gubernationem vite neceſſariā
non excluſit:illud ne indulgentia carnis ad deſi
deriorum occupatões noxias deuoluamur: hoc
vero ne corruptum noſtro vicio corp⁹ ſpiritales
ac neceſſarias functiones iplere nō poſſit.

¶ De menſura caſtigationuʒ aſſumendaruʒ re
mediiq₃ ieiunij. Cap.ix.

Umma igitur continentie nō ſola tem
s poris ratione nec eſcarum qualitate tā
tummodo.ſed ante omnia conſcientie
iudicio colligenda eſt. Tantum enim debet vnuſ
quiſq₃ ſibi frugalitatis indicere.quantum corpo
ree obluctationis pugna depoſcit. Utilis quidē
⁊ omnimodis obſeruanda eſt canonica ieiunioꝝ
cuſtodia:ſʒ niſi hanc frugi temperāter.fuerit cibo
rū refectio ſubſecuta.ad itegritati calcem nō pote
rit peruenire. Longoruʒ nanq₃ ieiuniorum ine
dia ſaturitate corporis ſubſequente. laſſitudineʒ

2009 Ministerio de Cultura

potius temporaleꝫ ꝙ puritateꝫ caſtitatis acqui-
rit. Integritas mētis ventris coheret inedie. Nō
habꝫ ꝑpetuaꝫ caſtimonie puritateꝫ. quiſqs nō iu-
gē temperantie equalitatem tenere cōtentus eſt.
Quāuis .n. diſtricta ſint ieiunia. ſuccedēte tū ſuꝑ
flua remiſſione vacuantur. ⁊ i caſtrimargie viciuꝫ
protinus collabuntur. Melior eſt rationabilis
cū moderatione quotidiana refectio. ꝙ ꝑ iterual-
la arduum longumqꝫ ieiuniū. Nouit imoderata
inedia nō modo mentis labefactare cōſtantiam:
ſed etiam orationuꝫ efficaciaꝫ reddere laſſitudi-
ne corporis eneruatam.

¶ Ad cōſeruandā mētis ⁊ corporis puritatē ab
ſtinētiā ciboꝝ nō poſſe ſufficere. Cap. x.

a D integritatem mentis ⁊ corporis cō
ſeruandam. abſtinentia ciboruꝫ ſola nō
ſufficit: niſi fuerit cetere quoqꝫ virtutes
anime coniugate. Humilitas igitur primitꝰ obe-
dientie virtute. ⁊ cordis ꝯtritione. corporiſqꝫ fati
gatione diſcenda eſt. Pecuniarum nō ſoluꝫ vitā
da eſt poſſeſſio: ſed etiam deſiderium earū radici
tus extirpandum. non enim eas ſufficit nō habe
re: quod plerūqꝫ ſolet etiaꝫ ex neceſſitate deſcēde
re: ſed ne ipſam quideꝫ ſi forte oblate fuerint ha-
bendi recipere voluntatem. Ire conterēdus eſt
furor: triſticie ſuꝑanda deiectio: cenodoxia ideſt
vana gloria cōtemnēda. Superbie calcandus eſt
faſtus: mētis quoqꝫ ipſius iſtabiles vagiqꝫ diſcur
ſus aſſidua dei memoria refrenandi. Totieſqꝫ no
bis eſt ad contemplationeꝫ dei lubrica cordis no
ſtri peruagatio reducenda: quotiens ſubtilis ho
ſtis ab hoc intuitu mentem captiuare pertēptās.
receſſibus noſtri cordis irrepſerit.

¶ Concupiſcentias cordis nō extingui niſi cuꝫ
omni extirpatione viciorum. Ca. xi.

i Mpoſſibile nanqꝫ eſt extigui ignita cor
poris incentiua. priuſqꝫ ceterorū quoqꝫ
principaliuꝫ vicioruꝫ fomites radicitus
excidantur: de quibus ſingillatī diſtictis libellis
ſuo loco donante domino diſeremus. Nūc vero
propoſitum nobis eſt de caſtrimargia. ideſt gule
concupiſcentia. cōtra quam nobis primus cōfli-
ctus eſt diſputare. Nunqꝫ igitur poterit ardētis
concupiſcentie ſtimulos inhibere. quiſqs deſide-
ria gule refrenare nequiuerit. Interioris hoīs ca
ſtitas. virtutis huius conſūmatione diſcernitur.
nunqꝫ eni robuſtioribꝰ emulꝰ colluctari poſſe cō-
fidas. eum quem in leuiore conflictu conſpexeris
ab infirmioribus paruiſqꝫ ſuperari. Cunctarum
nanqꝫ virtutum vna natura eſt. licet in multas di
uidi ſpecies ⁊ vocabula videatur. ſicut auri quo-
qꝫ vna ſubſtantia eſt. licet per multa variaqꝫ mo
nilium genera pro artificum videatur ingenio ac
voluntate diſtincta. Itaqꝫ nullā ꝑfecte poſſidere.
probabitur. quiſqꝫ eliſus in earuꝫ parte dinoſci
tur. Quo eni modo flagrantes eſtus concupiſcē-
tie. qui non ſola inſtigatione corporis: ſed etiam
mētis vicio ſuccēdūtur extinxiſſe credendus eſt.
qui aculeos ire cordis ſolius itemperantia ꝓrū-
pentes mitigare nō potuit. Aut quonā modo pu-
tandus eſt carnis aieqꝫ laſciuientes ſtimulos re-
tūdiſſe. qui ſuperbie viciuꝫ ſimplex nō quiuit de-
uincere. Aut quēadmodū credendus eſt inſertaꝫ
carni luxuriaꝫ cōculcaſſe. qui pecuniarū cōcupiaꝫ
foriſecus ſitaꝫ atqꝫ a noſtra ſubſtantia alienaꝫ nō
valuit abdicare. Qua aūt ratione belluꝫ carnis
⁊ anime triūphabit. qui idoneus nō fuit morbuꝫ
curare triſticie. Quātalibet vrbs ſublimitate mu
rorū ⁊ clauſarū portaruꝫ firmitate muniatur. po-
ſterule vnius ꝙuis paruiſſime proditione vaſta-
bitur. Quid eni differt vtrū ꝑ excelſa menia ⁊ am
pla portaruꝫ ſpacia. an ꝑ anguſti cuniculi latibu-
la ꝑnicioſus hoſtis penetrabilibꝰ ciuitatꝫ irrepat.

¶ De agone carnali ⁊ ſpiritalis agōis imitatio-
nem eſſe ſumendam.

Capitulum. xij.

q Ui in agone cōtendit. non coronabitur
niſi legitie certauerit. Qui naturales
appetitus carnis optat extinguere: ex-
tra naturaꝫ vicia collocata primitus ſuperare fe-
ſtinet. Si eniꝫ aplice ſententie viꝫ volumus expe-
riri. que ſint agonis mūdani leges ac diſciplina ꝑ
mitus debemus agnoſcere: vt ita demuꝫ harū cō
paratione ſcire poſſimus quid nos i ſpiritali ago
ne certantes beatus aplꝰs hoc exemplo voluerit
edocere. In illis enim certaminibus q̄ ſm eundē
aplm corruptibileꝫ coronaꝫ vincentibus parant.
mos iſte ſuatur: vt is qui ſe ad glorioſaꝫ coronaꝫ
⁊ imunitatis priuilegio decorataꝫ preparare con
tendit. ⁊ perfecta cupit agonis ſubire certamina.
prius in olympiacis ac pithijs certaminibus ido
lem ſue iuuentutis ac rudimentorum robur oſtē-
tet. In his ſiquidem iuniores qui has diſciplias
cupiunt profiteri. vtrum mereant vel debeant ad
eas admitti. tā eius qui iſtis certaminibus preſi-
det. ꝙ totius populi iudicio cōprobātur. Cunqꝫ
diligenter examinatus quis primū repertus fue-
rit nulla vite reſperſus infamia: deinde nō ſeruitu
tis iugo ignobilis. ⁊ ob hoc idignus diſciplia hac
vel congreſſu eorum qui hanc profitentur fuerit
iudicatus: tertio ſi artis: ſi fortitudinis digna pre
ferat documenta: ⁊ iunioribus coeuiſqꝫ decertās
periciaꝫ pariter ac virtutem ſue demonſtrauerit
iuuentutis. ac proficiens de ephebotum luctami
ne. perfectis iaꝫ viris ⁊ experientia longa proba-
tis cōgredi permiſſus fuerit preſidentis examie:
ſeqꝫ non ſoluꝫ pareꝫ virtutis eorum aſſidua col-
luctatione probauerit. verūetiaꝫ frequenter inter
hos quoqꝫ victorie palmam fuerit conſecutus. tū
demuꝫ ad agonis preclara certamina merebitur
peruenire: in quibus non niſi victoribus tantuꝫ:
⁊ his q multarū coronarum ſtipendijs decorati
ſunt facultas conceditur decertandi. Si intellixi
mus carnalis agonis exemplū. ſpiritalis quoqꝫ

2009 Ministerio de Cultura

certaminis que diſciplina vel ordo ſit. cõparatio ne huius debemus agnoſcere.

¶ Nõ niſi gule fuerimus vicio liberati nequaq̃ poſſimus ad pugnas interioris hominis peruenire. Ca. xiij.

Oportet nos quoq̃ primũ libertatẽ noſtrã carnis ſubiectione mõſtrare. A quo enim quis vincitur. eius et ſeruus addicitur. Et omnis qui facit peccatũ ſeruus eſt peccati. Cumq̃ nos nulla concupiſcentie turpis reſperſos infamia examen certamini preſidentis inuenerit: nec fuerimus ab eo vt ſerui carnis et ignobiles indigniq̃ olympiacis viciorũ colluctationibus iudicati. tunc poterimus cõtra coequos noſtros id eſt concupiſcentiã carnis et motus ac perturbationes anime inire certamen. Impoſſibile nanq̃ eſt ſaturũ ventrẽ pugnas interioris hominis experiri: nec bellis robuſtioribus attẽptari dignũ eſt cũ qui poteſt deijci leuiore conflictu.

¶ Quomodo poſſit gule cõcupiſcẽtia ſuperari. Capitulum. xiiij.

Prima enim nobis calcanda eſt gule concupiſcentia. et eo vſq̃ extenuanda mens non ſolũ ieiunijs verũetiam vigilijs. lectione quoq̃ et crebra cõpunctione cordis in quibus ſe forſitan vel illuſã vel victã reminiſcitur: ingemiſcens nunc horrore viciorũ: nunc deſiderio perfectionis et integritatis accenſa. donec eiuſmodi curis ac meditationibus occupata pariter ac poſſeſſa. ipſius cibi refectionẽ nõ tam iocunditati cõceſſã q̃ oneris vice ſibi impoſitã recognoſcat. magiſq̃ eã neceſſariã corpori q̃ deſiderabilẽ anime ſentiat attributã. Quo ſtudio mẽtis et iugi compunctione detenti. laſciuiam carnis que fotu eſcarũ vehementius inſoleſcit. et aculeos eiꝰ noxios retundemus: atq̃ ita fornacẽ corporis noſtri que a rege babilonie occaſiones peccatorũ et vicia nobis iugiter ſubminiſtrante ſucceditur. quibus napte et picis vice acrius exuramur. vbertate lachrymarũ et fletu cordis poterimus extinguere: donec dei gratia ſpiritu oris ſui i cordibus noſtris inſibilante eſtus carnalis concupiſcentie penitus valeant conſopiri. Hec eſt igitur nobis prima contentio. hec noſtra velut in olympiacis certaminibus prima probatio: gule ventriſq̃ concupiſcentiã deſiderio perfectionis extinguere. Ob quod ciborũ non ſolũ ſuperfluus appetitus virtutũ contemplatione calcandus: ſed etiã ipſi nature neceſſarius tanq̃ caſtitati contrarius. non ſine cordis anxietate ſumendus eſt. Et ita demũ vite noſtre inſtituendus eſt curſus: vt nullũ magis ſit tempus quo ſentiamus nos a ſpiritalibus ſtudijs reuocari. q̃ quo deſcendere ad neceſſariã corporis curã eius fragilitate compelimur. Cũq̃ ad hanc neceſſitatẽ ſũmittimur. vſui potiꝰ vite q̃ mentis deſiderio famulãtes quãtotius ab ea velut a ſalutaribus nos ſtudijs retrahente ſubtrahi feſtinemus. Nequaq̃ enim poterimus eſcarũ preſentiũ ſpernere voluptates: niſi mens cõtẽplationi diuine defixa amore virtutum potius et pulchritudine celeſtium delectet. Et ita quis velut caduca deſpiciet vniuerſa preſentia: cum ad ea q̃ imobilia ſunt et eterna. inſeparabiliter defixerit mentis obtutum. adhuc i carne poſitus future cõmorationis beatitudinem iam corde cõtemplãs.

¶ Quomodo ad cuſtodiendam cordis ſui puritatẽ monachus ſemper debet eſſe intentus. Ca. xv.

Velut ſiquis imania virtutũ premia in ſublimi quibuſdã paruis indicijs deſignata. perſpicaciſſimis oculorũ obtutibus cũ teli directione tendẽtibus ferire feſtinet: ſciẽs imenſã glorie palmã et remuneratiõis premia i eorũ confixione cõſiſtere. oculorũ aciẽ ab omni intuitu auertẽs. illuc dirigat neceſſe eſt. vbi ſũmã remunerationis et premij perſpicit collocatã: amiſſurus proculdubio peritie palmam et remunerationẽ virtutis. ſi quãtulũcũq̃ contẽplationis eius acies deuiauerit.

¶ Nõ monachus ſcõm olympiaci certaminis morẽ nõ poſſit ſpiritales cõſicere pugnas. niſi obtinuerit bella carnalia. Ca. xvi.

Itaq̃ ventris et gule concupiã hoc intuitu ſupata. nec ſui carnis. nec iſames viciorũ nota pronunciati. velut i olympiacis diſciplinis iudicabimur ſuperiorũ quoq̃ certaminũ digni eſſe cõflictu. premiſſiſq̃ huiuſcemodi documẽtis. ſpiritalibus quoq̃ nequitijs cõgredi poſſe credemur: que nõ niſi victoribus tantũ et his qui merẽtur in ſpiritali agone contendere cõcertare dignantur. Illud enim eſt cunctorũ luctaminũ velut quoddã ſolidiſſimum fundamentũ: vt primitus carnalium deſideriorum incentiua perimãtur. Nam nullus carne propria nõ deuicta legitime decertare poterit. Et qui legitime nõ decertat: ſine dubio nec in agone confligere. nec corone gloriã victorie gratia poterit promereri. Nõ ſi hoc fuerimus vicio ſuperati. velut ſerui carnalis concupiſcentie comprobati. et per hoc nec libertatis nec roboris inſignia preferentes. a ſpiritaliũ congreſſionũ conflictu. vt indigni ſui nõ ſine cõfuſionis nota primus repellemur. Omis enim qui facit peccatũ ſeruus eſt peccati. Diceturq̃ nobis per beatũ aplm cũ his inter quos fornicatio nominat. Tẽptatio vos nõ apprehẽdit. niſi humana. Nõ enim merebimur mẽtis robore cõquiſito grauiores pugnas nequitiarũ celeſtiũ experiri: qui carnẽ fragilẽ reſiſtentẽ ſpũi noſtro ſubiugare nequiuimus. Nõ apoſtoli teſtimoniũ nõ itelligẽtes qdã poſuerũt ꝑ idicatiuo optatiuũ modũ. i. temptatio vos nõ apprehendat: niſi hũana. Quod ab ipſo magis dici manifeſtũ eſt non optantis ſed pronunciantis vel exprobrantis affectu.

¶ Nõ fundamentũ ac baſis ſpiritalis agonis

2009 Ministerio de Cultura

in caſtrimargie ſit certamine collocata.
Capitulum. xvij.
Is audire veruꝫ athletam chriſti legiti
v mo agonis iure certãteꝫ. Ego igitur in
quit ſic curro. non quaſi in incertum. ſic
pugno non quaſi aereꝫ verberans. ſed caſtigo cor
pus meuꝫ ⁊ ſeruituti ſubijcio ne alijs predicans
ipſe reprobus efficiar. Uides vt i ſemetipſo ideſt
in carne ſua collactationum ſũmaꝫ velut in baſe
quadam firmiſſima ſtatuerat. ⁊ prouentũ pugne
in ſola caſtigatione carnis ⁊ in ſubiectione ſui cor
poris collocarat. Ego itaqꝫ ſic curro non quaſi i
incertuꝫ. Non currit in incertuꝫ. qui celeſtem hie
ruſaleꝫ conſpiciens defixum habet quo ſibi cor
dis ſui indeflexibilis ſit dirigẽda pernicitas. Nõ
currit in incertum qui obliuiſcens poſteriora. ad
ea que priora ſunt extendit ſe. ad deſtinatuꝫ perſe
quens brauium ſuperne vocationis dei in chriſto
ieſu. quo ſẽper dirigens ſue mentis obtutuꝫ ⁊ ad
euꝫ omni cordis preparatione feſtinans cum fidu
cia ꝓclamat. Bonũ certamẽ certaui. curſuꝫ ꝯſu
maui fidẽ ſeruari. Et quia ſe nouerat poſt odorẽ
vnguentorum chriſti prepeti conſcientie deuotio
ne infatigabiliter cucurriſſe. ⁊ ſpiritalis agõis cer
tamen carnis caſtigatione viciſſe cum fiducia in
fert ⁊ dicit. De cetero repoſita eſt mihi corona iu
ſticie. quaꝫ reddet mihi dominus i illa die iuſtus
iudex. Et vt nobis quoqꝫ ſimileꝫ ſpeꝫ retributio
nis apiret. ſi in agone curſus iſtius imitari euꝫ ve
limus. adiecit. non ſolum auteꝫ mihi ſed ⁊ omni
bus qui diligunt aduentum eius. participes nos
corõe ſue i die iudicij fore pronuncians. ſi diligen
tes aduentuꝫ chriſti. non illum tantũ qui etiaꝫ no
lentibus apparebit. ſed etiam hunc qui quotidie
in ſanctis cõmeat animabus. victoriam certami
nis caſtigatione corporis acquiramus. De quo
aduentu dominus in euangelio Ego inquit ⁊ pa
ter meus veniemus ad euꝫ. ⁊ manſioneꝫ apud eũ
faciemus. Et iterum. Ecce ſto ad oſtium ⁊ pul
ſo. ſiquis audierit vocem meaꝫ ⁊ aperuerit ianuã.
introibo ad illuꝫ ⁊ cenabo cũ illo ⁊ ipſe mecũ.
¶ Per quot genera certaminuꝫ atqꝫ palmaruꝫ
beatus apoſtolus ad coronã ſublimiſſimi agonis
aſcenderit. Ca. xviij.
Ec tamen agonem curſus tantummo
n do ſe conſumaſſe deſcribit cuꝫ dicit. ſic
curro non quaſi in incertuꝫ. quod ſpecia
liter refertur ad intentioneꝫ mentis ⁊ feruorẽ ſpi
ritus ſui. quo toto chriſtuꝫ ſequebatur ardore cũ
ſponſa decantãs. poſt te in odorẽ vnguentoꝝ tuo
ruꝫ curremus. ⁊ iteruꝫ. adheſit anima mea poſt te
ſed etiaꝫ aliud colluctationis genus ſe viciſſe te
ſtatur dicens. Sic pugno non quaſi aerem verbe
rans. ſed caſtigo corpus meũ ⁊ ſeruituti ſubijcio.
Quod proprie ad continentie dolores ⁊ corpo
rale ieiuniuꝫ atqꝫ afflictioneꝫ carnis pertinet. per
hanc ſe pugilẽ quẽdam ſtrenuuꝫ ſue carnis eſſe de
ſcribens. nec in vanuꝫ aduerſus eam ictus conti
nentie exercuiſſe deſignans. ſed triũphum pugne
mortificatione ſui corporis acquiſiſſe. quo verbe
ribus continentie caſtigato. ⁊ ieiuniorũ ceſtibꝰ eli
ſo. victori ſpiritui imortalitatis coronaꝫ ⁊ in cor
ruptionis contulit palmam. Uides legitimũ col
luctationis ordinem ⁊ ſpiritaliũ certaminuꝫ cõ
templaris euentuꝫ. queadmoduꝫ athleta chriſti
adeptus de rebelatrice carne victoriaꝫ. ſubiecta il
la quodãmodo pedibꝰ ſuis. vt ſublimis triũpha
tor inuehitur. Et idcirco non currit in incertuꝫ.
quia confidebat vrbeꝫ ſanctam hieruſalẽ celeſteꝫ
ſe protinus ingreſſurum. Sic pugnat ieiunijs ſci
licet ⁊ afflictione carnali. non quaſi aerem verbe
rãs. ideſt inuanuꝫ ictus cõtinentie porrigens. per
quos non aerẽ vacuuꝫ ſed illos ſpiritus qui in eo
verſantur caſtigatõe ſui corporis vberabat. Qui
eni dicit. non quaſi aerẽ verberans oſtendit ſe ⁊
ſi non aerẽ vacuum ⁊ inaneꝫ. aliquos tamen i ae
re verberare. Et quia hec certaminuꝫ genera ſu
parat. ⁊ ditatus multarũ coronaruꝫ ſtipendijs i
cedebat. non imerito robuſtioruꝫ incipit hoſtium
ſubire luctamina. ac prioribus emulis triũpha
tis cũ fiducia proclamat ⁊ dicit. Iã non nobis ẽ
colluctatio aduerſus carneꝫ ⁊ ſanguinẽ. ſed ad
uerſus pricipatus. aduerſus ptãteſ. aduerſus mũ
di rectores tenebrarũ haruꝫ. contra ſpiritalia ne
quitie in celeſtibus.
¶ Nõ athlete chriſti donec in corpore cõmora
tur pugna non deſit. Ca. xix.
Thlete chriſti i corpore cõmorãti nũqꝫ
a deficit colluctationuꝫ palma. ſed quan
tomagis triũphoruꝫ ſucceſſibus creue
rit. tanto ei etiã colluctationum robuſtior ordo
ſuccedit. Subiugata etenim carne atqꝫ deuicta.
quante aduerſariorũ cohortes. quanta hoſtium
agmina aduerſum victoreꝫ militem chriſti triũ
phis eius inſtigata conſurgunt. ſcilicet ne pacis
ocio miles chriſti lenteſcens icipiat obliuiſci col
luctationũ ſuarũ glorioſa certamina. ac ſecurita
tis inertia diſſolutus. premioruꝫ ſtipẽdijs ac triũ
phorũ meritis defraudetur. Itaqꝫ ſi ad hos triũ
phorũ gradus cupimus creſcente virtute conſcẽ
dere. eodẽ nos quoqꝫ ordine oportet preliorum
inire certamia. ⁊ pmũ cũ apl'o dicere. Sic pugno
non quaſi aerẽ verberãs. ſed caſtigo corpus meũ
⁊ ſeruituti ſubijcio. vt hoc cõflictu ſuperato. rur
ſus cũ eo dicere poſſimus. Non eſt nobis collu
ctatio aduerſus carnẽ ⁊ ſanguinẽ. ſed aduerſus
principatus. aduerſus poteſtates. aduerſus mũ
di rectores tenebrarũ harũ. contra ſpiritalia ne
quicie in celeſtibus. Aliter eni congredi cũ illis
nullo mõ poterimꝰ. nec ſpiritales pugnas mere
bimur experiri. carnali deiecti conflictu. ⁊ collu
ctatiõe ventris eliſi. meritoqꝫ nobis ab apoſtolo
cũ exprobratione dicet. Temptatio vos nõ ap
prehẽdit niſi humana.

2009 Ministerio de Cultura

¶ Qđ non debeat monachus ſumendi cibi tempus excedere. ſi vult ad pugnas interiorum certaminum peruenire. Ca. xx.

i Gitur monachus ad pugnas interioruȝ certaminuȝ cupiens peruenire. hāc in primis cautionem ſibimet īdicat. vt non potus quicꝙ. non eſus vlla oblectatione deuictus. ante ſtationem legitimaȝ cōmunēꝙ refectionis horaȝ. extra menſā percipere ſibimet ꝓrſus indulgeat. ſed ne refectione quidem trāſacta. ex his preſumere ſibi quantuluncūꝙ permittat. ſimiliter quoꝙ canonicuȝ ſomni tempus menſuraꝙ cuſtodiat. Eodem nanꝙ ſtudio iſte ſunt mētis amputande laſciuie. quo meretricationis vicium deſecandum. Qui enim gule ſuperfluos appetitus inhibere non potuit. quomodo eſtus carnalis concupiſcentie valebit extinguere. Et qui non quiuit paſſiones in propatulo ſitas paruaſꝙ compeſcere. quemadmodū occultas. nulloꝙ hominuȝ teſte prurientes. moderatrice diſcretione poterit debellare. Et idcirco per ſingulos motus ⁊ in quolibet deſiderio robur anime comprobatur. que ſi in minimis apertiſꝙ cupiditatibus ſuperatur. quid in maximis ac fortioribus occultiſꝙ ſuſtineat. vnicuiꝙ ſua conſcientia teſtis eſt.

¶ De interiori monachi pace ⁊ abſtinentia ſpiritali. Ca. xxi.

n On enim eſt nobis aduerſarius extrinſecus formidandus. ī nobiſmetipſis hoſtis incluſus eſt. Inteſtinum nobis quotidie ingeritur bellum. deuicto eo omnia que forinſecus ſunt reddentur infirma. ac militi chriſti vniuerſa pacata erunt ⁊ ſubdita. Non habebimus aduerſarium nobis extrinſecus metuendū. ſi ea que intra nos ſunt ſpiritui deuicta ſubdātur. Nec ſolum nobis iſtud ieiunium viſibilium ciborum ad perfectionem cordis ⁊ corporis puritatē ſufficere poſſe credamꝰ niſi fuerit huic anie quoqȝ ieiunium copulatum. Habet nanꝙ ⁊ illa ſuos noxios cibos. quibus impinguata etiam ſine eſcarū abundātia ad luxurie prerupta deuoluitur. Detractio cibus eius eſt et quideȝ perſuauis. Ira ēt cibus eius eſt licet minime leuis. ad horaȝ tamen infelici eam eſu paſcens. ac pariter letali ſapore proſternens. Inuidia cibus eſt mentis. virulentis eaȝ ſucis corrumpens. ⁊ proſperitatis aliene ſucceſſibus iugiter miſeram excruciare non deſinens. Cenodoxia ideſt vana gloria cibus eius ē. qui delectabili eam eſca permulcet ad tēpus. poſt vero vacuaȝ omniꝙ virtute ſpoliatam reddet ac nudam. cunctis eam ſpiritalibus fructibus ſterilē inanemꝙ dimittens. ita vt non ſolum imanium laborum faciat merita deperire. verum etiaȝ ſupplicia maiora conquirat. Omnis concupiſcentia ⁊ peruagatio cordis inſtabilis paſtus quidaȝ eſt anime. noxijs eſcis eam nutriens. expertem vero celeſtis panis ac ſolidi cibi impoſterum derelinquens. Ab his itaꝙ quāta nobis eſt virtus ſacratiſſimo ieiunio continentes. vtileȝ habebimus cōmodāqȝ obſeruantiaȝ ieiunij corporalis. Labor nāqȝ carnalis ſpiritus contritioni coniunctus. acceptiſſimuȝ deo ſacrificiuȝ dignūqȝ ſanctitatis habitaculuȝ puris mundiſqȝ receſſibus exhibebit. Ceterum ſi corporaliter ieiunantes pernicioſiſſimis anime vicijs implicemur. nihil nobis proderit carnalis afflictio ꝑcioſiore parte polluta. per eaȝ ſcilicet ſubſtantiaȝ delinquētibus nobis qua efficimur habitaculum ſpiritusſancti. Non enim tam corruptibilis caro. ꝙ cor mundum habitaculuȝ deo tēplūqȝ ſpiritusſancti efficitur. Oportet ergo exteriore homine ieiunante. interiorē quoqȝ ſimiliter a cibis noxijs temperare. queȝ precipue exhiberi mundū deo. vt hoſpiteȝ in ſe chriſtuȝ recipere mereat. beatus apoſtolus mōet his verbis ī interiore inquiens homine habitare chriſtuȝ per fidē in cordibus veſtris.

¶ Qđ idcirco nos oporteat exercere continentiā corporaleȝ. vt per ipſaȝ perueniamus ad ſpiritale ieiuniū. cap. xxij.

n Ouerimus itaqȝ nos idcirco laborē cōtinentie corporalis īpendere. vt ad puritateȝ cordis hoc poſſimus ieiunio peruenire. Ceterū labor a nobis īpenditur in caſſū ſi hunc quideȝ contemplatione finis infatigabiliter ſuſtentemus. finē vero propter queȝ tolerauimus afflictiones tātas obtinere nequeamus. meliuſqȝ fuit interdictis eſcis anime tēperaſſe. ꝙ voluntarijs minuſqȝ noxijs corporaliter ieiunaſſe. In his eniȝ ſimplex ⁊ innoxia creature dei ꝑceptio eſt. nihil per ſemetipſaȝ habens peccati. in illa vero primitus fratruȝ pernicioſa deuoratio. de qua dicit. Noli diligere detrahere. ne eradiceris. Et de ira atqȝ inuidia beatus iob dicit. Etenim ſtultum interficit iracundia. ⁊ paruulū occidit inuidia Simulqȝ notandū. ꝙ qui iraſcitur ſtultus. ⁊ qui inuidet paruulus iudicetur. Ille nanqȝ nō imerito ſtultus iudicatur. voluntarie ſibi morteȝ ire ſtimulis incitatus inducēs. ⁊ hic dū liuet. paruulū mīorēqȝ ſe probat. Dū enī inuidet. teſtatur maiorē eſſe eū cuius proſperitate cruciatur.

¶ Qualis eſſe monachi cibus debeat. ca. xxiij.

i Gitur eſt cibus eligendus non tantuȝ qui concupiſcentie flagrantis eſtus tēperet minuſqȝ ſuccedant. verū etiam q ad parandū ſit facilis. ⁊ quē ad coemendū oportuniorē vilioris precij cōpendiū preſtet. quiqȝ ſit conuerſationi fratrū vſuiqȝ cōmunis. Triplex ei natura eſt caſtrimargie. Vna que canonicā refectionis horā preuenire cōpellit. alia que tātūmodo ventris ingluuie ⁊ ſaturitate quarūlibet gaudet eſcarū. tertia que accuratioribus epulis ⁊ eſculētioribus oblectat. Ideoqȝ aduerſus eā neceſſe ē monachū obſuātiā triplicē cuſtodire. ideſt vt primū legitimū tēpus abſolutionis expectet. de-

2009 Ministerio de Cultura

inde vt caſtiget ⁊ refrenet deſideriuꝫ carnis. ter
tio vt qualibuſcūqꝫ eſcis viliozibuſqꝫ contentus
ſit. Quicquid eni extra conſuetudinem pꝛeſumi
tur vſūqꝫ cōmunē. vt vanitatis ⁊ glorie atqꝫ oſtē
tationis morbo pollutū. antiquiſſima patꝝ tradi
tio notat. nec quēꝙ ex his quos merito ſciētie ac
diſcretionis enituiſſe puidimus. vel quos ad imi
tandum gratia chꝛiſti velut ſplendidiſſima lumi-
naria omnibus pꝛelocauit. eſu panis q̄ apud eos
vilis habetur ac facilis. abſtinuiſſe cognouimus.
nec eoꝛuꝫ quēpiam qui hanc regulam declināntes.
pꝛetermiſſo panis vſu. leguminuꝫ vel oleruꝫ ſeu
pomoꝛuꝫ refectionem ſectati ſunt. inter pꝛobatiſ-
ſimos habitū aliquando conſpeximus. ſed ne di-
ſcretionis quidem aut ſcientie gratiaꝫ conſecutū.
Non ſoluꝫ eni ceteras inuſitatas eſcas expetere
monachū non debere decernunt. ne videlicet cur
ſus eius velut in pꝛopatulo cūctis expoſitus. ina
nis factus ac vacuus cenodoxie moꝛbo depereat
ſed ne ipſā quoqꝫ ieiunioꝛuꝫ caſtigationem cōmu
nem cuiqꝫ facile patefieri opoꝛtere pꝛonunciant.
verum quantuꝫ fieri poteſt contegi pariter ⁊ ab-
ſcondi. Aduentantibus autē fratribus magis hu
manitatis ac dilectōis offerri debere vtutē. ꝙ ↄti
nentie diſtrictionem ⁊ quotidiani pꝛopoſiti rigo
rem manifeſtari pꝛobabilius cēſuerunt. nec quid
voluntas vtilitaſqꝫ noſtra ſeu deſiderij ardoꝛ ex-
poſcat attendere. ſed quid aduenientis requies
vel infirmitas exigit pꝛeponere ⁊ gratāter iplere.

¶ Qđ in egypto indifferenter vidimus ſub ad-
uētu noſtro ſolui quotidiana eiiunia.

Capitulum. xxiiij.

Um de ſyrie partibus ſenioꝛuꝫ ſcita di-
c ſcere cupientes egypti prouintiaꝫ petiſ-
ſemus. ibiqꝫ tanta coꝛdis alacritate nos
ſuſcipi miraremur. vt nulla pꝛoꝛſus ſicut fuera-
mus in paleſtine monaſterijs inſtituti vſqꝫ ad pꝛe
ſtitutaꝫ ieiunij hoꝛam refectionis regula ſeruare-
tur. ſed abſqꝫ legitimis quarte ſexteqꝫ ferie. quo-
cunqꝫ pergebamus quotidiana ſtatio ſolueretur.
quidam ſenioꝛuꝫ percunctātibus nobis. cur ita i-
differenter apud eos preteriretur quotidiana ie
iunia. reſpondit. Ieiunium ſēper eſt mecuꝫ. Uos
autē continuo dimiſſurus mecū iugiter tenere nō
poſſuꝫ. Et ieiunium quidem licet vtile ſit ac iugi
ter neceſſariuꝫ. tamen voluntarij muneris eſt ob-
latio. Opus autē charitatis impleri. exigit pꝛece
pti neceſſitas. Itaqꝫ ſuſcipiens in vobis chꝛiſtuꝫ.
reficere euꝫ debeo. deducens autē vos humanita-
tem eius obtentu pꝛebitā. diſtrictioꝛe ieiunio i me
metipſo potero cōpenſare. Non eniꝫ poſſunt filij
ſponſi ieiunare. donec cuꝫ illis eſt ſponſus. Cum
auteꝫ diſceſſerit. tunc illi ieiunabunt.

¶ De continentia ſenis qui ita ſexies cibuꝫ ſū-
pſit vt ſeruaret eſuriem. Ca. xxv.

Uidam ſenioꝛuꝫ cuꝫ reficientem me vt
q adhuc paululū quid edereꝫ hoꝛtaretur.
iamqꝫ me dixiſſem non poſſe. reſpondit. Ego iaꝫ
ſexies diuerſis aduenientibus fratribus menſaꝫ
poſui. hoꝛtanſqꝫ ſingulos cū omnibus cibū ſūpſi.
⁊ adhuc eſurio. ⁊ tu pꝛimitus nunc reficiens. iam
te dicis non poſſe.

¶ De eo ſene qui in cella ſua eſcā nūꝙ ſolus ac-
cepit. Ca. xxvi.

Idimus aliuꝫ in ſolitudine cōmoꝛan-
v teꝫ qui nunꝙ ſe ſibi ſoli indulſiſſe cibuꝫ
teſtatus eſt. ſed etiaꝫ ſi per totos quinqꝫ
dies ad eius cellulaꝫ nullus e fratribus aduenieſ-
ſet refectionem iugiter diſtuliſſe. donec ſabbatoꝝ
vel dominico die deuote congregationis obtentu
pꝛocedens ad ecclāam peregrinoꝛuꝫ quēpiam rep
periſſet. quē exinde reducens ad cellulā. conſoꝛte
eo refectionem coꝛpoꝛis non tam ſue neceſſitatis
obtentu ꝙ humanitatis gratia cauſaqꝫ fratris aſ-
ſumeret. Itaqꝫ vt noꝛunt in aduentu fratrum in-
differenter ſoluere quotidiana ieiunia. ita diſce-
dentibus eis refectionem ob illos indultam con-
tinentia maioꝛe compenſant. perceptionem cibi
paruiſſimi acrioꝛe caſtigatione nō ſola panis ſed
etiā ſomni ipſius diminutione durius exigentes.

¶ Quid de fructu ſtudij ꝓfeſſi ſint abbas peſiꝰ
⁊ iohannes.

Capitulum. xxvij.

Pud ſenem peſium in heremo vaſtiſſi-
a ma cōmoꝛantem. cum ſenex iohānes ma
gno cenobio ac multitudini fratrum pꝛe
poſitus aduenıſſet. ⁊ ab eo velut antiquiſſimo ſo-
dale ꝑquireret. quidnā per omnes quadraginta
annos quibus ab eodeꝫ ſeparatus in ſolitudine
minime a fratribus interpellatus egiſſet. nūꝙ me
ait ſol reficientem vidit. ⁊ ille. nec me inq̄t iratū.

¶ Quam exempli ſui profeſſionē abbas iohan
nes diſcipulis reliquerit diſceſſurus.

Capitulū. xxviij.

Undem ſeneꝫ cum alacreꝫ tanꝙ ad pꝛo
e pꝛia tranſmigranteꝫ. in extremo iam an-
helitu poſituꝫ anxij fratres circūuallan-
tes ſuppliciter pꝛecarentur. vt aliquod eis memo
riale mandatuꝫ velut hereditariuꝫ quoddam le-
gatū relinqueret. per quod poſſent ad perfectio-
nis culmē pꝛecepti cōpendio facilius peruenire.
ingemiſcens ille. nunꝙ ait meā feci voluntatē. nec
quēꝙ docui quod pꝛius ipſe non feci.

¶ De abbate machete inter collationes ſpirita
les nunꝙ doꝛmitante ⁊ ſemper inter terrenas fa-
bulas obdoꝛmiente. Ca. xxix.

Idimus ſenē macheteꝫ nomine a turbis
v fratrū eminꝰ cōmoꝛantē. hāc a dn̄o gratiā
diuturnis pꝛecibꝰ īpetraſſe. vt quotquot
diebus ac noctibus agitaret collatio ſpiritał. nun
ꝙ ſomni toꝛpoꝛe penitus laxaretur. Si quis ve-
ro detractionis verbuꝫ ſeu ocioſuꝫ temptaſſet in
ferre. in ſomnum pꝛotinus concidebat. ac ſic ne
vſqꝫ ad aurium quidem eius pollutionem virus

2009 Ministerio de Cultura

obloquij poterat peruenire.
❡ Eiuſdem ſenis de nemine iudicādo.
Capitulum. xxx.
b Jc idem ſenex cuʒ inſtitueret nos nemi
neʒ diiudicare debere. intulit tria fuiſſe
in quibus diſcuſſerit vel repꝛehenderit
fratres. ꝗ ſcilicet vuaʒ ſibi nōnulli paterentur ab
ſcidi. ꝗ haberent in cellulis ſagū. ꝗ oleuʒ benedi
centes expoſcentibus ſecularibus darent. ⁊ hec
omnia ſe incurriſſe dicebat. Naʒ egritudinē vue
contrahens. tandiu inquit eius languoꝛe diſta-
bui. donec tam doloꝛis neceſſitate ꝗ̃ ſenioꝛum o-
mniuʒ adhoꝛtatione cōpulſus abſcidi eā permit-
tereʒ. Cuius etiam infirmitatis obtentu ſagum
quoqꝫ habere coactus ſum. Oleuʒ etiam benedi-
cere ac ſupplicantibus dare. quod pꝛe omnibus
execrabar. vtpote iudicans illud ex magna coꝛ-
dis pꝛeſumptione deſcendere. circūdantibus me
repente ſecularibus multis. ita conſtrictus ſum.
vt aliter eos nullatenus euadere poſſeʒ. niſi a me
ſūma vi ⁊ obteſtationibus extoꝛſiſſent. vt oblato
ab eis vaſculo manuʒ meā impꝛeſſo crucis ſigna
culo ſuperponereʒ. itaqꝫ ſe credentes benedictio-
nis oleum conſecutos. tandem me aliquā do rela
xarunt. Quibus mihi māifeſte cōpertū eſt iiſdeʒ
cauſis ac vicijs monachuʒ obligari. in quibus de
alijs iudicare pꝛeſumpſerit. Opoꝛtet ergo vnum
quēqꝫ ſemetipſū iudicare tantūmodo. ⁊ circūſpe-
cte cauteqꝫ cuſtodire in omnibus. non alioꝛuʒ cō
uerſationem vitamqꝫ diſcutere. ſcdm illud apoſto
li pꝛeceptum. Tu autē quid iudicas fratrem tuū.
ſuo domino ſtat aut cadit. Et nolite iudicare an
te tempus. Et illud. Nolite iudicare vt non iudi
cemini. Jn quo enim iudicio iudicaueritis. iudi-
cabimini. Pꝛeter hanc eniʒ quam diximus cau-
ſaʒ etiam ob hoc iudicare de alijs periculoſuʒ eſt.
ꝗ ignoꝛantes vel neceſſitatem vel rationem qua
illi hec in quibus offendimus aut recte coꝛaʒ deo
aut venialiter agunt. inuenimur eos temere iudi-
caſſe. ⁊ per hoc admittimus non leue peccatū. ſe-
cus ꝗ̃ opoꝛtet de fratribus noſtris aliquid ſen-
tientes.
❡ Jncrepatio eiuſdem ſenis cum fratres inter
ſpiritales collationes doꝛmitantes. ad narratio-
nem ocioſe fabule vidiſſet expergefactos.
Capitulum. xxxi.
b Jc idem ſenex ocioſarum fabularū dia-
bolum eſſe fautoꝛem. ac ſpiritalium col-
lationuʒ impugnatoꝛeʒ ſemper exiſtere
his declarauit indicijs. Nam cū fratribus qui-
buſdam de rebus neceſſarijs ac ſpiritalibus diſ-
putaret. eoſqꝫ videret letheo quodā ſopoꝛe dmer
gi. nec poſſe ab oculis ſuis pondus ſomni depel-
lere. ocioſaʒ repente fabulā introduxit. Ad cuius
oblectationeʒ cum eos euigilaſſe confeſtim atqꝫ
erectas aures ſuas habere vidiſſet. ingemiſcens
ait. Nunc vſqꝫ duʒ de ſpiritalibus loquebamur.
omniū veſtrū oculi letali doꝛmitione depꝛimebā
tur. at cuʒ ocioſa fabula intromiſſa eſt omnes ex-
pergefacti toꝛpoꝛem ſomni dominantis excuſſi-
mus. Uel ex hoc ergo perpendite quiſnaʒ colla-
tionis illius ſpiritalis fuerit impugnatoꝛ. aut qs
huius infructuoſe atqꝫ carnalis inſinuatoꝛ exiſtat
Jlle etenim eſſe manifeſtiſſime depꝛehenditur. q
malis adgaudens vel iſtam fouere vel illam ipu-
gnare non deſinit.
❡ De epiſtolis pꝛiuſꝗ̃ legerentur incenſis.
Capitulum. xxxij.
n Ec minꝰ quoqꝫ hoc opus fratris erga
puritateʒ ſui coꝛdis intenti. ⁊ erga con-
templationeʒ diuinaʒ valde ſoliciti. cō
memoꝛari neceſſarium reoꝛ. qui cuʒ ei poſt ānos
quindecim patris ac matris amicoꝛūqꝫ multoꝛū
de pꝛouincia ponti cōplures epiſtole delate fuiſ-
ſent. accipiens grandeʒ faſciculuʒ litterarū. diuqꝫ
apud ſemetipſuʒ voluens. quantaruʒ inquit cogi
tationum cauſa erit mihi haruʒ lectio. que me vel
ad inane gaudium vel ad triſtitias infructuoſas
impellent. quot diebus hoꝛuʒ recoꝛdatione qui
ſcripſerunt intentioneʒ pectoꝛis mei a pꝛopoſita
contemplatione reuocabunt. Poſt quantuʒ tē-
poꝛis digerenda eſt hec mentis concepta cōfuſio
quantoqꝫ laboꝛe rurſus iſte tranquillitatis repa-
randus eſt ſtatus. ſi ſemel animus litteraruʒ per-
motus affectu. eoꝛumqꝫ recenſendo ſermones ac
vultus quos tanto tempoꝛe dereliquit. iterū eos
reuiſere. ipſiſqꝫ cohabitare ⁊ animo ac mente ce-
perit intereſſe. Quos pꝛofecto coꝛpoꝛaliter de-
ſeruiſſe nihil pꝛoderit. ſi coꝛde eos incipiat intue
ri. ac memoꝛiam quam ſeculo huic renuncians
quiſqꝫ velut moꝛtuus abdicauit. reuiuiſcens ean
dem rurſus admiſerit. Hec voluens in coꝛde ſuo
non ſolum nullaʒ reſoluere epiſtolam diffiniuit.
ſed ne ipſum quidem faſciculuʒ reſignare. ne ſcili-
cet eoꝛuʒ qui ſcripſerant vel nomina recenſendo
vel vultus recoꝛdando a ſpiritus ſui intentione
ceſſaret. Jtaqꝫ vt eū conſtrictum ſuſceperat. igni
tradidit comburendum. Jte inquiens cogitatio-
nes patrie pariter concremamini. ne me vlterius
ad illa que fugi reuocare temptetis.
❡ De abſolutione queſtionis quā abbas theo
doꝛus oꝛando pꝛomeruit.
Capitulū. xxxiij.
v Jdimus etiam abbateʒ theodoꝛuʒ ſum
ma ſanctitate ⁊ perfecta ſciētia pꝛeditū
non ſolū in actuali vita. ſʒ etiaʒ noticia
ſcripturaruʒ. quā ei non taʒ ſtudiuʒ lectionis vel
litteratura mundi contulerat. ꝗ̃ ſola puritas coꝛ
dis. ſiquidē vix ipſius quoqꝫ grece lingue ꝑpau
ca verba vel intelligere poſſet vel pꝛoloqui. Hic
cū explanationē cuiuſdaʒ obſcuriſſime queſtiōis
inquireret. ſeptem diebus ac noctibus in oꝛatio
ne infatigabilis perſtitit donec ſolutionē pꝛopoſi
te queſtionis dn̄o reuelante cognoſceret.

2009 Ministerio de Cultura

¶ De ſententia eiuſdeʒ ſenis qua docuit quo ſtudio monachus poſſit aſſequi ſcientiam ſcripturarũ. Cap. xxxiiij.

h Hic ergo quibuſdam fratribus admirantibus tam preclaruʒ ſcientie eius lumen. ⁊ ab eodeʒ quoſdaʒ ſcripturarum ſẽſus inquirentibus ait monachuʒ ad ſcripturaruʒ noticiam pertingere cupientem nequaq̃ debere labores ſuos erga cõmẽtarioruʒ libros impendere. ſed potius omnem mentis induſtriam ⁊ intẽtioneʒ cordis erga emendationẽ vicioꝝ carnalium detinere. Quibus expulſis cõfeſtim cordis oculi ſublato velamĩe paſſionũ ſacramẽta ſcripturarum velut naturaliter incipient contemplari. Siquideʒ nobis vt non eſſent incognita vel obſcura ſancti ſpiritus gratia promulgata ſunt. ſed noſtro vicio velãine peccatorum cordis oculos obnubente redduntur obſcura. quibus rurſũ naturali redditis ſanitati. ipſa ſcripturarũ ſanctaꝝ lectio ad contemplationeʒ vere ſcientie abunde etiaʒ ſola ſufficiat. nec eos cõmentariorum inſtitutiõibus indigere. ſicut oculi iſti carnales ad videnduʒ nullius egent doctrina. ſi modo fuerint a ſuffuſione vel caligine cecitatis immunes. Ideo nanq̧ ⁊ tanta varietas erroreſq̧ iter tractatores ipſos exorti ſunt. q̃ pleriq̧ minie erga purgationeʒ mentis adhibita diligentia. proſilientes ad interpretandũ eas pro pinguedine vel immundicia cordis ſuis diuerſa atq̧ contraria vel fidei vel ſibimet ſentientes. veritatis lumen ꝯprehendere nequiuerunt.

¶ Increpatio eiuſdẽ ſenis cũ ad meã cellulã media nocte veniſſet. Ca. xxxv.

h Hic idẽ theodorus cũ inopiatus ad meã cellulaʒ intempeſta nocte veniſſet. quid naʒ rudis adhuc anachoreta ſolus agereʒ paterna curioſitate latenter explorans. meq̧ illico finita veſpertina ſolẽnitate incipientem feſſum corpus iam reficere. ⁊ incubantem pſiathio repperiſſet. protrahens imo corde ſuſpiria. meoq̧ me vocitans nomine. quanti inquit o Iohes hora hac deo colloquuntur. eũq̧ in ſemetipſis amplectuntur ac retinent. ⁊ tu fraudaris tanto lumine. inerti ſopore reſolutus. Et quoniaʒ nos ad huiuſcemodi narrationeʒ diuertere patrum virtutes ⁊ gratia prouocarunt. neceſſariũ reor memorabile opus charitatis quam ſummi viri archebij humanitate ſumus experti. in hoc volumine cõmendare. quo puritas continentie operi charitatis inſerta propẽſius eniteſcat pulchra varietate diſtincta. Etenim tunc gratũ deo ieiunij munus efficitur. cum hoc fructibus charitatis fuerit cõſũmatũ.

¶ Deſcriptio heremi q̃ eſt in diolcos ĩ qua anachorete cõmorantur. Ca. xxxvi.

i Tacq̧ cum de paleſtine monaſterijs ad opidum egypti quod diolcos appellatur rudes adhuc veniſſemus. ibiq̧ plurimam turbaʒ cenobij diſciplina conſtrictam. ⁊ optimo ordine monachoruʒ qui etiaʒ primus eſt inſtitutaʒ mirifice videremus. aliuʒ quoq̧ ordinẽ qui excellẽtior habetur id eſt anachoretaruʒ cunctorũ preconijs inſtigati ſagaciſſimo corde videre ꝓperauimus. Hi nanq̧ in cenobijs primuʒ diutiſſime cõmorantes. omni patientie ac diſcretionis regula diligenter edocti. ⁊ humilitatis pariter acnuditatis virtute poſſeſſa. atq̧ ad purum vicioꝝ vniuerſitate cõſũpta. diriſſimis demonũ prelijs cõgreſſuri. penetrant heremi profũda ſecreta. Huius igitur propoſiti viros cõperientes citra nili fluminis alueuʒ cõmorari in loco qui vno latere eodẽ flumine. alio maris vaſtitate circũdatus inſulã reddit nullis alijs q̃ monachis ſecreta expetentibus habitabileʒ. nec eni cuiq̧ culture aptam eſſe eã ſalſitas ſoli ac ſterilitas patitur arenarum. ad hos inq̧ ſũmo deſiderio feſtinãtes vltra moduʒ ſumus labores eorũ quos cõtemplatione virtutũ ⁊ amore ſolitudinis tolerãt admirati. Nã ipſius aque tanta penuria conſtringũtur. vt tali eã diligẽtia ſcrupuloq̧ diſpenſet. quali nemo frugaliſſimoruʒ ſpecieʒ precioſiſſimi vini cõſeruat ⁊ pcit. Tribus nanq̧ milibus vel eo amplius eam de predicti fluminis alueo neceſſarijs vſibus aduehunt. quod tamẽ interuallũ arenoſis diuiſũ mõtibus. laboris difficultate grauiſſima duplicatur.

¶ De traditis nobis ab abbate archebio cũ inſtructu ſuo cellis.

Capitulum. xxxvii.

h His igitur viſis cum imitationis eorum nos ardor accenderet. predictuſq̧ archebius probatiſſimus inter eos humanitatis gratia nos ad ſuã cellulaʒ pertraxiſſet. explorato deſiderio noſtro confinxit ſe de eodẽ loco velle diſcedere. ac nobis cellulã ſuã velut exinde migraturus offerre. ſeſe id facturũ etiã ſi minime affuiſſemus affirmãs. Quã rẽ nos ⁊ deſiderio cõmorationis accenſi. ⁊ aſſertiõibus tãti viri indubitatã accõmodãtes fidẽ libẽter amplexi. cellulã cũ omni ſupellectili vtẽſilibuſq̧ ſuſcepim⁹. Itaq̧ religioſa potius circũuentiõe. paucis diebus quibus cõſtruẽde celle pararet ĩpendia de loco diſcedens. reuerſus poſt hec aliã ſibi ſũmo labore cõſtruxit. Quã rurſũ nõ longo poſt tẽpore alijs ſuperuenientibus fratribus. eodẽq̧ deſiderio cupientibus ibidẽ cõmorari. ſimili charitatis mẽdacio circũuẽtis. cũ vniuerſo tradidit iſtrumẽto. Ipſe vo erga opus charitatis infatigabilis pſeuerans. tertiã ſibi cellulã in qua cõmaneret extruxit.

¶ De debito qđ abbas archebius mãuũ ſuarũ labore pro matre diſſoluit.

Capitulum. xxxviij

o Perepciũ mihi vr̃ aliud quoq̧ eiuſdeʒ viri charitatꝭ op⁹ memorie tradere. quo noſtraꝝ ꝓtiũ mõachi nõ ſolũ ꝯtinẽtie ri-

2009 Ministerio de Cultura

gorē verū etiā ſinceriſſimum retinere dilectionis
affectū. vnius eiuſdēꝫ viri inſtituātur exemplo
Hic naꝫ nō ignobili ortūdus familia. ad mona-
ſterium qđ a ꝑdicto opido ferme quatuor milibꝰ
diſtat. mūdi huius ac parētū affectiōe ꝯtempta. a
puerilibꝰ ānis aufugit. Vbi ita vite ſue omnē exe-
git etatē. vt nūꝙ prorſus ꝑ totos quīquagīta an-
nos nō ſolū vicum ex quo egreſſus ē nec fuerit in-
greſſus nec viderit. ſed ne cuiuſꝙ qdē femine vel
ipſius matris ſue ꝯſpexerit vultū. Interea pater
morte ꝑuētꝰ. cētū ſolidoꝝ debitū reliquit. Cūꝫ
hic eſſet omni īquietudine penitus alienus. vtpo-
te q vniuerſis paternis facultatibꝰ eſſet extorris. a
creditoribꝰ tn̄ īquietari vehemēter cōperit ma-
trez. Tunc hic ab euāgelico illo rigore quo ante
hac ī ſtatu proſꝑo parētibꝰ ꝯſtitutꝰ. nec patrē in
terra ſe norat habuiſſe nec matrē. pietatꝭ cōſide-
ratiōe mollitus. ita ſe habere credidit matrē. eiꝫ
ſubuenire feſtinauit oppreſſe. vt nihil a propoſita
diſtrictiōe laxaret. Intra mōaſterij naꝫ clauſtra
ꝑdurās ſoliti opis pēſuz ſibimet triplicari popo-
ſcit. Et ibi ꝑ totū anni ſpaciū diebus pariter no-
ctibuſꝫ deſudans. debiti modū opis ſudore pa-
trij creditoribꝰ ſoluens matrez omni inquietudi-
nis iniuria liberauit. ita eruens eaz debiti ſarcina
vt nihil de propoſiti rigore pie neceſſitatis obtē-
tu pateretur īminui. Ita diſtrictionem ſolitā cu-
ſtodiuit. vt nequaꝙ pietatis opus maternis viſce-
ribus denegaret. ⁊ quā pro chriſti charitate ꝑus
deſpexerat. pro eius rurſus pietate cognoſceret.

¶ Qua ſimulatione cuiuſdam ſenis abbati Sy-
meoni cuz ocioſus eſſet opus manuum ſit ꝓui-
ſum. Ca. xxix.

Um frater nobis optime carus nomine
c ſymeon. penitus greci ſermōis ignarus.
e ꝑtibus italie cōmeaſſet. quidaz ſeniorū
erga eū vtpote peregrinū charitatis opus quo-
daz redibitionis colore cupiens exhibere. inqui-
rit ab eo cur ocioſus ſederet in cella. per hoc co-
niiciens euz tā ocij peruagatione ꝙ penuria ne-
ceſſariaruz rerū diutiꝰ in ea durare nō poſſe. certꝰ
neminez poſſe īpugnationes ſolitudinis tolerare
niſi euz qui proprijs māibꝰ victū ſibimet fuerit pa-
rare cōtētus. Quo reſpōdente nihil ſe nec noſce
nec ꝑualere ex his q̄ illic exercebant a frībus ope-
rari preter librariā manū. ſi tamē vllus ī egypti re-
gione latinū codicē vſui eſſet habiturus. tunc ille
tandē nactus occaſionez qua poſſet deſideratum
pietatis opus velut debiti colore mercari. ex deo
hec inuenta eſt inquit occaſio. Nam olim quere-
baz qui apoſtoluz latina mihi manu perſcriberet.
Eteni habeo fratrez militie laqueis obligatuz. ⁊
apprime latinis inſtructum. cui de ſcripturis ſan-
ctis aliquid ad legenduz edificationis eius obtē-
tu tranſmittere cupio. Itaꝫ Symeone hanc oc-
caſionez velut a deo oblataz ſibi gratanter ſuſci-
piente. ſenex quoꝫ colorē ſub cuius pretextu pie-

tatꝭ opus libere poſſet implere. libētius āplexus.
cōfeſtiz nō ſoluz vniuerſas ei neceſſitates ſub ob-
tētu mercedū totius anni conuexit. verūetiā mē-
branas ⁊ vtenſilia que ad ſcribendum neceſſaria
erant comportans. recepit poſt codicem ſcriptuz
nullis vſibus vel cōmodis profuturum. quippe
vniuerſis in illa regione noticia lingue huius pe-
nitus ignaris. preter id quod hac ſubtilitate ſum-
ptuꝫ prolixiore mercatus eſt. quemadmoduz ⁊
ille ſine confuſionis verecundia. merito laboris ⁊
operis ſui neceſſaria victus alimenta perciperet.
⁊ ipſe munificentie ſue pietatem tanꝙ debiti ne-
ceſſitate compleret. eo abundantius mercedem
ſibi conquirēs. quo ambitu maiore peregrino fra-
tri non ſolum victus neceſſaria. verūetiaz operis
inſtrumenta ⁊ operandi occaſionem pariter con-
tuliſſet.

¶ De pueris qui deferentes ad egrotantē ficus
nō ꝯguſtatꝭ eiſdē fame ī heremo defecerūt. Ca. xl.

Ed quoniam in loco vbi de ieiunioruz
ſ ⁊ continentie rigore dicere aliquid pro-
poſuimus. affectio ⁊ opera charitatis vi-
dentur admixta rurſum ad propoſitum reuerten-
tes quoddaz pueroruz etate nō ſenſu factuz me-
morabile opuſculo huic inſeremus. Naz cum vl-
tra omnez admirationez ficus quidam de ama-
reore libie partibus velut rē ante ī loco non viſā
abbati Iohanni economo in heremo ſcythij detu-
liſſet. qui diſpenſationez ipſius eccleſie tēporibus
beati paphnutij ꝑſbiteri ab eodez ſibi creditā gu-
bernabat. hic confeſtiz eas ad ſenē quēdaz qui in-
interioribus deſerti mala valitudine laborabat
per duos adoleſcentulos miſit. Siquidez decem
⁊ octo milibus lōge ab eccleſia cōmanebat. Qui
pomis acceptis. cum ad predicti ſenis tenderēt
cellaz. quod ibi perfacile ſolet etiam ſenioribus
euenire. infuſa repente denſiſſima nebula tramitē
recti itineris perdiderunt. Cūꝫ tota die ⁊ nocte
diſcurrentes per auiaz heremi vaſtitatē. nequaꝙ
potuiſſent egrotantis cellulaz reperire. tam itine-
ris laſſitudine ꝙ inedia ſitiꝫ confecti. fixis geni-
bus in orationis officio ſpūz domio reddiderūt.
Qui poſt hec veſtigioruz ſuorū indicijs diutiſſi-
me perquiſiti. que in locis illis arenoſis tanꝙ ni-
uibus impreſſa ſignantur. donec ea vel leui vēto-
ruz flatu tenuis arena diſcurrens rurſus operiat
inuenti ſunt ficus intactas vt acceperant reſeruaſ-
ſe. eligentes ſcz animam magis ꝙ fidem depoſiti
prodere. vitamꝫ potius amittere tēporalem ꝙ
ſenioris violare mandatum.

¶ Sententia abbatis macharij de obſeruantia
monachi vel tāꝙ diutiſſime victuri vel tanꝙ quo-
tidie morituri. Ca. xli.

Huc vnū beati macharij profertur no-
a bis ſalutare mandatuz. vt libellum ieiu-
nioꝝ ⁊ cōtinētie tāti viri claudat ſenten-
tia. Ita inquit debere monachum ieiunijs operā

2009 Ministerio de Cultura

dare vt cētū ānis i corpoꝛe cōmoꝛaturū. ita motꝰ animi refrenare. ꝛ iniuriaꝝ obliuiſci. triſticiaſqꝫ reſpuere. doloreſ quoqꝫ ac dtrimēta ꝯtēnere tāqꝫ quotidie morituꝝ. In illo nāqꝫ vtilis eſt prudēſqꝫ diſcretio. equali monachū diſtrictiōe faciēs ſemp ince dere. nec pmittēs ſub occaſiōe debilitatꝭ corpoꝛis ꝺ arduis ad pniciosiſſima prupta deuolui. i hoc vero magnanimitas ſalutaris. que valeat nō ſolū q̄ vidētur proſpera mūdi ꝑſētis deſpicere. verūetiā aduerſis triſtibuſqꝫ nō frāgi. ꝛ ea velut pua nullaqꝫ contemnere. illic habēs iugiter firū ſue mētis intuitū. quo quotidie ſingulꝭqꝫ momētis acceſſedū eſſe ſe credit.

¶ Explicit de ſpiritu caſtrimargie liber quintus.

¶ Incipit liber ſextꝰ de ſpiritu fornicatiōis. Ca. i.

Secūdū nobis certamē eſt traditiōe patrū aduerſus ſpūꝫ fornicatiōis. lōgū ꝑ ceteris ac diuturnuꝫ ꝛ ppaucis ad purū deuictū imane bellū. ꝛ qꝺ cū a p̄io tēpoꝛe puberꝫ tatꝭ ipugnari icipiat hominū genꝰ. nō niſi p̄ꝰ cetera vicia ſupent̄ extīguit. Duplex nāqꝫ ē oppugnatio gemio armata vicio cōſurgēs ad pliū. ꝛ idcirco ſimiliter ei gemia ē acie reſiſtēdū. Siquidē vt moꝛbo carnis aieqꝫ ꝯcertū vires acgrit. ita niſi vtriſqꝫ pariter dimicātibꝰ nequit debellari. Nec. n. ſufficit ſolū corpoꝛale ieiuniū ad cōquirēdaꝫ vel poſſidēdā ꝑfecte caſtimōie puritatē. niſi ꝑceſſerit ꝯtritio ſpūs ꝛ oꝛatio cōtra hūc imūdiſſimū ſpūꝫ ꝑſeuerās. deiñ ꝯtinuata meditatio ſcripturarū. huicqꝫ fuerit ſcia ſpiritalis adiūcta. laboꝛ ēt opuſqꝫ manuū iſtabiles coꝛdis puagatiōes coercēs ac reuocās. ꝛ añ omnia fūdata fuerit humilitas vera. ſine qua nullius penitꝰ vicij poterit vnq̄ꝫ triumphus acquiri.

¶ De principali coꝛrectione aduerſus ſpiritū foꝛnicationis. Ca. ij.

Principalit̄. n. vicij huius coꝛrectio de coꝛdis ꝑfectiōe deſcēdit. ex quo ēt huiꝰ moꝛbi virus dñi voce ꝓdire ſignat̄. De coꝛde in ḡt exeūt cogitatiōes male. homicidia adulteria foꝛnicatiōes furta falſa teſtimōia ꝛc. Illud ergo ē pmitus expiādū vnde fōs vite ꝛ moꝛtis manare cognoſcit dicēte Salomōe. Omni cuſtodia ſua coꝛ tuū. Ex hiis. n. ſūt exitus vite. Caro. n. eiꝰ arbitrio atqꝫ iperio famulat̄. ꝛ idcirco ſūmo ſtudio pſimonia ieiunioꝝ ſecrāda eſt. ne eſcarū abūdantia refecta caro. ꝑceptis anie ſalutaribꝰ aduerſata. rectoꝛē ſuū ſpūm deijciat inſoleſcens. Ceterū ſi omneꝫ ſūmā i caſtigatiōe tm̄ coꝛpoꝛis collocemꝰ. aīa nō ſimiliter a ceteris vicijs ieiunāte. nec meditatiōe diuina ꝛ ſpiritalibus ſtudijs occupata. neqꝫ ad illud ſublimiſſimū vere integritatꝭ faſtigiū poterimꝰ aſcendere. illo qꝺ i nobis eſt pncipale. puritateꝫ coꝛpis nr̄i ifeſtante. Opoꝛtet ergo nos mundare prius iuxta ſententiā domini. id quod intus eſt calicis ꝛ paraſidis. vt fiat ꝛ id quod deſoꝛis eſt mundum.

¶ Quātū ad ſupandū foꝛnicatiōis viciū remedij cōferat cū continentia ſolitudo. cap. iij.

Deniqꝫ cetera vicia ēt vſu hominū ꝛ exercitio quotidiāo purgari ſolēt. ꝛ quodammō ipſius lapſus offenſione curari. vt puta ire. triſticie ipatientie languoꝛ. meditatione coꝛdis ac puigili ſolicitudie. fratrū etiā frequētia ꝛ aſſidua ꝓuocatiōe ſanāt̄. Dūqꝫ cōmota maniſeſtant̄ ſepꝰ ꝛ crebrius arguunt̄. quātotius pueniūt ad ſalutē. hic vero moꝛbꝰ. cū coꝛpoꝛis afflictiōe ꝛ cōtritione coꝛdis. ſolitudine quoqꝫ ac remotiōe indiget. vt poſſit ad integrū ſanitatis ſtatuꝫ pniciosa eſtuū febꝛe depoſita puenire. Sic plerūqꝫ certa egritudie laboꝛātibꝰ vtile eſt. vt cibi noxij ne oculoꝝ qdē ipſoꝝ obtutibus offerant̄. ne qꝺ aſpectꝰ occaſiōe deſideriū eis letale gignat̄. ita plurimū ꝯferat ad depellendū hunc ſpecialit̄ moꝛbū qes ac ſolitudo. vt mēs egra minie diuerſis figuris interpellata ad purioꝛē pueniēs cōtemplationis intuitum. facilius peſtiferum concupiſcentie fomitē radicitus poſſit eruere.

¶ Quid interſit iter caſtitatē ꝛ ꝯtientiā. ꝛ an vtraqꝫ ſimul ſemper habeatur. Ca. iiij.

Nemo tamē ex hoc negare nos putet etiā in cōgregatione fratrū poſitos iueniri cōtinētes. qꝺ perfacile fieri poſſe ꝯfiremur. Aliud eniꝫ eſt continēteꝫ eſſe. ideſt eucratrē. aliud caſtum. ꝛ vt ita dicaꝫ in affectuꝫ itegritatis vel icoꝛruptiōis trāſire. qꝺ dicitur acon. Que v̄tus illis ſol' tribuit maxie qui v̄gines vel mente vel carne pdurant. vt vterqꝫ iohānes i nouo teſtamēto. in veteri quoqꝫ helias. hieremias. daniel fuiſſe noſcunt̄. In quoꝝ gradu hi quoqꝫ nō imerito reputabunt̄. q poſt exꝑimēta coꝛruptiōis ad ſimileꝫ puritatis ſtatū ꝑ laboꝛeꝫ lōguꝫ ꝛ induſtriaꝫ integritate mētis ꝛ coꝛpoꝛis ꝑuenerūt. ꝛ aculeos carnis nō taꝫ ipugnatione ꝯcupiſcentie turpis q̄ꝫ nature tantūmō motu ſentiunt. Queꝫ ſtatuꝫ dicimus difficillime poſſe iter hominū turbas apphedi. Vtruꝫ vero ꝛ hoc poſſibile ſit. vnuſquiſqꝫ nō nr̄a ſententia expectet agnoſcere. ſed cōſcientie ſue rimet̄ examine. Ceterū continentes multos exiſtere nō dubitamus. q ipugnationē carnis. quā vel raro vel quotidie ſuſtinēt. ſeu metu gehēne ſeu deſiderio regni celoꝝ extinguūt atqꝫ cōpeſcūt. Quos ſenioꝛes ſicut ꝓnūciant poſſe nō penitus incentiuis obꝛui vicioꝝ. ita ſecuros ꝛ inſaucia tos ſemper exiſtere nō poſſe definiūt. Neceſſe ē. n. vnumqueqꝫ in colluctatione poſitum. q̄uis frequēter aduerſarium vincat ac ſuperet. ꝛ ipſum tamen aliquando turbari.

¶ Nō ipugnatio foꝛnicationis ſolo humano ſtudio nō poſſit euinci. Ca. v.

Quapropter ſi nobis coꝛdi eſt. agonē ſpiritaleꝫ cū apl'o legitie decertare. hūc imundiſſimū ſpūꝫ ſupare omni mētis itētione. nō noſtris viribꝰ cōſidetēs. hoc. n. induſtria humana ꝑficere nō pualet. ſꝫ opitulatiōe dñi feſtinemus. Tandiu nāqꝫ hoc vicio animā neceſſe eſt ipugna

ri. donec ſe bellū gerere ſupra vires ſuas agnoſcat. nec labore vel ſtudio ꝓprio victoriā obtinere ſe poſſe. niſi dñi fuerit auxilio ac ꝓtectiōe ſuffulta.

¶ De peculiari gratia i mūere caſtitatis. Ca. vi.

c Tre vera cū i omnib⁹ virtutuꝫ ꝓfectib⁹. ⁊ cūctoꝝ expugnatiōe vicioꝝ. dñi ſit gratia atqꝫ victoria. in hoc pcipue peculiare bñficiū dei ac ſpeciale donū. ⁊ patrū ſētētia ⁊ expimēto purgatiōis ipſius maniſeſtiſſime declarat his. q eā meruerit poſſidere. Quodāmodo. n. exire de carne ē. i corpore cōmorātē. ⁊ vltra naturā ē fragili carne circūdatū. carnis aculeos nō ſētire. Et idcirco ipoſſibile ē hominē ſuis vt ita dixeri pēnis ad tā pcelſū celeſteqꝫ pmiū ſubuolare. niſi eū gratia dñi de terreno cōeno munere eduxerit caſtitatis. Nulla eteni vtute tā ꝓprie carnales hoies ſpiritalib⁹ angelis imitatione cōuerſatiōis equātur. ꝙ merito ⁊ gratia caſtitatꝭ p quā adhuc i terra degētes habēt ſ꜀ apl'ꝫ municipatū in cel'. qđ depoſita corruptela carnali habituros ſcōs ꝓmittit i futuꝝ. hic iā i cāne fragili poſſidētes.

¶ Exempluꝫ de agone mundiali ſcdm ſermoneꝫ apoſtoli. Ca. vij.

a Videamus qđ dicat apoſtol⁹. Omnis q i agone cōtendit. ab oib⁹ ſe abſtinet. Et quib⁹ oibus dixerit iquiram⁹. vt poſſit nobis ſpiritalis agonis iſtructio cōpatiōe carnal' acquiri. Illi eteni q in hoc agone viſibili ſtudēt legitime decertare. vtēdi omnib⁹ eſcis quas deſiderij libido ſuggeſſerit nō habēt facultateꝫ. ſed illis tm̄ quas eorundeꝫ certaminū ſtatuit diſciplia. Et nō ſolū interdictis eſcis ⁊ ebrietate omniqꝫ crapula eos neceſſe ē abſtinere. verū ēt cūcta iertia ⁊ ocio atqꝫ deſidia. vt quotidianis exercitiis iugiqꝫ meditatiōe virtus eoꝝ poſſit accreſcere. Et ita omni ſolicitudine ac triſticia negocijſqꝫ ſecularib⁹. affectu etiā ⁊ opere cōiugali efficiūtur alieni. vt preter exercitiū diſcipline nihil aliđ nouerit. nec vlli mūdiali cure penitus iplicētur. ab eo tantū q certamini preſidet ſperātes quotidiani vict⁹ ſubſtantiaꝫ. ⁊ corone gloriā. cōdignaqꝫ pmia victorie laude cōquirere. Atqꝫ itantū ſe mūdos ab omni coit⁹ pollutiōe cuſtodiūt. vt cū ſe preparant ad agonū certamina. ne qua forſitā p ſōnū nocturna deluſi fallacia. vires minuāt multo tēpore ꝯquiſitas. laminis plūbeis renuꝫ cōtegāt loca. quo. ſ. metalli rigore genitalib⁹ mēbris applicito. obſcenos humores valeāt inhibere. itelligētes ſe ꝓculdubio eſſe vincēdos. nec iā poſſe ꝓpoſituꝫ certamē adeptū viribus adimplere. ſi prouiſam pudicicie ſoliditatē fallax noxie voluptatis imago corruperit.

¶ De cōparatiōe purificatiōis eoꝝ q in terreno agone certamē habituri ſunt. Ca. viij.

i Taqꝫ ſi agonis mūdialis intelleximus diſciplinaꝫ. cui⁹ exēplo beat⁹ apoſtolus nos voluit erudire. docēs quāta i illa ſit obſuatio. quāta diligētia. quāta cuſtodia. qđ nos ꝯueniet facere. q puritate oportebit cuſtodire noſtri corporis atqꝫ aīme caſtitatē. quos neceſſe ē quotidie ſacroſanctis agni carnib⁹ veſci. quas nec ē imūdū ꝯtigere ēt veteris legis pcepta pmittūt. In leuitico naqꝫ ita pcipit. Omnis mūdus māducabit carnes. Et anima q̄cūqꝫ comederit de carnib⁹ ſacrificij ſalutaris qđ ē dñi. in qua ē imundicia. pibit corā domino. Quātū igit integritatꝭ ē munus. ſine q ēt illi q erant ſub veteri teſtamēto. ſacrificijs typicis nō poterant intereſſe. ⁊ qui huius mundi corruptibilem coronā cupiunt adipiſci nequeunt coronari.

¶ Quantam ſēper cordis puritatē parare dei oculis debeamus. Ca. ix.

i Taqꝫ omi cuſtodia cordis noſtri ſunt latebre primit⁹ expiāde. Qđ eni illi i corporis puritate cupiūt aſſequi. nos debem⁹ ēt i archanis cōſciētie poſſidere. in qua dñs arbiter atqꝫ agonithera reſidēs. pugnā curſus ⁊ certaminis nři iugiter expectat. vt ea q i ꝓpatulo horremus admittere. ne intrinſecus quidē coaleſcere incauta cogitatione patiamur. ⁊ i qb⁹ humana cognitiōe ꝯfundimur. ne occulta quidē conhibētia polluamur. Que licet poſſit hominū pterire noticiā. ſanctoꝝ tamen angeloꝝ ipſiuſqꝫ omnipotētis dei ſciam quā nulla ſubterfugiunt ſecreta latere nō poterit.

¶ Qđ ſit idiciū pfecte ⁊ integre puritatꝭ. Ca. x.

c Uius puritatis hoc erit euidens indiciuꝫ ac plena ꝓbatio. ſi vel nulla imago illiciēs quieſcētib⁹ nobis ⁊ i ſopore laxatis occurrat. vel certe interpellās nullos ꝯcupie mot⁹ valeat excitare. Licꝫ ei ad plenā pcti noxā tal' cōmotio minime cōputet. tn̄ necdū pfecte mentis indiciū eſt. nec ad purum excocti vicij maniſeſtatio. cū per fallaces imagines huiuſmodi operatur illuſio.

¶ Quo vicio illuſio nocturna ꝓcedat. Ca. xi.

q Ualitas. n. cogitationū q̄ diſtētiōibus diei negligētius cuſtoditur. ꝓbat quiete nocturna. Et idcirco cū itercefferit aliq talis illuſio. nō culpa ſōni credēda eſt. ſed negligētia tpis pcedentis. ⁊ maniſeſtatio morbi latentis itrinſecus. quē nō primit⁹ noctis hora pturijt. ſed itimis anie recōditū fibris ad cutis ſupficieꝫ ſomni refectiōe ꝓduxit. arguens occultas eſtauꝫ febres quas p totuꝫ diei ſpaciū noxijs cogitatiōib⁹ paſti ꝯtraximus. vt ſolent male quoqꝫ valitudies corporū nō ea colligi tempeſtate q̄ vident emergere. ſed negligentia ſunt pteriti temporis acquiſite. quo paſtus quis ipudenter eſcis ſaluti contrarijs noxios humores ſibimet letaleſqꝫ contraxit.

¶ Qđ carnis puritas ſine mundicia cordis nequeat obtineri. Ca. xij.

i Deoqꝫ humani generis creator ⁊ ꝯditor deus. opificij ſui naturā pre omnib⁹ emendationemqꝫ cognoſcens. illuc curā adhibuit medicie vñ cās morbi pricipalit nouerat emanare. quicūqꝫ iquiens viderit mulierē ad ꝯcupiſcēdū eā. iā mechat⁹ eſt eā i corde ſuo. Petulātes oculos notans. nō tā eos arguit ꝙ illū interioreꝫ ſenſuꝫ q officio eoꝝ male vtit ad videndū. Cor nāqꝫ eſt.

2009 Ministerio de Cultura

egrū ⁊ ſauciū libidinis telo qđ ad ꝯcupiſcēdū videt bñficiū itruit⁹ recte ſibimet a creatore ꝯceſſū ſuo vicio ad opū prauoꝝ miſteria ꝯtorquēs.⁊ i ſemetipo recūditū ꝯcupiſcētie morbū ꝯteplatōis occaſiōe ꝓducens. Idcirco huic pcipit ſalutare mādatū:cui⁹ vicio peſſim⁹ lāguor viſus occaſiōe ꝓcedit. Nō.n. d:oi cuſtodia ſua oculos tuos.quos vtiqꝫ oportuit pricipalr cuſtodiri ſi ex ipis ꝯcupiſcētie ꝓdiret aſfect⁹:nihil.n.apl'i⁹ oculi ꝙ ſimplex aime pbēt viſionis officiū.ſꝫ dicit.oi cuſtodia ſua cor tuū:illi potiſſimū ipoſita medicina qđ vbiqꝫ abuti poteſt ad vidēdū oculoꝝ miniſterio.

¶ Que ſit purgatōis carnal' pria cuſtodia.ca.xiij.

b Ec erit igit purgatiōis h⁹ pria cuſtodia: vt cū mēti nr̃e mēoria ſex⁹ feminei ꝑ ſubtilē ſuggeſtiōeꝫ diabolice callidıtat̄ obrepſerit.primū recordatiōe pmiſſa mr̄is:ſoroꝝ:pareᷤuꝫ ſeu certe feminaꝝ ſcāꝝ.quātoti⁹ eā de nr̄is receſſib⁹ extrudere feſtinem⁹:ne ſi fuerim⁹ i ea diuti⁹ imorari occaſiōe ſex⁹ ſemel indepti.illex maloꝝ ad eas pſonas exide ſubtilit̄ dꝫuoluat ac pcipitet mētē.ꝑ quas noxias cogitatōes poſſit iſerere. Quāobrē illi⁹ pcepti iugit meminiſſe debem⁹:oi cuſtodia ſua cor tuū ⁊ ſm dei pricipale mādatū ſolicite ſpenē obſuare noxiū caput.i.cogitatiōnū malaꝝ pricipia.qb⁹ ſpe re i aiaꝫ nr̄aꝫ diabol⁹ tēptat:nec ſinam⁹ ꝑ negligētiam penetrare i cor nr̄um reliquū ei⁹corp⁹.i.oblectatiōis aſſenſū. Qui ꝓculdubio ſi fuerit itro miſſus: morſu virulento mētē iterimet captiuatā. Emergētes ēt peccatores terre nr̄e.i.ſenſus carnaleſ i matutinis ſui ort⁹ noſ oportet extinguere:⁊ dū adhuc paruuli ſunt allidere filios babylonis ad petraꝫ. Qui niſi dū tenerrimi ſunt fuerit enecati.adulti ꝑ cōbiuētiā i pnicie nr̄aꝫ validiores iſurgēt.aut certe non ſine magno gemitu ac labore vincent. Dū.n.fortē ſ.ſpirit⁹ noſter domū ſuā cuſtodit armat⁹.receſſus cordis ſui dei tiore cōmuniēs.i pace erit oīs ſubſtātia ei⁹.i.emolumēta laboꝝ ac vtutes lōgo tpe cōqſite. Si āt fortior ſupueniēs vicerit eū.i.diabol⁹ cogitatiōnū ꝯſenſu.arma ei⁹ diripiet i qb⁹ ꝯfidebat.i. mēoriā ſcripturaꝝ vel tiorē di.⁊ ſpolia ei⁹ diuidet. virtutū.ſ.merita ꝑ cōtraria vicia qꝫqꝫ diſpgens.

¶ Qđ nō laudē ſtudeam⁹ texere caſtitat̄:ſed effectū ei⁹ exponere. Cap.xiiij.

c Ꝉ vt cūcta pterea ꝙ in ſcis ſcripturis ob laudē virtut̄ hu⁹ iſta ſūt:nō.n.mihi ꝓpoſitū ē laudē texere caſtitat̄.ſꝫ qualitatē ipius vel queadmodū acqri vel cuſtodiri dꝫbeat ⁊ ꝗ ſit finis ei⁹.patrū traditionib⁹explicare:vnā tm̄mō ponā beati apl'i ſniaꝫ.qua pateat qualit illā theſſalonicēſib⁹ ſcribens.⁊ vtutib⁹ p̄tulerit vniuerſis.tali cā verbi nobilitate cōmendans.

¶ Qđ ſpecialiter caſtitat̄ virt⁹ ab apoſtolo ſanctimonia nūcupet. Cap.xv.

b Ec ē igt volūtas dei ſcificatio vr̄a. Et ne forte dubiū nobis relinqret vl' obſcuꝝ qđ nā ſcificatiōnē voluerit appellare.vtrū iuſticiā.an charitatē.an hūilitatē.an patiētiā:i oib⁹.n. iſtis vtutib⁹ credit acqri ſcificatio:iſert ⁊ māifeſte dꝫſignat qđ ꝓprie ſanctificationē voluerit appellare. Hec ē volūtas di ſcificatio vr̄a.vt abſtineat̄ vos ingt a fornicatiōe:vt ſciat vnuſqſqꝫ vr̄uꝫ vas ſuū poſſidere i ſcificatiōe ⁊ honore.nō i paſſiōe deſiderij ſicut ⁊ gētes ꝙ ignorāt deū. Uides qb⁹ eā laudib⁹ ꝓſequat.honore vaſis.i.corporis nr̄i.⁊ ſcificatōeꝫ eā appellāt. Igit ecōtrario q i paſſiōe dꝫſiderij ē:i ignominia ⁊ i imūdicia ꝯſiſtit.⁊ alien⁹ a ſcificatiōe vſat. Tertio quoqꝫ poſt pauca iſert.rurſus ſcimoniā eā ꝓnūciāſ. Nō.n.vocauit nos de⁹i ignominiā:ſꝫ i ſcificatiōnē. Itaqꝫ q hec ſpnit.nō hoieꝫ ſpnit.ſꝫ deū:q ēt dꝫdit ſpūꝫ ſuū ſcūꝫ i nobiſ. Auctoritatē quoqꝫ pcepto ſuo iuiolabilē iūxit:dicēs. Qui hec ſpnit.i.ꝗ de ſcimonia pſat⁹ ſū.nō hoieꝫ ſpnit:hoc ē.me q hec pcepio.ſꝫ deū q i me loqt:ꝗ ēt ſpiritui ſuo ſcō cor nr̄m habitaculū dꝫputauit. Cernis ſimplicib⁹vbis ac puris qb⁹eā pconijs quātiſqꝫ extulerit laudib⁹:pmuꝫ vtuti huic ſcificationē ꝓprie tribuēdo:deide ꝑ hanc aſſerēs vas nr̄i corporis ab imūdicia liberādū:tertio qđ abiecta ignominia ⁊ ꝯtumelia.i honore ſit ⁊ ſcificatiōe māſuꝝ:poſtrēo ꝙ ſūma ē pfecti pmij ac beatitudinis rēuneratio.ꝑ hanc habitatorem pectoris noſtri ſanctū fore ſpūm deſignauit.

¶ De alio apl'i teſtionio ſup eadē ſcimonia.c.xvi.

c Ꝉ licet ad finē libelli tēdat oro.aliō adhuc ſiſe huic pter miſſū eiuſdē apl'i teſtioniū ponā. Ad hebreos nāqꝫ ſcribēs pacē igr ſectamini cū oib⁹ ⁊ ſcimoniā:ſine qua nēo videbit deum. Hic quoqꝫ euident ſine ſcimonia quā ſolet integritatē ment̄ vel puritatē corporis appellare ꝓnūciauit deū penit⁹ videri nō poſſe. Sigdē ⁊ hic ſimilit iſert eūdē ſēſū explanās.ne qs fornicator aut ꝓphanus vt eſau.

¶ Qđ ſpes ſublimioris pmij dꝫbeat cuſtodiā caſtitat̄ augere. Cap.xvij.

i Ꝉacꝫ quātū ſublime celeſteqꝫ ē pmiū caſtitat̄.tāto grauiorib⁹ aduerſarioꝝ iſidijs laceſſit. Et idcirco ꝓpēſi⁹ nobis ē.nō ſolū cōtinētia corporis verū etiā contritio cordis aſſiduis orōnū gēitib⁹ adhibēda:vt cliban⁹ carnis nr̄e queꝫ rex babyloni⁹ icētiuis ſuggeſtionū carnaliū ſuccēdere nō dꝫſiſtit.dꝫſcēdēte i corda nr̄a rore ſciſpūs extinguat.

¶ Qđ ſicut abſqꝫ hūilitate caſtitas obtineri non pōt:ita ſine caſtitate ſciētia. Cap.xviij.

c Eteni hāc ſeiore aiūt apphēdi ñ poſſe niſi pri⁹ hūilitat̄ i corđ fūdamēta fuerit collocata:ita ne ad fōtē qdē ve ſcie pueniri poſſe dꝫñiūr.dꝫdec penetralib⁹ aie nr̄e radix vicij hui⁹ iſederit:⁊ poſſibile qdē eē itegritatē ſine ſcie gr̄a repiri.i poſſibile vo ſciaꝫ ſpiritalē ſine itegritat̄ caſtimonia poſſideri. Dꝫz ⁊ diuerſa ſūt dꝫa ⁊ nō oibuſ vna gr̄a ſpūſci tribuit:ſꝫ ad quā ſe vnuſqſqꝫ ſtudio vl' induſtria ſua dignū aptūqꝫ pbuerit. Deiqꝫ cū i oib⁹apoſtol' ſcis vt⁹ itegritat̄ pfecta fuiſſe credat:abūdāt⁹

2009 Ministerio de Cultura

tamen ſcientie donuꝫ exuberauit in paulo:qꝛ ſe ad
hanc aptū ſolerti ſtudio atqꝫ induſtria preparauit.
¶ Snia ſci baſilij epi ꝺ ꝗlitate vginitatꝭ ſue. c.xix.
Ert ſci Baſilij ceſarieſiſ epi diſtricta ſnia.
f ⁊ mulierē iḡt ignoro:⁊ vgo nō ſū. Intātuꝫ
tellexit icorruptionē carnis.nō tā i muli-
eris eē abſtinētia ꝙ̄ i itegritate cordis:q̄ ve icorrup
tā ꝑpetuo ſcimoniā corporis vel tiore ꝺi vel amore
caſtitatis cuſtodiat.
¶ Qui finis ve itegritatꝭ ac puritatꝭ ſit. Ca.xx.
Tacꝫ hic ē itegritatꝭ finis ac ꝑfecta ꝓbatio
i ſi qeſcētibꝰ nobis titillatio voluptatꝭ nulla
ſbrepſerit. ac ꝓ neceſſitate nē noq icōſcijs
cōcretiōes egerāt obſcene. Quas ſic abſciōre ꝑ oia
⁊ ipꝑetuū āputare ſuꝑ naturā ē.ita reuocare ad ine
uitabilē rariſſimāqꝫ nature neceſſitatē ſūme vtutꝭ ē:
q̄ pulſare mōachū duobꝰ iterpoſitꝭ mēſibꝰ ſolet. Qꝺ
tñ dictū ſit ſm nſaꝫ expiētiā nō ſm ſniam ſenioꝝ: a
qbꝰ ēt he mēorati tēporis iducie admodū iudicabā
tur āguſte:quas ſi h̄ mō quo ab ipis ꝑcepimꝰ volue
rimꝰ exponere.his forte q pro negligētia ſua vel re-
miſſiore ſtudio puritatē hāc minꝰ expti ſūt.icredibi
lia vel ipoſſibilia deſcripſiſſe credemur.
¶ Quēadmodū ꝑfecte puritatꝭ ſtatū retinere poſ-
ſimus. Cap.xxi.
Uꝫ ſtatū ita tenere ꝑpetuo poterimus.ac
q nunqꝫ naturalē modū nec tēpꝰ excedere ſu
piꝰ ꝯphēdū:ſi deū nō ſolū ſecretoꝝ actuum
nſoꝝ verū etiā cogitationū iternaꝝ diurnū pariter
nocturnūqꝫ iſpectorē eē ⁊ ꝯſciū cogitemꝰ.ac ꝓ oibꝰ
q̄ i noſtro corde verſant ſicut pro factis ⁊ opibꝰ no
ſtris rōneꝫ nos ei reddituros eē credamꝰ.
¶ Uſqꝫ ad quē modū poſſit itegritaſ corporis nſi
ꝑduci.vel qꝺ idiciū ſit ad purū mētꝭ excocte. c.xxij.
Ac vſqꝫ igit feſtinādū ē nobis.⁊ eo vſqꝫ ad
b uerſꝰ ai motꝰ vel carnis icētiua pugnāduꝫ
dōec iſta carnis ꝯdicio neceſſitateꝫ nature
expleat.nō ſuſcitet voluptatē.ꝯcretā exuberātiaꝫ ſi
ne vllo prurītu noxaqꝫ ꝓpellēs.nō pugnā ſuſcitās
caſtitati. Cetēꝝ mēs dū adhuc dormieſ imaginū vi
ſiōe ꝺludit.nouerit ſe necdū ad integrā ꝑfectioneꝫ
caſtitatꝭ excoctā.
¶ Remedia curatiōis qbus ꝑfecta poſſit cordis ⁊
corporis noſtri puritas ꝑmanere. Cap.xxiij.
Sit vt illuſiōes he ne dormiētibꝰ qdē nob
i ſubrepe valeāt equale moderatūqꝫ ſemꝑ te
nēdū ē ieiuniū. Quiſqꝫ.n.mēſura diſcreti
onis excedit:neceſſe ē vt modū quoqꝫ remiſſiōis ex
cedat. Qua ſequalitate ꝺrētꝰ ab hoc trāqllitatꝭ pla
niſſimo ſtatu ſine dubio reuocabit:nunc qdē nimia
ſanitate ꝺfectꝰ.nūc āt cibo ꝓpēſiore diſtētꝰ. Cū im-
mutatiōe ſiqdē refectiōis.qualitatē quoqꝫ puritatꝭ
nr̄e neceſſe ē imutari. Deīde iugis hūilitas ac pati
entia cordis adhibēda ꝑpetuo ē:atqꝫ itēta aduerſꝰ
irā vel ceteras paſſiōes ꝑ oīē cautio. Ubi.n.furoriſ
iſederit virꝰ:libidinis quoqꝫ neceſſe ē icēdiū pene-
trare. Ante oia vo ꝑuigil neceſſaria ē ſolicitudo no-
cturna.nā ſic puritaſ ⁊ cuſtodia diei nocturnā ꝑpa
rāt caſtitatē:ita nocturne vigilie cordi parit ⁊ obſ-
uatiōi diurne ſtatū ſolidiſſimū roburqꝫ ꝑmittunt.

¶ Explicit de ſpiritu fornicatiōis liber ſextus.
¶ Incipit liber ſeptimꝰ ꝺ ſpiritu philargyrie.ca.i.

Ertiꝰ nobis ꝯflictꝰ ē aduerſꝰ phi
largyriā quā nos amorē pecunia
rū poſſumꝰ appellare:ꝑegrinū bel
c lū ⁊ extra naturā:nec aliūde i mo
nacho ſumēs ꝑncipiū.ꝙ de corru
pte ac torpide mētꝭ ignauia:⁊ ple-
rūqꝫ initio abrenūciatōis male ar
repto.⁊ erga deū tepido amore fūdato. Cetera nā
qꝫ vicioꝝ icitamēta hūane ipſa nature.velut igeni-
ta vident i nobis habere ꝑncipia.⁊ quodāmō inui-
ſcerata carni:ipiqꝫ ꝓpemodum coeua natiuitati di-
ſcretionē boni maliqꝫ ꝑueniūt:⁊ licet pria arripiāt
hoiem longo tamē labore vincunt.
¶ Quā ꝑniciosus ſit morbus philargyrie. Ca.ij.
Ic vo morbꝰ poſteriꝰ ſuꝑueniēs ⁊ extriſecꝰ
b accedēs aie:quāto faciliꝰ caueri poteſt ac re
ſpui.tāto neglectꝰ ⁊ itro miſſus ſemel cordi
ſit ꝑnicioſior cūctꝭ difficiliuſqꝫ ꝓpellit. Maloꝝ nā
qꝫ oiuꝫ efficit radix.multiplices fructificāſ fomites
vicioꝝ. ¶ Que nob i vicijs nālibꝰ ſit vtilitaſ. c.iij.
Tputa carnis ſimplices motꝰ nōne vide
v mus nō ſolū i pueris i qbꝰ adhuc inocen-
tia boni maliqꝫ ꝑuenit diſcretionē.verū in
paruulis atqꝫ lactētibꝰ. Qui cū ne initiū qdē vlliꝰ li
bidinis i ſemetipis habeāt:motꝰ carnis naturali in
citamēto ſibi ieſſe ꝺſignāt. Ire quoqꝫ aculeoſ truces
nōne ſimilr i paruulis iā vigere cōſpicimꝰ.⁊ anteqꝫ
patiētie vtutē agnoſcāt.iniurijs eos cernimꝰ cōmo-
ueri.⁊ vboꝝ ſentire ēt ꝑ iocū iniurias irrogatas:ac
nōnūqꝫ cū ꝺſint vires.volūtas tñ vltiōis ira iſtigā
te nō ꝺeſt.nec hoc dico qꝛ vocē naturā ꝯditōis i cul
pā:ſꝫ qꝛ aſſerā motꝰ hos q ꝓcedūt ex nobis quoſdā
qdeꝫ vtilitatꝭ cauſa nobis iſtos.quoſdā vero negli
gentie vicio ac male volūtatꝭ arbitrio extriſecꝰ itro
ductos. Hi nāqꝫ quos ſupra diximꝰ motꝰ carnales
ob reparationē ſobolis ⁊ poſteritatꝭ ꝓpaginē ſuſci-
tandā.vtilit ſūt corpori noſtro ꝓuidētia creatoris
inſiti:nō ad ꝑpetrāda ſtuproꝝ flagicia ⁊ adulteria
q̄ legis ēt auctoritate dānant. Ire etiaꝫ aculeos nō
ne ſaluberrime nobis itelligimꝰ attributos.vt nr̄is
vicijs ⁊ erroribꝰ iraſcētes.virtutibꝰ potiꝰ ac ſpirita
libus ſtudijs occupemur.ꝺem charitatē deo.⁊ pati
entiaꝫ noſtris fratribꝰ exhibentes. Triſtitie quoqꝫ
vtilitas quāta ſit nouimꝰ:que inter cetera vicia cuꝫ
in cōtrariū affectuꝫ eſt mutata cōnumerat. Eſt eni
⁊ ſecundū dei timoreꝫ ꝑneceſſaria.⁊ ſecundū ſecu-
lū admoduꝫ pernicioſa:vt docet apl̄us dicēs. Que
enim ſecunduꝫ deum eſt triſtitia:penitentiaꝫ ad ſa-
lutem ſtabilem operatur:ſeculi autem triſtitia mor
tem operatur.

2009 Ministerio de Cultura

¶ Qđ ieſſe nobis quedā naturalia vicia ſine crea
toris dicamus iniuria. Cap. iiij.
On ergo ſi dixerimus hos motꝰ a creato
n re inſertos nobis ex eo culpabilis ille vide
bit. ſi neq̃ter his abuſi maluerimꝰ eos ad
noxia potiꝰ miſteria detorq̃re: ⁊ velimꝰ pro iſtructu
oſis ⁊ ſecularibꝰ lucris. nō ꝓ ſalutari penitētia ⁊ vi
cioꝝ correctiōe triſtari: vel certe ſi nō nobiſmetipis
vtilit. ſꝫ ɔtra iterdictū dn̄i nr̄is fratribꝰ iraſcamur:
velut ſi ferrū qs ad neceſſariū ⁊ vtile miſteriū ɔtri
butū ad necē voluerit iſontiū retorq̃re. nō ex hoc in
ſamabit materie ɔditorē ſi qđ ille ad vſuꝫ bn̄ viuen
di aptū ac neceſſariū ꝓſtitit. iſte h̄ vſuſē ad nocēdū.
¶ De vicijs q̄ extra naturalē motum noſtro vicio
contrahuntur. Cap. v.
Jcimus tn̄ q̄dā vicia ſine vlla p̄cedēte na
d turali occaſiōe ɔcreſcere. ſꝫ ſoliꝰ corrupte
ac male volūtatꝫ arbitrio: vt ē iuidia ipaq̄
ēt philargyria: q̄ cū nulla habeāt i nobis de natura
li iſtictu pricipia. extrinſecꝰ cōtrahunt. Que tamen
quātū facilia ſunt ad cauēdū ⁊ oportuna ad dclinā
dū. tātū occupatā mētē atq̄ poſſeſſaꝫ miſerā faciūt.
vixq̄ ad ſanitatꝫ cōcedūt remedia ꝑuenire: ſiue qđ
a dn̄o nō merent curari celeri medicia q ab his ſau
ciati ſūt q̄ vel ignorare vel vitare vel facilliē vicere
potuerūt: vel certe qđ male fundati virtutū ſtructu
raꝫ ⁊ perfectionis ſuſcipere culmen indigni ſunt.
¶ Receptus ſemel philargyrie morbus q̄ difficile
pellat. Ca. vi.
Uamobreꝫ nulli vilis deſpectuſq̄ videat
q hic morbus: q ſicut poteſt pfacile dclinari
ita ſi quēq̄ poſſederit ad ſanitatꝫ remedia
vix ꝑuenire cōcedit. Receptaculū nāq̄ eſt vicioꝝ
maloꝝq̄ oiuꝫ radix. ⁊ inextricabilis neq̄cie fomes
efficit dicēte aplo. Radix oim maloꝝ ē philargyria
i. amor pecunie. ¶ Quibus vicijs philargyria ge
neret: vel quātoꝝ maloꝝ ſit eadē ꝓcreatrix. ca. vij.
Ec igit cum remiſſaꝫ tepidāq̄ poſſederit
h mōachi mētē. primitꝰ eū i exigua ſūma ſo
licitās. iuſtos quoſdā ⁊ velut rōnabiles ei
colores ob quos vel reſeruare ſibi aliqđ pecunie d
beat vel parare deſcribit. Nā ⁊ ea q̄ p̄bent i mōaſte
rio q̄rit non eē ſufficiētia: ⁊ ſano robuſtoq̄ corpore
vix poſſe tolerari. Quid faciendū ſi valitudo mala
carnis emerſerit: ⁊ recōditū nō fuerit aliqđ peculia
re quo ſuſtētet īfirmitas. Preſtitionē mōaſterij eē
ꝑtenuē. ⁊ negligētiā erga egrotātes maximā. Si ꝓ
priū aliqđ nō fuerit quo cura corpori valeat adhi
beri miſere eē moriēdū. Jpm ēt veſtimētū nō ſuffi
cere qđ p̄bet. niſi ꝓcurauerit vnde ſibi aliud valeat
exhiberi. Poſtrēo nec diu poſſe i eodē loco vel mo
naſterio cōmorari: ⁊ niſi parauerit ſibi viatici ſum
ptꝰ euectiōiſq̄ trāſmarie mercedē. nō poſſe cū volu
erit trāſmigrare: ⁊ neceſſitate iopie coarratū. labori
oſā ac miſabilē abſq̄ vllo ꝓfectu vitā iugit tolerātu
rū: iopē ſe quoq̄ ſēp ac nudū nō ſine iproperio alie
na ſubſtātia ſuſtētādū. Jtaq̄ cū huiuſcemōi cogita

tiōibꝰ laq̄auerit mētē: qualr̄ vnū ſaltē dnariū acq̄re
re poſſit excogitat. Tūc peculiare opꝰ qđ exerceat
abbate iſcio ſolicita mēte ꝑq̄rit. Qđ vendens clā ⁊
oprato tādeꝫ potitꝰ nūmo. qualr̄ eū duplicet acriꝰ
vehementiuſq̄ torq̃tur. vbi repōat cuiue illum cre
dat ābiguꝰ. Deide qđ ex eo coemere. qualiq̄ eū cō
mercio valeat duplicare. cura grauiore diſtēditur.
Tuncq̄ illi ⁊ h̄ ex voto ceſſerit. auidior fames acere
ſcit auri: tātoq̄ vehementiꝰ ſuſcitat. quāto etiā ſum
ma lucri maior apponit. Cuꝫ pecunie eteni icremē
to rabies cupiditatꝫ auget. Tuꝫ deide vita lōgeua ꝓ
mittit: ſenectꝰ icurua: īfirmitates diuſe atqꝫ ꝓlixe: q̄
niſi maior ſumma i iuuentute fuerit p̄parata tolera
ri i ſenecta nō poſſint. Agit itaqꝫ ifelix aīa h̄ꝑtinis
nexibꝰ obligata. dū materiā male ɔgeſtā neqoire cu
ra ɔcupiſcit augere. peſteꝫ ſibi qua dixꝰ iflāmet ipa
parturiens: totaqꝫ lucri cogitatiōe poſſeſſa. nihil ali
ud reſpicit cordis ituitu q̄ vn̄ pecuniā parare vale
at. ꝑ quā poſſit d mōaſterij diſciplia q̄toti⁹ euolare.
nullā exhibēs fideꝫ vbi potuerit nūmi ſpes aliqua
reſulgere. Pro hac nō mendacij: nō piurij: nō fur
ti faciñ admittere phorreſcit nō fideꝫ frāgere: non
iracūdie noxio furore ſuppleri. Si quo q̄ a ſpe q̄ſtꝰ
dciderit. nō honeſtatꝫ nō hūilitatꝫ modū trāſcēdere
primeſcit: ſitq̄ ei ꝑ oīa vt alijs vent. ita huic aurū et
ſpes lucri ꝓ do. Vn̄ btūs aplꝰs huiꝰmorbi noxia ve
nena ꝓſpiciēs. nō ſolū eā radicē eē oim maloꝝ. veꝝ
ēt idoloꝝ ſuiturē pnūciauit dicēs. Et auaricia qđ i
greco dr̄ philargyria q̄ ē ſimulacroꝝ ſuitꝰ. Cernis
igit ad quātā labē rabies h̄ ꝑ gradꝰ ſingulos creſcat
vt ēt idoloꝝ vel ſimulacroꝝ ſuitꝰ aplī voce ꝓnūcie
tur: eo qđ figura di ⁊ imagiē p̄termiſſa. quā duote h̄
uiēs do imaculatā i ſemetipo dbuit cuſtodire. hoiꝫ
figuras ipreſſas auro diliget ꝓ do maluit ⁊ ituerī.
¶ Qđ philargyria omnes vtutes ipediat. C. viij.
Alibꝰ igit deceſſionū ꝓfectibꝰ in deterius
t creſcēs. nullā deinceps humilitatꝫ. nullam
charitatꝫ. nullaꝫ obedientie. nō dicā virtu
teꝫ ſed ne vmbraꝫ qdeꝫ virtutꝫ retinere cōtentꝰ: idi
gnat ad oia. ⁊ ad ſingula opa murmurat atq̄ ſuſpi
rat. Nullaq̄ iam reuerentia reſeruata. velut equus
duriſſimꝰ ad ꝑcipitiū fert infrenis: nec victu quoti
diano nec ſolito indumento cōtentꝰ. nō ſe diutius
hec toleraturuꝫ eſſe teſtatur. Deuꝫ quoq̄ nō ibi ſo
lūmodo eſſe ꝓclamat: nec ſaluteꝫ ſuaꝫ in illo tantū
loco eſſe cōcluſaꝫ. Unde ſi quoq̄ ſe non celerius aſ
portauerit: ſe pituꝝ ꝓtinꝰ grauit igemiſcit.
¶ Qđ mōachꝰ habēs pecunias i cenobio ꝑmane
re non poſſit. Cap. ix.
Taq̄ inſtabilitatis ſue viaticuꝫ habens
i nūmos. in quoꝝ preſidio alaꝝ ſibi inſtar
aptauit. iamqꝫ ad trāſmigrandū paratus
inſolenter ad omnia p̄cepta reſpondet: ⁊ tanq̄ pe
regrinū extraneumqꝫ ſe gerens. quecūqꝫ indigētia
correctione perſpexerit. negligit atqꝫ contēnit. Cū
qꝫ furtim poſſideat reconditaꝫ pecuniaꝫ. nec calcia
menta quideꝫ ac veſtimenta ſe habere conq̄rit. dari

2009 Ministerio de Cultura

q̄ʒ ſibi tardiꝰ indignat̃. Ac ſi forte diſpẽſatiõe ſenio ris ei prius q̄ nihil penitꝰ habere cognoſcit̃. aliquid hoꝝ fuerit ĩpartitũ. maiorıbꝰ ire ſtimulı̃ ĩardeſcit. ſeq̄ʒ ꝺſpici veluti extraneũ putat: nec ad vllũ opꝰ manus ſuas accõmodare ꝯtentꝰ ĩrephẽdit oı̃a q̄ neceſſario fieri mõaſterij cõpellit vtilitas. Deĩde occaſiones qbꝰ offendi vel iraſci ꝺbeat ſtudioſe ꝑqrit: ne leuit̃ motꝰ ꝺ cenobij diſciplina videat̃ exire. Nec ſolus tñ trãſmigrare ꝯtentꝰ. ne tanq̄ʒ ſuo vicio defuiſſe credat̃ quãtos potuerit ſuſurratõibꝰ clãdeſtinis ꝺprauare nõ ꝺſiuit. Qꝺ ſi ẽt tp̃oris aſpitas itineris ſeu nauigãtõis eiꝰ ĩtercluſit cõmeatũ: ꝑ oẽ illꝺ tp̃s ſuſpenſo anxioq̄ʒ reſidens corde triſticias ſerere vl̃ excitare nõ ceſſat: diſceſſus ſolatiũ ⁊ excuſationẽ leuitat̃ nõ ſe alit̃ credens q̄ʒ nota vel macula mõaſterij reptuꝝ.

Quẽ philargyrie laborẽ ſubeat deſtor monaſterij q añ ꝓ leuiſſimis opibus murmurabat. Cap. xᵒ

S it itaq̄ʒ facibꝰ pecuniaꝝ ſuaꝝ magis ac
a magis accenſus: q̄ poſſeſſe nunq̄ʒ mõachũ
vel in mõaſterio reſidere vel viuere ſub regule inſtitutiõe ꝑmittũt. Cũq̄ʒ exĩde eũ velut feralẽ q̄dã beſtia de cetu gregis ſegregãs. pecꝰ oportunũ prede ꝺſtitutiõe ſodaliũ fecerit. ⁊ deuoratiõi facileʒ cõtubernij priuatiõe reddiderit: eũ q priꝰ opa mõaſterij leuia exercere ꝺſpexerat. die ac nocte ſpe q̄ſtꝰ ĩfatigabilit̃ laborare cõpellit. Nõ orõnũ ſolẽnia: nõ ieiunioꝝ modũ: nõ vigiliaꝝ regulã cuſtodire ꝑmittit: nõ honeſtaꝝ ĩtercessionũ explere officia ſinit: dũ mõ vel auaricie rabiẽ ſatiare vel quõtidianis vſibꝰ poſſit occurrere: cupiditat̃ ignẽ dũ acqrendo extinguendũ credit accendens.

Qꝺ occaſiõe cuſtodiẽde pecũie feminaꝝ ꝯtubernia regrant̃. Cap. xi.

I nc iã nnulli ꝑ abruptũ p̃cipitũ lapſi irre
b uocabili ruia ferunt̃ ad mortẽ: ⁊ nõ ꝯtẽti
ſoli poſſidere quas vel nũq̄ʒ hũerãt. vl̃ initio malo reſuauerãt pecunias. ĩqrũt ꝯtubernia feminaꝝ. q̄ debeãt ea q̄ male ꝯgeſta vel retẽta ſũt cuſtodire. Tãtiq̄ʒ ſe occupatiõibꝰ noxijs ac ꝑniciosis ĩuoluũt: vt vſq̄ʒ ad ꝓfundũ ĩferi deuoluti. dũ acqeſcere illi apl̃ice ſnĩe renuũt: vt habẽtes victũ ⁊ veſtimentũ his ꝯtenti ſint q̄ monaſterij frugalitas exhibebat. ſʒ volẽtes diuitet̃ fieri ĩcidãt ĩ tẽptationẽ ⁊ laqueũ diaboli. ⁊ ꝺſideria multa ⁊ ĩutilia ⁊ nociua q̄ mergũt hoĩeʒ ĩ ĩteritũ ⁊ ꝑditionẽ. Radix. n. oĩm maloꝝ eſt cupiditas. i. philargyria quã qdaʒ appetentes errauerũt a fide. ⁊ ĩſuerũt ſe doloribus multis.

Exẽplũ cuiuſdã tepidi monachi philargyrie laqueis obligati. Cap. xij.

N on ignoro quẽdã q ſemetipſuʒ autumat
n monachũ. ſibiq̄ʒ qꝺ ẽ deteriꝰ de ꝑfectione
blãdit̃. q receptꝰ ĩ cenobio. cũ a ſuo moneret̃ abbate ne reuerteret̃ ad illa q̄ renũcians abdicarat. ſeq̄ʒ de maloꝝ oĩʒ radice philargyria terreniſq̄ʒ laq̄is eripe feſtinaret. ac ſi mallet p̃ſtinis paſſionibꝰ emendari. qbus eũ grauiſſime ſingulis momentĩ videbat vrgeri. ceſſaret affectare ea q̄ ne ãtea qdẽ poſſederat. quoꝝ nexibꝰ cõpeditus ad purgationẽ viciorũ ſuorũ ſine dubio ꝑuenire nõ poſſet: truculento vultu eideʒ reſpondere nõ heſitauit. Si tu hẽs vnde pl̃imos ſuſtentes. me ſimilit̃ habere cur ꝓhibes.

Quid conferãt ſeniores iuniorıbꝰ in denudatione viciorum. Capitulum. xiij.

H ec autẽ nemini videant̃ ſuꝑflua vel mole
h ſta. Niſi. n. priꝰ expoſita fuerit genera vul
neꝝ. ⁊ origines cauſeq̄ʒ morboꝝ fuerit idagate: nec infirmis poterit adhiberi congrua medicine curatio. nec validis conferri ꝑfecte cuſtodia ſanitatis. Naʒ ⁊ hec ⁊ multo his plura ad inſtructionẽ iunioꝝ ſolent a ſeniorıbꝰ q ĩnumeros diuerſoꝝ caſus ac ruinas exꝑti ſunt ĩ collatione ꝓferri. Quoꝝ multa ſepenũero cognoſcentes ĩ nobis ita ſeniorıbꝰ exponentibꝰ ac reuelãtibꝰ. velut q iiſdẽ ipis quoq̄ʒ paſſionibꝰ pulſarent̃. abſq̄ʒ ꝯfuſionis nr̃e verecũdia curabamur: cũ ⁊ remedia parit̃ ⁊ cauſas ĩfeſtãtium nos vicioꝝ taciti diſcerem̃ꝰ. q̄ nos non fratat̃ vitiꝰ corpꝰ vel obteximꝰ vel p̃teriuimꝰ: ſʒ ne forte ꝺlapſꝰ liber ĩ manꝰ eoꝝ q ĩ hoc ꝓpoſito minꝰ ĩſtituti videntur. patefaciat inexꝑtis. q̄ deſudãtibus ſolis ac feſtinãtibꝰ culmen ꝑfectionis attigere ꝺbẽt ẽẽ compta.

Quibus exẽplis morbus philargyrie triplex eſſe doceat̃. Cap. xiiij.

T riplex itaq̄ʒ ẽ huius valitudinis morbus
t q ab vniuerſis pr̃ibus equali ꝺteſtatiõe dãnat̃. Unus hic cuius ſuꝑius deſcripſimᵒ labeʒ. q ꝺcipiens miſerabiles quoſq̄ʒ ea q̄ ne antea qdeʒ cũ ĩ ſeculo degerent poſſidebãt ꝯgregare ꝑſuadet. Alius q hec q̄ ĩ p̃mordijs ſue renũciatõis abiecerãt. poſtea reſumere ac rurſuʒ deſiderare cõpellit. Tertiꝰ q initio malo vicioſoq̄ʒ ꝯtractus ⁊ ab ip̃ſectione ĩcipiens. eos quos ſemel hoc tẽpore mentĩ infecerit. paupratĩ ac diffidentie tiõre ꝑterritos. ſpoliare ſe cũctĩ mundi facultatibꝰ non ſinit: eoſq̄ʒ pecunias vel ſubſtãtias quas vtiq̄ʒ renunciãtes abijcere debuerãt reſuãtes. ad euãgelicã ꝑfectionẽ nunq̄ʒ ꝑuenire ꝯcedit. Quaꝝ triũ ruinarũ exẽpla. ĩ ſcripturis ſanctis ẽt ĩuenimꝰ nõ leui pena fuiſſe dãnata. nã giezi ea que ne ãtea qdeʒ poſſederat volens acqrere: non modo gratiã ꝓphetie non meruit poſſidere quã ꝑ ſucceſſionẽ velut hereditariã a ſuo habuit magiſtro ſuſcipe. verũ ẽt ecõtrario eterna lepra ſancti heliſei maledictione ꝑfundit̃. Judas auteʒ volens reſumere pecunias quas antea chriſtuʒ ſecutꝰ abiecerat: non ſoluʒ ad ꝓditionẽ dñi lapſus apl̃atus ꝑdidit graduʒ. ſed ẽt vitaʒ ipam cõmuni exitu finire non meruit. eãq̄ʒ biothanati morte ꝯcluſit. Ananias vͦo ⁊ ſaphira reſuãtes partẽ quãdã ex his q̄ poſſederant. apl̃ico ore morte mulctant̃.

Male renũcias a ñ renunciãte qᵒ differat. c. xv.

H is igit̃ qui dicẽres renunciaſſe ſe huic
o mundo. rurſus incredulitate facti nuda
ri terrenis opibus timent. in deuteronomio myſtice p̃cipit̃. Si qs ẽ hõ formidoloſus ⁊ corde pauido. nõ egrediat̃ ad bellũ: vadat ⁊ reuertat̃ ĩ

domũ ſuã. ne pauere faciat corda fratrũ ſuoꝝ. ſicut ⁊ ip̃e tiore pterritꝰ ẽ. Hoc teſtionio qd euidẽtiꝰ q̃ſo. nõne mãiſeſte mauult eos ſcriptura ꝓfeſſiõis hꝰ nec initiũ ſibimet vſurpare nec nomẽ. q̃ exhortatõe exẽ plo q̃ȝ corrupto ẽt alios ab euãgelica pfectõe reuoca re. ⁊ infideli iſirmare terrore. Jubeẽ. itaq̃ȝ eis vt diſce dẽtes e pugna reuertanẽ i domũ ſuã: qꝛ nõ põt q̃ſq̃ȝ duplici corde bella dñi pliari. Uir. n. duplex aĩo: in cõſtãs ẽ i oĩbꝰ vijs ſuis. Et cogitãtes ſm illã euãge lij parabolã eũ q cũ decẽ milibꝰ ꝓgrediẽ ꝯtra regẽ cũ vigiti milibꝰ veniẽtẽ. ñ poſſe ꝯfligere. adhuc eo lõ ge poſito poſtulẽt pacẽ. i. vt ne initiũ q̃dẽ renuncia tõis arripiãt potiꝰ q̃ȝ tepide eã pꝰ exeq̃ntes maiori diſcrimie ſemetĩpos iuoluãt. Meliꝰ eſt. n. ñ vouere q̃ȝ voueẽ ⁊ ñ reddere. Pulchre ãt hic cũ dcẽ milibꝰ ⁊ ille cũ vigiti vẽire dſcribiẽ. Amplior. n. vicioꝝ nos ipugnãtiũ nũerꝰ ẽ q̃ȝ vtutũ ꝓ nobis dimicãtiũ. nẽo ãt põt do ſuire ⁊ mãmone. nec ponens q̃ſq̃ȝ manuȝ ſuã ſup aratrũ ⁊ reſpiciẽs retro: aptꝰ ẽ regno dei.

¶ Cuiꝰ teſtionij ſe colore tueanẽ q exui facultati bus ſuis nolunt. Cap. xvi.

J ergo occaſionẽ auaricie p̃ſtie ſibimet i
b tromittere quadã ſcripture ſcẽ auctorita
te conanẽ. Quã vicioſiore itellectu iterp̃ tãtes. apl̃i imo dñi ſniaȝ corrũpe atq̃ȝ ad ſuũ deſide riũ geſtiũt depuare: nõ ſuã vitã vel itellectũ ſcriptu raꝝ ſenſui coaptãtes. ſȝ vi ſcripturis pro deſiderio ſue libidis iſerẽtes ꝯſentire eas ſuis opiniõibꝰ vo lũt. aiuntq̃ȝ ſcriptũ eẽ. Beatiꝰ ẽ magis dare q̃ȝ acci pe. Cuiꝰ iterp̃tatõe puiſſima euernatã dñi putãt il lã eẽ ſniaȝ qua dĩ. Si vis pfectꝰ eẽ: vade vẽde oĩa q̃ hẽs ⁊ da paupibꝰ. ⁊ habebis theſauꝝ in celo. ⁊ veni ſeq̃re me. Et arbitranẽ hoc colore diuitias ſuas ſe abijcere ñ dbere: beatiores. ſ. ſemetĩpos ꝓnũciãtes ſi p̃ſtinis ſuffulti ſubſtãtijs. alijs quoq̃ȝ de eaꝝ ſupa bũdãtia largianẽ. dũ erubeſcũt ꝓ chriſto glorioſaȝ cũ aplo ſuſcipe nuditatẽ: nec ope manuũ nec mona ſterij parſimonia volũt eẽ cõtenti. Quibꝰ ſupeſt vt aut ſemetĩpos circũuenire nouerit. ⁊ nequaq̃ȝ renũ ciaſſe huic mũdo diuitijs p̃ſtinis icubãtes: aut ſi ꝓ feſſionẽ mõachi re atq̃ȝ ope cupiũt expiri. diſpſis at q̃ȝ abiectꝭ oĩbꝰ nihilq̃ȝ ex his qbꝰ renũciauerunt reſ uãteſ. cũ aplo glieẽ i fame ⁊ ſiti. i frigore ⁊ nuditate.

¶ De renũciatõe aploꝝ ⁊ eccleſie p̃mitiue. c. xvij.

Uaſi vo ⁊ ille ſimilr nõ potuerit facultati
q bus p̃ſtinis ſuſtẽtari q ſe nõ ignobilẽ ẽt in
huiꝰ mũdi ordine fuiſſe teſtaẽ. cũ ſe aſſerit a natiuitate ciuis romani dignitate p̃latũ. ſi h̃ eẽ ad pfectionẽ cõmodiꝰ iudicauiſſet: ⁊ illi q hieroſolymis cũ eẽnt poſſeſſores agroꝝ vel domoꝝ. vẽdẽtes oĩa ⁊ nihil ſibi penitꝰ ex his reſuãtes. afferebãt p̃cia eo rũ. ⁊ ponebãt añ pedes diſcipuloꝝ. nõ potuerit ne ceſſitatẽ corporis ſui facultatibꝰ ꝓprijs ſuſtinere. ſi hoc pfectiꝰ fuiſſet ab apoſtolis iudicatũ. vel ipſi eẽ vtiliꝰ ꝓbauiſſent. Sed vniuerſas ſimul abijciẽtes ſubſtantias maluerũt labore ꝓprio vel collatione gentiuȝ ſuſtẽtari. De quoꝝ ſũptu ſanctꝰ aplus ad Romãos ſcribẽs. ſuũq̃ȝ eis i hoc miſteriũ p̃dicans. ac ſubtiliẽ eos ad hanc collationẽ ꝓuocãs ait. nunc ãt ꝓficiſcar hieruſalẽ miſtrare ſãctis. Cõplacuit. n. macedonie ⁊ achaie collationẽ aliq̃ã facere i pau peres ſãctoꝝ q ſũt hieruſalẽ: placuit. n. eis ⁊ dbito res ſũt eoꝝ. Qm̃ ſi ſpiritaliũ eorũ participes facte ſũt gẽtes: dbẽt ⁊ i carnalibꝰ miſtrare eis. Ad corin thios quoq̃ȝ hoꝝ ſolicitudinẽ ſimiliẽ gerens: monet eos vt ante aduẽtũ ſuũ collationẽ quã ad vſus eoꝝ mittere diſponebãt ſolicitiꝰ p̃pararẽt. De collectis ãt q̃ fiũt i ſcis ſicut ordinaui eccleſijs galathie. ita ⁊ vos facite. Unuſq̃ſq̃ȝ veſtrũ p vnã ſabbati theſau rizet apd ſemetĩpm recondẽs qd ei bñ placuerit: vt ñ cũ venero tũc collecte fiãt. Cũ ãt venero quos ꝓ baueritꝭ p epiſtolas hos trãſmittã pferre gratiã ve ſtrã i hieruſalẽ. Et vt eos ad largiorẽ collationẽ ꝓ uocaret iſert. Qd ſi dignũ fuerit vt ⁊ ego eã mecuȝ ibũt. i. ſi talis fuerit oblatio veſtra q̃ mea quoq̃ȝ me reaẽ ꝓſecutiõe dferri. Ad galathas quoq̃ȝ cũ p̃dica tionis miſteriuȝ cuȝ apoſtolis partireẽ. i hoc idẽ ſe dſtinatũ a iacobo petro ⁊ iohãne teſtaẽ: vt licet p̃di cationẽ ſuſcipet gẽtiuȝ. paupum tñ q erãt hieroſoly mis nequaq̃ȝ ſolicitudinẽ curãq̃ȝ reſpueret. q ꝓpter chriſtũ vniuerſis rebꝰ ſuis renũciãteſ. ſpõtaneã ſubi erãt egeſtatẽ. Et cũ vidiſſent igt gratiã di q̃ data ẽ mihi iacobꝰ ⁊ cephas ⁊ iohãnes q videbanẽ colum ne eẽ. dextras dderũt mihi ⁊ barnabe ſocietatis. vt nos inẽ gẽtes p̃dicaremꝰ. ipi ãt i circũſione. tãtũ vt paupeꝝ mẽores eſſemꝰ. Quã rẽ oĩ ſolicitudie ſe te ſtaẽ ipleſſe dicẽs. Qd ẽt ſolicitꝰ fui hoc ipſuȝ facere. Qui igiẽ ſũt beatiores. vtrũ nã hi q nup d numero gẽtiũ ꝯgregati. nec p̃ualẽtes euãgelicã pfectionẽ cõ ſcẽdere adhuc ſuis ſubſtãtijs iherebãt. i qbꝰ magnꝰ fructꝰ ab aplo ducebaẽ. ſi ſaltẽ ab idoloꝝ cultura et fornicatõe ⁊ ſuffocatꝭ ⁊ ſanguie reuocati. fidẽ chriſti cũ ſuis facultatibꝰ ſuſcepiſſent. an illi, q euãgelice ſa tiſfaciẽtes ſnie. crucẽ dñi quotidie portãtes. nihil ſi bi de ꝓprijs facultatibꝰ ſupeſſe voluerũt. Cũq̃ȝ ip̃e beatꝰ aplus viculis ⁊ carceribꝰ obligatꝰ. ſeu vexati one itineris ipeditꝰ. ⁊ ob hoc ꝯſuetã victꝰ ſubſtãtiã parare vt erat ſolitꝰ ſuis manibꝰ nõ occurrẽs. a fra tribꝰ q de macedonia venerũt ſupplemẽtũ ſue neceſ ſitatꝭ ſe aſſerit accepiſſe: nã qd mihi igens derat. ſup pleuerũt fratres q venerũt a macedõia: ⁊ ad philip penſes. ip̃e refferens: ſcitꝭ. n. ⁊ vos philippẽſes qꝛ in p̃ncipio euãgelij qñ ꝓfectꝰ ſũ a macedõia. nulla ec cleſia mihi cõmũicauit i rõne dati ⁊ accepti. niſi vos ſoli qꝛ ⁊ theſſalonicã ⁊ ſemel et bis i vſuȝ mihi miſi ſtis. erũt ſm iſtoꝝ ſniaȝ quã mẽte tepida ꝯcepunt. ⁊ iſti beatiores aplo. qꝛ d ſuis iueniunẽ ei ſubſtantijs ipartiſſe. Qd amens quilibet dicere nõ audebit.

¶ Qd ſi aplos imitari velimꝰ nõ debeamꝰ noſtris definitõibꝰ viuere ſed illoꝝ exempla ſectari. c. xviij.

Quãobreȝ ſi euãgelico p̃cepto volumus
q obedire. ⁊ apoſtoli ac totiꝰ illius eccleſie p̃
mitiue. ſeu patrũ q virtutibus ac pfectiõi eoꝝ noſtris tẽporibꝰ ſucceſſerũt imitatores exiſtere

2009 Ministerio de Cultura

nõ noſtris diffinitioibꝰ acqeſcamꝰ. õ hoc tepido ac
miſerabili ſtatu perfectionez nobis euangelicã pol
licentes. ſed illoꝛuz ſectantes veſtigia circunuenire
noſmetipſos minime ſtudeamꝰ: ⁊ ita monaſterij di/
ſciplinã inſtitutionẽq; pariter expetamꝰ. vt in veri/
tate renũciemꝰ huic mũdo. nihil ex his que ꝯtẽpſi/
mus infidelitate nos retrahente ꝭuãtes. quotidia/
num victũ ñ recondita pecunia ſed opere pꝛopꝛio
conquiramus.

¶ Sententia ſancti baſilij epĩ ad vĩ ſyncletiũ pꝛo
lata. Cap. xix.

f Ert ſnĩa ſcĩ Baſilij ceſarienſis epĩ ad quẽ/
dã ꝓlata ſyncletiũ. tali quo diximꝰ tepoꝛe
toꝛpentẽ: qui cũ renũciaſſe ſe diceret huic
mũdo. q̃dã ſibi de ꝓpꝛijs facultatibus reſuauit. no
lẽs exercitio manuũ ſuaꝝ ſuſtẽtari. ⁊ hũilitatẽ verã
nuditate ⁊ opis ꝯtritiõe monaſterijq; ſubiectõe cõ
qrere: ⁊ ſenatoꝛẽ inqt ſyncleti ꝑdidiſti. ⁊ mõachũ ñ
feciſti.

¶ Qđ ignominioſuz ſit a philargyria ſuꝑari. c. xx:
i Tacq; ſi agonẽ ſpiritalẽ certare legitie cu/
pimꝰ. hũc quoq; ꝑnitioſuz hoſtẽ a noſtris
coꝛdibꝰ extrudamꝰ. Quẽ quãtũ ſuꝑare ñ
magne virtutꝭ ẽ: tãtũ ab eo vici ignominioſũ plenũ/
q; dedecoꝛis. A potẽte. n. elidi licet ſit i deiectõe do
loꝛ ⁊ gemitꝰ i amiſſiõe victoꝛie. tñ quodãmõ de ad/
uerſarij roboꝛe victis naſcit̃ cõſolatio. Sin vero et
inimicꝰ exilis ⁊ genus colluctationis infirmũ: vltra
deiectõis doloꝛẽ ꝯfuſio ꝑpioꝛ. ⁊ ignominia detrimẽ
to grauioꝛ infertur.

¶ Quẽadmodũ ſuꝑanda ſit philargyria. C. xxi.
o E quo hec erit ſumma victoꝛia triũphuſ
q; perpetuus: vt quẽadmodum dicit̃. nec
minuto qdez nũmo ꝯſciẽtia monachi pol
luat̃. Impoſſibile nancq; eſt eũ q victus in exigua ſtĩ
pe. ꝯcupie ſemel in coꝛde ſuo radicẽ ſuſcepit. nõ ma
ioꝛis deſiderij ꝓtinus incendio cõflagrari. Tãdiu
nancq; miles chꝛiſti victoꝛ ac ſecurꝰ. cũctaq; cupidi/
tatis ipugnatõe erit externꝰ. dõec initia ꝯcupie hu
ius hic neqſſimus ſpũs i eiꝰ coꝛde nõ ſeuerit. Qua
ꝑp cũ i cunctꝭ generibꝰ vitioꝝ generalr̃ ꝭpentꝭ caput
opoꝛteat obſuari: i hoc ꝑcipue diligentiꝰ ꝯuenit ꝑ/
caueri. Qđ ſi fuerit itromiſſuz. ſua materia conuale
ſcẽs ipz ſibimet vehemẽtioꝛa ſuſcitabit icẽdia. Idõ
q; nõ ſolũ pecuniaꝝ ẽ cauẽda poſſeſſio: verũ ẽt volũ
tas ipa ab aĩo penitꝰ extrudẽda. Nõ. n. tã affectꝰ
philargyrie vitãdꝰ ẽ. q̃ affectꝰ ipiꝰ radicitꝰ ãputãdꝰ
nihil. n. ꝓderit pecunias nõ hře: ſi volũtas i nobis
fuerit poſſidendi. ¶ Quod poſſit quis etiam non
habens pecunias philargyrus iudicari. Cãp. xxij.
p Oſſibile nãcq; ẽ ẽt nõ habẽtẽ pecunias ne
quaq; philargyrie moꝛbo carere. nihilq;
ei ꝓdeſſe bñficiũ nuditatꝭ: qꝛ cupiditatꝭ vi/
ciũ reſecare nõ valuit. pauꝑtatꝭ bono nõ virtutꝭ me/
rito dlectatus. ⁊ neceſſitatꝭ oneꝛe nõ ſine coꝛdis lan
guoꝛe ꝯtẽtus. Quẽadmodũ ẽt coꝛꝑe nõ pollutos
euãgelicꝰ ſmo ꝓnũciat coꝛde mechatos: ita pecunie

quoq; põdere mĩme ſarcinatos. affectu ac mẽte cuz
philargyris ꝯdẽnari poſſibile ẽ. Occaſio. n. eis ha/
bẽdi dfuit nõ volũtas: q̃ ſemꝑ apud deũ ſolet magiſ
q̃ neceſſitas coꝛonari. Itaq; feſtinãdũ nobis ẽ ne i
uacuũ laboꝛũ nr̃oꝝ emolumenta dpeãt. Mirabile
nãq; ẽ pauꝑtatꝭ ac nuditatꝭ exitus toleꝛaſſe: fructuſ
vero eaꝝ pꝛaue voluntatꝭ vicio perdidiſſe.

¶ Exemplũ de iuda. Cap. xxiij.
v Is noſce q̃ ꝑnitioſe q̃noxie fomes iſte ni
ſi fuerit diligent̃ exciſus. ad eiꝰ iteritũ qui
euz ꝯcepit fructificet. ⁊ omigeniſ pullulet
ramuſculis vicioꝝ. Reſpice iudaz apl̃oꝝ numero d
putatuz. qꝛ noluit ꝭpentꝭ huiꝰ caput letale ꝯterere.
qualr̃ euz ſuo veneno ꝑemerit: ⁊ ꝯcupie laqueis ir/
retitũ ad q̃ abrupti ꝑcipitij crimẽ ipegerit: vt redẽ/
ptoꝛez mundi ⁊ hũaue ſalutꝭ auctoꝛẽ triginta argẽ/
teis ꝑſuaſerit vendere. Qui nequaq̃ eſſet ad taz ſce
leſtũ ꝓditõis facinꝰ deuolutus. ſi non philargyrie
moꝛbo fuiſſet infectꝰ: nec dñice negatõis reꝰ ſacrile/
gꝰ extitiſſz. niſi priꝰ ſolitꝰ fuiſſz creditos ſibi loculos
cõpilare. ¶ Qđ philargyria niſi nuditate vici ñ
poſſit. Ca. xxiiij.
i Omane ſatꝭ ⁊ euidẽs tyrãnidis huiꝰ exẽ
pluz. que ſemel vt diximꝰ anime captiuate
nullaz permittit honeſtatis regulã cuſto/
dire. nec vlla queſtus adiectione ſatiari. Finis eniz
rabiei huius non diuitijs. ſz nuditate ꝯgrit̃. Deni/
q; cuz hic ipſe ob hoc loculos diſpenſatõi pauperũ
deputatos ſue poteſtati creditos accepiſſet. vt ſaltẽ
pecuniarum abundantia ſatiatus cõcupiſcẽtie ſue
moduz iponeret: intãtũ copia earum in abundanti
oꝛem fomitem cupiditatis exarſit. vt iam non locu/
los clanculo compilare. ſed ipſuz dominuz venũda
re maluerit. Uniuerſas enim diuitiaruz moles: cu/
piditatꝭ huius exuꝑat magnitudo.

¶ De exitu ananie ⁊ ſaphire ⁊ iude quem philar
gyria ipellente ſubieꝛunt. Cap. xxv.
o Eniq; pꝛinceps apoſtoloꝛum his erudi/
tus exemplis. ſciens habentem quippiam
cupiditatis frena nõ poſſe moderari. nec
finem eius in parua ſumma magnaue conſiſtere. ſz
in ſola virtute nuditatis: ananiam ⁊ ſaphiram quo
rum ſuperius fecimus mentionem. quia ſibi quip/
piam de ſua facultate ſeruauerant. moꝛte mulctauit
vt interitum quem ille vltro ſibi pꝛo reatu domini
ce pꝛoditionis intulerat. hi pꝛo mendacio cupidita
tis exciperent. Quanta in hoc quoq; facinoꝛis ac
ſupplicij ſimilitudo concurrit. Ibi nancq; philar/
gyriam pꝛoditio: hic falſitas ſubſecuta eſt. Ibi veri
tas pꝛoditur: hic mendacij crimen admittitur. Li/
cet enim operis eoꝛum diſſimilis videatur effectus
vnus tamen finis in vtroq; concurrit. Ille nancq;
refugiens paupertatem reſumere que abiecerat cõ
cupiuit: hi ne fierent paupes de ſubſtãtia ſua quam
aut apoſtolis offerre fideliter. aut totã diſꝑgere fra
tribus debuerant. quiddam retinere temptaue/
rũt. Et ideo vtrobiq; ſequitur moꝛtis damnatio:

2009 Ministerio de Cultura

q̄ꝛ vtrūq̄ꝫ crimē de philargyrie radicibꝰ pullulauit. Itaq̄ꝫ ſi i eos q̄ nō aliēas ꝯcupierūt ſubſtātias. ſꝫ ꝓpꝛijs ꝑcere tēptauerūt. nec habuere deſideriū acq̄rēdi ſꝫ reſuādi tātūmō voluntatē. ꝓceſſit tā ſeuera ſētētia. q̄d cēſēdū de his q̄ nūq̄ꝫ poſſeſſas pecūias cupiūt cōgregare. & nuditatē corā hominibꝰ ꝓferētes affectu ꝯcupiſcētie corā deo diuites cōꝓbantur.

¶ Qđ philargyria leprā aīe iferat ſpūalē. ca. xxvi

Ui ſcđꝫ ſimilitudinē Giezi ſpū ac mēte le-
q ꝓſi eē noſcūt: q̄ mūdi huiꝰ caducas pecu-
nias ꝯcupiſcēs imūde lepre ꝯtagione reſꝑſus ē. Per quā nobis euidēs relīq̄t exēplū. omneꝫ aīaꝫ cupiditatꝭ labe pollutā ſpirituali vicioꝝ lepꝛa reſꝑgi. imūdāq̄ꝫ apđ dn̄ꝫ ꝑhēni maledictiōe reputari.

¶ Teſtimōia đ ſcripturis q̄bꝰ ꝑfectionē đſiderās edocet nō reſumere q̄ renūciās abdicauit. ca. xxvij.

Sit ſi ꝑfectiōis deſiderio dimittēs omīa ſe-
i cutꝰ es chriſtū dicētē tibi vade vēde oīa q̄
habes & da paupibꝰ. & habebis theſaurū i celo. & veni ſeq̄re me. q̄d miſſa ſup aratrū māu reſpicis retro. vt eiuſdē voce dn̄i ꝓnūcieris nō eſſe aptꝰ regno celoꝝ. Sup tectū euāgelici culmīs ſtabilitꝰ. q̄d deſcēdis tollere aliq̄d de domo tua. ex his videlicꝫ q̄ antea ꝯtēpſiſti. Cōſtitutꝰ i agro atq̄ꝫ opatiōe v̄tutū ſubſtātia mūdi q̄ te renūciās ſpoliaſti. q̄d rcurſus niteris reueſtiri. Si v̄o paupertate ꝑuētꝰ nihil qđ dimitteres habuiſti: multōmagis acq̄rere nō đbes qđ antea nō poſſediſti. Ob id. n. ita dn̄i bn̄ficio ꝑpa ratꝰ es: vt expeditioꝛ ad eū nulꝭ pecūiaꝝ laqueis īpeditꝰ accurreres. Uerūtn̄ nullꝰ i h̄ egēs frāgat: nemo ē. n. q̄ n̄ hēat qđ dimittat. Uniuerſis renūciauit facultatibꝰ mūdi: q̄ſq̄s affectū poſſidēdi eas radicitus amputauit.

¶ Qđ aduerſus philargyriaꝫ victoꝛia non aliter poſſit niſi nuditate conquiri . Ca. xxviij.

Ec ē igit đ philargyria ꝑfecta victoꝛia. vt
b ꝑuiſſime cuiuſlibꝫ ſtipis i coꝛde nr̄o reſidē-
re n̄ ſinamꝰ igniculū: certi qđ rſtiguēdi eū nō habebimꝰ vlteriꝰ facultatē. ſi q̄tulācūq̄ꝫ ſcītille huiꝰ i nobiſ materiā fouerimus.

¶ Quēadmodum poſſit nuditas a monacho ſuſtentari. Ca. xxix.

Uā v̄tutē n̄ alias retinere valebimꝰ illibatā
q niſi i mōaſterio ꝯſiſtētes ſcđꝫ aplꝫ habētes
victū & veſtimētū his contenti fuerimus.

¶ Remedia ꝯ̄ moꝛbū philargyrie. Ca. xxx.

Amnationē q̄ ananie & ſaphire memoꝛit re-
o tinētes. hoꝛreſcamꝰ aliq̄d ex his reſuare q̄
rnūciātes pēitꝰ abdicare deuouimꝰ. Giezi quoq̄ꝫ ꝑtimeſcamꝰ exēplū: q̄ ob philargyrie culpaꝫ etne ſupplicio lepꝛe mulctatꝰ. & aliq̄d ex his q̄ nec añ poſſedimꝰ caueamꝰ acq̄rere. Nec n̄ ēt iude vꝭ meritū vel exitū foꝛmidātes. q̄cq̄ pecūie reſumere quaꝫ ſemel a nobis abiecimꝰ tota v̄tute vitemꝰ. Sup hec oīa ꝯſiderātes ꝯditiōꝫ fragiꝭ icerteq̄ꝫ nāe nr̄e. caueamꝰ ne dies dn̄i ſic fur i nocte ſupueniēs maculatā vꝭ vno obolo nr̄aꝫ ꝯſciaꝫ depꝛhēdat: q̄ oēs fructꝰ nr̄e renūciatiōis euacuās. illđ qđ i euāgelio diuiti dictū ē ad nos quoq̄ꝫ faciat voce dn̄ica dirigi: ſtulte hac nocte aīaꝫ tuā repetēt a te. q̄ aūt ꝑparaſti cuiꝰ erūt. nihilq̄ꝫ đ craſtio cogitātes. nūq̄ nos đ mōaſterij diſciplina patiamur euelli.

¶ Qđ non poſſit quis philargyriam vincere niſi in cenobio perſeuerans: & quēadmodum poſſit ibidem permanere. ca. xxxi.

Uod ſine dubio neq̄q̄ ꝑmittemur ipleꝛ. ſꝫ
q ne ſub iſtitutiōis q̄dē regula ꝑmanere: niſi
ꝑus patiē v̄tꝰ q̄ nō aliūde q̄ de hūilitatꝭ fōte ꝓcedit. i nobis fuerit firma ſoliditate fūdata. Illa nāq̄ꝫ nulli cōmotiōes nouit iferre: h̄ v̄o ſibi illatas magnanimiter tolerare.

¶ Explicit de ſpū philargyrie liber ſeptimus.

¶ Incipit liber octauus de ſpiritu ire. Cap. i.

Uartū quoq̄ꝫ certamē ē ire: qđ moꝛ-
tiferū virꝰ đ receſſibꝰ aīe nr̄e fūditꝰ ē
eruēdū. Hac eñi i coꝛdibꝰ nr̄is iſidē-
q te & oculū mētꝭ noxijs tenebris ob-
cecāte: nec iudiciū recte diſcretiōis
acq̄rere. nec honeſte cōtēplatiōis intuitū. nec maturitatē ꝯſilij poſſidere. nec vite ꝑticipes nec iuſtitie tenaces ſꝫ ne ſpiritaꝭ q̄dē ac veri lūinis capaces poterimꝰ exiſtere: q̄ꝛ turbatꝰ ē iq̄t ꝑ ira oculꝰ meꝰ. Nec ſapiē ꝑticipes effici tāēſi ſapientes oīuꝫ ꝓnūciari opiniōe videamur: q̄ꝛ ira i ſinu iſipiētiū reqeſcit. Sꝫ ne vitā q̄dē imoꝛtalitatꝭ ꝯſeq poterimꝰ: q̄uis prudētes videamur đfinitiōe hoīꝫ iudicari: q̄ꝛ ira ꝑdit ēt prudētes. nec iuſtitie moderamīa ꝑſpicaci diſcretiōe coꝛdis valebimꝰ obtiere: licꝫ ꝑfecti ſācti q̄ꝫ cūctoꝝ opiatōibꝰ eſtimemur: q̄ꝛ ira viri iuſtitiā dei nō opaꝛ. Ipaꝫ quoq̄ꝫ hōeſtatꝭ grauitatē q̄ ēt viriſ ſeculi huiꝰ ſolet familiaris exiſtere. nullo mō poſſidere poterimꝰ: licꝫ nobiles & hōeſti nataliū ꝑrogatiua putemur: q̄ꝛ vir iracūdus ihōeſtus ē. Cōſilij ēt maturitatē nullatenꝰ valebimꝰ obtiere: q̄uis graues & ſūma ſcīa ꝑditi videamur: q̄ꝛ vir iracūdꝰ agit ſine ꝯſilio. Sꝫ nec q̄eti eē a ꝑturbatiōibꝰ noxijs nec poterimꝰ carere peccatꝭ. tāēſi neq̄q̄ iq̄etudines ab alijs iſerāꝛ: q̄ꝛ vir animoſus parit rixas. vir aūt iracūdꝰ effodit peccata.

¶ De his qui dicūt irā nō eſſe noxiā ſi delinquētibus iraſcamur q̄ꝛ & ipſe deus iraſci dicaꝛ. Cap. ij.

Onnullos audiuimꝰ hunc aīe pernicioſuꝫ
n moꝛbū ita excuſare temptātes. vt euꝫ dete-
ſtabilioꝛe interpꝛetatiōe ſcripturarū extenuare geſtirent. dicētes nō eſſe noxiuꝫ ſi delinquētibus fratribus iraſcamur. Siquideꝫ inquiunt ipſe deus contra eos qui eum vel ſcire nolunt vel ſcientes contemnunt furere atq̄ꝫ iraſci dicatur. vt ibi. & iratus eſt furoꝛe dominus in ppl'm ſuum: vel cum oꝛat ꝓpheta dicens. domine ne in furoꝛe tuo arguas me. neq̄ꝫ in ira tua coꝛripias me. non intelligentes q̄ dum hominibus occaſionem peſtiferi vicij volunt concedere. immenſitati diuine ac fon-

2009 Ministerio de Cultura

tī totius puritatꝫ .iīuriā carnalꝭ paſſiōis admiſceant.

¶ De his que ī deo ex noſtre nature conſuetudīe nominantur. Ca .iij.

s Si eī h̄ cū dicūt de dō carnali ꝛ pigui ſēſu ſꝫ littere ſignificationē accipiēda ſunt .ergo ꝛ dormit. cū dr̄.exurge q̄re obdormis dn̄e: de quo alibi dr̄. ecce nō dormi tabit neq̄ dormiet q cuſtodit iſrael. ꝛ ſtat ac ſedet cuꝫ dicit. celū mihi eſt ſedes. terra aūt ſcabellū pedū meoꝝ: q metit celū palmo ꝛ terrā pugillo ꝯcludit: ꝛ crapulat a vino cū dr̄. ꝛ exurrexit ſicut dormiēs dn̄s ꝛ ſic potēs crapulatꝰ a vino. q ſolus hꝫ imortalitatē. ꝛ lucē habitat iacceſſibilē: vt p̄termittā ignorationē ꝛ obliuionē q̄ d̄ ipſo legimꝰ ī ſcripturis ſāctis frequēt inſta: deīde liniamēta mēbroꝝ q̄ tāq̄ de hoīe figurali ꝛ cōpoſito deſcribūt capilꝭ ſ. capite ꝛ naribꝰ ocl'is ac facie māibꝰ ac brachijs. digitꝫ vtero pedibuſq̄: q̄ oīa ſꝫ vilē litterē ſonū ſi voluerimꝰ admittere. d̄ū liniamētꝫ mēbroꝝ ꝛ cōporea figura ꝯpoſitū qd̄ dictu quoq̄ nefas ē qd̄q̄ abſit a nobis neceſſe ē eſtimari. ¶ Qualit d̄ affectibꝰ mēbriſq̄ humanis q̄ indemutabili ꝛ incorporeo deo aſcribi legimus ſentiendum ſit. Ca .iiij.

t Taq̄ vt h̄ ſꝫ l'raꝫ nō abſq̄ꝫ nefādo ſacrilegio poſſūt ītelligi ſup eo q inuiſibilis. ineffabilis. icōprehēſibilꝭ. ieſtimabilꝭ. ſimplex. ꝛ incōpoſitꝰ ſāctaꝝ ſcripturaꝝ auctoritate d̄ſinit. ita nec furoris qdē ꝛ ire ꝑturbatio. illi idemutabili nature ſine igēti blaſphemia poterit coaptari. Nā huiuſce mōi ſignificatiōe mēbroꝝ diuinas efficiētias dei ꝛ imēſas opatiōes eiꝰ ſētire d̄bemꝰ. q̄ nobis niſi p̄ hec vſitata vocabula mēbroꝝ nequeūt ītimari: vt puta ſignificatiōe oris collocutiōes eiꝰ q̄ ī archanos aīme ſēſus ſolēt clemēter iſūdi. vꝭ qd̄ ī patribꝰ nr̄is atꝫ ꝓphetꝫ idē locutꝰ ſit agnoſcamꝰ: ī oculis imēſitatē ꝑſpicacie q̄ vniuerſa ꝑluſtrat ac ꝑſpicit. ꝛ q̄ nihil euꝫ ex his q̄ a nobis gerūt gerēda ve ſūt ſeu cogitāt lateat ſcire poſſimꝰ: māuū nūcupatōe ꝓuidentiā ꝛ opationē q̄ oiuꝫ ipſe ſit creator ꝛ ꝯditor ſētiamꝰ: brachiuꝫ quoq̄ꝫ v̄tut ꝛ gubernatiōis eiꝰ iſignia q̄ cūcta ſuſtētat moderat ac regit. Et vt de ceteris taceā. cāicies capi qd aliō q̄ lōgeuitatē deitatꝫ ꝛ antiq̄tatē ſignificat. q̄ ſine vllo p̄ncipio ē. ꝛ oīa tpa ꝛ creaturas excedit vniuerſas. Ita igit ꝛ de ira dei vꝭ furore cū legimꝰ. n̄ androttathos. i. ſꝫ hūilitatē humāe ꝑturbationis: ſꝫ digne d̄ deo q oī ꝑturbatiōe alienꝰ ē ſētire debemꝰ. ſ. quo p h̄ eū iudicē ꝛ vltorē oiꝫ q̄ iniq̄ gerūt ī h̄ mūdo poſſimꝰ aduertē: ꝛ r̄tributorē terribilē actuū nr̄oꝝ his v̄boꝝ ſignificatiōibꝰ formidātes. ꝯ illiꝰ volūtatē timeamꝰ q̄cq̄ admittere. Illos eteni timere ꝯſueuit hūana nā quos īdignari nouit ꝛ veret offēdere: vt ī nōnullꝭ eq̄ſſimis iudicibꝰ ſolet ab his q aliquo reatu ſue ꝯſciētie remordēt. ira vltrix timeri n̄ ſ. q̄ h̄ ī animis eoꝝ q iuſte iudicaturi ſūt ꝑturbatio ꝯſiſtat. ſꝫ q̄ ita metuētibꝰ ille ſētiat affectꝰ q ꝓ executiōe legū ꝛ examiatiōe iuſtitie ꝛ eq̄libratiōe ꝓcedit. Que tn̄ q̄ꝫtalibꝫ animi fuerit māſuetudīe ac lenitate ꝓlata. ab his q ꝓ ſuo merito pena plectēdi ſūt. furor grauis ꝛ ira ſeuiſſima iudicat. Lōgū ē nec p̄ſentis opis: ſi voluerimꝰ oia q̄ de deo hūana ſignificatione figuralit iſcripturis dicta ſūt explanare. Hec ad p̄ſētē neceſſitatē q̄ ꝯ furoris viciū ꝑtinebāt dixiſſe ſufficiat: vt nullus exīde ſibimet occaſionē morbi mortiſq̄ꝫ ꝑpetue p ignorātiā trahat. vn̄ ſāctitas ꝛ imortalitas vite ſalutiſq̄ remedia ꝯgrūtur.

¶ Cuiꝰ placiditatis monachū eē cōueniat. Ca .v.

ſ Taq̄ mōachus ad ꝑfectionē tēdēs. ꝛ agonē ſpiritalē legitie cupiēſ d̄certare. ab oī ire furoriſq̄ vicio alienꝰ exiſtat: ꝛ audiat qd ſibi vas electiōis ꝑcipiat. Ois igr ira ꝛ indignatio ꝛ clamor ꝛ blaſphemia tollat a vobis. cuꝫ oī malicia. Cū dicit ois ira tollat a vobis. nullā penitus velut neceſſariā ꝛ vtilē nobiſ excipit. d̄liquētēq̄ fratrē ſi neceſſe ē ita curaꝛ feſtinet: vt dū medelā leuiori forſitā febricula laborāti ꝓcurat iſerre. nō ſemetipꝫ iratꝰ d̄teriori morbo cecitatꝫ inoluat. Oportet nāq̄ illū q alteriꝰ vulneri mederi cupit oī lāguoris morbo alienū ſanūq̄ ſubſiſtē: ne illō euāgelicū dicat ei. medice p̄us cura te ipſū. ac vidēs fuſtucā ī oculo fratris ſui trabē ī ocl'o ſuo n̄ videat: vel quomō videbit eijcere feſtucā de oculo fratris ſui. q trabē furoris geſtat in oculo ſuo.

¶ De iniuſta iracūdie cōmotōe vel iuſta. Ca .vi.

q Ualibꝫ ex cā iracūdie motꝰ efferuēſ excecat oculos cordis. ꝛ acumini viſuū exitialē valīdioris morbi igerēs trabē. ſolē iuſtitie nō ſinit ītueri. nihil itereſt. vtrū aurea lamia plūbea ve ſeu cuiuſlibꝫ metalli oculoꝝ obtutibꝰ iponat: differētiā cecitatꝫ nō facit p̄cioſitas metallorū. Habemꝰ ſane ire miniſteriū ſatꝫ cōmode nobis iſertū: ad qd̄ ſolū eā recipe vtile nobis ē ac ſalubre. cū ꝯ laſciuientes cordis nr̄i motꝰ idignātes iſremimꝰ. ꝛ ea q̄ ageꝛ ꝯfūdimur corā hoibꝰ vel ꝓloq. ī latebras aſcēdiſſe nr̄i pectoris idignamur: āgeloꝝ. ſ. ac dei ipiꝰ p̄ſētiam vbiq̄ ꝛ oia penetrātꝫ: oculūq̄ eiꝰ tota formidīe tremiſcētes. quē neq̄q̄ poſſūt ꝯſciētie nr̄e latere ſecreta.

¶ In quo tātūmō nobis ira ſit neceſſaria vel qbꝰ beati Dauid exēplis ira ſalubrit aſſumat. Ca .vij.

v El certe cū ꝯ hāc ipſam irā cur nobis aduerſus frēꝫ irrepſerit cōmouemur. ꝛ irati letales iſtigatiōes eiꝰ extrudimꝰ: nec ī abditꝫ pectoris nr̄i noxias eā latebraſ hr̄e ꝑmittimꝰ. Talit nos iraſci ēt ille ꝓpheta docꝫ: q irātū hāc e ſuis abegerat ſēſibꝰ. vt ne inimicis qdē ꝓprijs ꝛ qdeꝫ a deo ſibi traditꝫ maluerit reddere talionē: Iraſcimi igēs ꝛ nolite peccare. Ille. n. cū aquā de ciſterna bethlemitica ꝯcupiſſet. eāq̄ a viris fortibꝰ p medias hoſtiū catervas ſuſcepiſſet. allatā ꝓtinꝰ effudit ī terrā: ꝛ ita voluptuoſā ꝯcupiſcētie paſſionē iratꝰ extiguens libauit eā dn̄o. ꝛ cupiditatꝫ ſue deſideriuꝫ nō expleuit. dicēs. Propitiꝰ ſit mihi dn̄s ne faciā hoc. Nuꝫ ſāguinē hominū iſtoꝝ q ꝓfecti ſūt. ꝛ animaꝝ periculū bibā. Vꝭ cū ſemel ī regē dauid audiēte eo lapideſ ꝛ maledicta coram oibus irrogaret. velletq̄ abiſai filius ſaruie princeps militum conuicij regalis viri

2009 Ministerio de Cultura

tionem trũcatiõe capitis eius explere: beatus. Da
uid aduerſus diram ſuggeſtionem eius idignatiõe
pia cõmotus. humilitatis modum ⁊ patientie rigo
rẽ incõcuſſa lenitate ſeruauit dicens. Quid mihi ⁊
vob̃ filij ſaruie. Dimittite eũ vt maledicat. Dñs ei
ꝑcepit ei vt malediceret dauid. Et qs ẽ q audeat di
cere q̃re ſic fecerit. Ecce fili⁹ me⁹ q egreſſus ẽ d̃ vtero
meo q̃rit animã meã q̃to magis nũc filius gemini.
Dimittite eũ vt maledicat iuxta ꝑceptũ dñi: ſi fõte
reſpiciat dñs afflictionẽ meã. ⁊ reddat mihi bonuꝫ
ꝓ maledictiõe hac hodierna. ¶ De ira aduer
ſus noſmetipſos ſuſcipienda. Ca. viij.

Ubemur itaqꝫ iraſci ſalubrit̃. ſꝫ nob̃metipſis
i ac ſuggeſtiõib⁹ accedẽtib⁹ ipraui: ⁊ ñ peccare
ad effectũ. ſ. eas noxium ꝑducẽtes. Deniqꝫ
hũc eũdẽ ſeſũ euidẽtius explanat v̉ſiculus ſequẽs.
Que dicit̨ i cordib⁹ v̄ris. i cubilib⁹ veſtris cõpungi
mini. i. q̃cũqꝫ i cordib⁹ v̄ris igruẽtib⁹ repẽtinis ac lu
bricis iſtigatiõib⁹ cogitat̨. ꝯſilij moderatõe oẽꝫ ſtre
pitũ ⁊ ꝑturbationẽ furoris amouẽtes. velut i cubili
qet̨ poſiti cõpũctione ſaluberrima emẽdate atꝫ cor
rigite. Dẽiqꝫ beat⁹ apl̃s vſus hui⁹ v̉ſiculi teſtimõio
cũ dixiſſet. iraſcimini ⁊ nolite peccare: ſubiũxit. Sol
ñ occidat ſup iracũdiã v̄raꝫ. neqꝫ det̨ locũ diabolo.
Si noxiũ ẽ ſup iracũdiã nr̃aꝫ occidere ſolẽ iuſtitie.
⁊ irati ꝯfeſti locũ diabolo dam⁹ i corde nr̃o. quomõ
ſupius ꝑcipit vt iraſcamur dicẽs. iraſcimini ⁊ nolite
peccare. Nõne euidenter h̃ dicit iraſcimini vicijs ⁊
furori veſtro. ne cõbibẽtib⁹ vobis ſol iuſtitie chriſt⁹
icipiat ꝓpter iracũdiã veſtrã mẽtib⁹ obſcurat̨ occi
dere. ⁊ diſcedente illo locũ diabolo i veſtris cordib⁹
ꝑbeat̨. ¶ De quo ſole dicat̃ vt non occidat ſup
iracundiam veſtram. Ca. ix.

E quo ſole ꝑ ꝓphetã de⁹ euidẽt⁹ cõmemo
o rat ita dicẽs. Timẽtib⁹ aũt nomẽ meũ oriet̃
ſol iuſtitie. ⁊ ſãitas i pẽnis ei⁹. Qui rurſ⁹ pec
catorib⁹ ⁊ pſeudo ꝓphet̨ illiſqꝫ q iraſcũt̃ occidet̃ oꝛ
in medio die: dicente ꝓpheta. Occidet eis ſol in me
ridie. Uel certe ſꝫ tropicũ ſeſũ. mẽs. i. nois ſiue ra
tio q̃ ꝓ eo ꝙ oẽs cordis cogitatiões diſcretioneſqꝫ
pluſtret ſol merito nũcupat̃. ire vicio nõ extiguat̃. ne
eadẽ occidẽte. ꝑturbationũ tenebre cũ auctore ſuo
diabolo vniuerſũ noſtri cordis occupẽt ſeſũ. ⁊ tene
bris ire poſſeſſi. velut i nocte ceca. qd nos opo rteat
agere ignorem⁹. Tali ſeſu hũc apl̃i locũ iſtitut̨ ſeio
rũ traditũ nobis. q2 neceſſe fuit quẽadmodũ de ira
ſẽtirẽt dicere. licꝫ lõgiore ſmone ꝓtulim⁹. q eã nec
ad momẽtũ qdẽ cor noſtrũ penetrare ꝑmittũt: illõ
euãgelij oĩmodis obſuãtes. Qui iraſcit̃ fr̃i ſuo re⁹
erit iudicio. Ceteꝝ ſi vſqꝫ ad occaſũ ſolis licitũ ſit
iraſci. ante furoris ſatietatẽ ⁊ vltricis ire cõmotio
nẽ poterũt noxie ꝑturbatiões expleri. q̃ iſte ſol ad
locũ ſui vergat occaſus. ¶ De his quoꝝ iracun
die ne occaſus qdẽ ſolis iſtius modũ ponit. Ca. x.

Uid v̉o dicã de his q̃ qdẽ dicere ſine mea
q cõfuſiõe nõ poſſuꝫ. quoꝝ iplacabilitati nec
h̃ qdẽ ſol occidẽs terminũ ponit. ſꝫ ꝑ dies eã

plurimos ꝓtelãtes atqꝫ aduerſus eos i quos cõmo
ti fuerit rãcorẽ animi reſuãtes. negãt qdẽ ſe v̉bis ira
ſci. ſꝫ re ipa ⁊ ope idignari grauiſſime ꝯprobãt. Nã
neqꝫ eos ꝯgruo ſmõe cõpellãt. nec affabilitate eis
ſolita colloquũt̃. ⁊ i eo ſe minie delinquere putant. ꝙ
vindictã ſue cõmotiõis nõ expetãt. quã tñ q2 ꝓfer
re palã ⁊ exercere aut nõ audẽt aut certe nõ poſſũt.
i ſuã ꝑniciẽ viruſ iracũdie retorquẽtes cõcoquũt eã
i corde taciti. ac ſilẽtes i ſemetipſis ꝯſumũt: amari
tudinẽ triſtitie nõ v̉tute animi ꝓtin⁹ expellẽtes. ſed
digerẽtes ꝓceſſu dierũ. ⁊ vtcũqꝫ ꝑ tpe mitigantes.
¶ Qd̃ hic finis triſtitie vel ire ſit vt hoc quod pre
ualet vnuſquiſqꝫ perficiat. Ca. xi.

Uaſi v̉o non h̃ finis vnicuiqꝫ vidicte ſit: ⁊
q abũde qs furrori ꝓprio vel triſtitie ſatiſfece
rit. ſi id qd̃ ꝑualet ira iſtigãte cõpleuerit: qd̃
hi quoqꝫ facere noſcũt̃. q mot⁹ ſuos nõ appetitu pla
ciditat̨. ſꝫ inopia cohibẽt vltiõis. Nihil. n. iferre am
plius his qb⁹ irati ſũt pñt. niſi vt cũ eis affabilitate
ſolita minime colloquãt: aut q̃ſi i effectu opis ſolũmõ
ſit iracũdia moderanda. ⁊ nõ poti⁹ ab archanis nr̃i
pectoris eruẽda. ne tenebris illi⁹ obſcurati nec ꝯſilij
ſalubris nec ſciẽtie lumẽ admittere. ſꝫ ne tẽplũ ſpũſ
ſcti habitãte i nobis ſpũ iracũdie neq̃qꝫ valeam⁹ exi
ſtere. Cohibit⁹. n. i corde furor aſtãtes qdẽ hoies ñ
offẽdit: ſꝫ eq̃ ſpũſſancti ſpẽdidiſſimũ iubar ac ſi ꝓpla
tus excludit. ¶ Qd̃ ne momẽtaneã qdeꝫ iram
liceat retentari. Ca. xij.

Ut quẽadmodũ vel ad momẽtũ vult eam
a dñs retẽtari. q nec ſacrificia qdẽ ſpiritalia
orõnũ noſtraꝝ ꝑmittit offerri. ſi vel aliũ cõ
tra nos aliqd rãcoris hẽre cognoſcim⁹ dicẽs. ſi ergo
offers mun⁹ tuũ ad altare. ⁊ ibi recordat⁹ fueris ꝙ
frat tu⁹ hꝫ aliqd aduerſũ te relinq̃ ibi mun⁹ tuũ ad
altare. ⁊ vade ꝑus recõciliari fratri tuo. ⁊ ſic veniẽs
offer mun⁹ tuũ. Quõ ergo nõ dicã vſqꝫ i dies plres
ſꝫ vel vſqꝫ ad occaſũ ſol̃ iſti⁹ ꝑmittimur ꝯ fratrẽ reti
net̃ triſtitiã. q ne illo qdẽ aliqd habẽte aduerſũ nos
orões nr̃as deo offerre ꝯcedimur. qb⁹ precipit̃ ab
apl̃o. ſine itermiſſiõe orare. ⁊ i oĩ loco leuantes pu
ras man⁹ ſine ira ⁊ diſceptatiõe. Supeſt igit̃ vt aut
nũq̃ orem⁹ huiuſcemõi vir⁹ retinẽtes i cordib⁹ nr̃is
⁊ apl̃ico huic ꝑcepto ſiue euãgelico quo idefinẽter ⁊
vbiqꝫ iubemur orar̃ ſim⁹ obnoxij: aut ſi noſmetipos
circũuenientes ꝑcẽ fũdere ꝯ ei⁹ iterdictũ ꝑſumimus.
nõ orõnẽ dño. ſꝫ rebelliõis ſpũ ꝯtumaciã nos eidꝫ
nouerim⁹ offerre. ¶ De recõciliatõe fratna. ca. xiij

T q2 plerũqꝫ ſeu leſos fratres ⁊ cõtriſta
e tos ꝯtẽnim⁹. vel certe nõ vicio nr̃o dicẽtes
eos offẽſos deſpicim⁹. animaꝝ medic⁹ ⁊ oc
cl̃torũ cõſci⁹. occaſiões iracũdie volẽs radicit⁹ a cor
dib⁹ nr̃is euellere. non ſolũ ſi leſi fuerim⁹ iubet nos
remittere. ⁊ recõciliari fratrib⁹ nr̃is. nullãqꝫ aduer
ſus eos iiurie ſeu leſiõis memoriã retinere: ſꝫ ẽt ſi il
los aduerſũ nos ſeu iuſte ſeu iiuſte hr̃e aliqd noueri
m⁹. ſimilr̃ ꝑcipit vt mun⁹ noſtꝝ relinquẽtes. i. cõpeſcẽ
tes orões nr̃as. ad eoꝝ ꝑus ſatiſfactioneꝫ tendere

2009 Ministerio de Cultura

feſtinemꝰ: ⁊ ita fratris curatiõe ꝓmiſſa õronũ nr̃arũ
mũera illibata deferre. Nõ.n.ita noſtris obſequijs
cõmunis oĩuʒ dñſ õlectaꝛ. vt qõ ĩ vno acqrit ꝑdat ĩ
altero dñante triſticia. In cuiuſlibʒ nãqꝫ diſpendio
vnũ patiꝛ detrimẽtũ. q eodẽ mõ oĩm ſamuloꝝ ſuoꝝ
ſalutẽ deſiderat ⁊ expectat. Et idcirco eq̃ habente
aduerſũ nos fratre ieſicax erit oratio nr̃a. ac ſi nos
aduerſũ eũ tumẽti ſpũ idignatiõis amaritudinẽ re
ſeruemꝰ. ¶ Qõ vetꝰ quoqꝫ lex irã nõ tm̃ de effe
ctu ſed etiã de cogitatione conuellat. Ca. xiiij.

s Ed qd diutiꝰ ꝓceptis euãgelicis atqꝫ apl'i
cis imoramur. cũ ẽt vetꝰ lex q̃ aliqd habere
remiſſiõis videꝛ. h' eadẽ ꝓcaueat dicens. ne
oderis fratrẽ tuũ ĩ corde tuo: ⁊ iterũ. nõ eris mẽor
iiurie ciuiũ tuoꝝ. ⁊ rurſũ. itinera eoꝝ q memoriã re
tinẽt malefacti ĩ mortẽ: vides ⁊ ibi negciã nõ in ope
re tm̃ ſʒ etiã ĩ archanis cogitatiõibus reſecari. cũ de
corde odiũ ⁊ iiurie nõ ſolũ retributio. ſʒ etiã ĩpa me
moria radicitꝰ iubeaꝛ euelli. ¶ De ſupflua ſeceſſio
ne eoꝝ q ab inemẽdatis moribꝰ ñ recedũt. Ca. xv.

i Nterdũ ſupbia vl' ipatia ſupati. cũ icondi
tos mores noſtros atʒ iõrdiatos nolumꝰ
emẽdare. ſolitudinẽ nos deſiderare ꝯque
rimur. tãqꝫ ibi nullis noſ ꝯcitãtibꝰ illico ṽtutẽ patiẽ
tie repturi. excuſãtes negligẽtiã nr̃am. cauſaſqꝫ cõ
motiõis ñ nr̃a dicẽtes ipatiẽtia ſʒ fratrũ vicio gene
rari: dũqꝫ ĩ alios erroris nr̃i ṽtimꝰ cãs. nũq̃ ad pa
tie ac pfectiõis calcẽ valebimꝰ ꝑuenire. ¶ Qõ trã
qllitas cordis noſtri nõ in alterius arbitrio ſʒ ĩ nr̃a
debeat dicione conſiſtere. Ca . xvi.

s Umma igiꝛ emẽdatiõis ac trãqllitatꝫ nr̃e
ñ eſt ĩ alteriꝰ arbitrio collocãda. qõ neq̃q̃
noſtre ſubiacet ptãti: ſʒ ĩ nr̃a potiꝰ ditione
ꝯſiſtit. Itaqꝫ vt nõ iraſcamur ñ oʒ ex alteriꝰ perfe
ctiõe ſʒ ex noſtra ṽtute deſcẽdere. q̃ nõ aliena patia
ſʒ ꝓpa lõganimitate ꝯqriꝛ. ¶ Quo ſtudio here
mũ debeamꝰ expetere ⁊ q̃liũ inibi ſit ꝓfectꝰ. ca. xvij.

p Orro heremũ pfectos oĩqꝫ vicio curatos
oportet expetere. ⁊ excoctꝫ ad purũ ĩ cõgre
gatiõe fratrũ vicijs. nõ puſillanimitatꝫ pfu
gio. ſʒ diuine cõtẽplatiõis obtẽtu. ⁊ deſiderio ĩtuitꝰ
ſublimioris intrare: q nõ niſi ĩ ſolitudĩe a pfectꝫ ſolũ
modo poterit apprehẽdi. Quecũqꝫ.n. vicia icurata
in heremũ detulerimꝰ: opta ĩ nobis ⁊ nõ abolita ſẽ
tieꝛ. Solitudo nãqʒ ſicut nouit emẽdatꝫ moribꝰ cõtẽ
plationẽ puriſſimã reſerare. ⁊ ituitu ſinceriſſimo ſpi
ritaliũ ſacramẽtoꝝ ſciaʒ reuelare: ita eoꝝ q minus
emẽdati ſũt vicia nõ ſolũ ſeruare verũetiã exagge
rare ꝯſueuit. Tãdiuqꝫ ſibi patiẽs qs videꝛ ⁊ hũilis
donec nulliꝰ hoiʒ cõmiſceaꝛ ꝯſortio. ad naturã pſti
nã mox reuerſurꝰ cũ iterpellauerit cuiuſlibet cõmo
tiõis occaſio. emergũt qppe ex eo ꝯſeſti vicia q̃ late
bãt: ⁊ velut eq ĩfrenes certati e ſuis repagul' ocio lõ
giore nutriti acriꝰ ad pniciẽ aurige ꝓprij ferociuſqꝫ
ꝓrũpũt. magiſ.n. exercitio vſuqꝫ hũano ceſſãte eſſe
rãꝛ ĩ nob vicia. niſi fuerit añ purgata. Ipſãqꝫ vmbrã
patie quã poſſidere imaginarie pmixti fribꝰ ſaltẽ ꝓ

eoꝝ reuerẽtia ⁊ nota publica videbamur: deſidia ſe
curitatꝫ amittimꝰ. ¶ Qua cõpatiõe eſtimãdi ſint
q tũc tm̃ patiẽtes ſũt cũ a nemĩe ꝓuocãꝛ. Ca. xviij.

q Uaſi vo vniuerſa virulẽta ſpentiũ genera
vel feraꝝ cũ ĩ ſolitudĩe ſuiſqꝫ cubilibꝰ imo
rãꝛ nõ inoxia pſeuerẽt: nec tñ ex eo ꝓnũcia
ri pñt inoxia. qꝛ nulli noceãt. Hoc.n. eis nõ affectus
bõitatꝫ ſʒ neceſſitas ſolitudis ꝯfert. Que cũ ledẽdi
nacta fuerit copiã. ĩ ſemetipis recõditũ virꝰ ⁊ aĩe fe
ritatẽ ꝓtinꝰ egerũt atqꝫ demõſtrãt. Ideoqꝫ pfectionẽ
q̃rẽtibꝰ nõ ſufficit ꝯ hoĩeʒ nõ iraſci. Meminimꝰ.n.
ĩ ſolitudĩe cõmorãtibꝰ nob ꝯ calamũ cũ aut groſſi
tudo eꝰ aut exilitas diſpliceret. ꝯve ſcalpellũ cũ ici
dẽda hebeti acie ſegniꝛ exſecaret. ꝯtraqꝫ ſilicẽ ſi forte
ex ea feſtinãtibꝰ nob ad lectionẽ tardiꝰ ſcitilla ignis
emicuit: ita idignatiõis irrepſiſſe motũ. vt nõ alias
pturbatiõeʒ mẽtꝫ q̃ vel ꝯ iſenſibileſ materias vl' cer
te aduerſus diabolũ maledictõe ꝓlata digerere atʒ
euaporare poſſemꝰ. Quãobrẽ ad pfectiõis dũtaxat
rationẽ ñ ſatꝫ ꝓderit abeẽ hoĩes ĩ quos ira moueã
mur. cũ ſi patia pꝰ ĩt frẽs ñ fuerit acqſita. ẽt erga res
mutas ſpecieſqꝫ miutaſ exerceri ſimĩl' iracũdie poſ
ſit affectꝰ: q reſidẽs ĩ corde nr̃o. nec iugẽ noſ poſſide
re trãqllitatꝫ ſtatũ. nec reſiduis vicijs carẽ pmittet.
niſi forte ĩ eo putemꝰ cõmotiõibꝰ nr̃is lucrũ aliqõ vl'
remediũ ꝯpari. q̃ maledictiõibꝰ vl' iracũdie nr̃e mi
nime res inanimate muteqꝫ reſpõdeãt. ⁊ itẽperãtiã
cordis nr̃i ad maiorẽ neq̃qꝫ ꝓuocẽt exardeſcere fu
roris iſaniã. ¶ De ãputãda ira ſʒ euãgeliũ. ca. xix.

q Uapropꝛ ſi illã ſũmã diuini pmij cupimꝰ
adipiſci d quo dr̃. btĩ mũdo cõd qm̃ ĩpi dũʒ
videbũt: ñ ſolũ e nr̃is actibꝰ h' ãputãda ẽ. ſʒ
ẽt d intĩnis aĩe radicitꝰ extirpãda. Nõ ei valde ꝓde
rit iracũdie cohibitꝰ furor ĩ ṽbo nec ĩ effectu ꝓlatꝰ. ſi
illũ archãis pectoris nr̃i dus quẽ ſecreta ñ latẽt co2
diũ ieẽ pſpexerit. Radices ei vicioꝝ potiꝰ excidi pci
pit euãgelicꝰ ſmo q̃ fructꝰ. q ꝓculdubio euulſis ſo
mitibꝰ neq̃qꝫ vlteriꝰ pullulabũt. atʒ ita mẽs poterit
iugiꝛ ĩ oĩ patia ⁊ ſãctitate durare. cũ h' nõ d ſupficie
opatiõis ⁊ actuũ. ſʒ d cogitationũ fuerit euulſa pe
netrabilibꝰ. Et iõ ne homicidiũ ppetreꝛ. ira odiũqꝫ
ſuccidiꝛ. ſine qbꝰ homicidij crimẽ nullo mõ valebit
admitti. Qui iraſciꝛ ei fratri ſuo reꝰ erit iudicio ⁊ q
odit fratrẽ ſuũ homicida ẽ: ĩ eo.ſ. q̃ eũ corde cupiat
interire. cuiꝰ cruorẽ ꝓpa manu vel telo apõ hoĩes mi
nime fudiſſe cognoſciꝛ: affectu ire hoĩcida ꝓnũciaꝛ
a dño. q nõ ſolũ ꝓ opatiõis effectu. ſʒ ẽt ꝓ volũtatꝫ
ac voti õſiderio vnicuiqꝫ aut pmiũ reddit aut penã
ſʒ illõ qõ ĩpe loqꝛ ꝑ ꝓphetã. Ego aũt opa eoꝝ ⁊ co
gitatões eoꝝ. vẽio vt ꝯgregẽ cũ oĩbꝰ gẽtibꝰ ⁊ liguis.
Et apl's. Int ſe iuicẽ cogitatiõibꝰ accuſãtibꝰ aut ẽt
defẽdẽtibꝰ. ĩ die q̃ iudicabit deus occulta hominuʒ.
¶ In eo qõ in euãgelio ſcriptũ ẽ. q iraſciꝛ frĩ ſuo.
vtrũ recipiẽdũ ſit qõ adiectũ eſt ſine cã. Ca. xx.

s Ciendũ tñ ĩ eo qõ in quibuſdam exempla
ribus inueniꝛ. qui iraſcitur fratri ſuo ſine
cauſa reus erit iudicio. ſuperfluum eſſe ſi

2009 Ministerio de Cultura

cauſa:⁊ adiectum eſſe ab his qui amputandam irã
ꝓ iuſtis cãis minĩe putauerũt.cũ vtiqꝫ null⁹ ꝙlibꝫ
abſqꝫ rõe cõmot⁹ſine cã dicat ſe iraſci. Quãobrẽ ap
paret ab eis adiectũ q̃ ꝓpoſitũ nõ itellexerũt ſcrip
ture volẽtꝫ fomitẽ iracũdie oĩmodis ãputare .nullã
qꝫ idignatiõis occaſionẽ penit⁹ reſuare.ne dũ iube
mur iraſci cũ cã.ẽt ſine cã irãſcẽdi nobis itromittatꝰ
occaſio.Finis.n.patiẽtie ñ ĩ iraſcẽdo iuſte.ſꝫ penit⁹
ĩ ñ iraſcẽdo ꝯſiſtit.Licꝫ a q̃buſdã hoc ipꝫ qȯ dicitꝰ
ſine cã.ita iterpretari ſciã:ꝙ.ſ.ſine cã iraſcatꝰ is cui
expetere vltionẽ irato nõ liceat.Meli⁹ tñ ẽ ita tene
re:vt ⁊ nouella exemplaria multa ⁊ antiqua oĩa
inueniuntur eſſe perſcripta.

Remedia quibus iram de cordibus noſtris era
dicare poſſimus. Ca.xxi.

Vapropt athletã chriſti legitie decertãtẽ.
q iracũdie mot⁹ radicit⁹ oportet euellere.Cu
ius morbi h̃ erit medicĩa ꝑfecta.vt ꝑmitus
credam⁹ nullo mõ ſiue iuſtis ſiue iiuſtis ex cãis lice
re nobis iraſci:ſciẽtes nos diſcretiõis lumẽ.rectiqꝫ
ꝯſilij firmitatẽ.ipaꝫ quoqꝫ hõeſtatẽ.⁊ iuſtitie mode
ramĩa ꝓtin⁹ amiſſuros.ſi ꝑncipale cordis nr̃i lumẽ
ei⁹ fuerit tenebris obſcuratũ.Tũ deide puritatẽ mẽ
tis nr̃e mox ꝑturbãdã.tẽpluqꝫ eã ſãcti ſpũs effici oĩ
no nõ poſſe.iracũdie i nob ſpũ cõmorãte. Poſtre
mo vt cogitem⁹ nequaqꝫ licere nobis orare.nec ira
tos fũdere ꝑces ad deũ.Et ꝑ oĩb⁹ icertũ ſtatũ ꝯdi
tiõis hũane ꝑ oculis habẽtes.quotidie nos creda
m⁹ e corpore migraturos:nihilqꝫ nobis ꝯtinẽtia ca
ſtitatꝫ.nihil abrenũciatiõe oĩꝫ facultatũ.nihil diui
tiarũ ꝯtẽptu.nihil ieiunioꝝ vigiliarũqꝫ laborib⁹ cõ
ferẽdũ.qb⁹ ꝓpt iracũdiã ſolã ⁊ odiũ ab vniuerſita
tis iudice ſupplicia promittuntur eterna.

Explicit de ſpiritu ire liber octauus.

Incipit liber nonus de ſpũ triſtitie. Ca.i.

Vito nobis certamĩe edacis tri
ſtitie ſtimuli retũdẽdi ſũt. Que
q ſi paſſiꝫ ꝑ ſinglos icurſus ⁊ incer
tos ac varios caſus obtinẽdi ani
mum nr̃ꝫ habuerit facultateꝫ.ab
omni nos ꝑ momenta ſingula ſe
parat diuie ꝯtẽplatiõis intuitu.ipſãqꝫ mẽtẽ ab vni
uerſo puritatꝫ ſtatu deiectã fũdit⁹ labefactat ac deꝑ
mit.nõ orones eã explere cũ ſolita cordis alacrita
te ꝑmittit:ñ ſacraꝝ lectionũ ſinit remedijs icubare:
trãqllũ quoqꝫ ac mitẽ frib⁹ eẽ ñ patitꝰ.⁊ ad cũcta oꝑa
tionũ vl̃ religiõis officia ipatiẽtẽ ⁊ aſpũ reddit:oĩqꝫ
ꝑdito ſalubri ꝯſilio ⁊ cordis ꝯſtãtia ꝑturbata velut
amẽtẽ facit ⁊ ebriũ ſeſũ.frãgitqꝫ ⁊ obruit deſpatiõe
pcali. Qua cautõe mõb⁹ triſtitie ſit curãd⁹.ca.ij.

Vãobreꝫ mõ minore ꝓſpectu ſi ſpiritalis
q agõis certamĩa legitie cupim⁹ ꝺſudare.hic
quoqꝫ nob curãd⁹ ẽ morb⁹.Sic.n.tiea veſti
mẽto ⁊ ṽmis ligno:ita triſtitia viri nocet cõdi.Satꝫ
euidẽt ac ꝓꝑe vi noxij hui⁹ ac ꝑnicioſi vicij ſpũs di
uin⁹ expreſſit. Quã ꝯparationẽ habeat aĩa q̃
triſtitie morſibus deuoratur. Ca.iii.

v Eſtimẽtũ nãqꝫ tieaꝝ eſu attactũ.nulli⁹ pre
cij vel hõeſti vſus poterit vlteri⁹ hẽre cõmer
ciũ:itidẽqꝫ lignuꝫ ṽmib⁹ exaratũ.nõ iaꝫ ad ornatuꝫ
vel mediocris edificij.ſed ad cõbuſtionẽ ignis me
rebitꝰ deputari.Ita igitꝰ ⁊ aĩma q̃ edaciſſimis triſti
tie morſibus deuoratꝰ.inutilis erit vel veſtimento illi
põtificali.qȯ vnguẽtũ ſpũſſancti de celo deſcẽdens.
prius in barbã aarõ.deinde i orã ſui veſtimẽti ſole
re ſuſcipere ſãcti Dauid vaticinio ꝑhibetꝰ hꝫ illõ.ſi
cut vnguẽtũ i capite.qȯ ꝺſcẽdit i barbã barbã aarõ
qȯ deſcẽdit in orã veſtimẽti eius:ſed nec ad ſtructu
rã tẽpli illi⁹ ſpiritalꝰ atqꝫ ornatũ poterit ꝑtiere.cui⁹
paulus architect⁹ ſapiẽs poſuit fũdamẽta dicens.
Vos eſtis tẽplũ dei.⁊ ſpũs dei habitat i vob.Cui⁹
q̃lia ſint ligna.ſpõſa ꝺſcribit i cãtico cãticoꝝ:trabes
iquiẽs nr̃e cypreſſus.tigna domoꝝ noſtrarũ cedri.
Et idcirco huiuſcemõi ad tẽplũ dei lignoꝝ genera
delegũtꝰ.q̃ ſũt ⁊ bone fragrãtie ⁊ iputribilia.queqꝫ
nec corruptele vetuſtatis.nec eſui ṽmiũ valeant ſu
biacere. Vñ vl̃ qb⁹ mõis triſtitia gignatꝰ. ca.iiij.

Onnũqꝫ tñ ire ꝑcedẽtꝫ vicio ſubſeq̃ ſeu cõ
n cupiſcẽti lucri ve cuiuſdã mĩn⁹ idepti gene
rari ſolet.cũ ſe haꝝ rerũ q̃dã ſpe mẽte ꝯce
pta qs viderit excidiſſe.Interdũ ṽo ẽt nullis exiſtẽ
tib⁹ cãiſ qb⁹ ad hãc labẽ corruere ꝓuocemur:inimici
ſubtilis iſtictu.tãto repẽte merore deꝑmimur.vt ne
caroꝝ q̃dẽ ac neceſſarioꝝ nr̃oꝝ aduẽtũ ſolita ſuſci
ꝑe affabilitate poſſim⁹:⁊ q̇cq̇d ab eis ꝯpetẽti fuerit
ꝯfabulatõe ꝓlatũ.iportunũ nob ac ſupfluũ iudicetꝰ
nullaqꝫ a nob reddatꝰ eis grata reſpõſio.vniuerſos
cordis nr̃i receſſ⁹ felle amaritudinis occupante.

Qȯ nõ aliorũ ſed noſtro vicio cõmotiones exci
tentur in nobis. Ca.v.

Nõ mãifeſtiſſime ꝯprobatꝰ ñ ſꝑ nob aliorũ
v vicio cõmotionũ ſtimulos excitari.ſꝫ poti⁹
nr̃o q̃ recõditas i nobmetipſis hẽm⁹ offẽſio
nũ cãs ac ſemiaria vicioꝝ:q̃ cũ mẽtẽ nr̃am tẽptatio
nũ iber alluerit.i germĩa ꝯfeſti fructuſqꝫ ꝓrũpunt.

Qȯ nullus repentino lapſu corruat.ſꝫ paulati
ꝑ longaꝫ incuriaꝫ recidens pereat. Ca.vi.

Vnqꝫ.n.qs alteri⁹ vicio laceſſitus peccare
n compellitꝰ:ſi repoſitã materiam delictoꝝ in
ſuo corde ñ hẽat. Nec tũc ſubdito q̇ſpiã ꝺ
cept⁹ eẽ credẽdus ẽ.cũ cõſpecta mulieris forma i ba
ratrũ ꝯcupiẽ turpis iciderit:ſꝫ poti⁹ occĺtos ac latẽ
tes medullit⁹ morbos occaſiõe viſus i ſuꝑficiẽ tunc
fuiſſe ꝓductos. Qȯ ñ ſint fratrũ deſerẽda con
ſortia vt ꝑfectõ ꝯgratꝰ ſꝫ patiẽ iugit excolẽda.ca.vii.

Deoqꝫ creator oĩm deus opificij ſui cura
i tionẽ ꝑ oĩb⁹ noſcẽs.⁊ q2 nõ i alijs ſꝫ i nob
metipſis offenſionũ radices cauſeqꝫ ꝯſiſte
rent.nõ deſerẽda ꝑcepit fratrũ conſortia.nec vitari
eos quos leſos a nobis vel a quib⁹ nos arbitramur
offẽſos.ſed deliniri iubet:ſciẽs ꝑfectionẽ cordis nõ
tã ſeparatione hoĩm q̃ꝫ patiẽ virtute conquiri. Que
firme poſſeſſa.ſicut poteſt nos etiam cum his qui

2009 Ministerio de Cultura

o derũt pacē pacificos ꝯſuare: ita ſi parata nō fue/
rit ab his quoq3 q ꝑfecti ac meliores nobis ſunt fa/
cit iugit᷑ diſſidere. Occaſiões.n. cōmotionū ob q̄s
eos qb⁹ iūgimur ǒſerere feſtinam⁹.i ꝯuerſatiōe bōa
na deſſe ñ poterūt ⁊ idcirco triſticie cauſas ob quaſ
a ꝯoꝛib⁹ ſeparamur.nō euadim⁹ ſ3 mutam⁹.

¶ Nō ſi mores noſtros emēdatos habuerim⁹ poſſit nobis cū oīb⁹ conuenire. Cap.viij.

Rocurādū itaq3 nobis ē vt nr̃a poti⁹ emē/
p dare vicia.⁊ mores corrigere feſtinemus.
Que ꝓculdubio ſi fuerit emēdata.nō dicā
cū oīb⁹ ſ3 ēt cū feris ⁊ beluis facillie nobis ꝯueniet
ſm illō qō i libꝛo btī iob dr̃. Beſtie enim tre pacate
erūt tibi. Extriſec⁹ qppe veniētia nō vebimur offē
dicula.nec vlla poterūt ſcādala nobis ǒfoꝛis iſerri
ſi i nobiſmetipis it⁹ radices eoꝝ recepte ifreq3 nō
fuerit. Pax.n.multa diligētib⁹ nomen tuū dñe.⁊ ñ
ē illis ſcandalū.

¶ De alio genere triſticie qō deſpationez ſalutis impoꝛtat. Cap.ix.

St ēt aliō ǒteſtabili⁹ triſticie gen⁹.qō ñ coꝛ
e rectōe3 vite nec emēdationē vicioꝝ.ſ3 pni/
cioſiſſimā ǒſpationē aīe inijcit delinquenti.
Nō nec cayn fecit p⁹ fricidiū penitere: nec iuda3 p⁹
traditionē ad ſatiſfactiōis remedia feſtiare: ſ3 ad ſu
ſpēdiū laq̄ſ ſua ǒſpatiōe ptraxit

¶ In quo tm̄mō ſit nobis triſtitia vtilis. Cap.x.

Deoq3 vtilis nobis vna re tm̄ triſtitia iu/
i dicāda ē.cū hāc vel penitudīe ǒlictoꝝ vł ǒ
ſiderio ꝑfectiōis acceſi. vł future btitudinis
ǒteplatōe ǒcipim⁹. De qua ⁊ btūs apl's. Que ſm
deū ē iqt triſtitia peitētiā ad ſalutem ſtabilē opat᷑: ſe
culi aūt triſticia moꝛtē opat᷑.

¶ Queādmodū diſcernatur q̄ ſit vtilis ac ſm deū triſtitia ⁊ que diabolica atq3 moꝛtifera. Ca.xi.

Ed illa triſtitia q̄ penitētiā ad ſalutē ſtabi
ſ lē opat᷑ obediēs ē: affabil': hūil': māſueta: ſua
uis ac patiēs: vtpote ex dei charitate deſcē
dēs.⁊ ad omnē doloꝛē coꝛpoꝛis ac ſpūs ǒtritionē.
iſatigabilit᷑ ſemetipſā deſiderio ꝑfectiōis extēdens:
⁊ quodāmō leta ac ſpe ꝓuect⁹ ſui vegetata.cūctā af
fabilitatē ⁊ lōganimitatē retinet ſuauitatē hñſ i ſeme
tipſa oēs fruct⁹ ſpūſci quos enūerat idē apl's. Fru
ct⁹ aūt ſpūs ē charitas: gaudiū: pax: lōganimitas:
bonitas: benignitas: fides: māſuetudo: continētia.
Hec vo aſpꝛia.ipatiēs: dura: plena rācoꝛe ⁊ meroꝛe
ifructuoſo ac deſpatiōe penali.eū quē ꝯplexa fuerit
ab iduſtria ac ſalutari doloꝛe frāgēs ac reuocās: vt
pote irratiōabil'.⁊ itercipiēs ñ ſolū oꝛonis efficaciā.
verū etiā vniuerſos quos ꝓdixim⁹ fructus ſpirita/
les euacuat.quos nouit illa conferre.

¶ Nō abſq3 illa ſalutari triſtitia q̄ trib⁹ modis generat᷑ oīs triſtitia tāq̄ noxia repellēda ſit. Ca.xij.

Ua ꝓpt abſq3 illa q̄ vel ꝓ ſalutari pnia vł
q ꝓ ſtudio ꝑfectiōis vel ꝓ deſiderio ſuſcipit᷑
futuroꝝ.oīs triſtitia tāq̄ ſeculi ⁊ q̄ moꝛtē i
ferat equaliter repellenda eſt: ac ſicut foꝛnicationis
ſpūs vel phylargirie vel ire de noſtris coꝛdibus pe
nitus extrudenda.

¶ Remedia quibus triſtitiā de coꝛdibus noſtris exterminare poſſimus. Ca.xiij.

Anc ergo pnicioſiſſimā paſſionē ita de nob
b expellere poterim⁹. vt mētē nr̄am ſpiritali
meditatiōe iugit᷑ occupatā futura ſpe ⁊ cō
tēplatōe repromiſſe btitudinis erigamus. Hoc eni
mō vniuerſa triſtitiaꝝ genera ſiue q̄ ex ꝓcedēti ira
deſcēdūt.ſiue q̄ amiſſiōe lucri.vel detrimēti illatiōe
nobis aduenīūt.ſiue de irrogata generāt iiuria.ſiue
q̄ de irrationabili mētꝭ ꝯfuſiōe ꝓcedūt.ſeu q̄ letalē
deſpatiōnē nobis idućūt.valebim⁹ ſupare: cū eter/
naꝝ reꝝ ac futuraꝝ ituitu ſp leti atq3 imobileſ ꝑdu
rātes.nec caſib⁹ ǒiecti ꝑſētib⁹.nec ꝓſpis fuerim⁹ ela
ti.vtraq3 velut caduca ⁊ mox trāſeūtia ǒtēplātes.

¶ Explicit de ſpiritu triſtitie liber nonus.

¶ Incipit liber decimus de ſpiritu accidie. Ca.i.

Extū nobis certamē ē qō Greci
akediā vocāt.q̄ nos tediū ſiue an
xietatē coꝛdis poſſum⁹ nūcupare.
s Affinis hec triſtitie ē.⁊ vagis ma/
xie ac ſolitarijs magis expta ⁊ i he
remo cōmoꝛantib⁹ iſeſtioꝛ hoſtis
ac frequēs.maxie circa hoꝛā ſextā
monachū iquietās: vt q̄dā febꝛis igruēs tpe ꝑſtitu
to.ardētiſſimos eſtus acceſſionū ſuaꝝ.ſolitis ac ſta
tutiſ hoꝛis anie iſerēs egrotāti. Deniq3 nonnulli ſe
nu3 hunc eſſe pronunciant meridianu3 demonē: q
i pſalmo nonageſimo nuncupatur.

¶ Expoſitio accidie vel queādmodū ſpat i coꝛde monachi: que ve inferat menti diſpendia. Ca.ij.

Ui cu3 miſerabilē obſederit mentē.hoꝛ/
q roꝛē loci: faſtidiū celle: fratrū quoq3 q cu3
eo vel eminus cōmoꝛāt.tāq̄ negligētiū ac
min⁹ ſpiritaliū aſpnatiōnē gignit atq3 ǒtēptū. Ad
omne quoq3 op⁹ qō itra ſepta ſui cubilis ē facit deſi
dē ⁊ iertē. Nō eū i cella reſidere.nec opeā finit ipē
dere lectiōi.nihilq3 ſe ꝓficere tāto tpe i eadē cōmo/
rātē crebꝛi⁹ igemiſcit.nec habere ſe fructū aliquē ſpi
ritalē donec fuerit illius ꝯſoꝛtio copulat⁹ conquerit᷑
atq3 ſuſpirat.⁊ ab oī ſe dolet ſpiritali q̄ſtu inanē i lo/
co vacuūq3 ꝯſiſtē: vtpote q cū poſſet ēt alios ſgere
ac ꝓdeſſe plurimis nullū edificauerit.nec quēq3 iſti
tutiōe ſua doctrinaq3 lucrat⁹ ſit. Abſētia lōgeq3 ꝓo/
ſita magnificat monaſteria: loca ēt illa magis ad ꝓfe
ctū vtilia ⁊ ſaluti ꝯgruētioꝛa deſcribit: ꝯſoꝛtia quo
q3 ibidē ſrm ſuauia ⁊ plena ſpiritali ꝯuerſatiōe de/
pigit. Ecōtra vniuerſa q̄ habent᷑ i manib⁹ aſpa.⁊ nō
ſolū edificatiōe3 nulla3 eſſe i fratrib⁹ q moran᷑ i lo/
co.ſ3 ne ipſū q̄dē victū coꝛpoꝛis abſq3 igenti laboꝛe
ꝯquiri. Poſtremo nō poſſe ſe ſaluari putat i eo lo/
co durātē.niſi relicta cella cū q̄ ſibi ſi adhuc i ea fue
rit remoꝛat⁹ ꝑeundū erit.exide ſemetipſū q̄totius
aſpoꝛtauerit. Deide laſſitudinē coꝛpoꝛis cibiq3 eſu
riē.q̄nta ſextaq3 hoꝛa tātā ſuſcitat.vt velut lōgo iti
nere grauiſſimoq3 laboꝛe cōfectus ſibimet laſſuſq3

2009 Ministerio de Cultura

videaſ: aut quaſi refectionẽ cibi biduano ieiunio tri
duanoue diſtulerit. Tuʒ pterea huc illucq̧ anxius
circũſpectat. ⁊ nec fratrẽ ſibi quẽpiaʒ aduentare ſu
ſpirat: ſepiuſq̧ egrediẗ ⁊ ingrediẗ cellaʒ. ac ſoleʒ ve
lut ad occaſuʒ tardi⁹ pperantẽ crebrius intueẗ. Et
ita quadaʒ irrationabili mentꝭ ꝯfuſione velut tetra
ſuppleẗ caligine: oiq̧ actu ſpiritali reddiẗ ocioſuſ ac
vacu⁹. vt nulla re alia tante õpugnatõis remedium
ꝙ viſitatiõe fratris cuiuſpiaʒ ſeu ſomni ſoli⁹ ſolatio
poſſe eſtiet iueniri. Deide hõeſtas idẽ morb⁹ ac ne
ceſſarias ſuggerit ſalutatões frib⁹ exhibẽdas. viſita
tiõeſq̧ iſirmoꝝ vl' emin⁹ vl' lõgi⁹ poſitoꝝ. Quedã ẽt
pia ac religioſa dictat officia. illos vl' illas õbere pa
rẽtes igri. ⁊ ad ſalutãdos eos crebri⁹ ppari: illã reli
gioſã õuotãq̧ dõ feminã. oĩ pṫi parẽtũ pſidio õſti
tutã. magnũ op⁹ eſſe pietatꝭ frequenti⁹ inuiſere: ac ſi
qd ei ſit neceſſariũ q a pprijs parentib⁹ negligiẗ at
q̧ deſpiciẗ ſanctiſſimũ pcurari. magiſq̧ oportere in
his opam pietatꝭ ipendi. ꝙ iſructuoſe ac ſine vllo p
fectu in cellula reſidere.

¶ Quib⁹ generib⁹ monachũ ſupet accidia. C. iij.

Situr itaqʒ iſelix aia talib⁹ inimicorum
a machinis ipetita. donec accidie ſpũ velut
ariete validiſſimo fãtigata aut i ſomnũ di
ſcat ↄcidere. aut excuſſa clauſtris cellule ſue conſo
latione ipugnatõis hui⁹ viſitatione fratris conſue
ſcat acqrere: hoc quo vtiẗ ad pſens remedio. paulo
poſt acrius iſirmãda. Frequenti⁹. n. ac duri⁹ aduer
ſarius attẽptabit. quẽ pſerto prelio ꝑbituꝝ cõmin⁹
ſibi terga cognoſcit. ſaluteq̧ ſibi nõ de victoria nec
de cõflictu ſed de fuga ſpare puidet. donec paulati
ptract⁹ e cella actũ ſue pfeſſiõis icipiat obliuiſci. q
nõ eſt aliõ ꝙ ituit⁹ ⁊ cõteplatio diuine illi⁹ ⁊ excelle
tis ſup oĩa puritatꝭ: q nõ alibi põt niſi i ſilentio ⁊ iu
gi celle pſeuerãtia ac meditatõe ↄqri. atqʒ ita mili
tie ſue fugitiuus ac deſertoꝛ chriſti miles effect⁹. im
plicet ſe negocijs ſecularib⁹: ei cui ſe pbauit minime
placitur⁹.

¶ Quod accidia excecat mentẽ ab om
ni contemplatione virtutum. Ca. iiij.

Uius egritudis vniuerſa icõmoda vno v
b ficulo beatus dauid eleganter expſſit. dor
mitauit igenſ aia mea p tedio. i. pre accidia
Proprie ſatꝭ nõ corp⁹ dixit ſʒ aiaʒ dormitaſſe. Ue
re. n. ab oĩ ↄtẽplatione virtutũ ⁊ ituitu ſpiritaliũ ſe
ſuũ dormitat aia q pturbatiõis telo fuerit ſauciata.

¶ Quod duplex accidia ſit in pugna. Cap. v.

Taqʒ chriſtus verus athleta q agoneʒ p
i fectionis cupit legitiẽ decertare. huc quo
qʒ morbũ de latebris aĩme ſue feſtinet ex
trahere: ⁊ ita ↄtra hunc quoqʒ neqſſimum accidie
ſpũʒ vtrobiqʒ ↄtẽdat. vt neqʒ ſõni telo eliſus cõci
dat. neqʒ õ mõaſterij clauſtris expulſus ꝗuiſ ſub p
textu coloris pij fugitiu⁹ abſcedat.

¶ Si q ab accidia ceperit vici quatinus collabantur. Cap. vi.

Uencunqʒ. n. i qualibet parte cepit ſupa
q re. aut tãq inertẽ ⁊ deditiũ ſibi patieẗ abſ
qʒ vllo pfectu ſpũs i cellula cõmorari. aut
excuſſuʒ exiõ iſtabilẽ õ cetero rdõt ac vagũ. ⁊ ad õe
opus deſidẽ cellas fratrũ ac monaſteria iugiter fa
ciet circũire. nihilqʒ aliud pcurare ꝙ vbi quoue co
loꝛe occaſionẽ refectionis future valeat preparare.
Mens. n. ocioſi nihil aliõ cogitare nouit ꝙ õ eſcis
ac ventre: donec inuẽta qñq̧ ſodalitate cuiuſq̧ viri
vel femine equali tepoꝛe toꝛpentꝭ. reb⁹ eoꝝ ac neceſ
ſitatib⁹ inoluaẗ: ⁊ ita paulati reddaẗ noxijs occupa
tionib⁹ irretit⁹. vt tanq̄ ſerpentinis ſpiris obſtrict⁹
nunq̄ deiceps ad pfectionẽ pfeſſionis antiq ſe va
leat enodare.

¶ Teſtimonia apl'i ↄtra ſpũm accidie. C. vij.

Unc morbũ q õ accidie ſpiritu naſciẗ: bea
b tus apl's vt verus ac ſpiritalis medic⁹ vel
tũc iaʒ pſpiciens ſerpere. vel emerſuꝝ iñ
monachos ſcõſpũ reuelãte pſpiciens: ſalutaribus
pceptoꝝ ſuoꝝ medicamentꝭ preuẽire feſtinat. Theſ
ſalonicenſib⁹. n. ſcribens. ⁊ pꝛio vt pit iſſimus qdaʒ
pfectuſq̧ medicus iſirmitatẽ ſuſceptoꝝ blanda leni
q̧ verbi curatione fomentans ac de charitate icipi
ens eoſq̧ in ea parte collaudãs. quouſqʒ letale vul
nus lenioꝛe remedio delinitũ. depoſita tumoꝛis in
dignatiõe. facilius medicamina auſterioꝛa ſubſtine
at. ita ait. De charitate autẽ fraternitatꝭ non neceſſe
habemus ſcribere vobis. Ipſi. n. a deo edocti eſtis
vt diligatꝭ inuicẽ. Eteni facitis illud in oẽs fratres
in vniuerſa macedonia. Premiſit laudis fomenta
lenia: fecit eoꝝ aures ad curã ſalutaris verbi placi
das ⁊ paratas. Rurſuʒ inſert. Rogam⁹ ãt vos fra
tres: vt abundetis magis. Adhuc eos blanda võ
rũ lenitate demulcet. ne foꝛte necduʒ aptos ad pce
ptionẽ pfecte curatõis iueniat. Quid ẽ quod rogas
apoſtole. aut i quo abundẽt magiſ. ſ. i charitate de q
ſupius dixeras. de charitate ãt frñitatꝭ nõ neceſſe ha
bem⁹ ſcribere vobiſ. Et qd neceſſe ẽ. vt dicas eis. ro
gam⁹ ãt vos vt abundetꝭ magis. q ſup hac re ne ſcri
bi qdeʒ ſibi aliqd idigent. cũ pſerti ⁊ iſeras cauſam
ob quã hoc ipo nõ egeãt dicens. ipſi. n. vos a deo do
cti eſtis vt diligatꝭ iuicẽ. tertiũ quoqʒ mai⁹ adijcias
qõ nõ ſolũ a deo edocti ſint. verũ ẽt cõpleant ope q
docenẗ. Eteni facitꝭ illud ings nõ i vno tãtũ vel du
obus ſʒ i oẽs fratres. nec i veſtros tãtũmõ ciues vl'
notos ſʒ i vniuerſa macedonia. Hic igiẗ tandẽ qd
ẽ qõ tãtope õ pmitꝭ. Iteꝝ iſert. Rogam⁹ ãt vos fra
tres. vt abundetꝭ magis. Et vix aliqñ in id qõ oliʒ
moliebaẗ erũpit. Et opam detꝭ. vt qeti ſitis. Dixit
primã cauſã. deide iſert ſecũdã. Et vt veſtra nego
cia agatꝭ. Tertiã quoq̧. Et opemini manib⁹ veſtriſ
ſicut pcepim⁹ vobis. Quartã. Et vt honeſte ãbule
tis ad eos q foꝛis ſũt: foꝛiſ ſũt. ſ. q ſeculo viuũt. Qui
tã. Et nulli⁹ aliqd deſideretꝭ. Ecce illa cunctatio
quã tãtis pferre phemijs differebat. qd i ei⁹ pecto
re parturiebat agnoſciẗ. Et opam detꝭ. vt qeti ſitis.
i. i vrĩs cellulis cõmorãtes. nec diuerſis rũoꝛib⁹ qui
ſolẽt ocioſoꝝ votis vl' fabulis generari. iqeti effecti
alijs quoq̧ iqetudines iſeratis. Et vt vr̃a negocia
agatꝭ. ñ vr̃a curioſitate act⁹ mũdi velitꝭ igrere. ac di

2009 Ministerio de Cultura

uerſoꝝ ꝯuerſatões explorãtes opa vr̃a nõ ad corre
ctõez vr̃az ſeu v̓tutũ ſtudia. ſ; ad detractões frm ve
litis ĩpẽdere. Et opemi manib⁹ vr̃is ſicut p̃cepim⁹
vobis. Ut illa fierẽt ẽt q̃ monuerat ſup̃i⁹ ne agerent.i.
ne iq̄eti eẽnt.ꝛ aliena curarẽt negocia. vel ĩhoneſte
ãbularẽt ad eos q foris ſunt. vel alteri⁹ aliq̄d ꝺſide
rarẽt. nũc ĩtulit dicẽs. Et opemini mãib⁹ vr̃is ſicut
p̃cepim⁹ vobis. Ut.n. illa fierẽt q̃ ſup̃i⁹ rep̃hendit:
ociũ cauſa; eẽ euidentꝰ exp̃ſſit. Null⁹.n. põt vel iq̄e
tus eẽ. vel aliena curare negocia. niſi q op̃i manuu;
ſuaꝝ nõ acq̄eſcit ĩſiſtere. Quartũ quoq; ĩtulit mor-
bũ q ex hoc ipſo ocio naſcitꝰ.i. vt ĩhoneſte nõ ãbulẽt
dicẽs. Et vt honeſte ãbulet̄ ad eos q foris ſũt. Nũ
q̄ põt nec apud eos q̄dẽ q ſeculi hoĩes ſũt honeſte
ĩcedere q nequaq̄ clauſtris celle ꝛ op̃i manuũ ſua-
rũ ĩherere ꝯtent⁹ ẽ. ſ; neceſſe ẽ eũ ĩhoneſtũ eẽ dũ ne-
ceſſaria vict⁹ req̄rit. adulatõi quoq; op̃am dare. no
uitates ẽt rumoꝝ ſectari. cauſaꝝ fabulatiõiq; occaſi
ones ꝯq̄rere p̱ quas ſibimetip̃i aditũ paret ac facul
tatẽ qua diuerſoꝝ domos valeat penetrare. Et nul
lius aliq̄d deſideret̄. Nõ põt nõ alienis dõis ꝛ mu
nerib⁹ ĩhiare: q nõ delectatꝰ pio q̄etoq; labore op̃is
ſui. quotidiãi vict⁹ parare ſubſtãtiã. Uidet̄ tot cau
ſas tã graues ac turpes vni⁹ vicij.i. ocioſitatis labe
generari. Deniq; hos ip̃os quos in ep̃la p̃ia molli
fouerat palpatõe v̓boꝝ. qualꝰ i ſ̄a velut q n̄ p̱ſeciſ-
ſet ad molliora remedia. auſteriorib⁹ q̄buſdã ꝛ cau
ſticis medicament̄ ſanare aggreditꝰ. nullaq; iã miti
um v̓boꝝ fomẽta p̱mittit. nõ vllã tenerã vocẽ ac blã
dã. vt ibi. rogam⁹ ãt vos fr̃es. ſ; denunciam⁹ vobis
fr̃es ĩ noĩe dñi nr̃i ieſu chriſti. vt ſubtrahat̄ vos ab
oi fratre ãbulãte iordinate. Ibi rogat: hic ꝺnũciat
In illa blandicẽtis affect⁹: ĩ hac obteſtãtis ſeueritas
ꝛ minãtis. Denũciam⁹ vobis fratres. Q̄ p̃ri⁹ ro-
gãtẽ ꝯtẽpſiſtis audire. ſaltẽ nũc denũciatõib⁹ obedi
te. Ip̃ſãq; ꝺnũciatõe; nõ nudo v̓bo. ſ; cũ obteſtati
one noĩs dñi noſtri ieſu chriſti terribilẽ ĩfert: ne for
te ſimplicẽ velut hũana voce p̱latã rurſu; ꝯtẽnerẽt
nec magnop̃e ducerẽt obſ̄uandã. Statiq; vt p̃itiſſi-
mus medic⁹ putrib⁹ mẽbris q̄bus leni medicamen
to remediũ ferre nõ potuit mederi ſpiritalis ferri ĩ
ciſione p̃tẽptat. vt ſubtrahat̄ vos iq̄ens ab oi fratre
ãbulante inordinate ꝛ nõ ſ̄m traditionẽ quẽ accepe
rũt a nobis. Itaq; ab his q vacare op̃i nolũt iubet
ſubtrahi. ꝛ velut mẽbra ocij corrupta putredine de
ſecari: ne inertie morb⁹ velut letale ꝯtagiũ. ẽt ſanas
mẽbroꝝ p̃tes tabo p̃ſ̄tẽ corrũpat. Dicturuſq; de
his q op̃ari mãib⁹ ſuis nolũt ꝛ panẽ ſuũ cũ ſilentio
mãducare. a q̄b⁹ ẽt p̃cipit ſubtrahẽdũ. q̄lib⁹ eos a
p̃ĩcipio opprobrijs inurat attẽdite. In p̃mis iordi
natos dicit. nec ſ̄m ſuã traditõe; ãbulare. alijs ver
bis ꝯtumaces eos vt pote q nollent iuxta ĩſtitutõe;
ei⁹ ĩcedere. ꝛ ĩhoneſtos eẽ ꝺſignãs.i. nõ p̱ceſſiõis. n̄
viſitatõis. n̄ v̓bi. n̄ t̃pis oportunitatẽ ꝯgruã honeſtã
q; ſectãtes. Q̄ib⁹.n. iſtis vicijs iordinatũ quẽq; ne-
ceſſe ẽ ſubiacere. Et nõ ſ̄m traditõe; quã accepẽt
a nobis. Et ĩ h̓ rebelles eos quodãmõ ꝛ ꝯtẽptoreſ

notat. q traditionẽ quã acceperũt ab eo tenere ꝯtẽ-
nerẽt. nec imitari vellẽt id q̄d magr̃m n̄ ſolũ v̓bo do-
cuiſſe meminerit. ſ; ẽt op̃e nouerit p̱ſeciſſe. Ip̃i eni;
ſcit̄ quẽadmodũ oporteat imitari nos. Immanem
cumulũ rep̃henſiõis exaggerat. cũ h̓ eos aſſerit nõ
obſ̄uare q̄d ꝛ mẽorie coꝝ ĩhereat. ꝛ ad imitãdũ nõ
ſolũ v̓bo iſtructe didicerit. ſ; ẽt exẽplo opeꝝ p̱uo-
cãte ſuſceperint.

¶ Quod neceſſe ſit inquietũ eẽ eum qui opere ma
nuum ſuaꝝ non vult eſſe contentus. Ca. viij.

q Uia nõ ĩquieti fuim⁹ intꝰ vos. Cũ ſe vult
inquietũ inter eos nõ fuiſſe p̱ op̃is exerci-
tiũ cõprobare. eos q op̃ari nolũt abũde
notat ocioſitat̄ vicio iq̄etos ſẽp̱ exiſtere. Neq; grat̄
panẽ mãducauim⁹ ab aliquo. Per ſingula v̓ba in-
crepatõiſ augeſin facit doctor gentiũ. Predicator
euãgelij dicit ſe nõ grat̄ panẽ ab aliquo mãducaſſe
q nouit dñm p̃cepiſſe. vt q euãgeliũ denũciãt ꝺ euã
gelio viuãt. ꝛ rurſu;. dign⁹ ẽ op̃ari⁹ cibo ſuo. Cũ ita
q; nõ grat̄ q euãgeliũ p̃dicabat. tã ſublime ac ſpiri-
tale op⁹ exercẽs. cibũ ſibi dñice iuſſiõis auctoritate
p̃ſumeret. q̄d nos faciem⁹ q̄b⁹ n̄ ſolũ nulla p̃dicatio
v̓bi cõmiſſa ẽ. ſ; nec vlla q̄dẽ niſi aĩe nr̃e ſolius cura
mãdatꝰ. Qua fiducia ocioſis mãib⁹ grat̄ panẽ come
dere audebim⁹. quẽ vas electõis euãgelica ſollicitu
die ꝛ p̃dicatõe ꝯſtrict⁹. ſine op̃e manuũ cõedere nõ
p̃ſumit. S; ĩ labore iq̄t ꝛ fatigatõe nocte ꝛ die op̃ã
tes: ne quẽ vr̃m grauarem⁹. Adhuc additamẽta ſue
caſtigatõis exaggerat. nõ.n. ſimplr̃ dixit. n̄ cõedim⁹
panẽ gratis ab aliquo vr̃m. ꝛ ſtetit: poterat.n. vide
ri p̱p̱o ocioſoq; ſũptu ac recõdita pecũia vꝰ alioꝝ
licet n̄ iſtoꝝ collatõe ſeu mũerib⁹ ſuſtẽtat⁹ fuiſſe. S;
ĩ labore. iq̄t ꝛ fatigatõe nocte ac die op̃ãtes.i. nr̃o
op̃e ſpecialr̃ ſuſtẽtari. Et h̓ igr n̄ p̱ nr̃a volũtate p̃pe
trabam⁹ nec p̱ ꝺlectatõe vt reges ꝛ exercitiũ corpo
ris inirabat: ſ; vt neceſſitas ꝛ iopia vict⁹ n̄ ſine iq̄eti
fatigatõe corporis facere cõpellebat. nõ ſolũ nãq; p̱
totũ diei ſpaciũ. ſ; ẽt noct̄ t̃pe q̄d q̄eti corporis vr̃ ĩ
dultũ: h̓ op⁹ manuũ p̱ eſce ſolicitudie idefinentꝰ vr-
gebã. ¶ Q̄d nõ ſolu; apoſtolus ſed etiam hi qui
cum illo erant manibus ſuis operati ſunt. Ca. ix.

n Ec tñ ſe ſolu; talitꝰ intꝰ eos ꝯuerſatũ fuiſ-
ſe teſtatꝰ. ne forte nõ magna nec generalis
videretꝰ hec forma. ſi ip̃i⁹ tm̃mõ traderetur
exẽplo: ſ; ẽt oẽs q erãt ſecũ ad miſteriũ euãgelij de-
putati.i. ſiluanũ ꝛ thimotheũ q h̓ eadẽ cũ eo ſcribũt
aſſerit ſili op̃e laboraſſe. In eo ẽt q̄d dicit ne quem
vr̃m grauarem⁹. vecũdiã eis ĩcutit magnã. Si.n. il-
le q euãgeliũ p̃dicabat ſignis illõ v̓tutibuſq; cõmẽ-
dãs. ne grauaret quẽpiã grat̄ panẽ mãducare n̄ au-
debat. quõ illi n̄ eſtimẽt ſe grauare q quotidie eum
ocioſi vacãteſq; p̃ſumũt. ¶ Q̄d ob h̓ maibus ſuis
ap̃lus op̃at⁹ ſit. vt nobis op̃andi p̃beret exẽplũ. c. x.

n On q̄ſi n̄ hũerim⁹ p̃tãtẽ ſ; vt noſmetip̃os
formã darem⁹ vobiſ ad imitãdũ noſ. Pã
dit cãm cur tm̃ ſibi laborẽ idixerit. Ut in
q̄t formã darem⁹ vobis ad imitãdũ nos: vt ſi forte

2009 Ministerio de Cultura

doctrinam v̄boꝝ aurib⁹ v̄ris freq̄nt̄ igeſtā obliuiōi traderet̄. ſaltē ↄuerſatōis exēpla ſub oculoꝝ ſtō vobis tradita mēorit̄ retineret̄. Haud leuis eoꝝ ⁊ in hoc rep̄hēſio cū dicit ſe nulla alia q̄ exēpli gratia laborē hūc ⁊ fatigatiōnē die noctuq̄ꝫ corporis exegiſſe: ⁊ eos nihilominus erudiri nolle. pp̄ quos ip̄e neceſſitatē n̄ hn̄s. tm̄ ſibi fatigatōis idixerit: Et q̄dē i q̄t cū hērem⁹ ptāt̄ ⁊ paterēt nobis facultates oīm v̄r̄m atq̄ꝫ ſubſtātie. ⁊ v̄tēdi eis dn̄i nr̄i noſcez me hēre pmiſſū: n̄ ſū tn̄ hac vſus poteſtate. ne q̄d a me hn̄ ac licito fieret. alijs ocij noxij p̄beret exēplū. Et idcirco euāgeliū p̄dicās meiſ maīb⁹ atq̄ꝫ ope malui ſuſtētari. vt vobis quoq̄ꝫ volētib⁹ int̄ v̄tut̄ icedere viā p̄fectōis apirē. ⁊ ↄuerſatōis formā meo labore p̄berē.

¶ Qd̄ n̄ solū exēplo. ſ; ēt v̄bis p̄dicans monuerit operari. Cap. xi.

s Ed ne forte tacit⁹ opās ⁊ erudire eos volēs exēplis. mīme illos ēt p̄ceptoꝝ monit̄ iſtruxiſſe videret̄. iſert. nā ⁊ cū; eſſem⁹ iq̄t apd̄ vos hoc d̄nūciabam⁹ vobis: q̄m ſi q̄s non vult opari nec mādu cet. Adhuc illoꝝ d̄ſidiā q̄ ſciētes eū vt magiſtrū bonū doctrīe grā ⁊ iſtitutōis obtētu ſuis maīb⁹ oparū imitari ↄtēnūt. ⁊ diligētiā cautionē q̄ꝫ ſuā exaggerat. dicēs nō tm̄ ſe hoc illis exēplo tradidiſſe p̄ſentē. ſ; ēt v̄bis iugit̄ p̄dicaſſe. vt ſi q̄s. ſ. nō vult opari. nec māducet. ¶ De eodē. Cap. xij.

n On tā doctoris vel medici v̄tit̄ ad eos cōſilio. ſ; diſtrictōe i eos iudiciarie p̄nūciationis iuehit̄. ⁊ apoſtolica ptāte reſūpta. velut e tribunali i ↄtēptores ſniaz dicit: illa nēpe ptāte quā cū itermiatōe ſcribēs ad Corithios a dn̄o ſibi aſſeruit datā. cū eos i d̄licto poſitos p̄mōeret vt an̄ aduētū ſuū ſemetip̄os corrigere feſtiarēt. ita p̄cipiens. Rogo vos ne p̄ns cōpellar audit̄ i quoſdā ptāte illa q̄ data ē mihi i vobis. Et iterꝫ. Si. n. voluero aliq̄d gl̄tari d̄ ptāte quā d̄dit mihi dn̄s i edificatōez ⁊ n̄ i d̄ſtructōez v̄r̄az n̄ erubeſcā. Illa iquā ptāte p̄nūciat. ſi q̄s n̄ vult opari. nec māducet. n̄ gladio carnali eos addicēs. ſ; auctoritate ſp̄ūſſci. hui⁹ vite eis iterdicēs ſubſtātiā: vt ſi forte penā future mort̄ mīme cogitātes. adhuc vellēt amore ocij exiſtere ↄtūaces. ſaltē neceſſitate natali ↄſtricti ⁊ metu p̄n̄t̄ iterit⁹. ſalutaria p̄cepta ſuſcipe cogerent̄. ¶ De eo q̄ dic̄ audiuim⁹. n. int̄ vos quoſdā ābulare iq̄ete. c. xiij.

p Oſt tn̄ igit̄ rigorē euāgelice diſtrictōiſ. nūc tā cām expōit. cur h̄ vniuerſa p̄miſit. Audiuim⁹. n. quoſdā int̄ vos ābulare iq̄ete: nihil opātes ſ; curioſe agētes. nuſq̄ eos q̄ d̄diti eē opi noluīt. vno tn̄ morbo corruptos p̄nūciare ↄtēt⁹ ē. In p̄ori nāq̄ꝫ ep̄la iordiatos eos appellat: nec ƀ; traditionē ābulare quā accepāt ab eo. Ingetos ēt eē definiuit. ⁊ grat̄ panē māducare. Rurſū h̄. Audiuim⁹ iq̄t quoſdā int̄ vos ābulare iq̄ete. Et ſubiūgit ſtatī; ƀm lāguorē q̄ iq̄etudis hui⁹ ē radix. nihil iq̄t opātes Tertiū quoq̄ꝫ morbū. q̄ ex iſto velut q̄dā ramuſculus orit̄. ſ; curioſe agētes.

¶ Qd̄ multa vicia amputet operatio. Ca. xiiij.

Tacq̄ꝫ fomiti vicioꝝ tātoꝝ ↄgruā nūc emē
i dationē ↄferre feſtinat. ⁊ illa ap̄lica q̄ v̄l⁹ fuerat pauloan̄ d̄poſita ptāte. iteꝝ ad viſcera pij p̄ris v̄l clemēt̄ r̄uertit̄ medici: ⁊ velut filijs ſuſceptiſq̄ꝫ ſuis ↄſilio ſalubri iſert remedia ſanitat̄ dicēs. His āt q̄ eiuſmōi ſūt d̄nūciam⁹ ⁊ obſecram⁹ i dn̄o ieſu. vt cū ſilētio opātes panē ſuū māducēt. Cās tantoꝝ vlceꝝ q̄ d̄ radice ocioſitat̄ emergūt. vno opationis ſalutari p̄cepto curauit vt p̄itiſſim⁹ medicoꝝ: ceteras quoq̄ꝫ valitudines malas eodē ceſpite pullulātes ſciēs p̄rin⁹ extiguēdas. origine morbi p̄ncipalis exempta. ¶ De humanitate etiam ocioſis ⁊ negligentibus s'impartienda. Cap. xv.

n Ihilomin⁹ tn̄ vt p̄ſpicaciſſim⁹ ac p̄uidus medic⁹. n̄ solū iſirmantium cupit mederi. vulnerib⁹: ſ; ēt ſan̄ q̄b⁹ eoꝝ poſſit p̄petua ſoſpitas cuſtodiri. ſil̄r ↄgruētia p̄cepta cōmēdat dicēs. voſ āt nolite d̄ficeꝛ bn̄facīētes. q̄ noſ. i. vias nr̄as ſectātes. exēpla vob̄ tradita opis imitatiōe cōplet̄ ac nequaq̄ eoꝝ d̄ſidiā inertiāq̄ꝫ ſectami. nolite deficere bn̄facīētes. i. hūanitatē v̄r̄az erga eos ſi forte neglexerit obſuare. q̄ diximꝰ ſimil̄r ip̄tite. vt caſtigauit ergo eos q̄ erāt iſirmi. ne ocio diſſoluti iq̄etudini et curioſitati opā darēt: ita hos q̄ ſani ſunt p̄monet vt hūanitatē quā bonis ac malis ip̄tire dn̄i p̄cepto iubemur. ſi forte q̄dā p̄ui ad ſanā doctrinā ↄuerti noluerit. n̄ abſcidāt ab eis. ſ; bn̄facere ⁊ fouere eos tā ↄſolatōis ⁊ correptōis ƀmōe. q̄ bn̄ficijs ſolit̄ ⁊ humanitate n̄ d̄ſināt. ¶ Quod nō odij cauſa ſ; dilectionis eos q̄ delinquunt corripe debeam⁹. C. xvi.

r Urſū tn̄ ne forte hac lenitate p̄uocati quidā p̄cept̄ ei⁹ obedire ↄtēnant. intermiſcet ap̄licā ſeueritatē. Qd̄ ſi q̄s n̄ obedit v̄bo nr̄o p̄ epiſtolā hūc notate: ⁊ nolite cōmiſceri cū illo vt ↄfundat̄. Monēſq̄ꝫ eos p̄ reuerētia ſua ⁊ vtilitate cōmuni q̄d oporteat obſuari. quaq̄ꝫ cautōe apoſtolica mādata cuſtodiāt. ſubiūgit ↄſeſti p̄ris indulgētiſſimi lenitatē: ⁊ vt filios quez erga p̄dictos pro charitate fraternitat̄ affectū d̄beāt retinere ſil̄r docet. Et nolite iq̄t q̄ſi inimicū exiſtiare: ſed corripite vt fratrē. Seueritati iudiciarie paternā itermiſcuit pietatē. ⁊ ſniaz ap̄lico rigore p̄latā clemēti māſuetudie tēpauit. nā ⁊ notari iubet eū q̄ obedire p̄cept̄ ſuis ↄtēpſerit ⁊ cū illo n̄ cōmiſceri: ⁊ tn̄ h̄ fieri n̄ odij vicio p̄cipit. ſ; fraterne dilectōis ⁊ eoꝝ emēdatōis intuitu. nolite iq̄t cōmiſceri cū illo. vt ↄfūdat̄. vt q̄ nō ē meis p̄cept̄ mitib⁹ emēdat⁹. ſaltē publica oīu; veſtrū ſegregatione ↄfuſus. ad tramitē ſalut̄ incipiat aliquando reuocari.

¶ Diuerſa teſtimonia q̄b⁹ apoſtol⁹ precipit operari debere vel ipſe operat⁹ fuiſſe monſtrat̄. Ca. xvij.

i N epiſtola quoq̄ꝫ ad ephesios d̄ hoc ipſo ope ita p̄cipit dicēs. Qui furabat̄ iā nō furet̄. magiſ āt laboret opādo maīb⁹ ſuis q̄d bonū ē: vt habeat vn̄ tribuat neceſſitatē patiēti. In actib⁹ ēt ap̄loꝝ h̄ eadē n̄ solū docuiſſe eū: ſ; ēt ope p̄feciſſe ſimil̄r inenim⁹. nā cū veniſſet corithū. alibi ſe manere n̄ patit̄. niſi apd̄ aq̄lā ⁊ p̄ſcillā: eo q̄ eiuſdez

2009 Ministerio de Cultura

arſ eēnt opifices quā ipe erat ſolit⁹ exercere. Ita.n.
hēs. Poſt h paul⁹ egreſſus ab athenis venit corin
thū.ꝛ iueniēs q̄ndā iudeū noīe aq̄lā pōticū genere
ꝛ pſcillā vxorē ei⁹.acceſſit ad eos.eo ꝙ ei⁹dē eēnt ar
tis.ꝛ mañebat cū eis ꝛ opabaſ. Erāt.n.ſcenofactorie
arſ. Ꝺō nī opat⁹ ſit apoſtol⁹ quantuʒ non ſibi
ſoli.ſʒ ēt his q cū eo erant poſſet ſufficere.. C.xviij.

Einð ꝑcedēs miletū.ꝛ exide mittēs ephe
o ſū.ꝯuocāſq3 ad ſe pſbiteros epheſioꝝ eccl'ie
ꝛ dās eis ꝑcepta q̄madmodū regere eccl'iā
dī ſe abſēte ðberēt.ait. Auꝝ ꝛ argētū nulli⁹ ꝯcupiui
ipi ſcit̄ q̄m ad oīa q̄ mihi op⁹ erāt ꝛ his q mecū ſunt
miſtrauerūt man⁹ iſte. Oīa oſtēdi vob q2 ſic laborā
tes oportet ſuſcipe īfirmos.ac meminiſſe vbi dn̄i ie
ſu.q̄m ipe dixit. Beat⁹ eſt mag̃ daſ ꝙ accipe. Gra
ue nob ſue ꝯuerſatōis reliq̄t exēplū.cuʒ ſe ñ ſolū id
opatū eē teſtaſ qð neceſſitati nīmō ſui corporis ex
pediret:ſʒ ēt qð vſib⁹ eoꝝ q ſecū erāt poſſʒ ſufficere.
his vicʒ q quotidie neceſſarijs miſterijs occupati.
nequaq̄ ſibi parare ſimilr victū ſuis maib⁹ occurre
bāt. Et ſic ad theſſalōiceſeſ opatū ſeſe dixit.vt illis
formā daſt ad imitādū eū.ꝛ hic tale qd itulit dicēſ.

Quēadmodū intelligi ðbeat beatus eſt magis
dare ꝙ accipe. Cap.xix.

Omnia oſtēdi vob.qa ſic laborātes oporꝫ
o ſuſcipe īfirmos.ſ.vl' mēte vel corpe.i. vt nzo
port⁹ laboꝛe ſūptuq3 opis ſudoꝛe q̄ſito ꝛ ñ
ð abūdātie cumulo ſeu repoſita pecunia.ſʒ ne ð ali
ena q̄dē largitate ac ſubſtātia eos reficere feſtinem⁹
Et h ipm dn̄i dicit eē mādatū. Qm̄ ipe iq̄t dixit.i.
dn̄s ieſus. Beati⁹ ē magis dare ꝙ accipe. Hoc ē ip
tieꝫ beatioꝛ largitas ꝙ accipieꝫ penuria:q̄ ñ ð pecu
nia p īfidelitatē vel diffidētiā reſuata.nec ð recōdit̄
auaricie theſauris īpēdit.ſʒ q̄ ð fructu opis ꝓpꝛij ꝛ
pio ſudoꝛe ꝑfert. Et iō beati⁹ ē magis dare ꝙ acci
pe:q2 cū illi⁹ q accipit is q tribuit hēat paupratē.ni
hilomin⁹ laboꝛe ꝓpo ñ ſolū ſue neceſſitati ſufficiētiā
verū ēt qð tribuat idigēti pia ſolicitudine parare fe
ſtinat.duplici gl'a ðcorat⁹:ꝙ ꝛ pfectā nuditatē chri
ſti vniuerſaꝝ reꝝ ſuaꝝ abiectōe poſſideat.ꝛ munifi
cētiā diuit̄ laboꝛe ſuo exhibeat ꝛ affectu Hic q̄dem
honorās deū ð ſuis iuſt̄ laboꝛib⁹ ꝛ dlibās ei de fru
ctib⁹ iuſtitie ſue:ille vo ocij toꝛpoꝛe ꝛ inertia reſolu
t⁹.idignū ſe eē ēt cibo pais apl'i ꝓbat ſnia:ꝯtra eiuſ
ſ.iterdictū ocioſuſ eū ñ ſine reatu peccati ꝯtūaciaq3
pſumēs. De fratre ðſidioſo q alios egredi de ce
nobio ſolicitabat. Cap.xx.

Quim⁹ fratrē cui⁹ ēt nomē ſi apl'i aliq̄d ex
n h īſtructōis accederet ꝑderem⁹.q cū i cēo
bio moraref.eūq3 neceſſitas coartaret.vt
ſtatutū opis pēſū quotidie economo traderet.ne in
maioꝛē opis modū alicui⁹ ꝑpēſi⁹ laborāt̄ tenderet
vel ꝯfūderef exēplo.cū i cēobio q̄uepiā fratrū vidiſ
ſet igreſſū.q ardoꝛe fidei vellet aliq̄d apl'i⁹ opis ꝯſi
gnare.ſi clādeſtis eū pſuaſiōib⁹ reuocare ab hmōi i
tētōe mīme potuiſſʒ.ꝯſilijs pūis ac ſuſurratōib⁹ ad
trāſmigrādū exiꝫ pſuadebat. Et q⁹ eū facili⁹ aſpoꝛ
taret.ſe quoq3 iā oli mīt̄ ex cāis offēſū ꝯfigebat vel
ſe diſcere.ñ ſolatiū itiner̄ vl' coit̄ reppliſſʒ. Cūq3 eē
ad ꝯſeſū occult̄ obtrectatōib⁹ mōaſteri ꝯtraxiſſʒ.cō
diceſ ei hoꝛā q̄ ð mōaſterio ðberet exir.vl' locū quo
ſe ꝑueniēs expectaret.ipe velut illico ſubſequutur⁹
ibidē ſubſiſtebat. Illoq3 iā ꝑ diſceſſ⁹ ſui vecūdia ñ
audēte ad mōaſteriū ð quo aufugerat vlteri⁹ aggre
gari.ille ꝝ fuge ei⁹ i cēobio reſidebat.hoc vnū exem
plū ð iſti⁹modi genere hoīm ꝑ īcipiētiū cautiōe di
xiſſe ſufficiat.quo pateat euidēti⁹ q̄nta mala ocioſi
taſ ſm ſcripture ſniaʒ i mōachi mēte ꝯturbat: vl' q̄m
admodū coꝛrumpant bonos mores colloq̄a mala.

Diuerſa teſtionia ð ſalomōe ꝯtra accidiā.c.xxi.

Uod ocioſitat̄ viciū ēt ſapiētiſſim⁹ ſalomō
q euidētiſſime notat i mult̄.ita dicens. Qui
ſectaſ ociū replebiſ paupꝛtate. vl' viſibili.ſ.
vel iuiſibili:q̄ neceſſe ē ocioſū queq̄ ꝛ diuerſis vici
is iuolutū teneri.ꝛ alienū ſp exiſtere a ꝯtēplatōe di
vel diuitijs ſpiritalib⁹.ð q̄b⁹ btūs apl'us. Q2 i oīb⁹
iq̄t diuites facti eſt̄ i illo:i oī vbo ꝛ i oī ſcia. De hac
āt ocioſi paupꝛtate alibi quoq3 ita ſcribiſ. Et veſtieſ
ꝯciſſa veſte ꝛ pānoſa oīs ſōniculoſus. Sine dubio
n.ñ merebiſ illo icoꝛruptōis veſtimento oꝛnari.de
quo apl's ꝑcipit. Induite vos dn̄m ieſū chꝛiſtū. Et
iteꝝ. Induti loꝛicā iuſtitie ꝛ charitat̄.ꝛ ð quo etiā
dn̄s ad hieruſalē loq̄ſ per ꝓphetā. Exurge exurge
ierl'ʒ iduere veſtimēt̄ gl'e tue.q̄ſq̄s ſōno ocij vl' acci
die ſupat⁹.ñ iduſtrie ſue laboꝛe ſʒ iertie pānis opirl
maluerit.quos abſcīdēs ð pfecta plenitudine ꝛ coꝛ
poꝛe ſcripturaꝝ.ñ veſtimētū gl'e nec ðcoꝛ̄.ſʒ ignōi
nioſū excuſatōis velamē ſue coaptabit ignauie. So
lēt.n.hi q ſūt hac ſegnicie diſſoluti.nolētes opē ma
nuū ſuaꝝ ſuſtētari.qð apl's idefinent exercuit vl' no
bis exercere ꝑcepit:q̄buſdā vti teſtionijs ſcriptura
rū.q̄b⁹ qððā iertie ſue velamen iponāt.dicētes ſcri
ptū eē. Opamini ñ cibū q pit.ſʒ q pmāet i vitā eter
nā. Et me⁹ cib⁹ ē vt faciā volūtateʒ pꝛis mei. Sʒ h
teſtionia pāni q̄dā ſūt ð ſolida euāgelice lectōiſ ple
nitudie abſciſſi:ꝛ ad h aſſuunſ vt ꝯtegāt poti⁹ ignoi
niā ocioſitatis ac vecūdie nr̄e.ꝙ vt calefaciant ꝛ e
xoꝛnēt nos illa ꝑcioſa veſte pfectaq3 vtutū quā i ꝓ
uerbijs mulier illa ſapiēs q̄ foꝛtitudie ꝛ ðcoꝛe idu
ta ē vel ſibi vel viro ſuo feciſſe ðſcribiſ.ð q̄ ēt ꝯſeq̄nſ
iſerſ. Foꝛtitudie ꝛ ðcoꝛe iduta ē.ꝛ letata ē i diebus
nouiſſimis. De hoc iertie moꝛbo rurſus idē Salo
mō ita cōmemoꝛat. Uie nihil opātiū ſtrate ſūt ſpi
nis.i.illis ac ſimilib⁹ vicijs q̄ apoſtolus i ſupioꝛib⁹
ð ocio pullulare pſatū ē. Et iteꝝ. In deſiderijs eſt
omnis ocioſus. De q̄b⁹ apoſtol⁹ cōmemoꝛauit di
cens. Et nulli⁹ aliq̄d ðſideretis. Et ad extremuʒ.
Multa mala.n.docuit ocioſitas. Que euidenter
apoſtol⁹ i his q̄ ſupꝛa expoſuim⁹ enumerauit dicēs
Nihil operantes:ſʒ curioſe agentes.huic quoq3 vi
cio ſubiūxit aliud. Et operaʒ dtis vt qeti ſitis. Et
deinde. vt vſa negocia agatis:ꝛ vt hone ſte ābuletis
ad eos q foꝛis ſunt.ꝛ nullius aliquid deſideretis.
Quos ēt iordinatoſ ac rebelles notat.ab his ſtudi
oſos quoſq3 ſegregari ꝑcipiēs. Ut ſubtrahatiſ vos
iq̄t ab oī fratre ābulāte inoꝛdinate.ꝛ nō ſm tradi

2009 Ministerio de Cultura

tionē quā accepunt a nobis. ¶ Qđ p egyptū frēs ita ſuis manib⁹ opanſ vt ñ ſolū ꝓprijs neceſſitatib⁹ ſatiſfaciāt ſ; ēt hiſ q i carcerib⁹ ſūt ſubmiſtrēt. c. xxij.

His itaq; exēplis p egyptū patres eruditi nullo mō ociosoſ eē mōachoſ ac pcipue iuuenes ſinūt. actū cordis ac ꝓfectū patie ꝛ hūilitaꝭ ſedulitate opis metiētes: ꝛ nō ſolū a nullo qcq; ad vſū vict⁹ ſui accipe patiunſ. ſ; ēt ď laborib⁹ ſuis nō tm̄ ſupuenietes ac pegrinos reficiūt frēs verū ēt p loca libyeq̄ ſterilitate ac fame laborant. nec ñ ēt p ciuitates his q ſqualore carcerꝫ ꝯtabeſcūt. imanē ꝯferentes dirigūt alimonie victuſq; ſubſtātiā. de fructu manuū ſuaꝝ rōnabile ac verū ſacrificiū dño tali oblatōe ſe offerre credētes.

¶ Qđ ocij cauſa faciat in partib⁹ occidentis non eſſe cenobia monachoꝝ. C. xxiij.

Hinc ē q̄ i his regiōib⁹ nulla videm⁹ mōaſteria tāta frum celebritate fūdata: q2 nec opum ſuoꝝ facultatib⁹ fulciunſ. vt poſſint i eis iugiſ pdurare: ꝛ ſi eis ſuppeditare quoquo mō valeat ſufficiētia vict⁹ alteri⁹ largitate. voluptas tñ ocij ꝛ puagatio cordis diuti⁹ eos i loco pſeuerare ñ patiſ. Vñ h ē apō egyptū ab ātiqs pſib⁹ ſancta ſnia opantē mōachū demone vno pulſari: ocioſum vero inumeris ſpiritib⁹ deuaſtari.

¶ De abbate paulo q ſingulis annis oē op⁹ manuū ſuaꝝ igne ſuppoſito concremabat. C. xxiiij.

Deniq; abbas paul⁹ ꝓbatiſſim⁹ patꝝ cū in heremo vaſtiore ꝯſiſtēs q̄ porphirio nuncupaſ palmaꝝ fructib⁹ ꝛ horto modico ſecurus hēret ſufficientē alimonie ſue victuſq; ſubſtātiā. nec poſſet aliqđ aliud vnde ſuſtentareſ operis exercere. eo q̄ ab opidiſ ꝛ habitabili terra ſeptē māſionib⁹ vel eo ampli⁹ deſti illi⁹ ſeparareſ habitatio. pluſq; expetereſ ꝓ mercede vecture q̄ valere poſſet pciū opis deſudati. collectis palmaꝝ folijs quotidianū penſu; velut exide ſuſtentādus a ſemetipſo iugiter exigebat. Cūq; ope toti⁹ anni antrū eius fuiſſet ipletū. id qđ ſolicita cura laborauerat ſingulis āṅis ſupppoſito igne cōcremabat: intīm ꝓbans ſine ope manuū nec i loco poſſe monachū pdurare. nec ad pfectiōis culmē aliqñ ꝯſcēdere. vt cū hoc fieri nequaq; neceſſitas vict⁹ exigeret. ꝓ ſola purgatōe cordis ꝛ cogitatōu; ſoliditate ac pſeuerātia celle. vł ac cidie ſpi⁹ demonūq; victoria ꝛ expugnatōe pficerſ.

¶ Verba abbaꝭ moiſi q̄ dixerit mihi de remedio accidie. Cap. xxv.

Cum incipiens i heremo cōmorari abbati moiſi oim ſcōꝝ ſūmo dixiſſē me egritudine accidie heſterno die grauiſſie fuiſſe cōſectū. nec ab ea potuiſſe alias liberari. niſi ad abbate; paulū ꝓtinus cucurriſſe;. ille non te ait ab ea liberaſti. ſ; magis ei te deditiū ac ſubditū pbuiſti. Graui⁹ n. te vt deſertorē ac fugitiuū deinceps aduerſarius i pugnabit. quē de ꝯflictu ſupatū ꝓtin⁹ aufugiſſe cōſpexit. niſi de cetero cōmiſſa ꝯgreſſiōe nō dextione celle vel ſomni torpore igruētes eſt⁹ ei⁹ ad horā eua porare malueris. ſ; tolerātia poti⁹ ꝛ ꝯflictu didiceris triūphare. Vñ exprimēto ꝓbatū ē accidie impugnatione ñ dclinādo fugiēdā: ſed reſiſtēdo ſupādā.

¶ Explicit de ſpiritu accidie liber decimus.

¶ Incipit liber vndecim⁹ ď ſpiritu cēodoxie. C. i.

Sextimu; nobis certamē eſt cōtra ſpiritū cenodoxie. quam nos vana; ſiue inanē gloriā poſſum⁹ appellare. multiformē variu; atq; ſubtile: ita vt qbuſlibet pſpicaciſſimis oculis nō dica; caueri. ſ; puideri deprehendiq; vix poſſit

¶ Quod cenodoxia non ſolum in parte carnali ſ; etiam in ſpiritali monachum pulſet. Cap. ij.

Non ſolum eni; vt cetera vicia i parte carnali. ſ; etiam in ſpiritali monachu; pulſat ſubtiliore ſe nequicia igerens menti: ita vt qui nō potuerint carnalib⁹ vicijs decipi. ſpiritalib⁹ ſucceſſib⁹ acrius ſaucienſ: tātoq; eſt pnicioſior ad cōflictum q̄to obſcurior ad cauendū. Oim nāq; viciorū manifeſtior aptiorq; ꝯgreſſus eſt. ꝛ in vnoquoq; eoꝝ contradictione rigida ꝯfutar⁹ incentor iualidior factus abſcedet. victoremq; ſuū delect⁹ aduerſari⁹ deinceps infirmior attēptabit. Hic vero morbus cu; prelatione carnali pulſauerit mentem. ꝛ ſuerit reſponſionis ſcuto repulſus. ruꝛſus vt q̄dā multiformis negcia priore habitu pſonaq; mutata ſub ṽtutū ſpecie victore; cōfodere ꝛ iugulare ptemptat.

¶ Qđ cēodoxia multiplex ſit ac multiformis. c. iij.

Cetera enim cetera vicia ſeu pturbationes vniformes ac ſimplices eſſe dicūtur. hec vero multiplex ꝛ multiformis ac varia vndiq; bellatori ꝛ ex omni parte victori occurrens. Na; ꝛ in habitu ꝛ in forma: in inceſſu: in voce: in opere: i vigilijs: in ieiunijs: in oratione: in remotione: in lectione: in ſcientia: in taciturnitate: in obedientia: i humilitate: in lōganimitate: militem chriſti vulnerare conatur: ꝛ velut quidam pernicioſiſſimus ſcopul⁹ tumentibus vndis obiectus. improuiſſum ac miſerabile naufragiu; ſecundo nauigantibus vento dum non cauetur nec preuidetur importat.

¶ Quo modo monachum cenodoxia a dextris et a ſiniſtris impugnet. Cap. iiij.

Itaq; via regia volentem incedere per arma iuſtitie que a dextris ſunt ꝛ a ſiniſtris oportet aplica diſciplina tranſire per gloriam ꝛ ignobilitatem. per infamia; ꝛ bonam fama; ꝛ tanta cautione inter tumentes temptationu; fluctus gubernante diſcretione ꝛ flante nobis ſpiritu domini iter dirigere virtutis. vt dextra leuaq; ſi paululū deflectamus ſciamus nos pernicioſis mox cantibus illidendos. Ideoq; per ſapientiſſimum ſalomonem monemur. Ne diuertaris ad dextera; neq; ad ſiniſtrā. i. ne tibi de virtutib⁹ blādiaris. ꝛ dextris ſucceſſib⁹ ac ſpiritalib⁹ extollaris. nec deflectens ad

2009 Ministerio de Cultura

ſiniſtruꝫ tramitem viciorum. ſecundum apoſtolum
gloriam tibi ex eis in tua confuſione cõquiras. Nã
cui ſub ſpecie ſuccincte veſtis ac nitide cenodoxia ñ
potuit generari: pro ſqualida ⁊ inculta ac viliore co
natur inferri. Queꝫ non potuit per honoreꝫ deijce
re: humilitate ſupplantat. Quem ſcie ⁊ eloquutio-
nis ornatu nequiuit extollere: grauitate taciturnita
tis elidit. Si ieiunet in palam gloria vanitatis pul-
ſatur. Si illud contẽnende glorie cauſa contexerit.
eodem vicio elationis obtunditur. Ne vane glorie
contagio maculetur: orationes prolixas ſub fratrũ
vitat celebrare cõſpectu. ⁊ qꝺ eas latẽter exerceat.
nullũq; hẽat cõſciũ facti ñ effugit aculeos vãitatis.

℄ Qua cõparatõe mõſtret᷑ natura cẽodoxie. c. v.

Ulcere ſẽiores nr̃i naturã morbi huiꝰ i modũ
p cepe bolborũq; deſcribũt q̃ vno decorticata
tegmĩe. alio rurſũ iueniũtur iduta: totiẽſq; re
periuntur obtecta. quotiens fuerint expoliata.

℄ Qꝺ cẽodoxia nec bñficio ſolitudinis extiguat᷑

N ſolitudinẽ quoq; cunctoꝝ Ca. vi.
i mortalium conſortia glorie cã fugientem: ꝑ
ſeq ñ deſiſtit. Quãtoq; ãpliꝰ vniuerſũ qs vi
tauerit mũdũ: tãto eũ acriꝰ iſeq᷑. Aliũ q; patientiſſi
mꝰ ſit operis ac laboriſ. aliũ q; ad obediẽdũ ꝓmptiſ
ſimꝰ: aliũ q; hũilitate ceteros ꝓpõderet cõat᷑ extoleꝛ
Alius ſcie: aliꝰ lectiõis: aliꝰ vigiliaꝝ ꝓlixitate tẽptat᷑
Nec alſ quẽq; hic mõbꝰ niſi ſuis nitit᷑ vtutibꝰ ſaucia
re: i his offẽdicula tẽdẽs iteritꝰ. i qbꝰ vite ſtipẽdia cõ
grũt. Volẽtibꝰ qppe iter pietatꝭ ac ꝑfectõis icedere.
ñ alibi iimici inſidiãtes niſi i via q̃ ãbulãt laqos de-
ceptiõis abſcõdũt ſcꝺꝫ illã beati dauid ſniaꝫ in via
hac q̃ ambulabam abſconderũt laqueũ mihi: vt in
hac ipſa ſcilicet virtutuꝫ via qua gradimur tẽdẽtes
ad brauiũ ſupne vocatõis nr̃is elati ſucceſſibꝰ corru
amꝰ: obligatiſq; pedibꝰ aĩe nr̃e cõcidamꝰ cenodoxie
laqueis cõpediti. Et ita ſit vt q aduerſarij cõflictu
nõ potuimꝰ ſupari. nr̃i triũphi ſublimitate vicamur
ſeu certe qꝺ eſt ẽt aliud deceptõis genus. vt excedẽ
tes ꝯtinẽtie vel noſtre poſſibilitatis modũ. ꝑſeuerã
tiã nr̃i curſꝰ infirmitate corporis itercedẽte ꝑdamꝰ.

℄ Quod cenodoxia cũ deiecta fuerit acrius reſur
gat ad luctamen. Cap. vij.

Omnia vicia ſupata marceſcũt. ⁊ deuicta
o ꝑ ſingulos dies infirmiora reddunt᷑. ⁊ vel
loco vel tempore minuuntur atq; ꝺferuẽt.
ſeu certe a contrarijs virtutibus diſſidentia vel ca-
uent᷑ facilius vel vitantur: hoc vero deiectũ acriꝰ re
ſurgit ad luctam: ⁊ cum putatur extinctum ſua mor
te viuacius conualeſcit. Cetera genera vicioruꝫ eos
tantum ipugnare ſolent quos in certamine ſupera-
rint. hoc vero ſuos victores acrius inſectatur quan
toq; fuerit validius eliſum. tanto vehementius vi-
ctorie ipſius elatione cõgreditur. Et hec ẽ ſubtilis
inimici verſutia: vt militẽ chriſti ꝓprijs faciat telis
occumbere. quẽ hoſtilibꝰ armis ſuperare nõ potuit.

℄ Qꝺ cenodoxia nec heremo nec etate deferueat.
Capitulũ. viij.

Et ita interduꝫ vicia ſicut diximꝰ etiã locoꝝ
a beneficio conquieſcunt ⁊ materia peccati
vel oportunitate eius ⁊ occaſione ſubtra-
cta leteſcere ſolent ⁊ minui: hoc vero cuꝫ fugiente
deſerta penetrat. nec loco nouit excludi. nec extriſe
cus materia ſubtracta marceſcere. Non. n. aliunde
q̃ virtutum eius quẽ impetit ſucceſſibus animatur
Quedã ẽt ꝓceſſu tp̃is vt p̃fati ſumꝰ iterdũ molliunt᷑
atq; vaneſcũt: huic lõgeuitas niſi fuerit induſtria ſo
lerti ac prudenti diſcretõe fũdata ñ ſolũ. ñ officit. ve
rũ ẽt maiora nouit fomenta cõgerere vanitatis.

℄ Qꝺ cenodoxia ꝑiculoſior ſit vtutibꝰ mixta. c. ix.

Oſtremo cetere perturbationes a contra
p rijs ſibi virtutibꝰ diſſidentes. ⁊ ex aperto
tanq̃ die claro bellantes ⁊ ſuperantur fa-
cilius ⁊ cauentur: hec autem virtutibus iſerta ⁊ aci
ei ꝑmixta velut i nocte ceca dimicãs. arrociꝰ iopina
tos ꝺcipit ⁊ icautos. ℄ Exẽplũ regis ezechie quẽ-
admodũ telo cenodoxie deiectus fuerit. Ca. x.

Ta nãq; ezechiã regẽ iude viꝝ i oĩbꝰ ꝯſũ
i mate iuſtitie. ⁊ ſcãꝝ ſcripturaꝝ teſtĩoio ꝯ
probatũ. pꝰ inũera vtutũ p̃conia vno ela-
tiõis telo legimꝰ fuiſſe ꝺiectũ: ⁊ q iternitionẽ cẽtum
octogitaqnq; miliũ ꝺ exercitu aſſyrioꝝ. angelo ſub
nocte vaſtãte vna p̃ce valuit iperrare. vanitatꝭ glori
atiõe ſupat᷑. Cuiꝰ vt p̃tereã vtutũ tã ꝓlixuꝫ catalo-
gũ quẽ replicare ꝓlõgũ ẽ: h̃ vnũ dicã. Qui pꝰ iterdi
ctũ terminũ vite mortiſq; diẽ dñi ſnia p̃ſinitũ. qndẽ-
ci ãnis vite metas excedere vna orõne ꝓmeruit: ſo
le ꝑ ꝺcẽ gradꝰ quos ad occaſũ tẽdẽs iã illuſtrauerat
reuertẽte. q lineas q̃s abſceſſu eiꝰ vmbra ſubſequẽs
occuparat. ſuo rurſũ reditu fugãſ duplicatũ diẽ vni
uerſo orbi ꝯtra fixaſ nature leges inaudito miracu
lo p̃buit. pꝰ tãta tãq; icredibilia ſigna. pꝰ tã imania
docũenta vtutũ. q̃liꝰ fuerit ſucceſſibꝰ ſuis eliſꝰ. audi
ſcripturã narrãtẽ. In diebꝰ igr illꝭ egrotauit ezechi-
aſ vſqꝫ ad mõtẽ ⁊. orauit dñm ⁊ exaudiuit eũ ⁊ ꝺdit
ei ſignũ: illꝺ. ſ. qꝺ legimꝰ ꝺ ſolꝭ datũ eẽ reditu ꝑ yſaiã
ꝓphetã i q̃rto regnoꝝ libro: ſꝫ ñ igr ſm bñficia q̃ ac
cepat retribuit ei. qr eleuatũ ẽ cor eiꝰ. ⁊ facta ẽ cõtra
eũ ira. ⁊ ꝯtra iudã ⁊ ieruſalẽ: hũiliatuſq; ẽ poſtea eo
q; exaltatũ eſſꝫ cor eiꝰ. tã ipe q̃ habitatores hierlm
⁊ idcirco ñ vẽit ſuꝑ eos ira dñi i diebꝰ ezechie. Quã
ꝑniciosꝰ q̃ grauis ẽ elatõis morbꝰ. Tãte iuſtitie tã
te vtutes tãta fides atq; ꝺuotio. q̃ naturã ipaꝫ ac to
tiꝰ mũdi leges imutare meruerũt vna elatõe ꝺꝑeũt
ita vt vniuerſis vtutibꝰ ſuis ac ſi ñ fuiſſẽt obliuioni
traditꝭ irã dñi ꝯfeſti ſuſcepiſſꝫ: niſi ⁊ ea reſũpta hũili
tate placaſſꝫ vt q ꝺ tã excelſo meritoꝝ faſtigio elatõ
ne ipellẽte ꝺciderat. ñ niſi ꝑ eoſdẽ rurſũ hũilitatꝭ gra-
dꝰ ad amiſſũ culmẽ aſcẽderet. vis aliꝺ quoqꝫ exẽplũ ſi
milꝭ ruie ꝑcipe.

℄ Exẽplũ regis ozie eiuſdẽ mõbi labe ſupari. c. xi.

Ozias huius quem cõmemorauimus regis
o atauus. in oĩbꝰ quoqꝫ ipſe ſcripture teſti
monio collaudatꝰ. pꝰ igentia vtutũ ſuaꝝ p̃
cõia. pꝰ inũeros triũphos quos ꝺuotõis ac ſidei ſue

2009 Ministerio de Cultura

merito ꝑpetrauit: diſce q̄liſ ſit vane gl'e elatōe dilect⁹
Et egreſſū ē igt nomē ozie, ꝑpt q̇ᵒ auxiliaret̄ ei dn̄s
ꝛ corroboraſſz illū. Et cū roborat⁹ eēt. eleuatū ē cor
ei⁹ i iteritū ſuū. ꝛ neglexit dn̄z deū ſuū. Cernis aliō
exēplū ruie grauiſſime: ꝛ ꝯſpicis duos viros tā in-
ſtos tāqꝫ ꝑfectos triūphis ſuis atꝫ victorijs fuiſſe
ꝯfectos. vn̄ videt̄ ꝙ ꝑnicioſi rex ſecūdaꝝ ſoleāt eē
ſucceſſus: ita vt q n̄ potuerūt aduerſis frāgi. ꝓſperꝭ
ſi icauti fuerit acri⁹ elidāt̄: ꝛ q i ꝯflictu atꝫ acie mortꝭ
euaſerūt diſcrimina. tropheis ꝓprijs triūphiſqꝫ ſuc-
cūbāt. ¶ Diuerſa teſtimōia ꝯ̄ cenodoxiā. ca. xij.
Deo apl's mōet. nolite fieri ināiſ gl'e cupidi
i Et dn̄s phariſeos caſtigās: quō igt vos po
teſtꝭ credere q gl'iā ab iuicē accipitꝭ. ꝛ gl'aꝫ q̄ a
ſolo dō ē n̄ q̄ritꝭ. De his ꝛ beat⁹ dauid cū itermiatio
ne dic. qn̄ de⁹ diſſipauit oſſa eoꝝ q homib⁹ placēt.
¶ Quib⁹ mōis cēodoxia mōachū pulſet. Ca. xiij.
Olet etiā icipientiū mentes. ꝛ eoruꝫ q mi-
f nus adhuc vel virtute animi vel ſciētia ꝓ-
fecerūt. aut ꝓpter ſonū vocis extollere. ꝙ
ſcilicꝫ modulati⁹ pſallāt. aut ꝙ ſint exeſis carnibus
vel corpore lautiores: aut ꝙ parētes diuites. aut no
biles habeāt. vel ꝙ militiā honoreſqꝫ cōtēpſerint.
Interdū etiā dignitates ꝛ opes q̄ forte nec appre-
hēdi qdeꝫ aliquādo potuiſſent. ꝑſuadet quēpiā ꝑfa
cile fuiſſe adepturū ſi ꝑſeueraſſet in ſeculo: vana ſpe
etiā de icertis inflans euꝫ. ꝛ de his q̄ nūq̄ poſſedit.
velut q ea cōtēpſerit gloria vanitatis extollens.
¶ Quēadmodū clericatus gradum ſuggerat am
biendum. Ca. xiiij.
Onnūq̄ vero clericat⁹ graduꝫ ꝛ deſideriū
n p̄ſbiterij vel diaconat⁹ imittit. Quē ſi vel i
uitus fuiſſet indeptus. tāta expleturū ſācti
tate ac rigore depīgit. vt ceteris quoqꝫ ſacerdotib⁹
prebere potuerit ſāctitatis exēpla: deīn multos nō
ſolū cōuerſatiōis forma. verū etiā doctria ſua ſmo-
neqꝫ lucraturū. Facit etiā i ſolitudine vel in cellula
cōmorantē. diuerſorū domos ac mōaſteria mente
atqꝫ aio circūire. ꝛ plurimoꝝ cōuerſiones ſub ici-
tamēto imaginarie exhortatiōis acquirere. Agitur
itaqꝫ infelix aia tali vanitate velut ꝓfūdiſſimo ſopo
re deluſa: vt plerūqꝫ huiuſmōi cogitationuꝫ illecta
dulcedine. ꝛ his oppleta ſimulacris: ne p̄ſētes qdē
actus vel fratres valeat cōtemplari. dū his q̄ cogi-
tationuꝫ peruagatione vigilans ſomniauit. delecta
tur inherere quaſi veris.
¶ Quomō cenodoxia mētē inebriet. Ca. xv.
Emini cuiuſdā ſēis cū i heremo ſcythij cō
m moraret. q cū ad cellā cuiuſdā fratris gra-
tia viſitatiōis adueniēs oſtio approximaſ
ſet. audiſſetqꝫ eū quiddaꝫ obmurmurantē itrinſec⁹:
paululū ſubſtitit. cognoſcere volēs qdnaꝫ de ſcrip-
turis legeret. vel ſicut ē moris operās memorit re
cēſeret. Cūqꝫ piiſſimus explorator aure diligenter
applicita curioſius auſcultaret: ita eū repperit hui⁹
ſpūs ipugnatiōe pellectū. vt in eccleſia facere ſe cre
deret exhortatoriū plebi ſermonē. Cūqꝫ ſubſiſtens
ſenex audiſſet eū finiſſe tractatū. ꝛ mutato rurſū of
ficio celebrare velut diaconū cathecuminis miſſaꝫ:
tūc demū pulſauit oſtiū. Qui egreſſus occurrenſqꝫ
ſeni veneratōe ſolita. itroducēſqꝫ eū quā oli veneꝛit
cogitationū ſuaruꝫ conſcia remordente ꝑquirit: ne
ſcꝫ diutius ſtans ad oſtiuꝫ iniuriaꝫ pertuliſſet. Io
culariter ſenex grateqꝫ reſpondit: modo inquiēs ve
ni. qn̄ tu miſſaꝫ cathecuminis celebrabas.
¶ Qō aliter vicia curari nō poſſint niſi eoruꝫ ra-
dices ꝛ cauſe fuerint publicate. Ca. xvi.
Ec idcirco inſerere huic opuſculo neceſſa-
h riuꝫ duxi. vt de ipugnationū vi atqꝫ ordie
vicioꝝ quib⁹ miſerabilis aīma laceraſ. nō
ſoluꝫ ratiōe ſꝫ etiāꝫ exēplis inſtructi. ad deuitādos
laqueos ꝛ multiplices decipulas inimici cautiores
eſſe poſſimus. Ita nanqꝫ idifferēter hec ab egyptijs
p̄ribus proferuntur in mediū. vt oium vicioruꝫ cer
tamina vel illa q̄ patiunſ vel illa q̄ paſſuri ſunt iuni
ores relatiōe ſua tanq̄ qui adhuc ea ſuſtineant apō
eos detegant atqꝫ denudēt: quo exponētib⁹ eis illu
ſiones oīm paſſionū qcūqꝫ icipientiū ſunt ac feruen
tiū ſpū. colluctationū ſuarum archana cognoſcāt. ꝛ
ea tanq̄ i ſpeculo cōtemplantes. ꝛ cauſe viciorū qui
bus pulſanſ ꝛ remedia doceanſ: futurorū quoqꝫ cer
taminū cōgreſſibus anteq̄ ſupueniāt eruditi. quali
ter p̄cauere ꝛ occurrere eis vel cōfligere debeāt in-
ſtruanſ. Ut ſolēt ꝑitiſſimi medicoꝝ nō ſolū mederi
p̄ſentibus morbis. verūetiāꝫ futuris peritia ſagaci
occurrere. eoſqꝫ preceptis vel pocul' ſalutarib⁹ p̄ue-
nire: ita hi quoqꝫ veriſſimi animarū medici emerſu
ras valitudines cordiū ſpiritali collatiōe velut quo
dā celeſti antidoto p̄necātes. in iunioꝝ mētib⁹ non
patiūſ adoleſcere: aperientes eis ꝛ cauſas iminen-
tium paſſionuꝫ ꝛ remedia ſanitatum.
¶ Qō mōach⁹ dꝫ vitare mulieres ꝛ ep̄os. ca. xvij.
Uapropt̄ hec ē antiq̄⁹ patꝝ ꝑmanēs nūc
q vſqꝫ ſn̄ia: quā ꝓferre ſine mea cōfuſione nō
potero. q nec germanā vitare potui nec ep̄i
euadere manus: omnimōis monachū fugere debe-
re mulieres ꝛ ep̄oſ. Neuter ei ſinit eū quē ſemel ſue
familiaritati deuixerit: vel q̄eti cellule vlteri⁹ operā
dare. vel diuine theorie per ſanctarū reruꝫ intuituꝫ
puriſſimis oculis inherere.
¶ Remedia qb⁹ cēodoxiā vitare poſſim⁹. ca. xviij.
Deoqꝫ athleta chriſti q verū ac ſpiritalem
i agonē legitie certare deſiderat: hāc multi-
formē variāqꝫ beſtiā oīmodis ſuꝑare feſti-
net. Quā nobis ex oī ꝑte velut multiplicē neqciaꝫ
occurrētē tali remedio poterim⁹ euadere: vt cogitā
tes illud dauiticū eloqū. dn̄s diſſipauit oſſa eorū q
hoīb⁹ placēt. ꝑmit⁹ nihil ꝓpoſito vanitatꝭ ꝛ inanis
gl'e capeſſēde gratia noſmetipos facere ꝑmittam⁹:
deīde ea q̄ bono initio fecerim⁹ obſuatiōe ſili cuſto
dire nitamur. ne oēs laboꝝ nr̄orū fruct⁹ p⁹ irrepēs
cēodoxie morb⁹ euacuet. Quicqd ēt i ꝯuerſatōe fra
trū mīme cōmunis vſus recipit vl' exercet. oī ſtudio
vt iactātie ꝯdirū dcliem⁹. ꝛ ea q̄ noſ ꝑnt iter ceteros

2009 Ministerio de Cultura

notabiles reddere ac veluti ſolis facientibus laus
apud homines ſit conquirenda vitemus. His eni
vel maxime indicijs cenodoxie letale contagium
nobis inhere mõſtrabit. Qđ facillime poterim⁹ ef
fugere. ſi cõſideremus nõ ſoluʒ fructum laborũ no-
ſtroꝝ nos penitus amiſſuros quoſcunq cenodo-
xie ꝓpoſito fecerim⁹: ſed etiã reos magni criminis fa
ctos eterna ſupplicia velut ſacrilegos ſoluturos: vt
pote q ad iniuriaʒ dei op⁹ qđ eius obtẽtu nos opoꝛ
tuit agere. hoĩʒ gratia maluim⁹ exercere. ab eo q oc
cultoꝝ eſt conſcius homines deo ꝛ gloriam mũ
di glorie domini pretuliſſe conuicti.
Explicit de ſpũ cenodoxie liber vndecimus.

Incipit liber duodecim⁹ de ſpũ ſupbie. Ca. i.

Ctauũ qđ ꝛ extremũ aduerſus
ſpũʒ ſupbie nobis certamen eſt.
Qui morb⁹ licʒ vltimus ſit ĩ cõ-
flictu vicioꝝ atq in oꝛdie ponat
extremus: oꝛigine tamẽ ꝛ tẽpoꝛe
ꝑmus eſt. Seuiſſima ꝛ ſupioꝛib⁹
cũctꝫ imanioꝛ beſtia: ꝑfectos ma
xime tẽptans. ꝛ propemodũ iaʒ poſitos in cõſũma
tione virtutuʒ moꝛſu diriore depaſcens.

Qđ ſuperbie duo ſint genera. Ca. i.

Uius duo ſũt genera. Unũ hoc quo dixi-
mus ſpiritales viros ſũmoſqʒ pulſari: aliđ
qđ etiã ĩcipientes carnaleſqʒ cõplectit. Et li
cet vtrũqʒ ſupbie gen⁹ tã ĩ deuʒ q̃ in hoĩes noxia in
flet elatio: tamẽ illđ primũ ſpecialiter refert ad deũ
ſcđʒ ad hoĩes ꝓprie ptinet. Cuius oꝛiginẽ ac reme
dia ĩ poſterioꝛib⁹ libelli hui⁹ donãte deo ĩq̃tũ poſ-
ſum⁹ exequemur. nũc de illo ꝑoꝛe quo ꝑfati ſum⁹ ꝑfe
ctos ꝑcipue tẽptari ꝓpoſitũ nobis ẽ pauca diſerere.

Qđ ſupbia oẽs pariter ṽtutes auferat. Ca. iij.

Ullũ eſt igitur viciuʒ aliud q̃ ita oẽs ṽtu-
tes exhauriat. cũctaq iuſtitia ꝛ ſanctitate
hominẽ expoliet ac denudet vt ſupbie ma-
lũ: tanq̃ generalis qdã ac peſtifer moꝛbus nõ vnũ
mẽbꝛoꝝ partẽ ve eius debilitare cõtentus. ſʒ toti
dũ coꝛpus letali corrũpit exitio. ꝛ in virtutũ iaʒ fa-
ſtigio collocatos grauiſſima ruina deijcere ac truci
dare conat. Omne naq viciũ ſuis eſt terminis ꝛ fi-
ne cõtentũ: ꝛ licʒ cõtriſtet alias quoqʒ ṽtutes ꝯtra
vnã tamẽ ꝑncipaliter tendit. eãqʒ ſpecialiter oppꝛi
mit ꝛ ĩpugnat. Et vt hoc ipſũ qđ dicimus clari⁹ poſ
ſit ĩtelligi. caſtrimargia. i. appetitus vẽtris ſeu cõcu
piſcentia gule tẽperantie rigoꝛeʒ corrũpit: caſtitatẽ
libido cõtaminat: ira patiẽtiã vaſtat: vt nõnũq vni
qs dedit⁹ vicio alijs ṽtutibus nõ penit⁹ deſtituat. ſʒ
illa tãtũ virtute trũcata q̃ e diuerſo emulo ſibi vicio
repugnãte ſuccũbit. reliquas poſſit vel ex ꝑte retie-
re: hec vo cũ infelicẽ poſſederit menteʒ. vt quidã ſe-
uiſſimus tyrãnus ſublimiſſima capta arce virtutũ
vniuerſã fũdit⁹ ciuitatẽ diruit atqʒ ſubuertit: excelſa
quondã ſãctitatꝫ menia vicioꝝ ſolo coequãs atqʒ
permiſcẽs. nullã deiceps imaginẽ libertatꝫ aĩe ſibi
ſubdite ſupereſſe cõcedit: quãtoqʒ ceperit ditioꝛeʒ.
tãto grauioꝛi ſeruitutis iugo ſubditũ vniuerſis ṽtu
tũ facultatib⁹ crudeliſſima depredatiõe nudabit.

Qđ ob ſuperbiã lucifer ille de archangelo fact⁹
eſt diabolus. Ca. iiij.

Et vt grauiſſime tyrãnidis ei⁹ potẽtiã agno
ſcam⁹. angeluʒ illũ q ꝑ nimietate ſplẽdoris
ac decoꝛiſ ſui lucifer nũcupat⁹ ẽ. nilo alio q̃ h
vicio diectũ celitus iuenim⁹: ꝛ ex illa beata ſublimi
tate angeloꝝ telo ſuperbie vulneratũ ad iferna fuiſ
ſe collapſũ. Si igit tãta ṽtute tãte potẽtie ꝑrogati-
ua decoꝛatũ vna elatio coꝛdis potuit de celeſtib⁹ ad
terrena deuoluere: q̃ nos obſuãtia carnis fragilita
te circũdatos cauere opoꝛteat. ipſi⁹ ruine magnitu-
do dmõſtrat. Queadmodũ ṽo hui⁹ moꝛbi vir⁹ ꝑni
cioſiſſimũ deuitem⁹ iſtrui poterim⁹. ſi ruine ipſi⁹ cãs
atq oꝛiginẽ ꝑſequamur. Nũq eni curari languoꝛ.
nec remedia poterunt mal' valitudinibus exhiberi:
niſi prius inq̃ſitione ſagaci origines eaꝝ inueſtigẽt
ꝛ cauſe. Hic nãq indutus diuina claritate. ꝛ inter
ceteras ſupnas ṽtutes cõditoꝛis largitate ꝑfulgẽs.
ſplẽdoꝛẽ ſapiẽtie ꝛ virtutũ pulchꝛitudinẽ qua oꝛna
batur gratia creatoꝛis. nature ſue potẽtia nõ muni
ficẽtie illi⁹ beneficio ſe credidit obtiere. Et ob hoc
elat⁹ tanq q ad ꝑſeuerãtiã puritatꝫ huius diuio nõ
egeret auxilio deo ſe ſimileʒ iudicauit: vtpote q nul
lius indigeret queadmodũ deus. liberi. ſ. arbitrij fa
cultate cõfiſus: ꝑ illã credẽs affluenter oĩa ſibimet
ſuppeditari. que ad conſũmationeʒ virtutũ vel per
henitateʒ ſũme beatitudinis pertinerent. Hec ei ſo
la cogitatio facta prima ruina eſt. Ob quaʒ deſer-
tus a deo quo ſe credidit nõ egere. inſtabilis repen
te ꝛ nutabundus effectus: ꝛ infirmitateʒ proprie
nature ꝑſenſit. ꝛ beatitudineʒ qua dei munere frue-
batur amiſit. Et qꝛ dilexit verba precipitationis q
bus dixerat. in celuʒ conſcẽdaʒ. ꝛ linguã doloſã qua
vel de ſe dixerat. ero ſimilis altiſſimo. vel de adam
ꝛ eua. eritis ſicut dij. propterea deus deſtruet illuʒ
in fineʒ. euellet eũ ꝛ emigrabit de tabernaculo ſuo.
ꝛ radiceʒ eius de terra viuentiuʒ. Tunc ruinã eius
videntes iuſti timebunt. ꝛ ſuper eũ ridebunt dicen
tes q̃ etiaʒ ſine fine ad hos qui ſine protectione au
xilioq dei ſũmuʒ bonuʒ perficere poſſe confidunt.
iuſtiſſime dirigetur. Ecce homo qui nõ poſuit deũ
adiutoꝛeʒ ſuuʒ. ſed ſperauit in multitudine diuitia-
rum ſuarum. ꝛ preualuit ĩ vanitate ſua.

Qđ fomites vicioꝛum omniuʒ de ſuperbia pul
lulent. Cap. v.

Ec eſt prime ruine cauſa ꝛ oꝛigo princi-
palis moꝛbi. Qui rurſum per illuʒ q fue-
rat a ſe deiectus in protoplaſtũ ſerpens.
infirmitates omniũ vicioꝝ ꝛ materias germina-
uit. Duʒ eniʒ gloꝛiaʒ deitatis arbitrij libertate ꝛ ĩ-
duſtria ſua credidit ſe poſſe conquirere. etiaʒ illam
perdidit quã adeptus fuerat gratia cõditoꝛis.

Qđ ſuperbie vicium ſit in oꝛdine colluctatiõis
extremum. tempoꝛe tamẽ ꝛ oꝛigine primũ. Ca. vi

2009 Ministerio de Cultura

Taqȝ crebris ac teſtimonijs ſcripturarum
i manifeſtiſſime ꝓprobať. ſupbie labē cū po
ſterior ſit i ordine conflictuū. origine tamē
anteriorē eſſe. omniūqȝ peccatorū ⁊ criminū eſſe
principium: nec ſicut cetera vicia ſolūmodo cōtra
riaȝ ſibi virtutē. id eſt humilitatē tantū extinguere
verūetiã cunctarū ſimul interēptricē eſſe virtu
tū: nec mediocres tãtum paruoſqȝ temptare: ſed
maxime in fortitudinis culmine conſiſtentes. Ita
eni ď hoc ſpū ꝓpheta cōmemorat. Et eſce eꝰ electe
Ideoqȝ beatꝰ dauid licȝ tãta circūſpectiōe cordis
ſui cuſtodiret archana. vt ad eū quē ſecreta cōſcien
tie ſue nō latebãt audēter ꝓclamaret: dñe nō ē exal
tatū cor meū. neqȝ elati ſūt ocłi mei. neqȝ ambulaui
i magnis neqȝ i mirabilibꝰ ſup me. niſi hūilit̄ ſentie
bã. ⁊ iterū: nō habitabit i medio domꝰ mee faciens
ſuperbiã: ſciēs tamē ꝙ difficilis ſit etiã pfectꝭ iſta cu
ſtodia. nō de ſua tãtū pſumit induſtria. ſȝ orãs dñi i
plorat auxiliū vt huiꝰ inimici telū poſſit iſauciatus
euadere dicēs. nō veniat mihi pes ſupbie pauēs ac
metuēs ne i illud icidat qď ď de ſupbis. Deus ſup
bis aduerſatur. Et iterū. Immūdus ē apud deū
omis q exaltat cor ſuū. ¶ Qď tm̄ ſit malū ſup
bie vt ipſū deū aduerſariū hře mereať. Ca. vij.
q Uãtū ē malū ſupbie. vt nō angelū ň alias
vtutes ſibi ꝯrias. ſed ipſū deū aduerſariū
habere mereať. notãdū ſiqdē ē. ꝙ neqꝫ di
xerit ſup his q ceteris ſūt vicijs iuoluti ꝙ habeant
ſibi deū reſiſtētē. i. caſtrimargis: fornicarijs: iracun
dis ſeu philargyris aduerſať: ſed ſolis ſupbis. Illa
nãqȝ vicia vel i vnūquēqꝫ deliquentiū tãtūmõ retor
queť. vel i ſuos participes. i. i alios homies videnť
admitti: hec vero ꝓprie pertigit ad deū. ⁊ idcirco
eū ſpecialiter digna eſt habere contrarium.
¶ Queadmodū deus ſupbiã diaboli virtute hūi
litatis extirpauerit. ⁊ diuerſa ſup hoc teſtimõia. ca. viij.
i Deꝰ vniuerſitatꝭ creator ⁊ medicꝰ deus
cãꝫ pricipiūꝙ morboꝝ ſupbiam eē cogno
ſcēs. cōtrarijs ſanare cōtraria ꝓcurauit: vt
ea. ſ. q per ſupbiã corruerãt. ꝑ hūilitatē reſurgerent.
Ille nãqȝ dicit. In celū ꝯſcēdã. Hic dicit. Humilia
ta ē in terra aia mea. Ille dicit. Et ero ſimilis altiſ
ſimo. Hic cū eſſet i forma dei exinaniuit ſemetipſū
formã ſerui accipiēs: humiliauitqȝ ſe factꝰ obediēs
vſqȝ ad mortē. Ille diċ. Sup aſtra dei exaltabo ſo
liū meū. Iſte dicit. Diſcite a me qꝛ mitꝭ ſū ⁊ hūilis
corde. Ille dicit. neſcio dñȝ. ⁊ iſrael nō dimittã. Iſte
dicit. Si dixero qꝛ nō noui eū. ero ſimilis vobis mē
dax: ſȝ noui eū. ⁊ mãdata eius ſuo. Ille dicit. Mea
ſūt flumia: ⁊ ego feci ea. Iſte dicit. Nō poſſū ego a
meipſo facere qcqꝫ: ſȝ pať meꝰ i me manēs ipſe facit
opa. Ille dicit. Mea ſūt oia regna mundi ⁊ gloria
eoꝝ: ⁊ cui voluero do ea. Iſte cū diues eēt pauper
effectꝰ eſt. vt eiꝰ inopia nos diuites redderemur. Il
le dicit. Sicut colligūť oua q derelicta ſunt. ſic vni
uerſã terrã ego cōgregaui: ⁊ nō fuit q moueret pen
nã ⁊ apriet os ⁊ gãniret. Iſte dicit. Similis factꝰ ſū
pellicão ſolitario: vigilaui ⁊ factꝰ ſū ſicut paſſer ſoli
tarꝰ i tecto. Ille diċ. Exſiccaui veſtigio pedū meo
rū oēs riuos aggerū. Hic diċ. nūqd ň poſſū rogare
prēȝ meū. ⁊ exhibebit mihi mō plꝰ ꝙ duodeci milia
legiōes angeloꝝ. Si pncipalis ruie cãȝ ⁊ ſalutꝭ nře
fūdamēta pſpexerimꝰ a quo ⁊ qliter vel iſta iacta ſint
vel illa emerſerit: queadmodū deuitare tã atrocem
mortē ſuperbie debeamꝰ. vel illius ruina. vel huius
doceamur exēplo.
¶ Queadmodum nos quoqꝫ ſuperbiam ſupera
re poſſimus. Ca. ix.
i Taqꝫ hūc neqſſimi ſpūs laqueū taliter po
terimꝰ euadere. ſi i ſingulis qbꝰ ſſecerimus
nos vtutibꝰ pfeciſſe. illď apoſtolicū dixeri
mꝰ: nō ego ſȝ gratia dei mecū: ⁊ gratia dei ſū id qď
ſū. ⁊ deū eſſe qui opať i nobis ⁊ velle ⁊ pficere ꝓ bo
na volūtate: dicēte etiã ipſo auctore ſalutis noſtre.
Qui manet i me ⁊ ego i eo. h fert fructū multū: qꝛ ſi
ne me nihil poteſtis facere. Et niſi dñs edificauerit
domū. i vanū laborauerť qui edificãt eã. niſi dñs cu
ſtodierit ciuitatē: fruſtra vigilãt q cuſtodiūt eã. Et
vanū ē vobis ante lucē ſurgere. Quia nō eſt volen
tis neqꝫ currentis ſed miſerētis dei.
¶ Qď nēo poſſit pfectiōeȝ vtutū vel ꝓmiſſã beati
tudinē ſuis tantū viribus obtinere. Ca. x.
n Ullius nãqꝫ ꝗuis volētis ⁊ currētis tam
idonea pōt volūtas eē vel curſus. vt carne
ſpiritui repugnãte circūdatꝰ valeat tm̄ per
fectiōis pmiū ⁊ palmã itegritatꝭ ac puritatꝭ attigere
niſi fuerit diuina miſeratiōe ꝓtectꝰ. vt ad illď qď ma
gnope vult ⁊ quo currit puenire mereať. Omne. n.
datū bonū ⁊ omne donū pfectū de ſurſū eſt. deſcen
dēs a patre luminū. Quid. n. habes qď ň accepiſti.
Qď ſi accepiſti. qd gloriaris: quaſi non acceperis.
¶ Exēplū latronis ſiue dauid vel vocatiōis nře
ad dei gratiam demonſtrandam. Ca. xi.
s I eni vel illū latronē ob vnã cōfeſſionē in
troductū i paradiſū recordemur: intelligi
mus eū nō curſus ſui merito tãtaȝ beatitu
dineȝ cōſecutū. ſed dono dei miſerētis ideptū. Uel
ſi reminiſcamur dauid regis duo tã grauia tãqꝫ im
mania crimia vno penitudinis ſmone deleta: nec h
videmus ad indulgētiã tãti criminis obtinēdã la
boris eqparaſſe merita. ſȝ dei gratiã ſupabundaſ
ſe. q vere penitudis occaſiōe accepta tantã peccato
rū materiã ſub vnius vbi plena ꝯfeſſiōe conſūpſit.
Pricipiū quoqꝫ diſcutiētes vocatiōis ac ſalutꝭ hūa
ne. qua nō ex nobis nec ex opibꝰ nřis ſȝ aplm. ſed
dei ſumus dono grãqꝫ ſaluati: ligdo poterimus ad
uertere queadmodū pfectiōis ſūma ň volētis neqȝ
currētis. ſed miſerētꝭ eſt dei: q nequaqꝫ laboꝝ vł cur
ſus nři merito cōpēſãte vicioꝝ nos facit eſſe victo
res. nec eqparãte nře volūtatꝭ induſtria. tã arduū ite
gritatꝭ culmē ſubiugata qua vtimur carne cōſcēde
re. nulla ſiquidē corporis huiꝰ afflictio nullaqȝ cor
dis contritio ad capeſcendã verã illã interioris
hominis caſtitatē poteſt eſſe cōdigna. vt tantã pu
ritatꝭ vtutē angelis ſolis igenitã. celiqȝ vnaculã hu
do hūano labore. i. ſine adiutorio dei valeat obtiere

2009 Ministerio de Cultura

quia totius bonitatis effect⁹ ab illius profluit gra/
tia. qui tantam perhennitatem beatitudinis ⁊ in/
menſitatē glorie. exigue voluntati breuiq₃ ac puo
curſui noſtro. multiplicata largitate donauit.

¶ Qđ nullus ſit labor qui poſſit repromiſſe beati
tudini comperari. Ca. xij.

Omnis. n. lōgeuitas vite pſent̄. cū ad illā
o futnre glorie ꝑhēnitatē reſpexeris euane/
ſcit: ⁊ dolores cūcti ꝯtēplatiōe illi⁹ imenſe
beatitudinis effugāt. atq₃ vt fum⁹ ad nihil extenua
ti liqueſcūt. ⁊ nuſq₃ vt fauilla comparent.

¶ Traditio ſēior ꝺ ꝯſequēda puritate. Ca. xiij.

Uapropt iā tps ē. vt ipis qb⁹ tradūt vbis
q patꝝ ſniā ꝓſeram⁹: eoꝝ. ſ. q viā pfectiōis
⁊ q̄litatē eius nō vboꝝ iactātia depixerūt:
ſ₃ poti⁹ re ⁊ ope ac v̄tute ſpūs poſſidētes. expiment̄
eā ꝓprijs ⁊ exēplis certiſſimis tradiderūt. Aiūt ita
q₃ nō poſſe ad purū quēpiā carnalib⁹ vicijs emūda
ri. niſi vniuerſū laborē ſuū atq₃ conatū ad tāte pfecti
onis finē itellexerit nō poſſe ſufficere: nec eā niſi mi/
ſeratiōe dei ⁊ adiutorio. cōprehēdi nō tā tradēt̄ iſti
tutiōe q₃ affectu atq₃ v̄tute ⁊ expiment̄ ꝓprijs erudi
tus. agnoſcat. A capeſſēda nāq₃ tā magnifica tāq₃ ꝑ
celſa puritat̄ ⁊ itegritat̄ ꝑmia. q̄tuſlib₃ ieiunioꝝ vi
giliaꝝ lectiōis ⁊ ſolitudinis. ac remotiōis labor fue
rit ipēſus: cōdignus eē nō poterit q h̄ induſtrie ſue
merito vel laboris obtineat. nūq₃. n. diuinū mun⁹ la
bor ꝓpri⁹ hūana ve ꝯpēſabit iduſtria: niſi deſiderā
ti diuina fuerit miſeratione conceſſum.

¶ Qđ adiutoriū dei laborātib⁹ tribuat. Ca. xiiij.

Ec h̄ dico. vt hūanos cōat⁹ euacuās ab in
n duſtria ⁊ laboris itētiōe quēq₃ reuocare cō
tēdā. S₃ plāe ꝯſtātiſſime n̄ mea ſ₃ ſenioꝝ
ſnia deſinio. pfectiō₃ qdē ſine his omnio capi n̄ poſ
ſe: his aūt ſolis ſine gr̄a d̄i poſſe eā a nemie ꝯſūma
ri. Ut. n. dicim⁹ conat⁹ hūanos appħēdere eā p ſe/
ipſos ſine adiutorio dei n̄ poſſe: ita ꝓnūciam⁹ labo/
rātib⁹ tm̄ ac deſudātib⁹ miſicordiā dei gratiāq₃ cō/
ferri. ⁊ vt v̄bis apl̄i loquar volētib⁹ ⁊ currētib⁹ ipti
ſ₃ illđ qđ ēt i pſalmo octogeſimooctauo ex pſona d̄i
cātaƭ. Poſui adiutoriū i potēte: ⁊ exaltaui electū ꝺ
plebe mea. Dicim⁹. n. ſ₃ ſaluatoris ſniā dari qdē
petētib⁹. ⁊ apiri pulſātib⁹. ⁊ a q̄rētib⁹ iueniri: ſ₃ peti
tionē ⁊ iqſitionē ⁊ pulſatiōē nr̄am n̄ eē ꝯdignā. niſi
mīa d̄i id quod petim⁹ dederit. vl̄ apuerit qđ pl̄ſam⁹.
vel illđ qđ q̄rim⁹ fecerit iueniri. Preſto ē nanq₃ oc
caſiōe ſibi tātūmō a nobis bōe volūtat̄ oblata. ad
h̄ oia cōferēda. Ampli⁹ ei ille q₃ nos. pfectionē ſalu
tēq₃ nr̄ā deſiderat ⁊ expectat. Et intm̄ beat⁹ dauid
ꝓuētū ſui opis ac laboris ꝓp̄a tm̄ iduſtria nō poſſe
nouerat obtineri: vt a dn̄o ꝓmereri directionē ſuo/
rū operū iterata p̄ce depoſceret dicens. Et opera
manuū noſtraꝝ dirige ſup nos: ⁊ op⁹ manuū nr̄aꝝ
dirige. Et rurſū. Cōfirma h̄ de⁹ qđ opat⁹ es i nob.

¶ A qb⁹ pfectiōis viā diſcere debeam⁹. Ca. xv.

Deoq₃ ſi ad verā ꝯſūmationē v̄tutū volu
i m⁹ effectu ⁊ opere puenire. illis dēm⁹ acq
eſcere magiſtris ac ducib⁹ q hāc n̄ vaniloq̄

diſputatiōe ſōniātes. ſ₃ re atq₃ expimētis appħēdē/
tes nos quoq₃ docere atq₃ ad eā dirigere ſimil̄r poſ
ſūt: ⁊ viā queadmodū pueniam⁹ ad eam certiſſimo
tramite demōſtrare. q̄q₃ ad hāc ſide ſe poti⁹ pueniſ
ſe q₃ laboꝝ merito teſtabāƭ. Quib⁹ ēt hoc p̄cipuum
ſui cordis acq̄ſita puritas cōferebat: vt magis ma/
giſq₃ ſe deprimi peccat̄ agnoſcerēt. Tāta nāq₃ i eis
delictoꝝ cōpūctio p dies ſingulos augebaƭ: q̄ta pu
ritas animi ꝓfeciſſet. Trahebātq₃ iugiter itimo cor
de ſuſpiria: eo q₃ ſemetipſos ſētirēt neq̄q₃ poſſe deli
ctoꝝ neuos ac maculas deuitare. que eis p multipli
ces cogitationū minutias igerebāƭ. Et idcirco fu/
ture vite ſtipēdia nō operū ſperare ſe merito. ſ₃ mi/
ſericordia dn̄i ꝓclamabāt. nihil ſibi de tāta circun/
ſpectiōe cordis alioꝝ cōparatiōe donātes: qppe q
hācipſā nō ſue iduſtrie ſ₃ diuie gratie aſcribebant:
nec blādiētes ſibi de inferioꝝ ac tepidoꝝ negligen
tia. ſ₃ cōtēplatiōe potius illoꝝ quos vere peccato
carere. atq₃ i regno celoꝝ iā eterna beatitudie pfrui
nouērāt. humilitatē ꝑpetuā cōquirebāt: atq₃ ita ꝯſi
deratione hac ⁊ elatiōis ruinā parit declinabant. ⁊
quo tēderent vel qđ dolerēt ſēper iueniebāt. itelligē
tes ſemetipſos ad illā puritatē cordis quā cupiunt
obſiſtente carnis ſarcina peruenire non poſſe.

¶ Nō poſſe nos ſine miſicordia ⁊ iſpiratiōe dei ad
ipſū laborē obtinēde pfectiōis accedere. Ca. xvi.

Sit ſcōꝝ traditiōes ⁊ iſtitutiōes eoꝝ ſic ad
i eā feſtinare debem⁹ ieiunijs: vigilijs: oratio
nib⁹: ꝯtritiōi cordis ⁊ corporis operā dan/
tes. ne hec oia morbo hoc iflante euacuem⁹. Nō ſo
lū nāq₃ ipſā pfectionē oportet credere nr̄a induſtria
nos vel labore noſtro poſſidere nō poſſe: ſed ne hec
ipſa qdē q̄ illius exercem⁹ obtētu. i. labores cōatuſ/
q₃ noſtros ac ſtudia. ſine diuie ꝓtectiōis auxilio. in
ſpiratiōiſq₃ ei⁹ ⁊ caſtigatiōis atq₃ exhortatiōis gratia
poſſe pficere: quā. ſ. cordib⁹ nr̄is vel p aliū ſolet vl̄ p
ſemetipſū nos viſitans clementer infundere.

¶ Teſtimonia diuerſa quibus euidenter oſtendi/
tur nihil poſſe nos quod ad ſalutem noſtram perti
net ſine adiutorio dei perficere. Ca. xvij.

Oſtremo inſtruat auctor ſalut̄ noſtre. qđ
p nos oporteat i ſingulis qbuſq₃ q̄ gerimus.
nō modo ſētire ſ₃ ēt cōfiteri. Nō poſſū ego
ingt a meipſo faceƭ qcq₃. pater autē i me manēs ipe
facit opera. Ille ex pſona homis aſſūpti dicit. nihil
a ſemetipſo poſſe ſe facere. ⁊ nos cinis ⁊ terra i his
q̄ ad noſtrā ſalutē ptinēt arbitramur nos adiutorio
dn̄i nō egere. Diſcam⁹ itaq₃ ⁊ nos p ſingula noſtrā
ſimul iſirmitatē ⁊ illius adiutoria ſētiētes quotidie
ꝓclamaƭ cū ſcōis. Impulſuſ v̄ſat⁹ ſū vt caderē. ⁊ dn̄ſ
ſuſcepit me. Fortitudo mea ⁊ laudatio mea dn̄s ⁊
fact⁹ ē mihi i ſalutē. Et niſi qr dn̄s adiuuit me. pau
lomin⁹ habitauerat i iferno aīa mea. Si dicebā mo
tus ē pes meus: miſicordia tua dn̄e adiuuabat me.
Scđ₃ multitudinē dolorū meoꝝ i corde meo. cōſo/
latiōes tue letificauerunt animā meam. Uidentes
etiā cor noſtrum in timore dn̄i ⁊ patiētia roborari
dicam⁹. Et factus ē dn̄s firmamētū meū: ⁊ eduxit

2009 Ministerio de Cultura

me i latitudinez. Scīentiā quoq; ꝓfectu operū itelli
gētes nobis augeri. dicamus Quī tu illuminas lu
cernā meā dn̄e: deus meus illumīa tenebras meas.
Quī in te eripiar a tēptatiōe. ⁊ i deo meo trāſgredi
ar murū. Dein ſentiētes ēt noſmetipſos fortitudinē
tolerātie coquiſiſſe. ⁊ i ſemita vtutuz facilius ac ſine
labore dirigi dicam⁹. Deus q precīgis me vtute: ⁊
poſuiſti imaculatā viā meā. Qui pficis pedeſ meos
tanq; ceruī. ⁊ ſup excelſa ſtatuēs me: qui doces ma
nus meas ad pliū. Cōſecuti etiā diſcretionē p quā
roborari poſſim⁹ aduerſarios noſtros elidere. ꝓcla
mem⁹ ad deū. Diſciplina tua: correxit me in finem
⁊ diſciplina tua ipa me docebit. Dilataſti greſſus
meos ſubtus me. ⁊ nō ſunt infirmata veſtigia mea.
Et quia taliter ſum roboratus ſcientia tua atq;
vtute iſerāz cōſidenter ea q̄ ſequūtur. ⁊ dicā. Per
ſequar inimicos meos. ⁊ cōprehēdā illos: ⁊ nō cō
uertar donec deficiāt. Cōterā illos nec poterūt ſta
re: cadēt ſubtus pedes meos. Ruſū iſirmitatꝫ nr̄e
memores nec poſſe nos tā acerbos viciorūz hoſtes
fragili carne circūdatos ſine illius adiutorio ſupare
dicam⁹. In te inimicos nr̄os vētilabim⁹ cornu: ⁊ in
nomie tuo ſpernem⁹ inſurgētes in nobis. Nō eniz
i arcu meo ſperabo: ⁊ gladi⁹ meus nō ſaluabit me.
Saluaſti eni nos de affligētib⁹ nos: ⁊ odiētes nos
cōfudiſti. Sz etiā pcinxiſti me vtute ad bellū: ⁊ ſup
plātaſti oēs inſurgētes i me ſubt⁹ me. Et inimicos
meos dediſti mihi dorſuz. ⁊ odientes me diſpdiſti.
Sz nec armis nr̄is poſſe nos vincere cogitātes. di
cam⁹. Apprehēde arma ⁊ ſcutū: ⁊ exurge i adiuto
riū mihi. Effūde frameā. ⁊ ꝯclude aduerſus eos q
pſequūt me: dic aīe mee ſalus tua ego ſuz. Et poſui
ſti vt arcū ereū brachia mea: ⁊ dediſti mihi ꝓtectōz
ſalutꝫ tue. ⁊ dextera tua ſuſcepit me: q2 nec p̄res nr̄i i
gladio ſuo poſſederūt terraz. ⁊ brachiū eoꝝ nō ſalua
uit eos. ſed dextera tua ⁊ brachiū tuū ⁊ illuminatio
vultus tui qm̄ cōplacuiſti i eis. Poſtremo vniuer
ſa beneficia eius cuz gratiarū actione mēte ſolicita
perluſtrantes. ſuper his omnibus q; vel pugnaui
mus. vel illuminationez ſciētie vel diſciplinaz di
ſcretionis ab eo conſecuti ſumus. vel q; ſuis nos ar
mis inſtruxit. ⁊ virtutis cingulo cōmuniuit. vel q;
inimicorū noſtrorūz nobis prebuit dorſū. ⁊ tribuit
virtutē cōminuendi eos vt puluerē ante faciē vēti:
intimo cordis affectu clamem⁹ ad euz. Diligaz te
domine virtus mea. dn̄s firmamentū meuz ⁊ refu
giuz meuz ⁊ liberator me⁹: deus me⁹ adiutor me⁹
⁊ ſperabo in eum. protector meus ⁊ cornu ſalutis
mee ⁊ ſuſceptor meus: laudans inuocabo dominū.
⁊ ab inimicis meis ſaluus ero.

¶ Qđ non ſoluz in naturali conditione. ſed ēt in
quotidiana diſpēſatōe dei gratia mūiamur. ca. xviij

On ſoluz pro his ei gratias referentes q;
n vel rationabiles nos cōdidit. vel liberi ar
bitrij poteſtate donauit. vel baptiſmi lar
gitus eſt gratiaz. vel ſcientiaz legis adiutoriūq; cō
ceſſit. ſz etiā pro his que erga nos quotidiana eius
prouidentia cōſerūtur. q; ſcilicet ab aduerſariorum
nos inſidijs liberat. q; cooperatur nobis vt carnis
vicia ſuperare poſſim⁹. q; a pericul' nos etiā ignorā
tes protegit. q; a lapſu peccati cōmunit. q; adiuuat
nos ⁊ illuminat vt ipſū adiutoriū nr̄m qđ nō aliud
quidā interpretari volūt q̄ legē intelligere ⁊ agno
ſcere valeamus: q; ꝓ negligentijs delictiſq; noſtris
eius inſpiratiōe latēter cōpungimur. q; dignatione
eius viſitati ſaluberrime caſtigamur. q; ab eo non
nūq; etiā iuiti trahimur ad ſalutē. poſtremo q2 ſpm
liberū arbitriū noſtrū qđ procliui⁹ fert ad vicia ad
meliorez dirigit frugē. ⁊ ad virtutū viam inſtigatio
nis ſue viſitatiōe ꝯtorquet.

¶ Qđ h̄ fides ab antiquis patribus ſit tradita de gratia dei. Ca. xix.

Ec eſt ꝓprie erga deū hūilitas. hec ē anti
b quiſſimoꝝ patrū ſincera fides: que penes
ſucceſſores eoꝝ itemerata nūc vſq; pdurat.
Cui fidei virtutes apoſtolice q̄ ſepe numero p eos
manifeſtate ſūt: nō ſolū apđ nos ſz etiā apud iſide
les ⁊ icredulos. idubitatū teſtimoniū reddūt. Qui
ſimplicē piſcatorū fidē i corde ſimplici retinētes. nō
eā ſylogiſmis dialecticis ⁊ tulliana facūdia ſpū con
cepere mūdāo: ſz experimēto vite ſincere. actuq; pu
riſſimo. correctiōe quoq; vicioꝝ. ⁊ vt verius dixeri
i ipſa pfectōis ieſſe naturā oculatꝫ idicijs dep̄hende
rūt. ſine q̄ nec pietas i deū. nec purgatio viciorū. nec
emēdatō moꝝ. nec vtutū ꝯſūmatō poteīt app̄hēdi.

¶ De eo qui propter blaſphemiaz traditus ē immundiſſimo ſpiritui. Ca. xx.

Qui quedā ď fratrū numero quē vtinā mi
n nime ſciſſē. ſiquidē p⁹ h̄ ordinis mei gradu
ſe paſſus ē pgrauari: q ꝓbatiſſimo cuidam
ſenū vicio carnis ſemetipz grauiſſimo cōfeſſus ē i
pugnari: nā cōtra vſū nature deſiderio patiēdi ma
gis q̄ iferēdi ignominiā intolerabili eſtu libidinis
vrebaſ: tū illū vt ſpiritalē verūq; medicū. iteriorem
cāz morbi hui⁹ ⁊ originē ꝓtinus pudiſſe. Qui gra
uit ſuſpirās. nequaq; ait tā nec; ſpiritui tradi te do
min⁹ pmiſiſſet. niſi aliqd blaſphemaſſes i eū. Quo
ille cōperto. ꝯfeſti ꝓcidit ad pedes ei⁹ i terrā: ſūma
q; admiratōe pculſus. tāq; a deo cernēs archana ſui
pectoris pateſacta. ꝯfeſſus ē i dei ſe filiū cogitatiōe
in ipſa blaſphemaſſe. Vn̄ pſpicuū ē eū q ſupbie ſpū
poſſidet. vel q i deū blaſphem⁹ exiſtit: tāq; q irroget
illi iniuriā a quo puritatis ſperanda ſūt dona pfe
ctōis integritate puari. ⁊ ſātificatiōez caſtimōie nō
mereri.

¶ Exēplū ioas regis iude quo oſtenditur quid propter ſuperbiam meruerit. Ca. xxi.

Egimus tale aliqd i paralipomenō libro.
l Ioas. n. rex iuda ſeptē ānoꝝ ab ioiada pō
tifice aſcit⁹ i regnū. atq; i oib⁹ quoad vixit
memorat⁹ pōtifex teſtimonio ſcripture laudat⁹ eſt.
De quo poſt obitū ioiade audi qđ ſcriptura cōme
morat: ⁊ quēadmodum elatus ſuperbia ignomi
nioſe fuerit traditus paſſioni. Poſtq; autez obijt
ioiada. ingreſſi ſunt principes iuda. ⁊ adorauē
runt regem. Qui delinit⁹ obſequijs eoruz acquie

2009 Ministerio de Cultura

uit.ꝛ dereliquerũt templũ dñi dei patruʒ ſuoꝝ.ſeruierũtq̄ lucis ꝛ ſculptilibus:ꝛ facta ē ira magna cõtra iudã ꝛ hieruſalē ꝓpter hoc peccatũ. Et p⁹ pauca. Cũq̄ euolut⁹ eſſet ãnus aſcēdit cõtra eũ exercitus ſyrie.veitq̄ i iudã ꝛ hieruſalē.ꝛ iterfecit cũctos ꝑncipes populi.atq̄ vniuerſã ꝑdã miſerũt regi damaſcũ. Et certe cũ ꝑmodicus veniſſet numerus ſyroꝝ.tradidit dñs i manib⁹ eoꝝũ īfinitã multitudinē:eo q̄ dereliqſſent dñʒ deũ patꝝ ſuoꝛuʒ. In ioas quoq̄ ignominioſa exercuere iudicia:ꝛ abeũtes dimiſerũt eũ i lãguorib⁹ magnis. Videſ q̄ flagitioſis ac ſordidis paſſionib⁹ tradi mereaſ ſupbia. Qui.n.elat⁹.arrogãtia vt deũ ſe paſſus ē adorari.tradiſ ſʒ apluʒ i paſſiões ignominie ꝛ i reprobũ ſēſũ.vt patiaſ ea q̄ nõ cõuenit. Et qꝛ dicēte ſcriptura.imũd⁹ ē apd deũ omis q exaltat coꝛ ſuũ:iſte q tumida cordis elatõe inflat⁹ ē.turpiſſime cõfuſiõi tradiſ deludēdus:vt humiliat⁹ taliſ ſētiret ſemetipſũ eē vl' imũdicia carnis ꝛ cõſcia īpure paſſiõis imũdũ.q̄ animi ſui noluerat elatiõe ſētire.ꝛ vt carnis ignominioſa cõtagio patefaceret imũdiciã cordis eius occultaʒ quã ſuperbie malo cõtraxerat.ac mãifeſta pollutõe corporis ſui ꝓbareſ ipurus.q ꝑ elationē ſpiritus factum ſe non ſentiebat imunduʒ.

¶ Omnē animã ſuperbã ſubdi ſpiritalibus nequicijs illudendam. Ca.xxij.

Vib⁹ manifeſte ꝓbaſ oēʒ animã q̄ ſupbie
q fuerit tumore poſſeſſa.itellectualibus ſyris
idest neqcijs ſpiritalib⁹ tradi.eãqʒ paſſiõibus carnis iuolui. vt ſaltē vicijs hũiliata terrēis.immundã ſe carnaliter pollutãqʒ cognoſcat.q̄ tepore mētis erecta imũdã ſe i cõſpectu dei ꝑ elatione cordis effectaʒ itelligere ante nõ potuit:quo vel ſic humiliat⁹ qs a ꝑſtio tepore diſcedat.ꝛ ignominia carnaliũ paſſionũ deiect⁹ atqʒ ꝯfuſus.ad ſpiritaleʒ feruorē deiceps ſemetipſũ ardentius cõferre feſtinet.

¶ Qd perfectio attingi niſi humilitatis virtute non poſſit. Ca.xxiij.

Viderer itaqʒ mõſtraſ nõ poſſe queq̄ ꝑfe
c ctiõis finē ac puritatꝭ attigere niſi ꝑ hũili
tatē verã.quã ꝑmit⁹ fratribus reddēs deo quoqʒ i penetrabilib⁹ cordis exhibeat:credēs ſine ꝓtectõe ei⁹ atʒ auxilio ꝑ ſingula ſibi momēta delato ꝑfectiõʒ quã cupit ꝛ ad quã magnope currit ſe pēitus obtinere nõ poſſe.

¶ Quos ſpiritalis ſuperbia pulſet quoſqʒ carnalis. Ca.xxiiij.

Vcuſq̄ de ſpiritali ſupbia q̄ dixim⁹ ꝑfectos
b quoſqʒ pulſari: quãtũ tenuitas igenij nři ꝑ
ualuit donãte deo dixiſſe ſufficiat. Qd ſupbie gen⁹ nõ multis cognitũ nec exptũ ē:qꝛ nec plures ſtudēt ꝑfectã cordis apprehēdere puritateʒ. vt ad hos ſlioꝝ gradus valeãt ꝑuenire:nec ꝑcedētiũ vicioꝝ quoꝝ i ſingul' libell' naturã pariſ remediaqʒ ꝑmiſimus ꝓcuraſ vlla purgatio. Sed illos ſolũmõ pulſare ſolet.q deuictꝭ ſupiorib⁹ vicijs iã ꝓpemodũ ſũt i vtutũ culmie collocati. Quos qꝛ lapſu carnali ſubtiliſſim⁹ hoſtis ſupare nõ quiuit.ſpiritali ruina deijcere ac ſupplãtare conaſ:ꝑ hãc illos vniuerſis veterũ ſtipēdioꝝ meritꝭ multo labore q̄ſitꝭ ſpoliare ꝯtēdēs. Ceterũ nos q adhuc terrenis ſum⁹ paſſiõib⁹ iuoluti neq̄q̄ hoc modo tēptaſ dignaſ:ſʒ craſſiore ꝛ vt ita dixeri carnali elatõe ſupplãtat. Et idcirco ď hac quoqʒ q̄ maxie nos ſeu nře mēſure homies ac ꝑcipue iunioꝝ vel icipiētiũ mētes piclicari ſolēt: neceſſariũ reoꝛ ſʒ ꝓmiſſionē nřaʒ pauca ďpromere.

¶ Deſcriptio carnalis ſuperbie vl' que mala i monachi mente parturiat. Ca.xxv.

Ec igiſ quã dixim⁹ carnalis ſupbia.cũ tepi
b do ac male arrepto renũciatõis ꝑncipio i
mõachi reſederit mēte.de ꝑſtino ac ſeculari eũ tumore ad verã chriſti hũilitatē deſcēdere nõ ꝑmittēs.ꝑmũ iobediētē eũ reddit ꝛ aſꝑuʒ.deide mitē atq̄ affabilē eē nõ patiſ.equalē quoq̄ fratribuſ fieri cõmunēq̄ nõ ſinit.nec ſʒ dei ac ſaluatoris nři mandatũ ſpoliari terrenis opib⁹ nudariq̄ cõcedit:ꝛ cũ renũciatio nihil aliud ſit niſi mortificatõis ꝛ crucis idiciũ. nec valeat alijs ichoari vl' ꝯſurgere fũdamētis.q̄ vt ſe nõ ſolũ actib⁹ hui⁹ mũdi ſpiritaliſ nouerit iterēptũ.verũ etiã corporaliſ quotidie credat eē moriturũ:ecõtrario facit eũ vitã ſperare lõgeuã.infirmitates ꝓponit ei ꝓlixas ꝛ multas.ꝯfuſionē quoq̄ icutit ac pudorē.ſi nud⁹ effect⁹ aliēis ꝛ nõ ꝓprijs facultatib⁹ cepit ſuſtētari:ꝑſuadet ēt multo eē meli⁹ victũ idumētũq̄ ſibi ſua poti⁹ q̄ aliēa ſubſtãtia miniſtrari:ſʒ illõ.ſ.qd quēadmodũ dictũ ſit tali hebetudie ac tepore cordiſ obtuſi.ne itelligere qdē aliq̄do potuerũt. Beatius ē magis dare q̄ accipere.

¶ Qd male fundatus quis ad deteriorem ſtatum quotidie prolabatur. Ca.xxvi.

Ali igiſ diffidētia mētis obſeſſi.ꝛ a ſcitulla ſi
t dei q̄ viſi fuerãt i primordijs ſue ꝯuerſiõis
accēſi.diabolica iſidelitate reuocati.icipiũt pecunias quas añ diſꝑgere ceperãt diligēti⁹ cuſtodire:ꝛ eas velut q ſemel ꝓfligatas vlteri⁹ reparare nõ poſſint.auaricia vehemētiore ꝯſeruãt.ſeu qd eſt deterius ea q̄ pri⁹ abiecerãt reſumētes:vel certe qd ē tertiũ ac teterrimũ neqcie gen⁹ q̄ nec añ qdē poſſederãt cõgregãtes.nihil ampli⁹ egreſſi e ſeculo q̄ nomē acqſiſſe tãtũmodo ac vocabulũ mõachi ꝯprobãtur. Sup hec igiſ initia male vitioſeq̄ fũdata neceſſe ē vt vniuerſa deiceps vicioꝝ ſtructura cõſurgat: nec qcq̄ ſuppõi peſſimis valeat fũdamētis. niſi qd miſerabilē aiaʒ ruina lugubriore proſternat.

¶ Expoſitio vicioꝝ que per morbum ſuperbie generantur. Ca.xxvij.

Alib⁹ ſiquidē mēs paſſiõib⁹ obdurata.atq̄
t a deteſtabili tepore icipiēs.neceſſe ē vt i de
terius quotidie ꝓficiat.ꝛ reliquã quoq̄ vitã ſuã deformiore ſine ꝯcludat:dũq̄ cupiditatib⁹ ꝑſtinis oblectaſ.ac ſʒ apl'ʒ ſacrilega philargyria vicitur:ita eodē ꝓnũciante de illa.ꝛ philargyria q̄ eſt ſimulacroꝝ ſuit⁹.ꝛ iterũ.radix eni iquit oim maloꝝ ē philargyria.nũq̄ poſſit in corde ſuo hũilitatē chriſti ſimplicē verãq̄ ſuſcipe:cũ vl' ď nobilitate nataliũ

2009 Ministerio de Cultura

gloriaꝛ. vel iſtaꝛ de ſeculi quã corpore nõ mẽte deſu
it dignitate. vel pecunijs quas ad ruinaȝ ſuã reten/
tat extolliꝛ. ꝑ q̃ iaȝ nõ monaſterij iugũ ſuſtinere ꝯtẽ
tus eſt. nõ ſenioris vllius iſtitui diſciplina. Quiſqȝ
n. ſuꝑbie morbo fuerit occupatꝰ. nõ ſolũ nullã ſubie
ctionis aut obediẽtie regulã cuſtodire dignaꝛ. verũ
ne ipſaȝ auribꝰ qdẽ ſuis doctrinã ꝑfectõis admittit
īmo cõcreſcit in corde eiꝰ ſpiritalis verbi faſtidium
vt cuȝ forte talis fuerit oborta collatio. vno in loco
ſtare neſciat eiꝰ obtutꝰ. ſȝ huc illucqȝ ſtupidus circũ
feraꝛ intuitꝰ. alîorſuȝ ꝛ in obliquũ q̃ȝ moris eſt ocu/
li defigant. Pro ſuſpirijs. n. ſalutaribꝰ ſputa de ſic/
co gutture ꝯtrahunꝛ. excreationes ẽt ſine vlla inter/
pellatõe flegmatꝭ ꝓuocanꝛ. digiti ludũt ꝛ in modũ
qddã ſcribentꝭ volitãt atqȝ depingũt: ꝛ ita huc atqȝ
illuc vniuerſa mẽbra corporis cõmouenꝛ. vt dũ ſpi/
ritalis agitatur collatio. totũ ſe vel ſcatẽtibꝰ v̄mibꝰ
vel acutiſſimis ſudibꝰ credat iſidere: ꝛ qcqd ſimplex
collatio ad edificationẽ ꝓtulerit audientiũ. ob ſuaȝ
ſuggillatõeȝ eſtimet eſſe ꝓlatũ. Totoqȝ tẽpore quo
ſpiritalis vite examinatio vẽtilaꝛ ſuis ſuſpitionibus
occupatꝰ. nõ qd exide ad ꝑfectũ ſuũ caꝑe debeat au
cupaꝛ: ſȝ cauſas cur vnũquodqȝ ſit dictũ ſolicita mẽ
te ꝑqrit. vel qd eis poſſit obijcere tacita intra. ſe cor
dis volutatiõe cõiectat: vt nihil ex his q̃ ſaluberrie
ſunt digeſta penitꝰ appꝛ̄hendere aut in aliquo valeat
emẽdari. Et ita fit vt nõ ſolũ in nullo ei ꝓficiat col
latio ſpiritalis. verũ ẽt dãnoſa magis exiſtat. efficia
turqȝ cauſa maioris peccati. Duȝ. n. ꝑ ꝯſciẽtia ſua
totuȝ cõtra ſe ſuſpicaꝛ eẽ ꝓlatuȝ. vehementiore cor/
dis obſtinatione duraꝛ: ire quoqȝ ſtimulis acrius i/
ſtigaꝛ. Deinde poſt hec excelſa vox: ſermo rigidus
amara ꝛ turbulẽta reſponſio: inceſſus erectꝰ ac mo/
bilis: lingua facilis: ꝓcax loquela: nec vnq̃ȝ tacitur/
nitatis amica. niſi cuȝ contra fratreȝ rancoreȝ quẽ/
dam in ſuo corde cõceperit: ſitqȝ ſilentiuȝ eius non
cõpunctionis nec humilitatꝭ vllius. ſed ſuꝑbie ꝛ in/
dignationis indiciũ: ita vt qd in eo deteſtabilis ſit
haud facile diſcernatur. vtruȝ diffuſa illa petulãſqȝ
leticia an dira hec virulentaqȝ feritas. In illa nãqȝ
ſermo nõ oportunꝰ: riſus leuis ac fatuus: effrenata
ac indiſciplinata cordis elatio: i iſta vero ira plenũ
virulentũqȝ ſilentiuȝ: ꝛ qđ ob hoc tantũ concipitur
vt aduerſus fratreȝ rancor taciturnitate ſeruatꝰ ꝓ
telari diutius poſſit. nõ vt ex eo virtus humilitatis
ac patientie ꝓ̄beatur. Et cuȝ ipſe tumore poſſeſſus
facile cunctis triſtitias infert. atqȝ ad ſatiſfactioneȝ
leſi fratris ſemetipſuȝ ſũmittere dedigneꝛ. etiam ab
illo ſibimet oblataȝ reſpuit atqȝ cõtemnit. Et non
ſolum nulla fratris ſatiſfactione cõpungiꝛ atqȝ mol
litur. veruȝ etiã cur ab eo ſit in humilitate preuentꝰ
grauius indignatur: ſitqȝ ei ſalutaris humilitas ac
ſatiſfactio. que fineȝ diabolicis intentationibꝰ ſolet
inferre. cauſa vehementioris incendij.

❡ De fratris cuiuſdam ſuꝑbia. Cap. xxviij.

a Udiui in hac dumtaxat regione. quod
horret pudetqȝ reuoluere. quẽdam iuni/
orum cum a ſuo increparetur abbate. cur humilita/
tem quaȝ renuncians ꝑmodico tempore retentaret
cepiſſet excedere. ac diabolica inflari ſuperbia. ſum/
ma cõtumacia reſpondiſſe. Nunqd ob hoc memet
ipm humiliaui pro tempore. vt ſemꝑ ſubditus ſim.
Ad quod eius taȝ effrenatuȝ ſceleſtũqȝ reſponſum.
ita eſt ſenior obſtupefactus. omniſqȝ eiꝰ interceptus
eſt ſermo. velut qui ab illo ipo antiquo lucifero ver
ba hec ꝓlata non ab hoie percepiſſet. vt nullaȝ vo/
cem aduerſus tantaȝ ꝓpteruiam de ore ſuo ꝓrius
emittere niſi gemitus de corde tantũmodo ac ſuſpi
ria potuerit: illud ſolũ tacitus intra ſemetipſuȝ vol
uens quod de domino noſtro ſaluatore dicitur. qui
cũ in forma dei eſſet. humiliauit ſe factus obediens.
non vt ille ait diabolico ſpiritu ac tumore poſſeſſus
pro tẽpore. ſed vſqȝ ad mortem.

❡ Indicia quibꝰ ſuperbia carnalis anime inẽe co gnoſcitur. Cap. xxix.

e T vt breuius ea que dicta ſunt de hoc ſu
ꝑbie genere perſtringamꝰ. quedã ſigna eiꝰ
inquantuȝ poſſumꝰ colligentes: vt his q
de perfectione ſitiunt erudiri. quodammodo chara
cteres eiꝰ de exterioris hois motibus exprimamus
neceſſariuȝ puto haud eadeȝ replicari. vt cõpendio
ſius agnoſcamꝰ quibꝰ eaȝ diſcernere ac deprehẽde/
re valeamus indicijs: quo nudate atqȝ in ſuꝑficieȝ
ꝓducte paſſionis huius radices ꝛ oculatim depre/
henſe atqȝ ꝑſpecte. vel conuelli facilius valeant vel
vitari. Tunc eniȝ poterit peſtifer morbꝰ ad integrũ
declinari. cuȝ contra ipius ꝑniciofos eſtus ꝛ impe/
tus noxios nõ ſera obſeruãtia cuȝ iaȝ dominantur
aſſumeꝛ: ſed cuȝ precedẽtes eius vt ita dixeriȝ line/
as agnoſcentes ꝓuida euȝ ſagaciqȝ diſcretiõe ꝓ̄cur
rimus. De exterioris nanqȝ ſicut predixim̄ꝰ homi
nis motu: interioris ſtatus agnoſciꝛ. His igitur in/
dicijs carnalis iſta quaȝ prefati ſumꝰ ſuꝑbia decla/
ratur. Ineſt primitꝰ in loquela eius clamor: in taci
turnitate amaritudo: excelſus ꝛ effuſus in leticia ri
ſus: irrationabilis i ſeueritate triſticia in reſponſiõe
rancor. facilitas in ſermone. verba paſſim ſine vlla
cordis grauitate erũpẽtia. Expers patientie ẽ: cha
ritatis aliena: audax ad ꝯtumelias irrogandas: ad
tolerandas puſilanimis: ad obediẽduȝ difficilis ni/
ſi in quo eaȝ deſideriuȝ ſuuȝ volũtaſqȝ ꝓ̄uenerit. ad
recipiendaȝ exhortationeȝ implacabilis. ad reſecã/
das voluntates ſuas infirma: ad ſuccũbenduȝ alie
nis duriſſima: ſempqȝ ſuas diffinitiões ſtatuere cõ/
tendens. ipa vero nequaq̃ȝ cedere alteriꝰ acqeſcens
ꝛ ita fit vt etiã incapax cõſilij ſalubris effecta. i om/
nibus ſuo potius q̃ȝ ſeniorũ credat iudicio.

❡ Tepefactꝰ quis ꝑ ſuperbiaȝ alijs quoqȝ preeſſe deſiderat. Cap. xxx.

q Uibus deſcenſuuȝ gradibꝰ is queȝ ſemel
poſſidet deuolutꝰ iaȝ ipaȝ diſciplinã ceno
bij ꝑhorreſcit. ac veluti q fratruȝ cõſortio
de ꝑfectione retrahaꝛ. ac de bono patientie atqȝ hu
militatꝭ alioꝝ vicio ꝛ ipedimẽto reuoceꝛ. habitatio

2009 Ministerio de Cultura

nē ſolitarie vite deſiderat: ſeu certe velut plures ali
os lucraturus cōſtruere monaſteriū3. ⁊ quos doce
re atq inſtituere debeat cōgregare feſtinat. ex diſci
pulo neq deteſtabilioꝛ magiſter effect⁹. Na3 cū hu
iuſcemodi elatione cordis in pniciosiſſimū tepoꝛe3
noxiūq corruerit. ⁊ nec verus monach⁹ nec ſecula
ris effect⁹ ſit: qd̄ eſt deteri⁹ etiā pfectionē ſibi ex hoc
ipſo miſerabili ſtatu ⁊ cōuerſatione pmittit.

Quomodo ſupbia3 vincere vel ad pfectione3 p
uenire poſſimus. Cap. xxxi.

Quamobre3 ſi edificij noſtri faſtigia pfecta
volum⁹ ac placentia deo cōſurgere. funda
menta eius nō ſecūdū noſtre libidinis vo
luntatē. ſed ſecundū diſtrictionis euāgelice diſcipli
na3 iacere feſtinem⁹: que alia eē nō poſſunt q timoꝛ
dei atq humilitas q̄ de manſuetudine ⁊ cordis ſim
plicitate deſcendit. Humilitas vero nullaten⁹ pote
rit abſq nuditate cōgri. Qua pegrināte. nec obedi
entie bonu3. nec patientie robur. nec māſuetudinis
tranqllitas. nec cōſūmatio charitat̄ vllatenus pote
rit appꝛehēdi: ſine qbus coꝛ noſtru3 habitaculū ſpi
ritusſancti penit⁹ eſſe nō poterit: ita pnunciāte dn̄o
per pphetā3. Super quē requieſcit ſpirit⁹ me⁹. niſi ſu
per humile3 ⁊ qetū ⁊ trementē verba mea. Siue ſe
cundū exēplaria que hebꝛaicā exprimūt veritatem
ad que3 reſpicia3 niſi ad pauperculu3 ⁊ cōtritū ſpi
ritu ⁊ trementem verba mea.

Quomō depopulatrix omniū virtutum ſuper
bia p veram humilitatem poſſit extingui. C. xxxij.

Quapp athleta chriſti q ſpiritalē agone3 le
gitime certans a dn̄o deſiderat coꝛonari.
hanc quoq ferociſſima3 beſtia3 vt devoꝛa
trice3 cunctaꝝ virtutū omnimodis feſtinet extingue
re: cert⁹ q hac in ſuo pectoꝛe cōmoꝛāte. nō ſolu3 o
mnigenis vicijs carere nō poſſit. verū ēt ſi qd virtu
tis habere videat hui⁹ veneno depereat. nullo enim
modo poterit i ania noſtra virtutū ſtructura ɔſur
gere. niſi pri⁹ iacta fuerint vere humilitat̄ in noſtro
coꝛde fundamēta: que firmiſſime collocata pfectio
nis ⁊ charitatis culmen valeant ſuſtinere: ita ſcilic3
vt quemadmodū dixim⁹ primu3 fratribus noſtris
humilitate3 verā intimo coꝛdis exhibeam⁹ affectu
in nullo ſcilicet acqeſcentes eos cōtriſtare vel lede
re. Quod nullatenus poterim⁹ implere. niſi abrenū
ciatio vera que in expoliatione omniu3 facultatum
ac nuditate cōſiſtit. in nobis fuerit chꝛiſti amoꝛe fū
data: deinde obedientie iugu3 ⁊ ſubiectio ſimplici
coꝛde ac ſine vlla fuerit ſimulatiōe ſuſcepta: ita vt p
ter abbatis mandatū nulla penit⁹ voluntas viuat
in nobis. Quod nō aliter obſeruari poterit. niſi qs
nō ſolū ſe moꝛtuū huic mundo. verū ēt inſipientē iu
dicauerit ac ſtultū: vniuerſa que ſibi fuerint a ſenio
ribus impata ſine vlla diſcuſſione pficiens. ſacroſan
cta ea credens ac diuinitus pmulgata.

Remedia aduerſus moꝛbu3 ſupbie. Ca. xxxiij.

In qua cōſiſtentib⁹ qualitate pculdubio
ſtatus ille humilitat̄ vere tranquillus at
q immobilis ſubſequet: vt noſmetipſos iferioꝛes o
mnib⁹ iudicātes. vniuerſa que nobis fuerint irroga
ta. tanetſi iiurioſa ſit tāq a ſupioꝛib⁹ nr̄is illata patiē
tiſſime toleremus. Que qdem a nobis nō ſolu3 facil
lime tolerabunt. verū etiā parua iudicabunt ac nul
la. ſi mēte iugit recolam⁹ vel dn̄i nr̄i vel ſanctoꝛum o
mniū paſſiōes: cōſiderātes tāto levioꝛib⁹ nos iiurijs
attēptari quāto longi⁹ a merit̄ eoꝝ ⁊ cōuerſatiōe di
ſtam⁹ pariter etiā cogitātes in bꝛeui nos de hoc ſeculo
migraturos. eoꝛūq nos celeri vite hui⁹ fine moꝛ fu
turos eē cōſoꝛtes. Peremptoꝛia nāq ē hec cōtēplatio
nō ſolu3 ſupbie verū etiā generaliter omniū vicioꝝ.
Deinde poſt hec hāc eādē humilitatē erga deum fir
miſſime retētem⁹. Qd̄ a nobis ita cōplebit. vt nihil
noſmetipſos abſq illi⁹ opitulatiōe vel gratia qd̄ ad
virtutū cōſūmationē ptinet. poſſe pficere cognoſca
mus: ſ3 ⁊ hoc ipſum qd̄ intelligere meruim⁹ eius eſſe
muneris. in veritate credamus.

Explicit d̄ ſpiritu ſupbie liber duodecimus.

Incipit pfatio iohannis caſſiani in decem colla
tiōes patrum.

Debitū qd̄ beatiſſimo pape caſtoꝛi i
eoꝝ voluminū pꝛefatiōe pmiſſu3 eſt
que de inſtitut̄ cēobioꝝ. ⁊ octo prin
cipaliū vicioꝝ remedijs. duodeci3 li
bell' dn̄o adiuuāte digeſta ſūt. i quo
tēuitas nr̄i ſuffecit igenij vtcūq farci
tū ē. Uideri ſane qd ſup h vel illi⁹ vl noſtri fuerit exa
minis egtate ppenſu3: vtrū in reb⁹ tā pfundis tāq
ſublimib⁹. ⁊ que in vſu3 ſtili vt arbitroꝛ antea nō ve
nerunt: dignū aliqd cognitiōi veſtre. oīumq ſc̄oꝝum
fratrū deſiderio pmpſerim⁹. Nūc āt qꝛ derelinquēs
nos pontifex ſupradict⁹ migrauit ad chꝛiſtū: has in
terim decē collatiōes ſūmoꝝ patrū ideſt anachoꝛe
tarū. q in heremo ſcythie moꝛabant. quas ille incom
parabili flagrās ſtudio ſanctitat̄: ſimili ſibi iuſſerat
ſermone pſcribi. nō ppendens p multitudine chari
tatis. qto infirmas ceruices pōdere pgrauaret: vo
bis potiſſimū o beatiſſime papa leonti ⁊ ſancte frat
belladi credidi cōſecrādas. Alter ſiqdē veſtrū mō
rato viro ⁊ germanitat̄ affectu. ⁊ ſacerdotij dignita
te. ⁊ q his maius eſt ſancti ſtudij feruoꝛe ɔiūct⁹ he
reditario fraternū debitū iure depoſcit. Alt̄ anacho
retarū inſtituta ſublimia. nō vt qdā ppꝛia aggreſſus
eſt pſumptiōe ſectari. ſ3 legitimū doctrine tramitem
ſanctoſpiritu ſuggerēte. pene anteq diſceret appꝛe
hēdēs: n̄ tā ſuis adinuētōib⁹ q illoꝝ traditionib⁹ ma
luit erudiri. In qb⁹ mihi nūc i poꝛtu ſilētij cōſtituto
immenſum pelagus aperitur vt ſcilicet de inſtituto
atq doctrina tantoꝛum viroꝛum: quedam tradere
audeam memoꝛie litteraꝝ. Tāto eni3 pꝛofūdioꝛis
nauigatiōis piculis fragilis igenij cymba iactāda ē:
qto a cenobijs anachoꝛeſis. ⁊ ab actuali vita q̄ i cō
gregatiōib⁹ exercetur cōtemplatio dei. cui illi ineſti
mabiles viri ſemp itēti ſunt. maioꝛ atq ſublimioꝛ eſt

2009 Ministerio de Cultura

Ufuz igiť ē conat⁹ noſtros pijs oratiōib⁹ adiuuare
ne aut taz ſancta materia iperito qdez ſʒ fideli ſmo
ne ꝓmēda piclitet̃ i nobis: aut ruſuſ eiuſdē materie
abyſſis obruat̃ noſtra ruſticitas. Proinde ab exte
riore ac viſibili monachoꝝ cultu. quez prioribus di
geſſimus libris. ad inuiſibilez iterioris hominis ha
bituz tranſeamus: ⁊ de canonicaruz orationuz mo
do. ad illius quaz apoſtol⁹ p̃cipit oratiōis perpetue
iugitatez aſcendat eloquiū: vt quiſquis iaz ſuperio
ris operis lectione Jacob illius nomen intelligibi
lis carnaliūz viciorū ſupplantatōe ꝓmeruit. Nunc
etiā nō taz mea ꝙ patrū inſtituta ſuſcipiens. diuine
iaz puritatis intuitu ad meritūz ⁊ vt ita dixerim di
gnitatez tranſiens iſraelis quid in hoc quoqꝫ perfe
ctionis culmine debeat obſeruare ſimiliter inſtruat̃
Obtineant itaqꝫ orationes veſtre. ab eo qui dignos
nos. vel viſu eoruz. vel diſcipulatu. vel conſortio iu
dicauit. vt nobis earundē traditionū mēoriā plenā
⁊ ſermonē ad dicenduz facilez conferre digneť. quo
taz ſancte eas tanqꝫ integre quā ab ipſis accepimuſ
explicantes. ipſos quodāmodo ſuis inſtitutis icor
poratos. ⁊ quod eſt maius latino diſputātes elogo
vobis exhibere poſſim⁹. hoc ſane volumus ante om
nia taz haꝝ collationuz ꝙ ſuperioꝝ voluminū pre
monituz eſſe lectorē: vt ſiqua forte in his pro ſtatus
ſui ⁊ ꝓpoſiti qualitate. ſiue pro vſu ⁊ cōuerſatōe cō
muni. vel ipoſſibilia putauerit eſſe. vel dura: non ea
ſecundū ſue facultatꝫ moduluz. ſed ſecundū dignita
tē ⁊ perfectionē loquētium metiať. quoruz prius ſtu
diū atqꝫ ꝓpoſitū mente concipiat. quo vere mortui
huic conuerſationi mundane. nullis affectionib⁹ pa
rentū carnaliū: nullis actuū ſecularīū nexib⁹ obligā
tur. Deinde locorum quoqꝫ in qbus cōmoranť. cō
ſideret qualitatē: qua i ſolitudine vaſtiſſima cōſtitu
ti atqꝫ ab vniuerſoꝝ mortaliū conſortio ſeparati. et
per hoc illuminationē ſenſuū poſſidentes cōtēplan
tur vel ꝓloquunť. ea que iexpertꝫ atqꝫ ierudit ꝓ con
ditōe ⁊ mediocritate conſuetudinis ſue ipoſſibilia
forſitaz videbunť. De qbus tamē ſi qs voluerit ve
ram proferre ſententiam. ⁊ vtrum ipleri queant de
ſiderat experiri. feſtinet p̃us eorum ꝓpoſitum ſimili
ſtudio ⁊ conuerſatōe ſuſcipere: ⁊ tunc demū ea que
ſupra facultatem hois videbanť non ſolū poſſibilia
verū ēt ſuauiſſima deprehendet. Sed nūc iaz ad col
latōes eoꝝ ⁊ inſtituta properemus.

Explicit prefatio.

Incipit collatio prima. Abbatꝫ Moiſi de mōachi
deſtinatōe vel fine. Cap. primū.

Um i herēo ſcythī vbi mōacho
rum probatiſſimi prēs ⁊ omnis
cōmorabať pfectio: abbatē moy
c ſen q vehementius iter illos egre
gios flores nō ſolū i actuali. verꝫ
etiā theorica virtute flagrabat i
ſtitutōe ei⁹ fundari cupiens expe
tiſſez: vna cū ſcō germāo. cū quo mihi ab ipo tyroci
nio ac rudimentꝫ militie ſpiritalis ita idiuiduū dein
ceps ꝯtuberniū. tā i cenobio ꝙ i heremo fuit. vt cū
cti ad ſignificādā ſodalitatꝫ ac propoſiti ſenſuſqꝫ nr̃i
paritatez ꝓnūciarēt. vnā mētē atqꝫ aiaz duob⁹ inēe
corporib⁹. paritérqꝫ ab eodē abbate edificatiōis ſer
monē fuſis lachrymis ābirem⁹. qppe cui⁹ hunc ani
mi rigorē manifeſtiſſime noueram⁹. vt niſi fideliter
deſiderātib⁹. ⁊ cū oī cordis cōtritōe q̄rētib⁹. nequa
ꝙ penit⁹ acqeſceret pfectōis apire doctrinā: ne ſcili
cet ſi paſſim vel nolētib⁹ eā vel tepide ſitientib⁹ ex
hiberet. res neceſſarias ⁊ q̄ ſolis pfectōez cupiētib⁹
debēt eē cōpte. indignis ⁊ faſtidioſe ſuſcipiētib⁹ pan
dens: aut iactantie viciū. aut ꝓditōis crimē videre
tur icurrere. tādē fatigat⁹ p̃cib⁹ nr̃is ita exorſus eſt.

De iterrogatiōe abbatꝫ moiſi querentꝫ q mona
cho ſcopos. vel qs ſit finis. Cap. ij.

Mnes ingt artes ac diſcipline ſcopō q̄n
o daz. i. deſtiatonē. ⁊ telos hoc ē finē ꝓpriū
hēe noſcunť. ad quē reſpiciēs vniuſcuiuſqꝫ
artꝫ iduſtri⁹ appetitor. cūctos labores ⁊ pericula di
ſpendiaqꝫ vniuerſa equanimiter gratanterqꝫ ſuſten
tat. Nam ⁊ agricola flagrātes radios ſolis. pruias
quoqꝫ ⁊ glaciē nō declinās terrā iſatigat⁹ exercet. ⁊ i
domitas agri glebas frequēti vomere ſubigit. dum
ſcopon ſuat. vt eā cunctꝫ ſentib⁹ expurgatā vniuer
ſiſqꝫ graminib⁹ abſolutā. i modū ſolubilis arene fa
uilleqꝫ cōminuat: finē. i. ꝑceptionē copioſaꝝ fruguz
⁊ exuberātiā ſegetū ñ alias adeptuꝝ ſe niſi hac ope
ris ac ſudoris ſui rōne ꝯſidēs. quo vel ipe deinceps
vitā ſecur⁹ exigere: vel ſuā poſſit amplificare ſubſtā
tiā. Referta ēt frugib⁹ horrea libenť exhaurit. eaſqꝫ
ſulcis agri cōmēdat iſtanť. p̃ſentē diminutōez futu
raꝝ meſſiuz ꝯtēplatōe nō ſentiēs. Illi ēt q negocia
tionū ſolēt exercere cōmertia nō incertos pelagi ti
mēt caſus. nō vlla diſcrimina phorreſcūt: duz ad fi
nē q̄ſt⁹ ſpe ꝓpoſita ꝑuocāť. necnō ēt hi q militie mū
diali ambitōe iflammanť dū ꝓſpiciunt honorū ac
ptātū finē. ꝑegrinationū exicia ac picula nō ſentiūt
nec p̃ſentib⁹ erūnis belliſqꝫ franguť. dū ꝓpoſituz
ſibi dignitatꝫ finē cupiūt obtinere. Habet ergo ⁊ no
ſtra ꝓfeſſio ſcopon ꝓpriū: ac finē ſuū ꝓ quo labores
cūctos nō ſolū iſatigabilit. veꝝ ēt gratanť ipēdim⁹
ob quē nos ieiunioꝝ inedia nō fatigat. vigiliaꝝ laſ
ſitudo dlectat: lectio ac meditatio ſcripturarum cō
tinuata nō ſatiat: labor ēt iceſſabilis. nuditaſqꝫ ⁊ oī
um reꝝ priua tio iocūdiſſime ſuſtieť. nec horror hu
ius vaſtiſſime ſolitudinis formidať. Ob quē vos ipi
ꝓculdubio parentū ſpreuiſtꝫ affectū: ⁊ patriū ſoluz ac
delicias mūdi tot ptrāſitꝫ regionib⁹ deſpexiſtꝫ. vt ad
nos hoēs ruſticos ⁊ idiotas i hoc heremi ſqualore
degētes ꝑuenire poſſetꝫ. Propť qd̃ reſpōdete ingt
mihi q̄ ſit deſtinatio veſtra vel finis: q ad hec oīa li
bentiſſime ſuſtinēda vos ꝑuocat.

De reſponſiōe nr̃a Cap. iij.

T cū pſiſteret nr̃am elicere ſup incohata
e diſputatōe ſniam. reſpondimus. regni ce
loꝝ cauſa hec cūcta tolerari.

2009 Ministerio de Cultura

¶ De interrogatione moiſi ſuꝑ propoſitione predicta. Cap. iiij.

a Ad qđ ille. Bene igr̃ ꝛ argute de fine dixiſtꝭ q vero debeat ſcopos nr̃ eē.i. deſtinatio. cui iugit̃ ĩherentes finē valeamꝰ attingere. pre oibꝰs noſce debetꝭ. Et cū ignoratione ꝯfeſſi ſimplicit̃ fuiſſemꝰ: ait. In oī vt dixi arte ac diſciplina precedit qdā ſcopos.i. aīe deſtinatio. ſiue inceſſabilis mētis ĩtentio: quā niſi qs oīni ſtudio pſeuerātiaq ſuauerit. nec ad finē deſiderati fructuſ poterit puenire. nā vt dixi agricola finē habēs. ſecure copioſeq viuēdi ĩ prouentu ſegetū fecundarū. ſcopon.i. deſtinationē gerit. agruꝫ ſuū ſentibꝰ cunctꝭ abſoluere. eūq vniuerſis ĩfructuoſis vacuare graminibꝰ: nec alit̃ ſe geti finis opulētiā adepturū eē cōfidit. niſi id quod vſu obtinere ꝺſiderat quadā prius opis ac ſpei ſue rōne poſſideat. negotiator quoq illud vel iſtō mercandi deſideriū nō deponit ꝑ quod poſſit queſtuoſius diuitias ꝯgregare: qꝛ fruſtra ꝯcupiſceret lucrū niſi viaꝫ qua ad id tenderet: elegiſſet. Et q certꝭ quibuſq dignitatibꝰ mūdi huiꝰ cupiūt honorari. cui ſe officio vel ordini debeāt mācipare. ante ꝓponunt. vt ꝑ legitimuꝫ ſpei tramitē. finē quoq valeant deſiderate dignitatꝭ attingere. Itaq ꝛ vie noſtre finis qdem eſt regnuꝫ dei. q vero ſit ſcopos ꝺebet diligent̃ igri. Qui ſi nobis ſimilr̃ ꝯpertꝰ nō fuerit fruſtra nitendo fatigabimur: qꝛ ſine via tendentibꝰ labor eſt itineris nō ꝓfectus. Ad quod obſtupeſcentibus nobis: ſenex itulit. Finis qdem noſtre profeſſionis vt diximus regnuꝫ dei ſeu regnuꝫ celoꝝ eſt. Deſtinatio vero noſtra.i. ſcopos puritas eſt cordis ſine qua ad illum fineꝫ ĩpoſſibile eſt quēpiā puenire. In hac eniꝫ deſtinatōe defigentes nr̃e deſtinatōis obtutus velut ad certā lineā curſuꝫ rectiſſimuꝫ dirigimꝰ. At ſi paululum qđ ab hac cogitatio nr̃a ꝺflexerit. ad cōtēplatōeꝫ eiꝰ illico recurrētes: rurſus eā velut quadā norma certiſſima corrigamꝰ: que ſemꝑ oēs conatus nr̃os ad vnuꝫ hoc reuocās ſignū. arguet ſtatim ſi a ꝓpoſita directōe mēs noſtra vel paululuꝫ deuiarit.

¶ De comparatōe eius q deſtinata ferire cōtēdit Capitulū v.

q Quemadmoduꝫ hi qbus vſus ē bellica tela tractandi. cū ante regeꝫ mūdi huiꝰ artꝭ ſue cupiūt ꝑitiā demonſtrare. ĩ paruiſſima quadā ſcutula. que figurata ĩ ſe ꝯtinet premia. iacula ſua. vel ſagittas ĩtorquere ꝯtendunt: certi ꝙ non alias. niſi ꝺſtinatōis ſue linea ad finē poſſint deſiderati premij ꝑuenire. ſecuri de illo. ſi modo propoſitū ſcopon valuerint obtinere. Que ſi forte ab eorū fuerit ſubtracta ĩtuitu. nec indeclinabilꝛ ei ſagaciſſimoꝝ obtutuū puſcacia ĩheſerit. ꝙtūlibet recto tramite caſſa ĩperitoꝝ decrret ĩtentio. excidiſſe ſe tamē ab illiꝰ diſciplinate linee directōe non ſentiēs. quia nullum hn̄t certū ſignū quod vel peritiaꝫ directōis ꝓbet vel arguat prauitatē. ꝛ ideo cuꝫ ĩutiles ĩ aera vacuoſq iactꝰ effuderit. ĩ quo peccauerit. quoue deceꝑti ſint ꝺiudicare nō poſſunt ꝗquippe quos nulla mēſura ꝓpoſita arguit. quantū a directōe diſceſſerint: nec quo deinceps corrigere vel reuocare debeant lineaꝫ diſcipline docere poteſt paſſiuꝰ obtutus. Ita igit̃ ꝛ noſtri propoſiti finis qdeꝫ. ſecundū apoſtoluꝫ. vita eterna eſt: ita eodē ꝓnunciante. Habentes qdeꝫ fructū veſtrū ĩ ſanctificatōe. fineꝫ vero vitaꝫ eternā. Scopos vero eſt puritas cordis. quam ſanctificatōeꝫ nō ĩmerito nuncupauit. ſine qua predictus finis nō poterit apprehendi. Ac ſi dixiſſꝫ aliis verbis. habentes qdeꝫ ſcopon veſtruꝫ in cordis puritate: finem vero vitaꝫ eternā. De qua deſtinatione docens nos idē beatꝰ apoſtolus: ipſuꝫ nomē.i. ſcopon ſignificant exprimēs. ita ĩtulit. Que poſteriora ſunt obliuiſcens. ad ea vero q̄ priora ſunt extendens me ad deſtinatuꝫ pſequor brauiū ſuꝑne vocatiōis dn̄i. Quod euidentiꝰ ĩ greco ponit̃.i. ſꝫm deſtinatōeꝫ pſequor. Tanq̄ ſi dixiſſꝫ. Hac deſtinatione qua illa q̄ poſteriora ſunt obliuioni trāſmitto.i. āterioris homīs vicia. ad finē brauij celeſtiſ ꝑuenire cōtendo. Quicqd ergo nos ad hūc ſcopon.i. puritatē cordis poteſt dirigere. tota virtute ſectādū ē: qcqd aūt ab hac retrahit. vt ꝑnicioſuꝫ ac noxium deuitādū. Pro hac.n. vniuerſa toleramꝰ ꝛ agimꝰ. Pro hac parētes ꝛ patria: dignitates: diuitie: delitie mūdi huiꝰ. ꝛ voluptas vniuerſa ꝯtēnitur: vt ſ. puritas cordis ꝑpetua valeat poſſideri. hac itaq nobis deſtinatione ꝓpoſita: ſemꝑ actus noſtri ꝛ cogitatōes ad eā obtinēdā rectiſſime dirigent̃. Que ſi pre oculis nr̃is iugiter ſtatuta nō fuerit: nō ſolū cunctos labores noſtros. varios parit̃ atq ĩſtabiles reddens ĩ caſſuꝫ eos ac ſine vllo emolumēto faciet effundi. ſꝫ ēt cogitatiōes oēs diuerſas ſibiq cōtrarias ſuſcitabit. Neceſſe ē.n. mētē quo recurrat. cuiue pricipalit̃ ĩhereat nō habentē ꝑ ſingulas horas atq momēta pro ĩcurſuū varietate mutari: atq ex his q̄ extrinſecus accidunt. ĩ illū ſtatū ꝯtinuo transformari. q ſibi primus occurrerit.

¶ Dehis q abrenūciātes mūdo ad ꝑfectōeꝫ ſine charitate cōtendūt. Cap. vi.

b Hinc nāq ē. ꝙ nnullos mūdi huꝰ maximas facultateſ ꝛ n̄ ſolū mſ̄ta auri atq argēti talēta. verū ēt ꝑdioꝝ magnificētiā cōtēnētes: pꝰ hec vidimꝰ ꝓ ſcalpello: ꝓ graphio: ꝓ acu: pro calamo cōmoueri. Qui ſi ꝯtēplatiōeꝫ cordis mūdi fixaꝫ tenerēt. nunq̄ vtiqꝫ pro paruis rebꝰ admitterēt qđ ne ꝓ magnis ac ꝑcioꝭ incurrerēt. nā ꝛ plerūqꝫ nonnulli tāto zelo codicē ſuāt. vt eū ne leuit̃ legi qdē vel ꝯtīgi ab aliquo patiant̃: ꝛ ide furoris occaſiōes. ꝛ ĩpatiētie ac mortꝭ ĩcurrāt. vn̄ monent̃ ſtipendia patiētie ꝛ charitatꝭ acqrere. Cūqꝫ oēs diuitias ſuas ꝓ chriſti amore diſpſint: priſtinū tamē cordis affectū ĩ rebus puis ac minimis retētātes. ꝛ ꝓ ĩpis nōnūq̄ mobilit̃ iraſcētes: veluti q nō habeāt apoſtolicā charitatē ex oibꝰ ĩfructuoſi ſterileſqꝫ reddunt̃. Qđ ĩ ſpiritu btūs aplus ꝓuidēs: ꝛ ſi diſtribuero igr̃ ĩ cibos paupum oēs facultates meas. ꝛ tradidero corpus meū vt ardeā. charitatē aūt nō habeā: nihil mihi pro

2009 Ministerio de Cultura

deſt. Vñ liqdo cõprobaꝭ pfectõez nõ ſtati nuditate
nec puatõe oiuz facultatũ ſeu dignitatũ abiectione
cõphẽdi. niſi fuerit charitas illa cuiꝰ apſus mẽbra ꝺ
ſcribit i veritate poſſeſſa: q̃ i ſola cordis puritate cõ
ſiſtit. Nã qd ẽ aliõ nõ emulari. nõ iflari. nõ irritari.
nõ agere ppera͂. nõ q̃rere q̃ ſua ſunt. niſi ꝓprias ad-
modũ res ſũma eqta te ꝯtẽnere. ⁊ ab auferẽte nõ q̃
rere. nõ ſup iiqtate gaudere. nõ cogitare malũ. ⁊ re-
liqua. niſi cor pfectũ ac mũdiſſimũ ꝺo ſemp offerre
ac vacuũ illõ a cũctꝭ pturbatõibꝰ cuſtodire.

¶ De appetẽda trãqllitate cordis. Cap. vij.

O Mnia igiꝭ huiꝰ gratia gerẽda appetẽda
o q̃ſ ſũt nobis: ꝓ hac ſolitudo ſectãda ẽ: pro
hac ieiunia: vigilias: labores: corporis nu
ditatẽ: lectionẽ: ceteraſq̃ vtutes debere nos ſuſcipe
nouerimꝰ. vt. ſ. p illas ab vniuerſis paſſiõibꝰ noxijs
illeſuz parare cor nr̃uz. ⁊ cõſuare poſſimꝰ. ⁊ ad pfe-
ctionẽ charitatꝭ iſtis gradibꝰ initẽdo ꝯſcẽdere: ⁊ nõ
pp has obſuãtias. ſi forte hõeſta ac neceſſaria occu
patõe pueti ſolẽnitatẽ iníre ꝯſuetudis nõ potueri-
mꝰ iplere. icidamꝰ i triſticiã vel irã. ſiue idignationẽ
ob q̃ expugnãda illõ qõ ptermiſſũ ẽ fueramꝰ acturi.
non. n. tm̃ ẽ lucrũ ieiunij. quãtũ ire diſpendiũ: nec tã
tꝰ lectõe capiꝭ fructꝰ. q̃tũ ꝯtẽptu fr̃is icurriꝭ ꝺtrimẽ
tũ. Ea igiꝭ q̃ ſequẽtia ſũt. i. ieiunia: vigilie: anacho-
reſis: meditatio ſcripturaꝝ. pp pncipalẽ ſcopõ. i. pu
ritatẽ cordis. qõ ẽ charitas nos cõuenit exercere. et
nõ pp illa pncipalẽ hãc pturbare vtutẽ: qua i nobis
integra illibataq̃ durãte nihil oberit ſi aliqd eorũ q̃
ſeqntia ſũt ꝓ neceſſitate fuerit ptermiſſũ. Siqdem
nec ꝓderit vniuerſa feciſſe. adẽpta hac quã diximꝰ
pncipali cã cuiꝰ obtẽtu ſũt oia ppetranda. Ob hoc
n. qs vtẽſilia cuiuſlibꝫ artꝭ iſtituere ſibimet ac prepa
rare feſtinat. nõ vt ea poſſideat ocioſe. nec vtemolu
mẽti illiꝰ fructũ q ſpaꝭ ex ipis i nuda iſtrumẽtorum
poſſeſſiõe ꝯſtituat: ſꝫ vt eoꝝ miſterio pitiam ſinẽq̃
illiꝰ diſcipline cuiꝰ hec adiumẽta ſũt efficaciꝭ apphẽ
dat. Igiꝭ ieiunia: vigilie: meditatio ſcripturaꝝ: nu-
ditas ac puatio oiuz facultatũ. nõ pfectio. ſꝫ pfecti-
onis iſtrumẽta ſũt: qr nõ i ipis ꝯſiſtit diſcipline illiꝰ
finiſ. ſꝫ p illa pueniꝭ ad finẽ. In caſſũ igiꝭ hec exerci
tia molieꝭ. qſq̃ his velut ſũmo bono ꝯtẽtꝰ. itẽtionẽ
ſui cordis hucuſq̃ affixerit: ⁊ nõ ad capiẽdũ finẽ pp
quẽ hec appetẽda ſũt. oi cõatu ſemet extẽderit. hñs
qdẽ diſcipline illiꝰ iſtrumẽta. finẽ võ i quo ois collo
catꝰ eſt fructꝰ ignorat. Quicqd igiꝭ pt iſtã mentꝭ no
ſtre puritatẽ trãqllitatẽqꝫ turbare. q̃uis vtile ac ne
ceſſariũ videaꝭ vt noxiũ deuitãdũ ẽ. Hac. n. norma
⁊ erroꝝ puagationũqꝫ oim diſpſiões poterimꝰ eua
dere: ⁊ ꝺſideratũ finẽ linea certe directõis attigere.

¶ De pncipali conatu erga diuinaꝝ reꝝ ꝯtẽplati one. ⁊ ſimilitudinẽ Marie ⁊ marthe. Cap. viij.

H Ic ergo nobis pncipalis debet eẽ conatꝰ.
b hec imobilis ꝺſtinatio cordis iugiter affe
ctãda ẽ ⁊ tenẽda. vt diuis rebꝰ ac deo mẽs
ſemp ihereat: qcqd ab hac diuerſũ ẽ. q̃uis magnuz
ſm tñ aut ẽt iſimũ ſeu certe noxiũ iudicãdũ ẽ. Huiꝰ
mẽtꝭ vel actꝰ figura. extra i euãgelio p marthã ⁊ ma
riã pulcherrie ꝺſignaꝭ. Cuꝫ. n. martha ſcto vtiliqꝫ
miſterio ꝺſuiret. vtpote q̃ ipi dño eiuſqꝫ diſcipulis
miſtrabat. ⁊ maria ſpiritali tm̃mõ itẽta doctrie ieſu
pedibꝰ ihereret. quos oſculãs bone ꝯfeſſiõis linie-
bat vnguẽto: pferꝭ tñ a dño q ⁊ meliorẽ elegerit p-
tẽ. ⁊ eã q̃ ab ea nõ poſſit auferri. nam cuꝫ laboraret
martha pia ſolicitudie ac diſpẽſatiõe diſtẽta. ſolã ſe
vidẽs ad tm̃ miſteriũ nõ poſſe ſufficere adiutorium
ſororis a dño poſtulabat di. non ẽ tibi cure qr ſoror
mea reliqt me ſolã miſtrare. Dic ergo illi vt me ad-
iuuet. Vtiq̃ nõ ad vile opꝰ ſꝫ ad laudabile eã mini
ſteriũ ꝓuocabat. Et tñ qd audit a dño. Martha
martha ſolicita es. ⁊ turbatꝭ erga plurima. Paucis
võ opꝰ ẽ aut ẽt vno. Maria bonã ptẽ elegit q̃ ñ au-
ferẽꝭ ab ea. Videtꝭ ergo pncipale bonũ i theoria ſo-
la. i. i ꝯtẽplatõe diua dñm poſuiſſe. Vñ ceteras vtu
tes licꝫ nec̃ias ⁊ vtiles bonaſq̃ ꝓnũciemꝰ. ſo tamẽ
gradu cẽſendas eẽ ꝺcernimꝰ: qr vniuerſe huiꝰ vniꝰ
patranꝭ obtẽtu. Dicẽs. n. dñs ſolicita eſ. ⁊ turbaris
circa plima pauc̃ võ opꝰ ẽ. aut ẽt vno. ſũmũ bonũ ñ
i actuali q̃uis laudabili ope. ⁊ multꝭ fructibꝰ abun-
dãti. ſꝫ i diua ꝯtẽplatõe q̃ vẽ ſimplex ⁊ vna ẽ: collo-
cauit. pauc̃ opꝰ eẽ ꝓnũciãs ad pfectã btitudinẽ. i. il
lã theoriaꝫ q̃ pus i paucoꝝ ſuaꝭ ꝯſideratõe ſcõruz
a quoꝝ ꝯtẽplatõe ꝯſcẽdẽs is q adhuc i ꝓfectu poſi
tꝰ ẽ. ad illõ quoq̃ qõ dr vnũ. i. ꝺi ſoliꝰ itnitũ. ipo ad-
iuuãte pueniet. ſiet ſcõꝝ actꝰ ac miſteria mirifica ſup
greſſus ſoliꝰ ꝺi iã pulchritudine ſciaq̃ paſcaꝭ. Ma
ria ergo bonã ptẽ elegit q̃ nõ auferẽꝭ ab ea. Et hoc
diligẽtiꝰ ituẽdũ ẽ. naꝫ cũ dicit maria bonã ptẽ elegit
ſꝫ taceat ꝺ martha. ⁊ nequaq̃ eã vitupare videaꝭ: il
lã tñ laudãs hãc iferiorẽ ꝓnũciat. Rurſũ cũ dicit. q̃
nõ auferẽꝭ ab ea: oſtẽdit q ab hac ſua portio poſſit
auferri. nec. n. miſteriũ corpale cũ hoĩe poterit iugiꝭ
pmanere. Illiꝰ võ ſtudiũ nullo vlteriore euo docet
poſſe finiri.

¶ Interrogatio quõ efficiẽtia vtutum nõ cũ homine pſeueret. Cap. ix.

G Ermanꝰ. Ad qõ nos valde pmoti. qd er-
g go diximꝰ labor ieiunioꝝ. lectiõis iſtãtia
opa miſicordie: iuſtitie: pietatꝭ ⁊ humilita
tis auferenꝭ a nobis. ⁊ nõ pmanebũt cuꝫ auctoribꝰ
ſuis. pſtiꝫ cũ ipe dñs retributõez regni celorum ob
hoc ꝓmittat ſe talibꝰ rediturũ dicẽs: Venite bñdi
cti pa. m. poſſi. re. vo patũ a cõſtitutõe mũdi. Eſu-
riui. n. ⁊ dediſtis mihi mãdu. ſitiui ⁊ de. mihi bi. ⁊c̃.
quõ ergo auferenꝭ hec q̃ itroducũt factores ſuos in
regno celorum.

¶ Reſponſio q nõ ſit earum mer- ces ſed actio ceſſatura. Cap. x.

M Oyſes. nec egõ dixi mercedeꝫ boni opis
m auferẽdã. dicẽte eodẽ dño q potũ dederit
vni ex minimis iſtiſ calicẽ aque frigide tm̃
i noĩe diſcipuli. amẽ dico vobis nõ pdet mercedem
ſuã: ſꝫ actionẽ dico quã fieri vel neceſſitas corpora
lis vel ipugnatio carnis. ſeu mũdi huiꝰ inequalitaſ
exigit auferẽdã. Nã lectõis iſtãtia vl ieiunioꝝ affli
ctio ad emũdationẽ cordis ⁊ caſtigatõez carnis q̃

2009 Ministerio de Cultura

ſi elata fuerit eſcaꝝ nimietate. ſeu mẽtꝭ icuria. ꝯſeſti
luxurie atq̃ libidis aculeis puritatẽ cordis iſeſtat:
ĩ pñti tm̃mõ vtilit̃ exercent̃. Hec caro ꝯcupiſcit ad
uerſus ſpm̃: q̃ ñnũq̃ ab his q labore nimio ſeu egri
tudine corpis ſenioue deſeſſi ſũt ẽt ĩ pñti videmꝰ au
ferri nec ab hoie poſſe iugit̃ exerceri. quãtomagꝭ er
go hec ĩ futuro ceſſabũt. cũ corruptibile hoc iduerit
icorruptõez. corpuſq̃ iſtõ qð nũc aiale ẽ ſurrexerit
ſpiritale. ⁊ cepit caro ñ eẽ iã tal̃. vt aduerſus ſpm̃ cõ
cupiſcat. ð qbꝰ ẽt b. apl̃s mãifeſte ꝓnũciat corpalis ĩ
qẽs exercitatio ad modicũ vtilis ẽ. pietas aũt q̃ ſine
dubio charitas itelligit̃ ad oĩa vtil̃ ẽ ꝓmiſſiõez hñs
vite q̃ nũc ẽ ⁊ future. Que ergo dr̃ ad modicũ eẽ vti
lis: mãifeſte ꝓnũciat̃ nec p oẽ tp̃s exerceri poſſe nec
ſũmã pfectõis p ſe ſolã laborãti ꝯferre. Modicũ
qppe ad vtrũq̃ referri pt̃. i. vel ad breuitatẽ tpis. q
ſ. hoi tã ĩ pñti q̃ ĩ futuro exercitatio corpalis coeterna
eẽ ñ poſſit: vl̃ certe ad puitatẽ vtilitatꝭ. q̃ ð carnali e
xercitatõe ꝯgrit̃: eo q affictio corpalis initia q̃dã ꝑ
fectꝰ. ñ ipaꝫ pfectõez charitatꝭ pariat. q̃ ꝓmiſſionem
hꝫ vite pñtꝭ ⁊ future. Et idcirco eaꝫ exercitationem
opuꝫ p̃dictoꝝ necĩaꝫ eẽ cẽſemꝰ: qꝛ ſine ipa ad chari
tatꝭ faſtigia ñ poſſit aſcẽdi. Hec ẽt q̃ dicitꝭ opa pieta
tis ac miſcðie necĩa ſũt ĩ hoc tpe. dũ adhuc ieq̃lis di
uerſitas dñat̃: quoꝝ nẽ hic qdẽ experetet̃ opatio. ni
ſi iopũ: idigẽtiũ. iſirmorũq̃ ps maxia redũdaret: q̃
iniqtate hoiũ facta ẽ. coꝝ. ſ. q ea q̃ oibꝰ a cõmũi cre
atore ꝯceſſa ſũt ĩ ſuos tm̃ occupata vſus. nec tñ vtẽ
da alijs tenuerũt. Hec ergo ĩ hoc mũdo ineq̃litas
iſta craſſat̃. erit hec actio neceſſaria ⁊ vtilis exercẽti
bꝰ eã: reſtituẽs qdẽ bono affectui ⁊ pie voluntati re
tributõez hereditatꝭ etne: ipa vo ĩ futuro ſeclo pari
litate regnãte ceſſabit. cũ iã ñ fuerit ieq̃litas pp quã
ðbeãt hec exerceri. ſꝫ cũcti ab hac multiplici. i. actua
li opatiõe ad charitatẽ di ⁊ diuinaꝝ reꝝ ꝯtẽplatio
nẽ ppetua cordis puritate trãſibũt. cui ſe hi qbꝰ cu
ra ẽ vel ſcie vel mẽtꝭ emũdatõi iſiſtere. iã ĩ hoc ſeculo
cõſtituti elegerũt oĩ conatu ac viribꝰ mãcipare: illi. ſ.
ſemetipos officio adhuc ĩ carne corruptõis poſiti ð
putãtes ĩ quo erũt corruptiõe ðpoſita pmãſuri. pue
niẽtes ad illã ꝓmiſſionẽ dei ſaluatoris. qua dr̃. Bea
ti mũdo corde qm̃ ipſi deum videbunt.

De charitatis ppetuitate. Cap. xi.

Et qd miramini. ſi illa officia ſupiꝰ cõpre
hẽſa trãſibũt. cũ ſanctꝰ apl̃us ẽt ſublimio
ra ſpũſſci chariſmata trãſitura ðſcribat. ſo
lã vo charitatẽ ðſignet ſine fine mãſurã: ſiue iqẽs ꝓ
phetie euacuabunt̃. ſiue ligue ceſſabunt. ſiue ſcia de
ſtruet̃. Et pꝰ hec ifert. charitas ãt nũq̃ excidit. Oia
nãq̃ dona ꝓ vſu ac neceſſitate tribuunt̃ ad tp̃s. cõ
ſũmata diſpẽſatiõe mox ꝓculdubio trãſitura: chari
tas vo nullo itercipiet̃ tp̃e. nõ ſolũ. n. ĩ pñti mũdo vti
lit̃ opat̃ ĩ nobis. ſꝫ ẽt ĩ futuro ſarcia corporee neceſſi
tatꝭ abiecta. efficacior multo atq̃ excellẽtior pmane
bit. nullo vnq̃ corrũpẽda ðfectu. ſꝫ per incorruptio
nẽ ppetuã flagrãtius deo atq̃ intentius adheſura.

Interrogatio ð pſeuerãtia ſpiralis theorie. c. xij.

Ermanꝰ. Quis ergo pt̃ fragili carne cir
cundatus ita eſſe huic theorie ſep affixus. vt nunq̃
cogitet de fratris aduentu. ð vſitatione inſirmi vel
ope manuũ. vel certe ð hũanitate q̃ ðbeat vel pegri
nis vel aduenientibꝰ exhiberi. Poſtreõ qs ñ iterpel
lat̃ corpis ipiꝰ ꝓuiſiõe vel cura: aut queadmodum
mẽs vel ĩ quo illi iuiſibili ⁊ icõprehẽſibili ðo valeat
coherere. cupimꝰ edoceri. Rñſio de directõe cor
dis in deum ⁊ de regno dei. ⁊ diaboli. Ca. xiij.

Moiſes. Inherere qdẽ ðo iugit̃ ꝯtẽplatõe
eiꝰ queadmodũ dicitꝭ iſepabilit̃ copulari.
ipoſſibile ẽ hoi iſta carnis fragilitate circũ
dato. Veꝝ optet nos ſcire vbi mẽtꝭ nr̃e itẽtõez ðbea
mꝰ hr̃e deſixã: ⁊ ad quã ðſtinatõez ſp aie nr̃e reuoce
mꝰ ituitũ. quã cũ potuerit obtinere mẽs gaudeat. ⁊
a q̃ diſtracta ĩ ſe doleat | atꝫ ſuſpiret: totiẽſq̃ ſe a ſum
mo bono ſẽtiat receſſiſſe. quotiẽs ſe ab illo ituitu de
p̃hẽderit ſepatã fornicatõez iudicãs | vel momenta
neũ a chriſti ꝯtẽplatõe diſceſſũ. a quo cũ deuiauerit
paululũ nr̃ obtutꝰ. rurſꝰ ad eũ cordis oculos retor
q̃ntes. velut rectiſſima linea mẽtꝭ aciẽ reuocemꝰ. To
tũ nãq̃ ĩ aie ꝯſiſtit receſſu. Vñ expulſo diabolo. ac
neq̃q̃ ĩ ea iã regnãtibꝰ vicijs: ꝯſeq̃nt̃ regnũ di fũdat̃
ĩ nobis. dicẽte euãgeliſta. Regnũ dei ñ veiet cũ obſ
uatõe. neq̃ dicẽt. Ecce hic. aut ecce illic ẽ. Amẽ amẽ
dico vobis: qꝛ regnũ di itra vos ẽ. Intra nos vo ni
hil alið eſſe pt̃ q̃ ſcia aut ignoratio vitatꝭ. ⁊ vel vici
orũ amicicia vel vtutũ: p q̃ aut diabolo aut xp̃o re
gnũ pamꝰ ĩ corð. Cuiꝰ ẽt regni q̃litatẽ ðſcribit apo
ſtolꝰ d. nõ. n. regnũ di ẽ eſca ⁊ potꝰ: ſꝫ iuſtitia ⁊ pax ⁊
gaudiũ ĩ ſpũſcõ. Itaq̃ ſi regnũ di itra nos ẽ. ⁊ ipſuꝫ
regnũ di iuſtitia ⁊ pax ⁊ gaudiũ ẽ. q̃ q ĩ iſtꝭ cõmorat̃
ſine dubio ĩ regno di ẽ. Et ecõtrario illi q ĩ iiuſtitia
⁊ diſcordia ⁊ triſtitia mortẽ opãte vſant̃: ĩ regno dia
boli. ⁊ in iferno ac morte ſũt ꝯſtituti. His. n. idicijs
vel di vel diaboli regnũ diſcernit̃ vel ſcðꝝ. Et reva
ſi ſublimi mẽtꝭ ituitu ꝯſideremꝰ ſtatũ illũ ĩ quo ðgũt
celeſtes ſupneq̃ vtutes q̃ ve ĩ regno di ſũt. qd aliõ
eẽ credẽdũ ẽ q̃ ppetua iugiſq̃ leticia. Quid. n. tã ꝓ
priũ ve btitudini tãq̃ pt̃ eẽ ꝯueniẽs. q̃ trãq̃llitas iu
gis ⁊ gaudiũ ſepitnũ. Et vt hoc ipm qð dicimꝰ ita
eẽ ñ mea ꝯiectura. ſꝫ ipiꝰ dñi auctoritate certiꝰ iſtru
arꝭ: audi eũ q̃litatẽ ⁊ ſtatũ mũdi illiꝰ aptiſſime ðſcri
bẽtẽ. Ecce iqt ego creo celos nouos. ⁊ trã nouã. ⁊ ñ
erũt ĩ mẽoria priora neq̃ aſcẽdẽt ſup cor: ſꝫ gaudebitꝭ
⁊ exultabitꝭ vſq̃ ĩ ſepitnũ ĩ his q̃ ego creo. Et rurſũ
Gaudiũ ⁊ leticia iuenietur ĩ ea: gratiaꝝ actio ⁊ vox lau
dis. ⁊ erit mẽſ ex mẽſe. ⁊ ſabbatũ ex ſabbato. Et ite
rũ. Gaudiũ ⁊ leticiã obtiebũt: fugiet dolor ⁊ gẽitꝰ.
Et ſi adhuc clariꝰ ð illa ꝯuerſatõe ⁊ ciuitate ſcõꝛuꝫ
vultꝭ agnoſcere. attẽdite q̃ ad ipaꝫ ierlm voce dñi diri
gant̃. Et ponã iqt viſitatõez tuã paceꝫ: ⁊ p̃poſitos
tuos iuſtitiã. nõ audiet̃ vltra iniqtas ĩ trã tua. vaſti
tas ⁊ contritio ĩ tminis tuis: ⁊ occupabit ſalus mu
ros tuos ⁊ portas tuas laudatio. non erit tibi ãpliꝰ
ſol ad lucẽdũ p diẽ. nec ſplẽdor lũe illũinabit te: ſed
erit tibi dñs ĩ lucẽ ſempiternã. ⁊ deꝰ tuꝰ ĩ gloriã tuã.
nõ occidet vltra ſol tuꝰ ⁊ luna tua nõ minuetur: ſed
erit tibi dominꝰ in lucẽ ſempiternaꝫ: ⁊ complebun

2009 Ministerio de Cultura

tur dies luctꝰ tui. Et idcirco btũs apl's ñ generalit
neq; ſimplicit oẽ gaudiũ rgnũ dei eẽ ꝓnũciauit: ſꝫ ſi
gnãter ac ſpecialit illð ſolũ qð in ſpũſcð eſt. Nouit
eni aliud quoq; vituperabile gaudiũ. de quo dicit.
Mũdus iſte gaudebit: ⁊ ve vobis q ridetꝭ qꝛ plo-
rabitꝭ. Regnũ ſane celoꝝ triplicit accipiẽdũ ẽ. Aut
ꝙ regnaturi ſunt celi. i. ſcti malis ſubditꝭ. ſm illud.
Eſto tu ſuꝑ qnq; ciuitates: ⁊ tu ſuꝑ decẽ. Illð quo-
q; qð dr ad diſcipulos. ſedebitꝭ ſuꝑ ſedes. xij. iudicã
tes. xij. tribꝰ iſrael. Uel certe ꝙ ſcti i celꝭ ſint cũ dño
regnaturi: aut certe ꝙ ipſi celi icipiãt a chꝛiſto rgna
re cũ. ſ. oibꝰ ei ſubiectꝭ cepit eẽ oia in oibus deus.

De anime perpetuate. Ca. xiiij.

q Uãobrẽ i hꝫ corꝑe ꝯſtituꝰ iã nouerit vnuſ
qſq; illiꝰ ſe rligiõi vl miſterio dputãdũ. cuiꝰ
i hac vita ſemetipꝫ ꝑicipẽ cultorẽq; ꝓbue-
rit: illiuſq; ſe ẽt i illo perẽni ſeclo ꝯſortẽ futurũ eſſe
ñ ãbigat. cui nũc miſtrũ ſe ſociũq; maluerit exhibe-
re. ſꝫ ſniaꝫ dñi ita dicẽtꝭ. Si qs mihi miſtrat me ſeq
tur: ⁊ vbi ſũ ego. illic ⁊ miſter meꝰ erit. Nã ⁊ quẽad
modũ diaboli regnũ ꝑ ꝯniuẽtiã ſuſcipit vicioꝝ. ita
regnũ dei ꝑ exercitationẽ ṽtutũ: puritate cordis ac
ſpiritali ſcia poſſidet. Ubi aũt regnũ dei ẽ: ibi ꝓcul
dubio ⁊ vita cõmorat eterna: ⁊ vbi regnũ diaboli ẽ:
ibi mors atq; iſernꝰ eſſe cognoſcit: i quo q fuerit. nec
laudare dñm pt ſꝫ ꝓphete ſniaꝫ dicẽtis. nõ mortui
laudabũt te: neq; oẽs q deſcẽdũt in infernuꝫ. ſine du
bio peccati: ſed nos qui viuimꝰ nõ vicijs. ſ. nec mũ
do huic ſꝫ deo. bñdicimꝰ dñꝫ ex hoc nũc ⁊ vſq; i ſe-
culũ. nõ. n. ẽ in morte q memoꝛ ẽ di: i iferno aũt peti
qs cõfitebit dño. i. nẽo. Nullꝰ. n. ẽt ſi milies ſemeti-
ꝯ ſũ vl chꝛiſtianũ eẽ ꝓfiteat vl mõachũ. cũ peccat cõ
ſitet dño. Nullꝰ admittẽs ea q̃ dñs execrat remini-
ſcit eiꝰ: nec ſuũ ſe ꝓfitet illiꝰ cuiꝰ ꝑcepta ꝯtumaci te
meritate ꝯtẽnit. In q̃ morte illã viduã q̃ ẽ i delicijs
btũs apl's eẽ ꝓnũciat: vidua ingẽs q̃ i delicijs ẽ vi-
uẽs mortua ẽ. Sũt ẽ multi q viuẽtes i hoc corpoꝛe
mortui ſũt: ⁊ i iferno iacẽtes deuꝫ laudare nõ pñt.
Et ecõtrario ſũt q cũ mortui ſint corꝑe: deũ ſpũ bñ
dicũt atꝫ collaudãt ſꝫ illð. Bñdicite ſpũs ⁊ aie iu
ſtoꝝ dñꝫ: ⁊ ois ſpũs laudet dñꝫ. Et in Apocalypſi
aie occiſoꝝ nõ ſolũ laudare deũ: ſꝫ ẽt iterpellare di-
cũt. In euãg quoq; euidẽtiꝰ dñs ad ſaduceos: nõ le
giſtis iqt qð dictũ ẽ a deo dicẽte vobis. Ego ſũ deꝰ
abꝛahã. ⁊ deꝰ yſaac. ⁊ deꝰ iacob: nõ ẽ deꝰ mortuoꝝ ſꝫ
viuẽtiũ. Oẽs. n. ei viuũt. De qbꝰ ⁊ apl's. Propter
qð iqt nõ cõfũdit deꝰ vocari deꝰ coꝝ. Parauit. n.
illiſ ciuitatẽ. nã ꝙ nec ocioſe ſint pꝰ ſeꝑationẽ huiꝰ cõ
ꝑis aie neq; nihil ſẽtiãt. ẽt euãgelij parabola q̃ de il-
lo pauꝑe lazaro ⁊ diuite purpurato ꝓfert oſtẽdit:
quoꝝ vnꝰ btiſſimã ſedẽ i ſinu abꝛahe requiẽ ꝓmeret:
aliꝰ itolerabili ardoꝛe eterni ignis exurit. Si aũt ⁊
illud qð dr ad latronẽ: hodie eris mecũ i ꝑadiſo. vo
luerimꝰ itẽdere. qd aliud mãifeſte deſignat ꝙ ꝑdura
re i aiabꝰ nõ ſolũ ꝓſtinos itellectꝰ. ſꝫ ẽt viciſſitudine
eas ꝯgrua ꝓ meritoꝝ actuũq; ſuoꝝ ꝑfrui q̃litate.
Hoc. n. illi neq̃q̃ deꝰ ꝓmiſiſſet ſi eiꝰ aiaꝫ noſcet pꝰ ſe
paratiõnẽ carnis. vl ꝑuãdã ſẽſu vel i nihilũ reſoluẽ
dã. nõ. n. caro eiꝰ i paradiſũ ſꝫ aia erat igreſſura cũ
chꝛiſto. Cauẽda ſane imo toto hoꝛroꝛe ẽ deteſtãda
prauiſſima hereticoꝝ illa diſtictio: q dũ nõ credunt
chꝛiſtũ potuiſſe eodẽ die quo i iferna deſcẽdit: ẽt i pa
radiſo reperiri ita diſtiguũt. amẽ dico tibi hodie. ⁊ i
terpoſita diſtictiõe iſerũt. mecũ eris in paradiſo: vt
ſcꝫ hec ꝓmiſſio nõ ſtatiꝫ poſt trãſitũ vite eius iplera
ſꝫ poſt reſurrectiõis aduẽtũ ſit iplẽda: nõ itelligen-
tes illud qð ante reſurrectiõis ſue diẽ ꝓtulit ad iu-
deos q eũ vt ſemetipos credebãt anguſtijs hũanis
⁊ carnali ifirmitate ꝯcludi. Nemo aſcẽdit i celũ niſi
q deſcẽdit de celo. filius hõis q ẽ i celo. Quibꝰ mani
feſte ꝓbat aias deſũctoꝝ nõ ſolũ ſuis ſẽſibꝰ nõ ꝑuã-
ri: ſꝫ ne iſtis qdẽ affectibus. i. ſpe atqꝫ triſtitia. gau-
dio ac metu carere: ⁊ ex eis q̃ ſibi i illo generali exa-
mie reſeruãt qddã eas iã incipere ꝑguſtare: nec ſm
opinionẽ quoꝝdã ifideliũ i nihilũ eas reſolui poſt
huius cõmoratõis exceſſum. ſꝫ viuacius ſubſiſtere
deiq; laudibꝰ itẽriꝰ inherere. Et re vera vt ſeqſtratꝭ
pauliſꝑ teſtimõijs ſcripturaꝝ de ipſiꝰ aie natura ſꝫ
mediocritatẽ ſẽſus nr̃i paucis aliq diſputeꝫ. Nõne
vltra omnis ineptie nõ dicã fatuitatẽ ſꝫ inſaniã eſt
vel leuit ſuſpicari illã ꝑcioſioꝛẽ hominis portioneꝫ:
in qua ẽt imago dei ſꝫ beatũ aplm ac ſimilitudo ꝯſi
ſtit. depoſita hac qua recõdit i ꝓſẽti ſarcia corpoꝛali
inſenſibilẽ fieri q̃ omnẽ rationẽ in ſe cõtinẽs etiã mu
taꝫ atq; inſẽſibilẽ materiã carnis ꝑticipatiõe ſui fa-
cit eſſe ſenſibilẽ. cũ vtiq; cõſequẽs ſit. ⁊ hoc rationis
ipſiꝰ oꝛdo cõtiẽat. vt exuta mẽs iſta carnali qua nũc
hebetat pinguedine. itellectuales ṽtutes ſuas i me-
lius reparet. ⁊ puꝛioꝛes eas ac ſubtilioꝛes recipiat
potiꝰ q̃ amittat. Intãtũ aũt hoc qð dicimus beatꝰ
apoſtolus verũ eſſe cognoſcit: vt etiã optet ab hac
carne diſcedere: vt ſeꝑatõe eius enixius valeat dño
copulari dicẽs. ꝯſideriũ habeo diſſolui. ⁊ cũ chꝛiſto
eſſe multo magꝭ: qm dũ ſumꝰ i corꝑe ꝑegrinamur a
dño: ⁊ idcirco audemꝰ ⁊ bonã volũtatẽ habemꝰ ma
gꝭ ꝑegriari a corꝑe ⁊ pñtes eẽ ad dñꝫ: ꝓpt qð ẽt cõ
tẽdimꝰ ſiue abſẽtes ſiue pñtes placere illi: cõmora-
tiõeꝫ. ſ. aie. q̃ i hac carne ẽ. ꝑegriationẽ a dño atq; ab-
ſentiam a chꝛiſto eſſe ꝓnuntians. Et euidentius ite
rũ ſuꝑ hoc ipo viuaciſſimo aiarũ ſtatu idẽ apl's. Sꝫ
acceſſiſtꝭ iqt ad ſyõ mõtẽ ⁊ ciuitatẽ dei viuẽtꝭ hieru-
ſalẽ celeſtẽ. ⁊ ad multoꝝ miliũ ãgeloꝝ frequẽtiã ⁊ ec
cleſiã ꝓmitiuoꝝ. q ꝯſcripti ſũt i celꝭ. ⁊ ſpũs iuſtoꝝ ꝑ
fectoꝝ. De qbꝰ ſpiritibꝰ i alio loco: deide pr̃es iqt
carnis nr̃e habuimꝰ eruditoꝛes ⁊ reuerebamur: eos
nõ multo magis ſubijciemur pr̃i ſpũuꝫ ⁊ viuemus.

De contemplando deum. Ca. xv.

c Õtẽplatio ṽo dei multifarie ꝯcipit. Naꝫ
deus nõ ſola incõꝓhẽſibilꝭ illiꝰ ſubſtãtie ſue
admiratione cognoſcit. qð rñ adhuc in ſpe
pꝛomiſſionis abſcõdituꝫ eſt: ſed etiã creaturaꝝ ſua
rũ magnitudine vel equitatis ſue ꝯſideratõe vel quo
tidiane diſpenſationis auxilio peruidet: qñ ſcꝫ que
cũ ſanctꝭ ſuis ꝑ ſingulas generatiões egerit mẽte pu-

2009 Ministerio de Cultura

riſſima pluſtram⁹: cũ potẽtiã ipſi⁹ q̃ vniuerſa gubnat
moderat ac regit: cũ imẽſitatẽ ſcie ei⁹ ⁊ ocl'z quẽ ſecre
ta cordiũ latere ñ poſſũt tremẽti corde miramur: cũ
arenã maris. vndaꝝ nũeꝝ dimẽſũ ei cognitũq pa-
uidi cogitam⁹: cũ pluuiaꝝ guttas cũ ſeculoꝝ horas
ac dies cũ p̃terita futurave vniuerſa obſtupeſcim⁹
ſciẽtie ei⁹ aſſiſtere: cũ ineffabilẽ clemẽtiã ei⁹ ꝯſidera
m⁹. q̃ inũera flagitia q̃ ſingulis momẽtꝭ ſub ipſi⁹ cõ-
mittũt aſpectu ĩdefeſſa lõganimitate ſuſtẽrat: cũ itu
emur vocationẽ. q̃ nos nulł p̃cedẽtib⁹ meritꝭ gratia
ſue miſatõis aſciuit: cũ deniq occaſiões ſalutꝭ tri-
buit adoptãdis: cũ quodã admiratõis ĩtuemur ex-
ceſſu. q ita nos naſci p̃cepit. vt ab ipſis cũabul' gr̃a
nobis legiſq ſue noticia iſũderet: q ip̃e aduerſariũ
vicẽs ĩ nobis. ꝓ ſolo bõe volũtatꝭ aſſẽſu eterna bti-
tudie ac ppetuis nos p̃mijs mũerat: cum poſtrẽo
diſpẽſationẽ ſue ĩcarnatiõis ꝓ nr̃a ſalute ſuſcepit.
ac mirabilia myſterioꝝ ſuorũ ĩ cũctꝭ gẽtib⁹ dilata-
uit. Sũt ãt alie quoq huiuſmõi ꝯtẽplatiões inume
re: q̃ ꝓ q̃litate vite ac puritate cordis nr̃is ſẽſib⁹ oriũ
tur. qb⁹ de⁹ vel vĩ mũdis obtutib⁹ vł tenet. Quas
ꝓfecto nullus ppetuo retẽtabit ĩ quo adhuc aliqd
carnaliũ viuit affectuũ: q̃ nõ poteris ait dñs vide
faciẽ meã. Nõ. n. videbit me hõ ⁊ viuet ſcz mundo
huic affectibuſq terrenis dedit⁹.

Iterrogatio d̃ cogitationũ mobilitate. ca. xvi.

g Erman⁹. Quid ẽ ẽ qd̃ ẽt nolẽtib⁹ imo ṽo
ẽt neſciẽtib⁹ nobis ita ſupflue cogitatiões
ſubtilit' ac latẽter irrepũt. vt nõ ſolũ eas ex-
pellere. verũ etiã ĩtelligere ac dep̃hẽdere difficultatꝭ
nõ modice ſit. Põt ergo mẽs aliq̃ñ ab iſtis vacua
repi[?]i. ⁊ nunq̃ huiuſcemodi illuſionib⁹ incurſari.

Reſponſio quid poſſit mens ſuper cogitationũ
ſtatu quidve non poſſit. Ca. xvij.

m Oyſes. Mẽtẽ qdẽ nõ ĩterpellari cogitatio
nib⁹ ĩpoſſibile ẽ: ſuſcipe ṽo eas ſiue reſpue-
re oĩ ſtudenti poſſibile ẽ. Queadmodũ igit'
ort⁹ earũ nõ oĩmodis pẽdet a nobis: ita reprobatio
vł electio ꝯſiſtit ĩ nobis. nec tñ ex eo q dixim⁹ ĩpoſ
ſibile eẽ mẽtẽ cogitatiõib⁹ ñ adiri. totũ vł ĩcurſui vł
illł ſpiritib⁹ tribuẽdũ ẽ q eas nobis nitunt' ĩgerere:
alioqn nec libeꝝ ĩ hoĩe mãeret arbitriũ. nec ĩ nobis
ſtaret nr̃e correctiõis ĩduſtria. Sz ẽ iq̃ nr̃m magna
ex pte vt cogitationũ q̃litas emẽdet': ⁊ vł ſancte ac
ſpiritales oriãt' ĩ nobis. vel terrene carnaleſq ĩcre
ſcãt. Jdõ nãq frequẽs lectio ⁊ iugis adhibet' medi-
tatio ſcripturaꝝ vt exĩde nobis ſpiritalis mẽorie p̃
beat' occaſio. Jdcirco d̃cãtatio crebra pſalmoꝝ: vt
aſſidua nobis exĩde ſubminiſtret' cõpũctio. Jdcir-
co vigiliaꝝ ac ieiũioꝝ orõnũq ſedulitas adhibet':
vt extenuata mẽs nõ terrẽa ſape. ſz celeſtia poſſit ac
ſublimia ꝯtẽplari. Quib⁹ rurſũ neglĩgẽtia irrepẽte
ceſſantibus: neceſſe eſt vt mens vicioꝝ ſqualore cõ-
creta in carnalem ptem corruat atq declinet.

Cõparatio aquaris mole ⁊ aĩe. Ca. xviij.

q Uod exerciciũ cordiſ ñ ĩcõgrue molaꝝ ſili
tudini cõpat': q̃s meat⁹ aq̃ruz p̃ceps ĩpetu
rotante prouoluit. Que nullaten⁹ quidem ceſſare
poſſũt ab ope diſpoſito aq̃rũ ĩpulſib⁹ circũacte: ĩ ei⁹
ṽo q p̃eſt ſitũ ẽ ptãte vtꝝ nã triticũ malit an ordeuz
loliũve ꝯminui. Jllõ nãq ẽ ꝓculdubio cõmolẽdũ
qd̃ ĩgeſtũ ab illo fuerit. cui opis illi⁹ cura cõmiſſa ẽ.
Jta igit' ẽt mẽs ꝑ vite p̃ñtis ĩcurſus vndiq ĩgruẽti
b⁹ tẽptationũ torrẽtib⁹. q ſpiritalib⁹ iſlati neq̃cijs. ĩ
deſinẽter eã circũfluũt atq circũſtrepũt vacua qdẽ
cogitationũ eſtib⁹ eẽ nõ poterit: q̃les ṽo vel admit-
tere vel pare ſibi debeat. ſtudij ac diligẽtie ſue ꝓui-
debit ĩduſtria. Si eñi vt dixim⁹ ad ſãctarũ ſcriptu-
rarũ meditationẽ iugiter recurram⁹. ac mẽoriã no
ſtrã ad recordationẽ ſp̃ualiũ rerũ ⁊ d̃ſideriũ pfectõ
nis. ſpẽq future btitudinis erigam⁹: neceſſe ẽ vt or
te cogitatões exĩde ſpiritales ĩ his q̃ meditati ſum⁹
mẽtẽ faciãt ĩmorari. Sin ṽo deſidia ſeu negligẽtia
ſupati. vicijs ⁊ ocioſ ꝯfabulatiõib⁹ occupemur. ſeu
curis mũdanis ⁊ ſupfluis ſolicitudinib⁹ ĩplicemur
ꝯſẽquẽter exĩde velut q̃dã zizanioꝝ ſpecies genera
ta. opationẽ quoq nr̃o cordi noxiã miſtrabit. ⁊ ꝑm
ſniaz dñi ſaluatoris vbi fuerit theſaur⁹ opm ſeu ĩtẽ-
tiõis noſtre. ibi ⁊ cor nr̃m neceſſario permanebit.

De tribus cogitationum noſtrarum p̃ricipijs.
Capitulum. xix.

l Lud ſane p̃ oĩb⁹ noſce debem⁹ tria cogita
tionũ nr̃arũ eſſe p̃ncipia. i. ex deo. ex diabo
lo. ⁊ ex nobis. Ex deo qdẽ ſũt cũ ſp̃ũſſãcti
illuſtratiõe nos viſitare dignat'. erigẽs nos ad ſubli
miorẽ ꝓfectũ. ⁊ ĩ qb⁹ vł min⁹ acq̃ſiuim⁹. vel deſidioſe
agẽtes ſupati ſum⁹. ſaluberrĩa cõpũctiõe caſtigat: vł
cũ reſerat nobis celeſtia ſacramẽta ⁊ ꝓpoſitũ nr̃z ad
melioreſ act⁹ volũtatẽq ꝯuertit. vt ibi cũ rex aſſuer⁹
caſtigat⁹ a dño. libros ãnales iſtigat' ĩgrere. qb⁹ mar
dochei bñficia recordat⁹. ſũmi eũ gradu honorꝭ ex
altat ac ꝓtin⁹ crudeliſſimã ſup nece gẽtꝭ iudee ſniam
reuocat. Uł cũ pp̃heta cõmẽorat. Audiã qd loq̃t' ĩ
me dñs de⁹. Ali⁹ quoq. ⁊ dixit ĩqt ãgel⁹ q loq̃bat' in
me. Uł cũ fili⁹ dei vẽturũ ſe vna cũ p̃re. ⁊ mãſionez
apd̃ nos facturũ eẽ ꝓmittit. Et nõ eſtis vos ĩnqt q
loq̃mini. ſz ſp̃ũs p̃ris vr̃i q loq̃t' ĩ vobiſ: ⁊ vas electio
nis: An expimẽtũ ĩqt ei⁹ q̃ritꝭ q ĩ me loq̃t' chriſt⁹. Ex
diabolo ṽo cogitationũ naſcit' ſeries. cũ ſubuertere
no[?] rã vicioꝝ oblectatõe. q ẽt occultꝭ cõat' iſidijſ ſub
tiliſſima calliditate mala ꝓ bõis fraudulẽter oſten-
tãs. ⁊ trãſfigurãs ſe nobis ĩ ãgelũ lucis. Ut cũ euan
geliſta dicit. Et cena facta cũ diabol⁹ iaz miſiſſet in
cor iude ſimõis ſcarioth vt traderet dñz. Et iteruz
poſt bucellã ĩqt ĩtroiuit ĩ illũ ſathanas. Petr⁹ quo
q ad ananiã. q̃re ait tẽptauit ſathanas cor tuũ mẽti
ri te ſp̃ũiſ[?]cto. Et illõ qd̃ m'to añ p ecclesiaſtẽ p̃di-
ctũ legim⁹. Si ſp̃ũs ptãtẽ hñtꝭ aſcẽderit ſup te. locũ
tuũ ne dimittaſ. Jllõ quoq qd̃ dr̃ ad deũ ꝯ achab ĩ
q̃rto regũ lib. ex pſona ſp̃ũs ĩmũdi: egrediar ⁊ ero
ſp̃ũs mẽdax ĩ ore oĩz pp̃hetaꝝ ei⁹. Ex nob ãt oriũt'
cũ naturaliter ea que gerimus vel geſſimus. vel au-
diuim⁹ recordamur. De qb⁹ btũs dauid. Cogita-
ui ĩquit dies ãtiquos ⁊ ãnos eternos ĩ mente habui

2009 Ministerio de Cultura

z meditatus ſum nocte cum corde meo. z exercita-
bar z ſcopebam ſpiritū meū. Et iterū. Domin⁹
ſcit cogitatōes hoim qm vane ſūt: z cogitatōes iu-
ſtorū iudicia. In euangelio quoqꝫ dñs ad phari-
ſeos: qd cogitatꝭ mala in cordibus veſtris.

¶ De diſcernēdis cogitatōib⁹ ad ſimilitudinē pro
babilis trapezite. Ca. xx.

Hinc igiť optet triptitā ratiōnē nos iugiter
b obſeruare. z vniuerſas cogitatiōes q̄ emer
gūt i corde nr̄o ſagaci diſcretione diſcutere
origines earū z cās auctoreſqꝫ primit⁹ indagātes:
vt quales nos eis pbere debeam⁹ ex illorū merito
q eas ſuggerūt cōſiderare poſſim⁹ vt efficiamur ſm
pceptū dñi pbabiles trapezite. Quoꝝ ſūma pitia
eſt ac diſciplina pbare qd nā ſit aurū puriſſimū. z
vt vulgo dr̄ obrizū. qd ve ſit min⁹ purgatōe ignis ex
coctū. ereo quoqꝫ viliqꝫ denario. ſi pcioſū nūmiſma
ſub colore ſeu iduměto auri fulgētis imiteť. pruden
tiſſima diſcretione nō falli: z nō ſolū nūmiſmata ty-
rānorū vultū exprimētia ſapiēter agnoſcere: ſed et
illa q̄ ſūt veri i gdē regis imagie. ſꝫ ñ legitie figurata.
pitia ſagaciore diſcernere: deide ne qd illa legitimo
pōdere diminutū ſit cēſura trutie diligēter inqrere.
Que oia nos quoqꝫ debere ſpiritalit obſuare ſub
figura z exēplo nois hui⁹ euangelicus ſmo hoc exē
plo pꝑoſito docet: pmū vt qd cordib⁹ noſtris irre-
pſerit. vel ſi qd nobis dogma fuerit itromiſſū. vtꝝ
nā ſit diuio illo z celleſti ſpūſſācti igne purgatū. an
ad iudaicā ſupſtitionē ptinēs. ſeu de ſecularis phie
tumore deſcēdēs vt ſit ad integrū ſpiritalis ignis exa
minatiōe decoctū. ſꝫ in ſupſice tm̄ pferat pietatē di
ligētiſſime pſcrutemur. Qd ita poterim⁹ iplere ſi il
lud apl̄icū fecerim⁹. Nolite omni ſpūi credere. ſꝫ p
bate ſpūs ſi ex deo ſint. Quo gñe credendi ſunt illi
quoqꝫ decepti. q poſt pfeſſionē monachi nitore ſer
monis. z qbuſdā ſunt phoꝝ dogmatib⁹ incitati. q̄ p
ma frōte piis qbuſdā ſēſibus ac religiōi ꝯſonis au
diētes velut auri fulgore fallentia quos ſemel ſupſi
cie illexerāt. velut nūmiſmatibus ereis falſiſqꝫ dece
ptos. ppetuo nudos ac miſeros reddiderūt: vel ad
ſeculi eos ſtrepitū reuocantes. vel ad hereticos er-
rores ac pſūptiones tumidas ptrahētes. Qd etiaꝫ
achan i libro ieſu naue legim⁹ fuiſſe ppeſſū. q de ca-
ſtris allophiloꝝ rgulā aureā ꝯcupiſcēs. atqꝫ furat⁹
anathemate illorū pcuti atqꝫ eterna morte meruit
ac maledictiōe dānari. Scdo ſolicite nos explorare
cōueniet ne aureo puriſſimo ſcripturarū. praua iter
ptatio coaptata. metalli precioſitate nos fallat. In
quo et dño ſaluatori callidiſſim⁹ diabol⁹ velut hoi
ſimplici tēptauit iponere: dū ea q̄ generalit ſūt ſup
oim iuſtoꝝ pſonis expoſita maliuola iterptatione
corrūpēs ſpecialr huic q angeloꝝ cuſtodia nō ege-
bat conať aptare dicens: qꝛ angel ſuis mā de te vt
cuſto. te i oi. viis tuis. i ma. porta. te ne vnqꝫ offē. ad
la. pe. tuū. precioſa. ſ. eloqa ſcripturaꝝ callida aſſū
ptōe ꝯuertēſ. z ad ꝯriū noxiūqꝫ ſenſū detorquens.
vt imaginē tyrānici vult⁹ ſub colore nobis auri fal-
lēt obiiciat: ſiue cū paracaraximis nos cōaľ illude-
re quoddā. ſ. pietatꝭ op⁹ admonēs affectādū: qd nō
de legitia ſenioꝝ pcedēs moneta. ſub ptextu vtutū
ducit ad vicia: vel imoderatꝭ ꝯpetētibuſqꝫ ieiuniis
ſeu vigiliis nimiis. vľ orōnib⁹ iportunis. vel icōgrua
lectōe decipiēſ ad noxiū ptrahit finē: vľ cū intercellio
nes ac viſitatiōes pias pſuadet ipēdere. qb⁹ nos ab
ſpiritalib⁹ monaſterii clauſtris. z ſecreto amice qetꝭ
excutiat: ſolicitudiēs et curaſqꝫ ſuſcipe religioſarū
ac deſtitutaꝝ ſuggerit femiaꝝ. vt huiuſmōi laqueis
monachū inextricabilr viciat. ac pnicioſaꝝ ſolicitu
dinū occupatōe diſtēdat: vľ certe cū deſiderare ſan
ctū clericat⁹ officiū ſub ptextu edificatiōis multoꝝ
z amore lucri ſpiritalis iſtigat. p qd nos ab hūilita-
te pꝑoſiti huius. ac diſtrictōe diuellat. Que oia cū
ſint nr̄e ſaluti pfeſſiōiqꝫ ꝯria: tm̄ velamie quodā mi-
ſericordie ac religiōis obtecta. facile iperitos icau-
toſqꝫ decipiūt. Imitanť eniꝫ nūmiſmata veri regis
qꝛ videť ad pſēs plena pietatꝭ: ſꝫ nō ſunt a legitimis
monetariis. i. pbatꝭ z catholicis patribus figurata.
nec de cardinali: ac de publica collatōis eoꝝ pdeūt
officia: ſꝫ furti fraude demonū fabricata. nō ſine de-
trimēto ipitis qbuſqꝫ z ignorātib⁹ igerūť. Que qꝫ-
uis vtilia ſeu neceſſaria videať ad pſēs. tm̄ ſi ſolidita
tib⁹ pfeſſiōis nr̄e icipiāt p⁹ hoc eē ꝯria. z totū quo-
dāmodo corp⁹ nr̄i labefactare pꝑoſiti. tāqꝫ neceſſa
riū qdē. ſꝫ ſcādalizans mēbrū. z qd dextre manus
vel pedis agere videať officiū. pꝫicl a nobis atqꝫ ab
ſcidi ſalubre ē. Sati⁹. n. ē abſqꝫ vni⁹ pcepti mēbro. i.
opatiōe vel fructu: i ceteris ſanū firmūqꝫ durare z
tāqꝫ debilē itroire i regnū dei. qꝫ cū ſoliditate māda
ti icidere i aliqd ſcādalū. qd pnicioſa ꝯſuetudie ſepa
rās nos a diſtrictionis regula. atqꝫ arrepti pꝑoſiti
diſciplia. iducat i tale diſpēdiū. qd neqꝫ futura de-
trimēta ꝯpēſās. oīs pteritos fruct⁹ totiuſqꝫ opatio-
nis nr̄e corp⁹ gehēne faciat ignib⁹ ꝯcremari. De ge
nerib⁹ iſtiuſmōi illuſionū et i pꝟerbiis elegāt expri
miť. Sūt vie q̄ videť recte eē viro: nouiſſima aūt ea
rū veniēt i pfūdū iferni. Et iteꝝ. Malignus nocet
cū ſe cōmiſcuerit iuſto. i. diabolus decipit cū fuerit
colore ſāctitatꝭ obtect⁹. Odit aūt ſonum tutele. i. di-
ſcretōis vi: q̄ de ſenioꝝ vbis ac monitiōe procedit.

¶ De illuſione abbatis Iohannis. Ca. xxi.

In quo etiā abbatē nup Iohānē: q lyco cō
i moraľ cognouim⁹ fuiſſe illuſū. Nā cū has
ſto corpore atqꝫ defecto. pceptionē cibi bi-
duano ieiunio diſtuliſſet accedēti ei ad refectionem
die poſtero veniēs diabolus i figura ethiopis tetri
pueri. atqꝫ ad eius genua pꝟolut⁹ idulge iqt mihi.
qꝛ ego tibi hūc labore idixi. Itaqꝫ ille vir tant⁹ z di-
ſcretōis rōne pfect⁹ ſub colore ꝯtinētie icōgruēter
exercitate. itellexit ſe ob hoc callidirate diaboli cir-
cūuētū. taliqꝫ diſtētū ieiunio. vt laſſitudinē nō neceſ
ſariā imo et ſpiritui nocitura. fatigato corpori ſup-
poneret: paracaraximo ſcilicet illuſus nūmiſmate.
dum in illo veri regis imaginem veneratus. parum
diſcutit non illud eſſe legitime figuratum. Ultima

2009 Ministerio de Cultura

vero obſeruatio huius probabilis trapezite. quam ꝺ iquiſitiõe põderis eẽ predixim⁹: taliter a nobis iple bitur. ſi qcquid agẽdũ cogitatio noſtra ſuggerit. oĩ ſcrupulo retractãtes. atq̃ i nr̃i pectoris trutina col locantes. eq̃libratiõe iuſtiſſima ꝑpẽdam⁹: an plenũ ſit honeſtate cõmuni: an tiore dei ſit graue: ſi integrũ ſẽſu: ſi hũana oſtẽtatiõe: aut aliqua nouitatis iſolen tie q̃ preſũptiõe nõ leue: ſi meriti eius pondus ina nis cenodoxie nõ iminuerit vel ariſerit glia. Et ſic ea ꝑtin⁹ ad publica appẽdẽtes examia. i. ad ꝓphe tarũ ⁊ apoſtoloꝝ act⁹ ac teſtimõia conſerentes. illo rũq̃ exẽplis cõparãtes: ⁊ quodãmodo cõtraria ea lãce pẽſantes. vel tãq̃ integra atq̃ pfecta illiſq̃ colli brãtia ſuſcipiam⁹. vl' tãq̃ iperfecta atq̃ dãnoſa: nec illoꝝ põderi ꝯſonãtia omni cautione vitemus.

De q̃dripartita diſcretiõis ratione. Ca. xxij.

Rit ergo hoc q̃dripartito quo dixim⁹ mõ neceſſaria nobis iſta diſcretio. i. vt primũ materia nos auri veri ſeu fucati fallẽtiſq̃ nõ lateat: ſecũdo. vt has eaſdẽ cogitatiões q̃ mẽtiũ tur opera pietatꝭ. tãq̃ adulterina nũmiſmata ⁊ pa racaraxia reprobem⁹: vtpote q̃ falſã imaginẽ regis nõ legitie ſignata cõtineãt: vel illa que i auro ꝑcio ſiſſimo ſcripturaꝝ vicioſo ⁊ heretico ſẽſu. nõ veri re gis ſed tyrãni pferũt vultũ. ſimilit diſcernẽtes reſu tare poſſim⁹. ſiue illa quoꝝ pondus ac ꝑciũ erugo vanitatꝭ arrodẽs exagio ſeniorũ cõgruere ñ ſciuit. vt nũmiſmata leuia atq̃ dãnoſa. minuſq̃ pẽſantia recuſemus. ne i illud icidẽtes qd obſeruare tota vtu te ꝑcepto dñi cõmonemur. cũctis laboꝝ nroꝝ ſti pẽdijs meritiſq̃ ꝺfraudemur. Nolite theſaurizare vobis theſauros i terra. vbi erugo ⁊ tinea demolit: ⁊ vbi fures effodiũt ⁊ furãtur. Quicqd. n. cõtẽpla tione hũane glie fecerim⁹. in terra nos theſaurizare ꝑm dñi ſniam nouerim⁹: ⁊ ꝯſequẽter illud velut hu mi recõdimus. atq̃ i terrã defoſſũ: vel diuerſ demo nijs depopulãdũ vel edaci cẽodoxie erugie ꝯſumẽ dũ: ſeu ſupbie tineis deuorãdũ. vt ad nullã recõdẽ tis vtilitatẽ lucrũ ve ꝓficiat. Oẽs igit cordis nr̃i re ceſſus iugit pſcrutãdi ſũt ⁊ aſcẽdẽtiũ i eos veſtigia idagatiõe ſagaciſſima retractãda. ne q̃ua forte itel lectualꝭ ibidẽ beſtia. vl' leo. vl' draco ptrãſiẽs pnicio ſa veſtigia latẽter i preſſerit: qb⁹ acceſſus ẽt ceteris i abdita pectoris nr̃i p cogitationũ negligẽtiã pre beatꝭ. Et ita p ſingulas horas atq̃ momẽta terrã cordis nr̃i euãgelico aratro hoc ẽ: iugi dñice crucis recordatõe ſulcãtes vel noxiarũ ex nobis ferarũ cu bilia. vel virulẽtoꝝ ſpẽtiũ examiare latibula atq̃ ex trudere poterimus.

De ꝓmõe doctoꝝ ꝑꝫ audiẽtiũ meritũ. ca. xxiij.

Ad hec obſtupefactos nos itueñs ſenex. ⁊ ad vba narratiõis ſue iexplebili ardore ſuccẽ ſos ꝓ admiratõe ꝺſiderij nr̃i paulíſp ꝓmõe ſuſpẽſo. ruſus addidit. Qm̃ nos o filij ad diſputa tionẽ tã lõgã v̄ra ſedulitas ꝓuocauit: ⁊ ignis qdam collatiõi nr̃e feruẽtiores ſẽſus ꝓ v̄ro deſiderio ſub miniſtrat. vt ex hoc ẽt ipſo manifeſte ꝯtẽpler i veri tate vos pfectiõis ſitire doctrinã. volo vobis adhuc ſup diſcretionis eximietate vel gr̃a q̃ inter cũctas v̄ tutes arcẽ ac ꝑmatum tenet. pauca diſſerere. excellẽ tiãq̃ eius ⁊ vtilitatẽ nõ ſolũ quotidianis exẽplis. ſꝫ ẽt antiq̃s patrũ ꝯſultatiõib⁹ ac ſẽtẽtijs approbare. Frequẽter nãq̃ memini nõnullis huiuſmodi ꝓmo nẽ cũ gemitu lachrymiſq̃ poſcẽtib⁹: me quoq̃ aliqd eis doctrie ꝯferre cupiẽtẽ nullaten⁹ potuiſſe: ⁊ ita in me nõ ſolũ ſẽſus. verũ etiã ip̃z eloquꝫ ꝺfeciſſe. vt nõ iuenirẽ queãdmodũ eos. vel cũ leui cõſolatõe dimit terẽ. Quib⁹ idicijs euidẽter agnoſcit dñi grãꝫ ꝓ me rito ac deſiderio audiẽtiũ diſputãtib⁹ aſpirare ꝓmo nẽ. Quẽ qr breuiſſimũ iſtud qd ſupeſt noctis ſpatiũ nõ occurrit explere: idulgẽtes illõ poti⁹ qeti corpo ree cui neceſſe ẽ totũ ꝓſolui. ſi id qd modicũ ẽ ſuerit ꝺ negatũ. plenũ narratõis ordinẽ integro futuri diei ſeu nocti examini reſuem⁹. Decet nanq̃ diſcretonis optioſ ꝯſultores. i ꝑ ꝑmũ patefacer ſue mẽtꝭ iduſtriã ⁊ vtr̃ ſint vl' q̃ãt ei⁹ capaces eẽ ꝑ idicio ac patiẽtia ꝓprobare vt de illa q̃ moderatõis generatrix ẽ vtu te tractãtes. neq̃ꝙ viciũ qd ipi ꝯtrariũ ẽ nimietatꝭ i currãt vi rõnis ac nature ei⁹. ꝙ vbiſ excolũt: effectu atq̃ ope violãteſ. In ꝑ ğ nobꝭ diſcretõiſ bono ꝺ q̃ ꝙ tũ dñs õderit adhuc idagaſ diſpõim⁹. ꝑmit⁹ ꝓſir. vt nos de ipſi⁹ excellẽtia ⁊ moderatõe: q̃ ꝑma eidẽ vt⁹ i eẽ cognoſcit diſerẽtes. diſputatõis quoq̃ vl' tẽpoꝝ modũ nõ ꝑmittat excedere. His itaq̃ btũs moiſes collatõi nr̃e dãs finẽ. adhuc nos auidos. ac ꝺ ſuo ore pẽdẽtes deguſtare ſõnũ paulíſp hortat⁹ ẽ. hiſdẽ ipis qb⁹ iſidebam⁹ pſiathijs admonẽs icumbere. embri mijs parit capiti nr̃o ceruicaliũ vice ſuppoſitis que groſſiorib⁹ papyris i lõgos gracileſq̃ faſciculoſ coa ctis. ſexqpedali iteruallo mollit nexa. nũc qdẽ hũil limũ ſedile ad ſcabelli vicẽ. ſrib⁹ i ſynaxi ꝯſedẽtib⁹ ꝑ ſtãt. nũc vo ſubiecta ceruicib⁹ dormiẽtiũ ꝑbet capiti nõ nimie durũ. ſꝫ tractabile aptũq̃ ſulcimẽtuꝫ. Ad quos monachorũ vſus hec idcirco. vel maxie opor tuna habenꝭ ⁊ cõgrua. ꝙ nõ ſolũ ſint aliq̃teus mol lia. paruoq̃ ⁊ ope reparẽt ⁊ ꝑcio. vtpote paſſiꝫ pa pyro emergẽte. ꝑ nili fluminis ripas quã cuiq̃ vo lẽti in vſuꝫ aſſumere nemo ꝓhibeat deſecare: ſꝫ etiã q̃ ad remouẽdũ ea. ſeu cuꝫ neceſſe fuerit ad mouen dũ habilis materia eſt. ſugide leuiſq̃ nature. Atq̃ ita ꝑcepto ſenis tãdeꝫ ſum⁹ ad guſtationẽ ſõni one roſa cõpoſiti qete. tã digeſte collatiõis iflãmati gau dio. ꝙ repromiſſe diſputatõis expectatione ſuſpẽſi.

Explicit Collatio ꝓria Abbatis Moiſi ꝺ mo nachi deſtinatione vel fine.

Incipit ſecunda collatio Abbatis Moiſi de diſcretione. Cap. i.

Eguſtato itaq̃ matutino ſopo re cum ortum illud tandem no bis claruiſſe gaudentes. repro miſſam narrationem repoſcere cepiſſemus: beatus moiſes ita

2009 Ministerio de Cultura

exoꝛſus eſt. Cuꝫ videam vos tāti deſiderij ardoꝛe
inflāmatos. vt ne ipſum quidem paruiſſimuꝫ quie-
tis momentum quod ſpiritali collationi ſubtra-
hēs refectiōi carnis maluerā deputare. ad requiem
credā veſtri coꝛpoꝛis ꝓfeciſſe: mihi quoqꝫ hūc vr̄m
cōſideranti feruoꝛē ſolicitudo maioꝛ iuehitur. Ne-
ceſſe eſt eni etiā me i ꝑſoluēdo debito. tāto maioꝛem
deuotiōis curā gerere: quāto vos attētius video il-
lud expetere. ſꝫ illā ſententiā. Si ſederis cenare ad
menſā potētis. ſapiēter intellige q̄ apponūtur tibi: ⁊
īmitte manū tuā. ſciens qꝛ ad talia te opoꝛtet prepa
rare. Quāobrēꝫ de bono diſcretiōis eiuſqꝫ virtute
dicturi. in quā ſermo nocturne collationis igreſſus
fineꝫ noſtre diſputatiōi dedit. cupio vobis eius ex-
celētiā patrū pꝛimo cōſignare ſententijs: vt cuꝫ pa
tuerit. quid de illa ſenſerit. vel pronūciauerint maio
res noſtri. tuꝫ pꝛolatis tā antiquis multoꝛū qꝫ recē-
tibus ruinis ⁊ caſibus qui pro eo ꝙ minus eaꝫ fue-
rant aſſecuti ꝑnicioſo deiecti ſunt lapſu inqꝫtuꝫ poſ
ſumus vtilitates eius ⁊ cōmoda retractem⁹: q̄bus
diſcuſſis quēadmoduꝫ excolere eā atqꝫ expetere de
beamus: cōſiderātes meriti eius. ⁊ gratie pōdus ef
ficacius iſtruamur. Eſt eni nō mediocris quedam
v̇tus. nec q̄ hūana paſſiꝫ valeat induſtria cōpꝛehen
di niſi diuino fuerit munere gratiaqꝫ collata. Siqui
deꝫ iter nobiliſſima ſpūſſancti dona: hāc quoqꝫ ita
legimus ab apl̄o numerari. Alij daſ ꝑ ſpm̄ ſmo ſa-
pie. Alij ſmo ſcie ſm eūdem ſpiritū. Alij fides i eo-
deꝫ ſpiritu. Alij gratia ſanitatuꝫ i vno ſpū. Et poſt
pauca. Alij diſcretio ſpirituuꝫ. Deide cōpleto om̄i
catalogo ſpiritaliuꝫ chariſmatuꝫ infert. Om̄ia autē
hec operatur vnus atqꝫ ideꝫ ſpiritus: diuidens ſin-
gulis prout vult. Videtis ergo nō terrenū. nec par
uuꝫ eſſe diſcretionis munus: ſed diuine gratie largi
tatem: quaꝫ niſi monachus omni intētiōe fuerit aſſe
cutus. ⁊ aſcēdentiuꝫ in ſeſe ſpirituuꝫ diſcretionem
certa ratione poſſederit: neceſſe eſt euꝫ velut in no-
cte ceca tetriſqꝫ tenebris oberrantē. nō ſoluꝫ in ꝑni
ciōſis foueis pꝛeruptiſqꝫ concidere: ſed etiaꝫ in pla
nis ac directis itineribus frequēter offendere.

¶ Quod diſcretio ſola conferat monacho: ⁊ diſpu
tatio ſuper hoc abbatis Antonij.

Capitulum. .ij.

m Emini igitur quondā in ānis adhuc pue
ricie cōſtitutus i partibus thebaidos vbi
beat⁹ Antonius moꝛabatur: ſenioꝛes ad
euꝫ perfectiōis inquirende ⁊ collationis huius gra
tia cōueniſſe. Cūqꝫ a veſpertinis hoꝛis vſqꝫ ad lu-
ceꝫ fuiſſet ꝓtracta collatio: queſtionē hāc maximuꝫ
noctis ſpaciuꝫ cōſumpſit. nam diutiſſime quereba-
tur que naꝫ virtus vel obſeruantia monachū poſſit
a diaboli laqueis ac deceptionibus cuſtodire ſēper
illeſuꝫ. vel certe recto tramite firmoqꝫ greſſu ad per
fectionis culmē perducere. Cuncqꝫ pro captu men
tis ſue vnuſq̄ſqꝫ ſniam ſuaꝫ ꝓferret i mediuꝫ: ⁊ alij
quidē hoc in ieiunioꝛū vigiliarūqꝫ ſtudio colloca-
rent. ꝙ his videlicꝫ extenuata mens. ac puritatem
coꝛdis ⁊ coꝛpoꝛis aſſecuta. deo facilius vniret: alij
ī nuditate ⁊ cōtemptu vniuerſarū rerū. quibus mēs
ſi penitus exueretur. tāqꝫ nullis deiceps retinētib⁹
laqueis ad deuꝫ expeditioꝛ perueniret: alij anacho
reſin neceſſariā. i. remotioneꝫ ⁊ heremi ſecreta cen-
ſerent: in qua cōmanens quis. familiarius interpel-
lare deuꝫ eiqꝫ poſſit peculiarius inherere. nōnulliqꝫ
in pꝛimis ſectāda charitatis. i. hūanitatis officia de
finirēt. que pio erga fratres ⁊ peregrinos ſtudio ſu
ſceptionis īpenditur: ꝙ his duntaxat officijs regna
celoꝛuꝫ daturū ſe dn̄s in euāgelio. velut ſpecialius
repꝛomittat dicens. Venite benedicti patris mei.
poſſidete paratuꝫ vobis regnū a conſtitutiōe mun-
di. Eſuriui eniꝫ ⁊ dediſtis mihi māducare. Sitiui:
⁊ dediſtis mihi bibere. ⁊c̄. Cuncqꝫ in hūc moduꝫ di
uerſis virtutib⁹. aditū certioꝛē ad deuꝫ parari poſ-
ſe decernerēt. eſſetqꝫ noctis maximū tēpus hac inq̄-
ſitione cōſumptū: intulit demum beatus Antonius.
Omnia quidē hec que dixiſtis neceſſaria ſūt ⁊ vti
lia ſitiētibus deuꝫ. atqꝫ ad deū cupientib⁹ perueni-
re: ſed his pꝛincipalē tribuere gratiā nequaqꝫ nos i
numeri multoꝛū caſus ⁊ experimenta permittunt.
Nā quoſdam ſepenumero acerrime ieiunijs ſeu vi
gilijs incubantes. ac mirifice in ſolitudine ſeceden
tes. pꝛiuationeꝫ quoqꝫ omniū facultatū ita ſectan-
tes. vt ex ipſis ne vni⁹ q̄dē diei victū ſibimet vnūqꝫ
denariū ſupeſſe paterenſ: hūanitatꝭ ēt ſtudia tota de
uotiōe cōplētes. ita vidimus repēte deceptos vt ar
reptū opus nō potuerit cōgruo exitu terminare: ſū
mūqꝫ feruoꝛē ⁊ cōuerſationē laudabilē deteſtabili
fine clauſerint. Quāobrē q̄d pꝛīcipaliter ducat ad
deū manifeſte poterimus agnoſcere. ſi ruine ac de-
ceptionis illoꝛum cauſa diligentius a nobis fuerit
indagata. Illis nāqꝫ cuꝫ exuberarēt pꝛedictarum
opera virtutū. diſcretio ſola deficiēs vſqꝫ ad finem
ea durare nō ſinit. nec eni alia lapſus eoꝛū cā depꝛe
hēditur. niſi q̄ȝ minus a ſenioꝛib⁹ noſtris inſtituti.
nequaqꝫ potuerūt rationē diſcretionis huius adi-
piſci. que pꝛetermittēs vtranqꝫ nimietatem. via re-
gia monachū docet ſēper icedere: ⁊ nec dextera v̇tu
tū ꝑmittit extolli. i. feruoꝛis exceſſu ꝯtinentie iuſte
modū trāſcendere. nec oblectatuꝫ remiſſione defle-
ctere ad vicia ſiniſtra concedit: hoc eſt ſub pꝛetex-
tu gubernandi coꝛpoꝛis cōtrario ſpiritus tepoꝛe lē-
teſcere. hec nanqꝫ eſt diſcretio que oculus ⁊ lucer-
na coꝛpoꝛis in euangelio nuncupatur. ſm illā ſniaꝫ
ſaluatoꝛis. Lucerna coꝛpoꝛis tui eſt oculus tuus:
ꝙ ſi oculus tuus ſimplex fuerit. totum coꝛpus tuū
luciduꝫ erit. Si autē oculus tuus nequā fuerit. to-
tum coꝛpus tuuꝫ tenebꝛoſuꝫ erit: eo ꝙ ipſas cogita
tiones hominis vniuerſas actuſqꝫ diſcernens cun-
cta que gerenda ſunt peruideat atqꝫ perluſtret. que
ſi i homie neq̄ꝫ fuerit ideſt nō vero iudicio ⁊ ſciētia
cōmunita. ſeu quolibet erroꝛe ac pꝛeſumptione de-
cepta. totuꝫ coꝛp⁹ noſtꝝ faciet tenebꝛoſū: hoc ē oēꝫ
aciē mentis actuſqꝫ nr̄os reddet obſcuros: cecita-
te. ſ. vicioꝝ ⁊ ꝑturbationū tenebꝛꝭ iuolutos. Si. n.

2009 Ministerio de Cultura

inquit lumē qđ in te eſt tenebꝛe ſūt. tenebꝛe ipe ꝗ̄te
erūt. Nulli nāqꝫ dubiū eſt errante iudicio cordis ⁊
ignoꝛatiōis nocte poſſeſſo. cogitatiōes quoqꝫ ⁊ ope
ra noſtra que ex diſcretiōis deliberatione deſcēdūt.
maioꝛibus peccatoꝛuꝫ tenebꝛis implicari.

¶ De erroꝛe ſaulis ⁊ achab quo ꝑ diſcretionis i-
peritiam ſunt decepti. Cap. iij.

Enīqꝫ ille qui ꝑ̄mus ad regnandū populo
d iſrael iudicio dei ꝑ̄electꝰ ē. q2 hūc diſcretio-
nis oculuꝫ neqꝗ̄ habuit. velut toto coꝛpo
re tenebꝛoſus effectus. etiāꝫ ipſo regno tradito ſibi
meruit ſpoliari: dū lucerne huiꝰ tenebꝛis atqꝫ erro-
re deceptus. acceptabilioꝛa deo ſacrificia ſua ꝙ̄ ꝑ̄ce
pti ſamuel obiāꝫ iudicauit: atqꝫ eū ex illa magis pre
offēſioneꝫ incurrere fecit. ex qua repꝛopiciandā ſibi
diuinā ſperauerat maieſtatē. Huius iquā diſcretio-
nis ignoꝛatio achab regē iſrael poſt illius ſublimiſ-
ſimi triūphi victoꝛiā q̄ ei fuerat dei fauoꝛe cōceſſus
credere perſuaſit melioꝛē eſſe miſicoꝛdiā ſuā ꝙ̄ exe
cutionē ſeueriſſimi ꝑ̄cepti. ⁊ quēadmoduꝫ ſibi vide
baẗ crudelis iperij. Qua cōſideratiōe mollitus dū
mauult cruētaꝫ victoꝛiā clemētia tempare: ob indi-
ſcretā miſcōiaꝫ velut toto coꝛpoꝛe redditꝰ tenebꝛo-
ſus irreuocabili moꝛte damnatur.

¶ Que de bono diſcretionis in ſcripturis ſanctis
referantur. Ca. iiij.

Ec ē diſcretio q̄ nō ſoluꝫ lucerna coꝛpoꝛis
b ſed etiā ſol ab apoſtolo nūcupaẗ: ſ̄m illud.
Sol nō occidat ſuꝑ iracundiā v̄raꝫ. Hec ēt
vite noſtre gubernatio dr̄: ſ̄m illud. Quibꝰ nō ē gu
bernatio cadūt vt folia. Hec ꝯſiliū rectiſſime nomi
naẗ. ſine quo nihil agere omio ſcripture auctoꝛitate
ꝑmittimur: ita vt ne ipſū quidē ſpiritale vinū. i. gau
diū qđ letificat coꝛ hoīs ſine ipſius ſinamur mo-
deratiōe ꝑcipere: ſ̄ꝫ illud. Cū cōſilio omnia fac: cuꝫ
cōſilio vinū bibe. Et iterū. Sicut ciuitas muris di
ruta ⁊ nō circūdata: ſic ē vir q̄ nō cū cōſilio aliquid
agit. Cuius ꝑ̄uatio ꝙ̄ ꝑniciosa ſit monacho. teſtio-
nij huius exēplū ac figura declarat: dirute eū ac ſi-
ne muris cōparās ciuitati. In hac ſapiētia. i. hac in
tellectus ſenſuſqꝫ cōſiſtit: ſine qbꝰ nec interioꝛ no-
ſtra edificari domus nec ſpiritales poterunt diuitie
cōgregari: ſ̄m illud. Cū ſapiētia edificaẗ domꝰ ⁊ cū
intellectu iterū erigiẗ: cū ſenſu iplenẗ cellaria oībus
diuitijs ꝑ̄cioſis ⁊ bonis. hic iquā eſt ſolidus cibus
q̄ niſi a ꝑfectis tātū ac robuſtis aſſumi non poterit:
ſ̄ꝫ illud. Perfectoꝛū aūt eſt ſolidus cibꝰ eoꝛū q̄ ꝓ
cōſuetudine exercitatos hn̄t ſenſus ad diſcretioneꝫ
boni ac mali. Que itantū vtilis nobis ac neceſſaria
cōpꝛobaẗ. vt etiā v̄bo dei eiuſqꝫ virtutibus coapte
tur: ſ̄ꝫ illud. Viuus ē eni dei ſermo ⁊ efficax ⁊ pene
trabilioꝛ oī gladio ancipiti. ⁊ ꝑtingens vſqꝫ ad di-
uiſionē anīe ac ſpiritus. cōpagū quoqꝫ ⁊ medulla-
rū. ⁊ diſcretoꝛ cogitationū ⁊ itētionū coꝛdis. Qui-
bus maniſeſtiſſime declaraẗ. nullā ſine diſcretionis
gratia ꝑfecte poſſe vel ꝑfici vel ſtare virtutē. Et ita
tā beati antonij ꝙ̄ vniuerſoꝛū ſentētia diffinitū eſt.
diſcretionē eē q̄ firo gradu irrepidū monachū ꝑdu
cat ad deū. predictaſqꝫ v̄tutes iugiẗ ꝯſeruet illeſas:
cū qua ad cōſūmatiōis excelſa faſtigia mioꝛe poſſit
fatigatiōe cōſcendi: ⁊ ſine qua multi etiā ꝓpēſius la
boꝛātes. ꝑfectiōiſ nequerit culmē attigere. Omniū
nnāqꝫ v̄tutum generatrix: cuſtos: moderatrixqꝫ di-
ſcretio eſt.

¶ De moꝛte heronis ſenis. ca. v.

Et hāc eandeꝫ diffinitionē antiquitus a
e ſancto antonio ⁊ ceteris patribꝰ ꝓmulga-
taꝫ. recēs quoqꝫ ſicut ꝓmiſimꝰ cōfirmet exē
plū: recolite id qđ nuꝑ geſtū oculoꝛū v̄roꝛū vidiſtis
obtutibus: ſenē videlicet heronē āte paucos admo
dū dies illuſiōe diabolica a ſūmis ad ima deiectuꝫ.
quē qnq̄ginta ānis i hac heremo cōmoꝛatū. ſingula
ri diſtrictiōe rigoꝛē cōtinentie tenuiſſe cognoſcimꝰ.
⁊ ſolitudinis ſecreta vltra oēs hic cōmoꝛātes miro
feruoꝛe ſectatū. Hic igitur quo pacto q̄ve ratiōe pꝰ
tātos laboꝛes ab iſidiatoꝛe deluſus: grauiſſimo coꝛ
ruēs lapſu cūctos i hac heremo ꝯſtitutos luctuoſo
doloꝛe ꝑcuſſit. Nōne q2 minꝰ diſcretiōis v̄tute poſ-
ſeſſa ſuis diffinitiōibꝰ regi ꝙ̄ cōſilijs vel collatiōibꝰ
fratrū atqꝫ inſtitutis maioꝝ maluit obedire. Siqdē
tāto rigoꝛe imutabilē ieiunij ꝯtinētiā ſemꝑ exercuit
⁊ ſolitudinis celleqꝫ ita iugiter ſecreta ſectatꝰ eſt. vt
ab eo partipationē ieūdi cū fraternitate cōuiuij. nec
veneratio qdē diei paſcalis aliquādo potuerit obti
nere. In qua fratribꝰ cūctis ꝓ āniuerſaria ſolēnita
te i eccleſia retentis. ſolus nō potuit aggregari: ne
quātulūcūqꝫ ꝑceptione leguminis parui a ſuo vide
retur ꝓpoſito relaxaſſe. Qua preſūptiōe deceptus
angelū ſathane velut angelū lucis cū ſūma venera-
tiōe ſuſcipiēs. eiuſqꝫ ꝑ̄ceptis ꝓno obediēs famula-
tu. ſemetipſū in puteū. cuius ꝓfūditatē oculoꝛū nō
attingit ituitus ꝑ̄cipitē dedit: de angeli videlicꝫ ſui
ſpōſione nō dubitās. q̄ eū ꝓ merito v̄tutuꝫ ac labo
rū ſuoꝝ neqꝗ̄ poſſe firmauerat vlli iam diſcrimini
ſubiacere. Cuius rei fideꝫ vt experimēto ſue ſoſpi-
tatis euidētiſſime cōpꝛobaret. ſupꝛadicto ſe puteo
nocte itēpeſta illuſus iniecit: magnū. ſ. virtutis ſue
meritū ꝓbaturus. cū inde exiſſet illeſus. De quo i-
genti fratrū laboꝛe cū pene iā exāguis fuiſſet extra-
ctus vitā die tertia finiturus. ꝙ his deteriꝰ eſt. ita in
deceptionis ſue obſtinatione ꝑmāſit. vt ei ne experi
mēto qdē moꝛtis ſue potuerit perſuaderi. ꝙ fuiſſet
demonū calliditate deluſus. Quāobrē ꝓ meritis la
boꝛū tantoꝛū ⁊ ānoꝝ nūeroſitate qua i heremo per
durauit. hoc miſeratiōe ⁊ hūanitate ſūma. ab his q̄
eius cōpatiebantur exitio. vix a preſbitero abbate
Paphnutio potuit obtineri: vt nō inter byothana
tos reputatus. etiāꝫ memoꝛia ⁊ oblatione pauſan-
tiuꝫ iudicaretur indignus.

¶ De ruina duoꝛum fratrum ob diſcretionis im-
peritiam. Ca. vi.

Vid dicā de illis duōbꝰ fratribꝰ qui habi
q tantes vltra illaꝫ heremū thebaydos. vbi
quōdā fuerat beatus antoniꝰ cōmoꝛatus:
minus cauta diſcretiōe ꝑmoti. eūtes ꝑ extētāꝫ ſoli-

2009 Ministerio de Cultura

tudinis vaſtitatē. nullaz eſcā penitꝰ ſumere ƀcreue runt niſi quā ꝑ ſemetipm dominꝰ illis ꝓſtitiſſet. Cū qꝫ errantes eos ꝑ deſerta ⁊ deficientes iaz fame cō periſſent a longe mazices qdam. que gens cunctiꝫ pe ne nationibꝰ feris imanioꝛ atqꝫ crudelioꝛ eſt: nō. n. eos ad effuſionē ſanguinis vt nōnullas gentes deſi deriū prede. ſꝫ ſola ferocitas mentiꝫ inſtigat: eiſqꝫ cō tra naturā feritatiꝫ ſue cuz panibꝰ occurriſſent. vnus ex eis ſubueniēte diſcretione velut a dño ſibi poꝛre ctos. cuz gaudio ⁊ gratiaꝝ actiōe ſuſcepit. reputās eſcā ſibi diuinitꝰ miniſtrari: nec ſine deo factū vt hi q ſemꝑ hominū cruoꝛe gauderēt. deficientibꝰ iaz ac tabeſcentibꝰ vite ſubſtātiaz largirent: alius vero re cuſans cibū velut ab homine ſibi oblatuz inedie de fectiōe cōſumptus eſt. Quoꝝ licet initia ex repꝛe henſibili ꝑſuaſione deſcenderint. vnꝰ tamē ſubueni ente diſcretiōe id qδ temere incauteqꝫ ꝯceꝑat emē daſſe agnoſcit: alius autē in ſtulta ꝑſumptiōe ꝑdu rans ac penitꝰ diſcretiōis ignarus. moꝛtē quaz do minus auertere voluit ſibiꝑi cōſciuit. nequaqꝫ cre dens diuino inſtinctu factū qꝫ imitis populꝰ ꝓpꝛie feritatiꝫ oblitus panes eis pro gladijs obtuliſſent.

¶ De alterius illuſione quam ꝑ impitiam diſcre tionis incurrit. Cap. vij.

q Quid etiam de illo cōmemoꝛez cuiꝰ nomi nis qꝛ adhuc ſupeſt nolumus facere men tionez. quibuz longo tēpoꝛe demonē i an geli ſuſcepit claritate. reuelationibꝰ eius innumeris ſepe deceptus credidit internunciū eē iuſtitie. Nā exceptis his etiā ꝑ omnes noctes in cella eiꝰ lumen abſqꝫ vllius lucerne ꝓbebat officio. Ad extremū iu bet ab ipſo. vt deo filiū ſuuz q cuz eodez pariter cō manebat. deuotus offerret: vt hoc ſcilicet ſacrificio abꝛahe patriarche meritiꝫ in nullo iueniret iferioꝛ. Cuius intantū eſt credulitate ſeductꝰ. vt hoc cōſe ſtim paricidiuz opere ꝑfeciſſet: niſi euz vidēs puer cultrū extra cōſuetudinē acuēdo ꝓparare. ⁊ vincu la qbus euz velut oblaturus ad imolanduz ꝯſtrin gere diſponebat ingrere ꝓſagio ſceleris futuri per territus. e cella cōcitus aufugiſſet.

¶ De lapſu ⁊ ƀceptione monachi meſopotamēi. Capitulum. viij.

l Longuz eſt deceptionē illius quoqꝫ mo nachi meſopotamēi ꝑcurrere. q in illa ꝓ uincia ꝑpaucis imitabilez exhibens cōti nētiā. quā ꝑ annos multos ſingularit incella retru ſus exegerat: ita eſt ad extremū diabolicis reuelati onibus ſomnijſqꝫ deluſus. vt poſt tantos laboꝛes atqꝫ virtutes qbus omnes monachos ibidē reſidē tes exceſſerat. ad iudaiſmuz ⁊ circūciſionē carnis lapſu miſerabili fuerit deuolutꝰ: eo qꝫ illi ſolita viſi one qua volens eū ad credulitatē future deceptio nis illicere. veriſſima queqꝫ mlto tēpoꝛe diabolus velut veritatiꝫ nūciꝰ reuelarat: oſtēderat demū chꝛi ſtianū populū vna cū pꝛīcipibꝰ religiōis ac fidei no ſtre apoſtolis. ſ. atqꝫ martyribꝰ tenebꝛoſuz ac tetrū omniqꝫ macie tabidū atqꝫ defoꝛmē. ⁊ ecōtra iudeo rū populū vna cū moyſe patriarchis atqꝫ ꝓphetis ſumma tripudiātez leticia. ⁊ ſplendidiſſimo lumie choꝛuſcāte. ac ꝓinde ſuadēs ſi mallet meriti ac bea titudinis illoꝝ particeps fieri. circūciſionez quoqꝫ ſuſcipe feſtinaret. Hoꝝ ꝑfecto tam lugubꝛit nemo fuiſſet illuſus. ſi rationē diſcretiōis huiꝰ aſſeq labo raſſet. Quāobrē in quātis ꝑiciosuz ſit diſcretiōis grāz nō hr̄e. multoꝝ caſus ⁊ expimēta declarant.

¶ Interrogatio ƀ agrēda vera diſcretiōe. Ca. ix.

g Germanꝰ. Et nouellꝰ exēplis ⁊ teſtionijs antiquoꝝ ſatiꝫ abunde ꝑpatuit diſcretōez fontē quodāmodo atqꝫ radicē cunctaꝝ eſ ſe virtutū. Quomō ergo acqri debeat cupimꝰ no bis exponi. aut quēadmodū verū vera ⁊ ex deo an falſa ⁊ diabolica ſit poſſit agnoſci: vt ſm illā euāge licā quā ſupioꝛe tractatu diſeruiſti parabolaz qua iubemur fieri ꝓbabiles trapezite. nūmiſmati impꝛ ſā veri regis imaginē ꝑuidentes deꝓhendere vale amus qꝫ nō deſit in moneta legitime figuratū: atqꝫ illud ſicut vulgari vſus verbo heſterna collatione dixiſti tanqꝫ paracaraximū repꝛobemꝰ. illa inſtru cti peritia quā ſatiꝫ copioſe ⁊ itegre ꝓſequutꝰ habe re ſpiritalē atqꝫ euāgelicū trapezitā debere ſignaſti. Quid. n. ꝓderit virtutiꝫ eiꝰ ⁊ gratie merita cogno uiſſe. ſi quēadmodū debeamus expetere eaz vel ac qrere neſciamus.

¶ Reſponſio quemadmoduz poſſideatur vera di ſcretio. Ca. x.

m Moiſes. Vera inqt diſcretio nō niſi vā hu militate acqrit. Cuiꝰ hūilitatiꝫ nō ficte hec erit pꝛia ꝓbatio. ſi vniuerſa nō ſoluz que agenda ſunt ſꝫ ēt q̄ cogitant ſenioꝝ reſuent exami ni: vt nihil qs ſuo iudicio credēs illoꝝ ꝑ oīa diffini tionibꝰ acqeſcat: ⁊ qd bonū vel malū debeat iudica re eoꝝ traditiōe cognoſcat. Que iſtitutio nō ſoluz ꝑ verā diſcretiōis viā iuuenē recto tramite docebit icedere verū ēt a cūctiꝫ fraudibꝰ ⁊ inſidijs inimici ꝓ uabit illeſuz. Nullatenꝰ. n. decipi poterit qſqꝫ ſi ſuo iudicio ſꝫ maioꝝ viuit exēplo. Nec valebit ignoꝛa tioni eiꝰ callidꝰ hoſtis illudere. q vniuerſas cogita tiones i coꝛde naſcētes ꝑniciōſa verecundia neſcit obtegere: ſꝫ eas maturo examie ſenioꝛuz vel repꝛo bat vel admittit. Illico nāqꝫ vt pateſacta fuerit co gitatio maligna marceſcit: ⁊ anteqꝫ diſcretōis iudi ciū ꝓferat. ſerpens teterrimus velut e tenebꝛoſo ac ſubterraneo ſpecu virtute ꝯfeſſionis ꝓtractꝰ ad lu cē ⁊ traductꝰ quodāmō ac ƀhoneſtatꝰ abſcedit. Tā diu. n. ſuggeſtiōes eiꝰ noxie dñant i nobis qꝫdiu ce lant i coꝛde. Et vt virtutē ſnie huiꝰ efficaciꝰ colliga tis. referā vobis abbatiꝫ ſerapiōis factū: qδ ille iuni oꝛibꝰ ſolebat iſtructiōis gratia frequent inferre.

¶ Verba abbatiꝫ ſerapiōis ⁊ ƀ marcoꝛe pateſacto rū cogitationū. ⁊ de ꝑiculo ꝓpꝛie cōfidētie. Ca. xi.

c Cum adhuc eſſē puerulꝰ inqt ⁊ cū abbate theōa cōmanerē: hec mihi fuerat inimici i pugnatōe ꝯſuetudo feralis igeſta. vt poſt qꝫ refeciſſez hoꝛa nona cū ſene. vnū paximaciū quo

2009 Ministerio de Cultura

tidie i ſinu meo latenſ abſcōderē qđ ſero illo igno-
rāte occulte edebā. Qđ furtū licet cōiunctia volū-
tatꝭ ⁊ inoliti ſemel deſiderij icōtinētia ſine ceſſatiōe
committerē: expleta tñ ꝯcupiſcētia fraudulenta ad
memetipm reuertēs ſup admiſſo furti crimine gra
ui⁹ cruciabar ꝙ ſup eſu ei⁹ fueraz iocūdat⁹. Cūq3
illud moleſtiſſimū op⁹ velut ab exactorib⁹ pharao
nis idictū mihi vice lateꝝ ſingulis dieb⁹ explere nō
ſine dolore cordis mei cōpellerer. nec tñ eruer me
poſſez ab hac eoꝝ ſeuiſſima tyrānide. ⁊ clādeſtinuz
furtū ſeni manifeſtare cōfunderer: cōtigit dei nutu
de hoc me captiuitatꝭ iugo volentꝭ eripe. vt qdā fra
tres cellā ſenis obtētu edificatiōis expeteret. Cū-
q3 refectiōe trāſacta collatio ſpiritalis cepiſſet agi-
tari. reſpōdenſq3 ſenex ꝓpoſitꝭ iterrogationib⁹ eo-
rū cū de caſtrimargie vicio ⁊ occultaꝝ cogitationū
dñatione diſſereret. earūq3 naturā ⁊ atrociſſimā vi
quā haberēt donec celarenſ exponeret: cōpunctus
ego collatiōis hui⁹ virtute ꝯſciētie mee reatu pter
rit⁹. velut q crederē ob hoc ea fuiſſe ꝓlata q꜀ ſeni fu
erint ſecreta mei pectoris patefacta. i occultos pri-
mū gemit⁹ excitat⁹. deinde cordis mei cōpunctiōe
creſcēte i aptos ſingult⁹ lachrimaſq3 ꝓrūpens: pa-
ximaciū qđ ꝯſuetudie vicioſa clācule parauerā co-
medendū. de ſinu furti mei cōſcio ac ſuſceptore ꝓ
duxi: ipmq3 in mediū ꝓferēs. quēadmodum quoti
die iuolās ipm latenſ ederē penitētiā corā eo in ter
rā ſubmiſſus cū venie poſtulatōe ꝯfeſſ⁹ ſuz. ⁊ vber
tiz ꝓfuſis lachrymis abſolutiōez diriſſime captiui-
tatꝭ hui⁹ interceſſiōib⁹ eoruz atq3 orōnib⁹ iploraui.
Tūc ſenex. Confide ait o puer. abſoluit te a capti
uitate. ēt me tacēte ꝯfeſſio tua. Victorē nāq3 aduer
ſariū tuū hodie triūphaſti: validi⁹ eū tua ꝯfeſſione
elidēs ꝙ ipe fueras ab eo tua taciturnitate deiect⁹
quē nequaꝙ vel tua vel alteri⁹ reſpōſiōe ꝯfutans.
in te nūc vſq3 pmiſeras dñari. ſcḿ illam ſalomonis
ſniaz: qr nō fit ꝯtradictio ab his q faciūt malū cito
ideo repletum eſt cor filioꝝ hominū in ipſis vt faci
ant mala. Et idcirco iam te poſt hanc publicatio-
nem ſuaz neqſſim⁹ ſpirit⁹ iſte nullaten⁹ iqetabit vl
teri⁹: nec in te latibulū ſibi teterrim⁹ ſpēs deiceps
vſurpabit. de tenebris tui cordis ꝯfeſſiōe ſalutari
ꝓtract⁹ ad lucē. necduz ſenex hec ṽba cōpleuerat:
⁊ ecce lāpas accēſa de meo ſinu ꝓcedēs. tāto cellaz
repleuit odore ſulphureo vt vehemētia fetoris ipſi
us vix i ea reſiderſ poſſem⁹. Reſumēſq3 ſenex admo
nitionē: ecce inqt dñs tibi veritatē ſmonū meoruz
expimēto ꝓbauit. vt paſſiōis incētorē de corde tuo
cōfeſſiōe ſalubri fugatū. oculoꝝ fide pcipes: patefa
ctūq3 hoſtē nequaꝙ locū i te vlteri⁹ habituꝝ apta
ei⁹ expulſiōe cognoſceres. Itaq3 ſcḿ ſniaz ſenis. ita
eſt inqt in me ꝯfeſſiōis hui⁹ virtute dñatio diabo-
lice illi⁹ tyrānidis extīcta atq3 ipperuū cōſopita: vt
nunꝙ mihi ne memoriā qdez ꝯcupiſcētie hui⁹ vlte
ri⁹ tēptauerit inimic⁹ igerere. nec me poſt hec aliqñ
pulſatuz furtiui illi⁹ deſiderij inſtigatiōe pſenſeriz.
Quē ſenſuz in eccleſiaſte quoq3 pulcherrime legi-
mus figuratū. Si momorderit inqt ſerpēs nō in ſi
bilo: nō eſt abundātia incātatori. taciti ſpentꝭ mor
ſuz pnitioſuz eſſe deſignās. i. ſi p ꝯfeſſionē ſiue ꝯſen
ſuz ſuggeſtio ſeu cogitatio diabolica incātatori cui
quā ſpiritali. ſ. viro q carminib⁹ ſcripturaꝝ mede-
ri ꝓtin⁹ vulneri ⁊ extrahere de corde viri cōſueuit
noxia venena ſpentꝭ patefacta nō fuerit: ſuccurrere
piclitāti pituroue nō poterit. Hoc igiſ mō ad ſciaz
diſcretiōis vere puenire facillime poterim⁹ vt ſeni-
orū veſtigia ſubſequentes neq3 agere qcꝙ noui. ne
q3 diſcernere noſtro iudicio pſumam⁹. ſ3 quēadmo
duz nos vel traditio illoꝝ vel vite ꝓbitas informa
rit in omnib⁹ gradiamur. Qua inſtitutiōe firmat⁹
nō mō ad pfectā diſcretiōis rōnez qſq3 puenief. ve
rū etiā munit⁹ a cunctꝭ inſidijs inimici ⁊ tutiſſimus
pmanebit. Nullo nanq3 alio vicio taz pcipitē dia-
bolus monachū ptrahit ac pducit ad mortē ꝙ cuz
euz neglectꝭ cōſilijs ſenioꝝ in ſuo iudicio perſuaſe-
rit ac diffinitione doctrinaue conſidere. Etenim cū
omnes artes ac diſcipline humano ingenio reper-
te: ⁊ q̄ nihil amplius ꝙ vite huius tēporanee cōmo
dis ꝓſunt. l3 manu palpari q̄ant. ⁊ oculis puiderí.
recte tñ a quoꝙ ſine inſtituentꝭ doctrina nequeant
cōprehendi. ꝙ ineptū eſt credere hāc ſolā nō egere
doctore q̄ ⁊ inuiſibilis ⁊ occulta ē. ⁊ q̄ nō ſolū ocu
lis ſed ne animo qdē niſi corde puriſſimo pſpici po
terit. cui⁹ error nō tēporale dānū nec qđ facile repa
ref. ſ3 anime pditionē parit mortēq3 ppetuā. Habz
n. nō aduerſus viſibiles atq3 imites hoſtes diurnū
nocturnūq3 cōflictū. nec cōtra vnū ſeu duos ſed cō
tra inumerabiles cateruas ſpiritale certamē cuius
caſus tāto pnicioſior cunctꝭ quāto ⁊ infeſtior inimi
cus. ⁊ cōgreſſus occultior. Et ideo ſemp ſeniorum
ſūma diligētia ſunt ſectāda veſtigia. atq3 ad eos cū
cta q̄ in noſtris cordib⁹ oriuntur ſublato confuſio-
nis velamine deferenda:

¶ Confeſſio verecundie ob quā cōfūdimur co-
gitationes noſtras ſenioribus reuelare Ca. xij.

g Ermanus. Occaſionē nobis pnicioſe ve
recundie qua cogitationes malas ſtudea
m⁹ obtegere. ac ſalutari eas patefacere cō
feſſione vereamur. illa pcipue erit cauſa. quā noui-
mus quēdā in ſyrie partib⁹ vt credebaſ pcipuuz ſe
nioꝝ cuidā fratri cogitatiōes ſuas ſimplici ꝯfeſſio
ne ꝓdēti. poſtmodū quadā idignatiōe cōmotū eaſ-
dez grauiter exprobraſſe. Unde fit vt dū eas in no
bis pmim⁹ ac ſeniorib⁹ erubeſcim⁹ publicarſ: curatio
nū remedia cōſequi nequeamus.

¶ Reſponſio de cōfuſiōe calcanda ⁊ periculo nō
condolentis. C. xiij.

m Oiſes. Sicut nō ſunt omnes iuuenes pa
ri mō vel feruentes ſpiritu vel diſciplinis
ac morib⁹ optimis inſtituti: ita ne ſenes q
dem cuncti vno modo vel pfecti poſſunt vel ꝓbatiſ
ſimi reperiri. Diuitie enim ſenuz nō ſunt canicie ca
pitis ſed induſtria iuuentutꝭ ac preteritoꝝ laboruz
ſtipendijs metiende. Que enim nō cōgregaſti inqt

2009 Ministerio de Cultura

in iuuẽtute. quōmodo in ſenectute tua inuenies. Se-
nectus enim venerabilis eſt nō diuturna neqꝫ nūe-
ro annoꝝ cōputata. ¶ Cani enī ſunt: ſenſꝰ hominis
⁊ ſenectꝰ honorabilis: vita imaculata. ¶ Et idcirco
nō omniū ſenioꝝ quoꝝ capita canicies tegit. quoſ-
qꝫ vite longeuitas ſola cōmendat. nobis ſunt imi-
tanda veſtigia vel ſectāda ſeu traditiōes ac moni-
ta ſuſcipienda: ſꝫ eoꝝ quos laudabiliter vitā ſuam
ac ꝓbatiſſime cōperimꝰ in iuuentute ſignaſſe: nec ꝑ-
ſumptionibꝰ ꝓprijs ſed maioꝝ traditionibꝰ inſti-
tutos. Sunt enim nōnulli quoꝝ etiā qđ eſt lugu-
briꝰ maior pars ſine dubio reꝑitur. q in tēpore ſuo
quē ab adoleſcentia ſua cōceperunt atqꝫ ignauia ſe
neſcentes auctoritatē ſibi nō maturitate morū ſed
annoꝝ numeroſitate congrunt. De quibꝰ exꝓ-
bratio illa domini ꝓprie ſatꝭ dirigit p ꝓphetaꝫ. ¶ Et
comederūt alieni robur eiꝰ ⁊ ipſe neſciuit: ſꝫ ⁊ cani
effuſi ſunt in eo. ⁊ ipſe ignorauit. Hos inquā i exē-
pluꝫ iunioribꝰ. nō eoꝝ vite ꝓbitas nec vlla ꝓpoſiti
huiꝰ laudabilis atqꝫ imitanda diſtrictio ſed annoſi-
tas ſola ꝑuexit. Quoꝝ caniciē callidiſſimꝰ inimi-
cus ad deceptiōeꝫ iunioꝝ inꝑiudicata auctoritate
proponēs. etiā illos q ad viā ꝑfectiōis vel ſuis vel
alioꝝ potuerūt monitis incitari. ſubuertere ac deci-
pere exēplis eoꝝ fraudulēta ſubtilitate feſtinat: vl'
in tēpore ſcilicet noxiū vel in letaleꝫ deſpatiōnē eo-
rū doctrinis inſtitutiſqꝫ pducens. ¶ Cuiꝰ rei volens
proferre vobis exemplū auctoris nomine ꝑtermiſ-
ſo. ne nos quoqꝫ illius q pateſacta ſibi fratris vicia
publicauit: ſile aliqd admittamꝰ: reꝫ tantū geſtaꝫ q̄
inſtructionē neceſſariā vobis cōferat paucis expo-
naꝫ. ¶ Cū igit ad ſenē quēdaꝫ nobis optime co-
gnituꝫ qdam nō ignauiſſimoꝝ iuuenū ꝑfectꝰ ſui et
curatiōis gratia ꝑuexiſſet. ⁊ carnalibꝰ incentiuis ac
fornicatiōis ſpiritu ſemetipſuꝫ ingetari ſimpliciter
prodidiſſet. cōſolationē credēs laboribꝰ ſuis orōne
ſenis ⁊ remedia cōceptꝭ vulneribꝰ repturū: ille ama-
riſſimis eū verbis excipiens. ita ſuis ecōtrario cor-
reptionibꝰ aſperauit. miſerabileꝫ ꝓnuncians ⁊ indi-
gnū nec monachi nomine ac religiōe cēſendū q po-
tuerit huiuſmodi vicio ⁊ cōcupiſcentia titillari: ita
ſuis ecōtrario correptionibꝰ vulnerauit. vt eū ſum-
ma deſperatione deiectū meſtumqꝫ admoduꝫ ac le-
tali triſtitia penitꝰ cōſternatuꝫ ſua dimitteret cella.
¶ Cumqꝫ ei in tali merore depſſo. nec iaꝫ de remedio
paſſionis ſed de expletione cōcepte cōcupiſcētie ꝓ-
funda cogitatione tractāti. abbas appollo ꝓtinꝰ oc-
curriſſet. ⁊ viꝫ laboris eiꝰ ⁊ oppugnatiōis vehemē-
tiaꝫ q̄ in corde eiꝰ tacite voluebat. de ꝯtēplatōe vul-
tus. ⁊ intuitꝰ ipſiꝰ deiectiōe cōiectans. cauſaꝫ tante
ꝑturbatiōis ingreret. atqꝫ ille molliter ſe cōpellan-
ti ſeni ne reſponſuꝫ qdeꝫ vlluꝫ poſſꝫ referre. magis
ac magis eū ſentiēs ſenex nō inaniter cauſaꝫ tante
triſtitie ſilentio velle cōtegere. quaꝫ ne vultu qdem
diſſimulare quiſſet: intentiꝰ ab eo cauſas occulti do-
loris cepit ingrere. Quibꝰ ille cōſtrictꝰ pgere ſe ad
vicuꝫ cōfitet: vt qꝛ ſm ſniaꝫ illꝰ ſenis monachꝰ eſſe

nō poſſet. nec refrenare ſtimulos carnis ⁊ ipugna-
tionis remedia cōſeq ꝑualeret. vxorē duceret. ac re-
licto monaſterio reuerteret ad ſeculuꝫ. Quē ſenex
appollo blanda ꝯſolatiōe demulcēs. ſeſeqꝫ aſſerēs
iiſdē quotidie incentiuoꝝ ſtimulis atqꝫ eſtibꝰ agita-
ri. ⁊ idcirco nō debere euꝫ ꝑſus in deſpatiōnē cōci-
dere: nec mirari ſup ipugnatiōis ardore. q nō tā la-
boris ſtudio q̄ miſericordia dñi ⁊ gratia vinceret.
vniꝰ tantū diei ſup dilatiōe ruine diſpoſite. ab eodē
popoſcit inducias. ⁊ vt reuerteret ad ſuā cellulam
deprecatꝰ. ad mōaſteriū predicti ſenis illico tota fe-
ſtinatione ꝑrexit. ¶ Cumqꝫ eideꝫ ꝓximaſſet. expanſis
manibꝰ orōnē cū lachrymis fundēs: ꝯuerte ait dñe
q occultaꝝ viriuꝫ ⁊ infirmitatꝭ humane ſolꝰ arbiter
pius ac ſecretꝰ es medicꝰ. ipugnationē illiꝰ iuuenis
in ſeneꝫ iſtū vt cōdeſcēdere infirmitatibꝰ laboranti-
um ⁊ cōpati fragilitati iunioꝝ vl' i ſenectute docea-
tur. ¶ Cumqꝫ ille hanc ꝑcē cū gemitu ꝯcluſiſſet: cer-
nit ethiopeꝫ terrū cōtra illiꝰ cellulaꝫ ſtantē. atqꝫ ad-
uerſus euꝫ ignita iacula dirigentē. Quibꝰ cū fuiſſet
ille ꝓtinꝰ ſauciatꝰ. ꝓgreſſus e cella. ⁊ huc illucqꝫ ve-
lut amens ⁊ ebriꝰ curſitaret. atqꝫ egrediens ⁊ igre-
diens iaꝫ cōtinere ſe in ea nō poſſet: eadeꝫ via cōci-
tus pergere cepit. qua meſtus iuuenis ille diſceſſe-
rat. Queꝫ abbas appollo velut amentē factū ac q-
buſdam furijs agitari cōſpiciens. intellexit ignituꝫ
diaboli teluꝫ quod viderat ab illo directū i eiꝰ corđ
fuiſſe defixuꝫ. illamqꝫ in eo cōfuſionē mentꝭ ac ꝑtur-
bationē ſenſuuꝫ itolerandis eſtibꝰ operari: accedēſ-
qꝫ ad euꝫ quo inquit ꝓperas. aut que nā te cauſe ſe-
nilis illiꝰ atqꝫ inolite grauitatꝭ oblitū ita pueriliter
ingerant ac mobiliter curſitare cōpellūt. ¶ Cumqꝫ il-
le prō conſcientie ſue reatu ac turpi exagitatiōe cō-
fuſus. crederet ardoreꝫ ſui pectoris depꝛehenſum. ac
retectis ſeni ſui cordis archanis. nullaꝫ reſpōſiōeꝫ
ꝑcunctanti ſe reddere ꝑſus auderet: reuertere in-
qt ad cellam. tandēqꝫ te intellige vel ignoratuꝫ ha-
ctenꝰ a diabolo vel deſpectū. nec in eorum numero
reputatū. quibꝰ ille quotidie ꝯfligere ⁊ colluctari ꝓ
fectibꝰ eoꝝ ac ſtudijs inſtigat: q vnū eiꝰ i te directū
iaculuꝫ poſt tantā annoꝝ ſeriē quā in hac ꝓfeſſione
triuiſti. nō dicā reſpuere. ſꝫ ne differre qdē vel vno
die ac tolerar quiſti. Quo te ſauciari dñs idcirco ꝑ-
miſit vt ſaltē in ſenecta diſceres cōpati īfirmitatibꝰ
alienis ⁊ fragilitati cōdeſcēdere iuniorum tuis exē-
plis atqꝫ expientia docereris: qui ſuſcipiēs iuuenē
infeſtatione diabolica laborantem. nō modo nulla
conſolatione fouiſti. ſed etiam pernicioſa deſperati-
one deiectū inimici manibꝰ tradidiſti. quātū i te eſt
ab eodem lugubriter deuorādū. quē ſine dubio ne-
quaqꝫ attēptaſſet tā vehementi cōflictu quo te nūc
vſqꝫ eſt appetere dedignatꝰ. niſi forte ꝑfectui eiꝰ in-
uidens inimicus illā virtutē quā animis eius ineſ-
ſe cernebat anticipare ac ꝯuertere ſuis ignitis iacu-
lis feſtinaſſet. proculdubio iudicās fortiorē cui tā-
ta vehementia cōfligere opꝑcium iudicauit. Di-
ſce itaqꝫ tuis exēplis laborantibꝰ condolere. ⁊ peri

2009 Ministerio de Cultura

elitantes nequaꝙ̃ ꝑnicioſa deſperatiõe deterrere. nec duriſſimis ſermonib⁹ aſpare:ſed poti⁹ leni blan daqꝫ ꝯſolatiõe refouere.⁊ ſm̃ ꝓceptũ ſapientiſſimi Salomonis eruere eos q ducunt ad morte.⁊ redi mere eos q interficiunt:noſtriqꝫ ſaluatoris exẽplo harundinẽ quaſſatã nõ cõterere ⁊ linũ fumigãs nõ extinguere.illamqꝫ a dño gratiaꝫ poſtulare.vt ipſe quoqꝫ fiducialit̃ valeas ope ac veritate dicere. Do min⁹ dedit mihi linguã eruditã vt ſciã ſuſtẽtare euꝫ qui lapſus eſt verbo.nullus.n.poſſet iſidias inimi ci ſufferre ſeu carnales eſtus naturali quodãmodo igne flagrãtes vel extĩguere vel reprimere.niſi gra tia dei.vel iuuaret fragilitatẽ noſtrã vel ꝓtegeret vl̃ ſua miſericordia cõmuniret. Et idcirco ſalutaris hu ius diſpenſatiõis ratione finita.qua vel illum iuue nem ꝑniciosis eſtib⁹ domin⁹ liberare vel de ĩpugna tionis vehemẽtia ⁊ cõpatiẽdi affectu te voluit eru dire.cõmunib⁹ cũ ꝓcib⁹ iplorem⁹.quo flagellũ iſtõ qđ vtilitatꝫ gratia dñs inferre dignat⁹ eſt hactenus iubeat tẽperari .ipſe.n.dolorẽ facit ⁊ rurſuꝫ medet̃: ꝑcutit ⁊ man⁹ ei⁹ ſanãt:ipſe humiliat ⁊ exaltat:ipſe occidit ⁊ viuificat:deducit ad infernuꝫ ⁊ reducit:⁊ ignita diaboli iacula que me arbitro tibi ꝑmiſit iſti gi.redũdãte diuino ſpirit⁹ ſui rore reſtiguat. Quaꝫ tẽptationẽ licet eadẽ celeritate qua inferri eam dñs paſſus eſt ad vnã ſenis orõnẽ ſua pietate rurſus ab ſtulerit:hoc tamẽ euidẽter expimẽto docuit nõ mõ nõ exprobrari patefacta cuiuſqꝫ vicia debere ſꝫ ne diſſimulare qdem laborantꝗ dolorẽ ſeu leuiter ꝓte rire. Et idcirco nequaꝙ̃ nos vni⁹ ſenis ſiue pauco rum vel impitia vel leuitas ab illa ſalutari quã pre diximꝰ via ⁊ traditiõe maioꝝ deterreat ⁊ excludat quorũ canicie ad deceptionẽ iuniorũ callidiſſimus abutit̃ inimicus:ſed abſqꝫ vllo cõfuſionis opimen to omnia debent ſeniorib⁹ reuelari.atqꝫ ab eis vel remedia noſtris vulnerib⁹.vel exẽpla cõuerſatõis ac vite fiducialiter ſumi. In quib⁹ parẽ opeꝫ ⁊ ſimi lem experiemur effectũ.ſi nihil penit⁹ affectare nr̃o iudicio ac ꝓſumptione tẽptemus.

De vocatione Samuelis. Cap.xiiij.

o Eniqꝫ intantuꝫ placita deo hec ſnĩa com probat̃ vt etiã ſcripturis ſanctis hanc eã dem inſtitutionẽ nõ ocioſe reperiam⁹ inſ̃ ram:ita vt puerũ Samuelẽ iudicio domini preele ctuꝫ.ſua nollet ꝑ ſemetipſum diuini colloquij diſci plina domin⁹ erudire ſed recurrere ſemel ⁊ iteꝝ pa teretur ad ſenem.eumqꝫ quẽ ad ſuũ vocabat allоq um.etiã illi⁹ qui offenderat deuꝫ dũmõ ſenioris do ctrina vellet inſtitui.⁊ quẽ ſua vocatiõe digniſſimũ iudicarat.ſenioris mallet inſtitutõe formari:vt.ſ.⁊ illi⁹ q ad diuinũ miſteriũ vocabat̃ ꝓbaret̃ hũilitas. ⁊ iũiorib⁹ forma ſubiectiõis hui⁹ ꝓponeret̃ exẽplo.

De vocatione pauli apoſtoli. C.xv.

p Aulum quoqꝫ ꝑ ſemetipſum vocans ⁊ al loquens chriſtus.cũ poſſet ei ꝑfectõis vi am reſerare cõfeſtim.nequaꝙ̃ facit:ſed di rigit illum ad Ananiam ⁊ ab eo iubet viam verita tis agnoſcere dicens. Surge ⁊ ingredere ciuitateꝫ ⁊ ibi tibi dicetur qđ te oporteat facere. Mittit ita qꝫ ⁊ hũc ad ſenioreꝫ.eũqꝫ illius potius doctrina ꝙ̃ ſua cenſet iſtitui:ne.ſ.quod recte geſtũ fuiſſet i pau lo.poſteris maluꝫ ꝓſumptionis ꝓberet exẽplũ:dũ vnuſqſqꝫ ſibimet ꝑſuaderet.ſimili mõ ſe quoqꝫ dẽbe re dei ſoli⁹ magiſterio atqꝫ doctrina poti⁹ ꝙ̃ ſenioꝝ inſtitutiõe formari. Quã ꝓſumptionẽ omnimodis deteſtandũ etiã ipſe apoſtolus nõ ſolum litteris ſꝫ etiam opere atqꝫ exẽplo docet.ob hoc ſolũmõ ſe aſ ſerens hieroſolymã ꝯſcendiſſe.vt euangeliũ quod comitãte gratia ſpiritusſancti cũ poteſtate ſignorũ ⁊ ꝓdigioꝝ gentib⁹ ꝓdicabat.cuꝫ ſuis coapoſtolis ⁊ anteceſſorib⁹ priuata quodammõ ac domeſtica exa minatione conferret:⁊ cõtuli inquiẽs cũ illis euan geliũ quod ꝓdico inter gẽtes ne forte in uacuũ cur rerem aut cucurriſſeꝫ. Quis ergo tã ꝓſumptor ⁊ ce cus ſit qui ſe audeat ſuo iudicio ac diſcretioni com mittere.cũ vas electionis indiguiſſe coapoſtolorũ ſuorum ſe collatiõe teſtet̃. Unde maniſeſtiſſime cõ probatur.ne a domino quidem viam ꝑfectõis quẽ piã ꝓmereri:qui habẽs vnde valeat erudiri.doctri nã ſenioꝝ vel inſtituta cõtempſerit:paruipẽdẽs il lud eloquiũ quod oportet diligentiſſime cuſtodiri Interroga patrẽ tuũ ⁊ annũciabit tibi ſeniores tu os ⁊ dicent tibi.

De appetenda diſcretione. Ca.xvi.

o Mni igit̃ conatu debet diſcretiõis bonũ virtute humilitatꝗ acqri:q̃ nos illeſos ab vtraqꝫ poteſt nimietate ſeruare. Uet⁹ nã qꝫ ſententia eſt. idest nimietates equales ſunt. Ad vnũ.n.finẽ nimi etas ieiunij ⁊ voracitas peruenit:eodemqꝫ diſpen dio vigiliaꝝ ĩmoderata cõtinuatio monachũ.quo ſomni grauiſſimi torpor inuoluit. Naꝫ ꝑ exceſſum cõtinẽtie debilitatũ queqꝫ ad illuꝫ ſtatuꝫ reuocari neceſſe eſt in quo negligens qſqꝫ ꝑ incuriaꝫ detine tur:ita vt frequẽter quos per caſtrimargiã decipi nĩ potuiſſe cõſpexim⁹.per ĩmoderationẽ ieiunioꝝ vi derim⁹ fuiſſe deceptos. Atqꝫ ad eandem quã vice rant paſſiõeꝫ infirmitatꝗ occaſiõe fuiſſe collapſos. Uigilie quoqꝫ ⁊ ꝑnoctationes irrationabiles die cerũt.quos ſõn⁹ ſuꝑare nĩ potuit. Quapp ſꝫ apoſto lum ꝑ arma iuſtitie q̃ a deſtris ſunt ⁊ a ſiniſtris re cto moderamine trãſeundũ eſt:⁊ ita inter vtraſqꝫ nimietates diſcretiõe moderante gradiendũ eſt.vt nec traditũ cõtinentie tramitem aquieſcamus ex cedere.nec rurſum remiſſione noxia in gule vẽtriſ qꝫ deſideria concidamus.

De imoderatis ieiunijs ⁊ vigilijs. Cap.xvij.

e Tenim memini me frequenter ita appeti tuꝫ cibi penitus reſpuiſſe.vt duobus die bus ac tribus refectione dilata ne memo ria quidem vllius edulij meam interpellauerit mẽ tem:⁊ rurſus ab oculis meis ita ſomnuꝫ diaboli ĩ pugnatõe ſubtractũ vt plures noctes ac dies pau lulum quid ſomni meis oculis a domino precarer

2009 Ministerio de Cultura

infundi: grauiuſq; me periclitatū ſomni cibiq; faſtidio q̄ ſoporis ⁊ caſtrimargie colluctatiōe perſenſi. Itaq; ſicut feſtinandū nobis eſt ne appetitu corporee voluptatꝭ in diſſolutionē noxiā dilabamur. ⁊ ante preſtitutuʒ temp⁹ vel cibo nos indulgere vel moduʒ ei⁹ ſinam⁹ excedere: ita eſt eſce ſōniq; refectio hora legitima ēt ſi horreat ingerenda. Utrunq; .n. bellum aduerſarij factione cōſurgit. ⁊ pnicioſi⁹ cōtinētia immoderata q̄ ſaturitas remiſſa ſupplātat. Ab hac nanq; ad menſuraʒ diſtrictiōis intercedēte cōpunctiōe ſalubri conſcēdi poteſt: ab illa non poteſt.

¶ Interrogatio de cōtinentia vel refectionis mēſura. Cap. xviij.

g Ermanus. Quis igitur eſt ꝯtinentie modus quē equo moderamine retinētes iter vtranq; nimietatē illeſi tranſire poſſim⁹.

¶ De optimo cibi quotidiani modo. Ca. xix.

m Diſes. Sup hac re iter maiores noſtros frequenter nouim⁹ habitum fuiſſe ſermonē atq; magnope tractatuʒ. Naʒ diſcutiētes cōtinētias diuerſoꝝ q vel ſolis leguminib⁹ vel oleribus tantū vel pomis vitā iugiter exigebāt. prepoſuere cunctꝭ illis refectionē ſicci panis cui⁹ eqſſimū moduʒ in duob⁹ parimarijs ſtatuerūt: quos paruulos panes vix libre vni⁹ pond⁹ habere certiſſimum eſt.

¶ Obiectio de facilitate cōtinētie que duob⁹ parimacijs ſuſtinetur. Cap. xx.

g Erman⁹. Quod nos gratanter amplexi: reſpondim⁹ hunc modū nos minime pro cōtinētia reputare: qppe qui integrū eum nequaq̄ poſſem⁹ inſumere.

¶ Reſpōſio d̄ vtute ⁊ mēſura ex pte ꝯtinētie. c. xxi.

m Diſes. Si vultis experire viʒ ſtatuti hui⁹ modū iſtuʒ iugiter retinete. adiectiōeʒ nullam die dominico vel ſabbato indulgētes neq; interduʒ quoddaʒ coctiōis pulmētum ſub aliqua aduenietiuʒ fratrū occaſione ſumētes: quib⁹ refecta caro nō ſolū minore quantitate dieb⁹ reſiduis poterit ſuſtentari. verū etiaʒ totā refectioneʒ ſine labore differre. illoꝝ ſcilicet ciborū quos extrinſecus ſumpſerit adiectione ſuffulta. Quod nullo mō facere nec refectionē panis differre in dieʒ poſteruʒ preualebit: quiſq; fuerit ſemp ꝑdicte mēſure quātitate contentus. Eteniʒ memini ſeniores noſtros quod nos quoq; retineo frequēter fuiſſe ppeſſos: cū tanto labore ac difficultate hanc parſimoniā ſuſtētaſſe. tantaq; vi atq; inedia predictā cuſtodiſſe mēſurā. vt inuiti quodā modo nec ſine gemitu atq; triſtitia hunc finem ſibi refectionis imponerēt.

¶ Qui nam generalis continentie ac refectionis modus ſit. Cap. xxij.

g Eneralis tamen hic continētie mod⁹ ē vt ſecunduʒ capacitateʒ viriuʒ vel corporis vel etatis tantū ſibimet cibi vnuſqſq; concedat. quantū ſuſtētatio carnis nō quantū deſiderium ſaturitatis expoſcit. In vtraq; eni parte ſuſtinebit maximuʒ detrimētuʒ: quiſqs inequalitatē tenēs nunc ventrē ieiunioꝝ ariditatē cōſtringit nunc eſcaruʒ nimietatē diſtendit. Ut enim mens cibi inanitate laſſata pdit orationuʒ vigorē. dum carnis laſſitudine nimia ꝑgrauata cōdormitare cōpellit: ita rurſuʒ nimietate voracitatis oppreſſa emittere ſuas ꝑces ad deum puras leueſq; nō poterit. Sed nec caſtimonie quideʒ ipſi⁹ puritatē indirupta valebit iugitate ſeruare. dum ei etiam dieb⁹ illis quib⁹ carnem acriore videtur continētia caſtigare. ꝑterita cibi materia quāuis ad preſens defecto ſit corpore ignē carnalis cōcupiſcentie ſubminiſtrat.

¶ Queadmodum abundantie humorum genitalium caſtigentur. Ca. xxiij.

n Am quod ſemel p eſcaꝝ abundantiā concretum fuerit in medullis. neceſſe eſt egeri atq; ab ipſa nature lege ꝑpelli: q̄ exuberātiaʒ cuiuſlibet humoris ſuꝑflui velut noxiaʒ ſibi atq; contrariā in ſemetipſa reſidere non patiť. Ideoq; rationabili ſemp ⁊ equali ē corp⁹ noſtrū ꝑſimōia caſtigandū. vt ſi naturali hac neceſſitate cōmorātes in carnē oīmodis carere nō poſſum⁹. ſaltē rari⁹ nos ⁊ nō ampli⁹ q̄ trina vice reſpſos iſta colluuione toti⁹ anni curſus inueniat. Qd tñ ſine vllo prurītu gerus egerat ſopor. nō fallax imago index occulte voluptatis eliciat. Quāobreʒ hec eſt tēperata quaʒ dixim⁹ cōtinentie equalitas atq; mēſurata q̄ patrum quoq; iudicio cōprobať. vt quotidianā panis refectionē quotidiana comiteť eſuries: in vno eodemq; ſtatu animaʒ piter corpuſq; ꝯſeruans. nec ieiunij fatigatōe ꝯcidere. nec grauari mentē ſaturitate pmittens. Tanta nanq; frugalitate finitur vt interdum ſe poſt veſperaʒ nec ſentiat aut meminerit refeciſſe.

¶ De labore equalis refectōis ⁊ de fratris beniamin edacitate. Ca. xxiiij.

e T in tantū hoc nō ſine labore pficitur. vt malint hi q pfectionē diſcretiōis ignorāt. ēt biduo ꝑtelare ieiunia: idq; qd hodie ſūpturi fuerāt in craſtinū reſuare. dūmō ad refectōeʒ ꝑuenientes deſiderata ſatiete potiant. Quod nup beniamin ciueʒ veſtruʒ pertinaciter tenuiſſe ꝯgnoſcitꝭ. qui ne quotidie parimacia duo percipiēs equali caſtigatione continuataʒ parcitatē iugiter retentaret: maluit biduana ieiunia ſemp ꝯtinuare. dummō ad refectionē veniens duplicata menſura repleret ventris ingluuiē. Nam id qd biduo fuerat pcepturus differens. vno die abſolutionē ieiunij poſt biduum pariter inſumebat: vt quatuor parimacia comedens deſiderata ſaturitate gauderet: ⁊ expletionē ventris ſui biduano ieiunio quodāmō cōpararet. Qui obſtinatione ⁊ ꝑtinacia mentꝭ ſue diffinitionibus poti⁹ ꝑprijs q̄ ſenioꝝ traditionib⁹ acqeſcēs: q̄li ſine ſuū ꝑpoſitū terminarit. ꝑculdubio meminiſtis. Siquidem relicta heremo. rurſus ad inanē philoſophiā mūdi hui⁹ ac vanitatē ſeculi deuolut⁹: ꝑdictā ſniam ſenioꝝ ſui caſus ſignauit exēplo: ruinaq; ſua cunctos docuit. neminē ſuis morib⁹ deditū. vel ꝑpo iudicio ꝯfidētē. ꝑfectōis culmē aliqñ poſſe cō-

2009 Ministerio de Cultura

ſcēdeꝛ. ſ; nec diaboli qdē ꝑniciosas illuſiōes euadre.
¶ Interrogatio quō vna ſemꝑ eademq̃ menſura
ſeruetur. Cap. xxv.
g Erman⁹. Quomō igit a nobis hic mod⁹
indirupte valebit cuſtodiri. na; non nun/
q̄ hora nona ſoluta ia; ſtatione ieiunij ſu/
ꝑuenientib⁹ fratribus neceſſe eſt eoꝝ obtentu. aut
adijci aliqd ad ſtatuta; ſolitamq̃ mēſurā. aut certe
hūanitatē quā iubemur oib⁹ exhibere pēit⁹ abdicari.
¶ Reſpōſio de ñ excedēdo refectōis mō. C. xxvi.
m Oiſes. Vtraq̃ vno mō ac ſolicitudie pa/
ri cōuenit obſeruari. Na; ꝛ menſuram ci/
bi cauſa continētie ac puritat̨ cum oi ſcru/
pulo cuſtodire debem⁹ ꝛ humanitatē atq; adhorta/
tionē aduenientib⁹ fratrib⁹ charitatis obtentu ſimi/
liter exhibere: qa ſat̨ abſurdu; eſt vt fratri imo xp̄o
menſa; offerens nō cū eo cibum pariter ſumas. aut
ab ei⁹ refectione te facias alienu;. Itaq; in neutra ꝑ
te reprehenſibiles inueniemur. ſi hec a nobis cōſue/
tudo teneatur: vt hora nona de duob⁹ paximacijs q̄
nobis canonica menſura iure debeṫ. vno paxima/
cio prelibato. aliū hui⁹ expectatiōis gratia in veſpe
ram reſeruem⁹ que; ſi ſuperuenerit qſpiam fratru;
cu; ipſo pariter inſumam⁹. nihil conſuetudini ſolite
amplius adiungentes: ꝛ hac diſpenſatiōe nequaq̄
fratris nos contriſtabit aduent⁹ qui nobis debet eē
gratulabilis. Siquidem ita humanitat̨ exhibemus
obſequia. vt nihil a rigore continentie relaxem⁹. Si
vero nullus aduenerit hunc quoq; velut de canoni
co modo debitū nobis libere inſumem⁹. qua parci/
tate nec ſtomach⁹ veſpe poterit aggrauari: quippe
hora nona vno paximacio ia; premiſſo: quod plerū
q̃ his qui diſtrictiorē abſtinētiā ſe tenere credētes.
tota; refectionē ad veſperā differunt. euenire conſu
euit. na; recens eſce perceptio ta; in veſꝑtinis q̄; in
nocturnis orationib⁹ tenuem leuemq̃ ſenſum nō ſi
nit inueniri. Ideoq̃ cōmodū ſatis ꝛ vtile hora no/
na refectionis temp⁹ indultu; eſt. in quo reficiēs mo
nach⁹ nō ſolū i nocturnis vigilijs leuis ac vacuus
verū ēt in ipis veſꝑtinis ſolēnitatib⁹ digeſto iā cibo
inuenit aptiſſim⁹. Talib⁹ nos beat⁹ moiſes verbis
erudiens hoc nobis ꝑ̄cipuū gemina inſtitutōe con
tulit vt nō ſolu; diſcretiōis virtutē ꝛ gratiā. ſ; ipſi⁹
quoq̃ abrenunciatōis rationē quā penitus ignorā
teſ feruore tantūmodo ſpiritus noſtri ac zelo dei ar
ripuiſſe videbamur incipientes agnoſcere. deiceps
intelligeremus quantū a puritate cordis ꝛ directio
nis linea fuiſſemus in id temporis euacuati abſq̃ vl
la dumtaxat deſtinatione vł fine tendentes. ꝛ quid
principaliter tenere nos oporteret. quidue cauere ſi
militer econtrario deberemus omnimodis ignorā/
tes. illamq̃ pre omnibus definitōe; ſenis veriſſimā
cōprobauimus. nullius artis ſeu diſcipline peritiā
poſſe ſine deſtiationis ratione ſubſiſtere. nec ſine cō/
templatione certi finis attingi.
¶ Explicit collatio ſecunda Abbatis moiſi de di/
ſcretione.

¶ Incipit tertia collatio Abbatis paphnutij d̄ tri
bus abrenunciationibus. Capitulū. i.
i N illo choro ſanctorū qui velut
aſtra puriſſima i nocte mūdi iſti
us refulgebāt. vidimus ſanctum
paphnutiū vice lūinaris magni
claritate ſcie choruſcātē. Hic nā
q̃ preſbiter cōgregationis nr̄e. i.
illi⁹ q̄ in heremo ſcythi morabaṫ
fuit: in qua ita vſq̃ ad extremā durauit etatē vt nun
q̄ e cella quā iunior cepat habitare. q̄q̃ ab eccleſia
milib⁹ qnq̃ diſtabat. ſaltē ad viciniora migrauerit.
nec feſſus annis tanti itineris ſpacio. die ſabbati vel
dn̄ico ventur⁹ ad eccleſiā vexareṫ: ſ; nec vacu⁹ qde;
reuerti exinde ꝯtent⁹ vas aque quā ꝑ totā erat heb
domadā ſumpturus ceruicibus ſuis onerās repor
tabat ad cellam. Cumq̃ nonagenariā exceſſiſſet eta
tem: nunq̄ paſſus eſt ea; iunioru; ſibi labore deſer/
ri. Hic itaq̃ ab adoleſcentia ſua ſcole cenobij tanto
ardore ſe tradidit vt in ea paruo tempore cōmora/
tus ta; ſubiectōis bono q̄ vniuerſaꝝ v̄tutū ſcia ꝑi/
ter ditareṫ. Humilitatis nāq̃ ꝛ obedientie diſcipli/
na. omnes ſuas mortificās volūtates ꝛ ꝑ hāc extin
ctis vniuerſis vicijs cūctiſq̃ virtutib⁹ ꝯſummatis
quas mōaſterioꝝ inſtituta vel antiqſſimoꝝ patru;
doctria fundauit. ſublimioris ꝑfect⁹ ardore ſuccen/
ſus. heremi feſtinauit ſecreta penetrare: vt dn̄o cui i
ter fratrū turbas poſit⁹ inhiebat inſeparabilr̄ hereꝛ
nullo deiceps ab ei⁹ cōtēplatōe hūano cōſortio vel
imagine ſe retrahēte facilı⁹ vnireṫ. Ubi rurſu; tāto
feruore ēt ipſoꝝ anachoretaꝝ v̄tutes ſuꝑans. deſi/
derio ꝛ itētiōe iugis ac diuine illi⁹ theorie. cūctorū
deuitabat aſpect⁹. vaſtiora ꝛ inacceſſibilia ſolitudi/
nis penetrās loca: multoq̃ in eis tp̄e delitēſcēs. vt
ab ipſis quoq̃ anachoret̨ difficulṫ ac rariſſime deꝓ
hēſus. āgeloꝝ quotidiano cōſortio delectari ac per
frui crederet. atq̃ ei merito virtutis huiuſ ab ipſis
inditū fuerit bubali cognomentū.
¶ De ſmone eiuſdē ſenis. ac reſponſiōe nr̄a. c. ij.
b Ut⁹ igiṫ magiſterio iſtitui cupiētes cogita/
tionū ēt ſtimulſ agitati: ad cellā iā die adue
ſperaſcēte peruenim⁹. Qui habito aliquā/
tiſꝑ ſilētio cū ꝓpoſitū noſtrū ꝑ̄dicare cepiſſ; . q̄ ſc;
ꝑria; reliquētes. tot ꝓuīcijs ꝓ amore dn̄i ꝑluſtrat̨
egeſtatē ac vaſtitatē heremi tolerare ꝛ imitari rigo/
rē ꝯuerſatōis illoꝝ tātope niteremur. quē vix ipi q
i eadē neceſſitate atq̃ iopia nati educatiq; ſūt ſuſti/
nerēt: reſpōdim⁹ nos ob id ad ei⁹ doctrinā ac magi/
ſteriū tetēdiſſe vt ibui aliq̄ten⁹ doctrina tāti viri poſ/
ſem⁹ qua; inumeris document̨ ineſſe eide; ſenſera/
mus: non vt illius que tamen in nobis nō eēnt lau/
dibus grauaremur. aut in elatione animi. qua i no/
ſtris quoq; cellulis nonnunq̄ ſuggeſtiōe titillaba
mur inimici. ipſius quoq; ſermonibus inflaremur.
Quamobrem illa nobis potius precabamur inſun
di. quibus compungi vel humiliari. nō qbus nobiſ
metipſis blandiri extolliq; poſſ mus.

2009 Ministerio de Cultura

℄ Propoſitio abbatis paphnutij de tribus vo
cationum generibus ⁊ de tribus abrenuntiatio-
nibus. Ca. iij.

Aphnutius. Tres inqt vocationũ ſunt or
p dines. tres quoq; renũciatões mõachs in
quocũq; vocationis ordine cõſtituto neceſ
ſarias nouerim⁹. Et primã quidẽ cauſaȝ qua tres
eſſe vocationũ ordines dixim⁹. oportet nos diligen
ter iquirere: vt cũ agnouerim⁹ nos ad dei cultuȝ pri
mo gradu vocatiõis aſcitos. ſm eius ſublimitatẽ cõ
uerſatiõis quoq; noſtre cõgruẽtiã tẽperem⁹. Nihil
eni proderit ſublimit̃ inchoaſſe: ſi ſimilẽ pncipijs nõ
exhibuerimus ⁊ finẽ. Nõ ſi etiã vltimo ordine nos
a ꝯuerſatiõe ſeculi extractos fuiſſe cognoſcim⁹: quã
to min⁹ probabili ad religionẽ pricipio videmur in
niti. tãto acri⁹ noſmetipſos ad meliorẽ finẽ ſpiritali
feruore icitare curem⁹. Secũdã quoq; cãȝ trie abre
nunciationis omnimodis noſce nos cõuenit: quia
nullo modo perfectionẽ poterim⁹ attingere. ſi eam
vel ignorauerimus. vel ſcientes nõ contẽderimus
opere conſũmare.

℄ Expoſitio triũ vocationũ. Ca. iiij.

Igit tres hi vocationũ mõi ſpeciali diſti-
t ctione pãdanẽ. pmus ex deo ẽ: ſecũdus per
hominẽ. terti⁹ ex neceſſitate. Ex deo quidẽ
ẽ quotiẽs iſpiratio qdã imiſſa in cor nrm nõnũq̃ et
dormiẽtes nos ad deſideriũ eterne vite ac ſalutꝭ ex-
ſuſcitat. deũq; ſequi ⁊ ei⁹ iherere ꝓceptis cõpũctõe
ſaluberrima cohortaẽ: vt i ſcripturis ſãctis abraaȝ
voce dñica. de genitali ſolo ⁊ totius cognatiõis ſue
affectib⁹. pẽiſq; domo legimus euocatũ dicẽte dño.
Exi de terra tua. ⁊ de cognatõe tua ⁊ de domo p̃is
tui. Quo ẽt mõ beatũ Antoniũ accitũ ẽe cognoui-
m⁹: q occaſionẽ ſue cõuerſiõis a ſola diuinitate pce
pit. Ingreſſus nãq; eccleſiaȝ ibiq; audiẽs in euãge
lio dñm pdicãteȝ. qui nõ odit prẽm ⁊ matrẽ ⁊ filios
⁊ vxorẽ ⁊ agros. iſuper ⁊ animã ſuã nõ põt me⁹ eẽ
diſcipulus: ⁊ ſi vis pfectus eẽ vade ⁊ vẽde q̃ habes.
⁊ da paupib⁹. ⁊ habebis theſaurũ i celo ⁊ veĩ ſeque
re me: preceptum hoc dñi velut ſpecialit ad ſe dire-
ctuȝ cũ ſuma cordis cõpũctiõe ſuſcepit: confeſtiq;
renũciãs cũctis ſequt⁹ ẽ chriſtũ. nulla exhortatõe
neq; doctria hominũ ꝓuocat⁹. Secũdus vocatõis
modus eſt quẽ fieri p hominẽ dixim⁹: cũ vel exẽplis
quorũdã ſãctorũ vel monitis iſtigati ad deſideriuȝ
ſalutis accẽdimur. Quo nõs quoq; gratia domini
retinemus aſcitos. qui predicti viri monitis ac vir-
tutib⁹ incitati huic nos ſtudio ꝓfeſſioniq; tradidi-
mus: quo ordine etiã i ſcripturis ſanctis p moyſen
filios iſrael de afflictiõe egypti legimus liberatos.
Tertius vero vocatiõis modus eſt qui ex neceſſita
te dſcẽdit: cũ nos diuitijs mũdi hui⁹ vl voluptatib⁹
obligati. ingruẽtibus repẽte tẽptationibus que vel
mortis pericula cõminantur vel amiſſione bonorũ
ac proſcriptione percutiunt vel charorũ morte cõ-
pungant. ad dñm quẽ ſequi in rerũ ꝓſperitate cõtẽ
pſimus ſaltẽ iuiti ꝓperare cõpellimur. Cuius vo-
cationis neceſſitatẽ in ſcripturis quoq; ſepiſſime re
perimus. cũ filios iſrael ob merita peccatoꝝ ſuorũ
legim⁹ a domino traditos hoſtibus ſuis: ob quoꝝ
dñatione crudelitateq; ſeuiſſimaȝ rurſus cõuerſos
ad dñm ꝓclamaſſe: ⁊ miſit eis inquit domin⁹ ſalua
torẽ aoth filiũ gera. filiũ gemini. q vtraq; manu vte
baẽ ꝓ dextera. Et rurſuȝ Clamauerũt igt ad dñm
qui ſuſcitauit eis ſaluatorẽ. ⁊ liberauit eos othoniel
filiũ cheneȝ fratrẽ caleph iuniorẽ. Et de talibus in
pſalmo dicitur. Cũ occideret eos tũc querebãt eũ
⁊ reuertebãtur. ⁊ diluculo veniebant ad eũ: ⁊ recor
dati ſunt. quia deus adiutor eorũ eſt. Rurſũq;. Et
clamauerũt ad dñm cum tribularentur: ⁊ de neceſ-
ſitatibus eorum liberauit eos.

℄ Nõ ⁊ deſidioſo vocatio prima non proſit ⁊ ſtre
nuo poſtrema nõ obſit. Ca. v.

X his itaq; trib⁹ modis licet priores duo
e melioribus inniti pncipijs videãtur. non-
nũq̃ tamẽ inuenim⁹ etiaȝ de tertio gradu
qui infimus videtur ac tepidus perfectos viros ac
ſpiritu feruentiſſimos extitiſſe illiſq; cõſimiles qui
optimo principio aggreſſi domini famulatũ reliq̃m
quoq; vitaȝ laudabili feruore ſpiritus exegerunt: ⁊
iterũ de illo ſuperiori gradu plurimos tabefactos
ad vituperabilem fineȝ ſepiſſime recidiſſe. ac perin-
de ſicut illis nihil obfuit q nõ ſuo viderentur arbi-
trio ſed neceſſitatis cõpulſione conuerſi: quippe q-
bus hanc ipſaȝ occaſionẽ qua cõpungerentur domi
ni benignitas procurauit: ita ẽt iſtis omnio nihil ꝓ
fuit ſublimiora cõuerſionis habuiſſe pricipia: q2 nõ
ſtuduerũt reliquaȝ vitam fine congruo terminare.
Nec eni abbati moyſi qui habitauit i loco iſtius he
remi cui calam⁹ nuncupatio eſt. quicq̃ defuit ad p-
fecte beatitudinis meritũ. q metu mortis q̃ ei ꝓpẽ
homicidij crimẽ intẽtabatur ipulſus ad mõaſteriũ
decucurrit: quã ita neceſſitate cõuerſionis arripuit
vt eam i voluntateȝ prompta animi virtute conuer
tens ad perfectõis faſtigia ſũma peruenerit: ſicut etiã
econtrario plurimis quos nominariȝ mẽorare non
debeo nihil profuit domini ſeruitutẽ meliore arri-
puiſſe principio: qui deinceps cordis ignauia ac du
ricia ſubſequente qua ſeniorũ traditiõibus acquie-
ſcere noluerũt. in teporeȝ noxiuȝ. ac in profundum
mortis baratruȝ conciderunt. Quam reȝ in apo-
ſtoloruȝ quoq; vocatione videmus euidenter ex-
preſſam. Quid enim profuit iude apoſtolatus ſub-
limiſſimum graduȝ eodem ordine quo petrus cete
riq; apoſtoli aſciti ſunt voluntarie ſuſcepiſſe: qui vo
cationis ſue pclara principia cupiditatis ac philar
gyrie. peſtifero fine conſũmans. vſq; ad traditionẽ
domini crudeliſſimus parricida prorupit. Aut qd
obfuit paulo q repente cecatus ad viam ſalutis ve
lut inuitus videtur attractus. qui poſtea dominũ
tota animi deuotione ſectatus. initium neceſſitatis
voluntate cõſũmãs. glorioſã tãtis vtutib⁹ vitã imu
tabili fine ꝯcluſit. Totũ ergo i fine ꝯſiſtit i quo põt
quis ⁊ optime conuerſionis initijs dedicatus in-

2009 Ministerio de Cultura

ſerioꝛ per negligētiā reperiri: ⁊ neceſſitate attractꝰ
ad nomē monachi ꝓſitēdū effici per timoꝛeꝫ dei di-
ligentiaqꝫ perfectus.

❡ Expoſitio triū abꝛenunciationū. Cap. vi.

Unc de abꝛenūciatiōibꝰ diſſerēdum ē quas
n tres eē ⁊ patrū traditio ⁊ ſcripturarū ſacra
rū demōſtrat auctoꝛitas. quaſqꝫ vnūquēqꝫ
noſtri omni ſtudio opoꝛtet iplere. Pꝛia ē qua coꝛ-
poraliter vniuerſas diuitias mūdi facultateſqꝫ cōtē
nimꝰ. Secūda qua moꝛes ac vicia affectuſqꝫ pꝛiſti-
nos animi carniſqꝫ reſpuimꝰ. Tertia qua mēteꝫ no
ſtraꝫ de p̄ſentibꝰ vniuerſis ac viſibilibꝰ euocātes. fu
tura tantūmodo ꝯtēplamur. ⁊ ea q̄ ſūt inuiſibilia cō
cupiſcimus. Que tria vt ſimul ꝑficiātur. ad abꝛahā
legimus a dn̄o fuiſſe p̄cepta cuꝫ dicit ad eū. Exi de
terra tua. ⁊ de cognatiōe tua. ⁊ de domo patris tui.
Primū dixit d̄ terra tua. i. d̄ facultatibꝰ mūdi huiꝰ.
opibuſqꝫ terrēis: ſecūdo de cognatōe tua. i. d̄ cōuer
ſatiōe ⁊ moꝛibꝰ vicijſqꝫ p̄oꝛibꝰ q̄ nobis a noſtra nati
uitate coherētia velut affinitate quadā ⁊ cōſangui-
nitate videt̄ eē cognata: tertio de domo patris tui. i.
omni mēoꝛia mūdi huius que oculoꝛū occurrit ob
tutibꝰ. De duobꝰ eni patribꝰ. i. ſiue de illo quē deſe
rere ſiue de eo quē debemus expetere: ita ꝑ Dauid
ex pſona dei caitur. Audi filia ⁊ vide: ⁊ inclina aurē
tuā ⁊ obliuiſcer̄ populū tuū ⁊ domū patr̄ tui. Nā
q̄ dicit audi filia pater vtiqꝫ ē: ⁊ illū cuius domū vl̄
populū monet obliuioni dari patrē nihilominꝰ ſue
filie fuiſſe teſtat̄. Qd̄ ita fit cū moꝛtificati cū xp̄o ab
elemētis huiꝰ mūdi ꝯtēplamur ſꝫ aplꝰ iā non ea q̄ vi-
dent̄ ſed q̄ nō vident̄. que. n. videt̄ tēpoꝛalia ſūt: que
aūt nō vident̄ eterna. Et exeūtes coꝛde de hac tp̄a
li ac viſibili domo in illā domū in qua iugiter erimꝰ
permāſuri: noſtros oculos mētēqꝫ dirigamus. Qd̄
tunc iplebimus. cū i carne ambulātes nō ſm̄ carnē
militare domino ceperimꝰ. illā beati apoſtoli ſēten-
tiā opere ac v̄tute nos quoqꝫ clamātes. noſter autē
municiparꝰ in celis eſt. His tribꝰ abꝛenūciationibꝰ
ꝓpꝛie tres libri ſalomonis aptātur. Naꝫ ꝓuerbia
pꝛime abꝛenūciationi cōueniūt: quibꝰ moꝛes emen
dantur incipientiū. aut terrena vicia reſecātur. Se
cūde abꝛenūciatiōi eccleſiaſtes: vbi vniuerſa q̄ agū
tur ſub ſole vanitas pꝛonūciantur. Tertie canticū
canticoꝛuꝫ: in quo mens viſibilia cūcta tranſcēdēs
v̄bo iā dei ⁊ celeſtiū rerū cōtēplationi cōiungitur.

❡ Queadmodū ſingularū renūciationū ſit appꝛe
hendenda perfectio. Cap. vij.

Uapꝛopter nō multuꝫ ꝓderit pꝛimā nos
q abꝛenūciationē ardoꝛe fidei ſuſcepiſſe: ſi ſe
cundā nō eodē feruoꝛe ac ſtudio feſtinaue
rimus iplere. Et ita cū etiā hāc fuerimꝰ adepti. ad
illā quoqꝫ tertiā ꝑuenire poterimꝰ q̄ de domo pꝛio
ris nr̄i parētis egreſſi. quē ab exoꝛdio natiuitatꝭ nr̄e
ſm̄ veterē hominē ac pꝛiſtinā cōuerſationē. quādo
eramꝰ natura filij ire ſicut ⁊ ceteri. patrē nobis fuiſ
ſe meminimꝰ. omnē mētis intuitū ad celeſtia defle-
ctemꝰ. De quo ēt p̄re ad hieruſalē que veꝛū patrē
deū cōtēpſerat dicit̄. Pater tuus amoꝛreꝰ: ⁊ mater
tua cethea. Et in euāgelio. Uos ex patre diabolo
eſtis. ⁊ deſideria patris veſtri vultis facere. Queꝫ
cū dimiſerimꝰ de viſibilibꝰ ad inuiſibilia trāſmigrā
tes. cū apoſtolo dicere poterimꝰ. Scimꝰ autē qm̄ ſi
terreſtris domꝰ noſtra huiꝰ habitatiōis diſſoluat̄. ꝙ
habitationē habeamꝰ a deo. domū nō manufactaꝫ
eternā in celis. Et illud qd̄ paulo ante cōmemoꝛa
uimꝰ. Noſtra autē cōuerſatio in celis ē. Unde ⁊ ſal
uatoꝛē expectamꝰ dn̄m ieſū chꝛiſtū. qui refoꝛmabit
coꝛpus hūilitatis noſtre confoꝛme coꝛpoꝛi claritatꝭ
ſue ⁊ illud beati Dauid. q2 icola ego ſū i terra ⁊ pe
regrinus. ſicut oēs patres mei. vt ſm̄ dn̄i vocē tales
efficiamur quales illi de quibꝰ hec dn̄s ad patreꝫ in
euangelio loquebat̄. De mūdo hoc nō ſunt: ſicut ⁊
ego nō ſuꝫ de hoc mūdo. Et rurſū ad ipſos aplo̅s.
Si de hoc mūdo eſſetis: mūdus qd̄ ſuū ē vtiqꝫ dili-
geret. Sꝫ q2 de hoc mūdo nō eſtis ſꝫ ego elegi vos
de hoc mūdo. ꝓpterea odit vos mūdus. Huiꝰ ergo
renūciatiōis tertie verā perfectionē tūc merebimur
obtinere. quādo mēs noſtra nullo carnee pinguedi
nis hebetata contagio: ſed peritiſſimis elimatiōibꝰ
expolita ab omni affectu ⁊ qualitate terrena ꝑ ideſi
nētē diuinoꝝ meditationē. ſpiritaleſqꝫ theoꝛias. ad
illa que inuiſibilia ſunt eo vſqꝫ tranſierit. vt circūda
tā ſe fragilitate carnis ac ſitu coꝛpoꝛis ſupernis ⁊ i
coꝛpoꝛeis intēta nō ſentiat: atqꝫ i huiuſmodi rapia-
tur exceſſus vt nō ſoluꝫ nullas voces auditu coꝛpa
li recipiat. nec intuēdis pꝛetereūtiuꝫ hominū imagi
nibus occupetur. ſed ne aſtātes quidē arboꝛū mo-
les. ⁊ ingētes materias ſubiectas oculis carnis aſpi
ciat. Cuius rei fidē atqꝫ virtutē nemo niſi is capiet
ſolus qui hec que dicūtur experiētia magiſtra perce
perit: cuius videlicet ita dn̄s oculos coꝛdis de vni-
uerſis preſentibus auocarit vt ea nō tāqꝫ tranſitu-
ra ſed iaꝫ quaſi non exiſtentia reputans ⁊ velut ina
neꝫ fumuꝫ in nihilum reſoluta cōſpiciat: ambulāſqꝫ
vt enoch ⁊ ipſe cuꝫ deo. ac de humana cōuerſatione
moꝛibuſqꝫ trāſlatus. nullatenus poſſit a quoqꝫ i ua
nitate preſentiuꝫ reperiri. Quod in illo etiā coꝛpo-
raliter factum. lectio geneſeos ita cōmemoꝛat. Am
bulauitqꝫ enoch cuꝫ deo ⁊ nō iueniebatur: quia trā-
ſtulit eum deus. Apoſtolus quoqꝫ ita cōmemoꝛat:
Fide enoch tranſlatus eſt vt nō videret moꝛteꝫ: ⁊
nō inueniebatur quia tranſtulit illuꝫ deus. De qua
moꝛte dominꝰ in euāgelio. Qui viuit inquit ⁊ cre-
dit in me non moꝛietur in eternuꝫ. Quapꝛopter fe
ſtinare debemus ſi perfectioneꝫ verā deſideramus
attingere vt queadmoduꝫ coꝛpoꝛe: parētes: patriā:
diuitias mundi. voluptateſqꝫ deſpeximus: ita etiaꝫ
coꝛde hec oīa relinquētes nulla rurſus ad ea que
dimiſimus cōcupiſcentia reuertamur: ne ſicut de il-
lis ſcriptura cōmemoꝛat. qui educti per moiſen cuꝫ
minime rediſſe coꝛpoꝛe videant̄ coꝛde tamē reuerſi
dicūtur in egyptum: relicto ſcilicet deo. qui eos edu
xerat cuꝫ tanta v̄tute ſignoꝛuꝫ. idola egypti que cō-
tempſerant venerantes. ſicut ſcriptura cōmemo-

2009 Ministerio de Cultura

rat: ꝛ reuerſi ſunt cordibꝰ ſuis in egyptū. dicētes ad
aarō fac nobis deos q̄ ꝓcedāt nos: cum illis ēt pari
ter cōdēnemur. qui i heremo cōmorātes. poſt eſcaꝫ
māne celeſtis deſiderauerūt vicioꝝ fetidos. ac ſor
dide vilitatis cibos: noſq; cuꝫ eis ſimilit̄ ꝓclamare
videamur. Bene nobis erat in egypto. vbi ſedeba-
mus ſup ollas carniū ꝛ comedebamꝰ cepas ꝛ allia.
ꝛ cucumeres ꝛ pepones. Que figura licet i illo pre
ceſſerit populo. tamē nūc quoq; eam quotidie i no-
ſtro ordine ac ꝓfeſſiōe videmꝰ ipleri. Omnis enim
q̄cunq; poſt renūciationē mūdi huꝰ ad antiqua re-
uertit̄ ſtudia. ꝛ ad p̄ſtina deſideria reuocat̄: hec eadē
cuꝫ illis opere ac virtute ꝓclamat dicēs. Bn̄ mihi
erat in egypto. Quoꝝ vereor ne tāta iuenienda ſit
multitudo. quātas tūc ſub moyſe p̄uaricātiū turbas
legimꝰ extitiſſe. Nā cū ſexcētatria milia armatoꝝ
de egypto dinumerētur egreſſa. ex his non ſunt am
plius q̄ duo tantuꝫ terrā repromiſſionis ingreſſi.
Unde feſtinādū nobis eſt. vt a paucis ac rariſſimis
ſumamꝰ exēpla virtutuꝫ: qꝛ ſm̄ illaꝫ quā diximꝰ fi-
gurā. in euangelio quoq; multi vocati. pauci aūt di
cūtur electi. Nihil ergo nobis proderit abrenūcia-
tio corporalis. ꝛ localis ex egypto tranſmigratio. ſi
renūciationē cordis que ſublimior ꝛ vtilior ē nō va
luerimꝰ ſimiliter obtinere. De illa. n. qua diximus
abrenunciatiōe corporali ita pronūciauit apoſtolꝰ.
Si diſtribuero oēs facultates meas i cibos paupe-
rū. ꝛ tradidero corpus meū vt ardeaꝫ: charitatem
aūt nō habuero. nihil mihi ꝓdeſt. Quod beatꝰ apo
ſtolus nūq̄ dixiſſet niſi fieri hoc poſſe ſpū ꝓuidiſſet
vt aliqui facultatibꝰ vniuerſis i pauperū alimēta di
ſperſis. ad pfectionē euāgelicaꝫ ꝛ charitatis arduū
culmē ꝑuenire nō poſſint: quia ſcilicet priſtina vicia
morūq; icontinentiā vel ſuperbiā. vel ipatiētiā do-
minātē in ſuis cordibꝰ retinētes. nequaq̄ ſe ab illis
expurgare curauerit. ꝛ ob id ad charitatē dī q̄ nūq̄
cadit minime valeāt ꝑuenire: quiq; iferiores effecti.
hoc ſecūdo renūciationis gradu. multo minus illū
tertiū qui ꝓculdubio ē ſublimior apprehēdūt. Di
ligētius tamē ēt hoc mēte ꝑpēdite q̄ nō ſimpliciter
dixerit. ſi diſtribuero facultates meas: videret̄. n. de
illo forte dixiſſe qui necdū euangelicū iplēs māda-
tuꝫ. ſibi ex eis ſicut nōnulli tepidoꝝ faciunt aliqd
reſeruaſſet: ſꝫ ſi diſtribuero iqt oēs facultates meas
i cibos pauperū. i. etiā ſi perfecte abrenūciauero di
uitijs iſtis terrēis. Huic quoq; renūciationi aliud
maiꝰ adiūxit. ꝛ tradidero corpꝰ meū vt ardeā: cha
ritatē vero nō habuero. nihil ſum. Ac ſi alijs vbis
dixiſſet. Si diſtribuero i cibos pauperū oēs faculta
tes meas ſm̄ euāgelicū illud mādatū quo dicitur. ſi
vis pfectꝰ eſſe vade vēde oīa q̄ habes ꝛ da pauperi
bꝰ. ꝛ habebis theſaurū i celo. ꝛ veni ſequere me: ita
ſ. abrenūciās vt ex his nihil pēitꝰ mihi reſuē. ꝛ huic
erogatiōi martyriū qḋ quotidie ſuſtineo. exuſtionē
mee carnis adiūxero. ita vt corpꝰ meū tradā ꝓ chri
ſto. ꝛ tn̄ vel ipatiēs. vel iracūdus. vel iuidus vel ſu-
pbꝰ ſim. vel alioꝝ inflāmer iniurijs. vel q̄rā q̄ mea
ſūt. vel ea q̄ mala ſūt cogitē. vel vniuerſa q̄ mihi poſ
ſūt iferri: nō patiēter libēterq; ſuſtineā: nihil mihi ꝓ
derit exterioris hoīs abrenūciatio atq; cōbuſtio. in
teriore adhuc vicijs priſtinis iuoluto: eo q̄ ſimpli-
cē ſubſtātiaꝫ mūdi huius p̄me cōuerſionis feruore
cōtemnēs que nec bona eſſe nec mala. ſꝫ media diffi
nit̄. vicioſi cordis noxias facultates ſimiliter abijce
re nō curari. nec attigi dominicā charitatē q̄ patiēs
q̄ benigna ē: que nō emulat̄: non iflatur: non irritat̄:
nō agit ꝑperā: nō q̄rit q̄ ſūa ſūt: nō cogitat malū:
q̄ oīa ſuffert: oīa ſuſtinet: poſtremo q̄ ſectatorē ſuū
nunq̄ cadere ſinit ſupplantatione peccati.

¶ De proprijs diuicijs in q̄bus ꝯſtat aīe pulchri-
tudo vel feditas. Ca. viij.

f Eſtinare igit̄ debemꝰ oīm iſtātia vt interior
quoq; noſter homo vicioꝝ ſuoꝝ diuitias
q̄s in anteriore cōuerſatōe cōtraxit. vniuer
ſas abijciat atq; diſpgat: q̄ corpori atq; aīe iugit̄ co-
herētes. ꝓprie nr̄e ſūt: ac niſi adhuc i hoc corpore cō
ſtitutis nobis abiecte fuerint ꝛ abſciſe. ēt poſt exceſ
ſū nos nō deſinēt comitari. vt. n. v̄tutes vel ipſa cha
ritas que earū fons ē i hoc ſeculo cōquiſite. poſt finē
quoq; huius vite pulchrū ac ſplēdidū amatorē ſuū
reddunt: ita vicia obfuſcatā q̄dāmodo mētē colori
bꝰ tetris. ad illā perēnē. cōmorationē iſectamq; tran
ſmittunt. Pulchritudo. n. vel feditas aīe: virtutuꝫ
ſeu vicioꝝ gignit̄ qualitate. Ex q̄bꝰ quidā atractꝰ
color. ſplēdidā eā deo reddit ac pulchrā. ita vt a ꝓ-
pheta mereāt̄ audire: ꝛ cōcupiſcet rex decorē tuū:
aut certe atrā fetidā atq; deformē. ita vt ipſū fetorē
ꝓprie feditatis ipſa confiteatur ꝛ dicat. Cōputrue
runt ꝛ corrupte ſunt cicatrices mee a facie inſipien-
tie mee. Ipſe quoq; dn̄s ad eā. Quare iquit nō eſt
obducta cicatrix filie populi mei. Et idcirco he ſūt
ꝓprie nr̄e diuitie. q̄ cū aīa iugiter cōmorātur: q̄s no
bis nullus regū. nullus hoſtiū nec conferre poterit
nec auferre. He ſunt ꝓprie diuitie nr̄e quas ne ipſa
quidem mors valebit ab animo ſepare: quibus vel
renunciantes ad perfectioneꝫ poſſumus peruenire
illigati. vel implicati eterna morte percelli.

¶ De tripartito genere diuitiarum. Ca. ix.

t Ripartito eni modo in ſcripturis ſāctis in
telligunt̄ diuitie. i. male: bone: medie. Ma
le quideꝫ ſunt de quibus dicitur. Diuites
eguerūt ꝛ eſurierūt. Et ve vobis diuites qꝛ recepi-
ſtis conſolatiōnē veſtraꝫ. Quas etiaꝫ diuitias pec
catoruꝫ abieciſſe ſūma perfectio eſt. Ad quarum di
ſtinctioneꝫ ſunt pauperes illi qui in euangelio do-
mini voce laudantur. Beati pauperes ſpiritu: q̄m
ipſoruꝫ eſt regnum celorum. Et i pſalmo. Iſte pau
per clamauit: ꝛ dominus exaudiuit eū. Et iterum.
Pauper ꝛ inops laudabunt nomen tuum. Sunt
etiam bone quas acquiſiſſe magne virtutis ac me-
riti eſt: quas vir iuſtus poſſidens collaudatur. di-
cente Dauid. Generatio rectorum benedicetur.
Gloria ꝛ diuitie in domo eius: ꝛ iuſtitia eius manet
in ſeculum ſeculi. Et iterum. Redemptio anime

2009 Ministerio de Cultura

viri proprie diuitie eī⁹. De quib⁹ diuitijs ſpiritalibus in apocalypſi dicitur illi qui eas nō habēs vituperabiliter paup̄ ⁊ nudus eſt. Incipiā te īquit euomere ex ore meo. q2 dicis. ꝙ diues ſuȝ ⁊ locuples. ⁊ nullius egeo. ⁊ neſcis q2 tu es miſer ⁊ miſerabilis ⁊ pauper ⁊ cecus ⁊ nudus. Suadeo tibi a me emere aurū ignitū ꝓbatū vt locuples fias. ⁊ veſtimētis albis induaris. ⁊ nō appareat cōfuſio nuditatis tue. Sūt quoqꝫ medie. i. que poſſūt vel bone eſſe vel male. Ad vtrūqꝫ eni ptē pro arbitrio vel q̄litate vtētiū transferūtur. De quib⁹ beatus apl's. Diuitib⁹ ait mūdi huius precipe nō ſublime ſapere. nec ſperare in īcerto diuitiaꝝ: ſed in deo qui preſtat nobis abūde omnia ad fruēduȝ bene facere: facile tribuere: cōmunicare: theſaurizare ſibi fūdamentuȝ bonū in futuruȝ. vt apprehēdant verā vitaȝ. Quas iteruȝ diues ille in euāgelio retinens ac nequaꝙ indigentibus ſubminiſtrās. de cui⁹ micis ſaturari paup Lazarus ante fores eius expoſitus cupiebat: itolerandis gehēne ignibus. ⁊ eterno deputatur ardori.

Nō poſſe quēquaȝ primo tantuȝ renūciationis gradu eſſe perfectuȝ. Ca. x.

b As igitur viſibiles mūdi diuitias relinquentes. nō noſtras ſed alienas abijcim⁹ facultates. ꝙuis eas gloriemur vel noſtro labore q̄ſitas. vel parētum ad nos hereditate transmiſſas. Nihil. n. vt dixi noſtruȝ eſt niſi hoc tantū qđ corde poſſeſſuȝ. atqꝫ anime nr̄e coherēs a nemine pt̄ prorſus auferri. De quib⁹ viſibilibus diuitijs ad eos q illas tanꝙ proprias retentātes cōicare indigētib⁹ nolunt. increpans loqtur chriſtus. Si in alienis fideles nō fuiſtis: qđ veſtruȝ eſt qs dabit vobis. Euidenter igitur has diuitias alienas eſſe nō ſolū quotidiana experiētia docet: verū etiaȝ ſentētia dn̄i ipa appellatione ſignauit. De viſibilibus vero peſſimiſqꝫ diuitijs loquit̄ petrus ad dn̄ȝ. Ecce nos reliq mus omnia. ⁊ ſecuti ſumus te qđ ergo erit nobis. Qui vtiqꝫ nil ampli⁹ quā viliſſima conſciſſaqꝫ retia dimiſiſſe noſcūtur. Que oīa niſi in hac abrenūciatiōe viciorū. q̄ vere magna ⁊ ſūma ē fuerint intellecta. nec precioſū aliqđ inuenimus apl'os reliquiſſe: nec dn̄m habuiſſe ꝑpter qđ illis tantaȝ btitudinis gloriā largiret̄. vt ab eodē mererētur audire. ī regeneratiōe cū ſederit filius hominis ī ſede maieſtatis ſue. ſedebitis ⁊ vos ſuper ſedes duodeciȝ. iudicantes duodeciȝ trib⁹ iſrael. Si igit̄ hi q perfecte terrenas iſtas ac viſibiles abdicant facultates. certis ex cauſis ad illā apoſtolicaȝ charitatē ꝑuenire nō poſſunt. nec illuȝ ſublimioreȝ paucorūqꝫ admodū renūciationis graduȝ tertiuȝ attingere queūt. qđ illi de ſemetipſis iudicare debebūt. q nec primā qdeȝ que perfacilis eſt perfecte arripiētes. atqꝫ antiquas pecuniarū ſuaruȝ ſordes cū infidelitate priſtina retētātes. nudo tantū ſibimet autumant monachoruȝ vocabulo gloriāduȝ. Ergo prima quā dixim⁹ abrenūciatio reruȝ alienaruȝ eſt. ideoqꝫ per ſe ſolaȝ perfectioneȝ renūciāti conferre nō ſufficit niſi peruenerit ad ſcđam. q̄ vere abrenunciatio rerū noſtrarū ē: q̄m adepti expulſiōe oiuȝ viciorū: tertie quoqꝫ abrenunciatiōis faſtigia cōſcendemus: per quā nō ſoluȝ oīa que in hoc mūdo gerūtur vel particulatiȝ ab hominib⁹ poſſidentur. verū etiaȝ ipſaȝ cunctorū elemētoruȝ plenitudineȝ. q̄ putatur eſſe magnifica tanꝙ vanitati ſubiectaȝ. ⁊ mox trāſiturā tranſcendētes animo ac mēte deſpicimus: intuentes dūtaxat ſ3 apoſtolū nō ea que videntur ſed q̄ nō videntur. que eni videtur tēporalia ſūt. que aūt nō videntur eterna: vt ita demū illud ſūmuȝ mereamur audire. qđ dicitur ad abrahaȝ. ⁊ veni in terrā quā tibi mōſtrauero. Per qđ euidenter oſtēditur. ꝙ niſi quis tres ſuperiores illas abrenunciationes īpleuerit. ad quartū hoc ꝑuenire nō poſſit: qđ remūeratiōis ac premij vice talit renūciāti tribuit. i. vt terrā repromiſſiōis mereat̄ ītrare: nequaꝙ ſibi iaȝ vicioꝝ ſpinas ac tribulos germinanteȝ. q̄ poſt expulſioneȝ paſſionuȝ cūctarū puritate cordis ī hoc corpe poſſidet̄: q̄m nō virtus vel induſtria laborātis mōſtrabit ei. ſ3 ipſe dn̄s oſtēſuꝝ ſe eſſe promittit: ⁊ veni inquiēs in terrā quā tibi mōſtrauero. Per qđ manifeſte probat̄ ⁊ initiuȝ noſtre ſalutis dn̄i vocatiōe fieri dicentis. exi de terra tua. ⁊ cōſūmationē pfectiōis ac puritatis ab eodē ſiſr tribui. cū dicit. ⁊ veni in terrā quā tibi monſtrauero. i. nō quā tu ex temetipſo noſce vel īduſtria tua poteris reperire: ſ3 quā ego tibi nō ſolū ignorāti. ſ3 etiaȝ nō inquirēti mōſtrauero. Ex quo manifeſte colligitur ꝙ queadmodū inſpiratione dn̄i ꝓuocati ad viā ſalutis accurrim⁹: ita ēt magiſterio ipius ⁊ illuminatiōe dducti. ad pfectioneȝ ſūme btitudinis ꝑueim⁹.

Interrogatio de libero arbitrio hominis ⁊ gratia dei. Ca. xi.

g Ermanus. In quo ergo liberū cōſiſtit arbitriuȝ. nr̄eqꝫ ꝙ laudabiles ſumus reputat̄ induſtrie. ſi deus ī nobis oīa q̄ ad nr̄aȝ pfectionē tēdūt ⁊ incipit ⁊ conſūmat.

Reſponſio de diſpenſatione diuine gratie manēte arbitrij libertate. Ca. xij.

p Aphnutius. Hoc vos recte mouiſſet ſi ī oi ope vl' diſciplia pricipiū tm̄ eēt ac finis ⁊ ñ ēt q̄dā medietas itereſſet. Itaqꝫ ſicut occaſiones ſalutis diuerſis modis deū cognoſcim⁹ operari: ita nr̄m eſt occaſiōib⁹ a diuinitate cōceſſis. vl' eniti⁹ vel remiſſius famulari. Nā ſicut dei fuit vocātis oblatio. exi de terra tua: ita abrahe fuit exeūtis obediētia. Et queadmodū illud qđ dicit̄. ⁊ veni ī terrā. vt faciat obtēperātis ē opus. ita illud qđ addit̄. q̄m tibi mōſtrauero. iubētis dei vel promittentis ē gr̄a. Certos tamē nos eſſe cōuenit ꝙ omnē virtutē īdefeſſis conatib⁹ exercētes neqꝫ diligentia vel ſtudio nr̄o pfectionē poſſim⁹ attigere: nec ſufficiat hūana ſedulitas laboꝝ merito ad tā ſublimia btitudinis p̄mia ꝑuēire. niſi ea dn̄o nobis coopāte. ⁊ cor nr̄ȝ ad id qđ expedit dirigēte fuerimus indepti. ideoqꝫ debem⁹ cū Dauid orantes momētis ſingulis dicere. Perfice greſſus meos ī ſemit̄ tuis: vt ñ moueant̄

2009 Ministerio de Cultura

veſtigia mea. ⁊ ſtatuit ſupra petrã pedes meos: ⁊ di
rexit greſſus meos. vt nr̃m arbitriũ qđ procliuius
vel ignoratione boĩ. vel oblectatõe paſſionũ fertur
ad vicia. ille inuiſibilis rector mẽtis humane. ad vir
tutũ potius ſtudia cõtorquere dignet̃. Qđ vno ver
ſiculo ꝑ prophetã manifeſtiſſime legim⁹ decantari.
Impulſus verſatus ſũ vt caderẽ: in quo liberi arbi
trij infirmitas deſignat̃: ⁊ dñs ſuſcepit me: rurſũ ad
iutoriũ dñi iunctũ eidẽ ſẽꝑ oſtẽdit̃ quo ne penit⁹ li
bero collabamur arbitrio cũ titubaſſe nos viderit.
porrectiõe quodãmodo manuũ ſuaꝝ ſuſtẽtat atq̃
cõfirmat. Et iterũ. Si dicebã motus ẽ pes meus.
lubrica. ſ. arbitrij facultate. miſcdia tua dñe adiuua
bat me: iterũ mobilitati ſue dei cõiũgit auxiliũ quo
ne moueret̃ pes fidei ſue. nõ induſtrie ꝓprie fuiſſe.
ſed miſcdie dñi cõfitet̃. Et iterũ. Scdm multitudi
nẽ dolorũ meorũ in corde meo. q̃ libero vtiq̃ mihi
naſcebant̃ arbitrio. cõſolationes tue letificauerunt
animã meã: ꝑ tuã. ſ. inſpirationẽ veniẽtes ĩ cor meũ
⁊ reſerãtes cõtẽplationẽ futurorũ bonorũ. q̃ ꝓ tuo
nomie laborãtib⁹ ꝑparaſti. nõ ſolũ abſtulerũt oẽm
anxietatẽ cordis mei. verũ etiã ſũmã leticiã cõtule
rũt. Et rurſũ. Niſi q̃ dñs adiuuit me paulominus
habitauerat in iferno aĩa mea. libero vtiq̃ arbitrio:
ꝑ qđ ſe in iferno habitaturũ fuiſſe teſtatur. niſi dñi
fuiſſ; adiutorio ac ꝓtectiõe ſaluatus. A dño eni nõ
a libero arbitrio greſſus hominis dirigẽtur. Et cũ
ceciderit iuſtus libero dũtaxat arbitrio: nõ collide
tur. Quare: q̃ dñs ſupponit manũ ſuã. hoc ẽ aptiſ
ſime dicere. Nullus iuſtoꝝ ſibi ſufficit ad obtinen
dã iuſtitiã. niſi ꝑ momẽta ſingl'a titubãti eidẽ ⁊ cor
ruẽti fulcimẽta man⁹ ſue ſuppoſuerit diuina clemen
tia. ne proſtrat⁹ intereat penitus cũ fuerit liberi ar
bitrij infirmitate collapſus.

¶ Qđ directio vie nr̃e ex deo fit. Ca. xiij.

n Ec ſane vnq̃ viri ſancti directiõẽ vie qua
gradiebant̃ ad ꝑfectũ ṽtutũ cõſũmationẽ
q̃ tẽdẽtes. induſtria ſe ꝓpria obtinuiſſe te
ſtati ſũt. ſed ea potius a dño cõſequi ꝑcabãtur dicẽ
tes. Dirige me in veritate tua: ⁊ dirige in cõſpectu
tuo viã meã. Alius aũt nõ ſolũ fide. ſed ẽt expimen
to. ⁊ quodãmodo ĩ ipſa rerũ natura hoc ipſũ ſe deꝑ
hẽdiſſe ꝓclamat. Cognoui dñe q̃ nõ ẽ ĩ homie via
eius: nec viri eſt vt ambulet ⁊ dirigat greſſus ſuos.
Et ipſe dñs ad iſrahelẽ. Et dirigã eũ ego inquit vt
abietẽ virẽtẽ: ex me fructus tuus iuentus eſt.

¶ Qđ ſcientia legis magiſterio ⁊ illuminatõe do
mini conferatur: Cap. xiiij.

l Egis quoq̃ ipſius ſciẽtiã nõ lectiõis idu
ſtria. ſed magiſterio ⁊ illuminatõe dei quo
tidie õſiderãt adipiſci. dicẽtes ad eũ. Vias
tuas dñe demõſtra mihi. ⁊ ſemitas tuas edoce me:
⁊ reuela oculos meos. ⁊ cõſiderabo mirabilia de le
ge tua ⁊ doce me facere volũtatẽ tuã: q̃ deus me⁹
es tu. Et iterũ. Qui docet hominẽ ſcientiã.

¶ Qđ itellectus quo mãdata dei poſſim⁹ agnoſce
re ⁊ bone volũtat̃ effect⁹ a dño ꝯdonet̃. Ca. xv.

i Pſũ ẽt itellectũ beat⁹ dauid quo mãdata
dei poſſit agnoſcere. que vtiq̃ ĩ libro legis
nouerat eẽ perſcripta. a dño poſtulat ꝓme
reri dicẽs. Seru⁹ tuus ego ſũ: da mihi itellectũ vt
diſcã mandata tua. Vtiq̃ ⁊ itellectũ ſemel ſibi per
naturã preſtitũ poſſidebat. noticiã. quoq̃ mandato
rũ dei que deſcripta tenebãt̃ in lege. vtiq̃ habebat ĩ
ꝓmptu. ⁊ tñ vt hanc plenius apprehẽdat dñz deꝑ
cat̃: ſciẽs neq̃q̃ ſibimet ſufficere poſſe id qđ ꝑ natu
rã cõditionis ĩſertũ ẽ: niſi quotidiana dñi illumina
tiõe ad intelligẽdã ſpiritualiter legẽ ac mãdata ei⁹
apertius agnoſcẽda. ſenſus ipſius ab eodẽ fuerit il
luſtrat⁹. ipo ẽt vaſe electiõis. hoc qđ dicim⁹ clarius
ꝑdicãte. Deus ẽ. n. qui opatur ĩ nobis: ⁊ velle ⁊ pfi
cere pro bõa volũtate. Quid potuit aperti⁹ dici. q̃
vt ⁊ bonã volũtatẽ nr̃ã ⁊ operis cõſũmationẽ a do
mino in nobis ꝓnũciaret ĩpleri. Et iterũ. Quia vo
bis donatũ ẽ ꝓ chriſto nõ ſolũ vt ĩ eũ credatĩ: ſ; vt
ẽt pro illo patiamini. Hic quoq̃ ⁊ initiũ cõuerſiõis
ac fidei nr̃e ⁊ paſſionũ tolerãtiã donari nobis a do
mino declarauit. Qđ intelligens dauid quoq̃ ſimi
liter orat ſibi hoc ipſũ dñi miſeratiõe cõcedi dicens.
cõfirma deus hoc qđ operat⁹ es in nobis. oſtendẽs
nõ ſufficere ſibi ſalutis pricipia dono dei grãq̃ col
lata. niſi fuerit eadẽ miſeratione ipſius ⁊ quotidia
na opitulatiõe ꝑfecta. Nõ. n. liberũ arbitriũ ſ; dñs
ſoluit cõpeditos. Nõ nr̃a ṽtus: ſ; dñs erigit eliſos:
Nõ lectiõis induſtria: ſ; dñs illuminat cecos. Qđ
grece dicitur. ideſt dñs ſa
piẽtes facit cecos. Non nr̃a cautio. ſ; dñs cuſtodit
aduenas: nõ nr̃a fortitudo: ſ; dñs alleuat ſiue ſuffl
cit oẽs qui corruũt. hec autẽ dicim⁹ nõ vt ſtudiũ no
ſtrũ vel laborẽ atq; induſtriã q̃ſi inaniter ⁊ ſupfluo
ĩpendẽda vacuem⁹: ſ; vt nouerim⁹ nos ſine auxilio
dei. nec adniti poſſe. nec efficaces nr̃os eẽ conat⁹ ad
capeſcẽdũ tã imãne ꝑmiũ puritat̃. niſi nobis adiu
torio dñi ac miſcdia fuerit cõtributũ. Equus. n. pa
rat̃ ĩ diẽ belli. a dño ẽ adiutoriũ: q̃ nõ ẽ ĩ fortitudie
ſua potens vir. Oportet igitur nos ſẽper cũ beato
dauid canere. Fortitudo mea ⁊ laudatio mea. nõ li
berũ arbitriũ. ſed dñs: ⁊ factus ẽ mihi ĩ ſalutẽ. Qđ
doctor quoq̃ gẽtiũ nõ ignorans idoneũ ſe factũ
miniſterio noui teſtamẽti. nõ ſuo merito nec ſudore
ſed dei miſatione ꝓclamat. Nõ q̃ ſumus idonei co
gitare aliq̃d a nobis quaſi ex nobis. ſed ſufficientia
noſtra ex deo eſt. qđ minus latine ſed expreſſius di
ci poteſt. idoneitas noſtra. ex deo eſt. Deniq; ſeq̃t̃.
Qui ⁊ idõeos nos fecit miſtros noui teſtamẽti.

¶ Qđ ipſa fides a dño concedatur. Ca. xvi.

i Ntantũ autẽ vniuerſa que ad ſalutẽ per
tinent apoſtoli ſibimet a domino largita
ſenſerũt. vt ipſã quoq; fidẽ preſtari ſibi
a domino poſtularẽt dicentes. Domine adde no
bis fidem. Plenitudinem eius non libero arbi
trio preſumentes. ſed dei ſibi credẽtes munere con
ferendam. Deniq; docet nos idem auctor ſalutis
humane q̃ ipſa fides noſtra lubrica ſit ⁊ infirma. ⁊

2009 Ministerio de Cultura

nequaꝙ̃ ſibi ſufficiēs niſi fuerit auxilio dñi robora-
ta. dicēs ad petrū. Simon ſimon. ecce ſathanas ex-
petiuit vos vt cribraret vos tāꝗ̃ triticū. ſꝫ ego ro-
gaui p̄rēꝫ meū ne deficeret fides tua. Q̄ꝺ alius in ſe
metipſo ſētiēs fieri ⁊ quodāmodo fidē ſuā īfidelita-
tis fluctibus ad pniciosi naufragij vidēs ſcopulos
perurgeri: ad eūdē dñꝫ auxiliū fidei ſue poſtulans
dicit. Dñe adiuua infidelitatē meā. Intantū itaqꝫ ſe
ſerūt euāgelici ⁊ apoſtolici viri vniuerſa q̄ bona ſūt.
auxilio dñi cōſūmari: vt ne ipſā quidē fidē ſuā cōſiſi
ſint illeſaꝫ ſe poſſe ſuis viribus vel arbitrij libertate
ſeruare. vt hāc vel adiuuari in ſe vel dōari ſibi a dño
poſtularēt. Que ſi in petro ne deficeret dñi egebat
auxilio. qs erit tā preſūptor ⁊ cecus. q ſe erga huius
cuſtodiā quotidiāo dñi credat adiutorio nō egere:
p̄ſertiꝫ cū ipſe dñs in euāgelio hoc ipſū euidēter ex
preſſerit dicēs. Sicut palmes nō pōt fructuꝫ facere
a ſemetipſo niſi ī vite māſerit. ita ⁊ vos niſi ī me mā
ſeritꝭ. Et iterū. Quia ſine me nihil poteſtis facere.
Quā ſit igit ineptū ac ſacrilegū qcꝗ̃ de bōis actibꝰ
noſtre induſtrie ⁊ nō dei gratie vel adiutorio depu
tare. māifeſte ꝓbat dominica ꝓſtāte ſentētia: ſine
ſua opitulatiōe vel inſpiratiōe. ſpirituales fructus ex
hibere neminē poſſe. Omne. n. datū bonū. ⁊ omne
donū pfectū deſurſū ē. deſcēdens a patre luminum.
zacharias quoqꝫ. qꝛ ſiqd boni ipſius ē. ⁊ ſiquid opti
mū ab ipſo. Et ideo conſtāter beatꝰ apoſtolus. qd
igt habes qꝺ non accepiſti. Quod ſi accepiſti quid
gloriaris quaſi non acceperis.

¶ Q̄ꝺ moderatio ⁊ tolerantia temptationum no
bis a domino tribuatur. Ca. xvij.

Ummā quoqꝫ tolerātie. qua tēptatiōes il-
s licitas ſuſtinere poſſimꝰ. nō tā in nr̄a v̄tute
ꝗ̃ in dei miſericordia ⁊ moderatiōe cōſiſte
re. beatus apoſtolus ita ꝓnūciat. Tēptatio vos nō
apprehēdat niſi humana. Fidelis autem deus qui
nō pmittet vos tēptari ſupra id qꝺ poteſtiſ: ſꝫ faciet
cū tēptatiōe etiā exitū vt ſuſtinere poſſitis. Deum
quoqꝫ aptare ſiue cōfirmare animos nr̄os ad omne
opus bonū. ⁊ opari in nobis ea q̄ ſibi ſunt placita.
idē apoſtolus docet. Deus aūt pacis q eduxit ꝺ te
nebris paſtorē magnū ouiū in ſanguine teſtamenti
eterni ieſū chriſtū aptet vos in omni bono. faciens
in vobis qꝺ placeat corā ſe. Q̄ꝺ ēt theſſalonicenſibꝰ
vt eueniat ita p̄catur dicens. Ipſe autēꝫ dñs ieſus
chriſtus ⁊ deus pater noſter q dilexit nos. ⁊ dedit
cōſolationē eternā ⁊ ſpē bonā ī gratia. exhortetur
corda veſtra ⁊ ꝯfirmet in oī ope ⁊ ſermone bono.

¶ Q̄ꝺ perpetuitas timoris domini nobis a domi
no conferatur. Cap. xviij.

Pſiū deniqꝫ timorē dei quo firmiter eū te
i nere poſſimus a dño nobis īfundi Hiere-
mias ꝓpheta ex perſona dei manifeſte te-
ſtaſ ita dicēs. Et dabo eis cor vnū ⁊ viaꝫ vnā. vt ti
meāt me vniuerſis diebus: ⁊ bene ſit eis ⁊ filijs eo-
rū poſt eos. ⁊ faciā eis pactū ſempiternū. ⁊ nō deſi-
nā eis bñfacere. ⁊ timorē meū dabo in corda eoꝝ vt
nō recedāt a me. Ezechiel quoqꝫ. Et dabo eis cor
nouū ⁊ ſpūꝫ nouū tribuā ī viſceribꝰ eorū. ⁊ auferaꝫ
cor lapideū ꝺ carne eoꝝ. ⁊ dabo eis cor carneū. vt ī
p̄ceptꝭ meis āhulēt. ⁊ iudicia mea cuſtodiāt. faciāt
qꝫ ea. ⁊ ſint mihi ī populū. ⁊ ego ſim eis in deum.

¶ Q̄ꝺ initium voluntatis bone ⁊ cōſūmatio eius
a domino ſit. Cap. xix.

Uibus maniſeſtiſſime pdocemur ⁊ initiū
q volūtatis bone nobis domino īſpirāte cō
cedi. cū aut p ſe. aut p exhortationē cuiuſli
bet hominis. aut p neceſſitatē nos ad ſalutꝭ attrahit
viā. ⁊ pfectionē v̄tutū ab eodē ſimiliter condonari:
noſtrū v̄o hoc eē. vt exhortationē auxiliūqꝫ dei vel
remiſſius vel enixius exequamur. ⁊ ꝓ hoc nos vel
remunerationē vel ſupplicia digniſſime ꝓmereri. ꝙ
eius diſpēſatiōi ac ꝓuidētie circa nos benigne colla
te. vel neglexīmꝰ vel ſtuduimꝰ noſtre obedie deuo-
tiōe ꝯgruere. Q̄ꝺ euidēter ī deuteronomio aptēqꝫ
deſcribiſ. Cū inqt introduxerit te dñs deꝰ tuꝰ ī ter
rā quā poſſeſſurꝰ īgredieris. ⁊ deleuerit gētes mul-
tas corā te. etheū ⁊ gergeſeū ⁊ amorreū. chananeū
⁊ pherezeū. eueū ⁊ iebuſeū. ſeptē gētes multo maio
ris nūeri ⁊ robuſtiores te. tradideritqꝫ eas tibi: pcu
ties eos vſqꝫ ad īternitionē. nō ībis cū eis fedꝰ. neqꝫ
ſociabis cū eis cōiugia. Q̄ꝺ igiſ īroducūſ ī terrā
repromiſſiōis. ꝙ delētur gētes multe coram eis. ꝙ
tradūtur ī manus eorū nationes maioris nūeri. ⁊
robuſtiores ꝗ̃ populus iſrael: dei eē gratiā ſcriptu
ra ꝓnūciat. Utrū aūt pcutiat eas iſrael vſqꝫ ad iter
nitionē an reſeruet eas ⁊ parcat. ⁊ nō ieat cū eis fedꝰ.
⁊ vtrū nō ſociet cū eis cōiugia. an n̄ ſociet. ipſorū eē
teſtatur. Quo teſtimonio māifeſte diſcerniſ. qd libe
ro arbitrio. qd ꝟe diſpēſatiōi vel quotidiāo adiuto
rio dñi debeamꝰ aſcribere: ⁊ ꝙ diuine ſit gratie p̄ſta
re nobis ꝓuētus ſecūdos atqꝫ victoriā: nr̄m v̄o eſſe
vt cōceſſa dei bñficia vel itēſius vel ſegnius exequa
mur. Quā rōēꝫ etiā illorū cecoꝝ curatiōe ſatꝭ euidē
ter videmꝰ expreſſaꝫ. Q̄ꝺ. n. trāſijt ante eos ieſus:
diuine ꝓuidētie ⁊ dignatiōis eſt gratia. Q̄ꝺ vociſe
rātur ⁊ dicūt. miſerere nr̄i dñe fili dauid: fidei ipſo-
rū ⁊ credulitatis ē opus. Q̄ꝺ viſū recipiūt oculoꝝ:
diuine miſeratiōis ē munꝰ. Q̄ꝺ aūt etiā poſt pcepti
onē cuiuſlibꝫ muneris tā grā dei ꝗ̃ ratio liberi arbi
trij pſeueret: leproſoꝝ quoqꝫ vocē qui pariter cura
ti ſunt. declarat exēplū. Ex qbus dū vnus p arbi-
trij ſui bonuꝫ gratiarū reſtituit actionē. dñs noueꝫ
īquirens vnūqꝫ collaudās. ſolicitudinem adiutorij
ſui etiā circa īmemores bñficioꝝ ſuoꝝ iugē retinere
ſe mōſtrat. hoc ipſū. n. viſitatiōis ſue donū ē. ꝙ vel
ſuſcipit ⁊ approbat gratū. vel requirit ac reprehen
dit ingratos.

¶ Q̄ꝺ nihil ī hoc mūdo ſine deo geraſ. Ca. xx.

Redere tñ icōcuſſa fide nos cōuenit. nihil
c ſine dō ꝓſus ī hoc mūdo geri. Aut. n. volū
tate eius aut pmiſſu agi vniuerſa fatēdū ē:
vt. ſ. hec q̄ bona ſūt volūtate dei pfici auxilioqꝫ cre-
dātur: q̄ aūt cōtraria ſūt pmiſſu: cuꝫ ꝓ nequicijs ac

2009 Ministerio de Cultura

duricia cõdis nr̃i deſerẽs nos dĩna ꝓtectio. diabolũ
nobis vel ignominioſas corpis paſſiões patiř dña-
ri. Qđ et apl'i vocibꝰ euidentiſſime ꝑdocemur dicẽ-
tis. Propť qđ tradidit illos deꝰ i paſſiões ignomi-
nie. Et iteꝝ. Quia nõ crediderũt deũ habere in no
ticia. tradidit illos deꝰ in reprobuȝ ſenſuȝ: vt faciãt
ea q̃ nõ cõuenit. Ipſe quoq; dñs ꝑ ꝓpheraȝ ait. Et
nõ audiuit ppl'us meꝰ vocẽ meã. ⁊ iſrael nõ intẽdit
mihi. Propť qđ dimiſi eos ſcḋm adinuẽtiones
cordis eoꝝ ambulabũt in adinuentionibus ſuis.

¶ Obiectio ſup liberi arbitrij poteſtate. Cap. xxi.

g Ermanus. Hoc teſtimonium aptiſſime li
berũ demõſtrat arbitriũ quo đ. Si ppl's
meus audiſſet me: ⁊ nõ audiuit ppl's meꝰ
vocem meã. Cũ. n. dicit. ſi audiſſet: oſtendit in pñte
illiꝰ fuiſſe vel acquieſcẽdi vel nõ aqeſcendi iudiciuȝ.
Quomõ igiť nõ in nobis nr̃a ſalꝰ ẽ collocãda. cũ ſit
in nobis. vel audiẽdi vel nõ audiẽdi facultas.

Reſponſio q̇ liberũ arbitrium noſtrum adiutorio
domini ſemper indigeat. Ca. xxij.

p Aphnutiꝰ. Acute qdẽ ꝯſideraſtis hoc qđ
đ. Si audiſſet me: ⁊ nõ attẽdiſtis illum q
ad audiẽtẽ vel ñ audiẽtẽ loqť. nec illđ qđ
ſeqť. Pro nihilo vtiq; inimicos eiꝰ hũiliaſſeȝ. ⁊ ſu-
ꝑ tribulantes eos miſiſſẽ manũ meã. Nemo igitur
hec q̃ ꝓtulimꝰ vt nihil geri ſine dño ꝓbaremꝰ. praua
interptatõe detorquẽs ad defenſionẽ liberi arbitrij
ita ꝑtẽptet aſſumere. vt ab homine gratiaȝ dei ꝓuiſi
onemq; quotidianã velit auferre ꝑ hoc q̇ đ. ⁊ non
audiuit populus meꝰ vocẽ meã. ⁊ iteꝝ. ſi populꝰ meꝰ
audiſſet me. iſrael ſi in vijs meis ambulaſſet ⁊c. ſȝ re
ſpiciat q̇ ſicut liberi arbitrij facultas populi inobe
dientia cõprobať. ita quotidiana circa eũ ꝓuiſio dei
clamantꝭ quodãmodo ⁊ monentꝭ oſtendiť. Cuȝ. n.
dixit. ſi populus meꝰ audiſſet me: priorẽ vtiq; ſe lo-
quutũ eis euidẽter oſtẽdit. qđ fieri a dño nõ ſoluȝ ꝑ
legẽ ꝑſcriptã litteris. verũ ẽt quotidianis monitꝭ ſo-
let. ſcḋm illud qđ ꝑ yſaiã diciť. tota die expandi manꝰ
meas ad pplm nõ credentẽ mihi ſed cõtradicenteȝ.
Utrunq; ergo pt hoc teſtimonio cõprobari qđ đ.
Si populus meus audiſſet me. iſrael ſi in vijs meis
ambulaſſet: pro nihilo vtiq; inimicos eoꝝ humiliaſ
ſeȝ. ⁊ ſuꝑ tribulantes eos miſiſſeȝ manũ meã. nam
ſicut liberũ arbitriũ ꝑ inobedientiã populi demon-
ſtrať: ita diſpenſatio dei ⁊ auxiliũ eius verſiculi ipiꝰ
initio declarať ac fine cũ ſe ⁊ priorẽ loquutũ fuiſſe te
ſtať. ⁊ poſtea inimicos eiꝰ hũiliatuꝝ ſi ab eodẽ fuiſſꝫ
auditꝰ. nos. n. ꝑ hec q̃ ꝓtulimꝰ nõ liberꝝ arbitriuȝ ho
minis volumꝰ ſummouere: ſȝ huic adiutoriũ ⁊ grati
am dei ꝑ ſingulos dies ac momẽta neceſſariã cõpro
bare. His epulis nos ſaginatos paphnutiꝰ e ſua cel
la nõ taȝ alacres q̃ꝫ cõpunctos corde ante medium
noctꝭ emiſit: hoc nobis ꝑcipuũ ſua collatiõe cõferẽs
vt cuȝ abrenunciationeȝ primã tota virtute ac diſci
plina ſcḋm oĩa patrũ iſtituta exequẽtes. ꝑ eandẽ ſolã
attingẽda nobis ꝑfectiõis culmina blãdiremur ici-
ꝑemus agnoſcere necdũ nos cepiſſe monachorũ ve

ſtigia ſõniare. Quippe q de ſa abrenũciatõe paruȝ
qd in cenobijs erudiri. tertiã in qua omnis ꝑfectio
cõtineť. q̃q; illas inferiores duas multꝭ modis exce-
dit. ne audiſſe qdẽ nos antea penitus noſceremus.
¶ Explicit collatio abbatis paphnutij de tribus
abrenunciationibus.

¶ Incipit collatio quarta Abbatis Danielis de
concupia carnis ⁊ ſpiritus. Cap. i.

I Nter ceteros chriſtiane philo-
ſophie viros abbatẽ quoq; vidi-
mus Danielẽ: equalẽ qdẽ i oĩ vir-
tutũ genere. his q in heremo ſcy
thi cõmanebãt. ſȝ peculiariꝰ gra
tia hũilitatꝭ ornatũ. Qđ merito
puritatꝭ ac mãſuetudis ſue a bea
to paphnutio ſolitudinis eiuſdẽ pſbitero ⁊ qdẽ cuȝ
multꝭ iunior eẽt etate. i diaconij ꝑelectꝰ ẽ gradu. In
tm̃. n. eidẽ beatꝰ paphnutiꝰ virtutibꝰ ipſiꝰ aggaude-
bat: vt quẽ vite meritꝭ ſibi ⁊ gratia parem nouerat.
coequare ſibi ẽt ſacerdotij ordine feſtinaret. Siqui
dẽ nequaq̃ ferens in iferiore eũ miſterio diutiꝰ imo
rari. optãſq; ſibimet ſucceſſorẽ digniſſimũ ꝓuidere
ſupſtes eũ pſbiteralis gradꝰ honore ꝓuexit. Qui tñ
prioris hũilitatꝭ ꝯſuetudinẽ ñ omittẽs. nihil vnq̃ ſi
bi illo pſente de ſublimioris ordinis collatiõe dõa-
uit: ſȝ ſemꝑ abbate paphnutio ſpiritales hoſtias of-
ferẽte. hic velut diaconꝰ in prioris miſterij ꝑmãſit offi
cio. In quo tñ beatũ paphnutium cũ talꝭ vir eſſet ac
tantꝰ vt in multꝭ ẽt pſcie gratiã poſſideret. hec ſpes
ſubſtitutõis ⁊ electio valde fefellit. naȝ nõ multo pꝰ
tempore hunc quem ſibi parauerat ſucceſſorẽ deceſ
ſorem premiſit ad deum.

¶ Inqſitio vñ oriať repẽtina cõmutatio mẽtiũ ab
ineffabili leticia in meſtiſſimã animi deiectõeȝ. C. ij.

b Ic igiť beatꝰ daniel ingrẽtibꝰ nobis cur in-
terdũ reſidẽtes in cellula tãta alacritate
cordis. cũ ineffabili quodaȝ gaudio ⁊ exu
berantia ſacratiſſimoꝝ ſenſuũ redũdemꝰ. vt eã non
dicã ſermõe ꝑcurrere. ſed ne ipſe qdeȝ ſenſus occur
rat: oratio quoq; pinguis emittať ac ꝓmpta. ⁊ mẽs
plena ſpiritalibꝰ fructibꝰ preces ſuas efficaces ac le
ues etiam per ſoporem ſupplicans ad deum ſentiat
penetrare: ac rurſum nullis exiſtentibꝰ cauſis tanta
ſubito anxietate repleamur ⁊ irrationabili quodaȝ
merore vt nõ ſolũ noſmetipſos huiuſmodi ſenſibꝰ
areſcere ſentiamꝰ. verum ẽt horreat cella. ſordeat le
ctio. ipſa quoq; inſtabilis ac nutabũda ⁊ quodãmõ
ebria ⁊ grauis emittať oratio: ita vt ingemiſcẽtibus
⁊ conãtibꝰ nobis ad directionẽ priſtinã reduci mẽs
noſtra nõ poſſit: quãtoq; intentiꝰ fuerit reuocata. tã
to vehemẽtiꝰ ad diſcurſus inſtabiles lubrico rapiať
exceſſu: ⁊ ita oĩ ſpiritali fructu reddať effeta. vt nec
deſiderio regni celoꝝ. nec metu gehẽne ꝓpoſito ab
hoc letali quodã ſomno valeat ſuſcitari: ita rñdit.

¶ Reſponſio ſuꝑ ꝓpoſita q̈ſtione. Cap. iij.

2009 Ministerio de Cultura

Ripartita nobis ſup hac quaȝ dicitis ſteri
e litate mẽtis tradita ratio eſt. Aut enim de
negligẽtia noſtra: aut de ĩpugnatõe diabo
li: aut de diſpenſatiõe domini ac ꝓbatiõe deſcendit.
Et de negligẽtia qdẽ: cũ noſtro vicio tepore p̃cedẽ
te indifferẽter noſmetipſos ⁊ remiſſius exhibemus:
per quã deſidiã noxijs cogitationibꝰ paſti. terrã cor
dis noſtri ſpinas ⁊ tribulos facimꝰ germinare. qbuſ
in ea pullulãtibꝰ ꝯſequent efficimur ſteriles: atqꝫ ab
oĩ reddimur ſpiritali fructu ⁊ ꝯtẽplatiõe deſti. De
ĩpugnatiõe vero diaboli: cũ ẽt bonis nõnunq̃ ſtudi
is deditos. callida ſubtilitate mẽtẽ nr̃aȝ irrepẽs: vel
ignorãtes ab optimis ĩtẽtiõibꝰ abſtrahit vel ĩuitos.

¶ Quod diſpenſationis ac ꝓbationis dei duplex
cauſa ſit. Cap. iiij.

Iſpenſatiõis aũt ac ꝓbatiõis dñi duplex
d cauſa ẽ. Pria vt paulisp ab ipſo derelicti.
⁊ mentis nr̃e ſentiamꝰ ĩfirmitatẽ. ⁊ nequa
q̃ ſup p̃cedente puritate cordis q̃ nobis illiꝰ eſt viſi
tatiõe donata poſſimꝰ extolli: ꝓbanteſqꝫ nos ab eo
derelictos. gemitibꝰ noſtris ⁊ induſtria illuȝ leticie
ac puritatꝭ ſtatuȝ recupare nõ poſſe intelligamꝰ. ⁊ p̃
teritã cordis alacritatẽ ñ noſtro ſtudio ſȝ illiꝰ digna
tione nobis fuiſſe infuſaȝ. ⁊ preſertiȝ de ipſiꝰ ruſuȝ
gratia ⁊ illuminatiõe eſſe poſcẽdã. Secũda vero ꝓ
bationis eſt cauſa vt pſeuerãtia nr̃a vel mentꝭ cõſtã
tia ⁊ deſideriũ cõprobet. quaqꝫ ĩtẽtiõe cordis ⁊ orõ
nuȝ inſtãtia. deſerentẽ nos viſitatõeȝ ſancti ſpiritus
requiramꝰ maniſeſtet in nobis: ac pariter agnoſcen
tes quãto labore amiſſuȝ iſtud ſpiritale gaudium ⁊
puritatꝭ leticia cõgratur. ſoliciciꝰ inuentã cuſtodire
ac tenere attentiꝰ ſtudeamus. Quodãmõ eniȝ negli
gẽtiꝰ cuſtodiri ſolet: qcqd credit facile poſſe repari.

¶ Quod ſtudiũ ⁊ induſtria noſtra nihil ſine adiu
torio dei p̃ualeat. Cap. v.

Er que euidẽter ꝓbatur gratiaȝ dei ac mi
p ſericordiã ſemp opari in nobis ea que bo
na ſunt. Qua deſerente nihil valere ſtudi
um laborantis. ⁊ quãtalibȝ annitẽtꝭ ĩduſtria ſine ipſi
us iteꝝ adiutorio ſtatuȝ priſtinuȝ recupare nõ poſ
ſe: illudqꝫ iugiter in nobis ĩpleri. non volentis neqꝫ
currentis ſȝ miſerentis eſt dei. Que gratia nõnũqꝫ
econtrario negligentes ac reſolutos inſpiratõe hac
qua dicitꝭ ſancta. ⁊ abundantia ſpiritualiũ cogitati
onũ viſitare nõ deſpicit: ſȝ inſpirat ĩdignos. exſuſci
tat dormientes. ⁊ illuminat obſeſſos ignorãtie ceci
tate: clementerqꝫ nos arguit atqꝫ caſtigat. infundẽs
ſe cordibꝰ noſtris vt vel ſic de inertie ſomno cõpun
ctione ipſius inſtigati cõſurgere ꝓuocemur. Deni
qꝫ frequenter etiaȝ odoribꝰ vltra omnẽ ſuauitatem
cõpoſitiõis hũane. in his ipſis ſubito viſitationibꝰ
adimplemur: ita vt mens hac oblectatione reſoluta
in quendaȝ ſpiritꝰ rapiatur exceſſum. ſeqȝ cõmora
ri obliuiſcatur in carne.

¶ Qð vtile nobis ſit interdũ a dño ðrelíq. C. vi.

N tantũ vero illuȝ quẽ diximꝰ abſceſſum
i ⁊ vt ita loquar deſertionem dei. beatus
Dauid vtilẽ eſſe cognouit. vt neq̃quã maluerit ora
re ne a deo penitꝰ in nullo relinqueret: hoc eniȝ ſcie
bat incõgruũ eẽ vel ſibi vel humane nature ad quã
libet puenienti pfectionẽ: ſed tẽperari eaȝ potiꝰ dep
catus ſit dicẽs. non me derelinquas vſqꝫ quaqꝫ. Ac
ſi diceret alijs verbis. Scio qꝫ derelinquere ſoleas
vtiliter tuos ſanctos vt probes: aliter enĩ ab aduer
ſario tẽptari nõ poſſunt. niſi a te paulisper fuerint ð
relicti: ⁊ ideo nõ rogo vt nunq̃ me derelinquas. qa
nõ expedit mihi vt nõ vel meam infirmitatẽ ſentiẽs
dicã Bonũ mihi q: humiliaſti me. vel exercitiũ nõ
habeã preliandi: qð ſine dubio habere nõ potero. ſi
mihi ſemp ⁊ indirupte coheſerit ꝓtectio tua: ſuſful
tuȝ nanqꝫ me tua defenſiõe tẽptare diabolus nõ au
debit. illud obijciens ⁊ exprobrãs. vel mihi vel tibi
qð aduerſus athletas tuos ſolet calũnioſa voce ꝓ
ferre: nunqd gratis iob colit deum. nõne tu vallaſti
eũ ac domuȝ eius. vniuerſamqꝫ ſubſtantiã eius per
circuitum. ſed magis peto ne me vſqꝫ quaqꝫ deſeras
Quod grece dicitur. ideſt vſ
qꝫ ad nimietatem. Quantum enim mihi vtile eſt ſi
derelinquas me paulisp ad tẽpus vt ðſiderij mei cõ
ſtantia cõprobet. tantũ noxiũ eſt ſi pro meritꝭ ac de
lictis meis nimiũ me deſerere volueris: q: nulla vir
tus humana ſi diutiꝰ in tẽptatõe tuo deſerat auxilio
ſua poterit cõſtãtia pdurare. ⁊ nõ ꝓtinus aduerſa
rij vel potentia vel factiõe succũbere. niſi tu ipſe qui
es humanaꝝ virtũ cõſciꝰ ac luctaminũ moderator
nõ pmiſeris tẽptari nos ſup id qð poſſumꝰ ſed fece
ris cũ tẽptatiõe et exituȝ vt ſuſtinere poſſimꝰ. Tale
quid ⁊ in iudicũ libro ſup exterminatiõe gentiũ ſpi
ritaliuȝ que aduerſant iſraeli myſtice legimus deſi
gnatũ. he ſunt gentes quas dominꝰ dereliqt vt eru
diret in eis iſraelem. ⁊ haberent cõſuetudinẽ cũ ho
ſtibꝰ preliandi. Et iteꝝ poſt pauca. Dimiſitqꝫ eos
deus vt in ipſis experiretur iſrahelẽ. vtruȝ audirent
mãdata dñi que preceperat patribꝰ eorũ p manum
moiſi an nõ. Quã vtiqꝫ pugnã nõ inuidens deꝰ qe
ti iſraelis nec male eideȝ ꝯſulẽs ſed ſciens eſſe vtiliſ
ſimã reſeruauit: vt huȝ gentiũ ſemp iſtaꝝ impugna
tione deprimit nunq̃ ſe ſentiat auxilio dñi nõ egere
⁊ ob id ſemp in eius meditatiõe ⁊ inuocatiõe perſi
ſtens. nec inerti ocio diſſoluat. nec bellandi vſum et
exercitia virtutꝭ amittat. Freq̃nt .n. quos ſupare nõ
potuerũt aduerſa: ſecuritas ⁊ res ꝓſpere colliſerũt.

¶ De vtilitate eius pugne quã apoſtolus ponit ĩ
colluctatione carnis ⁊ ſpiritus. Cap. vij.

Anc pugnã vtiliter noſtris quoqꝫ mẽbris
h inſertã: etiã in aplo ita legimus. Caro .n.
concupiſcit aduerſus ſpirituȝ. ſpiritꝰ autẽ
aduerſus carneȝ. Hec aũt inuiceȝ aduerſantur ſibi:
vt non quecũqꝫ vultis illa faciatis. Habes ⁊ hic pu
gnam inuiſeratã quodãmodo corpori noſtro: diſpẽ
ſatione domini ꝓcuratã. Quicquid enim generali
ter ⁊ ſine alicuius exceptione omnibꝰ ineſt. quid ali
ud iudicari poteſt. niſi ipſi humane ſubſtantie pꝰ rui
naȝ primi hominis velut naturaliter attributũ. Et

2009 Ministerio de Cultura

qđ vniuerſis congenitum concretūq deprehēditur quomodo nō credendū ſit arbitrio domini nō nocentis ſed conſulētis inſertū. Cauſā vero huiꝰ belli ideſt carnis ꝛ ſpiritꝰ hāc eſſe deſcribit. Vt nō inquit quecūq vultis illa faciatis. Ergo id quod ꝓcurauit deus vt nō poſſet a nobis ipleri ideſt vt nō quecunq volumus faciamus. qđ aliud ſi impleat credi poteſt eſſe q̄ noxium. Et eſt quodammodo vtilis hec pugna diſpenſatiōe dei nobis inſerta: ꝛ ad meliorē nos ſtatū ꝓuocans atq cōpellens. qua pugna ſublata proculdubio pax ecōtrario ꝑniciosa ſucceder.

¶ Interrogatio qđ ſit qđ i capitulo apoſtoli poſt aduerſantes ſibi concupiſcentias carnis ꝛ ſpiritus tertia adijciatur voluntas. Ca. viij.

Ermanus. Licet nobis quedā intellectꝰ
ſ linee iā prelucere videant. tamē q2 necdū poſſumus apl'i ſententiā ad liqdū ꝓuidere: volumus hec nobis aptius explanari. Tres enim res hic indicari videntur. Prima carnis aduerſus ſpiritū pugna: Secunda ſpiritꝰ aduerſus carnē cōcupiſcentia: Tertia voluntas noſtra: que velut media ponit. de qua dicit vt nō q̄cunq vultis illa faciatis. Sup qua re licet vt dixi ſuſpitiōes quaſdam ex his que expoſita ſunt intelligētie colligamꝰ: volumꝰ tamen q2 huius collationis occaſio dedit. aliquid nobis lucidius diſputari.

¶ Reſpōſio de intellectu recte īterroganti. Ca. ix.

Aniel. Diſcernere diuiſiones ꝛ lineas q̄
d ſtionū portio intellectus eſt: ꝛ maxima pars intelligētie eſt ſcire qđ neſcis. Propt' qđ dicitur. Inſipiēti interrogāti ſapiētia reputabitur. Quia licet is qui interrogat vim ꝓpoſite queſtiōis ignoret: tamē q2 prudenter ingrit. ꝛ q nō intelligebat intellexit. hocipſū illi reputat ad ſapientiā: eo q quid neſciret prudenter agnouit. Secundū diuiſionē itaq veſtrā tres res ab apoſtolo nominari videntur: cōcupiſcentia carnis aduerſus ſpiritū: ꝛ ſpiritus aduerſus carnē: quaꝝ aduerſus ſe inuicē pugna hanc videt habere cauſam atq ꝓuentū. vt ea q̄ uolumus facere nequeamꝰ. Quarta igitur ſupereſt cauſa quā minime vidiſtis vos: vt illđ ſcilicet quod volumꝰ faciamus. Nunc ergo opus ē nobis vt prius duaꝝ ꝯcupiſcentiaꝝ vim ideſt carnis ꝛ ſpiritus agnoſcamus: ꝛ ita demū que voluntas ſit noſtra. q̄ inter vtrancq poſita eſt diſcutere valeamus: deinde quid poſſit voluntati nr̄e nō eē ſimiliter diſcernamꝰ.

¶ Quod vocabulū carnis non in vna ſignificatione ponatur. Cap. x.

Ocabulū carnis in ſcripturis ſanctis mul
v tifarie legimꝰ nominari. Nā nōnunq̄ ſignificat hominē integrū ideſt qui ex corpore conſtat ꝛ anima: vt ibi. Et verbū caro factū eſt. ꝛ videbit omnis caro ſalutare dei noſtri. Nōnū q̄ homines peccatores atq carnales: vt ibi. nō permanebit ſpiritus meus in hominibꝰ iſtis: eo q ſint caro. Interdū pro ipſis peccatis ponit: vt ibi. Vos autē nō eſtis i carne ſed in ſpiritu. Et iterū. Caro ꝛ ſanguis. regnū dei nō poſſidebūt. Deniq ſequitur neq corruptio incorruptelā poſſidebit. nōnunq̄ ꝓ agnatione ꝛ ꝓpinquitate: vt ibi. Ecce nos os tuū ꝛ caro tua ſumus. Et apoſtolus. Si quo mō i emulatione inducā carnē meā: ꝛ ſaluos faciam aliquos ex illis. Querendū ergo nobis eſt: ſecundū quā ſignificationē ex his quatuor: carnē hic debeamus accipere. Manifeſtū nanq eſt ſecūdū illud quod poſitū eſt. ꝛ verbū caro factū eſt: vel illud. ꝛ videbit omnis caro ſalutare dei. penitus ſtare nō poſſe: ſed neq ſecūdū illud quod dicit. nō permanebit ſpiritus meus in hominibꝰ iſtis eo q ſint caro: q2 non ſicut ibi abrupte de homine peccatore. ita ꝛ hic ponitur caro. cū dicit. Caro concupiſcit aduerſus ſpiritū. ꝛ ſpiritus aduerſus carnē. Neq enī de rebꝰ ſubſtantialibꝰ loqtur. ſed de actualibꝰ: que in vno eodemq homine vel pariter vel ſingillatī cū quadā temporis viciſſitudine ꝛ mutatione luctantur.

¶ Quid in hoc loco caro ab apoſtolo nominetur: ꝛ qđ ſit concupiſcētia ſpūs. Cap. xi.

Vamobrē in hoc loco carnē nō hominē
q ideſt hominis ſubſtantiā. ſed voluntatē carnis ꝛ deſideria debemus peſſima accipere: ſicut nec ſpiritū qđem aliquā rē ſubſtantialem. ſed anime deſideria bona ꝛ ſpiritualia ſignificare ſentimus. Quē ſenſū idem beatus aplus in ſuperioribꝰ eiuſdē ſententie euidēter expreſſit: ita incipiens. Dico aūt ſpiritu ambulate ꝛ deſideria carnis nō perficietis. Caro enī concupiſcit aduerſus ſpiritū: ſpiritus vero aduerſus carnē. Hec aūt inuicem aduerſant ſibi. vt nō quecūq vultis illa faciatis. Que cū vtraq deſideria ideſt carnis ꝛ ſpiritus in vno eodemq ſint homine. inteſtinū quotidie intra nos geritur bellū: dū concupiſcētia carnis que precipitanter fert ad vicia. his que ad preſentē requiē pertinēt. ꝛ temporalibꝰ delicijs gaudet. Quibꝰ ecōtra cōcupiſcentia ſpiritus aduerſata: ita dſiderat tota ſpiritalibꝰ ſtudijs inherere. vt ēt neceſſarios carnis vſus optet excludere: ſic illis iugit' occupari feſtinans. vt nullam penitꝰ fragilitati eius curā cupiat impartiri. Caro luxurijs ac libidine delectat: ſpiritus ne ipſis qđem naturalibꝰ deſiderijs acqeſcit. Illa concupiſcit ſatiari ſomno: repleri cibo. Hic vigilijs ꝛ ieiunijs ita ſaginatur vt ne ad ipſū quidē neceſſariū vite vſum. ſomnū cibumq velit admittere. Illa cupit exuberare copijs vniuerſis: hic ne ipſius qđem anguſti panis quotidianā ſubſtantiā habere contentus eſt. Lauacris illa niteſcere ꝛ quotidianis adulantiū turmis appetit cōſtipari. hic ſqualore inacceſſibilis heremi paſcit: cūctorumq mortalium preſentiā perhorreſcit. Honoribus illa ꝛ laudibꝰ hominū conſuetur: hic irrogatis ſibi cōtumelijs iniurijſq letatur.

¶ Que ſit volūtas noſtra q̄ inter cōcupiſcentiam carnis ꝛ ſpiritꝰ ponitur. Ca. xij.

Nter has igitur vtraſq concupiſcentias
i anime voluntas in medirullio quodā vi

2009 Ministerio de Cultura

tuperabilioꝛe conſiſtens. nec vicioꝛuꝫ flagitijs oble
ctatur. nec virtutuꝫ laboꝛibꝰ acquieſcit: ſic querens
a paſſionibus carnalibꝰ temperari. vt nequaꝙ̃ velit
doloꝛes neceſſarios ſuſtinere. ſine quibus virtutes
ſpiritus nequeunt poſſideri: abſqꝫ caſtigatione car-
nis caſtimoniaꝫ cupiens coꝛpoꝛis obtinere: ſine vi-
giliaꝝ laboꝛe coꝛdis acquirere puritateꝫ: cū requie
carnis ſpiritalibꝰ virtutibus exuberare: abſqꝫ vlli-
us exaſperatiōe conuicij patiētie gratiaꝫ poſſidere:
humilitateꝫ chꝛiſti ſine honoꝛis mundi exercere ia-
ctura: religionis ſimplicitateꝫ cuꝫ ſeculi ambitione
ſectari: chꝛiſto cū hominū laude ac fauoꝛe ſeruire: di
ſtrictioneꝫ veritatis ſine cuiuſpiaꝫ vel tenui offenſi-
one ꝓferre. Poſtremo ſic vult futura conſequi bo
na: vt pꝛeſentia non amittat. Que voluntas nunꝙ̃
nos ad perfectioneꝫ verā faceret peruenire. ſed ĩ te
poꝛe quodaꝫ teterrimo collocaret: taleſqꝫ faceret q̃-
les illi ſunt qui in apocalypſi increpatiōe domini ca
ſtigantur. ſcio opera tua. quia neqꝫ calidus es neqꝫ
frigidus. vtinaꝫ frigidus eſſes aut calidus. nūc aūt
quia tepidus es. incipiaꝫ te euomere de oꝛe meo. ni
ſi hanc tepidiſſimuꝫ ſtatū altrinſecus hec inſurgētia
bella dirūperent. Nam cū famulantes huic volun-
tati noſtre ad hanc remiſſionē voluerimus noſmet-
ipſos paululuꝫ relaxare. confeſtim aculei carnis in-
ſurgunt: ſuiſqꝫ nos vicijs ⁊ paſſionibꝰ ſauciātes ne-
quaꝙ̃ in illa qua delectamur puritatis qualitate ſta
re permittūt. atqꝫ ad illam quaꝫ hoꝛremus frigidā
voluptatē. plenamqꝫ ſentibꝰ pertrahunt viaꝫ. Rur
ſus ſi ſpiritus feruoꝛe ſuccenſi opera carnis volen-
tes extinguere. ſine vllo reſpectu fragilitatis huma
ne totos noſmetipſos temptauerimus ad imodera
ta virtutū ſtudia coꝛdis elatione conferre. interpel
lans imbecillitas carnis ab illa repꝛehēſibili nimie-
tate ſpiritus reuocat ac retardat: ⁊ ita fit vt vtraqꝫ
concupiſcētia tali colluctatiōe alterna ſibimet repu
gnante. anime voluntas que nec totam ſe carnalibꝰ
deſiderijs dedere. nec virtutum vult laboꝛibꝰ deſu
dare quodāmodo iuſto moderamine temperetur. dū
hec inter vtraqꝫ cōtentio. illam pernicioſioꝛē exclu
dens anime voluntatē. vt quandā equitatis libꝛam
in ſtatera noſtri coꝛpoꝛis collocat que ſpiritus car-
niſqꝫ confinia iuſto diſcernit examine. nec a dextris
mentē ſpiritus ardoꝛe ſuccēſam. nec a leua carnē vi-
ciorū aculeis pꝛepōderare permittit. Dum hec pu
gna quotidianis diebus vtiliter exagitatur ĩ nobis
ad illud quartū quod nolumꝰ ſalubꝛiter venire cō-
pellimur: vt puritatē coꝛdis nō ocio nec ſecuritate.
ſed iugi ſudoꝛe ⁊ cōtritiōe ſpiritus acquiramus. ca
ſtitatēqꝫ carnis diſtrictis ieiunijs fame ⁊ ſiti ac vigi
lantia retentemus: directionē etiā coꝛdis: lectiōe: vi
gilijs: oꝛatiōe cōtinua: ⁊ ſolitudinis ſqualoꝛe capia
mus: patientiam tribulationū exercitijs retentemꝰ
cū blaſphemijs ⁊ oppꝛobꝛioꝛū ſaturitate noſtro ſer
uiamus auctoꝛi: veritatem cū inuidia mundi iſtius
⁊ inimicicijs ſi neceſſe fuerit exequamur. ⁊ tali col-
luctatiōe in noſtro coꝛpoꝛe militante. ꝓtractis no-

bis ab hac ignaua ſecuritate atqꝫ ad iſtū quem no-
lumus laboꝛem ac virtutū ſtudia pꝛouocatis. equi-
tas optime media retineat: ⁊ tepidū noſtre volun-
tatis arbitriū. hinc ſpiritus feruoꝛ illinc carnis ge-
lidiſſimus rigoꝛ moderatiſſimo caloꝛe cōtemperet
ac neqꝫ ad effrenata vicia mētem pertrahi concupi
ſcētia ſpiritꝰ ſinat. nec rurſum ad virtutū irrationa
biles appetitus. fragilitas carnis ſpiritū patiat ex-
tolli: ne vel inde omnigenū pullulent fomites vicio
ruꝫ. vel hinc elatio moꝛbi pꝛincipalis emergens te-
lo nos ſuperbie grauioꝛe cōfodiat. ſed pugne hoꝛū
equa libꝛatio iuſte ſuccedens ſanaꝫ ⁊ moderatā in-
ter vtraqꝫ virtutū reſeruet viā: tinere regio docēs
militeꝫ chꝛiſti ſemper incedere: atqꝫ ita fit vt cū pro
tepoꝛe huius quā diximꝰ ignauiſſime voluntatis ꝓ
penſius mens ad deſideria carnis fuerit deuoluta.
ſpiritus cōcupiſcētia refrenet. nequaꝙ̃ ea vicijs age
ſcente teterrimis: rurſumqꝫ ſi imoderato feruoꝛe ꝑ
exceſſum coꝛdis ad ipoſſibilia fuerit ſpiritus noſter
⁊ incōſideratā pꝛereptꝰ. infirmitate carnis ad iuſtū
retrahatur examē: ⁊ tranſcendēs voluntatis noſtre
tepidiſſimuꝫ ſtatum cōmodiſſima temperie planō-
qꝫ tramite cum ſudoꝛis iduſtria viā perfectiōis in-
cedat. Simile quid etiā in illius turris extructione
legimus a domino diſpēſatū in libꝛo geneſeos: vbi
linguarū oboꝛta repēte cōfuſio ſacrilegos auſus ho
minū nefandoſqꝫ cōpeſcuit. Permāſiſſet eniꝫ etiaꝫ
ibi aduerſus deum. imo aduerſus eos qui diuinam
eius attēptare ceperāt maieſtateꝫ cōſenſus noxius.
niſi eos diſpēſatiōe dei repugnās inter ſe diuerſitas
lingue per diſſonātiā vocis in melioꝛē ſtatum pꝛofi-
cere compuliſſet: ⁊ quos ad excidiū ſui animauerat
pernicioſa cōſenſio. ad ſalutē reuocaſſet bona vtiliſ-
qꝫ diſcoꝛdia: incipiētes ſcilicet humanā fragilitatem
intercedēte diuiſiōe ſentire. quam ꝑ noxiā cōſpirati
onem elati antea neſciebāt.

De vtilitate cūctatiōis q̄ ex colluctatiōe oꝛitur carnis ⁊ ſpiritꝰ. Ca. xiij.

Itantū vero vtilis nobis ex huiꝰ pugne
diuerſitate cunctatio naſcit. ⁊ ſalutaris ex
hac cōcertatiōe dilatio: vt reſiſtēte ſolidi-
tate coꝛpoꝛea duꝫ ab eoꝛū effectu que nequitijs mē
te cōcipimus retardamur: nōnūꝙ̃ in melioꝛem ſta-
tum. ſeu penitudine ſubſequēte. ſeu emēdatiōe qua-
dam que ſolet pꝛocraſtinatiōe operis ⁊ recogitatio
ne interueniēte deſcēdere coꝛrigamur. Deniqꝫ hos
quos intelligimus ad volūtatum ſuaꝝ deſideria ꝑ-
ficienda. nullo carnis obſtaculo retardari. demōes
ſcilicet ac ſpiritales nequitias. et quidem cū ſint de
eminentioꝛe angeloꝛū oꝛdine deuoluti. deteſtabilio
res eſſe hominibus cōtemplamur: eo ꝙ poſſibilita-
te eoꝛū deſiderijs adiacēte. id quod nequiter ſemel
conceperint irreuocabili malo perficere non moꝛē-
tur: quia ſicut eſt animꝰ velox ad excogitandū. ſic ad
ꝑficiēdū pernix ⁊ abſoluta ſubſtātia: ⁊ dū ſuppedi-
tat eis ꝓna facilitas ea q̄ voluerit ꝑagēdi. conceptū
malū nulla itercedēs deliberatio ſalutaris emēdat.

2009 Ministerio de Cultura

¶ De inemendabili malicia ſpiritalium nequicia-
rum. Ca.xiiij.

Spiritalis nāqꝫ ſubſtātia nec vlla carnis
ſoliditate deuicta vt excuſationē ex ortē i
ſe praue non recipit volūtatis.ita veniam
malignitatis excludit:quia nulla q̄madmodū nos
ad peccandū impugnatione carnis extrinſec⁹ laceſ-
ſita eſt.ſed vicio ſolius male volūtatis accenſa:ꝛ ob
hoc ſine venia peccatū.ꝛ languor ſine remedio eſt.
Sicut enim nulla ſolicitante terrena materia corru
it:ita ne indulgentiam qdem aut locū penitudinis
obtinere poteſt.Quibus ex reb⁹ euidenter colligi-
tur:ꝙ nō ſolū noxia nō ſit hec q̄ cōtra ſe inuicem ſu-
ſcitat̄ i nobis carnis ſpirituſqꝫ ꝯtētio.verū etiā mul
tam cōferat vtilitatem.

¶ Quid nobis proſit carnis aduerſus ſpiritū cō-
cupiſcētia. Cap.xv.

Primo ꝙ deſidias ac negligentias noſtras
ſtatim arguit:ꝛ vt quidam diligētiſſimus
pedagogus a diſtrictionis ꝛ diſcipline re-
ctitudine nūꝙ nos deuiare concedens ſi paululū
quid ſecuritas noſtra menſurā congrue ſeueritatis
diſtrictioniſqꝫ exceſſerit.flagellis incentiuorum ſti-
mulat confeſtim ꝛ increpat atqꝫ ad cōpetētem reuo
cat parcitatem.Secundo ꝙ pro caſtimonie ac puri
tatis integritate cū dei gratia concedēte.ita nos lō-
go tempore genitali pollutione viderimus imunes
vt ne ipſa quidem ſimplici cōmotione carnis vlteri
us nos inquietandos eſſe credam⁹.ꝛ per hoc velut
qui nō geſtemus corruptelam carnis in ſecretis cō-
ſcientie noſtre fuerimus elati.ſuo nos rurſum quā-
uis quieto ac ſimplici viſitans fluxu humiliat ac re-
tundit:noſqꝫ homines eſſe ſtimulis ſuis admonet.
Quodāmodo enim cū in ceteris generibus vicioꝝ
ꝛ quidem grauioribus magiſqꝫ noxijs indifferenti-
us ſoleamus incurrere.nec tam facile in eoꝝ cōpū-
gamur admiſſa.in hoc peculiari⁹ humiliat̄ cōſciētia
noſtra.per qđ hanc illuſiōē neglectaꝝ quoqꝫ paſſi-
onū recordatiōe mordet̄:euidēter intelligēs immū
dam ſe factam naturalibus incentiuis.que cū eſſet
immundior ſpiritalib⁹ vicijs ignorabat:ꝛ recurrēs
protinus ad emendatiōē anterioris ignauie.com-
monet̄ pariter ne ſuper ſucceſſibus preterite purita
tis debere cōfidere.quam ſe perſpicit puſillū quid
declinātem a domino perdidiſſe.nec poſſe hui⁹ pu-
rificationis donū niſi per ſol⁹ dei gratiam poſſide
re.docentib⁹ nos quodāmodo ipſi⁹ rei experimētis
vt ſi integritatē cordis ꝑpetuo ꝯſeq delectamur.hū
ilitatis ſtudeam⁹ virtutē iugiter obtinere.

¶ De icētiuis carnis qb⁹ niſi hūiliaremur graui⁹
rueremus. Cap.xvi.

Huius igitur puritatis elationem pernici
oſiorē futurā cūctis ſceleribꝰ atqꝫ flagitijs
ꝛ ob hanc nihil nos emolumenti conſecu
turos pro qualibet caſtitatis integritate.teſtantur
ille virtutes quarū ſuperius fecimus mentionē:q̄
cum nullas huiuſmodi titillationes carnis habuiſ-
ſe credantur ob ſolam cordis elationem perpetua
ruina de ſublimi celeſtiqꝫ ſtatiōe deiecte ſunt.Eſſe
mus itaqꝫ penit⁹ abſqꝫ remedio tepidi:vtpote non
habentes indicem negligentie noſtre.vel i corpore
noſtro aut in conſcientijs proprijs inſidentem:nec
ſtuderem⁹ ad perfectionis peruenire feruorem.ſed
nec frugalitatis quidem diſtrictionem vel cōtinētiā
teneremus.niſi nos hec titillatio carnis increſcens
humiliaret atqꝫ retūderet:aduerſus ſpiritaliū quo
qꝫ vicioꝝ purgationē ſolicitos redderet ꝛ itētos.

¶ De eunuchorum tepore. Cap.xvij.

Deniqꝫ in his qui ſpadones ſunt corpore
idcirco hūc anime teporem plerūqꝫ ineſſe
deprehendimus:quia velut ſoluti ab hac
neceſſitate carnali.nec labore cōtinētie corporalis.
nec cōtritiōe cordis ſe eſtimāt idigere:ꝛ hac ſecuri
tate reſoluti.nūꝙ perfectionem cordis ſed nec ſpi
ritaliū quidem vicioꝝ purgatiōē vel querere in ve
ritate vel poſſidere feſtināt.Qui ſtatus a carnali q̄-
litate deſcendēs efficitur animalis:qui eſt proculdu
bio deterior gradus.Ipſe eſt enī qui de frigido ad
tepidū trāſiens deteſtabilior domini voce ſignat̄.

¶ Interrogatio qđ interſit iter carnalem ꝛ anima
lem. Cap.xviij.

Germanus.De vtilitate colluctationis q̄
inter carnem ꝛ ſpiritū ſuſcitat̄.quātū vide
tur nobis euidēter expreſſum eſt:ita vt eā ipſis quo
dāmodo manib⁹ noſtris palpabilem factā eſſe cre-
damus.Et idcirco hanc quoqꝫ ratiōnē nobis ſimi
liter cupim⁹ aperiri:qđ iterſit iter carnalē ꝛ anima-
lem virū:vel queadmodū aialis carnali poſſit eē de
terior.

¶ De triplici aiaꝝ ſtatu. Cap.xix.

Daniel.Secūdū diffinitiōē ſcripture tres
ſunt animaꝝ ſtatus.Primus carnalis:ſe
cūdus animalis:tertius ſpiritalis:quos
in apoſtolo ita legimus deſignari.Nam de carnali
dicit̄.Lac vobis potū dedi nō eſcam.Necdū enim
poteratis.ſed nec adhuc qdem poteſtis.Adhuc enī
eſtis carnales.Et iteꝝ.Ubi enī eſt iter vos zelus ꝛ
cōtētio.nōne carnales eſtis.De aiali quoqꝫ alit̄ cō-
memorat̄.Animalis āt hō nō ꝑcipit ea q̄ ſunt ſpiri
tus dei:ſtultitia enī eſt illi.De ſpiritali vero.Spi-
ritalis āt examinat oia:ipſe aūt a nemine iudicatur.
Et iteꝝ.Uos aūt q ſpiritales eſtis inſtruite eos q
eiuſmodi ſunt in ſpū lenitat̄.Itaqꝫ feſtinādū eſt no
bis vt cū renūciātes deſierim⁹ eſſe carnales.i.a ſecu
lariū cepim⁹ cōuerſatiōe ſeiungi.ꝛ ab illa manifeſta
carnis pollutiōe ceſſare.ſpiritalē ſenſū ꝑtin⁹ appre
hendere tota virtute nitamur.ne forte blādiētes no
bis ꝙ videmur ſecūdū exteriorē hominē huic renū
ciaſſe mūdo.vel carnaliū fornicationū deſeruiſſe cō
tagia.tāqꝫ q ſūmā ꝑfectionē ꝑ hoc apphēderim⁹.re-
miſſiores deīceps erga emūdatiōē ceteraꝝ paſſio-
nū lentioreſqꝫ reddamur:ꝛ iter vtraqꝫ detēti gradū
ſpiritalis ꝓfect⁹ aſſeq neqām⁹.exiſtimātes ad ꝑfecti
onē nobis abunde ſufficere.ꝙ exteriore homie vide

2009 Ministerio de Cultura

amur de cõuerſatõe mũdi huiꝰ ac voluptatibꝰ ſegre
gari. vel ꝙ imunes ſumꝰ a corruptela ⁊ cõmixtione
carnali: ⁊ ita inuẽti i illo tepido ſtatu.q deterrimus
iudicat̃.euomẽdos nos ex ore dñi ſm eiꝰ ſniaꝫ noue
rimꝰ ita dicẽtis. Utinã calidus eẽs aut frigidꝰ. nũc
aũt qꝛ tepidꝰ es icipiã te euomere ex ore meo. Nec
imerito eos dñs quos iã viſceribꝰ recepat charitatꝭ
norios ⁊ tepefactos.cũ quadã cõuulſione pectoris
ſui euomẽdos eẽ ꝓnũciat: q cũ ſalutare quodãmo-
do ei potuiſſent ꝑbere ſubſtãtiã.euelli ab eiꝰ viſceri
bus maluerũt.tãto deteriores effecti illis q nũꝙ ori
dñi illati ſunt cibis.quãto id qđ nauſea cõpellẽte ꝓ
ijcimꝰ odibiliꝰ deteſtamur. Quicqd enīꝫ frigidũ eſt
ẽt ore ſuſceptũ vertit̃ in calorẽ.⁊ ſalutifera ſuauitate
pcipit̃: qđ aũt ſemel vicio teporis abiectũ ẽ.nõ dicã
labijs admouere.ſꝫ ẽt eminꝰ intueri ſine ingẽti hor-
rore nõ poſſumꝰ. Rectiſſime ergo ꝓnũciat̃ eẽ deteri
or: qꝛ faciliꝰ ad ſalutarẽ ꝯuerſationẽ ac pfectiõis fa-
ſtigiũ carnalis .i.ſecularis vel gẽtilis accedit.ꝙ
is q ꝓfeſſus monachũ.nec tamẽ viã pfectiõis arripi
ens ſm regulam diſcipline.ab illo ſemel ſpiritali fer
uore ſegnis diſceſſit. Ille nãqꝫ corporalibꝰ ſaltẽ vici
is bulliatꝰ atqꝫ imũdũ ſe ſentiẽs ꝯtagiõe carnali.ad
fontẽ vere purificatiõis ac pfectionis culmen.quan
doqꝫ cõpũctꝰ accurrit: ⁊ horreſcẽs illũ in quo eſt in
fidelitatis geliſſimũ ſtatuꝫ ſpiritus ardore ſuccen
ſus ad perfectionẽ facilius cõuolabit. Naꝫ q ſemel
vt diximꝰ tepido exorſus initio monachi cepit abu-
ti vocabulo.nec tamẽ humilitate ac feruore quo de-
buit iter huius ꝓfeſſiõis arripuit: infectꝰ ſemel hac
miſerabili lue ⁊ in ea quodãmodo reſolutꝰ.nec ex ſe
vlteriꝰ pfecta ſape.nec alteriꝰ poterit monitis erudi
ri. Dicit enīꝫ i corde ſuo ſm illam ſentẽtiã.qꝛ diues
ſum ⁊ locuples: ⁊ nulliꝰ egeo: cui illud quoqꝫ quod
ſubſequitur ꝯſequẽter aptabit̃. Tu ãt es miſer ⁊ miſe
rabilis.⁊ paup ⁊ cecus ⁊ nudꝰ.in eo factꝰ ẽt ſeculari
deterior: ꝙ nec miſerũ ſe nec cecũ ac nudũ aut emẽ
datõe dignũ.vel egere monitꝭ alicuꝰ aut iſtitutione
cognoſcit: ⁊ ob hoc nec exhortatõeꝫ qdẽ vllã verbi
ſalutaris admittit: nõ itelligẽs ipſe monachi ſe noĩe
ꝑgrauari ac dꝑimi opiniõe cũctoꝝ: qua duꝫ credit̃
ab oĩbꝰ ſanctꝰ.⁊ velut dĩ famulꝰ colit̃.neceſſe ẽ vt in
futuro vehemẽtiori iudicio peneqꝫ ſubdat̃. Poſtre
mo qd diutiꝰ imoramur i his q̃ nobis expimẽto ſatꝭ
cõpta ſunt ac ꝓbata. Freqñt.n.vidimꝰ d frigidis at
qꝫ carnalibꝰ.i.d ſecularibꝰ ac paganis.ad ſpiritaleꝫ
ꝯueniſſe feruorẽ: d tepidis atqꝫ aĩalibꝰ oĩno nõ vidi
mus. Quos ẽt p ꝓpherã ita legimꝰ dñm deteſtari.
vt ſpiritalibꝰ viris atqꝫ doctoribꝰ pcipiat̃.vt ab eis
monẽdis docẽdiſqꝫ diſcedãt: ⁊ nequaꝙ velut i ſteri
li atqꝫ ifructuoſa terra noxijſqꝫ ſentibꝰ occupata ſe-
mẽ verbi ſalutaris expẽdãt: ſꝫ vt ptẽnẽtes eã nouã
potiꝰ excolãt terrã.i.erga pagãos ac ſeculares oẽm
doctrine culturã ac verbi trãſferãt ſalutaris iſtãtiã.
qđ ita legitur. Hec dicit dñs viro iuda ⁊ habitatori
hꝰ hieruſalem. Nouate nouale.⁊ nolite ſerere ſuper
ſpinas.

De male abrenũciantibus. Cap.xx.

b Enicqꝫ qđ pudet dicere ita pleroſqꝫ abre-
nũciaſſe ꝯſpicimꝰ vt nihil ãpliꝰ imutaſſe d
anterioribꝰ vicijs ac moribꝰ cõprobent̃.ni
ſi ordinẽ tantũmõ atqꝫ habitũ ſecularẽ. Nã ⁊ acqre
re pecunias geſtiũt.quas nec ante poſſederunt: vel
certe quas habuerũt retinere nõ deſinũt: aut qđ eſt
lugubriꝰ ẽt ãplificare deſiderant.ſub hoc ꝑtextu: vel
famulos ſemp exinde vel frẽs alere ſe debere iuſtuꝫ
eẽ ꝯtẽdũt: vel certe obtẽtu ꝯgregãdi cetꝰ reſeruant.
quos velut abbates iſtituere ſe poſſe ꝓſumũt. Qđ
ſi i vitate viã pfectõis igrerẽt.hoc potiꝰ tota virtute
pficere niterent̃: vt.ſ.exuti nõ ſolũ pecunijs.ſꝫ ẽt af-
fectionibꝰ pſtinis ⁊ diſtẽtiõibꝰ vniuerſis.ſemetipos
ſingulares ac nudos ita ſub ſenioꝝ ipio collocarẽt.
vt curã nõ mõ alioꝝ nullã.ſꝫ ne ſui qdẽ gererẽt. E-
cõtrario autẽ euenit.vt dũ fratribꝰ ꝑeſſe feſtinãt.nũ
ꝙ senioribꝰ ipi ſubijciant̃: ⁊ a ſupbia ichoãtes dum
alios iſtituere cupiũt.nec diſcere ipſi nec agere ea q̃
ſũt docẽda mereant̃. Quibꝰ neceẽ ẽ vt ſꝫ ſaluatoris
ſniaꝫ ceci duces cecoꝝ effecti: parit̃ in foueã cadant.
Cuiꝰ ſupbie licꝫ vnũ ſit genꝰ.duplex tñ eiꝰ ẽ ſpecies
vna q̃ ſerietateꝫ grauitateqꝫ iugit imitat̃: alia q̃ effre
nata libertate i cachinoſ fatuoſ riſuſqꝫ diſſoluit̃. Et
illa qdẽ taciturnitate cõgaudet: hec vo dedignat̃ ſi-
lẽtio coartari: nec ꝓſũdit paſſiꝫ ꝓloq ẽt res icõgru
as ⁊ ieptas.dũ erubeſcit vel iferior ceteris vel indo
ctior iudicari. Alia ob elatiõẽ clericatꝰ ãbit officiũ:
altera deſpicit: vtpote iudicãs illđ aut dignitati pri
ſtine aut vite ac natalĩũ ſuoꝝ meritꝭ icõgruũ vel idi
gnũ. Quaꝝ q̃ deterior ꝓnũcianda ſit.vniuſcuiuſqꝫ
diſcutiat ac ꝑpẽdat examẽ. Unũ ſane atqꝫ idẽ inobe
diẽtie genꝰ ẽ.vl ꝑp opatõis iſtãtiã vl ocij deſideriũ
ſenioris violare mãdatũ: tãqꝫ diſpẽdioſũ eſt ꝓ ſõno
ꝙ pro vigilantia monaſterij ſtatuta cõuellere. Tan
tum deniqꝫ eſt abbatis tranſire preceptũ vt legas:
quãtuꝫ ſi cõtẽnas vt dormias: nec alius ſuperbie fo
mes eſt pro ieiunio fratreꝫ ꝙ pro refectione conte-
nere.niſi ꝙ pernicioſiora ⁊ a remedijs longinquio
ra ſunt vicia que ſub ſpecie virtutuꝫ ⁊ imagine ſpiri
taliũ reruꝫ videtur emergere. ꝙ illa que ex apta car
nali voluptate gignuntur. Hec enim velut palã ex-
poſiti ac manifeſti languores.⁊ arguũtur cominus
⁊ ſanantur: illa vero dũ pretextu virtutũ regunt̃.in-
curata pdurãt.⁊ deceptos quoſqꝫ piculoſius faciũt
ac deſpatius egrotare.

De his qui contemptis magnis occupantur in
paruis. Cap.xxi.

Am illud ridiculum qualiter exprimatur:
n ꝙ nonnullos poſt prime renunciationis
ardorem quo vel res familiares vel opes
plurimas ac militiam ſeculi relinquentes ſemetip-
ſos ad monaſteria contulerunt.tanto cernimus ſtu
dio in his que penitus abſcidi non poſſunt.et que
nequeunt in hoc ordine nõ haberi ꝙuis parua vi-
liaqꝫ ſint.eſſe deuinctos.vt horum cura priſtinaruꝫ
omnium facultatum ſuperet paſſionem. Quibus

2009 Ministerio de Cultura

profecto non magne proderit maiores opes ac ſub
ſtantias contempſiſſe:quia affectus earuꝫ ob quos
ille contempte ſunt i res paruas atq; exiguas tran
ſtulerũt. Naꝫ viciũ cupiditatis ⁊ auaricie qđ erga
ſpēs precioſas exercere nõ poſſũt.circa viliores ma
terias retinētes:nõ abſcidiſſe ſꝫ imutaſſe ꝓbāt pſti
nā paſſionē. Nā nimia deuicti diligētia erga curam
pſiathij:ſportelle:ſagelli:codicis:matte aliarũq; ſi
miliũ rerũ q̃uis viliſſimarũ eadē tñ qua ātea libidi
ne detinētur. Que ēt tāta emulatiōe cuſtodiũt atq;
defēdũt:vt ꝓ ipſis aduerſus fratrē cõmoueri. atq;
litigare qđ ēt turpius ē nõ pudeat. In qbus adhuc
egritudie cupiditatis p̃ſtine laborātes.h eadē que
vſus corpis poſſidere monachũ vl' neceſſitas cogit:
hi ſcđꝫ numerũ mēſurāq; cõmunē nõ ſũt hrē cõtēti.
In hoc quoq; ſui cordis auaritiā deſignātes.cũ vl'
ea quib⁹ vti neceſſe eſt ꝓpēſius ſtudēt habere q̃ ce
teri:vel excedētes diligētie modũ peculiari⁹ ea attē
tiuſq; cuſtodiũt:⁊ ab aliorũ ꝯtrectatiōe defendunt.
q̃ vniuerſis fratrib⁹ debēt eē cõmunia:quaſi vo diſ
ferētia tātũmodo metallorũ.⁊ nõ ipſa paſſio cupidi
tatis habeat i noxa: ⁊ ꝓ reb⁹ quidē magnis iraſci ñ
liceat. ꝓ viliorib⁹ vero hoc ipſũ feciſſe ſine culpa ſit:
⁊ nõ idcirco p̃cioſiores abiecerim⁹ materias.vt fa
cilius diſcerem⁹ viliora cõtēnere. Quid. n. differt
vtrũ quis ꝑturbationē cupiditatis erga opes am
plas atq; magnificas.an erga viliores exerceat ſpe
cies:niſi q̃ i eo reprehēſibilior iudicādus ē.q̃ q ma
xima ſpreuerit i minimis obligef. Iđ pfectionē cor
dis abrenũciatio iſta nõ obtinet:q2 cũ cēſuꝫ habeat
pauperis nõ abijcit diuitis voluntatem.

¶ Explicit collatio abbatis danielis de cõcupi
ſcentia carnis ⁊ ſpiritus.

¶ Incipit collatio quinta abbatis ſerapionis de
octo principalibus vicijs. Cap. i.

i IN illo cetu antiquiſſimorũ ſenuꝫ
fuit vir noie ſerapiõ appme gra
tia diſcretiõis ornat⁹:cuius colla
tionē opeprecũ reor litteris tra
dere. Ambiētib⁹ eni nobis vt de i
pugnatõe viciorũ aliqua diſputa
ret.quibus origines eorũ ⁊ cauſe
manifeſtius pāderētur:ita exorſus eſt.

¶ Narratio abbatis ſerapionis de octo principa
libus vicijs. Ca. ij.

o OCto ſũt p̃ncipalia vicia q̄ humanũ infeſtāt
gen⁹.i.primũ caſtrimargia qđ ſonat vētris
ingluuies:ſcđm fornicatio:tertiũ philargy
ria.i.auaricia ſiue amor pecunie:quartũ ira:quītuꝫ
triſtitia:ſextuꝫ accidia.i.anxietas ſiue tediũ cordis:
ſeptimum cenodoxia.i.iactantia ſeu vanagloria:
octauũ ſuperbia.

¶ De duobus viciorũ generib⁹ ⁊ efficientia eoꝝ
quadripartita. Ca. iij.

h HOrũ igitur viciorũ genera ſũt duo. Aut.n.
naturalia ſũt vt caſtrimargia:aut extra na
turam vt philargyria. Efficientia vero quadripar
tita eſt. Quedā eni ſine actione carnali cõſũmari
nõ poſſũt:vt eſt caſtrimargia ⁊ fornicatio. Quedā
vo etiā ſine vlla corporis actione cõplētur:vt eſt ſu
perbia ⁊ cenodoxia. Nõnulla cõmotionis ſue cāſ
extrinſecus accipiunt:vt eſt philargyria ⁊ ira: Alia
vero iteſtis motibus excitantur:vt eſt accidia atq;
triſtitia.

¶ Recapitulatio de caſtrigmargie ⁊ fornicatiōis
paſſione ⁊ curatione earũ.
Capitulum. iiij.

e ET hec eadē diſputatiōe quātũ poſſum⁹
nõ ſolũ breui ſꝫ etiā ſcripturarũ teſtimõijs
manifeſtiora reddam⁹.caſtrimargia ⁊ for
nicatio cũ naturaliter nobis inſint:nā nõnũq; etiā
ſine vllo aie icitamēto ſoli⁹ iſtigatiōe ac pruritu car
nis oriũtur.materia tñ vt cõſumētur egēt extriſec⁹
⁊ ita i effectũ corporali actiōe pueniunt. Vnuſq;
ei tēptaf ꝓpria cõcupia:deide cõcupiſcētia cũ fue
rit cõcepta pariet peccatũ. Peccatuꝫ vo cũ fuerit
cõſũmatũ generat mortē. Nā nec p̃mus adā p ca
ſtrimargiā decipi potuit niſi eſce materiā habēs in
ꝓmptu abuſus ea fuiſſet illicite:nec ſcđs ſine cuiuſ
dā materie icitatione tēptatur cũ dicif ei. Si filius
dei es dic vt lapides iſti panes fiāt. Fornicatio quo
q; q̃ nõ niſi p corpus perficiatur oibus patet:ita ō
hoc ſpũ dicente deo ad btm̃ iob. Et virtus eius in
lũbis eius ⁊ poteſtas ei⁹ ſup vmbilicũ vētris. Ideo
q; h ſpāliter duo que miniſterio carnis explētur. ex
tra illaꝫ ſpiritalē anime curā.egent peculiarius etiā
continentia corporali. Siquideꝫ ad retundendos
horuꝫ ſtimulos nõ ſufficit mentis intentio.vt non
nũq̃ ſolet aduerſus iraꝫ ſeu triſtitiaꝫ ceteraſq; fie
ri paſſiones.quas etiaꝫ ſine vlla carnis afflictiōe ſo
la nouit expugnare mentis induſtria:niſi etiaꝫ ca
ſtigatio corporalis acceſſerit.que ieiunijs.vigilijs ⁊
operis contritione perficitur. hiſq; fuerit remotio
localis adiuncta:quia ſicut amboruꝫ vicio.i.anime
⁊ corporis generantur.ita ſuperari niſi vtriuſq; la
bore nõ poterunt. Et licet beatus apoſtolus oīa
vicia generaliter pronunciauerit eſſe carnalia:ſi q
deꝫ inimicitias ⁊ iras atq; hereſes inter cetera car
nis opera numerauerit:nos tamē ad illoruꝫ cura
tiones atq; naturas diligentius colligendas dupli
ci ea diuiſione diſtinguimus. Naꝫ ex his quedā di
cimus eſſe carnalia:quedaꝫ vero ſpiritualia. Et il
la quidem carnalia que ſpecialiter ad ſorum ⁊ ad
ſenſum pertinent carnis. quibus illa ita delectatur
ac paſcitur.vt etiam quietas incitet mentes.inuitaſ
q; eas nõnũq; pertrahat ad ſue volũtatis aſſenſũ.
De quibus beatus apoſtolus In quib⁹ ait ⁊ nos
omnes aliquando conuerſati ſumus in deſiderijs
carnis noſtre facientes voluntatem carnis ⁊ cogi
tationũ:⁊ eramus natura filij ire ſicut ⁊ ceteri. Spi
ritalia vero dicimus que inſtinctu anime ſolius or
ta.nõ ſolũ nihil voluptat ꝯferũt carni.ſꝫ etiā grauiſ
ſimis eā lāguorib⁹ afficiētia. miſerrie iocũditatis

2009 Ministerio de Cultura

paſtu animaz tantū nutriunt egrotātem. Et idcir/co hec quidem ſimplici cordis indigent medicina. Que autē carnalia ſūt nō niſi duplici queadmoduz diximus ad ſanitatez curatione perueniunt. Unde puritatē ſtudentibus plurimū confert: vt harū na/turaliū paſſionū ipſas materias ſibi primit⁹ ſubtra hant. quib⁹ poteſt vel occaſio vel recordatio earun dez paſſionuz egrotāti adhuc anime generari. Ne/ceſſe eſt eni vt morbo duplici: duplex adhibeatur cu ratio. Naz corpori ne cōcupiſcētia in effectū tēptet prorūpere. neceſſario effigies ⁊ materia illiciēs ſub/trahenda eſt: ⁊ anime nihilominus ne eam vel cogi tatione cōcipiat. attentior meditatio ſcripturarū. ⁊ ſolicitudo peruigil ac remotio ſolitudinis apponē/da. In ceteris autē vicijs humana cōſortia nihil ob ſunt. quinimo et plurimū cōferūt his qui carere eis in veritate deſiderant: quia frequētia hominuz ma/gis arguūtur. ⁊ dū laceſſita crebrius manifeſtātur. celeri medicina perueniūt ad ſalutē.

¶ Quomodo dominus noſter ſolus abſq; pecca/to temptatus ſit. Ca. v.

Deniq; domin⁹ noſter ieſus chriſtus cuz apoſtoli pronūcietur ſentētia temptatus fuiſſe per omnia ſm ſimilitudinē noſtrā: dicitur tamē abſq; peccato. i. abſq; huius paſſionis contagio: nequaq; ſcz aculeos cōcupiſcentie carna lis expertus. quibus nos neceſſe eſt etiaz ignorātes inuitoſq; cōpungi: quippe cui nulla inerat ſimilitu/do ſeminationis vel cōceptionis humane: ita ratio ne cōceptus eius archangelo nūciante. Spiritus/ſanctus ſuperueniet i te: ⁊ virtus altiſſimi obumbra bit tibi. Ideoq; ⁊ qd naſcetur ex te ſanctum: voca/tur filius dei.

¶ De ratione tēptationis q̄ a diabolo temptatus eſt dominus. Ca. vi.

Nillis eni paſſionibus etiā ipſe tēptari de buit. incorruptā imaginez dei ac ſimilitu/dinez poſſidens. in qbus ⁊ adaz temptat⁹ eſt. cum adhuc i illa inuiolata dei imagine perdura ret: hoc eſt caſtrimargia: cenodoxia: ſuperbia: nō in quib⁹ poſt preuaricationē mandati imagine dei ac ſimilitudine violata. ſuo iā vicio deuolutus inuol/uitur. Caſtrimargia nāq; eſt qua iterdicti ligni pre ſumit eduliuz. Cenodoxia qua dicitur. Aperientur oculi veſtri. Superbia: qua dicit. Eritis ſicut dij ſciētes bonū ⁊ malū. In his tribus vicijs. etiaz do minuz ſaluatorez legim⁹ fuiſſe tēptatū. Caſtrimar/gia cū dicit ei a diabolo. Dic vt lapides iſti panes fiāt. Cenodoxia. Si filius dei es: mitte te deorſuz. Superbia: cū oſtēdēs illi omia regna mūdi ⁊ eoruz gloriā dicit. Hec omia tibi dabo ſi cadens adoraue ris me vt ijſdē qb⁹ ille tēptationū lineis eſt appetit⁹ nos quoq; queadmodū temptatorez vicere debere mus ſuo doceret exēplo. Ideoq; ⁊ ille adā dicitur: ⁊ iſte adaz. Ille prim⁹ ad ruinā ⁊ mortē: hic prim⁹ ad reſurrectionē ⁊ vitā. Per illū omne gen⁹ homi nū cōdēnatur: per iſtuz omne genus hominuz libe/ratur. Ille de rudi atq; intacta fingitur terra: hic de maria virgine procreat. Hui⁹ ergo vt ſuſcipere euz temptatiōes oportuit. ita excedere neceſſarium nō fuit. Nec eni q caſtrimargiā vicerat. poterat forni/catiōe tēptari: que ex illi⁹ abūdantia ac radice ꝓce/dit. qua ne ille quidē prim⁹ adam fuiſſet eliſus. niſi ante genitricē eius paſſionē deceptus illecebris dia boli recepiſſet. Et ob hoc filius dei nō abſolute in carne peccati veniſſe dicitur. ſz i ſimilitudie carnis peccati: qr cū eſſet i eo vera caro māducās ſcz ⁊ bi/bēs ⁊ dormiēs. clauorū quoq; cōfixionē in veritate ſuſcipiēs: peccatū eius qd preuaricatiōe cōtraxit ve rū nō habuit ſed imaginariū. Nō eni ignitos acu/leos cōcupiſcētie carnalis expert⁹ eſt: q etiā nolenti bus nobis natura iā adminiſtrāte ꝯſurgūt: ſz hui⁹ quādā ſimilitudinē naturā pticipādo ſuſcepit. Nā cū oia que officij noſtri ſūt i veritate cōpleret. ⁊ vni uerſas iſirmitates geſtaret hūanas: ꝯſequēter huic quoq; paſſioni putat⁹ eſt ſubiacere. vt p has iſirmi/tates etiā cōditionē huius quoq; vicij atq; peccati videret in ſua carne portare. Deniq; his eū tātū/modo vicijs diabolus tēptat. i quib⁹ etiā illū ꝑmuz deceperat: conijciēs hūc quoq; velut hominē ſilr in ceteris illudēdū. ſi eū i illis quib⁹ ꝑorē deiecerat ſē/ſiſſet eliſū. Uerū ei ſcdz iā morbū qui de radice ꝑn cipalis vicij pullularat. ꝑmo certamie cōfutat⁹ iſer re nō potuit. Uidebat ei nullaten⁹ eū initialē cauſā egritudinis hui⁹ ſuſcepiſſe. eratq; ſupfluuz ſperari ab eo fructū peccati cui⁹ eū ſemia vel radices nullo modo recepiſſe cernebat. Licet ſm lucā qui poſtre/mā tēptationē illā ponit. qua dicitur: ſi filius dei es mitte te deorſū. hec ſuperbie paſſio poſſit intelligi: ita vt illa ſupior quā matheus tertiā ponit. i qua iu xta ꝑdictū lucā euangeliſtaz omia ei regna mūdi in puncto temporis oſtēdens diabolus repromittit. accipiat paſſio philargyrie: q; ſcz poſt caſtrimargie victoriā fornicatiōe euz temptare nō preualens ad philargyriā tranſierit quā radicē malorū omniū no uerat. i qua iterū ſupatus: nullū ei viciū ex his q̄ ſe/quebātur eā auſus ē igerere. qppe que nouerat de eius radice ac fomite pullulare. ad extremā ſuper/bie tranſierit paſſionez: qua nouerat etiā perfectos quoq; deuictis omnibus vicijs poſſe pulſari: qua etiaz vel ſeipſum cuz eſſet vt lucifer vel complures alios abſq; vllo incitamento precedentiuz paſſio/nuz de celeſtibus meminerat corruiſſe. Iuxta hunc ergo quez prediximus ordinem qui ab euangeliſta luca deſcribitur: etiaz ipſa illa illicitatio ⁊ figura tē ptationuz quibus vel illuz primuz vel iſtum ſcdm adaz callidiſſimus aggreditur inimicus elegantiſſi me congruit. Illi nāq; dicit. aperientur oculi veſtri huic oſtendit omnia regna mundi ⁊ gloriam eorū. Ibi dicit. eritis ſicut dij. hic dicit. ſi filius dei es.

¶ De cōſumatione cenodoxie ⁊ ſuperbie ſine mi niſterio corporali. Ca. vij.

Ut de efficiētijs ceteraꝝ quoq; paſſionuz quarū rōnē itercidere nos expoſitio caſtri

2009 Ministerio de Cultura

margie vel dominice tēptationis neceſſario compulit: eodem quo propoſueramus ordine diſſeramus: cenodoxia atqꝫ ſuperbia etiaꝫ ſine vllo cōſūmari ſolent miniſterio corporali. In quo eni egent actione carnali. que pro concupiſcētia ⁊ voluntate ſola conquirēde laudis ⁊ hūane glorie conſequēde abunde ruinam generant anime captiuate. Aut quē effectū habuit corporaleꝫ predicti luciferi illius antiqua ſuperbia. niſi ꝙ eaꝫ tantūmodo animo ⁊ cogitatione cōcepit. ita propheta cōmemorāte. Qui dicebas in corde tuo. in celum conſcēdaꝫ ſuper aſtra dei ponā ſolium meū: aſcendā ſuper altitudinē nubium. ero ſimilis altiſſimo. Qui ſicut huius ſuperbie neminē habuit incentorē: ita et cōſūmationē criminis ruineqꝫ perpetue cogitatio ſola perfecit: equidem cū affectate tyrānidis nulla fuerit opa ſubſecuta.

¶ De philargyria ꝙ extra naturā ſit ⁊ qd interſit inter ipſam ⁊ naturalia vicia.

Capitulum. viij.

p Philargyria ⁊ ira licet non ſint vnius nature: nam prior extra naturam eſt. ſequēs vero originale videtur in nobis ſeminarium poſſidere: ſimili tamen oriuntur modo: extrinſecus ſiquidē cauſas cōmotionis plerūqꝫ ↄcipiūt: eteni frequēt hi q adhuc īfirmiores ſūt. vel irritatōe vel īſtinctu quorūdam. i hec ſe corruiſſe vicia cōqueruntur: ac precipitatos ſe vel ad iracundiam. vel ad philargyriam aliorū prouocatione cauſantur. Qꝫ extra naturaꝫ ſit philargyria. hinc liquido peruidetur: quia nec originale probatur in nobis habere principiū. nec de materia concipitur que pertingit ad anime vel carnis participationem. viteqꝫ ſubſtātiam. Nihil eni ad vſum ac neceſſitatē nature cōmunis preter eſcam quotidianaꝫ ac potum certū eſt ꝑuenire: relique vero vniuerſe materie quantolibet ſtudio atqꝫ amore ſeruentur aliene tamē ab hūana indigentia etiā vſu vite ipſius approbātur: ideoqꝫ hoc velut extra naturam exiſtēs nō niſi tepidos ac male fundatos monachos pulſat. Que autē naturalia ſunt etiaꝫ probatiſſimos monachorum ⁊ quidem in ſolitudine cōmorantes attēptare nō deſinunt. Et intantuꝫ hoc veriſſimuꝫ cōprobatur. vt ēt gentes nōnullas ab hac paſſione ideſt philargyria liberas om̄imodis agnoſcamꝰ: quia nequaꝙ vicij huius egritudineꝫ vſu ⁊ conſuetudine receperunt. Illum quoqꝫ prioreꝫ mundum qui ante diluuium fuit: diutiſſime concupiſcētie huius rabieꝫ credimꝰ ignoraſſe. Que etiaꝫ in vnoquoqꝫ noſtrū recte abrenunciante ſine vllo labore probatur extingui: cum ſcꝫ vniuerſis quis facultatibus abiectis. ita experiētur cenobij diſciplinaꝫ. vt ex eis ne vnuꝫ quidem denariuꝫ ſibimet ſupereſſe patiatur. Cuius rei teſtes multa hominū milia poſſumus inuenire: qui cū ſub momēto breuiſſimo diſperſis omnibus ſubſtantijs ſuis ita hanc eradicauerunt paſſioneꝫ. vt ne tenuiter quideꝫ ab ea pulſentur vlterius. nihilominus oī tempore contra caſtrimargiam pugnantes. niſi ingenti circunſpectione cordis ⁊ abſtinētia corporis dimicauerint ſecuri eſſe nō poſſunt.

¶ De ira atqꝫ triſtitia ꝙ iter accidentia vicia plerūqꝫ inueniantur. Ca. ix.

t Triſtitia ⁊ accidia nulla quēadmoduꝫ ſuperiora diximus accedente extrinſecus prouocatione generari ſolent. Naꝫ ſolitarios quoqꝫ ⁊ in heremo conſtitutos nulliqꝫ humano cōmixtos conſortio. frequenter atqꝫ amariſſime vexare noſcuntur. qḋ eſſe veriſſimuꝫ quiſqꝫ cuꝫ fuerit in ſolitudine cōmoratus. ⁊ pugnas hominis iterioris expertus. ipſis experimētis perfacile cōprobabit.

¶ De ſex viciorū cōcordia ⁊ duorū ab eis diſſidētiū cognatione. Ca. x.

h Hec igitur octo vicia licet diuerſos ortus ac diſſimiles efficientias habeāt. ſex tamē priora. i. caſtrimargia: fornicatio: philargyria: ira: triſtitia: accidia: quadaꝫ inter ſe cognatione. ⁊ vt ita dixeriꝫ concatenatione cōnexa ſunt. ita vt prioris exuberātia ſequenti efficiatur exordiū. Nā de abundantia caſtrimargie fornicationē: de fornicatōe philargyriā: de philargyria irā: de ira triſtitiā: de triſtitia accidiaꝫ neceſſe eſt pullulare: ideoqꝫ ſimili contra hec modo atqꝫ eadeꝫ rōne pugnanduꝫ eſt. ⁊ a precedētibus ſemꝑ aduerſus ſequentes oportet nos inire certamina. Facilius eni cuiuſlibet arboris noxia latitudo ac ꝓceritas exareſcit: ſi antea radices eius qbus innititur vel nudate fuerint vel ſucciſe. Et infeſtātes humores aquaruꝫ cōtinuo ſiccabuntur cuꝫ generator earū fons ac profluentes vene ſolerti īduſtria fuerint obturate. Quāobrē vt accidia vincatur ante triſtitia ſuperāda eſt. vt triſtitia propellatur. ira prius ē extrudēda. vt extinguatur ira philargyria calcāda ē. vt euelaꝫ philargyria fornicatio cōpeſcenda ē. vt fornicatio ſubtrahaꝫ. caſtrimargie viciū ē caſtigādū. Reſidua vō duo. i. cenodoxia ⁊ ſuꝑbia. ſibi qdē ſimiliꝫ illa q̄ de ſuꝑioribꝰ vicijs diximꝰ rōne iūgūtur: ita vt incremētū prioris ortꝰ efficiatur alterius. Cenodoxie enim exuberantia ſuꝑbie fomitem parit. Sed ab illis ſex prioribus vicijs penitus diſſidēt. nec ſimili cuꝫ eis ſocietate federantur. Siquidē nō ſoluꝫ nullaꝫ ex illis occaſioneꝫ ſue generatiōis accipiunt. ſed etiaꝫ cōtrario modo atqꝫ ordine ſuſcitantur. Naꝫ illis euulſis h vehemētius fructificant: ⁊ illorū morte viuacius pullulant atqꝫ ſuccreſcunt. Unde etiaꝫ diuerſo modo ab his duobus vicijs īpugnamur. In vnūquodqꝫ eni illoruꝫ ſex vicioruꝫ tūc incidimus. cuꝫ a precedētibus eoꝝ fuerimus eliſi: in hec vero duo victores ⁊ maxime poſt triumphos periclitamur īcurrere. Omnia igitur vicia quēadmoduꝫ incremento precedentiū generātur: ita illoruꝫ diminutione purgantur. Et hac rōne vt ſuperbia poſſit explodi cenodoxia eſt prefocanda. Et ita ſemper prioribus ſuperatis ſequētia conquieſcent: ⁊ extinctione precedentium reſidue paſſiōes abſqꝫ labore marceſcēt. Et licet hec q̄ ꝑdiximus octo vicia illa qua cōmemorauimꝰ rōne

2009 Ministerio de Cultura

inuicē ſibi cōnexa atq̄ pmixta ſint: ſpālius tamē in quatuor cōiugatiões et copulas diuidūtur. Caſtrimargie nanq̄ fornicatio peculiari cōſortio federat. philargyrie: ira. triſtitie: accidia. cenodoxie ſuperbia familiariter coniugatur.

¶ De origie et q̄litate vniuſcuiuſq̄ vicij. Cap. xi.

Et vt ſingillatiʒ nunc de vniuſcuiuſq̄ vicij
e generibus diſputem⁹. caſtrimargie genera ſunt tria. Primū qđ ad refectionē perurget monachū ante horā ſtatutaʒ ac legitimā feſtinare. Scđʒ qđ expletione ventris. et quarūlibʒ eſcarū voracitate letat. Tertiuʒ q̄ accuratiores ac delicatiſſimos deſiderat cibos. Que tria nō leui diſpēdio monachū feriūt. niſi ab omnib⁹ iſtis pari ſtudio atʒ obſuantia ſemetipſū expedire cōtenderit. Naʒ quē admoduʒ abſolutio ieiunij ante horaʒ canonicam. nullatenus preſumēda eſt: ita et ventris ingluuies et eſcaruʒ ſumptuoſa atq̄ exquiſita pparatio ſimiliter amputāda. Ex his eni tribus cauſis diuerſe ac peſſime valitudīes aīe procreātur. Naʒ de prīa monaſterij odiū gignitur. atq̄ exinde horror et itolerantia eiuſdeʒ cōcreſcit habitaculi: quā ſine dubio mox diſceſſio aut fuga velociſſima ſubſequet. De ſecūda igniti luxurie et libidinis aculei ſuſcitātur. Tertia etiā inextricabiles philargyrie laqueos nectit ceruicib us captiuorū: nec aliquādo monachuʒ ſinit pfecta chriſti nuditate fundari. Cui⁹ nobis paſſionis ineſſe veſtigia. iſto quoq̄ deprehēdim⁹ indicio. cum forte ad refectioneʒ detenti ab aliquo fratrū. cōtenti nō ſumus eo ſapore cibos ſumere. quo ab exhibēte cōditi ſunt ſed quiddā ſupfundi eis vel adijci importuna atq̄ effrenata poſcim⁹ libertate. Qđ fieri penitus nō oportet: trib⁹ de cauſis. Primo qr mēs monachi ſemp debet in omni tolerantie ac parcitatis exercitatiōe verſari: et ſm apoſtolū diſcere i quibus eſt ſufficiens eſſe. Nullatenus eniʒ poterit. vel occulta vel maiora corporis deſideria refrenare. qſq̄ deguſtatione modice iſuauitatis offēſus. ne ad momētū quidē delicias gutturis ſui valuerit caſtigare. Secundo q̄ nōnunq̄ euenit vt ad horam deſit illa ſpēs q̄ poſtulatur a nobis. et verecūdiaʒ neceſſitati vel frugalitati ſuſcipiētis incutim⁹: publicantes ſcʒ paupertatē eius quā ſoli deo cognitā eſſe maluerat. Tertio q̄ interdū ſolet ſapor ille quē nos adijci poſcimus alijs diſplicere: et iuenimur iniuriam multis duʒ noſtre gule ac deſiderio ſatiſfacere cupim⁹ irrogare. ppter qđ omnimodis hec nobis eſt caſtiganda libertas. Fornicatiōis genera ſūt tria. Primū qđ p cōmixtionē ſexus vtriuſq̄ pficitur. Secūdum qđ abſq̄ femineo tactu: pro quo her patriarche iude filius a dño pcuſſus legit: qđ in ſcripturis ſanctis imūdicia nūcupatur. ſup quo apoſtolus. Dico aūt innuptis et viduis. Bonū eſt illis ſi ſic permāſerint ſicut et ego. q̄ ſi ſe nō cōtinēt nubāt. Meli⁹ eſt eni nubere q̄ vri. Tertiuʒ qđ animo ac mēte concipit: de quo dñs in euāgelio. Qui viderit mulierē ad cōcupiſcendū eaʒ: iaʒ mechatus ē eā i corde ſuo. Que tria genera beatus apoſtolus pari modo extinguēda pronūciās. Mortificate inquit mēbra veſtra q̄ ſunt ſuper terraʒ: fornicationē: imūdiciā: libidinem etc. Et iterū de duob⁹ ad ephesios. Fornicatio et imundicia nec noietur i vobis. Et iterū. Illud autē ſcitote q̄ oīs fornicator: aut imūdus: aut auarus qđ eſt idolorū ſeruitus: nō habet hereditatē i regno chriſti et dei. Que tria vt a nobis pari obſuatiōe caueantur. ſimili nos eorū a regno chriſti atq̄ vna deterret excluſiōe. Philargyrie genera ſūt tria. Primū q̄ renūciātes diuitijs ac facultatib⁹ ſuis ſpoliari nō ſinit. Scđʒ qđ ea q̄ a nobis diſpēſata ſūt vel in digētib⁹ diſtributa. reſumere nos maiori cupiditate pſuadet. Tertiū qđ ea q̄ ne antea quidē poſſedimus deſiderare acqrire cōpellit. Ire genera ſunt tria. Unū qđ exardeſcit itrīſecus: qđ grece thimos dr. Aliud qđ in verbū et opus effectūq̄ prūpit: qđ orce nūcupat: de qbus et apl's: nūc autē deponite iquit et vos oīa: irā: idignationē. Tertiū qđ nō vt illa feruēs ad horā digerit ſʒ p dies et tpa reſeruat: qđ menis dr: que oīa equali ſūt a nobis horrore dānāda. Triſtitie genera ſūt duo. Unū qđ vel iracundia deſinēte. vel de illato damno ac deſiderio ppedito caſſatoq̄ generat. aliud qđ de irratiōabili mētis anxietate ſeu deſperatiōe deſcēdit. Accidie genera ſunt duo. Unū qđ ad ſomnū pcipitat eſtuātes: aliđ qđ cellā deſerere ac fugere cohortat. Cenodoxia licet multiformis ac mltiplex ſit. et i diuerſas ſpecies diuidat genera tamē eius ſunt duo. Primū qđ pro carnalibus ac mātfeſtis extollimur reb⁹: ſcđʒ q̄ ſpiritalib⁹ et occulti deſiderio vāe laudis inflāmamur.

¶ In quo ſit vtilis cenodoxia. C. xij.

Na re tamē cenodoxia vtilit ab incipienti-
v bus aſſumitur: ab his dūtaxat qui adhuc vicijs carnalib⁹ inſtigātur. vt verbi gratia. Si illo tēpore quo fornicatiōis ſpiritu purgent mēte cōceperint vel ſacerdotalis officij dignitateʒ vel opinioneʒ cūctorū qua facti et imaculati eſſe credantur. et ita imūdos cōcupiſcentie ſtimulos quaſi turpes atq̄ indignos vel exiſtimatiōi ſue vel illi ordini iudicātes hac ſalteʒ cōtēplatione declinent: miore malo id qđ maius eſt retūdentes Satius ē cenodoxie vicio quēcūq̄ pulſari q̄ incidere i fornicationis ardorē: vnde repari aut nō valeat aut vix valeat poſt ruinaʒ. Queʒ ſenſuʒ ex perſona dei vnus prophetaruʒ eleganter expreſſit dicens. Propter me longe faciam furoreʒ meuʒ. et laude mea infrenabo te ne intereas. i. vt dum cenodoxie laudibus cōpediris nequaq̄ ad inferni profunda proruas. et irreuocabiliter mortaliū peccatoruʒ cōſūmatione mergaris. Nec miruʒ tantaʒ paſſioni huic ineſſe virtutem. vt irruenteʒ quēpiā in fornicationis labem valeat refrenare: cum ſit multoruʒ experimentis ſepiſſime cōprobatum. q̄ ita euʒ quē ſemel veneni ſui peſte corruperit infatigabilem reddat. vt faciat ab eo ne biduana quidem ieiunia vel triduana ſentiri. Qđ etiam nonnullos in hac heremo frequenter

2009 Ministerio de Cultura

:nouimus fuiſſe ꝯfeſſos.ſe i cenobijs ſyrie ꝯſtitutos
quinis diebus refectionem cibi ſine labore toleraſ-
ſe:nūc aūt tāta ſe fame ab hora tertia purgeri.vt vſ
q; nonā vix queāt differre ieiūia quotidiana. Sup
qua re pulchre abbas macharius cuidaꝫ ꝑcūctanti
cur fame ab hora tertia in heremo pulſaret.q in ce-
nobio ebdomadibꝰ integris refectionē ſepe cōtem-
nēs nō ſenſiſſet eſuriē.reſpōdit. Quia nullus hic eſt
ieiunij tui teſtis q te ſuis laudibꝰ nutriat atq; ſuſtē
tet:ibi aūt te digitꝰ hominū ⁊ cenodoxie refectio ſa
ginabat. Huiꝰ aūt rei figura qua diximꝰ ſupueniēte
cenodoxia viciū fornicatōis excludi.pulchre i regū
libro ac ſignāter exprimit:vbi populū iſraelem a ne
chao rege egypti captiuatū aſcēdēs nabuchodono-
ſor rex aſſyriorꝫ de finibꝰ egypti ad ſuā tranſtulit re
gionē:ſcilicet vt nō eos libertati ꝑſtine ⁊ genitali re
ſtitueret regiōi.ſed ad ſuas abduceret terras ⁊ lon-
giꝰ aſportādos q̄ fuerāt i terra egypti captiui. Que
figura i hoc quoq; cōpetēter aptabit. Licꝫ.n.tolera
biliꝰ ſit cenodoxie q̄ fornicatōis vicio deſeruire.dif
ficiliꝰ tamē a cenodoxie dominatōe diſcedit. Quodam
modo eni lōgiore itineris ſpacio captiuꝰ abductus
laborioſius ad genitale ſolū ⁊ libertateꝫ priſtinā re
uertetur:meritoq; ad eū increpatio illa prophetica
dirigetur. Quare inueteratus es i terra aliena. Re
cte ſiquideꝫ inueteratꝰ dicitur in terra aliena:quiſq;
a terrenis vicijs nō inouat. Superbie genera ſunt
duo. Primuꝫ carnale:ſcōm ſpiritale:quod etiā ꝑ-
nicioſius eſt. Illos nanq; deſperatiꝰ ipugnat quos
in quibuſdā virtutibus profeciſſe repererit.

De varia oppugnatōe oiuꝫ viciorꝫ. Ca.xiij.

Ec igitur octo vicia cuꝫ omne hominuꝫ
b genus pulſent.nō tamē vno modo impe-
tunt cunctos. In alio nanq; ſpiritus forni
cationis locuꝫ obtinet principaleꝫ:in alio ſupereg-
tat furor:in alio cenodoxia vendicat tyrānidē:i alio
arcem ſuperbia tenet. Et cū cōſtet omnes ab omni
bus impugnari:diuerſo tamen modo ⁊ ordine ſin-
guli laboramus.

De inſtituendo aduerſum vicia certamine ſm
ipſoruꝫ infeſtationem. Ca.xiiij.

Uāobrem ita nobis aduerſus hec arripiē
q da ſunt prelia.vt vnuſquiſq; vicium quo
maxime infeſtatur explorans.aduerſus il
lud arripiat principale certamē:omnē curam men-
tis ac ſolicitudineꝫ erga illius impugnationeꝫ ob-
ſeruationēq; defigens: aduerſus illud quotidiana
ieiunioruꝫ dirigens ſpicula:cōtra illud cunctis mo
mētis cordis ſuſpiria crebraq; gemituuꝫ tela cōtor
quens:aduerſus illud vigiliaruꝫ labores ac medi-
tationē ſui cordis ipendens.indeſinētes quoq; ora
tionuꝫ ad deū fletus fundēs.⁊ ipugnationis ſue ex
tinctionē ab illo ſpāliter ac iugiter poſcens. Impoſ
ſibile nanq; eſt de qualibet paſſiōe triūphuꝫ quēpiā
promereri.priuſq; intellexerit induſtria vel labore
ꝓprio victoriā certaminis ſemet obtinere nō poſ-
ſe:cū tamē vt valeat emūdari.neceſſe ſit cuꝫ die no-
ctuq; in omni cura ⁊ ſolicitudine permanere. Cūq;
ſe ab ea ſenſerit abſolutū. curſuꝫ latebras ſui cordis
ſimili intentione perluſtret.⁊ excipiat ſibi quā inter
reliquas ꝑſpexerit diriorē.atq; aduerſus eā ſpāliꝰs
omnia ſpiritus arma cōmoueat:⁊ ita ſemper vali-
dioribus ſuperatis celerē de reſiduis habebit faci-
lēq; victoriaꝫ:quia ⁊ mens triūphoruꝫ proceſſu red
ditur fortior.⁊ infirmioruꝫ pugna ſuccedēs.ꝓ ꝓprio
reꝫ ei ꝓuētū faciet prelioruꝫ: vt fieri ſolet ab his
qui coraꝫ regibus mundi huius digenis congredi
beſtijs premiorū cōtēplatione conſueuerūt:quod
ſpectaculi genus vulgo pancarpuꝫ nūcupatur. Hi
inquā feras quaſcūq; fortiores robore vel feritatis
rabie cōſpexerint diriores.aduerſus eas prime cō-
greſſionis certamen arripiūt quibus extinctis reli-
quas que minus terribiles minuſq; vehemētes ſūt
exitu faciliore proſternunt. Ita ⁊ vicijs ſēper robu
ſtioribus ſuperatis.atq; infirmioribus ſuccedenti-
bus:paratur nobis abſq; vllo diſcrimine ꝑfecta vi-
ctoria. Nec tamen putandū q̄ pricipaliter quis cō
tra vnuꝫ dimicans viciuꝫ.⁊ velut incautius alioruꝫ
tela proſpiciēs.inopinato ictu facilius valeat ſaucia
ri:quod nequaq; fiet. Impoſſibile nanq; eſt.euꝫ qui
pro cordis ſui emundatione ſolicitus erga ipugna
tionē vicij cuiuſlibet intentioneꝫ ſue mētis armaue
rit:aduerſus cetera quoq; vicia generaleꝫ quēdam
horroreꝫ ⁊ cuſtodiaꝫ ſimileꝫ nō habere. Quo eniꝫ
modo vel de illa qua abſolui deſiderat paſſione me
rebitur obtinere victoriaꝫ:queꝫ indignū purgatōis
premio aliorū facit contagio vicioruꝫ. Sed cuꝫ pri
cipalis cordis noſtri intentio.velut ſpecialē pugnā
aduerſus vnā exceperis paſſionē pro ipſa orabit at
tentius.peculiari ſollicitudine ac ſtudio ſupplicans.
vt eaꝫ diligentius obſeruare.⁊ per hec celerē merea
tur obtinere victoriā. Nunc nāq; nos ordinē prelio
ruꝫ exercere debere.nec tamē de noſtra virtute con
fidere:etiā legiſlator his docet verbis. Nō timebis
eos:quia dominus deus tuus i medio tui ē. Deus
magnus ⁊ terribilis.ipſe conſumet nationes has in
cōſpectu tuo paulatiꝫ atq; per ptes. Nō poteris de
lere eas pariter ne forte multiplicentur contra te be
ſtie terre. Dabitq; eos dn̄s deus tuus in cōſpectu
tuo:⁊ interficiet illos donec penitus deleantur.

Nihil nos poſſe aduerſuꝫ vicia ſine auxilio dei.
nec debere nos i eorꝫ extolli victoria. Ca.xv.

Ed neq; debere nos in eoruꝫ extolli victo
s ria ſimiliter admonet.ne poſtq̄ comede-
ris iquit ⁊ ſatiatꝰ fueris.domos pulchras
edificaueris.⁊ habitaueris in eis.habuerisq; armē
ta ⁊ ouiuꝫ greges.auri ⁊ argenti cunctarūq; reruꝫ
copiaꝫ:eleuetur cor tuuꝫ.⁊ nō reminiſcaris domini
dei tui qui eduxit te de terra egypti.de domo ſerui-
tutis.⁊ ductor tuus fuit in ſolitudine magna atq;
terribili. Salomon quoq; in prouerbijs. Si ceci de
rit inimicus tuus noli gratulari.in ſupplantatione
autem eius noli extolli: ne videat dominus ⁊ non
placeat.ei ⁊ auertat iram ſuam ab eo. ideſt .ne per

2009 Ministerio de Cultura

ſpiciẽs elationē cordis tui ab eius ĩpugnatiõe diſce
dat.⁊ icipias derelictus ab eo rurſus illa quã ꝑ dei
gratiã ante ſupaueras paſſiõe vexari. Nõ enĩ orarẽt
ſet ꝓpheta dicẽs. Ne tradas dñe beſtijs animã cõ
fitẽtẽ tibi niſi ſciſſet ꝓpter iflatione̅ cordis quoſdã
vt humilier eiſdẽ rurſũ vicijs q̃ vicerãt tradi. Quã
obrẽ certos nos ẽẽ cõuenit.tã ipſis rerũ expimẽtis
ꝙ inumeris ſcripture teſtimonijs eruditos:noſtris
nos viribꝰ niſi dei ſolius auxilio fulciamur. tantos
hoſtes ſupare nõ poſſe.⁊ ad ipſũ quotidie ſũmã vi
ctorie nr̃e referre debere. Ita ſup hoc quoq̄ ꝑ moi
ſen dño cõmonẽte. Ne dicas i corde tuo.cũ deleue
rit eas dñs deꝰ tuus i ꝯſpectu tuo.ꝓpt iuſtitiã meã
introduxit me dñs.vt terrã hãc poſſiderẽ:cũ ꝓpter
ĩpietates ſuas iſte delete ſint natiões. Neq̄ enĩ pro
pter iuſtitias tuas ⁊ equitatem cordis tui tu ingre
dieris vt poſſideas terras earũ:ſꝫ q꞉ ille egerũt ĩpie
tatẽ.te itroeũte delete ſũt. Rogo qd aptius potuit
dici cõtra ꝑniciosã opinione̅ ꝑſũptionẽq̄ noſtrã.q̃
totũ qđ agimꝰ.vel libero arbitrio vel noſtre volũ
mꝰ iduſtrie deputare. Ne dicas iquit in corde tuo.
cũ deleuerit eas dñs deus tuus i cõſpectu tuo. pro
pter iuſtitiã meã itroduxit me dñs vt terrã hãc poſ
ſiderẽ.nonne his q oculos anime referatos ⁊ aures
habẽt ad audiẽdũ euidẽter expreſſit. Cũ tibi ꝓſpe
re viciorũ carnaliũ bella ſucceſſerint.⁊ videris te ꝺ
ipſorũ ceno ⁊ cõuerſatiõe mũdi iſtius liberatũ. nõ
tue id virtuti nec ſapiẽtie ꝓuẽtũ pugne atq̄ victo
rie inflatus aſcribas.credẽs te ꝓpter labores ⁊ ſtu
diũ tuũ.⁊ arbitrij libertatẽ de ſpiritalibꝰ nequicijs
vel carnalibꝰ vicijs obtinuiſſe victoriã. Quibꝰ ꝓcul
dubio in nullo penitus preualere potuiſſes niſi te
dñi cõmuniſſet ac protexiſſet auxilium.

¶ De ſignificatione ſeptẽ gentiũ quarum iſrael
accepit terras:⁊ quare alibi ſeptem ⁊ alibi multe gẽ
tes eſſe dicantur. Ca.xvi

E ſũt ſeptẽ gẽtes quarũ terras egreſſis ex
b egypto filijs iſrael daturũ ſe dñs repromi
ſit. Que omnia ſm apoſtolũ cũ i figura cõ
tigerint illis.ad nr̃am cõmonitionẽ ſcripta debemꝰ
accipere. Ita.n.dicit. Cũ itroduxerit te dñs deus
tuus in terram quam poſſeſſurus ingredieris.⁊ de
leuerit gentes multas coram te:etheum ⁊ gergeſeũ
⁊ amorreum ⁊ chananeum ⁊ ferezeum eueum ⁊ ie
buſeũ.ſeptem gentes multo maioris nũeri ꝙ tu es.
⁊ robuſtiores te.tradideritq̄ eas dominus tibi: ꝑ
cuties eas vſq̄ ad iternitionẽ. Qđ vero multo ma
ioris numeri ẽẽ dicuntur.hec ẽ ratio:q꞉ plura ſũt vi
cia ꝙ virtutes. Et ideo in catalogo qdẽ dinume
rãtur ſeptẽ nationes:in expugnatione vero earũ ſi
ne numeri aſcriptione ponũtur. Ita enĩ dicit.⁊ de
leuerit gentes multas corã te.numeroſior.n.eſt ꝙ
iſrael.carnaliũ paſſionũ populus:de hoc ſeptena
rio fomite viciorũ ac radice ꝓcedẽs. Exinde enĩ
pullulant homicidia:contentiones:hereſes: furta:
falſa teſtimõia:blaſphemie:comeſſationes:ebrieta
tes:detractiões:ludicra :turpiloquia.mẽdacia:per
iuria:ſtultiloqa:ſcurrilitas:inquietudo:rapacitas:
amaritudo:clamor:indignatio:contẽptus:murmu
ratio:tẽptatio:deſperatio:multaq̄ alia que cõmẽmo
rare ꝓlongũ ẽ. Que cũ a nobis leuia iudicẽt: quid
de illis apſtolus ſenſerit.vel q̃m ſup his ſentẽtiã tu
lerit audiamꝰ. Neq̄ murmurauentis inq̇t:ſicut q̇
dã illorũ murmurauerũt.⁊ ab exterminatore perie
rũt. Et de temptatione. Neq̄ tẽptemꝰ chriſtũ:ſicut
quidã illorũ tẽptauerũt.⁊ a ſerpẽtibꝰ perierũt. De
detractatiõe.noli diligere detrahere ne eradiceris.
Et de deſperatõe. Qui deſperãtes ſemetipſos tra
diderũt ĩpudicitie.in oꝑatione̅ oĩs erroris.⁊ imũdi
ciã. Qđ vero clamo ſicut ira ⁊ idignatio ⁊ blaſphe
mia cõdemnet.eiuſdẽ apoſtoli vocibꝰ manifeſtiſſi
me ꝑdocemur ita precipiẽtis. Oĩs amaritudo: ⁊
ira ⁊ indignatio.⁊ clamor.⁊ blaſphemia tollat a vo
bis.cũ oĩ malicia:aliaq̄ cõplura his ſimilia. Que
cũ ſint multo maioris numeri ꝙ virtutes:deuictis
tamẽ illis octo principalibus vicijs.ex quorũ natu
ra eas certũ ẽ emanare oẽs protinꝰ cõquieſcũt.ac ꝑ
petua pariter cũ his iternitiõe delent. De caſtri
margia naq̄ naſcũt comeſſationes:ebrietates. De
fornicatõe turpiloquia:ſcurrilitas:ludicra:ac ſtulti
loquia. De philargyria:mẽdaciũ:fraudatio:furta:
ꝑiuria:turpis lucri appetitꝰ:falſa teſtimõia:violẽtia
ĩhũanitas ac rapacitas. De ira:homicidiũ:clamor
⁊ indignatio. De triſtitia:rãcor:puſillãimitas:ama
ritudo:deſperatio. De accidia:ocioſitas ſomnolẽ
tia:iportunitas:inqetudo:ꝑuagatio:iſtabilitas mẽ
tis ⁊ corporis:verboſitas:curioſitas. De cenodo
xia cõtentiones:hereſes:iactantia ac preſũptio no
uitatũ. De ſuperbia:cõtẽptus:iuidia: inobediẽtia:
blaſphemia:murmuratio:detractio. Qđ aũt he pe
ſtes etiã robuſtiores ſint:maĩfeſte nature ipſius ĩpu
gnatiõe ſentimꝰ. Fortior.n.militat i mẽbris noſtris
oblectatio carnaliũ paſſionũ ꝙ ſtudia virtutũ:q̃ nõ
niſi ſũma cõtritione cordis ⁊ corporis acquirũtur.
Si autẽ ⁊ illas inumerabiles hoſtiũ cateruas ſpiri
talibꝰ oculis contẽpleris.quas beatus apl's enume
rat dicens.nõ eſt nobis colluctatio aduerſus carnẽ
⁊ ſanguinẽ.ſꝫ aduerſus ꝑncipatus.aduerſus ptãtes.
aduerſus mũdi rectores tenebrarũ harũ.cõtra ſpiri
talia nequicie in celeſtibꝰ.⁊ illud qđ de viro iuſto in
nonageſimo dicitur pſalmo Cadẽt a latere tuo mil
le.⁊ decẽ milia a dextris tuis:liqdo peruidebis. ꝙ
multo maioris ſint numeri ⁊ validiores ꝙ nos car
nales ſcꝫ atq̄ terreni. Quippe cum illis ſpiritalis
atq̄ aerea conceſſa ſubſtantia ſit.

¶ Interrogatio de comparatione ſeptem gentiũ
⁊ octo viciorum. Ca.xvij.

Ermanꝰ. Quđ igitur octo ſũt vicia q̃ nos
g ĩpugnant.cũ ꝑ moiſen ſeptẽ dinumerate
ſint gẽtes que aduerſant̃ populo iſrael.vel
quẽadmodum terras viciorum cõmodũ nobis eſt
poſſidere.

¶ Reſponſio quđ ſm octo vicia octo gentium nu
merus impleatur. Ca.xviij.

2009 Ministerio de Cultura

Ermanꝰ. Quō igit octo sunt vicia q̄ nos
s ipugnāt. cū p moysen septē dinūerate sint
gētes q̄ aduersant populo israel. vl q̄mad
modū terras vicioꝝ cōmodū nobis ē possidere.

¶ Responsio quō ſm octo vicia octo gentiū nume
rus impleatur. Cap. xviij.

Serapion. Octo esse pricipalia vicia q̄ im
s pugnāt mōachū: cūctoꝝ absoluta snīa est.
Que figuralit sub gētiū vocabulo nomia
ta. idcirco nūc oia nō ponunt: eo q egressis iā d egy
pto ꝛ liberati ab vna gēte validissima. i. egyptiorum
moises vl p ipm dns i deuteronomio loqbat. Que
figura i nobis quoq rectissime stare dephendit: q d
seculi laqis expediti castrimargie. i. vētris vel gule
vicio caruisse cognoscimur: ꝛ habemꝰ iaz cōtra has
residuas septē gētes simili rōne cōflictū: prima. s. q̄
iā deuicta ē minime cōputata. Cuiꝰ ēt terra i posses
sionē israeli nō dat: sz vt deserat eā ppetuo. ꝛ egredi
atur ab ea. dñi pceptiōe sancit. Et idcirco ita sūt mo
derāda ieiunia: vt nō necesse sit p imoderationē ↄti
nētie. q̄ dfectōe carnis vel ifirmitate ↄtracta ē. reuer
ti rursus ad egyptioꝝ terrā. i. pristinā gule ꝛ carnis
cōcupiscētiā. quā cū mūdo huic abrenūciaremꝰ ab
iecimꝰ. Qd figuralit illi ppessi sūt. q egressi in solitu
dinē vrutū. rursus desiderauerūt ollas carniuz sup
quas sedebāt in egypto.

¶ Cur vna gens qdem deseri: septem vero iuben
tur extingui. Cap. xix.

Uod aūt illa gēs i qua nati sūt filij israel
q nō penitꝰ extingui. sz tm̄mō deseri eiꝰ terra
pcipit. he vo septē vsq ad iternitionē iubē
tur extigui hec rō ē: q qtūlibet ardore spūs succēsi
heremū virtutū fuerimꝰ igressi. in ciuitate ac miste
rio castrimargie ꝛ quodāmō quotidiano eiꝰ cōmer
tio nequaq carere poterimꝰ. Semp. n. i nobis edu
lij ꝛ escaꝝ vt ingenitꝰ ac naturalis viuit affectꝰ. licz
amputare supfluos eiꝰ appetitꝰ ac desideria festine
mus: q̄ sicut p oia deleri nō possūt. ita debēt quadaz
declinatiōe vitari. De hac. n. dicit. Et carnis curā
ne feceritis i desiderijs. Dū huiꝰ ergo cure quā preci
pimur nō p oia abscidere. sz absq desiderijs exhibe
re retinemꝰ affectū: euident egypti dñatione nō exti
guimꝰ. sz ab ipsa quadā discretōe separamur. non d
supfluis seu lautiorībꝰ epulis cogitātes. sz ſm apo
stolū. victu quotidiano indumētoq ↄtēti. Qd figu
ralit ēt i lege mādat non abbominaberis egyptiuz:
q2 fuisti icola i terra eiꝰ. Necessariꝰ. n. victꝰ corpori. n̄
sine vel ipsiꝰ pnicie vel aie scelere dnegat. Illaꝝ vo
septē ↄturbationū velut oimodis noxiaꝝ. d recessi
bꝰ aie nr̄e penitꝰ exterminādi sūt motꝰ. De his eni
ita di. Ois amaritudo ira ꝛ indignatio. ꝛ clamor ꝛ
blasphēia. tollat a vobis cū oi malitia. Et itez. For
nicatio aūt ꝛ ois imūdicia ꝛ auaritia nec noiet i vo
bis. aut turpitudo. aut stultiloqum. aut scurrilitas.
Possumꝰ ergo hoꝝ q̄ nature supiducta sunt radi
ces abscidere vicioꝝ: vsū vo castrimargie nequaq
valebimꝰ āputare. Nō. n. possumꝰ quātūlibz psece
rimꝰ. id nō eē qd nascimur. Qd ita eē tā nr̄a. q sumꝰ
exigui. q oim psectoꝝ vita ꝛ ↄuersatiōe mōstrat: q
cū reliquaꝝ passionū reciderint stimulos. atq here
mū toto mētis feruore ꝛ corporis expetant nuditate.
nihilominꝰ quotidiani victꝰ ↄuidētia ꝛ annui panis
pparatiōe neqūt liberari.

¶ De natura Castrimargie ad similitudinē agle
comparande. Cap. xx.

Uiꝰ passiōis figura qua necesse ē q uis spi
c ritalē sūmūq mōachū coartari. ↄprie sad
agle similitudie dsignat. Que cū excelsis
simo volatu vltra nubiū fuerit altitudinē sublimata
seseq ab ocul cūctoꝝ mortaliū. ac a facie terre totꝰ
absconderit: rursꝰ ad valliū ima submitti. ꝛ ad terre
na dscēder. ac morticinis cadauerībꝰ iplicari vētris
necessitate cōpellit. Quibꝰ manifestissime cōprobat
castriargie spiritū nequaq posse vt cetera vicia re
secari. vl p oia similr extigui: sz aculeos eiꝰ ac supflu
os appetitꝰ virtute animi retūdi tm̄ atq cohiberi.

¶ De perseuerātia castrimargie aduersus philo
sophos disputata. Capi. xxi.

Am huiꝰ vicij naturā qdā senū cū philoso
n phis disputās q eū ↄp simplicitate christia
na velut rusticū crederēt fatigādū. sub h p
bleumati figurās colore elegant expsīt. Multi iqt
creditorībꝰ p̄r meꝰ me dreliqt obnoxiū: ceteris ad i
tegrū soluēs. ab oi ↄuētiōis eoꝝ molestia liberatꝰ sū
vni satisfacere quotidie soluēdo n̄ possū. Cunq illi
ignorātes vi ↄposite qstiōis absolutiōez eiꝰ pcario
postularēt: mult alt vicijs fui naturali ↄditiōe ↄstri
ctꝰ. sz ispirāte dño dsideriū libertat. cūcti illis tanq
molestissimis creditorībꝰ r̄nūciās huic mūdo. ꝛ oēz
sbam q̄ mihi successiōe p̄ris obuenerat a me pariter
abijciēs satisfeci. atq ab eis sū oimodis absolutꝰ: ca
strimargie vo stimul nullo mō carere ↄualui. Nec
n. q uis eā i paruū modū vilissimaq redigerē qtita
tē. vi quotidiane cōpulsiōis euado: sz necesse ē me p
petuis eiꝰ ↄuētiōibꝰ purgeri. ꝛ iterminabilē quādaz
solutionē iugi fūctiōe dependere. atq iexplebile i a di
ctiōibꝰ eiꝰ iferre vectigal. Tū illi hūc quē velut idio
tā ac rusticū ante dspexerāt. pnūciauerūt prias phi
losophie ptes. i. ethicā disciplinā appme cōprehēdis
se: mirati admodū potuisse eū naturalr asseq. q nul
la ei secularis eruditio ↄtulisset. cū ipi sudore mito
lōgaq doctria hec attigere nequissēt. Hec spālit. de
castriargia dixisse sufficiat. Nunc reuertamur ad di
sputatōez quā d generali vicioꝝ cognitione cepera
mus exponere.

¶ Cur abrahe predixerit deꝰ decem gentes expu
gnādas a populo israel. Cap. xxij.

Um ad abrahā dñs de futuris loqret qd
c vos minie reqsisti. nō septē gentes legit di
numerasse sz decē: quaꝝ terra semini eiꝰ dā
da ↄmittit. Qui numerꝰ adiecta idolatria atq bla
sphemia euident iplet: qbꝰ ante noticiā di ꝛ grāz ba
ptismi vel ipia gētiliū vel blasphema iudeoꝝ mītitu
do subiecta ē. dōec i itellectuali egypto cōmoratur.

2009 Ministerio de Cultura

Si āt abrenūciās qs ⁊ egreſſus ide p dī grām deui-
cta parit̄ caſtrimargia ad heremū puenerit ſpūalē
d ipugnatōe triū gētiū liberat⁹ cōtra ſeptem tātum
que per moiſen dinumerantur bella ſuſcipiet.

Quō vtile nob̄ ſit vicioꝝ tras poſſidere. c. xxiij.

q Uod vo iſtaꝝ pniciosaꝝ gētiū regiōes ſa-
lubrit̄ poſſidere p̄cipimur. ita itelligit̄. Ha-
bet vnūqdq̄ viciū i corde nr̄o ꝓpriā ſtatio-
nē: quā ſibi vēdicās i aīe nr̄e receſſu extermiat iſrae-
lē. i. ɔtēplationē reꝝ ſūmaꝝ atq̄ ſanctaꝝ. eiſq̄ ſem-
p aduerſari nō deſinit. Nō. n. poſſūt v̄tutes cū vici-
is parit̄ cōmorari. Que. n. pticipatio iuſticie cū ini-
qtate. aut q̄ ſocietas luci ad tenebras. Sȝ cū ab iſra-
ele pplo. i. v̄tutib⁹ cōtra ſe dimicātib⁹ fuerit vicia ſu-
pata: locū quē ſibi i corde nr̄o ɔcupiſcētie vel forni-
catiōis ſpūs retētabat. deinceps caſtitas obtinebit:
quē furor cepat. patiētia vēdicabit: quē triſticia mor-
tē opās occupauerat. ſalutaris ⁊ plēa gaudio leticia
poſſidebit: quē accidia vaſtabat. icipiet excolere for-
titudo: quē ſupbia ɔculcabat. hūilitas honeſtabit: ⁊
ita ſingulis vicijs expulſis. eoꝝ loca. i. affect⁹ v̄tutes
cōtrarie poſſidebūt. Que filij iſrael̄. i. aīe videt̄ deū
nō imerito nūcupātur: q cū vniuerſas cordis expu-
lerint paſſiones. non tā alienas poſſeſſiones perua-
ſiſſe q̄ꝫ proprias recuperaſſe credendi ſunt.

Quod terre de quibus expulſi ſunt populi cha-
naneoruȝ ſemini ſem fuerint deputate. Cap. xxiiij.

e Tenim quantuȝ docet ver⁹ traditio. has
eaſdeȝ terras chananeoꝝ in quas itrodu-
cūtur filij iſrael. filij ſem fuerūt quondam
in orbis diuiſione ſortiti: quas deinceps per viȝ at-
q̄ potētiā poſteritas chā puaſiōis iīqtate poſſedit.
In quo ⁊ dī iudiciū rectiſſimū cōprobat̄: q ⁊ illos d
locis alienis q̄ male occupauerāt expulit. ⁊ iſtis an-
tiquā patrū poſſeſſionē. q̄ ꝓſapie eoꝝ in diuiſiōe or-
bis fuerat deputata reſtituit. Que figura in nobis
quoq̄ ſtare certiſſima rōne cognoſcit̄. Nā volūtas
dn̄i poſſeſſionē cordis nr̄i n̄ vicijs ſȝ v̄tutib⁹ natura-
lit̄ d̄putauit. Que p⁹ p̄uaricatōeȝ ade iſoleſcētib⁹ vi-
cijs. i. pplis chanāeis. a ꝓpa regiōe d̄pulſe. cū ei rur-
ſū p dī grāȝ diligētia nr̄a ac labore fuerit r̄ſtitute: n̄
tā alīeas occupaſſe tras q̄ꝫ ꝓpas cr̄dēdē ſūt r̄cepiſſe.

Teſtimonia diuerſa ſup ſignificatione octo vici-
orum. Capitulū. xxv.

d E his octo vicijs ⁊ i euāgelio ita ſignifica-
tur. Cū āt imūd⁹ ſpūs exierit ab hoīe. am-
bulat p loca arida. q̄rēs reqē ⁊ nō inuenit.
Tūc dicit. Reuertar i domū meā vn̄ exiui. Et veni-
ens iuenit vacātē. ſcopis mūdatā ⁊ ornatā. Tūc va-
dit ⁊ aſſumit alios ſeptē ſpūs neqores ſe ⁊ intrātes
habitāt ibi: ⁊ ſiūt nouiſſima hoīs illi⁹ peiora p̄orib⁹.
Ecce vt ibi ſeptē gētes legim⁹ excepta egyptioꝝ. de
qua egreſſi fuerāt filij iſrael: ita ⁊ hic ſeptem reuerti
ſpūs dicunt̄ imūdi. excepto eo q ab hoīe pri⁹ narrat̄
egreſſus. De hoc ſeptenari io fomite vicioꝝ ſalomō
quoq̄ i ꝓuerbijs ita d̄ſcribit. Si te rogauerit inimi-
cus voce magna. ne ɔſenſeris ei: ſeptē. n. neqcie ſūt i
aīa ei⁹. i. ſi ſupat⁹ caſtrimargie ſpūs cepit tibi ſua hu-
militatōe blādiri. rogās quodāmō vt aliqd relaxās
a ſcepto feruore iptias ei. qd ɔtinētie modū ⁊ mēſu-
rā iuſte diſcretōis excedat. ne reſoluaris ei⁹ ſubiecti-
one: nec arridēte ipugnatiōis ſecuritate. qua vidris
paulīſp a carnalib⁹ icētiuis fact⁹ qetior. ad priſtinā
remiſſionē vl̄ p̄teritas gule ɔcupiſcētias reuertaris.
Per hoc. n. dicit ſpūs ille quē viceras. Reuertar in
domū meā vn̄ exiui. Et ꝓcedētes ex eo ɔfeſti ſeptē
ſpūs vicioꝝ erūt tibi acriores q̄ꝫ illa paſſio q̄ in pri-
mordijs fuerat ſuperata. q te mox ad deteriora per-
trahent genera peccatorū.

Qd deuicta paſſione gule ipēdend⁹ ſit labor ad
virtutes ceteras obtinendas. Cap. xxvi.

q Uapp ieiunijs ⁊ ɔtinētie icūbētib⁹ nobis
feſtinādū ē vt gule paſſiōe ſupata. ꝓtinus
animā nr̄aȝ vacuā eē a neceſſarijs virtuti-
b⁹ nō ſinam⁹: ſȝ eis vniuerſos receſſus cordis nr̄i ſtu-
dioſi⁹ occupem⁹. ne r̄uerſus ɔcupiſcētie ſpūs. ianes
nos ab ip̄is vacātesq̄ repiat: ⁊ nō ſibi iā ſoli adituȝ
parare ɔtēt⁹ itroducat ſecū i aīaȝ nr̄āȝ ſeptenariuȝ
hūc fomitē vicioꝝ. ⁊ faciat nr̄a nouiſſima peiora p̄o-
rib⁹. Turpior. n. erit poſt hec ⁊ imūdior aīa. ac ſup-
plicio grauiore plectetur. q̄ ſe renūciaſſe huic ſeculo
gloriat̄. dn̄antib⁹ ſibi octo vicijs q̄ꝫ fuerat quōdā in
ſeculo ɔſtituta: cū nec diſciplinā mōachi fuiſſet pro-
feſſa nec nomē. Nā ⁊ neqores hi ſeptē ſpūs illo p̄o-
re q egreſſus fuerat idcirco dicunt̄: q2 deſideriū gu-
le. i. caſtrimargia p ſeſe nō eēt noxia. niſi intromitte-
ret grauiores alias paſſiōes. i. fornicatōis: phylargy-
rie: ire: triſticie: ſiue ſupbie. q̄ p ſemet noxia aīe ac pe-
ſtora eē nō dubiū ē. Et idcirco pfectiōis puritatē
nūq̄ꝫ poterit obtinere. qſqs eā de hac ſola ɔtinētia
i. ieiunio corpali ſpauerit acqrēdam. niſi nouerit ob
id ſe hāc exercere debere. vt hūiliata carne ieiunijs
facili⁹ poſſit aduerſus alia vicia inire certamē. nō in-
ſoleſcēte carne ſaturitatis ingluuie.

Qd nō idem ordo preliorum ſit qui ponitur in
catalogo viciorum. cap. xxvij.

s Ciēdū tn̄ nō eūdē eē i oīb⁹ ordinē p̄liorū:
q2 ſicut dixim⁹ nō vno mō ipugnamur o-
mnes. Et oportet vnūquēq̄ nr̄ȝ ſm q̄li-
tatē belli quo pricipalr̄ infeſtat̄ ɔcertatōuȝ luctamē
arripe: ita vt aliū neceſſe ſit aduerſus viciū qd terti-
um ponit̄ primū exercere cōflictū: aliū ɔtra quartū
ſeu qntū: ⁊ ita ꝓut ipſa vicia i nobis obtinēt princi-
patū: vtq̄ ipugnatōis exigit mod⁹. nos quoq̄ opor-
tet ordinē inſtituere p̄lioꝝ. ſm quē ꝓuent⁹ quoq̄ vi-
ctorie triūphiq̄ ſuccedēs. faciet nos ad puritatē cor-
dis ⁊ pfectiōis plenitudinē puenire. Hucuſq̄ abbas
ſerapion de natura octo pricipaliū vicioꝝ nobis di-
ſerēs. latētiū i corde nr̄o paſſionū genera. quaꝝ cau-
ſas atq̄ affinitates cū ab ipſis quotidie vaſtaremur
nec cognoſcer̄ poteram⁹: ita lucide reſerauit. vt eas
quodāmōdo ante oculos poſitas. intueri nobis ve-
lut in ſpeculo videremur.

Explicit collatio abbatis ſerapionis.

2009 Ministerio de Cultura

¶ Incipit ſexta collatio abbatis theodori abbatis
de nece ſanctorum. Capitu. i.

In paleſtine partibꝰ iuxta tecue
vicũ q amos ꝓphetã meruit pro
creare. ſolitudo vaſtiſſima ẽ vſqꝫ
l arabiã ac mare mortuũ: quo in
greſſa deficiũt fluẽta iordanis. et
cineres ſodomoꝝ ãpliſſima extẽ
ſione porrecta. In hac ſũme vite
ac ſanctitatis viri monachi diutiſſime cõmorantes. re
pẽte ſũt a diſcurrẽtibꝰ ſaracenoꝝ latrũculis iterẽpti.
Quoꝝ corpora licet ſciremꝰ taꝫ a põtificibꝰ regiõis
illiꝰ ꝙꝫ ab vniuerſa plebe arabũ tãta veneratiõe ꝑre
pta. ⁊ iter reliqas martyꝝ ꝯdita: vt innumeri ppli õ
duobꝰ opidis ꝯcurrẽtes grauiſſimũ ſibi certamẽ in
dixerit. ⁊ vſqꝫ ad gladioꝝ cõflictũ ꝓ ſancta rapina
ſit eoꝝ ꝓgreſſa ꝯtẽtio. dũ pia iter ſe deuotiõe decer
tãt q nã iuſtiꝰ eoꝝ ſepulturã ac reliqas poſſiderent
alijs. ſ. de vicinia cõmoratiõis ipſoꝝ. alijs de origi
nis ꝓpinqtate gloriãtibꝰ. nos tñ vel nr̃oꝝ vel quo
rundã nõ mediocrit ex hac pte ſcãdalizãtiũ fratruꝫ
offenſione ꝑmoti. iqrenteſqꝫ cur tãti meriti ac tãtaꝝ
virtutũ viri ita ſint a latrũculis iterfecti. tãtũqꝫ dñs
paſſus fuerit erga ſuos famulos facinꝰ ꝑpetrari. vt
viros cunctis mirabiles in manꝰ traderet ipſoꝝ: me
ſti ad ſanctũ theodoꝝ ſingularẽ i ꝯuerſatiõe actua
li prexímꝰ viꝝ. Hic nãqꝫ morabat i cellis. q locus in
ter nitriã ac ſcythiã ſitꝰ. ⁊ a mõaſterijs qdẽ nitrie qn
qꝫ milibꝰ diſtãs. octoginta miliũ ſolitudine ab here
mo ſcythi i q cõmorabamur interueniẽte diſcernit.
Cui cũ de ꝑdictoꝝ viroꝝ nece q̃rimoniã fudiſſemꝰ
admirãtes tãtã dei patiẽtiã. ꝙ viros. ſ. illiꝰ meriti ta
liter ꝑimi ꝑmiſiſſet: vt q alios quoqꝫ ſue ſãctitatis põ
dere de huiuſmodi liberare tẽptatiõe debuerit. ne ſe
ipſos qdẽ ꝑripuerit de manibꝰ ipſoꝝ: aut cur deus
admitti in ſuos ſuos tm̃ facinus cõſenſiſſet.

¶ Reſponſio abbatis theodori ad propoſitã que
ſtionem Capitulum. ij.

Beatus Theodorꝰ rñdit. Nec q̃ſtio illoꝝ
b ſolet animos ꝑmouere. q paꝝ fidei vel ſci
entie poſſidẽtes. merita ſanctoꝝ vel ꝑmia
q̃ nõ in pñti reddunt. ſꝫ repoſita ſũt i futuꝝ: arbitrã
tur in huiꝰ tẽporalis vite breuitate reſtitui. Ceterũ
nos q nõ ſumꝰ in hac vita tm̃ ſꝑantes in xp̃o. ne ſm
apoſtolũ miſerabiliores ſimꝰ oĩbꝰ hominibus: qꝛ. ſ. in
hoc mũdo nihil ꝓmiſſionũ recipientes. ẽt in futuro
eas ꝓ hac incredulitate ꝑdamꝰ. opinionibꝰ eoꝝ nõ
d̃bemꝰ errare: ne ignorata vere diffinitiõis ſentẽtia
titubãtes. ac trepidi tẽptationibꝰ moueamur. cũ eiſ
dẽ nos quoqꝫ traditos viderimꝰ. vel iiuſtitiã. ſ. vel i
curiã humanaꝝ reꝝ dõ qd̃ dictu quoqꝫ nefas ẽ aſcri
bẽtes: qꝛ ſanctos viros recteqꝫ viuẽtes in tẽptatiõe
nõ ꝓtegat. nec bonis ea q̃ bona ſũt. nec mala malis
retribuat in pñti: ⁊ cũ illis dãnari mereamur. quos
ſophonias ꝓpheta caſtigat. Qui dicũt inqt i cordi
bus ſuis nõ faciet dñs bñ. ſꝫ neqꝫ faciet male. vl' cer
te cũ illis inueniamur. q huiuſmodi q̃rimonijs deuꝫ

blaſphemare dicunt. oĩs q facit malũ bonꝰ ẽ i cõſpe
ctu dñi ⁊ tales ei placẽt. aut certe. vbi ẽ deꝰ iuſtitie. il
lã quoqꝫ blaſphemiã q̃ in ſubſeq̃ntibꝰ deſcribit ſimi
liter adiũgẽtes. vanꝰ ẽ q ſuit deo. aut qd̃ emolumen
tũ qꝛ cuſtodiuimꝰ ꝑcepta eiꝰ. ⁊ qꝛ ãbulauimꝰ triſtes
corã dño ergo nũc beatos dicimꝰ arrogãtes. ſiqdeꝫ
ditati ſũt faciẽtes ipietatẽ. ⁊ tẽptauerũt dñ ⁊ ſalui fa
cti ſũt. Quãobrẽ vt hãc ignorationem q̃ prauiſſimi
huiꝰ erroris radix ⁊ cã ẽ poſſumꝰ euadere. ꝑmũ noſce
debemꝰ. qd ṽe ſit bonũ. qd malũ: ⁊ ita demuꝫ ſuper
his nõ falſã vulgi. ſꝫ verã ſcripturaꝝ diffinitionẽ te
nẽtes minime infideliũ hominũ decipiemur errore.

¶ De tribus que in hoc mundo ſunt ideſt bonis
⁊ malis ⁊ medijs. Ca. iij.

Tria ſũt. n. q̃ i hoc mũdo ſũt. i. bonũ: malũ:
t mediũ. Debemꝰ itaqꝫ noſce qd ꝓprie bo
nũ: qd malũ: qdue ſit mediũ. vt nr̃a fides
ṽa ſcia cõmunita i cũctis tẽptationibꝰ incõcuſſa ꝑdu
ret. Nihil igit in rebꝰ dũtaxat hũanis pricipale bo
nũ eẽ credẽdũ ẽ. niſi virtus animi ſola: q̃ fide ſincera
nos ad diuina ꝑducẽs illi imutabili bono facit iugi
ter inherere. Et ecõtrario nihil malũ eẽ dicẽdũ ẽ: ni
ſi peccatũ ſolũ: qd̃ a bono deo nos ſeparãs. malo ſa
cit diabolo copſari. Media ſũt q̃ in vtrãqꝫ partẽ ꝓ
affectu ⁊ arbitrio vtentis diriuari poſſũt: vtputa diui
tie: poteſtas: honor: robur corporis: ſanitas: pulchri
tudo: vita ipa vel mors: pauptas: infirmitas carnis
iniurie: ⁊ cetera his ſimilia: q̃ pro qualitate ⁊ affectu
vtentis vel ad bonã poſſũt partẽ ꝓficere vel ad malã
Nã ⁊ diuitie ꝓficiũt freq̃nter ad bonũ ſm apoſtolũ
q diuitibꝰ huiꝰ mũdi ꝑcipit vt facile tribuãt: cõmũi
cẽt indigẽtibꝰ: theſaurizẽt ſibi fũdamẽtũ bonũ in fu
tuꝝ: vt ꝑ has apphẽdãt verã viã. Et ſm euãgeliuꝫ
bone ſũt illis q faciũt ſibi amicos de iniquo mãmo
na. Que rurſũ retorq̃nt ad malũ: cũ ad recõdẽduꝫ
tm̃mõ vel ad luxuriã cõgerunt. ⁊ nõ ad vſus idigẽ
tiũ diſpẽſant. Poteſtas quoqꝫ ⁊ honor corporiſqꝫ
robur ac ſanitas. ꝙ ſint media ⁊ vtrobiqꝫ cõuenien
tia: ẽt ex hoc facile cõprobat. ꝙ multi ſanctoꝝ in ve
teri teſtamento potiti his oĩbꝰ ⁊ in ſũmis diuitijs ⁊
culmine dignitatum ac fortitudine corporis conſti
tuti. deo quoqꝫ acceptiſſimi fuiſſe noſcũt. Et ediuer
ſo q his male abuſi ſũt. ⁊ eas ad miniſteriũ ſue neq
tie detorſerũt. nõ imerito vel puniti ſũt vel extincti:
qd̃ freq̃nter regnoꝝ liber indicat factũ. De ipſa eti
am morte ac vita qꝛ medie ſint: vel ſancti Johãnis
vel iude natiuitas ꝓſtat. Vniꝰ nãqꝫ intm̃ ſibimet
vita ꝓfuit: vt alijs quoqꝫ gaudiũ ortꝰ eiꝰ contuliſſe
dicat ſm illud. Et multi ſup eius natiuitate gaude
bũt. De alterꝰ vo dicit vita. Bonũ erat ei: ſi natus
nõ fuiſſet hõ ille. De morte ẽt Johãnis omniumqꝫ
ſanctoꝝ dicit. Precioſa eſt in conſpectu dñi mors
ſanctoꝝ eius. De iude autẽ ac ſimiliũ. Mors pec
catoꝝ peſſima. Infirmitas etiã carnis interdum ꝙ
ſit cõmoda Lazari illiꝰ paupis vlceroſi beatitudo
demõſtrat. Cuius cũ nulla alia virtutũ merita ſcri
ptura cõmemoret. pro hoc ſolo ꝙ egeſtatẽ ⁊ iſirmi

2009 Ministerio de Cultura

taté corporis patiétiſſime tolerauit. ſin⁹ abrahe poſſidere beatiſſima ſorte ꝓmeruit. Egeſtas quoqꝫ ac pſecutiões ⁊ iniurie q̄ mala eē toti⁹ vulgi opinione cēſent. ꝙ ſint vtiles ac neceſſarie. ét ex hoc liq̄do cōprobat: ꝙ ſancti viri nō ſolū eas nunꝙ̄ vitare voluerūt. verū ét in virtute ſūma. vel appetētes. vel fortit tolerātes amici dei effecti. eterne vite ſunt ſtipendia cōſequuti. beato apoſtolo cōcinēte. Propter quod placeo mihi in infirmitatib⁹: in cōtumelijs: in neceſſitatib⁹: in pſecutionib⁹: in anguſtijs ꝓ chriſto. Cū eniꝫ infirmor tūc potēs ſum: qꝛ virt⁹ in infirmitate ꝑficit. Et idcirco illi q ſūmis hui⁹ ſeculi diuitijs ⁊ honorib⁹ ac poteſtatib⁹ extolluntur: nō ex his principale bonū obtinuiſſe credēdi ſunt. qd in ſolis eſſe virtutibus definit. ſꝫ mediū qddā: qꝛ ſicut iuſtis recte ac neceſſarie vtētib⁹ vtilia hec eē reperiunt ⁊ cōmoda: occaſionē nāqꝫ opis boni fructuſqꝫ in illi⁹ vite eternitate parturiūt: ita illis q male opib⁹ abutunt inutiles ſūt atqꝫ icōmod. ⁊ occaſionē peccati mortiſqꝫ pcināt.

¶ Nō malū nulli iuito ab alio poſſit iferri. C. iiij.

b As itaqꝫ diuiſiões firas atqꝫ imobiles retinētes. ſciēteſqꝫ nihil eē bonū niſi virtutē ſolā. q̄ ex timore dei ac dilectiōe deſcendit nec malū qcꝙ̄ eē niſi peccatū ſolū ⁊ ſeparationem a deo: diligēter nūc diſcutiam⁹. vtrū de⁹ vnꝙ̄ ſanctis ſuis. aut p ſe. aut p aliū quēpiā inferri pmiſit maluꝫ qd ſine dubio nuſꝙ̄ oino reperies. Nec. n. potuit aliquādo cuiꝙ̄ nolēti ac reſiſtenti malū peccati alter iferre: niſi illi ſoli q illud in ſeſe cordis ignauia ⁊ corrupta volūtate ſuſcepit. Deniqꝫ cū beato iob diabolus adhibit vniuerſis neqcie ſue machinis malum hoc peccati voluiſſet iferre. ac nō ſolū cūct eū facultatib⁹ ſpoliaſſet. verū etiā poſt illū de morte ſeptē filiorū tā atrocē tāqꝫ inſperatū orbitat dolorē. vulnere eū peſſimo a capit vertice vſqꝫ ad plātā pedū. ⁊ itolerād cruciatib⁹ honeraſſꝫ: nequaꝙ̄ ei peccati maculā quit infligere: qꝛ in cunct imobilis pſeuerans. nullum blaſphemie accōmodauit aſſenſum.

¶ Obiectio queadmodū ipſe deus dicatur creare mala. Capitulū. v.

g Ermanus. Frequnter legim⁹ in ſcripturis ſanct deū creaſſe mala. vel hominib⁹ ituliſſe: vt ē illud. Nō abſqꝫ me nō ē de⁹. Ego dns ⁊ nō eſt alter: formās lucē ⁊ creās tenebras: faciēs pacē ⁊ creās mala. Et itez. Si eſt malitia i ciuitate quam dominus non fecit.

¶ Reſponſio ſuper interrogatione ꝓpoſita. C. vi.

t Heodorus. Nōnūꝙ̄ ſolet ſcriptura diua abuſiue mala pro afflictionib⁹ ponere: nō qꝛ p naturā ꝓprie mala ſint. ſed ſm hoc ꝙ ab his ſentiant mala qb⁹ vtiliter inferunt. Cū oib⁹ eteniꝫ diſputās diuina cēſura: neceſſe eſt vt hūanis vbis ⁊ affectiōibus eloquat. Eteni ſectio vel vſtio ſalutaris q̄ illis q vlcez cōtagiōe putrefacti ſūt pie ifert a medico. mala a tolerantib⁹ credit: nec iniquo carcer. nec equo calcar emēdatio ſuauis ē dlinqnti. Oēs ét diſciplie his q erudiunt amare ſentiunt ad pńs. ſicut apl's dicit. Omnis autē diſciplina in pńti nō videt eſſe gaudij ſꝫ meroris: poſtea autē fructuꝫ pacatiſſimū his q per ſe exercitati ſunt reddet iuſtitie. Et quē diligit dns corripit: flagellat aūt omneꝫ filiuꝫ quem recipit. Quis enim eſt filius quem non corripit pater. Itaqꝫ mala nōnunꝙ̄ poni ꝓ afflictionib⁹ ſolent. ſm illud. Et penituit deū ſup maliciā quā locut⁹ eſt vt faceret eis ⁊ nō fecit. Et iterū. Qꝛ tu dne miſericors ⁊ miſator: patiēs ⁊ multū miſericors ⁊ penitēs in malicijs. i. ſup tribulationib⁹ ⁊ erūnis q̄ nobis pro peccatoꝶ noſtroꝶ merit inferre cōpelleris. Quas ſciēs vtiles eē nōnullis ita alt⁹ propheta vtiqꝫ nō inuidēs ſaluti eoꝶ ſꝫ cōſulēs iprecātur. Adde illis mala dne: adde mala glorioſis terre. Et ipſe dns. Ecce inqt inducaꝫ ſup eos mala. i. dolores ac vaſtitates: qb⁹ in preſenti ſalubrit caſtigati ad me queꝫ in rebus ꝓſperis cōtempſerunt. reuerti tādem ac feſtinare cogant. Ideoqꝫ hec principalia eē mala nō poſſum⁹ definire. multis. n. ad bonuꝫ ꝓficiūt ⁊ cauſas eternoꝶ pariunt gaudioꝶ. Et idcirco vt ad queſtioneꝫ ꝓpoſitaꝫ recurram⁹: vniuerſa q̄ putātur mala nobis ab inimicis vel a qbuſcūqꝫ aliis irrogari: non ſunt credenda mala eſſe ſed media. Nō eniꝫ talia inuenientur qualia putat eſſe ille qui itulit aīo furibundo ſꝫ qualia ſenſit ille qui ſuſtinet. Ideoqꝫ cuꝫ illata fuerit mors viro ſancto nō ei malum illatuꝫ eſſe credenduꝫ eſt: ſed mediū quiddam. Quod cū peccatori maluꝫ ſit: iuſto reqes ⁊ abſolutio ſit maloꝶ. Mors eniꝫ viro iuſto requies: cui⁹ vita abſcōdita eſt. Et ideo nec vir iuſtus ex hac aliquod perpetit detrimentuꝫ qui nihil pertulit noui: ſed id quod ei acceſſuꝶ fuerat neceſſitate nature. inimici nequitia nō ſine pmio vite perēnis excepit: ac debituꝫ mortis humane quod inexcuſabili lege reddenduꝫ eſt. cuꝫ fructu vberrimo paſſiōis. ac magne remunerationis mercede perſoluit.

¶ Interrogatio an re⁹ ſit q iuſto intulit morteꝫ cū iuſtus habeat de morte mercedem. Capit. vij.

g Ermanus. Ergo ſi interēpt⁹ iuſtus non ſoluꝫ nihil mali perpeſſus eſt. ſed etiā mercedeꝫ paſſionis aſſequitur. quomodo i reatū vocabit q nō nocuit mortē inferēdo ſꝫ ꝓfuit.

¶ Rńſio ad pcedentē interrogationē. Ca. viij.

t Heodorus. Nos de ꝓprietate boni maliꝙ vel ei⁹ qd dixim⁹ eē mediū diſputamus: nō de affectu eoꝶ q iſta cōmittūt. Nec eni qs impi⁹ vel iniquus idcirco ipunitus erit: qꝛ malicia ſua iuſto nocere nō potuit. Tolerātia eniꝫ ⁊ virtus iuſti nō illi q mortē vel ſupplicia intulit: ſꝫ illi ꝓficit ad mercedē qui illata ſibi patient excepit. Ideoqꝫ ⁊ hic merito puniet ꝓ crudelitat ſue vicio qua malū voluit inferre: ⁊ ille nihilomin⁹ nihil mali perpeſſus eſt: qꝛ virtute animi ſui patiēter temptatōes doloreſqꝫ ſuſtentans ea que malo ꝓpoſito illata ſūt ad profectuꝫ melioris ſtatus. ⁊ eterne vite facit beatitudineꝫ pertinere.

¶ Exēplū btī iob a diabolo temptati. ⁊ dnī a iuda

2009 Ministerio de Cultura

traditi:⁊ ꝙ iuſto taꝫ proſpera ꝙ̄ aduerſa proficiant
ad ſalutem Capitulum.ix.

n Ecꝫ.n.patiētia iob mercedē diabolo q2 eū
illuſtriorē ſuis tēptationib⁹ reddidit.ſ3 il
li ipſi qui eas viril'r ꝑtulit acqſiuit. Nec iu
das eterni ſupplicij imunitate donabit:q2 proditio
ei⁹ad ſalutē generis ꝓfecit hūani. Nō.n.ꝓuent⁹ ꝯſi
derād⁹ē opis ſ3 opāt̄ affect⁹. Quapp hec ſbet in no
bis diffinitio imobil'r cuſtodiri.ꝙ nulli malū ab alio
poſſit inferri.niſi ꝗ illud ignauia ſui cordis ac puſi
lanimitate ꝯtraxerit:hāc eādē ſniaꝫ beato apoſtolo
vno verſiculo ꝯfirmāte. Scim⁹ āt qm̄ diligētib⁹ deū
oīa coopant̄ ad bonū. Dicēs.n.oīa coopant̄ ad bo
nū:vniuerſa nō ſolū q̄ ꝓſpa.verū ēt q̄ putant̄ aduer
ſa parit̄ cōprehendit. Per q̄ ⁊ i alio loco idē apſus
ſe trāſiſſe dſcribit:cū dicit: Per arma iuſtitie que a
dxtris ſūt ⁊ a ſiniſtris.i.ꝑ gliā ⁊ ignobilitatē ꝑ iſami
am ⁊ bonā famā:vt ſeductores ⁊ veraces:vt triſtes
ſemꝑ āt gaudētes:vt egētes.mltos āt locupletātes
⁊ cetera. Oia ergo q̄ ꝓſpa reputant̄ ⁊ dextre dicunt̄
part̄:q̄ ſanct⁹apls glorie ⁊ bone ſame vocabulo de
ſignauit:illa ēt q̄ exiſtimant̄ aduerſa q̄ ꝑ ignobilita
tē ⁊ iſamiā euidēter exꝓſſit.q̄cꝫ a ſiniſtris eē dſcribit
efficiūt̄ viro ꝑfecto arma iuſtitie ſi illata ſibi magna
nimiter ſuſtētauerit:ꝙ vꝫ ꝑ hec dimicās ⁊ i iſtis ipis
q̄bus ipugnari putat̄ aduerſis tāꝗ armis vtēdo eiſ
cꝫ velut arcu ⁊ gladio ſcutocꝫ validiſſimo contra il
los q̄ hec ingerūt cōmunit⁹.ꝓfectū ſue patiētie ac v
tut̄ acqrat:glorioſiſſimū cōſtātie triūphū ex ipis q̄
letaliter inferunt̄ capiens hoſtiū telis:nec ꝓſpis dū
taxat elatus nec deiectus aduerſis.ſ3 itinere plano
ac via regia ſemꝑ incedēs.ab illo trāqllitat̄ ſtatu ne
quaꝗ leticia ſupueniēte quaſi in dextrā motus. nec
igruētib⁹ aduerſis triſtitiacꝫ dñante velut ad leuaꝫ
ruſus ipulſus. Pax.n.mlta diligētibus nomē tuū
⁊ nō ē illis ſcādalū. De illis v̍o q̄ ꝑ ſingulos icurrē
tes caſus ꝓ eoꝝ qualitate ac varietate mutant̄ ita di
cit̄. Stultus āt ſicut luna mutat̄. Ut.n.d̍ ꝑfect̄ ac ſa
pictibus dr̄.diligētibus deū oīa coopant̄ ad bonuꝫ:
ita de iſirmis ꝓnūciat̄ ac ſtult̄. Oia aduerſa viro iſi
pīeti. Nec.n. ꝓſpis rebus ꝓficit nec emēdat̄ aduer
ſis. Einſdē nācꝫ virtut̄ ē triſtia fortiter tolerare cu
ius ēt ſ'a moderari:⁊ eū q̄ in vno eoꝝ ſupat̄ neutrū
ſuſſerre certiſſimū eſt. Facilius tm̄ q̄s elidi poteſt ꝓ
ſpis ꝙ aduerſis. Hec.n.interdū ēt inuitos retinent
atcꝫ humiliāt.⁊ cōpunctiōe ſaluberrima vel minus
peccare faciūt vel emēdāt:illa v̍o mollibus menteꝫ
ac ꝑniciofis extollētia blandimentis.ſecuros felici
tatis ſue ꝓuentu ruina maiore ꝓſternunt.

¶ De virtute viri perfecti qui ambidexter figura
liter nuncupatur. Capitu.x.

i Sti ſunt ergo qui figuraliter in ſcripturis
ſanctis ideſt ambidextri nuncupantur. vt
ille aoth in libro iudicum fuiſſe deſcribit̄:
q̄ vtracꝫ manu vtebatur pro dextra. Quam virtu
teꝫ ita poterimus nos quocꝫ itellectualit̄ poſſidere
ſi ea q̄ ꝓſpa ſunt dextraqꝫ cēſent̄.⁊ ea q̄ aduerſa ſūt:
ac ſiniſtra dicunt̄.bono rectoqꝫ vſu ad ptē fecerim⁹
dextrā ꝑtinere:vt quecūqꝫ fuerit illata fiāt nobis ſe
cundū aplm arma iuſtitie. Duabus nanqꝫ partib⁹
⁊ vt ita dixeriꝫ manib⁹ interiorē hoīnē noſtrū ſub
ſiſtere ꝑuidemus:nec qſꝗ ſanctoruꝫ carere hac ſini
ſtra quā dicim⁹pōt:ſ3 in hoc virt⁹ꝑfecta diſcernit̄.ſi
vtrancꝫ in dextrā bn̄ vtēdo ꝯuertat. Et vt māifeſti
us hoc qḋ dicim⁹poſſit itelligi.habꝫ vir ſanct⁹ dxtrā
ſucceſſus vꝫ ſpirituales:i qua tūc ꝯſiſtit.qn̄ feruēt ſpū
deſiderijs ⁊ ꝯcupiſcētijs oīb⁹dn̄at̄:qn̄ ab oī diaboli
ca ipugnatōe ſecur⁹abſcꝫ vllo labore ac difficultate
vicia carnis vel reſpuit vel abſcidit:cuꝫ ſublimat⁹ a
terra vniuerſa pn̄tia atcꝫ terrena:velut inanē fumū
vmbrācꝫ vacuā ꝯtēplat̄.⁊ mox trāſitura ꝯtēnit:cuꝫ
futura ꝑ exceſſuꝫ mēt̄.nō ſolū ardētiſſime ꝯcupiſcit
verū ēt clari⁹intuet̄:cū efficaci⁹ſpiritalib⁹paſcit̄ the
orijs:cū lucidi⁹ ſibi reſ'ari ꝯſpicit celeſtia ſacramēta
cū orōnes puri⁹atqꝫ alacri⁹ emittit ad dn̄m:cuꝫ ita
ſpūs ardore ſuccēſus ad ea q̄ inuiſibilia ſunt ⁊ eter
na tota animi alacritate trāſmigrat. vt nequaꝗ ſe iā
credat in carne cōſiſtere. Habꝫ ſimil'r ⁊ ſiniſtrā cuꝫ
tēptationū turbinib⁹iplicat̄:cū ad deſideria carnis
incētiuoꝝ eſtib⁹inflāmat̄:cū ad iracūdie feruoreꝫ ꝑ
turbationū igne ſuccēdit̄:cū ſupbie ſeu cēodoxie ela
tiōe pulſat̄:cū triſtitia mortē opāte deprimit̄: cū ma
chinis accidie ⁊ ipugnatōe ꝯcutit̄.cuncꝫ oī ſpiritali
feruore ſubtracto quodā tepore atcꝫ irratōabili me
rore torpeſcit:vt n̄ ſolū cogitatōib⁹rect̄ ac feruētib⁹
dſat̄:ſ3 ēt pſalm⁹:orō:lectio:remotio celle ſimul hor
reāt.⁊ itolerabili quodam tetrocꝫ faſtidio vniuerſa
ſordeāt inſtrumēta virtutū:qb⁹ cū pulſat̄ mōach⁹ ſi
niſtris ꝑtib⁹ſe cognoſcat vrgeri. Quiſqs igit̄ i ill' q̄
dextre part̄ eē ꝓdixim⁹mīme fuerit ſubintrāte glia
vanitat̄ elat⁹⁊ i iſtis q̄ ſiniſtre pt̄ ſūt virilit̄ dimicās
nulla deſpatiōe ꝯciderit.ac poti⁹d̍ ꝯtrarijs arma q̄
dā patie ad exercitiū v̍tut̄ aſſūpſit:vtracꝫ māu vte
tur ꝓ dextra:⁊ i vtroqꝫ actu triūphator effectus taꝫ
d̍ ſiniſtro ſtatu ꝙ d̍ dextro palmā victorie cōſequet̄.
Qualē btīn iob legimus meruiſſe:q̄ vtiqꝫ ꝑ dxtram
coronabat̄ qn̄ ſeptē filioꝝ pr̄ opulētus ac diues icē
dēs quotidiana ꝓ eoꝝ purificatōe ſacrificia dn̄o of
ferebat.nō tā ſibi eos ꝙ dō ſuſceptos ac familiares
cupiēſ exhibere:qn̄ ianua eius oī aduenīēti patebat:
qn̄ erat pes claudoꝝ ⁊ oculus cecoꝝ:qn̄ d̍ vellerib⁹
ouiū eius hūeri caleſiebāt iſirmorū:qn̄ erat orpha
noꝝ pr̄ ⁊ vir viduaꝝ:qn̄ nec i corde q̄dē ſuo ſuꝑ ini
mici ſui ruina gauiſus ē. Ideqꝫ rurſus ꝑ ſiniſtrā ptē
ſublimiore v̍tute d̍ aduerſitatib⁹ triūphabat:cuꝫ ſe
ptē filijs vno orbat⁹ momēto.nō vt pr̄ acerbo luctu
cōficiebat̄.ſ3 vt v̍us dī famulus ſuꝑ creatoris ſui vo
lūtate gaudebat:cū ex locuplete pauꝑrim⁹: nudus
ex diuite:ex valido tabid⁹:ex iclyto ⁊ glorioſo igno
bilis atqꝫ deſpectus.icorruptā animi fortitudinē re
tētabat: Cū denicꝫ oī ſubſtātia atqꝫ opibus deſtitu
tus ſterqlinij erat factus habitator:⁊ velut q̄dā cor
poris ſui ſeueriſſimus carnifex teſta radebat ſanieꝫ
ꝓfluētē:atcꝫ ex oī pte mēbroꝝ glebas v̍miū merſis

in ꝑſūda vulneꝝ digitꝭ detrahebat. In qbus cunctꝭ
ī nullā ꝺſpando ꝓlapſus ē blaſphemiā: nec aduerſ⁹
creatoreʒ ſuū ī aliquo murmurauit: qnimo nequaꝗ̄
tāta tēptationū mole atqꝫ acerbitate ꝯterritus. ipſū
quoqꝫ qꝺ ex oī pſtīa facultate ſuo corpori ſupfuerat
īdumētū qꝺqꝫ ſolū qꝛ ſpo veſtiebaꝉ. a diaboli potue
rat vaſtatōe ſaluari. reſcidēs atqꝫ abijciēs adiecit ſu
ꝑ illā quā duriſſim⁹ ꝑdo ītulerat ſpōtaneā nuditatē.
Comaʒ quoqꝫ capitꝭ q̄ ſola de p̄oris glorie religꝗs ī
tacta remāſ͛at: vexatori ſuo ꝓiecit abſciſā: ⁊ āputās
ēt id qꝺ ſeuiēs reliqrat inimic⁹. illa celeſti aduerſus
eū voce tripudiat ⁊ īſultat. Si bona ſuſcepim⁹ ꝺ ma
nu dn̄i: mala q̄ꝛ nō ſubſtinebim⁹. Nud⁹ egreſſus ſū
ꝺ vtero mr̄is mee nud⁹ reuertar illuc. Dn̄s ꝺdit do
minus abſtulit: quō dn̄o placuit ſic factū ē: ſit nomē
dn̄i bn̄dictū. Ambidextrū merito dixeri ⁊ ioſeph. q
ī ꝓſpis gratior pr̄i: religioſior fr̄ib⁹: acceptior deo: in
aduerſis cauſis dn̄o fidelis: carceris mitiſſim⁹ victꝭ.
iniuriaꝝ īmemor: bn̄ficus inimicis īuidis: ⁊ q̄ꝛtū in
ip̄is fuit īterfectorib⁹ fr̄ib⁹ nō ſolū plus ſʒ ēt muniſi-
cus īueniꝉ. Hi ergo eorūqꝫ ꝯſimiles recte
.i. ambidextri nūcupanꝉ. Vtraqꝫ eniʒ māu vtū
tur ꝓ dextra. ⁊ inter hec q̄ ap̄lus dinumerat trāſeū-
tes pariter dicūt. Per arma iuſtitie q̄ a dextris ſūt
⁊ a ſiniſtris: ꝑ gloriā ⁊ ignobilitatē: ꝑ infamiaʒ ⁊ bo
nā famā ⁊c̄. De qua dextra vel ſiniſtra ita ſalomon
ex pſona ſpōſe loqꝉ ī cātico cāticoꝝ. Leua eius ſub
capite meo: ⁊ ꝺxtera eius amplexabiꝉ me. Quas li-
cet vtraſqꝫ vtiles eſſe ſignificet tamē illaʒ ſub capite
ſuo ponit: qꝛ ſubiacere debēt aduerſe partes princi-
palitati cordis. Ad hoc ſiqdeʒ tātum vtiles ſunt: vt
pro tēpore nos exerceant ⁊ erudiāt ad ſaluteʒ. ac ꝑ
fectos ad patientiā reddāt: dextraʒ vero ad cōfouē
daʒ ſe ac ꝑpetuo cōſeruādaʒ ſalutari amplexu ſpō-
ſi ſibimet coherere atqꝫ inſolubiliter ei optat inecti.
Erimus igitur ambidextri. quādo nos quoqꝫ reꝝ
p̄ſentiū copia vel inopia nō mutarit: ⁊ nec illa nos
ad voluptates noxie remiſſiōis ipulerit nec iſta ad
deſperationeʒ attraxerit ⁊ querelaʒ. ſʒ ſimiliter deo
grates in vtroqꝫ referentes pareʒ fructuʒ de ſecun-
dis aduerſiſqꝫ capiamus. qualeʒ ſe ille verus ambi
dexter doctor gentiuʒ fuiſſe conſecutuʒ teſtatur di-
cens. Ego eniʒ didici in quibus ſum ſufficiens eſſe
Scio ⁊ humiliari. ſcio ⁊ abūdare. Vbiqʒ ⁊ in omni
bus inſtitutus ſuʒ: ⁊ ſaturari ⁊ eſurire: ⁊ abundare
⁊ penuriā pati. omnia poſſum in eo qui me ꝯfortat.

¶ De duplici genere temptationum q̄ triplici mo
do inferuntur. Capitulū. xi.

[E]rgo licet diximus bipartitaʒ eſſe tēpta
tionem. i. in rebus vel ꝓſperis vel aduer-
ſis. ſcienduʒ eſt tamē omnes homines tri-
plici ratione temptari. Pleruncqꝫ ob probationeʒ:
nōnunq̄ ob emendationeʒ. interduʒ ob merita deli
ctoruʒ. Et ob probationeʒ quideʒ. vt beatum abra
am: iob multoſqꝫ ſanctorum tribulationes innu-
meras legimus pertuliſſe. vel illud quod ī deutero-
nomio dicitur ad populuʒ per moiſen. Et recorda
beris cuncti itineris illius per quod adduxit te do-
minus deus tuus quadraginta annis per deſertuʒ
vt affligeret te atqʒ temptaret. ⁊ nota fierent que in
tuo animo verſabantur. vtrum cuſtodires manda-
ta illius an non. Et illud qꝺ in pſalmo dicitur. pro
baui te apud aquam contradictiōis. Ad iob quoqꝫ
An putas me tibi aliter loquutum: q̄ꝫ vt appareres
iuſtus. Ob emendationē vero cum iuſtos ſuos pro
paruis quibuſdam leuibuſqꝫ peccatis. ſeu pro elati
one ſue puritatis humilians diuerſis temptationi-
bus tradit. vt omnem ſordem cogitationū. ⁊ vt ver
bis prophete dicam. ſcoriam quam in occultis coꝝ
peruidet eſſe concretam excoquens in preſenti. ve-
lut aurum purum futuro tranſmittat examini. nihil
in eis reſidere permittens quod ſcrutans poſt hec
iudicij ignis penali cruciatu expurgaturus inueni-
at. ſecundum illud. Multe tribulationes iuſtoruʒ.
Et fili noli negligere diſciplinam domini. neque fa
tigeris dum ab eo increparis. Quem enim diligit
dominus corripit. Flagellat autem omnem filium
quem recipit. Quis enim eſt filius quem non corri
pit pater. Quod ſi extra diſciplinā eſtis cuius par-
ticipes facti ſunt omnes. ergo adulterini ⁊ non filij
eſtis. Et ī apocalypſi. Ego quos amo arguo ⁊ ca-
ſtigo. Ad quos etiam ſub figura hieruſalem ex per
ſona dei per hieremiam ſermo dirigitur. Faciaʒ. n.
conſummationem in omnibus gentibus in quibus
diſperſi te: te autem non faciam in conſummationē:
ſed caſtigabo te in iudicio: vt non tibi videaris in-
noxius. Pro qua ſalutari emēdatione orat dauid
dicens. Proba me dn̄e ⁊ tempta me: vre renes me
os ⁊ cor meū. Iſaias quoqꝫ vtilitatē hui⁹ tēptatōis ī
telligēs. corripe iqt nos dn̄e: verumtn̄ ī iudicio ⁊ n̄ ī
furore tuo. Et iteꝝ. Cōfitebor tibi dn̄e qm̄ irat⁹ es
mihi: ꝯuſ⁹ ē furor tu⁹ ⁊ ꝯſolat⁹ es me. Pro mēito āt
peccatoꝝ plaga tēptatōis īferꝉ: vt ibi plagas ꝑplō iſ
raeli imiſſuꝝ ſe dn̄s cōmiaꝉ dicēs. dētes beſtiaꝝ imit
tā ī eos cū furoꝛ trahētiū ſup trā. Et fruſtra ꝑcuſſi
filios vr̄os diſciplinā n̄ receperūt. In pſalmis quoqʒ.
Multa flagella peccatoꝝ. Et ī euāgelio. Ecce ſan⁹
fact⁹ es: iā noli peccar̄ ne det̄⁹ tibi aliqd ꝯtigat. Inueni
m⁹ ſāe ⁊ q̄rtā rōnē: q ob manifeſtādā ſolūmō gl̄aʒ ⁊
opa dī īferri qbuſdā aliquas paſſiōes ſcripturaꝝ au
ctoritate cognoſcim⁹. ſm̄ illō euāgl̄. Neqꝫ hic pecca
uit neqꝫ parētes ei⁹: ſʒ vt manifeſteꝉ opa dī ī ipo. Et
iteꝝ. Infirmitas hec n̄ ē ad mortē ſʒ ꝓ gl̄a dī: vt glo
rificeꝉ fili⁹ dī ꝑ ipſā. Sūt āt ⁊ alia vitiorū genera: q
buſ nōnulli q malitie ſupgreſſi ſūt cumulū ꝑcutiunꝉ
ad pn̄s: vt dathā ⁊ abirō ſiue chore legim⁹ fuiſſe dā-
natos. ⁊ vel maxie illos ꝺ qb⁹ ap̄ls dicit. Propꝉ qꝺ
tradidit illos de⁹ ī paſſiōes ignominie. ⁊ ī ꝛprobū ſē
ſū: qꝺ ēt ceteris pc̄is graui⁹ iudicādū ē. De ip̄is nā-
qꝫ pſalmiſta. In laborib⁹ iqt hoim̄ n̄ ſūt: et cū hoib⁹
nō flagellabūꝉ. Nō. n. merenꝉ ſalutari viſitatiōe dn̄i
nec tpalib⁹ plagis ꝯſeq medicinā: q ꝺſpantes ſemet
ipoſ tradiōrūt ipudicicie ī opatōeʒ oīs erroꝛꝭ ī imū
diciā: qꝫ obduratōe cōdꝭ ⁊ vſu ac freq̄ntia dl̄inquē

2009 Ministerio de Cultura

di purgationẽ breuiſſimi huiꝰ cui ⁊ vltionẽ vite pñtiꝫ excedũt. Quibꝰ ꝑ ꝓphetã ſmo diuinus exprobrat. Subuerti vos ſic ſubuertit deꝰ ſodomã ⁊ gomorrã. ⁊ facti eſtis ſic torris raptꝰ de icẽdio: ⁊ nec ſic rediſtis ad me dicit dñs. Et hieremias. Interfeci ⁊ pdidi populũ meũ ⁊ tñ a vijs ſuis ñ ſũt reuerſi. Et iterũ. Percuſſiſti eos ⁊ nõ doluerũt: attriuiſti eos ⁊ renuerũt accipe diſciplinã. Indurauerũt facies ſuas ſup petrã: noluerũt reuerti. Erga quoruꝫ curatõꝫ oẽꝫ tpis iſtiꝰ medicinã vidẽs ꝓpheta i caſſũ fuiſſe cõſũptã: dſperãs quodãmõ iã de eoꝝ ſalute ꝓclamat. Defecit ſufflatoriũ i igne: fruſtra ꝯflauit ꝯflator. Malicie ei vꝛe nõ ſũt ꝯſũpte. Argẽtũ reprobũ vocate eos: qꝛ dñs ꝓiecit illoſ. Hãc ſalutarẽ ignis purgatõꝫ circa eos q ꝑdurati ſũt ſcelaribꝰ ſuis ianit ſe dñs adhibuiſſe ſub pſõa hierſꝫ ꝯcrete ꝓfũda rubigine pctõꝝ ita ꝯquerit. Põe igẽs ollã eneã ſup prunas vacuã vt icaleſcat. ⁊ liqſiat es eiꝰ: ⁊ ꝯſlet in medio eiꝰ iquinamẽtũ eiꝰ. Multo labore ſudatũ ẽ. ⁊ ñ exiuit de ea nimia rubigo eiꝰ neqꝫ ꝑ ignẽ imũdicia tua execrabilis: qꝛ mũdare te volui: ⁊ non es mũdata a ſordibꝰ tuis. Quãobrẽ vt pitiſſimus medicꝰ expẽſis oibꝰ ſalutaribꝰ curis: nec vllũ iã remedij genꝰ qđ ifirmitati eoꝝ poſſit aptari dñs ſupeſſe ꝯſpiciẽs quodãmõ iniqtatũ magnitudie ſupaẗ. ac diſcedere ab illa clemẽti ſua caſtigatõe ꝯpelliẗ. itaqꝫ ei denunciat dicẽs. Iã nõ iraſcar tibi: ⁊ zelus meꝰ receſſit a te. De alijs vͦ quoꝝ non ꝑdurauit cor frequentia pctõꝝ. nec illa ſeueriſſima ⁊ vt ita dixeri cauſtica igis idigent medicina. ſed eruditio ſalutaris vbi ſufficit ad ſalutẽ: dr. Emẽdabo eos i auditu tribulationis ſue. Nõ ignoramꝰ alias quoqꝫ animaduerſiões ſiue vltionũ cãs q̃ iferũẗ his q grauiſſime deliquerũt: nõ ad expiãda eoꝝ crimia nec ad abolenda merita peccatoꝝ. ſꝫ ad emẽdationẽ metũqꝫ viuẽtiũ q̃ eui dẽt i hieroboã filiũ nabath baaſa quoqꝫ filiũ achia ⁊ achab atꝫ iezabel. illata cognoſcimꝰ: ita ꝓnũciãte diuia cẽſura. Ecce ego iducã ſup te maluꝫ ⁊ demetã poſteriora tua. ⁊ iterficiã ꝺ achab migẽtẽ ad pietẽ. ⁊ clauſũ ⁊ nouiſſimũ i iſrl̃. Et dabo domũ tuã ſicut domũ hieroboã filij nabath. ⁊ ſic domũ baaſa filij achia: qꝛ egiſti vt me ad iracũdiã ꝓuocares. ⁊ peccare feciſti iſrl̃. canes ẽt comedẽt iezabel i agro iezrahel. Si mortuꝰ fuẽit achab i ciuitate. comedẽt eũ canes: ſi ãt mortuꝰ fuerit i agro: comedẽt eũ volucres celi. ⁊ illud qđ ꝓ igẽti cõmiatõe denũciaẗ. nõ iſereẗ cadauer tuũ i ſepulchrũ patrũ tuoꝝ: nõ quo vl̃ illiꝰ tã ꝓphana cõmẽta q vitulos aureos ad ꝑpetuã ꝑuaricationẽ plebis ipiãqꝫ a dño ſepatiõe pimꝰ inſtituit: vel illoꝝ tã inumera tãqꝫ nepharia ſacrilegioꝝ crimia h̄ excoquere breuis ac momẽtanea pẽa ſufficeret. ſꝫ vt ceteris quoqꝫ q futura vl̃ negligẽtes vel pẽitꝰ nõ credẽtes. ꝯſideratõe tñmõ ꝑſẽtiũ frãgebãtur. terror iſtarũ q̃s metuebãt vltionũ icuteret exẽplo. nec apđ illã ſũmi nois maieſtatẽ eẽ hũanarũ rerũ ⁊ quotidiãe diſpẽſatõis icuriã documẽto huiꝰ ſeueritatꝭ agnoſceret. ac r̃tributorẽ deũ cũctoꝝ actuũ ꝑ h̄ q̃ grauiſſime formidabãt mãifeſtiꝰ ꝓuideret. Inuenimꝰ ſane ẽt ꝓ leuioribꝰ culpis nõ nullos eãdem morti ad p̃ſcs excepiſſe ſẽtẽtiã q̃ ſũt ⁊ illi ꝓũiti quos ꝑdiximꝰ extitiſſe ſacrilege ꝑuaricatiõis auctores: vt factũ ẽ i illo q ſabbato ligna collegerat. vel i anania ⁊ ſaphira q parũ qdẽ de ſubſtãtia ſua iſidelitatꝭ errore fuauerãt: ñ qꝫ eq̃lia fuerit põdera peccatoꝝ: ſꝫ qꝛ repti noue trãſgreſſiõis p̃ſũptores debuerũt ꝑhere ceteris queãdmodũ peccati. ita ẽt pene ac terroris exẽplũ: vt qſqs eadẽ deiceps affectare tẽptaſſet: noſcet ſibi ſꝫ eãdẽ formã q̃ illi dãnati ſũt. ẽt ſi i ꝑſẽti ſuppliciũ diſeraẗ i futuri iudicij examiatiõe reddẽdũ. Et qꝛ videmur exceſſũ quedã dũ genera tẽtationũ vel vltionũ ꝑcurrere volumꝰ a ꝓpoſita narratõe feciſſe. q̃ dicebamꝰ virũ ꝑfectũ i vtraqꝫ tẽptatione mãere ſꝑ imobilẽ: ad eãdẽ nũc iteꝝ reuertamur.

¶ Quomodo vir iuſtus nõ cere ſed adamãtino ſignatorio debeat eſſe conſimilis. Ca. xij.

Taqꝫ mẽs viri iuſti nõ dꝫ eẽ ſimiẗ cere vel
i alteriꝰ cuiuſqꝫ mãe mollioris: q̃ ſꝑ characteri ſignãtiũ cedẽs ꝓ eiꝰ forma atꝫ imagie figuraẗ: quãqꝫ i ſe tãdiu retiet donec lio rurſus ſup ipreſſo ſignaculo reformeẗ: atꝫ ita ſi t vt nũqꝫ i ſua q̃litate ꝑſiſtẽs ad formã eoꝝ q̃ iprimunẗ ſꝑ ꝯuertaẗ ac trãſeat: ſꝫ potiꝰ dꝫ velut qđdã eẽ adamantinũ ſignatoriũ. vt iuiolabilẽ mens nr̃a figurã ſui ſꝑ cuſtodiẽs characteris. vniuerſa q̃ icurrerit ſibi ad q̃litatẽ ſui ſtatus ſignet atqꝫ transformet: ipſa vero inſigniri nullis incurſibus poſſit.

¶ Interrogatio ſi poſſit mens in vna atqꝫ eadem qualitate iugiter durare. Cap. xiij.

g Ermanꝰ. Põt ne mens nr̃a vnũ ſtatũ iugiẗ retiere ⁊ i eadẽ ſꝑ q̃litate perſiſtere.

¶ Reſponſio ad iterrogãtis ꝓpoſitionẽ. Ca. xiiij.

Heodorus. Neceſſe ẽ vt ſꝫ aplꝫ. aut reuo
t catꝰ qs ſpũ mentꝭ ſue ꝑ ſinglos dies ꝓficiat ad ea ſe q̃ i ante ſũt ſꝑ extẽdẽs: aut ſi neglexerit ꝯſequẽs ẽ vt retro redeat atꝫ i deteriꝰ relabaẗ. Et idcirco nullo mõ mẽs poterit i vna atꝫ eadẽ q̃litate durare: velut ſi qs ꝯ aq̃s fluminis violẽti nauẽ ſubigere remoꝝ ipulſione coneẗ. neceſſe ẽ eũ aut virtute brachioꝝ torrentꝭ aluei iperũ deſecãtẽ ad ſuperiora cõſcẽdere. aut remiſſis manibꝰ ad p̃ceps prono amne reuocari. Quapropẗ iſtđ erit euidẽs nr̃i indiciuꝫ detrimẽti ſi intellexerimus nos nichil ampliꝰ acquiſiſſe. nec dubitemus retrorſum nos omnimodis reuocatos qua die nõ ſenſerimus ad ſuperiora progreſſos: quia vt dixi nec in eodeꝫ ſtatu mens hominis poteſt iugiter permanere. nec in hac carne cõſiſtens ita virtutum apicem poſſidebit quiſqꝫ ille ſãctorum eſt vt imobilis perſeueret. Neceſſe eſt eniꝫ aut aliquid adijci illis ſemper aut minui: nullaqꝫ in omni creatura talis poterit eſſe perfectio que mutabilitatis non ſubiaceat paſſioni ſcđm illud quod in libro beati Iob legitur. Quid eſt homo vt immaculatus ſit. ⁊ iuſtus appareat natus de muliere. Ecce inter ſanctos eius nemo immutabilis: ⁊

2009 Ministerio de Cultura

celi nō ſūt mūdi ī ꝯſpectu eiꝰ. Solū nāq₃ deū imu-
tabilē ꝯfitemur: quē nūmō ſcti illius prophete ita
cōpellat oratio. Tu autē idē ipſe es. Et ipſe de ſe
Ego ſū igr deꝰ ꝛ ñ mutor: qꝛ.ſ.ipſe ſit ſolus natura-
lit̄ ſp̄ bonꝰ: ſp̄ plenꝰ: ſp̄q₃ ꝑfectus. cui nihil nec adijci
poſſit aliqñ nec minui. Ideoq₃ ōbemꝰ ad v̄tutū ſtu-
dia irremiſſa cura ac ſolicitudīe noſmetipos ſp̄ extē
dere. ipſiſq₃ nos iugit̄ exercitijs occupare: ne ceſſāte
ꝓfectu ꝯfeſti dimiutio ſubſequat̄. Ut. n. diximus: i
vno mēs eodēq₃ ſtatu mānere ñ ꝑualet. i. vt nec aug-
mēta v̄tutū capiat nec ōtrimēta ſuſtieat. Nō acqſiſ
ſe eni eius minuiſſe eſt: quia deſinens proficiēdi ap-
petitus nō aberit a periculo recedendi.

C Qō ōtrimētū ſit diſcedētis e cella. Ca. xv.

Deoq₃ iugis celle cōmoratio retētāda eſt.
i Totiēs eī ēt reuerſus qs velut nouus ī ea
ꝛ īcipiēs habitator titubabit at₃ turbabit̄:
quotiēs ab eadē fuerit euagatꝰ. Illā nāq₃ quā ī cel-
la reſidēs acqſierat animi ītētionē ſi fuerit relaxata:
recuperare rurſus nō ſine labore poterit ac dolore:
ꝛ ꝑ hoc reductꝰ retro nō ō amiſſo cogitabit ꝓfectu
quē ſupadijcer̄ potuit. ſi e cella ñ fuiſſet excurſus: ſ₃
gaudebit potiꝰ ſi illū ſtatū ō quo recidit ſemetipſu₃
ſēſerit recepiſſe. Nā ſic amiſſū ac ꝑteritū tp̄s vlteriꝰ
ſuocari ñ pōt: ita ne illa qdē q̄ pierūt pñt emolumē
ta reſtitui. Quātūlib₃. n. pꝰ h̄ aī ītētio fuerit opata: i
ſtātis diei ꝓfectꝰ ꝛ ꝑſent̄ tp̄is q̄ſtus ē. nō lucri ſemel
ꝑditi reparatio. C De mutabilitate ēt ſup
naru₃ celeſtiūq₃ virtutum. Cap. xvi.

Utabilitati aūt ēt ſupn̄as ꝑtātes vt dixīmꝰ
m ſubiacere declarāt illi q ō eoꝝ nūero corru
pte volūtat̄ vicio corruerūt. Uñ neq₃ illi i
mutabil̄ natur̄ eē putādi ſūt q ī illa q̄ creati ſūt bea
titudīe ꝑſeuerāt: eo qꝛ ī ꝯriā ꝑtē ñ fuerint ſimilit̄ de
prauati. Aliō nāq₃ ē imutabilis nature eē: aliō v̄tut̄
iduſtria hōiq₃ cuſtodia ꝑ imutabilis ōi gr̄a₃ nō mu
tari. Quicqd eī ꝑ diligētiā vel acqrit̄ vel tenet̄: pōt
ēt ꝑ negligētiā deꝑire. Iōq₃ ōī. ne beatifices hoīem
añ exitū ſuū. qꝛ v₃ adhuc ī colluctatōe qs ꝛ vt ita di
xeri ſcemate ꝯſtituꝰ. q̄uis vicere ſoleat: ac frequen
tes palmas victorie ꝯſequat̄. ñ pōt tñ a metu ac ſu-
ſpitōe īcerti ꝓuētꝰ eē ſecurꝰ. Et idcirco deꝰ ſolus i
mutabilis vel bonꝰ ōī: q bōitatē nō iduſtrie ſtudio
ſ₃ naturalit̄ poſſidēs nō pōt aliō qd eē q̄ bonꝰ. Nl
la igit̄ v̄rꝰ pōt imobilit̄ ab hoīe poſſideri ſ₃ vt par-
ta iugiter teneat̄: neceſſe ē eā ſp̄ illa qua acquiſita ē
ſedulitate atq₃ induſtria cuſtodiri.

C Qō nemo ruina ſubitanea collabat̄. Ca. xvij.

Apſus v̄o qſpiā neq̄ q̄ ſubitanea ruia ꝯcor
l ruiſſe credēdus ē: ſ₃ aut praue īſtitutionis
ōceptꝰ exordio aut ꝑ lōgā mēt̄ īcuriā pau
lati v̄tute aī ōcedēte. ꝛ ꝑ hoc ſēſim vicijs īcreſcētibꝰ
cāu miſerabili ꝯcidiſſe. Añ ꝯtritionē. n. ꝓcedit ruina
ꝛ añ ruinā mala cogitatio: quēadmodū domꝰ nūq̄
ſubitāeo ad ruinā ꝓcūbit ipulſu: niſi aut antiquo vi
cio fūdamēti aut lōga ihabitātiū deſidia ſtillicidijs
ꝑmū ꝑuiſſimis penetrātibꝰ corrupta ſēſi₃ fuerit mu

nimēta tectoꝝ: qbꝰ ꝑ vetuſtā negligētiā ī maiorē mo
dū patefact̄ at₃ collapſis riuati pꝰ h̄ īfluet pluuiaꝝ
ibriūq₃ tēpeſtas. In pigricijs eī hūiliabit̄ ꝯtignatō
ꝛ ī ſegnicie manuū ſtillabit domꝰ. Qō aīe ſpiritalit̄
euēire idē ſalomō alijs v̄bis ita ōſignat. Stillicidia
īgens eijciūt hoīe₃ ī die hyemali ō domo ſua. Ele-
gāt̄ q̄ mēt̄ īcuriā dormati ꝯpauit tectoq₃ neglecto: ꝑ
quā ꝑmo qdē velut miutiſſima q̄da₃ penetrant ad
aīa₃ ſtillicidia paſſionū. q̄ ſi velut parua ac leuia ne
gligāt̄ corrūpūt tigna v̄tutū. ꝛ poſt h̄ īfluūt ibre lar
giſſimo vicioꝝ: ꝑ quē ī die hyemali. i. ī tp̄e tēptatōis
īgruēte ipugnatōe diaboli expellet̄ mēs ō habitatio
ne v̄tutū ī q̄. ſ. aliqñ circūſpectā diligētiā retinēs ve
lut ī domo ꝓꝑe poſſeſſionis requeuerat. C His ita
q₃ cōpt̄ īſinitā ſpiritāl̄ cibi ꝑcepimꝰ voluptatē: ita vt
ex hac collatōe maiore aī gaudio repleremur q̄ añ
triſtitia ſup nece ſāctoꝝ fueramꝰ affecti. Nō ſolū eī
de qbꝰ heſitabamꝰ edocti ſumꝰ: veꝝ ēt illa q̄ ꝓ tenui
tate ſenſus nr̄i minꝰ īgrere noueramꝰ: ſub illiꝰ q̄ſtio
nis interrogatione cognouimus.

C Explicit collatio abbatis theodori.

C Incipit collatio pr̄ia abbat̄ Serēi ō aīe mobili
tate ꝛ ſpiritalibꝰ neqcijs q̄ ī ordīe ē ſeptia. Ca. i.

Umme ſāctitat̄ ꝛ ꝯtinētie viru₃
nominiſq₃ ſui ſpeculū abbatē Se-
renū quē ſingular̄ ī ſumꝰ venera-
s tōe ꝑ ceteris admirati. ſtudioſorū
mētibꝰ īſinuare cupiētes: alit arbi
tramur deſideriū nr̄₃ nos explet̄
nō poſſe. q̄ ſi collatōes eiꝰ nr̄is li-
bell̄ tēptauerimꝰ īſerere. Cui ſupra oēs v̄tutes q̄ ñ
ſolū ī eiꝰ actu vel moribꝰ ſ₃ ēt ī ipſo vultu ꝑ dei gr̄a₃
refulgebāt: ita ē peculiari bñficio donū caſtitat̄ īfu
ſū. vt etiā ſe ne ipſis qdē naturalibꝰ īcētiuis īgetari
vel ī ſopore ſētiret. Ad quā tñ carnis ꝑcipuā purita
tē quēadmodū gr̄a dei āmiculāte ꝑuenerit. qm̄ ſup
ꝯditionē nature v₃ eē hūane. neceſſariū reor ꝑmitꝰ
explicare C Interrogatio predicti ſenis ſuper
ſtatu cogitationum noſtrarum. Cap. ij.

Ic igit̄ ꝓ iterna cordis at₃ aīe caſtitate no
b cturnis diurniſq₃ ꝑcibꝰ. ieiuniis quoq₃ ac
vigilijs īfatigabil̄r īſiſtēs: cū vidiſſet ōronū
ſuaꝝ obtinuiſſe ſe vota. cūctoſq₃ eſtꝰ ī cordō ſuo ꝯcu
pie carnalis extictos. vel̄t ſuauiſſimo guſtu puritat̄
accēſus. ī maiorē ſiti zelo caſtitat̄ exarſit: ꝛ ītentiori
bꝰ cepit ieiunijs at₃ obſecratiōibꝰ īcubare. vt morti
ficatio paſſiōis hꝰ q̄ īteriori hoī ſuo dono dei fuerat
attributa. ad exteriorīs hoīs ēt puritatē eatenꝰ ꝑue
niret. vt ne ipſe qdē vel illo ſimplici ac naturali mo
tu q ēt ī ꝑuulis lactētibꝰ excitat̄ vlteriꝰ pulſaret̄: ide
ptī. ſ. mūer̄ expīmēto qō ſe nouēat ñ laboꝝ mēito ſ₃
ōi gr̄a ꝯſequutū ardētiꝰ aīarꝰ: ad h̄ qꝰq₃ ſimil̄r obtiēdū
credēs mlto facilīꝰ hos ſtimulos carnis radicitꝰ decū
poſſe ꝯuellere quos ēt humāe art̄ iduſtria nōnūq̄
ſolet qbuſdā pocul̄ vel medicamēt̄ ſeu ferri ſectiōe
detrahere: q̄ñ qdē illā ſpūs puritatē q̄ ſublimior ē.

2009 Ministerio de Cultura

quāq̄ ipoſſibile ē hūano labore vel ſtudio ꝯphēdi
ſuo mūere cōtuliſſet. Cūq̄ petitōi cepte ſupplica-
tiōe iugi ac lachrymis ideſeſſus iſiſteret: aduenīēs
ad eū angelus i viſiōe nocturna eiuſq̄ velut apiēs
vtez̄ q̄ndā ignitā carnis ſtrumā de eiꝰ viſceribꝰ euel
lēs ac ꝓijciēs ſuiſq̄ oīa vt fuerāt locis iteſtina reſti
tuēs. ecce inq̄t icētiua carnis tue abſciſſa ſūt. ⁊ obti-
nuiſſe te noueris hodierna die ꝑpetuā corporis pu
ritatē quā fidelit̄ popoſciſti. Hec de grā dei q̄ mēo-
rato viro peculiarit̄ attributa ē breuit̄ dixiſſe ſuffi-
ciat. Ceterū de ill' v̄tutibꝰ q̄s cū reliq̄s ſūmis viris
cōit̄ poſſidebat. aliq̄d cōmēorari ſupfluuꝫ puto: ne
ſpēal' ſup noīe huiꝰ iſta narratio alijs demer̄ videa
tur id q̄ᵒ de ipſo ſingularit̄ p̄dicatū fuerit. Hūc igi
tur ſūmo deſiderio collatōis eiꝰ atꝫ iſtitutōis acceſi
diebꝰ q̄dragesime videre curauimꝰ. Qui cū a nobis
de q̄litate cogitationū nr̄arū ⁊ iterioris hoīs ſtatu
⁊ trāq̄liſſima cōpellatōe q̄ſiſſet. vel q̄d nobis ad eiꝰ
puritatē tanti tēporis heremi habitatio contuliſſet
his eum querimonijs adorſi ſumus.

Reſpōſio nr̄a ſup aīe mobilitate. Ca. iij.

Appuratio tp̄um ac ſolitudīs hitatio cuiꝰ
s ꝯtēplatiōe conijcis iterioris hoīs ꝑfectōeꝫ
nos ꝯſeq debuiſſe h̄ ſolūmō cōtulit nobis
vt diſcerēmꝰ q̄d eē neq̄amꝰ. nō tñ fecit eē q̄ᵒ eē ꝯten
dimꝰ: nec tñ aut deſiderate puritat̄ fixā ſtabilitateꝫ
aut robur aliq̄ᵒ firmitat̄ nos hac ſciā nouimꝰ aſſe-
quutos ſꝫ tm̄mō ꝯfuſiōis aut pudoris augmenta.
Eteni cū oīꝫ diſciplinarū meditatio ad hoc quoti
dianis ſtudijs exerceat̄ atq̄ ꝓficiat vt a trepidis ru
dimētis ad ꝑitiā certā ſtabileq̄ꝫ ꝑueniēs icipiat no
ſce q̄ ꝑmitꝰ vel ambigue nouerat vel penitꝰ ignora
bat: ⁊ firmo vt ita dixeri gradu diſciplie q̄litate ꝓce
dēs. ꝑfecte i ea ac ſine vlla iā difficultate v̄ſet̄. econ-
trario me i huiꝰ puritat̄ ſtudio laborātē id ſolūmō
ꝓfeciſſe reperio. vt ſciā q̄d eē nō poſſiꝫ. nō tñ appre
hēdere valeā q̄ᵒ me eē debere cognoui: ex quo nihil
mihi aliō ſētio q̄ꝫ laborē tm̄ cordis cōtritōe ꝯferri.
Video nāqꝫ me hac obſuātia nihil acq̄rere niſi do
lorē inutilē vt nūqꝫ. ſ. deſit materia lachrymarū nec
tñ eē deſinā q̄ᵒ eē nō debeo. Et idcirco q̄d ꝓfuit di
diciſſe q̄ᵒ ſūmū ē. ſi cognitū neq̄at apphēdi. Nā cū
directōeꝫ cordis ad deſtinatā ꝯtēplationē ꝑtēdere
ſēſerimꝰ: iſēſibilit̄ mēs īde reuoluta ad p̄ores euaga
tōes ipetu vehemētiori ꝓlabit̄: ⁊ ita quotidiāis di-
ſtētōibꝰ occupata inumeris captiuitatibꝰ iceſſāter
abducit̄. vt ꝓpemodū iā deſperet̄ a nobis deſidera
ta correctio ⁊ ſupflua h̄ obſuatio videat̄. Si q̄dē ꝑ
momēta ſingula lubricis diſcurſibꝰ animꝰ euagat̄.
cū ad timorē dei vel ad ꝯtēplationē reducit̄ ſpirita
lē: ⁊ ꝓuſq̄ firmet̄ i ea rurſus fugaciꝰ euaneſcit. Cū-
qꝫ eū velut expgefacti deꝑhēderimꝰ ab itētōe ꝓpoſi
ta dui aſſe atꝫ ad illā theoriā vn̄ diſceſſerat r̄ducētes
voluerimꝰ eū tenaciſſima cordis itētiōe velut q̄buſ
dā vicul' obligare: i ipō cōatu nr̄o ociꝰ q̄ꝫ āguilla de
receſſibꝰ mēt̄ elabit̄: ita vt hac itētōe mēt̄ laborē ſo-
lūmō nō ꝓfectū nos arbitremur aliquē eē cōſequu

tos. Ob quā rē quotidianis huiuſmōi obſuatōibꝰ
eſtuātes. nec tñ ex ipis aliq̄ᵒ nr̄o cordi ſtabilitat̄ ro
bur acceſſiſſe cernētes: ad hāc opinionē fracti deſpa
tōe trāſducimur vt nō noſtro iā ſꝫ nature vicio has
anime peruagatiōes hūano generi ineſſe credamꝰ.

Diſputatio ſenis d̄ ſtatu aīe ac v̄tute eiꝰ. ca. iiij.

Erenꝰ. Periculoſe ꝑſūptōis ē necdū re-
s hꝰ recte diſcurſis nec cēta rōe collecta. d̄ nā
cuiuſlibꝫ rei ꝑꝓper̄ d̄ſiniꝫ ac d̄ fragilitat̄
ſue ꝯſideratōe cape ꝯiecturā. n̄ d̄ ſtatu ⁊ q̄litate ipiꝰ
diſciplie vl' d̄ alioꝝ experiētia ꝓferre ſētētiā. Nec. n. ſi
q̄s ignarꝰ natādi ſciēs pōdꝰ corporis ſui ferri aq̄rū
leuitate ac liquore n̄ poſſe. expiēt ia ſue voluerit ipe
ritie d̄ſinire. neminē pēitꝰ poſſe liq̄dis elemēt̄ ſolida
carne circūdatū ſuſtieri. idcirco vera eiꝰ opinio iudi
cāda ē quā ſꝫ expiētiā ſuā viſus ē ꝓtuliſſe: cū hoc n̄
ſolū n̄ eē ipoſſibile. ſꝫ ēt ꝑfacile ab alijs fieri ratione
certiſſima ⁊ oculoruꝫ fide nō dubia comprobetur.
.i. mēs ſēp mobil' ⁊ multum
mobil' d̄ſinit̄. Vn̄ ēt i ſapiā q̄ d̄r ſalomōis: ſcriptū ē.
Terrenū habitaculū aggrauat mētē mlta cogitātē.
Hec igit̄ ꝓ ꝯditōe nāe nūq̄ pōt ocioſa cōſiſtere: ſꝫ
neceſſe ē eā niſi ꝓuiſū habuerit vbi ſuos exēceat mo
tꝰ ⁊ i q̄bꝰ iugit̄ occupet̄. ꝓpa mobilitate diſcurrere.
⁊ ꝑ oīa volitare donec lōgo exercitio vſuq̄ aſſueſa-
cta diuturno quo nos i caſſū dicit̄ laborare expiat̄
⁊ diſcat q̄s mēorie ſue materias d̄beat ꝑparar̄: erga
q̄s circūagat ideſeſſos volatꝰ ⁊ imorādi robur acq̄
rat: ⁊ ita ꝑualeat aduerſus inimici ſuggeſtiōes q̄bꝰ
d̄trahebat̄ extrudere atꝫ i illo quē d̄ſiderat ſtatu ⁊ q̄
litate durare. Nō ḡ hāc euagatiōem cordis nr̄i vel
nature hūane. vl' d̄o creatori eiꝰ d̄bemus aſcribere.
Vera ē. n. ſcripture ſnīa: q2 dn̄s hoīeꝫ fecit rectū. ⁊
ipi q̄ſierūt cogitatōes mltas. A nobis ḡ eaꝝ quali
tas pēdet: q2 cogitatio bōa iq̄t ſciētibꝰ eā appropin
quat: vir aūt prudēs iueniet eā. Quicq̄d. n. inueniri
pōt nr̄e prudētie iduſtrieq̄ ſubiectū ē. Si n̄ fuerit i-
uētū: ſine dubio nr̄e d̄ſidie vl' iprudētie n̄ nature vi-
cio reputādū ē. Cui ſēſui pſalmiſta quoq̄ ꝯgruit di
cēs. Beatꝰ vir cuiꝰ ē auxiliū abs te dn̄e: aſcēſiōes i
corde ſuo diſpoſuit. Videt̄ ergo i nr̄a ditōe ꝯſiſter̄:
vt ſiue aſcēſus. i. ꝑtigētes ad deū cogitatōes ſiue de
ſcēſus ad terrā. ſ. ⁊ carnalia corruētes i nr̄is cordi-
bꝰ diſpōamꝰ. Que ſi n̄ i nr̄a ptāte ꝯſiſterēt: nec pha
riſeos dn̄s increpaſſet: quid cogitat̄ mala i cordibꝰ
vr̄is. nec ꝑ ꝓphetā p̄cepiſſet dicēs. Auferte malū co
gitationū vr̄aꝝ ab ocul' meis. Et vſq̄ quo morabū
tur i te cogitatōes noxie. Nec i die iudicij eaꝝ qua
litas quēadmodū opeꝝ exigeret̄ a nobis. ita ꝑ Iſa
iā dn̄o cōminātē. Ecce ego iq̄t vēio vt ꝯgregē opa
⁊ cogitatōes eoꝝ cū oībꝰ gētibꝰ ⁊ liguis. Sꝫ nec cō
dēnari q̄dē eaꝝ teſtionio vl' d̄fēdi i illo terribili atq̄
metuēdo exāīne. ſꝫ hti apl'i ſētētiā mereremur ita di
cēt̄. Int̄ ſe iuicē cogitatōibꝰ accuſātibꝰ aut ēt d̄fēdē-
tibꝰ i die q̄ iudicabit deꝰ occlta hoīꝫ ſꝫ euāgeliū meū

De ꝑfectione anime ad ſimilitudinem euange-
lici centurionis aſſumpte. Ca. v.

Qui ergo pfecte mētꝭ figura p illū euāgelicū
b cēturionē pulcherrie deſignat̄: cui⁹ vi⁹ atq
conſtantia. qua non quibuſlibet ingruenti
bus cogitatōib⁹ abducebat̄. ſ ꝓ ſuo iudicio vel ad-
mittebat bonas vel ꝯtrias abſq vlla difficultate pel
lebat. hac pſpicua ſignificatōe dſcripta ē. Nā ⁊ ego
hō ſū ſub ptāte ꝯſtitut⁹ hñs ſub me milites. ⁊ dico
huic vade ⁊ vadit. ⁊ alio veni. ⁊ venit. ⁊ ſeruo meo
fac hoc ⁊ facit. Sic igit̄ nos quoq virilit̄ aduerſus
ꝑturbatiōes ⁊ vicia dimicātes poterim⁹ ea dicioni
nr̄e diſcretiōiſq ſubijcere. ac militātes ī carne nr̄a ex
tiguere paſſiōes. vel iſtabilē cogitationū nr̄arū co-
hortē rōnis ípio ſubiugare. ac dominice crucis ſalu
tari vexillo diriſſimas aduerſariaꝝ poteſtatu tur-
mas a termis nr̄i pectoris ꝓpulſare. ſi ꝓ tātoꝝ me
ritꝭ triūphoꝝ ad ſpiritalis hui⁹ cēturiōis ordinē ꝓ
uehemur: quē ī exodo quoq p moiſē myſtice legim⁹
deſignatū. Cōſtitue tibi tribūos ⁊ cēturiōes. ⁊ qn
qgēarios ⁊ dcāos. Et ita nos quoq dignitatꝭ hui⁹
apice ſubliati. habem⁹ hāc ipādi ptātē atq vtutē q̄ ñ
qb⁹ nolum⁹ cogitatiōib⁹ abducamur. ſ his qb⁹ ſpi
ritaliter delectamur imorari vel iherere poſſimus:
malis qdē ſuggeſtiōib⁹ iperātes abite ⁊ ibūt: bonis
vo dicem⁹ veite ⁊ veniēt. Seruo quoq nr̄o. i. corpo
ri ea q̄ caſtitatꝭ vel ꝯtinētie ſūt ſimilr̄ iniūgem⁹ ⁊ ſi-
ne vlla ꝯdictōe deſuiet: nō iā ſuſcitās nobis aduer
ſus ſpū ꝯcupiſcētie ſtimulos. ſ oēs exhibēs ſpūi ſa
mulatū. Hui⁹ cēturiōis qlia arma ſint vel ad q̄ ꝑlio
rū exercitia ꝑparet̄: audi beatū apſ pdicātē. Arma
iqt militie nr̄e nō carnalia ſūt ſ ſpiritalia. Dixit q̄
lia ſint. i. nō carnalia nec iſirma ſ ſpiritalia ⁊ potē-
tia deo: deinde ad quos ſint exercēda ꝯflict⁹ conſe
quēter iſinuat. Ad deſtructiōe munitionū cogita
tiōes purgātes ⁊ oē altitudinē extollētē ſe aduer-
ſus ſciētiā dei: ⁊ cāptiuātes oē itellectū i obediētiā
chriſti. ꝑpati vlciſci omnē inobediētiā cū ipleta fue
rit ꝑmū vr̄a obedientia. Que oia ſingillati ꝑcurrere
ſicut neceſſariū. ita ēt alteri⁹ tpiſ ē. Armoꝝ tm̄mō vo
lo vobis genera ꝓꝑetateſq pateſacere: qb⁹ nos quo
q ſi volum⁹ bella dñi ꝑliari. ⁊ iter cēturiōes euāge
licos militare accīcti iugit̄ debem⁹ icedere. Sumite
inqt ſcutū fidei i quo poſſitꝭ oia tela neqſſimi ignea
extiguere. Ergo fides ē q̄ excipiēs ardētiſſima libi
dinū tela. metu futuri iudicij ⁊ celeſtis regni credu
litate mortificat. Et loricā iqt charitatꝭ. Ipſa nēpe
ē q̄ vitalia pectoris nr̄i circūdās atq cōmuniēs. le
talib⁹ ꝑturbationū obiecta vulnerib⁹ ꝯrios retūdit
ict⁹: nec ad iteriorē hominē nr̄ iacula diaboli pene-
trare ꝑmittit. Oia. n. ſuffert: oia patit̄: oia ſuſtiet. Et
galeā: ſpē ſalutꝭ. Galea capitꝭ ē munimē. Quia ergo
caput nr̄m ē xp̄s debem⁹ iſtō ſp ſpe futuroꝝ bonoꝝ
velut iexpugnabili galea i cūctꝭ tēptatōib⁹ ac pſecu-
tōib⁹ cōmunire ⁊ ꝑncipalit̄ fidē ei⁹ illeſā atq integrā
cuſtodire. Alijs. n. mēbris trūcatū quēpiā lꝫ debilē.
poſſibile tñ ē vtcūq ſupeſſe. Sine capite vo nemi
vel breuis vite ſpaciū ꝓrogat̄. Et gladiū ſpūs qd
ē vbū dei. Penetrabili⁹ nāq ē oi gladio ancipiti ⁊
ptigēs vſq ad diuiſionē aīe ac ſpūs. cōpagū quoq
⁊ medullarū. ⁊ diſcretor cogitationū ⁊ itētionū cor
dis. diuidē s. ſ. ⁊ abſcidēs qcqd i nobis carnale ter-
renumue repererit. Quib⁹ armis qſq fuerit cōmu
nit⁹ ab hoſtiū tel' ac depopulatōe ꝯ cēſus: nō vt ca-
ptiuus ac ſubdit⁹ ad hoſtilē cogitationū terrā ꝯſtri
ct⁹ depdātiū vicul' abducit̄. nec audiet p ꝓphetam.
quare ieueteratus es i terra aliēa: ſ qſi triūphator ac
victor i illa quā voluerit cogitationū regiōe ꝯſiſtet
Uis ēt ipſū robur ac fortitudinē cēturiōis hui⁹ qb⁹
hec arma q̄ pdixim⁹ nō carnalia ſ potētia dī geſtat
agnoſcere: audi ipſū regē viros fortes ad ſpiritale
militiā ꝯgregātē. quomō delectos ſignet ac ꝓbet.
Infirm⁹ iqt dicat. q fortꝭ ſū ego: ⁊ q patiēs ē fit pu
gnator. Uidetꝭ bella dñi ꝑliari: niſi patiētes iſirmos
q nō poſſe. Illa ꝓculdubio iſirmitate q̄ fūdat⁹ ille
nr̄ euāgelic⁹ cēturio cū fiducia loquebat̄. Cū. n. in
firmor ū ē potēs ſū. Et iteꝝ. Uirt⁹ aūt i iſirmitate
pficit̄. De q̄ iſirmitate vn⁹ ꝓphetaꝝ. Et erit q iſir
mat̄ iter eos ſic dom⁹ dauid. Patiēs ēt h bella ꝑlia
bit̄. Nēpe illa patia de q̄ dr̄. Patia vobis neceſſa-
ria ē: vt volūtatē dī faciētes recipiatꝭ remūeratōe.

¶ De pſeuerātia erga cogitationū cuſtodiā. ca. vi

Debere tñ ac poſſe nos deo coherere. ⁊ ex-
d pietis ꝓpa depꝑhēdim⁹. ſi mortificatas vo-
lūtates ac deſideria mūdi hui⁹ habeam⁹ ab
ſciſa: ⁊ illoꝝ auctoritate docebimur qui dño collo-
quētes fiducialit̄ dicūt. Adheſit aīa mea p⁹ te: ⁊ ad
heſi teſtimonijs tuis dñe. Et Mihi aūt adherere
deo bonū ē. Et q adheret dño vn⁹ ſpūs ē cū eo. Nō
ergo debem⁹ his euagatiōib⁹ aīe fatigati ab hoc ſtu
dio relaxari. Qui. n. colit terrā ſuā ſatiabit̄ panib⁹:
q aūt ſectat̄ ociū replebit̄ egeſtate. Nec ab itētione
hui⁹ obſuātie ꝑnicioſa dſpatōe frāgamur: q i oñi
ſolicito ieſt ampli⁹. Nā q ſuauis ⁊ ſine labore eſt in
egeſtate erit: Et iteꝝ. Uir i dolorib⁹ laborat ſibi: ⁊
vi facit pditōi ſue. Necnō ēt regnū celoꝝ vi patit̄ ⁊
violēti rapiūt illud. Nulla nāq vt⁹ ſine labore pſi-
cit̄: nec vlli poſſibile ē ad iſtā quā cupitꝭ ſtabilitatem
mentꝭ ſine igēti ꝯtritōe cordis ꝯſcendere. Hō. n. ad
labore naſcit̄. Qui vt i virū pfectū poſſit occurrere
i mēſurā etatꝭ plenitudinis chriſti maiori eū itētiōe
neceſſe ē ſp eē ꝑuigilē. iugiq ſolicitudine deſudare.
Ad cui⁹ tñ mēſure plenitudinē nemo ꝑueniet alias
i futurū: niſi q ꝑmeditat⁹ ⁊ ibut⁹ ea fuerit i pſēti. eā
q adhuc i ſeculo poſit⁹ ꝑlibauerit chriſtiq mēbrū
pcioſiſſimū deſignat⁹ arrā ꝯpaginis illi⁹ p quā cor
pori ei⁹ valeat copulari i hac carne poſſederit: vnū
dūtaxat deſiderans: vnum ſitiens: ad vnū omnes
nō ſolū actus ſuos verū etiā cogitationes ſp iten-
dēs. vt illud qd i futurū dicet̄ de btā ꝯuerſatōe ſan-
ctoꝝ iā ſubarratū teneat i pñti. i. ſit ei de⁹ oia i oib⁹.

¶ Interrogatio de mobilitate anime ⁊ impugna
tione nequiciarū celeſtium. Ca. vij.

Germanus. Poſſet forſitan h volubili-
g tas mētis aliquaten⁹ coherceri. ſi eā nō tā
tus aduerſarioꝝ numer⁹ circūuallans ad

2009 Ministerio de Cultura

ea q̄ nō vult imō quo illā quoq3 ſue nature mobilitas rapit indeſinēter ipelleret. Quā cū tā inumerabiles tā potētes tāq3 terribiles circūagant inimici. reſiſti illis ab hac p̄ſertī3 fragili carne ipoſſibile crederem⁹. niſi ad hāc opinionē veſtris ſentētijs velut celeſtib⁹ animaremur oraculis.

¶ Reſponſio ſup adiutorio dei ꝛ liberi arbitrij poteſtate. Ca. viij.

Eren⁹. Aduerſarios nobis qdē iugiter iſi-
s diari q̄cunq3 interioris hoīs experti ſunt pugnas dubitare nō p̄nt. Sed ita dicim⁹ hos nr̄is ꝓfectib⁹ aduerſari. vt eos tm̄modo icentores malorū nō etiā ipulſores eē credam⁹. Ceterū null⁹ hoīm poſſet oīno vitare peccatū. qδcūq3 illi i, cordib⁹ nr̄is igerere voluiſſet: ſi eis queadmodū ad ſuggerēdū ita ꝛ ad cōpellēdu3 facultas violēta ſuppeteret. Quāobrē ſicut i illis eſt iſtigationis copia. ita ꝛ i nobis v̄tus reſpuēdi ſiue acq̄eſcēdi libertas ē attributa. Quorū tamē potētiā ꝛ ipugnatiōes ſi pertimeſcim⁹. ē ꝛ ꝓtectiōes atq3 adiutoria dei ecōtrario cōferam⁹. de quo dr̄. Maior ē. n. q i nobis eſt q̄3 q i hoc mūdo. Cui⁹ auxilia multo vehemētiore militāt v̄tute ꝓ nobis q̄3 aduerſū nos eoꝝ multitudo cōfligit. Nā bonarū rerū nō tm̄ ſuggeſtor ſ3 etiā fautor atq3 ipulſor eſt de⁹: ita vt nōnūq̄3 nos etiā inuitos ꝛ ignorātes attrahat ad ſalutē. Cōſtat ergo nemine3 poſſe a diabolo decipi niſi illū q p̄bere illi maluerit ſue volūtatis aſſenſū. Qδ eccleſiaſtes his v̄bis euidenē expreſſit. Quia enī nō fit ꝯtradictio ab his q faciunt malū cito: iō repletū ē cor filiorū hoīm in ipſis vt faciāt malū. Ergo manifeſtū eſt hinc vnūquēq3 delinquere q̄ȝ igruētib⁹ cogitationib⁹ prauis nō eis ſe cōfeſtī3 repulſa cōtradictōis obijciat. Nā reſiſtite ei inq̄t ꝛ fugiet a vobis.

¶ Interrogatio ſup aīe ac dēonū ꝯiūctōe. Ca. ix.

Erman⁹. Qδ iſtud q̄ſo eſt aīe cū iſtis ſpiri-
s tib⁹ neq̄3 ta3 indiſcretū ꝑmixtūq3 ꝯſortiū. quo ſic eidē nō dicā iūgi ſ3 vniri poſſint. ꝛ alloq eā inſenſibiliter ꝛ iſeri atq3 iſpirare illi q̄cūq3 voluerit ꝛ ad ea q̄ placuerint eā valeant inſtigare. eiuſq3 cogitatiōes ac mot⁹ videāt at3 ꝑluſtrēt: tāta q3 int, ipos ac mētē vnitas fiat vt ſine dī gr̄a qd ex illoꝝ icitamēto qd ex nr̄a voluntate ꝓcedat diſcerni pene nō poſſit.

¶ Reſpōſio i quē modū ſp̄ūs immūdi humanis mētib⁹ copulētur. Ca. x.

Eren⁹. Nō mirū ē poſſe ſp̄ū3 ſp̄ūi iſēſibilit̄
e ꝯiugari ꝛ occultā ſuadēdi vi ad ea q̄ libita fuerit exercere. Eſt. n. int̄ eos ſic iter hoīes q̄dā ſubſtātie ſimilitudo atq3 cognatio. Siq̄dē diffinitio q̄ de natura aīe aſſumit̄ ēt illoꝝ ſubſtātie ſimilit̄ coaptat̄. Altriſec⁹ v̄o eos ſibi iſeri vel vniri. ita vt eapac alt̄ alteri⁹ eſſe poſſit: oīmodis ipoſſibile ē. Hoc nāq3 ſolūmodo deitati q̄ ſola icorporea ſimplexq3 natura eſt rectiſſime tribuitur.

¶ Obiectio vtrū poſſint ſp̄ūs imundi eoꝝ quos ſuꝑpleuerit animabus inſeri vel vniri. Ca. xi.

Erman⁹. Huic rōni ſatı̨ arbitramur eē cō-
g trariū qδ vidim⁹ i arreptitijs fieri: cū afflati ſpiritib⁹ imūdis loquūt̄ ꝛ agūt ea q̄ neſciūt. Quomō ḡ aīas illorū ſpiritib⁹ illis n̄ credam⁹ vniri quorū videm⁹ illas velut organū factas. ꝛ derelicto naturali ſtatu ad illoꝝ mot⁹ affectuſq3 trāſire. ita vt iā n̄ ſuas ſ3 illoꝝ voces ꝛ geſtū volūtateſq3 ꝯpromāt.

¶ Reſpōſio queādmodum energuminis imundi ſpiritus ꝯñentur. Cap. xij.

Eren⁹. Predicte diffinitōi nr̄e nō ē ꝯtriū
s id qδ dicitı̨ i energuminis fieri: cū ſpiritib⁹ imūdis arrepti loquūt̄ vl' agūt ea q̄ nolūt vl' q̄ȝ ea q̄ ignorāt ꝓferre cogūt̄. Nō. n. vno mō iſtā eos iſuſionē ſp̄ūū3 ſuſtinere certiſſimū ē. Quidā. n. ſic afflāt̄ vt neq̄ȝ ea q̄ gerūt vel loquūt̄ itelligāt: q̄dā v̄o tūc nō norūt ꝛ poſtea recordāt̄. Qδ fieri ꝑ iſuſionē ſp̄ūs imūdi nō ita putādū ē vt i aīe ipſi⁹ penetrās ſubſtātiā ꝛ velut vnit⁹ ei ꝛ quodāmō idut⁹ ea. ſ̄mōes ac v̄ba ꝑ os patientı̨ emittat. Nullo nāq3 mō iſtud ab eis fieri credēdū ē. Nec. n. ꝑ aliquā aīe diminutionē ſ3 ꝑ corporis debilitatē hoc euēire māifeſta rōne dep̄hēdit̄: cū. ſ. i illis mēbris in qb⁹ vigor aīe ꝯtinet̄ imūdus ſp̄ūs iſidēs eiſq3 iportabile atq3 imēſū pōdus iponēs obſcuritate teterria itellectuales ei⁹ obruit ꝛ itercipit ſēſus. iſtigans ea q̄ nō vult vel q̄ ignorat ꝓloq: qδ nōnūq̄ȝ ēt vini febriſq3 vicio ſeu nimij frigoris alijſq3 valitudinib⁹ extriſec⁹ ſuꝑuenientib⁹ videm⁹ accidere. Qδ ne beato iob diabolus q carnis ei⁹ acceperat ptātē moliret̄ iferre: p̄cepto dn̄i ꝓhibet̄ dicentı̨. Ecce trado eū in man⁹ tuas: tm̄ aīa3 ei⁹ cuſtodi. i. tm̄mō eū amētē ne facias debilitato aīe domicilio. ꝛ obruas itellectū ac ſapiētia3 reſiſtentı̨: p̄ncipali. ſ. cordis ei⁹ tuo pōdere p̄focato.

¶ Qδ ſp̄ūs ſpiritui penetrabilis eſſe non poſſit ſ3 incorporeo ſoli deo. Ca. xiij.

Ec. n. ſi craſſe huic ſolideq3 materie. i. carni
n ſp̄ūs admiſcet̄ qδ fieri facillīe pōt: idcirco ꝛ aīe q̄ itidē ſp̄ūs ē ita vniri poſſe credit̄. vt eā quoq3 ſimilit̄ ſue nature reddat capacē. Qδ ſoli ē poſſibile trinitati: q̄ ſic vniue rſe itellectualis nature efficit̄ penetratrix. vt nō ſolū circūplecti ea3 atq3 ambire ſ3 ēt illabi ei. ꝛ velut icorporea corpori poſſit iſūdi. Lic3. n. ꝓnūciemus nōnullas eē ſpiritales naturas: vt ſūt āgeli: archāgeli ceteręq3 v̄tutes. ipſa quoq3 aīa nr̄a vel certe aer iſte ſubtil': tn̄ icorporee nullaten⁹ eſtimāde ſūt. Habēt ei ſ̄3 ſe corp⁹ quo ſubſiſtūt lic3 mlto tenuius q̄3 nr̄a ſūt corpora. ſ̄3 apli ſētētiā ita dicētis. Et corpora celeſtia ꝛ corpora terreſtria. Et iterū. Seminat̄ corp⁹ aīale: exurgit corp⁹ ſpiritale. Quib⁹ māifeſte colligit̄ nihil eē icorporeū niſi ſolū deū: ꝛ idcirco ipi tm̄mō poſſe penetrabiles oēs ſpirituales at3 itellectuales eē ſubſtātias eo q̄ ſolus ꝛ tot⁹ ꝛ vbiq3 ꝛ i oīb⁹ ſit: ita vt ꝛ cogitatōes hoī3 ꝛ iternos mot⁹ at3 abdita mētis vniuerſa iſpiciat at3 ꝑluſtret. De ipo ſiq̄dē ſolo ꝓnūciauit btūs apl's dicēs. Viuus ē. n. ſ̄mo dei ꝛ efficax. ꝛ acutior ſup oēm gladiū ancipitem. ꝛ pertingens vſq3 ad diuiſionē aīe ꝛ ſpiritus. cōpagū quoq3 ac medullarū. ac diſcretor cogitationum ꝛ intentionum cor

2009 Ministerio de Cultura

dis. ⁊ nõ eſt creatura iuiſibilis ĩ cõſpectu eius: omĩa
autẽ nuda ⁊ apta ſũt oculis eiꝰ. Et beatꝰ dauid igr.
Qui fingit ſingillatiꝫ corda eoꝝ. Et iterũ. Ipſe. n.
nouit occulta cordis. Iob quoqꝫ. Qui ſolus noſti
corda hominum.

℃ Obiectio qua demones credi debeant cogita-
tiones hominuꝫ peruidere. Ca. xiiij.

Ermanus. Hac rõne qua dicis nec cogita-
g tiones quidẽ noſtras intueri iſti ſpũs pñt.
Nõ exiſtimare valde putamꝰ abſurduꝫ di
cẽte ſcriptura. Si ſpũs ptãteꝫ hñtis aſcẽderit ſup
te. Et iterũ. Cũ diabolus miſiſſet ĩ corde ſimonis
ſcariothis vt traderet dñꝫ. Quid ergo credi poteſt
nõ patere eis cogitatiões nr̃as quarũ ſeminariũ ꝓ
parte maxima ipſis ĩmittentibus atqꝫ inſtiganti-
bus ſentimus oboriri.

℃ Reſponſio quid poſſint demones ĩ cõgitatiõibꝰ
hominuꝫ quidve nõ poſſint. Ca. xv.

Erenꝰ. Nulli dubiũ eſt ꝙ poſſint ſpũs im
s mũdi cogitationũ noſtrarũ attigere quali
tates. ſꝫ indicijs eas ſenſibilibꝰ forinſecus
colligẽtes. i. aut ex nr̃is diſpoſitiõibꝰ aut vbis ⁊ ſtu
ſtijs ĩ que ꝓpenſius cõſpexerit nos inclinari. Cete
rũ illas q̃ necdũ de internis aĩe ꝓdierũt adire oĩno
nõ pñt. Ipſas quoqꝫ cogitatiões quas igerũt vtꝝ
ſuſcepte vl̃ queadmodũ ſuſcepte ſint: nõ per ipſius
anime naturã. i. ꝑ illũ interiorem motũ qui ĩ abdit̃
eius abſcõdit̃. ⁊ vt manifeſtius aliquid exprimã in
medullis ⁊ vt ita dixeri ipſius latitãtẽ. ſꝫ ex motibꝰ
atqꝫ ĩdicijs exterioris hoĩs deprehẽdũt: vtputa
cũ ſuggeſſerit caſtrimargiã. ſi viderit monachũ ad
feneſtrã aut ad ſolẽ oculũ erexiſſe vel de hora ſolici
tius inq̃ſiſſe. cognoſcũt deſiderium gule fuiſſe ſuſce
ptũ. Si fornicatõeꝫ igerentes ſenſerit eũ patienter
telũ libidinis ſuſcepiſſe. ſeu viderit carnẽ cõmotaꝫ.
aut certe nõ vt oportuit aduerſus ſuggeſtiõis imũ
de ſuſpiraſſe laſciuiã intelligũt in penetrabilibꝰ aĩe
libidinis iaculũ fuiſſe defixuꝫ. Si incitamẽta triſti
tie: ſi ire: ſi furoris admouerit. vtrũ naꝫ cordi iſede-
rint geſtu corporis ⁊ ſẽſibili cõmotiõe dinoſcũt: ſcꝫ
cũ vel ĩfremuiſſe tacitũ vel q̃daꝫ indignatiõe ſuſpi-
raſſe ſeu vultuꝫ cõſiderauerit quodã pallore aut ru
bore mutaſſe: ⁊ ita ſubtiliter q̃ſnã cui ſit vicio dedi-
tus deprehẽdũt. Illõ nãqꝫ vnũquẽqꝫ nr̃m delecta
ri certa rõne cognoſcũt. ad cuius inſtigationẽ mox
quodã nutu vel motu corporis cõſenſuꝫ cõniuen-
tiãqꝫ ab eo p̃ſtitã fuiſſe ꝓuiderint. Que ab illis ae-
reis v̇tutibꝰ deprehẽdi nõ mirũ ẽ cũ hoc a prudẽti
bus quoqꝫ viris ſepiſſime fieri videmꝰ: vt ſcꝫ iterio
ris hoĩs ſtatũ de figura ⁊ vultu ſeu q̃litate exterio-
ris agnoſcant. Quãto ergo certius hec ab eis pote
rũt deprehẽdi: quos vtiqꝫ vt ſpiritalis nature mul
to ſubtiliores ac ſagaciores hoĩbꝰ ẽẽ nõ dubiũ eſt.

℃ Similitudo qua ſpiritus imundi cogitationes
hominum doceantur agnoſcere. Ca. xvi.

Queadmodũ eñi nõnulli latrones ĩ his do
q mibꝰ quas furti aggredi cupiunt occultas
hoĩm ſolent explorare ſubſtãtias qui ꝑ tetras noct̃
tenebras caute ſpargẽtes manu minutias arenaꝝ.
recõditas opes quas viſu ꝓuidere nõ poſſunt. tin-
nitu quodã vel ſtrepitu ad earũ lapſuꝫ reſpõdente
deprehẽdunt. ac ſic ad certiſſimã rei vel metalli cu-
iuſqꝫ noticiã q̃daꝫ elicite vocis ꝓditiõe ꝑueniunt:
ita hi quoqꝫ vt theſaurũ noſtri corporis explorent
velut arenas quaſdaꝫ ſuggeſtiones nobis noxias
ĩſpargentes: cũ hꝫ earuꝫ q̃litateꝫ affectũ corporeuꝫ
viderint emerſiſſe. velut quodã de intimis cõclaui
bus ꝓdeũte tinitu qd ſit recõditũ in abditis interi
oris hominis recognoſcunt.

℃ De eo ꝙ nõ ſinguli quiqꝫ demones vniuerſas
hominibus ingerant paſſiones. Ca. xvij.

Hoc tamẽ nõſce dħemꝰ nõ oẽs demões vni
b uerſas homibꝰ ingerere paſſiões. ſꝫ vnicui
qꝫ vicio certos ſpũs ĩcubare ⁊ alios q̃deꝫ ĩ-
mũdicijs ac libidinũ ſordibus oblectari: alios bla-
ſphemijs: alios ire furoriqꝫ peculariꝰ ĩminere. alios
paſci triſtitia: alios cẽodoxia ſupbiaqꝫ mſ̃ceri. ⁊ vnũ
quẽqꝫ illud viciũ humanis cordibꝰ quo ipſe gaudet
inſerere: ſed nec cũctos pariter ſuas igerere prauita
tes. ſꝫ viciſſiꝫ prout tẽporis vel loci vel ſuſcipientis
oportunitas prouocauerit.

℃ Interrogatio an iter demones ĩpugnatiõis or-
do ac viciſſitudinis diſciplina ſeruet̃. Ca. xviij.

Ermanꝰ. Ergo credẽdũ eſt iter eos ordi-
g natã ⁊ vt ita dixeri diſciplinataꝫ ẽẽ neq̃tiã.
vt q̃dã viciſſitudinis ab eis ordo ſeruet̃ ac
rationabilis gerat̃ ĩpugnatõis ĩcurſio. cũ cõſtet nec
modũ nec rationẽ niſi iter bonos atqꝫ honeſtos poſ
ſe ſubſiſtere. hꝫ illã ſcripture ſẽtẽtiã. Quere ſapiẽtiã
apud malos: ⁊ nõ iuenies. Et inimici noſtri iſeſati.
Illud etiã. Non eſt ſapientia: nõ ẽ fortitudo nec ẽ
conſilium apud impios.

℃ Reſpõſio in quẽ modũ cõtio demonũ ſup viciſ-
ſitudinis ĩpugnatione ſubſiſtat. Ca. xix.

Erenꝰ. Nõ eſſe iter malos ꝑpetuã ĩ oĩbus
s cõſenſionẽ. nec poſſe ꝑfectã ſtare ꝯcordiaꝫ
ẽt in illis ĩpis vicijs q̃bꝰ cõmunit oblectãt̃
certa diffinitio ẽ. Nõ ei poterit queadmodũ dixiſti
ĩ rebꝰ ĩdiſciplinatis: diſciplina moduſqꝫ ſeruari. In
nõnullis tñ vbi ſcꝫ vel opatiõis cõmunio vel neceſ-
ſitas exigit ſeu cuiuſdã lucri iuitat cõſortiũ neceſſe
ẽ eos tẽporalẽ cõmodare ꝯſenſũ. Qõ eſſe ĩ hac mili
tia nequicie ſpiritalis mãifeſtiſſime ꝓuidemꝰ: vt nõ
ſolũ tpa iter ſe viciſſitudineſqꝫ cuſtodiãt ſꝫ ẽt locis
q̃buſdã ſpecialit̃ inherere: eaqꝫ iugit̃ obſidere noſcã
tur. Nã ꝙ neceſſe ſit eos imutatis tẽptationibꝰ cer
tiſqꝫ vicijs atqꝫ tpibus exercere ĩpugnatiões ſuas.
hic liquido cõprobamꝰ: q2 nullus põt ſil̃ cẽodoxie
vanitate deludi ⁊ cõcupiſcẽtia fornicationis exuri:
nec põt tumida iflari elatiõe ſupbie ſpiritaľ. ⁊ carna
lis caſtrimargie parit̃ humilitati ſubmitti. Nec põt
q̃s cachinis fatuis riſuqꝫ diſſolui. ⁊ iracũdie ſub eo
deꝫ tpe ſtimulis ĩcitari. ſeu certe edacis triſtitie me-
rore ſuppleri: ſed neceſſe ẽ vnũquẽqꝫ ſpũꝫ ita ſingil-

2009 Ministerio de Cultura

lariꝫ ipugnationē mentꝗ arripe. vt cū aut victꝰ abſceſ-
ſerit alij eā ſpū ̄i cedat acriꝰ ipugnādā. aut certe ſi vi-
ctor extiterit. alij nihilominꝰ tradat ſimilr illudēdā.

¶ De eo ꝙ non ſint vnius fortitudinis contrarie
poteſtates: nec temptandi facultas in eorūꝫ ſit arbi
trio collocata. Capitulum. xx.

Llud etiā nequaꝗ̄ ignorare debemꝰ ñ eē
i oēs eiuſdē ferocitatꝗ ⁊ deſiderij. ſꝫ ne vniꝰ
qdē fortitudinis atqꝫ neqcie: ⁊ incipiētibꝰ
qdē atqꝫ infirmiſ nō niſi iſirmiores ſpūs in certami
ne ꝯpari. ⁊ his neqcijs ſpiritalibꝰ ſupatꝗ gradari ſēp
aduerſus athletā chriſti robuſtior pugna ſuccedet.
Pro cōparatiōe ſiqdē viriū ac ꝑfectꝰ humani ēt diffi
cultas colluctatiōis augeť. Nullo. n. mō qlibet ſan-
ctoꝝ ſufficeret taliū tātorūqꝫ hoſtiū ſufferre neqciā.
vel inſidijs eoꝝ poſſet occurrere. ſꝫ nec crudelitateꝫ
qdeꝫ ac ſeuiciā ſuſtiere. ſi nō certamini nr̄o clemētiſ
ſimꝰ arbiter atqꝫ agonitheta ꝑſidēs chriſtus. ⁊ exeq̄
ret colluctātiū vires ⁊ imoderatos eorūꝫ repelleret
ac refrenaret incurſus. faceretqꝫ cum temptatione
exitum vt ſuſtinere poſſimus.

¶ De eo ꝙ demones cum hominibus nō ſine ſuo
labore confligant. Capit. xxi.

Anc aūt colluctatiōeꝫ illos nō ſine ſuo cre
b dimꝰ labore ꝯficere. Habēt naqꝫ etiaꝫ ipſi
in ſuo cōflictu quādā anxietatē ⁊ triſtitiaꝫ
⁊ maxime cuꝫ fuerint validioribꝰ emulis. i. viris ſā-
ctis ꝑfectiſqꝫ ꝯgreſſi. Alioqn iā nō cōflictꝰ nec lucta-
ctio: ſꝫ ſimplex tm̄ ⁊ vt ita dixeriꝫ ſecura illis eēt ho
minū attributa deceptio. Et quō ſtaret illō apl̄i qđ
dicit. Nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſā
guinē ſꝫ aduerſus principatꝰ ⁊ aduerſus poteſtates
aduerſus mūdi rectores tenebraꝝ haꝝ: cōtra ſpiri-
talia neqcie in celeſtibꝰ. Et illō. Sic pugno nō qua-
ſi aerē vberās. Et iteꝝ. Bonū agonē certaui. Ubi
n. agon indiciť: ⁊ certamen ⁊ pugna ſeu colluctatio:
neceſſe ē vtrorūqꝫ ſudor ⁊ labor ⁊ ſolicitudo ſubeať
⁊ equaliter illos vel ſup deiectiōe maneat dolor at-
qꝫ cōfuſio: vel de victoria gaudiū cōſequať ⁊ palma.
Ubi vero alio cū ſudore luctāte aliꝰ cū ocio ac ſecu-
ritate cōfligit. ⁊ ad deijciēdū emulū ſola ꝓ viribꝰ vti
tur volūtate: nō pugna dicēda eſt nec colluctatio ne
qꝫ certamē. ſꝫ iniqua q̄daꝫ ⁊ irratiōabilis oppugna
tiōis oppſſio. Sꝫ plane laborāt ⁊ ipſi non minꝰ ipu
gnātes humanū genꝰ. ⁊ deſudāt vt ꝑualeāt de vno-
quoqꝫ illā quā cupiūt obtinere victoriā. ⁊ retorque
tur in eos illa cōfuſio que nos manebat ſi ab ipis fu
iſſemus eliſi. ſm illud. Caput circuitꝰ eoꝝ: labor la-
bioꝝ ipſoꝝ opiet eos: ⁊ ꝯuerteť dolor eiꝰ i caput eiꝰ
Et iteꝝ. Ueiat illi laqus quē ignorat. ⁊ captio quā
abſcōdit appꝛhendat eū: ⁊ in laqueū cadat in ipſo. ſ.
quē ſup hoim deceptiōe moliť. Dolent igiť etiā ipſi
nō minus ⁊ quēadmodū nos elidūt ipſi quoqꝫ ſimi
liter eliduntť: nec victi ſine cōfuſiōe diſcedūt. Quas
eoꝝ ruinas atqꝫ ꝯflictus: ille q ſanos interioris ho
minis oculos poſſidet quotidie cernenſ videſqꝫ eos
ſupgaudere ruinis ⁊ caſibꝰ ſinguloꝝ ac timēs ne de

ſe quoqꝫ euenire eis valeat iſta leticia: dominū dep-
catur Illumina inquiens oculos meos ne vnꝗ̄ ob
dormiā in morte: neqn̄ dicat inimicus meus preua
lui aduerſus eū. q tribulāt me exultabūt ſi motꝰ fue
ro. Et deus meus ne ſupgaudeāt mihi: ne dicant in
cordibꝰ ſuis euge euge aie nr̄e. nec dicant deuorabi-
mus eū. Et frenduerūt ſup me dentibꝰ ſuis. dn̄e qn̄
reſpicies. Inſidiať. n. in abſcondito vt leo in cubili
ſuo: inſidiatur vt rapiat pauperē. ⁊ q̄rat a deo eſcaꝫ
ſibi. Qui rurſuꝫ cunctꝗ conatibꝰ expēſis: cū decepti
oneꝫ noſtrā nō potuerint obtinere. ſup caſſo labore
ſuo neceſſe eſt vt cōfundanť ⁊ erubeſcāt q q̄rūt aīas
nr̄as vt auferāt eas. Induanť cōfuſiōe ⁊ pudore q
cogitāt nobis mala. Hieremias quoqꝫ Confundā
tur inqt illi ⁊ nō cōfundar ego: paueāt illi ⁊ non pa
ueā ego: induc ſup eos iraꝫ furoris tui. ⁊ duplici cō-
tritiōe ꝯtere eos. Nulli eteni dubiū eſt: cū a nobis
fuerint ſupati cōtritōe eos duplici ꝯterēdos: primū
ꝙ hominibꝰ expetentibꝰ ſanctitatē illi eaꝫ poſſiden-
tes amiſerint cauſaqꝫ extiterint ꝑditionis humane:
deinde ꝙ ſpiritales ſubſtātie fuerint a carnalibꝰ ter
reniſqꝫ deuicte. Has igiť ruinas hoſtiū ſuaſqꝫ victo
rias intuens vnuſqſqꝫ ſanctoꝝ cū exultatione ꝓcla
mat dicēs. Perſequar inimicos meos ⁊ cōprehen
dā eos: ⁊ nō ꝯuertar donec deficiāt. Cōfringā eos
nec poterūt ſtare: cadēt ſubtus pedes meos. Con-
tra quos ēt orās idem ꝓpheta Iudica inqt dn̄e no
centes me: expugna ipugnātes me: appꝛhēde arma
⁊ ſcutū: ⁊ exurge in adiutoriū mihi. Effunde frame
am: ⁊ cōclude aduerſus eos q ꝑſequunť me dic aīe
mee ſalus tua ego ſum. Quos cū ſubditꝗ ⁊ extictis
vniuerſis paſſionibꝰ vicerimꝰ: merebimur illam bn̄
dictionis vocē cōſequēter audire. Exalteť manus
tua ſup hoſtes tuos: ⁊ oēs inimici tui peribūt. Hec
igiť oia ⁊ his ſimilia ſacris inſerta voluminibꝰ legē-
tes ſiue canētes: niſi contra iſtas neqcias ſpiritales
q̄ nobis inſidianť diebꝰ ac noctibꝰ accepimꝰ fuiſſe cō
ſcripta. nō mō ex eis edificationē vllā lenitatꝗ ac pa
tiētie cōſeqmur ſꝫ ēt dirū quēdā atqꝫ ꝯtrariū euāge
lice ꝑfectōi ꝯcipiemꝰ affectū. Nō ſolū. n. docebimur
nō orare ꝓ inimicis nr̄is: nec diligere eos: ſꝫ ēt dete
ſtari illos iplacabili odio ꝓuocabimur ⁊ maledice
re eis: atqꝫ orationē aduerſus eos indeſinēter effun
dere. Que tali ſpū ꝓloquutos fuiſſe viros ſanctos
⁊ amicos dei intelligere ſceleſtū eſt ac ꝓphanū: qbꝰ
an̄ aduentū chriſti idcirco nō eſt lex poſita eo ꝙ trā
ſcēdētes mandata eius euangelicis parere preceptꝗ
⁊ apoſtolice perfectioni ſtudere preuenientes diſpē
ſationem temporis maluerunt.

¶ De eo ꝙ non ſit poteſtas nocendi in arbitrio dē
monum collocata. Ca. xxij.

On habere āt eos poteſtateꝫ queꝗ̄ homi
n nū ledendi exēplū beati iob manifeſta rōe
demōſtrat: vbi nō ampliꝰ eū tēptare audet
inimicꝰ ꝙ̄ diuina ei diſpēſatiōe cōcedit: ⁊ cōfeſſio eo
rūdē ſpūum euāgelicis monimentꝗ inſra teſtať dicē
tiū. Si eijcis nos: mitte nos in gregē porcoꝝ. Qui

2009 Ministerio de Cultura

multo magis credẽdi ſunt in nullo hoīm ꝗ ad imaginẽ dei creati ſũt introire ꝓ arbitrio ſuo poſſe cum animalia imũda ac muta īgredĩedi abſq dei ꝑmiſſu nõ habuerint ꝑtatẽ. Ceteꝝ nemo poſſet: nõ dicã iuuenũ quos videmꝰ in hac heremo ꝯſtātiſſime cõmorari ſʒ nec pfectoꝝ qdẽ tãt taliũq beſtiũ agminibꝰ circũſeptꝰ in heremo ſingularis habitare: ſi i ipſis eſſet ꝑ voluntate ſua nocẽdi vel attẽptādi facultas atq libertas. Qḋ euidentiꝰ ẽt dñi ac ſaluatoris noſtri confirmat ſnīa quã ꝓ humilitate hoīs aſſumpti ꝓtulit ad pilatũ ita dicenſ. Nõ haberes in me vllaʒ poteſtatem: niſi datum tibi fuiſſet deſuper.

De imminuta demonum poteſtate. Cap. xxiij.

Satis tñ nobis expientia nrã ⁊ ſenioꝝ relatiõe cõptũ eſt nõ eadẽ viʒ habere nunc demones ꝙ anterioꝛe tpe inter anachoꝛetarũ dũtaxat pꝛincipia: in qbꝰ adhuc raritas mõachorũ in heremo cõmanebat. Tãta nãq erat eoꝝ feritas: vt vix pauci ⁊ admodũ ſtabiles atq etate ꝑuecti tolerare habitationẽ ſolitudis poſſent. Siquidẽ in ipſis cenobijs in qbꝰ cõmoꝛabanſ octo vel decẽ: ita eoꝝ atrocitas craſſabaſ. ⁊ frequẽtes ac viſibiles ſentiebanſ aggreſſus vt nõ auderẽt oẽs pariter noctibꝰ obdoꝛmire: ſʒ viciſſĩ alijs deguſtantibꝰ ſomnũ alij vigilias celebrãtes pſalmis ⁊ oꝛonibꝰ ſeu lectionibꝰ inherebãt. Cunq illos ad ſopoꝛẽ nature neceſſitas inuitaret. expgefacti ad eoꝝ ꝗ doꝛmituri erant cuſtodiã ſimiliter excubie tradebanſ. Unde ⁊ dubitari nõ ꝑoteſt vnum e duobꝰ. hãc nũc ſecuritatem vel cõfidẽtiã nõ ſolũ nobis ꝗ videmur ꝓ expientia ſenectuti aliquatenꝰ roboꝛati: ſʒ ẽt iunioꝛibꝰ etate cõferre Aut. n. ṽtute crucis ẽt deſerta penetrãte: ⁊ vbiq eius gratia coꝛuſcãte retuſa eſt neqtia dmonũ: aut negligẽtia nrã illos ab ipugnatiõe nrã pꝛiſtina reddidit lentioꝛes: dũ dedignanſ aduerſuʒ nos illa intẽtiõe cõfligere: qua tunc cõtra illos ꝓbatiſſimos xp̄i milites ſeuiebãt: hac. ſ. nos fraudolẽta viſibiliũ tẽptationũ ceſſatiõe dvrꝰ elidẽtes. In tãtũ. n. tepoꝛeʒ videmus coꝛruiſſe nõnullos: vt neceſſe ſit eos etiã remiſſioꝛibꝰ monitꝭ appalpari mõ: ne deſ͛tis cellulis ſuis ad pniciofioꝛes ingetudines reuoluanſ: ⁊ circũeuntes ac vagi craſſioꝛibꝰ: vt ita dixerĩ: vicijs iplicẽtur magnuſqʒ fructꝰ ab eis obtineri credaſ. ſi ſolũmõ ſe etiã cũ qualibet ignauia valeant in ſolitudine cõtinere: ac ꝓ ingenti remedio ſoleat eis a ſenioꝛibꝰ dici Sedete in cellulis vr̃is. ⁊ ꝗtũ libitũ fuerit mãducate atqʒ bibite ⁊ doꝛmite dũmõ i eis iugiter pduretꝭ.

Qua ratione demões ſibi in eoꝝ coꝛpoꝛa quos arrepturi ſunt aditum parent. Ca. xxiiij.

Conſtat ergo imũdos ſpiritꝰ nõ aliter poſſe in illos quoꝝ obtẽturi ſunt coꝛpa penetrare. niſi pꝛiꝰ eoꝝ mẽtes cogitatõeſqʒ poſſederint. Quos cũ timoꝛe ac memoꝛia dei vel ſpiritali meditatõe nudauerint velut exarmatos oi pꝛeſidio ac munitiõe diuina nudatos facile vincendos audenter inuadunt: domiciliuʒ deinceps in eis velut in poſſeſſione ſibi tradita pꝛeſumentes.

De eo ꝙ miſabilioꝛes ſunt hi ꝗ vicijs ꝙ qui ab ipſis demonibus poſſidentur. Capi. xxv.

Licet multo grauiꝰ cõſtet vehemẽtiuſq vexari hos ꝗ cũ coꝛpoꝛaliter ab ipſis ſuppleri minime videanſ. aio tñ pniciofius poſſidenſ: eoꝝ. ſ. vicijs vel voluptatibꝰ inuoluti. Secundũ apl̄i nãq ſnīaʒ: a quo qſq ſupaſ eius ſuus efficitur. Niſi ꝙ in hoc iſti deſpatius egrotãt. ꝙ cuʒ ſint eoꝝ mãcipia: nec ipugnari ſe ab illis nec dñatũ eoꝝ ferre cognoſcũt. Ceteꝝ coꝛpoꝛalit̃ traditos ſathãe vel infirmitatibus magnis etiã viros ſanctos nouimus pꝛo leuiſſimis qbuſq delictꝭ cũ in illis ne tenuiſſimũ qdem neuuʒ aut maculã in illo iudicij die patiatur inueniri diuina clemẽtia. omnẽ ſoꝛdis eoꝛum ſcoꝛiã ſm ꝓphete: imo dei ſnīaʒ excoquẽs in pſenti: vt eos tanq aurum vel argentum ignitum ad illaʒ ꝑpetuitatẽ nulla indigentes penali purgatiõe tranſmittat. Et excoquã inqt ad puruʒ ſcoꝛiã tuã: ⁊ auferã omne ſtannũ tuũ. ⁊ poſt hec vocaberis ciuitas iuſti: vꝛbs fidelis. Et iteꝝ. Sicut ꝓbatur argentuʒ ⁊ auꝝ in camio: ita eligit coꝛda dñs. Et iteꝝ. Aurũ ⁊ argentũ ꝓbat ignis. vir ãt ꝓbatur in foꝛnace hũiliationis. Et illud quoq. Quem enim diligit dñs coꝛripit: flagellat autẽ omnẽ filium quẽ recipit.

De nece ꝓphete ſeducti ⁊ infirmitate abbatis pauli. ꝙ pꝛo ſua emẽdatiõe ꝓmeruit. C. xxvi.

Quod in illo ꝓpheta atq homine dei: i tertio regũ libꝛo maniſeſte videmꝰ ipletuʒ ꝗ pꝛo culpa vniꝰ inobedientie quã tñ nõ de iduſtria nec vicõ ꝓpꝛie voluntatꝭ ſʒ alteriꝰ circũuentiõe ꝯtraxit ꝯfeſti a leõe cõteritꝰ: ita de eo ſcriptura narrãte. Uir dei eſt: ꝗ inobedies fuit oꝛi dñi. ⁊ tradidit eũ dñs leoni ⁊ ꝯfregit eũ iuxta verbũ dñi qḋ locutus eſt. In quo facto ⁊ ſolutionẽ delicti pñtis atq erroꝛis incauti ⁊ iuſtitie merita ꝓ qbꝰ ꝓphetã ſuum dñs tẽpoꝛaliter tradidit vexatoꝛi. parcitas ipſa ⁊ cõtinentia vexatoꝛis atq pdatoꝛis oſtendit: quia nihil pẽitus auder voꝛaciſſima beſtia de tradito ſibi cadauere deguſtare. Cuius rei nr̃is quoq tpibꝰ ſatꝭ euidẽs cõtigit ⁊ apta ꝓbatio in abbate paulo vl̄ moiſe ꝗ habitauit locuʒ huiꝰ ſolitudinis ꝗ calamus nuncupaſ. Nã pꝛioꝛ cõmoꝛatꝰ eſt in heremo ꝗ̃ adiacet panephiſi ciuitati: quã ſolitudinẽ nũc oli factam aq ſalſiſſime inũdatione cognouimꝰ. Que quotiẽs flauerit ſpiritꝰ aqlonis: de ſtagnis ipulſa ac ſupfuſa adiacentibꝰ terris: ita oẽ illius ſupficiẽ regionis ꝯtegit. vt antiquos ibidẽ vicos ꝗ oliʒ hac ipſa de cauſa oi ſunt habitatoꝛe deſerti faciat velut inſulas apparere. Hic igitur abbas paulus in tantã coꝛdis puritatẽ quiete ſolitudinis ſilentioq ꝓfeceret: vt non dicã vultũ femineũ ſʒ ne veſtimenta qdeʒ ſexus illius cõſpectui ſuo patereſ offerri. Naʒ cũ eidem ꝑgenti ad cuiuſdã ſenioꝛis cellaʒ vna cuʒ abbate archebio eiuſdeʒ ſolitudinis accola. caſu mulier obuiaſſet: offenſus occurſu eius. tãta fuga ad ſuũ rurſus monaſteriũ ꝑtermiſſo quod arripuerat pie viſitatiõis officio recurrit: quãta nullus a facie leonis vel imma-

2009 Ministerio de Cultura

niſſimi draconis aufugerat: ita vt ne memorati qui
dem abbatiſ archebij reuocatiſ eũ clamore ac precibꝰ
flecteret. vt ad regrendũ ſenẽ queadmodũ ꝓpoſue-
rãt cepto itinere prenderet. Quod licet zelo caſtita
tis ⁊ puritatiſ ardore ſit factũ: tñ qꝛ nõ ſm ſciam pre
ſumptũ eſt ſ3 obſuantia diſcipline iuſtitie exceſſꝰ eſt
modus. Non. n. ſolã familiaritatẽ que vere ẽ noxia
feminarꝝ: ſ3 ipſa3 quoqꝫ figurã ſexus illius credidit
execrãdũ: tali cõfeſtim correptiõe ꝑcuſſus eſt: vt eiꝰ
vniuerſu3 corpus paraliſeos valitudine ſolueretur
nullũqꝫ in eo mẽbrũ penitꝰ explere ſuũ ꝓualeret of-
ficiũ. Siqdem nõ ſolũ pedes ac manus: ſ3 etia3 lin
gue motus. quo eloquutio vocis exprimit. ipſeqꝫ au
res ita auditus ꝓprij amiſerũt ſenſu3. vt in eo nihil
amplius ex hoie ꝙ imobilis tñ atqꝫ inſenſibilis fi-
gura remaneret. Eo autẽ redactꝰ eſt: vt infirmitati
eiꝰ nullo mõ virorꝝ diligentia deſuire ſufficeret: niſi
ſola ei muliebris ſedulitas miſtraſſet. Sꝫ delato ad
cenobiũ ſacrarꝝ virginũ cibꝰ ac potus quẽ ne nutu q
dem petere poterat: femineo igerebat obſequio: ex-
plendiſqꝫ oibꝰ nature neceſſitatibꝰ eadẽ illi diligẽtia
ꝑ annos ferme quatuor. ſ. vſqꝫ ad vite ſue terminũ
ſeruiebat. Qui cũ tãta eẽt oim mẽbroru3 debilitate
cõſtrictꝰ: vt nulli i eo artus viuacẽ motũ ac ſenſibilẽ
retentarẽt: nihilominꝰ tãta ex eo virtutũ gratia ꝓce
debat. vt cũ de oleo qd̃ de cadauere ſuo potiꝰ ꝙ cor
pore cõtigiſſet vngerent infirmi. cõfeſtim cuncti va-
litudinibꝰ curarent: ita vt ſup hac eius valitudine
etia3 ipſis infidelibꝰ euidenter aperteqꝫ clareſceret
⁊ debilitatẽ mẽbrorũ oim diſpenſatiõe atq3 amore
dñi cõtributã. ⁊ ſanitatũ grã3 ꝓ teſtimonio puritatiſ
ac manifeſtatõe meritorꝝ eiꝰ ſpũſſancti vtute ꝑſtari.

¶ De tẽptatione abbatis moiſi. Cap. xxvij.

s Ecundꝰ vero quẽ dixim⁹ in hac herẽo cõ-
moratũ cũ ipſe quoq3 ſingularis ⁊ incom
parabilis vir eẽt ob rephenſionẽ vnius ſmo
nis quẽ cõtra abbatẽ machariũ diſputãs paulo du
rius ꝓtulit quada3. ſ. opiniõe ꝑuentꝰ tã diro cõfeſti
eſt traditꝰ demoni: vt hũanas egeſtiones ori ſuo ab
eo ſuppletus ingereret. Quod flagellu3 purgatio-
nis gratia ſe dñs intuliſſe. ne. ſ. in eo vel momẽtanei
delicti macula reſideret: velocitate curatõis eiꝰ atqꝫ
auctro remedio demonſtrauit. Nam continuo abba
te machario in orõne ſubmiſſo dicto citius neqꝫ ſpi
ritus ab eo fugatus abſceſſit.

¶ De eo ꝙ ſperni non debeant hi qui ſpiritibus
traduntur immundis. Ca. xxviij.

e X quo mãifeſte ꝓpẽdit nõ debere eos ab-
hominari vel deſpici quos videmꝰ diuer-
ſis tẽptationibꝰ ſiue iſtis neqcie ſpiritibus
tradi: qꝛ duo hec credere imobiliter nos oportet: ꝑ
mo ꝙ ſine dei permiſſu nullus ab eis omnino tẽpte
tur: ſecũdo ꝙ omnia que a dõ nobis inferũtur: ſiue
triſtia ad preſens ſeu leta videãtur. velut a piiſſimo
patre clementiſſimoq3 medico ꝓ noſtris vtilitatibꝰ
irrogetur: ⁊ idcirco eos velut pedagogis traditos
humiliari. vt diſcedentes ex hoc mundo. vel purga
tiores ad vita3 alia3 tranſferãtur. vel pena leuiore
plectãtur qui ſecundũ apoſtolu3 traditi ſunt in pre
ſenti ſathane in interitũ carnis: vt ſpũ ſalui fiant in
die domini noſtri ieſu chriſti.

¶ Obiectio cur hi qui ſpiritibus vexãtur immun
dis a cõmunione dominica ſeparantur. Ca. xxix.

g Ermanus. Et quomodo nõ ſolu3 eos d-
ſpici ab hominibꝰ vel horreri ſed etiã a cõ-
muniõe dominica in noſtris ꝓuincijs per-
petuo videmus abſtinere ſecũdu3 illa3 euangelij ſe-
tentiam nolite ſanctum dare canibus: neqꝫ mittatis
margaritas vr̃as ante porcos. cũ de illis queadmo
dum dicis ita credẽdu3 ſit ꝙ eis purgatiõis vel vti
litatis obtentu huius temptationis humiliatio tri-
buatur.

¶ Reſponſio ſup ꝓpoſita queſtiõe. Cap. xxx.

s Erenus. Si habuerimus hanc ſententiã
imo fide3 qua3 ſuperiꝰ cõprehẽdi: vt ⁊ oia
per dñm fieri ⁊ pro vtilitate aiarꝝ diſpenſa
ri vniuerſa credamꝰ. nõ ſolũ nequaqꝫ deſpiciemꝰ eoſ
ſed etiã ꝓ eis tanqꝫ ꝓ mẽbris noſtris iceſſanter ora
bimus eiſqꝫ totis viſceribꝰ ac pleno cõpatiemur af-
fectu: cu3. n. patitur vnũ mẽbrũ cõpatiunt oia mem
bra: ſcientes nos abſq3 illis vtpote mẽbris nr̃is oi-
modis cõſũmari nõ poſſe: quẽadmodũ legimus ne
anteriores qdem nr̃os ſine nobis repromiſſiõis ſũ-
mã cõſequi potuiſſe: ita de illis aplo ꝓnũciante. Et
hi omnes teſtimonio fidei cõprobati nõ acceperũt
repromiſſiões deo ꝓ nobis meliꝰ aliqd ꝓuidente: ne
ſine nobis cõſũmarent. Cõmunionẽ vero eis ſacro
ſanctã a ſeniorib⁹ nr̃is nunqꝫ meminimꝰ interdicta3
quinimo ſi poſſibile eẽt etiã quotidie eis ipartiri eã
debere cenſebãt. Nec. n. ſecũdũ euãgelij ſententiam
quã incõgrue huic ſenſui coaptat: nolite ſanctũ da-
re canibꝰ: ad dmonis eſcã, ſacroſancta cõmunio. ⁊ n̄
potius ad purgatiõe3 ac tutela3 corporis aieqꝫ per
uenire credenda eſt: que ab hoie ꝑcepta eũ q in mẽ-
bris eius inſidet ſpũm ſeu in ipſis latitare conat ve
lut quodã exurẽs fugat incendio. Hoc nãqꝫ mõ cu-
ratũ ⁊ abbatẽ androicũ nuꝑ aſpeximꝰ alioſqꝫ ꝙplu
res. Magis nanqꝫ ac magis inimicꝰ inſultabit offẽ-
ſo. cũ eũ a celeſti medicina viderit ſegregatũ: tãtoqꝫ
duriꝰ ac frequẽtius attẽptabit ꝙto eũ ab ſpiritali re
medio longius ſenſerit abdicatũ.

¶ De eo ꝙ miſeri ſint hi qui ſubdi temporalibꝰ iſtis
temptationibus non merentur. Cap. xxxi.

c Eterũ illi ſunt vere miſeri ac miſabiles in
dicandi q cũ ſe vniuerſis criminibꝰ flagici
iſqꝫ ꝯtaminẽt: nõ ſolu3 nullũ viſibilit i eis
ſignum diabolice ſuppletionis oſtendit: ſed nec ali-
qua qdem opibus eorꝫ condigna tẽptatio nec vllu3
flagellum correptionis infert. Nõ. n. merẽtur cele-
re3 tpis iſtiꝰ expeditãqꝫ medicinã quorꝫ duricia ⁊ i
penitẽs cor penã vite pñtis excedẽs. theſaurizant ſi
bi ipſis irã ⁊ indignationẽ in die ire ⁊ reuelatiõis iu
ſti iudicij dei: in quo vermes eorꝫ nõ moriet ⁊ ignis
eorꝫ nõ extinguet. Cõtra quos ꝓpheta velut anxiꝰ

2009 Ministerio de Cultura

pro afflictiōe ſcōꝝ vidēs eos erūnis varijs ac temptationibꝰ ſubiacere. ⁊ ecōtra peccatores nō ſolum abſq vllo humiliatiōis flagello curſuꝫ mūdi iſtiꝰ ꝑtrāſire. ſꝫ ēt affluentia diuitiaꝝ ac ſūma rerū oim ꝓſpitate gaudere. intolerabili zelo ac ſpūs ſui feruoꝛ ſuccēſus exclamat. Mei āt pene moti ſunt pedes. paulominꝰ effuſi ſunt greſſus mei: qꝛ zelaui ſuper iniquos: pacē peccatoꝝ vidēs: qꝛ nō eſt reſpectꝰ morti eoꝝ. ⁊ firmamētū in plaga eoꝝ. In labore hoim nō ſunt. ⁊ cū hominibꝰ nō flagellabūtur. ſ. in futuro cū demonibꝰ puniēdi q in pn̄ti nō meruerūt i ſorte ac diſciplia filioꝝ cū hoibꝰ flagellari. Hieremias quoq cū deo ſup hac ipioꝝ ꝓſperitate diſceptans: licet nequaq̄ dubitare ſe de iuſtitia dn̄i ꝓfiteaṫ dicēs: Iuſtus qdē tu es dn̄e ſi diſputē tecū: cauſaꝫ tn̄ huiꝰ tante inequalitatꝭ ingrēs ſubiungit ⁊ dicit. Verūtamē iuſta loquar ad te. Quare via ipioꝝ ꝓſpatur: bene eſt oibꝰ q ꝑuaricātur ⁊ iniq̄ agūt. plantaſti eos ⁊ radicē miſerūt: ꝓficiūt ⁊ faciūt fructū. Prope es tu ori eoꝝ. ⁊ longe a renibꝰ eoꝝ. Quoꝝ ruinā deflente dn̄o ꝑ ꝓphetā. ⁊ ad eoꝝ curationē medicos atqꝫ doctores ſolicite dirigente. ⁊ quodāmō eos ad plātū ſimilē ꝓuocāte ac dicente: ſubito cecidit babylon contrita eſt. vlulate ſup eā. tollite reſinā ad doloreꝫ eius ſi forte ſaneṫ: reſpondēt vt deſpantes angeli. q bus ſalutꝭ humane cura cōmiſſa eſt vel certe ꝓpheta ex ꝑſona apſoꝝ ſeu ſpiritaliū viroꝝ atq doctoꝝ videntiū duriciā mentꝭ eoꝝ ⁊ ipenitēs cor. Curauimus babylonē ⁊ nō eſt ſanata relinquamꝰ eaꝫ. ⁊ eamus vnuſqſq in terrā ſuā: qm̄ ꝑuenit vſq ad celos iudiciū eius. ⁊ eleuatū eſt vſq ad nubes. De iſtoꝝ igiṫ deſpato lāguore ex ꝑſona dī loqtur Iſaias ad hierl̄m. A plāta pedis vſq ad verticē nō eſt in ea ſanitas: vulnus ⁊ liuor ⁊ plaga tumens nō eſt circumligata nec curata medicamine neq fota oleo.

De diuerſitate ſtudioꝝ ac voluntatū que in aereis ptātibus exercentur. Cap. xxxij.

t Ot ſūt eē imundos ſpūs quot in hoibus ſtudia nō dubie cōprobātur. Nā nōnullos eoꝝ quos ēt faunos vulgus appellat ita ſeductores ⁊ ioculatores eē māifeſtuꝫ ē. vt certa q̄q loca ſeu vias iugiter obſidētes nequaq̄ tormētis eoꝝ quos ꝑtereūtes potuerint decipe delecteṅt ſꝫ deriſu tm̄mō ⁊ illuſiōe cōtēti fatigare eos potius ſtudeāt q̄ nocere: quoſdā vero ſolūmō in nociuis icubationibꝰ hominū ꝑnoctare: alios ita eē furori ac truculētie deditos: vt nō ſint cōtēti illoꝝ tm̄mō corpora quos ſuppleuerint atroci dilaceratiōe vexare ſꝫ ēt irruere ſup eminꝰ trāſeuntes atq affligere illos ſeuiſſima cede feſtinēt. quales illi in euāgelio deſcribunṫ. ob quoꝝ metū ꝑ viā illā tranſire iā nullus audebat. quos eoꝝūqꝫ cōſiles bellis quoq ⁊ ſanguis effuſione pro iſatiabili ferocitate gaudere non dubiū eſt. Alios ita eoꝝ corda quos cepant inani quadaꝫ tumore videmꝰ infeciſſe. quos ēt bacuceos vulgus appellat. vt ſemetipſos vltra ꝓceritatē corporis erigentes: nunc qdē ſe in quoſdā faſtus gutturiſqꝫ ſuſtollerēt. nūc velut acclīues ad quedā ſe trāqllitatꝭ ⁊ ad familiaritatꝭ ſtatū cōmunes blādoſq ſubmitterēt eē velut illuſtres ⁊ circūſpectabiles oibus eſtimātes: nūc qdē adorare ſe poteſtates ſublimiores corporis inflexiōe mōſtrarēt: nūc vero ab alijs ſe crederēt adorari. ⁊ oēs morꝰ qbꝰ vera officia aut ſupbe aut humiſr ꝑaguṅt explerēt. Alios repimus nō ſolū ſtudere mēdacijs. ſꝫ ēt blaſphemias hoibꝰ iſpirare. Cuius rei ēt nos teſtes ſumus q audiuimꝰ aptiſſime demonē cōfitētē ꝑ arriū ⁊ eunomiū ſe ipietatē ſacrilegi dogmatꝭ edidiſſe. Qd ēt in quarto regū libro vnū ex iiſdē ipſis manifeſte legimꝰ ꝑdicantē. Egrediar inqt: ⁊ ero ſpūs mēdax in ore oim ꝓpheraꝝ eiꝰ. De qbꝰ apſus arguēs illos q ab ipſis decipiunṫ ita infert. Attēdētes ſpiritibꝰ ſeductoribꝰ et doctrinis demonioꝝ in ypocriſi loquētiū mēdaciū. Eſſe autē ⁊ alia demonū genera. i. mutoꝝ atq ſurdoꝝ euāgelia teſtanṫ. Incētores ēt libidinū atq luxurie quoſdā ſpūs ꝓpheta cōmemorat: ſpūs ingēs fornicatiōis decepit eos. ⁊ fornicati ſunt a deo ſuo. Nocturnos quoq ſiue t iurnos ac meridiāos demones ſimiſr ſcripturaꝝ auctoritas docet. De quorū diuerſitate ꝑlongū eſt ſi volumꝰ oia ſcripturaꝝ volumina ꝑſcrutātes ſingillatī ꝑcurrere: q ꝑ ꝓpheraꝫ onocētauri: q piloſi: q̄ ſirene: q̄ lamie: q̄ vlule: q ſtructiones: q ericij dſignāṫ: q aſpꝭ: q baſiliſcꝰ i pſalmo: qui leo: q draco: que ſcorpiꝰ in euāgelio nūcupeṫ: q princeps mūdi huiꝰ: q rectoreſ tenebraꝝ haꝝ: q̄ ſpiritalia negcie ab apſo noiēṫ. Que vocabula nō caſu nec fortuitu indita illis debemꝰ accipe. ſꝫ ſignificatione iſtarū feraꝝ q̄ apud nos vel minꝰ noxie vel magis ꝑniciose ſunt. illoꝝ ferocitates rabieſq diſtingui: et ex ſimilitudine negcie virulēte ſeu pꝛicipatꝰ. quē iſti inter ceteras feras ſiue ſ̄pētes q̄dā excellentia malicie ſue cōfert. illos quoq eoꝝ vocabulis nūcupari: vt. ſ. aliꝰ qdē ob vehemētiā furoris ⁊ rabiē ferocitatis ſue. ꝑ quā pꝛicipatū inter ceteras ſpiritales negcias obtinuit leonis appellationeꝫ: aliꝰ baſiliſci ob illud mortiferū virus qd ꝑiuſq̄ ſentiaṫ interimit: aliꝰ vero ob teporē malicie ſiue onocētauri aut ericij nomē ſtrutionis ſue ſortitus ſit.

Interrogatio vnde differētia nequiciaꝝ celeſtium tanta proceſſerit. Ca. xxxiij.

g Ermanus. Nō qdē ambigimꝰ illos quoqꝫ ordines quos apſus dinūerat ad iſtos referri: qꝛ nō eſt nobis colluctatio aduerſꝰ carnē ⁊ ſanguinē. ſꝫ aduerſus principatꝰ: aduerſus ptātes. aduerſus mūdi rectores tenebraꝝ haꝝ. cōtra ſpiritalia negcie in celeſtibꝰ. volumꝰ tn̄ noſce vn̄ ſit hec tāta inter eos differētia. vel quēadmodū tāte negcie extiterit gradꝰ. An ad hoc creati ſint. vt hos ordines militie ſortirentur. ⁊ quemadmodum huic nequicie militarent.

Dilatio ſup abſolutiōe ꝓpoſite q̄ſtiōis. c. xxxiiij.

s Erenꝰ. Quāq̄ ꝓpoſitiōes vīe totuꝫ tps nocturne qetꝭ ita nr̄is fureṅt obtutibꝰ. vt appropiquātꝭ aurore nequaq̄ vicinia ſen-

2009 Ministerio de Cultura

:tiam⁹. z vſq; ad ortū ſolis iſatiabilr collatiōis hui⁹
v̇ba ptexere ꝓuocemur: tñ qm̄ abſolutio ꝓpoſite q̄
ſtiōis cū cepit indagari. in qōdā āpliſſimū ac ꝓfun/
diſſimū nos educet pelag⁹ q̄ſtionū qd pritꝫ hore bre
uitas nō ſinit trāſmeari. cōmodi⁹ reor vt eā ſuture
noctꝫ indagini reſuem⁹: quo z mihi ſub hui⁹ q̄ſtiōis
occaſiōe de vro ꝓpēſiori collogo leticia ſpiritalis ac
fruct⁹ vberior cōferat. z ꝓpoſitāꝝ q̄ſtionū ſin⁹ ꝑbē/
te nobis ſpū ſancto ꝓſpō flat⁹ liberi⁹ penetrare poſ
ſim⁹. Quāobrē ſoporis modicū deguſtātes diſcuti
amus obrepētē oculis nr̄is vicina iā luce torporē:
ac deinceps pit̄er ad eccleſiā ꝓcedētes qm̄ hoc face
re dn̄ice diei ſolēnitas cōmonet. reuerſi poſt ſynaxi.
ea q̄ dn̄s ad iſtructionē cōmunē pro d̄ſiderio veſtro
largitus fuerit duplicato gaudio cōferamus.

¶ Explicit collatio prima abbatꝫ Sereni d̄ anime
mobilitate z ſpiritalib⁹ nequicijs.

¶ Incipit collatio ſc̄a abbatꝫ ſereni d̄ pricipatib⁹ ſeu
ptātib⁹ que eſt ſcḋm libri ordinē octaua. Capitu. i.

Onſūmatis q̄ diei ſolēnitas exi/
gebat. z eccl'ie cōgregatōe dimiſ
ſa: reuerſi ad cellā ſenis: refecti
e primū lautiſſime ſum⁹. Nam ꝓ/
murie q̄ ſupiecta olei gutta quo/
tidiane refectiōi ſolebat apponi.
modicū liquāinis miſcuit. z olei
qddā ſolito ꝓpēſi⁹ ſupfudit. Nā illā olei guttā ob
hoc vnuſqſq; quotidiane refectōi iſtillat: nō vt eius
ex hoc guſt̄ quādā pcipiat ſuauitatē: qppe cui⁹ tāt⁹
eſt mod⁹. vt vix ipſi⁹ gutturis fauciūq; meat⁹ non di
cā vngere. ſꝫ ptrāſire ſufficiat: ſꝫ vt hoc vſu iactātiā
cordis q̄ ꝓ abſtinētia diſtrictiore blāde ſolet ac late
ter irrepe. z ſtimulos elatiōis obtūdat: q̄ quanto oc
cult⁹ exercet̄ nulloq; hoim teſte pficit̄: tāto ſubtili⁹
occultatorē ſuū tēptare nō deſinit. Deinde appoſu
it ſalē frictū. oliuas ternas: qb⁹ poſt hec ſupintulit
caniſtrū habēs cicer frictū. qd illi trogalia vocāt. ex
qb⁹ qna tm̄ ſūpſim⁹ grana. mixaria bina. caricas ſin
gulas: hūc. n. numeꝝ in illa heremo quēq; exceſſiſſe
culpabile eſt. Qua refectiōe trāſacta repromiſſā q̄
ſtiōis abſolutionē cū repoſcere cepiſſem⁹. ꝓferte in
qt ſenex interrogationē vrāꝫ quā mature ꝓlatā ad
hui⁹ hore diſtuleram⁹ indaginem.

¶ Sc̄da ꝓpoſitō d̄ diuerſitate negciāꝝ celeſtiū. c. ij.

Erman⁹. Unde q̄ſum⁹ tāta varietas ad/
s uerſariāꝝ ptātū ɔtra hoiēꝫ ac diuerſitas
iſta ꝓceſſit quas btūs apl's ita dinumerat
Nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnē z ſangui/
nē: ſꝫ aduerſus pricipat⁹ z ptātes. aduerſus mundi
rectores tenebrāꝝ harꝝ. cōtra ſpiritalia neqcie in ce
leſtib⁹. Et iteꝝ. Neq; angeli: neq; pricipat⁹: neq; v̇/
tutes: neq; creatura alia poterit nos ſepare a chari/
tate dei q̄ ē i xp̄o ieſu dn̄o nr̄o. Uñ ergo tāta malicie
diuerſitas emula nobis emerſit. An ad hoc ptātes
iſtas a dn̄o cōditas eē credēdū ē. vt his cōtra hoiēꝫ
gradibus atq; ordinibus militarētur.

¶ Rn̄ſio de m̄tiplici eſca ſcripturāꝝ ſcāꝝ. Ca. iij.

Eren⁹. Diuināꝝ ſcripturarū auctoritas.
s d̄ his i qb⁹ nos voluit erudire. q̄dā tā luci
de ēt his q acumē igenij min⁹ poſſidēt eui/
dent effata ē. vt nō ſolū nulla occultioris ſenſ⁹ obſcu
ritate velent̄ ſꝫ nec vllo qdē patrocinio iterp̄tatiōis
idigeāt i ſupficie vocis ac lr̄e ſuos itellect⁹ ac ſn̄ias
ꝑferētia: q̄dā v̇o ita cōtecta z qbuſdā obſcurata my
ſterijs edidit. vt i eoꝝ diſcuſſiōe z itellectu imēſū no
bis exercitij cāpū ac ſolicitudis reſuarēt. Quā reꝫ
mltas ob cauſas deū diſpēſaſſe māifeſtū ē: primū ne
ſacra diuia nullū habētia ſpiritalis itellect⁹ velamē
obductū cūctꝫ hoib⁹. i. tā fidelib⁹ q̄ꝫ ꝓphanis equali
ſcia z noticia paterēt. z p hoc int̄ iertes ac ſtudioſos
nulla eēt v̇tutꝫ prudētieq; diſtātia: tū vt ēt iter ipſos
domeſticos fidei dū itellectuū ſpacia corā eis imēſa
tēdunt̄. eēt i qb⁹ z deſidioſoꝝ argueret̄ ignauia z di
ligētia ſtudioſoꝝ. ac puritas cordis eoꝝ mētiſq; in/
duſtria ꝓbaret̄. Ideoq; ſatꝫ ꝓprie ſcriptura diuina
agro optio ac fertili ɔpat̄ q cū mlta gignat ac profe
rat q̄ ad hoim victū ſine aliqua ignis coctōe ꝓficiāt
q̄dā niſi pri⁹ flāme calore mitigata atq; mollita oēꝫ
aſpitatē ſue d̄poſuerit cruditatis. vel icōgrua erunt
vſib⁹ hūanis vel noxia. Nōnulla v̇o ita i vtrūq; a/
pta naſcūt̄. vt nec icocta ſua cruditate diſplicēāt vel
offendāt: z tñ ignis calore lenita ſalubriora reddan
tur. Plura quoq; ad eſcā tm̄mō irrōnabiliū iumē/
toꝝ z aīaliū mitiū. vel feraꝝ ſeu volatiliū oriūt̄ vſū
cibis hoim mime ꝓfutura: q̄ ēt i ſua aſpitate manen
tia abſqꝫ vlla ignis ɔfectiōe vitalē iumētꝫ cōferūt ſa
turitatē. Quā rōnē ſatꝫ euident̄ aſpicim⁹ i hoc vber
rimo ſpiritaliū ſcripturāꝝ padiſo ɔtineri: i quo ita
q̄dā ſignificatiōe littere plana ac luculēta reſplēdēt
vt cū ſublimiore iterp̄tatiōe nō egeāt. ſimplici tātū
lr̄e ſono abūde paſcāt ac nutriāt audientes. vt ē illḋ
Audi iſrl' dn̄s de⁹ tu⁹ de⁹ vn⁹ ē. Et diliges dn̄m deū
tuū ex toto corde tuo. z ex tota aīa tua. z ex tota vir
tute tua. Quedā āt ſi allegorie explanatiōe extenu
ata nō fuerit. z ſpiritalis ignis examinatōe mollita
nullo mō ad ſalutarē iterioris hois cibū ſine corru/
ptiōis labe ꝑuenīēt magiſqꝫ ex eoꝝ pceptione leſio
q̄ꝫ vtilitas aliqua ſubſequat̄: vt ē illḋ. Sint lūbi vr̄i
pcicti. z lucerne ardētes. z q nō hꝫ gladiū vēdat tu
nicā ſuā z emat ſibi gladiū. z q n̄ accipit crucē ſuā z
ſeqt̄ me n̄ ē me dign⁹. qd qdā diſtrictiſſimi mōacho
rū. habētes qdē zelū d̄i ſꝫ n̄ ſcḋm ſciāꝫ. ſimplr̄ itelligē/
tes: fecerūt ſibi cruces ligneas eaſqꝫ iugit̄ hūerꝫ cir
cūferētes n̄ edificatiōnē ſꝫ riſū cūctꝫ videtib⁹ intule
rūt. Nōnulla v̇o ad vtrāqꝫ pceptionē. i. tā hiſtoricā
q̄ꝫ allegoricā ita cōmoda ſūt ac neceſſaria. vt vtraq;
explanatio vitales aīe ſuccos ipartiat̄. vt ē illḋ. Si
qs te pcuſſerit i dextrā maxillā tuā ꝑbe illi z alterā
z cū pſequunt̄ vos i ciuitate iſta fugite i aliā: z ſi vis
pfect⁹ eē vade vēde oia q̄ habes z da paupib⁹ z ha/
bis theſauꝝ i celo. z veni ſeqre me. Producit ſane
z fenū iumētꝫ. qb⁹ pabulis oēs ſcripturāꝝ repleti ſūt
cāpi: ſimplex. ſ. puraqꝫ narratio hiſtorice lectiōis. q̄
ſimpliciores qqꝫ ac min⁹ capaces pfecte z itegre rō

2009 Ministerio de Cultura

nis ꝗ qb⁹ dꝫ. hoīes ⁊ iumēta ſaluabis dñe ſm ſtat⁹
ac mēſure ſue cōditōeꝫ. ad opus tñ ⁊ laborē actua-
lis vite. vegetatiōes robuſtioreſq; reddantur.

C De gemina ſententia ſuper intellectu ſcriptura
rum ſanctarum. Capitu. iiij.

Quōbrē ꝙ bis ꝗ apta explanatione ꝓlata
q ſūt. nos quoq; ꝯſtāt poſſum⁹ ꝺfinire audē
terq; nr̄am ꝓferre ſniaꝫ. Ea vo ꝗ meditati
oni ⁊ exercitio nr̄o reſuās obtecta ſcīs ſcriptur̄ ſpi
rit⁹ diuin⁹ īfuit. qbuſdā ea volēs idicijſ ⁊ opiniōib⁹
colligi: ita pedeteti ꝺbēt cauteq; ꝯferri. vt ſit eoꝝ aſ
ſtō ſeu ꝯfirmatio ī diſputātꝭ vl ſuſcipiētꝭ arbitrio col
locata. Nōnūq;. n. cū ſup vna re diuerſa ꝓmaꝭ ſnia
neutra eaꝝ pōt abſurda iudicari: ⁊ ſine ꝺtrimēto fi-
dei vl fixe vl medie ſuſcipi. i. vt eis nec plena credu-
litas nec abſoluta refutatō ꝺputet: poriq; ſeqns opi
nio ꝺrogare ñ ꝺbeat. cū ꝗlibꝫ eaꝝ fidei ñ iueniat ob
ſiſtere. qle ē illō ꝙ helias venerit ī iohāne. ⁊ iteꝝ ſit
añ aduētū xp̄i vētur⁹: ⁊ ꝺ abbomiatōe ꝺſolatōis ꝙ
ſteterit ī loco ſcō p illō ſimulachrū iouiſ qō hieroſo
lymis ī tēplo poſitū legim⁹. ⁊ iteꝝ ſtaꝭ habeat ī eccl̄a
p aduētū ātixp̄i: illaq; oīa ꝗ ī euāgelio ſequunꝭ ꝗ ⁊ ī
pleta añ captiuitatē hieroſolimoꝝ. ⁊ ī fine mūdi iſti
us ī telligūꝭ iplēda: e qb⁹ neutra opinio ipugnat ali
am. nec ſequēteꝫ prior intellectus euacuat.

C De eo ꝙ propoſita queſtio inter illa que media
tenenda ſunt debeat accipi. Capit. v.

Idcirco ꝓpoſita a nobis ꝗſtio lꝫ ñ ſatꝭ
t videaꝭ nec freqñt iter hoīes ventilata nec
apō plurimos pateat. ⁊ ex hoc ipo apō ali
quos ea ꝗ ꝓferem⁹ forſitā videanꝭ ābigua: ita debe
m⁹ nr̄am tēpare ſniaꝫ qñ fidei trinitatis nihil p̄iudi-
cāt. vt iter illa habeāt ꝗ medie ſūt tenēda: quāq; nō
tali opiniōe qual ſuſpiciōib⁹ tñ ⁊ ꝯiecturis colligi
ſolet. ſꝫ māifeſtꝭ ſcripturaꝝ teſtimōijs oīa cōprobeꝭ.

C De eo ꝙ nihil a deo maluꝫ creatū ſit Cap. vi.

Abſit ergo vt deū qcq; creaſſe cōfiteamur
a qō ſbſtātialr malū ſit. dicēte ſcriptura. oīa
ꝗ fecit de⁹ bōa ſūt valde. Si. n. a deo tales
iſti creati ſūt vl ad hoc facti. vt hos malitie grad⁹ te
neāt. ac ſup ꝺceptiōib⁹ ⁊ ruinis hoim vacēt. ꝯtra p̄-
dicte ſcripture ſniaꝫ iſamabim⁹ deū velut creatoreꝫ
atq; inuentorem malorum ꝙ. ſ. peſſimas volunta-
tes ac naturas ip̄e ꝯdiderit. ad hoc eas creās. vt ſp
ī neqcia pſeuerātes nūq; trāſire poſſint ī bone volū
tatꝭ affectū. Nō. n. qs ſtras atq; imobiles natiuitatꝭ
ſeu nature ſue ꝯditiōes ꝗlibet iduſtria poterit imu
tare. nec vllo mō valebit ñ eē qō nat⁹ ē: queādmodū
ne nos qdē ꝯditionē mortꝭ euadere. q ob ade pecca
tū mortales naſcimur: nec āgeli mortales effici qui
ita creati ſūt vt mori ñ poſſint. Hāc igiꝭ rōnē diuer
ſitatꝭ hui⁹. traditiōe patrū de ſanctaꝝ ſcripturarum
fonte percepimus.

C De initio pricipatuū ſeu ptātum. Cap. vij.

Ante ꝯditionē hūi⁹ viſibil creature ſpirita
a les celeſteſq; vtutes deū feciſſe. ꝗ p hꝫ ipo
ꝙ ſcirēt ſe ad tātā btitudīs glaꝫ beneficio
creatoris ex nihilo fuiſſe ꝓductas. ꝑpetuas ei grās
referētes idēſinent ei⁹ laudib⁹ inhererēt. nemo fide
liū dubitat. Nec. n. exiſtimare debem⁹ creationis ⁊
officij ſui pricipia ab hui⁹ mūdi ꝯſtitutōe deū p̄mi-
t⁹ ichoaſſe. qſi in illis āterioib⁹ atq; inumeris ſecu
lis. ab oī ꝓuidētia ⁊ diſpēſatiōe diuina fuerit ocioſ⁹
ac ñ hñs ī quos bonitatꝭ ſue exerceret hñficia ſolus
extiterit. atq; ab oī ſolita p̄ſtādi munificentia fuerit
alien⁹. qō de illa imēſa ac ſine pricipio ⁊ incōprehē-
ſibili maieſtate ſatꝭ humile eſt incongruūq; ſentire.
ipſo dño de illis ptātibus hec dicēte. Quādo facta
ſunt ſimul ſidera laudauerunt me voce magna oēs
boni angeli mei. Qui ergo interſunt creatiōi ſideꝝ
ante iſtud principiū in quo factū diciꝭ celuꝫ ⁊ terra
creati fuiſſe manifeſtiſſime cōprobātur: qppe q pro
iſtis omnib⁹ viſibilib⁹ creaturis videtes eas ex ni-
hilo ꝓceſſiſſe creatorē magna voce deſcribunt ⁊ ad
miratiōe laudaſſe. Ante iſtud ergo tēporale princi-
piuꝫ qō a moiſe poniꝭ. quodq; mūdo huic ſm hiſto
ricuꝫ imo iudaicū ſenſuꝫ coeuū eē deſcribiꝭ. ſaluo. ſ.
nr̄o ſenſu quo nos interꝑtamur omniū reruꝫ chri-
ſtū eē principiū. in quo oīa creauerit pater ſm illō:
Omnia p ipſuꝫ facta ſunt. ⁊ ſine ipſo factū eſt nihil
ante iſtud incq; geneſeos tēporale pncipiū: oēs illas
poteſtates celeſteſq; virtutes deū creaſſe nō dubiū
eſt: quas apoſtolus p ordinē dinumerās ita deſcri-
bit. Quia in chriſto creata ſunt oīa ſiue que ī celis
ſiue que ī terra ſunt: viſibilia ⁊ inuiſibilia: ſiue ange
li ſiue thrōi: ſiue dñatōes: ſiue pricipat⁹: ſiue ptātes.

C De lapſu diaboli ⁊ angeloꝝ. Capi. viij.

E iſtorum itaq; numero nōnullos princi
d pes fuiſſe collapſos lamentatio ezechielis
ſiue Iſaie manifeſtiſſime docet: in quibus
principē tyri. aut illuꝫ luciferū qui mane oriebatur.
flebili planctu ab eis cognoſcimus lamētari. Et de
illo quideꝫ ita dominus ad ezechiel. Fili hominis
leua planctuꝫ ſup principē tyri: ⁊ dices ei. Hec dicit
dominus deus. Tu ſignaculum ſimilitudinis. ple-
nus ſapiētia: pfectus decore: in delitijs paradiſi dei
fuiſti. Omnis lapis precioſus operimentū tuū: ſar
dius: topatius ⁊ iaſpis: chriſolitus ⁊ onix ⁊ beril-
lus: ſaphirus ⁊ carbunculus ⁊ ſmaragdus. Auruꝫ
opus decoris tui ⁊ foramina tua in die qua condi-
tus es preparata ſunt. Tu cherub extentus ⁊ pro-
tegens: ⁊ poſui te in monte ſancto dei in medio lapi
dum ignitorum: ambulaſti perfectus in vijs tuis a
die conditionis tue donec inuenta eſt iniquitas ī te.
In multitudine negotiationis tue repleta ſunt in-
teriora tua iniquitate ⁊ peccaſti. ⁊ eieci te de monte
dei ⁊ perdidi te o cherub protegens in medio lapi-
dum ignitorum. Eleuatum eſt cor tuum in decore
tuo: perdidiſti ſapientiam tuam a decore tuo: in ter
ram proieci te: ante faciem regum dedi te: vt cerne-
rēt te ī mltitudie inigtatū tuaꝝ. ⁊ iigtate negociati
onis tue polluiſti ſcificatiōeꝫ tuā. Iſaias quoq; ꝺ il
lo. Quomō cecidiſti ꝺ celo lucifer q māe oriebaris.
Corruiſti ī terrā q vulnerabas gētes: q dicebas in

2009 Ministerio de Cultura

corde tuo. Jn celū ꝯſcēdā: ſuꝑ aſtra dei exaltabo ſo
liū meū: ſedebo ī mōte teſti ī laterībꝰ aqlōis. Aſcēdā
ſuꝑ altitudinē nubiū: ⁊ ero ſilis altiſſimo. quos tñ n̄
ſolos ex illa btiſſima ſtatōe ruiſſe ſcripta ꝯmēorat.
dicēs triā ꝑtē ſtellaꝝ dracone illū ſecū parit̄ ꝑtraxiſ
ſe. Unꝰ quoqꝫ aploꝝ euidēťꝰ dic̄. Angelos v̄o q nō
ſuauerūt ſuū ꝑncipatū ſꝫ dereliq̄rūt doiciliū ſuū. ī
iudiciū magni diei vīcul̄ eternis ſub caligie ſuauit.
Jllud ēt qð ad nos dr̄: vos aūt ſic hoies moriemi: ⁊
ſic vnꝰ de ꝑncipibꝰ cadetꞇ. qd aliud q̄ mltos ð ꝑnci-
bꝰ cecidiſſe ſignificat. Quibꝰ īdicijs h rō diuerſitatꞇ
hꝰ colligit̄. has differētias ordinū q̄s iſtar ſanctarū
celeſtiūqꝫ v̄tutū aduerſe ꝑtātes hr̄e dicūt̄: vel ex illꝰ
āterioris ordinis gradu ī quo vnaq̄qꝫ creata fuerat
nūc ēt retētare: vel certe de celeſtibꝰ deuolutas ad ſi
militudinē illaꝝ v̄tutū q̄ ibidē ꝑſeuerāt. ꝓ nequicie
ſue merito ī q̄ ī malū vnaq̄qꝫ ꝓfecit. hos inter ſe gra
dus ſeu ordinū vocabula ī ꝑte cōtraria vendicaſſe.

¶ Obiectio q̄ ruina diaboli a deceptiōe eue prin-
cipiuꝫ ſumpſerit. Ca. ix.

Ermanꝰ. Nos hactenꝰ credebamꝰ cāꝫ ini
g tiūqꝫ ruine ſeu ꝓuaricatōis diabolice. q̄ de
angelica ſtatiōe deiectꝰ ē īuidiā extitiſſe: qñ
adā dūtaxat ⁊ euā liuida calliditate decepit.

¶ Reſpōſio de initio lapſus diaboli. Cap. x.

Erenꝰ. Nō eē iſtō initiū ꝓuaricatōis illꝰ
s ſeu deiectiōis geneſeos lectio manifeſtat: q̄
añ illoꝝ deceptionē ſerpētini nois nota eū
credidit inuēdū ita dicēs. Serpēs āt erat ſapiētior
ſiue vt hebraici exp̄mūt libri callidior cunctꞇ beſtijs
terre q̄s fec̄ dñs deꝰ. Jntelligitꞇ ḡ q̄ añ illā circūuē-
tionē p̄mi hois de angelica diſceſſerat ſanctitate: ita
vt nō ſolū nois huꝰ īſigniri mereret̄ īfamia: ſꝫ etiaꝫ
in neq̄cie tergiuerſatōe ceteris ꝓferret̄ beſtijs terre.
Nō ēi tali vocabl'o ſcriptura bonū āgelū deſignaſ-
ſet: nec ð his q ī illa btitudie ꝑſeuerāt diceret. Ser-
pēs aūt erat ſapiētior oībꝰ beſtijs terre. Nā hoc co-
gnomē n̄ ſolū gabrieli ſiue michaeli nullo mō poſſet
aptari: ſꝫ ne bono qdē cuiq̄ꝫ hoi ꝯueniret. Aptiſſime
itaqꝫ ⁊ ſerpētꞇ vocabulū ⁊ ꝯpatio beſtiaꝝ n̄ ſōat an-
geli dignitatē: ſꝫ ꝓuaricatoris īfamiā. Deniqꝫ liuo-
ris ac ſeductōis mā q̄ vt hoiēꝫ deciperet īſtigatꝰ ē. ð
āterioris ruie extitit cā: qð. ſ. de limo terre nuꝑe ſi
guratū ad illā eū ḡlā cerneret euocādū vñ cū eēt
vnꝰ ð ꝑncipibꝰ ſe meīnerat corruiſſe. Et idcirco ꝓ
rē eiꝰ lapſū quo ſuꝑbiēdo corruerat. quo ēt ſerpens
meruerat nūcupari. ſcða ruia ꝑ īuidiā ſubſecuta ē: ꝑ
quā īueniēs eū adhuc aliqd ī ſeſe erectū habērē. ita
vt ēt cuiuſdā colloquij atꝫ ꝯſilij cū hoie haberet cō
ſortiū. ſētētia dñi vtiliſſime eū ī ima deiecit: vt nō iā
ſic añ ſublīe aliqd ītuēs īcederet. ſꝫ vt ſolo coherēs
reꝑet potꝰ ⁊ hūiliatꝰ ſuꝑ vētrē terrēis vicioꝝ eſcis
⁊ opibꝰ paſceret̄: occultū deīceps publicās inimicū.
ac ponēs īter īpꝫ ⁊ hoiēꝫ vtiles inimicitias ſalutarē
qꝫ diſcordiā. vt dū cauet̄ tāq̄ hoſtis noxiꝰ amicitijs
fraudulētis vlteriꝰ homi nocere nō poſſet.

¶ De eius q decipit ſiue decipit̄ pena. Ca. xi.

N quo tñ ⁊ illō nos ꝓcipue dꝫ īſtruere. vt
t a mal' ꝯſilijs declinemꝰ: q̄ lꝫ deceptōis au
ctor ꝯgruā pēā ⁊ ꝯdēnatiōe plectat̄: ne ille
qdē q ſeducit̄ ſupplicio careat. lꝫ aliquātulo leuio-
re q̄ ille q auctor deceptōis extiterit. Qð hic expſ-
ſuꝫ pleniſſime cernimꝰ. Adā nāqꝫ q ſeductꝰ ē: imo vt
apoſtoli v̄bis eloq̄r: q ſeductꝰ nō ē. ſꝫ ſeducte acqe-
ſcēs in exicialē videt̄ acceſſiſſe cōſenſū: ſudore vultꝰ
ac labore tñmō cōdēnat̄: q̄ tñ illi nō ꝑ ſuā ſꝫ ꝑ terre
maledictionē ſterilitatēqꝫ decernit̄. Mulier v̄o que
huꝰ rei ꝑſuaſor extitit: multiplicationē gemituū ac
dolorū atꝫ triſtitie ꝓmeret̄ ꝑpetuo parit̄ iugo ſubie
ctiōis addicta. Serpēs aūt q p̄mus īcentor huꝰ oſ
ſeſe ē: ꝑenni maledictiōe mulctat̄. Quāobreꝫ ſūma
ſolicitudie ⁊ circūſpectōe cauēdū ē a ꝯſilijs prauis:
qr ſic auctorē puniūt ita deceptū nec peccato faciūt
carere nec pena.

¶ De cōſtipatiōe demonū ⁊ īquietudie quā ī hoc
aere ſemper exercent. Ca. xij.

Anta v̄o ſpūuꝫ dēſitate conſtipatus eſt aer
t iſte q īter celū terrāqꝫ diffūdit̄. ī quo nō q̄e
ti nec ocioſi v̄ſant̄: vt ſatꞇ vtilit̄ ab humanis
aſpectibꝰ eos ꝓuidētia diuia abſcōderit atꝫ ſubtra
xerit. Nā nō ſolū terrore ꝯcurſus eoꝝ vel horrore
vultuū ī quo ſe ꝓ volūtate ſua cū libitū fuerit tran-
ſformāt atꝫ ꝯuertūt. ītolerabili formidie hoies cō-
ſternarēt neq̄ q̄ valētes h carnalibꝰ oculis ītueri. ſꝫ
ēt ī āpliorē neq̄cie modū quotidiāo iugiqꝫ eoꝝ exē-
plo ⁊ imitatiōe ſuccēſa gēs hūana ꝓficeret. ⁊ ꝑ hoc ī
ter hoies ⁊ imūdas atꝫ aereas ꝑtātes fieret noxia q̄
dā familiaritas atꝫ ꝑniacioſa cōtuctio: duꝫ h flagicia
q̄ cū int hoies admittūt̄. vel parietū ſeptꞇ vel locoꝝ
īteruallo ⁊ quadā verecūdie ꝯfuſiōe celāt̄. apta viſi
one iugit̄ īcēdētes ad maiorē furoris īcitarēt īſaniā:
nulla. ſ. īteruenīēte ꝑte: qua ab iſtis ſceleribus eos
cernerēt dīſinētes. Quippe quos nulla laſſitudo car
nalis ſeu occupatio familiaris. ac diſtētio quotidiāt
victꝰ queādmodū nos a ceptꞇ ītētōibꝰ ēt īuitiſſimos
nōnunq̄ꝫ ceſſare cōpellunt.

¶ De eo q̄ īpugnationē quā erga hoies īpēdunt
etiaꝫ aduerſū ſe cōmoueant. Ca. xiij.

As nāqꝫ īpugnatōes qbꝰ hoies īpetūt neq̄
b q̄ꝫ eos a flagicioꝝ crimie ꝑgere ceſſātes:
ēt ꝯ ſe īuicē īpos affectare certiſſimū ē. Nā
diſcordias atqꝫ cōflictus ſuꝑ nōnullis gētibꝰ ꝓ qua
dā ſibi neq̄cie vnacula familiaritate ſuſcepꞇ: īdefeſ-
ſo certamie ſimilit̄ exercere nō deſinūt. Qð etiaꝫ in
viſiōe danielis ꝓphete maīfeſtiſſime legimus ſigu-
ratuꝫ: angelo gabriele ita narrante. Noli timere da
niel: quia ex die primo quo poſuiſti cor tuuꝫ ad in-
telligenduꝫ vt te affligeres in cōſpectu dei tui exau
dita ſunt verba tua. ⁊ ego veni ꝓpter ſmōes tuos.
Princeps autē regni perſaruꝫ reſtitit mihi viginti
⁊ vno diebus: ⁊ ecce michael vnus de principibus
primis venit in adiutorium meum. ⁊ ego remanſi
ibi iuxta regem perſarum. Ueni autē vt docerem
te que ventura ſunt populo tuo in nouiſſimis die-

2009 Ministerio de Cultura

bus. Quē pricipē regni perſarū aduerſariā ꝑtātem
eē q̄ fauebat gēti perſarū inimicāti populo dei mini
me dubitādū ē: qꝫ ad īpediēdā vtilitatē quā videbat
p abſolutionē q̄ſtionis ꝓ q̄ ꝓpheta dn̄z exora/
uerat. ab arcāgelo miſtrādā liuēs ſemetipz obijcere
feſtinauit. ne ocīꝰ ad danielē ſalutaris angeli cōſola/
tio ꝑuolās. dei quoqꝫ ppl̄z cui gabriel arcāgelus p̄
erat ꝯfortaret. Qui tn̄ dicit ne tūc qdē ob īpugnati
onis illius vehemētiā ſe facere potuiſſe: ſz ab eodez
adhuc fuiſſe detinēdū. niſi ī adiutoriuz ſibi michael
archāgelꝰ aduenīſſet. q occurēs p̄ncipi regni ꝑſaruz
ſeſeqꝫ cōflictui eiꝰ īterſerēs ⁊ opponēs. eūqꝫ ab ipſiꝰ
īpugnatōe ſurripiēs. ad īſtructionē ꝓphete pꝰ viceſi
mū ⁊ vnū diē cōmeare feciſſet. Et poſt pauca: ⁊ ait
inqt angelꝰ. Nūqd ſcis q̄re venerīz ad te. Et nunc
reuertar vt p̄lier aduerſus p̄ncipē ꝑſarū. Cū. n. ego
egrederer apparuit p̄nceps grecoꝝ veniēs. Verūtn̄
ānūciabo tibi qđ expſſū ē ī ſcriptura veritatꝭ. Et ne
mo ē adiutor meꝰ in his oībus niſi michael p̄nceps
vr̄. Et iterꝝ. In tp̄e illo ꝯſurget mihael p̄nceps ma
gnꝰ q ſtat ꝓ filijs ppl̄i tui. Legimꝰ ergo grecoꝝ quo
qꝫ p̄ncipē iſtr aliū nūcupari: q vtiqꝫ fauēs genti ſibi
ſubdite tā populo iſraeli q̄ natōi ꝑſarū erat aduer/
ſus. Ex quo liq̄do peruidet̄ ꝙ diſcordias gentiū ⁊
cōflictꝰ atqꝫ ſimultates q̄s īter ſe iſtis īſtigātibꝰ ge-
rūt. etiā cōtra ſe aduerſe exerceāt ꝑtātes. ⁊ illarū vl̄
gaudere eas victoria vel diminutōe triſtari: ⁊ ob h̄
poſſe illas īter ſe q̄etas aut cōcordes exiſtere. dum
vnuſquiſqꝫ pro his quibus preeſt contra alterius
gentis preſulē inquieta ſemꝑ emulatiōe cōtendit.

¶ Unde factū ſit vt ꝑtātū ſeu p̄ncipatuū nomina
ſpiritaliū nequicie ſortirentur. Ca. xiiij.

n Os ergo p̄ter illas q̄s ſuperius expoſuimꝰ
opiniones. ēt idcirco dici principatꝰ vel po
teſtates euidēti poſſumꝰ ratione colligere:
ꝙ ſcz vel diuerſis gētibꝰ dominēt̄ ac preſint: vel cer
te ꝙ in īferiores ſp̄ūs atqꝫ demōia de q̄bus etiā euā
gelia legiones eſſe propria ipſorū cōfeſſione teſtāt̄.
queqꝫ ſpiritalia nequicie ab apoſtolo nūcupantur.
ſuos exerceāt principatus. Non eniz dominatōes
dici poſſunt niſi habeant in quos ſuas dominatōes
exerceāt: nec poteſtates aut p̄ncipatꝰ vocari q̄unt:
niſi fuerint in quos poteſtates aut p̄cipatus ſuos
agant. Qđ etiā in euāgelio deſignari calūniantibꝰ
phariſeis manifeſtiſſime repimꝰ. ī beelzebub p̄ncipe
demoniorū h̄ eijcit demones. Naz ⁊ rectores tene/
brarū legimꝰ appellari: ⁊ aliuz mūdi huius p̄cipē
nūcupari. Quos tamē gradus beatus apoſtolus ī
futurum cum omnia chriſto fuerint ſubiecta aſſerit
euacuandos: cuz tradiderit inquiens regnum deo
⁊ patri: cuz euacuauerit omnem principatuz ⁊ po/
teſtatem ⁊ dominationez. Qđ vtiqꝫ non aliter fiet
niſi fuerint de ipſorum ditione ſublati. in quibus in
hoc ſeculo poteſtates ſeu dominationes vel princi
patus agere cognoſcuntur.

¶ De eo ꝙ non ſine cauſa ſanctis celeſtibuſqꝫ vir
tutibus angelorum ſiue archangelorum nomina
ſint indita. Ca. xv.

n Am qz bone parti eadē ordinum vocabula
nō ſine rōne cauſaue ſint īdita. ⁊ officioruz
vel meritorū ſeu dignitatuz ſint noīa: nulli
dubiū eſt. Eteni de officio nūciandi angelos. i. nū/
cios appellari manifeſtuz ē: ⁊ archangelos ꝙ ipſis
angelis p̄ſint noīs ipſius ꝓprietas docet: dn̄atiōes
etiā ab eo ꝙ q̄buidā dominēt̄: principatus quoqꝫ ꝙ
habeāt quorū ſint principes atqꝫ priores: ⁊ ſedes ꝙ
ita. ſ. deo cohereāt ⁊ domeſtice ſint ei ac familiares:
vt in ipſis velut ī quadaz ſede diuīa maieſtas pecu/
liarīꝰ regeſcat. ⁊ quodāmō ſit ī eis firmiꝰ reclinata.

¶ De ſubiectiōe demonū quā ſuis p̄ncipibꝰ p̄bēt
fratris viſione perſpecta. Ca. xvi.

r Egi aūt hos imūdos ſp̄ūs a negoribꝰ po
teſtatibꝰ eiſqꝫ ſubditos eē. pret̄ illa ſcriptu/
rarū teſtimoīa q̄ ī euāgelijs quoqꝫ calūniā/
tibꝰ phariſeis dn̄i legimꝰ reſpōſione deſcripta: ſi ego
ī beelzebub p̄ncipe demonioꝝ eijcio demōes: ēt per
ſpicue viſiones ⁊ expimēta ſanctorū multa nos edo
cēt. Nā cū vnus ex fratribꝰ noſtris ī hac ſolitudine
iter ageret adueſperaſcēte iaz die tēpluz quoddā re
ꝑiens ibidez ſubſtitit: veſꝑtinā volens in eo ſynaxi
celebrare vbi duz pſalmos ex more decantat. tēpus
medie noctꝭ exceſſit. Cūqꝫ finita ſolēnitate refectu/
rus laſſū corpꝰ paululū reſediſſet. repēte cepit cater
uas demonuz vndiqꝫ in vnuz cōfluentiū inumera/
biles intueri. q̄ infinita conſtipatiōe ac ordine lōgiſ
ſimo ꝓcedētes. alie p̄ibāt p̄ncipē ſuū. alie ſuo agmīe
ſequebātur. Qui tādē aliqn̄ ⁊ magnitudīe ꝓcerior
cunctꝭ ⁊ aſpectu terribilior. turmis infinitis circūſe
ptus aduenit. ac poſito ſolio cū ī tribūali quodā ſu
bli miſſimo cōſediſſz vniuſcuiuſqꝫ actꝰ diligēti cepit
examinatōe diſcutere. illoſqꝫ q necdū ſe circūuenire
emulos ſuos potuiſſe dicebant velut inertes igna/
uoſqꝫ a cōſpetu ſuo cū nota ⁊ iniuria ſūma iubebat
expelli. ſpacia tēporis tāti ⁊ opus inaniter ab eis ex
penſū cū fremitu ⁊ indignatiōe furoris exprobrās.
illos v̄o qui ſe nūciabāt cōſignatos ſibimet decepiſ
ſe. ſūmis laudibus cuz exultatione ac fauore cūcto
rū velut victōes palmis remūeratos ac redimitos
fertis. vtqꝫ fortiſſimos bellatores ad exemplū cun/
ctorū glorioſiſſimos corā oībꝰ emittebat. In quoꝝ
nūero cuz q̄daz neq̄ſſimus ſp̄ūs vtpote quēdā triū
phū ſublimiſſimū delaturꝰ letior aduenīſſet. nomē
monachi optīe cogniti deſignauit. aſſerēs ſe poſt q̄n
deciz ānos q̄bus eū iugiter obſediſſet tandez aliqn̄
preualuiſſe vt eū eadē ipſa nocte ruina fornicatōis
elideret. Nā cū quadā ſacra puella nō ſolū īpuliſſe
vt ſtupri crimē incurrerz dicebat. ſed etiā ꝑſuaſiſſe
vt eā perpetuo ſibimet iure cōiugij retētaret. Sup
cuius hac proſecutiōe cū imane cūctorū gaudium
fuiſſet exortū: ſūmis a principe tenebrarum laudi/
bus iſte p̄latus. magniſqꝫ preconijs coronatus ab
ſceſſit. Aurora itaqꝫ ſuperueniente cum omnis hec
ab oculis euanuiſſet demonum multitudo. dubi/
tans frater de aſſertione ſpiritus imundi. magiſqꝫ

2009 Ministerio de Cultura

id ratus qd̄ ſolita conſuetudinis ſue fallacia ſibi
voluiſſet illudere. ⁊ inocenti fratri inurere crimē ice
ſti: memor euāgelice ſētentie. ꝙ in veritate nō ſtetit:
q2 nō eſt veritas ī eo: cū loqtur mēdaciū de ꝓprijs
loquit̄: quia mēdax ē ⁊ pater eius: peluſiū petijt: vbi
illuȝ quē ſpūs imundus aſſeruit'ec̄ delectū nouerat
cōmanere. Erat ſiquidē illi etiā notiſſimus frater.
Quē cū reqſiſſet: repperit ꝙ eadē nocte qua deterri
mus ille demō ruinā eius ſue cohorti vel p̄ncipi nū
ciauerat mōaſterio priſtīo derelicto vicū petiſſet: ⁊
cū deſignata puella fuiſſet lapſu miſerabili ꝺuolut⁹.

¶ De eo ꝙ ſingulis hominibus duo ſemꝑ angeli
adhereant. Ca. xvij.

n Am qd̄ vnicuiqꝫ noſtrū duo coherēāt ange
li. i. bonus ⁊ malus ſcriptura teſtat̄. De bo
nis quidē ſaluator: ne cōtemnatis inquiēs
vnū ex puſillis iſtis: dico eni vobis ꝙ angeli eoꝝ in
celis ſemꝑ vidēt faciē patris mei q in celis ē. Illud
quoqꝫ. Immittet angelus dn̄i in circuitu timētium
eū ⁊ eripiet eos. Necnō etiā qd̄ in actib⁹ apoſtolo-
rū de petro dicit̄. Quia angelus eius ē. De vtriſqꝫ
vero liber paſtoris pleniſſime docet. Si aūt cōſide
remus ⁊ illū qui beatū iob experijt apertiſſime in-
ſtruemur illū fuiſſe qui ſemꝑ īſidiat⁹ ei nūq̄ euȝ ad
peccatū potuerit incitare: ⁊ idcirco ptāte a dn̄o po
poſciſſe: velut q nō virtute illius ſȝ dn̄i defēſione q
illū ſemper protexerit vinceretur. De iuda quoqꝫ
dicitur. Et diabolus ſtet a dextris eius.

¶ Differentia nequicie que aduerſis ſpiritib⁹ ieſt
ꝑ duos philoſophos approbata. Ca. xviij.

d E differētijs ſane demonū ēt ꝑ illos duos
philoſophos q quōdā magicis artib⁹ vel i
ertiā eoꝝ vel fortitudinē ſeuāqꝫ neqciā ſue
rant frequēter expti: multū cognitiōis accepimus.
Hi aūt deſpiciētes beatū antoniū velut xp̄ianū hōi
nē ⁊ iperitū ac ſine lr̄is: volēteſqꝫ eū ⁊ ſi nihil āpl⁹
ledere potuiſſent saltē de cella ſua magicis p̄ſtigijs
⁊ circūuētione dmonū ꝑturbare: ſpūs ei neqſſimos
īmiſerūt ad ipugnationē: morſu liuoris adducti eo
ꝙ maxie hōiū turbe ad eū quotidie ꝓueniret. Cū
qꝫ illo nunc qdeȝ iprimente pectori ſuo frontiqꝫ ſi-
gnaculū crucis: nūc vero ad oratiōnē ſupplicit icu-
bante ne approxiare quidē dir iſſimi demōes eideȝ
ꝓſus auderēt atqꝫ ad eoſ qui illos direxerāt abſqꝫ
vllo reuerterent effectu. ⁊ alios illi in neqcia vehe-
mētiores rurſus imitterēt: itidēqꝫ ipſis i caſſū ſuas
expendētibus vires atqȝ inaniter redeūtib⁹ poten-
tiores nihilomin⁹ aduerſus militē chriſti victorem
iterū deſtinati nihil penitus p̄ualerent: eo ꝓfecerūt
tales tanteqȝ eoꝝ inſidie tota magica arte queſite
vt ꝑ hec euidentiſſime cōprobarent magnā profeſ-
ſioni chriſtianorū ineſſe virtutē: quib⁹ ille tam ſeue
tāqȝ potentes vmbre quas eſtimabāt ſolē lunāqȝ ſi
ad eas directe fuiſſent obducere potuiſſe hunc nō
ſoluȝ nihil ledere: ſed ne ad punctuȝ quidē de mōa
ſterio ſuo valuerint perturbare.

¶ De eo ꝙ demones nihil aduerſus hōies p̄ua-
leāt niſi obſederit eoꝝ prius mētes. Ca. xix.

c Nde ꝓ hac admiratiōe cōfeſti venientes
ad abbatē antoniuȝ ipugnationū ſuaꝝ ma
gnitudinē ⁊ cauſas atȝ inſidias patefeciſſet
liuoris occulti: chriſtiāos ſe fieri ꝓtinus popoſcerēt.
Recurſo aūt die vel tp̄e aſſeruit ſe beatus antonius
amarariſſimis cogitationū ſtimulis tūc fuiſſe pulſa
tū. Quo expimēto ſētētiā nr̄aȝ quā heſterno die in
collatōe ꝓtulim⁹ ꝓbauit ac definiuit beat⁹ antoni⁹
nullaten⁹ demonē poſſe mētē cuiuſq̄ vel corp⁹ iua-
dere nec hr̄e facultatē i cuiuſlibȝ aiaȝ penitus irruē
di: niſi eā p̄mo deſtituerit oīb⁹ cogitatiōib⁹ ſcī ac
ſpiritali cōtēplatiōe vacuā nudāqꝫ reddiderit. Sci
endū tn̄ duob⁹ modis ſpūs imundos oībus obedi
re. Aut eni ſāctitati fideliū diuina gr̄a ac virtute ſub
dūtur: aut ſacrificijs ipioꝝ ſeu qbuſdam carminib⁹
deliniti velut familiarib⁹ ſuis obtēperant. Qua opi
nione pharifei quoqꝫ decepti arbitrati ſūt ēt dn̄ȝ ſal
uatorē hac arte demonijs impaſſe: dicētes. In be-
elzebub p̄ncipe demonioꝝ hic eijcit demōes: ſm il
lā. ſ. cōſuetudinē q̄ norāt ſuos magos vel maleficos
ꝑ iuocationē nois illi⁹ ac ritū ſacrificioꝝ quo eū de
lectari ⁊ gaudere cognoſcūt: velut domeſticos eius
effectos. hr̄e ēt i demones ei ſubditos poteſtatem.

¶ Interrogatio de apoſtatis angelis q i geneſi cū
filiabus hominū cōcubuiſſe dicūtur. Ca. xx.

g Erman⁹. Quia geneſeos lectio, paulo āte
i mediū dei diſpēſatiōe ꝓlata ē. q̄ nos opor
tune cōmonuit. vt id qd̄ ſēper diſcere cupie
bamus nūc poſſimus cōgrue ſciſcitari: quid ēt de il
lis apoſtatis āgelis ſentiēdū ſit optam⁹ agnoſcere.
q ſe cū filiab⁹ hoīȝ miſcuiſſe dicūt̄: vtruȝ hoc poſſit
ſpiritali nature ſȝ lr̄am cōuenire. Illud quoqꝫ euā
geliſte teſtimoniū qd̄ de diabolo paulo ante dixiſti:
q2 mendax eſt ⁊ pater eius. ſimiliter deſideram⁹ au
dire qui nam eius pater intelligendus ſit.

¶ Solutio ꝓpoſite queſtionis. Ca. xxi.

s Erenus. Duas queſtiōes nō mediocres
pariter propoſuiſtis: de quibus quantum
poſſuȝ eodem quo propoſuiſtis ordine re-
ſpondebo. Nullo modo credendum eſt ſpiritales
naturas coire cum feminis carnaliter poſſe. Quod
ſi aliquando hoc ſm litteraȝ fieri potuiſſet: quomo
do nūc quoqꝫ vel frequēter vl̄ raro idipſū nō eueni
re contingeret: ⁊ abſqꝫ ſemine vel coitu viri aliquos
naſci ſimiliter de mulieribus conceptu demonū cer
neremus: cuȝ preſertiȝ conſtet eos libidinuȝ ſordi-
bus admoduȝ delectari: quas proculdubio per ſe-
metipſos exercere pluſq̄ per homines mallent. ſi il
lud vllo modo potuiſſet impleri eccleſiaſte quoqꝫ
idipſum pronunciante. Quid eſt quod fuit: idipſū
quod eſt: ⁊ quid eſt quod factum eſt: idipſum quod
fiet: ⁊ nō eſt omne recens ſub ſole quod loquatur ⁊
dicat. Ecce hoc nouū ē: iaȝ fuerūt in ſeculis que fue
runt ante nos. Sed ita queſtio hiſtorie huius abſol
uitur. Poſt necem abel iuſti. ne a fratricida ⁊ ipio
omne hominū genus exordium ſumeret. in locum

2009 Ministerio de Cultura

fratris extincti naſcitur ſeth: qui nō ſoluz poſterita-
ti ſed etiam fraterne pietati ſuccederet. Cuius pro-
genies ſequuta patris iuſtitiam a ſocietate ⁊ cōiū-
ctione cognationis illius que ex cayn ſacrilego de
ſcendebat ſemper diuiſa permanſit: ſicut etiam ge-
nealogie deſcriptio māifeſte declarat ita dicēs. Adā
genuit ſeth. Seth gēuit enos. Enos genuit caynā.
Caynā autē genuit malalehel. Malalehel aūt ge-
nuit iareth. Jareth aūt genuit enoch. Enoch autē
gēuit matuſalē. Matuſalē gēuit lamech. Lamech
genuit noe. Itē genealogia cayn ita diuiſa dſcribit.
Cayn genuit enoch. Enoch genuit Irath. Irath
gēuit maniahel. Maniahel gēuit matuſahel. Ma-
tuſahel genuit lamech. Lamech gēuit tubal. Itaqꝫ
illa generatio q̄ de ſeth iuſti ꝓpagie deſcēdebat. ſue
linee iugit ⁊ agnatōi pmixta. i pr̄is atqꝫ attaui ſcita
te lōga etate durauit: neq̄ꝙ. ſ. ſacrilegijs ac malicia
neqſſime ꝓlis iſecta: q̄ i ſemet ipietatꝫ germen velut
attaui traditiōe retinebat iſertū. Donec ergo pſe-
uerauit iter illos generatōis eoꝝ iſta diſcretio ſemē
illud ſeth vtpote de optīa radice ꝓcedēs: ꝓ merito
ſācritatis taꝫ ſue ꝙ patrū angeli dei ſiue vt diuerſa
exēplaria cōtinēt: filij dei vocati ſūt: ⁊ ecōtrario illi
ꝓpter ipietatē vel ſuā vel patrū ſuoꝝ ⁊ opa terrena
filij hominū nūcupant. Cū eēt ḡ int ipſos vſqꝫ ad
illud tps h̄ vtil bonaqꝫ diuiſio: vidētes poſt hec filij
ſeth q filij dei erāt: filias eoꝝ q de cayn ꝓgēie naſce
bāt. deſiderio pulchritudinis eaꝝ accēſi acceperūt
ſibimet de ipſis vxores: q̄ viris ſuis iſūdētes nequi
cias patrū ſuorū. ab illa eos igenita ſāctitate ac ſim
plicitate paterna ꝓtin⁹ corruperūt: ad quos ſatꝫ cō
grue directū ē illud eloquꝫ. Ego dixi dij eſtis ⁊ filij
excelſi oēs. Vos aūt ſic hoies moriemi: ⁊ ſicut vn⁹
de pncipib⁹ cadetꝫ. Quiqꝫ ab illa vera phyſice phi-
loſophie diſciplīa tradita ſibi a maiorib⁹ exciderūt:
quā prim⁹ homo ille q vniuerſaꝝ naturarū iſtituti-
oneꝫ eveſtigio ſubſequut⁹ eſt. potuit euidēter attin
gere. ſuiſqꝫ poſteris certa rōe trāſmittere. Quippe
q mūdi ipſius iſātiā adhuc tenerā. ⁊ quodāmō pal
pitātē rudēqꝫ cōſpexerat: ⁊ i quē tanta ē nō ſoluꝫ ſa
piētie plenitudo. ſed ēt gratia ꝓphetie diuina illa i-
ſufflatiōe trāſfuſa vt vniuerſis animātib⁹ nomia ru
dis adhuc mūdi hui⁹ habitator iponeret: ac nō ſo-
lū oīgenū beſtiarū atꝫ ſerpētū furores viruſqꝫ diſ-
cerneret. ſꝫ ēt vtutes herbarū arboꝝ quoqꝫ lapidū
qꝫ naturas ac tēpoꝝ necdū exptoꝝ viciſſitudies p-
tiret. ita vt potuerit efficacit dicer. Dn̄s ōdit mihi
bonoꝝ horū que ſūt ſciaꝫ verā: vt ſciaꝫ diſpoſitōes
orbis terraꝝ. ⁊ virtutes elemētoꝝ. initiū ⁊ cōſūma
tionē ⁊ medietatē tēpoꝝ: annoꝝ curſus ⁊ ſtellaꝝ di
ſpoſitiōes. viꝫ ſpūuꝫ. ⁊ cogitatiōes hoiꝫ. differētias
arborū ⁊ virtutes radicū: ⁊ q̄ ſūt abcōdita ⁊ iprouī
ſa cognoui. Hāc ḡ ſciaꝫ oim naturarū p ſucceſſiōes
generationū ſemē ſeth paterna traditōe ſuſcipiens.
donec diuiſū a ſacrilega ꝓpagine pdurauit: quēad-
modū ſācte pceperat. ita ēt vel ad dei cultuꝫ vel ad
vtilitatē vite cōmunis exercuit. Cū vo fuiſſet ipſe
generatiōi pmixtū. ad res ꝓphanas ac noxias que
pie didicerat iſtictu qdeꝫ demonū diriuauit: curio-
ſaſqꝫ ex ea maleficioꝝ artes atqꝫ pſtigias ac magi-
cas ſupſtitiōes audacter inſtituit. docens poſteros
ſuos vt ſacꝫ illa cultura diuini nois derelicta. vel ele
mēta hec vel ignē vel aereos demōes venerarent ⁊
colerēt. Hec igit quā diximus curioſarū rerū noticia
quō diluuio nō pierit. ac ſupuentētib⁹ ſeculis inotue
rit: lꝫ hoc minie abſolutio ꝓpoſite q̄ſtiōis expoſcat
tū qꝫ nos occaſio hui⁹ expoſitōis admonuit pſtrin-
gēdū breuit puto. Quātū itaqꝫ antique traditiōes
ferūt. chaꝫ filius noe q ſupſtitiōib⁹ iſtis ⁊ ſacrilegis
fuit artib⁹ ac ꝓphanis iſect⁹: ſciēs nullū ſe poſſe ſup
his mēorialē librū i archā ꝓrſus iferre i q̄ erat vna
cū pr̄e iuſto ac ſanctis fratrib⁹ igreſſurus: ſceleſtas
artes ac ꝓphāna cōmēta diuerſorū metallorū lami
nis. que. ſ. aquaꝝ nō corrūperēt iiuria. ⁊ duriſſimis
lapidib⁹ i ſculpſit: que diluuio pacto eadē q̄ illa cela
uerat curioſitate pquirēs: ſacrilegioꝝ ac ppetue ne
quicie ſeminariū trāſmiſit i poſteros. Hac itaqꝫ rōe
illa opinio vulgi qua credūt angelos vel maleficia
vl diuerſas artes hōinib⁹ tradidiſſe: i veritate cōple
ta eſt. De illis ergo quēadmodū diximus filijs ſeth
⁊ filiab⁹ cayn negores filij ꝓcreati ſūt: q fuerūt robu
ſtiſſimi venatores. violentiſſimi ac truculētiſſimi vi-
ri: qui ꝓ enormitate corpoꝝ vel crudelitatis ac ma
licie gigātes nūcupari ſunt. Hi nāqꝫ fines inuadere
ac rapinas iter hōies agere pmi ceperunt: preda po
tius exigere vitaꝫ ſuaꝫ ꝙ ſudore operis ſui ac labo-
re cōtenti. Et quorū vſqꝫ adeo ſcelera ſupcreuerāt:
vt niſi inūdatōe diluuij alias mūdus expiari nō poſ
ſet. Ita ergo filijs ſeth libidinis iſtigatione trāſgreſ
ſis: illud mādatuꝫ qō ab exordio mūdi huius natu
rali inſtinctu diutiſſime fuerat cuſtoditū. neceſſe fue
rat per litteraꝫ legis poſtea reparari. Filiaꝫ tuaꝫ nō
dabis filio eius vxorē. nec de filiabus eorū accipies
filio tuo: qꝫ ſeducēt corda veſtra vt diſcedatis a deo
veſtro ⁊ ſequamini deos earum ac ſeruiatis eis.

¶ Obiectio quēadmoduꝫ generi ſeth cuꝫ filiabus cayn prophana cōmixtio ante interdictuꝫ legis potuerit imputari. Ca. xxij.

g
Ermanus. Merito potuiſſet illis ex hac
preſumptione vel nouitate coniugij cri-
men tranſgreſſionis aſcribi: ſi data fuiſſet
illis iſta preceptio. At cuꝫ ſeiunctōis iſtius obſeruā
tia necduꝫ aliqua fuiſſet cōſtitutione prefixa. quem
admodum illis permixtio generis ad noxaꝫ debuit
imputari que nullo fuerat interdicta mādato. Lex
eniꝫ non preterita ſolet crimina ſꝫ futura damnare.

¶ Reſpōſio ꝙ naturali legi ab initio homies iudi-
dicio ſeu pene fuerunt obnoxij. Ca. xxiij.

s
Erenus. Deus hominē creans omnem
naturaliter ei ſcientiam legis inſeruit: que
ſi fuiſſet ab homine ſcōm propoſitū domi-
ni vt ceperat cuſtodita. non vtiqꝫ neceſſarium fuiſ-
ſet aliam dari que per litteram poſtea promulga-
ta eſt. Erat enim ſuperfluum extrinſecus offerri

2009 Ministerio de Cultura

remediũ.qđ adhuc intriſecus tenebaŧ iſertuȝ Sed quia hec vt diximus corrumpi cepit libertate vſuq3 peccādi. velut hui⁹ exactor ⁊ executor ac vindex. ⁊ vt ipſis ſcripture vbis eloq̄r.adiutrix appoſita eſt moſaice legis ſeueriſſima dira q3 diſtictio: vt vel metu pene pñtis nõ penit⁹ bonũ ſcie naturalˀ extinguerẽt.ƺȝ ꝓphete ſniaȝ legẽ dãs ĩ aditoriũ:q̄ et ƺȝ aplˀȝ pedagogus velut puulis data fuiſſe deſcribiŧ:erudiens.ſ.eos atq3 cuſtodiẽs.ne ab illa diſ- iplia ĩ qua naturalit fuerãt iſtituti q̃dã obliuiõe diſcederẽt. Naȝ q̄r ſit homi ois ſcia legis ab initio creatiõis infuſa. hic mãifeſte.ꝓbaŧ q͂ mãdata legˀ abſq3 lr̃e lectõe añ legẽ imo añ diluuiũ oẽs ſãctos obſuaſſe cognoſcim⁹. Quẽadmodũ.n.ſcire potuit abel necdum lege mãdãte.q͂ offerre deo de pmitiuis ouiũ ſuarũ.⁊ de adipe ipſarũ ad ſacrificiũ debuiſſȝ.niſi p iſtam ſibi legẽ naturalit fuiſſet edoct⁹. Quẽadmodũ noe qđ mũdũ vel qđ imũdũ eẽt animal decreuiſſet.nũdũ ƀ legalˀ diſtinguẽte mãdato.niſi ſcia naturali fuiſſet iſtruct⁹. Uñ enoch didicit ambulare cũ deo.nullã legis illuminatiõeȝ ab aliquo ꝯſequut⁹. Ubi ſẽ ⁊ iafetb legerãt turpitudinẽ pr̃is tui nõ reuelabis. vt incedẽtes retrorſũ pr̃is verẽda velarẽt. Uñ monitus abraa⁹ deuict̃ hoſtib⁹ nihil accipe de eoꝝ ſpolijs ac geſcit.ne retributionẽ laboris ſui cõſequereŧ abſtinuit.vel decias ſacerdoti melchiſedech q̄ moſaica lege pcipiũtur exſoluit. Uñ idẽ ipſe abraã vñ loth. traſeũtib⁹ ac pegrinis hũanitat̃ iura ⁊ ablutionem pedũ.necdũ euãgelico choruſcãte mãdato ſupplicit er obtulerũt. Uñ iob tãtã deuotionẽ fidei.tãtã caſtimõie puritatẽ.tãtã hũilitat̃ mãſuetudinis: miẽ: hũanitat̃ ſciaȝ ꝯſequut⁹ ẽ.quãtã nũc ne ab illis qui dẽ q euãgelia mẽoriẽ tenẽt videm⁹ ipleri. Quẽ ſãctoꝝ legim⁹ añ legẽ vllũ legis violaſſe mandatum. Quis illoꝝ nõ cuſtodiuit: Audi iſrˀ dñs deus tu⁹ dñs vn⁹ ẽ. Quis nõ ipleuit illoꝝ.nõ facies tibi ſculptile neq3 vllã ſimilitudinẽ eoꝝ q̄ ĩ celo ſũt ſiue q̄ in terra vel eoꝝ q̄ ſũt ĩ aquis ſub terra. Quis eoꝝ nõ obſuauit.honora patrẽ tuũ ⁊ matrẽ tuã.vel illa q̄ ĩ decalogo ſubſequũtur.nõ occides.nõ adulterabis. nõ facies furtũ.nõ falſũ teſtioniũ dices.nõ cõcupiſces vxorẽ ꝓximi tui.aliaq3 his multo maiora. qb⁹ nõ ſolũ legis.ſed et euãgelij ꝓuenere mandata.

¶ De eo q͂ iuſte puniti ſunt hi qui ante diluuium peccauerunt. Ca.xxiiij.

Ta g̃ itelligim⁹ab inicio deũ oia creaſſe pfecta:nec fuiſſe qđ ordinatiõi ei⁹ pncipali velut iprouide ⁊ iperfecte neceſſe eſſet ſupiduci.vel qđ ei addi poſt ƀ oporteret:ſi in illo ſtatu ac diſpoſitiõe qua ab ipſo creata ſũt vniuerſa mãſiſſẽt. Et idcirco ĩ eos q añ legẽ imo añ diluuiũ peccauerũt .iuſto iudicio deũ aiaduertiſſe ꝓbabim⁹: qa traſgreſſi naturalẽ legẽ ſine vlla meruerũt excuſatione pũiri. Nec ĩ illoꝝ icidem⁹ blaſphemiã calũniãq͂ q ignorãtes hãc rõnẽ derogãt deo veteris teſtamẽti:ac detrahẽtes nr̃e fidei ſub ſãnãteſq3 dicunt. Quid g̃ placuit deo nr̃o.vt p⁹ tot ãnoꝝ milia legẽ voluerit ꝓmulgare:tãta ſecula paſſus homieȝ ſine lege trãſire. Qđ ſi poſtea meli⁹ aliqđ adiuenit: apparet eũ ĩ pmordio mundi iſeriora vel deteriora ſanxiſſe.⁊ poſt ƀ velut expimẽtis edoctũ cepiſſẽ rectiora ꝓſpicere.ac pncipales ordiatões ſuas ĩ melius emẽdare. Qđ imẽſe pſcie dei penit⁹ cõuenire nõ poterit:nec ſine igẽti blaſphemia ƀ de ipſa heretica iſania ꝓfereŧ.dicẽte eccleſiaſte. Cognoui qm̃ oia q̄ fecit de⁹ ab initio ip̃a erũt ĩ eternũ. Sup illa nõ ẽ qđ addaŧ.⁊ ab illi nõ ẽ qđ auferaŧ. Et idcirco iuſtis nõ ẽ lex poſita:iiuſtis aũt ⁊ nõ ſubdit̃:ipijs ⁊ peccatoribus:ſcelerat̃ ⁊ ꝯtaminat̃. Jlli nãq3 habẽtes naturalˀ illi⁹ atȝ iſite legis ſanã atq3 itegrã diſciplinã.neq͂q͂ lege hac extriſecus adhibita lr̃is deſcripta q̃q3 in adiutoriũ illi naturali data ẽ idigebãt. Ex qb⁹ apertiſſima rõe colligiŧ nec legẽ iſtã pſcriptã lr̃is ab inicio dari debuiſſe:erat ei ƀ ſupfluũ ſiẽt ſtãte adhuc naturali lege ⁊ itegra pmanẽte:nec euangelicã pfectionẽ tradi añ legis potuiſſe cuſtodiã. Nõ ei poterant audire.q te pcuſſerit ĩ dextra maxilla tua pbe illi ⁊ alterã:q ꝯtẽti ñ erãt taliõis eq̃litate iiurias ꝓprias vlciſci:ƺȝ letales calces ac teloꝝ vulnera ꝓ alapa leuiſſima repẽdebãt.⁊ ꝓ minio dẽte pcutiẽtiũ aias expetebãt. Sȝ nec dici poterat illˀ.diligite inimicos veſtros.ĩ qb⁹ magn⁹ fructus ⁊ vtilitas dicebaŧ vt amicos ſuos deligerẽt:declinarẽt vo iimicos.⁊ ſolo ab eiſodio ꝯtinerẽt.nec oppmeŧ illos ĩte rficeŧ feſtiarẽt

¶ De diabolo qđ dicitur in euangelio quomõ intelligẽdũ ſit quia mẽdax eſt ⁊ pater eius. Ca.xxv.

Llud vo qđ vos de diabolo mouerat. qa mẽdax ẽ ⁊ pr̃ eius:q͂ videlicȝ tã ipſe q͂ pr̃ ſuus mẽdax ꝓnũciari videaŧ a dño:ſat̃ abſurdũ ẽ hoc vˀl leuit opinari. Ut eni paulo añ dixim⁹:ſpũs ſpũȝ nõ generat.ſicut nec aiaȝ qdẽ põt aiã ꝓcreare.licȝ cõcretionẽ carnis nõ dubitem⁹ hũano ſemie coaleſcere:ita de vtraq3 ſubſtantia.ĩ.carnis ⁊ aie aplˀo ꝓnũciãte.⁊ q̄ quo auctore ꝓcedat manifeſti⁹ explanãte. Deinde pr̃es inqt carnis nr̃e habuĩm⁹ eruditores ⁊ reuerebamur .nõ multomagis ſubijciemur pr̃i ſpirituũ ⁊ viuem⁹. Qui hac diuiſione clari⁹ potuit definire. vt carnis qdẽ nr̃e patres hõines ꝓnũciaret.aimaruȝ vero deũ ſolũ eſſe pr̃eȝ conſtãter expmeret. Quãq͂ ⁊ ĩ ipſa corporis hui⁹ ꝯcretiõe miniſteriũ tñmõ homi ſit aſcribẽdũ: ſũma vo cõditiõis deo oĩȝ creatori dicẽte dauid. Man⁹ tue fecerũt me ⁊ plaſmauerũt me. Et btũs iob. Nõne ſic lac iquit mulſiſti me.⁊ coagulaſti me vt caſeũ oſſib⁹ ⁊ nẽuiſ iſeruiſti me. Et dñs ad hieremiã. Pri⁹ q͂ te formarem in vtero noui te. Eccleſiaſtes vero vtriuſq3 ſubſtantie naturam atq3 origĩnẽ examinatione ortus atq3 initij ex quo vicȝ vnaq͂q3 ꝓceſſit .⁊ ꝯſideratiõe finis ad queȝ vnaqueq3 cõtedit:ſat̃ euidẽter ac priore colligens piterq3 de corporis huius atq3 anime ſeparatione diſputãs ita deſeruit. Pri⁹ q͂ ꝯuertaŧ puluis ĩ terrã ſic fuit.⁊ ſpũs reuertaŧ ad deũ q dedit eũ. Quid apri⁹ potuit dicere q͂ vt materiã carnis quã puluerem nominauit.quia de ho-

2009 Ministerio de Cultura

minis ſemie ſumit exordiũ eiuſq videt miniſterio
ſeminari. velut e terra ſũptã iterũ reuerti ꝓnuncia
ret ad terrã: ſpũs vero q nõ p cõmixtionẽ ſexus vtri
uſq ꝓcreat. ſed ſpecialit a deo ſolo tribuit. ad aucto
rẽ ſuũ redire ſignaret. Qd̃ et p illã dei iſufflationem
qua adã pmit⁹ animauit. euidenter exprimit. Quib⁹
teſtimonijs manifeſte colligim⁹ pãtrem ſpũũ neiem di
ci poſſe niſi deũ ſolũ: q eos ex nihilo cũ voluerit fac
ſubſiſtere: homies vero carnis nr̃e pãtres tãtũmodo
nomiari. Itaq et diabolus ſm hoc qd̃ vel ſpũs vel
angelus bon⁹ creat⁹ ẽ: pãtrem nemiem habuit niſi deum
cõditorẽ ſuũ. Qui cũ ſupbia fuiſſet elat⁹ et dixiſſet i
corde ſuo. aſcendã ſup altitudinẽ nubiũ ero ſimilis
altiſſimo. fact⁹ eſt mẽdax. et i veritate nõ ſtetit. ſz de
ꝓprio neqcie theſauro mẽdaciũ ꝓferẽs. nõ ſolũ mẽ
dax ſed et pater ipſius mẽdacij fact⁹ ẽ. quo deitatem
hõi repromittẽs ac dicẽs. eritis ſic dij. i veritate nõ
ſtetit. ſed ab initio fact⁹ ẽ homicida. vel adã morta
lẽ faciẽs. vel abel iſtigatõe ſua p manũ fr̃is iterimẽs
Sed iã diſputationẽ noſtrã duarũ ferme noctiũ lu
cubratõe ꝯfectã diei tertij ſubſequẽs aurora cõclu
dit. ac de ꝓfũdiſſimo q̃ſtionũ pelago naviculã col
latõis hui⁹ ad tutiſſimũ ſilẽtij portũ cõpẽdio noſtre
ruſticitat̃ attraxit. In qd̃ nos qdẽ ꝓfundũ q̃nto ire
rius flatus diuini ſpũs itroduxit. tãto diffuſior p̃ce
dẽs oculorũ aciẽ ſemp apitur imẽſitas. ac ſm ſniam
ſalomõis. longi⁹ fiet a nobis magis q̃ erat. et alta ꝓ
fũditas qs iueniet eã. Quãobrẽ dñm depcemur vt
i nobis vel timor eius vel charitas q̃ cadere neſcit i
mobilis pſeueret. q̃ nos et ſapiẽtes prudẽteſq pote
rit ꝯſeruare et a diaboli telis ꝓtegere et cuſtodire ſe
per illeſos. His eteni cuſtodib⁹ ipoſſibile ẽ quẽpiam
laqueos ei⁹ icurrere. Int pfectos aũt et iperfectos
iſta diſtãtia ẽ. q i illis qdẽ ſita et vt ita dixeri matu
rior charitas tenaci⁹ pſeuerãs firmius eos cuſtodit
ac facili⁹ facit in ſãctitate durare. in illis vero velut in
firmi⁹ collocata. ac facilius refrigeſcens citius facit
eos peccatorũ laqueis ac ſepius iplicari. Quib⁹ au
ditis ita ſmõib⁹ ei⁹ accẽſi ſum⁹. vt cũ maiore ſitis ar
dore ad nr̃am cellã reuertẽmur q̃ ad ipſi⁹ veneram⁹.

Explicit collatio ſecũda abbatis ſereni.

Incipit collatio p̃ma abbatis Iſaac de oratio
ne. que ſm libri ordinẽ eſt nona. Ca. i.

E pperua oratiõis atq inceſſabi
li iugitate qd̃ in ſcdo iſtitutionum
libro ꝓmiſſum ẽ. collatões ſenis h⁹
d quẽ nũc i mediũ ꝓferem⁹. i. abbat̃
Iſaac dño fauẽte cõplebũt. Qui
b⁹ explicat̃. et p̃ceptis btiſſime me
morie pape caſtor̃. et deſiderio vr̃o
o beatiſſime papa leõti et ſancte frater elladi ſatiſfe
ciſſe me credo volumis amplitudie pmit⁹ excuſata
q̃ ſtudẽtib⁹ nobis nõ ſolũ ſermõe ſuccicto narrãda
ꝯſtrigere. ſz et pluria ſilẽtio p̃terire. i maiorẽ modum
q̃ diſpoſueram⁹ extẽſa ẽ. Premiſſa naq ſup diuer
ſis iſtitutis diſputatiõe copioſa quã nos ſtudio bre

uitatis reſecare maluimus: h ad extremum beatus
Iſaac intulit verba.

Verba abbat̃ Iſaac ſup orõnis q̃litate. Ca. ij.

Omnis monachi finis cordiſq pfectio ad
o iugẽ atq idiruptã orationis pſeuerãtiã tẽ
dit. et q̃ntũ humãe fragilitati cõcedit ad im
mobilẽ trãquillitatẽ mẽtis ac pfectã nitit puritatem.
Ob quã poſſidẽdã oẽm tã laborẽ corporis q̃ ꝯtri
tionẽ ſpũs ideſeſſe q̃rim⁹ et iugit exercem⁹: et ẽ inter
alterutrũ reciproca q̃dã inſepabiliſq cõiũctio inui
cẽ ſibi mutua ratiõe cõnexa. Nã ſic ad orõnis perfe
ctionẽ oim tẽdit ſtructura v̇tutũ: ita niſi hui⁹ culmie
hec oia fuerit colligata atq cõpacta. nullo mõ firma
poterũt vel ſtabilia pdurare. Quẽadmodũ ſine ill̃
acqri vel ꝯſũmari nõ põt h de qua loqmur ppetua
orõnis iugiſq trãqlitas: ita ne ille qdẽ v̇tutes q̃ hãc
preſtruũt abſq hui⁹ pñt aſſiduitate cõpleri. Et id̃
nec recte tractare de orõnis affectu. nec ad ei⁹ p̃nci
palẽ finẽ q vniuerſarum v̇tutũ molitõe pficit. ſubitãea
diſputatõe poterim⁹ itrare niſi prius vniuerſa que
illius obtẽtu vel abſcidẽda ſũt vel parãda p ordinem
dinumerata fuerit atq diſcuſſa: et ſm euãgelice pa
bole diſciplinam ea q̃ ad ſpirital̃ ac ſublimiſſime illi⁹
extructionẽ ptinent turris ſupputata fuerit ac dili
gẽter añ cõgeſta. Que tñ nec ꝓderunt p̃parata nec
recte ſupponi ſibimet excelſa culmia pfectionis ad
mittẽt: q2 nec ſuppoſita poterũt molẽ tãte celſitudi
nis ſuſtinere. niſi p̃us vt cõi vſus verbo ꝓprius ali
qd exprimam. diligẽter egeſto p̃us oi repurgio vicio
rũ et effoſſis ſucciduis mortuiſq ruderib⁹ paſſionũ
viue vt aiũt ac ſolide terre pectoris nr̃i. imo illi euã
gelice petre i ſublime ſcãſura ſupiecta fuerit ſimpli
citatis et humilitatis firmiſſima fũdamẽta: qb⁹ hec
turris ſpũaliũ v̇tutũ molitiõib⁹ extruenda et imobi
liter valeat ſtabiliri. et ad ſũma celorum faſtigia ꝯfidẽ
tia ꝓprie firmitat̃ attoli. Fundamẽtis eteni talib⁹
initẽtem. q̃uis paſſionũ ibres largiſſimi ꝓfundãt. q̃
uis ei pſecutionũ violẽti torrẽtes inſtar arietis illi
dant. q̃uis irruat et icumbat aduerſariorũ ſpũum ſe
ua tempeſtas: nõ ſolum ruina nõ diruet ſed nec ipſa
aliquatenus vexabit impulſio.

Quẽadmodũ parat pura et ſincera orõ. Ca. iij.

T idcirco vt eo feruore ac puritate q̃ debz
e emitti poſſit oratio: h ſũt oimodis obſeruã
da. Primũ ſolicitudo rerũ carnaliũ gene
ralit abſcidẽda eſt: deide nulli⁹ negocij cauſeue non
ſolũ cura ſz ne memoria qdẽ penit⁹ admittenda: de
tractiões vaniloqa ſeu multiloqa. ſcurrilitates quo
q ſimilit amputãde: ire pre oib⁹ ſiue triſtitie ꝑturba
tio fundit⁹ eruẽda: cõcupiſcẽtie carnalis ac philargyrie
noxi⁹ fomes radicit⁹ euellẽdus: et ita his ac ſimilib⁹
vicijs extruſis penit⁹ et abſciſis q̃ hoim quoq pñt
patere ac notari ꝯſpectib⁹. taliq vt dixim⁹ repurgij
emũdatõe pmiſſa q̃ ſimplicitat̃ et inocẽtie puritate
perficitur iaciẽda ſũt pmũ ꝓfũde hũilitatis incon
cuſſa fundamẽta: q̃. ſ. turrẽ pulſaturã celos valeãt ſu
ſtinere: deinde ſupponẽda v̇tutũ ſpũalis extructio.

2009 Ministerio de Cultura

⁊ ab oī diſcurſu atq̃ euagatiōe lubrica anim⁹ inhi-
bend⁹. vt ita paulatī ad ɔ̄teplationē dei ac ſpiritalis
intuit⁹ īcipiat ſublimari. Quicqd.n. ante oꝛonis ho
rā aīa nr̄a ɔ̄cepit: neceſſe eſt vt oꝛantib⁹ nobis p in
geſtionē recordatiōis occurrat. Quāobꝛe3 quales
oꝛātes volum⁹ inueniri: tales nos ante oꝛonis tem-
pus pꝛeparare dbem⁹. Ex pcedēti n. ſtatu mens atq̃
anim⁹ in ſupplicatiōe foꝛmat: eoꝝūdēq̃ actuū pcu-
bentib⁹ nobis ad pꝛecē. verboꝝ quoq̃ vel ſenſuum
ante oculos imago pludēs. aut iraſci nos ſm pcedē
tē qualitatē faciet aut triſtari: aut ɔcupias cauſaſue
pteritas retractare. aut riſu fatuo qd' et pudet dice-
re cuiuſq̃ ſcurrilis dicti vel facti titillatiōe pulſari.
aut ad pꝛioꝛes faciet volitare diſcurſus. Et idcirco
qcqd oꝛātib⁹ nobis nolum⁹ vt irrepat. ante oꝛone3
d abditi noſtri pectoꝛis extrudere feſtinem⁹: vt illō
apl'i poſſim⁹ iplere. Sine intermiſſiōe oꝛate: ⁊ in oī
loco leuātes puras man⁹ ſine ira ⁊ diſceptatiōe. Ali
as nāq̃ mādatū illud pficere nō valebim⁹: niſi mēs
nr̄a ab oī vicioꝝ purificata ɔtagio. virtutib⁹ tm̄ ve-
lut naturalibus bonis dedita iugi oīpotētis dei cō
templatione paſcatur.

De mobilitate aīe plūe vł pēnule cōpate. c. iiij.

Teni qualitas aīe nō inepte ſubtiliſſime
e plume ſeu pēne leuiſſime cōpatur: q̄ ſi hu-
moris cuiuſpiā extrinſecus accidenti coꝛ-
ruptiōe viciata nō fuerit vel infuſa. mobilitate ſub-
ſtantie ſue tenuiſſimi ſpūs adiumēto. velut natura-
liter ad ſublimia celeſtiaq̃ ſuſtollit. Si vō humoꝛis
cuiuſq̃ aſpgine vel infuſiōe fuerit pgrauata. nō mō
in nullos aereos volat⁹ naturali mobilitate rapta-
bit: ſ3 et ad ima terre ɔ̄cepti humoꝛis pōdere dep-
metur. Ita mens quoq̃ nr̄a ſi accedentib⁹ vicijs cu
riſq̃ mundanis aggrauata nō fuerit. noxieue libidi
nis humoꝛe coꝛrupta. velut naturali puritatis ſue
bñficio ſubleuata. leuiſſimo ſpiritalis meditationis
afflatu ſublimabit ad ſupna: ⁊ humilia deſerens at
q̃ terrena ad celeſtia ⁊ inuiſibilia trāſferet. Unde
pꝛopꝛie ſatis pcepti dñicis admonemur. Uidete ne-
quādo grauent coꝛda veſtra in crapula ⁊ ebꝛietate
⁊ curis ſecularib⁹. Et idcirco ſi volum⁹ oꝛōnes no
ſtras nō ſolu3 celos ſ3 etiā ea que ſup celos ſunt pe
netrare. curem⁹ mentē ab oīb⁹ terrenis vicijs expur
gatā cūctiſq̃ emūdatā ſecib⁹ paſſionū ad ſubtilita-
tē pducere naturalē: vt ita ad deum vel ipſa vel oꝛo
eius nullo vicioꝛu3 pondere pꝛegrauata vltra celo
rum faſtigia poſſit aſcendere.

De cauſis quib⁹ mens noſtra aggrauat. Ca. v.

Otādū tm̄ qbus ex cauſis grauari mentē
n dn̄s deſignauerit. Nō. n. adulteria: nō foꝛ
nicatiōes: nō homicidia: nō blaſphemias
nō rapinas q̄ moꝛtalia eē ⁊ dānabilia nullus igno-
rat: ſ3 crapulā poſuit ⁊ ebꝛietatē ⁊ curas ſiue ſolici-
tudines ſeculares. Que intm̄ nemo hoim mūdi hu
ius cauet aut dānabilia iudicat. vt et nōnulli qd pu
det dicere ſemetipſos monachos nūcupātes hiſde3
ipſis diſtentionib⁹ velut inoxijs ⁊ vtilib⁹ iplicētur.
Que tria licet ſm lrā3 ppetrata q̄ carnalē faciant ⁊
aggrauēt aīam atq̃ a deo ſeparēt ac dpꝛimāt ad ter
rena dubitare nō poſſum⁹: eēt tn̄ eoꝝ facilis dclina-
tio ſi huc uſq̃ ptingeret iſti⁹ pcepti neceſſitas. ⁊ ma-
xime nobis q tā longa remotiōe ab oī actuali huius
ɔuerſatiōe diſiūgimur. ⁊ iſtis viſibilib⁹ curis atq̃
ebꝛietatib⁹ ⁊ crapulis penit⁹ nulla occaſione miſce-
mur. Uerū eſt alia quoq̃ crapula nō min⁹ noxia et
ebꝛietas ſpiritalis difficili⁹ euitanda: cura quoq̃ ac
ſolicitudo ſecularis: q̄ nos et poſt oim facultatū no
ſtrarū pfectā renūciationē ⁊ vini epularūq̃ cōtinē-
tiā cūctaꝝ. eqde3 in ſolitudine cōſtitutos frequēter
inuoluūt: de qb⁹ pphetā: expgiſcimini iqt qui eſtis
ebꝛij ⁊ nō a vino. Alius quoq̃. Obſtupeſcite ⁊ ad-
miramini. fluctuate ⁊ vacillate: inebꝛiamini ⁊ nō a
vino: mouemini ⁊ nō ab ebꝛietate. Cuius ebꝛietatis
⁊ crapule vinū cōſequēter neceſſe eſt vt ſm pphetā
furoꝛ dꝛaconum ſit. Ipſumq̃ vinum de qua radice
procedat aduerte. Ex vinea eni3 ſodomoꝝ vitis eo
rū. ⁊ ſarmētū eoꝝ ex gomoꝛꝛa. Uis etiā fructu3 vi-
tis iſtius atq̃ ſarmēti germē agnoſcere. Uua eoꝛu3
vua fellis: botr⁹ amaritudinis in ipſis. Que omnia
niſi fuerimus cunctis vicijs expurgati. ⁊ ab omniū
paſſionū crapula ſobꝛij: abſq̃ vſu ⁊ ebꝛietate vini
epularūq̃ ⁊ elitijs ⁊ affluētia erit coꝛ noſtrū ebꝛie-
tate ⁊ crapula magis noxia pgrauatū. Nā q2 ſecu-
lares cure etiā in nos q nullis actibus mūdi iſti⁹ ad
miſcemur cadere nōnunq̄ poſſint. maniſeſta rōne
monſtrat ſm regulā ſenioꝝ: q qcqd neceſſitatē vict⁹
quotidiani ⁊ inuitabilē vſu3 carnis excedit. ad ſe-
culare deſinierūt curā ⁊ ſolicitudinē ptinere: vt vbi
gratia: ſi cū poſſit opatio vni⁹ ſolidi neceſſitatem no
ſtri coꝛpoꝛis expedire. ad duoꝝ vel triū ſolidoꝝ ac
qſitionē noſmetipſos ppenſioꝛe velim⁹ ope ac labo
re diſtendere: ⁊ cū duaꝝ velamē ſufficiat tunicaru3
ad vſu3. ſ. noctis ac diei. triu3 vel quatuoꝛ fieri pcure
mus dn̄i: cūq3 vni⁹ ſiue duaꝝ habitatio ſufficiat cel
larū. ambitione ſeculari atq̃ amplitudine delectati
quatuoꝛ ſeu qnq3 cellas. ⁊ has eaſdē exqſito oꝛna-
tu ⁊ capacioꝛes q̄ vſus deſiderat extruam⁹: paſſio-
nē libidinis mundialis in qbus poſſum⁹ pferentes.

De viſione cuiuſdā ſenis quā ſup fratris inqui
eta operatione proſpexit. Capit. vi.

Uod nō ſine inſtinctu demonū fieri māi
q feſtiſſima nos expimēta docuerūt. Nā quī
dā pbatiſſim⁹ ſenioꝝ cū trāſiret iuxta cel-
lā fratris cuiuſdā hac animi qua dixim⁹ egritudine
laboꝛātis: vtpote q in extruendis reparādiſq̃ ſup
fluis ingetus quotidianis diſtētionib⁹ deſudaret: ⁊
emin⁹ cōſpexiſſet eū graui malleo ſaxū duriſſimum
cōterētē. vidiſſetq3 ethiopē quēdā aſtātē illi. ⁊ vna
cū eodē ictus mallei iunctis cōſertiſq3 manib⁹ illi-
dentē. eumq3 ad operis illi⁹ inſtantiā igniti facib⁹
inſtigantē. diu iſſime ſubſtitit: vel impreſſionē diriſ
ſimi demonis vel fraudē tāte illuſionis admirans.
Cum eni3 nimia laſſitudine fatigat⁹ frater regreſce
re iā iamq3 finē operi voluiſſet imponere. inſtigatio

2009 Ministerio de Cultura

ne ſpũs illius animat⁹ iterũ reſumere malleũ. nec de ſinere ab intẽtiõe cepti opis vrgebat: ita vt iiſdẽ ei⁹ incitamẽtis infatigabiliter ſuſtẽtat⁹ tãti laboris non ſentiret iniuriã. Tãdẽ igit ſenex tã dira demonis ludificatiõe pmot⁹ ad cellã fratris diuertit. ſalutãs q eũ qd ĩgr eſt frater iſtõ op⁹ qđ agis. At ille. Laboram⁹ ait cõtra iſtud duriſſimũ ſaxũ: vixq illõ potuim⁹ aliquando cõterere. Ad hec ſenex. Benedixiſti vir potuim⁹. Non.n. ſolus eras cũ illud cederes ſed fuit ali⁹ tecũ quẽ nõ vidiſti: q tibi in hoc ope nõ tã adiutor q violẽtiſſim⁹ ipulſor aſtabat. Et idcirco morbũ ambit⁹ ſecularis nr̃is mẽtib⁹ nõ ineſſe: non vtiq eorũ tm̃ negociorũ abſtinẽtia cõprobabit. que etiã ſi velim⁹ expetere vel explere nõ poſſum⁹. neq3 illarũ rerũ deſpect⁹ quas ſi affectauerim⁹ tã apd ſpiritales viros q apd ſeculi hoĩes notabiles pria frõte reddemur: ſʒ cũ ẽt illa que nr̃e ſuppetũt poteſtati ⁊ honeſtate quadã videnť obnubi. nec apud cũctos homines ex apto rephenſibiles faciũt: rigida mẽtis diſtrictiõe reſpuim⁹. Et re vera nõ min⁹ hec q parua videnť ⁊ minima qq ab his q nr̃e pfeſſiõis ſunt cernim⁹ indifferẽter admitti. p qualitate ſua aggrauant monachi mẽtẽ. q illa maiora que ſm ſuũ ſtatũ ſeu cõparationẽ ſeculariũ ſenſus inebriare cõſueuerũt. nõ ſinẽtes depoſita fece terrena ad deũ i quo ſp defixa eẽ debet intẽtio monachũ reſpirare. cui ab illo ſũmo bono vel parua ſeparatio. mors pſens ac pernicioſiſſim⁹ interit⁹ eſt credend⁹. Cũq3 mẽs tali fuerit trãqllitate fundata vel ab oĩm carnaliũ paſſionũ nexib⁹ abſoluta. ⁊ illi vni ſummoq bono tenaciſſima adheſerit cordis intẽtio. apoſtolicũ illud iplebit. Sine intermiſſiõe orate ⁊ in oĩ loco leuãtes puras man⁹. ſine ira ⁊ diſceptatõe. hac.n. puritate ſi dici poteſt ſẽſu mentiũ abſorpto. ac de terrẽo ſitu ad ſpiritalẽ atq3 angelicã ſimilitudinẽ reformato: qcquid in ſe receperit: qcqd tractauerit: qcqd egerit puriſſima ac ſinceriſſima erit oratio.

¶ Interrogatio de eo q maioris difficultatĩ ſit cuſtodire cogitationes bonas q parare. Ca. vij.

g Ermanus. Utinã ſimili modo atq3 eadẽ facilitate qua ſemina ſpiritaliũ cogitationũ plerũq3 cõcipim⁹: etiã ppetuitatẽ earũ poſſidere poſſem⁹. Cum eni3 fuerint ſiue p memoriã ſcripturarũ. ſeu per recordationẽ ſpiritaliũ quorũdã actuũ. vel certe p intuitũ ſacramentorum celeſtiũ noſtro corde concepte: inſenſibili quadã fuga dilapſe a nobis quãtotius euaneſcũt atq3 depereunt. Cunq3 alias quaſlibet occaſiones ſpiritaliũ ſenſuũ mens noſtra reppererit. rurſus alijs caſualiter irrepentib⁹. ipſe quoq3 que apphẽſe fuerant lubrica volubilitate diffugiunt: ita vt nullã conſtãtiam ſui retinens animus. nec poteſtate ppria ſcãrum cogitationũ poſſidens firmitatẽ. etiã tũc cũ eas videtur vtcunq3 retinere. fortuitu illas ⁊ nõ de induſtria cõcepiſſe credatur. Quomodo eni ortus earũ noſtro arbitrio putabiť aſcribend⁹. quarũ pſeuerãtia non conſiſtit in nobis. Sʒ ne forte ſub huius queſtionis indagine a cepto narrationis ordine longius euagãtes expoſitionẽ propoſitã ſup orationis ſtatu diuti⁹ retardemus. de qua principaliter ſtrim⁹ inſtitui: ſuo hanc tẽpori reſeruãtes. de qualitate orõnis inſtãtiſſime queſum⁹ informari: preſertim cũ nullo tẽpore nos ab ea ceſſare beat⁹ apoſtol⁹ moneat dicẽs. Sine intermiſſiõe orate. Et ideo primũ de qualitate eius deſideram⁹ inſtitui. i. qualis debeat emitti ſemp oratio: deinde qualiter hãc eãdem qcunq eſt poſſidere vel exercere ſine itermiſſiõe poſſimus. Non eni parua cordis intentiõe eam perfici poſſe ⁊ experiẽtia quotidiana ⁊ proſecutio tue ſanctitatis oſtendit: qua ſinẽ monachi ac totius pfectionis culmẽ in orõnis cõſũmatõe cõſiſtere diffiniſti.

¶ Reſpõſio de diuerſis orõnũ qualitatib⁹. C. viij.

i Saac. Uniuerſas orationũ ſpecies abſq3 ingẽti cordis atq animi puritate ⁊ illuminatione ſanctiſpirit⁹ arbitror cõprehendi nõ poſſe. Tot eni3 ſunt quot in anima vna immo in cũctis animab⁹ ſtatus queunt qualitateſq generari. Et ideo licet ſciamus nos pro hebetudine cordis noſtri vniuerſas orationũ ſpecies nõ poſſe pſpicere tamen inquãtũ mediocritas experiẽtie noſtre aſſequi preualuerit digerere eas vtcunq tẽptabimus. Secundũ menſurã nãq3 puritatis in qua mẽs vnaqueq proficit. ⁊ qualitatẽ ſtatus in quo vel ex accidentib⁹ inclinať vel per ſuã renouatur induſtriã. ipſe quoq3 momẽtis ſingulis reformantur: ⁊ idcirco vniformes oratões emitti ſemper a nemĩe poſſe certiſſimũ eſt. Aliter eni3 quiſq3 ſupplicat cũ alacer eſt: aliter cũ triſtitia ſeu deſperatiõis pondere pgrauatur: aliter cũ ſpiritalibus ſucceſſibus viget: aliter cum impugnationum mole deprimitur: aliter cum veniã peccatorũ: aliter cũ acquiſitionẽ gratie ſeu cuiuſlibet virtutis expoſcit. vel certe extinctionem cuiuſlibet vicij deprecatur: aliter cũ cõſideratione gehenne ac futuri iudicij timore compũgitur: aliter cũ ſpe futurorũ bonorũ deſiderioq3 inflammať: aliter cũ in neceſſitatibus ac periculis: aliter cũ in ſecuritate ac trãquillitate verſať: aliter cũ ſacramẽtorũ celeſtiũ reuelationib⁹ illuſtrať. aliter cũ ſterilitate virtutũ ac ſenſuũ ariditate conſtringitur.

¶ De quadripartita orõnũ ſpecie. Capi. ix.

e T idcirco his ſuper orationũ qualitate digeſtis. licet non quãtum expoſcit materie magnitudo: ſed q̃tum vel tẽporis admittit anguſtia. vel certe capere tenuitas ingenij noſtri ⁊ cordis preualet hebetudo. maior nobis nunc imminet difficultas vt ipas ſingillatĩ orationum ſpecies exponamus: quas apoſtolus quadripartita ratione diſtinxit ita dicens. Deprecor itaq3 primo omniũ fieri obſecrationes: oratiões: poſtulationes gratiarũ actiones. Que non inaniter ab apoſtolo ita fuiſſe diuiſa minime dubitãdũ eſt. Et primit⁹ idagãdũ qd obſecratõe: qd orõne: qd poſtlatõe: qd grãrũ actõe ſigneť: deide pquirendũ vtrũ he ſpecies ab orãte ſint pariter aſſumẽde. i. vt omnes ſimul

2009 Ministerio de Cultura

in vnaquaqꝫ ſupplicatione iungãtur. an viciſſiꝫ ſin
gillatimqꝫ ſint offerende. vtputa nunc quidem ob-
ſecrationes: nunc vero oratiões nũc autẽ poſtulati
ones ſeu gratiaruꝫ actiones oporteat promi: an cer
te alius quidẽ obſecratiões: aliꝰ vero orationes: ali-
us autem poſtulationes: alius gratiarũ actiões deo
debeat exhibere ſecunduꝫ mẽſurã ſcilicet etatis ſue
in qua vnaqueqꝫ mens per intentionis proficiat in-
duſtriam.

¶ De ordine ſpecierum que ſuper orationis qua
litate ponuntur. Capituluꝫ. x.

T idcirco primuꝫ ꝓprietates ipſe ſunt no
e minum verborumqꝫ tractãde: ac diſcutiẽ
dum quid inter orationeꝫ ⁊ obſecrationẽ
ac poſtulationeꝫ interſit. Deinde ſimiliter perſcru-
tãdum vtruꝫ ſingillatim ſint an pariter exhibende.
Tertio indagãdum. vtrum etiã ipẽ ordo qui ita eſt
apoſtoli auctoritate diſpoſitus aliqd ampliꝰ inſtru
at auditoreꝫ: an ſimpliciter accipienda ſit iſta diſtin
ctio. ⁊ indifferẽter putãda ſit ab illo taliter fuiſſe di-
geſta: quod mihi ſatis videtur abſurdũ. Non enim
credendũ eſt aliquid trãſitorie ac ſine ratione ſpiri-
tũ ſanctuꝫ ꝑ apoſtoluꝫ protuliſſe. Et idcirco eodeꝫ
quo cepimus ordine ꝓut dominꝰ donauerit ſingu-
la retractemus.

¶ De obſecratione. Capitu. xi.

Eprecor itaqꝫ primo omniũ fieri obſecra
d tiones. Obſecratio eſt imploratio ſeu pe-
titio pro peccatis: qua vel ꝓ preſentibꝰ vl
pro preteritis admiſſis ſuis vnuſquiſqꝫ cõpunctus
veniã deprecatur.

¶ De oratione. Capitu. xij.

Rationes ſunt quibꝰ aliud aliquid offeri
o mus ſeu vouemꝰ deo. quod grece dicitur.
ideſt votuꝫ. Naꝫ vbi dicit in greco
in latino legitur vota mea domio reddam. Quod
ſecunduꝫ ꝓprietateꝫ verbi ita exprimi poteſt. Ora
tiones meas domino reddaꝫ. Et illđ quod legimꝰ
in eccleſiaſte: ſi voueris votuꝫ deo ne morã feceris
reddere illud. in greco ſimiliter ſcribit
ideſt ſi oraueris orationẽ domino. ne morã feceris
reddere illã. Quod ita ab vnoquoqꝫ noſtrũ imple
bitur. Oramus cuꝫ renunciãtes huic mundo ſpon
demus nos mortificatos cũctis actibꝰ ⁊ cõuerſatio
ni mũdane tota cordis intentione domino ſeruitu-
ros Oramus cuꝫ ꝓmittimus ſeculari onere cõtẽ-
pto ac terrenis opibus ſpretis. in omni contritione
cordis ac paupertate ſpiritꝰ nos domio cohe ſuros
Oramus cuꝫ pollicemur nos puriſſimã corporis
caſtitateꝫ ſeu imobileꝫ patiẽtiaꝫ exhibituros eſſe ꝑ-
petuo. vel cuꝫ de corde noſtro radices ire ſiue triſti
tie morteꝫ operãtis vouemus funditus eruendas:
que cũ deſidia reſoluti atqꝫ ad antiqua vicia recur
rentes minime fecerimus. erimꝰ orationum noſtra
ruꝫ ac votoruꝫ rei. diceturqꝫ de nobis. Meliꝰ eſt non
vouere: ꝙ vouere ⁊ nõ reddere. Quđ ſm grecũ dici
poteſt. melius eſt nõ orare ꝙ orare ⁊ non reddere.

¶ De poſtulatione. Cap. xiij.

Ertio loco ponũtur poſtulatiões quas ꝓ
t alijs quoqꝫ duꝫ ſumꝰ in feruore ſpiritꝰ cõ
ſtituti ſolemꝰ emittere. vel ꝓ caris ſcilicet
noſtris. vel pro totius mũdi pace poſcẽtes: ⁊ vt ipi
us apoſtoli verbis eloquar. cũ pro omnibꝰ homini-
bꝰ ꝓ regibꝰ ⁊ oibꝰ q in ſublimitate ſũt ſupplicamꝰ.

¶ De gratiarũ actiõe. Cap. xiiij.

Uarto deinde loco gratiaruꝫ actiões po-
q nunt: quas mẽs vel cuꝫ preterita dei reco-
lit beneficia. vel cũ preſentia ꝯtemplat. ſeu
cũ in futurũ que ⁊ quãta ꝑparauerit deus his q dili
gunt eum ꝓſpicit. ꝑ ineffabiles exceſſus deo refert.
Qua etiã intẽtione nõnunqꝫ ꝑces vberiores emitti
ſolent: dũ illa que repoſita ſunt in futuro ſanctoꝝ ꝑ
mia puriſſimis oculis intuẽdo. ineffabiles deo gra-
tias cũ imenſo gaudio ſpiritus nr̃ iſtigat effundere.

¶ Utrũ quatuor orõnũ ſpecies ſimul ⁊ omnibus
an ſingillatiꝫ ⁊ viciſſiꝫ vnicuiqꝫ ſint neceſſarie. c. xv.

X quibus quatuor ſpeciebꝰ licet nõnun-
e qꝫ ſoleãt occaſiones ſupplicationũ pingui
um generari. naꝫ ⁊ de obſecratiõis ſpecie
que de cõpunctiõe naſcit peccatoruꝫ. ⁊ de oratiõis
ſtatu q̃ de fiducia oblationuꝫ ⁊ conſũmatione voto
ruꝫ ꝓ cõſcientie ꝓfluit puritate. ⁊ de poſtulatiõe q̃ đ
charitatis ardore procedit. ⁊ đ gratiarũ actiõe que
de beneficiorũ dei ⁊ magnitudinis ac pietatis eius
cõſideratione generat: feruẽtiſſimas ſepiſſime noui
mus ꝑces ignitaſqꝫ ꝓdire: ita vt cõſtet omnes has
quas prediximꝰ ſpecies omnibꝰ hominibꝰ vtiles ac
neceſſarias inueniri vt in vno eodẽqꝫ viro nũc qui-
dem obſecrationũ: nunc autẽ orationũ: nũc poſtula
tionũ puras ac feruẽtiſſimas ſupplicatiões variatꝰ
emittat affectꝰ: tamẽ prima ad incipiẽtes videt pecu
liaritꝰ ꝑtinere. q adhuc vicioꝝ ſuoruꝫ aculeis ac me-
moria remordent: ſ3a ad illos q in ꝓfectu iã ſpirita-
li appetituqꝫ virtutũ quadã mentꝭ ſublimitate cõſi
ſtũt: tertia ad eos q ꝑfectiõeꝫ votoꝝ ſuoꝝ opibꝰ ad
iplẽtes intercedere pro alijs quoqꝫ cõſideratiõe fra
gilitatꝭ eoꝝ ⁊ charitatꝭ ſtudio ꝓuocãtur: quarta ad
illos q iã penalis ꝯſcie ſpina de cordibꝰ euulſa. ſecu
ri iã munificẽtias dñi ac miſatiões quas vel in ꝑte-
rito tribuit vel in pñti largit vel ꝑparat i futuro mẽ
te puriſſima retractãtes ad illã ignitã ⁊ q̃ ore homi
nũ cõprehẽdi nec exꝑmi põt orõnẽ feruẽtiſſimo cor
de raptant. Nõnunqꝫ tñ mẽs q̃ in illũ verũ purita-
tis ꝓficit affectũ. atqꝫ i eo iã cepit radicari. ſolet hec
oia ſil ꝑiterqꝫ ꝯcipiens atqꝫ i modũ cuiuſdã incon
ꝑhẽſibilis ac rapaciſſime flãme cũcta ꝑuolitãs inef
fabiles ad deũ ꝑces puriſſimi vigoris effundere. q̃s
ipẽ ſpũs interpellãs gemitibꝰ inenarrabilibꝰ igno-
rantibꝰ nobis emittit ad deũ: tãta. ſ. in illꝰ hore mo
mẽto ꝯcipiẽs ⁊ ineffabiliter i ſupplicatiõe ꝓfundẽs
quãta nõ dicã ore ꝑcurrere ſ3 ne ipa qdẽ mẽte vale-
at alio tẽpore recordari. Et inde ẽ ꝙ in qualibꝫ mẽ
ſura qs ſitꝰ nõnunqꝫ puras intẽtaſqꝫ ꝑces inenit
emittere: qr ⁊ de illo pꝛio ⁊ humili ordine q eſt ſuꝑ

2009 Ministerio de Cultura

recordatiõe futuri iudicij is qui adhuc ſub terroris pena ac metu examinis ↄſtitut⁹ eſt. ita ad horã compũgitur vt nõ minore ſpũs alacritate de obſecrationis pinguedine repleaꝛ. ꝙ ille q̄ p̄ puritatẽ cordis ſui munificẽtias dei pluſtrans atq̃ pcurrens ineffabili gaudio leticiaq̃ʒ reſoluit. Incipit enĩʒ ſecundũ ſententiã domini plus diligere. quia ſibimet ampliora cognoſcit indulta.

❡ Ad quas orationuʒ ſpecies noſmetipſos tendere valeamus. Capitulũ. xvi.

Amen expetẽde ſunt nobis p̄ profectũ vi-
t te conſũmationẽq̃ virtutuʒ ille poti⁹ ſupplicationuʒ ſpecies que vel de cõtẽplatõe futurorũ bonorũ vel de charitatꝭ ardore fundunt ſeu certe vt humilit⁹ ⁊ ſecũduʒ incipientiũ menſurã loquar. pro acqſitione quarũq̃ virtutũ ſeu vicij cuiuſlibet extinctiõe generãtur. Aliter enĩʒ ad illa ſublimiora que p̄dixim⁹ ſupplicationũ genera pueñire nullaten⁹ poterim⁹ niſi p̄ ordinẽ poſtulationũ iſtaꝝ ſenſim mẽs noſtra fuerit gradatimq̃ prouecta.

❡ De quatuor ſupplicationum generibus a dño initiatis. Capit. xvij.

As quatuor ſupplicationũ ſpecies ita etiaʒ
b domin⁹ exẽplo ſuo nobis initiare dignat⁹ eſt. vt in hoc quoq̃ ipleret illud qđ de ipſo dicit. Que cepit ieſus facere ⁊ docere. Nã obſecrationis gen⁹ aſſumit cũ dicit. Pater ſi poſſibile eſt trãſeat a me calix iſte. vel illud quod ex pſona ei⁹ cãtatur in pſ. Deus de⁹ meus reſpice in me q̄re me d̄reliquiſti: aliaq̃ his ſimilia. Oratio ẽ cũ dicit. Ego te clarificaui ſup terraʒ. opus cõſũmaui quod dediſti mihi vt faceremʒ. ſiue illud. ⁊ pro eis ſanctifico me ipſum vt ſint ⁊ ipſi ſanctificati in veritate. Poſtulatio eſt cum dicit. Pater quos dediſti mihi volo vt vbi ego ſuʒ ⁊ ipſi ſint mecuʒ vt videãt gloriaʒ meã quam dediſti mihi. vel certe cuʒ dicit. Pater ignoſce eis: non enĩʒ ſciũt quid faciũt. Gratiarũ actio ẽ cũ dicit. Cõfiteor tibi domine pater celi ⁊ terre. q2 abſcõdiſti hec a ſapientib⁹ ⁊ prudentib⁹. ⁊ reuelaſti ea paruulis. ita pater q2 ſic fuit placituʒ ante te: vel certe cũ dicit. Pater gratias ago tibi quoniã audiſti me: ego autẽ ſciebã quia ſemp̄ me audis. Que tamen quatuor ſupplicationũ genera licet ſingillatiʒ ac diuerſo tẽpore ſecundũ illuʒ queʒ cõprehẽdim⁹ modũ idem domin⁹ noſter diſtinxerit offerenda: tamẽ etiã ſi ea in ſupplicatiõe pfecta cõprehendi poſſe identidẽ ſuis oſtendit exẽplis. per illã ſcilicʒ orationẽ quã ad fineʒ euãgelij ſecundũ iohãneʒ legim⁹ eum copioſiſſime pfudiſſe. Ex cui⁹ textu q2 longuʒ eſt vniuerſa pcurrere. diligens inqſitor hec ita eẽ lectiõis ipſius ſerie poterit edoceri. Queʒ ſenſũ apoſtolus quoq̃ in epſa ad philip. has quatuor ſupplicationũ ſpecies aliquãtum immutato ponẽs ordine euidẽter expreſſit. oſtẽditq̃ debere eas nõnunq̃ ſit ſub ardore vnius ſupplicatõis offerri. ita dicẽs. Sʒ in omni oratiõe ⁊ obſecratiõe cuʒ gratiarũ actione petitiones veſtre inoteſcãt apud deuʒ. Per quod voluit nos in hoc ſpeciali⁹ erudire quod ⁊ in oratione ⁊ obſecratione gratiaruʒ actio debeat cũ poſtulatione miſceri.

❡ De oratiõe dominica. Capit. xviij.

Et itaq̃ ſupplicationũ genera ſublimior
b adhuc ſtatus ac p̄celſior ſubſequiꝛ. q̄ contemplatiõe dei ſoli⁹ ⁊ charitatꝭ ardore formaꝛ: per quẽ mens illius dilectiõe reſoluta atq̃ diecta familiariſſime deo velut patri proprio peculiari pietate colloquitur. Queʒ ſtatũ debere nos diligẽter expetere formula dominice orõnis inſtituit dicens. Pater nr̃. qua vniuerſitatꝭ deuʒ ac dominũ patreʒ eſſe voce ppria cõfitentes. de conditiõe ſeruili in adoptionẽ filiorũ nos pfitemur aſcitos: adijciẽtes d̄inde. qui es in celis. vt cõmorationẽ vite pſentꝭ qua in hac degim⁹ terra. velut pegrinã atq̃ a noſtro patre nos longiſſime ſeparãteʒ toto horrore vitantes ad illaʒ poti⁹ regioneʒ in qua patrẽ noſtrũ cõmorari fatemur ſũmo d̄ſiderio pperem⁹: nihilq̃ admittamus eiuſmodi quod idignos nos hac noſtra pfeſſione ac nobilitate tãte adoptionis efficiẽs. ⁊ hereditate paterna velut degeneres priuet. ⁊ irã nos faciat iuſtitie ei⁹ ac ſeueritatꝭ incurrere. In queʒ filiorũ ordinẽ gradũq̃ pfecti illa ptinuo q̄ ẽ in bonis filijs pietate flagrabim⁹ ⁊ affectu: vt iã nõ pro noſtris vtilitatib⁹ ſed p noſtri patris gloria totũ ipẽdam⁹ affectũ dicentes ei. Sanctificeꝛ nomen tuũ: noſtruʒ deſideriuʒ noſtrũ gaudiũ gloriaʒ noſtri patris eẽ teſtãtes: imitatores effecti illi⁹ qui dixit. Qui a ſemet ipſo loquiꝛ gloriã propriã querit. Qui autẽ querit gloriã eius qui miſit illuʒ. hic verax eſt: ⁊ iniuſtitia i eo nõ eſt. Denicq̃ vas electionis hoc replet⁹ affectu etiã anathema fieri optat a chriſto: dũmodo ei familia multiplex acquiraꝛ. ⁊ ad gloriã ſui patris ſal⁹ totius iſraelitice plebis accreſcat: Securus eni optat interire pro chriſto q̄ nouit neminẽ mori poſſe pro vita. Et iteruʒ. Gaudem⁹ inqt quãdo nos infirmi ſum⁹: vos autẽ potẽtes eſtis. Et qđ mirũ ſi vas electionis pro chriſti gloria ⁊ fratrũ ſuoruʒ cõuerſiõe gentiſq̃ priuilegio anathema fieri optat a chriſto: cũ micheas quoqʒ ppheta vellet ſe mendacẽ fieri. ⁊ ab inſpiratiõe ſanctiſpirit⁹ aliẽnũ. dũmodo plagas illas ⁊ captiuitatꝭ exitia que ſua vaticinatiõe predixerat plebs iudaice natiõis euadat: vtinã inquiens nõ eſſeʒ vir habẽs ſpiritũ ⁊ mẽdaciũ poti⁹ loquerer vt pretermittam⁹ illũ legiſlatoris affectũ. qui cũ fratrib⁹ ſuis et pituris nõ renuit interire dicẽs. Obſecro domine peccauit pp̃ls iſte peccatũ magnuʒ: aut dimitte eis hãc noxã aut ſi nõ facis dele me d̄ libro tuo quẽ ſcripſiſti. Dõt ãt ↄgrue ſatis illd qđ dicit. ſcilicet nomẽ tuũ: ẽt talit accipi. Sãctificatio dĩ nr̃a p̄fectio ẽ. Itaqʒ dicẽtes ei. ſcificeꝛ nomẽ tuũ: aliꝭ vbꝭ hoc dicim⁹. Tales nos facito pr̄ vt ſcificationẽ tuaʒ vel intelligere quãta ſit vel cape mereamur: vel certe vt i nr̃a ↄuerſatiõe ſpiritalis act⁹ appareat. Qđ tũc efficacit ipleꝛ in nobis: qñ vident hoies opa nr̃a bona ⁊ glorificãt patrẽ noſtrũ qui in celis eſt.

2009 Ministerio de Cultura

¶ De eo ꝙ dicit adueniat regnū tuū. Ca. xix.

Ecūda petitio mentꝫ puriſſime aduenire tā iamqꝫ regnū ſui pr̄is exoptat. vel iſtō ſcilicet quo quotidie chriſtꝰ regnat in ſanctis quod ita fit cū diaboli iperio p extinctionē fetentiū viciorꝫ de noſtris cordibꝰ pulſo deus i nobis per virtutū bonā fragrātiā ceperit dominari. ⁊ deuicta fornicatiōe caſtitas. ſupato furore trāquillitas. calcata ſupbia humilitas. in nr̄a mente regnauerit: vel certe illud qđ pſtituto tēpore omnibꝰ eſt pfectis ac dei filijs generaliter repromiſſuꝫ. in quo eis dicet a chriſto. Venite benedicti pr̄is mei: poſſidete paratū vobis regnū a cōſtitutiōe mūdi. intētis illō quodā modo obtutibꝰ ac deſiris deſiderās ⁊ expectās dicenſqꝫ ad euꝫ. Veniat regnū tuuꝫ. Nouit enīꝫ teſtimonio cōſcientie ſue. cū apparuerit: mox eius ſe futuruꝫ eſſe cōſortē. Hec enīꝫ dicere vel optare criminoſorū nullus audebit: qui nec videre tribunal iudicis volet quiſqꝫ ſub aduētu eius nō palmā nec premia ſuis meritis. ſed penā nouit ptinꝰ repenſandā.

¶ De eo ꝙ dicit fiat voluntas tua. Cap. xx.

Ertia ſupplicatio filiorū eſt. Fiat voluntas tua ſicut in celo ⁊ in terra. Nō poteſt eē iaꝫ maior oratio ꝙ optare vt terrēa mereant̄ celeſtibꝰ coequari. Nā qđ eſt aliud dicere. fiat volūtas tua ſicut in celo ⁊ in terra. ꝙ vt ſint hoīes ſiles angelis. ⁊ ſicut volūtas dei ab illis iplet̄ i celo: ita etiā hi q in terra ſunt nō ſuā ſꝫ eius vniuerſi faciant voluntatē. Hoc quoqꝫ nemo ex affectu dicere pualebit niſi is ſolꝰ q deuꝫ credit oia q̄ vident̄ vel aduerſa vel pſpera pro nr̄is vtilitatibꝰ diſpenſare. magiſqꝫ euꝫ p ſuorū ſalute ⁊ cōmodis puidū atqꝫ ſolicitū ꝙ noſipos eē p nobis. Vel certe alit̄ accipiēdū Volūtas dei ſalꝰ oim eſt. ſm illā beati pauli ſniaꝫ: q oēs hoīes vult ſaluos fieri ⁊ ad agnitionē vitaꝫ venire. De qua ēt voluntate Iſaias pphera ex pſona dei pr̄is: ⁊ ois ingt volūtas mea fiet. Dicētes ergo ei Fiat volūtas tua ſicut in celo ⁊ in terra. hoc eum alijs oramꝰ vbis: vt ſicut hi q in celo ſunt. ita oēs q i terra cōſiſtūt tua pater agnitiōe ſaluentur.

¶ De pane ſupſubſtātiali ſiue quotidiāo. C. xxi.

Einde panē nr̄m . i. ſupſubſtātialē da nobis hodie. Qđ alꝰ euāgeliſta quotidianū dixit. Illud nobilitatē ac ſubſtātie eiꝰ ſignificat qualitatē: qua. ſ. ſup oēs ſubſtātias ſit. atqꝫ oēs creaturas ſublimitas magnificētie eiꝰ ac ſcificatiōis excedat: hoc vero pprietatē vſus ipiꝰ atqꝫ vtilitatē expſſit. Nā cū dicit quotidianū: oſtēdit ꝙ ſine ipo nullo die ſpiritalē vitā cape valeamꝰ. Cū dicit hodie oſtēdit eū quotidie eſſe ſumēdū ⁊ heſternā pbitionē eiꝰ nō ſufficere niſi nobis hodie quoqꝫ ſimiliter fuerit attributꝰ. oiqꝫ nos tpe hāc orōneꝫ debere pfundere. indigētia eiꝰ quotidiana cōmoneat: quia nō ē dies quo nō opꝰ ſit nobis huiꝰ eſu ac pceptiōe cor interioris nr̄i hoīs cōfirmare. Licet iſtō qđ dicitur hodie ⁊ ad pſentē vitā poſſit intelligi. i. dū i hoc ſeculo cōmoramur. pſta nobis hūc paneꝫ. Nouimꝰ enī eū his q meruerint a te ⁊ in futuro eē pſtādū: ſꝫ rogamꝰ vt eū nobis hodie largiaris: q2 niſi eū pcipe gs i hac vita meruerit. i alia eiꝰ pticeps eē n̄ poterit.

¶ De eo ꝙ dicit dimitte nobis debita noſtra. et reliqua. Capitulum. xxij.

Dimitte nobis dbita nr̄a: ſicut ⁊ nos dimittimꝰ debitoribꝰ noſtris. O ineffabilis dei clemētia: que nō ſolū nobis orationis tradidit formā ⁊ acceptabilē ſibi in nobis morū noſtrorū inſtituit diſciplinā. ac p neceſſitatem tradite formule qua ſe pcepit a nobis ſemp orari. ire parit ⁊ triſtitie euellit radices: ſꝫ etiā occaſionē rogātibꝰ tribuit. eiſqꝫ reſerat viā qua clemēs ac piuꝫ hbent erga ſe dei iudiciū pmulgari vel pdire. ⁊ quodam mō ptātem tribuit qua iudicis nr̄i poſſimus ſniam tempare. ad veniaꝫ delictorꝫ noſtroꝝ exēplo eum noſtre remiſſiōis coartantes. dūꝫ dicimus ei. Et dimitte nobis ſicut ⁊ nos dimittimꝰ. Itaqꝫ securꝰ huius oratiōis fiducia de ſuis admiſſis veniaꝫ poſtulabit: qſqs remiſſus erga ſuos dūtaxat nō erga domini ſui extiterit debitores. Solemꝰ nōnulli quod eſt deteriꝰ erga illa qdem que admittunt̄ ad iniuriā dei q̄uis magnoꝝ ſint criminū placidos nos ⁊ clementiſſimos exhibere: erga noſtraꝝ vero vel paruiſſimarū offenſionū debita exactores imites atqꝫ inexorabiles inueniri. Quiſqs igit̄ in ſe delinquēti fratri nō ex corde dimiſerit: nō indulgētiā ſed cōdēnatione depcatiōe hac ſibimet ipetrabit. ſuaqꝫ pfeſſiōe ſemetipm poſcet dirīꝰ iudicari, dicēs. Remitte mihi ſicut ⁊ ego remiſi. Qđ cū illi ſm ſuā petitiōeꝫ fuerit repēſatū. qđ aliō ſubſequet̄ ꝙ vt exēplo ſuo iplacabili ira ⁊ irremiſſa ſnia puniat̄. Ideoqꝫ ſi clementer volumꝰ iudicari: nos quoqꝫ erga illos q i nos delinq̄rūt oportꝫ eē clementes. Tm̄. n. remittet̄ nobis ꝙ tuꝫ nos remiſerimꝰ eis q nobis quacūqꝫ malignitate nocuerūt. Qđ formidātes nōnulli cū i eccl'ia hec orō ab vniuerſa plebe pcinit̄. hūc locū taciti pretermittūt: ne. ſ. ſemetipos obligare potiꝰ ꝙ excuſar̄ ſua pfeſſiōe videant̄: nō itelligētes ꝙ fruſtra cauillationes has iudici oim p̄tendere moliant̄. q quēadmodū iudicaturꝰ ſit ſupplicibꝰ ſuis voluit dmōſtrare. Dū n. erga nos nō vult imitē atqꝫ iexorabilis iueniri: formā ſui iudicij deſignauit vt quēadmodū nos ab illo iudicari cupimꝰ. ita nr̄os fratres ſi qđ i nobis deliquerint iudicemus: q2 iudicium ſine miſcordia ſi et ei qui nō fecerit miſericordiam.

¶ De eo ꝙ dic̄ ⁊ ne nos iducas i tēptatōeꝫ. c. xxiij.

Einde ſeqt̄. Et ne nos iducas i tēptationē. De quo nō mima naſcit̄ q̄ſtio. Si enīꝫ oramꝰ ne pmittamur tēptari: vñ erit in nobis vtus pſtātie pprobāda. ſm illā ſniaꝫ. Ois vir q nō eſt tēptatꝰ nō ē pbatꝰ. Nō ergo hoc ſonat. ne iducat nos i tēptationē: qſi non pmittat nos aliqñ tēptari. ſꝫ ne pmittat i tēptatōe poſitos ſupari. Tēmptatꝰ ē. n. iob: ſꝫ nō ē ductꝰ i tēptatiōeꝫ. Nō. n. dedit iſipiētiā dō. nec ad illā ad quaꝫ trahebat̄ tēptatoris volūtatē. ore ipio blaſphemꝰ itrauit. Tēptatꝰ ē abra

2009 Ministerio de Cultura

ani:tēptatꝰ ē ioſeph.ſ; neuter illoꝝ īductꝰ ē ī tēptati
onē:qꝛ nullꝰ eoꝝ ꝯſenſū p̄buit tēptatori. Deniqȝ ſe
quif. Sȝ libera nos a malo.i.ne ꝑmittas nos a dia
bolo tēptari ſupra id qđ poſſumꝰ.ſed fac cū tempta
tiōe exitū vt ſuſtinere poſſimus.

¶ De eo ꝙ nō debeāt alia poſtulari ꝗ̄ hec tm̄ que
oratiōis dominice modulo cōtinentur. Cap.xxiiij.

Idet̄ ergo qualis nobis ab ipo q ꝑ illā ex
v oxādus eſt iudice oratōis ſit modulꝰ ⁊ for
ma ꝓpoſita:in qua nulla diuitiaꝝ petitio:
nulla memoria dignitatū:nulla potentatꝰ ac fortitu
dis poſtulatio:nulla corporee ſanitat̄ ſeu tēporalis
vite mētio cōtinef. Nihil.n.caducū vult a ſe nihil vi
le nihil tpale eternitatū cōditor iploꝛari. Itaqȝ ma
gnificētie eiꝰ ac munificētie maximā irrogabit iniu
riā.qſqs his ſempiternis petitiōibꝰ p̄termiſſis trāſi
toriū aliqd ⁊ caducū ab eo maluerit poſtulare: offē
ſam potiꝰ ꝗ̄ ꝓpitiatiōem iudicis ſui vilitate oratio
nis incurret.

¶ De qualitate ſublimioris oratiōis. Ca.xxv.

Ec igitur oꝛō licet omnē videaf ꝑfectiōis
b plenitudinē cōtinere.vtpote que ipſiꝰ dn̄i
auctoritate vel initiata ſit vel ſtatuta:pro
uehit tamē domeſticos ſuos ad illū p̄celſiorē quem
ſuperiꝰ cōmemorauimꝰ ſtatū:eoſqȝ ad illā igneam
ac ꝑpaucis cognitā vel expertā imo vt ꝓpriꝰ dixe
rim ineffabilē oꝛonē gradu eminētiore ꝑducit.que
omnē trāſcendens humanū ſenſū.nullo nō dicā ſo
no vocis nec lingue motu nec vlla verboꝝ ꝓnunci
atione diſtinguif:ſed quā mens infuſiōe celeſtis il
lius luminis illuſtrata.nō humanis atqȝ anguſt̄ de
ſignat eloqīs.ſed cōglobatis ſenſibꝰ velut de fonte
quodā copioſiſſimo effundit vbertim.atqȝ ineffabi
liter eructat ad dominū.tāta promēs in illo breuiſ
ſimo tēporis puncto.quāta nec eloq facile. nec mēs
percurrere in ſemetipſā reuerſa p̄ualeat. Quē ſta
tum dominꝰ quoqȝ inter illarū ſupplicationum for
mulas.quas vel ſolꝰ in mōte ſedēs vel tacite fudiſſe
deſcribitur.ſimiliter figurauit:cū in oratiōis ago
nia cōſtitutus etiā guttas ſanguinis inimitabili in
tentiōis ꝓfudit exemplo.

¶ De diuerſis cōpunctionū cauſis. Ca.xxvi.

Uis vo poſſit diuerſitates ⁊ cauſas ipas
q atqȝ origines cōpunctionū quātalibet ex
ꝑientia preditꝰ ſufficiēter exponere: qbus
inflammata mēs atqȝ ſuccēſa ad oratiōes puras ac
feruētiſſimas incitaf. Quaꝝ pauca quātū potueri
mus ad pr̄s ꝑ illūinationē dn̄i reminiſci exēpli grā
ꝓponemꝰ. Nōnūꝗ̄ eteni pſalmi cuiuſcunqȝ v̄ſiculꝰ
occaſiōem oꝛonis ignite decātātibꝰ nobis p̄buit:iter
dū canora fraterne vocis modulatio ad intētā ſup
plicationē ſtupētiū animos excitauit. Nouimꝰ quo
qȝ diſtinctionē grauitatēqȝ pſallent̄.etiā aſtātibꝰ plu
rimū cōtuliſſe feruoris:nec non exhortatio viri ꝑfe
cti ⁊ collatio ſpiritalis frequēter ad vberrimas pre
ces iacentiū erexit effectū. Scimꝰ ēt fratris ſeu cari
cuiuſlibet interitu nō minꝰ nos ad plenā cōpūctio
nē fuiſſe raptatos. Recordatio quoqȝ tēporis ac ne
gligētie nr̄e nōnūꝗ̄ nobis ſalutarē ſpūs inuexit ar
dorē. Atqȝ in hūc modū nulli dubiū eſt occaſiones
innumeras nō deeſſe qbꝰ ꝑ dei gratiā tepor ac ſōno
lentia noſtrarum mentium valeat excitari.

¶ De varijs cōpunctionū qualitatibꝰ. Ca.xxvij.

Uemadmodū vero vel qbus modis iſte
q ipe cōpunctiōes de intimis anime cōclaui
bus ꝓferanf.nō minoris difficultat̄ eſt in
dagare. Frequēter enī per ineffabile gaudiū ⁊ ala
critatē ſpiritꝰ ſaluberrime cōpunctiōis fructꝰ emer
git:ita vt etiā in clamores quoſdā intolerabilis gau
dij imenſitate ꝓrūpat.⁊ cellā vicini iocūditas cor
dis ⁊ exultatiōis penetret magnitudo. Nōnūꝗ̄ ve
ro tāto ſilētio mens intra ſecretū ꝓfunde taciturni
tat̄ abſcōdif vt omnē penitꝰ ſonū vocis ſtupor ſubi
te illuminatiōis includat:oēſqȝ ſenſus attonitꝰ ſpūs
vel cōtineat intrīſecꝰ vel emittat.ac deſideria ſua ge
mitibꝰ inenarrabilibꝰ effundat ad deū. Interdū ve
ro tāta cōpūctiōis abūdātia ac dolore ſupplef vt ali
as eā digerere niſi lachrymaꝝ euaporatiōe n̄ poſſit.

¶ Interrogatio de eo ꝙ nō ſit in noſtra ptāte ꝓfu
ſio lachrymarum. Cap.xxviij.

Ermanꝰ. Hūc qdē cōpūctiōis affectū ex
g pte aliqua mea quoqȝ exiguitas n̄ ignorat
Freqn̄t.n.recordatiōe delictoꝝ meorum
oborit̄ lachrymis.ita ſū hoc ieffabili vt p̄fatꝰ es gau
dio.viſitāte dn̄o vegetatꝰ:vt deſpare me illoꝝ veni
am nō debere.letitie ipiꝰ magnitudo dictaret. Quo
ſtatu nihil reor eē ſublimiꝰ:ſi reparatio eiꝰ nr̄o ſubiace
ret arbitrio. Nā ī nūqȝ cupiēs ad ſimilē me lachry
maꝝ cōpūctiōē tot̄ viribꝰ excitare oēſqȝ errores me
os atqȝ peccata an̄ oculos ſtatuēs vbertatē illā fletu
um reuocare nō poſſū:⁊ ita oculi mei ī modū cuiuſ
dā duriſſime ſilicis p̄durāf. vt nulla ꝓrſꝰ ex eis hūo
ris gutta diſtillet:⁊ tō quātū mihi ī illa lachrymarū
ꝓfuſiōe ꝯgaudeo.tm̄ doleo ꝙ illā cū voluero recu
ꝑare nō valeā. ¶ Reſpōſio de diuerſitate cōpū
ctionū que ꝑ lachrymas digeruntur. Ca.xxix.

Saac. Nō ōis lachrymaꝝ ꝓfuſio vno af
l fectu vel v̄tute depromif. Aliť.n.ille ema
nat fletꝰ q peccatoꝝ ſpina cor nr̄m cōpun
gēte ꝓferf.de quo dr̄. Laboraui ī gemitu meo laua
bo ꝑ ſingulas nocteſ lectū meū.lachrymis meiſ ſtra
tū meū rigabo. Et iteꝝ. Deduc q̄ſi torrentē lachry
mas ꝑ diem ⁊ ꝑ noctē:⁊ nō des requiē tibi:neqȝ ta
ceat pupilla oculi tui. Aliter qui de cōtēplatōe eter
noꝝ bonoꝝ.⁊ deſiderio illius future claritat̄ exori
tur.ꝓ qua etiā vberiores lachrymaꝝ fontes d̄ itole
rātia gaudij ⁊ alacritat̄ imenſitate ꝓrūpūt.dū ſitit
aīa nr̄a ad deū fontē viuū dicēs. Qn̄ veniā ⁊ appa
rebo an̄ cōſpectū dī. Fuerūt mihi lachryme mee pa
nes die ac nocte:cū eiulatu quotidie ⁊ lamētatōe ꝓ
clamās.heu mihi qm̄ icolatꝰ meꝰ ꝓlōgatꝰ ē:⁊ mltū ī
cola fuit aīa mea. Aliť ꝓfluūt lachryme q̄ abſqȝ vlla
qdē taliū criminū cōſcia.ſȝ tm̄ d̄ metu gehēne ⁊ hor
ribilis illiꝰ iudicij recordatiōe ꝓcedūt.cuiꝰ terrore

2009 Ministerio de Cultura

propheta perculſus orat ad deuz.nō intres īquiēs
ī iudicio cū ſeruo tuo:q2 nō iuſtificabit ī ɔſpectu tuo
omīs viuens. Eſt etiam aliud lachrymarum ge-
nus:quod non pro ſua conſciētia ſed pro aliena du
ricia peccatiſq3 generatur.quo ſamuel ſaulem. quo
illam quoq3 hieruſalez vel in preteritis hieremias
vel in euangelio dominus fleuiſſe deſcribitur ita di
cens. Quis dabit capiti meo aquam.⁊ oculis meis
fontem lachrymarum.⁊ plorabo in die ⁊ in nocte i-
terfectos filie populi mei. Uel certe quales ille ſunt
lachryme de quibus in pſalmo centeſimoprimo ca-
nitur. Quia cinerem ſicut panez manducaui.⁊ po.
me.cū fletu miſcebā. Quas certuz ē nō illo affectu
ꝓmi quo in ſexto pſalmo ex ꝑſona penitentis emer
gūt:ſed ꝓ anxietatib⁹ vite hui⁹ atq3 anguſtijs ⁊ erū-
nis.quibus iuſti in hoc mūdo poſiti deprimuntur.
Nō etiā pſalmi ipſius nō ſoluz textus ſed etiā titu
lus euident oſtēdit.qui ex ꝑſona pauperis illius de
quo in euangelio dicit Beati paupes ſpū.qm ipſo
rū eſt regnuz celorū:ita deſcrib f. Oratio pauperis
cū anxiatus fuerit ⁊ corā deo effuderit precē ſuam.
Ab his ergo lachrymis multuz diſtāt ille q̄ obdura
to corde de ſiccis oculis exprimūt:quas ſcilicet nō
penitus infructuoſas eſſe credamus. Bono eniz ꝓ
poſito earuz attēptatur emiſſio.ab his preſertiz qui
necdum vel ad ſcientiam peruenere perfectam. vel
priſtinorum ſeu preſentium viciozuz potuerunt ad
purum labe mundari.

¶ De eo q elici nō debeant lachryme quando nō
ſpontanee proferuntur. Ca. xxx.

Ab his tamē qui in affectuz iaz trāſiere vir
a tutum nequaq3 debet hoc modo extorque
ri profuſio lachrymaruz.nec exterioris ho
minis magnopere affectandi ſunt fletus:qui etiam
ſi fuerint vtcunq3 producti. nunq3 pertingere ad il
lam ſpontanearum lachrymaruz poterunt vberta-
tem. Magis eniz ſupplicantis animuz ſuis cona-
tibus diſtrahentes humiliabūt atq3 ad ima demer
gent ⁊ ab illa celeſti ſublimitate deponent.in qua at
tonita mens orantis indeclinabiliter debet eſſe de-
fixa.eamq3 compellent precum ſuarum intentiōe la
xata erga ſteriles ⁊ coacticias lachrymarum guttu
las egrotare.

¶ Sētētia abbat antōij ſup oꝛonis ſtatu. ca. xxxi.

Et vt oratōis vere ꝑcipiatis affectū.nō meā
e vobis ſ3 beati antonij ſniaz ꝓferā. Quem
ita nōnūq3 in orone nouim⁹ ꝑſtitiſſe.vt eo-
dē i exceſſu mētis frequēter orāte.cū ſolis ort⁹ cepiſ
ſet iſundi:audirem⁹ eū i feruore ſpūs ꝓclamātem.
Quid me ipedis ſol. q ad hoc iā oriris.vt me ab h⁹
veri luminis abſtrahas claritate. Cui⁹ etiā hec quo
q3 ē ſup oꝛonis fine celeſtis ⁊ pluſq3 hūana ſētentia.
Nō ē ingt ꝑfecta oꝛo in qua ſe mōach⁹ vel hoc ipm
qd orat intelligit. Et vt nos quoq3 ſ3 mēſurā tenui
tatis nr̄e huic admirāde ſētētie ſupadijcere aliquid
audeamus:orationis que exauditur a dn̄o ingītuz
experti ſumus indicia proferemus.

¶ De exauditionis indicio. Ca.xxxij.

Uz orātes nos nulla īterpellauerit heſita-
c tio.⁊ fiduciā petitōis nr̄e quadā deſpatione
deiecerit.ſ3 obtinuiſſe nos hora ipſa oꝛonis
effuſiōe qd poſcim⁹ ſēſerim⁹.nō ambigam⁹ pces nō
ſtras ad deū efficacit penetraſſe. Tm̄.n.qs exaudi-
ri atq3 obtinere merebit.quātū vel iſpici ſe a deo vel
deū crediderit poſſe ꝑſtare. Irretractabilis nanq3
ē dn̄i noſtri illa ſentētia.quecūq3 orantes petitis.cre
dite quia accipietis.⁊ venient vobis.

¶ Obiectio q predicte exauditionis fiducia tan-
tum ſanctis conueniat. Ca. xxxiij.

Ermanus. Hanc exauditiōis fiduciaz ni-
g miruz de cōſcientie puritate credim⁹ ema-
nare. Ceterū nos quoz cor adhuc pecca-
torū ſpina cōpūgit.quēadmodū eaz habere poſſu-
mus nullis patrocinantibus meritis quibus exau
diēdas orones noſtras fiducialiter preſumamus.

¶ Reſponſio de diuerſis exauditionuz cauſis.
Capitulum. xxxiiij

Saac. Diuerſas exauditionuz cauſas eē
i ſm animaruz diuerſuz ac variū ſtatū euā
gelica ſiue prophetica teſtant eloqa. Ha-
bes eni in duorū cōſēſione fructū exauditiōis dn̄i-
ca voce ſignatuz.ſm illud. Si duo ex vobis cōſen-
ſerint ſup terraz:de omni re quācūq3 petierit fiet il-
lis a patre meo q in celis ē. Habes aliaz ī fidei ple-
nitudine q̄ grano ſynapis cōpatur. Si.n.iquit ha-
bueritꝭ fidē ſic granū ſynapis.diceꝭ mōti huic. trāſi
hic ⁊ trāſibit:⁊ nihil ipoſſibile erit vobis. Habes i
aſſiduitate orationū quā ꝓpter indefeſſā petitionū
perſeuerātiaz.iportunitatez ſermo dominic⁹ nomi
nauit. Amē eni dico vobis.q2 ſi nō propt amicitiaz:
vel propter iportunitatē eius ſurget ⁊ dabit ei quā
tū opus habuerit. Habes in elemoſynaruz fructu.
Include ingt elemoſinā i corde paupis.⁊ ipſa ora
bit ꝓ te in tēpore tribulatiōis. Habes in emēdatio
ne vite ⁊ operib⁹ miſericordie:ſm illud. Diſſolue
colligatiōes ipietatis:ſolue faſciculos deprimētes.
Et poſt pauca qbus ifructuoſa ieiunij ſterilitas ca
ſtigat. Tūc igt inuocabis ⁊ dn̄s exaudiet te ⁊ clama
bis ⁊ dicet. Ecce adſuz. Nōnūq3 ſane exaudiri ēt
tribulationū nimietas facit:ſm illud. Ad dn̄m cum
tribularer clamaui ⁊ exaudiuit me. Et iteruz. Ne
affligeritis aduenam:qui ſi clamauerit exaudiā eū
quia miſericors ſum. Uidetis ergo quot modis ob
tineatur exauditionis gratia: vt nullus ad imperrā
da ea que ſalutaria ſunt ⁊ eterna conſcientie ſue de
ſperatione frangatur. Ut enim miſeriaruz noſtra-
ruz cōtemplatione concedamus nos omnib⁹ illis
quas ſupra memorauimus penitus deſtitutos eſſe
vtutib⁹. ⁊ nec illaz nos habere laudabilē duorū cō
ſēſionē.nec illā fidē grano ſynapis comparaz.nec il-
la opera pietatꝭ q̄ ꝓpheta deſcribit.nū vel iportūi-
tatē q̄ oi volēti ſuppeditat hr̄e nō poſſum⁹:p quā ēt
ſolā ſi nō ꝓ amicitiaꝝ merito atq3 virtutum inter-
pellatōis aſſiduitate datuꝝ ſe dn̄s qcqd orat⁹ fuerit

2009 Ministerio de Cultura

repromittit. Et idcirco abſq; heſitatiōis iſidelita-
te precibus inſiſtendum eſt: obtenturoſq; nos ea
rum iugitate cūcta q̄ ſ3 deū popoſcerim⁹ minie du
bitādū. Hortaē.n.nos dn̄s volēs ea q̄ ſūt eterna ce
leſtiaq; p̄ſtare. vt eū iportunitate nr̄a qōammō coar
tem⁹: q iportunos nos nō mō nō deſpicit nec refu-
tat: ſ3 etiā iuitat ꝛ laudat eiſq; p̄ſtiturū ſe qcqd pſe-
uerāter ſperauerit benigniſſime pollicetᷣ dicēs. Pe
tite ꝛ accipietis q̄rite ꝛ inuenietis: pulſate ꝛ aperietᷣ
vobis. Omīs.n.q petit accipit. ꝛ q q̄rit iuenit. ꝛ pl-
ſati aperietᷣ. Et iterū. Oīa quecūq; petierit̨ i orōne
credētes accipietis: ꝛ nihil ipoſſibile erit vobis. Et
idcirco ſi cūcte nos exauditionū quas p̄dixim⁹ cāe
omnio deficiūt. ſaltē animet iportunitatis inſtātia:
que abſq; vlla vel meriti vel laboris difficultate in
cuiuſcūq; volētis ſita ē poteſtate. Pro certo aūt n̄
exaudiēdū ſe ſupplicās qſq; nō dubitet cū ſe dubita
uerit exaudiri. Hic dilucide manifeſtat q̄ ifatigabi-
liter deū debeam⁹ orare ꝛ nō deficere. Qō aūt ifati
gabiliter dn̄o ſupplicādū ſit. ēt illo bt̄i danielis do-
cemur exēplo: q̄ nō exaudit⁹ a prima die qua cepit
orare. poſt primā ꝛ viceſimā diē cōſeqtur ſue petiti
onis effectū. Unde nō debem⁹ nos quoq; a cepta
orationū noſtrarū itentione ceſſare. ſi nos exaudiri
tardius ſenſerim⁹. ne forte aut exauditionis gr̄a di-
ſpēſatōe dn̄i vtiliter differatᷣ: aut angelus diuinū ad
nos beneficiū delaturus a facie omnipotētis egreſ
ſus reſiſtēte diabolo remoretᷣ: quē certū ē trāſmiſſu3
muneris deſideriū igerere nō poſſe. ſi nos a ꝓpoſi-
te petitiōis itētiōe ceſſaſſe reppererit. Qō ēt ſupra-
dicto ꝓphete ꝓculdubio accidere potuiſſet. niſi vir
tute icōpabili i p̄mū atq; viceſimū diē orationū ſua
rū pſeuerātiā ꝓtelaſſet. Ab huius igitᷣ fidei cōfidē-
tia nulla penit⁹ deſpatiōe frāgamur. cū oratione no
ſtrā nos obtinuiſſe mīme ſēſerim⁹: nec heſitem⁹ ſup
dn̄i ſpōſiōe dicētis. Oīa quecūq; petieritis i orōne
credētes accipietis. Rectratare nāq; nos ꝯuenit il-
lā beati iohis euāgeliſte ſētētiā: qua ambiguitas h⁹
q̄ſtiōis euidēter abſoluitᷣ. Hec ē inqt fiducia quā ha
bem⁹ ad deū: q2 qcqd petierim⁹ ſm̄ volūtatē ei⁹ au
dit nos. Ergo ſup his tm̄ plenā nos ꝛ idubitabile3
iuſſit exauditōis habere fiduciā: q̄ n̄ nr̄is cōmodis
nec ſolacijs tēporalib⁹. ſ3 dn̄i ꝯgruūt volūtati. Qō
ēt in orōne dn̄ica admiſcere p̄cipimur dicētes. Fiat
volūtas tua. ſ. n̄ nr̄a. Si.n. ꝛ illud apl̄i recordemur.
qm̄ qd orem⁹ ſ3 qō oportet neſcim⁹: itelligim⁹ nos
nōnūq̄ ſaluti nr̄e cōtraria poſtulare. ꝛ cōmodiſſi-
me nobis ab eo q vtilitates nr̄as recti⁹ q̄ nos ac ve
raci⁹ ituetᷣ. ea q̄ poſcim⁹ denegari. Qō illi quoq; ma
giſtro gētiū accidiſſe nō dubiū ē. cū oraret auferri a
ſe angelū ſathane q vtiliter ad colaphizādū eu3 ap
poſit⁹ fuerat dn̄i volūtate. dicēs. Propt qō ter do
minū rogaui vt diſcederet a me: ꝛ dixit mihi. Suf-
ficit tibi gr̄a mea. Nā virt⁹ i ifirmitate pficitᷣ. Quē ſē
ſū ēt dn̄s orās ex pſona hoīs aſſūpti: vt formā quo-
q; orādi nobis quēadmodū ꝛ cetera ſuo p̄beret exē
plo. ita cū oraret expſſit. Pr̄ ſi poſſibile ē trāſeat a
me calix iſte: verūtn̄ n̄ ſicᷣ ego volo ſ3 ſicut tu: cū vti-
q; ei⁹ a pr̄is volūtate nō diſcreparet volūtas. Ue-
nerat ei ſaluare qō pierat. ꝛ dare aīa3 ſuā redēptio-
nē ꝓ mult̨: de q̄ ipſe dicit. Nemo tollit aīa3 mea3 a
me: ſ3 ego pono eā a meipo. Poteſtatē habeo po-
nēdi eā: ꝛ poteſtatē habeo iterū ſumēdi eā. Ex cui⁹
pſona ſup vnitate volūtat̨ ſue quā cū pr̄e iugitᷣ poſ-
ſidebat: p beatū quoq; dauid i pſalmo triceſimo ita
cātatᷣ. Ut facerē volūtatē tuā de⁹ meus volui. Na3
ꝛ ſic de pr̄e legim⁹. Sic.n. de⁹ dilexit mūdū vt vnige
nitū filiū ſuū daret: ꝛ de filio nihilomin⁹ iuenim⁹. q
dedit ſemetipſū ꝓ peccat̨ nr̄is. Et quēadmodū de
illo refertᷣ. q ēt ꝓprio filio ſuo nō pepcit ſ3 ꝓ nobis
oīb⁹ tradidit eū: ita de iſto narratᷣ. oblat⁹ ē q2 ipe vo
luit. Et ita pr̄is ꝛ filij voluntas vna p oīa deſignatᷣ:
vt ēt i ipſo reſurrectōis dn̄ice ſacro opatio nō diſſo-
na fuiſſe doceatᷣ. Nā ſicᷣ reſurrectionē corporis eius
patrē opatū btūs apl̄s predicat dicēs. Et deū prē3
q ſuſcitauit eū a mortuis: ita filius ſuſcitaturū ſe tē-
plū ſui corporis ꝓteſtatᷣ. Soluite iquiēs tēplū hoc:
ꝛ ego in trib⁹ dieb⁹ ſuſcitabo illud. Et idcirco his q̄
p̄dixim⁹ exēplis dn̄icis eruditi. cūctas obſecratōes
nr̄as ſimul nos quoq; debem⁹ orōne concludere. ꝛ
hāc vocē cūctis petitōib⁹ nr̄is ſēper adiūgere. Ue-
rūtamē n̄ ſicᷣ ego volo ſ3 ſicᷣ tu. Satiſ vo cōſtat illū tri
ne curuatōis numerū q ſolet i ꝯgregatōe fratrū ad
cōcludēdā ſynaxi celebrari: eū q inēto animo n̄ ſup
plicat obſeruare nō poſſe.

De oratiōe intra cubiculu3 ꝛ clauſo oſtio dese-
renda. Ca. xxxv.

a Nte oīa ſane illud euāgelicū p̄ceptū diligē
ti⁹ obſuādū ē. vt i trātes icubiculū nr̄3 clau
ſo oſtio noſtro orem⁹ patrē noſtrū. qō a no
bis ita iplebitur. Intra noſtrū cubiculū ſupplicam⁹
cū ab omiu3 cogitationū ſiue ſolicitudinū ſtrepitu
cor noſtrū penit⁹ amouētes: ſecreto qōammō ac fa-
miliarit p̄ces nr̄as dn̄o reſeram⁹. Clauſo oramus
oſtio. cū ſtrict̨ labijs oīq; ſilētio ſupplicam⁹: nō vo-
cū ſ3 cordiū ſcrutatori. In abſcōdito oram⁹ qn̄ cor
de tm̄ ꝛ itēta mēte petitōes nr̄as ſoli pādimus deo:
ita vt ne ipe qdē aduerſe valeāt ptātes gen⁹ nr̄e pe-
titōis agnoſcere. Propt qō cū ſūmo ē orādū ſilen
tio: nō ſolū ne fr̄es aſtātes noſtris ſuſurrijs vel cla-
morib⁹ auocem⁹. ꝛ orātiū ſēſus obſtrepam⁹: ſed vt
ipos quoq; inimicos noſtros q orātibus nobis ma
xime inſidiantᷣ lateat noſtre petitionis itētio. Ita
eni3 preceptum illud implebim⁹. ab ea que dormit
in ſinu tuo cuſtodi clauſtra oris tui.

De vtilitate breuis ꝛ tacite orōnis. Ca. xxxvi.

B qō frequēter quidē ſc3 breuiter eſt orā
o du3: ne imorātibus nobis locum vel tem
p⁹ iſerere aliquid noſtro cordi inſidiator
poſſit inimicus. Iſtud nanq; eſt ſacrificiu3 verum:
quia ſacrificium deo ſpiritus contritus: hec ſaluta
ris oblatio: iſta ſunt pura libamina: iſtud ſacrifi-
ciu3 iuſtitie: iſtud ſacrificium laudis: he ſunt vere
ac pingues hoſtie: iſta ſunt holocauſtomata medul-

2009 Ministerio de Cultura

lata:que cōtritis ⁊ hūiliatis cordibꝰ offerūt̃:quez hac q̄ diximꝰ diſciplina ⁊ itentōe ſpūs exhibētes.efficaci poterimꝰ v̄tute cātare. Dirigat̃ oro mea ſic i cōſu i ɔſpectu tuo. Eleuatio māuū meaꝝ ſacrificiū veſptinū. Qd̄ ēt nos oportūa cōmonet deuotiōe ꝑſoluere hore ipſiꝰ ac nocti aduētꝰ:de quo q̄dē lȝ ꝓ tenuitat̄ nr̄e mēſura mlta ꝓlata videat̃.diuq̄ ſit ꝓtracta collatō ꝓ ſublimitate tn̄ ac difficultate mãe paucis admodū credimꝰ diſputatū. His ſci Iſaac ſmonibꝰ ſtupeſci potiꝰ q̄ repleti.veſptia ſynaxi celebrata ſopore paululū mēbra laxauimꝰ:ꝑmoq̄ diluculo ſub placito plēior̄ tractatꝰ iteꝝ reuerſi.ad nr̄a diſceſſimꝰ:tā ᵭ pceptoꝝ acqſitōe q̄ ᵭ ꝓmiſſoꝝ ſacietate gaudētes. Excellētiā ſiq̄dē oronis nob tm̄mō ꝑmōſtratā ordinē vo atq3 v̄tutē q̄ ēt ppetuitas eius vel acquirenda eſt vel tenenda.necdū nos integre percepiſſe illius diſputationibus ſenſeramus.

¶ Explicit collatio pria abbatis Iſaac de orone.

¶ Incipit collatio ſcda abbat̄ Iſaac ᵭ orone.que in ordine libri eſt decima. Ca.i.

Inter h̄ anachoretaruz iſtituta ſublimia.q̄ vtcūq̄ donāte dō lȝ ipito digeſta ſūt ſtilo.q̄dā nos iterſerere atq3 ɔtexer̃.qd̄ velut pſchro corpi neuū q̄ndā videat̃ appōere narratōis ipſiꝰ ordo cōpellit:q̄q̄ nō dubitemꝰ ex h̄ ipo nō minimā iſtructionē ſup oipotētis dei q̄ i geneſi legit̃ imagie q̄buſq̄ ſimplicioribꝰ ɔferēdā.pſerti cū tātl dogmat̄ cā vertatur.vt error ſeu ignoratio eius ſine ingenti blaſphemia.⁊ catholice fidei detrimēto eē n̄ poſſit.

¶ De conſuetudine que ſuper ſignificatiōe paſce intra egypti prouinciam retentatur. Ca.ij.

Intra egypti regionē mos iſte antiq̄ traditiōe ſuat̃.vt pacto epiphaniorū die: quē ꝓuicie illiꝰ ſacerdotes vel dn̄ici baptiſmi.vl' ſȝ carnē natiuitat̄ eē deſiniūt.⁊ idcirco vtriuſq̄ ſacri ſolēnitatē nō bifarie vt i occiduis ꝓuicijs.ſȝ ſub vna diei huiꝰ feſtiuitate ɔcelebrāt.epl'e pōtificis alexādrini ꝑ vniuerſas dirigāt̃ egypti eccl'ias:qbꝰ ⁊ initiū q̄dragēſime ⁊ dies paſce n̄ ſolū ꝑ ciuitates oēs ſȝ ēt ꝑ vniuerſa mōaſteria deſignēt̃. Scōm hūc igit̃ morē pꝰ dies admodū paucos q̄ ſupior cū abbate Iſaac fuerat agitata collatio theophili p̄dicti vrb̄ epi ſolēnes epl'e cōmearūt:qbꝰ cū denūciatiōe paſchali ɔ̄ ineptā quoq̄ ātropomorphitarū hereſiȝ lōga diſputatōe diſſeruit.eāq̄ copioſo ſmōe ᵭſtruxit. Qd̄ tāta ē amaritudie ab vniuerſo ꝑpemodū genere mōachoꝝ q ꝑ totā ꝓuiciā egypti morabāt̃ ꝓ ſimplicitat̄ errore ſuſceptū.vt ecōtrario mēoratū pōtificē velut hereſi grauiſſima ᵭprauatū.ps maxia ſenioꝝ ab vniuerſo fraternitat̄ corpore ᵭcerneret deteſtādū:qd̄.ſ.īpugnare ſcripture ſācte ſnīaȝ videret̃ negās oipotētē deū hūane figure cōpoſitiōe formatū.cū ad eiꝰ imaginē creatū adā ſcriptura māifeſtiſſime teſtaret̃. Deniq̄ ⁊ ab his q erāt i heremo ſcythi cōmorātes.q̄ ꝑfectiōe ac ſcīa oībꝰ q erāt i egypti mōaſterijs ꝑminebāt:ita ē h̄ epl'a refutata. vt ꝑter abbatē paphnutiū nr̄e cōgregatiōis pſbyteruȝ nullus eā ceteroꝝ pſbyteroꝝ q i eadē heremo alijs tribus eccleſijs p̄ſidebant.nec legi quidē ac recitari in ſuis conuentibus prorſus admitterent.

¶ De abbate ſerapione ⁊ antropomorphitarum hereſi quā ſimplicitatis errore contraxit. Ca.iii.

Inter hos.ꝙ q h̄ detinebāt̃ errore fuit antiqſſime diſtrictiōis atq3 i actuali diſciplina ꝑ oīa ɔſūmatꝰ noie ſerapiō:cuiꝰ ipitia ſup p̄dicti dogmat̄ opiniōe tn̄ ꝑiudicabat cūcti verā tenētibꝰ fidē.q̄tū ipſe vel vite merito vel antiq̄tate tēpor̄ oēs fere mōachos āteibat. Cūq̄ hic ſci pſbyteri paphnutij mult̄ adhortatōibꝰ ad tramitē recte fidei n̄ poſſet adduci.eo q̄ nouella ei h̄ pſuaſio nec ab āterioribꝰ aliq̄n ɔpta vel tradita videret̃:accidit vt q̄dā diaconꝰ ſūme ſcie vir noie photīnꝰ ᵭſiderio vidēdi fres q i heremo eadē cōmanebāt ᵭ capadocie ptibꝰ aduēiret. Quē btūs paphnutiꝰ ſūma gratulatiōe ſuſcipiēs.ad ɔfirmationē fidei q̄ fuerat p̄dicti pōtific̄ lr̄is cōphēſa ꝓducēs i mediū:corā cūctī fribꝰ ſciſcitat̃.queadmodū illd̄ qd̄ i geneſi oī faciamꝰ hoiez ad imaginē ⁊ ſiītudinē nr̄aȝ.catholice totiꝰ orīet̄ iterpraret̃ eccl'ie. Cūq̄ ille n̄ ſȝ hūilē lr̄e ſonū ſȝ ſpiritalit̄ imaginē ᵭi ac ſiītudinē tradi ab vniuerſis eccleſiaꝝ pncipibꝰ explanaret. idq̄ copioſo ſmone ac pl'imis ſcripturarū teſtimōijs approbaret.nec poſſe i illā imēſaȝ ⁊ icōphēſibilē atq̄ iuiſibilē maieſtatē aliq̄d hmōi cader̄ qd̄ hūana cōpoſitiōe valeat ac ſiītudie circūſcribi:q̄ppe q̄ icorporea ⁊ icōpoſita ſimplexq̄ nā ſit.q̄q̄ ſic ocul' ᵭphēdi ita mēte n̄ valeat eſtiari:tādē ſenex mult̄ ac validiſſimis doctiſſimi viri aſſertōibꝰ motꝰ.ad fidē catholice traditionis attractꝰ eſt. Cūq̄ ſup hoc eiꝰ aſſenſu.iſinita vel abbatē paphnutiū vel nos oēs leticia repleuiſſet:q̄ ſcȝ virū tāte āiq̄tat̄ tātiſq̄ v̄tutibꝰ ɔſūmatū.impitia ſola ⁊ ſimplicitate ruſticitat̄ errātē.neq̄q̄ vſq̄ ad finē deuiare dn̄s a tramite recte fidei permiſiſſet.⁊ ꝓ gratiarū actiōe ſurgētes p̄ces dn̄o pariter fūderemꝰ:ita ē i oratiōe ſenex mēte ɔfuſus.eo q̄ illaȝ antropomorphon imaginē deitatis quā ꝓponere ſibi in orone ɔſueuerat aboleri de ſuo corde ſētiret.vt in amariſſimos fletus crebroſq̄ ſingultus repēte ꝓrūpēs i terraq̄ ꝓſtratus cū eiulatu validiſſimo ꝓclamaret. Heu me miſerū tulerunt a me deū meuȝ ⁊ quē nūc teneā nō habeo:vel quē adorē aut iterpellē iā neſcio. Sup qua re valde ꝑmoti necnō etiā p̄terite collatiōis v̄tute adhuc in nr̄is cordibus inſidēte:ad abbatē iſaac rediuimus quē cōminus intuentes his ſmonibꝰ adorſi ſumus.

¶ De reditu noſtro ad abbatē iſaac ⁊ inq̄ſitiōe erroris quē ſenex predictus incurrit. Ca.iiij.

Licet nos etiam citra eius rei que nuper oborta ē nouitatē.preterite collationis q̄ ſup orationis ſtatu digeſta eſt.deſideriuȝ recurrere ad tuam beatitudinē poſtpoſitis omni

2009 Ministerio de Cultura

bus imitaret: adiecit tn̄ aliqd huic cupiditati ēt ab-
batis serapiōis tā grauis error neq̄ssimor̄ vt arbi-
tramur demonū calliditate ꝯcept⁹. Nō ei parua de
speratiōe deijcimur: cōsiderātes eū labores tantos
quos p qnquagīta ānos ī hac herēo laudabilit exe-
git. ignorātie hui⁹ vicio nō solū penit⁹ pdidisse. s; ēt
ppetue morti icurrisse discrimē. Uñ ergo vel cur ei
hic tā grauis error irrepserit. ꝑmū ꝯsideram⁹ agno
scere: deinde q̄sum⁹ edoceri queadmodū ad illā orō
nis q̄litatē de qua pdē nō solū copiose sed ēt magni
fice disputasti puenire possim⁹. In hoc eni ꝑfecit in
nobis admirabil' illa collatio vt stuporē nimō mē-
tis incuteret. nō queadmodū eaꝫ pficere vel appre
hendere valeremus ostenderet.

¶ Responsio de origine hereseos superius cōpre-
hense. Ca. v.

I Saac. Nō ē mirādū hoīnē simplicissimū;
⁊ de substātia ac natura diuinitatꝫ nūq̄ pe-
nit⁹ eruditū. rusticitatꝫ vicio ⁊ ꝯsuetudīe er
roris antiq̄ vsq nunc detineri vel decipi potuisse. ⁊
vt veri⁹ dicā in errore pristio pdurare: q nō recēti si
cut putatꝫ demonū illusiōe. sed ignorātia pstine gē
tilitatꝫ infert. d̄ sm cōsuetudinē erroris illi⁹ quo d̄
mones hoīꝫ figura cōpositos excolebāt nūc quoq̄
illā incōprehēsibilē atq ineffabilē veri numinis ma
iestatē sub circūscriptione alicui⁹ imaginatiōis exi-
stimēt adorādā. nihil se tenere vel habere credētes.
si ꝓpositā nō habuerit imaginē quādā quā ī suppli
catione positi iugit' iterpellet. eāq circūferāt mente
ac pre oculis teneāt semp affixā. Sup quo⁊ hoc er
rore cōpetēt dirigit' illa sētētia. Et mutauerūt glo-
riā incorruptibilis dei ī similitudinē imaginis hoīs
corruptibilis. Hieremias quoqꝫ Popul⁹ igt me⁹
mutauit gliāꝫ suā in idolū. Qui error licꝫ origine
hac quā dixim⁹ quorūdā sēsib⁹ sit inolit⁹: nihilomi-
nus tn̄ i illor̄ quoqꝫ animis q nūq̄ gētili supstitiōe
polluti sūnt. sub colore testimōij hui⁹ quo dicit' Fa
ciam⁹ hoīeꝫ ad imaginē ⁊ similitudinē nr̄am. ipsi
tia seu rusticitate faciēte cōtract⁹ est: ita vt etiā here
sis que dicit' antropomorphitarū sub occasiōe dete
stāde huius iterpretatiōis emerserit. q̄ imēsaꝫ illaꝫ
ac simplicē diuinitatis substātiā liniamētis nostris
⁊ humana figuratiōe cōpositā ptinaci puersitate cō
tēdit: quā tn̄ si quis fuerit catholicis dogmatib⁹ isti
tutus vt gētilē blasphemiā detestabit': ⁊ ita ad illaꝫ
orōnis purissimā pueniet qualitatē. q̄ nō solū nulla
diuinitatꝫ effigiē nec liniamēta corporea qd dictu quo
qꝫ nefas ē in sua supplicatōe miscebit. sed nec vllaꝫ
qdē in se memoriā dicti cuiusquā vel facti speciē seu
formā cuiuslibet characteris admittet.

¶ Quibus ex causis vnicuiqꝫ nostrū aut humilis
christus iesus aut glorificatus appareat. Ca. vj.

S Ecūdū mēsurā nāqꝫ puritatꝫ sue sic supiore
collatiōe pfatus sū vnaqueqꝫ mēs ī orōne
sua vel erigit' vel formāt': tātū sc; a terrena
rū ac materialiū rerū cōtēplatiōe discedēs quātū
eā stat⁹ sue puexerit puritatꝫ. fecerit q3 iesū vel humi
lē adhuc ⁊ carneū. vel glorificatū ⁊ ī maiestatis sue
gloria veniētē iternis obtutib⁹ aīe puideri. Nō eni
poterūt iesū ītueri veniētē ī regno suo. q adhuc sub
illa quodāmō iudaica īfirmitate detēti. nō queūt di
cere cū apostolo. Et si cognouim⁹ s; carnē christuꝫ
sed nūc iā nō nouim⁹. S; illi soli purissimis oculis
diuinitatē ipsius speculāt': q de hūilibus ac terrenis
opib⁹ ⁊ cogitatiōib⁹ ascēdētes cū illo secedūt ī excel
so solitudīs mōte: q liber ab oīꝫ terrenar̄ cogitatio
nū ac ꝑturbationū tumultu. ⁊ a cūctor̄ viciorū per
mixtiōe secret⁹. fide purissima ac vtutū eminētia su
blimat⁹. gloriā vult⁹ eius ac claritatꝫ ei⁹ reuelat ima
ginē his q merētur eū mūdis aīme obtutib⁹ ītueri.
Ceterū videt' iesus ēt ab his q ī ciuitatib⁹ ⁊ castell'
ac viculis cōmorāt'. i. q ī actuali cōuersatōe sūt atq
ī operib⁹ cōstituti: sed nō ī illa claritate q̄ illis appa
ruit q cū ipso possūt in pdicto vtutū mōte cōscēde-
re. i. petro iacobo ⁊ iohāni. Ita. n. ī solitudīe ⁊ moysi
apparuit ⁊ helye locut⁹ ē. Qd volēs nr̄ dn̄s ꝯfirma
re ac pfecte nobis reliquere puritatꝫ exēpla. ⁊ qdeꝫ
cū ipse fons iuiolabilis sāctitatꝫ ad obtinēdā puri
tatē secessiōis adiutorio ac solitudinis bn̄ficio extri
secus nō egeret: nō. n. poterat vllis turbarū sordib⁹
puritatꝫ plenitudo maculari. nec cōtamiari hūano
cōsortio q vniuersa polluta mūdat atq sanctificat:
secessit tn̄ solus ī mōtē orare: p hoc. s. nos īstruēs sue
secessiōis exēplo. vt si iterpellare nos quoq volueri
m⁹ deū puro ⁊ itegro cordis affectu. ab omi inqetu
dine ⁊ cōfusiōe turbarū similit' secedam⁹. vt ī h̄ cor-
pore cōmorātes ad similitudinē quādaꝫ illius bea
titudinis q̄ ī futuro repromittit' sci. vl' ex pte aliq̄
nos aptare possim⁹. sitq nobis oīa ⁊ ī oibus deus.

¶ In quo nr̄ finis seu pfecta btitudo ꝯsistat. ca. vij

T Unc. n. pfecte ꝯsūabit' ī nob' illa nr̄i salua
toris orō q̄ ꝓ suis discipulis orauit ad prēm
dicēs. vt dilectio q̄ dilexisti me ī eis sit. ⁊ ipi
ī nobis. ⁊ iter̄. vt oēs vnū sint. sic tu pr̄ ī me ⁊ ego in
te. vt ⁊ ipi ī nobis vnū sint: qn̄ illa dī pfecta dilectio
q̄ prior nos ille dilexit. ī nr̄i quoq trāsierit cordis af
fectū. hac dn̄ica orōne ꝯpleta quā credim⁹ nllō mō
posse cassari. Qd ita fiet cū ois amor: omne deside-
riū: omne studiū: ois conatus: ois cogitatio nr̄a: oē
qd videm⁹: qd loqmur: qd spam⁹ de⁹ erit: illaq vni-
tas q̄ nūc ē patris cū filio ⁊ filij cū pr̄e ī nrā fuerit sē
sū mēteq trāsfusa. i. vt queadmodū nos ille sincera
⁊ pura atꝫ idissolubili diligit charitate. nos quoq
ei ppetua ⁊ isepabili charitate iūgamur: ita. s. eideꝫ
copulari. vt qcqd spam⁹: qcqd itelligim⁹: qcqd loq
mur de⁹ sit: ī illū iquā puenietes quē pdixim⁹ fineꝫ.
queꝫ ideꝫ dn̄s orās in nobis optat ipleri: vt omnes
sint vnū sicut nos vnū sumus. ego in eis ⁊ tu in me.
vt sint ⁊ ipsi consūmati in vnuꝫ. Et iterum. Pa-
ter quos dedisti mihi volo vt vbi ego suꝫ ⁊ ipsi sint
mecum. Hec igitur destinatio solitarij: hec debet
esse omnis intentio: vt imaginem future beatudi-
nis in hoc corpore possidere mereatur: ⁊ quodam-
modo arraꝫ celestis illius conuersationis ⁊ glorie

2009 Ministerio de Cultura

incipiat in hoc vaſculo pguſtare. Hic inqꝫ finis totius pfectōis eſt. vt eo vſqꝫ extenuata mēs ab omni ſitu carnali ad ſpiritalia quotidie ſublimet: donec ois ei⁹ conuerſatio omnis volutatio cordis vna ⁊ iugis efficiatur oratio.

¶ Interrogatio ſup eruditōe pfectōis p quā poſſimus ad ppetuā dei memoriā peruenire. Ca. viij.

Erman⁹. Maior nobis ad pterite colla-
g tiōis illius admiratione ob quā huc recur
rim⁹ magnitudo ſtuporis accreſcit. Quantū eni incitamēto doctrie hui⁹ ad deſideriūꝫ pfecte beatitudinis inflāmamur: tm̄ maiore deſperatōe cōcidim⁹. ignorātes queadmodū diſciplinā tāte ſublimitatis expetere vel obtinere poſſim⁹. Quapropter que i cella poſiti diutia meditatōe voluere cepimus. qꝫ neceſſe ē loquaci forſitā pſecutōe pferri. q̄ ſumus vt explicari ea a nobis patienter admittas. Quāqꝫ ſciam⁹ beatitudinē tuā nullis offendi ſolere ineptiis īfirmorū: q̄ vel ob hoc ſūt in mediū pferēde. vt que i eis abſurda ſūt corrigātur. Quātum itaqꝫ opinio nr̄a ſeſe habet. cuiuſlibet artis ſeu diſcipline perfectio. neceſſe ē vt a qbuſdā mollib⁹ incipiens rudimētis. faciliorib⁹ prio ac tenerrimis initiis ībuat: vt quodā ratiōabili lacte nutrita paulati educataqꝫ ſuccreſcat. atqꝫ ita ab imis ad ſūma ſēſiꝫ gradatimqꝫ cōſcēdat. qb⁹ cū fuerit planiora pricipia ⁊ quodāmō ianuas arrepte pfeſſiōis igreſſa. ad penetralia quoqꝫ pfectiōis ⁊ excelſa faſtigia cōſequenter ⁊ abſqꝫ labore pueniat. Nā queadmodū pnunciare puerorū qſpiā ſimplices poterit copulas ſyllabarū. niſi pus elemētoꝝ characteres diligent agnouerit. Vel quō citatā legēdi pitiā cōſequet. qui breues ⁊ pāguſtas deſcriptōes noiꝫ necdū ē idoneus ꝯiugare. Qua aūt rōe is q pitia grāmatice diſcipline min⁹ inſtructus ē. vel rhetorica facūdiā vel philoſophicā ſciētiā cōſequet. Quapropt huic quoqꝫ ſublimiſſime diſciplie p quā inſtruimur deo iugiter inherere. nō dubito quedā inſtitutōis ineſſe fundamia: quib⁹ pmū firmiſſime collocatis. poſt h̄ ſuppoſita extollant pfectiōis excelſa faſtigia. Cuius hec eſſe pncipia tenuiter ſuſpicamur. vt pmū nouerim⁹ qua meditatōe teneat vel cogitet deus: deinde hāc eandē qcūqꝫ eſt materiā queadmodū valeam⁹ immobiliter cuſtodire. qd ēt nō ambigim⁹ culmē toti⁹ pfectiōis exiſtere. Et idcirco quādā memorie hui⁹ materiā qua deus mēte cōcipit vel perpetuo teneat nobis cupim⁹ demōſtrari: vt eā p oculis retentantes cū elapſos nos ab eadē ſenſerimus. habeamus i promptu quo reſipiſcētes illico reuertamur. ac reſumere illā ſine vlla circuit⁹ mora ⁊ inqſitiōis difficultate poſſimus. Euenit nāqꝫ vt cū de theoriis ſpiritalib⁹ euagati ad noſmetipſos velut de letali ſopore cōuertimur. ⁊ tanqꝫ expgefacti materiā qrimus qua illā q̄ obruta ē ſpiritalē mēoriā reſuſcitare poſſimus. retardati ipſius inqſitiōis mora. puſqꝫ repiam⁹ eā a noſtro conatu iteruꝫ deuoluamur. ⁊ anteqꝫ ſpiritalis qdā pariat ituit⁹. ꝯcepta cordis euāeſcat itētio. Quā cōfuſionē idcirco nobis accedere ſatis certū ē: qꝛ ſpeciale aliqd p oculis pꝓpoſitū velut formulā quādā ſtabiliter nō tenem⁹. ad quā poſſit vagus anim⁹ poſt mltos anfract⁹ ac diſcurſus varios reuocari. ⁊ poſt longa naufragia velut portuꝫ qetis intrare. Itaqꝫ fit vt hac ignoratione ac difficultate mēs iugiter ppedita. errabūda ſemp ⁊ velut ebria per diuerſa iactet: ⁊ illud quidē qd caſu potius qꝫ induſtria ſibimet occurrerit ſpiritale diu ac firmit teneat. dū aliud ex alio ſēp recipiēs ſic itroit⁹ eoꝝ atꝫ pncipia ita etiā fineꝫ diſceſſūqꝫ nō ſentiat.

¶ Reſponſio de efficacia intellectus qui per expietiam colligitur. Ca. ix.

Saac. Inquiſitio veſtra taꝫ minuta atqꝫ
i ſubtilis pxie puritati pſignat iditiū. Nec
ei de his ſaltē iterrogare. nō dicā itro aſpicere atqꝫ diſcernere qſpiaꝫ preualebit: niſi quē diligēs ⁊ efficax mētis iduſtria ac ſolicitudo puigil ad pſcrutādaꝫ iſtarū profūditatē puexerit queſtionū. caſtigateqꝫ vite iugis itētio p expietiā fecerit actualeꝫ attēptare puritati hui⁹ limina ianuaſqꝫ pulſare. Et idcirco qm̄ video vos nō dicaꝫ p foribus orationis illius vere de qua diſerim⁹ aſtitiſſe: ſed ipſis quodāmodo expientie manib⁹ penetralia eius ⁊ interiora palpare. ⁊ quedā mēbra iaꝫ iāqꝫ cōtingere. nec me laboraturuꝫ credo vt iaꝫ intra aulā quodāmodo ipſius oberrātes in abdita quoqꝫ inquātum dñs direxerit i troducā. nec vos ad itroſpicieda h̄ q̄ demonſtrāda ſūt vllo difficultatis obſtaculo retardādos. Proxim⁹ eniꝫ cognitioni eſt q qd inqrere debeat prudenter agnoſcit: nec a ſcientia lōge ē qui cepit itelligere qd ignoret. Et idcirco nō vereor notā pditionis vel leuitatis icurrere. ſi ea q̄ i ſupiore tractatu de perfectiōe oꝛonis diſerens diſputationi ſubtraxerā pꝓpalauero: quorū virtutē vobis in hoc exercitio ac ſtudio collocatis etiaꝫ ſine miſterio nr̄i ſermōis p dei grāꝫ arbitror fuiſſe reſerandam.

¶ De inſtitutōe oꝛonis ppetue. Ca. x.

Vapropt ſꝫ illā iſtitutionē quā puloꝝ eru
q ditiōi prudētiſſime ꝯpaſtis: q aīs elemētoꝝ
traditionē pmū pcipere n̄ pnt. nec eoꝝ vel agnoſcere lineas. vel itrepida māu qunt deſcribere characteres. qꝫ p typis quibuſdam ⁊ formulis cere diligēt impreſſis. effigies eoꝝ expmere ꝯtēplatōe iugi ⁊ quotidiana imitatiōe ꝯſueſcāt. h⁹ quoqꝫ ſpiritał theorie tradēda vobis ē formła. ad quā ſp tenaciſſime vr̄ꝫ ituitū defigētes. vel eādē ſalubrit voluere idirupta iugitate diſcatiſ. vel ſublimiores ituit⁹ ſcādere illi⁹ vſu ac meditatiōe poſſitiſ. Hec igit vobis h⁹ quā qritiſ diſciplie atꝫ oꝛonis formła pponet: quaꝫ vnuſqſqꝫ mōachus ad iugē dei mēoriā tēdēs iceſſabili cordis volutatōe meditari. expulſa oīꝫ cogitationū varietate ꝯſueſcat: qꝛ nec alias eā vllo mō poterit retētare niſi ab oib⁹ fuerit corporalib⁹ curiſ ac ſolicitudinib⁹ abſolut⁹. Que ſic nobis a pauciſ q antiquiſſimorum patrum reſidui erant tradita eſt: ita a nobis quoqꝫ nō niſi rariſſimis ac vere ſitientib⁹

2009 Ministerio de Cultura

intimatur. Erit nāq; ad ꝑpetuā dei memoriā poſſi
dēdā: hec iſeparabiliter ꝓpoſita vobis formula pie-
tatis. Deus i adiutoriū meū itende: dñe ad adiuuā
dū me feſtina. Hic nāq; vſiculus nō imerito de toto
ſcipturarū excerptus ē inſtrumēto. Recipit eni oēs
affectꝰ quācūq; inferri hūane pñt nature: ⁊ ad oēz ſta-
tum atq; vniuerſos icurſus ꝓprie ſatꝫ ⁊ cōpetēter
aptat. Habet ſiqdez aduerſus vniuerſa diſcrimia
iuocationē dei. Habꝫ humilitatem pie confeſſionis
habet ſolicitudis ac timoris perpetui vigilantiaz:
habet conſiderationem fragilitatis ſue: exauditōis
fiduciam: confidentiaz pñtis ſēpq; aſtantꝫ preſidij.
Qui.n. iugit ſuū iuocat ꝓtectorē: certū ē euz eſſe ſp
pñtez. Habꝫ amoris ⁊ charitatis ardorē: habꝫ inſi-
diarū ꝯtēplatione inimicorūq; formidinē. qbꝰ ꝯſpi
ciēs ſemetipſū die noctuq; vallatū. cōfitet ſe nō poſ
ſe ſine ſui defēſoris auxilio liberari. Hic vſiculꝰ oibꝰ
īfeſtatione demonuz laborātibꝰ iexpugnabilis mu
rus ē: ipenetrabilis lorica ac munitiſſimus clipeus.
Iſte i accidia ⁊ anxietate animi collocatos. ſeu tri-
ſticia vel cogitatiōibꝰ qbuſcūq; depreſſos. ſalutꝫ re-
media deſpare nō patit: oſtēdēs illū quē iuocat iſpi
cere iugit nr̄a certamia. atq; a ſuis ſupplicibꝰ ñ abeſ
ſe. Iſte nos i ſpiritalibꝰ ſucceſſibꝰ cordiſq; leticia cō
ſtituros admonet extolli penitus nō debere. nec i-
flari de ꝓſpero ſtatu quē ſine ꝓtectore deo retineri
nō poſſe teſtat: dū nō ſolū cū ſemp ſed ēt velocit vt
ſibi auxiliet iplorat. Iſte inquā verſiculus vnicuiq;
noſtruz i qualibꝫ qualitate degēti neceſſarius ⁊ vti
lis inuenit. Nā qui ſēper ⁊ i omnibꝰ deſiderat adiu
uari. manifeſtat ꝙ nō tantū in rebꝰ duris ac triſtibꝰ
ſed ēt in ſecūdis ac letis pari modo deo egeat adiu
tore. vt quēadmodū ex illis erui. ita i iſtis eū faciat
imōari: i neutro ſciēs hūanā fragilitatē ſine illiꝰ opi
tulatōe ſubſiſtere. Caſtrimargie paſſiōe ꝯſtringor.
cibos quos heremꝰ ignorat ingro: ⁊ i ſqualida ſoli-
tudine ingerūtur mihi odores regaliū ferculorum.
atq; ad illoꝝ deſideria ſētio me iuitiſſimū trahi. di-
cēdū ſubinde mihi eſt. Deus i ad.m.i. dñe ad adiu.
me ſe. Anticipare horā ſtatute refectiōis iſtigor: ſeu
modū iuſte ac ſolite parcitatꝫ retiere cū magno cor-
dis mei dolore cōtēdo cū gemitu mihi ē proclamā-
dū. Deus in adiutoriū meū itēde: dñe ad adiuuā-
dū me feſtina. Ieiunijs me ob ipugnationē carnis
diſtrictioribꝰ indigentē ſtomachi ꝓhibet laſſitudo
ſeu vētris ariditas ꝯſtrictioq; deterret: vt effectus
meo deſiderio tribuat. vl' certe vt eſtus carnalis cō
cupiſcētie abſq; tēperamēto diſtrictioris ieiunij cō
qeſcat. orādū mihi ē. Deꝰ i adiu.m.in. dñe ad ad.
me feſtina. Accedēs ad refectionē hora legitia ſug-
gerēte ꝑceptionē panis exhorreo atq; ab omni eſu
naturalis neceſſitatꝫ excludor: cū eiulatu ꝓclaman
dū eſt mihi. Deus in ad.m. intē. dñe ad ad. me fe-
ſtia. Volētē me ob ſtabilitatē cordis iſiſtere lectōi.
interpellās capitis ꝓhibet dolor: horaq; tertia fa-
ciē meā ad ſacrā paginā ſōnus allidit. deputatū qe
ti tēpꝰ vel trāſgredi vel ꝑuēire cōpellor: ipſū deniq;
canonicū ſynaxeos pſalmorūq; modum itercidere
me grauiſſima ſomni cogit ipreſſio: ſimilit ꝓclamā
dū eſt mihi. Deus in ad.m. inten. dñe ad ad. me ſe.
Sublato ab oculis meis ſopore. multis me noctibꝰ
diabolicis artibꝰ in ſomnis video fatigatū. omnēq;
a palpebris meis refectionē nocturne qetis excluſā
cū ſuſpirijs orādū ē mihi. Deus i ad. meū intē. dñe
ad adiuuādū me ſe. Adhuc me i colluctatōe poſitū
viciorū titillatio carnis repēte cōpūgit. ⁊ ad ꝯſēſuz
ꝑtrahere dormiētem blāda oblectatiōe conatur: ne
ignis alienꝰ exeſtuās vrat ſuaue olētes floſculos ca
ſtitatis. clamādū mihi eſt. Deus in ad.m. intē. dñe
ad ad.m. feſtina. Per extincta ſētio libidinis incēti-
ua. genitalē mēbris meis itepuiſſe feruorē: vt parta
hec virtus imo gratia dei i me diutius vel ꝑpetuo
ꝑſeueret. intēte dicēdū eſt mihi. Deꝰ in ad.m. iten.
dñe ad ad. me feſtia. Ire: philargyrie: triſtitie ſtimu
lis ingetor. cogorq; ꝓpoſitā atq; amicā mihi iterrū
pere lenitatē. ne in amaritudinē fellꝰ ꝑturbatōe furo
ris abducar cū ſūmo mihi gēitu ꝓclamādū ē. Deꝰ
in ad. me. in. dñe ad ad.m. ſe. Accidie: cenodoxie: ſu-
ꝑbie elatiōe ꝑtēptor. ac de aliorū negligētia vel te-
pore qddā ſibi mēs ſubtili cogitatiōe blandit. ne in
me ꝑualeat hec inimici ꝑnicioſa ſuggeſtio. cū oi cō-
tritiōe cordis orādū eſt mihi. Deꝰ in ad.m. inten.
dñe ad ad. me feſtia. Humilitatꝫ ⁊ ſimplicitatꝫ gr̄az
ſuꝑbie tumore depoſito iugi cōpūctiōe ſpūs acqſi-
ui ne rurſū veniat mihi pes ſuꝑbie ⁊ manꝰ pecca-
toris moueat me. grauiuſq; de victorie mee elatiōe
cōfodiar: totis mihi ꝓclamādū ē viribꝰ. Deꝰ in ad.
m. iten. dñe ad ad. me ſe. Euagatiōibꝰ aīe inūmeris
ac diuerſis. ⁊ iſtabilitate cordis exeſtuo. nec cogita
tionū diſꝑſiones valeo cohercere. ipſaq; orationez
meā fūdere abſq; interpellatōe atq; phātaſmate ia
niū figurarū ſmonūq; ⁊ actuū retractatōe nō poſ-
ſū: tātaq; me ſētio ſterilitatꝫ huiꝰ ariditate cōſtrictū.
vt nullas omio ſpiritaliū ſenſuū generatōes ꝑturi-
re me ſentiā. vt de hoc animi ſqualore merear libe-
rari vnde me gemitibꝰ multꝫ atq; ſuſpirijs expedi-
re nō poſſū: neceſſarie ꝓclamabo. Deus i ad.m. in.
dñe ad ad. me ſe. Directionē rurſus aīe. ſtabilitatē
cogitationū. alacritatē cordis. cū ineffabili gaudio
⁊ mētis exceſſu viſitatiōe ſanctiſpūs me ſētio conſe
quutuz exuberātia quoq; ſpiritaliū ſēſuū redūdare
reuelationē ſacratiſſimorū itellectuū. ⁊ ātea penitꝰ
mihi occultoꝝ repētina dñi illuſtratiōe ꝑcepi. vt in
his merear diutiꝰ imorari. ſollicite mihi ē frequēter
ꝙ clamādū. Deꝰ in ad.m. intē. dñe ad ad. me feſtia.
Nocturnis demonū terroribꝰ circūuallātibꝰ exa-
gitor. ⁊ imūdorū ſpirituū phātaſmatibus ingetor.
ſpes ipa mihi ſalutis ac vite trepidationis horrore
ſubtrahit. ad ſalutarē verſiculi huiꝰ portū ꝯfugiēs
totis viribꝰ exclamabo. Deꝰ in ad.m. inten. dñe ad
ad. me ſe. Rurſū cū fuero cōſolatōe dñi reparatus.
⁊ ipſius aiatꝰ aduētu. velut inumeris angelorū mi-
libꝰ me ſenſero circūſceptū. ita vt eoꝝ quos morte
grauiꝰ antea tremiſcebā. ⁊ quoꝝ tactū imo viciniaz

2009 Ministerio de Cultura

horrore mētiſ ⁊ corporis ſentiebā repēte congreſſus
expetere audeā.ac ꝓuocare ꝯſlict⁹.vt in me ꝯſtātie
hui⁹ vigor ꝑ dei grāz diuti⁹ imoret:tot̄ mihi eſt viri
bus ꝓclamādū.Deus in adiu.m.in.dn̄e ad ad.me
fe.Hui⁹igit̄ verſiculi orō in aduerſis vt eruamur:in
ꝓſpis vt ſuemur ne extollamur.inceſſabili iugitate
fundēda ē.Hui⁹ inq̄ vſiculi meditatio in tuo pecto
re indirupta voluat̄.hūc in ope quolibet ſeu miniſte
rio vel in itinere cōſtitut⁹decātare nō deſinas.hunc
⁊ dormiēs ⁊ reficiēs ⁊ in vltimis nature neceſſitati
bus meditare.hec volutatio cordis velut formula
tibi ſalutaris effecta.nō ſolū illeſuz ab oī demonum
incurſiōe cuſtodiet.ſʒ etiā cunct̄ te vicijs terrene cō
tagiōis expurgās.ad illas inuiſibiles theorias cele
ſteſq̄ ꝑducet.atq̄ ad illū ineffabilē ac ꝑpaucis expꝰ
tū ꝓuehet orōnis ardorē.hūc vſiculū meditāti tibi
ſomn⁹ irrepat:donec inceſſabili ei⁹ exercitatione for
mat⁹ et ꝑ ſoporē eundē cātare cōſueſcas.hic tibi ex
ꝑgeſacto prim⁹ occurrat:iſte euigilāti cogitationes
anticipet vniuerſas:iſte te de tuo cōſurgentē cubili
curuatiōi genuū tradat atq̄ illinc deinceps ad om̄e
op⁹ actuſq̄ deducat:hic te oī tpe ꝓſequat̄:hūc medi
taberis ſm̄ ꝑcepta legiſlatoris ſedēs in domo ⁊ am
bulās in itinere.dormiēs atq̄ ꝯſurgēs:hūc ſcribes
in limine ⁊ ianuis oris tui:hūc in parietib⁹ domus
tue.ac penetrabilib⁹ tui pectoris collocabis: ita vt
hec ad oratiōez ꝓcūbēti ſit tibi acclinis decātatio.⁊
exinde cōſurgēti.atq̄ ad oēs vſus vite neceſſarios
incedenti.ſiat erecta ⁊ iugis oratio.

¶ De ꝑfectiōe orōnis ad quam ꝑdicta traditione
conſcenditur. Capitu.xi.

ISta3 mēs indeſinēter formulā teneat.do
nec vſu ei⁹ inceſſabili ⁊ iugi meditatōe fir
mata.cūctaꝝ cogitationū diuitias amplaſ
q̄ ſubſtātias abijciat ⁊ re futet:atq̄ ita ꝑ ſeculi hui⁹
paupratē cōſtricta.ad illā euāgelicā beatitudinez q̄
inter ceteras beatitudines primatū tenet.ꝓna faci
litate ꝑueniat.Beati.n.inqt paupes ſpū:qm̄ ipoꝝ
eſt regnū celoꝝ.Et ita qs ꝑ iſtiuſmodi paupratem
egregi⁹ paup exiſtēs illud ꝓphericū iplebit eloquiū
Paup ⁊ inops laudabūt nomē dn̄i.Et re vā que
maior aut ſanctior pōt eē paupras q̄ illi⁹ q nihil ſe
ꝑſidij nihil viriū habere cognoſcēs.de aliēa largita
te quotidianū poſcit auxiliū:⁊ vitā ſuā atq̄ ſubſtāti
am ſingulis qbuſq̄ moment̄ diuina ope itelligēs ſu
ſtētari.verū ſe mēdicū dn̄i nō imerito ꝓſitet̄.ſuppli
cit ad eū quotidie clamās.Ego autē mēdic⁹ ⁊ pau
ꝑ ſū.de⁹ adiuua me.Et ſic ad illā quoq̄ multiformē
ſciētiā dei ipo illuminate cōſcēdēs incipiet deinceps
ſublimiorib⁹ ac ſacratiorib⁹ myſterijs ſaginari:ſm
illud qđ dicit̄ ꝑ ꝓphetā.Montes excelſi ceruis:pe
tra refugiū herinacijs.Quod ſat̄ ꝓprie huic quem
diximꝰ ſenſui coaptat̄.eo q̄ qſqs i ſimplicitate atqʒ
inocentia ꝑſeuerās nulli eſt noxius vel moleſt⁹.ſed
ſua tm̄ ſimplicitate cōtētus ſolūmō ſe ab inſidiātiū
preda deſiderat cōtutari.velut herinaci⁹ ſpiritalis
effectus iugi euāgelice illius petre velamine ꝓtega
tur.i.memoria dominice paſſiōis.ꝑdictiq̄ verſiculi
inceſſabili meditatiōe munit⁹infeſtant̄ inimici decli
net inſidias.De his ſpiritalib⁹ herinacijs ⁊ in pro
uerbijs ita dicit̄.Et herinacij gens inualida q fece
rūt in petris domos ſuas.Et re vera qđ inualidius
chriſtiano qđ infirmi⁹monacho:cui nō ſolū nulla in
iuriarū vindicta ſuppeditat:ſʒ ne leuis qdez tacita
q̄ cōmotio ſaltē intrinſec⁹ pullulare cōcedit̄.Quiſ
qs autez ex hoc ꝓficiens ſtatu.nō ſolū inocētie ſim
plicitatē poſſidet ſed etiā diſcretionis virtute muni
tus virulētoꝝ ſerpentiū exterminator effect⁹ eſt.ha
bēs cōtritū ſathanā ſub pedib⁹ ſuis.⁊ ad figurā rō
nabilis cerui mentis alacritate ꝑuenit:paſcet̄ in ꝓ
ꝑheticis atq̄ apoſtolicis mōtib⁹.i.excellentiſſimis
eoꝝ ac ſublimiſſimis ſacramētis:quoꝝ iugi paſcua
vegetatus.oēs quoq̄ pſalmoꝝ affect⁹ in ſe recipiēs
ita incipiet decātare.vt eos nō tanq̄ a ꝓpheta com
poſitos ſed velut a ſe editos.quaſi oratiōnē ꝓpriaz
fundens cordis cōpunctiōe depromat.vel certe ad
ſuā ꝑſonā eſtimet eos fuiſſe directos.eoꝝq̄ ſentēti
as nō tunc tm̄mō ꝑ propheraz aut in ꝓpheta fuiſſe
cōpletas.ſed in ſe quotidie geri ipleriq̄ cognoſcat.
Tunc.n.ſcripture diuine nobis clari⁹ ꝑpateſcūt.et
quodāmō earū vene medulleq̄ pādūtur:quando
experiētia noſtra earuz nō tm̄ percipit ſed etiaz pre
uenit notionē.ſenſuſq̄z verboꝝ nō per expoſitionē
nobis ſed per documenta reſerātur.Eundē nanq̄
recipientes cordis affectū quo quiſq̄ decātatus vel
conſcriptus eſt pſalmus velut auctores eius facti ꝑ
cedemus magis intellectū ipſius q̄ ſequemur.i.vt
prius dictorum virtutē q̄ noticiā colligētes.quid i
nobis geſtuz ſit vel quotidianis gerat̄ incurſib⁹ ſuꝑ
ueniēte eorū meditatiōe quodāmodo recordemur
⁊ quid in nobis vel negligentia noſtra ꝑierit.vel di
ligentia cōquiſierit.vel ꝓuidentia diuina cōtulerit.
vel inſtigatio fraudauerit inimici.vl̄ ſubtraxerit lu
brica ac ſubtilis obliuio.vel intulerit hūana fragili
tas.ſeu improuida ſefellerit ignoratio.decātantes
reminiſcamur.Oēs nanqʒ hos affect⁹ in pſalmis i
uenimus expꝛſſos.vt ea que incurrerit velut i ſpecu
lo puriſſimo ꝑuidentes efficatius agnoſcam⁹:⁊ ita
magr̄is affectib⁹ erudiri nō vt audita ſed tanq̄ ꝑſe
cta palpemus:nec tanq̄ memorie cōmendata ſʒ ve
lut ipſi reruz nature inſita de interno cordis partu
riam⁹ affectu:vt eoꝝ ſenſus nō textu lectiōis ſed ex
ꝑientia ꝑcedente penetrem⁹:atqʒ ita ad illā oratōis
incorruptionē mēs noſtra ꝑueniat ad quā in ſuꝑio
re tractatu q̄tuz domin⁹ donare dignatus eſt ordo
collatiōis aſcēdit.que nō ſolū nulli⁹ imaginis occu
patur intuitu.ſʒ etiā nulla vocis nulla verboꝝ ꝓſe
quutiōe diſtinguit̄:ignita vero ment̄ intentiōe per
ineffabilez cordis exceſſuz inexplebili ſpūs alacrita
te profert̄ quāqʒ mens extra oēs ſenſus ac viſibiles
effecta materias.gemitibus inenarrabilib⁹ atqʒ ſu
ſpirijs profundit ad deum.

¶ Interrogatio quemadmoduz ſpiritales cogita
tiones immobiliter teneantur. Capit.xij.

2009 Ministerio de Cultura

g Erman⁹: Nō ſolū nobis traditionē ſpiri
talis hui⁹ quā popoſcim⁹ diſciplie. ſʒ ipaʒ
plane pfectionē ſatꝗ apte atqꝫ dilucide pu⸗
tam⁹ expſſaʒ. Quid.n.pōt ēē pfecti⁹ qdue ſublimi⁹:
q̄ꝫ dei memoriā tā cōpendioſa meditatiōe cōplecti.
atqꝫ vni⁹ verſiculi volutatiōe a cūctꝗ viſibiliū termi
nis emigrare. ⁊ quodāmō affect⁹ oꝛonū cūctaꝝ bre
ui ſmōe ꝯcludere. Et idcirco vnū qḋ ſupeſt adhuc
nobis pcamur exponi. queadmodū hūc eūdē verſi⸗
culuʒ quē nobis vice formule tradidiſti ſtabilit reti
nere poſſim⁹: vt ſicut p dei gratiaʒ ſum⁹ a ſeculariū
cogitationū ineptijs liberati. ita ſpiritales quaſqꝫ i⸗
mobiliter retentemus aſſequi valeamus.

¶ De mutabilitate cogitationū Capi.xiij.

c Um.n.capitulū cuiuſlibʒ pſalmi mēs no⸗
ſtra cōcepit: inſenſibilr eo ſubtracto ad al
teri⁹ ſcripture textū neſciēs ſtupēſqꝫ deuo
luit. Cūqꝫ illud in ſemetipa cepit volutare. necduʒ
illo ad itegrū vētilato oboꝛta alteri⁹ teſtimonij me
moꝛia meditationē materie prioꝛis excludit. ꝺ hac
quoqꝫ ad alteram ſubintrāte alia meditatione trāſ
fertur: ⁊ ita anim⁹ ſemp de pſalmo rotat⁹ ad pſalmū
de euāgelij textu ad apl'i trāſiliēs lectōeʒ. ꝺ hac quo
qꝫ ad ꝓphetica deuolut⁹ eloqa. ⁊ exinde ad quaſdā
ſpiritales delat⁹ hiſtoꝛias. p oē ſcripturaꝝ coꝛpus i
ſtabilis vaguſqꝫ iactaꝶ. nihil ꝓ arbitrio ſuo p̄ualēs
vel abijcere vel tenere. nec pleno qcq̄ꝫ iudicio ⁊ exa
minatiōe finire: palpatoꝛ tm̄mō ſpiritaliū ſenſuum
ac ꝺguſtatoꝛ nō generatoꝛ nec poſſeſſoꝛ effect⁹. atqꝫ
ita mens mobilis ſemp ac vaga i tpe quoqꝫ ſynaxe⸗
os velut ebꝛia p diuerſa diſtrahiꝶ. nullū officiū com
petēter exſoluēs. Verbi gr̄a. Cū oꝛat pſalmuʒ aut
aliquā recolit lectionē: cū decātat aliō qd vel medi⸗
tatur q̄ꝫ textus ipſi⁹ cōtinet pſalmi: cū lectionē reci⸗
tat: faciēdū aliqd voluit factūue remiſciꝶ: atqꝫ i hūc
modū nihil diſciplinate nec opoꝛtune recipiēs vel
emittēs. velut foꝛtuitꝗ agi vꝫ incurſib⁹. retinēdi ea q
bus delectaꝶ vel imoꝛādi i eis nō habēs poteſtatē.
Neceſſariū ergo nobis eſt pꝛe oīb⁹ noſce queadmo
dū hec ſpiritalia cōpetenter explere poſſim⁹ officia:
vel certe hūc eūdē verſiculū quē nobis vice foꝛmu⸗
le tradidiſti imobiliter cuſtodire. vt oim ſenſuū oꝛ⸗
tus ac finis nō in ſua volubilitate fluctuent. ſʒ i no⸗
ſtra ditione conſiſtant.

¶ Reſponſio queadmodum ſtabilitas coꝛdis ſeu
cogitationum poſſit acquiri. Capi.xiiij.

i Saac. Licet pridē ſup hac re diſputātib⁹
nobis de oꝛatiōis ſtatu quātū reoꝛ ſit ſuf⸗
ficienter expſſum: tamē qꝛ vobis hec eadē
poſciꝶ iterari. de ꝯfirmatiōe coꝛdis breuiter itima⸗
bo. Tria ſunt que vagā mentē ſtabilē faciūt: vigilie:
meditatio: ⁊ oꝛatio. Quarū aſſiduitas ⁊ iugis intē
tio cōferunt anime ſtabilē firmitatē. Que tamē ali⸗
as nullo modo poterit apphēdi niſi p operis non
phylargirie ſed ſacri cenobij vſib⁹ dedicati. infatiga
bilem iugitatē oēs omnino ſolicitudies ⁊ cure vite
pꝛeſentis pri⁹ fuerint abdicate vt ita illud apoſtoli⸗
cuʒ mādatū. ſine intermiſſiōe oꝛate. poſſim⁹ iplere.
Perparū nanqꝫ oꝛat. quiſqs illo tm̄ tpe quo gēua
flectūtur oꝛare conſueuit. Nunq̄ꝫ vero oꝛat: qſquis
etiā flexis genib⁹ euagatiōe coꝛdis qualicūqꝫ diſtra
hitur. Et idcirco quales oꝛātes volum⁹ iueniri ta⸗
les nos ēē opoꝛtet añ tps oꝛādi. Neceſſe eſt.n. men
teʒ in tēpoꝛe ſupplicatiōis ſue de ſtatu p̄cedenti foꝛ
mari illiſqꝫ eā cogitatiōib⁹ oꝛātē vel ad celeſtia ſu⸗
blimari vel ad terrena demergi. quib⁹ āte oꝛationeʒ
fuerit imoꝛata. ¶ Hucuſqꝫ abbas Iſaac attonitis
nobis ſecūdā collationē ꝺ oꝛatiōis q̄litate digeſſit.
Cui⁹ doctrinā ſup illius p̄dicti verſiculi meditati⸗
one. quā velut informatiōis loco ab incipientibus
tradiderat retinēdā. admirātes admodū. ⁊ excole⸗
re tenaciſſime cupientes. vtpote quā cōpēdioſaʒ ac
facilem credebam⁹: difficilioꝛē ſatis ad obſeruāduʒ
experti ſum⁹. q̄ꝫ illud ſtudiū noſtrū quo ſolebamus
antea p omne ſcripturaruʒ coꝛp⁹ abſqꝫ vllius obſer
uantie vinculo varia paſſim meditatiōe diſcurrere.
Conſtat igitur neminē ꝓpſus ob impitiā litterarū
a perfectiōe coꝛdis excludi. nec ruſticitatē obeſſe ad
capeſcendā anime puritatē. que cōpēdioſiſſime ad⸗
iacet cunctis ſi mō ſanā ⁊ integrā mentis intētionē
iugi ad deū verſiculi hui⁹ meditatiōe ſeruauerint.

¶ Explicit collatio ſecūda abbatꝗ Iſaac ꝺ oꝛone.

¶ Expliciūt decē collatōnes Iohānis Caſſiani.

¶ Incipit pꝛefatio Iohannis caſſiani in ſeptē ali
as collationes.

c Um virtutē pfectōis vīe q̄ velut
magna q̄dā luminaria in h̄ mun
do admirabili claritate fulgetis
etiā multi ſanctoꝝ q vr̄o erudiū
tur exēplo. vix queāt emulari: tñ
vos o ſancti fratres honoꝛate ⁊
eucheri. tāta illoꝝ ſublimiū viro
rū a qb⁹ pꝛis anachoꝛeſcos inſtituta ſuſcepim⁹ lau
de flāmami. vt vn⁹ qdē vīm ingēti fratrū cenobio p̄
ſidēs ꝯgregationē ſuā q̄ quotidiano ſcē ꝯuerſatōis
vīe doceꝶ ītuitu. illoꝝ quoqꝫ patrū p̄ceptꝗ optet iſti
tui: alter v̄o vt ēt coꝛpali eorūdē edificareꝶ aſpectu
egyptū penetrare voluerit: vt hāc q̄ſi frigoꝛis galli
cani rigoꝛe toꝛpētē ꝓuinciā derelinq̄ns. ad illas q̄s
ſol iuſtitie ꝓxim⁹ reſpicit terras. maturis virtutuʒ
fructib⁹ redūdātes velut turꝶ caſtiſſim⁹ trāſuolaret
neceſſario hoc mihi virt⁹ charitatꝗ extoꝛſit. vt vni⁹ de
ſiderio alteri⁹ ēt laboꝛi ꝯſulēs. tā abꝛuptū ſcribēdi
piculū nō vitarē. dūmō ⁊ pꝛioꝛi apō filios addereꝶ
auctoꝛitas. ⁊ h̄o tā piculoſe nauigatōis neceſſitas ꝺ
mereꝶ. Proīde qꝛ fidei vr̄e atqꝫ feruoꝛi. nec illa iſti
tuta cenobioꝝ q̄.xij. libellis ad beate mēoꝛie epʒ ca
ſtoꝛē quo potuim⁹ ſmone ꝯſcripſim⁹ nec decē colla
tiōes in ſcythiotica heremo cōmoꝛātiū patrū quas
p̄cipiētib⁹ ſanctꝗ elladio ⁊ leontio epis vtcūqꝫ digeſ
ſim⁹. ſatiſfacere potuerūt: nūc ēt vt itineris nr̄i ratio
⁊ oꝛdo cognoſcaꝶ. triū in alia herēo ꝯſiſtētiū quos
pꝛimos vidim⁹ patrū ſeptē collatiōes pari conſcri⸗

2009 Ministerio de Cultura

pras ſtilo vobis credidi ꝯſecrādas:qb⁹ ea q̄ de pſe
ctiōe in p̄terit̄ opuſculis nr̄is obſcuri⁹ forſitā com-
prehēſa vel p̄termiſſa ſūt ſuppleant̄. Si vo ſanctaꝫ
ſtudij veſtri ſitiꝫ ēt hec ſatiare nō querint:ſeptē alie
collatiōes q̄ ad ſanctos q in ſtoechadib⁹ cōſiſtūt in
ſulis emittende ſunt forſitan fratres deſideriuꝫ vt
arbitror veſtri ardoris explebunt.

¶ Explicit prefatio.

¶ Incipit collatio pria abbatis Cheremonis de perfectioue que in libri ordine eſt vndecima. Ca.i.

Cum in cenobio ſyrie cōſiſtētes
p⁹ pria fidei rudimēta ſuccedēti-
bus aliquaten⁹ incrementīs malo
c rē pſectiōis deſiderare gratiā ce
piſſem⁹:ſtatuim⁹ cōfeſtiꝫ egyptū
petere ac remotiſſima ēt thebay-
dos heremo penetrata .ſanctoꝝ
plurimos quoꝝ gloriā fama p vniuerſa diffuderat
ſi nō emulādi ſaltē agnoſcēdi ſtudio iuiſere. Igitur
ad oppidū egypti cui thēneſus nomē ē. emēſa naui
gatōe puenim⁹. Cui⁹ accole ita vel mari vel ſtagnis
ſalſis vndiq̃ circūuoluunt̄. vt ſolis q2 terra dēē ne
gociationib⁹ dediti. opes atq̃ ſubſtātiā nauali com
mercio parēt:ita vt edificijs cuꝫ voluerit extruēdis
terra n̄ ſuppetat.niſi ō lōgiquo nauigijs apportet̄.

¶ De epiſcopo archebio. Capit.ij.

Bi cū aduenītib⁹ nobis fauēs ōſiderijs
v nr̄is diuinitas beatiſſimi atq̃ p̄cipui viri
archebij epiſcopi p̄ſtitit aduētū.q raptus
de anachoretaꝝ cetu.⁊ epūs panephiſi oppido da-
tus tāta diſtrictiōe oī euo ſuo ꝓpoſitū ſolitudis cu
ſtodiuit.vt nihil de p̄terite humilitatī tenore laxaue
rit.aut de adiecto ſibi honore blādit⁹ ſit. Nō.n.tan
q̄ idoneū ſe ad iſtud officiū teſtabat̄ aſcitū.ſꝫ velut
indignū ab illa anachoreſeos diſciplina q̄rebat̄ ex-
pulſuꝫ:eo q̄ triginta ⁊ ſeptē annis in eadē cōmora-
tus.ad puritatē tāte ꝓfeſſionis nequaq̃ puenire po
tuiſſet. Hic igit̄ cū in ſupradicta thēneſo quo euꝫ eli
gendi illic ep̄i cauſa pduxerat pie nos atq̃ hūaniſſi
me ſuſcepiſſet:agnito deſiderio noſtro quo ſanctos
patres etiā in vlteriorib⁹ egypti partib⁹ inqrere de
ſiderabam⁹:venite inqt ⁊ videte interiꝫ ſenes haud
longe a noſtro monaſterio cōſiſtētes.quoꝝ ita ⁊ an
tiqtas in corporib⁹ iā curuat̄.⁊ ſanctitas in ipſo ēt
fulget aſpectu.vt vel ſola cōtēplatio eoꝝ magnā in
tuētib⁹ poſſit cōferre doctrinā.a qb⁹ id qd̄ ego amiſ
ſum doleo.quodq̃ tradere iaꝫ pditū nequeo. nō tā
verbis q̄ ipſo ſancte vite diſcatis exēplo. Credo āt
inopiaꝫ meā hoc ſtudio aliquaten⁹ ſublevādā:ſi in-
grentib⁹ vobis illā euāgelicā margaritā quā ipe nō
habeo ſaltē ꝓuidero vbi eā cōmodius comparet̄.

¶ Deſcriptio heremi in qua cōmorabātur chere-
mō neſteros et ioſeph. Capitulū.iij.

Sumpto itaq̃ baculo ⁊ pera vt illic cūctiſ
s viam ingredientibus monachis moris ē
ad ciuitatē nos ſuā.i.panephiſim itineris dux ip̄e p
duxit. Cuius terras imo etiā cōtigue regiōis pluri
mā partē quondā opulentiſſimā:ſiqdem ex ea cun-
cta vt fama eſt in regios cibos ſubminiſtrabant̄:re
pentino terre motu excuſſuꝫ mare trāſgreſſis limiti
b⁹ occupauit:atq̃ ita collapſis ferme omnib⁹ vicis
opimaſ oliꝫ terras ſalſis paludib⁹ ſuptexit.vt illud
qd̄ in pſalmo ſpūaliter decantat̄. poſuit flumina in
deſertū.⁊ exit⁹ aquaꝝ in ſitim:terrā fructiferā in ſal
ſuginē a malicia inhabitātiū in ea:ſecūdū litterā de
illa putent regione p̄dictū. In his igit̄ locis multa i
hūc moduꝫ oppida eminētiorib⁹ tumulis collocata
fugatis habitatorib⁹ eluuies illa velut inſulas fecit
que deſideratā ſecedentib⁹ ſanctis ſolitudinē p̄bent
in qb⁹ tres ſenes.i.cheremō:neſteros ⁊ ioſeph ana-
chorete antiqſſimi conſiſtebant.

¶ De abbate cheremone ⁊ excuſatiōe eius ſuper
poſtulata doctrina. Capitu.iiij.

Taq̃ beatus archebi⁹ primum nos pdu-
i cere ad cheremoneꝫ maluit:q2 ⁊ monaſte
rio eius ꝓpior ⁊ duob⁹ alijs ꝓuectior ēēt
etate. Nam cum centenariū vite annuꝫ ſpiritu tan-
tum alacer exceſſiſſet:ita dorſū eius tēporis fuerat
vetuſtate atq̃ orationū iugitate curuatū.vt quaſi i
primeuaꝫ redact⁹ infantiā.ſubmiſſis ac protentīs ter
ratenus manib⁹ ꝓgrederet̄. Huius igitur ⁊ vultuꝫ
mirabileꝫ ⁊ inceſſuꝫ pīter intuētes:ſiqdem defectis
mortificatiſq̃ iam omnib⁹ mēbris.nequaq̃ cenſurā
preterite diſtrictionis amiſerat.cū ſermonē atq̃ do
ctrinaꝫ ſuppliciter poſcerem⁹.ac deſideriuꝫ tantuꝫ
ſpiritualiū inſtitutionū cauſaꝫ fuiſſe aduent⁹ noſtri
proteſtaremur.grauiter ille ſuſpirās quid vobis ait
poſſuꝫ cōferre doctrine.cū ibecillitas ſenectutīs vt ri
goreꝫ priſtinū relaxauit ita loquēdi quoq̃ ademit
fiduciaꝫ. Queadmodū eni docere preſumā qd̄ ipſe
nō facio:aut aliuꝫ in eo inſtruā quod me iaꝫ vel mi
nus vel tepidius exercere cognoſco. Ob quaꝫ rem
nulluꝫ iunioꝝ mihi in hac vſq̃ etate cohabitare per
miſi ne exēplo meo alteri⁹ diſtrictio laxaret̄. Nūq̃
eniꝫ erit efficax inſtituētis auctoritas niſi eā effectu
operis ſui cordi affixerit audientis.

¶ De reſpōſiōe noſtra ꝯtra excuſationē ei⁹. C.v.

Dhec nos nō mediocri confuſione com-
a puncti ita reſpondim⁹. Licet ſufficere no
bis ad omnē inſtructioneꝫ debeat vel loci
iſtius difficultas vel ipſa etiaꝫ ſolitaria adhuc vita.
quā iuuētus quoq̃ robuſta vix poſſet tolerare.que
nos etiā te tacente ſatis abundeq̃ inſtruūt atq̃ cō-
pungunt:rogam⁹ tamē vt taciturnitate paululuꝫ p̄
termiſſa.ea nobis poti⁹ dignāter infundas per que
hāc quā videmus in te virtuteꝫ nō tam imitatione
cōplecti q̄ admiratione poſſimus. Nā etiā ſi reue-
latus tibi tepor noſter impetrare id qd̄ expetim⁹ nō
meretur:debet hoc ſalteꝫ labor tāti itineris obtine-
re quo huc de bethleemitici cenobij rudimētis inſti
tutiōis viæ deſiderio ⁊ ꝓfect⁹ nr̄i amore ꝓpauim⁹.

2009 Ministerio de Cultura

¶ Propoſitio abbatis cheremonis ꝙ tribꝰ mo-
dis vicia vincantur. Capi.vi.

Unc beatus Cheremon tria ſunt iquit q̄
t faciūt homines a vicijs tēperare.i.aut me
tus gehenne ſiue p̄ſentiū legū:aut ſpes'at
ꝙ deſideriū regni celoꝝ:aut affectꝰ boni ipſiꝰ amor
ꝙ virtutū. Naꝫ timor ita mali cōtagiū legit execra
ri. Timor dn̄i odit malitiā. Spes etiā: vicioꝝ oīm
excludit incurſuꝫ. Non eniꝫ delinquent oēs qui ſpe
rāt in euꝫ. Amor quoqꝫ ruinā nō metuit peccatorū:
q2 charitas nunq̄ cadit. Et iteꝝ. Charitas operit
multitudinē peccatorū. Et idcirco beatꝰ apoſtolus
omnē ſalutis ſūmaꝫ i iſtaꝝ triū virtutū cōſūmatio
ne ꝯcludēs: nunc inq̄t manēt fides:ſpes: charitas
tria hec. Fides nanqꝫ eſt q̄ futuri iudicij ac ſupplici
oruꝫ metu vicioꝝ facit cōtagia declinari:ſpes q̄ mē
teꝫ noſtraꝫ de p̄ſentibꝰ auocās vniuerſas corporis
voluptates celeſtiū p̄mioruꝫ expectatiōe contēnit.
charitas q̄ nos ad amoreꝫ chriſti ⁊ ſpiritualiū virtu
tuꝫ fructū in mētis ardore ſuccēdens. qcq̄d illis cō
trariū eſt toto facit odio deteſtari. Que tria licꝫ ad
vnū finē tendere videant:ꝓuocāt eni nos a rebꝰ illi
citis abſtinere:magnis tamē excellentie ſue gradibꝰ
ab inuicē diſparant. Duo nanqꝫ ſupiora ꝓprie ho
minū ſunt eoꝝ q ad ꝑfectū tendētes necdū affectū
cōcepe virtutū. Tertiū ſpecialiter dei ē ⁊ eoꝝ qui i
ſeſe imaginē dei ac ſimilitudinē recepunt. Ille nāqꝫ
ſolus ea q̄ bona ſunt nullo metu nulla remunerati-
onis gratia ꝓuocāte:ſꝫ ſolo bonitatꝭ affectu operat.
Omnia eniꝫ vt ait ſalomon opatus eſt dominꝰ pro
pter ſemetipſuꝫ. Sue nanqꝫ bonitatꝭ obtētu omneꝫ
bonoꝝ copiā dignis indigniſqꝫ largit:q2 nec fatiga
ri iniurijs poteſt nec iniqtatibꝰ hoīm paſſibiliter ꝑ-
moueri:ſemper.ſ.manens perfecta bonitas immu-
tabiliſqꝫ natura.

¶ Quibus gradibus ad ſublimitatem charitatis
poſſit aſcendi: ⁊ que ſit in ea ſtabilitas. Capi.vij.

I qs igitur ad ꝑfectionē tēdit.de illo pri-
s mo timoris gradu quē ꝓprie dixīmꝰ eſſe
ſeruileꝫ.de quo dicit:cū omnia feceritꝭ.di-
cite q2 ſerui inutiles ſumꝰ:ad altiorē ſpei tramitem
gradu ꝓficiente cōſcender.q iam nō ſeruo ſꝫ merce
nario cōpatur:q2 mercedem retributiōis expectat.
⁊ quaſi de peccatoꝝ abſolutiōe ⁊ penali timore ſe-
curus ac bonoꝝ ſibi opeꝝ cōſcius.licet placiti p̄mi
um videat expetere:tamē ad affectū illuꝫ filij qui ď
paterne indulgentie liberalitate ꝯfidēs.omnia que
patris ſūt ſua eē nō ambigit.ꝑuenire nō potuit: ad
quē ēt ille ꝓdigus.q cū ſubſtātia p̄ris ēt filij nomen
amiſerat.aſpirare nō audet dicēs. Jā nō ſū dignus
vocari filiꝰ tuꝰ:fac me ſicut vnuꝫ de mercenarijs tu
is. Poſt illas.n.porcoꝝ filiquas quaꝝ ei ſatietas
negabat.i.vicioꝝ ſordidos cibos:q2 in ſemetipſum
reuerſus ⁊ ſalutari timore cōpūctꝰ.imūdiciā porco
rū horrere iā cepat.ac dire famis ſupplicia formida
bat.velut iā ſeruꝰ effectꝰ ēt mercenarij ſtatū de mer-
cede iā cogitās cōcupiſcit ac dicit. Quāti mercena
rij in domo p̄ris mei abūdāt panibꝰ: ⁊ ego hic fame
peo. Reuertar ergo ad patrē meū: ⁊ dicā illi. Pat:
peccaui i celū ⁊ corā te iā nō ſū dignꝰ vocari filiꝰ tu
us:fac me ſicut vnū de mercenarijs tuis.

¶ Quantum excellant qui per charitatis affectuꝫ
declinant a vicijs. Capitulum.viij.

Ed ad iſtā humilis penitentie vocē in oc
s curſū eius p̄r ꝓſiliēs.maiore q̄ emiſſꝰ fue
rat pietate ſuſcepit:cūqꝫ nō cōtentꝰ mino-
ra cōcedere.vtroqꝫ gradu ſine dilatiōe trāſcurſo.ꝑ-
ſtine filioꝝ reſtituit dignitati. Feſtinādū ꝓinde etiā
nobis ē.vt ad tertiū filioꝝ gradū q oīa que patris
ſunt ſua eſſe credūt ꝑ indiſſolubileꝫ charitatꝭ gratiā
cōſcēdentes celeſtis illiꝰ patris imaginē ac ſimilitu
dinē recipe mereamur: ⁊ ad imitationē veri illiꝰ filij
ꝓclamare poſſimus. Oia q̄ hꝫ p̄r mea ſūt. Qď etiā
de nobis beatꝰ apoſtolus profitet dicens: Omnia
veſtra ſunt:ſiue paulꝰ:ſiue apollo : ſiue cephas:ſiue
mūdꝰ:ſiue vita:ſiue mors:ſiue p̄ntia:ſiue futura:oia
vr̄a ſunt. Ad quā ſiſitudinē etiā ſaluatoris p̄cepta
nos ꝓuocāt. Eſtote igr ⁊ vos ꝑfecti ſicut ⁊ p̄r vr̄ ce
leſtis ꝑfectus ē. In illis.n.nōnūqꝫ ſolet interrumpi
bonitatꝭ affectꝰ.cū aliquo vel tepore vl' leticia vl' ob
lectatiōe vigor ai relaxatꝰ:aut metū ad p̄ſens gehē
ne aut deſideriū ſubtrahit futuroꝝ. Et eſt q̄dē in il
lis gradꝰ cuiuſdā ꝓfectus ībuēs nos.vt dū vel pēa
rū metu vel premioꝝ ſpe incipīmꝰ vicia declinare.
ad charitatꝭ gradū trāſire poſſimus:q2 timor inquit
nō eſt in charitate:ſꝫ ꝑfecta charitas foras mittit ti-
morē:quoniā timor penā habet. Qui āt timet non
eſt ꝑfectus in charitate. Nos ergo diligamꝰ:q2 dn̄s
prior dilexit nos. Non ergo aliter ad illā verā ꝑfe-
ctionem conſcendere poterimus.niſi quēadmoduꝫ
nulliꝰ alterius niſi nr̄e ſalutis gr̄a.prior nos ille dile
xit:ita eū nos quoqꝫ nulliꝰ alteriꝰ rei.niſi ſui tm̄ amo
ris dilexerimꝰ obtentu. Quāobrē nobis ſtudēduꝫ
eſt vt de hoc timore ad ſpē:de ſpe ad charitatem dei
vel ipſaꝝ virtutū amorē:ꝑfecto mētis cōſcēdamus
ardore: vt trāſmigrātes in affectū boni ipſiꝰ imobi-
liter.quātū humane poſſibile eſt nature quod bonū
eſt retenteemus.

¶ Quod charitas nō ſolū ď ſeruis filios faciat ſꝫ
etiā imaginē dei ac ſimilitudinē conferat Cap.ix.

Ultū nāqꝫ differt inter eum q metu gehēne
m vel ſpe retributiōis future vicioꝝ in ſe ex-
tinguit incēdia: ⁊ eū q diuie charitatꝭ affe-
ctu ipſaꝫ malitiā ⁊ imūdiciā ꝑhorreſcit. ac puritatꝭ
poſſidet bonū amore tm̄ ⁊ deſiderio caſtitatꝭ: nec iā
remunerationē future ꝓmiſſiōis aſpiciēs.ſꝫ p̄ſentis
boni delectatꝰ cōſciētia agit oīa.nec cōtēplatiōe pe-
naꝝ ſꝫ ďlectatiōe virtutū. Hic nāqꝫ ſtatꝰ nec ſubmo
tis cūctoꝝ hominū teſtimonijs abuti occaſiōe pec-
cati.nec occultꝭ cogitationū violari oblectatiōibus
poteſt:dū affectū virtutꝭ ipſiꝰ medullitꝰ retinens q̄c
q̄d illi ꝯtrariū ē.nō ſolū corde nō recipit. verū etiā

2009 Ministerio de Cultura

ſūmo deteſtaꝛ horrore. Aliud nanqꝫ eſt pſenti bono
quēpiā delectatū. odio habere viciorꝝ carnis vel con
tagia: aliud future remunerationis intuitu illicitas
cōcupiſcētias refrenare: aliudqꝫ eſt pſens metuere
detrimentū. ⁊ aliud futuruꝫ formidare ſupplicium.
Poſtremo multo maiꝰ eſt pp bonū ipꝫ a bono nol
le diſcedere: ꝙ pp metū mali malis nō prebere con
ſenſū. In illo. n. voluntariū bonū eſt: in iſto vero ve
lut coactū ⁊ tanꝙ nolenti violēter extortū: vel me
tu ſupplicij vl̄ cupiditate pmiorꝝ. Nā q timoris ob
tentu a viciorꝝ abſtinet blādimētis. adēpto timoris
obſtaculo rurſū ad illud qđ diligit reuerteꝛ: ⁊ ob id
nec ſtabilitatē boni iugiter obtinebit. ſed nec ab ipu
gnatione qdē aliquādo requieſcet: qꝛ nec firmam ac p
petuā pacē caſtimonie poſſidebit. Ubi eſt. n. ingetu
do bellorꝝ: nō poſſunt nō etiā vulnerū īteruenire di
ſcrimina. Neceſſe eſt. n. quēpiā in cōflictu ſitū: ꝙuis
bellator ſit ac fortiter dimicās ⁊ letalia aduerſarijs
vulnera frequēter infligat. nōnūꝙ tamē hoſtili mu
crone pſtringi. Qui vero ſupata īpugnatiōe vicio
rū pacis iā ſecuritate pfruiꝛ. ⁊ trāſijt in ipſiꝰ virtutꝫ
affectū. iugē ſtatū illiꝰ boni cuiꝰ iaꝫ totꝰ eſt retēdabit
qꝛ dāno intime caſtitatꝫ nihil credit eē dānoſiꝰ. Nec
eniꝫ carius ac pcioſius qcꝙ pſenti iudicat puritate
cui pena grauis eſt. vel virtutū pniciosa trāſgreſſio.
vel ipſius vicij virulenta cōtagio. Huic inꝙ nec re
uerētia humane pſentie qcꝙ adijciet honeſtatꝫ. nec
minuet ſolitudo: ſꝫ vbiqꝫ ſecū ſempqꝫ circūferēs ar
bitrā nō ſolū actuū ſed etiā cogitationū ſuarꝝ cōſci
entiaꝫ. illi potiſſimū ſtudere contēdit. quē nec circū
ueniri nec falli. nec ſubterfugere ſe poſſe cognoſcit.

¶ Qđ pfectio charitatꝫ ſit p inimicis orare: ⁊ quo
indicio anima necdū purgata noſcatur. Cap. x.

Uem ſtatuꝫ ſi qs de adiutorio dei nō de
q ſtudij ſui labore preſumēs meruerit poſſi
dere: de cōditiōe ſeruili in qua timor eſt. ⁊
mercenaria ſpei cupiditate in qua nō tā bonitas lar
gientꝫ ꝙ premiū retributiōis expetiꝛ. in adoptionē
incipiet trāſire filiorꝝ: vbi iam nō timor non cupidi
tas ſed illa charitas que nunꝙ cadit iugiter pſeue
rat. De quo timore ⁊ charitate quoſdā increpans
dominꝰ quid cuiqꝫ pſone cōueniret oſtēdit. Filius
honorat patrē: ⁊ ſeruus dn̄m ſuū timet. Et ſi pater
ego ſū: vbi ē honor meus. Et ſi dominꝰ ego ſū: vbi ē
timor meꝰ. Neceſſe eſt. n. eū timere q ſeruꝰ eſt: qꝛ ſer
uus ſciēs volūtatē dn̄i ſui ⁊ nō faciēs digne vapula
bit plagis multis. Per hāc itaqꝫ charitatē qſquis
ad imaginē dei ſimilitudinēqꝫ puenerit. bono iā pp
boni ipſius delectabiꝛ voluntatē: ac ſimilē quodam
modo poſſidēs patientie ac lenitatꝫ affectū. nullis đ
inceps peccantiū vicijs iraſceꝛ: ſed veniā potiꝰ infir
mitatibꝰ eorꝝ cōdolens atqꝫ cōpatiēs iplorabit. ſeqꝫ
reminiſcēs tādiu ſimiliū paſſionū ſtimulis ipugna
tū. donec miſeratiōe domini ſaluareꝛ: nec ſuo erutū
ſtudio ab ipugnatiōe carnali. ſed dei ꝓtectiōe ſalua
tū. non iracūdiaꝫ ſed miſericordiā errantibꝰ intelli
get impēdendaꝫ: illuꝫ verſiculuꝫ ad deuꝫ cum omni
cordis trāquillitate decātans. Tu dirupiſti vincu
la mea: tibi ſacrificabo hoſtiā laudis. Et niſi qꝛ dn̄s
adiuuit me: paulominꝰ habitauerat in inferno ani
ma mea. Et in hac mētis humilitate cōſiſtens: pote
rit etiaꝫ euangelicuꝫ illud perfectiōis explere man
datū. Diligite inimicos veſtros. ⁊ benefacite his q
oderunt vos ⁊ orate pro perſequētibus ⁊ calūnian
tibus vos: ⁊ ita ad illud premiuꝫ quod ſubiūgitur
merebiꝛ peruenire: per qđ non ſoluꝫ imagineꝫ dei ⁊
ſimilitudineꝫ preferamꝰ. veruꝫ etiā filij dei nūcupe
mur: vt ſitis inquit filij patris veſtri qui in celis eſt:
qui ſoleꝫ ſuū oriri facit ſuper bonos ⁊ malos. ⁊ plu
it ſuper iuſtos ⁊ iniuſtos. Queꝫ affectuꝫ beatus io
hānes aſſequutū ſe eſſe cognoſcēs ait. Ut fiduciam
habeamꝰ in die iudicij: quia ſicut ille eſt ⁊ nos ſumꝰ
in hoc mūdo. In quo eniꝫ infirma ⁊ fragilis huma
na natura eſſe ſicut ille eſt poteſt. niſi ſe in bonos et
malos iuſtos ⁊ iniuſtos ad imitationeꝫ dei placida
ſemper ſui cordis extenderit charitate. Et vt bonū
ꝓpter boni ipſius opereꝛ affectū. perueniēs ad illā
veram adoptioneꝫ filioruꝫ dei. de qua idem beatus
apoſtolꝰ ita pronunciat. Omnis qui natꝰ eſt ex deo
peccatuꝫ nō facit. quia ſemē ipſius in eo eſt: ⁊ nō pōt
peccare. quoniā ex deo natus eſt. Et iteruꝫ. Scimꝰ
quia oīs qui natꝰ eſt ex deo nō peccat. ſed genera
tio dei conſeruat eum ⁊ malignus nō tāgit eū. Qđ
intelligendum eſt nō de omni genere peccatorꝝ ſed
de capitalibus tantū criminibꝰ dici. a quibꝰ ſe quiſ
quis extrahere atqꝫ emundare noluerit. pro illo in
alio loco pdictus apoſtolus ne orari quidē debere
pronūciat. qui ſcit inquiēs fratrē ſuum peccare pec
catū non ad mortē. petat ⁊ dabitur ei vita peccanti
non ad morteꝫ. Eſt peccatū ad morteꝫ. non pro il
lo dico vt roget quis. Ceterū de illis que ꝓnunciā
tur non eſſe ad morteꝫ. a quibꝰ etiaꝫ hi qui fideliter
chriſto deſeruiunt. quātalibet ſemetipos circunſpe
ctiōe cuſtodiāt. imunes eſſe nō poſſunt. ita dicitur.
Si dixerimꝰ quoniaꝫ peccatū nō habemꝰ ipi nos ſe
ducimus ⁊ veritas in nobis nō eſt. Et iterū. Si di
xerimus quia nō peccauimus. mendacē facimꝰ euꝫ.
⁊ verbuꝫ eius nō eſt in nobis. Impoſſibile nāqꝫ eſt
quēlibet ſanctoruꝫ non in iſtis minutis que per ſer
moneꝫ: per cogitationeꝫ: per ignorātiaꝫ: per obliui
oneꝫ: per neceſſitateꝫ: per voluntateꝫ: per obreptio
nem. admittuntur incurrere. Que licet ab illo pec
cato quod ad morteꝫ eſſe diciꝛ aliena ſint. culpa ta
mē ac reprehenſione carere nō poſſunt. Cum ergo
quis hūc quē prediximꝰ bonitatis affectū ⁊ imitati
onē dei fuerit aſſequutꝰ. tunc viſceribꝰ dominice lō
ganimitatꝫ indutꝰ pro perſecutoribꝰ quoqꝫ ſuis ora
bit ſimiliter dicens. Pater ignoſce eis. nō enim ſci
unt qđ faciunt. Ceterū euidens indiciū eſt aīe nec
dum viciorꝝ fecibus eliquate. in criminibus alienis

2009 Ministerio de Cultura

nō affectu miſericordie cōdolere. ſed rigidam iudi-
cantis tenere cenſurā. Nam quēadmodū perfectio
nem cordis poterit obtinere is qui non habet illud
quod apoſtolꝰ plenitudineꝫ legis cōſūmare poſſe
ſignauit: alterutꝝ iquiēs onera veſtra portate. ⁊ ſic
implebitis legeꝫ chriſti. ſed nec illaꝫ virtuteꝫ poſſi-
det charitatis. que nō irritatur. nō inflatur. nō cogi
tat malum. que omnia ſuffert oīa ſuſtinet. Juſtus
eniꝫ miſeretur animas pecoꝛuꝫ ſuoꝛuꝫ. viſcera aūt
impioꝛuꝫ ſine miſericordia. Jdeoqꝫ iiſdē vicijs mo
nachum ſubiacere certiſſimuꝫ eſt. que in alio iclemē
ti atqꝫ inhumana ſeueritate ꝯdēnat. Rex eniꝫ rigi-
dus incurrit mala. ⁊ qui obturat aures ſuas ne au-
diat infirmū. ⁊ ipe iuocabit ⁊ nō erit q exaudiat eū.

¶ Interrogatio cur affectū timoris ⁊ ſpei dixerit
imperfectum. Capitulū. xi.

g Ermanus. Potenter quidē atqꝫ magni-
fice de perfecta dei charitate diſertum eſt
verū tamen illud nos permouet quod cū
eam tanta laude pretuleris. timorem dei ⁊ ſpem re-
tributionis eterne imperfecta eſſe dixiſti. cum vtiqꝫ
multo aliud videatur de eis ꝓpheta ſenſiſſe dicens.
timete dominū omnes ſancti eius. quia nihil deeſt
timentibꝰ euꝫ. ⁊ iteruꝫ in obſeruandis iuſtificatiōi-
bus dei. retributōis ſe cōtemplatione fateatur exer
citatum: inclinaui inquiēs coꝛ meum ad faciendas
iuſtificationes tuas in eternuꝫ propter retributio-
nem. Et apoſtolus Fide inquit moiſes grandis fa
ctus negauit ſe eſſe filiuꝫ filie pharaonis. magis eli
gens affligi cuꝫ populo dei ꝙ tēpoꝛalis peccati ha
bere iocunditateꝫ. maioꝛes diuitias exiſtimans the
ſauris egyptioꝛuꝫ iproperiuꝫ chriſti. Aſpiciebat eni
in remunerationeꝫ. Quomodo ergo imperfecta eē
credenda eſt. cuꝫ ⁊ beatus dauid retributionis ob-
tentu iuſtificationes domini ſe feciſſe gloꝛietur. ⁊ le
giſlatoꝛ pꝛemia futura proſpiciēs. ſpꝛeuiſſe adopti-
onem regie dignitatis. ⁊ afflictionem ditiſſimā egy
ptioꝝ theſauris pretuliſſe dicatur.

¶ Reſponſio de diuerſitate perfectionū. Cap. xij.

c Heremon. Pro ſtatu atqꝫ mēſura vniuſ-
cuiuſqꝫ mentis ſcriptura diuia ad diuer-
ſos perfectionuꝫ gradus arbitrij noſtri ꝓ
uocat libertateꝫ. Nec eniꝫ poterat vniformis omni
bus perfectiōis coꝛona pꝛoponi: quia nec omnium
vna virtus aut volūtas aut feruoꝛ eſt: ⁊ idcirco ipa
ruꝫ quodāmodo perfectionuꝫ diuerſos oꝛdines di
uerſaſqꝫ menſuras ſermo diuinꝰ inſtituit. Quod ita
eſſe euāgelicaruꝫ quoqꝫ beatitudinuꝫ varietas eui-
denter oſtendit. Licet eniꝫ beati dicātur quoꝛū ſūt
regna celoꝛuꝫ: ⁊ beati qui poſſidebunt terrā: ⁊ beati
qui conſolationeꝫ recipiēt: ⁊ beati qui ſaturitate po
tientur: tamen multuꝫ credimus intereſſe inter ha-
bitationem regni celoꝛuꝫ ⁊ poſſeſſionē illius quecū-
qꝫ eſt terre: ⁊ inter perceptionē conſolationis ⁊ ple
nitudineꝫ ſaturitatemqꝫ iuſtitie: multumqꝫ diſtare i
ter illos qui miſericordiā conſequentur, ⁊ illos qui
glorioſiſſima viſione dei perfrui merebūtur. Alia. n.
gloria ſolis: ⁊ alia gloria lune: ⁊ alia gloria ſtellarū.
Stella eni a ſtella differt in gloria: ita ⁊ reſurrectio
moꝛtuoꝛuꝫ. Cuꝫ igitur iuxta hunc modum ſcriptu
ra diuina timētes deuꝫ laudet ⁊ dicat. Beati omēs
qui timent dominuꝫ. ⁊ plenā per hoc illis beatitudi
neꝫ repꝛomittat. iterū tamen dicit. Timoꝛ nō eſt in
charitate. ſed perfecta charitas foꝛas mittit timoꝛē
quoniā timoꝛ penā habet. Qui autē timet. nō eſt ꝑ
fectus in charitate. Et rurſus cū ſeruire deo glorio
ſū ſit ⁊ dicat: Seruite domino in timoꝛe. ⁊ magnuꝫ
tibi ē. vocari ſeruū meū. ⁊ beatus ſeruus ille quē cū
venerit dominus ſuus inuenerit ſic facientē: tamen
ad apoſtolos dicit. Jam nō dicaꝫ vos ſeruos qꝛ ſer
uus neſcit quid faciat dominꝰ ſuꝰ: vos autē dico ami
cos: quia omnia quecunqꝫ audiui a patre meo nota
feci vobis. Et iteꝝ. Vos amici mei eſtis. ſi feceritis
ea que p̄cipio vobis. Videtꝭ ergo ꝑfectionū gradꝰ
eē diuerſos. ⁊ de excelſis ad excelſioꝛa nos a dn̄o ꝓ
uocari: ita vt is q in timoꝛe dei beatus ⁊ perfectꝰ ex
titerit āmbulās ſicut ſcriptuꝫ eſt. de virtute in virtutē
⁊ de ꝑfectōe ad aliā ꝑfectionē. i. de timoꝛe ad ſpē mē
tis alacritate ꝓcēdēs. ad beatioꝛē denuo ſtatū qd ē
charitas iuitet: ⁊ q fuerit fidelis ſeruꝰ ac pꝛudēs. ad
amicitie ſodalitatē ⁊ adoptōeꝫ trāſeat filioꝝ. Scdꝫ
ergo hūc ſenſū nr̄a quoqꝫ ē itelligēda ſnia: ñ quo cō-
tēplationē ꝑpetue illiꝰ pene vel beatiſſime retributi
onis q̄ repꝛomittit ſanctꝭ. nulliꝰ ꝓnūciemꝰ eē momē
ti: ſꝫ qꝛ cū ſint vtiles ⁊ ſectatoꝛes ſuos ad initia bea
titudis introducāt. charitas rurſuꝫ in qua plenioꝛ
fiducia ꝑpetuūqꝫ iā gaudiū ē aſſumēs eos d̄ timoꝛe
ſeruili ⁊ mercenaria ſpe. ad dilectionē dei ⁊ adopti-
onē trāſferet filioꝝ. ⁊ quodāmō ꝑfectioꝛes faciet de
ꝑfectꝭ. Multe. n. ait ſaluatoꝛ māſiōes ſunt apud pa
trem meū. Et licet oīa aſtra eē videant̄ i celo a nter
claritatē tñ ſolis ⁊ lune atqꝫ luciferi ceterarūqꝫ ſtel-
larū multa diſtātia ē. Et idcirco btūs apoſtolꝰ ñ ſo
lū timoꝛi ac ſpei. ſꝫ ēt cūctꝭ chariſmatibꝰ q̄ magna ac
mirifica habent̄ eā p̄ferēs ſup̄ modū. excellētioꝛē oī
bus viā charitatꝭ oñdit. Nā cū vellet explero oī ca
talogo ſpiritaliū chariſmatū virtutū eiꝰ mēbꝛa d̄ſcri
bere. ita p̄fatꝰ eſt. Et adhuc ſupꝛa modū excellētio
rē viā vobis d̄mōſtro. Si liguis hominū loquar et
āgeloꝝ. ⁊ ſi habuero ꝓphetiā ⁊ nouerī myſteria oīa
⁊ oēm ſciaꝫ ⁊ ſi habuero oēm fidē ita vt mōtes trāſ
ferā. ⁊ ſi diſtribuero i cibos pauꝑuꝫ oēs facultates
meas. ⁊ ſi tradidero coꝛpꝰ meū ita vt ardeaꝫ. chari
tatē āt ñ habuero nihil mihi ꝓdeſt. Videtꝭ ḡ nihil p̄
cioſiꝰ. nihil ꝑfectiꝰ. nihilqꝫ ſublimiꝰ ⁊ vt ita dixerī ni
hil charitate ꝑēniꝰ iueniri. Siue. n. ꝓphetie euacua-
bunt̄: ſiue ligue ceſſabūt. ſiue ſcia deſtruet̄: charitas
āt nūqꝫ excidet: ſine qua ñ ſolū illa p̄cellētiſſima cha
riſmatū genera. ſꝫ ēt martyrij ipſiꝰ gloria vacuatur.

¶ De tioꝛe q charitatꝭ magnitudie generat̄. c. xiij.

q Uiſquis igitur in huius fuerit charitatis
perfectione fundatus neceſſe eſt vt ad illū

2009 Ministerio de Cultura

ſublimiorē charitatis timorem gradu excellentiore cōſcendat: quē nō penarum terror nec cupido premiorꝫ ſed amoris generat magnitudo: quo vel filiꝰ indulgētiſſimū patrē. vel fratrē frater. vel amicum amicus. vel coniugē cōiunx ſolicito reuereꝭ affectu: dū eius nō verbera neqꝫ cōuicia. ſed vel tenuē amoris formidat offenſā. atqꝫ in omnibꝰ nō ſoluꝫ actibꝰ verū etiā verbis attonita ſemp pietate diſtenditur. ne erga ſe quātulūcūqꝫ feruor dilectiōis illius itepeſcat. Cuiꝰ timoris magnificentiā Iſaias vnus prophetarū eleganter expſſit Diuitie iquiēs ſalutꝭ ſapiā ⁊ ſcientia: timor dn̄i ipſe theſaurus eiꝰ. Nō potuit timoris iſtius dignitatē ac meritū magis euidēter exprimere. qꝫ vt diuitias ſalutis noſtre q̄ in vera ſapiētia dei ſciētiaqꝫ cōſiſtūt. diceret niſi a tiore dn̄i nō poſſe ſuari. Ad hūc igiꝭ metū nō peccatores ſed ſācti ꝓpheticis iuitātur eloquijs: dicēte pſalmigrapho. Timete dn̄z oēs ſancti eiꝰ: qꝛ nihil deeſt timētibꝰ eū. Qui eni hoc timore dominū metuit: pfectōi eius certū ē nihil deeſſe. Nā de illo tiore penali cui dēter iohānes apl's dicit. Qui timet nō ē pfectus i charitate: qꝛ timor penaꝫ habet. Multa ergo diſtātia ē inter iſtū timorē cui nihil deeſt. q ſapiētie ſcientieqꝫ theſaurus ē ⁊ illuꝫ iperfectū qui pncipiū ſapie nūcupaꝭ. quiqꝫ penā in ſeſe cōtinens. de pfectorum cordibus ſupueniēte plenitudine charitatis extrudit. Timor eni nō ē i charitate: ſed pfecta charitas foras mittit timorē. Et re vera ſi principiū ſapiētie in timore cōſiſtit. q̄ erit eius niſi in chriſti charitate perfectio. que illū in ſeſe perfecte dilectiōis cōtinēs metū. nō iaꝫ principiū ſed theſaurus ſapiētie ⁊ ſcietie nuncupatur. Et idcirco duplex timoris eſt gradus: vnus incipientiū. i. eorꝫ qui adhuc ſub iugo ⁊ terrore ſeruili ſunt: de quo dicitur. Et ſeruꝰ dominū ſuuꝫ timebit. Et in euāgelio. Iā nō dicam vos ſeruos. quia ſeruus neſcit quid faciat dominꝰ eius. Et ideo ſeruus ingt nō manet i. domo in eternū. filius manet in eternū. Imbuit eni nos vt ab illo penali metu ad charitatis pleniſſimā libertatē ⁊ amicorū filiorūqꝫ dei fiduciā trāſeamꝰ. Deniqꝫ beatꝰ apoſtolus qui ſeruilē illuꝫ timoris gradū olīꝫ charitatis dn̄ice virtute trāſcēderat. iferiora deſpiciēs: maioribꝰ ſe ditatū donis a dn̄o ſic ꝓfiteꝭ. Nō. n. inquit dedit nobis deus ſpiritū timoris: ſed virtutis ⁊ dilectionis ⁊ ſobrietatis. Eos etiā q perfecta celeſtis illius pr̄is dilectiōe flagrabāt. quoſqꝫ ex ſuis filios adoptio diuia iaꝫ fecerat hoc adhortaꝭ elogo. Nō eni accepiſtis ſpūꝫ ſeruitutꝭ iterū in timore: ſed accepiſtis ſpūm adoptionis filiorꝫ. in quo clamamꝰ abba pater. De hoc etiā metu cuꝫ illaꝫ ſeptiformē ſpūſſancti grām propheta deſcriberet. quē in hoīe illo dominico ſm icarnationis diſpenſationeꝫ deſcēdiſſe nō dubiū eſt dixiſſetqꝫ Et requieſcet ſup eum ſpūs dn̄i: ſpūs ſapientie ⁊ intellectus: ſpūs conſilij ⁊ fortitudinis: ſpūs ſcietie ⁊ pietatꝭ: nouiſſime velut qddā pcipuū intulit dicēs. Et replebit eū ſpūs tioris dn̄i. In quo primitꝰ illud diligētius ē intuēdū. qꝫ nō dixerit. ⁊ requieſcet ſup eū ſpūs tioris dn̄i. ſicut de illis poribꝰ dixerat: ſed replebit iquit eū ſpūs tioris dn̄i. Tāta. n. vbertatꝭ eius ē magnitudo. vt queꝫ ſemel ſua vtute poſſederit: nō partē ſꝫ totā eius occupet mētē. Nec imerito. Illi eteni q̄ nūqꝫ excidet coherēs charitati: nō ſolū replet: ſꝫ ēt ꝑpetua ⁊ iſepabili eum queꝫ ceperit poſſidet ingitate: nullis letitie tēporalis vel voluptatuꝫ oblectationibꝰ iminutus. Qđ nōnunqꝫ illi qui foras mittatur timori euenire ꝯſueuit. Hic eſt igitur pfectionis timor: quo homo ille dn̄icus. qui nō ſolū redimere hūanuꝫ genus. ſꝫ etiā prebere venerat pfectiōis formā atqꝫ exempla virtutū repletus fuiſſe narratur. Illuꝫ eni ſeruilem ſuppliciorū tioreꝫ. verus dei filius q peccatū nō fec nec dolꝰ iuētus ē in ore eius: habere nō potuit.

¶ Interrogatio de cōſūmatione caſtitatꝭ. ca. xiiij.

g Ermanus. Quia de perfectione charitatis ſermo digeſtus eſt: volumus etiaꝫ de caſtitatis fine aliqua liberꝰ ſciſcitari. Nō eni ambigimus illud precelſuꝫ faſtigiū charitatis. per quā ſicut huc vſqꝫ diſſertuꝫ eſt. ad imaginē dei ſimilitudinēqꝫ cōſcenditur. ſine caſtitatis perfectiōe ſubſiſtere oino nō poſſe: ſꝫ vtrū ita eiꝰ poſſit ꝑpetuitas obtineri. vt nūqꝫ libidinis titillatio integritateꝫ noſtri cordis infeſtet. ⁊ ita valeamus ab hac paſſione carnali degētes i corpore regenerari. vt nūqꝫ icētiuorꝫ eſtibꝰ aduramur. volumus edoceri.

¶ Dilatio expoſitionis poſtulate. Ca. xv.

c Heremō. Sūme qdē beatitudis ac ſingularis ē meriti. ita iſtuꝫ ꝑ quē dn̄o coheremꝰ affectū. vel diſcere iugiꝭ vel docere. vt meditatio eiꝰ ſꝫ pſalmigraphi ſētētiā oēs vite nr̄e dies nocteſqꝫ ꝯſumat. ⁊ mētē nr̄aꝫ iſatiabiliꝭ eſuriētē ſitiētēqꝫ iuſtitiā celeſtꝭ hꝰ cibi ꝑpetua ruminatōe ſuſtētet. Sꝫ ꝯſulēdū ē ēt iumēto corporꝭ nr̄i ſꝫ benigniſſimā ſaluatoris nr̄i ꝓuidētiā. ne dſiciat i via. Spūs ei. pmptꝰ. caro aūt iſirma: q̄ ēt nūc vrꝭ exigui cibi pceptiōe curāda ē. vt pꝰ refectionē eiꝰ ēt ad ea q̄ deſideratꝭ diligētꝰ idagāda. mētis quoqꝫ addatur intentio.

¶ Explicit collatio prima abbatis cheremōis de perfectione.

¶ Incipit collatio ſecunda abbatis cheremonis de caſtitate q̄ in ordine libri ē duodecima. C. i.

r Efectōe tā alacra. q̄ doctrie cibuꝫ deſiderātibꝰ nobis oneroſa magꝭ viſa ē qꝫ iocūda. cū illico noſ ꝑmiſſi ſmōis obitū ſenex expectare ſeſiſſꝫ. grata ē iqt mihi nō ſolū attōita ad diſcēdū vr̄e mētꝭ itētio ſꝫ etiā diſciplia ꝓpoſite qſtiōis. Rōnabil' ei re vera introgatiōis a vobꝭ ordo ſuatꝰ ē. Neceſſe ē ei vt tā excelſe plenitudinem charitatis immenſa illa perfecte atqꝫ perpetue caſtimonie premia conſequantur: parqꝫ ſit gaudium in tanta parilitate palmarum.

2009 Ministerio de Cultura

Tanta eniꝫ ſibi ſocietate federantur. vt vna abſ-
q̃ altera nequeat poſſideri Hoc igiť ꝓpoſitio vr̃a
cõplexa ẽ: vt vtrũ ignis ille cõcupiſcẽtie. cuius h̃ ca-
ro velut inſituꝫ ſẽtit ardorẽ. ad plenũ poſſit extigui.
diſputatiõe ſimili pãderemꝰ: de quo primũ q̄d btũs
apoſtolus ſẽſerit diligẽtius iquiramꝰ. Mortificate
iquit mẽbra vr̃a que ſunt ſuꝑ terrã. Primꝰ ergo q̃
cetera ꝑſcrutemur: q̃ iſta ſint mẽbra q̃ mortificari ꝑ
ceperit indagemꝰ. Nec̃ eni btũs apoſtolus ad ab-
ſciſioneꝫ manuũ aut pedũ aut genitaliũ imiti nos p̃
ceptiõe cõpellit: ſed corpus peccati qđ vtiq̃ cõſtat
ex mẽbris. q̃ totius deſtrui zelo ꝑfecte deſiderat ſan
ctitatis: de quo corpore alibi. vt deſtruať inq̄t corpꝰ
peccati. Et que ſit eius deſtructio cõſequẽter expo
nit. Ut iã inq̄t nõ ſeruiamꝰ peccato. A quo ẽt ſe libe
rari cũ eiulatu poſtulat dicens. Infelix ego homo.
quis me liberabit de corpore mortis huius.

¶ De corpore peccati ⁊ mẽbris eius. Ca. ij.

Oc itaq̃ peccati corpꝰ multis vicioꝝ mẽ
b bris ꝓbať extructũ. ⁊ ad eius attiere por-
tionẽ quicq̄d vel facto vel dicto vel cogita
tione peccať: cuius mẽbra rectiſſime ſuꝑ terrã eẽ di-
cũtur Nõ eni poſſũt hi qui eorũ vtũtur miniſterio
veridice ꝓfiteri: noſtra aũt ꝯuerſatio i celis ẽ. Huiꝰ
igiť corporis i hoc loco apľs mẽbra deſcribẽs: mor-
tificate iquit mẽbra veſtra q̃ ſũt ſuꝑ terrã: fornicati
onẽ: imundiciã: libidinẽ: cõcupiſcẽtiaꝫ malã ⁊ auari
tiã que ẽ ſimulachroꝝ ſeruitꝰ. Prio itaq̃ loco for-
nicationẽ credidit iſerẽdã. que carnali cõmixtiõe ꝑ
ficiť. Scõm ẽt mẽbrũ imundiciã nũcupauit: q̃ nõnũ
q̃ abſq̃ vllo mulieris tactu vel dormiẽtibꝰ vľ vigi-
latibus per icuriã incircũſpecte mentis obrepit: ⁊
ideo notať ac ꝓhibetur in lege. q̃ imũdos quoſq̃ nõ
ſolũ ſacraꝝ carniũ ꝑticipatiõe ꝓuauit. verũ ẽt ne cõ
tactu ſuo ſãcta pollueret. a caſtroꝝ iuſſit ꝯgregatiõe
ſecerni dicẽs. Anima q̄cunq̃ comederit de carnibꝰ
ſacrificij ſalutaris qđ ẽ dñi in qua ẽ imundicia ꝑibit
corã dño: ⁊ q̄cq̄d tetigerit imundus imũdũ erit. In
deuteronomio quoq̃. Si fuerit int̃ vos homo q̄ no
cturno pollutus eſt ſomnio: egredieť extra caſtra ⁊
nõ reuerteť priuſq̃ ad veſperã laueť aqua. ⁊ poſt ſo
lis occaſuꝫ regredieť in caſtra. Deĩde tertiũ pecca-
ti mẽbruꝫ libidinẽ ponit: que i receſſibus coaleſcẽs
aĩe accidere cuippiã etiã ſine corpis paſſiõe poteſt.
Libidinẽ eni ab eo qđ libeat dictã eẽ nõ dubiũ eſt.
Poſt hec ḋ maioribꝰ peccatis ad miora deſcẽdẽs.
quartũ itulit mẽbruꝫ. cõcupiſcẽtiã malã: que nõ ſo-
lũ ad predictã ipudicitie paſſiõnẽ verũ etiã ad oẽs
noxias cupiditates generaliter referri põt: que cor
rupte tãtũmõ voluptatis eſt egritudo. De qua do
minꝰ i euãgelio. Qui viderit mulierẽ ad cõcupiſcẽ
dũ eã: iã mechatꝰ ẽ eã in corde ſuo. Multo. n. maiꝰ
ẽẽtiã tũc mẽtis lubrice deſideriũ cõtinere. cũ ei ille
cebroſi aſpectꝰ offerť occaſio. Quibꝰ manifeſtiſſime
cõprobať. ad ꝑfectionẽ puritatis caſtimoniã cõtinẽ
tie corporalis ſolã nõ poſſe ſufficere. niſi ei ẽt mẽtis
addatur integritas. Poſt que omnia nouiſſimũ il
lius corporis mẽbrũ. ⁊ auaritiã inq̄t: proculdubio
oſtendẽs nõ ſolũ ab appetitu rerũ alienarũ animũ
cõtinẽdũ. verũ etiã ꝓpria magnanimit cõtẽnenda.
Hoc eni ⁊ in actibꝰ apoſtoloꝝ feciſſe legiť credẽtiuꝫ
multitudo: de q̃ diciť. Multitudinis aũt credẽtiuꝫ
erat cor vnũ ⁊ aĩa vna: nec q̄ſq̃ eoꝝ que poſſidebãt
aliq̄d ſuũ eẽ dicebat. ſꝫ erãt illis oĩa cõmũia. Quot
quot eni poſſeſſores agrorũ aut domorũ erãt. vẽdẽ
tes afferebãt precia eorũ que vẽdebãt. ⁊ ponebãt ãt
pedes apoſtolorũ. Diuidebať aũt ſingulis ꝓut cui
q̃ opus erat. Et ne ad paucos ꝑtinere videreť iſta
ꝑfectio: auaritiã ſimulachroꝝ ſeruitutẽ eſſe teſtatꝰ ẽ.
Nec imerito. Quiſq̃s eni nõ cõmunicat neceſſitati
bus egenoꝝ. ⁊ pecunie ſue quã iſideli tenacitate cõ
ſeruat. chriſti precepta poſtpõit. idolatrie crimen in
currit: amorem ſcilicet materie mũdialis diuine pre
ferens charitati.

¶ De mortificatiõe fornicatiõis ⁊ imũdicie. ca. iij.

I ergo multos ita pro chriſto ſuas vide-
s mus abieciſſe ſubſtãtias: vt nõ ſoluꝫ poſſeſ
ſioneꝫ pecuniarũ. veꝝ etiã deſideriũ de cor
dibus eoruꝫ iꝑpetuũ probemꝰ abſciſũ. cõſequẽs
ẽ vt eodẽ modo etiã fornicatiõis ardorẽ extigui poſ
ſe credamꝰ. Nec̃ eni rẽ ipoſſibilẽ apľs cũ poſſibili
cõiunxiſſet: ſꝫ vtraq̃ ſciẽs eẽ poſſibilia. pari modo
mortificãda decreuit. Et intãtũ btũs apľs fornica
tionem ſiue imundiciam de nr̃is mẽbris extirpari
poſſe cõſidit: vt nõ ſolũ mortificari ea. ſꝫ ne nomiari
q̄dẽ i nobis debere ꝓnũciet Fornicatio ingens ⁊
oĩs imũdicia aut auaricia nec nomineť i vobis: aut
turpitudo: aut ſtultiloquiũ: aut ſcurrilitas. que ad
rẽ nõ pertinet. Que etiã pari modo ꝑnicioſa eſſe. ⁊
equali nos a regno dei excluſiõe depelleť edocet di
cẽs. Illud aũt ſcitote. qm̃ omnis fornicator aut im-
mũdus aut auarus qđ eſt idolorũ ſeruitus: nõ ha-
bet hereditatem in regno chriſti ⁊ dei. Et iterum.
Nolite errare: neq̃ fornicarij: neq̃ idolis ſeruien-
tes: neq̃ adulteri: neq̃ molles: neq̃ maſculoruꝫ cõ-
cubitores: neq̃ fures: neq̃ auari: neq̃ ebrioſi: neq̃
maledici: neq̃ rapaces regnuꝫ dei poſſidebũt. Du
biuꝫ proinde eſſe nõ debet. fornicationis ⁊ imundi
cie de mẽbris noſtris aboleri poſſe contagiuꝫ: quã-
doquidẽ nõ aliter ea q̃ auaritiam: ſtultiloquiũ: ſcur
rilitatem. ebrietatem ac furta quorũ facilis ampu-
tatio eſt. mãdauerit abſcidenda.

¶ Qđ ad obtinẽdam caſtimonie puritatẽ nõ ſuf-
ficit humani laboris intentio. Ca. iiij.

Ertos tamen eſſe nos conuenit. q̃ licet
c omneꝫ continentie diſtrictioneꝫ. famem
ſcꝫ ac ſitim vigilias quoq̃ ⁊ operis iugi-
tateꝫ. atq̃ inceſſabile ſubeamus ſtudium lectionis:
perpetuaꝫ tamen caſtimonie puritateꝫ borum la-
borũ merito ꝯtigere neq̄amꝰ. niſi i his iugiť ꝯſudã-
tes expiẽtie magiſterio doceamur icorruptionẽ eius
diuie gr̃e largitate cõcedi. Ob hoc ſane ſolũmõ ſe

2009 Ministerio de Cultura

vnuſqſq̄ infatigabiliter in his exercitijs perdura-
re debere cognoſcat: vt ꝑ illorũ afflictionẽ miſericor
diã domini cõſequutus. de ipugnatione carnis ac
dominatiõe prepotẽtiũ viciorũ diuino mereaſ mu
nere liberari. nõ quo adepturũ ſẽper illa confidat
iſtam quã cupit inuiolatã corporis caſtitatẽ. Tan
to aũt erga acquiſitionẽ caſtimonie deſiderio atq̄
amore inflãmemur. quãto quis pecuniarũ cupidiſ
ſimus appetitor. vel qui ſũma honorũ ambitione
diſtendiſ. vel ꝗ intolerabili pulchre mulieris amo-
re raptaſ. deſideriũ ſuũ ĩpatiẽtiſſimo ardore optat
expleri: ⁊ ita fiet: vt dũ pro integritatis ꝑpetuitate
inſatiabili cupiditate ſuccẽdimur. deſiderabilis de
ſpicatur cibus: neceſſarius horreat potus: ſomnus
deniq̄ ipẽ nature debitus reſpuatur. vel certe vt de
ceptor fraudulẽtiſſimus puritatis ⁊ emul9 atq̄ con
trari9 caſtitati. attonita atq̄ ſuſpecta mẽte capiatur:
⁊ ita vnuſqſq̄ quotidie integritatis ſue matutinus
explorator effectus. de collata ſibi purificatiõe con
gaudeat. eãq̄ ſe nõ ſuo ſtudio nec vigilãtia ſed pro
tectiõe dñi ſentiat cõſequutũ. ac tandiu illius perſe
uerãtiã ſuo corpori intelligat coheſurã. q̄diu eã
domin9 ſua fuerit miſeratiõe largitus. Qui ei hanc
ſtabiliter obtinet fidẽ. nequaq̄ ſuꝑbũ ſapiens de
ſua virtute cõfidet: neq̄ ſeductus lõgis obſceni li-
quoris inducijs blandiſſima ſecuritate ſolueſ: ſciẽs
ĩpuriſſime colluuionis aſpergine ſe protin9 maculã
dũ. ſi vel paululũ quid ab eo protectio diuina di-
ſceſſerit. ac proinde pro perpetuitate eius cũ omni
contritione ⁊ humilitate cordis. indefeſſis eſt ora-
tionibus excubandum.

De vtilitate impugnationis que nobis de icen
tiuorum eſtibus generatur. Ca. v.

Vtris autẽ capere per huius rei quã di-
cimus veritatẽ euidens argumẽtum. per
qđ ⁊ hec que dicta ſunt approbetis. ⁊ iſtã
corporis pugnã que inimica vobis putatur ac no
xia vtiliter mẽbris noſtris insertã eſſe doceamini.
Cõſiderate queſo illos qui corpore ſũt ſpadones
que precipue cã in virtutibus appetendis deſides
reddat ac tepidos. Nõne quia corrũpende caſtita-
tis credũt ſe periculũ nõ habere. Quod tamẽ ne-
mo ita propoſuiſſe me credat. vt neminẽ eorũ peni-
tus inueniri poſſe cõfirmẽ. perfecta abrenuntiatio
ne flagrantẽ: ſed quia naturã quodãmõ ſuã vin-
cãt. ſi qui forte eorũ ad propoſitã perfectiõis pal-
mã ſũma animi diſtrictiõe cõtendũt: cui9 ardor ac
deſideriũ eũ quẽ ſemel accẽderit: famẽ: ſitĩ: vigilias
nuditatẽ: cũctoſq̄ labores corporis. nõ ſolũ patien
ter verũ etiam libẽter ſuſtinere cõpellit. Vir enim
in doloribus laborat ſibi: ⁊ vim facit ꝑditioni ſue.
Et iterũ. Anime autẽ egẽti etiã amara dulcia vidẽ
tur. Alias nanq̄ nõ poterũt deſideria preſentium
rerũ vel reprimi vel auelli: niſi pro iſtis affectibus
noxijs quos cupimus amputari. alij ſalutares fue-
rint intromiſſi. Nullatenus eni valet viuacitas mẽ
tis. abſq̄ alicuius deſiderij vel timoris: gaudij vel
meroris affectiõe ſubſiſtere: niſi hec eadẽ in bonã ꝑ
tẽ fuerint imutata. Et idcirco ſi carnales ꝯcupiſcẽ
tias de cordib9 noſtris deſideramus extrudere. ſpi
rituales in earũ locis plantem9 protinus voluntates
vt his anim9 noſter ſemꝑ inexus ⁊ habeat quib9 iu-
giter imoretur. ⁊ illecebraſ preſẽtiũ ac tẽporaliũ re
ſpuat gaudiorũ. Cumq̄ in hũc ſtatũ mẽs nr̃a quo-
tidianis exercitijs erudita ꝓfecerit. tũc verſiculi il-
lius affectũ experiẽtia docẽte concipiet. quẽ oẽs ꝗ-
dẽ ſolita pſallendi modulatiõe cõcinimus: virtutẽ
vero eius nõ niſi pauci experti q̄ ꝑcipiũt. Prouide
bã dñũ in cõſpectu meo ſemꝑ: qm̃ a dextris eſt mihi
ne cõmouear. Ille eteni ſolus vĩ atq̄ intellectũ h9
carminis efficaciſ aſſequiſ: qui ꝑuenies ad iſtam de
qua loqmur corporis atq̄ anime puritatẽ. intelligit
ſe cũctis momẽtis ne rurſus ab eadẽ deuoluatur a
dño cõſeruari. dextraſq̄ ſuas. i. operatiões ſanctas
ab eodẽ iugiter cõmuniri. Dñs eni ſanctis ſuis nõ
a ſiniſtris quia nihil habet ſiniſtrũ vir ſanctus ſꝫ a
dextris ſemꝑ aſſiſtit: a peccatoribus vero ⁊ ipſis nõ
videſ: quia nõ habẽt illas dexteras quib9 dñs ꝯſue
uit aſſiſtere nec pñt dicere cũ ꝓpheta. Oculi mei ſẽꝑ
ad dñũ: qm̃ ipẽ euellet de laqueo pedes meos. Qđ
null9 poterit veridice ꝓfiteri. niſi ꝗ vniuerſa q̄ i hoc
mũdo ſũt aut noxia aut ſuꝑflua aut certe inferiora
ſũmis virtutib9 iudicãs. oẽm intuitũ ſuũ: omne ſtu-
diũ: omnẽ curã erga cultũ ſui cordis ⁊ caſtimõie de
fixerit puritatẽ: atq̄ ita mẽs iſtis exercitijs elimata.
⁊ profectibus expolita. ad perfectã corporis atq̄
anime perueniet ſanctitatem.

Qđ patiẽtia ardorẽ fornicatõis extiguat. ca. vj.

Vãtũ enĩ qs i lenitate ac patiẽtia cordis
tũ i corporiſ puritate proficiet: quãtoq̄ lõ-
gius iracũdie ꝓpulerit paſſionẽ tãto caſti
tatẽ tenacius obtinebit. Nõ enĩ eſtus corporis de
clinabit niſi qui animi mot9 ante compreſſerit. Qđ
apertiſſime ſaluatoris noſtri ore laudata beatitudo
declarat. Beati mites: qm̃ ipſi poſſidebunt terrã.
Nõ ergo aliter nr̃ã poſſidebimus terrã. i. nõ alias
ditioni noſtre rebellis huius corporis terra ſubdeſ
niſi mẽs nr̃a prius fuerit patiẽtie lenitate fundata:
nec poterit quis aduerſus carnẽ ſuã inſurgẽtia li
bidis bella cõprimere: niſi pri9 armis mãſuetudis
iſtruaſ. Mãſueti eni poſſidebũt trã ⁊ ĩhabitabũt ĩ
ſeculũ ſeculi ſuꝑ eã. Hãc inq̄ trã queadmodũ obti
nere poſſimus: idẽ propheta in conſequẽtibus pſal
mi ipſius edocet. Expecta dñũ ⁊ cuſtodi viã eius.
⁊ exaltabit te. vt hereditate capias terrã. Cõſtat
ergo ad poſſeſſionẽ terre iſtius firmiter obtinẽdã
neminẽ poſſe conſcendere. niſi illos tãtũ qui ꝑ imo-
bilẽ patientie lenitatẽ vias dñi duras ac precepta
ſeruantes. de ceno carnaliũ paſſionum extrahente
eodẽ fuerint exaltati. Mãſueti ꝗ poſſidebũt terrã:
⁊ nõ ſolũ poſſidebũt eã. ſꝫ ẽt delectabũtur in multi-
tudine pacis: qua nemo in cuius carne adhuc bel-

2009 Ministerio de Cultura

la cõcupiſcẽtie ſuſcitanť ſtabiliter pſruetur. Neceſ-
ſe eſt enī infeſtari eũ diriſſimis demonũ ꝑlijs: ⁊ igni
tis luxurie iaculis ſauciatũ. a terre ſue poſſeſſiõe de
uolui. donec dominꝰ auferat bella vſqꝫ ad fines ter-
re eius. arcũ cõterat ⁊ cõfringat arma. ⁊ ſcuta cõbu
rat igni: illo ſcꝫ quẽ venit dominꝰ mittere ſuꝑ terrã:
arcꝰ etiã ⁊ arma cõfringat. qbus aduerſus eũ nequi
cie ſpiritales diebꝰ ac noctibꝰ dimicãtes. ignitis cõ-
figebãt cor eius iaculis paſſionũ. Et ita cũ eũ dñs
cõterens bella ab oibus incẽtiuorũ eſtibꝰ liberarit.
ad illuꝫ puritatꝭ ꝑueniet ſtatũ: vt depoſita cõfuſio-
ne qua ſemetipſũ. i. carnẽ ſuã dũ ipugnareť horre-
bat. icipiat ea velut puriſſimo tabernaculo delecta
ri. Nõ. n. accedẽt ad euꝫ mala. ⁊ flagellũ nõ appro
pinquabit tabernaculo eius. ad illud ſcꝫ ꝓpheticũ
patiẽtie virtute ꝑueniẽs. vt mãſuetudinis merito ñ
modo ſuã hereditet terrã. verũ etiã delecteť in mul
titudie pacis. Ubi aũt adhuc ſuꝑeſt ſolicitudo cer
taminis: pacis eſſe nõ põt multitudo. Nõ eī ait de
lectabũtur in pace ſꝫ in multitudie pacis. Per qđ
euidẽter oſtẽdiť. ita efficaciſſimã medicinam cordis
eſſe patientiaꝫ. ſꝫ illud ſalomõis: mãſuetus vir cor
dis eſt medicus: vt nõ ſolũ ire: triſtitie: accidie: ceno
doxie: ſuꝑbie: verũ etiã libidinis oimꝙ pariter ex-
tirpet fomitẽ viciorũ. In longanimitate enī vt ait
ſalomon ꝓſperitas regibus. Nam qui mitis ſẽper
atqꝫ tranquillus eſt: nec iracũdie ꝑturbatiõe ſuccẽ-
ditur: nec accidie atqꝫ triſtitie angore cõſumiť: nec
cenodoxie vanitate diſtendiť nec ſuperbie tumore
ſuſtolliť. Pax enī multa diligentibus nomẽ dñi. ⁊
nõ ẽ illis ſcandalũ. Et ideo nõ imerito ꝓnunciať
melior patiẽs forte: ⁊ qui cõtinet iraꝫ capiẽte vrbẽ.
Hanc igiť pacẽ donec firmaꝫ atqꝫ perpetuã obtine
re mereamur: multis neceſſe eſt nos impugnationi
bus attemptari. Frequẽterqꝫ nobis eſt verſiculus
iſte cũ gemitu lachrymiſqꝫ repetẽdus. Miſer factꝰ
ſuꝫ ⁊ afflictus ſuꝫ vſqꝫ quaqꝫ: tota die cõtriſtatus
ingrediebar. quoniã lũbi mei ipleti ſũt illuſionibꝰ.
⁊ nõ eſt ſanitas in carne mea. a facie ire tue. nõ eſt
pax oſſibus meis a facie inſipientie mee. Tũc eniꝫ
cõpetẽter hec ⁊ in veritate deflebimus. quãdo poſt
longaꝫ puritateꝫ corporis noſtri ſperãtes iaꝫ car-
nalia nos omnimodis euaſiſſe contagia. ſtimulos
carnis ob elationeꝫ cordis aduerſum nos rurſum
ſentimus inſurgere: vel certe ad falliciam ſomni-
orũ impuritas nos priſtine colluuionis aſpergit.
Cũ ergo ceperit quis diuturna cordis ⁊ corporis
puritate gaudere neceſſe eſt vt duꝫ ſe credit vlteriꝰ
iam nõ poſſe ab illa ſinceritate deuolui. intra ſeme
tipſuꝫ quodãmodo glorietur ⁊ dicat. Ego dixi in
abundantia mea: nõ mouebor in eternuꝫ. Sed cuꝫ
vtiliter a domino ſubrelictus illum puritatis ſtatũ
in quo ſibimet confidebat ſenſerit perturbari. ſeſe-
qꝫ i illo ſpiritali viderit titubare ſucceſſu: recurrat
protinus ad illius integritatis auctorem. ⁊ agno-
ſcens infirmitatem ſuaꝫ. confiteatur ⁊ dicat. Do-
mine non in mea ſed in tua voluntate preſtitiſti de
cori meo virtutem. Auertiſti faciem tuaꝫ a me ⁊ fa-
ctus ſuꝫ conturbatus. Illud quoqꝫ beati Job. Si
lotus fuero quaſi aquis niuis. ⁊ fulſerint velut mũ
diſſime manꝰ mee. tamẽ ſordibus itinges me. ⁊ abo
minabũť me veſtimẽta mea. Quod tamẽ is q ſuo
vicio ſe. in ſordibus tingit: nõ põt dicere ſuo creato
ri. Donec ergo ad perfectuꝫ puritatis ſtatuꝫ perue
niat. neceſſe eſt euꝫ inequalitatibus iſtis frequẽtius
erudiri. quoaduſqꝫ per dei gratiaꝫ cõfirmatus in il-
la quaꝫ appetit puritate efficaciter dicere mereatur.
Expectans expectaui dominũ. ⁊ reſpexit me: ⁊ ex-
audiuit preceꝫ meaꝫ. ⁊ eduxit me de lacu miſerie ⁊
de luto fecis: ⁊ ſtatuit ſupra petram pedes meos: ⁊
direxit greſſus meos.

¶ De differentijs ⁊ gradibus caſtitatis. Ca. vij.

m Ulti ſunt enī caſtimonie gradus. quibus
ad illaꝫ inuiolabilẽ conſcẽditur puritatẽ.
quos licet nec perſpicere nec enũciare vt
dignum eſt virtus noſtra ſufficiat. tamẽ quia ſeries
narrationis expoſcit. ſcđm mediocritateꝫ experien
tie noſtre vtcũqꝫ proferre temptabimus. reſeruan-
tes perfectiora perfectis: nec preiudicantes his qui
feruentiore ſtudio puriorem caſtimoniaꝫ poſſiden-
tes. quãto maioris induſtrie ſunt tãto etiaꝫ perſpi-
cacie vigore precellunt. Proinde ſex gradibus lꝫ
multa a ſe inuiceꝫ ſublimitate diſtantibus. faſtigia
caſtitatis precelſa diſtinguã: ita vt media quedam
que tamẽ multa ſunt pretermittaꝫ. quoruꝫ ſubtili-
tas ita humanos ſubterfugit ſenſus. vt eaꝫ nec mẽs
inſpicere neqꝫ proloqui lingua preualeat: quibus
ſenſiꝫ caſtitatis ipſius perfectio quotidianis profe
ctibus adoleſcit. Scđm ſimilitudinẽ nanqꝫ corpo-
ruꝫ terrenoruꝫ que ſingulis diebus inſenſibiliter
ſui capiunt incrementa. ⁊ ita duꝫ neſciunt ad perfe-
ctum habituꝫ prouehũtur: anime quoqꝫ robur ac
maturitas caſtitatis acquiritur. Primus itaqꝫ pu
dicitie gradus eſt: ne vigilans ipugnatione carnali
monachus elidatur. Secundus: ne mens illius vo
luptarijs cogitatiõibus imoretur. Tertius: ne fe-
mineo nec tenuiter ad cõcupiſcẽtiã moueatur aſpe
ctu. Quartus ne vigilans vel ſimpliceꝫ carnis per
ferat motuꝫ. Quintus ne cũ memoriã generatiõis
humane. vel tractatus ratio vel neceſſitas lectiõis
ingeſſerit. ſubtiliſſimus mentẽ voluptarie actionis
perſtrigat aſſẽſus: ſed velut opus quoddã ſimplex
ac miniſteriuꝫ humano generi neceſſario contribu-
tuꝫ tranquillo ac puro cordis cõtẽpletur intuitu: ni
hilqꝫ amplius de eius recordatione concipiat. qꝫ ſi
operatiouẽ lateruꝫ vel cuiuſlibet alterius officine
mente pertractet. Sextus caſtimonie gradus ẽ: ne
illecebroſis phãtaſmatibus feminarũ vel dormiẽs
illudatur. Licet enī hanc ludificationeꝫ peccato eẽ
obnoxiam non credamus: concupiſcentie tamen
adhuc medullitus latitantis indicium eſt: quam
tamẽ illuſionem diuerſis modis conſtat accidere.

2009 Ministerio de Cultura

Nam ſcđʒ illū in vſuʒ quē vigilans exercere vel co
gitare cōſueuerat. etiaʒ dormiēs vnuſquiſqꝫ tēpta-
tur. Aliter enim falluntur hi qui carnalem copu-
lam norūt: aliter qui feminee ſunt cōmixtionis ex
pertes. Hi eī ſic ſimplicioribꝰ ac purioribꝰ ſomniis
īquietari ſolēt: ita ēt faciliore diligētia ac minore poſ-
ſūt labore purgari. Illi aūt ſordidioribꝰ magiſqꝫ ex
preſſis phātaſmatibꝰ illudūt. donec paulatī ſcʒ men
ſurā caſtitatꝭ ad quā vnuſqſqʒ cōtēdit. ī odiū illius
rei quā voluptariā añ ſētiebat. mēs ēt ſomno ſopita
vtat: illudqꝫ ei qđ fortibꝰ viris ꝓ ſūmo laboꝝ ſtipē-
dio repromittit ꝑ ꝓphetā cōcedat a dño. ꝛ arcuʒ ꝛ
gladiū ꝛ bellū cōterā de terra veſtra. ꝛ dormire vos
faciā fiducialiter: ꝛ ita demuʒ qs ad illā beati ſereni
paucorūqꝫ ſimiliū viroꝝ ꝑueniet puritatē. Quā id
circo a ꝑdictꝭ ſex caſtimōie gradibꝰ ſequeſtraui: qa
nō ſolū poſſideri ſʒ ēt credi nō niſi a rariſſimis pōt.
Et qꝛ id qđ illi ſpecialiꝝ diuini mūeris largitate col
latū ē. ꝓponi ad generalis ꝑcepti nō pōt formā: ſcʒ
vt eo vſqꝫ mēs nr̃a caſtitatꝭ ipſiꝰ puritate formetur.
vt etiā ipſo naturali motu carnis emortuo. illuʒ ob
ſcenū liquorē dino ñ ꝑferat. Opinionē ſane quorū-
daʒ quā ſuꝑ hac carnis colluuiōe definiūt ſilere nō
debeo: q dicūt nō idcirco eā dormiētibꝰ euenire. eo
ꝙ eā ꝓducat fallacia ſomnioꝝ. ſʒ potiꝰ qꝛ redūdan
tia humoris illiꝰ aliquas in egrotāti corde fingat il
lecebras. Deniqꝫ aiūt ꝙ illo tēpore quo nō ingerat
illa concretio: quēadmodum fluxus eius ita etiam
illuſio conquieſcat.

¶ Qđ de natura caſtitatis ꝛ effectu eius inexper-
ti tractare non poſſint. Ca. viij.

Ed hec ſuſcipere ꝛ ꝓbare vtrū poſſibilia
s an īpoſſibilia ſint certo examie definire po
terit nemo. niſi ꝑ experiētiā longā ꝛ purita
tē cordis ad confinia carnis ac ſpūs verbo dñi diri
gēte ꝑuenerit. De quo beatꝰ apoſtolus: Viuus eſt
inqt ſmo dei ꝛ efficax ꝛ penetrabilior omni gladio
ancipiti: ꝛ ptigēs vſqꝫ ad diuiſionē aīe ac ſpūs. cōpa
gū quoqꝫ ac medullaꝝ: ꝛ diſcretor cogitatōuʒ ꝛ itē
tionū cordis. Et ita iter illoꝝ qđamō termios col
locatꝰ. qđ hūane ꝯditōi neceſſariū ſit atʒ īeuitabiliꝝ
attributū. qđue ꝯſuetudīe vicioſa ꝛ icuria iuuētū
īuectū. velut īſpector ꝛ arbiter iuſta trutinatiōe di
ſcernet. ac ſuꝑ eoꝝ effectu atqꝫ natura nō falſis vul-
gi opiniōibꝰ abducet. nec ꝑiudicatꝭ inexꝑtoꝝ diffini
tionibꝰ acqeſcet: ſʒ puritatꝭ modū certa expiētie ſue
libra ꝛ iuſta examiatiōe ꝑpēdēs. neqꝫ illoꝝ dcipie
tur errore. q negligentie ſue vicio crebrioribꝰ ꝙ na
tura cōpellit egeſtiōibꝰ ſordidari. de nāli cōditione
cauſant. Cūqꝫ eos cōſtet īferre potiꝰ vim nature ꝛ
extorquere ab ea pollutionē quā ipſa nō igerit: intē
perātiā ſuā ad neceſſitatē carnis imo ad eiꝰ referūt
creatorē. ꝓprias culpas ad nature īfamiā trāſferē-
tes. De qbꝰ ī ꝓuerbiis elegāter exprimit. Inſipiē-
tia viri corrūpit vias ſuas: deū autē cauſat ī corde
ſuo. Poſtremo ſi qs huic aſſertōi nr̃e fidē derogaꝝ
voluerit: qſo vt nō ante ꝑiudicata nobiſcū opiniōe
diſceptet. ꝙ diſcipline huiꝰ ſuſcipiat inſtituta. Cūqꝫ
hec ꝑpaucis mēſibꝰ illa qua traditꝝ moderatiōe ſua
uerit: ꝑfecto hec q̄ diximꝰ vero poterit ꝓbare iudi-
cio. Ceterū fruſtra de cuiuſlibʒ artꝭ ac diſcipline fine
cōtēdit. qſqꝫ nō priꝰ oīa que ad cōſūmationē eiꝰ per
tinēt. ſūmo fuerit ſtudio ac v̄tute ſectatꝰ: velut ſi vbi
gr̃a ſimilitudinē mellis ex tritico. aut rurſū ex eo ſic
ēt ex raphani liniqꝫ ſemibꝰ leniſſimi olei liquorē pro
duci poſſe ꝯfirmē. Si qs horū ꝑitꝰ ignarꝰ aſſiſtat.
nōne cōtra rerū naturā hoc eē cōclamās. me velut
aptiſſimi auctorē mendacij deridebit. Cui ſi ego te-
ſtes inumeros q hec ſe ꝛ vidiſſe ꝛ guſtaſſe ꝛ feciſſe te
ſtētꝝ exhibeā. rōnē inſuꝑ atʒ ordinē quo ille ſpecies.
vel ī olei piguedinē. vel. ī mellꝭ dulcedinē trāſformētꝝ
ediſerā: ille aūt ī ſtultiſſime ꝑſuaſiōis obſtinatiōe ꝑ
ſiſtēs neget ab illꝭ ſeminibꝰ qcqꝫ vel dulcedinis vel
piguedis poſſe ꝓduci: nōne magis notāda ē irratio
nabilis eiꝰ ꝑuicaxqꝫ cōtētio. ꝙ ſermōis mei vitas ir
ridēda: q multoꝝ ac fideliū teſtiū grauitate. ꝛ euidē
tibꝰ documētꝭ. ꝛ qđ his ampliꝰ eſt expientie ꝓbatiōe
fulcitꝝ. Et ideo qſqs ad illū puritatꝭ ſtatuʒ iugi cor-
dis intētiōe ꝑuenerit. vt iā mēte ab huiꝰ paſſiōis ti-
tillatiōe penitꝰ abſoluta. ꝑ ſoporē caro eiꝰ velut re-
dūdātiā ſuꝑflui humoris expellat. cōditionē modū
qꝫ nature certiſſime dephendit: ꝛ ita cū expgefactꝰ ī
uenerit carnē ſuā poſt lōga tēpora ſe īſcio atqꝫ igno-
rāte pollutā. tñ demū de naturali neceſſitate cauſetꝝ.
ad illū ſine dubio ꝑueniēs ſtatū. vt talis inueniatur
in nocte qualis in die: talis in lecto qualis in oratio
ne: talis ſolus qualis turbis hominū circūſeptus.
Poſtremo vt nūqꝫ ſe taleʒ ſecretus aſpiciat: qua
lis videri ab hoībus erubeſcit: nec in eo tale aliquid
īeuitabilis ille oculus deprehēdat. qđ ab humanis
aſpectibus velit eſſe celatuʒ: ꝛ ita cum ceperit ſuauiſ
ſimo lumine caſtitatis iugiter delectari. dicere pote
rit cuʒ propheta. Et nox illuminatio mea in delicijs
meis: quia tenebre nō obſcurabūtur a te. ꝛ nox ſicꝫ
dies illuminabitur: ſicut tenebre eius ita ꝛ lumē eiꝰ.
Deniqꝫ hoc ipſū. qꝛ ſupra conditioeʒ nature videtꝝ
humane. qualiter obtinuerit ideʒ propheta ſubiun-
git dicēs. Quia tu poſſediſti renes meos. ī. nō indu
ſtria mea neqꝫ virtute hanc promerui puritatē: ſed
quia tu mortificaſti inſitum renibus meis libidino
ſe voluptatis ardorem.

¶ Interrogatio an corporis motum etiā dormiē
tes poſſimus euadere: Ca. ix.

Ermanus. Perpetuam quideʒ corpo-
g ris puritateʒ ex parte aliqua experti ſumꝰ
a vigilātibus poſſe ꝑ dei gratiā poſſideri:
ꝛ cōmotionē carnis diſtrictiōis rigore atqꝫ iudicio
reſiſtente: vigilantibus poſſe nō contingere nō ne-
gamus. Vtruʒ autē ꝛ dormientes hac inquietudīe
carere poſſimus: volumus edoceri. Duabus nāqꝫ
de cauſis poſſibile hoc eſſe nō credimus: quas licet
abſqꝫ verecundia nequeamus effari. tamē quoniaʒ
hoc medicine ipſiꝰ neceſſitas cogit. qſumꝰ vt cū ve
nia tui ſi qua forte inuerecūdius fuerint denudata

2009 Ministerio de Cultura

ſuſcipias. Primū ergo ē qđ p ſomni quiete3 mētis
vigore laxato: obſeruari neq̄q illius valeat cōmo-
nōis obreptio. Secundo q̄ ēt vrine collectio cū ve
ſice capacitatē q̄ſcētib⁹ nobꝫ īdeſinēti ꝯfluſa īterni
humoris oppleuerit. excitet mēbra marceſcētia: qđ
ēt paruulis vel ſpadonib⁹ eadē nihilomin⁹ lege cō-
tingit. Unde fit vt ſi nō oblectatio libidinis vulne-
rat mentis aſſenſum: confuſione tamē ea3 humiliet
turpitudo mēbroru3.

Reſponſio q̄ per ſomnū accidens carnis cōmo
tio nō officiat caſtitati. Ca. x.

Heremō. Apparet vos necdū vere caſtita
c tis agnouiſſe virtutē. q̄nquidē diſtrictionis
auxilio eā a vigilātibus tm̄ creditis retēta-
ri. Et inde ē q̄ putatꝫ a dormiētib⁹ quaſi rigore ani
mi reſoluto. ītegritatē nō poſſe ſeruari. Porro ca-
ſtitas nō vt arbitramini diſtrictōis p̄ſidio: ſ3 amo-
re ſui ⁊ ꝓpriē puritatꝫ delectatōe ſubſiſtit. Nō. n. ca
ſtitas ſ3 cōtinētia dicit̄: vbi adhuc ei aliq̄ reſiſtit ad-
uerſitas voluptatis. Uidetꝫ ergo his q caſtitatꝫ affe
ctū p dei gratiā medullit⁹ receperūt. diſtrictiōis ceſ
ſationē cū dormiūt. nō obeſſe: q̄ īfida ēt vigilantib⁹
ratōe certiſſima cōprobat̄. Quicq̄d. n. cū labore cō
primit̄: tēporales dimicāti p̄ſtat inducias nō tm̄ per
petuā ſecuritatꝫ q̄etē tribuit poſt laborē. Quicquid
aūt ꝓfūda fuerit v̄tute deuictū. abſq̄ vlla īquietudi
nis ſuſpitiōe cōpoſitū: iugē pacis victori cōfert fir-
mitatē. Quāobrē donec pulſari nos carnis cōmoti
one ſētim⁹. nouerim⁹ nos ad caſtitatꝫ necdū ꝑuenīſ
ſe faſtigia. ſ3 adhuc ſub īfirmitate cōtinētie conſtitu
tos p̄lijs fatigari: in q̄bus neceſſe ē dubios ſemp eē
euētus. Qđ aūt ineuitabilē eē cōmotionē carnis h
aſtruere voluiſtis īdicio. q̄ ea ne īpi q̄dē eunuchi ca
rere dēptis gēitalibus pn̄t: ſciēdū ē nō eis carnales
eſtus nec affectū libidinis ſed ſolā ſatiue generatio
nis deeſſe virtutē. Unde manifeſtu3 ē ne illos q̄de3
ſi ad hāc ad quā nos nitimur caſtitatē cupiūt ꝑueni
re. ab hūilitate ⁊ cōtritōe cordis vel cōtinētie diſtri
ctiōe debere laxari: lic3 neq̄q̄ ſit diſcredēdu3 miore
ab eis caſtimoniā poſſe labore ac ſtudio cōprehēdi.

Qđ multum interſit inter caſtitatem ⁊ contine-
tiam. Ca. xi.

Uāobrē ꝑfectio caſtitatꝫ. a laborioſis cōti-
q nētie rudimētꝫ ꝑpetua trāq̄llitate diſcernit̄.
Nec ē. n. vere cōſūmatio caſtitatꝫ: q̄ nō īpu-
gnās carnal' cōcupiſcētie mot⁹ ſ3 toto horrore dete-
ſtās. iuge3 atq̄ inuiolabilē ſui retinet puritatē. nec
pōt aliud q̄d eſſe q̄ ſāctitas. Hoc aūt fiet q̄n iā deſi
nēs caro aduerſus ſpū3 cōcupiſcere. deſiderijs eius
v̄tutiq̄ cōſēſerit. ceperitq̄ ſibi īuicē pace firmiſſima
federari. ⁊ ſ3 pſalmigraphi ſētētiā habitauerit frēs
in vnū: illā repromiſſā a dn̄o btitudinē poſſidētes.
de qua ait. Si duo ex vobis cōſēſerint ſup terrā: de
omi re quacūq̄ petierit fiet illis a p̄re meo q in celis
ē. Quiſq̄s ergo ītellectualis illi⁹ iacob. i. ſupplātato
ris trāſcēderit gradū: ab illa cōtinētie colluctatione
ac ſupplātatiōe vicioꝝ. obſtupefacto femoris ner-
uo. ad iſraelis meritū ꝑpetua cordis directōe cōſcē
det. Quē ordinē ēt beat⁹ dauid ita ſpūſācti vatici-
natiōe diſtinxit. i primis īq̄ens: not⁹ in iudea de⁹. i.
in aīma q̄ adhuc ſub peccatoꝝ cōfeſſione retinet̄: iu-
dea eni cōfeſſio īterpretat̄: ī iſrael aūt. i. in eo q videt
deū. ſiue vt q̄dā īterpretāt̄. rectiſſim⁹ dei ē. nō ſolum
not⁹ ſ3 etiā magnū ē nomē ei⁹: deīde ad ſublimiora
nos ꝓuocās. ac volēs ēt locū īpſū quo dn̄s delectat̄
oſtendere: Et fact⁹ ē ī p̄ce loc⁹ eius. i. nō ī cō
flictu certaminis ⁊ colluctatōe vicioꝝ: ſ3 ī caſtimo-
nie pace ⁊ ī cordis trāq̄llitate ꝑpetua. Hūc igit̄ pa-
cis locū extinctiōe carnaliū paſſionū ſiq̄s meruerit
obtīere: ex hoc quoq̄ ꝓficiēs gradu. ac ſyon ſpirita
lis. i. ſpecula dei cōſequētet effectus. erit etiā habita
tio ei⁹. Nō. n. in cōflictu cōtinētie: ſ3 in iugi v̄tutum
ſpecula dn̄s cōmorat̄. vbi iā nō retūdit. nō compri-
mit: ſ3 ī perpetuū cōfrigit potētias arcuū: ex q̄b⁹ vi-
delicet aduerſū nos libidinū quōdā iacula dirige-
bātur ignita. Uidetis ergo q̄ ſicut nō ē in collucta
tiōe cōtinētie ſ3 ī caſtitatis pace loc⁹ dn̄i: ita ēt habi
tatio ei⁹ ī ſpecula ſit ⁊ cōtēplatōe v̄tutū. Un̄ nō im
merito porte ſyon cūctis tabernaculis iacob p̄ferū-
tur. Diligit. n. dn̄s portas ſyō ſup oīa tabernacula
iacob. Qđ autē p hoc ineuitabilē eſſe cōmotionem
carnis aſſeritꝫ. qđ vrina cū veſicā iugi īſtillatiōe re-
pleuerit. q̄eta ēt ſuſcitet membra: ſ3 vere ſectatorib⁹
puritatꝫ ad obtinēdā eā nihil p̄iudicet iſta cōmotio
quā hec ſola īterdū ⁊ tm̄ p ſoporē neceſſitas excita-
rit: ſciēdū tm̄ ē. q̄ ita ſi cōmota fuerit ad q̄etē ꝓpam
reducāt̄ caſtitatꝫ īperio. vt nō mō cū nullo prurito.
ſ3 ne cū mīma q̄dē libidinis recordatiōe ſedēt̄. Et
idcirco vt cū lege aīmi. lex quoq̄ ꝯgruāt corporal'.
ēt in īpi⁹ aque potu ita ē nimietas caſtigāda: vt hu-
moris quotidiana illa collectio pigri⁹ areſactꝫ īfluēs
mēbris. illū quē īeuitabilē putatꝫ corporꝫ motū. ñ ſo
lū rariſſimū. verū ēt lētū reddat ac tepidū frigidū-
q̄ vt ita dixeri ignē: ⁊ abſq̄ vllius aduſtiōis ardo-
re rorātē ſuſcitet flāma3. īſtar admirabilis illi⁹ mo-
ſaice viſionis. vt carnis nr̄e rubus innoxio igne cir
cūdat⁹ nō vrat̄: vel ſic illoꝝ triū iuuenu3 q̄b⁹ ita ro
rāte ſpiritu fornacis chaldayce flāma diſcuſſa eſt. vt
nec capillos eoꝝ aut fimbrias odor ignis afflaret:
vt illud quodāmō qđ ſācꝫ repromittit̄ p ꝓpheta3.
īcipiam⁹ iā ī hoc corpore poſſidere. cū ambulaueris
p ignē nō cōbureris. ⁊ flāma nō ardebit in te.

De mirabilib⁹ que peculiariter in ſanctis ſuis
deus operatur. Ca. xij.

Agna eni vere atq̄ mirifica ſūt. nec vlli ho
m minū penit⁹. niſi his tātū q expti ſūt nota:
q̄ dn̄s fidelib⁹ ſuis adhuc ī iſto corruptōis
vaſculo ꝯſtitutꝫ. ieffabili largitur liberalitate. Que
propheta metꝫ puritate ꝑluſtrās. tā ex ſua q̄ ex illo
rū ꝑſona q in hūc ſtatū affectūq̄ ꝑueniunt exclama
uit. Mira opa tua: ⁊ anima mea cognoſcet nimis
alioq̄n nihil noui nec magni intelligit ꝓpheta dixiſ
ſe. ſi alio cordis affectu vel de alijs opib⁹ dei hec p
nūciaſſe credat̄. Nullus eteni ē hominū q mira eſſe

2009 Ministerio de Cultura

opa dei etiā ex ipſiꝰ creature magnitudine nō agno
ſcat. Ceteꝝ illa q̄ in ſanctī ſuis quotidiana opatiōe
diſpēſat. ac ſpeciali munificētia affluēter effūdit. nul
lus aliꝰ niſi aīa pfruenti agnoſcit: quē in ſecreto con
ſcīe ſue ita ē bñficioꝝ eiꝰ arbitra ſingularis. vt ea nō
ſolū nullo valeat ſermōe diſſerere: ſꝫ ne ſenſu qdeꝫ ⁊
cogitatiōe complecti. cū ab illo ignito feruoꝛe diſce
dēs ad iſtos materiales ac terrenos intuitꝰ fuerit ō
uoluta. Quis. n. in ſe opa dn̄i nō mireꝫ. cū inſatiabi
lē vētris ingluuiē. ⁊ ſūptuoſā gule pniciosāq̄ luxu
riā. ita in ſe viderit fuiſſe cōpreſſā. vt vix ipm exigu
um ac viliſſimū cibū raro īuituſq̄ pcipiat. Quis nō
obſtupeſcat opa dei. cū illū ignē libidinis quē natu
ralē antea ⁊ velut inextinguibilē eē credebat. ita re
friguiſſe pſenſerit. vt ne ſimplici qdē ſe coꝛpis motu
ſentiat icitari. Quomō nō virtutē dn̄i cōtremiſcat
qſq̄. cū hoīes quōdā diros atq̄ truculētos q ad ſū
mū iracūdie furoꝛē ēt blandiſſimis ſubditoꝝ irrita
bāt obſeqīs. ad tātā trāſiſſe viderit lenitatē. vt nō ſo
lū nullis iā cōmoueant iniurijs. ſꝫ ēt cū illate fuerit
ſūma magnanimitate cōgaudeāt. Quis plane non
mireꝫ opa dei. ac toto ꝓclamet affectu. qꝛ ego cogno
ui q̄ magnꝰ eſt dn̄s. cū vel ſe vel aliū quēpiā ex rapa
ciſſimo liberalē: ex ꝓdigo cōtinētē: ex ſupbo humilē
ex delicato ac tenero ſqualidū hirſutūq̄ pſpexerit.
⁊ egeſtate atq̄ anguſtia pſentiū rerū ēt volūtarie p
fruentē. Iſta ſunt ꝑfecto mira opa dei. q̄ peculiarit
aīa ꝓphete ſimiliūq̄ eiꝰ mirifice cōtēplatiōis intui
tu ſtupefacta cognoſcit. Iſta ſunt ꝓdigia q̄ poſuit
ſup terrā: que idē ꝓpheta cōſiderās. ad admiratio
nē eoꝝ cūctos populos aduocat dicens. Venite ⁊
videte opa dei. que poſuit ꝓdigia ſup terrā. auferēs
bella vſq̄ ad fines terre: arcū cōteret ⁊ cōfriget ar
ma ⁊ ſcuta cōburet igni. Qō. n. maiꝰ poteſt eē ꝓdi
giū q̄ ſub momento breuiſſimo ex rapaciſſimis pu
blicanis apoſtolos fieri: ex pſecutoꝛibꝰ truculentis
predicatoꝛes euāgelij patiētiſſimos reddi: ita vt eā
quā pſequebanꝫ fideꝫ ēt effuſiōe ſui ſanguinis ꝓpa
garēt. Iſta ſunt opa dei que ſe quotidie vna cū pr̄e
opari filius ꝓteſtaꝫ dicens. Pater meꝰ vſq̄ hodie
operaꝫ ⁊ ego operoꝛ. De iſtis opibus dei beatꝰ da
uid in ſpiritu canēs: benedictꝰ inqt dominꝰ deꝰ iſrl̄.
q facit mirabilia magna ſolus. De iſtis ⁊ amos ꝓ
pheta: Qui facit inqt oīa. ⁊ cōuertit ea ⁊ trāſmutat
in matutinā vmbrā mortꝫ. Hec eſt nempe imutatio
dextere excelſi. De hac ſalutari opatiōe dei orat ꝓ
pheta dominū dicēs. Cōfirma deus hoc qō opera
tus es in nobis. Vt pretermittā illas ſecretas atq̄
abſcōditas diſpenſatiōes dei. quas intra ſe peculia
riter exerceri mēs ſanctoꝝ omniū momētis ſingu
lis intueꝫ: illā celeſtē infuſionē letitie ſpiritalis. qua
deiectus animus inſperati gaudij alacritate ſuſtolli
tur ad illos ignitos coꝛdis exceſſus: ⁊ tā ineffabilia
q̄ inaudita ſolatia gaudioꝝ. qbus nōnūq̄ ignauiſ
ſimo ſtupoꝛe toꝛpentes. ad oꝛationē feruentiſſimaꝫ
velut de ſōno ꝓfundiſſimo ſuſcitamur. Hoc inq̄ ē
gaudiū de quo beatus apoſtolus: qō oculus iquis
nō vidit. nec auris audiuit. nec in coꝛ homīs aſcen
dit: eius. ſ. q terrenis vicijs hebetatꝰ adhuc homo ē
⁊ humanis inheret affectibꝰ. nihilq̄ de iſtis dei mu
neribus intueꝫ. Deniq̄ ideꝫ apoſtolus tā de ſe q̄ ō
ſimilibꝰ ſibi q iā de hūana ꝯuerſatōe diſceſſerant ſu
biecit dicēs. Nobis āt reuelauit deꝰ p ſpiritū ſuū.

Quod ſoli qui experiuntur agnoſcant dulcedi
nem caſtitatis. Capitu. xiij.

i In his igiꝫ omnibꝰ quātuꝫ mens ad ſubti
liorē ꝑfecerit puritatē. tanto ſublimiꝰ intu
ebitur deū: ⁊ admiratiōis itra ſemetipſaꝫ
potius capiet incremēta. q̄ loquēdi facultatē aut ſer
monē narratiōis inueniet. Vt eniꝫ vim leticie huiꝰ
inexptus mente pcipere. ita explicare ſermōe nō va
lebit expertus: tanq̄ ſi qs dulcedinē mellis ei q nū
q̄ quicq̄ dulce guſtauerit velit ſermonibꝰ enarraꝫ:
pꝛofecto nec ille ſapoꝛis illius ſuauitatē quā nunq̄
oꝛe percepit auribꝰ capiet: nec ille dulcedinē quā gu
ſtus voluptate cognouit. verbis poterit indicare: ſꝫ
pꝛopꝛia tantū agnitione ſuauitatis illectꝰ. neceſſe ē
vt experti ſapoꝛis iocunditatē intra ſemetipm ſolū
modo tacitus admireꝫ. Ita igitur qſqs in hūc quē
prediximus virtutū ſtatū meruerit ꝑuenire. hec oīa
que ī ſuis peculiari gratia dominꝰ opaꝫ. tacita mēte
perluſtrās. hoꝛumq̄ omniū attonita cōſideratione
flāmatꝰ: cū intimo coꝛdis exclamabit affectu. Mi
ra opa tua deus: ⁊ aīa mea cognoſcet nimis. Iſtō
ergo eſt mirabile opus dī. hominē carneū carnales
affectus in carne poſitū reſpuiſſe: ⁊ in tāta reruꝫ at
q̄ incurſuū varietate vnū tenere animi ſtatū. atq̄ i
mobilem in omni accedentiū permutatiōe durare.
Qua virtute fundatus ſenex qdam. cū apud alexā
driaꝫ turbis infideliū circunfuſus. nō ſoluꝫ maledi
ctis veruꝫ etiā grauiſſimis impellentiū vrgereꝫ in
iurijs. eiq̄ a ſubſannātibꝰ diceret. qd miraculi chri
ſtus veſter quē colitis fecit. ille inqt. Vt his ac ma
ioꝛibꝰ ſi intulerit nō mouear nec offendar iniurijs.

Interrogatio de cōtinentie qualitate ⁊ tēpoꝛis
modo in quo caſtitas perfici poſſit. Capit. xiiij.

g Ermanus. Quoniā nos admiratio non
humane huius neq̄ terrene. ſed plane ce
leſtis atq̄ angelice caſtitatꝫ. ita ſubito ſtu
poꝛe cōfudit. vt terroꝛē magis deſperatiōis incute
ret. q̄ ad expetendā ſe noſtros aīos ꝓuocaret: que
ſumꝰ vt nos de obſeruātie qualitate ac tēpoꝛis mo
do. quo acqri vel pfici valeat. doctria pleniſſime ⁊ i
ſpirationis inſtituaꝫ: quatenꝰ ⁊ conſūmari ea poſſe
credamus. ⁊ ad expetendā deinceps ſpacio cōſtitu
ti tpis aīemur. Incōpꝛehēſibilē nāq̄ eā ī carne hac
poſitꝫ qōammō iudicamꝰ. niſi nobꝭ oꝛdo qdā ac via
qua ad illā valeat pueniri. certa ratiōe pandatur.

Reſpōſio intra quod tempus poſſibilitas caſti
tatis poſſit agnoſci. Capi. xv.

c Heremon. Temerariū ſatis eſt ſuper con
ſummatiōe huius de qua loquimur caſti
tatis. in tāta preſertiꝫ vel voluptatū diuerſitate vel
vitiū. certaꝫ tēpoꝛis definire menſurā. que nō facile

2009 Ministerio de Cultura

etiaꝫ in iſtis materialibꝰ artibꝰ ac viſibilibꝰ diſcipli-
nis decerni poteſt. Secūdū intentioneꝫ nāq; animi
atq; ingenij qualitateꝫ. neceſſe eſt eas ab vnoquoq;
vel celerius vel tardiꝰ apprehendi: ratione tamē ob
ſeruantie ⁊ tēporis modū intra queꝫ eius poſſibili-
tas agnoſcat̄ conſtātiſſime poſſumꝰ definire. Quiſ-
quis igitur extractꝰ a cūctis confabulationibꝰ ocio
ſis. ⁊ mortificatꝰ ab omni ira ac ſolicitudine curaq;
mūdana. duobꝰ tantuꝫ paximacijs fuerit quotidia
na refectiōe contentꝰ. ⁊ aque ſatietate ſubtracta. ge
tem ſomni triū ſiue vt alij ſtatuerunt quatuor hora
ruꝫ ſpacio terminarit: nec tamē laborū aut cōtinen
tie huius merito ſed miſeratiōe domini eaꝫ ſe credi
derit adepturū: quia ſine hac fide vana eſt omis hu
mani laboris intentio: nō amplius ꝙ ſex menſibus
ꝑfectionē iſtius īpoſſibilē ſibi nō eē cognoſcet. Cui
dens tamen eſt iaꝫ proxime puritatꝭ indiciū: incipe
re eaꝫ de ꝓprij laboris induſtria nō ſperare. Si eni
vim verſiculi illius vnuſq̄ſq; in veritate cōceperit:
Niſi dominꝰ edificauerit domuꝫ. in vanuꝫ laborant
qui edificāt eaꝫ: ſequit̄ vt nec de puritatis ſue meri-
tis extollatur. intelligens eaꝫ ſe nō ſua diligētia. ſed
domini miſericordia conſecutuꝫ nec cōtra alios im
miti rigore moueat̄. ſciēs humanā nihil eſſe virtutē
ſi eā virtꝰ diuina non iuuerit.

¶ De fine ac remedio caſtitatis. Capitulū. xvi.

Roinde vnicuiq; noſtruꝫ aduerſus ſpiri-
p tum fornicationis totis viribꝰ deſudanti.
victoria ſingularis eſt. de merito conatus
ſui remedium non ſperare: que fides licet facilis ac
plana omibus videat̄. tamē taꝫ difficile ab incipien
tibus ꝙ ipſius caſtitatis perfectio poſſidet̄. Nā cū
cis vel particula puritatis arriſerit. cōtinuo in con
ſcientie ſue ſecretis elatione quadā ſubtiliter illabē
te ſibimet blandiūtur: credenteſq; eaꝫ ſe diligentie
ſue ſtudio conſequutos. neceſſe eſt vt ſupno illo pre
ſidio paululū denudati: tandiu illis quas diuia vir
tus extinxerat paſſionibꝰ opprimātur. ꝙdiu experi
entia docente cognoſcant ſe viribus atq; induſtria
ſua puritatis bonū obtinere nō poſſe. Et vt diſpu-
tationeꝫ noſtraꝫ de fine pleniſſime caſtitatis longa
lucubratione cōfectā breuiter cōcludamus. in vnū
oīa que copioſe ſparſimq; digeſta ſunt colligētes
hec eſt conſūmatio caſtitatis: vt vigillanteꝫ mona-
chuꝫ oblectatio libidinis nulla perſtrigat: vt quie-
ſcenteꝫ ſomnioruꝫ non fallat illuſio: ſed cū dormiē-
ti tantū per ſopite mentis incuriaꝫ cōmotio carnis
obrepſerit: queadmoduꝫ ſine vlla titillatione volu-
ptatis excitata eſt. ita etiaꝫ ſine vllo pruritu corpo-
ris cōquieſcat. Hec de caſtitatis fine: quantū potui
mus nō verbis ſed experientia magiſtrante digeſſi
mus. Que licet a deſidioſis ac negligētibꝰ arbitrer
impoſſibilia forſitā iudicāda: certus tamē ſum a ſtu
dioſis ac ſpiritalibꝰ viris agnoſcēda pariter ac pro
banda. Tantū nanq; inter hominē diſtat ⁊ homi-
nē. quātuꝫ ⁊ illa in quibus animi eoꝝ tendit inten-
tio ab inuiceꝫ diſparātur. i. vel celuꝫ ab inferno, vel
chriſtus a belial: ſecūdum ſentētiaꝫ domini ſalua-
toris. Si qs mihi miniſtrat me ſequat̄: ⁊ vbi ego ſuꝫ
illic ⁊ miniſter meꝰ erit. Et iterū. Vbi eſt theſaurus
tuꝰ ibi erit ⁊ cor tuū. ¶ Hucuſq; beatꝰ cheremō d̄
caſtitatis perfectiōe diſſeruit: admirabilemq; doctri
nam ſublimiſſime puritatis tali ſermōe ꝯcluſit. ſua
dens ſtupentibꝰ atq; anxijs nobis: vt quia iaꝫ noctꝭ
pars maior effluxerat. tradita quieti paululum mē
bra naturali ſoporis cibo minime fraudaremꝰ. ne lā
guens torpore corporis ſui etiā mens vigorē ſācte
intentionis amitteret.

¶ Explicit collatio ſecunda abbatꝭ Cheremonis
de caſtitate.

¶ Incipit tertia collatio abbatꝭ cheremonis de ꝓ
tectione dei q̄ in libri ordine ē tertiadecia. Cap. i.

Vm ad ſynaxim matutinaꝫ per
cepto paululum ſopore remean
tes. ſenē opperiremur. ingēti ab-
c bas germanꝰ ſcrupulo moueba-
tur: ꝙ in preterita diſputatiōe cu
ius virtus ſūmum deſideriuꝫ in
cognite nobis caſtitatis infude-
rat. vnius adiectiōe ſententie beatꝰ ſenex meritū hu
mane cauſaſſet induſtrie. aſtruēs homineꝫ ꝗuis ſū
mis ad bonam frugē viribus enitat̄: tamē boni com
poteꝫ eſſe nō poſſe. niſi id diuini tantū muneris lar-
gitate nō operis ſui ſtudio percepiſſet. Hanc igitur
queſtionē attonite voluentibꝰ nobis. ꝓgreſſus cel-
lula beatus Cheremō cū quideꝫ nos inuicem mu
ſitare ſenſiſſet: ſolito breuiꝰ orationū atq; pſalmorū
ſolēnitate trāſcurſa. quid moueret inquirit.

¶ Interrogatio quare nō merita virtutū laborā-
tis induſtrie deputentur. Capitu. ij.

Vnc Germanꝰ quantū excellentiſſime in
t quit ſublimitate virtutꝭ q̄ nocturna diſpu
tatiōe patefacta eſt. pene vt ita dixeriꝫ a fi
de poſſibilitatꝭ excludimur: tātū nobis pace tui di-
ctum ſit videt̄ abſurdū. ſi laborū ſtipendiū. i. perfe-
ctio caſtitatis que inſtātia proprij ſudoris acqritur
nō ſpecialiter laborātis deputet̄ induſtrie. Ineptū
eſt eni vt ſi verbi gratia agricolā erga culturā terre
irremiſſuꝫ remedium viderimus impendere nō illi
us efficacie aſcribamus ⁊ fructum.

¶ Reſpōſio ꝙ ſine adiutorio dei nō ſolū ꝑfectio ca
ſtitatis: ſꝫ omnino nihil boni ꝑfici poſſit. Ca. iij.

Heremon. Hoc ipo quod ꝓpoſuiſtis exē
c plo euidētius approbat̄ nihil poſſe ꝑfice-
re ſine adiutorio dei laborātis induſtriā.
Nec enī agricola cū omēs conatus ſuos in excolēꝫ
dis expenderit terris. cōfeſtim etiā ꝓuentū ſegetuꝫ
⁊ vbertateꝫ fruguꝫ ſue poterit induſtrie deputare.
quā irritā eē frequēter expertus eſt. niſi eā ⁊ pluuiaꝝ
oportunitas ⁊ hyemis tranqlla ſerenitas ſubſequa
tur: ita vt adultos iaꝫ fructus ac ꝑfecta maturitate
ſolidatos. quodāmodo de manu tenentium videri

2009 Ministerio de Cultura

mus plerũqꝫ prereptos:nihilqꝫ laborãtibus illam
iugem ſudoris inſtantiã contuliſſe.qꝛ nõ fuit domi-
ni opitulatiõe directa. Sicut igitur inertibꝰ agrico
lis.qui ſua frequẽter vomere arua nõ ſubigũt.hanc
vbertatez ſegetuz pietas diuina nõ cõfert:ita labo-
rantibꝰ pernox ſolicitudo nõ ꝓderit.niſi miſericoꝛ
dia domini fuerit ꝓſperata. In quo tamen huma-
na ſuperbia nullatenꝰ ſe gratie dei vel exequare vel
admiſcere cõtendat.participẽqꝫ ſe in muneribꝰ dei
per hoc conetur inſerere:vt laborẽ ſuũ auctorem eẽ
diuine exiſtimet largitatis:ac ꝓuentuz copioſiſſima
rum fruguz.induſtrie ſue merit̨ reſpondiſſe glorieť
Conſideret nanqꝫ ac veridica examinatiõe perpẽ-
dat:ꝙ ne ipſos qdez conatꝰ quos pro deſiderio opu
lentie intentus exercuit.ſuis viribꝰ impẽdere potu
iſſet.niſi euz ad exercẽdũ omne opus ruris. ꝓtectõ
domini ac miſericordia roboraſſet:⁊ inefficax eius
voluntas fuiſſet ac virtus.niſi etiã peragẽdi copiaz
que nõnunqꝫ vel ſiccitat̨ vel imbriũ nimietate frau
datur.diuina clemẽtia preſtitiſſet. Nã cuz ⁊ bonuz
virtutis ⁊ ſanitas corporis ⁊ omniũ effectꝰ operuz
actuũqꝫ ꝓſperitas a domino fuerit cõdonata:oran
dum eſt ne fiat ei ſicut ſcriptũ eſt.celuz ereũ ⁊ terra
ferrea:⁊ ne reſiduũ locuſte comedat bꝛucꝰ:⁊ reſidu
um bꝛuci eruca deuoret:⁊ reſiduũ eruce rubigo cõ-
ſummat. Nec in hoc tãtum eget diuinitatis auxilio
agricole laborãtis induſtria.niſi ẽt iſperatos auer
tat caſus:quibꝰ etiã ſi deſiderata fructuũ fecũditate
ager fuerit opimatꝰ.nõ ſolũ ſpei ſue vana expectati
one fruſtrabiť.verũ etiã pceptaꝝ ⁊ recõditaꝝ iã vel
in area vel ĩ horreo frugũ vbertate fraudabiť. Qui
bus mãifeſte colligiť.nõ ſolũ actuũ.veruz etiã cogi
tationũ bonaꝝ ex deo eẽ pꝛincipiũ:q nobis ⁊ initia
ſancte volũtatis inſpirat.⁊ virtutez atqꝫ oportuni-
tatẽ eoꝝ que recte cupimꝰ tribuit peragẽdi. Omne
eni datũ bonũ.⁊ omne donuz perfectũ deſurſuz eſt
deſcendens a patre luminũ:qui ⁊ incipit que bona
ſunt.⁊ exequiť.⁊ cõſũmat in nobis:dicẽte apoſtolo
Qui autẽ dat ſemen ſeminãti.⁊ panẽ ad mãducan
dũ preſtabit.⁊ multiplicabit ſemẽ veſtraz.⁊ creſce-
re faciet fructus iuſtitie veſtre. Noſtruz vero eſt:vt
quotidie attrahentẽ nos gratiã dei humiliter ſubſe
quamur:vel certe dura ceruice ⁊ incircũciſis vt ſcri
ptũ eſt auribꝰ eidem reſiſtentes:p hieremiã merea-
mur audire. Nunqd qui cadit nõ reſurget:aut q a-
uerſus eſt nõ reuerteť. Quare ergo auerſus eſt po-
pulus iſte in hieruſalẽ auerſiõe cõtentioſa. Indura
uerunt ceruices ſuas:noluerunt reuerti.

Obiectio quẽadmodũ gentiles abſqꝫ gratia dĩ
caſtimoniã habuiſſe dicantur. Cap.iiij.

Ermanus. Huic ſenſui cuꝰ pietas abru-
S pte a nobis nõ poteſt iprobari:illud vide
tur obſiſtere.quod ad deſtructionẽ liberi
arbitrij tendit. Nã cum multos gentiliũ qui vtiqꝫ
diuini adiutorij gratiã non merẽtur:nõ ſolũ fruga
litatis atqꝫ patientie:ſed quod magis mirũ eſt etiã
caſtitatis videamꝰ fulgere virtutibꝰ.quomõ capti-
uato libere voluntat̨ arbitrio.dei munere collate il
lis fuiſſe credende ſunt:cũ vtiqꝫ mũdane ſapiẽtie ſe
ctatores:nõ ſolũ dei gratiã ſed ipm etiã verum deũ
penitus ignorãtes:quãtuz vel ſerie lectõis vel quo
rundã traditiõe cognouimꝰ ſummã caſtimonie pu
ritatẽ ꝓprij laboris induſtria poſſediſſe dicãtur.

Reſpõſio ð philoſophoꝝ imaginaria caſtitate.c.v.

Heremon. Gratuz mihi eſt ꝙ dũ ſummo
c agnoſcẽde veritat̨ amore flãmamini. que
dã etiã inepta ꝓponitis:quoꝝ obiectione
probatioꝛ:atqꝫ vt ita dixeriz exploratioꝛ catholice
fidei virtus appareat. Quis eteniz ſapiẽs tã cõtra
rijs ꝓpoſitionibꝰ vteretur.vt celeſtẽ caſtimonie pu
ritatẽ quã heſterna die nec p dei gratiã mortalium
cuiqꝫ aſſerebatis poſſe cõferri.nũc eãdez etiã a gen
tilibꝰ crederet̨ virtute ꝓpria fuiſſe poſſeſſã. Sed qꝛ
hec explorãde ꝓculdubio vt dictũ eſt ſtudio verita
tis opponitis:qd de his teneamus aduertite. Pri
mũ philoſophos nequaqꝫ credendũ eſt talẽ animi
caſtitatẽ qualis a nobis exigiť aſſequutos:quibꝰ in
iungitur vt nõ ſoluz fornicatio ſed ne imundicia q-
dem nomineť in nobis. Habuerũt autẽ illi quãdaz
meriken.hoc eſt portiunculã caſtitat̨.i.abſtinentiã
carnis:vt tãtũ a coitu libidinẽ cohercerẽt:hãc autẽ
internã mentis ac perfectã corporis puritatez:non
dicã opere aſſequi:ſed nec cogitatõe potuerũt. De
niqꝫ famoſiſſimꝰ ille ipſoꝝ ſocrates:hoc vt ipſi cõce
lebrãt de ſe nõ erubuit ꝓfiteri. Nã cum intuẽs euz
quidã phyſiognomõ dixiſſet ommapederaſtu.hoc
eſt.oculi corruptoris pueroꝝ:⁊ irruentes in euz di
ſcipuli eius vlciſci illatũ magiſtro vellent cõuiciuz
indignationẽ eoꝛũ hac dicitur cõpreſſiſſe ſententia
.i.quieſcite o ſodales:eteniz ſuz ſꝫ
cõtineo. Apertiſſime igiť nõ ſoluz aſſertiõe noſtra.
ſed etiã ipſoruz profeſſiõe monſtrať:conſũmationẽ
tãtũmodo inpudicicie.i.cõmixtiõis turpitudinem
violenta ab illis neceſſitate cõpreſſam:nõ tamẽ deſi
deriuz de cordibus eoꝝ ⁊ oblectationẽ illius paſſi-
onis excluſaz. Cum quo autẽ horrore ꝓferẽda eſt
illa ſententia dyogenis. Factũ eni qꝺ philoſophos
mũdi huius velut quiddã memorabile ꝓferre non
puduit:neqꝫ dici a nobis ſine verecõdia:neqꝫ audi-
ri poteſt. Nã cuidã in adulterij crimine puniẽdo vt
ferunt ait. .i.quod gratis vendiť moꝛ
te nõ emas. Cõſtat ergo illos vere caſtitat̨ que a
nobis expetiť:nec agnouiſſe virtutẽ. Et ideo ſatis
certũ eſt circunciſionẽ noſtraz que in ſpiritu eſt.nõ
poſſe niſi dei tãtũ munere poſſideri:⁊ his ineſſe ſo-
lũmodo:qui deo tota ſpiritus ſui ꝯtritiõe deſuiũt.

Quod ſine gratia dei nullos induſtrios conatꝰ
exequi valeamus. Capitulum.vi.

T idcirco licet in multis immo in omibꝰ
e poſſit oſtendi:ſemp auxilio dei homĩes in
digere:nec aliquid humanaz fragilitatem
quod ad ſalutem pertinet per ſe ſolã.i.ſine adiuto-
rio dei poſſe perficere:in nullo tamẽ euidentius qꝫ
in acquiſitione atqꝫ cuſtodia caſtitatis oſtẽdiť. Ut

2009 Ministerio de Cultura

enim tãtiſper de integritatis eius difficultate diſputatio differatur: de inſtrumẽtis eius breuiter interi diſputemꝰ. Quis preualeat queſo q̃uis ſeruẽs ſpiritu. vel ſqualore ſolitudinis. vel ſicci panis non dicã quotidianã eſuriem ſed ipſaȝ ſaturitatẽ nulla hominum laude ſuffultus. ſuis viribꝰ ſuſtinere. Quis aque perpetuã ſitim ſine domini cõſolatiõe tolerare illum q̃ dulcem ac delectabilẽ matutinũ ſoporeȝ humanis fraudare oculis. ⁊ intra terminos. horarum quatuor omnẽ quietis refectionẽ iugi poſſit lege cõcludere. Quis indeſinentẽ lectiõis inſtantiã. quis irremiſſaȝ operis ſedulitatẽ. nulluȝ preſentis lucri cõmodũ captans. abſq̃ dei gratia explere ſufficiat. Que oĩa ſicut deſiderari a nobis iugiter abſq̃ diuina inſpiratiõe nõ poſſunt: ita ne perfici qdeȝ ſine eius auxilio vllatenus queũt. Et vt hec eadẽ non ſolũ ꝓbata nobis experiẽtie diſciplina. ſed etiam certis indicijs ⁊ argumẽtis manifeſtiora reddamus. nõne in multis que vtiliter optamus implere cũ deſiderij plenus ardor ac voluntas perfecta nõ deſit. interpellãs quecunq̃ fragilitas caſſat vota cõcepta nec propoſito noſtro aſſiſtit effectus niſi virtꝰ perficiẽdi domini. fuerit miſeratiõe dõata: ita vt cũ ſit innumera multitudo illoꝝ qui fideliter virtutuȝ ſtudijs deſiderẽt inherere. ſummã tamẽ eorum qui hec ꝑficere vel tolerare ꝑualeant inuenias raritatẽ vt pretermittã quod ne tunc qdem. cũ omnino nulla nos arcet infirmitas: facultas vniuerſaque volumus peragẽdi noſtre ſubiacet poteſtati. Nam neq̃ remotiõis ſilentiũ: nec diſtrictionẽ ieiunioꝝ: nec lectionis inſtãtiã. illo etiã tẽpore quo poſſumus pro noſtro arbitrio retentamꝰ: ſed quibuſdã occurrentibꝰ cauſis. etiã inuitiſſimi frequenter retrahimur a ſalutaribꝰ inſtitutis. ita vt vel loci vel tẽporis copiaȝ in quo hoc exercere poſſimus. neceſſe ſit nos a dño deprecari: nec ſufficere nobis id qđ poſſumꝰ certuȝ eſt. niſi etiã oportunitas peragẽdi ea que nobis vtiq̃ poſſibilia ſunt a domino tribuat. de quibꝰ apoſtolus. Quoniã voluimꝰ inqt venire ad vos ⁊ ſemel ⁊ iterũ. ⁊ ĩpediuit nos ſathanas: ita vt nõnũq̃ nos etiã vtiliter ab iſtis ſpiritalibꝰ ſentiamꝰ ſtudijs auocari: vt duȝ nolentibꝰ nobis interrũpitur noſtri curſus intẽtio. ⁊ infirmitati carnis aliqd relaxamꝰ. etiam inuiti ad ſalutarẽ perſeuerãtiã reſeruemur. De qua diſpenſatiõe dei. ſimile aliquid beatus apoſtolꝰ ꝓpter quod iquit ter dominũ rogaui vt diſcederet a me: ⁊ dixit mihi. Sufficit tibi gratia mea. nam virtus in infirmitate ꝑficit. Et iterũ. Quid enim oremus ſm qđ oportet neſcimus.

¶ De principali propoſito dei ⁊ prouidẽtia quotidiana. Capit. vij.

p Ropoſitum nanq̃ dei quo nõ ob hoc hominem fecerat vt periret. ſed vt ĩ perpetuum viueret: manet imobile. Cuiꝰ benignitas cuȝ bone voluntatiſ in nobis quantulancũq̃ ſcitillaȝ emicuiſſe perſpexerit. vel quã ipſe tanq̃ de dura ſilice noſtri cordis excuſſerit: confouet eaȝ ⁊ exſuſcitat ſuaq̃ inſpiratiõe confortat. volens oẽs homines ſaluos fieri. ⁊ ad agnitionẽ veritatiſ venire. Qꝛ nõ eſt inquit voluntas ante patrẽ veſtruȝ qui in celis eſt. vt pereat vnus ex puſillis iſtis. Et iterũ: nec vult ĩquit deus perire animã. ſed retractat cogitãs ne penitus pereat qui abiectꝰ eſt. Verax nanq̃ eſt ⁊ non mentiẽ deus. cuȝ obteſtatione diffiniens. Viuo ego dicit dominꝰ deus: qꝛ nolo mortẽ impij. ſed vt conuertatẽ a via ſua ⁊ viuat. Qui eniȝ vt pereat vnꝰ ex puſillis non habet voluntateȝ. quomodo ſine ingenti ſacrilegio putandus eſt. nõ vniuerſaliter oẽs ſed quoſdaȝ ſaluos fieri velle. Ex omnibus ergo q cunq̃ pereunt. contra illius pereunt voluntate: ita eo contra vnumquẽq̃ eoruȝ quotidie proclamante Cõuertimini a vicijs veſtris peſſimis. ⁊ quare moriemini domus iſrael. Et iterũ. Quotiẽs volui cõgregare filios tuos ſicut gallina congregat pullos ſuos ſub alas ſuas. ⁊ noluiſti. Et quare ĩquit auerſus eſt populus iſte in hieruſalem. auerſione cõtentioſa. Indurauerunt facies ſuas: noluerunt reuerti Preſto ẽ ergo quotidie chriſti gratia. que dũ vult omnes homines ſaluos fieri. ⁊ ad agnitionẽ veritatis venire: cunctos abſq̃ vlla exceptione conuocat dicens. Venite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego reficiã vos. Si autẽ nõ omnes vniuerſaliter. ſed quoſdaȝ aduocat: ſequiẽ vt nec omẽs ſint onerati vel originali vel actuali peccato. nec vera ſit illa ſententia: omnes eniȝ peccauerunt ⁊ egẽt gloria dei: nec per omnes homiẽs mors pertrãſiſſe credatur. Et intãtum omnes qui perẽũt cõtra dei pereunt voluntateȝ. vt nec ipſaȝ mortem deus feciſſe dicatur: ita ſcriptura teſtante. Quia deus mortẽ non fecit: nec gaudet in perditione viuorũ. Et indẽ eſt q̃ plerũq̃ dũ pro nobis contraria poſtulamus vel tardiꝰ vel nequaq̃ noſtra exaudiẽ oratio: ⁊ rurſus ea que credimꝰ eẽ cõtraria. vtiliter vt benigniſſimus medicus. etiã inuitiſſimis dominꝰ inferre dignatur: ac nõnũq̃ pernicioſas diſpoſitiões noſtras letaleſq̃ conatus ab effectu deteſtabili retardat ac reuocat. ac properantes ad mortẽ retrahit ad ſaluteȝ ⁊ de inferni faucibꝰ extrahit ignorantes.

¶ De gratia dei ⁊ arbitrij libertate. Ca. viij.

q Uam curaȝ atq̃ ꝓuidentiaȝ circa nos ſuam. ſub figura meretricis hieruſalẽ ⁊ per nicioſa ad idoloꝝ cultum alacritate tẽdentis: per Oſee ꝓphetã ſermo diuinꝰ elegãter expreſſit. Dicente nanq̃ ea: vadã poſt amatores meos: qui dãt panes mihi ⁊ aquas meas: lanã meã ⁊ linum meũ: oleum meuȝ ⁊ potum meũ: reſpondit. ſaluti eius non voluntati conſulens diuina dignatio. Ecce ego ſepiam viã eius ſpinis. ⁊ ſepiam eaȝ maceria: ⁊ ſemitas ſuas nõ iueniet: ⁊ ſequeẽ amatores ſuos ⁊ nõ apprehendet eos: ⁊ queret eos: nec inueniet illos: ⁊ dicet. Reuertar ad virum meũ priorem quia bene mihi erat tunc magis q̃ nunc. Ac rurſus contumacias noſtras atq̃ cõtemptus: quibꝰ eũ ad ſalutares inuitãtẽ recurſus rebelli ſpiritu dedigna-

2009 Ministerio de Cultura

mur: tali cōparatiōe deſcribit. Et dixi inquit. Patrem vócabis me: ⁊ poſt me īgredi nō ceſſabis. Sʒ quomodo ſi cōtēnat mulier amatorē ſuū ſic cōtempſit me dom⁹ iſrael: ait domin⁹. Satis congrue quoniam hieruſalē adultere cōparauerat a ſuo cōiuge diſcedenti. amorē quoqꝫ ac perſeuerātiā benignitatis ſue viro qui a femina deſerit̄ comparauit. Pietas enīʒ ac dilectio dei. quā circa humanū genus ſemper impendit. eo ꝙ nullis ita vincatur iniurijs. vt a cura noſtre ſalutis abſcedat. ⁊ quodāmmodo ſuperata iniquitatibus noſtris a principali ſuo propoſito reuocetur. magis proprie exprimi alia comparatione non potuit. q̄ exemplo viri ardentiſſimo amore feminaʒ diligentis: qui quāto magis negligi ſe ac deſpici ab ea ſenſerit. tanto vehementioris circa eaʒ zeli ardore flammatur. Adeſt igitur inſeparabiliter nobis ſemper diuina protectio: tantaqꝫ ē erga creatura ſuam pietas creatoris. vt non ſolum comitetur eaʒ ſed etiaʒ precedat iugiter prouidentia: quaʒ expertus propheta apertiſſime confitetur dicens. Deus meus miſericordia eius preueniet me. Qui cuʒ in nobis ortuʒ quendaʒ bone voluntatis inſpexerit. illuminat eaʒ confeſtim atqꝫ confortat. ⁊ incitat ad ſaluteʒ. incrementuʒ tribuens ei: quā vel ipſe plantauit vel noſtro conatu viderit emerſiſſe. Nam anteq̄ʒ clament inquit ego audiam. adhuc loquentibus eis ego audiam. Et iteruʒ. Ad voceʒ clamoris tui ſtatim vt audierit reſpondebit tibi. Et non ſolum ſancta deſideria benignus inſpirat. ſed etiā occaſiones preſtruit vite. ⁊ oportunitateʒ boni effect⁹ ac ſalutaris vie directioneʒ demonſtrat errātibus.

¶ De virtute bone volūtatis noſtre ⁊ gratie dei. Capituluʒ. ix.

v Vnde non facile humana ratione diſcernitur. quēadmodum dominus petentib⁹ tribuat. a querentibus inueniatur. aperiatqꝫ pulſantibus: ⁊ rurſus inueniatur a non querētibus ſe. palam appareat inter illos qui eum non interrogabāt. ⁊ tota die expandat manus ſuas ad populum non credenteʒ ſibi ⁊ contradicentē: reſiſtentes ac lōge poſitos vocet: inuitos attrahat ad ſalutē peccare cupientibus explende copiā ſubtrahat voluntatis: ad nequiciam properātibus benignus obſiſtat. Cui auteʒ facile pateat. quomodo ſalutis ſūma noſtro tribuatur arbitrio. de quo dicitur. Si volueritis ⁊ audieritis me. que bona ſunt terre māducabitis: ⁊ quomodo non volentis neque currentis ſed miſerentis ſit dei. Quid etiam ſit illud. ꝙ deus reddet vnicuiqꝫ ſecundū opera eius: ⁊ deus eſt qui operatur in nobis ⁊ velle ⁊ perficere pro bona voluntate. ⁊ hoc non ex nobis. ſed dei donum eſt. non ex operibus. vt ne quis glorietur. Quid ſit etiā illud qđ dicitur. Appropinq̄te deo. ⁊ appropinq̄bit vobis: ⁊ qđ alibi dicit. Nemo venit ad me. niſi pr̄ q miſit me attraxerit eū. Quid ſit qđ dr̄. Rectos curſus fac pedib⁹ tuis. ⁊ vias tuas dirige: ⁊ qd ſit qđ dicim⁹ orātes. Dirige in conſpectu tuo viam meā: ⁊ ꝑfice greſſus meos in ſemitis tuis. vt nō moueantur veſtigia mea. Quid ſit ꝙ ite ū cōmonemur. facite vobis cor nouū ⁊ ſpiritū nouuʒ: ⁊ quid ſit illō qđ repromittit̄. Dabo eis cor nouū: ⁊ ſpiritū nouum tribuaʒ in viſceribus eorū: ⁊ auferā cor lapideū de carne eorū. ⁊ dabo eis cor carneū. vt in preceptꝭ meis ambulent ⁊ iudicia mea cuſtodiāt. Quid ſit ꝙ ꝑcepit domin⁹ dicēs. Laua a malicia cor tuū hieruſalem vt ſalua fias: ⁊ quid ſit quod id ipm̄ propheta a domino poſtulat dicēs. Cor mundū crea ī me deus. Et iterū. Lauabis me ⁊ ſuꝑ niuem dealbabor. Quid ſit qđ ad nos dicit̄. illuminate vobis lumen ſcientie. Et quid ſit quod de eo dicit̄. Qui doceʒ hominem ſcientiā ⁊ dominus illumiat cecos. Vel certe quod orātes dicim⁹ cū propheta. Illumina oculos meos ne vnq̄ obdormiā in morte: niſi qđ ī his omnib⁹ ⁊ gratia dei ⁊ libertas noſtri declarat̄ arbitrij: ⁊ quia etiā ſuis interdū motib⁹ homo ad virtutū appetit⁹ poſſit extēdi. ſemꝑ vero a domino īdigeat adiuuari. Nec enī cuʒ voluerit qs ſanitate ꝑfruitur: aut de egritudinis morbo ꝓ arbitrij ſui deſiderio liberat̄. Quid autē ꝓdeſt ſanitatꝭ gratiā cōcupiſcere: niſi domin⁹ qui vite ipſius vſuʒ tribuit etiaʒ vigorem incolumitatꝭ impartiat̄. Ut autē euidentius clareat: etiaʒ per nature bonuʒ ꝙ beneficio creatoris indultuʒ eſt. nōnunq̄ bonarū voluntatū ꝓdire principia: q̄ tamen niſi a domino dirigātur ad cōſūmationeʒ virtutū peruenire nō poſſunt. apoſtolus teſtis eſt dicēs. Velle enī adiacet mihi: ꝑficere autē bonū non innuenio.

¶ De liberi arbitrij īfirmitate. Capit. x.

n Nam libertatē ſcriptura diuina noſtri confirmat arbitrij dicens. Omni cuſtodia ſerua cor tuuʒ. Sed infirmitatē eius apoſtolus manifeſtat dicens. Dominus cuſtodiat corda veſtra: ⁊ intelligentias veſtras in chriſto ieſu. Virtutem liberi arbitrij dauid enunciat dicēs. Inclina cor meum ad faciendas iuſtificationes tuas. Sʒ infirmitateʒ eius idem orans ſimiliter docet Inclina inquiens cor meuʒ in teſtimonia tua ⁊ nō in auariciaʒ. Salomō quoqꝫ. Inclinet corda noſtra ad ſe vt ambulemus in vniuerſis vijs eius. ⁊ cuſtodiam⁹ mādata eius. ⁊ cerimonias eius. ⁊ iudicia ei⁹. Poteſtateʒ deſignat arbitrij noſtri pſalmigraph⁹ dicēs. Cohibe linguaʒ tuā a malo: ⁊ labia tua ne loquantur dolum. Infirmitateʒ eius noſtra proteſtat̄ oratio dicentib⁹ nobis. Pone domine cuſtodiam ori meo: ⁊ hoſtiū circūſtantie labijs meis. Arbitrij noſtri facultas a domino declarat̄ cum dicitur. Solue vincula colli tui captiua filia ſyon. Fragilitatē eius propheta decantat dicēs. Domin⁹ ſoluit compeditos ⁊ dirupiſti vincula mea tibi ſacrificabo hoſtiaʒ laudis. Audiuimus in euangelio dominū cōuocantem vt ad eū ꝓꝑem⁹ ꝑ liberū arbitrium. Venite ad me oēs q laboratꝭ ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego reficiā vos. Sed infirmitatē eius ideʒ domin⁹ ꝓteſtatur dicēs Nemo poteſt venire ad me: niſi pat̄ q miſit me at-

2009 Ministerio de Cultura

traxerit eum.. Apoſtolus liberũ arbitriũ noſtrum
incitat dicens. Sic currite vt cõprehendatis. Sed
īfirmitatē eius iohãnes baptiſta teſtat̃ cũ ait. Nõ
poteſt homo accipere a ſe quicq̃: niſi fuerit ei datũ
de celo. Jubemur animas noſtras ſolicite cuſtodi-
re: dicente ꝓpheta. Cuſtodite aīas veſtras. Sz eo
dē ſpiritu alius ꝓclamat propheta. Niſi dominus
cuſtodierit ciuitatē .i. vanũ vigilat qui cuſtodit eā.
Apoſtolus philippenſibꝰ ſcribēs. vt liberũ eorũ de
ſignet arbitriũ. cum metu & tremore inquit veſtrā
ſalutē operamini. Sed vt infirmitatē eiꝰ oſtēdat:
adiungit. Deus eſt .n. inqt q̄ operat̃ in vobis & vel
le & perficere pro bona voluntate.

¶ Utrũ bonã voluntatē noſtrã ſequat̃ an p̃cedat
gratia dei Capitu. xi.

E ita ſunt hec quodãmodo indiſcrete ꝑ-
mixta atq̃ cõfuſa: vt quid ex quo pēdeat.
inter multos magna queſtiõe voluatur .i.
vtrum quia initiũ bone voluntatis prebuerimꝰ mi-
ſereat̃ nr̃i dꝰ an q̄ deꝰ miſereat̃ ꝯſeq̃mur bõe volũtatis
initiũ. Multi .n. ſingula h̄ credētes ac iuſto ãplꝰ aſſe
rētes: varijs ſibiq̃ ꝯtrarijs ſunt erroribꝰ inuoluti.
Si enī dixerimꝰ noſtrū eſſe bone principiū volũ
tatis. quid fuit in perſecutore paulo. qd in publica-
no matheo. quorū vnus cruori ac ſupplicijs inno
centū. alius violentijs ac rapinis publicis īcubãs
attrahit̃ ad ſalutē. Sin vero gratia dei ſemper in-
ſpirari bone voluntatis principia dixerimus. quid
de zachei fide: quid de illius in cruce latronis pieta
te dicimꝰ. q̄ deſiderio ſuo vim quandā regnis cele
ſtibus inferentes. ſpecialia vocatõis monita p̃uene
runt. Conſũmationē vero virtutū & executionē
mandatorū dei. ſi noſtro deputauerimus arbitrio
quomodo oramus. Confirma deus hoc quod ope
ratus es in nobis. & opera manuũ noſtrarū dirige
ſuper nos. Scimus ad maledicendū iſraeli balaã
fuiſſe conductū: ſed videmꝰ maledicere cupiēti nõ
fuiſſe permiſſũ. Cuſtoditur abymelech: ne rebeccã
tangens peccet in deum. Joſeph fratrū liuore di-
ſtrahitur. vt deſcenſio filiorū iſrael in egyptum fie
ret: & illis de germani nece tractãtibꝰ. future famis
remedia pararentur: quod idē ioſeph a fratribus
agnitus manifeſtat dicens. Nolite pauere: nec du-
rum vobis videatur. q̄ vendidiſtis me in his regio
nibus. Pro ſalute enī veſtra miſit me dominꝰ an̄
vos. & ifra. Premiſit .n. me dñs. vt reſeruemini ſup
terrã. & eſcas ad viuēdũ poſſitꝪ h̄re. Nõ vr̃o ꝯſilio ſz
volũtate dī huc miſſus ſũ. q̄ fecit me q̄ſi prē pharao-
onis & dñm totiꝰ domꝰ eiꝰ: & pricipē ī oī terra egypti
Et cũ pꝰ obitũ patris formidãtibꝰ frībꝰ ſuſpitionē ti
moris auferret: nolite igr̃ timere. nũqd dī poſſumꝰ
renuere volũtati. Uos cogitaſtꝪ aduerſũ me malũ.
& deꝰ vertit illō ī bonũ. vt exaltaret me ſicut ī p̃ſētia
rũ cernitꝪ. vt ſaluos faceret pp̄los m̄ltos. Qd etiā
beatus dauid economice tunc factū in pſalmo cen
teſimo quarto ſimiliter dclarauit dicēs. Et vocauit
famē ſup terrã & oē firmamētũ panis ꝯtriuit. Mi-
ſit ante eos virũ. in ſeruum venundatus eſt ioſeph.
Hec duo .i. vel gratia dei vel liberū arbitrium ſibi
q̄dē inuicē videnť aduerſa: ſed vtraq̄ cõcordant &
vtraq̄ nos pariter debere ſuſcipe. pietatꝪ ratiõe col
ligimꝰ: ne vnũ horũ homini ſubtrahētes eccleſiaſti-
ce fidei regulã exceſſiſſe videamur. Nā cũ viderit
nos deꝰ ad bonũ velle deflectere: occurrit: dirigit at
q̄ cõfortat. Ad vocē enī clamoris tui ſtati vt audi
erit reſpõdebit tibi. Et inuoca me inqt in die tribu
latiõis tue & eripiã te & glorificabis me. Et rurſus
ſi nos nolle vel īrepuiſſe ꝓſpexerit adhortatiões ſa-
lutiferas admouet cordibꝰ noſtris: q̄bus voluntas
bona vel reparetur vel formetur in nobis.

¶ Quod voluntas bona nec ſemꝑ gratie nec ſem-
ꝑ ſit homini tribuenda. Ca. xij.

Nec .n. talē deꝰ hominē feciſſe credēdꝰ eſt: q̄
nec velit vnq̄ nec poſſit bonũ. Alioqui nec
liberꝝ ei ꝑmiſit arbitriũ. ſi ei tm̄mõ malũ vt
velit & poſſit: bonũ v̇o a ſemetipo nec velle nec poſ-
ſe ꝯceſſit. Et quõ ſtabit illa domini pꝰ p̃uaricatõē
primi hoīs lata ſn̄ia. Ecce adã factꝰ ē ſicut vnus ex
nobis: ſciēs bonũ & malũ. Nõ .n. talis ante fuiſſe pu
tãdus ē. q̄ boni eēt ꝓrſꝰ ignarꝰ. Alioqui velut q̄dã
irrõabile atq̄ īſenſatũ aīal eũ fatēdũ ē fuiſſe forma-
tũ. Qd ſatꝪ abſurdũ atq̄ a catholica fide oīmodis
alienũ ē. Qui imo ſm̄ ſapiētiſſimi ſalomonis ſn̄iam
fecit deꝰ hoīē rectũ .i. vt tm̄mõ boni ſcia iugit̃ fruere
tur: ſz ipi q̄ſierũt cogitatiões multas. Facti .n. ſunt
vt dictũ ē ſciētes bonũ & malũ. Cõcepit ergo adam
poſt p̃uaricationē quã nõ habuerat ſciā mali: boni
v̇o quã accepat ſciā nõ amiſit. Deniq̄ nõ amiſiſſe
hũanũ genꝰ pꝰ p̃uaricationē ade ſciā boni: ēt ap̄li ſē
tētia euidētiſſime dclarat̃ qua dicit. Cũ .n. gentes q̄
legē nõ h̄nt natural̄r ea q̄ legis ſũt faciũt. hi legē nõ
habētes ipi ſibi ſũt lex. q̄ oſtēdũt opꝰ legis ſcriptũ ī
cordibꝰ ſuis. teſtimoniũ reddēte illis ꝯſcia ipoꝝ. & ī
ter ſe īuicē cogitatiõibꝰ accuſãtibꝰ aut ēt dfendētibꝰ
ī die q̄ iudicabit deꝰ occulta hoīm. Quo ſenſu etiā
dñs ꝑ ꝓphetã īcrepat iudeoꝝ nõ naturalē ſz volun
tariã cecitatē: quã ipi ſibi ꝯtumacit̃ īferebãt. Surdi
igr̃ audite: & ceci ītuemini ad vidēdũ. Quis ſurdꝰ
niſi ſuꝰ meꝰ. & cecꝰ niſi ad quē nũcios meos miſi. Et
ne forte hãc eoꝝ cecitatē aliq̄s nature nõ volũtati
poſſit aſcribere: alibi ait. Educ foras pp̄lz cecum &
oculos habētē: ſurdũ & aures ei ſũt. Et iteꝝ. Qui
habētes igr̃ oculos n̄ videtꝪ & aures & n̄ auditꝪ. Do
minꝰ ēt ī euãgelio. Qr vidētes igr̃ nõ vidēt: & audi
entes nõ audiũt neq̄ ītelligũt. Et adiplet̃ ī eis pro
phetia Jſaie dicētꝪ. Auditu audietꝪ & n̄ ītelligetꝪ. & vi
dētes videbitꝪ & nõ videbitꝪ. Jncraſſatũ ē .n. cor po-
puli huiꝰ: & auribꝰ grauit̃ audierunt & oculos ſuos
cõcluſerũt. neq̄n videãt ocul̄: & auribꝰ audiãt. & cor
de ītelligãt. & ꝯuertant̃ & ſanē illos. Deniq̄ vt poſ-
ſibilitatē boni eis īeſſe ſignaret: increpat phariſeos
Quid ãt igr̃ ēt ex vobiſipis nõ iudicatꝪ q̄d bonũ ē.
Quod vtiq̄ eis nõ dixiſſet. niſi eos iudicio natura
li id quod equum eſt ſciſſet poſſe diſcernere. Unde

2009 Ministerio de Cultura

cauēdū eſt nobis .ne ita ad dñm cūcta ſctoꝝ me-
rita referamꝰ. vt nihil niſi id qḋ malū atq̄ peruerſū
eſt humane aſcribamꝰ nature. In quo qdē ſapientiſ
ſimi Salomonis imo dñi cuiꝰ hec vba ſūt teſtimōio
cōfutamur. Ita eni cū ꝯſūmata tēpli extructōe ora
ret effatꝰ ē. Voluitq̄ dauid pr̄ meꝰ edificare domū
nomini dñi dei iſrael: ⁊ ait dñs deꝰ ad dauid patreꝫ
meū. Qḋ cogitaſti i corde tuo edificare domuꝫ no-
mini meo. bñfeciſti hoc ipſū mēte tractās: verūtamē
ñ tu edificabis domū nomini meo. Hec ḡ cogitatio
atq̄ iſte tractatꝰ regis dauid. vtꝝ ne bonꝰ ⁊ ex deo.
an malus ⁊ ab hoīe fuiſſe dicēdus ē. Si ei bona atq̄
ex deo fuit illa cogitatio. cur ab eo a quo iſpirata eſt
eidē negaꝛ̄ effectꝰ. Si aūt mala ⁊ ex hoīe fuit cur lau
daꝛ̄ a dño. Reſtat ḡ vt ⁊ bona ⁊ ex hoīe fuiſſe creda
tur. In quē modū ēt nr̄as quotidie cogitatōes poſ-
ſumꝰ iudicare. Neq̄ ei aut ſoli dauid bonū ex ſeme
tipſo cogitare ꝯceſſū ē ſaut nobis ne qd boni vnq̄
ſapere aut cogitare poſſimꝰ naturaliter denegatur.
Dubitari ergo nō pōt ineſſe quidē omni anime na
turaliter virtutū ſemina beneficio creatoris iſerta:
ſed niſi hec opitulatōe dei fuerit excitata. ad icremē
tum perfectionis nō poterunt ꝑuenire: q꞉ ſm beatū
apl'm. neq̄ q plātat ē aliquid. neq̄ qui rigat. ſed qui
incrementuꝫ dat deus. Adiacere autem homini in
quālibet parteꝫ arbitrij libertateꝫ. etiā liber ille qui
dicitur paſtoris aptiſſime docet in quo duo angeli
vnicuiq̄ nr̄ꝫ adherere dicūꝛ̄. i. bonꝰ ac malꝰ: i hoīs
ṽo optiōe ꝯſiſtere vt eligat quē ſequaꝛ̄. Et idcirco
māet i hoīe ſꝑ liberū arbitriū qḋ grāꝫ dei poſſit vel
negligere vel amare. Nō ei p̄cepiſſet apl'us dicens.
cū metu ⁊ tremore vr̄am ſalutē opamini: niſi ſciſſet
eā vel excoli a nobis poſſe vel negligi. Sꝫ nec rede
rēt ſe ad opus ſalutꝭ diuio auxilio ñ egere ſubiūgit.
Deꝰ ē ei q operaꝛ̄ i vobis ⁊ velle ⁊ ꝑficere ꝓ bona
volūtate. Et idcirco thimotheū monēs: noli igr̄ ne
gligere grāꝫ dei q̄ ē i te. Et iteꝝ. Ob quā cāꝫ mōeo
te vt reſuſcites grāꝫ q̄ ē i te. Inde ē qḋ etiā chorin-
thijs ſcribēs hortaꝛ̄ ⁊ cōmonet. ne idignos ſe gratia
dei iſructuoſis operibꝰ exhiberēt dicēs. Adiuuātes
autē obſecramꝰ ne i vacuū grāꝫ dei recipiatꝭ. Quā
ſine dubio. q꞉ i vacuū receperat ſimon: nō ꝓfuit ei ꝑ
ceptio gr̄e ſalutaris. Nō eni p̄ceptis beati petri ma
luit obedire dicētis. Penitētiā age ab hac neqcia
tua. ⁊ ora deuꝫ ſi forte remittaꝛ̄ tibi h̄ cogitatio cor-
dis tui. In felle eni amaritudinis ⁊ obligatiōe iniq
tatꝭ video te eē. Preuenit ergo hoīs volūtatē q꞉ di
ciꝛ̄. Deus meꝰ miſericordia eiꝰ p̄ueniet me. Et rur
ſus. dñꝫ remorātē atq̄ vtilit quodāmō ſubſiſtētē vt
nr̄m expiaꝛ̄ arbitriū. volūtas p̄ueit nr̄a: cū dꝛ̄. ⁊ ma
ne orō mea p̄ueiet te. Et iteꝝ. Preueni i maturita
te ⁊ clamaui. ⁊ p̄uenerunt oculi mei ad te diluculo.
Aduocat ēt nos ⁊ iuitat cū dicit. Tota die expādi
manꝰ meas ad popl'ꝫ nō credētē mihi ⁊ ꝯtradicētē.
⁊ iuitaꝛ̄ a nobis cū dicimꝰ ei. Tota die expādi manꝰ
meas ad te. Expectat noſ cū dꝛ̄ ꝑ ꝓphetā. Propte
rea expectat nos dñs vt miſereaꝛ̄ nr̄i. Et expectaꝛ̄ a
nobꝭ cū dicimꝰ. Expectās expectaui dñꝫ ⁊ reſpexit
me: ⁊ expectaui ſalutaꝛ̄ tuū dñe. Et ꝯfortat nos cū
dicit. Et ego erudiui ⁊ ꝯfortaui brachia eoꝝ: ⁊ i me
cogitauerūt maliciā. Et vt noſmetipos ꝯfortemꝰ hor
taꝛ̄ cū dic̄. Cōfortate manꝰ diſſolutas: ⁊ genua dbi
lia roborate. Clamat ieſus. Si qs ſitit veiat ad me
⁊ bibat. Clamat ēt ad eū ꝓpha. Laboraui clamās
rauce facte ſūt fauces mee: dfecerūt ocl'i mei dū ſpero
i deū meū. Querit nos dñs dicēs. Queſiui ⁊ ñ erat
vir: vocaui ⁊ ñ erat q rñderet. Queriꝛ̄ ⁊ ipe a ſpōſa
flebilit̄ ꝯqrēre. In cubili meo i noctibꝰ q̄ſiui quē di
lexit aīa mea: queſiui euꝫ ⁊ nō iueni. vocaui eū ⁊ nō
reſpōdit mihi.

¶ Nō gratiaꝫ dei humani cōa
tus compenſare nō poſſint. Cap. xiij.

E ita ſemꝑ gratia dei nr̄o in bonā partē co
operaꝛ̄ arbitrio: atꝫ in oībus illud adiuuat
protegit ac defendit. vt nōnūq̄ etiaꝫ ab eo
quoſdā conatꝰ bone volūtatis vel exigat vel expe-
ctet. ne pītus dormiēti aut ierti ocio diſſoluto: ſua
dona cōferre videatur: occaſiōes quodāmodo que
rens. quibꝰ hūane ſegniciei torpore diſcuſſo. nō irra
tionabilis munificētie ſue largitas videaꝛ̄. dū eam
ſub colore cuiuſdā deſiderij ac laboris ipartiꝛ̄: vt ni
hilominꝰ gratia dei ſemꝑ gratuita pſeueret. duꝫ exi
guis quibuſdā paruiſq̄ conatibꝰ tātaꝫ imortalitatꝭ
gloriā. tāta perēnis beatitudinis dona. ieſtimabili
tribuit largitate. Nec eni q꞉ illius i cruce latrōis p̄
ceſſerat fides. idcirco ꝓnūciādū eſt nō ei beataꝫ cō
morationē ꝑadiſi gratuito eſſe ꝓmiſſaꝫ. aut peniten
tiaꝫ dauid regis illaꝫ vnius verbi qua dixit. pecca-
ui dño. duo tā grauia eius crimina. ⁊ nō potiꝰ clemē-
tiā dei abſtuliſſe credendū eſt. vt ꝑ nathan ꝓphetā
mereret̄ audire. ⁊ dñs trāſtulit iniquitatē tuā. non
morieris. Qḋ igiꝛ̄ homicidiū adulterio addidit. li
beri vtiq̄ arbitrij fuit: qḋ aūt arguitur ꝑ prophetā:
diuine dignatiōis ē grā. Rurſuꝫ ꝙ peccatū ſuū hu-
miliatꝰ agnoſcit: ꝓprie libertatis ē opus. Qḋ vero
ſub breuiſſimo tēporis pūcto indulgētiā tantorum
criminū ꝓmereꝛ̄: dñi miſerētis eſt donū. Et qd de
hac tā breui cōfeſſione ⁊ icōparabili diuine retribu
tionis imēſitate dicamꝰ. cū beatus apoſtolus ad il
laꝫ magnitudinē future remuneratiōis aſpiciens.
quid de illis tā inumeris ꝑſecutionibꝰ ſuis ꝓnūcia
uerit cōſiderare ꝑfacile ſit. Naꝫ momētaneū hoc in
quit ⁊ leue tribulatōis noſtre: ſupra modū vltra cō
parationē eternū pōdꝰ glorie opatur i nobis. De
quo ⁊ alibi ꝯſtanter enūciat dicēs. Quia nō ſūt cō
digne paſſiones huius tpis ad futurā gloriaꝫ q̄ re
uelabitur in nobis. Quantūlibet ergo eniſa fuerit
humana fragilitas. future retributioni par eſſe nō
poterit: nec ita laboribus ſuis diuinā iminuit gra-
tiā. vt nō ſemꝑ gratuita perſeueret. Et idcirco p̄di
ctus magiſter gētiū. lꝫ grā dei apoſtolatus graduꝫ
ſortitū ſe fuiſſe teſteꝛ̄ dicēs. grā aūt dei ſū id qḋ ſū:
tñ ſe quoq̄ diuine gr̄e reſpōdiſſe pronūciat dicens
Et gratia eius i me vacua nō fuit: ſꝫ abūdātius il
lis omnibꝰ laboraui ⁊ obtinui: nō aūt ego. ſed gra

2009 Ministerio de Cultura

tia dei mecū. Nā cū dicit laboꝛaui: conatū ꝓprij ſi-
gnat arbitrij. Cū dicit. nō autē ego ſed gratia dei:
virtutē diuine protectiōis oſtēdit. Cū dicit. mecuʒ.
nō ocioſo neqꝫ ſecuro: ſed laboꝛāti ac deſudāti eam
coopatā fuiſſe declarat.

Qđ tēptationibus ſuis deus virtutē humāi ex
periatur arbitrij. Ca. xiiij.

q Uod etiā in iob probatiſſimo athleta ſuo.
cuʒ eū diabolus expetiſſet ad ſingulare cer
tamē: diuinā legimus ꝓuidiſſe iuſtitiā. Si
eni cōtra inimicū nō ſua virtute ſed dei ſolius fuiſ-
ſet gratia protegēte cōgreſſus. ⁊ abſqꝫ vlla virtute
patiētie ſue diuina tātū opitulatiōe ſuffultus. multi
plices illas ac tota inimici crudelitate queſitas tem
ptationū moles ⁊ exitia ptuliſſet. quomō nō illā ca-
lūnioſaʒ diabolus ꝙ prius emiſerat vocē aduerſus
eū iuſtius iteraſſet. Nūquid gratis colit iob deuʒ.
Nōne tu vallaſti eū ac domuʒ eius ⁊ vniuerſā ſub-
ſtantiam eius per circuitū. Sed aufer manū tuaʒ. i.
ſine eum ſuis mecū viribus decertare: niſi in faciem
tuā benedixerit tibi. Sed cuʒ nullam huiuſcemodi
querimoniā calūnioſus hoſtis poſt cōflictū audeat
iterare. nō dei ſed illius ſe victum viribus cōfitetur
licʒ etiā gratia dei nō in totum illi defuiſſe credēda
ſit: que tantā temptatori temptandi tribuit poteſta
teʒ. quantā ⁊ illum reſiſtendi nouerat habere virtu
tē: nō eum ab illius ipugnatione ſic protegens: vt
nullum virtuti humane relinqueret locuʒ: ſed hoc
tantum procurās ne violentiſſimus inimicus ani-
mā eius amētē faciens. ⁊ impotē ſenſu. impari euʒ
atqꝫ iniquo certamis pōdere ꝑgrauaret. Qđ ergo
ſoleat interdum temptare dominus fidem noſtraʒ
vt foꝛtioꝛ vel glorioſioꝛ fiat: euangelici illius centu
rionis edocemur exemplo: cuius puerum cum ſci-
ret vtiqꝫ poteſtate ſermonis ſui ſe dominus curatu
rū. offerre maluit preſentiaʒ corporalē dicēs. Ego
veniam ⁊ curabo euʒ. Sed illo hanc eius oblatio-
nē feruentioris fidei flagrantia ſupergrediēte atqꝫ
dicente. Domine nō ſum dignus vt intres ſub te-
ctū meū ſed dic tātū verbo ⁊ ſanabitur puer meus:
miratur eū dominꝰ atqꝫ collaudat. cūctiſqꝫ illis qui
ex iſraelis populo crediderant prefert dicēs. Amen
dico vobis. nō inueni tantam fideʒ in iſrael. Nulliꝰ
eni laudis eſſet ac meriti. ſi id in eo chriſtus qđ ipſe
donauerat pretuliſſet. Alioquin dixiſſet. Amē dico
vobis. nō dedi tantaʒ fideʒ in iſrael. Quaʒ explora
tionē fidei. etiā in illo magnificentiſſimo patriarcha
dinaʒ legimus diſpēſaſſe iuſtitiā. cum dicitur. Et fa
ctuʒ eſt poſt hec verba tēptauit deus abraaʒ. Non
eni illā fideʒ quā ei dominꝰ inſpirabat: ſed illaʒ quā
vocatus ſemel atqꝫ illuminatus a domino per arbi-
trij libertatē poterat exhibere. experiri voluit diuīa
iuſtitia. Unde nō imerito fidei eius cōſtantia com-
probat̄. atqꝫ ad eū ſubueniēte gratia dei que eū pau
liſꝑ ſubreliquerat vt ꝓbaret ita dicit̄. Ne iferas ma
nū tuā in puerū. neqꝫ facias ei quicqꝫ. nunc eni ſcio
qꝛ times dominū tuū. ⁊ nō pepciſti filio tuo dilecto

ꝓpter me. Qđ tēptationis genus nobis quoqꝫ ad
ꝓbatiōis meritū poſſe ɔtigere. in deuteronomio ſa
tis euidēter a legiſlatore ꝑdicatur. Si ſurrexerit int̄
vos ꝓpheta. aut ꝗ ſomniū ſe vidiſſe dicat. ⁊ ꝑdixe-
rit ſignū atqꝫ portētū. ⁊ euenerit qđ locutus ē. ⁊ di-
xerit tibi eamꝰ ⁊ ſeruiamꝰ dijs alienis quos ignora-
tis ne audias verba ꝓphete illius aut ſomniatoris.
qꝛ tēptans temptat te dn̄s deus tuus. vtrū diligas
eū in toto corde tuo. ⁊ cuſtodias mādata illius an
nō. Quid ergo. Cuʒ iſtuʒ ꝓphetaʒ aut ſomniatorē
ſurgere ꝑmiſerit deus. ita ne eos quorū fidē proba-
re diſpōit. pꝛecturus eſſe credēdus eſt. vt nullū pe
nitus locuʒ quo ſuis viribus cū tēptatore cōfligāt
libero eorū reſeruet arbitrio. Et qđ eos neceſſe eſt
vel tēptari. quos ita infirmos nouit ac fragiles. vt
nequaqꝫ virtute ſua valeāt reſiſtere tēptatori. Sed
vtiqꝫ nec tēptari eos iuſtitia dn̄i ꝑmiſiſſet. niſi parē
i eis reſiſtēdi ſciſſet ineſſe virtutē. qua poſſet eqtatis
iudicio i vtroqꝫ merito vel rei vel laudabiles iudica
ri. Tale ē ⁊ illud qđ ab apoſtolo dicit̄. Itaqꝫ qui ſe
exiſtimat ſtare videat ne cadat. Tēptatio vos nō
apprehēdat niſi hūana. Fidelis aūt deꝰ ꝗ nō ꝑmit-
tit vos tēptari ſupra id qđ poteſtis. ſʒ faciet cū tem
ptatiōe ⁊ exitū vt ſuſtinere poſſitis. Cū ei dicit. qui
ſtat videat ne cadat. ſollicitā reddit arbitrij liberta
tē. quā vtiqꝫ nouerat ꝑcepta gratia. vel ſtare ꝑ idu-
ſtriā. vel cadere ꝑ negligentiaʒ poſſe. Cū aūt iſert.
tēptatio vos nō apprehēdat niſi humana. infirmita
tē eorū ⁊ icōſtantiā necdū robuſte mētis exprobat.
qua adhuc ſpiritaliū neqciarū turbinibꝰ nō poterāt
ipugnari. aduerſū quos ſeipſū vel illos ꝑfectos no
uerat quotidie dimicare. de qbus ad epheſios dic.
Iā nō ē nobis colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſāgui-
nē. ſʒ aduerſus principatꝰ. aduerſus ptātes: aduer-
ſus mūdi rectores tenebrarū harū. cōtra ſpiritalia
nequicie i celeſtibꝰ. Cū vō ſubiūgit. fidelis aūt deꝰ
ꝗ nō ꝑmittit vos tēptari ſupra id qđ poteſtis. non
vtiqꝫ optat ne eos dn̄s tēptari ꝑmitteret. ſed ne ſu-
pra id qđ ſuſtinere poterāt tēptarent̄. Illud eni idi
cat hūani arbitrij facultatē: hoc vō dn̄i gratiā tēpta
tionū luctamia moderātis oſtēdit. In his igit̄ oībꝰ
approbat̄ ita ſēper diuinā gratiā arbitriū hominis
icitare. vt illud nō i oībꝰ taliter ꝓtegat ac deſēdat.
vt nō ēt ꝓprijs eū conatibꝰ cōgredi aduerſuʒ ſpiri
tales faciat inimicos. i qbꝰ vel gr̄aʒ dei victor. vel i
firmitatē ſuā ſuꝑatꝰ intelligat. ⁊ ita diſcat nō de ſua
fortitudine ſʒ de diuio ſꝑ ſperare ſuffragio. atqꝫ ad
ſuū iugit recurrere ꝓtectorē. Et vt hoc nō nr̄a cōie
tura. ſʒ euidētioribꝰ adhuc ſcripture teſtionijs ap-
ꝓbet̄. illō qđ i ieſu naue legit̄ retractemꝰ. Has inqt
gētes dimiſit dn̄s. ac diſꝑdere noluit. vt i eis expire
tur iſraelem. vtrum cuſtodiret mādata domini dei
ſui. ⁊ vt haberet conſuetudinem cum hoſtibus pre
liandi. Et vt incomparabili creatoris noſtri clemē
tie mortale aliquid. nō pro equalitate pietatꝭ. ſed ex
aliqua idulgētie ſimilitudie cōparemꝰ. ſi nutrix pia
atqꝫ ſollicita diu ſinu paruulū geſtat. vt quādoqꝫ in

2009 Ministerio de Cultura

gredi doceat. ⁊ primū quidē eū reptare pmittit. de
hic erectū vt alternis paſſibus initatur: dextre ſue
virtute ſuſtentat: at mox paululū derelictū. ſi titubā
tē viderit: protinus apprehēdit: nutātē ſuſcipit: la-
pſū erigit. ⁊ vel arcet a caſu: vel etiā decidere leui
ter ſinēs eleuat poſt ruinā: cū autē eū ad puericiā
vel adoleſcētie ac iuuētutis pduxerit robur: qdam
etiā pōdera vel labores qbus nō opprimatur: ſed
exerceatur iniūgit: ⁊ cū emulis decertare pmittit:
quātomagis celeſtis ille omniū pater nouit: quē ſi
nu gratie ſue geſtet. ⁊ quē libere volūtatis arbitrio
in cōſpectu ſuo exerceat ad virtutē. ⁊ tamē adiuuat
laborātē. exaudit vocantē. nō relinquit querētē.
eripit de periculo interdū etiā neſcientem.

❡ De multiplici vocationū gratia. Ca. xv.

p Er que etiā euidenter oſtēditur inſcruta
bilia eſſe iudicia dei ⁊ iueſtigabiles vias ei⁹
qbus ad ſalutē humanū attrahit genus.
Nō etiā euāgelicarū vocationū exēplis poſſum⁹
approbare. Andreā nāq ac Petrū ceteroſq apo
ſtolos. nihil de ſalutis ſue remedio cogitātes. ſpon
tanea gratie ſue dignatiōe pelegit. Zacheū ad con-
ſpectū ſe domini fideliter extēdentē. ⁊ exiguitatem
ſtature ſue ſycomori celſitudie ſubleuātē. nō ſolū
ſuſcipit. verū etiā benedictiōe cohabitationis illu-
ſtrat. Inuitū ac repugnātē attrahit paulū. Alium
ita precepit ſibi inſeparabiliter iherere. vt ei poſtu
lāti breuiſſimas pro ſepultura patris nō cōcedat i-
ducias. Cornelio precibus ⁊ elemoſynis iugiter i
ſiſtenti. velut remuneratiōis vice via ſalutis oſten-
ditur. eiq angeli viſitatiōe precipitur. vt accerſiēs
petrū verba ſalutis ab eo. quibus vna cū omnibus
ſuis ſaluaret agnoſcat. Et ita multiformis illa ſapiē
tia dei ſalutē hominū multiplici atq inſcrutabili
pietate diſpēſat. ac ſcdm capacitatē vniuſcuiuſq gra
tiā ſue largitatis impti. vt ipſas quoq curatiōes
nō ſcdm vniformē maieſtatis ſue potentiā. ſed ſcdm
mēſurā fidei in qua vnunqueq repperit. vel ſicut
vnicuiq ipſe partitus eſt. maluerit exercere. Cre-
dētē nāq qp ad emūdationē lepre ſue volūtas chri-
ſti ſufficeret. ſolo volūtatis ſue curauit aſſēſu. dicēs.
Volo. Mundare. Alteri deprecanti. vt adueniēs
per impoſitionē manus ſue defūctā filiā ſuſcitaret.
ingreſſus domum eius. eodē modo quo ille ſpera
uerat. id qd rogabatur indulſit. Alij credenti ſum-
mā ſalutis in verbi eius preceptione cōſiſtere ac re
ſpondenti. dic tantū verbo ⁊ ſanabitur puer meus.
p ſermonis iperiū reſolutos artus priſtino robore
ſolidauit dicēs. Vade ⁊ ſic credidiſti fiat tibi. Alijs
de tactu fimbrie eius ſperātibus medicinā. vbertiā
ſanitatis dona largitus eſt. Aliorū morbis medelā
rogatus indulſit. Alijs ſpōtaneā preſtitit medici-
nā. Alios hortatus eſt vt ſperaret dicens. Vis ſa
nus fieri. Alijs nō ſperātibus vltro igeſſit auxiliū.
Aliorū deſideria priuſq volūtati eorū ſatiſfaceret
explorauit dicēs. Quid vultis vt faciā vobis. Alij
ignorāti viā qua id qd cōcupierat obtineret beni
gnus oſtendit. ſi credideris inquiēs. videbis gloriā
dei. Inter alios ita virtutē curationū affluenter ef
fudit. vt de eis euangeliſta cōmemoret. ⁊ curauit
omnes lāguidos eorū. Inter alios vero imenſa ſi
la beneficiorū chriſti abyſſus ita obturata eſt: vt dica
tur. ⁊ nō poterat inter illos ieſus facere virtutes p
pter incredulitatē illorū. Et ita largitas dei ſcdm
capacitatē humane fidei etiā ipſa formatur. vt huic
quidē dicat. ſm fidem tuā fiat tibi. illi vero. vade ⁊
ſicut credidiſti fiat tibi. alij autē. fiat tibi ſicut vis. ⁊
rurſum alteri. fides tua te saluū fecit.

❡ De gratia dei eo qp humane fidei tranſcendat
anguſtias. Ca. xvi.

n Emo autē eſtimet hec a nobis ob hoc ſuiſ
ſe prolata. vt nitamur aſtruere ſūmā ſalu-
tis in noſtre fidei dicione cōſiſtere. ſm quo
rundā prophanā opinionē. qui totū libero arbitrio
deputantes. gratiā dei diſpēſari ſm meritū vniuſcu
iuſq definiūt. Sed abſoluta plane pronūciam⁹ ſen
tentia. etiā exuberare gratiā dei. ⁊ tranſgredi inter
dum humāe infidelitatis anguſtias. Qd in illo euā
gelico factū fuiſſe regulo reminiſcimur. qui dū faci
lius credit egrotantē filiū ſuū poſſe curari. qp mor
tuū ſuſcitari: preſentiā domini feſtinus iplorat di
cens. Domine deſcende priuſq moriat filius me⁹.
Cuius infidelitatē licet his ſermonibus chriſtus ar
guerit: niſi ſigna ⁊ prodigia videritis nō creditis: ta
mē nō ſm infirmitatē fidei eius gratiā ſue diuini-
tatis exercuit. nec preſētia corporali quēadmodum
ille crediderat letales febriū morbos: ſ verbo ſue
poteſtatis excluſit dicens. Vade filius tuus viuit.
Quā ſuperabundantiā gratie. etiā in illius para
litici curatiōe dominū legimus effudiſſe. cum ei lan-
guoris ſui tantū quo corpus fuerat reſolutū reme-
dia poſcenti. anime prius ingerit ſoſpitatē dicens.
Cōſtās eſto fili. dimittūtur tibi peccata tua. Poſt
qd nō credentibus ſcribis poſſe eū remittere hūana
peccata. ad cōfundēdā incredulitatē eorū. etiā mē
bra eius paraliſeos valitudie reſoluta. poteſtatē ſue
ſmone reſtrixit dicēs. Quid cogitatis mala i cordi
bus vrīs. Quid eſt facili⁹ dicere remittūt tibi pecca
ta. aut dicere. ſurge ⁊ ambula. Ut ſciatis aūt qr filius
hoīs poteſtatē habet in terra dimittendi peccata.
tūc ait paralitico. Surge ⁊ tolle lectū tuū. ⁊ vade in
domū tuā. Similiter aūt in illo: qui triginta ⁊ octo
annos iuxta natatorie crepidinē fruſtra decūbēs ð
aq illius motu ſperauerat medicinā. munificētiā vl
tronee largitatis oſtēdit. Nā cū volēs eū ad ſalutis
remedia pvocare dixiſſet ei. vis ſanus fieri: cūq ille
de hūani adiutorij inopia qreret ac diceret. hoīem
nō habeo vt cū turbata fuerit aq mittat me i piſcinā
icredulitati ei⁹ ⁊ ignorātie veniā tribuēs. pſtine eū
ſanitati. nō illa q ſperauerat via. ſ q dñs voluit mi
ſeratiōe reſtituit dicens. Surge tolle lectum tuum
⁊ vade in domū tuam. Et quid mirum ſi hec do-
mini poteſtate geſta narrentur. cum ſimilia etiā per
ſeruos ſuos diuina gratia fuerit operata. Ingre-

2009 Ministerio de Cultura

dictibus nãq; templũ petro ⁊ Johãne.cũ ille clau
dus ex vtero matris q greſſuz penit⁹ ignorabat ele
moſynã poſtularet.illi nõ vilia era q̃ poſcebat inſir
mus.ſ; greſſus officia largiunt.⁊ paruiſſime ſtipis
ſperãtẽ ſolatia inſperate ſalutis p̃mijs locupletãt.
dicẽte petro.Argentu; ⁊ auru; nõ eſt mihi. qd̄ aũt
habeo hoc tibi do. In noie ieſu xp̄i nazareni ſurge
⁊ ambula.

¶ De iſcrutabili diſpẽſatione dei. Ca.xvij.

p Er hec igit̃ exẽpla q̃ de euangelicis ꝓtuli
mus monumẽtis: euidẽtiſſime poterimus
aduertere:diuerſis atq; inumeris modis
⁊ iſcrutabilib⁹ vijs:deũ ſalutẽ humani generis pro
curare:⁊ quorũdã quidẽ volẽtiũ ac ſitientiũ curſu;
ad maiorẽ iuitare flagrãtiã:quoſdã vero ẽt nolẽtes
iuitoſq; cõpellere:⁊ nũc qdẽ vt ipleant̃ ea que vtili
ter a nobis deſiderata pſpexerit adiuuare.nunc vo
etiã ipſi⁹ ſãcti deſiderij iſpirare pricipia.⁊ vel initiũ
boni operis vel pſeuerantia; cõdonare. Inde ẽ ꝙ
orantes nõ ſolu; protectore; ac ſaluatore;:ſed etiã
adiutore; ac ſuſceptorem dominu; proclamamus.
In eo eni ꝙ prior aduocat.⁊ ignorãtes nos atq; i
uitos attrahit ad ſalutẽ.protector atq; ſaluator no
ſter ẽ.in eo aũt ꝙ ãnitẽtib⁹ nobis opẽ ferre.refugiẽ
teſq; ſuſcipere ac munire cõſueuit.ſuſceptor ac refu
giũ nominat̃. Deniq; hanc diſpẽſatiõis dei multi
plicẽ largitatẽ.btũs apoſtolus mẽte ptractans.⁊ in
quoddã imenſũ atq; iterminabile pietatis dei pella
gus ſe incidiſſe cõſpiciẽs:exclamauit. O altitudo
diuitiarũ ſapiẽtie ⁊ ſciẽtie dei.ꝙ inſcrutabilia ſunt
iudicia eius.⁊ iueſtigabiles vie eius. Quis eni co
gnouit ſẽſũ dñi. Cui⁹ ergo ſciẽtie admiratione quã
ille talis ac tant⁹ gentiũ magiſter expauit euacuare
cõabit̃ quiſq; crediderit illi⁹ ineſtimabilis abyſſi ꝓ
fũditatẽ humana rõne ſe poſſe metiri. Nã q ad ple
nũ diſpẽſatiões dei.qb⁹ ſalutẽ in hominib⁹ operat̃.
vel mẽte cõcipere vel diſerere ſe poſſe cõfidit ꝓcul
dubio ipugnãs apoſtolice ſententie veritatẽ.ſcruta
bilia eſſe dei iudicia ⁊ veſtigabiles vias eius.ꝓpha
na ꝓnũciabit audacia.ipſo quoq; dño hec ad eos
ita teſtante. Nõ eni cogitatões mee cogitatiões ve
ſtre.neq; vie vr̃e vie mee.dicit dñs.quia ſicut exal
tãtur celi a terra.ſic exaltate ſũt vie me a vijs vr̃is.
⁊ cogitationes mee a cogitationib⁹ veſtris. Hanc
igit̃ diſpẽſationẽ atq; amorẽ ſuũ.quẽ nobis tribuere
dñs ideſeſſa pietate dignat̃.volẽs hũane affectiõis
motu exprimere.nec iueniẽs in hac creatura talem
charitatis affectũ.cui eũ cõparare dignius poſſet.
tenerrimis pie mr̃is viſcerib⁹ cõparauit.⁊ vtit̃ qui
de; hoc exẽplo.q2 carius aliud i natura hominũ nõ
põt iueniri dicẽs. Nũquid obliuiſci põt mulier iſã
tẽ ſuũ.vt nõ miſereat̃ filio vteri ſui. Sed nõ cõtent⁹
hac cõparatiõe.trãſcẽdit eã cõfeſti; atq; ſubiungit
dicẽs. Et ſi illa oblita fuerit.ego tñ ñ obliuiſcar tui.

¶ Definitio patrũ eo ꝙ liberũ arbitrium ad ſal
uandũ nõ ſit idoneũ. Ca.xviij.

p Er qd̄ euidẽti rõne colligitur ab his q nõ
loquacit us ve bis.ſed experientia duce. vel ma
gnitudinem gratie.vel modulum humani metiun
tur arbitrij.quia non leuibus curſus.nec fortibus
preliũ.nec ſapientib⁹ panis.nec prudẽtib⁹ diuitie.
nec ſcientib⁹ gratia.ſ; operat̃ hec omnia vnus atq;
idẽ ſpũs diuidẽs vnicuiq; ꝓut vult. Et idcirco fi
de nõ dubia.⁊ vt ita dicã palpabili experiẽtia com
probat̃.vniuerſitatis deũ velut pijſſimũ patrẽ beni
gniſſimũq; medicũ.ſm apoſtolũ idifferẽter omnia
i omnib⁹ operari.⁊ nũc qdẽ ſalutꝭ iſpirare principia
⁊ iſerere vnicuiq; bone volũtatis ardorẽ.nũc vero
ipſius opationis effectũ ⁊ cõſũmationẽ donare vir
tutũ.⁊ nũc a ruina iã ꝓxima lapſuq; p̃cipiti ẽt inui
tos ⁊ iſcios reuocare:nũc aũt occaſiones ⁊ oportu
nitates ſalutꝭ ingerere:ac p̃cipites violẽtoſq; conat⁹
a letalib⁹ diſpoſitiõibus ihibere:⁊ alios qdẽ volen
tes currẽteſq; ſuſcipere:alios vo nolẽtes renitenteſ
q; ptrahere:⁊ ad bonã cogere volũtatẽ. Totũ vero
nõ ſemp reſiſtentib⁹ nec pſeuerãter inuitis nobis a
diuinitate cõcedit:⁊ ſũmã ſalutis noſtre:nõ operũ
noſtrorũ merito:ſ; celeſti gratie deputãda;:ita dñi
ipſius vocibus edocemur. Et recordabimini viaꝝ
veſtrarũ:⁊ omniũ ſceleꝝ veſtroꝝ quib⁹ polluti eſtis
in eis:⁊ diſplicebitis vobis i cõſpectu veſtro:i oib⁹
malitijs veſtris quas feciſtis:⁊ ſcietis q2 ego domi
nus cũ benefecero vobis ꝓpter nomẽ meũ:nõ ſm
vias veſtras malas:neq; ſm ſcelera veſtra peſſima
dom⁹ iſrael. Et idcirco hoc ab oibus catholicis pa
tribus diffinit̃:qui pfectionẽ cordis nõ inani diſpu
tatiõe verborũ:ſed re atq; opere didicerunt diuini
eſſe muneris. Primũ vt accẽdat̃ vnuſqſq; ad deſi
derãdu; omne qd̄ bonũ eſt.ſed ita vt in alterutra;
partẽ plenu; ſit libere voluntatis arbitriu;. Iteq;
etia; ſcõm diuine eſſe gratie vt effici valeant exerci
tia predicta virtutu;:ſed ita vt poſſibilitas nõ exti
guatur arbitrij. Tertiu; quoq;:ad dei munera per
tinere vt acquiſite virtutis pſeuerantia teneatur.ſ;
ita vt captiuitate; libertas addicta nõ ſentiat. Sic
eni; vniuerſitatis deus omnia in omnibus creden
dus eſt operari:vt incitet protegat atq; cõfirmet:
nõ vt auferat qua; ſemel ipſe conceſſit arbitrij liber
tate;. Si quid ſane verſutius hũana argumẽtatio
ne ac ratione collectu;.huic ſenſui videatur obſiſte
re.vitãdũ magis eſt ꝙ ad deſtructione; fidei prouo
cãdu;. Nõ eni; fide; ex intellectu.ſed intellectũ ex
fide meremur: ſicut ſcriptu; eſt. Niſi credideritis
nõ intelligetis: quia quẽadmodu; ⁊ deus omnia
operetur i nobis:⁊ totũ libero aſcribatur arbitrio:
cui dicitur:ſi volueritis ⁊ audieritis me:que bona
ſunt terre mãducabitis:ad plenum humano ſenſu
ac ratione nõ poteſt vt arbitror cõprehendi. Hoc
nos beat⁹ cheremon confirmatos cibo laborẽ fecit
tanti itineris nõ ſentire.

¶ Explicit collatio tertia abbatis cheremonis de
protectione dei.

2009 Ministerio de Cultura

¶ Incipit collatio pria Abbatis neſterotis de ſpi
rituali ſcientia q̄ i ordie libri ē quartadecima. Ca.i.
Ponſionis nr̄e ⁊ itieris ordo cō
pellit. vt abbatis Neſterotꝭ p̄clari
i omnibꝰ ſūmeqꝫ ſciētie viri iſtitu
s tio ſubſequat̃. Qui cū ſacrarū ſcri
pturarū nos aliqua mēorie cōmē
daſſe. ⁊ coꝝ itelligētiā deſiderare
ſēſiſſet: talibꝰ nos adorſus ē vbis.
Multa qdē ſciētiarū i hoc mūdo ſūt genera: tanta
ſiqdē earū quāta ⁊ artiū diſciplinarūqꝫ varietas ē.
Sꝫ cū oēs. aut oino inutiles ſint. aut p̄ſentꝭ tm̄ vite
cōmodis ꝓſint: nulla ē tamē q̄ nō habeat ꝓpriū do
ctrine ſue ordinē atqꝫ ratioē. ꝑ quā ab expetentibus
poſſit attigi. Si ergo ille artes ad iſinuationē ſui cer
tis ac ꝓprijs lineis dirigūtur. quāto magis religio
nis noſtre diſciplia atqꝫ ꝓfeſſio. que ad cōtēplanda
iuiſibiliū ſacramētoꝝ tēdit archana. nec p̄ſentꝭ q̄ſtꝰ.
ſꝫ eternoꝝ retributionē expetit p̄mioꝝ. certo ordie
ac ratōe ſubſiſtit. Cuiꝰ qdē duplex ē ſcientia. Pria
pratice. i. actualis que emēdatiōe morū ⁊ viciorum
purgatiōe ꝑficit̃: altera theorice. i. q̄ i contēplatione
diuinaruꝫ rerū ⁊ ſacratiſſimorum ſenſuū cogitatio
ne conſiſtit.
¶ De apꝑhēdēda ſpiritaliū reꝝ cognitōe. Ca.ij.
Viſqꝫ igitur ad hāc theoricā. i. intentionē
q celeſtiū voluerit ꝑuenire. neceſſe ē vt omni
ſtudio atqꝫ virtute actualē primū ſcientiaꝫ
conſequat̃. Nā h̄ quideꝫ pratica abſqꝫ theorica poſ
ſideri pōt: theorica vero ſine actuali omimodis ap
prehendi nō pōt. Gradus enim quidā ita ordina
ti atqꝫ diſtincti ſunt. vt humana hūilitas poſſit ad ſu
blime cōſcendere: qui ſi inuicē ſibi ea qua diximus
ratiōe ſuccedāt. poteſt ad altitudineꝫ perueniri. ad
quā ſublato p̄mo gradu nō pōt trāſuolari. Fruſtra
igitur ad cōſpectuꝫ dei tēdit. q viciorū contagia nō
declinat. Spiritus nāqꝫ dei effugiet fictuꝫ: nec habi
tabit in corpore ſubdito peccatis.
¶ Qō actualis perfectio duplici ratione ſubſiſtat.
Capitulum. .iij.
Ec aūt actualis ꝑfectio duplici ratiōe ſub
b ſiſtit. Nā primꝰ eius modus eſt. vt omniū
natura viciorū ⁊ curatiōis ratio cognoſca
tur. Secūdus vt ita diſcernat̃ ordo virtutū. earūqꝫ
perfectiōe mēs nr̄a format̃. vt illis nō iā velut coa
cta. ⁊ quaſi violēto iperio ſubiecta famulet̃. ſꝫ tanqꝫ
naturali bono delectetur atqꝫ paſcat̃: ⁊ arduā illam
atqꝫ anguſtā viaꝫ cū oblectatione conſcēdat. Quo
eni modo. vel virtutū rationeꝫ qui ſecūdus i actua
li diſciplina gradus eſt. vel rerū ſpiritaliū ⁊ celeſtiū
ſacramenta. que in theorie gradu ſublimiore conſi
ſtunt. valebit attingere. qui naturaꝫ vicioꝝ ſuoruꝫ
nec potuit itelligere nec niſus eſt extirpare. Conſe
quēter eniꝫ pronūciabitur ꝓgredi ad excelſiora nō
poſſe. qui nō euicerit planiora. multoqꝫ minꝰ ea q̄
ſunt extrinſecus apprehendit. quiſqꝫ intelligere ea
que ſibi ſunt inſerta nō quiuerit. Sciēdū tamē eſt.
duplici nobis laboris itentiōe ſudāduꝫ. taꝫ in ex
pellēdis vicijs qꝫ in virtutibꝰ acquirendis. Et hoc
nō noſtra cupimus cōiectura: ſed illius ſentētia ꝑ
docemur. q ſolus opificij ſui vires rationēqꝫ cogno
ſcit. Ecce inquit cōſtitui te hodie ſuꝑ gentes ⁊ ſuꝑ
regna. vt euellas ⁊ deſtruas ⁊ diſperdas ⁊ diſſipes
⁊ edifices ⁊ plātes. In expulſione eni noxiarū reꝝ
quatuor eſſe neceſſaria deſignauit. i. euellere: deſtrue
re: diſperdere: diſſipare. In ꝑficiēdis vero virtuti
bus. ⁊ his q̄ ad iuſtitiā pertinēt acqrendis: edifica
re tantūmodo atqꝫ plātare. Unde liqdo patet diffi
cilius cōuelli atqꝫ eradicari inolitas corporis atqꝫ
aie paſſiōes. qꝫ ſpiritales extrui plātariqꝫ virtutes.
¶ Qō actualis vita erga multas profeſſiones ac
ſtudia diriuetur. Ca.iiij.
Ec igit̃ pratica que duobus vt dictū ē ſub
b ſiſtit modis. erga multas ꝓfeſſiones ſtu
diaqꝫ diuidit̃. Quidā eni ſumā intētionis
ſue erga heremi ſecreta ⁊ cordis cōſtituūt puritatē.
vt i preteritis heliā ⁊ heliſeū. noſtriſqꝫ tēporibꝰ bea
tū antoniū aliosqꝫ eiuſdē ꝓpoſiti ſectatores. fami
liariſſime deo ꝑ ſilentiū ſolitudinis coheſiſſe cogno
ſcimus. Quidā erga inſtitutionē fratrū. ⁊ ꝑuigilem
cenobiorū curā: omnē ſtudij ſui ſolicitudinē dede
rūt: vt nuꝑ abbatē Iohānē qui i vicinia ciuitatꝭ cui
nomē eſt thimius. grādi cenobio p̄fuit. ac nōnullos
eiuſdeꝫ meriti viros apoſtolicis et ſignis claruiſſe
meminimꝰ. Quoſdā xenodochij ⁊ ſuſceptiōis piū
delectat obſequiū: ꝑ qđ etiā i preteritis Abraaꝫ pa
triarchā ⁊ Loth dn̄o placuiſſe ſcimꝰ. ⁊ nuꝑ beatuꝫ
machariū ſingularis māſuetudinis ac patiētie vi
rū. q xenodochio ita apud alexādriā p̄fuit. vt nulli
eorū qui ſolitudinis ſecreta ſectati ſūt. iferior ſit cre
dēdus. Quidaꝫ eligētes egrotātiuꝫ curā. alij inter
ceſſionē que pro miſeris atqꝫ oppreſſis ipēditur exe
quentes. aut doctrine inſtantes. aut elemoſynā pau
peribus largientes: inter magnos ac ſūmos viros.
pro affectu ſuo ac pietate viguerunt.
¶ De ꝓfeſſionis arrepte perſeuerātia: Ca.v.
Uapropter hoc vnicuiqꝫ vtile atqꝫ cōue
q niēs eſt. vt ſꝫ ꝓpoſituꝫ qđ elegit ſiue graꝫ
quaꝫ accepit. ſūmo ſtudio ac diligentia ad
operis arrepti ꝑfectionē peruenire feſtinet: ⁊ aliorū
qdē laudās admirāſqꝫ virtutes. neq̄qꝫ a ſua quā ſe
mel elegit profeſſiōe diſcedat: ſciens ſꝫ apoſtolum
vnū quidē eſſe corpus eccleſie. multa autē mēbra. ⁊
habere eam donatiōes ſm gratiā que nobis data ē
differentes: ſiue propheciā ſꝫ rationē fidei: ſiue mi
niſteriū in miniſtrādo. ſiue qui docet in doctrina. ſi
ue qui exhortatur in exhortatiōe. qui tribuit i ſim
plicitate. q p̄eſt i ſolicitudie. q miſeret̃ in hilaritate.
Nec ei vlla mēbra alioꝝ ſibi mēbroꝝ p̄nt miſteria
vēdicare: q2 nec oculi manuū nec nares auriū vtūt̃
officio: ⁊ idcirco nō omnes apoſtoli: nō oēs ꝓphe
te: nō omnes doctores: nō omnes gratias habēt cu
rationum. nō omnes linguis loquuntur. nō omnes
interpretantur.

2009 Ministerio de Cultura

¶ De infirmorū mobilitate. Ca. vi.

Olēt eni hi qui necdū ſūt in illa quā arri-
s puerūt profeſſione fūdati.cū audierit quoſ-
dā in diuerſis ſtudijs ac virtutibꝰ ꝑdicari.
ita eorū laude ſuccēdi.vt imitari eorū ꝓtinꝰ geſtiāt
diſciplinā.in quo irritos neceſſario īpēdit conatus
humana fragilitas. Impoſſibile nāqꝫ eſt vnū eūdē
ꝙ hominē ſimul vniuerſis quas ſuperius cōprehē-
di fulgere virtutibꝰ. Quas ſi quis voluerit pariter
affectare.in id eū3 incidere neceſſe ē.vt dū omnes ſe-
quitur nulla3 integrā cōſequat.magiſqꝫ ex hac mu-
tatiōe ac varietate diſpēdiū capiat ꝙ ꝓfectū. Mul-
tis eni vijs ad deū tēditur:⁊ ideo vnuſqſqꝫ illā quā
ſemel arripuit irreuocabili curſus ſui itētiōe ꝑficiat
vt ſit in qualibet profeſſione perfectus.

¶ Exemplu3 caſtitatis quo docetur nō omnia ab omnibus emulanda. Ca. vij.

Bſq3 illo diſpēdio quo ferri monachū di-
s ximꝰ.qui mobilitate mētis ad ſtudia cupit
trāſire diuerſa.ēt hinc periculū mortꝭ icur-
ritur.qđ nōnūꝙ recte quedā ab alijs geſta.malo ab
alijs ꝑſumūtur exēplo.⁊ que nōnullis bñ ceſſerant
ꝑnicioſa ab alijs ſentiūtur. Nā vt quiddā exempli
gratia ꝓferamꝰ.velut ſi quis illā viri illiꝰ imitari vir-
tutē velit.quā ſolet abbas Johānes.nō ad imitatio-
nis formulā.ſed tātūmodo ꝑ admiratione ꝓferre.
Nā quidā veniēs ad ꝑdictū ſenē i habitu ſeculari.
cū ei quaſdā frugū ſuaꝝ ꝑmitias detuliſſet.ferociſſi-
mo quedā demonio arreptū ibidē reppit. Qui cu3
abbatis iohānis obteſtatiōes ac ꝑcepta deſpiciens
teſtaret ſe nūꝙ ad illius iperiū de corpore qđ obſe-
derat migraturū.huiꝰ aduētu pterritꝰ.cū reuerētiſ-
ſima nominis illius iclamatiōe diſceſſit. Cuius ta3
euidētē gratiā ſenex nō mediocriter admiratꝰ:eoq3
amplius obſtupeſcēs ꝙ eū ſeculari cerneret habitu
cepit ab eo vite ac ꝓfeſſionis eius ordinē diligēter i-
quirere. Cūq3 ille ſecularē ſe atq3 vxorio vinculo
colligatū eſſe dixiſſet.beatꝰ Johānes excellētiā vir-
tutis eius ⁊ gratie mēte ptractās.q̄ nā illi eſſet ꝯuer-
ſatio attētius explorabat. Ille ſe ruſticū.⁊ quotidia-
no manuū opere victū q̄rere.nec vlliꝰ boni eē ſe cō-
ciū teſtabat.niſi ꝙ nūꝙ ante ad ruris opera mane
exercēda ꝓcederet.neq3 veſpere domū reuerteret.
niſi in eccleſia ꝓ quotidiane vite cōmeatu largitori
eius deo gratias retuliſſet.neq3 ſe vnꝙ de fructibꝰ
ſuis aliquid vſurpaſſe.niſi pus deo ꝑmitias eoꝝ ac
decimas obtuliſſet.⁊ nunꝙ ſe boues ſuos ꝑ aliene
meſſis traduxiſſe cōfiniū.niſi eorū prius ora clauſiſ-
ſet.ne vel parū damni ꝑ icuriā eius ꝓximꝰ ſuſtine-
ret. Et cū hec quoq3 abbati Johāni.necdū ad cō-
paratiōnē tāte gratie qua eū platū ſibi eē cernebat.
idonea viderētur.atq3 ab eo qđ nā eſſet illud qđ tā-
te gratie meritꝭ cōferri poſſet ſciſcitās ſcrutaret.ille
reuerētia tā ſollicite inqſitiōis aſtrictꝰ.vxorē ſe pa-
rētū vi iperioq3 cōpulſū cū ꝓſiteri monachū vellet
ante vndeci3 ānos accepiſſe cōfeſſus ē.quā nemine
etiā nūc cōſcio ſororis loco a ſe virginē cuſtodiri te-
ſtabat. Qđ factū cū audiſſet ſenex.tāta3 eſt admira-
tiōe pmotus.vt corā ipſo publice ꝓclamaret. Nō i-
merito demonē qui ſe deſperauerat illus nō tolleraſſe
ꝑſentiā.cuius ipe virtutē nō ſolū in iuuētutꝭ ardore.
ſed ne nūc quidē ſine diſcrimie caſtitatꝭ auderet ap-
petere. Qđ factū abbas iohānes lic3 ſūma admira-
tione ptulerit.tamē neminē monachorū vt expiret
hortatus ē.ſciēs multa recte ab alijs geſta. magna3
alijs imitātibus ituliſſe pniciē.nec vſurpari ab oibꝰ
poſſe.qđ paucis dñs ſpeciali munere cōtuliſſet.

¶ De ſpiritali ſcientia. Ca. viij.

Ed ad expoſitionē ſciētie de qua ſūptū eſt
s ſmonis exordiū reuertamur. Itaqꝫ ſicut ſu-
perius diximꝰ pratica erga multas ꝓfeſſio-
nes ac ſtudia diriuat. Theorica vero i duas diuidit
partes.i. i hiſtoricā interpretationē.⁊ itelligētiā ſpi-
ritalē. Unde ēt Salomō cū eccleſie multiformē gra-
tiā enumeraſſet adiecit. Omnes eni q apud eā ſunt
veſtiti ſūt dupliciter. Spiritalis aūt ſcientie genera
ſūt tria:tropologia:allegoria:anagoge:de qbus i ꝓ-
uerbijs ita dicit. Tu aūt deſcribe tibi eā tripliciter.
ſup latitudinē cordis tui. Itaqꝫ hiſtoria ꝑteritaru3
ac viſibiliu3 agnitionē cōplectit rerū.que ita ab apo-
ſtolo replicat. Scriptū ē.n.q: abraā duos filios ha-
buit.vnū de ancilla.⁊ aliū de libera:ſed q de ancilla
ſm carnē natus ē:qui aūt de libera ꝑ repromiſſionē.
Ad allegoriā aūt ptinēt que ſequūtur:q: ea que in
veritate geſta ſunt.alterius ſacramēti formā ꝑfigu-
raſſe dicūtur. Hec eni ingt ſūt duo teſtamēta. Unū
qdē de mōte ſyna.i ſeruitutē generās.qđ ē agar. Sy-
na ei mōs ē i arabia.q cōparat ⁊ iūctꝰ ē huic q̄ nūc ē
hieruſalē.⁊ huit cū filijs ſuis. Anagoge vō de ſpirita-
libꝰ myſterijs ad ſublimiora quedā ⁊ ſacratiora ce-
lorū ſecreta cōſcēdēs.ab apoſtolo ita ſubijcit. Que
aūt ſurſu3 eſt hieruſalē libera eſt:que eſt mater nr̄a.
Scriptū eſt.n. Letare ſterilis que nō paris:erūpe
⁊ clama q̄ nō parturis:q: multi filij deſerte magis
ꝙ eiꝰ que habet virū. Tropologia ē moralis expla-
natio ad emēdationē vite ⁊ iſtructionē ptinēs actu-
alē:velut ſi hec eadē duo teſtamēta itelligamꝰ prati-
cā ⁊ theoricā3 diſciplinā.vel certe ſi hieruſale3 aut
ſyon aia3 hominis velimꝰ accipere.ſ3 illud. Lauda
hieruſalē dominū:lauda deū tuū ſyon. Igitur ꝑdi-
cte quatuor figure in vnū ita ſi volumꝰ cōfluunt.vt
vna atqꝫ eadē hieruſalē quadrifariā poſſit intelligi.
ſ3 hiſtoriā ciuitas iudeoꝝ:ſ3 allegoriā eccleſia chri-
ſti:ſ3 anagogen ciuitas dei illa celeſtis q̄ eſt mater
omniū noſtrū:ſ3 tropologiā anima hominis q̄ fre-
quenter hoc noie aut icrepat aut laudat a dño. De
his quatuor iterpretationū generibus beatus apo-
ſtolus ita dicit. Nūc aūt fratres ſi venero ad vos li-
guis loquens.qđ vobis ꝓdero.niſi vobis loquar.
aut i reuelatiōe:aut i ſciētia:aut i ꝓphetia:aut in do-
ctrina. Reuelatio nāqꝫ ad allegoriā ptinet:ꝑ quā ea
q̄ tegit hiſtorica narratio.ſpiritali ſenſu ⁊ expoſitio-
ne reſeratur:vt verbi gratia. Si illud apire teptemꝰ
quēadmodū patres nr̄i oēs ſub nube fuerint.⁊ oēs

2009 Ministerio de Cultura

in moiſe baptizati ſint in nube ⁊ in mari. ⁊ quemad
modū oēs eādē eſcā ſpiritalē māducauerit. ⁊ eūdē
ſpiritalē de cōſeqnti petra biberit potū. petra autē
erat chriſtꝰ. Que expoſitio ꝓfigurationi corpis ⁊ ſan
guinis xp̄i quē quotidie ſumimꝰ cōparata. allegorie
cōtinet rōnē. Scia vero q̄ ſimilr ab apoſtolo memo
rat tropologia eſt qua vniuerſa q̄ ad diſcretionē ꝑti
nēt actualē: vtrū vtilia vl' hōeſta ſint prudēti exami
natiōe diſcernimꝰ. vt eſt illud. Cū apd̄ noſmetipos
iudicare ꝓcipimur: vtrū deceat mulierē non velato
capite orare deū. Que ratio vt dictū ē moralē conti
net intellectū. Itē ꝓphetia quā tertio apoſtolus in
tulit loco anagogē ſonat: ꝑ quā ad inuiſibilia ac futu
ra ſermo trāſfert. vt eſt illud. Nolumꝰ aūt vos igno
rare frēs de dormiētibꝰ: vt nō ꝯtriſtemini ſicut ⁊ ce
teri q̄ ſpē nō habēt. Si .n. credimꝰ ꝙ chriſtus mor
tuus eſt ⁊ reſurrexit. ita ⁊ deꝰ eos q̄ dormierunt ꝑ
ieſum adducet cū eo. Hoc .n. vobis dicimꝰ in verbo
domini: q2 nos q̄ viuimꝰ. q̄ reſidui ſumꝰ. in aduentu
dn̄i nō ꝑueniemus eos q̄ dormierūt in chriſto. quo
niā ipſe dominꝰ in iuſſu ⁊ in voce archāgeli. ⁊ in tu
ba dei deſcēdet de celo. ⁊ mortui q̄ in chriſto ſunt re
ſurgēt primi. Qua exhortatiōis ſpecie anagoges fi
gura prefert. Doctrina vero ſimplicē hiſtorice ex
poſitiōis ordinē pādit. in qua nullus occultior itel
lectus niſi q̄ verbis reſonat continet. ſicut eſt illud.
Tradidi eni vobis in primis qd̄ ⁊ accepi. quoniā
chriſtus mortuꝰ ē pro peccatꝭ noſtris ſecūdum ſcri
pturas. ⁊ q2 ſepultꝰ ē ⁊ q2 reſurrexit tertia die ſm̄ ſcri
pturas ⁊ q2 viſꝰ ē cephe. Et miſit deꝰ filiū ſuū factū
ex muliere. factū ſub lege. vt eos q̄ ſub lege erāt re
dimeret. Siue illud. Audi iſrael. dominus deus tu
us deus vnus eſt.

¶ Qđ ꝺ actuali ſcia ꝓficiat ad ſpiritalē. C. ix.

Uapropter ſi vobis curā eſt ad ſpiritalis
q ſciētie lumen. nō inanis iactātie vicio. ſed
emundatiōis gratia peruenire. illius pri
mū beatitudinis cupiditate flāmamini. de qua di
ctum eſt Beati mundo corde. quoniā ipſi deū vi
debunt. vt etiā ad illā de qua angelus ad danielē
ait. peruenire poſſitis. q̄ aūt docti fuerint fulgebūt
ſicut ſplēdor firmamēti. ⁊ q̄ ad iuſtitiā erudiūt mul
tos. quaſi ſtelle ī perpetuas eternitates. Et in alio
ꝓpheta. Illuminate vobis lumē ſciētie dum tēpus
eſt. Tenentes itaq3 illam quā habere vos ſentio di
ligentiā lectionis. omni ſtudio feſtinate actualem. i.
ethicā. ꝙprimū ad integrū cōprehendere diſcipli
nam. Abſq3 hac nāq3 illa quā diximus theorica pu
ritas nō poteſt apprehēdi. quam hi tātum qui non
aliorū docentium verbis ſed ꝓpriorū actuū virtu
te perfecti ſunt. poſt multa operū ac laborū ſtipē
dia. iam quaſi in premio cōſequūtur. Nō enim a me
ditatiōe legis intelligentiā. ſed de fructu operis ac
quirentes. cū pſalmigrapho canunt. A mandatis
tuis intellexi. Et excoctis paſſionibꝰ vniuerſis fidu
cialiter dicūt. Pſallā ⁊ intelligā in via imaculata.
Ille eni pſallens intelligit que canūtur. qui in via ī
maculata greſſu puri cordis initit. Et idcirco ſi ſci
entie ſpiritalis ſacrum in corde veſtro vult̄ taberna
culū preparare. ab omnium vos viciorū contagiōe
purgate. ⁊ curis ſeculi preſentis exuite. Impoſſibi
le namq3 eſt animā que mūdanis vel tenuiter diſtē
tionibus occupatur. donū ſciētie ꝓmereri. vel ge
neratricē ſpiritalium ſenſuū. aut tenacē ſacrarū le
ctionū fieri. Obſeruate igitur in primis. ⁊ maxime
tu iohānes. cui magis ad cuſtodiēda hec que dictu
rus ſum etas adhuc adoleſcentior ſuffragat. ne ſtu
dium lectiōis ac deſiderij tui labor vana elatiōe caſ
ſetur. vt inducas ſummū ori tuo ſilentiū. hic eſt enim
primus diſcipline actualis ingreſſus: omis quippe
labor hominis in ore ipius. ⁊ vt omniū ſeniorū in
ſtituta atq3 ſententias intento corde ⁊ quaſi muto
ore ſuſcipias. ac diligenter in pectore tuo condens
ad perficiēda ea potius. ꝙ ad docenda feſtines. Ex
hoc enim cenodoxie pernicioſa preſūptio. ex illo au
tē fructus ſpiritalis ſciētie pullulabūt. Nihil itaq3 ī
collatione ſeniorū ꝓferre audeas. niſi quod interro
gare te aut ignoratio nocitura. aut ratio neceſſarie
cognitiōis impulerit. nō vt quidā vane glorie amo
re diſtenti. pro oſtentatiōe doctrine ea que optie no
runt interrogare ſe ſimulāt. Impoſſibile enim eſt eū
qui ꝓpoſito acquirēde laudis humane ſtudio lecti
onis inſiſtit. donū vere ſcientie ꝓmereri. Nam q̄ hac
paſſione deuinctꝰ eſt. neceſſe eſt vt alijs quoq3: ⁊ ma
xime: ſuperbie vicijs obliget. ⁊ ita ī actuali atq3 ethi
ca congreſſione ꝓſtratꝰ ſcientiā ſpiritalē que ex ea
naſcitur minime conſequet. Eſto ergo per omia ci
tus ad audiendū. tardus autē ad loquendū. ne ca
dat in te illud quod notat a ſalomone. Si videris
virū velocē in verbis. ſcito quia ſpē habet inſipiēs
magis ꝙ ille. Nec quenq̄ verbis docere ꝓſumas.
quod opere ante nō feceris. Hunc enim nos ordinē
tenere debere. etiā exemplis ſuis dominꝰ noſter iſti
tuit. de quo ita dicitur. que cepit ieſus facere ⁊ doce
re. Caue ergo ne ante actū proſiliēs ad docendū in
illorū numero deputeris. de quibꝰ in euāgelio domi
nus ad diſcipulos ſuos loquitur. Que dicūt vobis
ſeruate ⁊ facite. ſecūdū opera vero eorū nolite face
re. dicunt enim ⁊ nō faciūt. Alligant autē onera gra
uia ⁊ importabilia. ⁊ imponūt ea ſuꝑ humeros ho
minū. ipi autē digito ſuo nolūt ea mouere. Si enim
ille qui vnū mandatū minimū ſoluēs docuerit ſic
homines minimꝰ vocabit in regno celorū. qui mul
ta ⁊ maiora negligēs docere ꝓſumpſerit. conſequēs
profecto eſt. vt nō iam minimꝰ in regno celorū. ſed
in gehenne ſupplicio maximꝰ habeat. Et ideo cauē
dum tibi eſt. ne illorū ad docendū inciteris exēplis
q̄ ꝑitiā diſputādi. ac ſmōis affluētiā ꝯſecuti. q2 poſ
ſūt ea q̄ voluerit ornate copioſeq3 diſſere. ſciā ſpiri
talē poſſidere credūt. ab his q̄ vi eiꝰ ⁊ q̄litatē diſcer
nere n̄ nouerūt. Aliđ nāq3 ē facilitatē oris ⁊ nitorē
habere ſermonis. ⁊ aliud venas ac medullas celeſti
um intrare dictorū. ac ꝓfunda ⁊ abſcōdita ſacramē
ta puriſſimo cordis oculo cōtēplari. qđ nullatenus

2009 Ministerio de Cultura

humana doctrina.nec eruditio ſecularis.ſꝫ ſola pu-
ritas mētꝭ ꝑ illuminationē ſācti ſpiritus obtinebit.

¶ De apꝓhēdēda vere ſciētie diſciplina. Cap.x.

f Eſtinandū igitur tibi eſt.ſi ad veram ſcri
pturaꝝ vis ſcientiā peruēire. vt humilita
tem cordis imobileꝫ primitꝰ cōſequaris q̄
te nō ad illam que inflat.ſed ad eam que illuminat
ſciētiaꝫ.charitatis conſūmatiōe perducat. Impoſſi
bile nancꝫ eſt imundaꝫ menteꝫ donuꝫ ſciētie ſpirita
lis adipiſci. Et idcirco omni cautiōe deuita.ne tibi
per ſtudiū lectionis.nō ſcientie lumē.nec illa perpe
tua que per illuminationeꝫ doctrine ꝓmittitur glo
ria.ſed inſtrumenta perditiōis de arrogantie vani-
tate naſcātur. Deinde hoc tibi eſt oīmodis eniten-
dum.vt expulſa omni ſollicitudine ⁊ cogitatiōe ter
rena.aſſiduuꝫ te ac potius iugeꝫ ſacre ꝓ̄beas lectio
ni.donec cōtinua meditatio imbuat mentē tuam.et
quaſi in ſimilitudineꝫ ſui formet archaꝫ quodāmo-
do ex'ea faciēs teſtamēti.habentē in ſe ſcilicet duas
tabulas lapideas.i.duplicis inſtrumēti ꝑpetuaꝫ fir
mitatē vrnā quocꝫ aureaꝫ.hoc eſt memoriaꝫ purā
atcꝫ ſincerā.que reconditū in ſe māna perpetua te-
nacitate cōſeruet.ſpiritaliū ſcilꝫ ſenſuū.⁊ angelici il
lius panis ꝑenneꝫ celeſtemcꝫ dulcedinē.nec nō etiā
virgam aaron.i.ſummi vericꝫ pontificis noſtri ieſu
chriſti ſalutare vexilluꝫ.imortalis memorie ſemper
viriditate frondeſcēs. Hec nancꝫ eſt virga que po-
ſteaq̄ de radice yeſſe ſucciſa eſt.viuaciꝰ mortificata
reuireſcit. Hec autē omnia duobꝰ cherubin.i. hiſto-
rice ⁊ ſpiritalis ſciētie plenitudine ꝓteguntꝭ. Cheru
bin eniꝫ interpretatꝭ ſciētie multitudo.que ꝓpiciato
riū dei.i.placiditatē pectoris tui iugiter ꝓtegēt. ⁊ a
cunctis ſpiritaliū nequiciarū incurſibꝰ obūbrabūt.
Et ita mens tua nō ſolum in archā diuini teſtamē
ti verū etiā in regnuꝫ ſacerdotale ꝓuecta. ꝑ indiſſo
lubile puritatꝭ affectū.quodāmodo abſorta ſpirita-
libus diſciplinis.illud īplebit pontificale mandatū
quod a legiſlatore ita precipitꝭ. Et de ſanctꝭ nō egre
dietur.ne polluat ſanctuariū dei.i.cor ſuum. in quo
iugiter habitaturū ſe dominꝰ repromittit dicēs. In
habitabo in eis.⁊ inter illos ambulabo. Quāobrē
diligēter memorie cōmēdāda eſt. ⁊ inceſſabiliter re
cenſenda ſacrarū ſeries ſcripturarū. Hec eteni me-
ditatōis iugitas duplicē nobis ꝯferet fructū. Pri
mū qꝺ dū in legēdis ac parādis lectiōibꝰ occupatur
mētꝭ itētio neceſſe ē vt nullis noxiaꝝ cogitatōuꝫ laq̄
is captiuetur:deinde quod ea que creberrima repe
titiōe ꝑcuſſa.dū memorie tradere laboramꝰ intelli-
gere id tēporis obligata mēte non quimꝰ.poſtea ab
omniū actuū ac viſionū illecebris abſoluti. ꝓ̄cipue
cꝫ nocturna meditatione taciti reuoluētes. clarius
intuemur.ita vt occultiſſimoruꝫ ſenſuū quos ne te-
nui quideꝫ vigilantes opinatione percepimꝰ qeſcē-
tibus nobis:⁊ vel ſoporis ſtupore demerſis. intelli
gentia reueletur.

¶ De multiplici intellectu diuinarum ſcriptura-
rum. Capitu.xi.

c Reſcente autē per hoc ſtudiuꝫ inouatiōe
mentis noſtre.etiā ſcripturaruꝫ facies in-
cipiet innouari.⁊ ſacratioris intelligentie
pulchritudo quodāmodo cū ꝓficiēte ꝓficiet. Pro
capacitate enī humanoꝝ ſenſuū.eaꝝ quocꝫ ſpecies
coaptatꝭ.⁊ vel terrena carnalibꝰ.vel diuina ſpiritali
bus apparebit.ita vt hi q̄bus antea videbatꝭ craſſis
q̄buſdā nebulis inuoluta.nec ſubtilitatē eius depre
hendere.nec fulgorē valeant ſuſtinere. Sed vt hoc
ipſum quod aſtruere nitimur aliquo clariꝰ pandatꝭ
exemplo.vnū legis teſtimoniū ꝓtuliſſe ſufficiat.per
quod etiā omnia precepta celeſtia ſecundū mēſuraꝫ
ſtatus noſtri ad omne hominū genus ꝓ̄bemus ex-
tendi. Scriptuꝫ eſt in lege. Non fornicaberis. Hoc
ab homine carnaliuꝫ adhuc obſcenitatū paſſionibꝰ
obligato ſecundū ſimplicē littere ſonū ſalubriter cu
ſtoditꝭ. Ab eo autē qui iam ab hac actione lutulenta
⁊ impuro diſceſſit affectu.neceſſe eſt idipſuꝫ ſpirita
liter obſeruari. vt ſcilicet nō ſoluꝫ a cerimonijs ido-
lorum.ſed etiā ab omni ſuperſtitiōe gentilium ⁊ au
guriorum.omniūcꝫ ſignoruꝫ ⁊ dierū ac tēporuꝫ ob
ſeruatione diſcedat.vel certe ne quorundā verboꝝ
aut nominuꝫ coniecturis.que ſinceritatem fidei no
ſtre polluūt implicetur. Hac eniꝫ fornicatione etiā
hieruſaleꝫ dicitur cōſtuprata.que fornicata eſt in oī
colle ſublimi.⁊ ſub omni ligno frondoſo. Et quam
dominus iterū increpās per prophetā Stent inq̄t
⁊ ſaluent te augures celi qui cōtemplabātur ſidera
⁊ ſupputabāt menſes.vt ex eis annunciarent ventu
ra tibi. De qua fornicatiōe ⁊ alibi arguēs eos dn̄s
ait. Spiritus fornicationis decepit eos.⁊ fornicati
ſunt a deo ſuo. Quiſcꝫ vero a gemina hac fornicati
one diſceſſerit.habebit tertiā quā deuitet. que in le-
gis ⁊ iudaiſmi ſuperſtitionibꝰ cōtinetur. De q̄bus
apoſtolus Dies inq̄t obſeruatis ⁊ menſes ⁊ tēpo-
ra ⁊ annos. Et iterū. Ne tetigeris necꝫ guſtaueris
necꝫ cōtrectaueris. Que de ſuperſtitionibꝰ legis di
cta eſſe nō dubiū eſt:in quas ſi q̄s inciderit ꝓculdu
bio mechatꝰ a chriſto.ab apoſtolo nō meretꝭ audire.
Deſpōdi.n.vos vni viro virgineꝫ caſtam exhibere
xp̄o.ſꝫ illud ad eū qꝺ ſeq̄tur voce eiuſdē apoſtoli di
rigetꝭ. Timeo āt ne ſicut ſerpens ſeduxit euā aſtutia
ſua.ita corrūpantꝭ ſenſus vr̄i a ſimplicitate q̄ ē i xp̄o
ieſu. Qꝺ ſi imūdiciā huiꝰ quocꝫ fornicatiōis effuge
rit.habebit quartā q̄ heretici dogmatis adulterio ꝑ
petratꝭ. De qua idē btūs aplꝰs Ego iq̄t ſcio. quia
poſt diſceſſionē meā intrabūt lupi graues i vos. nō
parcētes gregi.⁊ ex vobis ipſis ſurgēt viri loquen
tes ꝑuerſa.vt abducāt diſcipulos pꝰ ſe. Hācēt q̄ po
tuerit declinare caueat ne ſubtiliore peccato i forni-
cationis vicium collabatur:que ſcilicet in cogitatio
num peruagatione conſiſtit.q2 omnis cogitatio nō
ſolum turpis ſed etiam ocioſa.⁊ a deo quantulācū-
cꝫ diſcedens.a perfecto viro immundiſſima fornica
tio deputatur.

¶ Interrogatio quō poſſit ad obliuionē ſeculariū
carminū perueniri. Capit.xij.

2009 Ministerio de Cultura

g Ermanꝰ. Ad hec ego occulta primū com
pūctiōe ꝑmotꝰ ac deinde grauiter ingemi
ſcēs. hec inquā oīa q̄ copioſiſſime digeſiſti
maioꝛa mihi intulerūt deſpationis augmenta ꝙ ha
ctenꝰ ſuſtinebā. Quippe cui p̄ter illas generales aīe
captiuitates. qbꝰ nō dubito infirmos quoſq; pulſa
ri extrinſecꝰ. ſpāle īpedimētū ſalutꝭ accedit. ꝑ illam
quā tenuiter videoꝛ attigiſſe noticiā litterarū. i qua
me ita vel inſtātia pedagogi. vel cōtinue lectōis ma
cerauit intētio. vt nūc mēs mea poeticis velut illis i
fecta carminibꝰ. illas fabularꝝ nugas hiſtoriaſq; bel
loꝝ q̄bus a paruulo primis ſtudioꝝ ibuta eſt rudi
mentꝭ. oꝛonis etiā tēpoꝛe mediteƭ. pſallentiq; vel ꝓ
peccatoꝝ indulgētia ſupplicāti. aut īpudēs poema
tū memoꝛia ſuggeraƭ. aut quaſi bellātiū heroū ante
oculos imago v̄ſeƭ. taliūq; me phantaſmatū imagi
natio ſemꝑ illudēs ita mentē meā ad ſupnos intui
tus aſpirare nō patitur. vt quotidianis fletibus nō
poſſit expelli.

Reſponſio quo pacto memoriā eoꝛū poſſimꝰ a
bluere. Capi. xiij.

n Eſteros. De hac ip̄a re vnde tibi purga
tionis maxima naſciƭ deſperatio. citū ſatꝭ
atq; efficax remediū poterit oboꝛiri. ſi ean
deƺ diligentiā atq; inſtātiā ꝙ te in illis ſecularibus
ſtudijs habuiſſe dixiſti. ad ſpiritaliū ſcripturaꝝ vo
lueris lectionē meditationēq; trāſferre. Neceſſe eſt
eniƺ mentē tuā tādiu illis carminibꝰ occupari. ꝙdiu
ſibi aliqua que intra ſemetip̄aƺ recolat ſimili ſtudio
ꝛ aſſiduitate cōgrat. ac ꝓ illis infructuoſis atq; ter
renis: ſpiritalia atq; diuia ꝑturiat. Que cū ꝓfunde
alteq; cōcepit. atq; in illis fuerit enutrita. vel expel
li prioꝛes ſenſiƺ poterūt vel penitꝰ aboleri. Uacare
eniƺ cunctꝭ cogitationibꝰ humana mēs nō pōt. ꝛ iō
ꝙdiu ſpūalibꝰ ſtudijs nō fuerit occupata. neceſſe eſt
eā illis q̄ pridē didicit īplicari. Quādiu. n. nō habu
erit quo recurrat. ꝛ indeſeſſos exerceat motꝰ. neceſ
ſe eſt vt ad illa q̄bus ab īfantia ibuta eſt collabatur
eaq; ſemꝑ reuoluat. q̄ longo vſu ac meditatiōe con
cepit. Ut igitur hec in te ſcīa ſpiritalis ꝑpetua ſoli
ditate roboreƭ. nec ea iā tēpoꝛarie ꝑfruaris. ſicut illi
q̄ eā nō ſuo ſtudio. ſƺ aliena relatiōe cōtingūt. ꝛ ve
lut aereo vt ita dixeriƺ odoꝛe ꝑcipiūt. ſƺ vt ſenſibus
tuis iuiſerata quodāmō ꝛ ꝑſpecta atq; palpata cō
datur. illud omni obſeruātia cuſtodire te cōuenit.
vt etiā ſi ea q̄ optime noſti: foꝛte audieris in colla
tione ꝓferri. nō ex hoc qͦ tibi iā nota ſint. aſpernā
ter faſtidioſeq; ſuſcipias. ſƺ ea coꝛdi tuo illa auidita
te cōmēdes. qua debent d̄ſiderabilia ſalutꝭ v̄ba. vel
auribꝰ nr̄is indeſinēter īfundi. vel d̄ nr̄o oꝛe iugiter
ꝓferri. Quāuis. n. adhibeaƭ ſanctaꝝ rerum crebꝛa
narratio. nunq̄ tn̄ aīe ſiti vere ſcīe ſuſtinēti. ſatietas
generabit hoꝛroꝛē. ſƺ ea quotidie velut noua ac deſi
derata ſuſcipiēs. quāto frequētiꝰ hauſerit. tanto aui
dius vel audiet vel loqueƭ. ꝛ cōfirmationē potiꝰ ꝑ
cepte ſcīe ex eoꝝ repetitiōe ꝙ vlluƺ ex frequēti capi
et collatiōe faſtidiū. Euidens nāqƺ eſt tepide ac ſu
ꝑbe mentꝭ indiciū. ſi verboꝝ ſalutariū medicinā. ꝙ
uis ſtudio nimie aſſiduitatꝭ ingeſtā. faſtidioſe negli
gēterq; ſuſcipiat. Anima. n. q̄ in ſatietate ē fami illu
dit. aīe aūt egēti etiā amara dulcia videnƭ. Si itaq;
hec diligēter excepta. ꝛ in receſſu mentꝭ cōdita atqƺ
indicta fuerit taciturnitate ſignata. poſtea vt vina
q̄daƺ ſuaue olentia ꝛ letificātia coꝛ hoīs. cū ſenſuuƺ
canicie ꝛ patiētie fuerit vetuſtate d̄cocta. cū magna
ſui fragrātia de vaſe tui pectoꝛis ꝓferenƭ. ꝛ tanq̄ ꝑ
ennis fons de experiētie venis ꝛ irriguis virtutuƺ
meatibꝰ redūdabūt. fluētaq; cōtinua velut de qua
dā abyſſo tui coꝛdis effundēt. Eueniet nāq; in te il
lud qͦ in ꝓuerbijs ad illū diciƭ. q̄ hec ope cōſūma
uit. Bibe aquas de tuis vaſis ꝛ de puteoꝝ tuoꝛuƺ
fonte ſupefluāt tibi aque de tuo fonte. in tuas autē
plateas ꝑtrāſeāt aque tue. ac ſƺ Iſaiā ꝓphetā. eris
quaſi hoꝛtꝰ irriguꝰ. ꝛ ſicut fons aquaꝝ cuiꝰ nō d̄fici
ent aque. ꝛ edificabunƭ in te deſerta a ſeculis. fūda
menta generatiōis ꝛ generationis ſuſcitabis. ꝛ vo
caberis edificatoꝛ ſepium. auertens ſemitas iniqui
tatū. Illa etiā tibi beatitudo ꝓueniet. quā ideƺ pro
pheta ꝓmittit. Et nō faciet dn̄s auolare a te vltra
doctoꝛē tuū. ꝛ erūt oculi tui vidētes preceptoꝛē tu
um. ꝛ aures tue audiēt verbū poſt tergū monentis
Hec via ambulate in ea neq; ad dexterā neq; ad ſi
niſtrā. Atq; ita fiet vt nō ſolū oīs directio ac medi
tatio coꝛdis tui. verū etiā cūcte euagatiōes atq; di
ſcurſus cogitationū tuarū. ſint tibi diuine legis ſan
cta ꝛ inceſſabilis ruminatio.

Qͦ imūda aīa neq; tradere neqƺ percipere poſ
ſit ſcientiā ſpiritalem. Capi. xiiij.

i Mpoſſibile eſt autē hec ſicut p̄fati ſumꝰ
inexpertū quēquā vel agnoſcere vel doce
re. Nā q̄ ne ad ꝑcipiēdū q̄dē capax ē quo
mō erit idoneꝰ ad tradēdū. De qbꝰ tn̄ etiā ſi aliq̄d
docere p̄ſūpſerit. inefficax ꝓculdubio ꝛ inutilis vſ
qƺ ad aures tm̄modo audiētiū eius ſermo ꝑueniet.
coꝛ āt eoꝝ penetrare nō poterit. inertia operū. ꝛ in
fructuoſitate ſue ꝓditꝰ vanitatꝭ. q2 nō de theſauro
bone promiƭ cōſcie. ſƺ de inani iactātie p̄ſūptione.
Impoſſibile nāqƺ eſt imūdā aīaƺ quātalibƺ deſuda
uerit lectōis inſtātia adipiſci ſcīaƺ ſpiritalē. Nemo
enim in vas fetidū atqƺ putridū ſiue coꝛruptū. vn
guentū aliquod nobile. aut mel optimū. aut precio
ſi q̄cq̄ liquoꝛis infundit. Facilius eni ꝙuis odoꝛa
tiſſimū mirrhū ſemel hoꝛrēdis ibuta fetoꝛibꝰ teſta
cōtaminat. ꝙ vt aliq̄d ex eo ſuauitatꝭ aut gratie ip̄a
concipiat. q2 multo citius mūda coꝛrūpunƭ ꝙ coꝛ
rupta mundātur. Ita igitur ꝛ vas pectoꝛis noſtri
niſi prius fuerit ab omni fetidiſſima vicioꝝ cōtagi
one purgatū. nō merebiƭ ſuſcipe illud benedictōis
vnguētū. de quo d̄r ꝑ ꝓphetā. Sicut vnguētū in ca
pite qͦ deſcendit in barbā aarō. qͦ deſcēdit i oꝛaƺ
veſtimenti eiꝰ. nec illā ſcīaƺ ſpiritalē ꝛ eloq̄a ſcriptura
rum q̄ dulcioꝛa ſūt ſuꝑ mel ꝛ fauū īpolluta ſuabit.
Que eniƺ ꝑticipatio iuſtitie cū iniq̄tate. Aut q̄ ſocie
tas luci cū tenebꝛis. Que aūt cōuētio xp̄i ad belial.

¶ Obiectio de eo ꝙ multi imūdi ſcientiā habeāt.
⁊ ſancti nō habeāt. Capitu.xv.

g Ermanus. Diffinitio iſta nequaꝗ̄ videt
nobis veritate fulciri.aut ꝓbabili ratione
ſubnixa. Cū.n.oēs q fidem chriſti aut ne-
quaꝗ̄ ſuſcipiūt.aut ipia dogmatū prauitate corrū-
punt.imundi cordis eē manifeſtuꝫ ſit.quō multi iu
deoꝝ atqꝫ hereticoꝝ.vel etiā catholicoruꝫ q diuer
ſis vicijs inoluūtur.pfectā ſcripturarū ſciam conſe
cuti.de ſpiritalis doctrine magnitudine gloꝛiantur
⁊ ecōtra ſanctoꝝ viroꝝ inumera multitudo.quoꝝ
coꝛ ab omni peccatoꝝ cōtagiōe purgatū eſt.ſimpli
cis fidei pietate cōtenta ꝓfundioꝛis ſciētie ignoꝛat
archana. Queadmoduꝫ ergo ſtabit iſta ſētentia. q̄
ſcientiam ſpiritalem ſoli coꝛdis tribuit puritati.

¶ Reſponſio ꝙ mali ſcientiam veram habere nō
poſſunt. Cap.xvi.

n Eſteros. Haud recte virtutē diffinitiōis
exploꝛat.qui nō omnia diligēter ꝓlate ſen
tentie verba ꝑpendit. Prediximꝰ nanqꝫ
huiuſmodi hoies diſputādi tm̄ habere peritiā ⁊ elo
cutiōis oꝛnatū:ceterū ſcripturaꝝ venas:⁊ archana
ſpiritaliū ſenſuū intrare nō poſſe. Eteniꝫ vera ſciē-
tia nō niſi a veris dei cultoꝛibꝰ poſſidet.quā is vti-
qꝫ nō habet cui dicitur. Audi popule ſtulte qui non
habes coꝛ.qui habetꝭ oculos ⁊ nō videtꝭ.⁊ aures ⁊
nōauditꝭ. Et iterū. Quia tu ſciētiā repuliſti. ⁊ ego
repellā te.ne mihi ſacerdotio fūgaris. Cum eniꝫ in
chriſto omnes theſauri ſapiētie ⁊ ſcie abſconditi eē
dicant.quomodo is qui chriſtuꝫ inuenire ↄtempſit
aut inuētū ſacrilego oꝛe blaſſemat.aut certe catho-
licā fidē imundis opibus polluit.verā ſcientiā aſſe-
cutus eē credendꝰ eſt. Spiritus.n.dei effugiet fictū
nec habitabit in coꝛpoꝛe ſubdito peccatꝭ. Nō ergo
alias ad ſciam ſpiritalem niſi hoc oꝛdine perueniet
quē vnus prophetaꝝ elegāter expſſit.d. Seminate
vobis ad iuſtitiā.metite ſpeꝫ vite.illuminate vobis
lumen ſcie. Primū.ergo ſeminādū nobis eſt ad iu
ſtitiā.hoc eſt vt actualem pfectionē opibꝰ iuſtitie ꝓ
pagemꝰ.deinde metēda eſt nobis ſpes vite.i.virtu-
tū ſpiritaliū fructꝰ.expulſiōe vicioꝝ carnaliū ↄgre
gādi.⁊ ita illuminare nobis lumen ſcie poterimus.
Quē oꝛdinē etiā pſalmigraphꝰ tenere debere dcer
nit dicēs. Beati imaculati in via q ambulāt i lege
dñi.beati q ſcrutant teſtimonia eiꝰ. Nō.n.priꝰ dixit
beati q ſcrutant teſtimonia eiꝰ.⁊ pꝰ ea intulit.bea-
ti imaculati in via.ſꝫ priꝰ inqt beati imaculati i via
ꝑ hoc euidēter oſtēdēs neminē recte poſſe ad pſcru
tāda dei teſtimonia ꝑuenire. niſi priꝰ ꝑ actualē con
uerſationē in via chriſti imaculatꝰ incedat. Hi ergo
quos dixiſtis iſtā tm̄ quā imūdi hēre nō poſſūt ſed
pſeudonimon hoc eſt.falſi nominis ſciaꝫ poſſident
de qua beatꝰ Aplus.o inqt thymotee depoſituꝫ cu-
ſtodi.deuitās ꝓfanas vocū nouitates.⁊ oppoſitio
nes falſi nominis ſcie.qō i greco dicit. taſanti theſe
iſtes pſeulonimi gnoſeuis. De iſtis ergo qui imagi
nē quādā ſcie vident acqrere.vel de his q cuꝫ ſacro
rū voluminū lectioni ac memoꝛie ſcripturaruꝫ dili
genter inſiſtāt.carnalia tm̄ vicia nō relinquūt. in ꝓ
uerbijſ elegāter exprimit. Sicut i auris aurea i na-
ribꝰ ſuis.ita mulieris male moꝛate ſpecies. Quid
n.ꝓdeſt quēpiā oꝛnamētū elogoꝝ celeſtiū ⁊illā ꝑci
oſiſſimā ſcripturaꝝ ſpeciē ↄſeq.ſi eā lutulētꝭ opibꝰ vl
ſēſibꝰ inherēdo quaſi imūdiſſimā terrā ſubigendo
cōfringat.aut cenoſis libidinū ſuarū polluat volu
tabꝛis. Fiet.n.vt id qō recte vtentibꝰ decoꝛi eē con
ſueuit nō ſolū iſtos oꝛare nō poſſit.verū etiā maio
ris ceni colluuiōe.ſoꝛde ſcat. Ex oꝛe.n. peccatoꝛis
nō eſt pulchꝛa laudatio. Cui dicit ꝑ ꝓphetā. Qua
re tu enarras iuſtitias meas.⁊ aſſumis teſtamentū
meū ꝑ os tuū. De huiuſmodi animabꝰ.que nequa
ꝗ̄ ſtabiliter timoꝛē domini poſſidētes.de quo dicit
timoꝛ domini diſciplina ⁊ ſapia eſt.ſcripturarū acq
rere ſenſuꝫ de iugi earū meditatiōe conant. ſatꝭ pro
prie in ꝓuerbijs memoꝛat. Ut quid fuerūt diuitie
inſipienti. Poſſidere eni ſapientiā excoꝛs nō pote
rit. Intantū vero ab illa eruditione ſeculari que car
naliū vicioꝛū ſoꝛde polluit.vera hec ⁊ ſpiritalis ſci-
entia ſubmouet.vt eā in nōnullis elinguibꝰ ac pene
illiteratꝭ ſciamꝰ nōnunꝗ̄ mirabiliter viguiſſe. Qō i
aplis multiſqꝫ etiā ſanctis viris euidentiſſime com-
probat.qui nō inani folioꝛū dilatabant luxuria.ſed
veris ſpiritalis ſcientie fructibꝰ curuabant. De qbꝰ
⁊ in actibus apoſtoloꝝ ſcriptū eſt. Uidentes auteꝫ
petri cōſtantiā ⁊ iohānis.⁊ cōperto ꝙ homines eſ-
ſent ſine litteris ⁊ idiote admirabant. Et idcirco ſi
tibi cure eſt ad eius imarceſcibileꝫ flagrantiā perue
nire.cunctꝭ primū conatibus elaboꝛa.vt a domino
puritatē caſtitatꝭ obtineas. Nullus.n. i quo adhuc
carnaliū paſſionū ⁊ maxime foꝛnicatiōis dominat
affectus.ſpiritalē poterit ſciētiā poſſidere. In coꝛde
eni bono requieſcet ſapientia.⁊ q timet deuꝫ inueniet
ſciam cū iuſtitia. Hoc autē que prediximꝰ oꝛdine ad
ſpiritalem ſcientiā ꝑueniri.etiā beatꝰ Apoſtolus do
cet. Nam cū vniuerſarū virtutū ſuarū nō ſolum ca-
talogum texere.verū etiā oꝛdinē earuꝫ vellet expo
nere.vt que quā ſequeret.vel que quā parturiret ex
primeret.poſt aliquāta intulit dicēs. In vigilijs.i ie
iunijs.in caſtitate.in ſcientia.in longanimitate.i ſua
uitate.in ſpirituſancto.in charitate nō ficta. In qua
cōiugatione virtutū euidētiſſime nos voluit erudi-
re de vigilijs atqꝫ ieiunijs ad caſtitatem.de caſtitate
ad ſcientiā.de ſcientia ad longanimitatē.de longani
mitate ad ſuauitatē.de ſuauitate ad ſpiritūſanctum
de ſpirituſancto ad charitatꝭ nō ficte premia ꝑueni-
re. Cum igitur hac diſciplina atqꝫ hoc oꝛdie tu quo
qꝫ ꝑueneris ad ſcientiā ſpiritalē.habebis proculdu
bio ſicut diximus.nec ſterilē.nec inertē.ſꝫ viuaꝫ fru
ctuoſamqꝫ doctrinā.ſemēqꝫ ſalutaris verbi. qō cū a
te fuerit audiētiū coꝛdibꝰ cōmendatū.ſubſequēs ſpi
rituſſancti imber largiſſimꝰ fecundabit.ac ſecunduꝫ
id qō pollicitꝰ eſt ꝓpheta.dabit pluuia ſemini tuo.
vbicūqꝫ ſeminaueris in terra.⁊ panis frugum terre
tue erit vberrimus ⁊ pinguis.

2009 Ministerio de Cultura

¶ Quib⁹ nõ ꝓfectiõis debeat aperiri.   C.xvij.

c Aue etiã ne hec que tã lectiõe ꝙ̃ experientie ſudore didiceris. cũ te etas maturior ꝓuexerit ad docendũ. vane glorie ſeductus amore imũdis hominib⁹ paſſiꝫ ingeras. illudq; qḋ ſapientiſſim⁹ ſalomõ interdixit icurras. Noli applicare ipſuꝫ ad paſcua iuſti neq; ſeducaris ſaturitate ventris. Non.n.expediũt ſtulto delicie. nec op⁹ eſt ſapientia vbi deeſt ſenſus. Magis.n.dr̃ inſipientia q2 ſeru⁹ durus nõ emendabit verbis. Si.n.⁊ intellexerit nõ obediet. Aurib⁹ iprudẽtiũ noli qcꝙ̃ dicere. ne forte irrideat ſapientes ſermones tuos. Et ne dederit ſãctũ canib⁹. neq; miſerit margaritas veſtras ante porcos. ne forte cõculcẽt eas pedib⁹ ſuis. ⁊ cõuerſi dirũpãt vos. Optet itaq; vt huiuſmodi hominibus ſpiritaliũ ſenſuũ cõtegẽs ſacramenta efficaciter canas. In cord meo abſcõdi eloqa tua. vt ñ peccẽ tibi. Sꝫ dicas forſitã. Et qbus diuinaruꝫ ſcripturarũ diſpenſanda ſunt ſacramenta. Docet te ſapiẽtiſſim⁹ ſalomon. Date inqt ebrietatẽ his q in triſticia ſunt. ⁊ vinũ bibere his q in dolorib⁹ ſunt. vt obliuiſcãt paupṫatiſ. ⁊ dolorũ ſuoꝝ nõ meminerit amplius. i. his q pro penitudine actuũ priſtinoꝝ merore atq; triſticia deprimũtur. ſpiritalis ſcie iocũditatẽ. velut vinũ qḋ letificat cor hominis affluẽter infũdite. eoſq; ſalutaris verbi crapula refouete. ne forte iugitate meroris. ac letali deſperatiõe demerſi. abũdãtiore abſorbeant triſticia. q eiuſmodi ſunt. De illis vero q in tepore ac negligentia conſtituti. nullo cordis ſui dolore mordent. ita dicit. Nã q ſuauis ⁊ ſine dolore eſt. in egeſtate erit. Quãta potes igitur cautiõe deuita. vt ne vane glorie detent⁹ illi⁹ quẽ ꝓpheta collaudat pricepe eẽ nõ poſſis. q pecuniã ſuã nõ dedit ad vſuraꝫ. Omnis.n.qui eloqa dei de qb⁹ dicit. eloqa domini: eloqa caſta: argentũ igne examinatũ: ꝓbatũ terre: purgatũ ſeptuplũ. humãe laudis amore diſpenſat. pecuniã ſuã erogat ad vſurã nõ ſolũ nullã pro hoc laudẽ. ſꝫ etiã ſupplicia meriturus. Ob hoc eni pecunias domini maluit profligare. vt ex ea tẽporalẽ cõſequeretur ipſe mercedem. non vt dominus ſicut ſcriptum eſt veniens. reciperet qḋ ſuum eſt cum vſura.

¶ Quib⁹ d cãis ſpiral doctria ifructuoſa ſit. c.xviij.

d Uabus aũt ex cauſis inefficacẽ ſpiritaliuꝫ rerũ conſtat eẽ doctrinã. Nam aut ille qui docet inexperta cõmendans. vano verborũ ſono inſtruere nitit auditorẽ. aut certe nequaꝫ ac vicijs refertus auditor. ſalutarẽ ſpiritalis viri ſactãq; doctrinã obturato corde nõ recipit. De quibus dicit ꝑ ꝓphetã. Excecatũ eſt.n.cor populi huius. ⁊ auribus grauiter audierũt. ⁊ oculos ſuos concluſerũt. nequãdo videãt oculis ſuis. ⁊ auribus ſuis audiãt. ⁊ corde intelligãt. ⁊ conuertant ⁊ ſanem illos.

¶ Quod plerunq; etiã indigni gratiam ſaluriferi ſermonis accipiant.   Cap. xix.

a Mnipotẽ tñ diſpenſatoris noſtri dei qui oẽs hoies vult ſaluos fieri. ⁊ ad agnitionẽ veritatiſ venire. munifica liberalitate cõcedit. vt is q indignũ ſe ꝑdicationi euãgelice reꝑhenſibili conuerſatiõe ꝓbuit. pro ſalute multorum ſpiritalis doctrine gratiam conſequat. Quib⁹ ãt modis etiã charismata curationũ ad expellendos demones a dño cõcedãtur. cõſequẽs eſt vt ſimili diſputatiõe pandamus. ꝗ cõſurgẽtes ad refectionẽ in veſperã referuemus. q2 efficaci⁹ ſemꝑ corde concipit. qcqd ſenſim ⁊ abſq; nimio labore corporis intimatur.

¶ Explicit collatio prima abbatis neſterotis de ſpiritali ſcientia.

¶ Incipit collatio ſc̃a abbatiſ neſterotiſ d charismatib⁹ diuinis. q̃ ẽ i ordie libri qntadecima.   Capi. i.

p Oſt ſinaxim veſptinã ad repromiſſaꝫ narrationẽ intẽti. ꝑſiathiis pariter ex more ꝯſedim⁹. Cũq; ſilentiũ aliquãtiſꝑ ꝓ ſenis reuerẽtia ꝓberem⁹. taciturnitatem verẽcũdie nr̃e tali ꝓuenit eloqo. Uſq; ad ſpiritaliũ rõnẽ cariſmatũ ꝓferendã. ꝓcedẽs diſputationis ordo ꝑuenerat. quã tripartitã eẽ maiorũ traditiõe ꝑcepim⁹. Pria ſiqdẽ curationũ cauſa eſt. cũ ꝓ merito ſcitatiſ electoſnis quoſq; ac iuſtos viros ſignoꝝ gratia comitatur ſicut apoſtolos multoſq; ſanctorum ſigna ac prodigia ſecundum auctoritateꝫ domini feciſſe mãifeſtũ eſt. ita dicentiſ. Infirmos curate: mortuos ſuſcitate: leproſos mũdate: demones ejcite: gratiſ accepiſtis gratiſ date. Secũda cũ ob edificationẽ eccl'ie vel eorũ q infirmos ſuos ingerũt. vl' eoꝝ q curãdi ſunt fidẽ. ſanitatũ virt⁹ ẽt a peccatorib⁹ indigniſq; ꝓcedit De qb⁹ ſaluator in euãgelio Multi inqt dicẽt mihi in illa die. dñe dñe. nõne in noie tuo ꝓphetauim⁹ ⁊ in noie tuo demonia eiecim⁹. ⁊ in tuo noie v̉tutes multas fecim⁹ ⁊ tũc cõfitebor illis q2 nũꝙ̃ noui vos Diſcedite a me oparij iniqtatiſ. Et ecõtrario ſi offerẽtiũ vel infirmoꝝ deſit fides. ẽt illos qb⁹ curatõuꝫ dona collata ſunt. nõ ſinit ſanitatũ exercere virtutẽ De qua re lucas euãgeliſta Et nõ poterat inqt ieſus facere inter eoſ virtutes ꝑꝑ incredulitatẽ illoꝝ. Unde idẽ dñs Multi inqt leproſi erant in iſrael ſub heliſeo ꝓpheta. ⁊ nemo eoꝝ mũdat⁹ eſt: niſi naaman ſyrus. Terti⁹ curationũ mod⁹. ẽt colludio demonũ ac factiõe ſimulat. vt dũ homo manifeſtis criminib⁹ obligat⁹ ꝑꝑ admiracionẽ ſignoꝝ ſanctus ac dei famulus credit. etiã vicioꝝ eius emulatio ſuadeatur. ⁊ ꝑ hoc obtrectatiõis aditu reſerato. etiã religionis ſanctitas infamet. vel certe. vt is q curationũ dona habere ſe credit. ꝑ ſupbiã cordis elat⁹ grauius elidat. Inde eſt ꝙ inocãtes eoꝝ nomia. quos nulla merita ſanctitatiſ. nec vllos ſpiritales fructus habere cognoſcũt. vri ſe eoꝝ meritiſ ac de obſeſſis ſimulãt corporibus effugari. De qbus in deuteronomio Si ſurrexerit inquit in medio tui ꝓpheta. aut qui ſomniũ ſe vidiſſe dicat. ⁊ predixerit ſignuꝫ atq;

portentum ⁊ euenerit quod loquutus ē. ⁊ dixerit ti
bi. eamus ⁊ ſequamur deos alienos quos ignoras.
⁊ ſeruiam⁹ eis. nō audias verba ꝓphete illius aut
ſomniatoris. q2 tēptat vos dn̄s deus vr̄ vt palam ſi
at vtrū diligat̄ eū an nō. in toto corde. ⁊ in tota aīa
veſtra. Et in euangelio Exurgent inquit pſeudo
chriſti. ⁊ pſeudo prophete. ⁊ dabunt ſigna magna ⁊
prodigia. ita vt in errorē inducantur ſi fieri poteſt
etiam electi.

¶ In quo qs ſanctos viros debeat admirari. C. ij.

Uapropter nunq̄ debem⁹ eos q hec affe
q ctāt in his virtutib⁹ admirari. ſʒ poti⁹ itu
eri. vtrū viciorū omniū expulſione. ⁊ mo
rū emendatiōe perfecti ſint. Quod vtiq nō pro al
terius fide. aut diuerſitate cauſarū. ſed pro vni⁹ cu
iuſq ſtudio dei gratia diſpenſante cōcedit̄. Hec nā
q eſt actualis ſcientia q̄ alio vocabulo charitas ab
apoſtolo nuncupat̄. ⁊ vniuerſis linguis hominuʒ ⁊
angeloꝝ. ⁊ plenitudini fidei. que etiā mōtes tranſfe
rat. ⁊ omni ſcientie ac ꝓphetie ⁊ erogatōi oī faculta
tū. ipſiq poſtremo glorioſo martyrio apoſtolica au
ctoritate prefert̄. Nā cū dinumeraſſet vniuerſa cha
riſmatū genera atq dixiſſet. Alij datur per ſpirituʒ
ſermo ſapie: alij ſermo ſcie: alij fides: alij gratia ſani
tatū: alij opatio virtutū. ⁊ reliqua. d charitate dictu
rus queadmodū eā cūct ꝓtulerit chariſmatib⁹ pau
cis aduertite. Et adhuc inq̄t ſupra modū excellen
tiorē vobis viā demonſtro. Per qd euidēter oſten
ditur pfectionis ac beatitudinis ſūmā: nō illoꝝ mi
rabiliū operatiōe. ſʒ in charitat puritate conſiſtere.
Nec immerito. Omnia. n. illa euacuāda ac deſtruen
da ſunt: charitas vero ppetuo pmāſura. Ideoq a
patrib⁹ noſtris opera iſta ſignoꝝ nequaq̄ vidimus
affectata: quinimo: cuʒ ea ſpirituſſancti grā poſſide
rent: nunq̄ exercere voluerūt: niſi forte extrema il
los ⁊ ineuitabilis neceſſitas coartaſſet.

¶ De ſuſcitato mortuo ab abbate machario.
Capitulum. .iij.

Icut ⁊ ab abbate machario q habitatōeʒ
s ſcythiotice ſolitudinis prim⁹ inuenit: mor
tuū ſuſcitatū eē reminiſcimur. Naʒ cū he
reticus qdā q eunomij perfidiā ſectabat̄: ſinceritatē
catholice fidei arte dialetica ſubuertere conaretur.
magnāq iā hominū multitudinē iā decepiſſet. roga
tus a catholicis viris q ruina tāte ſubuerſiōis gra
uiſſime mouebant̄ beatus machari⁹. vt ſimplicitatē
totius egypti ab infidelitat naufragio liberaret. ad
uenit. Queʒ cū heretic⁹ arte dialetica fuiſſet aggreſ
ſus. ⁊ ad ariſtotelicas ignorātē ſpinas vellet abdu
cere. beatus Macharius apoſtolica multiloquiuʒ
eius breuitate concludens. non eſt inq̄t in verbo re
gnū dei. ſed in virtute. Eamus igitur ad ſepulchra
⁊ nomē domini ſuper mortuū qui primus inuētus
fuerit inuocem⁹. ac ſicut ſcriptū eſt. oſtendamus ex
operib⁹ fideʒ noſtrā. vt maniſeſtiſſime recte fidei do
cumēta eius teſtimonio declarent̄. ⁊ perſpicuā veri
tateʒ nō inani diſputatione verboꝝ ſed virtute ſi
gnoꝝ. ⁊ illo qd nō poteſt falli indicio cōprobemus.
Quo audito. hereticus corā circunſtanti plebe pu
dore cōſtrictus. cū ad preſens prebere ſe conditiōi
propoſite ſimulaſſet aſſenſuʒ ſeq affuturuʒ in cra
ſtinum promiſiſſet. poſtero die expectantib⁹ vniuer
ſis qui ſtudioſius ad condictū locuʒ ſpectaculi hu
ius cupiditate confluxerunt. exterritus pſciētia ſue
infidelitatis aufugit. ac ꝓtinus ab vniuerſa egypto
trāſmigrauit. Queʒ cuʒ beatus macharius vſq ad
horaʒ nonā cum ppl̄is preſtolatus pro ſua conſcié
tia declinaſſe vidiſſet. aſſumens plebem que ab illo
fuerat deprauata. ad cōdicta ſepulchra prexit. Hūc
auteʒ egyptijs moreʒ nili fluminis inuexit alueus.
vt quoniā vniuerſa illius latitudo terre. inſtar imē
ſi pelagi. non paruo anni tēpore ſolita aquaruʒ eru
ptione contegit̄. ita vt nulla tūc cuiq humādi copia
humani corporis tribuatur. niſi poſt tranſuectionē
decurſā. corpora mortuoꝝ pigmētis cōdita redo
lentibus. in editiorib⁹ cellulis recondātur. Nā ma
dens ebrietate cōtinua terre illi⁹ ſolū humādi arcet
officiū. Si qua eniʒ cadauera defoſſa ſuſceperit. euo
mere ad ſuperficiē ſuā inūdationū nimietate cōpel
litur. Cuʒ igitur antiquiſſimo cuidaʒ cadaueri btūs
machari⁹ aſtitiſſet ait. O homo inq̄t. ſi veniſſet huc
mecū heretic⁹ iſte fili⁹ pditiōis. ⁊ aſtāte ipſo nomen
chriſti dei mei inuocās exclamaſſeʒ. vtrū ne coram
his qui pene eius fuerāt fraude ſubuerſi. ſurrectur⁹
fuiſſes edicito. Cuʒ ille conſurgens annuent voce
reſpondit. Queʒ interrogans abbas machari⁹ qs
nam fuiſſet aliquādo cū frueretur hac vita. vel qua
hominuʒ fuiſſet etate. aut ſi nomen chriſti tunc tem
poris cognouiſſet. ille ſe ſub antiquiſſimis regibus
vixiſſe reſpōdit. chriſti nomen aſſeruit illis ſe nec
audiſſe temporibus. Cui rurſus abbas machari⁹
Dormi inquit in pace. cum ceteris in tuo ordine a
chriſto in fine temporuʒ ſuſcitādus. Hec igitur ei⁹
virtus ⁊ gratia q̄tum in ipo fuit ſemper fortaſſe la
tuiſſet. niſi eum neceſſitas totius prouincie pericli
tātis. ⁊ erga chriſtū plena deuotio amorq ſincerus
iſtud exercere miraculuʒ compuliſſet. Qd vtiq vt
ab eo fieret non oſtentatio glorie ſed charitas chri
ſti ⁊ totius plebis extorſit vtilitas. vt beatum quo
qʒ heliam feciſſe regnoruʒ lectio manifeſtat. q ignē
de celo ſuper hoſtias impoſitas ꝑire. pie idcirco de
ſcendere poſtulauit. vt pclitātē pſeudo ꝓphetaruʒ
pſtigijs fidem totius populi liberaret.

¶ De miraculo qd abbas abraā in mulieris fecit
vberibus. Capitu. iiij.

Uid ſi etiam abbatis Abrahe geſta com
q memoreʒ. qui pais. i. ſimplex pro ſimplici
tate morum ⁊ innocentia cognominatur.
Qui cum metendi gratia ad egyptum de heremo
dieb⁹ qnquageſime prexiſſʒ. ⁊ muliere quadā puu
lum ſuum lactis inopia iaʒ tabidum atqʒ ſeminecē
preferente. lachrymoſis precibus fuiſſet obſtrictus
calicem ei aque potanduʒ impreſſo crucis ſignaculo
dedit. cuius hauſtu. confeſtiʒ mirum in moduʒ ari

2009 Ministerio de Cultura

da iam penitus vbera cōpia lactis redundante confluxerunt.

¶ De claudi cuiuſdā curatiōe quā idē eſt opat⁹.
Capitulum. .v.

El cū idem ipſe pergēs ad vicū circūda
a tus eſt illudētiū turbis. qui ſubſanantes oſtendebāt ei quēdā hominē cōtracto genu. multis iā ānis greſſus officio deſtitutū. ⁊ antiqua debilitate reptantē. ac temptātes eum. oſtende aiebāt abba abraā ſi ſeruus es dei. ⁊ reſtitue hunc priſtine ſanitati vt nomē chriſti quē colis vanū nō eſſe credamus. Tunc ille cōfeſtī inuocato chriſti nomine. inclinās ſe ⁊ apprehendens aridū pedē hominis traxit. cui⁹ tactu cōtinuo ſiccū genu īcuruūq; directū ē. ac recepto vſu greſſuū quē obliuioni iam tradiderat annoſa debilitas. letus abſceſſit.

¶ Qd meritū vniuſcuiuſq; non ex ſignis debeat eſtimari. Ca. vi.

Ji itaq; viri nihil ſibi ꝓ taliū mirabiliū vtu
b te donabāt. q2 nō hec ſuo merito agi. ſ3 dñi miſcdia fatebant. apoſtolicis vbis in admiratiōe ſignoꝝ humanā gloriā refutātes. Viri frēs inquīt. qd admiramini ī hoc. aut nos qd ītuemini. quaſi nr̄a vtute aut ptāte fecerim⁹ hunc ambulare. Nec quēq; ī donis ac mirabilib⁹ dei. ſ3 poti⁹ ex proprijs virtutū fructib⁹ pdicādū eſſe cēſebāt. qui induſtria mētis ⁊ operū vtute generatur. Plerūq; enī vt ſupra iā dictū ē homies mente corrupti. reprobi circa fidē: ī nomie domini ⁊ demonia expellunt. ⁊ vtutes maxīas operātur. De qbus cū apoſtoli cauſarētur ⁊ dicerēt. pceptor. vidim⁹ quēdā in noie tuo eijcientē demonia. ⁊ phibuim⁹ eū. q2 nō ſeqtur nobiſcū. licz eiſdē ad preſens reſpōderit chriſtus. nolite phibere. qui eni nō ē aduerſū vos: pro vobis eſt. tamē eis in fine dicētibus. dñe domie. nōne in nomine tuo pphetauimus. ⁊ in tuo nomine demonia eiecimus ⁊ in tuo nomine virtutes multas fecim⁹. reſponſurum ſe eſſe teſtatur. quia nunq; noui vos. diſcedite a me operarij iniqtatis. Et idcirco ēt iſtos qbus hāc gloriā ſignoꝝ atq; vtutū p merito ſanctitatꝭ ipſe cōceſſit. ne ī his extollantur admōet dicēs. Nolite gaudere q2 demonia vobis ſubijciūtur. gaudete aūt. q2 nomia vr̄a ſcripta ſunt in celis.

¶ Qd chariſmatū virtus nō ī mirabilib⁹ ſ3 in humilitate conſiſtat. Ca. vij.

Eniq; ipe auctor ſignorū omniū atq; virtutū. cū ad doctrine ſue magiſteriū diſcipulos aduocaret. quid ab eo veri atq; electiſſimi ſectatores peculiariter diſcere deberēt. euidēter oſtendit Venite inqt ⁊ diſcite a me. nō vtiq3 vt demōes celeſti ptāte pellatꝭ. nō vt leproſos emūdetis. nō vt cecos illūīnetis. nō vt mortuos ſuſcitetis. Hec ei ēt ſi p quoſdā ſeruos meos operor. non pōt ſe iſerere laudib⁹ dei hūana cditio. nec vllā ſibi ī hoc miniſter ⁊ famul⁹ decerpe portionē. vbi ſolius diuinitatꝭ ē glīa. Vos aūt inqt hoc diſcite a me. qa mitꝭ ſū ⁊ hūilis corde. Hoc eni ē qđ cūctis generaliter diſcere ⁊ exercere poſſibile ē. opa aūt ſignoꝝ atq; vtutū nec ſp neceſſaria. nec oībus cōmoda. nec oib⁹ cceduſ. Humilitas ē ergo oīū magiſtra vtutū. ipa ē celeſtis edificij firmiſſimū fūdamētū: ipa ē donū propriū atq; magnificū ſaluatoris. Iſta etei vniuerſa miracla q chriſt⁹ opat⁹ ē. ſine piculo elatiōis exercet. q mitē dñū. nō ſublimitate ſignoꝝ ſ3 patiētie atq; hūilitatꝭ vtute ſectaſ. Qui vo imūdis ſpiritib⁹ iperaſ. aut lāguētib⁹ ſanitatū dona cferre. aut aliqđ ſignū mirabile popul' geſtit oñdere. quāuis ī oſtētatōib⁹ ſuis chriſti īnocet nomē. tñ alien⁹ a chriſto ē. q2 hūilitatꝭ magiſtrū ſupba mēte nō ſeqtur. Nā ēt cū ad prēz remeas quodā vt ita dixeri cderet teſtamētū. hoc diſcipulis derelīqt. Mādatū inqt nouū do vobis vt diligatꝭ iuicē ſic dilexi vos vt ⁊ vos diligatꝭ iuicem. Statiq; ſubiūxit. In hoc cognoſcēt oēſ q2 mei eſtis diſcipuli. ſi dilectionē habueritꝭ ad inuicē. Nō ait ſi ſigna atq; vtutes ſimilit fecerit. ſ3 ſi dignā dilectiōē iuicē habueritꝭ. qm certū ē niſi mites atq; hūiles huare nō poſſe. Quaprop̄t nūq; monachos pbos nec morbo cenodoxie vacuos nr̄i maiores eē dixerūt. q ſemetipos exorciſtas corā hoīb⁹ pſitēt. ⁊ īter admirātiū turbas hāc qm vel meruerūt vel pſūpſerunt grāz iactātiſſima oſtētatōe diffamāt: ſed ī caſſū. Qui ei initit mēdacijs hic paſcet vētos. idē autē ipſe ſeqtur aues volūtates. Sine dubio eni euēiet eis illō qđ ī puerbijs dicit. Sicut vēti ⁊ nubes ⁊ pluuie maniſeſtiſſime ſūt. ita q gloriātur ī dato falſo. Et iō ſi qs corā nobis hoꝝ aliqd fecerit. nō de admiratōe ſignorū. ſed de ornatu morū debet apud nos eſſe laudabilis. nec vtrū demonia ei ſubiecta ſint. ſed vtrū charitatis mēbra que deſcribit apoſtolus poſſideat inquirendum.

¶ Qd mirabilius ſit de ſemetipſo vicia q de altero demones extruſiſſe. Ca. viij.

Tre vera maius miraculū ē de propa car
c ne fomitē luxurie eradicare. q expellere immūdos ſpiritus de corporib⁹ alienis. ⁊ magnificentius ſignū eſt virtute patientie truculētos motus iracūdie cohibere: q aereis principatibus īperare: pluſq; eſt excluſiſſe edaciſſimos de corde pprio triſtitie morbos. q valitudines alterius febreſq; corporeas expuliſſe. Poſtremo multis modis preclarior virtus ſublimiorq; profectus eſt anime proprie curare languores. q corporis alieni. Quāto enī hec ſublimior carne eſt. tanto pſtantior eius eſt ſalus. quantoq; pretioſioris excellentiorisq; eſt ſubſtātie. tāto grauioris ac pernicioſioris ē et ruie.

¶ Quantum precellat vite probitas opera ſignorum. Ca. ix.

T de illis quidem curationibus ita beatiſ
e ſimis apoſtolis dicitur. Nolite gaudere quia demonia vobis ſubijciūtur. Hoc eni faciebat nō eorū poteſtas. ſed virtus dominici nominis inuocati. ⁊ idcirco monēt. vt ex hac pte nihil ſibi beatitudinis aut glorie audeāt vendicare. q dei tantum potentia ac virtute perficitur. ſed ex illa

2009 Ministerio de Cultura

vite ſue cordiſqꝫ intima puritate. ob quã nomina eo
ruꝫ iſcribi merent̃ in celis.

Reuelatio de ꝑfecte caſtitatis expimẽto. Ca. x.

Et vt hoc ipſũ qd̕ diximꝰ vel teſtimõijs ve
e terũ vel diuinis oracul̃ approbemꝰ. qd bea
tus paphnutius vel de admiratiõe ſignoꝝ
vel de gratia ſenſerit puritatis. imo qd angeli reue-
latione cognouerit. ipſius verbis atqꝫ experimẽtis
rectius proferemꝰ. Hic nãqꝫ ita multis vigens ãnis
diſtrictiõe precipua. vt crederet ſe etiã carnalis con
cupiſcẽtie laqueis penitꝰ abſolutũ. eo ꝙ cũctis inſe
ſtationibus demonũ. quibꝰ diu aperteqꝫ cõflixerat.
ſuperiorẽ ſe factũ eſſe ſentiret. duꝫ aduenĩetibus vi-
ris ſanctis pulmentũ lenticule qd̕ illi atherã nomi-
nãt prepararet. manus eius ĩ clibano vt aſſolet flãma
ſuperuolitãte cõbuſta eſt. Quo facto triſtificatꝰ ma
gnuꝫ ĩ modũ cepit ſecuꝫ tacitus voluere. cur ignis ĩ
quies mecũ nõ habet pacẽ. cũ duriora mihi dmonũ
ceſſerint prelia: aut quẽadmodũ me in illo metuẽdo
examinis die per ſe trãſituruꝫ ille ignis inextĩguibi
lis. et inquiſitor meritorũ omniũ nõ tenebit. cui nũc
extrinſecus hic tẽporalis ac paruulus nõ pepercit.
Cũqꝫ eſtuanti huiuſcemodi cogitatiõibus atqꝫ tri-
ſtitia ſopor ſubitus obrepſiſſet. adueniens angelus
domini. cur ĩquit paphnuti triſtis es. qd̕ necduꝫ pa
catus tibi ſit ignis iſte terrenus. cũ adhuc reſideat
in mẽbris tuis carnaliuꝫ motuũ necduꝫ purũ exco
cta cõmotio. Cuius radices donec in tuis viuunt
medullis. ignẽ iſtuꝫ materialem nequaq̃ tibi pacifi
cuꝫ eſſe permittent. Quẽ vtiqꝫ inoxium alias ſenti
re nõ poteris. niſi omnes internos motus his indi
cijs in temetipſo experiaris extinctos. Uade et ap
prehende nudaꝫ et pulcherrimã virgineꝫ. et ſi illam
tenẽs. tranquillitateꝫ tui cordis imobilẽ. eſtuſqꝫ car
nales pacificos in te ſenſeris perduraſſe. huiꝰ quo
qꝫ viſibilis flãme mitis atqꝫ innoxius in modũ illo
ruꝫ triuꝫ ĩ babylonia puerorum te allãbet attactus
Itaqꝫ ſenex ex huiuſmodi reuelatiõe percuſus. nõ
quideꝫ experimenti diuinitus demonſtrati pericu-
la conſuluit ſed interrogans cõſcientiã ſuam et pu-
ritateꝫ ſui cordis examinans. nec adhuc põdus ca
ſtimonie ſue huius probatiõis ponderi cõpenſare
coniectans. nõ miruꝫ eſt ait. ſi cedentibus mihi im
mundoruꝫ ſpirituuꝫ prelijs. aduſtiones ignis quas
diriſſimis cõgreſſibus demonuꝫ inferiores eſſe cre
debaꝫ. adhuc aduerſuꝫ me ſenſeriꝫ ſeuientes. Ma
ior quippe eſt virtus ac ſublimior gratia. internaꝫ
libidineꝫ carnis extinguere. q̃ nequicias demonuꝫ
extrinſecus irruẽtes. ſigno domini ꝟc virtutis altiſ
ſime potentia ſubiugare. vel de obſeſſis corporibus
nominis diuini inuocatione propellere. Hucuſqꝫ
abbas neſteros. orationẽ de vera chariſmatuꝫ ope
ratione cõſũmans. nos ad cellam ſenis ioſeph que
ſex ferme milibus ab ipſo aberat ꝓperãtes. doctri
ne ſue inſtitutione proſecutus eſt.

Explicit collatio ſecũda abbatis neſterotis de
chariſmatibus diuinis.

Incipit collatio prima Abbat̃ Joſeph de ami
citia. que eſt in ordine libri ẽ ſextadecima. Ca. i.

Beatꝰ ioſeph cuiꝰ nũc iſtitu-
ta ac precepta pãdenda ſũt.
vnus ex tribus quoruꝫ ĩ pri
b ma collatione fecimus men
tioneꝫ. clare admoduꝫ fami
lie. ac primariꝰ ciuitatis ſue
inter egyptum fuit que ap-
pellatur thymnis. et ita non
ſoluꝫ egyptia. ſed etiaꝫ greca facundia diligẽter edo
ctus. vt vel nobis vel his qui eloquẽtiã penitꝰ igno
rabant. nõ vt ceteri per interpreteꝫ. ſed per ſemeti-
pſum elegantiſſime diſputaret. Qui cuꝫ iſtitutionẽ
ſuam nos deſiderare ſenſiſſet. percontatus primuꝫ.
vtrum nam eſſemus germani fratres. audienſqꝫ a
nobis ꝙ nõ carnali ſed ſpiritali eſſemus fraternita
te deuicti. noſqꝫ ab exordio renunciationis noſtre.
taꝫ in peregrinatione que ab vtroqꝫ noſtruꝫ fuerat
obtentu militie ſpiritalis arrepta. q̃ in cenobij ſtu-
dio indiuidua ſemper cõiunctiõe ſociatos. tali vſus
eſt ſermonis exordio.

Diſputatio eiuſdem ſenis de inſido amicitiarũ
genere. Ca. ij.

Amicitiaruꝫ ac ſodalitatis multa ſunt ge-
a nera. que diuerſis modis humanuꝫ genus
dilectionis ſocietate cõnectunt. Quoſdam
eni precedens cõmendatio. primũ noticie. poſt etiã
amicitie fecit inire cõmertia. In quibuſdaꝫ vero cõ
tractus quidaꝫ ſeu dati acceptive depactio. charita-
tis federa copulauit. Quoſdaꝫ negociatiõis ſeu mi
litie vel artis ac ſtudij ſimilitudo atqꝫ cõmunio ami
citiaruꝫ vinculis nexuerũt. per quã ita etiaꝫ effera
ſibi inuiceꝫ corda manſueſcũt. vt etiã hi qui in ſiluis
ac montibus latrocinijs gaudent et effuſione hũa-
ni ſanguinis delectantur. ſuoruꝫ ſcelerũ participes
amplectantur ac foueant. Eſt etiã dilectiõis aliud
genus qd̕ inſtinctu nature ipſius et cõſanguinitatis
lege cõnectitur. qua vel cõtribules vel cõiuges. vel
parẽtes ſeu fratres. ac filij. naturaliter ceteris ꝑferũ
tur. qd̕ nõ ſoluꝫ hũano generi. verũ etiã oibus aliti
bus atqꝫ aĩantibus ĩeſſe deprehẽditur. Naꝫ pullos
vel catulos ſuos naturali affectu inſtigãte ſic prote
gunt ac defedũt. vt frequẽter pro ipſis ẽt obijcere ſe
ꝑiculis mortiqꝫ nõ metuãt. Deniqꝫ etiã illa beſtiaꝝ
vel ſerpẽtiũ vel alitũ genera. q̃ intolerabilis feritas
ac letale virus ab oibꝰ ſepata eẽ cernit. vt ſũt baſili
ſci vel monocerotes vel griphes: cũ ẽt viſu ipſo cun
ctis pernicioſa eſſe dicatur. inter ſe tamen pro origi
nis ipſius affectioniſqꝫ conſortio pacata et inoxia ꝑ
ſeuerant. Sed hec omnia que diximus genera cha-
ritatis. ſicut malis ac bonis. feris etiaꝫ atqꝫ ſerpenti
bus videmus eẽ cõmunia. ita ẽt vſqꝫ ĩ finẽ certũ ẽ ꝑ
ſeuerare nõ poſſe. Eteni iterrũpit ea freqñt ac diui
dit locoꝝ diſcretio. et obliuio tẽporal̃. et vbi vel cãe

negociorũq; contractus Ut eni ex diuerſis. vel lu
cri. vel libidinis. vel cõſanguinitatis. ac neceſſitudi-
nũ variarũ ſocietatibus acquiri ſolent ita itercedẽ
te qualibet diuorcij occaſione ſoluũtur.

Unde indiſſolubilis amicitia ſit. Ca. iij.

Ab his igitur cunctis vnũ genus eſt inſolu
bile charitatis. qđ nec cõmẽdatiõis gratia.
nec officij vel mũerũ magnitudo cõtractus
q̃ cuiuſq; rõ. vel nature neceſſitas iũgit ſed ſola ſi-
militudo vtutũ. Hec inq̃ ẽ que nullis vnq̃ caſib⁹
ſcinditur. quã nõ ſolũ diſſociare vel delere locorum
vel tẽporũ interualla nõ preualent. ſʒ ne mors qdẽ
ipſa diuellit. Hec eſt vera ⁊ indirupta dilectio. que
gemina amicorũ pfectiõe ac virtute cõcreſcit. Cui⁹
ſemel initũ ſedus. nec deſideriorũ varietas. nec con
tẽtioſa dirũpet cõtrarietas volũtatũ. Ceterũ mul
tos nouim⁹ in hoc ꝓpoſito cõſtituto. q cũ charitate
chriſti flagrãtiſſima eſſent ſoliditate deuicti. nõ ppe
tuo eã. nec idirupte ſeruare potuerũt. quia licet bo-
no ſocietatꝭ principio niterẽtur. nõ tñ vno nec pari
ſtudio arreptũ ꝓpoſitũ tenuerũt. fuitq; iter eos q̃-
daʒ tpal affectio. q nõ equali vtriuſq; virtute. ſed
vnius patia ſuabaẽ. Que quãuis ab vno magnani
miter atq; infatigabiliter retẽteẽ. neceſſe eſt tñ eam
alterius puſillanimitate dirũpi. Infirmitates nãq;
eorũ qui tepidius pfectionis expetunt ſanitatẽ. quã
talibet fortiũ tolerantia ſuſtentẽtur. ab ipſis tamẽ
qui infirmi ſunt nõ ferũtur. Habent eni infiras ſibi
cõmotionũ cauſas que eos qetos eẽ nõ ſinant. vt ſo
lent hi qui carnali egritudine deterũtur. ſtomachi ſui
iſirmitates ⁊ faſtidia cocorũ vel miniſtrãtiũ negli-
gẽtijs imputare. ⁊ quãtalibet eis obſequẽtiũ ſolli-
citudo deſeruiat. nihilomin⁹ tamẽ ſanis cauſas ſue
cõmotionis aſcribere. quas ſibi vtiq; vicio valitu-
dinis ſue ineſſe nõ ſentiũt. Quãobrẽ hec ẽ amicitie
vt diximus fida indiſſolubiliſq; cõiunctio. que ſola
virtutũ parilitate federatur. Domin⁹ eni inhabi-
tare facit vnius moris in domo. Et idcirco i his tã
tũ indirupta põt dilectio pmanere. i qb⁹ vnũ pro
poſitũ ac volũtas. vnũ velle ac nolle cõſiſtit. Quã
ſi vos quoq; cupitis iuiolabileʒ retẽtare. feſtinãdũ
ẽ vobis vt expulſis pmit⁹ vicijs. mortificetꝭ ꝓprias
volũtates. ⁊ vnito ſtudio atq; propoſito. illud quo
propheta ad modũ delectaẽ. gnauit ipleatis. ecce
q̃ bonũ ⁊ q̃ iocũdũ habitare fratres i vnũ. Qđ
nõ locaciter ſʒ ſpiritaliter oportet itelligi. Nihil ei
prodeſt. ſi morib⁹ ac propoſito diſſidentes vna ha-
bitatiõe iungãtur. nec obeſt parili virtute ſundatis
ꝑ locorũ interualla diſiungi. Apud deũ nãq; mo-
rũ cohabitatio coniungit. nec põt vnq̃ pacis inte
gritas cuſtodiri vbi volũtatũ diuerſitas inueniẽ.

Interrogatio vtrũ vtile aliqđ etiã contra vo
tũ fratris effici debeat. Ca. iiij.

Erman⁹. Quid ꝰ ſi vno volẽte pficere ali
qđ ḃʒ deũ ꝯmodũ ⁊ ſalubre pſpexerit. ali⁹
nõ preſtet aſſenſũ. exequẽdũ ne ẽt cõtra vo
tũ fris ẽ. an proiciẽs arbitrio negligendum.

Reſponſio q̃ ppetua amicitia niſi inter pfectos
ſtare nõ poſſit. Ca. v.

Oſeph. Idcirco dixim⁹ plenã atq; pfectã
amicitie gratiã niſi iter pfectos viros eiuſ
dẽq; vtut̃ pſeuerare nõ poſſe. quos eadẽ voluntas
vnũq; ꝓpoſitũ aut nũq̃ aut certe raro diuerſa ſẽti
re. aut in his q̃ ad ꝓfectũ ſpiritalis ptinẽt vite pati
tur diſſidere. Qđ ſi animoſ ceperit ptẽtiõib⁹ eſtua
re. liq̃t vtiq; eos nũq̃ ſm regulã quã pdixim⁹ fuiſ
ſe cõcordes. Sed q nemo põt a pfectõe habere pn
cipiũ. niſi q ab ipo ei⁹ cepit ſũdamẽto. ⁊ vos nõ q̃n
ta eius ſit magnitudo. ſʒ queadmodũ ad eã pueniri
poſſit ingrit. neceſſariũ reor vt paucis regulaʒ vo
bis eius ac tramitẽ quedã. ꝑ quẽ greſſus vr̃i dirigã
tur apiaʒ. vt patiẽtie ac pacis bonũ facilius obtine-
re poſſitis.

Quibus modis inuiolabilis poſſit ſocietas re
tentari. Ca. vi.

Rima igiẽ ſũt vere amicitie i cõtẽptu ſubſtã
tie mũdialis ⁊ omniũ quas habem⁹ reꝝ de
ſpectiõe fũdamina. Quã eni iniuſtũ atq; i-
piũ eſt. ſi poſt abrenũciatã mũdi ⁊ omniũ que i eo
ſũt vanitateʒ. precioſiſſime fratris dilectiõi ſuppel-
lex viliſſima q̃ ſupſluit preferaẽ. Secũduʒ eſt. vt ita
ſuas vnuſqſq; reſecet volũtates. ne ſapiẽteʒ atq; cõ
ſultũ eſſe ſe iudicãs ſuis malit q̃ ꝓximi deffinitioni
bus obedire. Tertiũ eſt vt ſciat oĩa etiaʒ q̃ vtilia
ac neceſſaria eſtiat. poſtponẽda bono charitatis ac
pacis. Quartũ vt credat nec iuſtis nec iniuſtis de
cauſis penitus iraſcẽdũ. Quintum. vt aduerſus ſe
iracũdiã fratris. etiã ſine rõne conceptaʒ. eodeʒ mo
do quo ſuaʒ curare deſideret. ſciens equaliter ſibi ꝑ
nicioſaʒ alterius eſſe triſtitiã ac ſi aduerſus aliũ ipẽ
moueatur. niſi eaʒ q̃tũ in eſt etiaʒ de fratris mente
depulerit. Poſtremũ illud eſt. qđ generale vicio-
rũ omniũ pereptoriũ eſſe nõ dubium eſt. vt ſe de
hoc mũdo credat quotidie migraturũ. Que perſu
aſio nõ ſolũ nullaʒ in corde triſtitiaʒ reſidere pmit-
tit. verũ etiã vniuerſos cõcupiſcentiarũ ac peccato-
rũ omniũ cõprimet motus. Hec igitur quicũq; te
nuerit. amaritudineʒ ire atq; diſcordie nec pati po-
terit nec inferre. His autẽ ceſſantibus cũ primũ
ille emulus charitatis in cordibus amicorũ triſti-
tie ſenſiʒ venena ſuffuderit. neceſſe eſt vt frequẽtib⁹
iurgijs paulatiʒ dilectione tepeſacta. amantiũ cor-
da diu exulcerata quãdoq; diſſociet. Naʒ qui ꝑ cal-
leʒ predicte directionis ingreditur. in quo ab ami-
co vnq̃ ſuo poterit diſſidere. qui primũ litium cau
ſaʒ que ex paruulis rebus viliſſimiſq; materijs ge-
nerari ſolet. nihil ſuũ vendicãs radicitus amputa-
uerit. illud qđ in actibus apoſtolorum legimus de
vnitate credentiũ omni virtute cuſtodiens. multi
tudinis autẽ credentiũ erat cor vnũ ⁊ anima vna
nec quiſq; eorũ que poſſidebant aliquid ſuũ eſſe di
cebat. ſed erant illis omnia cõmunia. Deinde quẽ-
admodum ab eo ſeminarium diſſenſionis exurget
qui nõ ſue ſed fratris ſeruiẽs volũtati. domini atq;

2009 Ministerio de Cultura

actoris ſui fuerit imitator effectus. qui loquẽs ex ꝑ
ſona hominis quẽ gerebat. nõ veni inquit vt facerẽ
volũtatẽ meã ſꝫ volũtatẽ eius qui me miſit. Quo
autẽ modo vllũ ꝯtẽtiõis fomitẽ ſuſcitabit. qui de i
telligẽtia ac ſenſu ſuo. nõ tã proprio iudicio ꝙ̃ fr̃is
credere decreuit examini. ꝓ eius ſcꝫ arbitrio. vel ꝓ
bans ſua iuenta. vel iprobãs. ⁊ euãgelicũ illud pij
cordis humilitate ꝯſũmans. verꝫ tamẽ nõ ſicut ego
volo ſed ſicut tu vis. Aut qua ratiõe aliqd quo fra
ter meſtificet admittet. q bono pacis nihil iudicat
eſſe p̃cioſius. dñice illi⁹ ſentẽtie memoriã nõ admit-
tens. In hoc cognoſcẽt oẽs ꝙ mei eſtis diſcipuli. ſi
dilectionẽ habueritis ad inuicẽ. per quã velut ſpãli
ſignaculo gregẽ ouiũ ſuarũ i hoc mũdo voluit chri
ſtus agnoſci. atꝫ hoc a ceteris vt ita dixeri characte
re diſcerni. Qua vero ex cã vel in ſe recipere vel in
alio reſidere rãcorẽ triſtitie ſuſtinebit. cui ſũma diſ
finitio eſt iracũdie que ꝑnicioſa ⁊ illicita eſt iuſtas
cãs eſſe nõ poſſe. eodẽq ſe modo ſuccẽſente ſibi fra
tre orare nõ poſſe. quo ſi fratri ſuo ipſe ſuccẽſeat. il-
laꝫ domini ſaluatoris humili ſp̃ retinẽs corde ſentẽ
tiaꝫ. Si offers munus tuũ ad altare. ⁊ ibi recorda-
tus fueris ꝙ frater tu⁹ habꝫ aliquid aduerſũ te. re-
linque ibi munus tuuꝫ ante altare. ⁊ vade prius re
ꝯciliari fratri tuo. ⁊ ſic veniẽs offer mun⁹ tuũ. Ni-
hil eñi proderit ſi te qdẽ aſſeras nõ iraſci. ⁊ credas
te iplere illud mandatũ quo dicit̃ ſol nõ occidat ſu
per iracundiã veſtrã. ⁊ q iraſcit̃ fratri ſuo reus erit
iudicio. alteri⁹ vero triſtitiã quã delinire tua mãſue
tudine potuiſti. cõtumaci corde deſpicias. Eodem
nãq modo p̃cepti dominici p̃uaricatiõe plecteris.
Qui eñi te iraſci aduerſus alterũ nõ debere dixit:
nec alterius cõtẽni triſtitiã debere dixit. quia nõ in-
tereſt apud deũ qui omnes hoies vult ſaluos fieri.
vtrũ te an aliuꝫ quẽpiã perdas. Vnũ ſiquidẽ cu-
iuſlibet interitu ei naſcitur detrimẽtũ. itidẽq illi cui
grata omniuꝫ perditio ẽ. vnũ lucrũ. vel tua vel fra
tris morte ꝯquiritur. Queadmodũ poſtremo po
terit vel tenuẽ cõtra fratrẽ retinere triſticiã. q ſe cre
dit quotidie imo ꝯtinuo ab hoc ſeculo migraturũ.

¶ Qd̃ nihil charitati preponẽduꝫ ſit. nec iracũdie
poſtponendum. Ca. vij.

Icut ergo nihil p̃ponẽduꝫ eſt charitati. ita
s furori vel iracũdie nihil eſt ecõtrario poſt
ponẽduꝫ. Omnia nãq ꝗuis vtilia ac ne
ceſſaria videãtur ſpernẽda tamẽ ſunt. vt ire ꝑturba
tio deuitetur. ⁊ oĩa etiaꝫ q̃ putãtur aduerſa ſuſci
piẽda atq tolerãda ſũt. vt dilectionis paciſq tran
quillitas illibata ſeruetur. quia nec ira atq triſtitia
pernicioſius quicq̃. nec charitate vtili⁹ credẽdũ ẽ.

¶ Quibus de cauſis inter ſpiritales naſcatur diſ
ſenſio. Ca. viij.

Am queadmoduꝫ carnales adhuc ⁊ imbe
n cilles fratres ob uilẽ terrenãq ſubſtantiaꝫ
cito inimic⁹ diſiũgit. ita etiã iter ſpiritales
gignit pro itellectuũ diuerſitate diſcordiã. Ex qua
hinc dubio cõtẽtiones rixeq verboꝝ. quas apoſto
lus dãnat. plerũq cõſurgũt. vnde cõſequẽter diuor
tia iter vnanimes fr̃es hoſtis iuidus ac malignus
iterſerit. Vera ẽ nãq ſapientiſſimi ſalomõis illa ſe
tentia. Odiũ ſuſcitat cõtẽtio. vniuerſos võ q nõ cõ
tẽdunt protegit amicitia.

¶ De amputandis etiam ſpiritalibus cauſis di
ſcordiaꝝ. Ca. ix.

Vapropt̃ ad ꝯſeruãdã ꝑpetuã ⁊ idiuiduã
q charitatẽ. nihil ꝓdeſt p̃mã cauſã amputaſ-
ſe diſcidij. que naſci ſolet de rebus caducis
atq terrẽis. ⁊ vniuerſa deſpexiſſe carnalia. atq oĩꝫ
qbus noſter vſus idiget rerũ. idiſcretã cõmunionẽ
fratrib⁹ ꝑmiſiſſe. niſi etiã ſecũdã q̃ ſub ſpecie ſpirita
liũ ſẽſuũ naſci ſolet ſimiliter abſcidẽtes. acqſierim⁹
in oĩb⁹ hũilẽ ſenſũ. ⁊ cõſonas voluntates.

¶ De optimo examine veritatis. Ca. x.

Emini nãq cũ me adhuc adherere cõſor-
m tio etas iunior hortaret̃ huiuſmõi nobis i
telligẽtiã. vel i moralib⁹ diſciplinis. vel in
ſcripturis ſacris frequẽter inſtã. vt nihil ea verius
nihilq rõnabilius crederem⁹. Sꝫ cũ i vnũ cõueniẽ
tes ſñias nr̃as ꝓmere cepiſſem⁹. q̇dã cõmuni exãia
tiõe diſcuſſa. p̃mũ ab altero falſa ac noxia notabãt̃.
mox deinde vt ꝑnicioſa cõmuni ꝓnũciata iudicio
dãnabãt̃. q̃ intm̃ p̃us iſuſa a diabolo luce clari⁹ ful
gebãt. vt facile potuiſſẽt generare diſcordiã. niſi p̃ce
ptũ ſeniorũ velut diuinuꝫ quoddã oraculũ cuſto-
ditũ ab omni nos cõtentiõe reuocaſſet. quo ab illis
legali quadaꝫ ſanctione perſcriptũ eſt. vt neuter no
ſtruꝫ plus iudicio ſuo ꝙ̃ fratris crederet. ſi nũq̃ vel
let diaboli calliditate deludi.

¶ Qd̃ impoſſibile ſit quẽq̃ q ꝓprio fidit iudicio dia
boli illuſione nõ decipi. Ca. xi.

Teniꝫ ſepe illud qd̃ apoſtolus dicit. ꝓba-
e tũ eſt euenire. Ipſe eñi ſathanas transſigu
rat ſe in angelũ lucis. vt obſcurã ac tetram
caligineꝫ ſenſuũ ꝓ vero lumine ſcientie fraudulent̃
effundat. Qui niſi humili ⁊ mãſueto corde ſuſcepti
maturiſſimi fratris vel ꝓbatiſſimi ſenioris reſeruẽ-
tur examini. ⁊ eoꝝ iudicio diligẽter excuſſi. aut abij
ciãtur. aut recipiantur a nobis. ſine dubio veneran-
tes in cogitatiõibus noſtris ꝓ angelo lucis angelũ
tenebrarũ grauiſſimo feriemur interitu. Quã ꝑni-
ciẽ impoſſibile eſt euadere quẽpiã iudicio proprio cõ
fidentẽ. niſi hũilitatꝭ vere amator ⁊ executor effect⁹
illud qd̃ apoſtolus magnopere deprecatur omni cõ
tritione cordis ipleuerit. Si qua ergo inqt conſola
tio in chriſto. ſi qd̃ ſolatiũ charitatꝭ. ſi qua viſcera mi
ſeratiõis. iplete gaudiuꝫ meuꝫ vt idẽ ſapiatis. ean
deꝫ charitatẽ habentes. vnanimes idipſuꝫ ſentien-
tes. nihil per cõtentionẽ. neq per inanẽ gloriã. ſed
in humilitate ſuperiores vobiſmetipſis alterutruꝫ
arbitrantes. ⁊ illud: honore alterutrũ preueniẽtes
vt plus vnuſquiſq conſorti ſuo ſcientie ⁊ ſãctitatꝭ
aſcribens. ſũmã diſcretionis vere in alteri⁹ magis
ꝙ̃ in ſuo credat ſtare iudicio.

¶ Quã ob cauſã non debeant inferiores in colla-

2009 Ministerio de Cultura

tione contemni. Ca. xij

Epe aũt accidit. ſiue illuſiõe diaboli. ſiue i
s terceſſu erroris humãi. quo nullus ẽ i hac
carne qui falli velut homo nõ poſſit. vt ⁊ il
le interdũ qui acrioris ingenij ſciẽtieq̃ maioris eſt.
aliqd falſũ mẽte cõcipiat. ⁊ ille qui tardioris igenij
ac minoris ẽ meriti. rectius aliqd veriuſq̃ pſentiat.
idcirco nullus ſibi. q̃uis ſciẽtia preditus inani tu-
more pſuadeat. qd poſſit collatione alterius nõ ege
re. Nam etiã ſi iudiciũ eius diabolica nõ fallat illu-
ſio. elatiõis tamẽ ⁊ ſupbie grauiores laqueos ñ eua
det. Quis eni hoc ſibi abſq̃ ingẽti poterit vſurpa-
re pnicie. cũ vas electiõis in quo chriſtus vt ipſe ꝓ
feſſus ẽ loquebat. ob hoc ſolũmodo ſe aſſerat hiero
ſolymã cõſcẽdiſſe. vt cuz ſuis coapoſtolis euãgeliũ
qd gentib⁹ reuelãte ⁊ cooperãte dño predicabat. ſe
creta examiatiõe cõferret. Per qd oſtẽditur nõ ſo
lũ vnanimitatez atq̃ ꝯcordiã ꝑ hec ꝓcepta ſeruari.
verũ etiã cũctas diaboli aduerſantis inſidias ⁊ illu
ſionũ eius laqueos nõ timeri.

¶ Qd charitas nõ ſolũ res dei ſ3 ẽt de⁹ ſit. ca. xiij.

Enicq̃ intãtuz virtus charitatꝪ extollit. vt
d eaz beatus Johãnes apoſtolus. nõ ſolum
rẽ dei. ſed etiã deũ eſſe ꝓnũciet dicẽs. De⁹
charitas eſt. ⁊ qui manet i charitate in deo manet ⁊
deus in eo. Nã vſq̃ adeo illã diuinã ẽe pſpicimus
vt illud apoſtoli manifeſtiſſime vigere ſentiamus i
nobis. qm̃ charitas dei diffuſa ẽ in cordibus nr̃is ꝑ
ſpm̃ſanctũ qui habitat i nobis. Qd tale eſt. ac ſi di
cat. Quoniã deus diffuſus eſt in cordibus noſtris
per ſpiritũſanctuz qui habitat in nobis. Qui etiam
cũ ignorem⁹ quid debeamus orare. interpellat pro
nobis gemitib⁹ inenarrabilib⁹. Qui autẽ ſcrutatur
corda ſcit quid deſideret ſpiritus quia deuz poſtu-
lat pro ſanctis.

¶ De gradibus charitatis. Ca. xiiij.

Llam igitur charitatez que dicitur aga-
i pe. poſſibile eſt omnib⁹ exhibere. de q̃ bea
tus apoſtolus Ergo duz tẽpus habem⁹
inquit operemur bonũ ad oẽs. marie autẽ ad dome
ſticos fidei. Que intãtũ omnib⁹ eſt generaliter ex-
hibẽda. vt eã etiã inimicis noſtris a dño iubeamur
ipendere. Naz diligite inquit inimicos vr̃os. Dia
theſis autẽ. i. affectio. paucis admodũ ⁊ his qui vel
parilitate moꝝ vel virtutũ ſocietate ꝯnexi ſũt exhi
betur. licet etiã ipſa diatheſis. multã in ſe differẽtiã
habere videatur Aliter eni parẽtes. aliter cõiuges.
aliter fratres. aliter filij diligũtur. ⁊ i ipſa quoq̃ ho
ruz affectuũ neceſſitudie magna diſtantia ẽ. nec vni
formis parẽtũ dilectio erga filios iuenitur. Qd ẽt
Jacob patriarche ꝓbatur exẽplo. qui cũ eſſet duo-
deciz filiorũz pater. omneſq̃ paterna charitate di-
ligeret. tamẽ propẽſiore Joſeph dilexit affectu. vt
de eo aperte ſcriptura cõmemoret. Inuidebãt aũt
ei fratres ſui. eo q̃ diligeret eum pater ſuus. ſcz nõ
quo vir iuſtus ⁊ pater nõ valde diligeret etiã cete-
raz ꝓlez. ſed q̃ huius quia typũ dñi preferebat affe
ctui dulcius quodãmodo atq̃ indulgentius inhe-
reret. Hoc etiã de iohãne euãgeliſta legimus eui-
dẽtiſſime deſignari. cũ de ipſo dicitur. Diſcipulus
ille quez diligebat ieſus. cuz vtiq̃ etiã reliquos vn
deciz ſimiliter electos. ita precipua dilectiõe cõple
xus ſit. vt hoc etiã euãgelica atteſtatiõe deſignet di
cens. Sicut dilexi vos ⁊ vos diligite inuicem. De
quib⁹ ⁊ alibi dicitur. Diligẽs ſuos qui erãt in mun
do vſq̃ i finẽ dilexit eos. Sed hic vni⁹ dilectio nõ
erga reliquos diſcipulos tepore charitatꝪ ſ3 largio-
rẽ erga hũc ſupabũdãtiaz amoris expſſit. quã ⁊ vgi
nitatꝪ puilegiũ ⁊ carnis icorruptio cõferebat. Que
idcirco velut ſublimior cũ quadã exceptiõe ſignat.
q2 nõ eã odij cõparatio. ſ3 affluẽtior grã exuberãtiſ
ſimi amoris extollit. Tale qd ẽt ex pſona ſpõſe legi
mus i cãtico cãticoꝝ dicẽtis. Ordiate i me charita-
tẽ. Hec ei ẽ vere charitas ordiata. q̃ odio habẽs ne
miez quoſdã meritorũ iure pl⁹ diligit. q̃q̃ cũ gene
ralit diligat cũctos. excipit tñ ſibi ex his quoſ dẽbeat
peculiari affectõe cõplecti. ⁊ rurſũ inter ipſos q i di
lectiõe ſũmi atq̃ pcipui ſũt. aliquos ſibi q ceteroꝝ
affectui ſuperextollantur excerpit.

¶ De his qui vel ſuã vel fratrũ cõmotionez diſſi-
mulatione corroborant. Ca. xv.

Cõtra nouim⁹. qd vtinã neſcirem⁹. nõnul
c los fratrũ tãte ẽe obſtinatõis atq̃ duriciei.
vt cũ vel ſuos aduerſus fratrez. vel fratris
aduerſũ ſe ſenſerit animos excitatos. ad diſſimulan
dã mẽtis ſue triſtitiã. q̃ ex idignatiõe alterutre com
motiõis exorta ẽ. ſecedẽtes ab eis quos hũili ſatiſfa
ctiõe atq̃ colloquio lenire debuerant. aliquos pſal-
morũ incipiũt decãtare verſiculos. Qui dũ conce-
ptã cordis amaritudinẽ delinire ſe putãt. iſultando
augẽt. qd ſtati extiguere potuerẽt ſi magis anxij atq̃
humiles eſſe voluiſſet. vt oportũa cõpũctio ⁊ ipſoꝝ
cordibus mederet. ⁊ fratrũ animos deliniret. Naz
illo vtiq̃ modo puſillanimitatꝪ imo ſuperbie ſue vi-
ciũ palpãt. ⁊ nutriũt poti⁹ q̃ extirpãt fomitẽ iurgio
rũ. dñice illi⁹ ꝓceptõis imemores. qua ait. Qui ira-
ſcitur fratri ſuo re⁹ erit iudicio. ⁊ ſi recordat⁹ fueris
q̃ frater tuus habet aliqd aduẽſũ te. relique ibi mu
nus tuũ ad altare. ⁊ vade pri⁹ recõciliari fratri tuo.
⁊ tunc veniẽs offeres munus tuuz.

¶ De eo q̃ ſi frater aduerſuz nos aliquid habeat
ſimultatis munera orationũ noſtrarũ a domino re
ſpuantur. Ca. xvi.

Ntãtũ igit nõ vult nos deus noſter alteri⁹
i deſpectui habere triſtitiã: vt ſi aliqd aduer
ſuz nos frater habuerit. nec munera noſtra
ſuſcipiat. i. nec oratiões ſibi a nobis permittat offer
ri: donec de animo eius triſtitiaz iuſte iniuſte ve con
ceptaz celeri ſatiſfactiõe tollamus. Neq̃ eniz ait ſi
habet veraz querelã aduerſũ te frater tuus relique
ibi mun⁹ tuuz ad altare ⁊ vade prius recõciliari frĩ
tuo: ſ3 ſi recordat⁹ fueris iqt q2 frater tu⁹ h3 aliqd
aduerſum te. i. etiaz ſi leue aliquid ac vile ſit quo fra
tris in te fuerit excitata commotio ⁊ hoc memori-

2009 Ministerio de Cultura

am tuã ſubita recordatiõe pulſauerit: ſcias te offerre pcũ tuarũ ſpiritalia munera nõ debere. niſi pus qualibet ex cã ortã triſtitiã d corde fratris benigna ſatiſfactiõe depuleris. Si igitur euãgelicus ſmo ẽt p preterita τ minia ſimultate ac de exiguis oborta cauſis ſatiſfacere nos iraſcẽtib⁹ iubet: qd de nobis miſeris fiet qui recẽtes τ maxias cãs noſtroꝗ errore cõmiſſas prinaci diſſimulatiõe cõtẽnim⁹: τ inflati tumore diabolico dũ humiliari erubeſcim⁹ auctores nos fraterne triſtitie denegam⁹. ac rebelli ſpiritu ſubijci precepti dñi dedignantes: nequaꝗ ea vel obſeruari debere vel ipleri poſſe cõtẽdimus. Eoꝗ ſit vt iudicãtes eũ ipoſſibilie val incõgrua precepiſſe: efficiamur ſm apl̃z nõ factores ſz iudices legis.

¶ De his q patiẽtiã ſecularib⁹ magis putãt ipẽdẽdaz eſſe ꝗ fratribus. Ca. xvij.

Illud quoꝗ qbus lachrymis ẽ deflendũ: qꝫ nõnulli fratrũ cũ fuerint cõtumelia cuiuſlibet ſmonis accenſi ſi alteri⁹ cuiuſpiã qui eos lenire deſiderat pcibus fatigẽtur: cũ audierit nequaꝗ debere aduerſus fratrẽ cõcipere tenere ve triſtitiã ſm illud qd ſcriptũ eſt: q iraſcit fratri ſuo reus erit iudicio: τ ſol nõ occidat ſup iracũdiã vrãz pclamãt illico. Si pagan⁹ aliqs: ſi ſecularis hoc feciſſet aut ita dixiſſet: recte debuit ſuſtieri. Quis aũt ferat fratrẽ tã grauis oſciũ culpe. aut tã iſolẽs d ore cõuiciũ proferẽtẽ. Quaſi vero patia infidelib⁹ tãtũ atꝗ ſacrilegis τ nõ omnib⁹ ſit generaliter adhibenda: aut iracũdia cõtra gẽtilẽ noxia cõtra fratrẽ vtil' eſtimãda: cũ vtiꝗ pturbate mẽtis obſtinata cõmotio. nõ diſſimile cõtra quẽuis fuerit excitata ſibi inſerat detrimentũ. Quãre aũt obſtinatiõis. imo vecordie eſt. vt nec ipſã verboꝝ pprietatẽ brute mentis ſtupore diſcernat: quia nõ dicit: oĩs q iraſcit alienigene re⁹ erit iudicio. qd fortaſſe poterat ſm illoꝝ ſenſũ cõtra cõſortes noſtre fidei τ ꝯuerſatiõis excipere: ſz ſignificãter expreſſit euãgelicus ſmo dicẽs. Omnis q iraſcitur fratri ſuo reus erit iudicio. Licet itaꝗ ſm regulã veritatis omnẽ hoiez fratrẽ debeam⁹ accipere: tamen hoc in loco magis fidelis ac noſtre cõuerſationis particeps ꝗ ethnicus fratris vocabulo deſignatur.

¶ De his qui patiẽtiã mentiẽtes ad iracũdiã fratres ſilentio accendunt. Ca. xviij.

Illud vero quale ẽ. qꝫ interdũ patiẽtes eẽ nos credim⁹. qꝛ reſpõdere cõtemnim⁹ laceſſiti. ſz ita cõmotos frates amara taciturnitate vel motu geſtuꝗ irriſorio ſubſãnam⁹. vt eos magis ad iracũdiaz vultu tacito puocem⁹. ꝗ tumida potuiſſẽt icitare ꝯuicia. i eo nos eſtimãtes minie apud deũ reos. qꝛ nihil ore ptulim⁹. qd nos notare hoiuz iudicio aut cõdẽnare potuiſſet. Quaſi vero apud deũ verba tãtũmodo τ nõ pcipue volũtas vocef in culpã: τ opus ſolũ peccati τ nõ etiaz votũ ac ppoſitũ habeaſ i crimie: aut hoc tm̃ quod vnuſqſꝗ fecerit p loquelã τ nõ qd etiã per taciturnitate facere ſtuduerit: in iudicio ſit querẽdũ. Non enĩz ſola cõmotiõis illate qualitas: ſed etiã ppoſitũ irritantis in noxa ẽ. Et idcirco nõ queadmodũ iurgiũ fuerit excitatũ: ſed cuius cõflagrauerit vicio verũ iudicis noſtri pquiret examẽ. Affectus enim peccati: nõ ordo cõſiderãdus eſt admiſſi. Quid ei differt vtrũ quis gladio ipſe peremerit fratrẽ: an aliqua ad mortẽ fraude cõpulerit: cũ ipſius eum dolo vel crimine cõſtet extictũ. Quaſi vero cecũ i pceps manu propria nõ ipegiſſe ſufficiat: cũ ſimiliter reus ſit qui pnũ τ iminẽtẽ iã fouee cũ potuerit reuocare cõtẽpſerit: aut ille ſolus i crimie ſit q manu ſua quẽpiã laqueauerit τ nõ ẽt is qui vel parauerit vel igeſſerit laqueũ: vel certe cũ potuerit auferre noluerit. Ita igitur tacere nihil pdeſt: ſi idcirco nobis idicamus ſilẽtiũ. vt qd agendũ ꝯuicio fuerat hoc taciturnitate faciamus: aſſimulãtes quoſdã geſtus quib⁹ τ ille quẽ curare nos oportuit vehementiori inardeſcat iracũdia. τ nos ſup hec oĩa dãno illius ac pditione laudemur: quaſi vero nõ etiã ex hoc ipſe quis criminoſior ſit qꝫ gloriã ſibi de fratris voluerit pditione cõquirere. Utriꝗ eni tale ſilentiũz erit equaliter noxiũ: quia ſicut exaggerat i alterius corde triſtitiã ita in ſuo nõ permittit extingui. Cõtra quos illa pphete ſatis pprie eſt directa maledictio. Ue qui potat amicũ ſuũ mittẽs fel ſuuz. τ inebrians vt aſpiciat nuditatẽ eius: repletus eſt ignominia pro gloria. Illud quoꝗ qd p aliuz de talibus dicitur. Quia omnis frater ſupplantãs ſupplãtabit: τ oĩs amicus fraudulẽter incedet. τ vir fratrẽ ſuũ irridebit. τ veritatẽ nõ loquẽtur. Extẽderunt eni liguaz ſuã quaſi arcũ mendacij τ nõ veritatis. Sepe autẽ ficta patientia etiã acri⁹ ad iracũdiã ꝗ ſermo ſuccedit: τ atrociſſimas verborũ trãſcẽdit iniurias maligna taciturnitas: leuiuſꝗ tolerãtur iimicorũ vulnera ꝗ irridẽtiũ ſubdola blãdimenta. De qbus pprie dicitur per pphetã. molliti ſũt ſermones eius ſuper oleũ: τ ipſi ſunt iacula. Et alibi. Uerba callidorũ mollia. hec autez feriũt in penetralia ventris. Quib⁹ etiã illud poteſt elegãter aptari. In ore pacẽ cũ amico ſuo loquitur τ occulte ponit ei inſidias quib⁹ tamẽ magis decipitur ipſe qui decipit. Naz q preparat ante faciem amici ſui rete circũdat illõ pedibus ſuis: qui fodit foueã primo ſuo incidet i eaz ipſe. Deniꝗ cũ magna ad cõprehẽdendũ dñz cum gladijs τ fuſtib⁹ multitudo veniſſet: nemo in auctorẽ vite noſtre illo cruẽtior extitit pãricida ꝗ qui cũctos ficto ſalutatiõis honore pueniens oſculũ ſubdole charitatis ingeſſit. Cui dñs iuda inqt oſculo filiũ hominis tradis. i. amaritudo pſecutionis atꝗ odij tui. hoc tegmẽ aſſũpſit: quo dulcedo veri amoris exprimitur. Apertius quoꝗ ac vehemẽtius per pphetã vis hui⁹ doloris exaggeraſ. Qm̃ ſi inimic⁹ igr me⁹ maledixiſſet mihi ſuſtinuiſſez vtiꝗ: τ ſi is q oderat me ſup me magna loquut⁹ fuiſſet abſcõdiſſe me forſitã ab eo. Tu vo homo vnanimis dux me⁹ τ notus me⁹ q ſimul mecũ dulces capiebas cibos: i domo dei ambulauim⁹ cũ conſenſu.

2009 Ministerio de Cultura

¶ De his q ex indignatiõe ieiunãt. Capi.xix.
Lud quoqꝫ ꝓphanũ triſticie gen⁹ eſt qd
a dignũ cõmemoratiõe nõ fuerat niſi id a nõ
nullis fratrib⁹ ſcirem⁹ admitti:q cũ triſti-
ficati fuerint vel irati.ab ipo etiã pertinaciter abſtinẽt
cibo:ita vt qd etiã dicere abſqꝫ pudore nõ poſſum⁹
illi q dũ placidi ſunt refectionẽ cibi vſqꝫ ad horaꝫ ſe
xtã vel vt multũ nonã negãt ſe poſſe differre: cũ fue
rint triſticia vel furore ſuppleti ieiunia etiã biduana
nõ ſentiãt:tantãqꝫ inedie defectionẽ iracundie ſatie
tate ſuſtentẽt. In quo plane ſacrilegij crimẽ euiden
ter incurrũt:ieiunia.ſ.que ſoli deo ꝑ humiliatiõe cor
dis ⁊ purgatiõe vicioꝶ ſunt ſpecialiter offerenda ꝑ
diabolico tumore tolerãtes. Qd tale eſt ac ſi oratiõ
nes atqꝫ ſacrificia nõ deo ſꝫ demonijs deferãt illãqꝫ
moſaycã increpationẽ mereant̃ audire. Sacrificaue
runt demonijs ⁊ nõ deo:dijs quos ignorabãt.
¶ De quorũdã ſimulata patiẽtia q verberandaꝫ
maxillã alteram ingerunt. Capit.xx.
On ignoramus etiã aliud dementie gen⁹
n qd ſub colore ficate patiẽtie in nonnullis
fratrib⁹ inuenit̃:qb⁹ parũ eſt iurgia cõmo
uiſſe niſi etiã inſtigatorijs verbis vt feriant̃ irritent
cũ vtiqꝫ vel leui fuerint ĩpulſione cõtacti aliã quoqꝫ
partẽ corporis ingerũt verberãdã:quaſi ꝑ hoc pfe-
ctionẽ mãdati illi⁹ ĩpleturi quo dicit̃:ſi qs te ꝑcuſſe-
rit in dexterã maxillã tuã prebe illi ⁊ alterã:ſcriptu-
re vim ac ꝓpoſitũ penit⁹ ignorãtes. Euãgelicã nã
qꝫ patientiã ꝑ iracũdie viciũ exercere ſe putãt. Ob
qd radicit⁹ excidendũ:nõ ſolũ viciſſitudo talionis
⁊ cõcertandi irritatio ꝓhibet̃:ſed etiã furorẽ verbe
rant̃ geminate iubemur iniurie tolerãtia mitigare.
¶ Interrogatio quẽadmodũ xp̃i mandat̃ obtẽpe
rãtes euangelica pfectiõe fraudentur. Ca.xxi.
Ermanus. Quomõ reprehẽdend⁹ eſt is
g qui precepto ſatiſfaciens euangelico non
ſolum non intulit talionez.ſed etiam para
tus eſt vt ſibi geminetur iniuria.
¶ Reſponſio qꝫ chriſtus nõ ſoluꝫ facti ſed etiã vo
luntatis inſpector ſit. Ca.xxij.
Oſeph⁹. Sicut paulo ante dictũ eſt non
i ſolũ res ipſa que gerit̃:ſꝫ etiã qualitas mẽ
tis ⁊ ꝓpoſitũ facientis eſt intuẽdũ. Et id
circo ſi id qd ab vnoquoqꝫ ꝑficit̃ quo aĩo fiat vł quo
procedat affectu intimo ꝑpẽdat̃ cordis examine:vi
debit̃ patiẽtie lenitatiſqꝫ virtutẽ nequaqꝫ poſſe con
trario ſpiritu.i.ĩpatiẽtie ac furoris ĩpleri. Siquidẽ
dñs noſter atqꝫ ſaluator ad ꝓfundã nos inſtruens
patiẽtie lenitatiſqꝫ virtutẽ.i.nõ vt labijs eaꝫ tm̃mõ
ꝓferam⁹:ſꝫ vt intimis aĩe nr̃e abdit̃ recõdam⁹ iſtã
nobis pfectiõis euãgelice formulaꝫ dedit dicẽs. Si
qs te ꝑcuſſerit in dextera maxilla tua:ꝓbe illi ⁊ alte
rã:ſubaudit̃ ſine dubio dexterã. Que alia dextera
niſi interioris hoĩs vt ita dixeri facies non põt acci
pi:per hoc omnẽ penit⁹ iracũdie fomitẽ de ꝓfun-
dis cupiẽs aĩe penetralib⁹ extirpare.i.vt ſi exterior
dextera tua ĩpetũ ferient̃ excepit: iterior quoqꝫ hõ
per humilitat̃ aſſenſuꝫ dexterã ſuã ꝓbeat verberan
dã:cõpatiẽs exterioris hominis paſſioni ⁊ quodã-
modo ſuccũbẽs atqꝫ ſubijciẽs ſuũ corpus feriẽtis in
iurie:ne exterioris hoĩs cede vel tacit⁹ itra ſe moue
atur interior. Videtis ergo longe eos ab euangeli
ca pfectiõe diſtare:que patiẽtiã docet nõ verbis ſed
interiore cordis trãqllitate ſeruãdã eãqꝫ a nobis cũ
qd aduerſi euenerit ita ꝓcipit cuſtodiri vt nõ ſoluꝫ
noſmetipſos alienos ab iracũdie ꝑturbatiõe ſerue
mus ſꝫ etiã illos q ſuo cõmoti ſũt vicio ſuccũbẽtes
ĩiurijs eoꝶ ad placiditatẽ expleta cedis ſacietate co
gam⁹:furorẽ eorũ noſtra lenitate vincentes. Et ita
etiã illud apoſtolicũ implebim⁹. Noli vinci a malo
ſed vince in bono malũ. Qd ab illis ĩpleri nõ poſſe
certiſſimũ eſt:qui illo ſpiritu ac tumore verba leni-
tatis atqꝫ humilitat̃ emittũt vt nõ ſoluꝫ nõ mitigẽt
cõceptũ furoris incendiũ:ſed magis illud tã i ſuo
qꝫ in fratris cõmoti ſenſu faciant cõflagrare:qui ta-
men etiã ſi poſſent aliquo modo ipſi mites ac placi-
di ꝑmanere nõ ſic quidẽ aliquos iuſtitie fructus ca-
perent cũ dãno proximi patientie ſibi gloriã vendi
cantes:⁊ per hoc ab illa apoſtolica charitate omni-
modis alieni.que nõ querit que ſua ſunt:ſed ea que
alioꝶ. Non.n.ita diuitias cõcupiſcit.vt lucruꝫ ſibi
de proximi faciat detrimẽto:nec acqrere qcqꝫ cũ al-
terius deſiderat nuditate.
¶ Quod ille ſit fortis ⁊ ſanus qui ſuccũbit alteri
us voluntati. Capitu.xxiij.
Ciendũ ſane gñalr illũ ꝑtes agere fortio
s res q volũtati frĩs ſuã ſubijcit volũtateꝫ:
qꝫ eũ q in defendẽdis ſuis diffinitiõib⁹ ac
tenendis pertinacior inuenit̃. Ille eniꝫ ſuſtentans
ac tolerãs proximũ ſani ac validi:hic autẽ infirmi ⁊
quodãmodo egrotãtis obtinet locuꝫ:quẽ ita palpa
ri neceſſe eſt ac foueri vt interdũ etiã a rebus neceſ
ſarijs pro eius quiete ac pace ſalubre ſit aliqd rela-
xari. In quo quidẽ nõ ſe credat qs aliqd de ſua per
fectione minuiſſe.tãetſi quiddã de propoſita diſtri-
ctione condeſcendẽdo ſũmiſerit:ſed ecõtrario mul
to amplius ſe pro longanimitat̃ ⁊ patiẽtie bono no
uerit acquiſiſſe. Apoſtolicũ nanqꝫ preceptũ ẽ. Vos
qui fortes eſtis ĩbecillitates infirmorũ ſuſtiere:⁊ al
terutrũ onera veſtra portate:⁊ ſic adimplebit̃ legẽ
chriſti. Nunqꝫ eniꝫ infirm⁹ ſuſtentat infirmũ nec to
lerare poterit aut curare languentẽ is qui ſimiliter
egrotat:ſed ille medelaꝫ tribuit ĩbecillo qui ĩbecilli
tati ipſe non ſubiacet. Merito eniꝫ ei dicitur. Me
dice cura teipſum.
¶ Quod infirmi iniurioſi ſint ⁊ iniurias ferre nõ
poſſint. Capit.xxiiij.
Otanduꝫ etiã illud eſt infirmorũ naturã
n eſſe ſemper eiuſmodi vt prõpti quideꝫ ac
faciles ſint ad contumelias ingerendas ⁊
iurgia conſerenda:ipſi vero ne minima quidẽ iniu-
rie velint ſuſpitione contingi:cunctꝫ inſerẽtes ꝓter-
ua cõuicia incõſiderata ſuperequitẽt libertate ne ꝑ-
ua quidẽ atqꝫ leuiſſima ſuſtinere ꝯtenti ſũt. Ideoqꝫ
N

2009 Ministerio de Cultura

ſecunduꝫ predictam ſenioꝝ ſententiā charitas ſta-
bilis atqꝫ indirupta nō poterit ꝑdurare niſi iter vi-
ros eiuſdeꝫ virtutꝫ atqꝫ propoſiti. Scindi eteniꝫ ne
ceſſe eſt eaꝫ quocūqꝫ tēpore quātalibet fuerit cautio
ne ab altero cuſtodita. ¶ Interrogatio quo
mō fortis ſit q nō ſemꝑ ſuſtētat infirmum. Ca. xxv.

g Erman⁹. In quo ergo laudabilis ꝑfecti
viri poteſt eſſe patientia: ſi tolerare nō pre
ualet ſemper infirmum.

¶ Rñſio ꝙ infirm⁹ ſe nō ſinat ſuſtētari. Ca. xxvi.

i Oſeph. Nec ego dixi ꝙ illius qui fortꝫ eſt
ac robuſtus virtus tolerātiaqꝫ vincenda
ſit: ſed ꝙ infirmi peſſima valitudo illi⁹ qui
ſan⁹ eſt ſuſtentatiōe nutrita atqꝫ in deteri⁹ quotidie
prolabēs. generatura ſit cauſas ob quas vel ipſe vl-
tra nō debeat ſuſtineri: vel certe patientiā proximi
notā ac deformationē impatiētie ſue eē cōijciēs: ab-
ire quādoqꝫ mauult ꝙ̄ ſemper magnanimitate alte
rius ſuſtineri. Hec ergo ab his q ſodalitatꝫ affectuꝫ
cupiunt inuiolabileꝫ cuſtodire pre omnib⁹ obſuā-
da cenſem⁹: vt primū qbuſlibet iniurijs laceſſit⁹ nō
ſoluꝫ labia ſed etiā ꝓfunda pectoris ſui monachus
trāquilla cuſtodiat: que tamē ſi ſenſerit vel tenuiter
fuiſſe turbata omni ſemetipſm taciturnitate contine
at: ⁊ illud qđ pſalmiſta cōmemorat diligēter obſer-
uet: turbat⁹ ſuꝫ ⁊ nō ſuꝫ locut⁹: ⁊ dixi cuſtodiā vias
meas. vt nō delinquā in lingua mea: poſui ori meo
cuſtodiā duꝫ conſiſteret peccator aduerſum me: ob
mutui ⁊ humiliat⁹ ſuꝫ ⁊ ſilui a bonis: nec preſenteꝫ
conſiderans ſtatuꝫ ea proferat que ad horā turbu-
lentus ſuggerit furor dictatqꝫ anim⁹ aſperat⁹: ſꝫ vel
recolat gratiā preterite charitatꝫ vel reformāde pa
cis reintegrationē mēte proſpiciat: eamqꝫ velut cō-
tinuo reuerſurā etiā in ipſo cōmotionis tēpore cō-
templet. Dumqꝫ ſe ad dulcedinē reſeruat concordie
mox future amaritudinē preſentiū nō ſentiet iurgi-
orum: ⁊ ea potiſſimū reſpondebit e qb⁹ vel a ſemet
ipſo reus fieri vel ab alio reprehēdi reſtituta chari-
tate nō poſſit. ſicqꝫ adimplebit ꝓpheticū illud eloq
um. In ira minime memor eris.

¶ Quēadmodū ſit iracūdia cōprimēda. Ca. xxvii.

c Ohibere ergo nos oportet omnis iracun
die motus: ⁊ gubernatrice diſcretiōe mode
rari ne in illud qđ a ſalomone dānat preci-
piti furore rapiemur. Totā irā ſuā ꝓfert ipi⁹: ſapi-
ens aūt diſpenſat ꝑ partes. i. ſtult⁹ qdē ad vltioneꝫ
ſui ire perturbatiōe ſuccēdit: ſapiēs aūt paulatiꝫ eam
maturitate cōſilij ac moderatiōis extenuat ⁊ expel
lit. Tale eſt ⁊ illud qđ ab apoſtolo dicit. Non voſ-
metipſos vindicātes chariſſimi: ſꝫ date locuꝫ ire id-
eſt. Nequaꝙ̄ ad vindictā iracūdia cogēte tēdatis:
ſꝫ date locuꝫ ire: hoc eſt. Non ſint corda veſtra ſic i-
patiētie ac puſillanimitatꝫ anguſtijs coartata vt vio
lentā cōmotionis ꝓcellam cū irruerit ſuſtinere nō
poſſint: ſꝫ dilatamini in cordib⁹ veſtris ſuſcipiētes
aduerſos iracundie fluctus in illis extētis ſinibus
charitatꝫ: que omnia ſuffert: oīa ſuſtinet: ⁊ ita mens

veſtra amplitudine longanimitatꝫ ac patientie dila
tata habeat in ſe cōſilioꝝ ſalutares receſſus: in qui-
bus recept⁹ quodāmodo atqꝫ diffuſus teterrimus
iracundie fumus ꝓtinus euaneſcat. Vel certe ita i
telligēduꝫ eſt. Damus locū ire quotiēs cōmotioni
alterius humili atqꝫ trāquilla mēte ſuccūbimus: ⁊
quodāmodo dignos nos qualibet iniuria ꝓfitētes
impatiētie ſeuienti obſequimur. Ceterū hi qui ita
ſenſuꝫ apoſtolice ꝑfectionis inclināt: vt locuꝫ ire il-
los dare exiſtimēt qui ab iraſcente diſcedunt: vidē-
tur mihi diſſenſionū fomiteꝫ nō abſcidere ſed nutri
re. Niſi eniꝫ iracūdia ꝓximi humili ſtatiꝫ ſatiſfacti
one vincat: ꝓuocat eaꝫ fugiēs poti⁹ ꝙ̄ declinat. Il-
lud quoqꝫ huic ſimile ē qđ ſalomō ait. Noli feſtina-
re in ſpiritu tuo iraſci: quia ira in ſinu inſipiētiū req
eſcit: ⁊ noli ꝓcurrere in rixā cito: ne peniteat te i no
uiſſimo. Neqꝫ. n. ita feſtinationē rixe vel iracundie
culpat: vt earūdē approbet tarditatē. Similr ⁊ illđ
ſuſcipiēdū ē. Stult⁹ eadē ipa hora ꝓnūciat irā ſuā
occultat āt ignominiā ſuā aſtut⁹. Nō. n. ignōinioſā
iracūdie paſſionē ita a ſapiētib⁹ occultari debere de
cernit vt iracūdie velocitatē culpās nō ꝓhibeat tar
ditatē: quā vtiqꝫ ſi ꝑ neceſſitatē humane infirmitatꝫ
irruerit. ideo cenſuit occultādā: vt dū ad pñs ſapiē
ter obtegit ſapiēti⁹ āmoueat ⁊ ꝑpetuū deleat. Nec
n. natura ē ire vt dilata lāgueſcat ⁊ ꝑeat: prolata ve
ro magis cōflagret: Nobilitate viget vireſqꝫ ꝓla
ta miſtrat ſenſib⁹ anguſtis: ire interit⁹ ⁊ iexpiabile
crimē corda ē calefaciēs pigra ⁊ in charitate frigen-
tia. Dilatāda ergo atqꝫ āpliāda ſūt pectora: ne āgu
ſtijs puſillanimitatꝫ artata: iracūdie turbulētꝫ eſtib⁹
oppleant: ⁊ recipe ſm ꝓphetā illđ nimis latū māda
tū dei āguſto corde neqam⁹: nec dicere cū ꝓpheta.
viā mādatoꝝ tuoꝝ cucurri cū dilatares cor meuꝫ.
Nā qr lōganimitas ſapiētia ſit. euidentiſſimis ſcri-
pture teſtimonijs edocemur. Longanim⁹. n. vir ml
ml⁹ in prudētia: puſillanimis āt valde inſipiens eſt.
Et idcirco de illo q ſapiētie donum laudabiliter a
dño poſtulauit. ſcriptura cōmemorat. Et ꝺdit dñs
Salomōi ſapiētiā prudētiāqꝫ mltā nimꝫ. ⁊ latitudi
nē cordis qſi arenā maris inumerabilē. ¶ Amici
tias ꝯiuratiōe innitas firmas eē n̄ poſſe. Ca. xxviij.

i Llud quoqꝫ multꝫ ē expimētꝫ ſepiſſime cō
probatū. nullo mō eos q amicitiaꝝ fedus
cōiuratiōis inire pricipio. idiruptā potu-
iſſe ſeruare cōcordiā. ſiue ꝙ eā nō ꝓ deſiderio perfe
ctiōis nec ꝓ apoſtolice charitatꝫ ꝑpio. ſꝫ pro amore
terreno ⁊ ꝑ neceſſitatē ac vinculū pacti retinere co-
nati ſūt. ſiue qđ ille calidiſſim⁹ inimic⁹ vt eos ꝑuari
catores ſui faciat ſacramēti. celeri⁹ ad irrumpenda
amicitiaꝝ vincula ꝑcipitat. Certiſſima ergo ē pru-
dētiſſimoꝝ viroꝝ illa ſnīa. verā cōcordiā ⁊ idiuidu
am ſocietatē. niſi int̄ emēdatos mores eiuſdēqꝫ vtutꝫ
ac ꝓpoſiti viros ſtare n̄ poſſe. Hec d amicitia beat⁹
ioſeph ſpūali narratiōe diſſeruit. noſqꝫ ad cuſtodien
dā ſodalitatꝫ ꝑpetuā charitatem ardētius incitauit.
¶ Explicit collatiō pria abbatꝫ Joſeph d amicitia.

2009 Ministerio de Cultura

¶ Incipit collatio ſecūda abbatꝭ Joſeph de dͣfini endo. q̄ in libꝛi oꝛdine ē dͨimaſeptima. Capitu.i.

p

Recedēte igiť collatiōe finita pᷓterqꝫ nocturno itercedēte ſilētio cū fuiſſemꝰ a ſcō abbate ioſeph ad ſepoſitā cellulā i ſecreto cauſa quietꝭ adducti. ⁊ ſermonibus eiꝰ igne quodā in nr̄is coꝛdibus excitato totā noctē habuiſſemꝰ inſōnē. egreſſi cellulā ⁊ cētū fere ab ea paſſibꝰ ſecedētes in loco remotioꝛe cōſedimꝰ. Cum itaqꝫ ſecreti colloqj nobis familiariter etiā nocturnis tenebꝛis opoꝛtunitas p̄bereť. illico vt reſedimus abbas germanus grauiter ingemiſcens.

¶ De abbatꝭ germani anxietate ſup ſpōſionis nr̄e recoꝛdatiōe. Capitu.ij.

q

Uid agimꝰ iqͭ. Ingēti nāqꝫ diſcrimie nos videmꝰ ⁊ pquā miſerabili cōditiōe conſtrictos. quos ⁊ ratio ip̄a cōuerſatioqꝫ ſanctorū qd ſalubꝛiꝰ ſit ad pfectū vite ſpiritalis efficaciter docet ⁊ eligere id qͦ expedit data ſenioꝛibꝰ ſponſio nō admittit. Etenī potuimꝰ exēplis taliū ac tātoꝝ viroꝝ ad pfectioꝛē vitā ppoſitūqꝫ foꝛmari. niſi nos inſtāter ad cenobiū recurrere pmiſſi pactio coartaret. Quo ſi reuerſi fuerimꝰ. copia nobis vlteriꝰ huc remeādi nulla tribueť. Sin vero hic reſidētes deſideriū noſtrū maluerimꝰ explere. qd agimꝰ de ſpōſionis fide. quā ſenioꝛibꝰ nr̄is velociſſimū reditū pollicētes. dediſſe nos nouimꝰ. vt vel curſim liceret nobis huiꝰ pūincie ſanctos ac mōaſteria circuire. Cū qꝫ ſic eſtuantes qd ſup ſtatu ſalutꝭ nr̄e deſiniendum eſſet nequaqꝫ inuenire poſſemꝰ. ſolo gemitu teſtabamur duriſſime cōditiōis neceſſitatē accuſātes tenerituďinē frontꝭ noſtre. ⁊ ingenitā nobis verecūdiā detеſtātes. cuiꝰ onere p̄grauati etiā cōtra vtilitatē noſtrā ac ppoſitū noſtrū retinētiū p̄cibꝰ alias non potuiſſemꝰ obſiſtere. niſi maturiſſimo reditu repꝛomiſſo huc veniſſemꝰ. illiꝰ. ſ. nos pudoꝛis vicio laboraſſe dͣflētes. dͤ quo dꝛ. Eſt pudoꝛ afferēs peccatū.

¶ Quid mihi de hoc viſum ſit. Capi.iij.

t

Um ego cōpēdiū inqꝫ angoꝛibꝰ afferat noſtris cōſiliū imo auctoꝛitas ſenis ad quē opoꝛtet vt nr̄as ſolicitudines dͣferamus. ⁊ qcqd fuerit eiꝰ ſnīa dͣfinitū velut diuinū ⁊ celeſte reſpōſū cūctꝭ eſtibꝰ nr̄is terminū ponat. Qd̄ qdē nobis p os ſancti huiꝰ a dn̄o tribuēdū. ⁊ ob illiꝰ meritū ⁊ ob noſtrā fidē minime dubitemꝰ. Ip̄iꝰ. n. munere ſalubꝛe cōſiliū ⁊ creduli ab indignis ⁊ icreduli a ſācris freq̄nter acceperunt. dn̄o id vel pp meritū reſpōdētiū vel pp fidē cōſulētiū largiēte. His itaqꝫ ſmonibꝰ a ſācto abbate germano ea alacritate ſuſceptis ac ſi eos nō a memetip̄o ſꝫ inſtinctu dn̄i ptuliſſe ad uētū ſenis atqꝫ inſtāte iam hoꝛā nocturne ſynaxeos paululū p̄ſtolari. poſtqꝫ eū ſolita ſalutatiōe ſuſcepimus ⁊ legitimꝰ oꝛonū atqꝫ pſalmoꝝ iplet ē numerus iiſdē rurſus qbus ad getē compoſiti fueramus pſiathijs ex moꝛe conſedimus.

¶ Interrogatio abbatis Joſeph noſtraqꝫ reſponſio vnde anxietas emerſiſſet. Capitu.iiij.

t

Um venerabilis Joſeph dͤiectioꝛes nos animo contēplať atqꝫ hoc nobis non ſine cauſa conijciens accidiſſe. illo nos patriarche ioſeph ſermone cōpellat. Cur itaqꝫ vultus veſtri triſtes ſunt hodie. Cui nos nō ſicut vinculati illi pharaōis miſtri ſōniū vidimꝰ ⁊ q interp̄reť non eſt. ſꝫ inſomnē inquā duximꝰ noctē ⁊ q eſtuū nr̄oꝝ moles ſubleuet nō eſt. niſi eas dn̄s tua diſcretione ſūmouerit. Cui ēt nō tm̄ in frontiſpitio ⁊ i exterioꝛe hoīe. ſꝫ in interioꝛe talē eē colluctationis pcellā reuelauit. Cōpellimur enī ex duobꝰ ⁊ qd eligamꝰ ambigimꝰ. Tū ille q patriarche virtutē ⁊ merito referret ⁊ nomine. nōne p dominū inqͭ eſt humanarū cogitationū curatio. Pꝛoferanť i mediū. Potēs eſt enim diuina clementia ſecundum ſidem veſtram noſtro eis medelam pꝛebere conſilio.

¶ Expoſitio abbatꝭ germani cur vel i egypto reſidere mallemꝰ vel retraheremur ad ſyriā. Cap.v.

a

B hec germanꝰ Credebamꝰ iqͭ nos vr̄e beatitudinis viſiōe nō ſolū leticia ſpiritali: ſed etiā pfectu abunde repletos ad noſtrū cenobiū recurſuros: ⁊ ea q̄ fuiſſemꝰ veſtro magiſterio cōſecuti a nobis poſt reditū vel tenui emulatōe ſectāda. Hoc. n. ⁊ ſenioꝝ noſtroꝝ dilectio ſibi ſpondere nos cōpulit: dū ſublimitatē vite veſtre atqꝫ doctrine poſſe nos aliquatenꝰ imitari in illo cenobio crederemꝰ. Unde cū ex hoc nobis omnē eſtimaremꝰ leticiā cōferēdā: intolerabili ecōtrario doloꝛe cōficimur cōſiderātes illo nos oꝛdine id qͦ ſalutare nobis eē cognoſcimꝰ obtinere nō poſſe. Ex vtroqꝫ ergo nūc latere coartamur. Si. n. pmiſſioni quā ſenioꝝ charitate nos cōpellēte coꝛā cunctꝭ fratribꝰ in ſpeleo in quo dn̄s noſter ex aula vteri virginalis effulſit ipſo teſte depꝛōpſimꝰ: ſatiſfacere voluerimꝰ ſummū ſpiritalis vite incurrimꝰ detrimentū. Sin autem ſponſiōis immemoꝛes ⁊ in his regionibꝰ reſidentes: vtilitati perfectionis noſtre illam voluerimus poſtponere pactionē: abrupta mendacij non implete pꝛomiſſionis pericula foꝛmidamꝰ. Sed ne hoc quidē eſtus noſtros poſſumus releuare conſilio: vt poſtqꝫ velociſſimo reditu ſpōſionis fuerit impleta conditio. hec denuo loca celeri repetamus recurſu. Nā qꝫuis ad pfectū ſpiritaliū reꝝ virtutēqꝫ tēdētibꝰ piculoſa ac noxia ſit etiā pua dilatio: tamē pollicitationē fidei nr̄e quāuis moroſo ſolueremus reditu: niſi nos nō ſolū charitate verū etiā auctoꝛitate ſenioꝝ noſtroꝝ ſciremꝰ inexſolubiliter colligādos: ita vt remeādi ad hec loca nobis poteſtas deinceps nullo mō tribuatur.

¶ Interrogatio abbatꝭ Joſeph an in egypto maioꝛ pfectꝰ nobis qꝫ in ſyria cōferretur Cap.vi.

a

B hec beatꝰ ioſeph interpoſito aliquātiſp ſilētio: certi iqͭ eſtis maioꝛē ſpiritaliū reꝝ profectū i regiōe hac vobis poſſe cōferri.

2009 Ministerio de Cultura

¶ Reſpōſio de differentia inſtitutionum vtriuſq̄ prouincie. Cap. vij.

Ermanus. Quāuis etiā illorū doctrine
g ſummas grates repēdere debeamꝰ q̄ nos
docuerunt a paruulis magna conari ꝛ da
to boni ſui guſtu egregiā pfectiōis ſitim nr̄is viſceri
bus indiderūt: ſi qd tamē iudicio noſtro credit̄ nul
lam ducimꝰ cōparationē inter hec atq̄ illa q̄ illic p̄
cepimꝰ inſtituta: vt ſileamꝰ cōuerſatōis veſtre inimi
tabilē puritatē: quā vobis nō ſolū ment̄ ac ꝓpo
ſiti diſtrictōe. ſed etiā locorum credimus beneficio
patrocināte cōferri. Unde nō dubitamꝰ ad imitan
dam pfectiōis veſtre magnificētiā hanc que curſim
tradit̄ doctrinā nō poſſe ſufficere: niſi nobis etiā cō
moratiōis ipſius affuerint adiumēta longiq̄ tēpo
ris eruditio quotidiana inſtitutiōe torporē noſtri
cordis vtcunq̄ diſcuſſerit.

¶ Qđ pfecti viri nihil abſolute đbeāt đfinire: vel
vtrū ſine pctō poſſint đfinita reſcindere. Ca. viij.

Ioſeph. Sanum qdē eſt atq̄ pfectum no
i ſtreq̄ ꝓfeſſioni omnino cōueniēs: vt ea q̄
ſub aliqua ſponſiōe decernimꝰ efficaciter
impleamꝰ. Ob quā rē nihil oportet abrupte mōa
chum definire: ne aut id qđ incaute ꝓmiſit implere
cogat̄: aut cōſideratōe honeſtioris intuitꝰ reuocatꝰ
ſponſiōis ſue preuaricator exiſtat. Sed q2 nūc pro
poſitū nobis eſt nō tā de ſanitat̄ ſtatu q̄ de īfirmi
tat̄ curatōe tractare: nō qđ priore loco a vobis fue
rit actitādum. ſ3 quēadmodū de ſcopulo huiꝰ pni
cioſi naufragij poſſit̄ euadere: ſalubri eſt cōſilio re
grēdum. Quādo igit̄ nullum nos coartat vinculū
nec vlla cōditio cōſtringit. đ cōparatiōe ſecundarū
rerū optiōe ꝓpoſita: id qđ maioris eſt cōmodi pre
legat̄: quādo vero aliqua diſpēdiorū obſiſtit aduerſi
tas: in cōparatiōe dānorū illud eſt appetēdū quod
leuioribꝰ ſubiacet detriment̄: vt quodā dictum ē lo
co. De maximis malis minima deligas. Proinde
q̄tū veſtra patefacit aſſertio cū ad id vos loci ſpō
ſio incōſulta pduxerit vt ex vtroq̄ vobis grauis in
cōmodi ſubeunda iactura ſit. in eā partē inclinan
dū eſt electiōis arbitriū que vel tolerabiliora di
ſpēdia inferat vel ſatiſfactiōis remedio facilius ex
pietur. Si ergo maiora ſpiritui veſtro lucra ex hac
cōmoratiōe credit̄ cōferēda q̄ illa ſunt que vobis
de cōuerſatiōe illius cenobij naſcebantur. neq̄ ſine
iactura ingentiū cōmodorū poteſt cōditio veſtre
ſponſiōis impleri. ſatius eſt hoc vos mēdacij vel nō
implete ꝓmiſſiōis ſubire diſpendiū. qđ ſemel pre
teritū nec ipſum vltra iā repeti nec alia per ſemet
poterit generare peccata. q̄ in illud īcidere p quod
tepidioris vite vt dicit̄ ſtatus quotidiano vos atq̄
interminabili afficiat detrimēto. Ueniabiliter enī
immo vero etiā laudabiliter đfinitio incauta muta
bitur. ſi ad ſalubriorē tranſeat partē. nec conſtantie
preuaricatio eē credenda eſt quotiens ſpōſio vicio
ſa corrigitur ſed temeritat̄ emēdatio. Que omnia
ſcripturarū quoq̄ poſſunt teſtimonijs apertiſſime
comprobari. q̄ multis pernicioſū fuerit. definitio
nibus ꝓprijs inheſiſſe. ꝛ ab eis ecōtrario deſtitiſſe
cōmodum fuerit ac ſalubre.

¶ Quod plerūq̄ vtilius ſit ſtatuta irrumpere q̄
implere. De Cap. ix.

Uod liquidiſſime ſancti apoſtoli petri et
q iude traditoris exēpla teſtātur. Ille enī
q2 diſceſſit ab inconſulte definitiōis ſentē
tia qua dixerat nō mihi lauabis pedes in eternum
immortale chriſti omniūq̄ ſanctorū conſortiū ꝓ
meretur. abſcidēdus ꝓculdubio ab huius beatitu
dinis gratia ſi in ſermonis ſui obſtinatiōe manſiſſ3
hic vero pertinaciam ſue retinēs ſponſionis perpe
tua morte damnat̄: qua fuiſſet ꝓculdubio liberatus
ſi definitiōis ſue maluiſſet deſtitutor potius q̄ per
tinax inueniri. Quod in illis quoq̄ duobꝰ filijs qui
in euangelio ad operationē vinee deſtinātur euidē
tiſſime perdocemur. quorū vnus patris reſtitit im
perio. alius prona reſponſione conſenſit. Sed nec
illi profuit humilis obſequendaq̄ reſponſio: q2 pre
ceptū patris opere detractauit implere: nec illi ob
fuit refragatio iuſſionis. eo q̄ ſtatuti ſermōis obſti
natione mutata ſcopon patris operis executiōe cō
pleuit. ꝛ id quod reprehēſibiliter ſtatuerat: definiti
one correcta laudabiliter emendauit. Nec nō ꝛ he
rodis cruentiſſimi regis exemplū. qui fidē incon
ſulte retinens ſacramenti. cruentiſſimus p̄curſoris
domini extitit interemptor: vanoq̄ timore periurij
damnationi ſemetipſū atq̄ ſupplicijs ꝑpetue mor
tis immerſit. Primū etenī eſt optima: ſtatuere q̄
ꝛ ſi aliter ceſſerit. ſequens eſt in melius ea que ſunt
ſtatuta mutare: ordinationibuſq̄ noſtris iam iacen
tibus vt ita dixerim manū dexterā porrigere. Ubi
principia conſilij non approbantur: prudētia eſt vt
vtili addita prouiſione reparētur. Si claudicat ad
prima ſtatuta diſpoſitio: adhibeat̄ ad ſecunda cor
rectio. In omnibus ergo rebus conſiderandus eſt
finis: ꝛ ſecundū eum propoſiti noſtri dirigendus
eſt curſus: quē ſi ſuperueniente ſalubriore conſilio
ad deteriorē partē vergere viderimus. rectius eſt
incongrua conſtitutione ſubmota. ad meliorē tran
ſire ſniam. q̄ ſtatut̄ ptinaciter inherēdo peccat̄ gra
uioribus obligari.

¶ Interrogatio nr̄a đ metu prebite in cenobio ſy
rie ſponſionis. Cap. x.

Ermanus. Quantū ſpectat ad deſideri
g um noſtrum quod a nobis pro ſpiritalis
commodi vtilitate ſuſceptum eſt: optare
mus edificari veſtri iugitate conſortij. Si enim ad
cenobium noſtrum fuerimus reuerſi: non ſolū nos
ab hoc tam ſublimi propoſito relapſuros: ſed etiā
pro mediocritate conuerſationis illius multis cer
tum eſt diſpendijs quatiēdos. Uerū illud nos euā
gelicum mandatum vehemēter abſterret. ſit ſermo
veſter eſt: eſt: non: non: quod autē his abundantiꝰ
eſt a malo eſt. Credimus enim tanti trāſgreſſionē
p̄cepti nulla poſſe compenſari iuſtitia: nec in extre

2009 Ministerio de Cultura

mis recte cedere qđ malo initio ſemel fuerit īchoatū.

¶ Reſpōſio ꝙ ꝓpoſitū gerētiū nō negotij ſit conſiderandus effectus. Ca.xi.

i Oſeph. In omnibus vt diximꝰ cauſis nō proceſſus operis: ſꝫ voluntas opantis eſt intuenda: nec ſtatī quis quid egerit ſꝫ quo voto egerit inquirēdum: ita vt nō nullos pro his factis de quibus bona poſtea orta ſunt repiamus fuiſſe dānatos: ⁊ ecōtrario quoſdam ꝑ reprehēſibiles actus ad ſummā ꝑueniſſe iuſtitiaꝫ. Et nec illi vtilis rerū exitus ꝓfuit qui peſſimo rē aggreſſus propoſito. nō illam que ſubſecuta eſt vtilitatē ſed quiddam contrariuꝫ voluit opari: nec huic nocuit rephenſibiliter inchoaſſe qui nō pro contemptu dei nec delinquēdi propoſito. ſed neceſſarij ⁊ ſancti finis intuitu vituꝑabilis initij ſuſtinuit neceſſitatē. Et vt hec eadē ſanctaꝝ ſcripturaꝝ dilucidemꝰ exēplis.

¶ Qđ boni ꝓuētus malignis auctoribꝰ nō ꝓfuerunt nec bonis mala geſta nocuerint. Ca.xij.

q Uid ſalubriꝰ. quid vtilius vniuerſo orbi potuit ꝓcurari. q̄ dominice paſſiōis ſalutare remediū. Et tamē nō ſoluꝫ nō profuit verū etiā in tantū illi obfuit traditori cuiꝰ miniſterio ꝓbatur impletuꝫ. vt abſolute ꝓnuncietur d̄ illo Bonuꝫ erat ei: ſi natus nō fuiſſet homo ille. Non eniꝫ ſm̄ hoc qđ euenit fructꝰ illi eſt ſui opis repēſandus: ſꝫ ſm̄ id qđ facere voluit vel qđ effecturū ſe eē credidit. Et rurſus. Quid crimioſiꝰ dolo atq̧ mēdacio etiā in extraneū. ne dixeriꝫ in germanū patrē ne cōmiſſo. Et tamē nō ſolū nullā ꝓ his dānatōeꝫ aut rephēſionē Iacob patriarcha cōtraxit: verū etiam ꝑpetua bn̄dictiōis hereditate ditatꝰ eſt. Nec immerito: qꝛ ⁊ iſte bn̄dictionē primogenitꝭ deſtinataꝫ nō ex p̄ſentꝭ lucri auaritia. ſꝫ ex fide ſanctificationis ꝑpetue cōcupiuit: ⁊ ille nō humane ſalutꝭ obtētu ſꝫ philargyrie crimē morti tradidit oīꝫ r̄dēptorē. Et idcirco vtriq̧ eoꝝ fructꝰ opatiōis ſue ſm̄ deſtinationē mētꝭ ac ꝓpoſitū volūtatꝭ aſcriptꝰ eſt: qꝛ nec ille fraudē nec iſte ſalutē ſtatuit opari. Illud. n. ꝓ retributiōe mercedis iuſte vnicuiq̧ repēſat. qđ pricipaliter mēte cōcepit. nō ꝙ exinde bn̄ vel male ꝯtra votū opantꝭ emerſerit. Ideoq̧ iuſtiſſimꝰ iudex excuſabilē imo laudabilē talis mēdacij cēſuit p̄ſūptorē: qꝛ ſine eo ad bn̄dictionē primitiuoꝝ nō poterat ꝑuenire. Nec debuit crimē vocari: qđ deſiderio bn̄dictionis exortū ē. Alioqui nō mō iniquus in fratrē patriarcha p̄dictꝰ: ſꝫ ēt circūuētor in patrē ⁊ ſacrilegus extitiſſet. ſi hn̄s aliā viā qua ad bn̄dictiōis illiꝰ gratiā ꝑueniret: hāc q̄ fratri dānoſa eēt ac noxia expetere maluiſſet. Uidetꝭ ergo apud deū nō ꝓceſſum opis ſꝫ deſtinationē mētis inquiri. His itaq̧ p̄ſtructꝭ. vt ad ꝓpoſitā q̄ſtionē ob quā hec vniuerſa p̄miſſa ſūt reuertamur: reſpōdeatꝭ mihi primitꝰ velim cuiꝰ rei cauſa vos illius ſpōſiōis nexibꝰ vinxeritis.

¶ Reſpōſio noſtra q̄ cauſa a nobis exegerit ſacramētum ſponſionis. Cap.xiij.

s Ermanus. Prima vt diximꝰ extitit cauſa: qua nr̄os meſtificare ſeniores ac p̄cepti eorū obſiſtere verebamur. Secunda qua ſiquid ꝑfectū atq̧ magnificū vel viſu vel auditu ꝑcepiſſemus a vobis cū reuerſi ad cenobiū fuiſſemus exercere nos poſſe incōſultiſſima ꝑſuaſione credidimus.

¶ Diſputatio ſenis ꝙ ſine culpa actōis ordo mutetꝰ dūmō boni ſtudij capiat effectus. Cap.xiiij.

i Oſeph. Sicut p̄fati ſumꝰ deſtinatio mētꝭ vel remunerat hominē vel condēnat: ſm̄ illud. ⁊ inter ſe inuiceꝫ cogitationibꝰ accuſantibꝰ aut etiaꝫ defendētibus: in die qua iudicabit deus occulta hominuꝫ. Illud ēt. Ego aūt opa ⁊ cogitationes eoruꝫ venio vt congregē cuꝫ omnibꝰ gētibus ⁊ linguis. Quāobrē deſiderio ꝑfectiōis vt video hoc vos ſpōſiōis vinculo colligaſtis: duꝫ credidiſtis illo eaꝫ poſſe ordine comp̄hendi: quo nūc ſuꝑueniēte pleniore iudicio ad ſublimitatē eius conſcēdi non poſſe reſpicitꝭ. Non ergo p̄iudicat quicqd diſcrepans ab illa diſpoſitione viſuꝫ fuerit accidiſſe ſi modo nulla principalis illiꝰ ꝓpoſiti diuerſitas ſubſequatur. Neq̧. n. opificij cuiuſq̧ deſertio eſt demutatio ferramētī: aut ſegniciē arguit viatoris vie compēdioſioris ac directioris electio. Ita igitur ⁊ ī hac parte emēdatio diſpoſitionis improuide. nō ſpiritalis voti eſt iudicanda tranſgreſſio. Quicqd. n. pro charitate dei ⁊ pietatꝭ amore ꝑficitur: q̄ promiſſionē habet vite que nunc eſt ⁊ future: tametſi duris atq̧ aduerſis videat principijs inchoari: nō ſoluꝫ nulla rep̄hēſione ſꝫ ēt laude digniſſimū eſt. Et idcirco nihil p̄iudicat refragatio ſponſionis incaute: ſi quolibet genere ſcopos tm̄. i. ꝓpoſita pietatꝭ deſtinatio teneat. Oia nāq̧ ob hoc agimꝰ vt deo coꝛ mūdū exhibere poſſimꝰ: cuiꝰ cōſūmatio ſi ī his locis facilior iudicat nihil vobis oberit extorte mutatio pactionis dūmō pricipalis illiꝰ ꝑfectio puritatꝭ. ꝓ qua ſpōſio vr̄a ꝓceſſerat ſm̄ dn̄i volūtatē maturiꝰ acqrat. Nō. n. ex hac imutatōe vllū pōt iudicari mēdaciū: ſꝫ icōſulte deſinitōis prudēs ſalutariſq̧ correctio. Et vt ēt de phyſicis qđ nodū ꝓpoſite q̄ſtiōis abſoluat aliqd inferamꝰ: natura ip̄a in nobis opa ſua de cōſilio diuie maieſtatꝭ imutat. Nā ab īfātia ī pueritiā. d̄ pueritia ī iuuētā d̄ iuuēta ī ſenectutꝭ vlteriora transferimur: atq̧ ita hec in nobis cōditoris nr̄i cōſūmatio ꝑegit. vt ex hac ꝑmutatiōe nullū mēdaciuꝫ aſcribat etati. Ita ēt interioꝛ hō nr̄ ablactatꝰ a p̄mordioruꝫ tenerrimis inſtitutꝭ. cū ꝑ diuerſas ꝓfectꝰ etates ad robuſtiorē de vnaquaq̧ ꝓfecerit atq̧ exinde ad caniciē ſēſuū ac virū ꝑfectū ⁊ mēſurā etatꝭ plenitudis xp̄i ꝑueniēs. depoſuerit ea q̄ erāt paruuli. nunqd varietatem incurriſſe mendacij. ⁊ nō potius perfectioris plenitudinē ꝯſecutꝰ eſſe credēdꝰ ē. Sic erudimēta veteris teſtamēti diſpēſatōe legiſlatoris dei ad ꝑfectionem beatitudinis euangelice tranſferunt: nec tamen ex hoc immutatio aut diuerſitas p̄terite ſanctionis interueniſſe credenda eſt: ſed adimpletio et cumulus ſublimiorum ⁊ celeſtium preceptorū: nec ſacre promulgationis illius eſtimanda eſt abolitio

ſed aſcenſus:nec varietas ſꝫ profectus. Unde ⁊ do
minus noſter nolite inquit eſtimare ꝙ veni ſoluere
legem aut prophetas nō veni ſoluere ſꝫ adimplere
ideſt non antiquare priora:ſꝫ ad perfectionem per
ducere imperfecta.

¶ Interrogatio an abſq̄ peccato ſit ꝙ īfirmis no
ſtra cōſcia occaſionē ingerit mētiēdi. Capit.xv.

g Ermanus. Quantum ſpectat ad vim ſer
monum qui rationabiliter prudenterq̄ di
geſti ſunt haud difficile ſponſionis noſtre
ſcrupulus a nobis potuiſſet extrudi:niſi illō nos ve
hemētiſſime deterreret qō infirmioribus quibuſqꝫ
intromitti fortaſſe per hec videtur exempla occaſio
mētiendi.ſi vllo modo pacti fidē licito diſſolui poſ
ſe cognouerint. Quippe cum tantis hocipſum ⁊ tā
minacibus interdicatur eloquijs propheta dicēte.
Perdes omnes qui loquunt̄ mendacium:⁊ os qō
mētitur occidit animam.

¶ Reſponſio ꝙ nō ꝑꝑ infirmoꝝ ſcādalum ſcriptu
rarū veritas ſit mutanda. Cap.xvi.

i Oſeph. Occaſiones cauſeq̄ perditionū
his qui perituri ſunt:immo qui ꝑire deſi
derant deeſſe non poſſunt. Neq̄.n.abijci
enda ſunt teſtimonia ſcripturarūꝫ ac de ſuo corpo
re penitus abradēda:quibus vel hereticorum pra
uitas animatur. vel iudeorum infidelitas obdura
tur. vel tumor ſapientie gentilis offenditur: ſed vti
q̄ ⁊ pie credenda ⁊ immobiliter ſunt tenenda ⁊ ſe
cundum veritatis regulam predicāda. Et idcirco
non d̄bemus aliene infidelitatis obtentu economi
as.i.diſpenſationes ꝓpharuꝫ atq̄ ſanctoꝝ quas
ſcriptura cōmemorat abdicare:ne dum infirmitati
eoꝝ condeſcēdere debere nos credimus nō ſolum
mendacij verum etiā ſacrilegij crimine polluamur
ſꝫ quemadmodum diximus oportet nos ea ⁊ ſecū
dum hiſtoriam confiteri:⁊ quemadmodum pie ge
ſta ſunt explanare. Ceterum his qui praui propo
ſiti ſunt non ex hoc mentiendi aditus obſtruetur:
ſi earum rerum quas vel prolaturi ſumus vel pro
tulimus veritatem.aut penitus abnegare aut exte
nuare allegoricis interꝑtationibꝰ laborēꝰ. Quid
enim illis horū teſtimonioꝝ nocebit auctoritas.q
bus etiā ſola corruptio voluntatis ſufficit.

¶ Quod venialiter mendacio ſancti tanq̄ ellebo
ro vſi ſint. Capitu.xvij.

i Taq̄ taliter de mendacio ſentiendum at
q̄ ita eo vtendum eſt quaſi natura ei inſit
ellebori. Quod ſi imminente exitiali mor
bo ſumptum fuerit ſit ſalubre:ceteruꝫ abſqꝫ ſummi
diſcriminis neceſſitate ꝑceptuꝫ p̄ſentis exitij ē. Ita
nanqꝫ ēt ſanctos ac ꝓbatiſſimos deo viros venia
biliter legimus vſos fuiſſe mēdacio. ſicut raab cuiꝰ
cum non ſolum nulla virtutum ſꝫ ēt ipudicitie mo
nimēta cōmemoret ſcriptura. ꝓ tali mendacio quo
exploratores maluit occultare q̄ꝫ prodere admiſce
ri populo d̄i eterna benedictione promeruit. Que
ſi veritatē loq̄ aut ſaluti ciuiū cōſulere maluiſſꝫ:nul
li dubiū ꝙ nec iminētē cū vniuerſa domo ſua fugiſ
ſet interitum:nec auctoribꝰ dominice natiuitat̄ iſer
ta ⁊ in patriarcharū annumerata catalogo ꝑ ſucceſ
ſionē ſue ꝓlis edere meruiſſet oīm ſaluatorē. Deni
qꝫ dalida q̄ vtilitati ciuiū cōſulēs exploratā ꝓdidit
veritatē.ꝑpetue ꝑditiōis viciſſitudinē conſecuta ſo
lam criminis ſui cunct̄ memoriā dereliq̄t. Qū igit̄
graue aliq̄d iminet de veritat̄ cōfeſſione diſcrimen
tunc mēdacioruꝫ ſunt recipiēda ꝑfugia:ita tamē vt
reatu humilis ꝯſciētie ſalubriter mordeamur. Ubi
aūt nulla cōditio ſumme neceſſitat̄ incūbit oī cauti
one mēdaciū velut mortiferuꝫ d̄uitādū ē.queadmo
dū d̄ ellebori diximꝰ potu.qō ſalubre ē quidē ſi tunc
demuꝫ ſumatur cuꝫ ineuitabilis atqꝫ mortifera im
minet egritudo. Sin vero integra ⁊ imꝑturbata cor
poris ſanitate ſumat̄.ſtatiꝫ ad p̄occupanda vitalia
vis ꝑnicioſa ꝑtēdit. Qō de raab hierichōtina ⁊ de
iacob patriarcha euidēter oſtēſum eſt.e qbꝰ nec illa
mortē alias q̄ꝫ hoc remedio potuiſſet euadere.nec
iſte ad beneditionē primogeniti ꝑuenire. Nō.n.de
us verboꝝ tātū actuūqꝫ noſtroꝝ diſcuſſor ⁊ iudex
ſꝫ ēt ꝓpoſiti ac deſtinatiōis iſpector ē. Qui ſi aliq̄d
cauſa ſalut̄ eterne ac diuine ꝯtēplatiōis intuitu.ab
vnoquoqꝫ vel factū viderit vel ꝓmiſſum tāetſi ho
minibꝰ durū atqꝫ iniquū eē videat̄.ille tamē intimā
cordis inſpiciēs pietatem:non verborum ſonum ſꝫ
votum diiudicat voluntatis:quia finis operis ⁊ af
fectus conſiderandus eſt perpetrantis:quo potue
runt quidam vt ſupra dictum eſt etiam per menda
cium iuſtificari:⁊ alij per veritatis aſſertionem pec
catum perpetue mortis incurrere. Ad quem finem
etiam Jacob patriarcha reſpiciens hiſpidam fra
terni corporis ſpetiem obuolutione pellium ſimu
lare non timuit:⁊ inſtiganti ad hoc mendacium ma
tri laudabiliter acquieuit. Uidebat eniꝫ ex hoc ma
iora ſibi lucra benedictionis atq̄ iuſtitie:q̄ꝫ per ſim
plicitatis obſeruantiam conferenda. Non enim du
bitabat mendacij huius maculam inundatione pa
terne benedictionis protinus abluendam: ⁊ velut
nubeculam quandam flatu ſpiritusſancti velociter
auferendam:atq̄ vberiora ſibi per hanc affectatici
am ſimulationē q̄ꝫ ꝑ illam ingenitam veritatē meri
torum premia conferēda.

¶ Obiectio ꝙ illi tātum impune mēdacio vſi ſint
q ſub lege vixerunt. Cap.xviij.

g Ermanus. Nō miꝝ eſt has diſpēſatōes
in veteri teſtamēto licentius vſurpatas ac
nonnunq̄ꝫ viros ſanctos veniabiliter fuiſ
ſe mētitos:cum multo maiora eis pro tēporum ru
dimētis licuiſſe videamus. Cur enim mirum ſit ꝙ
beatus Dauid fugiens ſaulem ꝑcontanti achyme
lech ſacerdoti atq̄ dicēti quare tu ſolus ⁊ nullus ē
tecum:ita reſpondit. Rex inquit precepit mihi ſmo
nem:⁊ dixit. Nemo ſciat rem propter quam miſſus
es:nā ⁊ pueris condixi in illū ⁊ i illū locū. Et iterū
Si habes hic ad manū haſtā aut gladiū:qr gladiū
meū ⁊ arma mea n̄ tuli mecū:ſmo.n.regis vrgebat.

2009 Ministerio de Cultura

Uel illud. Cum perductus ad achis regem geth
inſanū ſe furioſūq; ſimulauit:ac mutauit os ſuū co-
raȝ eis ⁊ collabebat̃ i manꝰ eoꝝ:⁊ ipingebat i oſtiū
porte defluebātq; ſaliue eiꝰ i barbā. Cuȝ etiā vxo-
ruȝ cōcubinarūq; gregibꝰ licito fruerētur:nec vllū
eis iputaret̃ ex hac parte peccatū:iſuper etiā inimi
coꝝ ſanguinē ꝓpria manu frequēter effūderēt:idq;
nō ſoluȝ nō reprehēſibile verū etiā laudabile crede
retur. Que ita nūc euangelio choruſcāte videmus
oīmodis iterdicta:vt ſine ingēti crimie ac ſacrilegio
horū quicq̄ nō poſſit admitti. In quē modum nec
mendaciū vlluȝ q̄libet pio colore cōtectuȝ.nō dicā
ꝓbabiliter ſed nec veniabiliter a quoquā credimus
vſurpari:dicēte dn̄o. Sit ſermo veſter:ē:eſt:nō:nō.
Qd autē his abūdātiꝰ ē:a malo ē. Apoſtolo quoq;
in eadē cōgruēte. Nolite mentiri inuicem.

Reſponſio eo q licentia mendacij que ne in ve-
teri quidem indulta ē teſtamēto veniabiliter a mul-
tis fuerit vſurpata.

Capitulum. .xix.

Oſeph. Uxorū quidē cōcubinarūq; mul
i taruȝ antiqua illa libertas inſtāte iaȝ tēpo
ruȝ ſine ⁊ multiplicatione humane genera
tiōis expleta:nō imerito velut minꝰ iā neceſſaria ꝑ
euāgelicaȝ perfectionē debuit amputari. Naȝ vſq;
ad aduentū chriſti oportuit benedictionē pmordia
lis illius vigere ſnīe qua dictuȝ ē. Creſcite ⁊ multi-
plicamini ⁊ replete terrā. Et idcirco iuſtiſſimū fuit
vt ex illa radice fecūditatis hūane q̄ in ſynagoga ꝓ
diſpēſatiōe tēporis vtiliter viguit:angelice ṽginita-
tis floſculi germinarēt ac ſuaue olētes cōtinētie fru
ctꝰ i eccleſia gignerētur. Mēdacia vero ēt tūc fuiſſe
dānata:totius veteris iſtrumēti textꝰ euidēter oſtē-
dit dicēs. Perdes oēs q loquūt̃ mēdaciū. Et ite-
rū. Suauis ē homi panis mendacij:⁊ poſtea reple-
bit̃ os eiꝰ calculo. Et ipſe legiſlator.mēdaciū iquit
fugies. Sȝ tūc demū id veniabilit̃ dixīmꝰ vſurpatū
cū ei neceſſitas aliq̄ ſeu diſpēſatio ſalutaris adiūcta
ē ob quā nō debuerit cōdēnari.quale ē illud qd cō-
mēoraſtis de Dauid rege.cū fugiēs iſectationē ſau
lis iniuſtā ad achymelech ſacerdotē nō ꝓpoſito cu
iuſq; lucri nec ſtudio ledēdi quēpiā.ſȝ vt tātūmodo
ſemetipſū ab ipiiſſima eiꝰ inſectatōe ſaluaret mē-
dacibꝰ vtitur verbis. Quippe q manꝰ ſuas inimici
regis ſāguine.⁊ qdē a deo ſibi totiēs traditi. ɔtami
nari noluerit dicēs. Propitiꝰ mihi ſit deꝰ ne faciā
rē hāc dn̄o meo chriſto dn̄i vt mittā manū meā i eū
qr chriſtus dn̄i eſt. Et idcirco diſpēſatiōes has q̄s
vel ob volūtatē dei vel ob p̄figurationē ſpiritaliuȝ
ſacramētoruȝ vel ob quorūdā ſalutē ſāctos viros i
veteri teſtamēto legimꝰ executos.itantū nos quoq;
cū neceſſitas coartauerit nō poſſumus abdicare vt
ne ipſos qdē apoſtolos vbi cōſideratio alicuꝰ vti
litatis exegit ab eis declinaſſe cernamus. Que pau
liſper interiȝ differētes.digeſtis primitꝰ que adhuc
de veteri teſtamēto ꝓferre diſponimꝰ.poſt hec con
gruētius inferemꝰ.vt faciliꝰ approbet̃ viros iuſtos
⁊ ſanctos.tā in nouo q̄ i veteri teſtamēto i his eco-
nomijs ſibi ꝑ omnia cōcordaſſe. Quid eniȝ de illa
chuſi ad abſalon ꝓ ſalute regis dauid pia ſimulatio
ne dicimꝰ.que cū toto fallentis ⁊ circūuenietis pro
matur affectu ⁊ vtilitatē ɔſulētis ipugnet:ſcripture
diuine teſtimonio cōprobat̃ ita dicente. Dn̄i aūt nu
tu diſſipatū eſt cōſiliuȝ achitofel vtile:vt induceret
dominus ſuper abſolon malum. Nec eni reprehen
di poterat id qd recto propoſito ac pio iudicio ꝓ iu
ſtis partibus gerebatur:ac pro illius cuius pietas
deo placebat ſalute atq; victoria religioſa fuerat ſi
mulatiōe conceptum. Quid etiam de illius femine
pronūciabimus facto:que ſuſcipiēs illos qui ad re
geȝ dauid a predicto chuſi fuerant deſtinati abſcon
dit in puteo ⁊ expandens velamē ſuper os eius cuȝ
ptiſanas ſe torrere ſimulaſſet trāſierunt inquit gu-
ſtata paululū aqua atq; hoc eos figmento ab iſequē
tiuȝ manibus liberauit. Quapropter reſpondete q̄
ſo mihi quid fuiſſetis acturi ſi qua vobis nunc ſub
euāgelio conſtitutis ſimilis fuiſſet exorta conditio.
vtrū nā maluiſſetis eos ſimili celare mēdacio dicen
tes eodeȝ modo tranſierunt guſtata paululuȝ aqua
⁊ iplere illud qd precipitur.erue eos qui ducuntur
ad morteȝ.⁊ redimere eos qui interficiūtur ne par-
cas.an veritatis cōfeſſione latitantes prodere perē
pturis. Et vbi illud apoſtoli. Nemo qd ſuuȝ ē que
rat:ſed quod alterius:⁊ charitas nō querit que ſua
ſunt:ſed ea que aliorū. Ac de ſeipſo nō quero inquit
qd mihi vtile eſt:ſed qd multis vt ſalui fiant. Si eni
ea que noſtra ſunt querimꝰ ⁊ id qd nobis vtile ē per
tinaciter volumus retētare:etiaȝ in huiuſmodi ne-
ceſſitatibus loqui nos neceſſe eſt veritatē.⁊ reos fie
ri mortis aliene. Si vero ea que alijs ſalutaria ſūt
noſtris vtilitatibus preponētes apoſtolico ſatiſfece
rimus imperio:ſine dubio ſubeunda eſt nobis ne-
ceſſitas mentiēdi. Et idcirco nec integra charitatis
viſcera poſſidere nec ea que aliorū ſunt ſcōȝ apoſto
licaȝ diſciplinaȝ querere poterimus:niſi his que di
ſtrictioni noſtre perfectiōiq; cōueniunt paulum re
laxatis condeſcendere vtilitatibus alioruȝ prono
maluerimus affectu:⁊ ita cuȝ apoſtolo infirmis effi
ciamur īfirmi vt lucrari poſſimus infirmos.

Qd veniabile plerūq; mendaciū ⁊ noxiā verita
tē ēt apoſtoli eſſe cēſuerint.

Capitulum. .xx.

Uibus eruditus exemplis beatus quoq;
q apoſtolus Iacobus omneſq; illius eccl'ie
p̄mitiue p̄cipui p̄ncipes apoſtoloꝝ Pau
luȝ ad ſimulatiōis figmenta deſcēdere pro imbecil-
litate infirmantiuȝ cohortantur:eūq; purificari ſcȝ
obſeruantiaȝ legis:caput radere:vota offerre cōpel
lunt:preſens illud diſpendiuȝ qd ex hac hypocriſi
gignebatur nihili reputantes:ſed cōtemplātes po-
tius lucra que erant ex illius diutina predicatione
parienda. Nō ei tn̄ apl'o paulo lucrū ex hac eiꝰ fue
rat diſtrictiōe collatū:q̄rū celeri eius exitio vniuer
ſis gētibꝰ detrimētū. Qd ſine dubio vniuerſe tunc

2009 Ministerio de Cultura

euēiſſet eccleſie:niſi illū hec vtilis ac ſalubris hypo-
criſis predicatiōi euangelice reſeruaſſet. Tunc eni
neceſſario ac veniabiliter acquieſcit mendacij detri
mento:quādo maius vt diximus iminet de veritat
cōfeſſione diſpendiū:⁊ vtilitas que nobis de verita
te cōfert cōpenſare illa que generanda ſunt damna
nō preualet. Qđ tēperamētuꝫ etiā alijs verbis idē
beatus apoſtolus vbiqꝫ ſꝑ tenuiſſe teſtat. Nā cum
dic̄ factꝰ ſū iudeis tāqꝫ iudeus vt iudeos lucrificace
reꝫ. his qui ſub lege erāt quaſi ſub lege eſſeꝫ cū ipſe
ſub lege nō eſſeꝫ vt eos qui ſub lege erāt lucrifacerē
his q ſine lege erāt tanqꝫ ſine lege eſſeꝫ cuꝫ ſine lege
dei nō eſſeꝫ ſꝫ in lege eſſeꝫ chriſti. vt eos qui ſine le-
ge erant lucrifacerē. factus ſuꝫ infirmis infirmꝰ. vt i
firmos lucrifacerē. oibus omnia factus ſū vt oēs
facerē ſaluos. qd aliud oſtēdit. ꝙ ſcōꝫ infirmitatem
atqꝫ mēſuraꝫ eoꝝ q inſtituebant ꝯdeſcēdiſſe ſe ſꝑ. ⁊
a ꝑfectōis rigore aliqd relaxaſſe nec tēuiſſe ſe id qđ
diſtrictio rigida poſcere videbat. ſed illud magis ꝑ
poſuiſſe qđ īfirmātiuꝫ vtilitas exigebat. Et vt hec
eadē attentius indagātes ſingillatī apoſtolicarum
virtutū inſignia replicemꝰ: quereret aliqs quomodo
oibus per omnia beatꝰ apoſtolus ſuā ꝓbetur aptaſ
ſe ꝑſonā. Ubi factus eſt iudeis ſicut iudeus. Pro
fecto ibi vbi illaꝫ ſentētiaꝫ intimo corde cuſtodiens
quā galathis denūciauerat dicēs: ecce ego paulus
dico vobis qꝛ ſi circūdamini chriſtus vobis nihil ꝓ
derit: in thimothei tamē circūciſione imaginē quo-
dāmodo iudayce ſuperſtitiōis aſſūpſit. Et rurſus.
Ubi factus ē eis qui ſub lege erāt tanqꝫ ſub lege eſ
ſet. Nempe ibi vbi Jacobus omneſqꝫ ſeniores ec-
cleſie formidātes ne i cū illa irrueret iudeorū credē
tiuꝫ imo chriſtianorū iudaiꝫātiuꝫ multitudo q̄ ita
fideꝫ chriſti receperat vt adhuc ritu cerimoniarū le
galiuꝫ teneret: diſcrimini eius hoc ꝯſilio ac ꝑſuaſio
ne ſuccurrerūt dicētes. Uides frat quot milia ſint
in iudeis q crediderūt: ⁊ hi omnes emulatores le-
gis ſunt. Audierūt autē de te quia diſceſſionē doce
as a moiſe eoꝝ qui per gētes ſūt iudeorū: dicēs nō
debere eos circūcidere filios ſuos. Et infra. Hoc
ergo fac qđ tibi dicimus. Sunt nobis viri quatuor
votū habētes ſuper ſe. His aſſumptis ſanctifica te
cuꝫ illis: ⁊ īpende in illis vt radant capita ⁊ ſcient
omnes quoniā ea que de te audierūt falſa ſunt: ſed
ambulas ⁊ ipſe cuſtodiēs legeꝫ. Et ita pro illorū q
ſub lege erāt ſalute illā pauliſper diſtrictionē ſenten
tie ſue calcās: qua dixerat. ego eni ꝑ legeꝫ legi mor-
tuus ſuꝫ vt deo viuā: caput radere: purificari ſꝫ le-
gē: atqꝫ in tēplo moſayco ritu vota offerre cōpellit.
Queris etiā vbi ꝓ ſalute eorū qui legē dn̄i penitus
ignorabāt: tāqꝫ ⁊ ipſe ſine lege eēt effectus ſit ſine le
ge. In athenienſi vrbe vbi gentiliū vigebat īpietas:
quo vſus ſit ꝑdicatiōis exordio attēde. Preteriēs
inqt vidi ſimulachra vr̄a ⁊ arā i qua erat ſcriptuꝫ.
Ignoto deo. Cūqꝫ de eoꝝ ſupſtitiōe ſmonē fuiſſet
orditꝰ: tāqꝫ ſi ⁊ ipſe ſine lege eſſet ſub occaſiōe ꝓpha
ni illius tituli fidē chriſti itulit dicēs. Qđ ergo vos
ignorātes colitis: hoc ego ānūcio vobis. Et poſt
pauca velut ſi diuie legis penitꝰ eēt ignarus gētilis
poete verſū potiꝰ ꝙ moiſi aut chriſti maluit ꝓferre
ſentētiā: ⁊ ſicut qdā ingens vſm poetarū dixerunt:
ipſiꝰ eni ⁊ genꝰ ſumus. Cū itaqꝫ ſuis eos q̄ refutare
n̄ poſſet teſtimonijs fuiſſet aggreſſus: ita de falſis ve
ra ꝯfirmās ſubdidit dicēs. Genꝰ ergo cū ſimꝰ dei:
nō debemꝰ eſtimare auro vel argēto aut lapidibus
ſculpture artis ⁊ cogitatōi hois diuinitatē eē ſimilē.
Infirmis aūt īfirmꝰ effectꝰ ē: cū ſꝫ idulgētiā n̄ ſꝫ ipe
riū his q ſe ꝯtiere nō poterāt i idipſū redire ꝯceſſit:
ſiue cū lacte n̄ eſca corithios potās i īfirmitate ⁊ tio
re ⁊ tremore mlto apđ eos fuiſſe ſe dicit. Oīa aūt
oībꝰ factus ē vt oēs faceret ſaluos cū dicit. Qui
māducat nō māducātē nō ſpernat: ⁊ q nō māducat
māducatē nō iudicet: ⁊ q matrimonio iūgit v̄gineꝫ
ſuā benefacit: ⁊ q nō iūgit melius facit. Et alibi qs
inqt īfirmatur ⁊ ego nō īfirmor. quis ſcādalizatur ⁊
ego nō vror. Atqꝫ hoc modo illud qđ corithijs ꝑce
perat adimpleuit dicens. Sine offenſione eſtote iu
deis ⁊ grecis ⁊ eccleſie chriſti: ſicut ⁊ ego ꝑ oīa oibꝰ
placeo: nō q̄rens qđ mihi vtile ē ſꝫ qđ multis vt ſal-
ui fiāt. Utile eni ſine dubio ſibi fuerat thimotheum
nō circūcidere: caput nō radere: purificationē iudai
cā nō aſſumere: nudipedalia nō exercere: vota lega
lia nō offerre: ſꝫ facit hec omnia dū illorū ſaluti pl's
ꝯſulit: qꝛ nō querit qđ ſibi vtile ē ſꝫ qđ multis vt ſal
ui fiant. Qđ quāuis cōtēplatiōe dei ſit factū: tamen
ſimulatione nō caruit. Qui ei ꝑ legē chriſti legi mor
tuus fuerat vt deo viueret: quicqꝫ illaꝫ iuſtitiā legis i
qua cōuerſatus fuerat ſine querela detrimentū fece
rat: ⁊ arbitrabat vt ſtercora vt chriſtū lucrifaceret.
ea que legis erant vero cordis affectu offerre nō po
tuit: nec fas eſt credi euꝫ qui dixerat: ſi eniꝫ q̄ deſtru
xi hec iterū reedifico: preuaricatorē me cōſtituo: in
id incidere qđ ipſe damnauerat. Et intantū nō ma
gis res ipſa que geritur ꝙ gerētis penſatur affectꝰ.
vt econtrario quibuſdaꝫ reperiatur veritas nocuiſ
ſe ⁊ profuiſſe mendaciuꝫ. Naꝫ doech idumeus regi
ſauli de fuga dauid corā famulis cōquerenti ac dicē
ti nunquid oībus vobis dabit filius ieſſe agros ⁊
vineas ⁊ vniuerſos vos faciet tribunos ⁊ centurio
nes: quoniā cōiuraſtis omnes aduerſus me. ⁊ nō ē
qui mihi renūciet. quid niſi veruꝫ prodidit dicens.
Uidi filiuꝫ ieſſe in nobe apud achymelech ſacerdo
tē: qui conſuluit pro eo dnm̄ ⁊ cibaria dedit ei: ſed ⁊
gladiuꝫ Goliath philiſtei dedit ei. Pro qua veri-
tate eradicari de terra viuentiuꝫ meruit: ac de eo di
citur per prophetā. Propterea deus deſtruet te in
fineꝫ: euellet te: ⁊ emigrabit te de tabernaculo: ⁊ ra
diceꝫ tuā de terra viuentiū. Ex illa igitur terra hic
pro indicio veritatis perpetua eradicatiōe cōuel-
litur: in qua raab meretrix pro mendacio cum ſua
cognatione plantatur. Sicut etiam ſampſon illam
diu occultatam mendacio veritateꝫ: impie coniugi ꝑ
nicioſiſſime prodidiſſe reminiſcimur: cui propterea
deceptionem intulit veritas inconſultiſſime pa-

2009 Ministerio de Cultura

refacta: quia illud mandatum propheticuꝫ cuſtodi re neglexit. Ab ea q̃ dormit i ſinu tuo cuſtodi clau- ſtra oris tui.

Ꝯ An interrogantibus occultaꝫ cõtinẽtiã ſine mẽ dacio oporteat propalari. ꝛ an ſuſcipienda ſint que ſemel fuerint recuſata. Ca. xxi.

e T vt exẽpla quedã d nr̃is quoqꝫ ineuitabili bus ac pene quotidianis neceſſitatibꝰ ꝓfe- ramus. quas quãtalibet obſuãtia nũq̃ ita poſſumꝰ ꝑcauere vt nõ vel iuiti vel volentes coga- mur i eas icurrere. Quid q̃ſo faciẽdũ ẽ cũ refectio- nẽ ꝓcraſtinare diſponẽtibꝰ nobis vtrũ refecerimus ad veſperã frater adueniẽs pcũctatur. celãdũ ne ie iuniũ eſt. ꝛ virtus parſimõie ꝯtegẽda an ṽitatꝫ ꝓ- feſſiõe ꝓdẽda. Si celamꝰ vt dominico ſatiſfaciamꝰ iperio quo dicit. nõ videaris hominibꝰ ieiunãs ſed patri tuo q ẽ i abſcõdito. ꝛ iterũ. neſciat ſiniſtra tua qd faciat dextera tua. ꝑfecto mẽtimur. Si ṽtutẽ cõ tinẽtie ꝓpalamꝰ. euãgelica nos ſẽtẽtia iure pcellet. Amẽ dico vobis receperũt mercedẽ ſuaꝫ. Quid ſi oblatũ a fratre q̃ſpiã poculũ cũ deſinitiõe renuerit. abſolute accepturũ ſe eſſe denegãs. qd ille gaudens aduẽtu eius ſupplicit vt ſumat exorat. Rectũ ne eſt vt frĩ ad genua ꝓuoluto. i terraq̃ꝫ ꝓſtrato. q nõ niſi his officijs viſcera charitatꝫ expleturũ eſſe ſe credit. etiã cũ labore ſuo pareat. an in ſermonis ſui atq̃ꝫ ꝓ poſiti pertinacia perſeueret.

Ꝯ Obiectio ꝙ oporteat qdẽ abſcõdi ꝯtinẽtiã ſed ſuſcipi recuſata nõ debeãt. Ca. xxij.

Ermanꝰ. In illo quidẽꝫ ſuperiore exẽplo ſ dubiũ vt credimꝰ nõ ẽ qui expediat abſcõ di cõtinẽtiã noſtrã potiꝰ q̃ percõtãtibꝰ ꝓ- di. ac ſuꝑ huiuſcemodi cauſis nos quoq̃ꝫ fatemur i euitabile eẽ mẽdaciũ. In ſecũdo aũt nulla nobis in cũbit neceſſitas mentiẽdi. Primũ qꝛ poſſumus ea que fratrũ miniſterio porrigũtur ita renuere vt nul lo nos deſinitiõis vĩculo colligemꝰ. deide ꝙ ſemel renuẽtes poſſumꝰ imobilẽ tenere ſententiaꝫ.

Ꝯ Reſponſio ꝙ irrationabilis ſit huius diſſinitio nis pertinacia. Ca. xxiij.

i Oſeph. Has deſinitiões illoꝝ mõaſterio ruꝫ eſſe nõ dubiũ eſt. i qbus renũciatiõis veſtre vt dicitis rudimẽta formata ſũt. quo ruꝫ ꝑncipes frm refectiõi ſuas aſſolẽt ꝑpõere volũ tates ꝛ obſtinatiſſime id qd ſemel mẽte cõceperint exequũtur. Ceterũ ſeniores noſtri quoꝝ fidei apo ſtolicaruꝫ ſigna virtutũ teſtimoniũ reddiderũt. q̃q̃ꝫ vniuerſa iudicio potius ac diſcretõe ſpũs q̃ rigida animi obſtinatiõe geſſerũt. eos q alienis ĩfirmitati bus acquieſcerẽt. multo vberiores fructꝰ q̃ eos q i ſuis deſinitionibꝰ ꝑdurarẽt. capere cẽſuerũt. ſubli mioriſq̃ꝫ ꝓnũciauerũt eẽ virtutis. cõtegere potius cõtinẽtiã neceſſario hoc vt dictuꝫ ẽ humiliq̃ꝫ mẽda cio q̃ patefacere ſuperbo veritatis indicio.

Ꝯ Quomodo abbas piamon ſuã cõtinẽtiã celare maluerit. Ca. xxiiij.

d Eniq̃ꝫ abbas piamon poſt viginti ꝛ q̃nq̃ꝫ annos oblatam ſibi a quodam fratre vuaꝫ ac vinuꝫ abſq̃ꝫ heſitatione ſuſcipiens. confeſtim ea que ingeſta fuerant contra conſuetudinem deguſtare q̃ ignote cũctis cõtinẽtie maluit ꝓpalare virtutẽ. Nã ſi illud quoq̃ꝫ cõſiderare velimꝰ qd ſeniores noſtros icũctã ter feciſſe meminimꝰ. q mirabilia ṽtutũ ſuarũ. vel ꝓ prios actus quos neceſſe erat ad iſtructionẽ iunio rũ i collatiõe ꝓferri. ſub alioꝝ ſolebãt colorare pſo nis. qd aliõ poſſumꝰ q̃ apertũ ſuꝑ his iudicare mẽ daciũ. Atq̃ꝫ vtinã nos quoq̃ꝫ dignũ aliquid habere mus: qd ad icitandã fidẽ ꝓponi iunioribꝰ poſſet: ꝑ fecto minime vereremur huiuſcemodi illoꝝ figmen ta ſectari. Rectiꝰ eni ẽ ſub talis figure colore mẽtiri: q̃ ꝓ obſeruãtia irrationabili iſtius veritatꝫ: aut ea q̃ audiẽtes edificare potuerãt incõgrua taciturnitate ꝯtegere: aut ſi ex nr̃a pſona veraciter ꝓferãtur iactã tiã noxie vanitatꝫ icurrere. A d qd etiã nos magiſte rio ſuo doctor gẽtiũ euidẽter iſtituit: q reuelationuꝫ ſuarũ magnitudinẽ ex alteriꝰ maluit ꝓferre pſõa di cẽs. Scio hominẽ i chriſto: ſiue i corpore ſiue extra corpꝰ neſcio: deꝰ ſcit: raptũ vſq̃ꝫ ad tertiũ celũ: ꝛ ſcio huiuſmodi hominẽ quia raptus eſt i paradiſũ ꝛ au diuit ineffabilia ṽba q̃ nõ licet homini loqui.

Ꝯ Teſtimonia ſcripturarum de cõmutatis deſini tionibus. Ca. xxv.

i Mpoſſibile nobis ẽ. breuit vniuerſa pcur rere. Quis eteni enũerar ſufficiat oẽs ꝓpe modũ patriarchas ſãctoſq̃ꝫ inumerabiles: alios ꝓ vite tutamie. alios ꝓ bñdictiõis deſiderio: alios ꝓ miſericordia: alios ꝓ alicuiꝰ occltatõe myſte rij: alios ꝓ zelo dei: alios ꝓ examiatõe ṽitatis. patro ciniũ vt ita dixeri aſſũpſiſſe mẽdacij. Que ſicut enu merari cũcta nõ poſſũt: ita pretermitti penitus vni uerſa nõ debent. Naꝫ beatuꝫ ioſeph pietas cõpulit vt falſuꝫ fratribꝰ crimẽ ẽt cũ obteſtatiõe regie ſalutꝫ ĩpingeret dicens. Exploratores eſtis: ĩfirmiora ter re veniſtis inſpicere. Et infra. Mittite iquit ex ve ſtris vnũ ꝛ adducite fratrẽ veſtrũ huc: vos aũt cu ſtodiemini hic vſq̃ꝫ duꝫ manifeſta fiãt verba veſtra an verũ dicatis an nõ: ſin aũt: per ſalutẽ pharaonis exploratores eſtis. Si eniꝫ nõ eos hoc miſericordi mendacio terruiſſet: nec patrem fratrẽq̃ꝫ reuiſere: nec eos in tantis inopie periculis alere: nec cõſcien tiaꝫ poſtremo fratrũ a reatu venditionis ſue expur gare potuiſſet. Nõ ergo tã reprehẽſibile fuit metuꝫ fratribus incuſſiſſe mendacio: q̃ ſanctũ atq̃ꝫ lauda bile occaſione ficti periculi inimicos ac venditores ſuos ad ſalutareꝫ pniaꝫ cõpuliſſe. Deniq̃ꝫ cuꝫ gra uiſſime inſimulatiõis vrgerẽtur iuidia: nõ illius qd falſo obijciebatur. ſꝫ anterioris criminis cõſcientia frangebantur dicentes ad inuiceꝫ. Merito hec pa timur quia peccauimus in fratrem noſtrum: quia deſpeximus tribulationem anime eius cum roga ret nos ꝛ non audiremus eum: propter hoc venit nobis omnis tribulatio hec. Que quidem confeſ ſio nõ ſolum apud fratrem in queꝫ impia crudeli tate peccauerant: verum etiam apud deum hu mi

2009 Ministerio de Cultura

ſitate ſaluberrima. tātū eoꝝ facinus vt credimꝰ ex-
piauit. Quid ſalomon q̄ ꝑceptuꝫ a deo ſapiē donū
in primo iudicio ſuo nō niſi aſſumptione mendacij
declarauit. Naꝫ vt veritatē q̄ mulieris mēdacio te
gebaᵗ excul perct: etiā ipſe mēdacij vtiqꝫ aſtutiſſime
excogitati vſurpauit auxiliū dicēs. Afferte mihi gla
diū: ⁊ diuidite infantē viuū ī duas partes: ⁊ date di
midiā partē vni ⁊ dimidiā partē alteri. Que ſimu-
latio crudelitatꝭ cū vere matris viſcera ꝑmouiſſet:
ab ea aūt que mater nō erat laudareᵗ: tūc demū ſa-
gaciſſimo vitatis indicio illā ſentētiam ꝓmulgauit
quā nemo a deo inſpiratā eſſe nō credidit: date inq̄
ens huic infantē viuū ⁊ nō occidatur: hec ē eni ma-
ter eius. Proinde nec debere nec poſſe nos vniuer
ſa cōplere que vel cuꝫ quiete animi vel cū cōmotio
ne decernimꝰ etiā alijs ſcripturarū teſtimonijs co-
pioſius edocemur: q̄bus vel viros ſanctos vel an-
gelos vel ipſū oīpotenteꝫ deū ea que definierant
frequēter legimꝰ īmutaſſe. Naꝫ beatꝰ dauid cuꝫ iu-
riſiurādi deſinitiōe decreuit dicēs. Hec faciat deus
inimicis dauid ⁊ hec addat ſi reliquero de oībꝰ q̄ ꝑ
tinēt ad nabal vſqꝫ mane mingēteꝫ ad parieteꝫ. Et
cōtinuo intercedēte abigail vxore eius ac ꝓ eodeꝫ
ſupplicāte: remittit minas: mollit ſententiaꝫ: ⁊ ma-
uult trāſgreſſor ꝓpoſiti iudicari q̄ꝫ ſacramēti ſui fi-
deꝫ cū crudelitatis executiōe ſeruare dicēs. Viuit
dn̄s niſi cito veniſſes in occurſū mihi: nō remāſiſſet
nabal vſqꝫ ad luceꝫ matutinā mingēs ad parietem.
Cuius ſicut illā p̄cipitis ſacramēti facilitatē que de
ꝑturbate mētis cōmotiōe deſcēderat nequaq̄ꝫ imi-
tādaꝫ eſſe cēſemus: ita remiſſionē atqꝫ emēdationeꝫ
ſtatuti ſectandā eē decernimꝰ. Electiōis vas corin
thijs ſcribēs: reditū ſuū abſoluta deſinitiōe ꝓmittit
dicēs. Veniā aūt ad vos: cū macedoniā ꝑtrāſiero.
Macedōiā ei ꝑtrāſibo: apō vos aūt manebo: vel ēt
hyēabo. vt vos me deducatꝭ quocūqꝫ iero. Nolo ei
vos mō ī trāſitu videre: ſpero eī me aliquāto tēpore
manere apud vos. Cuius rei etiā in ſecūda epiſto
la meminit ita. Et hac cōſidētia volui prius venire
ad vos: vt ſecūdā gratiā haberetis: ⁊ ꝑ vos trāſireꝫ
in macedoniā: ⁊ iterū a macedonia ventrē ad vos:
⁊ a vobis deduci in iudeaꝫ. Sꝫ ſapuenīēte ſalubrio
re cōſilio: neq̄q̄ ſe id qđ ꝓmiſerat executū euidētiſ
ſime cōfiteᵗ. Cū hoc inq̄t voluiſſeꝫ. nūquid leuitate
vſus ſuꝫ. Aut que cogito ſꝫ carnē cogito. vt ſit apō
me ē. ē. nō. nō. Deniqꝫ cur maluerit deſinitionē ſui
p̄terire ſmonis q̄ꝫ aduētu ſuo oneroſaꝫ diſcipulis i-
ferre triſtitiā: etiā cū ſacramēti obteſtatiōe declarat.
Ego aūt teſtē deū inuoco in aiaꝫ meā: q̄ꝫ ꝑcēs vo-
bis nō veni vltra corinthū. Statui eni hocipſum
apud me: vt nō in triſtitia venirē ad vos. Cuꝫ itra
turos ſe domū loth ſodomis angeli denegaſſent: di
cētes ad eū: nō intrabimꝰ ſed in platea manebimꝰ:
cōtinuo eius p̄cibus cōpelliūtur ſtatutū mutare ſer
monē: ſicut ſcriptura ſubiūgit. Et coegit eos loth:
⁊ diuerterūt ad eum. Qui vtiqꝫ ſi diuerſuros ſe ad
eū eſſe nouerāt: inuitātis petitionē ſimulatoria ex-
cuſatiōe renuerūt: ſin aūt veraciꝭ excuſabāt euidēter
īmutaſſe ſniaꝫ cōprobaᵗ. Que vtiqꝫ nō ob aliaꝫ cre
dimꝰ cauſaꝫ ſpiritūſanctū ſacris volumibꝰ īdidiſſe
niſi vt iſtis erudiamur exēplis: ī deſinitiōibus nr̄is
nō pertinaciter ꝑmanere: ſed eas arbitrio noſtro de
bere ſubijcere: ⁊ ita iudiciū noſtrū ab omni legis vi
culo liberū cōſeruare vt ꝓmptū ſit ad ſequēdū quo
cūqꝫ vocauerit ſalubre cōſiliū: nec differat aut recu
ſet ad id qđ vtilius diſcretio ſalutaris īuenerit abſ-
qꝫ vlla cūctatiōe trāſire. Et vt ad ſubliniora adhuc
aſcēdamus exēpla decūbēteꝫ in lecto regē ezechiaꝫ
grauiqꝫ egritudine laborāteꝫ: ex ꝑſona dei. Iſaias
ꝓpheta adorſus eſt dicēs. Hec dicit dn̄s. Diſpone
domui tue: q2 morieris tu ⁊ nō viues. Et cōuertit
inq̄t ezechias faciē ſuā ad parietē: ⁊ orauit ad dn̄ꝫ ⁊
dixit. Obſecro dn̄e memēto queſo quō ambulaue-
riꝫ corā te in veritate ⁊ corde ꝑfecto: ⁊ qđ bonū ē in
oculis tuis feceri. Et fleuit ezechias fletu magno.
Poſt q̄ rurſus dicit ad eūdē. Reuertere ⁊ dic eze-
chie regi iuda dicēs. Hec dicit dn̄s deus dauid pr̄is
tui. Audiui orationē tuā ⁊ vidi lachrymā tuā: ⁊ ecce
adijciaꝫ ſuꝑ dies tuos quīdecī ānos: ⁊ de manu re-
gis aſſyriorū liberabo te ⁊ ciuitatē hāc ꝓtegā ꝓpᵗ
me ⁊ ꝓpter dauid ſeruū meū. Quid euidentiꝰ hoc
teſtimonio. quo miſcōe ac pietatis intuitu mauult
dn̄s ſuū caſſare ſmonē. ⁊ ad p̄ſtitute mortis termi-
nos quīdeciꝫ ānis vitā precātis extēdere q̄ꝫ ꝑ imo
bilitatē d̄creti ſui īexorabilis īueiri. Similiᵗ ēt loq̄ᵗ
ad niniuitas cēſura diuia. Adhuc triduuꝫ ⁊ niniue
ſubuerteᵗ. Moxqꝫ pnia eoꝝ ieiunijſqꝫ mollit tā mi
nax ⁊ abrupta ſnia: atqꝫ ad ptē mīe ꝓna pietate de
flectitur. Qđ ſiquis velut p̄ſciuꝫ cōuerſionis eorū
ſubuerſionē ciuitatis ad hoc eis dn̄ꝫ aſſerat cōmia
tuꝫ vt eos ad ſalutarē penitētiaꝫ ꝓuocaret: ꝯſequēs
eſt vt hi q̄ fratribꝰ preſunt abſqꝫ reprehenſione mē
dacij his qui indigent emēdari aliqua ēt diſtrictiō-
ra quā facturi ſunt ſi opus fuerit cōminētur. Sin
vero dixerit deuꝫ ſeuerā illā ſententiā ſuā penitētie
eoꝝ cōſideratiōe reuocaſſe ſm illud qđ per ezechie
leꝫ ait: ſi dixero ipio morte morieris ⁊ egerit penitē
tiā a peccato ſuo. feceritqꝫ iudiciuꝫ ⁊ iuſtitiā: vita vi
uet ⁊ nō morieᵗ: quibꝰ docemur exēplis nō debere
nos obſtinate in noſtris deſinitiōibus perdurare:
ſed cōminationeꝫ ex neceſſitate propoſitaꝫ clemēti
miſeratiōe mollire. Qđ ne ſolis ſpecialiter niniuitꝭ
crederetur dominꝰ preſtitiſſe: etiā generaliter erga
omnes eadē ſe eſſe facturuꝫ per hieremiā perpetuo
ꝓteſtatur: ⁊ cuꝫ neceſſe fuerit incunctāter ſuā ſe ſen
tentiā mutaturuꝫ pro noſtris meritis repromittit
dicens. Repente loquar aduerſus gētē ⁊ aduerſus
regnuꝫ: vt euellaꝫ ⁊ deſtruā ⁊ diſperdā illud. Si pe
nitentiā egerit gēs illa a malo qđ locutus ſū aduer-
ſus eaꝫ: agam ⁊ ego penitentiaꝫ ſuper maluꝫ quod
cogitaui vt facereꝫ ei. Et ſubito loquar de gente ⁊
regno: vt edificeꝫ ⁊ planteꝫ illud. Si fecerit maluꝫ
in oculis meis vt non audiat vocem meam: peni-
tentiam agam ſuꝑ bonum qđ locutus ſum vt facerē

2009 Ministerio de Cultura

el. Ad ezechiel quoqꝫ ait. Noli ſubtrahere v̇bum:
ſi forte audiant. ⁊ ꝯuertatᷣ vnuſquiſqꝫ a via ſua ma-
la: ⁊ penitebit me mali quod cogitaui facere eis pro
pter maliciam ſtudiorum eorum. Quibus teſti-
monijs declaratᷣ nõ oportere vt ptinaciter i nr̃is dif
finitiõibus hereamꝰ. ſꝫ ratiõe eas ac iudicio tẽperã
das: ſempqꝫ p̄legẽda ac preferẽda eſſe meliora: ⁊ ad
illã que vtilior diudicata fuerit partẽ ſine cunctatio
ne aliqua transeundum.

¶ Qd nõ ſm imenſitatẽ preſcientie diuina clemẽ
tia ſed ſcðm preſentes actꝰ vel remũeret vnũquẽqꝫ
vel puniat. Ca. xxvi.

l Lud etiã p̄ omĩbꝰ ieſtimabilis illa cẽſura
nos iſtruit qð cũ ſit ei añ ortũ vniuſcuiuſ
qꝫ p̄cognitꝰ finis: ita ordine ac rõne cõmu
ni ⁊ humanis quodãmodo omia diſpẽſat affectibꝰ.
vt nõ potẽtialiter nec ſm p̄ſciẽtie ſue inefabilẽ noti-
ciã: ſed ſm p̄ſentes hominũ actꝰ vniuerſa diudicãs:
vel reſpuat vnũquẽqꝫ vel attrahat: ⁊ vel iſũdat quo
tidie ſuaꝫ gratiã vel auertat. Qð ita eſſe ẽt illa ſau-
lis manifeſtat electio: cuiꝰ vtiqꝫ cũ vituperabilẽ finẽ
p̄ſciẽtia dei ignorare nõ poſſet. de tot milibꝰ iſraelis
elegit eũ ⁊ vnxit i regẽ: p̄ſenq̃ i illo meritũ vite remu
nerãs nõ peccatũ future p̄uaricatiõis intẽdens: ita
vt poſtqꝫ reprobꝰ factꝰ ẽ velut penitudinẽ gerẽs ele
ctiõis ſue deꝰ humanis quodãmõ de eodẽ vocibus
atqꝫ affectibꝰ cõqueratᷣ dicẽs. Penitet me ꝙ ꝯſtitue
ri ſaul regẽ: qꝛ dereliq̇t me ⁊ v̇ba mea opere nõ iple
uit. Et iterũ. Verũm lugebat ſamuel ſaulẽ qm̃ dñs
penitebat ꝙ cõſtituiſſet regẽ ſaul ſup iſrael. Deniqꝫ
hoc quod opere fuerat executꝰ poſtea ẽt per ezechie
lẽ ꝓphetã dñs ꝓteſtatᷣ cũ omĩbus ſe hoibus quoti-
diano geſturũ eſſe iudicio: ẽt ſi dixero iquiens iuſto
ꝙ vita viuat ⁊ cõfiſus i iuſtitia ſua fecerit iniq̇tatẽ:
omñes iuſtitie eius obliuiõi tradẽtᷣ: ⁊ i iniq̇tate quaꝫ
operatꝰ ẽ in ipſa morietᷣ. Sin aũt dixero ipio morte
morieris: ⁊ egerit penitẽtiã a peccato ſuo. feceritqꝫ
iudiciũ ⁊ iuſtitiã: pignus reſtituerit ille ipius rapi-
nãqꝫ reddiderit. i mãdatis vite ambulauerit. nec fe
cerit q̇cq̃ iniuſtũ: vita viuet ⁊ nõ morietᷣ: omĩa pec-
cata eius q̃ peccauit nõ iputabũtur ei. Deniqꝫ cuꝫ
ab illo populo quẽ ex oibus gentibꝰ dñs adoptauit
ꝓpter ſubitã vituli p̄uaricatiõem miſericordie ſue
auertiſſet aſpectũ: iteruenĩẽs ꝓ eo legiſlator excla-
mat. Obſecro dñe peccauit populus iſte peccatuꝫ
magnũ fecerũt ſibi deos aureos: ⁊ nunc ſi remittis
peccatũ eorũ remitte: ſin alias dele me de libro tuo
quẽ ſcripſiſti. Cui reſpõdit dñs. Si q̇s inq̇t pecca-
uerit corã me: delebo eũ de libro meo. Dauid quo
qꝫ dũ de iuda ⁊ p̄ſecutoribꝰ chriſti ꝓphetico ſpiri-
tu q̃reretᷣ: deleãtur inq̇t de libro viuẽtiũ. Et qꝛ nõ
merebãtᷣ ad penitẽtiã ſalutarẽ ꝓ reatu tanti crimi-
nis ꝑuenire: ſubiũgit. Et cũ iuſtis nõ ſcribãtᷣ. De-
niqꝫ i ipſo iuda vis ꝓphetice maledictiõis euidentᷣ
iplera ẽ. Nã expleto ꝓditiõis crimie ſuſpẽdio ſe ne-
cauit: ne ſi poſt illã deletionem nois ſui ꝯuerſus ad
penitẽtiã eſſet: iterũ cũ iuſtis ſcribi mereretᷣ in celo.
Nõ ergo ẽ ambigẽdũ ẽt iude nomẽ illo tẽpore quo
electus a chriſto apoſtolatꝰ ſortitꝰ ẽ gradũ: in libro
viuẽtiũ fuiſſe cõſcriptũ: ac pariter eũ audiſſe cũ ce-
teris. Nolite gaudere quia demõia vobis ſubijciũ
tur: gaudete aũt qꝛ nomina veſtra ſcripta ſunt in ce
lis. Sed quia philargyrie peſte corruptus de aſcri-
ptione celeſti ad terrena deiectus ẽ: cõpetẽter de eo
ac de ſimilibus eius dicitᷣ per prophetã. Dñe omñes
q̇ te derelinquũt cõfũdentur: recedentes a te i terra
ſcribentᷣ: quia dereliq̇erũt venã aquarũ viuẽtium
dñm. Et alibi. In cõſilio populi mei nõ erũt: ⁊ in
ſcriptura domꝰ iſrael nõ ſcribẽtur: ⁊ in terraꝫ iſrael
nõ ingredientur.

¶ Qð facti viri ptiaces ac duri eẽ ñ pñt. ca. xxvij.

n Ec illius precepti vtilitas eſt ſilẽda: ꝙ etiã
ſi inſtigãte ira vel qualibet alia paſſione ſa
cramẽto nos aliquo vinxerimꝰ: qð a nemie
quideꝫ monachorũ fieri penitꝰ debet: vtriuſqꝫ tamẽ
rei cã integro mẽtis ẽ pẽſanda iudicio: ⁊ cõparãda
ẽ illa res quã ſtatuimꝰ huic ad quã tranſire cõpelli
mur: atqꝫ ad eam ſine cũctatione eſt trãſeũdũ. q̃ iu
perueniẽte ſaniore tractatu iu ſtior fuerit iudicata.
Rectius enim ẽ noſtꝝ nos preterire ſermonẽ: q̃ꝫ rei
ſalubrioris ac pie ſubire iacturã. Deniqꝫ nunq̃ꝫ ra-
tionabiles ac ꝓbatos patres duros aut irreuocabi
les in huiuſmodi diffinitiõibus fuiſſe reminiſcimur:
ſed velut cerã calore ſolis ita eos ratione mollitos
⁊ intercedẽte ſalubriore cõſilio melioribus partibꝰ
ſine heſitatiõe ceſſiſſe. Quoſcũqꝫ aũt vidimus defini
tionibus ſuis pertinaciter inherere: irrationabiles
ſemper probauimus ac diſcretionis expertes.

¶ Interrogatio an ſit contrarium predicte ſentẽ-
tie illud qð dicitur. iuraui ⁊ ſtatui. Ca. xxviij.

s Ermanus. Quãtum ad hanc rationẽ pti
net q̃ euidenter copioſeqꝫ digeſta eſt. nihil
oportet monachũ definire: ne aut preuari
cator inueniatur aut ptinax. Et vbi illud pſalmiſte
ponemus eloquꝫ. Iuraui ⁊ ſtatui cuſtodire iudicia
iuſtitie tue. Quid ẽ eniꝫ aliud iurare ⁊ ſtatuere q̃ꝫ d
finita immobiliter cuſtodire.

¶ Reſponſio in q̇bus immobilis definitio ſit tenẽ
da ⁊ in q̇bus ſi oportuerit reſcindẽda. Ca. xxix.

i Oſeph. Nos nõ de p̄ncipalibꝰ mandatis
ſine q̇bus nõ põt ſalus noſtra oio ſubſiſte-
re: iſta decernimus: ſed de his que ſine pe-
riculo ſtatus noſtri vel relaxare poſſumus vel tene
re: vtputa de irremiſſo rigore ieiunij: de vini ſiue
olei perpetua abſtinẽtia: de progreſſu cellule peni-
tus cohibendo: de lectionis ſeu meditationis inceſ
ſabili iugitate: que ſine iactura profeſſionis ac pro-
poſiti noſtri: ⁊ exerceri cũ libuerit poſſunt ⁊ cum ne
ceſſe fuerit irreprehenſibiliter pretermitti. Ceteruꝫ
ſuper obſeruantia illorum principalium mandato-
rum cõſtantiſſime definiẽdũ ẽ ac ꝓ his etiam mors
ſi neceſſe fuerit nõ vitãda: ꝓ q̇buſ imobilitᷣ ẽ dicẽdũ
iuraui ⁊ ſtatui. Qð fieri doꝫ ꝓ cuſtodia charitatie:
ꝓ q̃ ſpernenda ſunt vniuerſa: ne bonũ trãq̇llitatᷣ i

2009 Ministerio de Cultura

lius pfectioq̄ maculet. Similiterq̄ iurādū ē ꝑ ca-
ſtimonie puritate: nec aliud facere nos oportet pro
fide ꝑ ſobrietate atq̄ iuſtitia: que omnia indemu-
tabili pſeuerātia ſūt tenēda: ⁊ a qbus paululū receſ
ſiſſe damnabile ē. De illis vō corporalib⁹ exercitijs
que ad modicū dicūt eē vtilia ita ē vt dixim⁹ ſtatuē
dū: vt ſi qua ſupuenerit certior pietatis occaſio q̄ il
la ſuadeat relaxari. nulla ſup his lege teneamur: ſed
ꝑtermiſſis eis ad vtiliora libere trāſeam⁹. In illis
eni corporalib⁹ exercitijs ſi ꝑ tēpore reliquātur pe
riculū nō eſt: ab his vero vel ad momētū declinaſſe
mortiferum eſt.

¶ Quēadmodū debeāt celāda cōmitti. Ca. xxx.

Oc quoq̄ ſimili cautiōe curādū ē: vt ſiqs
b forſitā ſmō quē eē vult̄ occultū de vro ore
fuerit ꝓlapſus: nulla occultatōis ꝑcepta ſo
licitēt audiērē. Magis eni latebit ſi negligēter atq̄
ſimplicit trāſeat: qr nō tāta quilibȝ fratrū ſup diuul
gatōe eius ipugnatiōe torqbit: exiſtimās rē vilē ali
quā trāſitoria cōfabulatiōe ꝓlatā: ⁊ q̄ ex hoc ipo ſit
leuior: qr cautiſſimo ſiletij ꝑcepto ſenſib⁹ audientis
cōmēdata nō fuerit. Nā ſi ēt fidē eius aliqua ſacra-
mētorū obteſtatiōe deuixeris: citius illud ꝓdēduȝ
eſſe nō ambigas. Maior eni aduerſus ipſū vis dia
bolice ipugnatiōis inſurget: vt ⁊ te meſtificet vel de
nudet: ⁊ illū trāgreſſorē ꝗtori⁹ ſui faciat ſacramēti.

¶ Nihil ſuper his que ad vſum cōmunis vite atti
nent definienduȝ. Ca. xxxi.

T idcirco nihil debet abrupte monachus
c ſup his dūtaxat q̄ ad corporales exercitati
ones ptinēt definire: ne aduerſariū ad ipu
gnationē eoꝝ que velut ſub legis obſeruatiōe cuſto
dit magis incitās citi⁹ ea violare cogat. Prefigēs
ſiqdeȝ ſibi legē vnuſqſq̄ ſub libertat̄ grā cōſtitut⁹:
ne pniciosa ſemetipſū obliget ſeruitute vt ea q̄ lici-
to imo etiā laudabiliter cū gratiarū actione ꝑſume
re potuiſſet: ſi neceſſitas fortaſſe ꝯpulerit velut trāſ
greſſor pciper̄ cōpellat̄ cū ꝑuaricatōe peccati. Ubi
eni nō ē lex: nec ꝑuaricatio. ¶ Hac btiſſimi Joſeph
inſtitutiōe atq̄ doctrina velut diuino oraculo ꝯfir
mati: in egypto reſidere maluim⁹. Sed licȝ parū de
inceps de noſtra eſſem⁹ ꝑmiſſione ſoliciti: tamē ex-
pleto ſeptē ānoꝝ numero ſpōſionē noſtrā gratāter
ipleuim⁹. Excurrētes nāq̄ ad cenobiū noſtrū illo
iaȝ tēpore quo de ipetrādo ad heremū reditu fidu-
ciā gerebam⁹: pmū ſeniorib⁹ nrīs honorē debitum
ſoluim⁹: deide animis eorū q pro charitat̄ ardore
creberrimis litterarū noſtraꝝ ſatiſfactiōib⁹ neq̄q̄
fuerāt deliniti pſtinā reitegrauim⁹ charitatē: tandē
qȝ ad plenū aculeo nrē ſpōſionis auulſo his quoqȝ
cū gaudio ꝓſequētib⁹ ad ſcythiotica ſolitudinis ſe-
creta remeauim⁹. Hāc vobis o ſācti frēs illuſtrium
patrū ſciētiā atq̄ doctrinā nrā vt potuit elucubra-
uit inſcia: quā etiā ſi icultus forſitā ſmo cōfudit po
tius q̄ digeſſit. queſo ne laudē inſigniū viroȝ rep
henſio nrē ruſticitatis euacuet. Tuti⁹ ſiqdē nobis
in cōſpectu nrī iudicis viſū eſt doctrie hui⁹ magnifi
cētiā vel incultis ſmonib⁹ ꝓdere q̄ ſilere. Quippe
cū ⁊ profectui lectoris ſi ſublimitatē ſenſuū cōteple
tur hoc qđ iperitia noſtri ſermonis offendit obeſſe
nō poſſit: ⁊ maior ſit nobis vtilitat̄ cura q̄ laudis.
Neq̄ eni hoc qđ ſanctoꝝ viroꝝ dicta dſcripſi ⁊ ple
nū periculi ⁊ egenū laudis eſſe nō nouerā: ſed pru-
dens vt dicitur laqueo pedē indidi: nec me indubi-
tato diſcrimini ſub incerta ſpe alieni ꝓfectus trade
re recuſaui: monēs omnes ad quoꝝ man⁹ opuſcula
iſta puenerint: vt quicqd placuerit in eis. patrū: no-
ſtrū vero ſciant eſſe qđ diſplicet: omnes quib⁹ ama-
bilis eſt vita ⁊ doctrina ſanctorū.

¶ Explicit collatio ſecunda abbatis Joſeph de
diffiniendo.

¶ Expliciūt ſeptē alie collationes caſſiani.

¶ Incipit prefatio caſſiani eloquētiſſimi in ſepteȝ
vltimas collationes aliorū patruȝ.

Miſſis iuuāte gratia chriſti dcē
collatiōibus patrū. que exigenti
bus beatiſſimis epiſcopis hella-
c dio ac leontio vtrūq̄ digeſte ſūt:
ſeptē alias beato epiſcopo hono
rato. ſacro quoq̄ famulo chriſti
eucherio dedicaui: totidē ⁊ nunc
vobis ſancti fratres iouiniane: mineru: leōti ⁊ theo
dore credidi deputādas. Poſterior ſiquidē veſtꝝ
illā cenobioruȝ ſanctaȝ atq̄ egregiā diſciplinā i ꝓ-
uicijs gallicanis antiquarū vtutū diſcretiōe funda
uit: ceteri vero nō ſolū cenobialē ꝓfeſſionē apprie
monachos expetere veꝝ ēt anachoreticā ſitire ſubli
mitatē vrīs iſtitutiōib⁹ ꝓuocaſtis. Ea nanq̄ colla-
tiōes iſte ſūmoꝝ patrū diſputatiōe cōtexte ſūt ⁊ ita
i omnib⁹ tēperate: vt vtriq̄ ꝓfeſſiōi qua nō ſolū oc
ciduas regiōes verū ēt iſulas maximis fratꝝ cater
uis feciſtis florere cōueniāt. i. vt nō ſolū hi q adhuc
i cōgregatiōis laudabili ſubiectiōe pdurāt: ſȝ ēt illi
q haud lōge a vrīs cenobijs ſecedētes anachoreta-
rū ſectari geſtiūt diſciplinā ꝓ cōditiōe locoꝝ ac ſta
tus ſui mēſura pleni⁹ iſtruāt. Quib⁹ hoc pcipuū cō
tulit pcedēs vrī laboris induſtria: vt parati iā atq̄ i
iiſdē exercitijs depheſi facili⁹ pcepta ſenioꝝ atȝ iſti-
tuta ſuſcipiāt: ipſoſq̄ i cellulas ſuas auctores colla-
tionū cū ipſis collationū voluminib⁹ recipiētes. ⁊
quotidiāis quodāmō cū eis iterrogatōib⁹ ac reſpō
ſiōib⁹ colloquētes: nō ꝓprijs adinuentionibus ar-
duaȝ iſtam ⁊ incognitam ferme in hac regione ap-
petant viaȝ: ſed periculoſaȝ etiam illic vbi iam tri-
tiſſimi calles ⁊ inumera precedentiuȝ exempla nō
deſunt anachoreſeoruȝ diſciplinam illoruȝ potius
preceptis capere conſueſcant quos i omnibus ⁊ an
tiqua traditio ⁊ lōge experiētie iſtruxit induſtria.

¶ Explicit prefatio.

¶ Incipit collatio Abbatis piamonis de tribus
generibus monachorū ⁊ quarto nup exorto: que i

2009 Ministerio de Cultura

ordine libri ē decimaoctaua.

¶ Queadmodū dyolco veniētes ab abbate piamo
ne recepti fuerimꝰ. C.i.

p Oſt conſpectū atq̄ colloquium
triū illoꝝ ſenū quorū collatiōes
ſancto fratre noſtro eucherio cō
pellēte vtcunq̄ digeſſimꝰ: cum ēt
vlterioris egypti partes ī q̄bus
amplior atq̄ ꝑfectior ſanctoꝝ
numerus conſiſtebat maiore fla-
grātia deſiderarēmꝰ expetere ad vicū cui nomē eſt
dyolcos vni ex ſeptē nili fluminis oſtijs iminētē. nō
tā itineris neceſſitate ꝙ̄ deſiderio ſanctoꝝ illic com
morātiū cōpellēte ꝑuenimꝰ. Cuʒ.n. velut cupidiſſi-
mi mercatores plurima illic celeberrimaq̄ cenobia
ab antiq̄s audiuiſſemꝰ patribꝰ īſtituta: cōtinuo qua
ſi nauigationē inq̄ſitionis incerte ſpe maioris lucri
ꝑſuadēte ſuſcepimus. Ubi cuʒ diutiſſime fluctuan-
tes ad illos v̄tutū ſublimitate ꝯſpicuos mōtes vn
diq̄ʒ curioſos oculos tēderemꝰ. abbatē piamonē oī
um anachoretarū illic ihabitātiū ſeniorē eorūdēq̄
p̄ſbyteꝝ velut quēdā ſublimiſſimū pharū.i.ſignū.ꝑ
mꝰ circūſpectātiū notauit īuituꝰ. Hic eteni ſic euāge
lica illa ciuitas ī excelſi mont̄ vertice conſtituta: no
ſtro protinus refulſit aſpectui. Cuius virtutes at-
q̄ mirabilia que ꝑ eum etiā ſub cōſpectu noſtro di-
uina gratia teſtimoniū merit̄ eiꝰ reddente perfecta
ſunt: ne vel propoſiti noſtri formā vel modum huiꝰ
voluminis excedamus p̄termittēda credimꝰ. Non
enim de mirabilibꝰ dei ſʒ de inſtitut̄ ſtudijſq̄ ſancto
rū q̄daʒ q̄ reminiſci poſſibile eſt nos ſpopōdimus
memorie tradituros: vt neceſſariā tm̄ ꝑfecte vite in
ſtructionē nō inutilē abſq̄ vlla emēdatione vicioꝝ
ac ſuꝑuacuā admiratione legētibꝰ p̄berēmꝰ. Cum
itaq̄ btūs piamon ſūma nos gratulatōe ſuſceptos
humanitate ēt cōgrua refeciſſet: intelligēs nos non
eiuſdē eē regiōis primū vnde vel cur egyptū petiſ-
ſemꝰ ſolicite ꝑcūctatꝰ ac d̄ cēobio ſyrie ob d̄ſideriuʒ
ꝑfectōis nos illo aduenſſe cognoſcēs ita exorſus ē.

¶ Uerba abbat̄ piamō quō rudes monachi exē-
plo ſenioꝝ debeāt erudiri. Cap.ij.

q Uiſq̄ hominū o filij cuiuſlibet artis ꝑiti-
am aſſeq̄ cōcupiſcit niſi omni cura atq̄ vi
gilantia eiꝰ ſe quā noſce deſiderat diſcipli
ne ſtudijs mācipārit: ac ꝑfectiſſimoꝝ quorūq̄ opifi
cij ipſiꝰ vel ſciētie magiſtroꝝ p̄cepta atq̄ inſtituta
ſeruauerit: fruſtra inanibꝰ votis eoꝝ ſimilitudinem
exoptat attingere quoꝝ curaʒ atq̄ʒ induſtriā detre
ctat emulari. Nouimꝰ.n. nonnullos ita ad hec loca
d̄ n̄ris regionibꝰ aduenſſe: vt cognoſcēdi tm̄modo
gratia fratrū monaſteria circuirēt: nō vt has regu-
las ob quas huc cōmeauerāt atq̄ʒ inſtituta ſuſcipe-
rēt: ſʒ vt ſecedentes in cellulas conarent̄ ea q̄ vel vi
ſu vel traditiōe ꝑcepant opibꝰ expiri. Qui mores
ſuos ac ſtudia q̄bus imbuti fuerāt retētantes vt eis
exprobrari a nōnullis ſolet: nō ꝓfectus ſui gratia ſʒ
vitande egeſtat̄ neceſſitate exiſtimati ſunt prouinci
as cōmutaſſe. Non ſoluʒ eniʒ nihil eruditiōis acq̄-
rere ſʒ ne diutius quidē in his partibꝰ cōmorari ꝑti
nacis animi obſtinatiōe potuerūt. Cuʒ.n. nec ieiu-
niorum morē neq̄ʒ pſalmorum ordinē nec ipſorum
d̄niq̄ʒ idumētoꝝ habitū ꝑmutaſſēt: q̄d aliō ī hac re-
giōe ſectari ꝙ̄ ſola victus ſui cōpendia crederentur.

¶ Qō iuniores ſeniorum precepta diſcutere non
debeant. Cap.iij.

q Uamobrē ſi vos quēadmodū credimus
dei cauſa ad emulationē n̄re agnitiōis at-
traxit: oībꝰ inſtitut̄ q̄bꝰ illic p̄mordia v̄ra
p̄uēta ſunt penitꝰ abdicat̄ q̄cūq̄ʒ ſeniores v̄ros age
re vel tradere viderit̄ ſūma hūilitate ſectami. Neq̄
vos moueat. aut ab imitatiōe retrahat ac diuertat
ēt ſi vobis ad p̄ns alicuiꝰ rei vel facti ratio vel cā nō
liq̄at: q2 eos q bn̄ d̄ cūct̄ ac ſimpl̄r ſētiūt ꝛ vniuerſa
q̄ a ſenioribꝰ tradi geriue ꝓſpexerit fideliter imitari
magis ꝙ̄ diſcutere ſtudēt: ꝑ opis expiētiā ēt reꝝ oī-
um ſcia ſubſequet̄. Ceteꝝ nunꝙ̄ rōnē veritat̄ itra-
bit q̄ſq̄s a diſcuſſiōe cepit erudiri: q2 vidēs eū inimi
cus ſuo potiꝰ ꝙ̄ patrū iudicio ꝯfidētē facile in id vſ
q̄ʒ ꝓpellet: vt ēt illa q̄ maxime vtilia atq̄ʒ ſaluberri
ma ſūt ſuꝑflua ei videant̄ ꝛ noxia. Atq̄ ita p̄ſūptiōi
eiꝰ callidꝰ hoſtis illudet: vt irrationabilibꝰ diffinitio
nibꝰ ſuis ꝑtinaciter inherēdo hoc ſolūmō ſibi ſācrū
eē ꝑſuadeat qō rectū atq̄ iuſtiſſimū ſue tm̄ obſtiatio
nis errore cenſuerit.

¶ De tribꝰ generibus monachorum q̄ intra egy-
ptum ſunt. Capi.iiij.

q Uāobrē ordo atq̄ pricipiū ꝓfeſſiōis n̄re
quēadmodū vel vn̄ deſcēderit primū d̄be
tis agnoſcere. Tūc.n. poterit q̄s deſidera
te art̄ efficaciꝰ aſſeq̄ diſciplinā ꝛ ad exercēdā eaʒ ar
dētiꝰ incitari: cū auctoꝝ ꝛ fundatorū eiꝰ agnouerit
dignitatē. Tria ſunt in egypto genera monachoꝝ
quoꝝ duo ſunt optima: tertiū tepidū atq̄ oīmodis
euitādū. Primū ē cenobitaꝝ: q̄.ſ. in cōgregatōe ꝑi
ter conſiſtētes vniꝰ ſenioris iudicio gubernant̄: cuiꝰ
generis maximꝰ numerꝰ monachoꝝ ꝑ vniuerſaʒ cō
morat̄ egyptū. Scōm anachoretaꝝ: q p̄ꝰ in cenobi
is inſtituti iāq̄ in actuali ꝯuerſatiōe ꝑfecti: ſolitudi
nis elegere ſecreta: cuiꝰ ꝓfeſſionis nos quoq̄ opta-
mus eē p̄cipes. Tertiū rep̄hēſibile ſarabaitaꝝ eſt.
De q̄bꝰ ſingillati ꝑ ordinē pleniꝰ diſeremꝰ. Haruʒ
igit̄ triū ꝓfeſſionū fundatores primū vt diximꝰ de-
bet̄ agnoſcere. Nā ꝓfecto ex hoc ipſo vel odiū ꝓfeſ-
ſionis illiꝰ naſci poterit q̄ vitāda ē: vel eiꝰ d̄ſideriū q̄
ſequēda: q2 neceſſe ē vnāquāq̄ viā ad illum finē ſuū
ꝑtrahere ſectatorem ad quē auctor ipſius inuentor
q̄ peruenerit.

¶ Quibus auctoribus cenobitarum ſit inſtituta
profeſſio. Capi.v.

i Taq̄ cenobitaꝝ diſciplina a tpe p̄dicatio
nis ap̄lice ſūpſit exordiū. Nā talis extitit
ī hieroſolymis oīs illa credētiū multitudo
q̄ ī actibꝰ ap̄loꝝ ita d̄ſcribit̄. Multitudīs credētiū
erat cor vnū ꝛ aīa vna: nec q̄ſꝙ̄ eoꝝ que poſſidebat

P

aliqd ſuū eē dicebat:ſʒ erāt illis oīa cōmunia. Poſ
ſeſſiões ⁊ ſbas vēdebāt: ⁊ diuidebāt ea oīb⁹ ꝓut cui
ꝙ op⁹erat. Et iterꝫ. Neqꝫ.n.qſꝙ egēs erat int̄ illos
Quotquot.n.poſſeſſores agroꝝ aut domoꝝ erāt:
vēdētes afferebāt ꝓcia eoꝝ q̄ vēdebāt ⁊ pōebāt añ
pedes aploꝝ. Diuidebaꝫ āt ſingulis ꝓut cuiqꝫ op⁹
erat. Talis inꝗ erat tūc oīs eccl'ia: q̄les nūc ꝑpau
cos i cēobijs īuenire difficile ē. Sʒ cū p⁹aploꝝ receſ
ſuʒ tepeſcere cepiſſʒ credētiū mltitudo ea vl' maxie
q̄ ad fidē xp̄i ꝺ alienigenis ac diuerſis gētib⁹ ꝯflue
bat a qb⁹ apl'i ꝓ ipis fidei rudimēt̄ ac ïueterata gē
tilitat̄ cōſuetudine nihil āpli⁹ expetebāt: niſi vt ab ī
molaticijs idoloꝝ ⁊ fornicatōe ⁊ ſuffocat̄ ⁊ ſangui
ne tepārēt: atqꝫ iſta libertas q̄ gētib⁹ pp infirmitatē
p̄rie credulitat̄ indulta ē ēt illi⁹ eccleſie q̄ hieroſoly
mis cōſiſtebat pſectionē paulati cōtaminare cepiſſʒ
⁊ creſcēte quotidie vel indigenaꝝ nūero vel aduēa
rū p̄rie illi⁹ fidei refrigeſceret feruor: nō ſolū hi qui
ad fidē xp̄i ꝯfluxeſāt verū ēt illi q erāt eccleſie p̄nci
pes ab illa diſtrictiōe laxati ſūt. Nonnulli.n. exiſti
mātes id qđ videbāt gētib⁹ ꝓ īfirmitate ꝯceſſū ſibi
ēt licitū: nihil ſe ꝺtrimēti ꝑpeti crediderūt ſi cū ſub
ſtātijs ac facultatib⁹ ſuis fidē xp̄i ꝓfeſſionēqꝫ ſeque
rent. Hi aūt qb⁹ adhuc apoſtolic⁹ inerat feruor me
mores illi⁹ priſtine pſectiōis diſcedētes a ciuitatib⁹
ſuis illorūqꝫ cōſortio q ſibi vel eccleſie dei remiſſio
ris vite negligētiā licitā eē credebāt: in locis ſubur
banis ac ſecretiorib⁹ cōmanere ⁊ ea q̄ ab apoſtolis
p vniuerſū corp⁹ eccleſie generalr̄ meminerūt iſtitu
ta priuati ac peculiarit̄ exercere ceperunt: atqꝫ ita ica
luit iſta quā dixim⁹ diſcipuloꝝ q ſe ab illoꝝ ꝯtagio
ſeq̄ſtrauerāt diſciplina. Qui paulati tp̄e ꝓcedēte ſe
gregati a credētiū turbis ab eo ꝙ a coniugijs abſti
nerēt ⁊ a parētū ſe cōſortio mūdiqꝫ iſti⁹ cōuerſatio
ne ſecernerēt: mōachi ſiue mōaζētes a ſingularis ac
ſolitarie vite diſtrictiōe nominati ſūt. Un ꝯſequēs
fuit vt ex cōmuniōe conſortij cenobite: celleqꝫ ac di
uerſoria eoꝝ cenobia vocarent. Iſtud ergo ſolū fu
it antiqſſimū monachoꝝ gen⁹: qđ nō mō tp̄e ſʒ etiā
gratia primū eſt: quodqꝫ ꝑ annos plurimos ſolū in
uiolabile vſqꝫ ad abbat̄ pauli vel antonij durauit
etatē. Cuius etiā nunc in diſtrict̄ cenobijs cernim⁹
reſidere veſtigia.

De anachoretarum ordine ac principio. C. vi.

V

Vide ꝓfecto de hoc pfectoꝝ numero ⁊ vt ita dixeri fecūdiſſima radice: ſanctoꝝ etiā anachoretaꝝ poſt hec flores fructuſqꝫ ꝓ
lati ſunt. Cuius ꝓfeſſionis pricipes hos quos pau
lo ante memorauim⁹ ſanctū vʒ paulūʒ vel antoniū
nouim⁹ extitiſſe. Qui nō vt qdā puſilanimitat̄ cau
ſa vel impatiētie morbo ſʒ deſiderio ſublimioris ꝓ
fect⁹ cōtemplationiſqꝫ diuine ſolitudinis ſecreta ſe
ctari ſunt: licet prior eoꝝ neceſſitat̄ obtētu: duʒ tp̄e
pſecutionis affiniū ſuoꝝ deuitat inſidias heremuʒ
penetraſſe dicaꝫ. Ita ergo ꝓceſſit ex illa quā dixim⁹
ap̄lica diſciplina aliud pfectionis genus: cui⁹ ſecta
tores anachorete.i.receſſores merito nuncupātur
eo ꝙ nequaꝙ ꝯtēti hac victoria qua inter hoīes oc
cultas inſidias diaboli calcauerūt apꝫto certamine
ac manifeſto cōflictu demonib⁹ cōgredi cupientes
vaſtos heremi receſſus penetrare nō timeāt: ad imi
tationē.ſ.iohānis baptiſte q in heremo tota ꝑmāſit
etate: helie quoqꝫ ⁊ helyſei atqꝫ illoꝝ ꝺ qb⁹ apoſto
lus ita cōmemorat. Circuierūt in meloꞇ: in pellib⁹
caprinis: egētes: anguſtiati: afflicti: qbus dign⁹ non
erat mund⁹. In ſolitudinib⁹ errātes: ⁊ in montib⁹
⁊ in ſpelūcis ⁊ in cauernis terre. De qbus etiā do
minus figuraliter ad Iob: qs ait eſt qui dimiſit ona
gruʒ liberū ⁊ vincula eius reſoluit. Poſuit habi
taculuʒ eius deſertū: ⁊ tabernacula eius ſalſugineʒ
Irridēs multitudinē ciuitat̄ ⁊ q̄relā exactoris non
audiēs. Conſiderauit montes paſcue ſue. ⁊ poſt oē
viride q̄rit. In pſalmis quoqꝫ. Dicant nūc q redē
pti ſunt a dn̄o: quos redemit de manu inimici. Et
poſt pauca. Errauerūt in ſolitudine in inaquoſo vi
am ciuitat̄ habitaculi nō inuenerūt. Eſurientes ⁊ ſi
tiētes aīa eoꝝ in ipſis ꝺfecit. Et clamauerūt ad do
minū cū tribularenꞇ: ⁊ de neceſſitatib⁹ eoruʒ libera
uit eos. Quos ēt hieremias ita deſcribit. Beat⁹ q
tulit iuguʒ ab adoleſcētia ſua: ſedebit ſolitari⁹ ⁊ ta
cebit: q2 leuauit ſe ſup ſe. Quiqꝫ illō pſalmiſte affe
ctu ⁊ ope ꝯcinūt. Similis fact⁹ ſū pellicano ſolitu
dis. Uigilaui ⁊ fact⁹ ſū ſicut paſſer ſolitari⁹ i tecto.

De ſarabaitaꝝ pricipio ⁊ cōuerſatiōe. Ca. vij.

C

Cum ꝗʒ his duab⁹ ꝓfeſſionib⁹ monachoꝝ religio chriſtiana gauderet cepiſſet aūt in deteri⁹ paulati hic quoqꝫ ordo recidere:
emerſit poſt hec illō deterrimū ⁊ infidele mōacho
rū gen⁹ vel poti⁹ noxia illa plātatio rediuiua cōcre
uit: q̄ ꝑ ananiā ⁊ ſaphiraʒ in exordio eccleſie pullu
lās apl'i petri ſeueritate ſucciſa ē: q̄ int̄ mōachos tā
diu deteſtabil' execrādaqꝫ iudicata ē nec a quoꝙ vl
teri⁹ vſurpata ꝙdiu illius tā diſtricte formido ſnie
memorie fideliū infixa durauit: q̄ btūs apoſtol⁹ p̄di
ctos noui facinoris pricipes nō penitētia ñ vlla paſ
ſus ē ſatiſfactōe curari: ſʒ ꝑniciosiſſimū germē celeri
morte ſuccidit. Illo igiꞇ exēplo qđ in anania ⁊ ſaphi
ra ap̄lica diſtrictiōe punitū ē a nōnulloꝝ ꝯtēplatōe
paulati lōga incuria ⁊ tp̄is oblitteratiōe ſubtracto
emerſit iſtō ſarabaitaꝝ gen⁹: q ab eo ꝙ ſemetipſos a
cenobioꝝ ꝯgregatiōib⁹ ſeq̄ſtrarēt ac ſingillati ſuas
curarēt neceſſitates egyptie ligue ꝓprietate ſarabai
te nūcupati ſūt: ꝺ illoꝝ quos p̄dixim⁹ nūero ꝓcedē
tes q euāgelicā pfectionē ſimulare poti⁹ ꝙ in verita
te arripe maluerūt: emulatiōe.ſ.eoꝝ vel laudib⁹ ꝓ
uocati q vniuerſis diuitijs mūdi pfectā xp̄i pferunt
nuditatē. Hi igiꞇ dū ibecillo aīo rē ſūme virtut̄ affe
ctāt vel neceſſitate ad hanc ꝓfeſſionē venire cōpul
ſi.dū cenſeri tantūmō noīe mōachoꝝ abſꝙ vlla ſtu
dioruʒ emulatione feſtināt: cenobioꝝ nullatenꝰ ex
petunt diſciplinā. nec ſenioꝝ ſubijciunt arbitrio vt
eoꝝ traditionib⁹ inſtituti ſuas diſcāt vincere volun
tates: nec vllaʒ ſane diſcretiōis regulā legitima eru
ditiōe ſuſcipiunt ſʒ ad publicā tīmō.i.ad hominuʒ

2009 Ministerio de Cultura

facie renunciãtes: aut in ſuis domicilijs ſub priuilegio huiꝰ noīs iiſdē obſtricti occupationibꝰ pſeuerāt aut cōſtruētes ſibi cellulas eaſq; monaſteria nuncupātes ſuo i eis iure ac libertate cōſiſtūt nequaq̄ euāgelicis ꝑceptionibꝰ ſuccūbētes: vt nulla. ſ. quotidiani victus ſolicitudine nullis rei familiaris diſtentionibꝰ occupent. Qđ illi ſoli abſq; vlla ifideli dubitatione cōſūmant: q cunctꝭ mundi huius facultatibus abſoluti ita ſe cenobioꝝ prepoſitꝭ ſubdiderūt vt ne ſui qdem ipſius fateant eē ſe dn̄os. Jlli autē qui diſtrictōēꝫ vt diximus cenobij declinātes bini vel terni in cellulis cōmorant nō contēti abbatꝭ cura atqꝫ impio gubernari: ſꝫ hoc pcipue ꝓcurantes vt abſoluti a ſenioꝝ iugo exercēdi voluntates ſuas ac ꝓcedendi vel quo placuerit euagādi agēdiue qđ libitū fuerit habeāt libertatē: etiā amplius in opibus diurnis q̄ hi q in cenobijs degunt diebꝰ ac noctibꝰ conſumunt: ſꝫ nō ea fide eodēq; ꝓpoſito. Hoc. n. iſti faciunt nō vt fructū ſui opis ſubijciāt diſpēſatoris arbitrio: ſꝫ vt acqrant pecunias quas recōdāt. Jnter quos quātū interſit aduertite. Jlli nihil đ craſtino cogitantes gratiſſimos deo ſudoris ſui offerunt fructus: iſti vero nō ſolū in craſtinū ſꝫ etiā in multorū annorū ſpatia inſideleꝫ ſolicitudinē ꝓrogantes: aut mendacē deū aut inopē credunt: q ꝓmiſſā quotidiani victus atq; indumētoꝝ ſufficiētiā pbere eis aut nō poſſit aut nolit. Jlli hoc omnibꝰ expetūt votis vt nuditatē omniū rerū pauptatēq; poſſideant: iſti vt omniū copiarū affluētiā ꝯſequāt. Jlli ob hoc certati ſtatutū tranſcēdere canonē diurnis opibus elaborant: vt qcqđ monaſterij ſanctꝭ vſibus redundarit vel carceribꝰ vel xenodochio vel noſocomio vel indigētibꝰ pro abbatꝭ diſpēſet arbitrio: iſti vt qcquid quotidiane ſupfuerit gule: aut ꝓfuſiori ꝓficiat voluptati: aut certe philargyrie vicio recōdatur. Poſtremo vt cōcedamus ab iſtis hec quoq; q̄ nō optimo ꝓpoſito ꝯgerunt. melius q̄ diximus poſſe diſtribui: ne ſic quidē ad meritū virtutꝭ illius ac ꝑfectionis aſpirant. Jlli eteni tātos monaſterio redditus ꝯferētes eiſq; quotidie renunciātes in tanta ſubiectionis humilitate pdurāt: vt quēadmodū ſui ita etiā eoꝝ q̄ ꝓprio ſudore ꝯgrunt poteſtate priuētur: abrenunciatiōis prime feruorē duꝫ quotidie ſemetipſos laboris ſui fructibꝰ nudāt iugit innouantes: iſti autē in eo ipo q aliqđ paupibꝰ largiunt elati in ꝑceps quotidie collabunt. Jllos patiētia atq; diſtrictio qua tā deuote in hac quā ſemel arripuerunt profeſſiōe pdurāt vt nunq̄ ſuas expleāt volūtates crucifixos huic mūdo quotidie viuoſq; martyres facit: hos arbitrij ſui tepor viuos ad inferna ꝺmergit Hec igit duo genera monachoꝝ in hac quidē puincia equali ꝓpemodū numeroſitate inter ſe ꝯtendūt Ceterū ꝑ alias regiōes quas me neceſſitas catholice fidei cōpulit pagrare: iſtud tertiū ſarabaitaꝝ genus abūdare ac ꝓpe ſolū eē cognouimꝰ. Tēpibus ſiquidē lucij q arriane pfidie epſ fuit ſub valentꝭ imperio cū diaconiā noſtris fratribꝰ deferremus: his videlicet q de egypto ac thebayda fuerāt ob catholice fidei pſeuerātiā metallis ponti atqꝫ armenie relegati: ſꝫ cenobiorū diſciplinā in qbuſdā ciuitatibꝰ rariſſimā vidimus: anachoretarū tn̄ apđ illos ne ipſuꝫ qdē nomē auditum fuiſſe cōpimus.

¶ De quarto genere monachorum. Cap. viij.

Sane eſt etiā aliđ quartū genus qđ nup cernimus emerſiſſe in his q anachoretarū ſibi ſpetie atqꝫ imagine blandiunt. qqꝫ in ꝑmordijs ſuis feruore quodaꝫ breui cenobij pfectionē vident expetere. ſꝫ ꝯtinuo tepefacti dū priſtinos mores ac vicia reſecare ꝯtēnūt nec iugū humilitatꝭ ac penitētie diutius ſuſtinere cōtēti ſunt ſubdiqꝫ ſeniorū iperio dedignant. ſeparatas expetunt cellas ac ſolitarij ſedere deſiderant. vt ita. ſ. a nemine laceſſiti: patiētes: manſueti: ac humiles poſſint ab hominibꝰ eſtimari. Que inſtitutio imo tepor eos quos ſemel infecerit. ad pfectioneꝫ nunq̄ pmittit accedere. Hoc. n. modo nō ſoluꝫ nō abſcident verū etiā in deterius eoꝝ vicia cōualeſcēt. duꝫ a nemine ꝓuocati vt quoddā letale ꝛ inteſtinuꝫ virus quāto amplius celatū fuerit tāto ꝓfundiꝰ ſerpēs iſanabilē morbū generat egrotāti. Pro reuerentia. n. ſingularis celle nullus iam vicia ſolitarij audet arguere. q̄ ille ignorari maluit q̄ curari. Porro virtutes non occultatiōe vicioꝝ. ſꝫ expugnatiōe pariuntur.

¶ Interrogatio qđ interſit inter cenobiū ꝛ monaſterium. Capit. ix.

Germanꝰ. Eſt ne aliqua īter cenobiū monaſteriūq; diſtātia. an vtroq; noīe res vna cenſetur.

¶ Reſponſio. Capi. x.

Piamon. Licet a nōnullis ſoleāt indifferēter monaſteria pro cenobijs appellari: tn̄ hoc intereſt q̄ monaſteriū nomē eſt diuerſorij nihil amplius q̄ locuꝫ. i. habitationē ſignificās monachoꝝ: cenobium vero etiā ꝓfeſſionis ipſiꝰ qualitatē diſciplināq; deſignat. Et monaſterium poteſt etiā vnius monachi habitatio nominari: cenobium autē appellari nō pōt niſi vbi plurimoꝝ cohabitantiū degit vnita cōmunio. Dicunt ſane mōaſteria: et in qbꝰ ſarabaitaꝝ collegia cōmorātur.

¶ De humilitate va ꝛ quō falſam cuiuſdā humilitatē ꝓdiderit abbas ſerapion. Ca. xi.

Quamobrem quoniā đ optimo genere mōnachoꝝ video vos profeſſionis huiꝰ arripuiſſe principia. i. de laudabili cenobioꝝ paleſtra ad excelſa faſtigia anachoretice tendere diſciplinē: humilitatis patientieq; virtutē quam vos illic didiciſſe non dubito vero ſectamini cordis affectu: non eam ſicut quidam falſa humiliatiōe verborum nec affectata atq; ſuperflua in quibuſdaꝫ officiis corporis inclinatione fingentes. Qđ humilitatꝭ figmētum abbas Serapion quodam tēpore eleganter irriſit. Cum. n. qdam ad eum ſummā ſui abiectiōnē habitu ac verbis preferēs veniſſet eumq; ſener ſecundum morē vt oratiōnē colligeret hortaret: ille

2009 Ministerio de Cultura

nequaꝙ̄ annuēs deprecanti tanꝗ ſe ſubijciēs aſſere-
bat flagitijs inuolutū vt ne vſum quidē huius cō-
munis aeris cape mereref: pſiathij quoqꝫ ipſius re-
fugiens ſeſſionē humi potius inſidebat. Cum vero
etiā ad ablutionē pedū multo minus ꝓbuiſſet aſſē-
ſum: tum abbas Serapion refectione trāſacta. col-
lationis conſuetudine ꝓuocante monere eum beni
gne ac leniter cepit ne ocioſus ac vagus ꝑſertim iu-
uenis tam robuſtus inſtabili leuitate per vniuerſa
diſcurreret: ſꝫ vt in cella reſidēs ſecūdum regulā ſe
niorū ſuo potius ope ꝙ̄ aliena mallet munificētia
ſuſtentari. Qđ ne paulus apoſtolus incideret ⁊ qui
dem cum ei in euāgelio laboranti hec prebitio meri
to deberef: diebus tamē ac noctib⁹ maluit opari: vt
quotidianum victū vel ſibi vel his q eidem miſtrā
tes opus exercere nō poterāt ſuis māib⁹ ꝑpararet.
Ad hec ille tanta eſt triſtitia ⁊ dolore ſuppletus: vt
amaritudinē corde conceptā ne vultu quidem diſſi
mulare potuerit. Cui ſenex hactenus inqt o fili cū-
ctis te facinorū ponderib⁹ onerabas: nō metuens
ne cōfeſſione tam atrociū criminū notam exiſtima
tionis incurreres: qđ queſo nunc eſt qđ ad ſimplicē
admoniunculā noſtrā que tamē in ſe nō mō nullū
opprobriū ſed etiā edificatiōis habuit ac dilectiōis
affectū: tanta te video indignatione ꝑmotū vt eā
ne vultu quidē occulere aut frontis ſerenitate diſſi
mulare potueris. An fortaſſe dum te humiliabas il
lam expectabas a noſtro ore ſentētiā: iuſtus accuſa
tor ſui eſt in primordio ſermonis. Proinde vera ē
cordis humilitas retinēda: que nō de affectata cor-
poris atqꝫ verborū ſꝫ de intima mentꝫ humiliatiōe
deſcendit. Que tunc demū euidētiſſimis patientie
ſue fulgebit indicijs: cū qs nō tpe de ſe crimia ab ali
is nō credēda iactauerit: ſꝫ ab alijs ſibimet arrogā-
ter ingeſta cōtēpſerit: ⁊ irrogatas iniurias māſueta
cordis equanimitate tolerauerit.

¶ Interrogatio quēadmodū vera patientia poſ-
ſit acquiri. Capit. xij.

Ermanus. Quēadmodū acquiri vel reti
g neri poſſit iſta trāquilitas optamus agno
ſcere: vt ſicut idicto nobis ſilētio oris clau
ſtra ꝑcludim⁹ verborūqꝫ licētiā cohercem⁹: ita etiā
cordis lenitatē cuſtodire poſſim⁹: qđ nōnunꝙ̄ etiā
cū lingua refrenaf intrinſec⁹ tn̄ ſtatū ſue placiditatꝫ
amittit. Et idcirco māſuetudinis bonū nō aliās te
nere quēpiā poſſe: niſi remotiōe celle ac ſolitario pu
tamus habitaculo.

¶ Reſponſio. Cap. xiij.

Iamon. Patiētia vera atqꝫ trāquillitas
p abſqꝫ ꝓfunda cordis humilitate nec acq-
rif nec tenef. Que ſi de hoc fonte deſcēde-
rit: nec bn̄ficio celle nec ꝓfugio ſolitudinis idigebit
Non. n. patrociniū cuiuſꝙ̄ rei extrīſecus q̄rit: q̄ hu
militatꝫ. i. generatricis atqꝫ cuſtodis ſue intrinſecus
virtute fulcif. Ceterū ſi mouemur ab aliquo laceſſi
ti: certū eſt nō eē in nobis humilitatꝫ fundamēta fir
miter ſtabilita: ⁊ ideo ad incurſū vel exigue tēpeſta
tis edificiū nr̄um ruinoſa cōmotione cōcutif. Non
enī eēt laudabilis nec admirāda patiētia ſi nullis
inimicorū iaculis īpetita trāquillitatꝫ ꝓpoſitū retē-
taret: ſꝫ in eo eſt ꝑclara atqꝫ glorioſa. ꝙ irruētib⁹ ī ſe
tēptationū ꝓcellis imobilis ꝑſeuerat. Nā ī quo ve
xari frangiqꝫ aduerſitatib⁹ credif in eo poti⁹ robora
tur. ⁊ in eo magis acuif in quo putaf obtūdi. A paſ-
ſionib⁹. n. ⁊ ſuſtētatione patiā dici nullus ignorat:
ideoqꝫ cōſtat patientē ꝓnunciari neminē poſſe. niſi
eum q vniuerſa que ſibi fuerint irrogata abſqꝫ indi
gnatione tolerauerit. Et ideo nō īmerito ita a ſalo
mone laudaf. Melior eſt patiēs forte. ⁊ q continet
irā capiēte vrbem. Et iterū. Longanimis vir nimi
us in prudētia: puſillanimis aūt valde inſipiēs eſt.
Cum ergo qs vict⁹ iniuria iracūdie igne ſuccendif
nō cauſa peccati eius acerbitas illate cōtumelie ex-
titiſſe credēda eſt ſꝫ potius manifeſtatio infirmitatꝫ
occulte ſc̄m illā parabolā dn̄i ſaluatoris quā de dua
bus domib⁹ ponit: vna q̄ fundata erat ſupra petrā
⁊ alia que ſup arenā: qbus equaliter dicit pluuiarū
ac fluminū vel tēpeſtatū turbines irruiſſe: ſꝫ illam q̄
in petre ſoliditate fundata eſt nihil penit⁹ detrimēti
ex illa tā violenta colliſione ſenſiſſe: que vero in are-
narū pēdula mobilitate cōſtructa eſt ſtatī fuiſſe col
lapſā. Quā vtiqꝫ apparet nō ꝓpterea corruiſſe qꝛ
imbriū vel torrētiū inundatiōe pulſata: ſꝫ qꝛ ſup
arenā imprudēter eſt ſtructa. Non. n. in hoc differt
a peccatore vir ſanctus: qꝛ nō ſimiliter ⁊ ipſe tēptef
ſꝫ qꝛ hic etiā magna impugnatiōe nō vincif: ille aūt
etiā parua tēptatione ſuperaf. Neqꝫ enī eſſet vt di
ximus iuſti alicuius viri laudabilis fortitudo ſi vin
ceret intēptatus: cū vtiqꝫ victoria locū habere non
poſſit abſqꝫ aduerſitate certaminū. Beatus eni vir
q ſuffert tēptationē: qꝛ cū ꝓbatus fuerit accipiet co
ronā vite quā repromiſit de⁹ diligētib⁹ ſe. Secūdā
apoſtolū quoqꝫ paulū virt⁹ nō in ocio atqꝫ delici
is: ſꝫ in infirmitate ꝑficif. Ecce. n. igr dedi te hodie
in ciuitatē munitā ⁊ in collūnā ferreā ⁊ in murū ere
um ſup oēs terrā regib⁹ iuda: pricipib⁹ ei⁹ ⁊ ſacerdo
tib⁹ ei⁹ ⁊ oi populo terre: ⁊ bellabūt aduerſū te ⁊ n̄
ꝑualebūt: qꝛ ego tecū ſū vt eruā te dicit dominus.

¶ De exēplo patie cuiuſdā religioſe femie. c. xiiij.

Uius ergo patiētie volo vobis duo ſaltē
b exēpla ꝓponere: vnū religioſe cuiuſdā fe-
mine q̄ patiētie virtutē tāta auiditate ſecta
ta ē vt nō ſolū tēptationū nō vitaret incurſus: ſed et
occaſiones moleſtiarū ſibimet ꝓcurarēt qb⁹ freq̄n-
tius inſtigata non cederet. Hec nanqꝫ cū alexādrie
cōmaneret eſſetqꝫ non obſcuris orta maiorib⁹ atqꝫ
in domo que ſibi fuerat a parētib⁹ derelicta religio-
ſe dn̄o d̄ſuiret: veniēs ad beate memorie athanaſiū
epiſcopum precabaf vt aliquā ſibi alendam viduā
daret que eccleſiaſticis ſumptibus paſcebatur. Et
vt petitionē eius verbis ipſius exprimamus: da in
quit mihi aliquā de ſororibus in qua repauſē. Sa-
cerdos igif cum laudaſſet propoſitum femine ꝙ eā
ad opus miſericordie vidiſſet eſſe promptiſſimam:

2009 Ministerio de Cultura

iuſſit ex omnibꝰ eligi viduã: q̄ ⁊ honeſtate moꝝ ⁊
grauitate ac diſciplina oĩbus preferret: ne forte deſi
deriũ largitatꝭ ꝑcipientꝭ vicio vinceret: ⁊ que merce
dẽ q̄reret in egena dãnum fidei prauis eius offenſa
moribꝰ pateret. Cui cũ domũ adducte omnibꝰ de-
ſeruiret obſeqꝭs virtutẽ modeſtie eiꝰ ac lenitatꝭ exp
ta: vidẽſq; ſe ab ipſa momentꝭ ſingulis gratiaꝝ acti-
one pro officio humanitatꝭ honorari poſt dies pau-
cos ad memoratũ reuertit ſacerdotẽ: rogaueram inq
ens vt mihi dari ꝑcipes quã ego reficerẽ ⁊ cui mori
geris famularer obſequijs. Cunq; ille necdũ ꝓpo
ſitũ femine ac deſideriũ intelligẽs eſtimaſſet petitio
nẽ eius diſſimulatõe ꝑpoſiti fuiſſe neglectã cauſaſq;
more illius nõ abſq; animi ſui cõmotiõe ꝑquirens
protinꝰ agnouiſſet honeſtiorẽ ei ceteris viduã dpu-
tatã: occulte precepit vt ea illi q̄ eẽt cunctꝭ negoꝝ tra
deret: que .ſ. vel iracundia vel rixis vel violẽtia ſeu
verboſitate atq; etiã vanitate cunctas q̄bus hec vi-
cia dñarent excederet. Quã cũ multo facilius inuẽ
tam ſibiq; traditã domi habere cepiſſet atq; eadẽ ei
diligentia qua priori illi vidue vel etiã ſtudioſiꝰ mi-
niſtraret: hoc ſolũ ab ea pro tantꝭ obſequijs recipie-
bat gratie vt indignis iugiter afficeret iniurijs cõui
cijs quoq; ab ea exprobrationibuſq; ꝯtinuis vexa
retur: obijciente ei ⁊ maledicis obtrectationibꝰ icre
pante: eo ꝙ ſe nõ ad refrigeriũ ſz potiꝰ ad cruciatuz
⁊ contumeliã ab epõ popoſciſſet magiſq; ſe de reqe
ad laborẽ q̄ de labore trãſtuliſſet ad requiẽ. Cum
ergo aſſiduitas iurgioꝝ eo vſq; ꝓrumpet vt ne ab
iniectiõe q̄dem manuũ procax mulier tẽperaret illa
aũt humilioris obſequij ingeminaret officia: non fu
rentẽ vincere renitẽdo ſz ſemetipſaz humiliꝰ ſubijci
endo diſcebat: vt multimodis indignationibꝰ laceſ
ſita iurgantꝭ inſaniã humilitatꝭ mãſuetudine delini
ret. Quibꝰ ad plenũ exercitijs cõfirmata ꝑfectãq;
virtutẽ deſiderate patiẽtie cõſecuta ad memoratuz
ſacerdotẽ tã pro electionis illius iudicio q̄ etiã pro
beneficio exercitatiõis ſue gratias relatura prexit:
eo ꝙ ſm deſideriũ ſuũ tãdẽ ei magiſtrã patientie di
gniſſimã ꝓuidiſſet: cuius iniurijs iugibꝰ vt quodaz
paleſtre oleo quotidie roborata ad ſũmã animi pa-
tientiã ꝑueniret: tãdem inquiẽs dediſti mihi in qua
repauſarẽ. Nam illa prior iuis me potiꝰ honorabat
ac refrigerabat obſequijs. Hec de ſexu muliebri di-
xiſſe ſufficiat vt cõmemoratõe hac nõ ſolum edifice
mur verũ ẽt ꝯfundamur: q nisi fuerimꝰ ad ferarum
morẽ retruſi i caueas cellulaꝝ patiẽtiã retinere nõ
poſſumus.

¶ De exẽplo patiẽtie Abbatꝭ paphnutij. Ca. xv.

Hunc aliud abbatꝭ paphnutij pãdamꝰ exẽ
plũ. Qui in illiꝰ inſignis ⁊ vbiq; ꝑdicabi
lis ſcythiotice heremi in qua nunc preſbyt
eſt ſecretꝭ tanto ſtudio ſemꝑ inſedit. vt ei ceteri ana-
chorete bubali cognomẽ indiderint: eo ꝙ ingenito
vt ita dixerim deſiderio ſolitudinis ſemꝑ habitatio
ne gauderet. Itaq; cum tãte in pueritia ſua eẽt vir
tutꝭ ⁊ gratie vt etiã preclari ac ſũmi id tẽporis viri
grauitatẽ eius ⁊ imobilez conſtãtiã mirarent: eum
q; licet minor eẽt etate pro virtutuz tamen merito
ſenioribꝰ exequarent ſuoq; ordini ducerẽt inſeren-
dum: liuor ille q aduerſuz Ioſeph patriarcham fra
ternos quondã animos inſtigauit: quẽdã de nume
ro fratruz edacis zeli igne ſuccẽdit. Qui neuo quo
dã ac macula pulchritudinẽ eius cupiẽs dformare
hoc genus malignitatꝭ excogitat vt opportunitatez
tẽporis captaret quo paphnutius ad eccleſiam die
dominico ꝓceſſurus abeſſet a cella. In quã furti ir-
ruẽs codicẽ ſuuz inter eius plectas quas de palma-
ruz folijs ſolebat intexere latenter abſcõdit: ac ꝯ cõ
cinata factione ſecurus ipſe quoq; velut pure ac ſim
plicis conſciẽtie ad eccleſiã venit. Cunq; celebrata
omnis fuiſſet ex more ſolẽnitas querelã ſancto iſido
ro qui ante hunc paphnutiũ eiuſdez heremi preſby
ter fuit corã cunctis fratribus detulit: aſſerẽs ſibi co
dicez de cella furto fuiſſe ſublatũ. Que eiꝰ querimo
nia cuz ita cunctoꝝ fratruz precipueq; preſbyteri
aios permouiſſet vt quid primũ ſuſpicarẽtur quid
ve decernerẽt non haberẽt. ſumma cunctis admira
tione ꝑculſis de tã inauditi illic facinoris nouitate:
ille qui rez detulerat accuſator vrgebat vt retẽtis in
eccleſia omnibus miſſi electi quiq; cunctoꝝ ſingil
latim fratrum cellulas ſcrutarentur. Qd cũ tribus
ſenioribus a preſbytero fuiſſet iniunctũ vniuerſoꝝ
cubilia reuoluẽtes: ad extremũ in paphnutij cellula
abſconditũ codicẽ inter plectas palmaruz quas il-
li ſyras vocant ſicut eum inſidiator occuluerat rep-
pererũt. Quẽ cũ inquiſitores cõfeſtiz ad eccleſiã de
latuz corã omnibus protuliſſent: paphnutius licet
de conſciẽtie ſue eſſet ſinceritate ſecurus: tñ velut q
furti crimẽ agnoſceret ſatiſfactioni ſe totũ tradẽs lo
cuz pñie ſuppliciter poſtulauit: hoc verecundie ſue
modeſtieq; ꝓſpiciens ne ſi maculã furti v̄bis cona-
retur abluere inſuper etiã mẽdacij notaretur: nemi
ne ſcz aliud q̄ id qd inuentũ fuerat ſuſpicãte. Cũq;
de eccleſia non tã mente deiectꝰ q̄ iudicio dei fidẽs
ꝓtinꝰ abſceſiſſet: ꝓfuſis in oratione iugiter lachry-
mis. triplicatiſq; ieiunijs ſumma ſe ẽt in conſpectu
hominuz mentis humilitate proſtrauit. Sed cum
duabus ferme hebdomadibus ita ſe omni contritio
ne carnis ac ſpiritꝰ ſubieciſſet vt die ſabbati vel do-
minico non ad percipiendaz cõmunionẽ ſacrã. ſz ad
proſternendum ſe in limine eccleſie atq; ad veniam
ſuppliciter poſtulandaz matutinus accureret: neq̄
q̄ paſſus eſt eum occultoꝝ omniũ teſtis ⁊ cognitor
vel a ſe amplius conteri vel ab alijs infamari. Naz
qd ille inuentor ſceleris rei ſue fur improbus laudiſ
aliene callidus infamator nullo hominũ teſte occul
te commiſerat: per diabolum qui criminis ipſius in
centor fuerat publicauit. Arepptus nãq; diriſſimo
demone cunctas factionis occulte patefecit iſidias:
criminationũq; ac fraudum idem fuit proditor qui
cõmẽtor. Ita ãt ſpiritu illo immũdo grauiter diuq;
vexatus eſt: vt ne orationibus quidẽ ſanctoꝝ illic ꝯ
ſiſtentiuz q diuinoꝝ chariſmatũ merito demonijs i-

perabant potuerit emundari: ſed ne ipſius qdem iſi
dori preſbyteri gratia ſingularis crudeliſſimum ab
eo excluſerit vexatorē: cui tanta erat virtus domini
largitate collata vt ne vſq ad limina qdez eius qſ
q arrepticius q tardius ſanaret aliquādo pductus
ſit: chriſto hāc adoleſcenti paphnutio gloriam reſer
uante vt illius tantū orationibus cui inſidiatus fue
rat purgaretur: ⁊ cuius laudi aliqd inuidus inimi
cus decerpere ſe poſſe crediderat eius nomē procla
mans ⁊ delicti ſui veniā ⁊ finez ſupplicij preſentis
acciperet. Hec ergo ille in adoleſcētia ſua future in
dolis iam tunc indicia prefigurans lineas quaſdaz
pfectiōis illius que erat maturitate etatis augēda:
adhuc in annis puerilibus deſignauit. Si igitur ad
culmē virtutuz eius volumus puenire: talia nobis
exordiorum fundamenta iacienda ſunt.

De perfectione patientie. Cap. xvj.

D Uplex ſane ad narrationez facti huiꝰ cau
ſa me cōpulit. Primū vt hanc immobili
tatez viri conſtantiāq pēſantes quāto mi
norībꝰ q ille eſt appetitus inimici impugnamur in
ſidijs tanto maiorē trāquillitatis atz patiētie ſuma
mus affectuz: deinde vt firma definitione teneamuſ
a tēptationū pcellis impugnationibuſq diaboli tu
tos nos eſſe non poſſe: ſi omne preſidiū patiētie no
ſtre omnēq fiduciā nō in interioris hominis noſtri
viribus ſed in cellule clauſtris aut in ſolitudinis re
ceſſu ſanctoꝝ ve conſortio vel cuiuſq rei que extra
nos ſit preſidio collocemus. Niſi enim mētē noſtrā
virtute protectionis ſue ille firmauerit q in euange
lio ait: regnū dei intra vos ē: fruſtra aerei hoſtis iſi
dias aut auxilio cohabitantiū hominū vincere aut
localibus ſpacijs declinare aut munitione tectoruz
excludere poſſe nos credimus. Nā cū hec oia ſctō
paphnutio nō deeſſēt: non tñ impugnationis aditū
aduerſus eū tēptator inuenire non potuit: neq illū
neqſſimū ſpiritū ſepta parietum aut heremi ſolitu
do aut tot in illa congregatione ſanctoꝝ merita re
pulerūt. Sed qa ſanctus dei famulus non in his q
extrinſecus ſunt ſed in ipſo occultoꝝ oiuz iudice ſpē
ſui cordis affixerat tante impugnationis machinis
neq q potuit cōmoueri. E cōtra ille quē ad tātū fa
cinus precipitauit inuidia: nōne ⁊ ſolitudinis bene
ficio ⁊ munitione remotioris habitaculi. ⁊ beati iſi
dori abbatis atq preſbyteri alioꝝq ſanctoꝝ cōſor
tio fruebatur: ⁊ tamē qa eū ſupra arenā fpperit tur
bo diabolicus. non ſolū impegit eiꝰ veꝝ ēt ſubuer
tit habitaculū. Non ergo qetez noſtrā extrinſecus
inqramꝰ: nec opitulari vicijs impatiētie noſtre alie
nam putemus poſſe patientiā. Sicut. n. regnuz dei
intra nos ē: ita inimici hominis domeſtici eius. Ne
mo eniz mihi magis q ſenſus meus q ē mihi vere i
timus domeſticus: aduerſatur. Et idcirco ſi fueri
mus ſolliciti: ab inteſtinis hoſtibus liberari ledi mi
nime poterimus. Ubi eniz nobis noſtri domeſtici
non aduerſantur: ibi ⁊ regnuz dei tranqllitate men
tis acquiritur. naz ſi rationē diligenter diſcutias le
di ab homine quis malignāte nō potero: ſi ipſe im
pacifico aduerſū me corde non dimicē. Si āt ledor
nō ē viciū impugnationis aliene ſz impatiētie mee.
Sicut eniz grauis ac ſolidus cibus ſano vtilis: ita
pniciosus ē egrotāti. Non āt ledere ſumētē poteſt:
niſi ei ad nocendū vires adiecerit percipiētis infir
mitas. Si vnq ergo ſimilis int fratres fuerit obor
ta tēptatio: neq q a curſu trāqllitatis excuſſi blaphe
mis ſecularīū obtrectationibꝰ aditū reſeremꝰ. Nec
puerſos atq execrabiles quoſq ſanctoꝝ viroꝝ nu
mero inſtos latitare miremur: qꝛ dū in huiꝰ ſeculi
area cōculcamur atq cōterimur neceſſe ē ēt paleas
igni ppetuo deputādas inter electiſſima frumēta mi
ſceri. Deniq ſi vel ſathan iter archāgelos vel iudā
iter apl'os vel nicolaū prauiſſime hereſeos inuētorē
inter diaconos reminiſcamur electos: hoc qđ neqſ
ſimi hoies ſanctoꝝ ordini depꝛhēdunt inſti mirū eē
nō poterit. Nā lz hūc nicolaū qdā aſſerāt nō illum
fuiſſe q ad opus miſterij ab apl'is ē electꝰ: nihilomi
nus tñ eū de illo diſcipuloꝝ fuiſſe numero negare nō
poſſunt quos oēs tales tanq pfectos in tēpore illo
fuiſſe manifeſtū eſt quales nunc ppaucos vix in ce
nobijs inuenimꝰ. Non ergo ruinā illius ſupradicti
fratris q in illa heremo taz lugubri lapſus eſt caſu:
neq illā horribilem maculā quā tamē ille ingentibꝰ
penitentie lachrymis poſt diluit: ſed beati paphnu
tij nobis pponamus exēpla. Nec ſu huerſione illiꝰ
deſtruamur cuius antiquū inuidie viciū ēt auxit in
peius affectata religio: ſz huius humilitatē tota vir
tute ſectemur quā nō illi qes heremi ſubito gēuit: ſz
iter hoies acqſitā ꝯſūmauit atqz excoluit ſolitudo.

De inuidie malo. Cap. xvij.

S Ciēdū ſane ē iuidie morbū difficiliꝰ ad me
delā q cetera vicia puenire. Nā eū quez ſe
mel veneni ſui peſte corrupit: pene dixerim
carere remedio. Ipſa nanqz ē lues đ q̄ figuralr dr
p pphetā. Ecce ego mittā vobis ſpētes regulos q
bꝰ nō ē icātatio: ⁊ mordebūt vos. Recte igit a pphe
ta mortiferis baſiliſci venenis morſus iuidie cōpa
rat: q pmꝰ ille venenoꝝ oim auctor ⁊ priceps ⁊ pijt
⁊ pemit. Nā an̄ ſuꝰ q eiꝰ cui iuiderat itereptor: puſ
q i hoiez mortis virꝰ effūderet ipe ſe pdidit. Inuidia
n. diaboli mors itroiuit i orbē terraꝝ: imitant aūt il
luz q ſunt ex pte illiꝰ. Sicut. n. ille q primꝰ eiuſdem
mali peſte corruptꝰ eſt nec medelā penie nec fomen
tū alicuiꝰ curatiōis admiſit: ita ⁊ hi q iiſdē ſe pcuſſē
dos morſibꝰ tradiderūt oēz opē ſancti icātatoris ex
cludūt: qꝛ cū vtiqz nō culpa eoꝝ qbꝰ liuēt ſz pſperi
tate crucient erubeſcētes ipaz pdere veritatē: extri
ſecus ſibi quaſdā ſupfluas ⁊ ineptas cauſas offenſi
onis inqrūt. Quaꝝ qꝛ oimodis falſe ſūt vana cura
tio ē: cū illđ mortiferū virus qđ nolūt pdere lateat
in medullis. De qbus alibi ille ſapiētiſſimꝰ cōpetē
ter expreſſit. Si momorderit ſerpēs nō in ſibilo: nō
eſt abundantia incantatori. Iſti. n. ſunt taciti mor
ſus qbus ſolis ſapiētiū medicina nō ſubuenit. Nā
vſqz adeo icurabilis ē iſta pnicies: vt blandimētis

2009 Ministerio de Cultura

exaſperetur: inflectur obſequijs: muneribus irrite-
tur:q2 vt idẽ Salomõ ait:nihil ſuſtinet zelus. Quã-
to eni ampliꝰ aliꝰ aut hũilitatꝭ ſubiectõe aut patiẽtie
v̾tute aut munificẽtie laude ꝓfecerit tãto ille maio-
ribꝰ iuidie ſtimulis icitaẗ:q nõ niſi ruinã aut morte͂
eius cui iuidet cõcupiſcit. Deniq̃ illoꝝ vndeciz pa
triarcharũ zelꝰ itãtũ nulla inoxij fratris ſubiectiõe
potuit deliniri vt de his ſcriptura cõmemoret. In-
uidebãt autẽ ei frates ſui:eo ꝙ diligeret eũ paẗ ſuus
⁊ nõ poterãt ei loq̇ quicq̃ pacificũ donec zelus eoꝝ
q nulla germani obſequẽtis atq̃ ſubiecti ſuſtinuit
blãdimẽta.mortẽ eius cupiẽs vix poſſet vẽditionis
fraterne crimie ſatiari. Cũctis ergo vicijs ꝑnicioſi
orez atqz ad purgãdũ difficiliorẽ eſſe cõſtat inuidiã
que ipſis remedijs q̇bus reliqua extiguũtur accẽdi
tur. Nã verbi gratia q dãnũ ſibi illatuz dolet largi
tatis cõpenſatiõe curaẗ:q de illata indignaẗ iiuria:
humili ſatiſfactiõe placaẗ. Quid illi facias qui hoc
ipſo magis ꝙ te humiliorẽ ac benigniorẽ ſẽtit offẽ-
diẗ.quẽ nõ ad iracũdiaz cupiditas q̃ ꝑmio deliniẗ.
nõ iiurie leſio aut amor vltiõis accẽdit.que officio-
ruz vincitur blãdimẽtis.ſed ſucceſſus tantũ aliene
proſperitatꝭ irritat. Quis autẽ ẽ qui ſe vt ſatiſfaciat
inuidẽti.a bonis corruere.aut a ꝓſperis alienari.
aut calamitate aliqua optet iuolui. Quaproꝑ̄ ne
totũ q̇cquid i nobis viuiduz eſt ⁊ quaſi vitali vege-
tatiõe ſancti ſpiritꝰ animaẗ vno tãtuz huiꝰ mali mor
ſu baſiliſcꝰ iterimat:diuinũ cui nihil ĩpoſſibile eſt iu
giter iploremus auxiliuz. Cetera eteni venena ſer-
pentũ.i.carnalia peccata vel vicia q̇bus vt cito iuol
uiẗ ita facile expurgaẗ hũana fragilitas:habẽt aliq̃
vulnerũ ſuorũ in carne veſtigia:quibꝰ quãuis terre
nũ corpus ꝑnicioſiſſime cõtumeſcat.tamẽ ſi tyriace
remediuz aut illã ſalutariũ verborũ medelã aliq̇s
peritiſſimꝰ carminũ diuinorũ incãtator admouerit
ad perpetuã anime mortẽ ꝑnicies virulẽta nõ ꝑue-
nit. Inuidie aũt quaſi a regulo ſerpẽte effuſũ virus
vitã ipſaz religiõis ac fidei priuſq̃ vulnꝰ i corpore
ſentiaẗ excludit. Nõ eni aduerſus hoiem ſed plane
aduerſus deũ blaphemus extolliẗ.qui nihil i fratre
aliud niſi bonũ meritũ carpens.nõ hominis culpã
ſed dei tãtũ iudicia reprehẽdit. Hec ergo ẽ illa ſur-
ſuz germinãs amaritudinis radix.q̃ ſe erigẽs ad ſu
ꝑna i cõtumeliã ipſius q bona homini cõfert tẽdit
auctoris. Nec quẽq̃ moueat ꝙ deus miſſurũ ſe ſer
pẽtes regulos q eos quorũ criminibꝰ offendiẗ mor
deãt cõminaẗ. Nã lz certũ ſit deũ auctorẽ iuidie ẽẽ
nõ poſſe.equũ tñ ⁊ diuino dignũ iudicio ẽ vt dũ bo
na data hũilibꝰ cõferũtur ⁊ ſuꝑbis ac reprobis de-
negãẗ.eos q ſ'z aplm tradi i reprobũ ſenſũ merẽtur
quaſi ab ipſo miſſa ꝑcutiat ⁊ ↄſũmat iuidia.ſ'z illõ.
Ipſi me ad emulatiõez irritauerũt i nõ deũ.⁊ ego
ad emulationẽ iducã eos i nõ gẽtẽ. ¶ Hac beatꝰ pia
mon diſputatiõe deſideriũ nrz quo de ꝑmis ceno-
bij ſcolis ad ſ'm anachoreſeos gradũ tẽdere cepera
mꝰ ardẽtiꝰ iflãmauit. Naz ꝑmordia ſolitarie cõmo
ratõis cuius ſcientiaz poſtea ſumus ſcybie plenꝰ
aſſecuti:ipſo primũ imbuẽte percepimus.

¶ Explicit collatio abbatis Piamon de tribus
antiquis generibus monachorum ⁊ quarto nuper
exorto.

¶ Incipit collatio abbatis Iohannis de ſine ce-
nobite ⁊ heremite.que ẽ in ordine libri decimanona.

¶ De cenobio abbatis pauli ⁊ patientia cuiuſdã
fratris.   Ca.i.

p Oſt dies admodũ paucos ma-
ioris doctrine deſiderio pertra-
hẽte rurſus ad abbatꝭ pauli ceno
biũ ſũma ſpũs alacritate perre-
ximꝰ:vbi licz pluſq̃ ducẽtoꝝ fra
trũ numerus moraret i honore
tñ ſolẽnitatis q̃ id tẽporis ageba
tur ĩfinita quoq̃ de alijs cenobijs monachorũ tur-
ba cõfluxerat. Nã prioris abbatꝭ qui eidẽ cenobio
prefuerat ãniuerſaria depoſitio ſolẽniter curabaẗ.
Cuiꝰ cõuẽtꝰ idcirco facimꝰ mẽtionẽ vt patiẽtiã cu-
iuſdã fris q̃ ſub ꝑſẽtia totiꝰ ↄgregatiõis hꝰ imobili
eiꝰ claruit lenitate:breuiẗ ꝑſtrigamꝰ. Naz lz alio hꝰ
ꝺpis tẽdat itẽtio:vt ſcz abbatꝭ iohãnis q ẽrelicta he
remo illi ſe cenobio ſũma humilitatꝭ v̾tute ſubdide-
rat ꝓferamꝰ eloq̇a:nequaq̃ tamẽ putamꝰ abſurdũ
ſi abſq̃ vlla circuitiõe v̾boꝝ:magna vt credimꝰ ſtu
dioſis q̇buſqz virtutũ edificatio conferatur. In igẽ-
ti itaq̃ atrio ſub diuali illa monachorũ multitudie
per duodenariũ numerũ diſtinctis orbibus cõſidẽ-
te cuz quidaz fratrũ ſuſceptuz ferculũ paulo tardiꝰ
intuliſſet ſub occaſione iſtius tarditatis ꝑdictus ab
bas paulus qui inter turbas miniſtrantiuz fratruz
ſolicite diſcurrebat extenta manu palma eũ ſub oĩz
percuſſit intuitu etiã vt illiſe ſonitꝰ palme in vniuer
ſoruz vel longiꝰ cõſidentiuz auribꝰ reſultaret. Hoc
aũt idcirco ab eo factuz eſt vt cunctis qui aderãt iu
uenis patientiaz pateſaceret:⁊ omnes q iterfuiſſẽt
tali ſpectaculo modeſtie erudirentur exẽplo. Quã
maturo autẽ id ſenior fecerit conſilio:res probauit.
Naz memorabilis patientie iuuenis tãta id animi
lenitate ſuſcepit:vt nõ modo nullus fuerit ex eius
ore ſermo prolapſus vel tenuiſſimũ murmur tacita
labiorum agitatione ſignatum:ſed ne ipſa quidem
oris modeſtia atq̃ tranquillitas aut color ſaltem
quantulũcũq̃ mutatus. Quod factuz nõ ſoluz no
bis.qui nuper de ſyrie monaſterio venientes patiẽ-
tie huius virtutuz nõ taz euidentibus percepera-
mus exemplis:ſed etiaz cunctis qui experti talium
nõ erant ſtudioruz:ita mirum fuit vt etiaz ſũmis vi
ris precipua per hoc factuz conferretur inſtructio:
ꝙ.ſ.etiaz ſi patientiam eius correptio paterna non
mouerat:ne ſpetaculum quidem tante multitudi
nis vllo vultuz eius ruboris tinxiſſet indicio.

¶ De humilitate abbatis iohãnis ⁊ interrogatio

2009 Ministerio de Cultura

ne noſtra. Ca.ij.
In hoc itaqꝫ cenobio repperimꝰ antiquiſ
l ſimuz ſenez noie iohãnez:cuius verba pa
riter ꝛ humilitatez qua ſanctis omnibus
preminebat nequaq̃ ſilentio pretereũda cenſuimꝰ:
ſciẽtes euz hac maxie perfectione viguiſſe:que cum
ſit virtutũ omniũ mater ac totius ſpiritalis ſtructu
re fundamentuz ſolidiſſimuz a noſtris penitus exu
lat inſtitutis. Unde nõ mirũ eſt nec ad illoꝝ ſubli
mitatẽ nos poſſe cõſcendere. qui nõ dicã vſqꝫ ad ſe
nectã ſub cenobij ꝑmanere nõ poſſumꝰ diſciplina.
ſed vix biẽnio ſubiectionis iuguz ferre cõtẽti ad pre
ſumptionẽ noxie libertatis ꝓtinus euolamꝰ. cũ ſta-
mẽ ipſo illo ꝑuo tẽpore nõ ſcḋm illã diſtrictiõis regu
lã ſed ꝓ noſtri arbitrij libertate vtcũqꝫ ſenioris ſu-
bijciamur iperio. vt nõ patientie fructũ ediſcere ſꝫ
tẽpus adipiſcẽde licẽtie expectare videamur. Hunc
igit̃ ſenẽ cuz in abbatis pauli cenobio vidiſſemꝰ eta
tẽ primũ ꝛ gratiã viri qua erat preditus admirati.
demiſſo in terrã vultu precari cepimꝰ vt nobis pan
dere dignaret̃ quã ob cauſã relicta heremi liberta-
te ꝛ illa profeſſiõe ſublimi qua eũ pre ceteris eiuſdẽ
vite viris fama celebrauerat. ſubire iugũ cẽobij ma
luiſſet. Ille velut iparẽ ſe anachoretice diſcipline ꝛ
ſublimitate tante pfectiõis indignũ: ad iunioꝝ ſco
las reuertiſſe dicebat. ſi tamẽ vel ipſoꝝ inſtituta ſcḋz
profeſſionis meritũ poſſet iplere. Cuius reſponſio
nis humilitatẽ cũ refragatio noſtre deprecatiõis ex
cluderet. ad extremũ ita exorſus eſt.

Reſponſio abbatis Johannis cur heremuz re-
liquiſſet. Ca.iij.

Anachoreticã diſciplinã quã me deſeruiſſe
a miramini nõ ſoluz nõ reſpuo nec refuto.
ſed tota potius veneratiõe cõplector atꝫ
ſuſcipio. In qua poſt triginta ãnos quos i cenobij
cõgregatiõe trãſegerã ita alios viginti expleſſe me
gaudeo. vt int̃ illos q eã vl̃ mediocriter appetebãt
nõ vſqꝫ quaqꝫ ſegnicie denotarer. Sed q2 deguſta
ta eius puritas ſolicitudine inter dũ carnaliuz rerũ
interpolata ſordebat recurrere ad cenobiuz cõmo-
dius viſuz ẽ. vt ꝛ promptior arrepti planioris ꝓpo
ſiti conſũmatio ſequeret̃ ꝛ minus de preſũpta ſubli-
mioris profeſſiõis difficultate periculũ. Melius ei
eſt deuotuz in minoribꝰ q̃ȝ indeuotũ in maioribꝰ ꝓ
miſſionibus iueniri. Et idcirco ſi qd elatius imo li
berius fortaſſe ꝓtulero q̃ſo vt nõ iactãtie vicio ſed
edificatiõis veſtre deꝓmptũ ſtudio cenſeat̃: q2 vo
bis tã ſtudioſe querẽtibꝰ nihil de veritate exiſtimo
ſubtrahẽdũ. Arbitror eni iſtructiõis vobis aliquid
poſſe cõferri ſi pauliſꝑ humilitate ſepoſita ſimplicit̃
omnẽ ꝓpoſiti mei patefecero veritatẽ. Cõfido eniz
q2 nec apud vos de libertate dictoꝝ cenodoxie no
tã: neqꝫ apud conſciẽtiã meã de ſuppreſſione verita
tis quiddã mẽdacij crimẽ incurrã.

De virtute predicti ſenis quã in anachoretica
exercuit diſciplina. Ca.iiij.

s Si qs igit̃ ſecretis heremi delectatꝰ obliuiõi
tradere potuit humana conſortia ac ſcḋm hiere-
miam dicere: ꝛ diez hominis nõ deſideraui: tu ſcis:
ego quoqꝫ id dño ſuã gratiã largiẽte vel aſſecutum
vel certe aſſequi ãniſum fuiſſe me fateor. Itaqꝫ pio
dñi nr̃i mũere memini me i huiuſmodi raptũ frequẽ
ter exceſſũ vt obliuiſcerer me ſarcina corporee fragi
litat̃ idutũ: mẽtẽqꝫ meã ita oĩes exteriores ſenſus
ſubito reſpuiſſe ꝛ a cũctis materialibꝰ rebꝰ omnimo
dis exulaſſe vt neqꝫ oculi neqꝫ aures mee ꝓprio ſũ-
gerẽtur officio: ꝛ ita diuinis meditatiõibꝰ ac ſpirita-
libꝰ theorijs animꝰ replebat̃: vt ſepe ad veſperaz ci-
buz me ꝑcepiſſe neſcirẽ: ac ſequẽti die de heſterna ab
ſolutiõe ieiunij penitꝰ dubitarẽ. Ob quã ẽt cãz ſeptẽ
dierũ cibꝰ hoc eſt ſeptẽ paximacioꝝ paria ſequeſtra
ti in ꝓcherio. i. ad manuẽſẽ ſportã die ſabbati repo-
nũtur vt refectio ꝑtermiſſa nõ lateat. Qua cõſuetu
die illiꝰ quoqꝫ obliuiõis error excludit̃: vt expletuz
hebdomade curſũ ac ſolẽnitatẽ diei ipſius reuolutã
finitꝰ panũ indicet numerus. feſtiuitaſqꝫ diei ſacre ꝛ
cõgregationis ſolẽnitas ſolitariũ latere non poſſit.
Nõ ſi ẽt hũc ordinẽ ille quẽ ꝑdiximꝰ ment̃ exceſſus
forte turbauerit: nihilominꝰ quotidiani opis modꝰ
dierũ numerũ ſignãs arcet errorẽ. Et vt ceteras he
remi v̉tutes ſilẽtio ꝑtermittã: nõ ei ẽ nobis de earũ
nũeroſitate ac multitudie ſꝫ de ſolitudinis ac ceno-
bij fine tractãdũ cãs potiꝰ ob q̃s illã deſerere malu
eri q̃s ẽt vos agnoſcere voluiſtis breuit̃ explicabo:
oẽſqꝫ illos quos enũeraui ſolitudinis fructꝰ qbꝰ edi
uerſo ſublimioribus meritis duxeri poſtponendos
breui oratione perſtringaz.

De cõmodis heremi. Ca.v.

Quãdiu igit̃ raritas eoꝝ q i heremo tunc tẽ
q poris morabãt̃ libertatẽ nob̃ largiẽdo diſ
fuſiore ſolitudis vaſtitate blãdita ẽ. q̃ȝdiu
maioribꝰ remoti ſecret̃ frequẽtiſſime ad celeſtes il-
los rapiebamur exceſſus: nec tãta viſitãtiũ fratꝝ ir
ruẽs multitudo parãda hũanitat̃ neceſſitate ſenſus
nr̃os igẽtiũ curarũ diſtẽtõibꝰ aggrauabat: ſolitudis
plãe trãqlla ſecreta ꝛ illã ꝯuerſationẽ angelice bti-
tudini cõparãdã iſatiabili deſiderio ac toto aĩ ardo
re ſectatꝰ ſũ. Sꝫ cũ maior vt dixi nũerus frꝫ habita
tionẽ illiꝰ ſolitudinis cepiſſet expetere: ꝛ coãguſtata
vaſtioris heremi libertate nõ mõ ignẽ illũ diuie cõ-
tẽplatiõis frigeſcere feciſſꝫ ſꝫ ẽt multimodis mẽtez
carnaliũ rerũ viculis ipediret: elegi hꝰ diſcipline vt
cũqꝫ iplere ꝓpoſitũ q̃ȝ i illa tã ſublimi ꝓfeſſiõe car-
naliũ neceſſitatũ ꝓuiſiõe torper: vt ſi mihi illa liber
tas ac ſpiritales denegãt̃ exceſſus: abiecta tñ craſtie
diei ꝑeirꝰ ſolicitudie euãgelici me ꝑcepti cõſũmatio
cõſolet̃: ꝛ id qḋ mihi ĩ illa theorica ſublimitate ſub
trahit̃ hac obediẽtie ſubiectõe rcõpẽſet̃. Miſeꝝ nã
qꝫ ẽ cuiuſlibꝫ art̃ ac ſtudij diſciplinã quẽpiã ꝓfiteri
ꝛ ad pfectionẽ eius minime peruenire.

De vtilitate cenobij. Ca.vi.

Quamobrẽz q̃ȝtis nunc in hac conuerſatiõe
q perfruar cõmodis breuit̃ explicabo: vos
vtruz illa ſolitudinis lucra his beneficijs

2009 Ministerio de Cultura

valeant cõpenſari digeſta narratione perpendite:ꝑ
quã etiã hoc probare poſſibile eſt vtrum faſtidio
an deſiderio illius ſolitarie puritatis his maluerim
cenobij anguſtijs coartari. In hac igiť cõuerſatiõe
diurni operis nulla ꝓuiſio ẽ: venditiõis vel coẽptio
nis nulla diſtẽtio :nõ ãnui panis ineuitabilis cura:
nõ ſolicitudo corporaliũ rerũ:qua nõ tantũ ꝓprijs
verũ etiã multorũ aduenientiũ vſibus neceſſaria ꝑ-
parãtur:poſtremo nulla arrogãtia laudis humane
q̃ imundior his oĩbus in cõſpectu dei etiã magnos
heremi labores frequẽter euacuat. Uerum vt i illa
anachoretica diſciplina illos elationũ ſpiritaliũ flu
ctus ⁊ exitiabilis cenodoxie ꝑicula ꝑtereã: ad hoc
generale cũctorũ põdus.i.cõmunẽ parandi victus
ſolicitudinẽ reuertamur:que eo vſq; menſurã nõ di
co illius antiq̃ diſtrictiõis exceſſit:que vſũ olei peni
tus neſciebat: ſed ne hac quidẽ noſtri tẽporis remiſ
ſione cepit eſſe cõtenta:in qua vno olei ſextario in-
dẽq; lenticule modio aduenientiũ vſibus prepara-
to totius ãnue refectionis explebãť officia:ita vt du
plicato modio neceſſitas victualis vix queat expe-
diri. Et intãtũ apud nõnullos vis noxie huius re-
miſſionis icreuit: vt aceto amurcaq; ꝑmixtis nõ illã
vnã olei admiſceãt guttã quã ꝑdeceſſores noſtri q
heremi inſtituta maiore abſtinẽtie virtute ſectati ſũt
repellẽde tãtũ cenodoxie gratia iſtillare conſueue-
rãt:ſed ifringẽtes egyptiacũ pro ſalib⁹ caſeũ plus
olei q̃ neceſſe ẽ ſuperfũdãt: ⁊ ita duos cibos ꝓpria
ſuauitate diſtinctos q ſingillatiẽ diuerſoq; tpe mo-
nachũ reficere iocũdiſſime poterãt ſub vnius ſapo-
ris oblectatiõe percipiãt. Intãtũ ſane ħ alkekreſis
.i. materialiũ rerũ poſſeſſio ſuꝑcreuit. vt ſagũ quo
q; qđ abſq; verecũdia referre nõ poſſũ. ſub obtentu
hũanitatis ac ſuſceptiõis huius anachorete in ſuis
habere cellulis ceperit. vt illa ꝑtermittã quib⁹ atto
nita anima ac ſpiritalibus theorijs ſemꝑ intẽta ſpe
tialius igrauať: cõcurſus ſcilicet fratrũ: ſuſceptiõis
quoq; ac deductiõis officia, mutuas viſitatiões. di-
uerſarũq; cõfabulationũ atq; occupationũ intermi
nabilẽ curã. quarũ etiã illo tẽpore quo hec videnť
ipedimenta ceſſare. tamẽ animũ cõſuetudinarie in
quietudinis aſſiduitate ſuſpenſũ expectatio ipa di
ſtendit. Atq; ita ſit vt anachoreſeos illa libertas hu
iuſcemodi nexibus ipedita. ad illã cordis ineffabilẽ
alacritatẽ prepedito nõ ꝑueniat aſcẽſu ac fructũ he
remitice ꝓfeſſiõis amittat. Qui ſi mihi in cõgrega-
tione nũc atq; in turbis ſito fuerit denegatus. ſalti
quies anime cordiſq; trãquillitas omnib⁹ occupa-
tionibus abſoluta nõ deerit: Que niſi illis quoq; q
in ſolitudine cõmorãť preſto fuerit. labores q̃dem
anachoreſeos ſuſtinebũt: fructu vero ipſius frauda
bunť. qui nõ niſi quieta mentis ſtabilitate cõquiriť.
Poſtremo etiã ſi mihi in cenobio cõſtituto ab illa
puritate cordis aliquid fuerit iminutũ. ero ſolius
euangelici ꝑcepti cõpẽſatione cõtentus. qđ certum
eſt om̃ibus illis heremi fructib⁹ nõ poſſe poſtponi:
vt ſcilicet de craſtino nihil cogitem ⁊ vſq; ad ſinẽ ſu-
biectus abbati illum aliquatenus videar emulari
de quo dicitur. humiliauit ſemetipſũ fact⁹ obediẽs
vſq; ad mortẽ: merear q; illius verbũ humiliter di
cere: quia nõ veni facere volũtatem meã ſed volun
tatem eius qui miſit me patris.

Interrogatio de cẽobij vel ſolitudinis fructu.
Capitulũ. vij.

g Ermanus. Quia te vtriuſq; profeſſionis
nõ queadmodũ multos pricipia tãtũmo-
do cõtigiſſe: ſed ipſa faſtigia cõſcẽdiſſe ma
nifeſtũ eſt: quiſnã cenobite: quis heremite ſit finis
optamus agnoſcere. Nulli nanq; dubiũ eſt nemi-
nem de his vel fidelius poſſe vel plenius diſputare
q̃ illũ qui vtrãq; perfectionẽ longo vſu ⁊ magiſtra
experientia conſecutus: meritũ earũ ac finẽ veridi
ca poteſt inſinuare doctrina.

Reſpõſio ſuꝑ iterrogatiõe ꝓpoſita. Ca. viij.

i Ohãnes. Unũ eundẽq; hominẽ in vtra
q; profeſſione perfectũ eſſe nõ poſſe ab-
ſolute ꝓnunciare potuiſſem: niſi me pauco
rũ admodũ retardaret exẽplũ. Magnũ ſiquidẽ
eſt in qualibet earũ cõſũmatũ quẽpiã reperiri: quã
to magis ad plenũ vtrãq; perficere: arduũ ac pene
vt ita dixerim homini ipoſſibile eſſe perſpicuum eſt.
Qđ tamẽ ſiquãdo prouenerit: nõ ſtatim ad genera-
lẽ formulã referri poteſt. Nõ eni a parte minima. i.
de cõſideratione paucorũ: ſed de his que multorũ
imo omniũ ſubiacent facultati vniuerſalis eſt re-
gula proponẽda. Si qua vero rariſſime atq; a pau-
ciſſimis obtinentur ac poſſibilitatẽ cõmunis virtu-
tis excedunt velut ſupra conditionẽ humane fragi
litatis naturãq; conceſſa: a preceptis ſunt generali-
bus ſequeſtrãda: nec tã pro exẽplo q̃ pro miracu-
lo referenda. Quãobrem id qđ inquiritis ſcđm me-
diocritatem ſenſus mei breuiter intimabo. Finis q-
dem cenobite eſt omnes ſuas mortificare ⁊ crucifige
re voluntates: ac ſcđm euãgelice perfectiõis ſalutare
mãdatũ nihil de craſtino cogitare. Quã ꝑfectio
nem prorſus a nemine niſi a cenobita ipleri poſſe cer
tiſſimũ eſt. Quẽ virũ Iſaias propheta deſcribẽs:
ita beatificat atq; collaudat. Si auerteris a ſabbato
pedem tuũ facere voluntatem tuã in die ſancto meo
⁊ glorificaueris eũ dũ nõ facis vias tuas ⁊ nõ iue
nitur volũtas tua vt loquaris ſermonẽ: tũc delecta
beris ſuper dominũ: ⁊ ſuſtollã te ſuper altitudinem
terre: ⁊ cibabo te hereditate iacob patris tui. Os
enim domini locutũ eſt. Heremite vero perfectio eſt
exutam mentẽ a cunctis habere terrenis: eãq; quan-
tũ humana ibecillitas ſinit vnire cũ chriſto. Quẽ
virũ hieremias propheta deſcribẽs: beatus inquit
vir qui tulit iugũ ab adoleſcẽtia ſua: ſedebit ſolita-
rius ⁊ tacebit: quia leuaui ſe ſuper ſe. Pſalmiſta
quoq;. Similis fact⁹ ſũ pellicano ſolitudinis. Ui
gilaui ⁊ factus ſũ ſicut paſſer ſolitarius i tecto. Ad
hũc igiť finẽ quẽ vniuſcuiuſq; ꝓfeſſiõis eẽ ꝑdixim⁹
niſi eorũ vterq; ꝑuenerit: fruſtra ⁊ ille cenobij ⁊ iſte
anachoreſeos experit diſciplinã. Neut. n. ṽtutẽ ſue

2009 Ministerio de Cultura

professionis impleuit.

¶ De cōſūmata ac vera pfectione. Ca.ix.

s Ed hec meeritike.i.nō integra ⁊ ī oib⁹ cōſū
mata pfectio ſed ps pfectiōis ē. Rara eſt er
go ⁊ pauciſſimis dono dei conceſſa pfectio.
Js eteni vere ⁊ nō ex parte pfectus e: qui ⁊ i here-
mo ſqualore ſolitudinis ⁊ i cenobio iſirmitates fra-
trū equali magnanimitate ſuſtētat. Et ideo i vtraq
pfeſſione p omnia cōſūmatū iueniri difficile ē: quia
nec anachoreta aktemoſynē.i.ɔtēptū ac puationez
materialiū rerū: nec cenobita thoricā ad itegrū pōt
aſſequi puritatē: licet vtrūq pfecte abbatē moiſen
atq paphnutiū duoſq macharios noueri poſſediſ
ſe. Qui ita erāt i vtraq pfeſſiōe pfecti: vt cū vltra
omnes heremi accolas ſecedētes iſatiabiliter ſecre
to ſolitudinis paſcerētur q̄tūq in ipſis erat neq̄q i
quirerēt hūana cōſortia: tamē ita frequētiā ac fragi
litates ad ſe cōcurrētiū ſuſtinebāt vt cū ad eos viſi
tatiōis vel pfectus gratia inumera fratrū multitu-
do cōflueret tā iugē pene ſuſceptiōis ingetudinē i-
mobili patiētia tolerātes: nihil aliō vel didiciſſe vel
exercuiſſe oīni vite ſue tēpore crederēt q̄ vt cōmu-
nibus tantū aduenietiū officijs deſeruirent: ita vt
apud cunctos eſſet ambiguū in qua potiſſimū pfeſ
ſione eorūdē maioꝛ eſſet iduſtria.i. vtrū in illa here
mitica puritate: an i iſta cōuerſatiōe cōmūi magna
nimitas eorū mirabilius appareret.

¶ De his q iperfecti heremū petūt. Ca.x.

s Olent aūt nōnulli ita diuturno ſilētio ſoli
tudinis efferari vt pſus hominū cōſortia
pphorreſcāt: ⁊ cū vel paululū a ſecreti ſui cō
ſuetudine iteruenīete fratrū viſitatione diſceſſerit:
notabili mētis angoꝛe ⁊ euidētibus puſilanimitatꝭ
indicijs eſtuare. Qd vel maxie his euenire ɔſueuit
qui nō perfecte i cenobijs inſtituti nec excoctis po-
rib⁹ vicijs ad ſolitariā ſe vitā imaturo deſiderio trā
ſtulerūt. Qui i vtraq ptē iperfecti ſemp ac fragiles
quocūq aura cōmotiōis ipulerit inclinātur. Nam
queadmoduz conſortio vel interpellatione fratruz
ipatienter exeſtuāt: ita in ſolitudine cōſiſtētes eius
ipſius qd expetūt ſilentij nō ferūt vaſtitatez. Quip
pe qui ne ipſaz quidē ratiōnē norunt cui⁹ cā deſide-
rari vel experti debeat ſolitudo: ſed hanc eſſe vtutis
ac pfeſſionis huius exiſtimāt ſūmā vt fratrū cōſor-
tia declinātes humanos tantūmodo refugiāt ac de
teſtentur aſpectus.

¶ Interrogatio de remedio eoꝝ qui cito de ce-
nobijs diſcedunt. Ca.xi.

g Ermanus. Quo ergo vel nobis vel cete
ris qui eiuſdez fragilitatis ac mēſure ſunt
remedio poterit ſubueniri: q in cenobiali
bus diſciplinis tenuiter inſtituti ante expulſionem
omniū viciorū habitationē ſolitudinis cepim⁹ affe
ctare: vel quo pacto iperturbate mētis cōſtantiā ⁊
imobilez patientie poterim⁹ apprehēdere firmita-
tez. qui ipſas quodāmodo ſcolas ⁊ exercitatōis h⁹
paleſtrā in qua ad plenū erudiri ac perfici pricipia
noſtra debuerāt. itēpeſtiue itermiſſa cenobij cōgre
gatione dereliquim⁹. Qualiter ergo nūc ſolitarie
cōmorātes perfectionē longanimitatꝭ ac patientie
cōſequemur. vel queadmodū has ſibi ineſſe vel de-
eſſe virtutes exploratrix internorū motuū conſcie
tia deprehēdet. niſi forte qꝛ ab hoīum cōſortio ſegre
gati. nullis eorūdē irritationibus puocamur. falſa
eſtimatione decepti. trāquillitatē mentis nos imobi
lem poſſidere credamus.

¶ Reſponſio quomodo ſolitarius vicia ſua poſſit
agnoſcere. Ca.xij.

i Ohānes. In veritate q; egris medicinaz
remedia curationū ab illo veriſſimo aiarū
medico deeſſe nō poſſūt: his preſerti q vali
tudines ſuas nō deſperādo aut negligēdo cōtēpſe-
rint: nec vulnerū ſuorū pericula celauerīt: aut mede
lā penitētie pcaci mente reſpuerīt: ſʒ p languorib⁹
ignorātia vel errore vel neceſſitate cōtractis humili
tandē cautela ad celeſtez medicū mēte ɔfugerint.
Ideoq noſce debem⁹ q ſi ad ſolitudinē vel ad ab-
dita loca nōduz curatis vicijs ſecedam⁹: effect⁹ eoꝝ
tantūmodo repꝛimaꝛ nō extinguaꝛ affect⁹. Latitat
eni intra nos imo etiā ſerpit radix omniū q extirpa
ta nō fuerit peccatorū: quā adhuc i nobis viuer his
deprehēdim⁹ indicijs. Uerbi gratia. Cū i ſolitudi-
ne cōſtituti aduentū fratrū vel breuiſſimā eoꝝ mo-
rā cuʒ quadā eſtuātis animi anxietate ſuſcipim⁹: ieſ
ſe adhuc i nobis viuaciſſimū ipatientie fomitē noue
rimus. Cū vo cuiuſq fratris ſperam⁹ aduētū ſi eo
p neceſſitate aliqua paululū forſitā demorāte vl ta
cita indignatiōe iā eius culpauerim⁹ tarditatē ⁊ mē
tē noſtrā imodice expectatōis ſolicitudo turbaue-
rit: ire atq triſtitie manifeſte i nobis vicia reſidere
cōſciētie noſtre probauit examē. Itē ſi fratre vel co-
dicē ad legenduz vel quālibet aliā ad vtēduz ſpeciē
poſtulāte: aut nos illius petitio cōtriſtauerit aut il-
lū negatio noſtra repulerit: dubiū nō eſt nos adhuc
auaritie ſeu philargyrie laqueis cōpedirī. Qd ſi re
cordationē femine nobis vel cogitatio ſubita vel ſa
cre ſeries lectiōis attulerit in ea quadā nos ſenſeri-
mus titillatione pulſatos: ſciam⁹ necdū extinctū in
mēbris noſtris fornicationis ardorē. Si vero de cō
paratione diſtrictiōis nr̄e ⁊ remiſſionis aliene vel te
nuiſſima mētē noſtrā tēptarit elatio: certuz eſt dira
nos ſuperbie peſte corruptos. Cuʒ h ergo in corde
noſtro deprehēderim⁹ viciorū indicia: manifeſte co
gnoſcamus nobis nō affectū ſed effectuz deeſſe pec-
cati. Que vtiq paſſiones ſi nos quādoq cōuerſati
oni miſcuerim⁹ humane: protin⁹ de cauernis noſtro
rum ſenſuū pcedētes probāt ſe nō tunc primū cuʒ
eruperit naſci ſed tūc demū quia diu latuerit publi-
cari. Et ita vniuſcuiuſq vicij radices ineſſe defixas
ſibi certis indicijs etiaʒ ſolitarius deprehēdit: qſq
puritatez ſuam nō hominibus oſtentare ſed illius
conſpectui inuiolataz ſtuduerit exhibere: quē latere
omnia cordis archana nō poſſunt.

¶ Interogatio quomō ſanari poſſit q nō expurgat

2009 Ministerio de Cultura

vicijs ſolitudinē ingreſſus ſit. Ca. xiij.

Ermanꝰ. Argumēta qbus infirmitatū idi-
g cia colligātur ⁊ rōnē diſcernēdarū egritu-
dinū. i. quo pacto vicia q̄ celant̄ i nobis va-
leant dep̄hendi: lucide ſatis aperteꝗ ꝑcepimꝰ. Oīa
ſiquidē quotidiana experiētia ac diuturnis noſtraꝝ
motibꝰ cogitationū ita vt dicta ſūt ītuemur. Super
eſt igit̄ vt queadmodū ꝓbatiōes cauſeꝗ morborū
euidētiſſima nobis rōne pateſacte ſunt: ita etiā cura
tionū medela monſtret̄. Nulli nāꝗ dubiū eſt illum
poſſe rectiſſime de remedijs malarū valitudinū diſ
putare: q earuꝫ ꝑus cauſas atꝗ origines egrotātiū
cōſciētia atteſtāte deprehēderit. Itaꝗ licꝫ doctrina
beatitudinis tue vulnerū noſtrorū archana nuda-
uerit quo ſit vt ſperare aliqd etiā de remedijs aude
amus: qꝛ tā euidens declaratio morbi ſpē remedij
pollicet̄: tamē qꝛ p̄mū vt ais i cōgregatiōibꝰ initiuꝫ
ſalutis acqritur ⁊ ſani i ſolitudine eē nō poſſūt niſi
quos ꝑus cenobiorū medicina ſanauerit: pniciosa
rurſuꝫ deſpatiōe cōcidimꝰ: ne forte q iperfecti ceno
biū reliqmꝰ nequaꝗ iā ꝑfecti eē i heremo valeamꝰ.

¶ Reſpōſio ſuꝑ eorū medicina. Ca. xiiij.

Ohānes. De morborū ſuorū curatiōe ſo
i licitꝗ remediū ſalutare deeſſe ñ poterit: ⁊ id
circo eodē mō quo vniuſcuiuſꝗ vicij depre
hēdunt̄ idicia etiā remedia ſunt q̄renda. Nā queād
modū ſolitarijs hūane ↄuerſatiōis vicia diximꝰ nō
deeſſe: ita virtutū ſtudia ⁊ inſtrumēta ſanitatū oibꝰ
etiā ab hūana cōuerſatiōe diſcretis poſſe ſuppetere
nō negamꝰ. Cuꝫ ſe igit̄ ipatientie ſiue ire ꝑturbatio
nibꝰ icurſari illis q̄ ſupra oſtēdimꝰ idicijs vnuſqſꝗ
deprehēderit: cōtrarijs ſemetipſū ſemꝑ obiectiōibꝰ
exerceat: ⁊ ꝓpoſitis ſibi multimodis iīuriarū diſpē
diorūꝗ generibus velut ab alio ſibimet irrogatis:
aſſueſaciat mentē ſuā oīnibus que inferre improbi-
tas poteſt ꝑfecta hūilitate ſuccūbere: atꝗ aſpera ſi-
bi queꝗ ⁊ intolerabilia frequēter opponēs q̄ꝫra eis
occurere debeat lenitate omni iugiter cordis cōtri-
tione meditet̄. Et ita reſpiciēs ad illas ſanctoꝝ oiꝫ
ſiue ipſius dn̄i paſſiones: vniuerſa nō ſolū cōuicio-
ruꝫ ſed etiā penarū genera inferiora meritis ſuis eē
pronūcians: ad omnē ſe dolorū tolerātiā p̄parabit.
Cūꝗ aliquādo ad cetus fratrū aliqua fuerit iuita
tione reuocatus: qͦ nō pōt vel raro etiā diſtrictiſſi-
mis heremi accolis nō prouenire: ſi mentē ſuā ēt ꝓ
leuibus qbuſqꝫ rebus deprehēderit tacite fuiſſe cō
motā vt qdā occultorū motuū ſeueriſſimus cenſor
mox ſibi illa duriſſima iīuriarū genera qbus ad ꝑſe
ctā tolerātiā ſemetipſū quotidianis meditatōibus
exercebat exprobret: atqꝫ ita ſe obiurgās ⁊ icrepās
alloquat̄. Tu ne ille es bone vir q dū te i illa ſolitu
dinis tue exercceres paleſtra oia ſuꝑaturū mala cō-
ſtātiſſime p̄ſumebas: q dudū cū tibi nō ſolū ſūmas
ↄuicioꝝ acerbitates verū etiā itolerāda ſupplicia
ipſe ꝓponeres: ſatꝗ validū atqꝫ ad oēs ꝓcellas imo
bilē te credebas. Quō inuicta illa patia tua. leuiſſi
mi vbi ꝓluſiōe ↄfoſſa ē. Quō domū tuā ſuꝑ illā ſo
lidiſſimā petrā tāta vt tibi videbat̄ mole ↄſtructā.
leuis aura cōmouit. Ubi ē illud qͦ ināi fiducia bel
lū i pace deſiderās ꝓclamabas. Paratꝰ ſuꝫ ⁊ non
ſū turbatꝰ vt cuſtodiā mandata tua. Et cū ꝓpheta
ſepe dixiſti. Proba me dn̄e ⁊ tēpta me: vre renes
meos ⁊ cor meū ⁊ ꝓba me dn̄e ⁊ ſcito cor meū iter-
roga me ⁊ cognoſce ſemitas meas. ⁊ vide ſi via iniq
tatꝗ i me ē. Quō igē ē certaminis appatū exigua ho
ſtis vmbra ↄtēruit. Tali ergo ſemetipſū cōpūctiōis
aiaduerſiōe ↄdēnās inultā animi ſui cōmotiūculaꝫ
eē nō ſinat. ſꝫ artiore carnē ſuā ieiunij ac vigiliarum
correptiōe caſtigās ac iugibꝰ ↄtinētie penis culpaꝫ
ſue mobilitatis excruciās: id qͦ ad plenū excoque-
re i cenobij cōuerſatiōe debuerat: i ſolitudie ↄſtitu
tus hoc exercitatiōis igne cōſūmat. Illud ſane ad
obtinēdā iugē ac ſtabilē patiētiā cōſtāter atꝫ imobi
lit̄ ē tenēdū: nō licere nobis qbꝰ lege diuina nō ſolū
vltio iīuriarū ſꝫ ēt mēoria ꝓhibet̄ cuiuſlibꝫ detrimē
ti vel irritatiōis obtētu ad iracūdiā cōmoueri. Qō
eni aīe grauiꝰ pōt euenire diſpēdiū. q̄ꝫ vt ꝑ cōmotio
nis ſubitā cecitatē veri atꝗ eterni luminis clarita-
te p̄uata. ab illꝰ q mitis ⁊ hūilis ē corde cōtēplatōe
diſcedat. Quid ergo pnitioſius qdve deformiꝰ q̄ꝫ
vt qs honeſtatꝗ iudiciū ⁊ regulā ac diſciplinā recte
diſcretiōis amittat. ⁊ ea ſanꝰ ac ſobriꝰ ꝑpetret q̄ nec
temulētꝰ qdē qs ac ſēſu idigēs vēiabilit̄ admiſiſſet.
Hec ergo ⁊ his ſimilia detrimēta qſꝗ ꝑpēderit: nō
ſolū vniuerſa dānorū genera ſꝫ ēt iīuriarū atꝫ pena
rū q̄cūꝗ pn̄t a crudeliſſimis irrogari facili ſuſtenta
tiōe deſpiciet: nihil diſpēdioſiꝰ iracūdia nec p̄tioſiꝰ
animi tranqllitate ac ꝑpetua cordis ſui iudicās pu
ritate. Ob quā nō ſolū carnaliū ſꝫ ēt illaꝝ q̄ ſpirita
les videt̄ rerū ſpnēda ſūt cōmoda: ſi alias acqri vel
ꝑfici niſi cū huiꝰ tranqllitatis perturbatiōe nō pn̄t.

¶ Interrogatio an ita caſtitas ſicut ⁊ cetere paſſi-
ones debeāt explorari. Ca. xv.

Ermanꝰ. Sicut ceterorū vulneꝝ. i. ire: tri
g ſtitie: ipatiētie: ꝑ obiectionē cōtrariarū re-
ruꝫ medela mōſtrata ē: ita etiā cōtra ſpiri-
tuꝫ fornicatiōis qͦ curatiōis genus nos oporteat
adhibere volumus edoceri. i. vtrū etiā cōcupiſcētie
ignis ꝓpoſitꝗ ſicut illic maioribꝰ irritationū augmē
tis poſſit extigui: qͦ ſatis caſtitati credimꝰ eē cōtra
riū: ſi nō ſolū exaggeret̄ i nobis libidinis icētiua: ſꝫ
vel pretereūte mētis oculo perſtringentur.

¶ Reſpōſio qbꝰ documētꝗ poſſit agnoſci. Ca. xvi.

Ohānes. Queſtionē q̄ etiā tacentibꝰ vo-
i bis narrationē noſtrā fuerat ſequutura ſa
gax interrogatio veſtra p̄uenit: ⁊ idcirco
efficaciter eaꝫ ſenſibus veſtris concipiēdam eſſe nō
ambigo: quādo quideꝫ inſtitutioneꝫ noſtrā acumē
veſtri preceſſit ingenij. Sine labore eniꝫ cuiuſlibet
queſtiōis dilucidatur obſcuritas: cū abſolutionem
eius anticipans inquiſitio quo ducenda eſt antece-
dit. Itaꝗ remedijs quidem illorum que ſupradi-
ximus viciorum: non ſolum nihil officiunt verum
ēt multuꝫ conferunt humana conſortia. Nam fre-

2009 Ministerio de Cultura

quẽtia ĩpatiẽtie ſue crebri⁹ patefacta: quãto magis
aſſiduũ ſupatis doloꝛẽ cõpũctiõis ĩtulerit: tãto ve-
locioꝛẽ laboꝛãtib⁹ cõferũt ſanitatẽ. Ob qḋ ẽt ĩ ſoli-
tudiẽ cõſiſtẽtes cũ irritationũ fomes atq̃ materia ab
hoĩbus nõ poſſit exurgere: tñ earũdẽ ĩcitamẽta de-
bem⁹ ẽt ex induſtria retractare: vt aduerſus ea iugi
cogitationũ colluctatõe pugnãtib⁹ nobis medela
ꝓmptioꝛ ꝯferaẗ. Cõtra foꝛnicatiõis vo ſpiritũ: di-
uerſa ratio ꝛ diſpar ẽ cã. Nã queadmodũ coꝛpoꝛi
vſus libidinis carniſq̃ vicinitas: ita ẽt menti memo
ria eius ẽ penitus ſubtrahẽda. Satis eni pniciosũ
ẽ adhuc ĩfirmis egriſq̃ pectoꝛib⁹ vel tenuiſſimã re-
coꝛdationẽ huius paſſiõis admittere: ita vt nõnũq̃
eis ẽt ſub recoꝛdatiõe ſanctarũ feminarũ vel ſub ſa
cre lectiõis hiſtoꝛia noxie titillatiõis ſtimulus exci
teẗ. Cuius cã ſenioꝛes noſtri huiuſcemodi lectiões
ſub pꝛeſentia iunioꝛũ ſolẽt cõſultiſſime pterire. Sa
ne pfectiſſimis qbuſq̃ ꝛ ſũmo iã affectu caſtimonie
cõſũmatis ꝓbatiões qb⁹ examiare ſe valeãt deeſſe
nõ poſſũt: quib⁹ pfectiſſima coꝛdis ĩtegritas ĩcoꝛru
ptõ cõſcie ſue iudicio cõpꝛobeẗ. Erit ergo cõſũma
tiſſimo viro ſimilis his que ſupꝛadicta ſũt etiã ſup
hac paſſione ꝓbatio ſui: ſcꝫ vt qui ſe radices moꝛbi
hui⁹ penit⁹ iã extirpaſſe cognouerit: exploꝛãde ſi vo
let gr̃a caſtitatꝭ iterdũ ẽt aliquã exploꝛatricẽ ſui ima
ginationẽ poſſit admittere. Ceteꝝ ab his q adhuc
min⁹ firmi atq̃ pfecti ſũt: hanc examiatiõe nullate
nus ꝯuenit vſurpari. vt ꝯiũctionẽ femineã ꝛ palpa
tionẽ quodãmodo tenerã atq̃ mollẽ coꝛde ptractẽt.
Erit ei eis magis noxia q̃ ſalubꝛis. Qñ ei exprimẽ
tũ huiuſcemodi hoib⁹ pot ĩ hac rõe ſuppetere. vbi ꝛ
ĩ experimẽto ipſũ ẽ qḋ vitaẗ. ꝛ ĩ ipſa exploꝛatiõe di-
ſcrimẽ. Cũ ergo pfectiſſima qs vtute fũdat⁹ ad ille
cebꝛã blãdiẽtiũ cogitationũ. nullũ mẽtis aſſẽſũ. nul
lã carnis cõmotionẽ ĩ ſe depꝛehẽderit excitari cer-
tiſſima puritatis ſue capiet documẽta. ita vt ad hãc
ſe firmitatẽ puritatis exercẽs. caſtitatis atq̃ ĩcoꝛru
ptiõis bonũ nõ ſolũ mẽte poſſideat. ſꝫ etiã ſi coꝛpo
ralẽ femine attactũ cauſa cuiuſcũq̃ vt ſolet neceſſi-
tatꝭ attulerit. penitus ſenſũ paſſionis ignoꝛet. Hoc
abbas iohãnes cũ hoꝛe none refectionẽ iminere ſẽ-
ſiſſet collationẽ fine concluſit.

Explicit collatio abbatis iohãnis de fine ceno
bite ꝛ heremite.

Incipit collatio habita cũ abbate piuſio ꝺ pnie
fine ꝛ ſatiſfactiõis idicio q̃ ĩ libꝛi oidie eſt vigeſima.

De abbatis pinufij humilitate ꝛ eiuſdem late-
bꝛa. Cap. i.

P Reclari ac ſingularis viri abbatꝭ
pinufij de fine penitẽtie pcepta
dicturus magnã materie parteꝫ
mihi videoꝛ amputare ſi humili
tatis eius laudem. quam ĩ quar
to inſtitutionũ libꝛo q eſt ſup in
ſtituẽdis renũciãtib⁹ titulatus.
breui ſermõe pſtrinxerã lectoꝛis faſtidio cõſulens
hic ſilẽtio pterimittã: cũ pꝛeſerti multi illius opuſcu
li noticiaꝫ ñ habẽtes ĩ hãc poſſint ĩcurrere lectionẽ.
ꝛ oĩs dictoꝛũ vacillet auctoꝛitas ſi dicẽtis meritũ
ſubtrahaẗ. Hic ſiquidẽ cũ haud longe a panephyſi
egyptia vt illic dictũ eſt ciuitate abbas ꝛ pſbyter ĩ-
gẽti cenobio pſideret. tãtũq̃ eũ in omni illa pꝛouin
cia virtutũ ſuarũ atq̃ ſignoꝛũ gloꝛia ſublimaſſet
vt ſibi iaꝫ videreẗ retributiõe laudis hũane laboꝛũ
ſuoꝛũ recepiſſe mercedẽ. timẽs ne ſibi ſpetialiter in-
uiſa popularis fauoꝛis inanitas fructũ pꝛemij va-
cuaret eterni: occulte monaſteriũ ſuũ fugiẽs ad inti
ma thabẽnẽſiũ monachoꝛũ ſecreta cõtẽdit: vbi nõ
heremi ſolitudinẽ: nõ ſingularis vite vbertatẽ quaꝫ
etiã iperfecti qq̃ laboꝛẽ obediẽtie ĩ cenobijs nõ fe-
rẽtes ſupba nõnũq̃ pꝛeſũptiõe ſectãtur: ſꝫ celeber-
rimo pelegit mõaſterio ſubiugari. Vbi tamẽ ne vl-
lo habitus ſui ꝓdereẗ idicio inductus veſte ſeculari
multis vt illic moꝛis eſt dieb⁹ lachꝛymãs pꝛefoꝛib⁹
excubauit: atq̃ ad omniũ genua ꝓuolut⁹ poſt eoꝛũ
diuturna faſtidia q ad exploꝛãdũ eius deſideriũ vl-
tima eũ iã etate velut pãis egeſtate cõpulſũ nõ ſin
cere illius ꝓpoſiti ſanctitatẽ expetiſſe dicebãt: tãdeꝫ
vt ſuſcipereẗ obtinuit. Ubi adoleſcẽti cuidã fratri q
hoꝛtũ ſuſceperat excolẽdũ ĩ adminiculũ deputat⁹:
cũ nõ ſolũ oĩa q̃ idẽ pꝛepoſit⁹ ĩperaſſet vel q̃ iiũcti
operis cura poſcebat cũ admiratõe tã ſancte humi
litatis ĩpleret: verũ etiã quedã neceſſaria opera que
ꝓpter hoꝛroꝛẽ ſui a ceteris vitabãtur ita furtiuo p
noctẽ laboꝛe pficeret vt diluculo omnis illa ꝯgrega
tio tã vtiliũ operũ admirãs ignoꝛaret auctoꝛẽ: cũq̃
ita triennium ferme illic gaudẽs deſideratis tã iniu-
rioſe ſubiectiõis laboꝛib⁹ exegiſſet: accidit vt quidã
frat eidẽ cognit⁹ ex illis vnde ille diſceſſerat egypti
partib⁹ adueniret. Qui cũ de idumẽtoꝛũ eius atq̃
officij vilitate ꝓmptiſſime agnitiõis facilitateꝫ diu
heſitãs cohiberet: poſt exploꝛationẽ manifeſtiſſimã
ad eius genua ꝓuolutus: pꝛimũ ſtupoꝛẽ fratrib⁹ cũ
ctis dehinc ꝓdito etiã nomie qḋ apud illos quoq̃
pcipue ſanctitatꝭ fama vulgauerat: etiã doloꝛẽ cõpũ
ctionis icuſſit: q̃ ſcilicet tãti meriti ac ſacerdotij vi-
rũ tã iniurioſis operib⁹ deputaſſẽt. Sed poſtq̃ flẽs
vbertiꝫ ꝛ diabolice iuidie quaſi graue ꝓditiõis ſue
ĩputãs caſuꝫ ad monaſteriũ ſuũ honoꝛifica fratruꝫ
cuſtodia ambiẽte pductus eſt: exiguo illic tẽpoꝛe de
moꝛat⁹ rurſus offenſus ẽ ipſis honoꝛis ſui ac pmat⁹
obſequijs ac furti aſcẽdẽs naue ad paleſtinã ſyrie ꝓ
uinciã trãſmeauit: vbi velut ĩcipiẽs atq̃ nouiti⁹ in il
lo in quo nos degebam⁹ monaſterij recept⁹ habita-
culo: ĩ nr̃a cellula ab abbate pceptus ẽ cõmãere. Sꝫ
ne illic qdẽ diu vtutes ei⁹ ac merita latere potueꝛt.
Nã ſili ꝓditiõe detect⁹ atq̃ ad monaſteriũ ſuũ cuꝫ
ingenti honoꝛificẽtia ac laude reuocatus: tandẽ qḋ
erat eſſe compulſus eſt.

De aduẽtu nr̃o ad abbatẽ pinufiũ. Ca. ij.

C Um igiẗ poſt nõ longuꝫ tẽpus nos quoq̃
egyptuꝫ petere ſãcte iſtitutiõis deſiderium

2009 Ministerio de Cultura

cōpuliſſet:ſūmo eū affectu ac deſiderio ꝑquirētes tā
ta eius ſumꝰ gratia atqꝫ humanitate ſuſcepti: vt nos
tanq̄ priſtinos ſincellitas etiā cellule ſue quā in ex
trema horti parte cōſtruxerat honoraret hoſpitio.
Ubi cū ſatꝭ ardua atqꝫ precelſa cuidā fratri mōaſte
rij regulā ſubeunti corā oībus in ſynaxi fratribꝰ pre
cepta tradidiſſet:que in quarto vt ꝑdiximus inſtitu
tionū libro q̄ta potui breuitate cōplexus ſū:tā in
cōprehēſibilia nobis tāqꝫ mirifica vere abrenūciati
onis culmina videbanꝫ: vt nullo mō illuc humilita
tem noſtrā crederemꝰ poſſe cōſcēdere. Igiꝫ deſpera
tiōe deiecti. ⁊ ipſo ēt vultu itimā cogitatōūꝫ ad hūi
ſenē ſatꝭ anxia mente recurrimꝰ. Cui ꝓtinꝰ cauſam
tāte meſtitudinis ingrēti:abbas germanꝰ grauiter
ingēmiſcens ita reſpondit.

Interrogatio de penitentie fine ⁊ ſatiſſactionis
indicio. Cap. iij.

g Ermanꝰ. Quāto magnificentior atqꝫ ſu
blimior icognite nobis ſermo doctrīe iter
arduū precelſiſſime renunciatōis aperuit
⁊ quaſi remota oculoꝝ noſtroꝝ caligine cōditū ce
lo culmē eius oſtendit:tāto maiore deſpationis mo
le deprimimur. Immēſitatē ſiqdem eius cū exigui
tate viriū noſtraꝝ metiētes: ⁊ nimiā abiectionē igna
uie noſtre cū infinita virtutꝭ oſtenſe celſitudine con
ferētes:paruitatē noſtrā nō ſoluꝫ ad illa nō poſſe ꝑ
ficere verū etiā ab eo qꝺ eſt deterius deficere poſſe
ſentimus. Nam ponderibꝰ nimie deſperatōis oppſ
ſi:quodāmō de infimis ad īferiora ꝓlabimur. Unū
proinde ac ſingulare ꝑſidiū medelā noſtris pōt cō
ferre vulneribꝰ vt de fine pnīe ⁊ maxime de ſatiſſa
ctionis indicio aliqua diſcamꝰ: vt certi de remiſſiōe
ꝑcedētiū delictoꝝ nō poſſimꝰ ēt ad ꝯſcēdenda faſti
gia predicte ꝑfectionis animari.

Reſpōſio de hūilitate iterrogatōis nr̄e. Ca. iiij.

p Inufius. Delector qdeꝫ admodū copio
ſis humilitatꝭ veſtre fructibꝰ quos etiā cel
lule illius quondā habitatiōe ſuſceptꝰ nō
incurioſa eſtimatōe ꝑſpexi: valdeqꝫ cōgaudeo quia
id qꝺ a nobis oīm chriſtianoꝝ infimis ſola forſitan
verboꝝ libertate ꝑcipiꝭ tāta admiratōe ſuſcipitꝭ: vt
cū ea ſi nō fallor haud ſegniꝰ q̄ꝫ a nobis dicta ſunt i
pleatꝭ:cuncqꝫ ſicut memini labori opis veſtri pene di
ctorū noſtroꝝ exequaꝫ induſtria:ita meritūꝫ veſtre
virtutꝭ occultatꝭ tanq̄ ſi nulla ad nos eoꝝ que quoti
die exercetꝭ aura puenerit. Sed qr̄ id ipſūꝫ ſumma
laude digniſſimū eſt q̄ꝫ velut adhuc crudes icogni
ta vobis eē iſta ſanctoꝝ inſtituta teſtamini:id quod
a nobis ſedulo poſtulatꝭ breuiter vt poſſumꝰ cōple
ctemur. Neceſſe ē.n. vt vltra poſſibilitatē nr̄aꝫ atqꝫ
virtutem antiqꝫ familiaritatꝭ veſtre pareamꝰ iperio.
Itaqꝫ de penitētie exhortatiōe vel merito multi nō
ſoluꝫ dictꝭ verū etiā ſcriptꝭ plurima vulgauerūt:mō
ſtrantes quāta eius vtilitas:quāta virtus: quātaqꝫ
ſit gratia:ita vt deo preteritꝭ facinoribꝰ offenſo tāqꝫ
iuſtiſſimā penaꝫ pro tantꝭ criminibꝰ inferenti ſi dici
fas eſt quodāmō obſiſtat: ⁊ quaſi inuiti vt ita dixeri
dexterā ſuſpendat vltoris. Uerū hec omnia vobis
vel pro ſapientia ſupernaturali vel pro indefeſſo ſa
crarū ſtudio litterarū ita cognita eē nō ambigo: vt
de his prima plantatio veſtre cōuerſatiōis inoleue
rit. Deniqꝫ nō de penitētie qualitate ſꝫ de eius fine
ac ſatiſſactiōis indicio ſoliciti:id qꝺ ab alijs preter
miſſūꝫ eſt ſagaciſſima interrogatiōe diſquiritꝭ. Qua
ꝑꝑ omni breuitate atqꝫ cōpendio ꝓpoſitiōis veſtre
deſiderio ſatiſſacere nitimur.

De mō pnīe ⁊ indulgētie documēto. Cap. v.

p Enitentie plena ⁊ ꝑfecta diffinitio eſt: vt
peccata ꝓ qbus penitudinē gerimꝰ vel q
bus nr̄a ꝯſciētia remordeꝫ:nequaq̄ vlteri
us admittamus. Indiciū vero ſatiſſactōis ⁊ indul
gētie eſt:affectus quoqꝫ eoꝝ de nr̄is cordibꝰ expulſ
ſe. Nouerit.n. vnuſqſqꝫ necdum ſe peccatꝭ priſtinis
abſolutū q̄ꝫdiu ſibi ſatiſſactioni ⁊ gemitibꝰ incubāti
vel illorū que egit vel ſimiliū criminū ante oculos
imago ꝑluſerit:eorūqꝫ nō dicam oblectatio ſꝫ vel re
cordatio infeſtauerit mentꝭ archana. Itaqꝫ tūc ſe is
que pro ſatiſſactiōe ꝑuigilat a criminibꝰ abſolutum
ac de preteritꝭ admiſſis veniā ꝑcepiſſe cognoſcat:cū
nequaq̄ cor ſuū eorūdē vicioꝝ illecebris ſēſerit vel
imaginatiōe ꝑſtringi. Quāobrē veriſſimꝰ qdā exa
minator penitētie ⁊ iudex idulgētie in ꝯſcia reſidet
nr̄a:q abſolutionē reatꝰ nr̄i añ cognitōis ⁊ iudicij di
em adhuc nobis in hac carne cōmorātibꝰ detegit: ⁊
finē ſatiſſactiōis ac remiſſiōis gratiā pandit. Et vt
hec eadē q̄ dicta ſunt ſignificātiꝰ exprimanꝫ:tū ōmū
ꝑterita nobis vicioꝝ ꝯtagia remiſſa credēda ſunt:
cū fuerit de corde noſtro preſentiū voluptatū deſi
deria pariter paſſioneſqꝫ depulſe.

Interrogatio an reminiſcenda ſint ꝓ cordis cō
punctione peccata. Cap. vi.

g Ermanus. Et vnde nobis gigni poterit
humiliatiōis illa ſancta ſalutariſqꝫ cōpun
ctio:que ex ꝑſona penitentꝭ ita deſcribitur
peccatū meū cognitū tibi feci. ⁊ iniuſtitiā meā non
operui. dixi ꝓnūciabo aduerſū me iniuſtitiā meam
dño: vt illud quoqꝫ qꝺ ſeqtur efficaciter dicere me
reamur. ⁊ tu remiſiſti ipietatē cordis mei. Uel quē
admodū in ōrone ꝓſtrati noſmetipōs ad cōfeſſiōis
lachrymas valebimus excitare ꝑ quas delictoꝝ ve
niā cōſeq mereamur:ſm illud:lauabo per ſingulas
noctes lectū meū. lachrymis meis ſtratū meū riga
bo:ſi peccatoꝝ noſtroꝝ memoriā de nr̄is cordibus
extrudamꝰ. Quā iubemur econtrario tenaciter cu
ſtodire dicēte dño. Et iniqtatū tuarū non recorda
bor:tu vo memēto. Ob quā rē nō ſolū opans verū
ēt orās ad peccatoꝝ meoꝝ recordationē mentē me
am de induſtria reuocare ꝯtēdo vt ad hūilitateꝫ ve
rā ⁊ ꝯtrictionē cordis efficaciꝰ inclinatꝰ audeā dice
re cum propheta. Uide humilitatē meā ⁊ laborem
meum: ⁊ dimitte omnia peccata mea.

Reſpōſio quouſqꝫ anterioꝝ actuum recordatio
ſit habenda. Capi. vij.

p Inufius. Interrogatio veſtra vt iā ſupra

M

2009 Ministerio de Cultura

dictū eſt nō de penitentie qualitate: ſʒ de eius fine, ꝓpoſita eſt ⁊ de ſatiſfactiōis indicio: ad quā congrue vt arbitror ꝯſequēterq; reſponſum eſt. Ceterū hoc qđ de peccatoꝝ recordatiōe dixiſtis vtile ſatꝫ ac neceſſariū eſt: ſed adhuc agentib⁹ penitētiā vt cū iugi pectoris ſui ꝯtuſiōe ꝓclamēt. Quoniā iniqtatē ego cognoſco: ⁊ peccatū meū contra me eſt ſemp. Illud et adijciāt. Et cogitabo ꝓ pctō meo. Dū ergo agimus penitētiā. ⁊ adhuc vicioſoꝝ actuū recordatione mordemur: neceſſariū eſt vt ignē ꝯſcie nr̄e obortus ex cōfeſſiōe culpe lachrymarū imber extinguat. Cum vero cuiq; in hac humilitate cordis ⁊ ſpirit⁹ cōtritiōe deſiro. atq; in labore ⁊ gemitu pdurāti horuʒ recordatio fuerit conſopita ⁊ ꝯſcie ſpina de medullis anime gratia dei miſerantꝫ euulſa: certū ē eū ad ſatiſfactiōis finē atq; indulgētie merita ꝑueniſſe ⁊ ab vniuerſoꝝ criminū labe purgatuʒ. Ad quā tn̄ obliuionē nō alias ꝑuenit: niſi ꝑ oblitterationē vicioruʒ atq; actuū priſtinoꝝ ⁊ ꝑfectā cordis atq; integrā puritatē: quā ſine dubio nullus eoꝝ qui ꝑ ignauiaʒ ſiue cōtēptū vicia ſua purgare neglexerit aſſeqtur: niſi q ꝑ gemitus atq; ſuſpiria meſta iugitate cōtinuās omnē ſordiū priſtinaꝝ excoxerit labeʒ: ⁊ virtute animi atq; ope ꝓclamauerit ad deū. Delictuʒ meuʒ cognitū tibi feci ⁊ iniuſtitiā meaʒ non opui. ⁊ fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte: vt cōſeqnter mereat audire. Quieſcat vox tua a ploratu ⁊ oculi tui a lachrymis: qr eſt merces opi tui ait dominus. Illud quoq; ſimilit ad eū voce dn̄i dirigat. Deleui vt nubē iniqtates tuas: ⁊ quaſi nebulā peccata tua. Et iterū. Ego ſuʒ q deleo iniqtates tuas pp me. ⁊ peccatoꝝ tuoꝝ iaʒ nō recordabor: ⁊ ita ſuniculis peccatoꝝ ſuoꝝ qbus vnuſqſq; cōſtringitur abſolutus: dn̄o cū omni gratiaꝝ actiōe cātabit. Dirupiſti vincula mea: tibi ſacrificabo hoſtiā laudis.

¶ De diuerſis pnie fructib⁹. Cap. viij.

p Oſt illam nāq; generaleʒ baptiſmi gratiā ⁊ illud ꝓcioſiſſimū martyrij donū qđ ſanguinis ablutiōe cōquirit: multi ſunt penitētie fruct⁹ ꝑ quos ad expiationeʒ criminū ꝑuenitur. Non. n. tm̄ ſimplici illo pnie nomie ſalus eterna repromittit: de qua btūs aplus petrus penitemini inquit ⁊ cōuertimini vt deleant pctā veſtra. Et iohānes baptiſta vel ipſe dn̄s. Penitentiā agite: appropinquabit. n. regnū celoꝝ. Sed etiā ꝑ charitatꝫ affectū peccatoꝝ moles obruit. Charitas. n. operit multitudinē peccatoꝝ. Similr etiā ꝑ elemoſynarū fructuʒ vulnerib⁹ noſtris medela preſtat: qr ſicut aqua extinguit igneʒ: ita elemoſyna extinguit peccatum. Ita ⁊ ꝑ lachrymaꝝ ꝓfuſionē cōqrit ablutio peccatoꝝ. Lauabo. n. ꝑ ſingulas noctes lectū meū: lachrymis meis ſtratū meū rigabo. Deniq; oſtendit eas ſubiungēs nō inaniter fuiſſe ꝓfuſas: diſcedite a me omnes q operamini iniqtatē: quoniā exaudiuit dn̄s vocē fletus mei. Necnon ꝑ criminū cōfeſſionem eoꝝ abolitio concedit. Dixi. n. ait ꝓnunciabo aduerſuʒ me iniuſtitiā meā dn̄o: ⁊ tu remiſiſti impietatē cordis mei. Et iterū. Narra tu iniqtates tuas prim⁹ vt iuſtificeris. Per afflictionē quoq; cordis ⁊ corporis admiſſoꝝ ſcelerū remiſſio ſimiliter obtinetur. Nam vide inqt humilitatē meā ⁊ laborē meum: ⁊ dimitte omnia peccata mea. Precipueq; per emendationē morū. Nam auferte inqt maluʒ cogitationū veſtrarū ab oculis meis: geſcite agere peruerſe: diſcite benefacere: querite iudiciū: ſubuenite oppreſſo: iudicate pupillo: defendite viduaʒ: ⁊ venite ⁊ arguite me dicit dn̄s. Et ſi fuerit peccata veſtra vt coccinuʒ: velut nix dealbabunt: ⁊ ſi fuerint rubra quaſi vermiculus: velut lana alba erunt. Interduʒ etiaʒ interceſſiōe ſanctoꝝ ipetrat venia delictoꝝ. Qui. n. ſit fratrē ſuū peccare peccatū non ad mortē: petat ⁊ dabit ei vitā deus peccanti nō ad mortē. Et iteruʒ. Infirmat qs ex vobis inducat pſbyteros eccleſie ⁊ orent ſup euʒ: vngētes eū oleo in noie dn̄i. ⁊ oratio fidei ſaluabit infirmū. ⁊ alleuiabit eū dn̄s: ⁊ ſi in peccatꝫ ſit dimittent ei. Nōnunq; miſericordie ac fidei merito labes excoqt vicioꝝ ſm illud. Per miſericordiā ⁊ fideʒ purgant peccata. Per cōuerſionem plerūq; ⁊ ſalutē eoꝝ qui noſtris monitꝫ ac ꝑdicatione ſaluant: quoniā q cōuerti fecerit peccatorē ab errore vie ſue ſaluat animā eius a morte ⁊ operit multitudinē peccatorū. Per indulgentiā nihilomin⁹ ⁊ remiſſionē noſtrā: ad indulgentiā noſtroꝝ facinoꝝ peruenit. Si. n. dimiſeritꝫ hominib⁹ peccata eoꝝ: dimittet ⁊ vobis pater veſter celeſtis delicta vr̄a. Videtis ergo quātos miſericordie aditus patefecerit clementia ſaluatoris: vt nemo ſalutē cupiēs deſperatione frangat cuʒ videat ſe tantꝫ ad vitā remedijs inuitari. Si. n. pro infirmitate carnis afflictiōe ieiuniorum abolere te peccata non poſſe cauſaris: nec potes dicere. genua mea infirmata ſunt a ieiunio ⁊ caro mea imutata ē pp oleum: qr cinerē tanq; panem manducabā ⁊ potū meum cū fletu miſcebā: elemoſynarū ea redime largitate. Indigenti ſi nō habes qđ impartias: licet nulluʒ ab hoc ope neceſſitas inopie ac paupertatꝫ excludat: quādogdem ⁊ illius vidue duo tm̄ era ingentib⁹ diuitū munerib⁹ ꝑferant ⁊ ꝓ calice aque frigide mercedē ſe redditurū dominus repromittat: certe abſq; illis moꝝ poteris emēdatione purgari. Quod ſi perfectionē virtutum extinctione vicioꝝ omniū nō potes adipiſci: ſolicitudinem piam erga vtilitatē aliene ſalutꝫ impēde. Si autem te idoneū huic miniſterio nō eſſe ꝯquereris opire peccata poteris charitatꝫ affectu. In hoc quoq; ſi te fragileʒ fecerit quelibet mentꝫ ignauia: oratione ſaltē atq; interceſſione ſanctorū remedia vulnerib⁹ tuis humilitatꝫ affectu ſubmiſſius iplora. Poſtremo qs eſt qui nō poſſit ſuppliciter dicere. Peccatum meuʒ cognituʒ tibi feci. ⁊ iniuſtitiā meaʒ nō operui: vt per hanc confeſſionē etiā illud confidenter ſubiungere mereat. Et tu remiſiſti impietatem cordis mei. [redacted] confiteri ea iugi ſupplicatione nō deſinas

2009 Ministerio de Cultura

ꝰ dicere. Iniquitatē meā ego cognoſco: ⁊ peccatū meū contra me eſt ſemꝑ. tibi ſoli peccaui ⁊ malū corā te feci: q̄ ⁊ abſq; vllius verecūdie publicatione curare ⁊ ſine iꝑperio pctā donare conſueuit. Poſt iſtud quoq; tam ꝓmptū certūq; ſubſidiū aliud quo q̄ adhuc facilꝰ largita ē nobis diuina dignatio: ipſā q̄ remedij opē noſtro cōmiſit arbitrio: vt indulgētiā noſtroꝝ ſcelerū pro noſtro ꝑſumamꝰ affectu: dicētes ei. Dimitte nobis debita noſtra: ſicut ⁊ n. d. d. bi. noſtris. Quiſq; igit ad indulgentiā ſuoꝝ criminum deſiderat puenire: iſtis ſemetipſum aptare ſtudeat inſtrumentꝭ: nec obdurati cordis puicacia a remedio ſalutari fontē tante pietatꝭ auertat: q2 etiā ſi hec omnia fecerimus: nō erūt idonea ad expiatiōē ſcelerū noſtroꝝ: niſi ea bonitas dn̄i clemētiaq; deleuerit. Qui cū religioſi conatꝰ obſequia ſupplici mente a nobis oblata ꝓſpexerit: exiguos paruoſq; conatus imēſa liberalitate proſequit dicēs. Ego ſū ego ſum qui deleo iniqtes tuas ꝓpter me: ⁊ peccatorū tuorū iam nō recordabor. Ad hunc ergo queꝫ prediximus ſtatū qſq; conſcēderit: ſatiſfactiōis gratiam quotidiāis ieiunijs ⁊ mortificatiōe cordis ⁊ corporis aſſequit: q2 ſcriptū eſt. Sine ſanguinis effuſione nō fit remiſſio. Nec inmerito. Caro. n. ⁊ ſanguis regnū dei poſſidere nō poſſunt. Et ideo qſquis ab huius ſanguinis effuſiōe gladiū ſpūs qd eſt verbū dei voluerit inhibere abſq; dubio illa hieremie prophete maledictiōe plectet. Nā maledictꝰ ingt qui prohibet gladiū ſuū a ſanguine. Hic nanq; eſt gladius qui illū noxiū ſanguinē quo animat materia peccatoꝝ ſalubriter fundēs: qcquid repperit in mēbris anime noſtre carnale terrenūue concretū: reſecat ⁊ abſcidit: ac mortificatos vicijs viuere deo ⁊ ſpiritalibus facit vigere virtutibꝰ: ⁊ ita iā nō recordatione veteris admiſſi ſꝫ ſpe futuroꝝ gaudioꝝ flere incipiet: nec tam de ꝑteritꝭ malis q̄ de futuris ſeu vēturis cogitās bonis: nō ex peccatoꝝ merore lachrymas. ſed ex eterne illius leticie alacritate profundit atq; obliuiſcēs ea que poſteriora ſunt. i. carnalia vicia: ad ea que in ante ſunt extēdit. hoc eſt ſpiritalia dona atq; virtutes.

¶ Nō vtilis ſit ꝑfectꝰ obliuio peccati: ⁊ q̄ flagitiorum recordatio ſit vitanda. Capi. ix.

Ceterū qd paulo ante dixiſti te etiā de induſtria ꝑteritoꝝ peccatoꝝ memoriam retractare: hoc fieri nō oportet: quinimo etiā ſi violēter irrepſerit ꝓtinus extrudat. Multū nāq; retrahit mentē a contēplatiōis puritate eius precipue q in ſolitudine cōmorat: implicans eā ſordibus mundi huius ⁊ prefocās fetore vicioꝝ. Dum. n. recolis ea que ſecundū principē ſeculi huius ſiue per ignorantiā ſiue ꝑ laſciuiā cōmiſiſti. vt cōcedam tibi qd in hac cogitatione poſito oblectatio nulla ſubrepat. certe antique putredinis vel ſola cōtagio neceſſe eſt vt retro mentē fetore corrūpat: ⁊ ſpiritalē virtutū fragrantiā. i. ſuauitatē boni odoris excludat. Cum ergo ꝑteritoꝝ memoria vicioꝝ pulſauerit ſenſum: ita ab ea reſiliendum eſt ſicut refugit vir honeſtus ⁊ grauis ſi impudice ac ꝓcacis femine i publico aut colloquijs aut amplexibꝰ appetat. Qui ⁊ tiq; niſi ſe a contactu eius feſtinus abſtraxerit ⁊ vel breuiſſimā morā inhoneſte cōfabulatiōis admiſerit: et ſi cōſenſū pudende reſpuat voluptatꝭ: infamie tamē ac rephenſiōis notā cunctoꝝ pretereuntiū iudicio nō euadit. Ita igit etiā nos optet cū fuerimꝰ in huiuſmodi cogitationes peſtifera recordatiōe deducti raptim ab earū cōtemplatiōe diſcedere ⁊ iplere illd quod a ſalomone precipit: ſed exili ingt noli demorari in loco eius. neq; intēdas oculum tuū in eā: ne videntes nos angeli imundis ac turpibꝰ cogitationibus inuolutos. nō poſſint de nobis ꝑtereūtes dicere. Benedictio domini ſup vos benediximus vobis in noīe domini. Impoſſibile nanq; eſt mētē bonis cogitationibꝰ īmorari: cuꝫ principale cordis ad turpes atq; terrenos intuitꝰ fuerit deuolutū. Vera eſt. n. illa ſalomonis ſnīa. ocli tui cū viderit alienā. os tuū tunc loquet praua. ⁊ iacebis tāq̄ i corde maris: ⁊ ſicut gubernator in magna tēpeſtate: dicēs āt ꝑcuſſerunt me: ſed nō dolui: ⁊ deluſerūt me: ego aūt neſciui. Derelictꝭ ergo nō ſolū turpibꝰ ſꝫ etiā terrenis cogitationibꝰ vniuerſis: erigēda eſt ſemp ad celeſtia noſtre mentꝭ intentio. ſm ſaluatoris noſtri ſententiā. Ubi. n. ego ſum ingt. illic ⁊ miniſter meus erit. Solet. n. frequēter accidere: vt dū vel ſuos vel aliorū lapſus. imperitoꝝ qſpiā miſerantꝭ retractat affectu. ipſe et ſubtiliſſimi teli voluptuario ꝑſtringat aſſenſu: ⁊ initiū ſub ſpecie pietatꝭ exortū. obſcēo ac noxio fine cōcludat. Sunt. n. vie que vident apud homines recte: nouiſſima ſūt earū veniēt in ꝓfundū inferi. Quapp ſtudēdū eſt nobis vt virtutū potius appetitu ⁊ deſiderio regni celoꝝ. q̄ noxijs viciorū recordationibꝰ noſmetipſos ad cōpunctionē laudabilē ꝓuocemꝰ: q2 neceſſe eſt tādiu quēpiā peſtilētiſſimis cloace fetoribꝰ ꝑfocari. quādiu ſupra eā ſtare vl cenum eius voluerit cōmouere.

¶ De ſatiſfactiōis indicio ⁊ obliuiōe ꝑteritorum criminum. Capi. x.

Querimus autē nos vt ſepe diximꝰ. tunc demū pro preteritꝭ ſatiſfeciſſe peccatꝭ: cum ipſi motus atq; affectus ꝑ quos penitēda cōmiſimus. fuerint de noſtris cordibꝰ āputati. Nō tamē nullus obtinere poſſe ſe credat: q nō priꝰ ipas cauſas atq; materias pro qbus in illa collapſus eſt crimina. oī ſpiritus feruore ſucciderit: vt verbi gratia: ſi in fornicationē vel adulteriū pnicioſa feminarum familiaritate collapſus eſt. ſumma feſtinatione etiā ipſū earū deuitet aſpectū: aut certe. ſi ꝑ abūdantiā vini epularūq; eſt nimietate ſuccenſus. illicitam ciborū crapulam ſumma diſtrictiōe caſtiget. Et rurſum. ſi in periuriū aut furtū aut homicidium aut blaſſemiā. pecuniarū deſiderio atq; amore corruptus incurrit. materiā auaritie illectricem ſue deceptionis abſcidat. Si in iracundie viciū. ſuperbie paſſione ꝓpellit: arrogantie ipſius fomitē ſum-

2009 Ministerio de Cultura

ma humilitatꝭ virtute cōuellat. Et ita vt vnūquodqꝫ peccatū poſſit extingui: cauſa atqꝫ occaſio ꝑ quaꝫ vel ob quā admiſſuꝫ eſt debet primitꝰ āputari. Iſto eteni curationū remedio: ad obliuionem quoqꝫ admiſſorum criminū ſine dubio ꝑuenietur.

In quo tēporaliter ſit agenda penitudo ⁊ in quo finem habere poſſit. Capi. xi.

v Erum iſta predicte obliuiōis diffinitio ſuper capitalibꝰ tantū ſit criminibꝰ cōſtituta que moſayca quoqꝫ lege dānanẜ: quoꝝ ſicut ꝑ cōuerſationē bonā abijciunẜ vel conſumūtur affectus. ita etiā accipit penitētia fineꝫ. Ceteruꝫ ab iſpis minutꝭ in qbꝰ ſepties iuſtus cadit in die. vt ſcriptum eſt. ⁊ reſurget: nunq̄ deerit penitudo. Aut. n. per ignorantiā. aut ꝑ obliuionē. aut ꝑ cogitationem aut ꝑ ſermonē. aut per obreptionē. aut ꝑ neceſſitatē aut per fragilitateꝫ carnis. ſingulis diebꝰ vel inuiti vel volētes frequēter peccata incurrimꝰ: pro qbus ⁊ dauid orās dominū. purificationē atqꝫ indulgentiam deprecaẜ dicens. Delicta quis intelligit: ab occultis meis munda me: ⁊ ab alienis parce ſeruo tuo Et aplꝰs. Non eni quod volo bonū hoc facio: ſed quod odi malum hoc ago. Et pro qbus idem etiaꝫ eiulans ꝓclamauit. Infelix ego homo: qs me liberauit de corpore mortꝭ huius. Tanta. n. in his facilitate tanq̄ naturali lege ꝓlabimur: vt quātalibet circūſpectiōe atqꝫ cuſtodia caueanẜ. nō poſſint ad plenuꝫ iſta vitari. De his ſiquidē vnus diſcipuloꝝ quē diligebat ieſus. abrupta definitiōe ꝓnunciat dicens. Si dixerimus. qꝛ peccatū nō habemꝰ. ipſi nos ſeducimus. ⁊ verbum eius nō eſt in nobis. Proide ad ꝑfectionis culmen ꝑtingere cupienti. nō ſatꝭ ꝓderit ad fineꝫ penitētie ꝑueniſſe. i. ab illicitꝭ temparare. niſi etiā in illis virtutibꝰ indefeſſo curſu ſemetipm ſemper extēderit. qbus ad ſatiſfactiōis indicia peruenitur. Nec. n. a fetidiſſimis criminuꝫ ſordibꝰ q̄ abhorret dominꝰ. quenq̄ abſtinuiſſe ſufficiet: niſi etiā illaꝫ bonā virtutū fragrantiā qua dn̄s delectaẜ. puritate cordis ⁊ aplice charitatꝭ ꝑfectiōe poſſederit. Hucuſqꝫ abbas pinufius de ſatiſfactionis indicio ac penitentie fine diſeruit. Qui licet vt in eius cenobio reſidere mallemꝰ. ſolicito depcareẜ affectu. tamen fama ſcythiotice ſolitudinis inuitatos cū retinere. nō poſſet emiſit.

Explicit collatio habita cuꝫ abbate pinufio de penitudinis fine ⁊ ſatiſfactiōis indicio.

Incipit collatio pria habita cū btō theona d̄ remiſſione qnquageſime. q̄ i libri ordine eſt vigeſima prima. Capitu. i.

p Riuſq̄ verba collationis huius habita cū ſūmo viro abbate theona incipiamꝰ euoluere: neceſſarium reor. vt initiū cōuerſionis eius breui ſermone ꝑſtringā: qꝛ ex hoc vel meritū viri vel gratia euidētius poterit patere lectori.

Hic igiẜ adoleſcēs admodū. parentū ſtudio impioqꝫ cōnexus eſt vinculo cōiugali. Naꝫ dū pudicitie eius religioſa ſedulitate ꝓſpiciunt. ⁊ ancipitē lapſū lubrice vererenẜ etatꝭ: ꝑueniēdoſ adoleſcētie motꝰ. licito nuptiarū remedio crediderunt. Cum ergo hic vnius luſtri tēpus cuꝫ coniuge ꝑegiſſet. venit ad abbateꝫ iohāneꝫ: qui tūc tēporis merito ſanctitatꝭ electus diaconie p̄ſidebat. Non. n. ad hūc gradū quilibet ꝓpria voluntate aut ambitiōe prouehiẜ: ſꝫ is quē cunctoꝝ ſenioꝝ cetus. etatꝭ p̄rogatiua ⁊ fidei atqꝫ virtutū teſtimonio. excellentiorē omnibꝰ ſublimiorēqꝫ cenſuerit. Ad hunc inquā beatuꝫ iohānem cuꝫ pie deuotionis ſtudio p̄dictus tunc iuuenis aduenisſet: deferēs religioſa munera inter ceteros poſſeſſores. q certatim decimas vel primitias frugum ſuaruꝫ memorato ſeni de ſuis ſubſtantijs offerebāt videretqꝫ eos ſenex cuꝫ multꝭ ad ſe muneribꝰ cōfluxiſſe. ⁊ deuotiōi eoꝝ viciſſitudinē cuperet recōpēſare: cepit eis ſecundū apoſtolū ſpiritalia ſeminare quoꝝ metebat dona carnalia: deniqꝫ ita ſermoneꝫ adhortatiōis inſtituit.

Exhortatio abbatꝭ iohānis ad theonam ⁊ ceteros q cū eo venerūt. Cap. ij.

d Electoꝛ qdem o filij pia veſtroꝝ munerum largitate. ⁊ deuotionē huius oblationis. cuiꝰ diſpēſatio mihi credita eſt. gratanter amplectoꝛ: qꝛ fideliter primitias veſtras ac decimas indigentiū vſibꝰ ꝓfuturas velut ſacrificiuꝫ domino bone ſuauitatꝭ offertꝭ: haruꝫ. ſ. oblatione plenitudinē quoqꝫ fructuū vniuerſeqꝫ ſubſtātie veſtre: ex qua hec domino delibaſtis. vbertiꝫ benedicēdā credētes. voſqꝫ ſecūduꝫ mādati illius fidem multiplici vbertate bonoꝝ omniū et i hoc ſeculo cumulādos Honora deuꝫ de tuis iuſtis laboribꝰ. ⁊ deliba ei de fructibꝰ iuſtitie tue. vt impleanẜ horrea tua abūdantia tritici: vino autē torcularia tua redundēt. Quaꝫ deuotioneꝫ fideliter exequētes: ſcitote vos legis antique iuſtitiā cōſūmaſſe: ſub qua tunc poſiti ⁊ tranſgrediētes eā. reatū ineuitabiliṫ icurrebant. ⁊ iplētes ad ꝑfectiōis apicē ꝑuenire nō poterant.

De decimaꝝ ⁊ primitiaꝝ oblatione. Cap. iij.

d Ecime ſiquideꝫ precepto dn̄i vſibꝰ leuitarum: oblationes vero ac primitie erant. ſacerdotibꝰ conſecrate: ſed primitiarum hic erat modus. vt quiquageſima pars vel frugum vel animaliū. templi vel ſacerdotuꝫ miniſterio preberetur. Quē moduꝫ tepidiores quiqꝫ infideliter minuentes. religioſiores vo et cumulātes. illi ex ſexageſima. hi āt ex q̄drageſima fructuū ſuoꝝ pte pēdebāt. Iuſti. n. qbꝰ lex nō ē poſita ſic ꝓbanẜ nō eē ſub lege vt iuſtitias legis n̄ ſolū ipleẜ. verū et ſupare ꝑtēdāt ſitqꝫ d̄uotio eoꝝ legali maioꝛ ipſo. q̄ obſeruantiā cumulās p̄ceptoꝝ voluntaria addat ad debita.

Qd abraam dauid ⁊ ceteri ſancti mādata legis fuerint ſupgreſſi. Capi. iiij.

i Ta nanqꝫ ⁊ abraam future legis p̄cepta legimus ſupergreſſuꝫ. cū ſuperaẜ quatuoꝛ

2009 Ministerio de Cultura

regibus. de ſpolijs ſodomorū que ſibi velut victo-
ri non imerito debebant. ⁊ qdem rege ipſo cuiꝰ ſpo
lia retulerat ſuppliciter offerēte. nihil penitus acce
ſcit attingere: ſub diuini nominis teſtificatiōe ꝓcla-
mans. Extendo manū meā ad deū excelſum. qui
fecit celum ⁊ terrā: ſi a filo ſubtegminis vſqꝫ ad cor
rigiam calige accipiā ex omnibꝰ que tua ſunt. Sic
dauid ꝑcepta legis cognouimꝰ ſupgreſſum: qui pre
cipiente moiſe. vt inimicis talio redderet. non ſolū
hoc nō fecit: verū etiā dilectiōe cōplexus eſt perſe-
quentes. ⁊ pro his domino pie ſupplicās etiā lugu
briter fleuit. ⁊ vltus eſt interfectos. Ita heliā quo
qꝫ ⁊ hieremiā ꝓbamus non fuiſſe ſub lege: qui cū li
cito vti coniugio abſqꝫ reprehēſione potuerint. per-
ſeuerare tamē virgines maluerunt. Sic heliſeū ac
reliquos eiuſdē ꝓpoſiti viros. moſayca legimꝰ ſu-
peraſſe mandata: de qbus apoſtolus ita dicit. Cir-
cuierunt in melotꝫ: in pellibus caprinis: anguſtiati:
afflicti: egentes: qbus dignus nō erat mundus: i ſo-
litudinibus errantes: ⁊ in montibꝰ ⁊ in ſpelūcis et
i cauernis terre. Quid d̄ filijs Iōadab filij rechab
dicam. quos hieremie ꝓphete offerenti ex precepto
domini vinum. ita legimus reſpondiſſe. Non bibe-
mus vinū. q2 ionadab filius rechab pr̄ noſter pre-
cepit nobis dicens. Non bibetꝫ vinū vos ⁊ filij ve
ſtri vſqꝫ in ſempiternū. ⁊ domū nō edificabitꝫ. ⁊ ſe-
mentē nō ſeretis. ⁊ vineas nō plantabitꝫ nec habe-
bitis: ſed in tabernaculis habitabitꝫ cunctis diebus
veſtris. Unde etiā ab eodem ꝓpheta merent audi-
re. Hec dicit dominꝰ exercituū deus iſrael. Nō de
ficiet vir de ſtirpe ionadab filij rechab. ſtans in con
ſpectu meo cunctꝫ diebus. Qui omnes offerre poſ-
ſeſſionū ſuarū decimas nō contēti: ſed ipſa predia
reſpuētes. ſemetipos potiꝰ deo ac ſuas animas ob-
tulerunt: pro qbꝰ nulla ab hoīe fieri cōmutatio pōt.
ſicut dn̄s in euāgelio cōteſtat. Quā dabit hō cōmu
tationē pro anima ſua.

¶ Qd̄ ſub euāgelij gr̄a degētes ſupare debeāt mā
data legalia. Cap. v.

Uapp ſcire debemꝰ nos a qbus non iam
q exigit legale mandatū. ſed qbus euangeli
cus quotidie intonat ſermo. ſi vis pfectus
eſſe. vade vende oīa que habes ⁊ da paupibus. ⁊ ha
bebis theſaurū in celo. ⁊ veni ſeqre me: cū decimas
de ſubſtantijs noſtris offerimꝰ deo adhuc quodam
modo ſub legis ſarcina detineri. ⁊ necdū ad euāge-
licum illud faſtigiū pueniſſe: qđ obtempantes ſibi
non tantū preſentꝫ vite beneficijs. ſꝫ etiā futuris ꝑ-
mijs munerat. Lex. n. factoribꝰ ſuis nō regnorū ce
leſtium ꝑmia. ſꝫ vite huius ſolatia repromiſit dicēs.
Qui fecerit hec viuet in eis. Dominꝰ autē diſcipu
lis ⁊ amicis ſuis. beati inqt pauperes ſpiritu: quo-
niam ipſorū eſt regnū celorū: ⁊ omnis q reliqrit
domū: vel fratres: aut ſorores: aut patrē: aut matrē:
aut vxorē: aut filios: aut agros: ꝓpter nomen meū
centuplū accipiet: ⁊ vitā eternā poſſidebit. Nec im
merito. Non enī tā laudabile eſt ſi ab illicitis. ꝙ ſi
etiā a licitis tempemus: ⁊ his ꝓpter eius reuerētiā
nō vtamur. q ea nobis ꝓpter infirmitatē nr̄am vtē
da permiſit. Itaqꝫ ſi etiā hi qui decimas fructuū ſu-
orum fideliter offerentes ꝑceptis domini antiquori
bus famulant. necdū poſſunt euāgelicū culmē aſcē
dere: illi qui ne hec qdem faciunt quantū ab eo ab-
ſint manifeſtiſſime peruidet. Nam queadmodū po
terunt euangelice gratie eſſe participes. q conſūma
re etiā leuiora legis ꝑcepta contēnunt. Quorū fa
cilitatē vſqꝫ adeo impioſa legiſlatoris verba teſtan
tur: vt etiam maledictū nō implentibꝰ proponatur.
Maledictus enim iquit qui nō permanſerit in oī
bus que ſcripta ſūt in libro legis huius. vt faciat ea.
Hic aūt ꝓ excellentia ⁊ ſublimitate mandatoꝝ dicit
q pōt capere capiat. Illic legiferi violēta cōpulſio ꝑ
ceptoꝝ idicat paruitatē. Cōteſtor. n. inqt vobis ho
die celū ⁊ terrā: ꝙ ſi non cuſtodieritꝫ precepta dn̄i
dei veſtri. peribitꝫ a facie terre. Hic magnificētia ſu-
blimiū mādatoꝝ. ipſa nō tā iperātis ꝙ adhortātis
ꝯditione ſignat: ſi vis pfectus eſſe fac hoc aut illud.
Ibi inexcuſabile etiā recuſantibus moiſes pōdus
iponit. hic conſilio tantū volētibus ⁊ ad pfectionē
feſtinantibus dominus occurrit. Nō. n. generaliter
precipiēdū erat. nec vt ita dixeri canonice ab oībꝰ
exigendū. id qđ ꝓpter mirificā ſublimitatem non
pōt paſſī ab oībꝰ apprehendi: ſed cōſilio potius ꝓ
uocant oēs ⁊ gr̄a: vt hi q magni ſunt poſſint pfectōe
virtutū non imerito coronari: q aūt parui ſunt. ⁊ mē-
ſurā etatꝫ plenitudinis chriſti implere nō poſſunt: li
cet fulgore maioꝝ velut ſideꝝ tecti latere videātur
tamē a tenebris maledictionū que in lege ſūt alieni
exiſtūt. nec preſentiū maloꝝ cladibus addicantur.
nec ſuplicio plectunt eterno. Nō ergo chriſtus ad il
la virtutū excelſa faſtigia queq̄uā precepti neceſſita
te cōſtrigit: ſed liberi arbitrij ꝓuocat poteſtate: ⁊ ſa-
lubritate cōſilij ⁊ deſiderio pfectiōis accendit. Ubi
enī preceptum. ibi neceſſitas ⁊ vbi neceſſitas. ibi ⁊
difficultas: vbi difficultas. ibi ⁊ negligentia: vbi ne
gligētia: ibi ⁊ peccatū: vbi peccatū. cōſequēter ⁊ pe-
na. Cuſtodiētes vero hec ad que prefixe legis ſeue
ritate coguntur: penam potius que ab illa intenta-
bat effugiūt. ꝙ mercedē aut premia conſequantur.

Quod euāgelij gratia ſicut pfectis tribuit regna ce
loꝝ ita veniabiliter ſuſtentēt infirmos. Cap. vj.

Taqꝫ ſicut fortes ad ſublimia atqꝫ precel
i ſa euangelicus ſermo ſuſtollit. ita non pati
tur infirmos ad ima demergi: perfectis q-
dem tribuens beatitudinis plenitudinē: veniā ve
ro infirmitate ſuperatis impartiens. Lex enim cō-
ſūmantes precepta ſua in vtriuſqꝫ meriti velut quo
dam meditullio collocauit: quantum a trangreſſoꝝ
damnatione ſecernēs. tantū ſeparans a gloria per-
fectorum. Quod quidem ꝙ infimum ꝗ̄qꝫ miſerabi
le ſit: vel ex preſentis vite ſtatu ⁊ comparatione per
ſpicire: in qua miſerrimum ducitur ſi hoc tantū qſ
ſtudeat ac laboret. ne reꝰ mō iter honeſtos hoies. ⁊
nō et̄ locuples ac honorabilis ⁊ glorioſus habeat.

2009 Ministerio de Cultura

Qđ in noſtra ſitum ſit poteſtate vtrū ſub euangelij gratia an ſub legis velim⁹ terrore ↄſiſtere. Ca. vij.

q Uamobrē in noſtra hodie ſituʒ eſt poteſtate. vtrum ſub euangelij gratia an ſub legis velimus terrore cōſiſtere. Cuiſlibet.n. pri ꝓ qualitate actus ſui vnūquēq; neceſſe eſt aggregari. Nam aut ſupergrediētes legē. ſuſcipit chriſti gratia. aut certe inferiores velut debitores ſuos ſibiq; obnoxios lex retentat. Reus nāq; legaliū preceptorum neq̄q̄ euangelicā pfectioneʒ valebit attingere: quāuis chriſtianū ſe ⁊ dn̄i gratia liberatuʒ inaniter glorietur. Nō ſoluʒ.n. hic credendus eſt adhuc eſſe ſub lege. qui ea que lex precipit detrectat implere: ſʒ ēt ille q ea tantū que lex iubet obſeruare ↄtentus ē. ac nequaq̄ vocationi ⁊ gratie xp̄i cōdignos exhibʒ fructus. vbi nō dicit. decimas tuas ⁊ primitias offeres domino deo tuo. ſʒ vade vende oīa que habes ⁊ da pauperibus. ⁊ habebis theſaurū in celo. ⁊ veni ſequere me: vbi ob pfectionis magnificentiaʒ diſcipulo poſtulāti. ne breuiſſimū quidem hore ſpaciuʒ pro patris cōceditur ſepultura: nec humane charitatis officiuʒ. diuini amoris virtuti perfertur.

Queadmodum theonas coniugem ſuam vt ⁊ ipſa renunciaret exhortatus ſit. Cap. viij.

q Uibus auditis beatus Theonas inextinguibili deſiderio euangelice pfectiōis accēſus: ſemeʒ verbi ſecundo corde conceptū. quaſi ꝓfundis atq; edomitis condidit ſulcis: in eo vel maxime humiliatus atq; compunctus. q̄ cū ſenex non ſoluʒ euangelicam perfectionem non attigiſſe dixiſſet. ſed etiā vix legis ipſius adimpleſſe mādata. Siquidem cum decimas frugūʒ ſuarūʒ ſolit⁹ eſſet diaconie annis ſingulis pendere. primitiarum rationem ne audiſſe quidem ſe aliquando. quāʒ tamen etiam ſi ſimiliter impleſſet longe nihilominus ſ̄m ſenis ſententiam ſe ab euangelica pfectiōe diſtare ſuppliciter fatebatur. Domum itaq; reuertitur meſtus. illaq; affectus triſtitia. que penitentiam ad ſalutem ſtabilem operatur. ac de ſua iam volūtate ⁊ definitione non dubius: erga ſalutē cōiugis. omneʒ mentis ſolicitudineʒ curamq; conuertit: eamq; ad deſiderium quo fuerat ipſe ſuccenſus. cepit exhortatione ſimili prouocare. ⁊ vt deo pariter in ſanctimonia ⁊ caſtitate ſeruirent. diurnis nocturniſq; fletib⁹ ammonere dicens: conuerſionem melioris vite neq̄q̄ eſſe protelandam: q̄a neceſſitati ſubite mortis vana ſpes immature non preiudicaret etatis: quippe que infantes: pueros: adoleſcētes. pari vt ſenes ſorte preriperet.

Quemadmodum non acqeſcente vxore ſua ad monaſterium peruolarit. Cap. ix.

c Uncq; huiuſmodi obſecrationibus iugiter pſiſtenti. coniunx duriſſima nō preberet aſſenſuʒ: ſeq; diceret ſolatio maritali ꝓ etatis ſue flore penitus abſtinere non poſſe. ac proinde ſiquid deſerta ab eo criminis admiſiſſet: illi potius aſcribenduʒ. q coniugij federa dirupiſſet. Ad hec ille cū diu conditiōneʒ nature pretendiſſet humane: quā fragilē ⁊ incertaʒ periculoſum eſſet carnalibus deſiderijs ⁊ operibus diutius implicari: adijciens aſtruebat. nō licere cuiq̄ eius ſe boni extorrē facere qđ didiciſſet: maioriſq; eē noxe dſpicere cognitā bonitatem. q̄ incognitaʒ non amare: proinde ſe iā reatu ēt preuaricationis inuolui. ſi inuētis tam preclaris tāq; celeſtibus donis. terrena ac ſordida pretuliſſet. Ad omnē ſane aiebat etatem: oēmq; ſexuʒ perfectionis magnificentiaʒ pertinere. ⁊ vniuerſa eccleſie membra ad conſcendēdā ſublimiuʒ meritoꝝ celſitudineʒ prouocari. dicente apoſtolo. ſic currite vt cōprehendatis: nec ꝓpter lentoꝝ ⁊ ſegniuʒ moras. paratos atq; alacres debere ſuſtinere: cū rectius ſit. vt deſides a precurrentibus incitentur. q̄ vt ꝓperātes a reſidētibus obligent. Proinde ſtatutū ſibi dicebat decretūq; eſſe renunciare ſeculo ac mori mundo. vt viuere poſſit deo: ⁊ ſi hanc beatitudinē nequeat obtinere. vt cū ſocia ſua in conſortiū trāſeat chriſti. malle ſe vel cuʒ vnius mēbri diſpēdio ſaluū fieri: ⁊ velut debilē itroire i regnū celoꝝ. q̄ cū ſoliditate corporis cōdēnari. Adijciebat āt etiam iſta dicens. Si moiſes ꝓ duricia cordis dimitti pmittit vxorē. quare hoc nō ſinat xp̄s ꝓ deſiderio caſtitatis: preſertiʒ cum idē dn̄s inter ceteras affectiones. i. patrꝝ: matrū: ac filioꝝ qb⁹ omnē reuerētiaʒ. nō ſoluʒ lex ſʒ ēt ipſe preceperat exhibere. tamē ꝓ noīe ſuo ac deſiderio pfectiōis nō ſoluʒ ↄtemnēdam ſimpliciter. ſʒ ēt odio habēda eſſe decernēs. cōiungat eis ſimiliter ēt vxorū nomē dicēs: ⁊ oīs q reliquerit domuʒ vel fratres aut ſorores aut patrē aut matrē aut vxorē aut filios aut agros pp nomē meū. cētuplū accipiet. ⁊ vitā eternā poſſidebit. In tātū ergo pfectiōi quā pdicat nihil patit cōparari: vt illā quoq; neceſſitudinē ſoluat patris ac matris. que ſcđʒ apoſtoluʒ primuʒ obtinet i repromiſſione mādatū: honora. ſ. patreʒ ⁊ matrē. qđ ē mādatū primū in repromiſſiōe. vt bene ſit tibi ⁊ ſis lōgeu⁹ ſup terrā: eāq; deſpici ꝓ ſuo amore pcipiat: Euidēter itaq; ſicut eos euāgelicus ſermo cōdēnat q nō iteruenīete adulterij crimine vxoria vincula dirūpūt: ita ob amorē xp̄i ⁊ deſideriū caſtitatis. his q iugū carnale reiecerint. ēt cētupla premia repromittit. Quapropter ſi fieri pōt. vt ad hāc optatiſſimā mihi ptē. accepta rādeʒ ratiōe flectaris. ſcilicet vt dn̄o ſuiētes. penā gehēne pariter euitem⁹ charitatē cōiugij nō refuto. imo ēt maiore adhuc dilectiōe cōplector. Agnoſco.n. ⁊ veneror adiutricem meā. dn̄i mihi ſentētia deputatā. ⁊ indirupto eidē ſedere charitat in xp̄o coherere non reſpuo: nec a me ſeparo qđ dn̄s mihi prime ſtatu ↄditiōis lege ↄiunxit. dūmō ſis ⁊ ipſa qđ ↄditor eē te voluit. Si vō nō ad adiutoriū eē volueris ſʒ i deceptionē. ⁊ āminiculū te non mihi ſʒ aduerſario malueris exibere. atq; ob hoc attributū putas ↄiugij ſacramētū. vt te huic q̄ igerit fraudās ſaluti. inſup ēt me a diſcipulatu retrahas ſaluatoris: ita illam abbatis iohannis imo chriſti ore prolatam ſententiam viriliter appreben

2009 Ministerio de Cultura

dam. vt me a ſpiritali bono nulla carnalis auellere
poſſit affectio. Qui eñi inquit nõ odit patrẽ z ma-
trẽ z filios z fratres z ſorores z vxorẽ z agros ad-
huc aũt z aiaʒ ſuã: nõ põt me⁹ eſſe diſcipulus. Cuʒ
ergo his atʒ huiuſmodi verbis muliebris nõ flecte
ret̃ itentio. z in eadẽ obſtinatiõis duricia pmãeret:
ſi ego inquit beatus Theonas te abſtrahere a mor
te nõ poſſũ: nec tu me ſeparabis a chriſto. Tutius ẽ
aũt mihi cũ hoĩe q̃ cũ deo habere diuortiũ. Aſpirã-
te itaq; gratia dei. definitiõis ſue executionẽ inſtan
ter aggreſſus ẽ: nec itepeſcere per aliquã morã deſi-
derij ſui paſſus eſt ardorẽ. Naʒ cõfeſtiʒ oĩni mũda-
na facultate nudat⁹ ad monaſteriũ puolauit. Ubi ĩ
breui tanto ſplẽdore ſanctitatis z humilitatis eni-
tuit: vt beate memorie iohãne ad dominũ ex hac lu
ce migrãte. ſanctoq; Helia viro q haud minor de-
ceſſore ſuo fuit ſimiliter decedẽte. terti⁹ theonas vni
verſoruʒ preelect⁹ iudicio. in diaconie eis diſpenſa-
tione ſucceſſerit.

Satiſfactio pro eo ne diſcidia cõiugibus ſuade-
re videamur. Ca. x.

Emo aũt exiſtimet nos hec ad prouocan-
n da cõiugioruʒ diuortia texuiſſe. q nõ ſoluʒ
nuptias minime cõdẽnamus: veꝝ ẽt apoſto
licã ſequẽtes ſententiã. dicim⁹ honorabile cõnubium
in oĩbus. z thorus imaculatus: ſed vt lectori initiũ
cõuerſionis. quo tãtus ille vir deo dicatus eſt fideli
ter pãderemus. A quo bona gratia hoc primuʒ de-
poſco: vt ſiue hoc ei placeat ſiue diſpliceat. me quo-
quo modo a calũnia alienũ eſſe concedẽs. i ſuo hoc
facto aut laudet aut reprehẽdat auctorẽ. Ego aũt
qui nõ meaʒ ſuper hac re ſententiã pꝓpſi. ſʒ rei ge-
ſte hyſtoriã ſimplici narratiõe cõplexus ſuʒ: equũʒ
eſt vt ſicut mihi de eoruʒ qui hoc factũ probant lau
de nihil vẽditio: ita eorũ q id iprobant nõ pulſet in
uidia. Habeat ergo ſuuʒ de illo vt dixim⁹ vnuſq;q;
iudiciuʒ: ſʒ moneo vt ita cẽſuraʒ ſui caſtiget exami-
nis. ne ſe equiorẽ aut ſãctiorẽ diuino credat eẽ iudi-
cio. quo in euʒ etiã apoſtolicaruʒ collata ſunt ſigna
virtutuʒ. vt taceã de tantoruʒ patrũ ſententia. a qui
bus factũ eius nõ ſoluʒ minime reprehẽſuʒ. verũ ẽt
vſq; adeo collaudatũ eſſe manifeſtuʒ eſt. vt eũ ſum-
mis ac ſublimiſſimis viris in diaconie electiõe pre-
tulerint. Et puto tot ſpiritaliũ virorũ deo auctore
prolatũ nõ erraſſe iudiciũ: qđ ẽt tanta ſignoꝝ vt ſu
pra iã dictũ eſt admiratio confirmabat.

Inq̃ſitio cur i egypto totĩ dieb⁹ q̃nquageſime ñ
ieiunet̃ nec genua in oratiõe curuẽtur.

Capitulum. xi.

Ed iaʒ tempus ẽ vt promiſſe diſputatiõis
s ordineʒ pſequamur. Igitur abbas Theo
nas cũ diebus quiquageſime nos i noſtra
cellula viſitaſſet: veſpertina orationũ ſolẽnitate tran
ſacta humi paululũ cõſidentes cepim⁹ diligẽtius p
cõtari. cur apud eos tãta obſeruãtia caueret̃. ne qs
penitus totis quiquageſime diebus. vel genua i ora
tione curuaret. vel vſq; ad horaʒ nonã ieiunare pre

ſumeret: eoq; id diligentius ſcrutabamur. q̃ nequa
hoc tãta cautõe ſuari i ſyrie mõaſterijs videram⁹.

Reſponſio de natura eorum que bona vel mala
vel media ſunt. Ca. xij.

Hec abbas Theonas tali vſus ẽ ſermo
a nis exordio. Oportet quideʒ nos auctori-
tati patrũ cõſuetudiniq; maiorum vſq; ad
noſtruʒ tẽpus p tantã annorũ ſeriẽ protelate. ẽt nõ
precepta rõne cedere eãq; vt antiquitus tradita eſt
iugi obſeruãtia ac reuerentia cuſtodire: verũtñ qm̃
cauſas huius rei z rationẽ vultiſ agnoſcere: accipite
breuiter ea que a ſeniorib⁹ noſtris tradita ſuper hac
inſtitutione cõperimus. Uerũtamẽ anteq̃ ſcriptu-
re diuine auctoritas proferatur: ſi placet de natura
ipſius ieiunij z qualitate pauca dicam⁹: vt diſputa-
tionẽ noſtrã ſubſequẽs ſcripturaruʒ confirmet au-
ctoritas. Diuina ſapientia per eccleſiaſtẽ omni rei
.i. vniuerſis ſeu proſperis ſeu que aduerſa putãtur
z triſtia: tẽpus eſſe pprium deſignauit dicẽs. Oĩb⁹
tempus eſt: z tempus omni rei ſub celo. Tẽpus pa
riendi z tẽpus moriendi: temp⁹ plãtãdi z tempus
euellendi qđ plãtatuʒ eſt: temp⁹ occidendi z temp⁹
ſanandi: tempus deſtruendi z tempus edificandi:
tempus plorandi z tempus ridendi: tempus plan-
gendi z tempus ſaltandi: temp⁹ mittendi lapides
z tempus colligendi lapides: tempus amplectẽdi
z tempus longe fieri ab amplexibus: tempus acq-
rendi z tempus perdendi: tempus cuſtodiẽdi z tẽ-
pus expellendi: tempus dirumpendi z tempus ſar
ciendi: tempus tacendi z tempus loquendi: temp⁹
amandi z tempus odiendi: tempus belli z tempus
pacis. Et infra quia tempus eſt inquit omni rei z
omni facto. Nihil igitur ex his eſſe bonum perpe-
tuuʒ diffiniuit. niſi cum fuerit horuʒ quid oportũe
z competenter expletuʒ. ita vt hec eadem que nunc
oportune geſta bene cedũt. ſi importuno vel incon-
gruo tempore preſumãtur. inutilia inueniãtur z no
xia. abſq; his dumtaxat que per ſe principaliter vel
bona vel mala ſũt. nec aliquãdo poſſunt i cõtrariũ
diriuari. vt eſt iuſtitia. prudentia. fortitudo. tempe
rantia. ceteręq; virtutes. ſiue ediuerſo vicia quorũ
definitiones in aliam partem cadere omnino muta
rive nõ poſſunt. Si qua vero in vtrunq; affectum
poſſunt aliquando tranſire. vt pro qualitate vtẽtiũ
vel bona inueniant̃ vel mala. hec nõ abſolute p ſua
natura. ſed pro ppetrãtis affectu z oportunitate tẽ
poris. vel vtili interdum vel noxia ſentiuntur.

Quale bonum ſit ieiunium. Ca. xiij.

Uamobreʒ nunc querendum eſt. quid ſu
q per ieiunioꝝ ſtatu decernere debeamus
vtrum nã ſimiliter z ipſuʒ bonum eſſe eo
mõ quo iuſtitiã. prudentiam. fortitudinem. aut tẽ-
perantiam diximus. que in parteʒ contrariam pe-
nit⁹ trãſire nõ poſſũt. an mediũ qd qđ interduʒ fa-
ctuʒ poſſit prodeſſe. interdũ pretermiſſuʒ condẽna
re nõ poſſit. quodq; nõnunq̃ egiſſe reprehenſibile
ſit. nõnunq̃ pretermiſiſſe laudabile. Si eniʒ n illa

2009 Ministerio de Cultura

diffinitione virtutũ. etiam ieiuniũ cenſeamus. vt in
ter pꝛĩcipalia bona ciboꝛuꝫ abſtinentia collocetur:
erit pꝛofecto eoꝛũ mala ⁊ criminoſa ꝑceptio. Quic
quid eniꝫ pꝛincipali bono cõtrariuꝫ eſt: ſine dubio
pꝛincipale maluꝫ eſſe cenſendũ eſt: qđ definiri a no
bis ſcripturarũ ſanctaruꝫ nõ permittit auctoꝛitas.
Si enĩ tali ſenſu ac ꝓpoſito ieiunemꝰ vt peccatum
cõtrahi in eſcarũ participatione credamꝰ: nõmodo
nullos fructus ꝓ abſtinẽtia conſequemur. ſed etiaꝫ
reatuꝫ maximũ ac ſacrilegij crimẽ ſcđm apoſtoluꝫ
contrahemus: abſtinentes a cibis quos deus crea-
uit ad percipienduꝫ cũ gratiarũ actione fidelibus.
⁊ his qui cognouerunt veritateꝫ: qꝛ oĩs creatura
dei bona: ⁊ nihil reijcienduꝫ qđ cũ gratiaruꝫ actiõe
percipitur. Qui eniꝫ putat ꝗd cõmune eſſe illi cõ-
mune eſt. ⁊ idcirco ob ſolã perceptionẽ eſce nemieꝫ
legimus cõdemnatũ, niſi foꝛte iunctũ ꝗd fuerit vel
poſtea ſubſecutũ. ꝑ qđ meruerit cõdẽnari.

¶ Qđ nõ ſit ꝑncipale bonũ ieiuniũ. Ca. xiiij.

Tacꝫ hoc mediũ eẽ etiã ex hoc manifeſtiſ
i ſime declaratur. qꝛ ſicut nõ iuſtificat cuſto
ditũ. ita nõ condẽnat irruptũ. niſi foꝛte ꝓ
cepti tranſgreſſio magis ꝙ eſcarũ perceptio punia
tur. Pꝛincipali autẽ bono ita nullum opoꝛtet va-
cuuꝫ eſſe tẽpus. vt ſine eo cuiꝙ eſſe nõ liceat: qꝛ ne
ceſſe eſt ceſſatione eius in maluꝫ coꝛruere negligen
tẽ. Nec rurſuꝫ pꝛincipali mallo vllum cõceditur tẽ
pus. quia qđ noxium ſemꝑ eſt nũꝙ poterit ſi admiſ
ſuꝫ fuerit nõ nocere. vel in partẽ vnꝙ laudabilẽ cõ
mutari. Ac pꝛoide ea quibꝰ qualitates ſtatutas vi
demus ⁊ tẽpoꝛa. ⁊ que ſic obſeruata ſanctificãt. vt
omiſſa nõ polluãt. media eſſe manifeſtum eſt. vtpu
ta nuptias. agriculturaꝫ. diuitias. ſolitudinis remo
tionẽ. vigilias. ſacroꝛũ lectionem meditationẽꝙ li
bꝛoꝛum ipſaꝙ ieiunia. de quibꝰ pꝛincipiuꝫ ſermõis
exoꝛtũ eſt. Que omnia diuina pꝛeceptio. vel ſancta
rum auctoꝛitas ſcripturaruꝫ. nõ ita icesſabiliter ob
tinenda nec iugiter cuſtodiẽda decreuit. vt ea pau
lulꝫ intermiſiſſe nephariũ ſit. Quicquid enĩ impe
ratiue decernitur moꝛtẽ irrogat nõ impletũ. Que
cũꝙ vero ſuadentur potiusꝙ iubent. facta pꝛoſũt
infecta nõ puniũt. Et idcirco aut oĩa hec aut cer
te quedã. pꝛo cauſa. pꝛo loco: ꝓ modo. pꝛo tẽpoꝛe.
circũſpecte agere nos maioꝛes noſtri ⁊ pꝛouide ob
ſeruare iuſſerunt. qꝛ ſi cõgrue hoꝛuꝫ aliquid actite
tur. aptum atꝙ conueniens. ſi incõgrue. ineptum
eſſe conſtat ac noxium. ac ſi velit quis in fratris ad
uentu in quo chriſtum debet humanitate reficere
⁊ gratiſſima ſuſceptiõe cõplecti. auſteritateꝫ ieiunij
cuſtodire. nõne inhumanitatis potius crimẽ incur-
rit. ꝙ laudeꝫ ⁊ merituꝫ religionis acquirit. Vel ſi
cuꝫ defectio ⁊ ĩbecillitas carnis reparationẽ viriuꝫ
eſce perceptiõe depoſcit. nõ acquieſcat aliquis rigo
rẽ abſtinentie relaxare. nõne magis crudelis ſui coꝛ
poꝛis homicida. ꝙ ſalutis ꝓuiſoꝛ eſt eſtimandus.
Ita etiã cuꝫ tẽpus feſtiuitatis eſcaruꝫ congruũ ſo-
luꝫ ⁊ refectionẽ neceſſarie abſolutionis indulget. ſi
quis ieiunioꝛuꝫ rigidaꝫ obſeruãtiaꝫ indirupte vo-
luerit retentare: neceſſe eſt vt nõ taꝫ religioſus ꝙ i
conditus atꝙ irrationabilis habeatur. Sed ⁊ illis
hec nihilominus repertẽtur aduerſa. qui humanaꝫ
laudẽ ieiunijs aucupãtur: ⁊ inani oſtẽtatione pallo
ris. ſamã ſanctitatis acquirunt: quos euangelicus
ſermo in pꝛeſenti ſuã recepiſſe mercedeꝫ pꝛonũciat.
vel quoꝛũ per pꝛophetaꝫ dominꝰ ieiuniũ deteſtatur
⁊ ex quoꝛuꝫ perſona cũ ſibi obijciens ante dixiſſet.
quare ieiunauimꝰ ⁊ nõ aſpexiſti. hũiliauimus aĩas
noſtras ⁊ neſciſti: cõfeſtiꝫ ſubijciens pꝛodidit cau-
ſas cur nõ merentur audiri. Ecce inquit in die ieiu
nij veſtri iuenitur volũtas veſtra: ⁊ omnes debito-
res veſtros repetitis. Ecce ad lites ⁊ cõtẽtiones ie
iunatis: ⁊ percutitis pugno impie. Nolite ieiunare
ſicut vſꝙ in hanc diẽ. vt audiatur in excelſo clamoꝛ
veſter. Nũquid tale eſt ieiuniuꝫ qđ elegi per diẽ af-
fligere hominẽ animã ſuaꝫ. Nũquid contoꝛquere
quaſi circuluꝫ caput ſuuꝫ. ⁊ ſaccũ ⁊ cinerẽ ſternere.
Nũquid iſtud vocaui ieiuniuꝫ. ⁊ diẽ acceptabilem
domino. Deinde infert docens quomõ acceptabi-
lis fiat cõtinẽtia ieiunantis: atꝙ euidẽter enũciat ꝑ
ſe ſoluꝫ ieiuniũ nõ poſſe pꝛodeſſe. niſi has que ſubij
ciũtur cauſas habuerit cõſequentes. nõne hoc ẽ in-
quiens ieiuniũ qđ elegi. Diſſolue colligatiões ĩpie
tatis: ſolue faſciculos depꝛimẽtes. Dimitte eos q
confracti ſunt liberos: ⁊ omne onus dirũpe. Frãge
eſurienti panẽ tuuꝫ. ⁊ egenos vagoſꝙ iduc ĩ domũ
tuaꝫ. Cũ videris nudũ operi eum: ⁊ carneꝫ tuã ne
deſpexeris. Tunc erumpet quaſi mane lumẽ tuũ. ⁊
ſanitas tua citius oꝛiet: ⁊ anteibit faciẽ tuaꝫ iuſtitia
tua. ⁊ gloꝛia domini colliget te. Tunc inuocabis ⁊
dominꝰ exaudiet: clamabis ⁊ dicet ecce adſuꝫ. Vi-
detis ergo ieiuniuꝫ neꝙ pꝛincipale bonũ a domi-
no iudicari: eo ꝙ nõ per ſeipſuꝫ ſed ꝑ alia opera bo
nũ ac placituꝫ deo fiat: ⁊ rurſũ ex accidentibus cau
ſis. nõ ſolum vanũ. verũ etiã odibile cẽſeat: dicente
dño. cũ ieiunauerint nõ exaudiã pꝛeces eoꝛum.

¶ Qđ pꝛincipale bonũ nõ propter inferius bonũ
debeat exerceri. Ca. xv.

On enĩ miſericoꝛdia: patientia ⁊ veritas.
n vel illa pꝛedicta pꝛecepta virtutũ. ĩ quibus
vtiꝙ bonum ẽ pꝛincipale. pꝛopter ieiunia
ſunt tenẽda: ſꝫ potius ieiunia pꝛopter illa. Elabo-
randũ eſt enim vt virtutes ille. que vere bone ſunt
ieiunijs acquirãtur: nõ vt ad ieiunioꝛũ terminũ tẽ-
dant illarum geſta virtutuꝫ. Ob hoc ergo eſt vtilis
carnis afflictio: ob hoc ei adhibenda eſt inedie me-
dicina: vt per illam ad charitatẽ in qua ĩmobile ac ſi
ne vlla tẽpoꝛis exceptiõe perpetuum bonum ẽ per
uenire poſſimus. Neꝙ enĩ medicine aurificine vel
ceterarũ que ĩ hoc mũdo ſunt artiuꝫ diſciplina. pꝛo
pter inſtrumenta que ad opus eius pertinent exer-
cetur. ⁊ nõ potius ferramenta pꝛopter artis ſtudiũ
pꝛeparantur: que ſicut vtilia ſunt peritis. ita ſuper
flua his qui artis ipſius neſciunt diſciplinam. Et
ſicut his qui ad efficiendum opus ſuum eoꝛum

2009 Ministerio de Cultura

miniſterio fulciuntur plurimũ proſũt:ita illis q cuiꝰ
rei gratia inſtituta ſint ignorantes .ſola eorum poſ
ſeſſione contenti ſunt penitus prodeſſe nõ poſſunt:
quia vtilitatis eorũ ſũmã in retẽtatiõe eorũ tantuʒ
nõ i operis cõſũmatiõe cõſtituũt. Illud ergo ẽ opti
mũ.pricipaliter ꝓpter qđ fiunt illa q̃ media ſũt:ipm
vero precipuũ bonũ.nõ ob aliaʒ cauſam. ſed ꝓpter
ſuaʒ tantuʒ agitur bonitatem.

¶ Quomodo a ceteris bonis principale diſcerna
tur bonum. Ca. xvi.

Uod quidẽ a ceteris que media eſſe ꝑdixi
q mus.bis ſecernit̃ modis:ſi per ſe bonũ ſit.
ꝛ nõ ꝑ aliud aliqđ:ſi propt̃ ſe neceſſarium
ſit.ꝛ nõ ꝓpter aliud:ſi imutabiliter ſemperq̧ ſit bonũ
ac ꝑpetuo ſuaʒ retinẽs qualitatẽ.nũq̧ in partẽ poſ
ſit trãſire cõtrariaʒ:ſi adeptio vel ceſſatio eius non
poſſit ſũmaʒ nõ iſerre perniciẽ:ſi id qđ illi cõtrariuʒ
eſt.ſimiliter ꝑncipale ſit maluʒ.nec i ꝑtẽ bonã poſſit
aliquãdo trãſire.q̃ diffinitiões qbus ꝑncipaliuʒ bo
norũ natura diſcernit̃ aſcribi ieiunijs omnino non
poſſũt. Neq̧ eni ex ſemetipſis bona.aut ꝓpter ſe ne
ceſſaria ſũt.que ꝓpter acquirẽdaʒ cordis ꝛ corpo
ris puritatem ſalubrit̃ exercẽtur. vt aculeis carnis
obtuſis.mẽs purificata ſuo concilieť auctori:nec i
mutabilit̃ ſemperq̧ ſũt bona.qꝛ plerũq̧ eorũ itermiſ
ſione nõ ledimur.imo etiã in perniciẽ interdum aie
ipoꝛtunꝰ celebrata vertũtur. Sed nec pricipale ma
lũ eſt id qđ illi videt̃ aduerſuʒ.i.ciborũ naturaliter
iocũda pceptio.que niſi itẽperãtia atq̧ luxuria. vel
alia quedã vicia ſubſequantur.mala nõ põt definiri
quia nõ qđ intrat in os coiquinat hominẽ.ſʒ que ꝑ
cedũt de oꝛe hec coinqnãt hoiem. Principali itaq̧
derogat bono.nec ꝑfecte aut ſine peccato illud exe
quit̃ qſquis hoc nõ propt̃ idipſũ ſʒ ꝓpter aliud ali
quid facit. Omia eni huiꝰ gratia faciẽda ſunt: ipſuʒ
vero propter ſe ſoluʒ eſt expetenduʒ.

¶ De rõne ꝛ vtilitate ieiunij. Ca. xvij.

Alẽ igit̃ definitionẽ ſup ieiunij qualitate iu
t giter retinẽtes:ita illud totis viribus ani
mi appetamꝰ. vt tamẽ tunc demũ id nobis
cõgruũ nouerimꝰ.ſi i eo tẽporuʒ ratio.ſi qualitas.
ſi menſura ſeruet̃:nec ita vt in ipſo ſpei noſtre termi
nũ defigamꝰ.ſed vt ꝑ ipſũ ad puritatẽ cordis ꝛ apo
ſtolicaʒ charitateʒ ꝑuenire poſſimus. Igitur ex hoc
ipſo ieiunio vbi nõ ſoluʒ ſpetialia prefixa ſũt tẽpo
ra.qbus vel exerceri debeat vel pretermitti.ſed etiã
qualitas modusq̧ ꝓpoſitus ẽ.nõ pricipale bonuʒ.
ſʒ mediũ quiddã eſſe manifeſtuʒ ẽ. Ceterũ hec que
ꝑcepti auctoritate.vel mandãtur vt bona. vel inter
dicũtur vt noxia.nũq̧ ita exceptiõi tẽporũ ſubiacẽt
vt interdũ. aut que vetita ſũt fieri debeant.aut que
iperata ſunt pretermitti. Nec eni vllus iuſtitie: pa
tiẽtie:ſobrietati:pudicitie:charitati:ſtatutus ẽ mo
dus:nec rurſuʒ iniuſtitie:ipatientie:furori: ipudici
tie.iuidie atq̧ ſupbie libertas aliquãdo ꝑmiſſa eſt.

¶ Nõ ſemp cõgruũ eſſe ieiuniuʒ.
Capitulum. xviij.

Uãobrẽ his de ieiunij qualitate ꝑmiſſis.
q ſubdenda adhuc ſanctarũ ſcripturarũ vi
deatur auctoritas.ꝑ quã approbet̃ manife
ſtius ieiuniuʒ ꝑpetuuʒ cuſtodiri nec debere nec poſ
ſe. In euãgelio ieiunãtibus phariſeis vna cũ diſci
pulis Ioãnis baptiſte.cũ apoſtoli vtpote amici ꝛ cõ
uiue celeſtis illius ſponſi.necdũ ieiunioꝝ obſeruã
tiaʒ cuſtodirẽt.diſcipuli iohãnis qui ſũmaʒ iuſtitie
ſe ieiunijs poſſidere credebãt:quippe illius ſectato
res qui eximius penitẽtie predicatoꝛ.ita cũctis po
pulis formã ſuo prebebat exẽplo.vt nõ ſoluʒ varia
eſcaruʒ genera.q̃ hũanis vſibus ſuggerũtur abnue
ret.verũ etiã cõmunẽ panis ipſius eſuʒ penitꝰ igno
raret:dño ꝯquerũtur dicentes. Quare nos ꝛ phari
ſei ieiunamꝰ frequẽter.diſcipuli autẽ tui nõ ieiunãt.
Quibus reſpõdens dominꝰ euidẽter oſtẽdit.nõ oi
tẽpore cõgruuʒ eſſe ieiuniuʒ.nec neceſſariũ alicui cũ
vel feſtiuitas tẽporuʒ vel interueniẽs charitatis oc
caſio.indulgentiam refectiõis admittit:nũquid poſ
ſunt inquiens filij ſponſi lugere.q̃diu cuʒ illis ẽ ſpõ
ſus. Uenient aũt dies cuʒ auferetur ab eis ſponſus
ꝛ tunc ieiunabũt. Que verba licet ante reſurrectio
neʒ dixerit corporis ſui:tamẽ ꝓprie quinquageſime
tempꝰ oſtẽdunt.in quo poſt reſurrectionẽ quadragi
ta dies domino cũ diſcipulis epulãte:ieiunare illos
quotidiane eius preſentie gaudiũ nõ ſinebat.

¶ Interrogatio cur totis quinquagita diebus ie
iunium relaxetur. Ca. xix.

Ermanꝰ. Quare igitur tota quinquageſi
g ma abſtinẽtie rigoreʒ prandijs relaxamꝰ.
cuʒ vtiq̧ chriſtus quadraginta tantũ die
bus pꝰ reſurrectionẽ cũ diſcipulis fuerit cõmoratꝰ.

¶ Reſponſio. Ca. xx.

Peonas. Nõ incongrua interrogatio ve
r ſtra rationẽ itegerrime veritatis meretur
agnoſcere. Poſt aſcenſionẽ ſaluatoris no
ſtri que quadrageſimo reſurrectiõis eius acta ẽ die.
apoſtoli reuerſi de monte oliueti.in quo ſe ad patrẽ
pergẽs prebuit intuendũ.ſicut etiã actuuʒ apoſto
loruʒ lectio cõteſtatur.ingreſſi hieroſolymã. decem
diebus aduentũ ſpiritusſancti expectaſſe referũtur:
quibus expletis quiquageſima eũ die cũ gaudio ſu
ſceperunt:ꝛ ita eſt per hec feſtiuitatis huiꝰ numerꝰ
euidenter ipletus. Quẽ in veteri quoq̧ teſtamento
legimus figuraliter adumbratuʒ.in quo cõſũmatis
hebdomadibus ſeptẽ.primitiaruʒ panis per ſacer
dotes dño iubebatur offerri:qui veraciſſime ꝑ apo
ſtolorũ predicationeʒ.qua in illo die cõcionati legũ
tur ad populuʒ.oblatus dño cõprobatur verus ſci
licet primitiaruʒ panis.qui noue doctrine iſtitutio
ne prolatus.quinq̧ milibus viroꝝ eſce ſue munere
ſatiatis.primitiuuʒ de iudeis chriſtianorum popu
lũ domino conſecrauit. Et idcirco hi quoq̧ decem
dies cũ ſuperioribus quadraginta pari ſolennitate
ſunt ac leticia celebrandi. Cuius feſtiuitatis tra
ditio per apoſtolicos viros ad nos vſq̧ tranſmiſ
ſa: eodem tenore ſeruanda eſt. Ideo nanq̧ in ipſis

2009 Ministerio de Cultura

diebꝰ nec genua i oratiōe curuātur.qꝛ īflexio genuū velut penitētie ac luctꝰ idiciū ē. Unde ēt p oīa eādē in illis solēnitatē quā die dominica cuſtodimꝰ.in qua maiores noſtri. nec ieiuniū agendum .nec genu eſſe flectendū.ob reuerentiam reſurrectionis dominice tradiderunt.

¶ Interrogatio vtrū abſtinentia ieiunij relaxata nō obſit corporis caſtitati. Ca.xxi.

g Ermanꝰ. Poteſt ne hec caro inſolitis blādimētis tā longe feſtiuitatis illecta.nō aliqd ſentuoſū de illo quāuis abſciſo viciorū fomite germinare.aut mēs preſūptis vltra cōſuetudinē dapibus onerata.nō erga famulatū corporis rigorē dn̄ationis ſue inflectere.preſertiꝫ cū i nobis viridior etas.cito ad rebellionē ſubdita poſſit mēbra cōpellere.ſi vel eſcas ſolitas abundantius vel certe inſolitas licentius preſumamus.

¶ Reſponſio de ſeruando continētie temperamēto. Ca.xxij.

t Heonas. Si vniuerſa ꝗ gerimus.rōnabili mētis appēdamꝰ examīe.⁊ de puritate cordis noſtri nō aliorū iudiciū ſed noſtrā ſemꝑ cōſciētiā conſulamꝰ.certū ē iſtā refectōis itercapedinē iuſte diſtrictiōi obeſſe nō poſſe.ſi modo vt dictū eſt equā idulgentie cōtinētieq̄ menſurā pari lāce perpēdēs.vtrāq̄ ſimiliter nimietatē mēs incorrupta caſtiget:⁊ vtrū ſpiritū noſtrū deliciarū deprimat pōdus.an vero alterā hoc eſt corporis parteꝫ. maior abſtinētie iclinet auſteritas.vera diſcretiōe diſtiguat.illaꝫ vel cōprimēs vel ſubleuās portionē.quā vel extolli ſēſerit vel grauari. Nihil eni dn̄s noſter ad cultuꝫ atq̄ honorē ſuū abſq̄ iudicij moderatōe vult fieri:qꝛ honor regis iudiciuꝫ diligit. Et idcirco ſapiētiſſimus Salomō vt in neutrā partē vergēte iudicio declinemꝰ:admonet dicens Honora deū de tuis iuſtis laboribꝰ:⁊ deliba ei de fructibꝰ iuſtitie tue. Eteni reſidet i ꝯſciētia noſtra icorruptus qdā ac verus iudex.qui nōnūq̄ ſuꝑ ſtatu puritatis nr̄e cunctis errantibꝰ ſolus ipſe nō fallit. Omni igitur cautione atq̄ ſollertia.iugis circūſpecti cordis ſeruet intētio.ne quo modo iudicio noſtre diſcretiōis. errāte.aut icōſiderate ꝯtinētie cupiditate ſuccēſi. aut deſiderio nimie remiſſiōis illecti. ſubſtātiaꝫ virium noſtrarū inique trutīe examiatiōe libremus:ſꝫ in altera quidē lance aīe puritatē.i altera vires corporis collocātes.ita vero cōſcientie iudicio vtraq̄ pēdamꝰ.vt i neutrā partē vnius rei affectu ꝓpōderāte ꝑuerſi.vel ad imodicā diſtrictionē.vl̄ ad nimiā remiſſionē.equalitatis librā ꝓpenſius iclinemꝰ.⁊ illud nobis vel ꝓ remiſſiōis vel ꝓ diſtrictōis nimietate dicat.nōne ſi recte offeras.nō aūt recte diuidas peccaſti. Illas eteni ieiunioꝝ victimas.quas nobis violēta viſcerū cōuulſiōe icōſiderate extorquentes. dn̄o recte offerre nos credimꝰ:ille q diligit miſericordiā ⁊ iudiciū execrat dicēs. Ego dn̄s diligēs iudiciū:⁊ odio habēs rapinā i holocauſtū. Illos ēt qui oblationū.i.officioꝝ atꝫ actuū ſuoꝝ ꝑcipua ad forū carnis atꝫ vſus ꝓprios ꝯſumētes.reliquias eorūꝫ dn̄o ac minimā offerūt portionē.velut operarios fraudulētos ſmo diuinꝰ ita cōdēnat. Maledictꝰ q facit opꝰ dn̄i fraudulēter. Nō ergo imerito eū q ſe ita inique fallit examīe.icrepat dn̄s dicēs. Verūtn̄ vani filij hoīm:mēdaces filij hoīm i ſtateris.vt decipiant. Et idcirco beatꝰ apl̄s vt diſcretiōis moderamia retinētes.i neutrā ꝑtē illecti nimietate vergamꝰ.admonet dicēs. Rōnabile obſequiū vr̄ꝫ. Quā rē ēt legiſlator ſimilit̄ iterdicit:ita ꝑcipiēſ. Statera iuſta ⁊ equa ſint pōdera:iuſtꝰ modiꝰ equuſq̄ ſextariꝰ: ſalomone quoq̄ parē ſuꝑ hoc ſn̄iaꝫ ꝓferēte:pōdus magnuꝫ ⁊ puſillū.⁊ mēſure duplices.imūda ſunt apud dominū vtraq̄:⁊ q facit ea i adiuētionibꝰ ſuis cōpediet. Proinde nō ſolū illo quo dixīmꝰ:ſꝫ ēt hoc mō ſtudēdū ē nobis.vt nec iniq̄ pōdera i cordibꝰ nr̄is.nec in horreis ꝯſciētie nr̄e mēſuras duplices habeamꝰ. i. ne eas ipi ꝗ diſtrictōis regulā molliūt.remiſſiore indulgētia ꝯſumētes.eos qbꝰ vbū dn̄i ꝑdicamꝰ.diſtrictioribꝰ ꝑceptꝭ ⁊ grauioribꝰ q̄ ipſi ꝑferre poſſimꝰ pōderibꝰ obruamꝰ. Qd cū facimꝰ.qd niſi duplici pōdere atꝫ mēſura ꝑceptoꝝ dn̄i mercē frugēq̄ vl̄ appēdimꝰ vel metimur. Si ei alit̄ ea nobis .alit̄ noſtris fratribꝰ diſpēſemꝰ:recte icrepamur a dn̄o:eo q ſtateras doloſas ac mēſuras duplices habeamꝰ.ſꝫ illā ſentētiā Salomonis ꝗ dꝛ. Abbominatio ē dn̄o pōdꝰ duplex:⁊ ſtatera doloſa.nō ē bonū in ꝯſpectu eiꝰ. Hoc ēt mō reatū doloſi pōderis dupliciſq̄ mēſure euidēter icurrimꝰ:ſi diſtrictiora ꝗdā ꝗ ꝑuati ꝑ nr̄as cellulas exercere ꝯſueuimꝰ.hūane laudis cupiditate corā fr̄ibꝰ oſtētamꝰ:abſtinētiores.ſ.⁊ ſāctiores apparere affectātes hūano ꝯſpectui q̄ diuio. Qui morbꝰ ꝑcipue nō mō vitādus.verū ēt abbominādus ē nobis. Sꝫ iteꝝ a queſtiōe ꝓpoſita paulo lōgiꝰ euagati.ad eadē a qua diſceſſimus reuertamur.

¶ De refectiōis tēpore atꝫ mēſura. Ca.xxiij.

i Gitur ꝑdictoꝝ dierū ita ē cuſtodiēda ſolēnitas.vt corporis atꝫ aīe cultui ꝓſit magis remiſſio idulta q̄ noceat:qꝛ nec illiꝰ feſtiuitatꝭ gaudiū aculeos carnis obtundere:nec imitꝭ ille aduerſariꝰ dierū nouit reuerētia mitigari. Ut ergo ⁊ diebꝰ feſtiuis ſtatuta ꝯſuetudinis ſolēnitas ꝯſeruet.⁊ ſaluberrimus ꝑſimōie modꝰ minie trāſcēdat: ſufficit vt idulgētiā remiſſiōis eo vſq̄ ꝓgredi patiamur.vt cibꝰ q hora diei nona fuerat capiēdus.paulo citius .i. ſexta hora ꝓ feſtiuitate tēporis capiat: ea ratione dūtaxat vt eſcarū ſolitus modus vel qualitas nō mutetur.ne puritas corporis vel itegritas mentis.abſtinētia quadrageſime diligētius acquiſita.quiquageſime remiſſiōe depereat.nihilq̄ nobis proſit acquiſiſſe ieiuniis qd mox amittere cogat incauta ſaturitas.preſertiꝫ cuꝫ etiaꝫ hoſtis noſtri nō ignora verſutia tunc precipue munitionē noſtre puritatis ipugnet.cuꝫ eius cuſtodiā ſēſerit ſolēnitatis celebritate laxatā. Quāobrē vigilātiſſime ꝓuidendū.ē.ne vnq̄ mentis noſtre vigor blandis ſeductionibꝰ eneruet.ne vt ſupra iaꝫ dictum eſt. caſtimonie

2009 Ministerio de Cultura

puritatez quadrageſime labore queſitã. qnquageſi-
me requie ac ſecuritate perdam⁹. Et idcirco nulla
penit⁹ in ciborũ qualitate vel modo admittat adie-
ctio: ſed ab eſcis quarũ cõtinẽtia dieb⁹ ieiunij ꝓ inte-
gritate pudicitie vtebamur. etiã dieb⁹ celeberrimis
ſimilit tẽperem⁹. ne leticia feſtiuitatis pniciosiſſimã
nobis carnaliũ incẽtiuorũ ſuſcitãs pugnaz. vertat
in lucrũ. illãq nobis excellẽtiorẽ que gaudio icorru
ptiõis exultat feſtiuitatẽ mẽtis eripiat: ⁊ icipiamus
poſt breuẽ carnalis leticie vanitatẽ. amiſſaz cordis
pudicitiã longo penitẽtie merore deflere. Studẽdũ
gnimo eſt. vt nõ fruſtra ad nos illa ꝓphetice adhor
tatiõis cõmonitio dirigat. Celebra iuda feſtiuita-
tes tuas. ⁊ redde vota tua. Si eni cõtinẽtie iugitatẽ
interiecta dierũ ſolẽnitas nõ mutarit. ſpiritalib⁹ fe-
rijs iugiter pfruemur: ⁊ ita nobis a ſeruili opatione
ceſſantib⁹. erit mẽſis ex mẽſe. ⁊ ſabbatũ ex ſabbato.

¶ Interrogatio de diuerſa obſeruatione quadra-
geſime. Ca. xxiiij.

Erman⁹. Quid cauſe ẽ vt ſex hebdomadi
g bus quadrageſima celebretur. licet i qbuſ
daz ꝓuincijs religiõis forſitan ꝓpẽſior cu
ra. adiecisse hebdomadaz etiã ſeptimã videat. cum
neuter numer⁹ die dñico ſabbatoq ſubtracto. qua
dragita dierũ ipleat ſũmã. Sex eni ⁊ trigita dies in
ipſis hebdomadib⁹ tñmodo cõcluduntur.

¶ Reſponſio eo q ad ãni decimas quadrageſime
ieiuniuz referatur. Ca. xxv.

Theonas. Licz quorũdaz pia ſimplicitas
t hui⁹ rei amputet queſtionẽ: tamẽ qz etiaz
illa que alius iterrogatiõe idigna duxiſſet
ſcrupuloſius pſcrutãtes integrã obſeruãtie noſtre
ac myſterij veritatẽ deſideratis agnoſcere: euidẽtiſſi
mã hui⁹ etiaz rei pcipite rõez. vt maniſeſtius appro
betis nihil irrationabile nr̃os tradidiſſe maiores.
Lege moſaica vniuerſo populo generalis ẽ ꝓmul-
gata preceptio: decimas tuas ⁊ pmitias offeres do
mino deo tuo. Itaq q ſubſtãtiarũ noſtrarũ oimq
fructuũ decimas offerre pcipimur: multo magis ne
ceſſe eſt vt ipſius quoq cõuerſatiõis noſtre ⁊ huma
ni vſus operũq noſtrorũ decimas offeram⁹: que ꝓ
fecto i ſupputatiõe quadrageſime euidẽter iplẽtur.
Omniũ eni dierũ numer⁹ qbus reuolut⁹ i orbẽ an
nus icludit. trigintaſex ſemis dieruz nũero decima
tur. In ſeptẽ vero hebdomadib⁹ ſi dies dñici ⁊ ſab-
bata ſubtrãtur: qnq ⁊ trigita ſuperſũt dies ieiunijs
deputati. ſz adiecta illa vigiliarũ die qua vſq i gal-
lorũ cantũ illuceſcẽte dñica ieiuniuz ſabbati prote-
latur: nõ ſoluz ſex ⁊ trigita dierũ numerus adiplet.
verũ etiã ꝓ decimis quiq dierũ qui reſidui videbã
tur. ſi illud qđ ſupereſt adiectuz noctis ſpaciuz cõ-
putetur. plenitudini totius ſũme oio nõ deerit.

¶ Quomodo etiaz primitias noſtras domino de
beamus offerre. Ca. xxvj.

Uid vero de pmitijs dicã. quas ab oibus
q q chriſto fideliter famulãtur quotidie cer
tuz eſt exhiberi. Nã cũ experrecti a ſõno

⁊ quaſi rediuiua poſt ſoporẽ alacritate ſurgentes.
priuſq motuz ſenſus vllius corde cõcipiãt. vel me
moriã aut curã rei familiaris admittãt. cogitationũ
ſuarũ ortus atq pricipia diuinis ꝯſecrant holocau
ſtis. qd niſi pmitias vere ſuoruz fructuũ. per ſũmũ
ſacerdotẽ ieſuz chriſtuz. pro vſu vite hui⁹ ⁊ agie
quotidiane reſurrectiõis exſoluũt. Quiq etiã a ſõ-
no excitati. hoſtiaz iubilatiõis ſue deo ſimiliter offe-
rẽtes: prio lingue ſue motu ipſũ iuocant: ipſius no-
mẽ laudeſq ꝯcelebrãt. atq ad canẽdos ei hymnos.
prima labiorũ clauſtra reſerãtes imolãt deo ſui oris
officia. Cui etiã pari deferũt modo prima manuuz
ſuarũ greſſuũq libamia. cũ e cubilib⁹ cõſurgẽtes in
oratiõe conſiſtũt: ⁊ priuſq in ꝓprijs cauſis mẽbro-
ruz ſuorũ fũgãtur officio. nihil ſibi de miniſterio eo
rũ ante decerpũt. ſed ad ipſius honorẽ ꝓmouẽt greſ
ſum. atq in eius laudatiõe deſigunt: ⁊ ita cunctorũ
motuuz ſuoruz primitias ꝓtenſione manuũ. incur-
uatiõe genuũ. ⁊ totius corporis ꝓſtratiõe pſoluũt.
Illud eni qđ decantat i pſalmo alias iplere nõ poſ-
ſum⁹. preueni i maturitate ⁊ clamaui. ⁊ preuenerũt
oculi mei ad te diluculo vt meditarer eloqa tua. ⁊
mane oratio mea pueniet te: niſi vt poſt quietẽ ſõni
in hãc lucẽ vt ſupra dixim⁹. velut e tenebris ⁊ imagi
naria morte reuocati. de vniuerſis officijs mentis
⁊ corporis nihil omino i noſtris pſumere neceſſita-
tib⁹ audeamus. Nullus nãq eſt alius quẽ aut pro-
pheta puenerit matutinus. aut nos puenire ſimilit
debeam⁹: niſi aut noſmetipos. i. occupatiões nr̃as
⁊ affectus. curaſq mortales ſine qbus eſſe nõ poſſu
mus: aut ſuggeſtiões ſubtiliſſimas inimici quas no
bis adhuc quieſcẽtibus ac ſopore demerſis p phan
taſias inaniuz ſomniorũ inferre conat. quibus nos
mox euigilaturos occupet ⁊ iuoluat. vt primitiarũ
noſtrarũ opima deflorãs prim⁹ ipe decerpat. Quã
obrẽ omni nobis cautõe curãdũ eſt. ſi tamẽ viz pdi-
cti verſiculi opere volum⁹ adimplere. vt ita primos
matutinarũ cogitationũ ortus ſolers vigilãtia tue-
atur: ne qd ex eis feſtina preſũptio liuẽtis attamiet
inimici. noſtraſq pmitias tãq viles iaz atq cõmu-
nes a dño faciat reprobari. Qui ſi puẽtus a nobis
puigili mẽtis circũſpectõe nõ fuerit: ãticipatiõis ne
qſſimã cõſuetudinẽ nõ deponẽs. quotidie nos frau
dibus ſuis puenire nõ deſinet. Et idcirco ſi placi-
tas ⁊ acceptabiles deo pmitias ex fructib⁹ nr̃e men
tis optam⁹ offerre nõ mediocrẽ ſolicitudinẽ ðbem⁹
ipendere. vt oẽs noſtri corporis ſẽſus. matutinis
pcipue horis tãq ſacroſãcta dñi holocauſta i oib⁹
illibata atq itacta ſeruem⁹. Qđ deuotionis genus
multi etiã ſecularium ſũma cautõe cuſtodiunt: qui an
te lucẽ vel diluculo ꝯſurgẽtes. nequãq familiarib⁹
ac neceſſarijs mũdi huius actib⁹ iplicãtur. priuſq
cunctorũ actuũ ſuoruz operationũq primitias. ad
eccleſiam cõcurrentes diuino ſtudeant conſecrare
conſpectui.

¶ Cur diuerſo dierũ numero quadrageſima a ple
riſq obſeruetur. Ca xxvi.

2009 Miniſterio de Cultura

p Orro qđ dicitis. diuerſo more. i. ſex vel ſeptē hebdomadib⁹ ꝑ nōnullas ꝓuīcias quadrageſimā celebrari. vna queadmodū dixi mus ratio idē𝔮 ieiunioꝝ modus diuerſa hebdomadarū obſeruatiōe cōcludit. Hi eī ſibi ſex hebdomadarū obſeruātiā preſixerunt: qui putant die quo𝔮 ſabbati ieiunandū. Sex ergo hebdomadas ieiunia perſoluunt: qui eoſdē ſex ⁊ triginta dies ꝑ ſabbata ſeries reuoluta cōſummant.

Quare vocet quadrageſima cū triginta ⁊ ſex tā tūmodo diebus ieiunetur. Ca. xxviij.

v Na ergo queadmoduz diximꝰ ratio. idē𝔮 ē ieiunioꝝ modus: ſꝫ in hebdomadarū numero diſcrepare videat. Sed ꝓfecto cū ratione huius rei hūana oblitteraſſet icuria. tēpꝰ hoc quo āniuerſarie vt dictū eſt decime deo tringita ſex ſemis ieiunijs offerūtur. quadrageſime nomē accepit. Qđ fortaſſe vel ꝓpter hoc viſuz ſit hoc vocabulo debere cenſeri: ꝙ moiſes vel helyas vel ipſe dñs noſter ieſus chriſtus quadragita diebus ieiunaſſe tradūtur. Ad cuius numeri ſacramētum illi quo𝔮 quadraginta āni quibus iſrael ē in ſolitudie cōmoratꝰ. ⁊ quadragita ſimilit māſiones quibꝰ eā myſtice ꝑtranſiſſe deſcribit nō icōgrue coaptātur. Et fortaſſe ipſa decimatio recte quaſi ab vſu telonei q̄drageſime nomē accepit. Ita eni illa publica vulgo vocatur exactio: ex qua tāta lucri portio regis cōmodis deputat. quātū ⁊ a nobis a rege omniū ſeculoꝝ ꝓ vſu vite noſtre legitimū quadrageſime vectigal exigit. Sane licet hoc ad ꝓpoſitā nō ꝑtineat q̄ſtionē: tamē q² ſe obtulit narratiōis occaſio. nec hoc q̄dē pretereūduz puto ꝙ frequētiſſime ſeniores nr̄i idcirco illis diebꝰ maxie ipugnari omne monachorū genus antiqua inimice gentis cōſuetudine teſtant: ⁊ ad trāſmigrāduz de ſuis ſedibus acrius ꝑurgeri. eo ꝙ ſꝫ illā ſimilitudinē qua tunc egyptij filios iſrael violētis afflictōibꝰ opprimebāt. nūc quo𝔮 verū iſrael. i. monachoꝝ plebē itellectuales egyptij duris ac lutulētis opibꝰ icuruare conēt: ne per amicā deo quietē terrā egyptiaz deſerētes. ad heremū virtutū ſalubriter trāſeamꝰ. ita vt aduerſū nos pharao ifremēs dicat. Ocioſi ſunt. ⁊ idcirco vociferant dicētes. Eamꝰ ⁊ ſacrificemꝰ dño deo nr̄o. Opprimātur laboribꝰ ⁊ ſoliciti ſint i opibus ſuis ⁊ nō ſint ſoliciti in verbis vanis. Nā vtiq̄ vanitas ipſoruz ſanctū dñi ſacrificiuz qđ nō niſi i heremo liberi cordis offertur. ſūmā eē aſtruit vanitatē. Abbominatio eſt eni peccatori religio.

Qđ perfecti ſupergrediantur legem quadrageſime. Ca. xxix.

h Ac igit quadrageſime lege q iuſtus at𝔮 ꝑfectus ē. nō tenetur. nec exigui huiꝰ canōis ſubiectiōe cōtētus eſt: quē ꝓfecto illis qui ꝑ totū āni ſpaciū delicijs vel negocijs ſecularibꝰ implicātur eccleſiarū pricipes ſtatuerūt. vt vel hac legali quodāmodo neceſſitate cōſtricti. his ſaltē diebus vacare dño cogerētur ac dieꝝ vite ſue quos toꝰ quaſi fructꝰ quoſdā fuerāt voraturi vel decimas dño dedicarēt. Ceterū iuſti qbꝰ lex nō ē poſita. q𝔮 ſpiritalibꝰ officijs nō exiguā illā. i. decimā ꝑtē ſed totū vite ſue tēpus ipendūt: q² liberi ſūt a decimarū legaliū fūctiōe. idcirco ſi eos ſupueniēs honeſta ⁊ ſācta neceſſitas coartarit. audēt ſtationē ieiunij abſq̄ vlla diſpectatiōe laxare. nō eni ab eis decimarū exiguitas mutilat: q omnia ſuo dño ſecū pariter obtulerūt. Qđ ꝓfecto abſq̄ ſūmo fraudis reatu facere ille nō poterit. q nihil volūtarie offerēs deo iexcuſabiliter ſoluere decimas ſuas legis neceſſitate cōpellit. Quapropter liquido cōprobat ꝑfectū eē nō poſſe famulū legis. q vel illa q̄ ꝓhibent cauet. vel illa q̄ ꝑcipiūtur exeqtur: ſꝫ illos vere eē ꝑfectos q etiā his q̄ a lege ꝯceſſa ſūt nō vtūt. Et hac rōne cū de moſaica lege dicat. nihil eī ad ꝑfectū duxit lex. nōnullos ſāctoꝝ i veteri teſtamēto ꝑfectos legimꝰ extitiſſe: q² trāſcēdentes legis iperiū ſub euāgelica ꝑfectiōe vixerūt. ſciētes ꝙ iuſtis nō eſt lex poſita ſꝫ iiuſtis ⁊ nō ſubditꝭ: ipijs ⁊ peccatoribꝰ: ſcelerat ꝭ ⁊ cōtaminatis.

De cā ⁊ initio quadrageſime. Ca. xxx.

s Ciendū igit ſane hanc obſeruātiā quadrageſime quādiu eccleſie illius ꝑmitiue perfectio inuiolata ꝑmāſit: penitꝰ nō fuiſſe. Nō eni precepti huiꝰ neceſſitate nec quaſi legali ſanctiōe cōſtricti. artiſſimis ieiunioꝝ terminis claudebātur q per totū āni ſpaciū equali ieiunio cōcludebātur. Verū cū ab illa apoſtolica deuotiōe deſciſcēs quotidie credētiū multitudo ſuis opibꝰ icubaret. nec eas vſui cūctoꝝ fideliuz ſc̄m apoſtoloꝝ iſtituta diuideret. ſed ꝓuari ipendijs ſuis cōſulēs nō ſeruare tātū. ſed etiā augere cōtēderet. ananie ⁊ ſaphire exēpluz nō cōtēta ſectari: id tūc vniuerſis ſacerdotibus placuit. vt hoīes curis ſecularibus illigatos. ⁊ pene vt ita dixeri cōtinētie vel cōpūctōis ignaros. ad opus ſanctū canonica ieiunioꝝ indictiōe reuocarēt. ⁊ velut legaliū decimarū neceſſitate cōpellerēt: q̄ vti𝔮 ifirmis ꝓdeſſe poſſet. ⁊ ꝑfectis ꝑiudicare nō poſſet. qui ſub gratia euāgelij cōſtituti volūtaria legeꝫ deuotione trāſcendūt. vt ad illaz apoſtolice ſententie beatitudinē poſſint peruenire. Peccatū eī i vobis nō dominabit. Nō eni eſtis ſub lege: ſed ſub gratia. Vere enim dñationē in illo nō pōt exercere pctm̄. qui dñatur affectibus pctoꝝ.

Interrogatio queadmodū itelligi debeat ꝙ ait apl's paccatū in nobis nō dñiabitur. Ca. xxxi.

g Ermanꝰ. Quia nō pōt fallax hec apoſtoli eſſe ſentētia: q̄ ſecuritatē nō ſolū monachis ſꝫ etiā oībꝰ chriſtianis generalit repromittit. nimiū nobis vꝫ obſcura. Cū eni cūctos q euāgelio credūt a iugo ⁊ dñatōe peccati liberos at𝔮 alienos eē ꝓnūciet. quomō pene i oīibus baptizatꝭ vicit dñatio peccatoꝝ. ſꝫ ſētētiā dñi qua ait. Omnis qui facit peccatū ſeruus eſt peccati.

Reſponſio de differentia gratie ⁊ legalium preceptorum. Ca. xxxij.

t Heonas. Queſtionē nobis rurſus imodi

2009 Ministerio de Cultura

cam īq̄ſitio veſtra cōmouit: cui⁹ vi licet ſciā ab īexp'
tiſ nec tradi poſſe nec ꝑcipi. tñ īquātū potero verbiſ
abſouere ꝛ breuiter expedire tēptabo. ſi modo itel'
lectus veſter ea q̄ dicem⁹ ēt opib⁹ ſubſequat̄. Que-
cūq̄ .n. nō ꝑ doctrinā ſꝫ ꝑ expiētiā cognoſcunt̄: ſicut
tradi ab īexꝑto nequeūt. ita nec mēte cōcipi vel tene
ri. niſi ab eo q ſimili ſtudio fuerit atq̄ inſtitutiōe fū
datus. Et idcirco neceſſariū reor vt primū diligēti
us īq̄ram⁹. qđ nā ſit ꝓpoſitū vel volūtas legis. vel
q̄ gr̄e diſciplina atq̄ ꝑfectio. vt conſequēter ex his.
ſiue dn̄atiōnē pc̄ti. ſiue expulſionē ei⁹ poſſim⁹ agno
ſcere. Itaq̄ lex pricipaliter iubet expeti copulā nu-
ptiarū dicēs. Btūs q hꝫ ſemē in ſyō. ꝛ domeſticos
in hieruſalē: ꝛ maledicta ſterilis q̄ nō pepit. Econ-
trario gr̄a ad incorruptiōis ꝑpetue puritatē ꝛ caſti
moniā nos hr̄e v̄ginitat̄ inuitat: btē īgēs ſteriles q̄
nō genuerūt ꝛ vbera q̄ nō lactauerūt. Et q ñ ode-
rit patrē ꝛ matrē ꝛ vxorē: nō pōt me⁹ eē diſcipulus
Et illđ apl̄i. Reliquū ē vt ꝛ q habēt vxores tāq̄ ñ
habētes ſint. Lex dicit. Decimas tuas ꝛ p̄mitias
nō tardabis offerre. Gratia [illegible] dicit. Si vis ꝑfect⁹
eſſe: vade ꝛ vēde oīa q̄ hēs ꝛ da paupib⁹. Lex talio
nū cōuicioꝝ ꝛ iniuriaꝝ nō ꝓhibet vltionē dicens.
Oculū ꝓ oculo: dētē ꝓ dēte. Gr̄a ꝯgēminatiōe in-
iuriaꝝ vel cedis q̄ fuerit irrogate. nr̄aꝫ patientiam
vult ꝓbari: ꝛ ad duplicis diſpēdij tolerātiam para
tos eē nos p̄cipit. q te ꝑcuſſerit ingēs in d̄xterā ma
xillā p̄be ei ꝛ alterā: ꝛ illi q vult tecū iudicio ꝯtēde
re. ꝛ tunicā tuā tollere dimitte ei ꝛ palliuꝫ. Illa ini
micos odio habēdos: hec ita diligēdos eē decernit
vt ꝓ ipis deo ſemꝑ cēſeat ſupplicandum.

¶ De eo q̄ leuiora ſint euangelij precepta q̄ le-
gis. Ca. xxxiij.

c Um igit̄ q̄s hoc euāgelice ꝑfectionis cul
mē aſcēderit iſte ꝓfecto ſupra oēꝫ legē tā-
taꝝ v̄tutū merit̄ ſublimat⁹. ꝛ vniuerſa q̄
ꝑ moiſen p̄cepta ſunt q̄i ꝑua deſpiciēs: tñ ſub gr̄a
ſaluatoris ſe eē cognoſcit. cui⁹ adiutorio ſe ad illuꝫ
ſublimiſſimū ſtatū intelligit ꝑueniſſe. Nō ergo do-
minat̄ in eo peccatū: q2 charitas q̄ diffuſa ē in cordi
bus nr̄is ꝑ ſpiritū ſanctū q dat⁹ ē nobis oēꝫ alteri⁹
cuiuſq̄ rei excludit affectū: nec pōt aut vetita cōcu
piſcere aut ipata ꝯtēnere cui⁹ totū ſtudiū totūq̄ d
ſideriū diuino amori ſꝑ intētū. vſq̄ adeo viliū reꝝ
oblectatiōe nō capit̄. vt ēt his q̄ ꝯceſſa ſunt nō vtat̄
In lege āt in qua ꝯiugioꝝ iura ſuant̄. q̄uis cohibi
ta luxurie euagatio vni tm̄ femine mācipet̄. tñ neq̄
q̄ poſſunt carnalis ꝯcupiſcētie aculei nō vigere: ꝛ
difficile ē vt ignis cui ēt ſtudioſe pabula ſuggerunt̄
ita p̄ſcriſ terminis icludat̄. vt nō ēt extra euagatus
cōburat q̄cq̄d attigerit. Cui ēt ſi ſua illa ita ſemꝑ oc
currat obiectio. vt exeſtuare extrīſec⁹ nō ſinat̄: tñ ēt
dū cohibet̄ incēdit: q2 voluptas ipa culpabilis eſt ꝛ
ad velociſſimos adulterioꝝ raptat̄ exceſſus ꝯſuetu
do ꝯcubit⁹. Ceteꝝ quos gr̄a ſaluatoris ſctō icorru
ptiōis amore flāmauerit: ita oēs carnaliū d̄ſiderio-
rū ſpinas dn̄ice charitat̄ igne ꝯſumūt. vt nec tepēs
fauilla vicioꝝ refrigeriuꝫ itegritat̄ iminuat. Legis
ergo famuli a licitoꝝ vſu ad illicita ꝓlabunt̄: gr̄e ꝑ-
ticipes dū licita ꝯtēnūt illicita nō nouerunt. Sicut
āt viuit in ꝯiugij amore peccatū: ita ēt i eo q d̄cimaſ
ſuas ꝛ p̄mitias tm̄ ē reddere ꝯtēt⁹. Neceſſe. ē. n. cuꝫ
dū tardat aut negligit: aut in q̄litate eaꝝ. aut i quāti
tate. aut in quotidiana diſtributiōe peccare. Qui. n.
iubet̄ ea q̄ ſua ſunt infatigabilr̄ indigētib⁹ miſtrare.
q̄libꝫ ea ſūma fide ac d̄uotiōe diſpēſꝫ: tñ difficile eſt
vt nō laq̄os pctōꝝ freq̄nter incurrat. In illis vō q
cōſiliū dn̄i nō ſpuerūt. ſꝫ oēꝫ ſubſtātiā ſuā paupib⁹
p̄rogātes. ſūpta ſua cruce largitorē celeſtis gr̄e ſubſe
quunt̄: pctm̄ ñ pōt dn̄ari. Nō. n. cū diſpēſantē ſacra
tas iā xp̄o opes ꝛ q̄ſi alienas pia diſtributiōe pecu-
nias. infidelis ſuādi vict⁹ cura mordebit. nec elemo
ſine hilaritatē abijcit meſta cūctatio: q2 qđ ſemel to-
tū obtulit deo. id iā alienū ſine ꝓpe neceſſitat̄ recor
datiōe aut anguſti vict⁹ timore diſꝑgit. q cert⁹ ē cuꝫ
ad d̄ſideratā ꝑuenerit nuditatē. multomagis a deo
ſe q̄ volucrē celi eē paſcēdū. E cōtrario is q ſubſtā-
tiam retinēs mūdialē. aut decimas fructuū ſuoꝝ at
q̄ p̄mitias. aut ꝑtem pecuniaꝝ conſtrict⁹ legis anti
q̄ ſanctiōe diſtribuit: licet peccatoꝝ ſuoꝝ igneꝫ ma
xime elemoſine rore reſtinguat. impoſſibile tamē eſt
q̄n̄tauis opes ſuas magnanimitate diſpenſet. vt ſe
ad plenū eruat a domiatiōe peccati: niſi forte ꝑ gra
tiam ſaluatoris. cū re ēt ipm̄ affectū depoſuerit poſ-
ſidēdi. Pari modo nō pōt nō cruento peccati im-
ꝑio famulari. q̄cunq̄ oculū ꝓ oculo. dentē ꝓ dente
ex p̄cepto legis eruere. aut īimicū ſuū odio mauult
habere: q2 neceſſe eſt eū dū talionis viciſſitudine vl
ciſci ſuam optat iniuriaꝫ. dum contra inimicos odij
amaritudinē ſeruat: furoris atq̄ ire ꝑturbatiōe ſem
ꝑ accendi. Quicūq̄ vero ſub euangelice gratie illu
minatiōe verſat̄. ac malū non reſiſtēdo ſuꝑans. ſed
ferendo dexteram ꝑcutienti maxillam. etiaꝫ alteraꝫ
p̄bere voluntarius non morat̄. ꝛ volenti aduerſuꝫ
ſe de tunica litigiū cōmouere remittit ꝛ palliū. qui-
q̄ diligit inimicos ſuos. ꝛ orat ꝓ calūniantib⁹ ſibi:
hic peccati repulit iugū ac vincula dirupit. Nō eni
viuit ſub lege. q̄ nō interimit ſeminaria pctōꝝ. vñ ñ
īmerito de ipa btūs apoſtol⁹ reprobatio īq̄t ſit p̄ce-
dent̄ mandati ꝓp infirmitatē eius ꝛ inutilitateꝫ. ni-
hil enim ad ꝑfectū adduxit lex. ꝛ domin⁹ ꝑ ꝓphetaꝫ
ꝛ dedi inquit eis p̄cepta nō bona. ꝛ iuſtificationes
in q̄b⁹ non viuēt in eis: ſꝫ viuit ſub gratia. q̄ non ra
mos tātū neq̄tie amputat. ſꝫ ipas penit⁹ radices no
xie volūtatis euellit.

¶ Queadmodū q̄s ꝓbet̄ eē ſub gr̄a. Ca. xxxiiij.

Uiſq̄s ergo ꝑfectiōeꝫ euāgelice ſtuduerit
q tenere doctrine: hic ſub gratia conſtitutus
peccati dominatione nō p̄mit̄. Hoc eſt eni
eſſe ſub gratia que a gratia mandant̄ implere. Qui
cunq̄ vero ꝑfectionis euangelice plenitudini ſubie
ctus eſſe noluerit. non ignoret ſe q̄uis baptizatus
ſibi videat̄ ac monachus non eē ſub gratia: ſꝫ legis
adhuc vinculis p̄peditū peccati pōdere p̄grauari.

R

2009 Ministerio de Cultura

Propoſitũ nãq; eſt ei⁹ q oẽs a qbus recepi⁹ fuerit
gratia adoptiõis aſſumit: nõ deſtruere ſ; ſupedifica
re. nec euacuare ſ; adimplere moſaicas ſanctiones
Qđ nõnulli penit⁹ ignorãtes. ⁊ ꝯſilioꝝ atq; exhoꝛ
tationũ chꝛiſti magnificẽtiã negligẽtes: ita ꝑſumpti
ua libertatꝭ ſecuritate ſoluunt. vt nõ ſolũ chꝛiſti ꝑce
pta tanq̃ ardua nõ attingãt. verũ ẽt ipa illa q̃ illis i
cipiẽtib⁹ ꝑuuliſq; moſaica lege mãdata ſũt. velut an
tiquata contẽnãt: illud qđ apoſtol⁹ execrat̃ noxia li
bertate dicẽtes. Peccabim⁹: q2 nõ ſum⁹ ſub lege ſ;
ſub gratia. Qui ergo nec ſub gratia eſt: q2 nequaq̃
ad dñice doctrine culmẽ aſcẽdit: nec ſub lege: q2 etiã
ipa illa ꝑuula legis mãdata nõ ſuſcepit: hic duplici
peccatoꝝ oppꝛeſſus impio ob hoc ſolũ gratiã; chꝛiſti
ꝑcepiſſe ſe credit vt ꝑ noxiã libertatẽ ab eo fieret ali
enus. in illđ incidẽs qđ apoſtol⁹ petrus ne incurra
mus enũciat. Quaſi liberi inqt agite: ⁊ nõ quaſi ve
lamẽ habentes malicie libertatẽ. Btũs quoq; apo
ſtolus paulus vos. n. inqt in libertatem vocati eſtis
fratres. i. vt abſoluti ſitꝭ a dominatiõe peccati: tantũ
ne libertatẽ in occaſionẽ detꝭ carnis. i. fruſtrationem
legaliũ mandatoꝝ credatꝭ eẽ licẽtiam viciorũ. Hec
vero libertas: q2 nuſq̃ niſi ibi ſit tñ vbi domin⁹ cõ
moꝛat̃. paulus apoſtol⁹ docet. Domin⁹ ingens ſpi
ritus eſt: vbi autẽ ſpirit⁹ domini. ibi libertas. Qua
ꝑꝑ neſcio vtrũ hunc beati apoſtoli ſenſu; ſicut hi q
expti ſunt ſapiũt expꝛimere atq; elucidare potueri
vnu; ſcio aptiſſime illum etiã ſine expoſitione cuiuſ
q̃ omnib⁹ reſerari. q practicẽ. i. actualẽ ꝑfecte tenue
rint diſciplinã. Non. n. laboꝛabũt vt qđ iã opãdo
didicerũt. intelligãt diſputãdo.

Interrogatio cur ĩterdũ ꝓpẽſi⁹ ieiunãtes carna
lib⁹ ĩcẽtiuis acrius vrgeamur. Ca. xxx v.

s Erman⁹. Obſcuriſſimã queſtionẽ ⁊ mul
tis etiã vt putam⁹ incognitã aptiſſime re
uelaſti. Unde vt hoc quoq; profectui nr̃o
adijcias depcamur. vt cur ĩterdũ etiã ꝓpẽſi⁹ ieiunã
tib⁹ nobis. ⁊ exhauſtis atq; ꝯfectꝭ. vehemẽtioꝛes pu
gne coꝛpis excitent̃ diligẽter ediſeras. Nã plerũq;
ẽt expꝛecti e ſõno. cũ dephẽderim⁹ nos coꝛpoꝛalis
veneni cõtagiũ ꝑtuliſſe: ita ꝯijcimur ꝯſcia. vt ne ad
ipa; qdẽ oꝛonẽ cõſurgere fiducialr̃ audeamus.

Reſponſio q; hec q̃ſtio future collationi debeat
reſeruari. Ca. xxx vi.

r Heonas. Studiũ qdẽ vr̃ũ. quo ꝑfectiõis
viã nõ trãſitoꝛie ſ; plene atq; ꝑfecte ꝯſide
ratꝭ attingere infatigabilit̃ huic diſputatio
ni nõs ꝓuocat ĩherere. Nec. n. de exterioꝛe caſtimo
nia. ⁊ circũciſiõe manifeſta ſ; de illa q̃ in occulto eſt
diligẽter inqritꝭ. ſciẽtes in hac viſibili carnis cõtinẽ
tia. ꝑfectionis plenitudinẽ nõ ineſſe. q̃ haberi vel ꝑ
neceſſitatẽ vel ꝑ hypocriſim etiã ab ĩfidelib⁹ poteſt
ſ; in illa coꝛdis volũtaria ⁊ inuiſibili puritate. Quã
cũ btũs apoſtolus ita ꝑdicet: nõ. n. q in mãifeſto iu
deus. neq; q̃ in manifeſto in carne eſt circũciſio. ſed
qui in occulto iudeus. ⁊ circũciſio coꝛdis in ſpiritu
non littera. cuius laus non ex hominib⁹ ſ; ex deo ẽ
qui ſolus. ſ. coꝛdiũ ſecreta rimat̃: tamẽ q2 ſatiſfieri ꝯ
ſiderio veſtro ad plenũ nõ poteſt: breue. n. quod ſu
pereſt ſpacium noctꝭ. ad indaganda; hanc obſcuriſ
ſima; nõ ſufficit queſtionẽ: congruũ reoꝛ vt interim
differat̃. Sẽſi;. n. hec ⁊ coꝛde ab oĩ cogitatõu; ſtrepi
tu pẽit⁹ abſoluto vt a nob̃ ꝓferri. ita vr̃is ꝯbẽt mẽtib⁹
ĩtimari: q̃ ſic ꝑꝑ ꝯſcie purificatõe; opoꝛtet ĩqri. ita
niſi ab eo q donũ ĩtegritatꝭ expt⁹ ẽ tradi aſſignariq;
non poſſunt. Non. n. querit̃ qd inaniũ argumẽta v
boꝝ: ſ; interna cõſcie fides ⁊ maioꝛ vis veritatꝭ ĩcul
cet. Et idcirco de emũdationis huius ſcientia atq;
doctrina. nec ꝓferri aliqd niſi ab expto. nec trãſfun
di quicq̃ põt. niſi i cupidiſſimũ valdeq; ſolicitũ vir
tutꝭ ipius amatoꝛẽ: qui nõ eam vacuis nudiſq; ſmo
nib⁹ ſciſcitãdo. ſ; totꝭ aĩ virib⁹ ãnitẽdo opter attinge
re. ſ. nõ ſtudio laquacitatꝭ infructuoſe. ſ; ꝯſiderio pu
ritatis interne.

Explicit collatio pꝛima abbatꝭ theone de remiſ
ſione quinquageſime.

Incipit collatio abbatꝭ Theone ꝺ nocturnis
illuſionib⁹ q̃ i oꝛdine libꝛi ẽ vigeſimaſecunda. Ca. i.

p Oſt dies ferme ſeptẽ qnquageſi
me ſolẽnitate trãſacta. cũ ipo no
ctꝭ initio. i. poſt ſynaxim veſpertinã
ꝓmiſſe diſputatiõis expectatiõe
ſuſpẽſi. ſcti theõe cellulã fuiſſem⁹
ingreſſi. alacer ſenex hilari vultu
ac blãdo nos pꝛioꝛ ſmone cõpel
lãs: mirabar ĩqt ardẽtiſſimũ ſtudiũ veſtrũ bis ſeptẽ
dieb⁹ abſolutionẽ ꝓpoſite q̃ſtiõis potuiſſe differre.
⁊ debitoꝛi ſuo ꝑcipue nõ rogãti. dilationẽ tãti tpis
ꝑſtitiſſe. Juſtiſſimũ ꝓinde eſt. vt q2 vltro mihi beni
gnitas veſtra tã largas cõceſſit inducias: ego quoq;
morã in debiti redditiõe nõ faciã. Grata nãq; ẽ hu
ius fenoꝛis occupatio. q̃ maioꝛa dũ ſoluit argumen
ta cõgrit: ⁊ ñ ſolũ ꝑcipiẽtẽ ditat verũ ẽt nihil iminu
it largiẽti. Duplices ſiqdẽ ꝯgregat q̃ſtus reꝝ ſpiri
taliũ diſpẽſatoꝛ. Lucrũ. n. nõ ſolũ in illi⁹ q audit ꝓ
fectu. verũ ẽt in ſua diſputatõe ꝯſeqt̃: nõ min⁹ ſemet
ipm ad ꝯſideriũ ꝑfectiõis accẽdẽs. dũ inſtruit audi
toꝛẽ. Quãobrẽ vr̃ ardoꝛ me⁹ ꝓfect⁹ ẽ: vr̃a ſolicitudo
mea cõpũctio ẽ. Nã vtiq; ⁊ ipe nũc mẽte toꝛperẽ. ni
hilq; in meo coꝛde ꝺ his q̃ expetitꝭ ptractarẽ: niſi me
vr̃ feruoꝛ atq; expectatio ad reꝝ ſpiritaliũ recoꝛda
tiõnẽ ſuſcitaret quodãmõ doꝛmitãtẽ. Et idcirco ꝓ
ferat̃ in mediũ q̃ſtio ſi videt̃: cui⁹ ꝑdẽ ꝓ anguſtia tẽ
poꝛis abſolutionẽ ꝓcraſtinare maluimus.

Cõmemoꝛatio iterrogatiõis nr̃e cur maioꝛẽ ab
ſtinentiam maioꝛ interdu; carnis impugnatio ſub
ſequatur. Capi. ij.

b Oc autẽ ni falloꝛ inquiſitio veſtra comple
xa eſt: cur interdu; remiſſius ieiunantes.
leuioꝛib⁹ carnis huius aculeis titillemur:
⁊ nõnunq̃ diſtrictius abſtinentes. afflicto exhauſto
q; coꝛpoꝛe. incẽtiuis acrioꝛib⁹ vrgeamur: ita vt quẽ

2009 Ministerio de Cultura

admodū patefecit veſtra cōfeſſio exprecti repiam⁹
nos humorum naturalium egeſtione reſpſos.

¶ Qđ triplici ratione prouenIat genitalis fluxus
egeſtio. Capit.iij.

Uius ergo infeſtatiōis triplicē cauſaȝ no
b ſtri ꝓdidere maiores:que modū tēporis
conſtituti intēpeſtiuis irrūpat exceſſibus.
Aut.n.ſupflua eſcarū nimietate cōgerit:aut p incu
riam mentꝫ elabit:aut inimici illudentꝫ inſidijs pro
uocat. Primū igit caſtrimargie.i.voracitatꝫ vel gu
le viciū.hanc redundantiā obſceni humoris extru
dit. Nam ꝛ cū diſtrictioris abſtinētie tēpore ſtatuȝ
polluit puritatꝫ:nō de pñti vt putatꝫ inedia.ſȝ de ni
mietate pterite ſaturitatis effundit. Qđ.n.p voraci
tatis ingluuiē cōcretū fuerat in medullis.neceſſe ē
vt p pruritū aut certe p ignorantiā.ꝙuis magno ie
iunio tabefacti corporis egerat. Quāobrē nō ſolū
lautiorib⁹ epulis abſtinēdū.ſȝ ēt a vilioribus cibis
equali eſt cōtinētia tēpandū:imo ipi⁹ ēt panis ꝛ aqͣ
ſatietas eſt cauēda.vt poſſit diu i nobis acqſita cor
poris puritas pmanere.atqȝ imitari quodāmō inte
meratā ſpūs caſtitatē:licet nos neceſſe ſit cōfiteri.in
terdū ēt abſqȝ vlla mētis induſtria. vel p tēpiem cor
porū.vel p etatis maturitatē.quoſdā rari⁹ ſordida
ri. vel certe fluxus iſti⁹ egeſtiōe nō pollui. Sȝ alte
ri⁹ meriti ē.q pacē inerti felicitate cōſeqt:alterius q
triūphū glorioſis virtutib⁹ ꝓmeret. Hui⁹.n. poten
tia vicioꝝ oīm ōbellatrix digna miraculo ē:illū quē
facultas boni in ſua tuet ignauia.cēſendū magis di
geri ſecuritatē hr̄e ꝙ laudē. Scđa ipuri illi⁹ ꝓfluuij
cā ē:ſi mēs ſpiritalib⁹ ſtudijs atqȝ exercitijs vacua
ta.nec diſciplinis interioris hoīs inſtituta. quēdā ſi
bi ſegniciei ſitū p cōſuetudinē continui torporis ob
duxerit:aut cū ſordidaꝝ cogitationū inimicitias n̄
cauēs.ita illā cordis ſublimiſſimā puritatē ſegniter
cōcupiſcit. vt oēm pfectōis ꝛ caſtimonie ſūmā in ſo
la credat exterioris hoīs caſtigatiōe ꝯſiſtere. Cui⁹
erroris atqȝ ſecordie vicio ꝯſeqñt euenIet. vt nō ſo
lū multimoda cogitationū pnagatio. iuerecūde atqȝ
ꝓcacit ſecretū mētis irrūpat:ſȝ ēt pſtinaꝝ oīm paſſi
onū itra eā ſemina pſeuerēt. Que ꝙdiu in ei⁹ abditꝫ
ōliteſcūt.ꝙuis rigido corp⁹ ieiunio caſtiget:tn̄ nihil
omin⁹ dormiētē illecebroſis phātaſmatib⁹ ingerūt.
Quare fit vt añ legitimi tpis curſū:n̄ iā ex nature
neceſſitate.ſȝ nec adhuc ex fraude neqtie ſpirital̄ ob
ſceni eliciant hūores:q nō tā inanitate carnis ꝙ mē
tis circūſpectiōe atqȝ vtute ſi penit⁹ ihiberi nequnt.
ſaltē ad illā egeſtiōis ſimplicē ālitatē auxiliante grā
đi pducunt. Jđqȝ i primis diſcurſus ſūt ſēſuū cober
cēdi:ne mēs iſtis exceſſib⁹ aſſuefacta.ad fediora inci
tamēta luxurie ſōniās ptrahat. Tertia cauſa ē.cū p
ordinatā qdē atqȝ ſolicitā ꝯtinētie diſciplinā. ꝯtriti
one cordis ꝛ corporis ppetuā caſtimonie puritateȝ
optam⁹ acqrere:ſȝ nos vtilitati carnis ac ſpirit⁹ egre
gie ꝯſulētes:fraudolētiſſimi hoſtis ita ipugnat inui
dia vt dū deijcere fiduciā ꝯſcie nr̄e.noſqȝ velut rea
tu aliquo humiliare conat.illis pcipue dieb⁹ qb⁹ ma

iore integritatꝫ merito ōſideram⁹ diuino placere cō
ſpectui.abſqȝ vllo qdē carnis pruritu. mētiſue ꝯſen
ſu.nec p illuſionē phātaſmatꝫ alicui⁹.ſed tn̄ ſimplici
flux⁹ illi⁹ egeſtiōe nos polluit. vt a ſacroſctā nos cō
muniōe ōterreat:ſȝ i quoſdā incipiētiū ꝛ quoꝝ cor
pora necdū lōga ieiunioꝝ caſtigatiōe tenuata ſunt.
ob hoc diabolica factiōe hec euenire credat illuſio.
vt cū eos intēſiorib⁹ ieiunijs ſtudere cognouerit.o
mnes eoꝝ conat⁹ hac arte ſubuertat.vt dū ſe nō ſo
lū nihil ad puritatē corporis diſtrictiōe ieiunio ꝓfe
ciſſe.verū ēt graui⁹ ſentiūt fuiſſe pulſatos.magiſtrā
incorruptiōis ac puritatis altricē abſtinētie diſtri
ctiōeȝ tanꝙ emulam phorreſcāt. Quapp noſce ōbe
mus nō idcirco nos tm̄ ab vnoquoqȝ vicio debere
purgari:qꝛ ſuis prurbationib⁹ noſtrū occupet ſēſuȝ
ſȝ qꝛ ꝯtentū nō ſit ſolū abſqȝ alioꝝ ꝯſortio dn̄ari:ſȝ
intromiſſo omniū vicioꝝ dirioꝛe collegio. ſubditaȝ
ſibi mentē multiplicata captiuitate populet. Et id
circo caſtrimargia vincēda eſt:nō pp ſe tn̄.ne.ſ.one
roſa nos voracitate corrumpat: nec pp hoc ſolū ne
carnalis concupiſcētie nos igne ſuccēdat. ſȝ ne etiā
iracundie vel furoris atqȝ triſtitie.ceterarūqȝ omni
um paſſionuȝ faciat eſſe mancipia. Nam cuȝ nobis
eſca ac potus vel minus.vel negligenti⁹ vel tardius
miniſtrat.ſi gule dominatiōe deprimimur: ꝯſeqñs
eſt vt etiā iracundie ſtimulis incitemur. Et rurſus
voluptuoſis ſaporib⁹ demulceri abſqȝ philargyrie
peſte nō poſſumus:p cuius ſupfluos apparat⁹ ma
gnis luxuria gaudet impēdijs. Philargyria vero
cenodoxia atqȝ ſupbia ꝛ omniū multitudo viciorū
indiuidua ſocietate funguntur:atqȝ ita vnumquodqȝ
viciuȝ ſi vigere i nobis vel ſolū cepit:ēt ceteris ſug
gerit incrementa.

¶ Interrogatio an ad ſacroſāctā cōmunionē acce
dere liceat nocturna illuſiōe pollutū. Ca.iiij.

Ermanus. Diſpenſatiōe dei credim⁹ hāc
g queſtionē in medIū fuiſſe prolatā: vt illud
quod verecūdia interrogandi fiduciaȝ co
hibente.nunꝙ potuimus edoceri.nunc oportunita
te collationis cauſeqȝ ipſius ordine ꝓuocati.ſciſcita
ri fiducialr̄ audeamus. Si igit eo tēpore quo accedi
oportet ad ſacroſancta myſteria ſenſerimus nos ſo
mni illuſiōe pollutos.pſumēda ē an vitāda illa ſalu
taris eſce ſacroſancta perceptio.

¶ Reſponſio quando reatum cōtrahat hec paſſio
dormienti. Capi.v.

Heonas. Omni quidē induſtria quātum
t in nobis eſt ſtudere debemus.vt imacula
tam caſtimōie puritatē illo vel maxime tē
pore teneamus.quo venerandis aſſiſtere optamus
altarib⁹:ꝛ vigilātiſſima circūſpectiōe pcauēdū ē.ne
carnis itegritas pcedēte tpe cuſtodita. i ea pcipue i
qua nos ad cōmunionē ſalutaris cōuiuij pparam⁹
nocte fraudet. Verū ſi hoſtis ille neqſſim⁹ vt nobis
celeſtis remedij ſubtrahat medicinā.cuſtodiā ſopi
te mētis illuſit:ita dūtaxat vt nullo rephēſibili iter
ueniēte pruritu.nullo ꝯtaminet oblectatōis aſſēſu.

ſʒ egeſtionē aut naturali neceſſitate ꝓfuſaʒ. aut cer-
te ipugnatiōe diaboli abſqʒ ſenſu voluptatꝭ elicitam
ad ipedimētū noſtre ſanctificatōis obtēderit: poſſu
mus ⁊ debem⁹ ad gratiā ſalutaris cibi cōſidentr̄ ac-
cedere. Sin vero nr̄o vicio hec fuerit egeſta concre
tio. cōueniētes conſciam nr̄am illud apoſtolicū for-
midemus. Qui mānducauerit panē ⁊ biberit calicē
dn̄i indigne: reus erit corporis ⁊ ſanguinis domini
Probet aūt ſeipm homo: ⁊ ſic de pane illo edat ⁊
de calice bibat. Qui.n. māducat ⁊ bibit indigne: iu-
diciū ſibi māducat ⁊ bibit. nō diſcernēs corpus dn̄i
i. nequaq̄ illū celeſtē cibū a cōmuniū eſcarū vilitate
ſecernēs: nec taleʒ eſſe diudicās quē nō niſi pura li-
ceat mēte vel carne ꝓſumere. Deniqʒ infert. Ideo i
ter vos multi infirmi ⁊ imbecilles. ⁊ dormiūt multi
ſpiritales. ſ. ifirmitates ac mortes ex hac ſpecialiter
dicens ꝓſumptione generari. Multi.n.q eum illici
ta vſurpatione ꝓſumunt infirmanſ fide. ⁊ imbecilli
ſunt mente. paſſionū. ſ. languorib⁹ inuoluti: ⁊ dormi
unt ſomno peccati. ab hoc ſopore letali nequaq̄ ſa-
lutari ſolicitudine reſurgētes. Deinde ſeqr̄. Qd̄ ſi
noſmetipſos diudicaremus. nō vtiqʒ iudicaremur:
hoc eſt: ſi noſmetipſos ꝑceptiōe ſacramentoꝝ quoti
enſcunqʒ peccati vulnere ꝑueniemur. iudicarem⁹ in
dignos: impenderem⁹ vtiqʒ ſtudiū. vt ꝑ penitudis
emendationē ad ea digne poſſemus accedere: ⁊ nō
tanq̄ indigni ſeueriſſimis infirmitatū flagris caſti-
garemur a dn̄o. vt vel ſic cōpūcti ad remedia nr̄oꝝ
vulnerū recurram⁹: ne digni ꝑſentꝭ ſeculi breuiſſima
correptiōe nō habiti. in futuro ſimul cū hui⁹ mūdi
peccatorib⁹ cōdēnemur. Qd̄ ēt in leuitico euidenti
denūciatiōe ꝑcipiſ. Oīs mūd⁹ māducabit carnes:
⁊ aīa q̄cūqʒ comederit de carnib⁹ ſacrificij ſalutaris
qd̄ ē dn̄i. in qua eſt imūdicia ꝑibit corā dn̄o. In du-
teronomio quoqʒ a ſpiritalib⁹ caſtris imūd⁹ ſimulit
myſtice ſegregaſ. Si fuerit inqt iter vos homo q no
cturno pollut⁹ ſit ſomnio. egredieſ extra caſtra ⁊ nō
reuerteſ priuſqʒ ad veſperaʒ abluaſ aqua. ⁊ poſt ſo-
lis occaſum regredieſ in caſtra.

¶ Quod nōnunq̄ etiam inimici factione hec con
tingat illuſio. Cap. vi.

Verum vt manifeſti⁹ approbeſ. qd̄ ēt inimi
ci factiōe nōnunq̄ hec eliciaſ ipuritas. no
uim⁹ fratrē. q cū caſtimoniaʒ cordis ⁊ cor
poris ſūma circūſpectione atqʒ humilitate promeri
tam iugiter poſſideret. ac nequaq̄ nocturnis ludiſi
cationib⁹ tēptareſ: quotiēs tamē ſe ad ꝑcipiendam
cōmunionē dominicā ꝑparaſſet. imundo fluxu dor
miens ſedabaſ. Qui cū multo ſe tēpore a ſacroſan-
ctis myſterijs trepidus abſtineret: tandem hanc ad
ſeniores detulit queſtionē. remediū impugnatiōis
ac doloris ſui medicabili eoꝝ conſilio conſecuturū
ſe eſſe confidens. Sed cum primā cauſaʒ morbi hu
ius ſpiritaliuʒ medicoruʒ doctrina diſcuteret. que
ſolet ex abundanti ciboꝝ ꝑſumptione deſcendere.
eamqʒ memorato fratri deprehenderēt non ineſſe:
atqʒ hanc illuſioneʒ nequaq̄ vicio ſaturitatꝭ conſta
ret emergere. eo q̄ nec fratris nota diſtrictione ſolē
nium dieruʒ quib⁹ illa pollutio contingebat ſpecia
lis exceptio. hoc illos patereſ opinari: ad ſecūdam
huius valitudinis cauſaʒ illico trāſtulerūt inqſitio-
nis indaginē: diſcutiētes ne anime forſitā culpa. ca-
ro exhauſta ieiunio. ipuris illuſionib⁹ vrgereſ. qbus
etiaʒ diſtrictiſſimi viri. cū paululū elati de ſui corpo
ris fuerint puritate. ꝑ ſupbie viciū polluunſ: qd̄ ſcili
cet donum precipuū dei. i. corporis caſtitatē. huma-
nis ſe virib⁹ obtinuiſſe crediderint. Interrogatus
igiſ vtrū induſtriā ſuam ita capacē hui⁹ crederet eſ-
ſe virtutꝭ. vt ope diuini nō egeret auxilij. ſūma hunc
impiū ſenſum execratione deteſtās. cū ſe humiliter
aſtruxiſſet. ne ceteris qdem dieb⁹ corporis puritatē
retinere potuiſſe. niſi diuina in omnib⁹ gratia fuiſſet
adiutus: illi confeſtim ad cauſam tertiā recurrētes.
occultas diabolice factionis inſidias peruiderunt:
probanteſqʒ nec anime culpaʒ eſſe nec carnis. ſacro
ſanctis eum epulis debere miſceri confidētiſſime cē
ſuerūt: ne. ſ. ſi in hac obſtinatione duraſſet. verſutis
maligni hoſtis laqueis obligatus. ſanctificatiōis ⁊
corporis chriſti particeps eſſe non poſſet. ⁊ ꝑ hanc
fraudem medicina remedij ſalutaris imperpetuum
fraudareſ. Quo facto ita omnis diabolice factiōis
ſcena detecta eſt. vt mox virtute dn̄ici corporis pro
tegente. illa ꝑterite illuſionis conſuetudo ceſſaret: i
quo inimici dolus euidēter apparuit. ⁊ expoſita eſt
pariter ac ꝓbata ſnīa ſenioꝝ: que plerūqʒ hunc ipu
riſſimū fluxū nec carnis nec aīe vicio. ſed aduerſarij
factioſa docuit ludificatione ꝓpelli. Et ergo fallax
imaginatio ſomnioꝝ. illecrix egeſtionis ipure. vel i
ꝑpetuū. vel certe vt ſm̄ humiliorē ſiue cōmunē dixe
rim ſtatū certꝭ mēſib⁹ ignoreſ. poſt illā fidē qua ō dei
ſpecial'r grā puritatꝭ donū iugiſ ſpare nos conuenit:
eſce potuſqʒ ē nimietas caſtigāda. Hoꝝ nāqʒ redun
dātia iſtiuſmodi hūoris ꝓpēſi⁹ gigni neceſſe eſt: qui
quoniā ꝯcreti nō poſſūt nō egeri atqʒ ab ipi⁹ nature
lege ꝓpelli. ſub occaſiōe cuiuſcūqʒ prurit⁹ atqʒ illuſi
onis emergūt. Eſcaꝝ vo ſatietate ſubtracta. conſe-
quēs ē illas quoqʒ imūdas egeſtiōes tardi⁹ genera
ri. Et ita fit vt queadmodū fiux⁹ earū. ita ēt illuſio
dormiētes vel rari⁹ vel ſubtili⁹ iqetet: qr nō ſolū ege
ſtio ex maginatiōe. ſʒ imaginatio ex egeſtiōis nimie
tate dēſcedit. Quapꝑ ſi volum⁹ ab illuſionū iſtarū il
lecebris liberari: oī vtute nobis ē enitēdū. primū vt
fornicatiōis paſſiōe dūicta. iuxta apoſtolū hrūm nō
regnet peccatū i nr̄o mortali corpore ad obediēdū
cōcupiſcētijs ei⁹: ſo vt ipo quoqʒ illecebroſo corpo-
ris motu ſedato penit⁹ ac ſopito: neq̄q̄ exhibeamus
mēbra nr̄a arma iniqtatꝭ pctō: tertio vt iteriore quo
qʒ hoie nr̄o. ab illa libidis titillatiōe oimodis ac me
dullit⁹ mortificato: exhibeam⁹ nos dō tāq̄ ex mor-
tuis viuētes. Et ita ꝑ hūc ꝓfectū ꝑueniētes ad per
petuā qetē corporis nr̄i. exhibeam⁹ ēt mēbra nr̄a nō
iā arma libidini ſʒ iuſtitie dō. In qua nobiſ caſtimo
nie puritate fūdatꝭ: peccatū i nobis iā nō dominabi
tur. Nō.n. ſum⁹ ſub lege. q̄ dū licita nuptiaꝝ iura cō

2009 Ministerio de Cultura

mēdat.ēt illū cuiꝰ miſterio opus illicite fornicatiōis
explet.in nr̄is medullis nutrit ac refuat ardorē:ſed
ſub gr̄a:q̄ dū incorruptionē virginitatꝭ inſinuat.etiā
iſtū innoxiū ac ſimplicē corporis motū.⁊ ipiꝰ quoqꝫ
liciti coitus interimit voluptatē:atqꝫ ita cunctꝭ ipu-
riſſime colluuiōis humoribꝰ arefactꝭ.egregij ac lau-
dabiles eunuchi q ꝑ yſaiam p̄dicant effecti. merebi-
mur illā q̄ ꝓmittit eis beatitudinez poſſidere. Hec
n.ait dn̄s eunuchis.q cuſtodierit ſabbata mea ⁊ ele
gerint que volui.⁊ tenuerit fedus meū: dabo eis in
domo mea ⁊ in muris meis locū.⁊ nomē meliꝰ a fili
is ⁊ filiabꝰ:nomē ſempiternū dabo eis qd̓ nō pibit.
Qui ſunt iſti filij ⁊ filie.qbꝰ intātū iſti p̄ferunt eunu
chi.vt ēt locū ac nomē meliꝰ accepturi eē dicant:niſi
illi ſancti q ſub veteri teſtamēto in cōiugiorū copula
ꝑmanētes.ꝑ obſeruātiā mādatorū in adoptionē fili
orū dei nō imerito ꝑuenerūt. Qd̓ ēt nomē eſt illud
qd̓ eis velut p̄cipuū qddā vice remunerationis ſum
me ꝓmittit.niſi hoc qd̓ xp̄i vocabulo dicunt eē cen-
ſendi. De quo noīe ⁊ alibi idē ꝓpheta.⁊ ſuos ſuos
inqt vocabit noīe alio:in quo q benedictꝰ eſt ſuper
terrā:bn̄dicet in deo.amē.⁊ q iurat in terra: iurabit
in deo amē. Et iterū. Et vocabit inqt tibi nomē no
uum qd̓ os dn̄i noīauit. Quicqꝫ ꝓ hac cordis ⁊ cor-
poris puritate.ēt illa p̄cipua ac ſingulari beatitudi
ne ꝑfruent:vt illud cāticū iugit canāt.qd̓ nemo aliꝰ
ſanctorū canere pōt.niſi iſti ſoli q ſequunt agnū quo
cunqꝫ vadit. Virgines.n.ſunt:⁊ cū mulieribꝰ ſe nō
coinqnauerūt. Proinde ſi ad hāc ſublimiſſimā vir
ginū gloriā volumꝰ ꝑuenire.oī virtute incorruptio
nē mentꝭ ac ſpiritꝰ excolamꝰ:ne in illarū inſipiētiū v̓
ginū numero collabamur:qbꝰ idcirco nō fuit repu-
tata virginitas:qr a cōmixtiōe carnali imunes ſeſe
am̄mō fuauerūt.⁊ ob h̓ v̓gines qdē ſꝫ fatue nūcupā
tur:qr d̓ficiēte i vaſ eorū oleo puritatꝭ intne.claritas
ac ſplēdor corꝑal v̓ginitatꝭ extiguit. Interioris.n.
fotu ac pabulo puritatꝭ.ſubmiſtrari neċe eſt ēt exte-
riori hoī caſtitatē:eāqꝫ iugit ad ꝑſeuerātiā incorru-
ptiōis ꝑpetue aiari. Et iō fatue ille v̓gines glorioſū
ſpōſi thalamū cū illis prudētibꝰ nō merent intrare
q̄ integrū ſpiritū ſuū ⁊ aiā ⁊ corpꝰ ſine q̄rela in diē
dn̄i nr̄i ieſu xp̄i cōſuauerūt. Illi nāqꝫ ſūt veri atqꝫ i
corrupti virgines xp̄i:illi admirabiles atqꝫ egregij
reputant eunuchi.nō q metuūt.ſꝫ qbꝰ nō libet forni
cari.nec q ipudicitie reprimūt frena.ſꝫ q ipam quo-
qꝫ minimā mentꝭ titillationē ⁊ tenuiſſima libidis in
citamēta vicerūt:⁊ eo vſqꝫ extēuauerūt illū carnis
vt ita dixeri ſēſū.vt nō ſolū ex cōmotiōe eiꝰ nulla o-
blectatiōe.ſꝫ ne exigua qdē titillatiōe tangantur.

¶ Qd̓ nunq̄ dignū ſe cōmuniōe dn̄ica qſpiā debe
at iudicare. Cap.vij.

t Anta āt cor nr̄um humilitatꝭ d̓bemꝰ valla
re cuſtodia.vt hāc d̓finitionē ꝑpetua ſēſu-
um ſtabilitate teneamꝰ:nequaq̄ nos poſſe
ad tn̄ purificatiōis meritū ꝑuenire. vt lꝫ hec que ſu
pra dixi ꝑ dei grāz oīa fecerimꝰ.indignos tn̄ nos cō
muniōe ſacri corporis eē credamꝰ. Primū qr cele
ſtis illiꝰ manne tāta maieſtas eſt:vt nemo hac lutea
carne circūdatꝰ ꝓ ſuo merito eiꝰ eduliū ⁊ nō ex gra
tuita dn̄i largitate ꝑcipiat. Deīde qr nullꝰ ita circū
ſpectꝰ in huiꝰ mūdi pōt eē ꝯflictu.vt eū ſaltī rara vl̓
leuia peccatorū tela nō feriāt:qr ipoſſibile ē vt n̄ aut
ignorātia aut negligētia aut vanitate aut obreptiōe
aut cogitatiōe aut neceſſitate aut obliuiōe peccetur
Nā ⁊ ſi ad tā p̄celſuꝫ qs virtutū culmē aſcēderit.vt
apoſtolicū illd̓ nō iactāter exclamet:mihi āt ꝓ mini
mo eſt vt a vobis diudicer.aut ab humano die: ſed
neqꝫ meipſuꝫ iudico:nihil.n.mihi ꝯſciꝰ ſū:ſciat ſe tn̄
abſqꝫ pctō eē nō poſſe. Neqꝫ.n.fruſtra idem doctor
adiūxit:ſꝫ nō in hoc iuſtificatꝰ ſuꝫ.i.nō ſi ego iuſtum
me eē credidero:verā ꝯfeſſi iuſtitie gloriam poſſide
bo. Vel qr me ꝯſcia mea nulliꝰ pcti rep̄hēſiōe cōpū
git:idcirco nullius ſordis cōtagiōe fuſcatꝰ ſū. Mul-
ta.n.meā ꝯſciam latent:que cuꝫ ſint mihi incognita
vel obſcura.deo nota atqꝫ māifeſta ſunt. Idqꝫ ſubij
ciens.q āt me inqt iudicat dn̄s ē.i.ab illo ſolo quē ſe
creta cordiū n̄ latēt:verū iudicij i me ꝓferet examē.

¶ Obiectio eo q̄ oēs dn̄ica cōmuniōe p̄uādi ſint
ſi nullus eſt abſqꝫ peccato. Cap.viij.

g Ermanus. Supradictū eſt nō niſi ſāctos
celeſtiū ſacramētorū eē d̓bere ꝑticipes:nūc
adijcit ipoſſibile eē hoī.vt imūis penitus
ſit a delicto. Si nullꝰ ergo liber a noxa:nullꝰ ē ſāctꝰ
Si nullꝰ ē ſctūs ꝯſeq̄ns ē vt hō cui ſcitas deſt:my-
ſteriorū xp̄i ꝑticeps eē nō poſſit:regnū ēt celorū ſpa
re nō debeat.qd̓ ſolis ſanctꝭ dn̄s pollicetur.

¶ Reſponſio eo q̄ multi ſancti eē poſſint nemo tn̄
abſqꝫ pctō niſi chriſtus. Capi.ix.

t Heonas. Multos qdē eē ſctōs ac iuſtos
negare nō poſſumꝰ:ſꝫ iter ſanctū ⁊ imacu
latū multa diſtātia ē. Aliō ē.n.eē quēpiā ſā
ctū.i.diuino cultui ꝯſecratū. Hoc.n.nomē nō ſoluꝫ
hoībꝰ:ſꝫ ēt locis ⁊ vaſculis tēpli atqꝫ lebetibus.atte
ſtāte ſcriptura cōmune ē. Aliō ē āt eē abſqꝫ pctō qd̓
vniꝰ dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ſingularit cōuenit maieſtati:de
quo ēt ap̄lus velut p̄cipuū qd ac ſpeciale ꝓnūciat
dicēs. Qui pctm̄ nō fecit. Satꝭ.n.vilē atqꝫ idignam
eiꝰ p̄conijs laudē q̄ſi icōꝑabile ac diuinū ei aliqd aſ
ſignauit:ſi ēt nos illibatā ab oī pctō poſſumꝰ trāſige
re vitā. Rurſus ap̄lus ad hebreos.nō.n.habemꝰ in
qt pontificē q nō poſſit cōpati infirmitatibꝰ noſtris
tēptatū autē ꝑ oīa ꝓ ſimilitudine abſqꝫ pctō. Si igi
tur etiā terrene humilitatꝭ noſtre.cū illo excelſo di-
uinoqꝫ pōtifice hec pōt eſſe cōmunio:vt ēt nos abſ-
qꝫ vlla pcti offenſiōe tēptemur.cur ap̄lus hoc i illo
velut vnicuꝫ ac ſingulare ſuſpiciēs.eius meritū ab
hominibꝰ tāta diuiſione diſcreuit. Hac ergo ſola ab
omnibꝰ nobis exceptiōe diſtinguit:qr nos nō abſqꝫ
pctō illum ſine pctō ꝯſtat fuiſſe temptatuꝫ. Quis ⁊
enim hominum q̄uis fortꝭ atqꝫ bellator ſit.hoſtili-
bus tamē telis plerunqꝫ nō pateat. Quis velut i-
penetrabili carne circūdatus.tātis preliorū pericu
lis ſine ꝑiculo miſceat. Ille aūt ſolus ſpecioſus for
ma pre filijs hominū.ꝯditionē mortꝭ humane cum

2009 Ministerio de Cultura

vniuerſa carnis fragilitate ſuſcipiens: nullius vnꝗ̄ eſt ſordis maculatus attactu.

Nō ſolus filius dei abſq; vllo pctī vulnere vicerit temptatorem. Ca.x.

Temptatus.eſt.n.ſm ſimilitudinē noſtrā caſtrimargie primū vicio.vt ei callid⁹ ille ſpens eo ordine quo adā ante ſeduxerat eſurīēti eſce deſiderio conaret illudere: ſi fili⁹ ingens dei es.dic vt lapides iſti panes fiāt: ſ; nullum recipiens ex hac tēptatiōe pctm̄.cu; ei facultas indubitata ſuppeteret: reſpuit cibū quē ei deceptiōis artifex ingerebat: dicēs. Non in ſolo pane viuit hō: ſ; in oī verbo qd̓ pcedit de ore dei. Tēptat⁹ ē ēt cenodoxia ſm ſimilitudinē noſtrā.cū ei dictū eſt: ſi filius dei es mitte te deorſum: ſ; ſubdola diaboli ſuggeſtione captus nō eſt: ꝛ vaniſſimū ſeductorē etiā ſcripturaru; obiectione ꝯfutās.nō tēptabis ingt dn̄m deu; tuū. Temptat⁹ eſt etiā tumore ſupbie ſm ſimilitudine; noſtrā cū ei a diabolo pmitteret oīa regna mūdi ꝛ gloria eoꝝ: ſed irriſa atq; obiurgata eſt neqcia temptatoris. Reſpōdit.n.ei. Uade ſathanas. Scriptū eſt.n. Dn̄m deū tuū adorabis: ꝛ illi ſoli ſuies. His ſūt teſtimonijs edocemur: vt fraudulentā ſuggeſtionibus inimici.nos quoq; ſimilit memoria ſcripturarū debeam⁹ abſiſtere. Rurſū tēptat⁹ eſt ſupbia ſm ſimilitudinē nr̄a;.cū idē iſidiaꝝ artifex regnu; qd̓ ab ipo oblatū an̄ reſpuerat.p hoīes ei moliret igerere: ſ; abſq; pctō iſidias tēptatoris irriſit. Cū.n.cognouiſſet ieſus ꝙ vēturi eēnt vt rapent eū.ꝛ facerēt eu; regē: fugit iterū i mōtē ipe ſol⁹. Tēptat⁹ ē ſm ſilitudinē nr̄a;.cū vberat⁹ flagris: cū palmiſ ceſ⁹: cū ſputoꝝ horrore reſpſus ē: cū ad extremū ptulit crucis exqſita ſupplicia: ſ; nullis vnꝗ̄ n̄ dicā ꝯtumelijs.veꝝ ne ſupplicijs qdē ad tūorē vel leuiſſime idignatiōis ipulſ⁹ ē: q ꝛ in patibulo ꝯſtitut⁹ miſicordit pclamauit. Pater ignoſce eis: nō.n.ſciūt qd faciunt.

Qđ i ſilitudie carnis pctī ſol⁹ venerit xp̄us.c.xi.

Qeadmodū vo ꝛ illō accipiet ꝙ eū apl̄s i ſilitudie carnis pctī veniſſe cōmemorat. ſi et nos nulla pctī labe pollutā hr̄e poſſum⁹ carnē. Nā ꝛ hō illo q ſol⁹ ē abſq; pctō tāq̄ ſingulare mēorat: miſit de⁹ filiū ſuū i ſilitudie carnis pctī q2 verā atq; integrā ſuſcipiēs ſb̄a; carnis hūane.nō ipm pctm̄ i ea.ſ; ſilitudinē pctī ſuſcepiſſe crēdēd⁹ eſt Silitudo.n.n̄ ad carnis veritatē.ſm prauū quorūdā hereticoꝝ ſēſū: ſ; ad pctī ē imaginem referenda. Erat.n.i ipo vā qdē caro ſ; abſq; pctō: ſilis.ſ.carni peccatrici. Illō ſiqdē ad hūaē ſb̄e ptinet veritatem hoc.vo ad vicia refert ꝛ mores. Hēbat ſilitudinem carnis pctī: cū velut hō ignar⁹ ac p cibo ſolicit⁹ pcōctaret.quot panes hēt: ſ; ſicut pctō neq̄ꝙ caro illi⁹ ita nec aīa ignorātie ſubiacebat. Deniq; ſtati euangeliſta ſubiūgit. Hoc āt dicebat ieſ⁹ tēptās eū: ipſe n.ſciebat qd eēt factur⁹. Hēbat carnē ſile; peccatricē.cū velut ſitiēs a ſamaritana muliere poſceret potū: ſ; n̄ erat pctī ſorde polluta. q2 ecōtrario mulier pnocata eſt petere aquā viuā: q̄ illā nunꝙ̄ ſitire p mitteret.ſ; fieret i ea fons aq̄ ſalieſ̄ in vitā eťnā. Hēbat carnis iſti⁹ vitatē cū dormiret in naui: ſ; ne pariter nauigātes pctī ſilitudie fallerent.ſurgēs icrepauit vētos ꝛ mare.ꝛ facta ē trāqllitas magna. Communi cū oīb⁹ ſorte pctō ſubdit⁹ videbat. cū diceret de ipo.hic hō ſi eēt pphēta. ſciret vtiq; q̄ ꝛ q̄lis eſt mulier q̄ tāgit eū.q2 peccatrix ē: ſ; pctī n̄ habuit vitatē: q2 blaſphemā cogitationē arguēs phariſei ſtatī mulieris pctā dimiſit. Peccatricē cu; ceteris gerere putabat carnē: cū velut hō in mortī diſcrimine cōſtitutus.ꝛ iminētiū ſuppliciorū terrore pculſus oraret.pater ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte.ꝛ triſtis eſt anima mea vſq; ad mortē: ſed pctī ꝯtagiū neſciebat illa triſtitia: q2 vite auctor mortē ſormidare nō poterat. Ait.n. Nemo tollit a me aīam meā: ſ; ego pono eā a meipō: ptātē habeo ponēdi eā: ꝛ ptātem habeo iterū ſumendi eam.

Qđ iuſti ꝛ ſancti oēs nō fuerint in ſimilitudine ſed in veritate pctī. Ca.xij.

Hoc ergo ille hō q natus ex virgine eſt. magna cunctīs q ex vtriuſq; ſexus cōmixtione pducimur diſtātia ſegregat: ꝙ cū oēs nō ſimilitudinē ſ; veritatē pctī in carne geſtem⁹.ille nō veritatē ſ; ſimilitudinē pctī in vere carnis aſſumptiōe ſuſcepit. Deniq; ſ; ſcriptū de eo in yſaia propheta phariſei aptiſſime meminiſſent: q pctm̄ nō fecit: nec inuēt⁹ eſt dol⁹ in ore eius: tn̄ ita ſimilitudine carnis pctī fallebant vt dicerēt: ecce hō vorax ꝛ potator vini.publicanoꝝ ꝛ pctōꝝ amic⁹. ꝛ ad illū q illuminatus fuerat cecū.da gloriā deo.nos.n.ſcimus q2 hic hō peccator ē: ꝛ ad pilatū.niſi eēt hic hō peccator.nō eū tradidiſſem⁹ tibi. Hui⁹ ergo rei q̄ illi tn̄ ſingularis ac ppa ē.eq̄litatē ſibi blaſphemie ſupbie crimie vēdicabit: qſq; ſe eē ſine pctō auſus fuerit pfiteri. Cōſeqns.n.eſt vt ſimilitudine; carnis pctī ꝛ nō veritatē pctī habere ſe dicat.

Qđ nō ſint tā grauia pctā ſanctoru; vt eis auferāt meritum ſanctitatis. Ca.xiij.

Ceterū iuſtos ꝛ ſctōs viros n̄ eē imunes a culpa.māifeſte ſcripťa pnūciat dicēs. Septies i die cadit iuſt⁹ ꝛ rſurgit. Quid.n.aliud ē cadeř ꝙ̄ peccař. Et tn̄ cū dicat ſepties cadere. nihilōn⁹ pnūciat iuſt⁹ nec iuſtitie ei⁹ pīudicat lapſ⁹ fragilitatī hūane q2 m̄ltū itereſt iť ſctī ꝛ pctōrī hoīs lapſū. Aliō eſt.n.admitteř mortale pctm̄: ꝛ aliō ē cogitatōe q̄ pctō non caret pueniri. vel ignorātie aut obliuionis errore.aut facilitate ocioſi ſermonis offendere.aut ad punctum in fidei theoria aliquid heſitare.aut ſubtili quadam cenodoxie titillatiōe pulſari.aut neceſſitate nature aliquātiſper a ſumma pfectione recedere. Hec enim ſunt ſeptem lapſuum genera.in quib⁹ ſanctus licet nōnunꝙ̄ cadat.tamen iuſtus eſſe nō deſinit: que ꝙ̄uis leuia eē videātur ac parua.tamen faciunt eū ſine peccato eſſe non poſſe. Habet enim pro quib⁹ quotidiana;.gerens penitudinē ꝛ veniam veraciter debeat poſtulare. ꝛ p ſuis indeſinēter orare peccatīs dicēs. Dimitte nobis dbī

2009 Ministerio de Cultura

ra noſtra. Et vt euidẽtiſſimis ꝓbem⁹ exẽplis ꝛ er/
raſſe nõnullos ſanctoꝝ. ꝛ tamẽ a ſua nõ diſceſſiſſe iu
ſtitia: certe ille beatiſſim⁹ ꝛ apoſtoloꝝ exími⁹ petr⁹.
qd aliud credẽdus ẽ fuiſſe ꝙ̃ ſactus: preſerti tempo
ris quo ei a dño dicebat᷑ Beat⁹ es ſymõ bariona. q2
caro ꝛ ſãguis nõ reuelauit tibi. ſ3 pater me⁹ q i celis
ẽ: ꝛ tibi dabo claues regni celoꝝ: ꝛ quodcũq ligaue
ris ſup terrã erit ligatũ ꝛ i celis: ꝛ qđcũq ſolueris
ſup terrã erit ſolutũ ꝛ in celis. Quid hac dñica lau
de ꝑclari⁹. Quid hac poteſtate ac beatitudie põt eẽ
ſublimi⁹. Et tñ poſt paululũ. cũ ignorãs myſteriu3
paſſiõis. tãte vtilitati hũani gener[?] iſci⁹ obuiaret di
cẽs: abſit a te dñe. ñ erit tibi hoc: meret᷑ audire. Ua
de p⁹ me ſathanas. ſcãdalũ es mihi: q2 nõ ſapis ea q̃
dei ſũt: ſ3 ea q̃ hoi3. Nũquid nã cũ his eũ vbis ipſa
egtas icreparet. aut neq̃ꝙ̃ cecidiſſe. aut i ſanctitate
atq̃ iuſtitia ñ pmãſiſſe credẽd⁹ ẽ. Qui illo ẽt tpe nũ
qd ruinã mãifeſte negãdus ẽ ptuliſſe. quo iminẽte p
ſequutoꝝ metu. ter dñ3 negar᷑ cõpulſus ẽ. S3 pfeſti
penitudie ſubſequẽte. amariſſimis lacrymis macu
lã tãti criminis abluẽdo: ſãctitatẽ at3 iuſtitie meritũ
nõ amiſit. De ipo igit᷑ ac de ei⁹ ſilib⁹ ſanctĩ illõ ẽt qđ
a dauid canit᷑ debem⁹ accipe. A dño greſſus hoĩs
dirigẽt᷑ ꝛ viã ei⁹ volet nimis. Cũ ceciderit nõ colli
det᷑. q2 dñs ſuppõit manũ ſuã. Cui⁹ ei greſſus a dño
dirigũt᷑. qd aliud põt eẽ ꝙ̃ iuſtus. Et tñ de hocipſo
dr. Cũ ceciderit nõ collidet᷑. Quid eſt cũ ceciderit.
niſi cũ lapſũ peccati alicui⁹ icurrerit. Nõ collidet᷑ i.
gt. i. neq̃ꝙ̃ diu opprimet᷑ icurſiõe pcti. ſ3 l3 ad pñs
videat᷑ eliſus. tñ dino qđ iplorat erect⁹ auxilio. cele
ri reſurrectiõe ſtabilitatẽ iuſtitie nõ amittit. vel ẽt ſi
ad pſẽs p fragillitatẽ cãnis aliqd admiſerit. ſuppoſi
tiõe man⁹ dñice reparabit᷑. Nec ei ſãct⁹ eẽ deſinit p⁹
ruinã. q cũ ſe fiducia opeꝝ ſuoꝝ iuſtificari nõ poſſe
cognoſcat. ꝛ a tanĩ peccatoꝝ nexib⁹ credat ſola dñi
grã liberãdũ. cũ aplo ꝓclamare nõ deſinit. Infelix
ego hõ. qs me liberabit de corpore mortis h⁹. Gra
tia dei. per ieſu3 chriſtũ dominũ noſtrum.

Quomodo intelligẽdũ ſit illud apoſtoli. nõ eni
quod volo bonũ facio. Ca. xiiij.

Az cũ apls paul⁹ ieſtiabilẽ abyſſũ puritatĩ
n reſiſtẽtib⁹ cogitationũ eſtibus penetrari ab
hoĩe nõ poſſe cognoſcẽs. diu velut ꝓfũda
ſactat⁹ añ dixiſſet. ñ ei qđ volo bonũ facio. ſ3 qđ odi
malũ h ago. ꝛ rurſũ. ſi aũt qđ nolo hoc facio. ia3 nõ
ego operoꝛ illđ. ſ3 qđ habitat i me peccatũ. ꝛ cõdele
toꝛ legi dei ſm iterioꝛẽ hoĩe3. video aũt aliã lege3 in
mẽbꝛis meis repugnãtẽ legi mẽtĩ mee. ꝛ captiuũ me
ducẽtẽ i legẽ peccati q̃ ẽ in mẽbꝛis meis. omi vel ſua
vel nature ipſius fragilitate pſpecta. tã imẽſe altitu
dinis vaſtitate pterrit⁹ ad tutiſſimũ portum diuini
cõfugit auxilij. ꝛ quaſi de nauigij ſui onerib⁹ morta
litatis oppreſſus. naturali iſirmitate deſperans. ab
eo cui ĩpoſſibile nihil eſt. naufragioꝝ depoſcit reme
dia. cu3 quodã miſerabili vociferãs eiulatu. Infe
lix ego homo. quis me liberabit de corpore mortis
huius. Statiq̃ abſolutionẽ quã dſperauit de ibecil
litate nature. de dei benignitate pſũpſit. ↄfidẽt adiũ
gẽs. Grã dei p ieſũ chriſtũ dñm noſtrũ.

Obiectio eo ꝙ ex peccatoꝝ potius perſõa hoc
apoſtolus dixiſſe credendus ſit. Ca. xv.

Erman⁹. Multi hoc apoſtolicũ ita intelli
g gi debere diffiniũt: vt hoc eũ nõ ex ſua ſ3 ex
peccatoꝝ pſona dixiſſe cõfirmẽt: eoꝝ3. ſ. q
volẽtes ſemetipſos a corpoꝛalib⁹ illecebꝛis ac volu
ptatib⁹ abſtinere. obſtricti vicijs pſtinis ꝛ oblecta/
tiõe carnaliũ paſſionũ captiuati: ſemetipos cohibe
re nõ pñt. dũ iolita cõſuetudie vicioꝝ. velut imiti q̃
dã tyrãnidis dñatione depſſi. ad libertatẽ pudicitie
reſpirare nõ pñt. Quõ ei btõ apoſtolo quẽ ad ſum
mũ pfectionis toti⁹ culmẽ certũ ẽ pueniſſe. illud po
terit ↄuenire qđ dicit. nõ eni qđ volo bonũ facio. ſ3
qđ odi malu3 hoc ago: illud etiã qđ ſubiũgit. ſi autẽ
qđ nolo hoc ago. iã nõ ego operoꝛ illud. ſ3 qđ habi
tat i me pctũ. necnõ etiã hoc. cõdelectoꝛ eni legi dei
ſm iterioꝛe3 hominẽ. video aũt alia3 legẽ in mẽbꝛis
meis. repugnantẽ legi mẽtis mee. ꝛ captiuu3 me du
cẽtẽ i lege3 peccati. q̃ eſt in mẽbꝛis meis. In quo igi
tur hec pſone apoſtolice poſſũt coaptari. Quid eni
eſt boni qđ ille nõ potuerit iplere. Et econtrario.
qd illud ẽ mali qđ nolẽs ꝛ odiẽs. tamẽ cogẽte natu
ra iuitus admiſerit. Ad quã vo peccati legẽ electio
nis vas i quo chriſtus dñs loq̃bat᷑. potuit captiuus
adduci. Qui cũ oẽm iobedientiã. ꝛ omnẽ extollẽtẽ ſe
aduerſus deũ altitudinẽ captiuaſſet: de ſemetipo cũ
fiducia ꝓclamabat. Bonũ agonẽ certaui: curſu3 cõ
ſũmaui: fidem ſeruaui. De cetero repoſita eſt mihi
corona iuſtitie. quã reddet mihi dominus in illa die
iuſtus iudex.

Dilatio ꝓpoſite queſtionis. Ca. xvi.

Heonas. Intrante3 me tutiſſimu3 ſilentij
t portu3. rurſus ad imenſu3 pꝛofundiſſime
queſtionis pelagus reuocare conamini: ſ3
oportunitate3 fide ſtationis amplexi. hic interi cur
ſu tam longe collatiõis emẽſo. taciturnitatis ancho
rã iaciem⁹ vt craſtina die. ſi tamẽ nulla vis tẽpeſtatĩ
obſtiterit. flatu proſperi ſpiritus explorato. diſputa
tionis vela pandamus.

Explicit collatio abbatis theone ſecũda de no
cturnis illuſionibus.

Incipit collatio tertia abbatis theone de eo ꝙ
dicit apoſtolus nõ eni qđ volo bonũ facio ſ3 qđ no
lo malũ hoc ago. q̃ i ordie libꝛi ẽ vigeſimatertia. ca. i.

Euerſa igit᷑ luce cũ ad pſcrutan
dã abyſſũ aplice q̃ſtõis ſũma a no
bis ſenex cõpelleret᷑ iſtãtia: ita ef
r fat⁹ ẽ. Teſtimõia qb⁹ ꝓbare co
namini aplm paulũ nõ ex ſua ſed
ex peccatoꝝ dixiſſe pſona: non ei
qđ volo bonũ facio. ſ3 qđ odi ma
lũ hoc ago. vel illud. ſi autẽ quod nolo hoc facio: iã
nõ ego operoꝛ illud. ſed qđ habitat in me peccatu3.
vel quod ſequitur: condelectoꝛ eni legi dei ſcđm in

2009 Ministerio de Cultura

terioꝛē hominē. video aūt aliā legē ī mēbꝛis meis re-
pugnātē legi mentis mee: ⁊ captiuū me ducentē ī le-
ge peccati que ē ī mēbꝛis meis: ecōtrario euidenter
oſtēdūt peccatoꝛū ꝑſone hec nō poſſe oīmodis ꝯue-
nire. ſꝫ ad ſolos q̄ dicta ſūt attinere ꝑfectos: ⁊ coꝛuꝫ
tātū q apoſtoloꝝ merita ſubſequūtur ꝯgruere ſācti-
tati. Ceterū quo pacto ꝑſone peccatoꝝ hoc poterit
ꝯuenire. qđ dicit. nō eni qđ volo bonū facio. ſed qđ
odi malū hoc ago. ſed nec illđ qdē. ſi autē qđ nolo h̄
facio. iā nō ego operoꝛ illđ. ſꝫ qđ habitat ī me pecca-
tū. Quis eni deliquētiū nolēs ſe adulterijs foꝛnica-
tiōibuſq̄ cōtaminet. Quis iuit⁹ ꝓximo tēdat inſi-
dias. Quis ieuitabili neceſſitate cogat̄. vt falſo teſti-
monio hoīeꝫ oppꝛiat. furtove decipiat. aut alterius
ſpolia cōcupiſcat. vel ꝓximi ſāguinē ſūdat. Quini-
mo vt ſcriptū eſt. hūanuꝫ gen⁹ diligēter itentū ē ad
neqciaꝫ a iuuētute ſua. Imm̄ eni oēs viciorū amoꝛe
flagrātes deſiderāt iplere q̄ cupiūt: vt etiaꝫ ꝑuigili
cura optunitatē cōmittēdi ſceleris aucupent̄: ac de
ignominia ſua ⁊ criminū cumulo gloꝛiātes. ſꝫ ſniaꝫ
obiurgātꝫ apl'i laudē ſibi quādā đ ꝯfuſiōe ꝯquirāt.
Quos ēt hieremias ꝓpheta nō ſolū n̄ nolētes. nec
cū reqe coꝛpis flagicioꝝ ei⁹ crimia ꝑpetrare. veꝝ ēt
itātū eos aſſerit laboꝛioſis cōatib⁹ vt ad effectū eoꝝ
ꝑueniāt deſudare. vt a letali ſcelerū appetitu nec ob-
ſiſtētib⁹ arduis difficultatib⁹ r̄uocēt̄: dicēs. Vt iniq̄
agerēt laboꝛauerūt. Illud quoq̄ qs dixerit ꝑtōꝛi-
b⁹ couēnire. itaq̄ egoipſe mēte ſuio legi dī. carne aūt
legi peccati. quos nec mēte nec carne deo ſuire ma-
nifeſtū ē: aut queadmodū hi peccēt coꝛpoꝛe. mente
ſuiāt deo. cū vicioꝝ fomitē caro ex coꝛde ꝯcipiat. ⁊
ipe auctoꝛ vtriuſq̄ nature. fōtē atꝫ originē peccato-
rū ex eo ꝓnūciet emanare. de coꝛde iquiēs ꝓcedūt
cogitatōes male: adulteria. foꝛnicationes. furta ⁊ ce-
tera hmōi. Quāobrē euident̄ oſtenditur hoc nullo
modo de peccatoꝛuꝫ intelligi poſſe perſonis: q nō
ſolū nō oderūt. ſꝫ ēt diligūt mala: ⁊ im̄ đo nec mē-
te nec carne deſuiūt. vt ante delinquāt mēte q̄ coꝛ-
poꝛe: ⁊ priuſq̄ carnis expleant voluptatē. ꝑueniant̄
mentis cogitationūq̄ peccato.

¶ De eo q̄ dic̄ multa bona apl'ꝫ ꝯſūmaſſe. Ca. ij.

Upeſt igit̄ vt v̄tutū ſeſus ex itimo dicentꝫ
s metiamur affectu. ⁊ qd beatus apl's dixerit
bonū qd ve cōparatōe ei⁹ ꝓnūciauerit ma-
lū: nō nuda ſignificatōe v̄boꝛū. ſed eodē quo ille di-
ſcutiam⁹ ituitu: itellectū quoq̄ ei⁹ ſꝫ dignitatē ꝓnū-
ciātꝫ ac meritū ꝑſcrutemur. Tūc eni ſētētias deo in-
ſpirāte ꝓlatas. ſm ꝓpoſitū ac volūtatē ei⁹ cōpꝛehē-
dere poterim⁹: cū eoꝝ a qb⁹ ꝓmulgate ſūt ſtatuꝫ ac
meritū ꝑpēdētes. nō v̄bo ſꝫ experimētꝫ parē iduerim⁹
affectū: ꝓ cui⁹ q̄litate ſine dubio vel ꝯcipiūt̄ vniuer-
ſi ſēſus vel ſnie ꝓferūt̄. Quāobrē qd ſit p̄ncipaliter
bonū. qđ apl's nō potuerit ꝑficere cū vellet: diligēti⁹
idagem⁹. Multa eni nouim⁹ bona q̄ beatū apoſto-
lū omneſq̄ illi⁹ meriti viros ⁊ habuiſſe ꝑ naturā. ⁊
acq̄ſiſſe ꝑ grāꝫ negare nō poſſum⁹. Eſt eni bona ca-
ſtitas: laudabilis ꝯtinētia: mirāda prudentia: larga
hūanitas: circūſpecta ſobꝛietas: modeſta tēperātia:
pia mīa: ſācta iuſtitia: q̄ oīa ī apoſtolo paulo eiuſq̄
ꝯſoꝛtib⁹. ita plena atq̄ ꝑfecta fuiſſe dubiū n̄ ē. vt vir-
tutū poti⁹ q̄ v̄boꝛū magiſterio ab eis religio docere-
tur q̄q̄ iugi eccleſiarū oīm cura. ac ꝑuigili ſolicitudi-
ne ſemꝑ exuſti ſūt. Quātū hoc mīe bonū. quāta ꝑfe-
ctio ē ꝓ ſcandalizātib⁹ vri. cū īfirmātib⁹ infirmari.
Cū ergo tātis apl's abūdauerit bōis. qđ illđ ſit bo-
nū cui⁹ ꝑfectiōe caruerit nō poterim⁹ agnoſcere: ni-
ſi ī illuꝫ quo ipſe locut⁹ ē ꝓfecerim⁹ affectū. Omnes
itaq̄ quas eū dixim⁹ habuiſſe v̄tutes: q̄uis velut gē-
me ſplēdidiſſime atꝫ p̄cioſe ſint: tn̄ ſi pꝛeclaro illi atꝫ
p̄cipuo margarito. qđ ille euangelicus negociatoꝛ
inquirens. vniuerſis que poſſidet venditis compa-
rare deſiderat conferātur. ita eoꝛū meritum reuile-
ſcit atq̄ contēnit̄. vt eis ſine cūctatōe diſtractis vni⁹
tantuꝫ boni poſſeſſio locupletet bonoꝛū inumerabi-
liū venditoꝛeꝫ.

¶ Quid ſit vere bonuꝫ qđ apoſtolus ſemetipſum
perficere nō poſſe teſtatur.

Capitulum. .iij.

Uid ergo eſt vnū qđ illis tantꝫ tāq̄ inume-
q ris bonis tā incōparabilit̄ p̄ponat̄. vt ſpre-
tis abietiſq̄ oib⁹ ſolū debeat poſſideri. Ni-
mirū illa pars optia. cui⁹ magnificētiā ac ꝑpetuita-
tē cū relicto ſuſceptiōis atꝫ hūanitatꝫ officio. maria
p̄elegiſſet: ita p̄dicat̄ a dn̄o. Martha martha ſolici-
ta es ⁊ turbaris circa multa: paucis v̄o opus ē aut
ēt vno. Maria bonā partē elegit que nō auferetur
ab ea. Una ergo ⁊ ſola eſt theoꝛia. i. cōtēplatio dei:
cui merito oīa iuſtificationū merita: vniuerſa v̄tu-
tū ſtudia poſtponūtur: ⁊ illa quidē oīa que ī apo-
ſtolo paulo fulſiſſe p̄diximus. nō ſolū bona ⁊ vtilia.
verū etiā magna atq̄ pꝛeclara ſūt. Sed ſicut verbi
gratia ſtāni metallū qđ alicuius vtilitatis ⁊ grē pu-
tabatur. fit argenti cōtemplatiōe viliſſimū. ⁊ rurſuꝫ
auri cōparatione meritū euaneſcit argēti. auꝝ quo-
q̄ ipſū gēmaruꝫ collatiōe cōtēnitur. ⁊ ipſaruꝫ nihil-
omin⁹ q̄uis inſigniū multitudo gēmaꝝ vni⁹ mar-
garite cādoꝛe ſuperat̄: ita illa oīa merita ſanctitatꝫ
q̄uis nō ſoluꝫ in pꝛeſēti bona ⁊ vtilia ſint. verū ēt
donū eternitatis acquirāt: tamē ſi diuine cōtempla-
tionis meritis cōferantur. vilia atq̄ vt ita dixerim
vendibilia cenſebūtur. Et vt hanc eandeꝫ cōpara-
tioneꝫ etiā ſcripturaruꝫ cōfirmet auctoꝛitas. nōne
de vniuerſis que a deo creata ſūt generaliter ſcriptu-
ra pꝛonunciat dicens. ⁊ ecce oīa que fecit de⁹ erāt
bona valde. ⁊ iteruꝫ. vniuerſa que fecit deus bona ī
tempoꝛe ſuo. Hec igitur que in pꝛeſenti nō ſoluꝫ bo-
na ſimpliciter. verū etiaꝫ cum additamento valde
bona pꝛonūciantur. ſunt eni re vera in hoc mundo
cōmoꝛantibus nobis. aut ad vſuꝫ vite. aut ad coꝛ-
poꝛis medicinaꝫ. aut ad aliquaꝫ cauſaꝫ ignote no-
bis vtilitatis accōmoda. vel certe in eo etiam valde
bōa q̄ faciūt iuiſibilia dei a creatura mūdi ꝑ ea q̄ fa-
cta ſūt itellecta ꝯſpicere. ſēpiternā quoq̄ v̄tutē eius
ac diuinitatē: ex tāta tāq̄ oꝛdinata molitiōe fabꝛice

2009 Ministerio de Cultura

mūdialis ⁊ oīm que ī ea ſunt ſubſiſtēria contēplari: hec tamē omnia nec boni nomē tenebunt. ſi futuro illi ſeculo cōpenṫ. vbi bonoꝝ nulla imutatio. nulla ē vere beatitudinis formidanda corruptio. Cuius mūdi ita beatitudo deſcribiṫ. Erit lux lune ſicˀ lux ſolis. ⁊ lux ſolis ſeptēpliciter ſicut lux ſeptē dieruꝫ. Magna igiṫ hec ⁊ preclara ītuitu atꝫ mirifica. ſi futuris ex fide repromiſſionibꝰ cōferāṫ. cōtinuo vanitas apparebūṫ. dicēte dauid. Oēs ſicut veſtimentū veteraſcēt. ⁊ ſicut opertoriū mutabis eos ⁊ mutabūtur. tu aūt idē ipſe es ⁊ āni tui nō deficiēt. Ergo qꝛ nihil eſt p̄ ſemetipſū ſtabile. nihil imutabile. nihil bonū niſi deitas ſola. oēs vero creature vt beatitudieꝫ eternitatis vel imutabilitatē obtineāt. nō hoc p̄ ſuā naturā. ſed p̄ creatoris ſui participationē ⁊ gratiaꝫ cōſequenṫ. tenere meritū bonitatis creatori ſuo collate non poſſunt.

¶ Bonitatē humanā atq; iuſtitiā nō eſſe bonaꝫ ſi diuine bonitati ac iuſtitie cōferatur. Ca. iiij.

q Uod ſi ēt manifeſtioribꝰ adhuc teſtimōijs huius ſentētie rationē voluerimꝰ aſtruere. nōne multa ꝓnūciari bona ī euāgelio legimꝰ. ⁊ arborē bonaꝫ ⁊ theſaurū bonū. ⁊ bonū hoiem ⁊ bonū ſeruū. qꝛ nō pōt ingt arbor bona malos fructꝰ facere. ⁊ bonus homo de bono theſauro cordis ſui ꝓfert bona. ⁊ euge ſerue bone. ⁊ fidelis. Et vtriq; hos oēs cū ſm ſe bonos eſſe nō dubiū ſit. ſi reſpiciamꝰ ad bonitatē dei. nullus eoꝝ ꝓnunciabiṫ bonus. dicēte dño. Nemo bonus niſi ſolus deꝰ. Cuiꝰ intuitu etiā ipi apoſtoli. q electiōis merito bonitatē generis hūani multis excesserāt modis. mali eē dicūtur. dño ita ad eos loquēte Si ergo vos cū ſitis mali noſtis bona data dare filijs veſtris. q̄tomagis pr̄ vr̄ q in celis eſt dabit bona petentibus ſe. Deniq; ſicut bonitas nr̄a ſuperne bonitatis intuitu ī malitiā vtitur. ita etiā iuſtitia nr̄a diuie collata iuſtitie pāno mēſtruate ſimilis deputaṫ. dicēte Iſaia ꝓpheta. Sicut pānus mēſtruate vniuerſe iuſtitie nr̄e. Et vt aliqd adhuc euidētiꝰ iferamꝰ. legis quoq; ipius p̄cepta vitalia q̄ dicūtur ordinata p̄ angelos ī māu mediatoris. ⁊ de qua ideꝫ apoſtolus. itaq; lex ingt ſancta. ⁊ mādatū ſanctuꝫ ⁊ iuſtū ⁊ bonū. ſi pfectioni euāgelice ꝯferāṫ. mime bona dino ꝓnūciāṫ oraclo. Ait ei. Et dedi eis precepta n̄ bona. ⁊ iuſtitias in qbꝰ nō viuet ī eis. Apoſtolus quoq; ita noui lumie teſtamēti gloriā legis affirmat obtūdi. vt eā euāgelici cōpatiōe fulgoris nec glorificatā eē ꝓnūciet dicēs. Nā nec glorioſū ē id qđ glorificatū ē. ꝓpt excellētē gloriā. Quā cōparationē ēt ī p̄te ꝯtraria. i. ī peccatoꝝ merit cōpēſādis ſcriptura ꝯſeruat: vt eos q multo minꝰ peccauerūt. ipioꝝ collatiōe iuſtificet dicēs. Iuſtificata ē ſodoma ex te. Et iterū. Quid ei peccauit ſoror tua ſodoma. Et iuſtificauit aiāꝫ ſuāꝫ auerſatrix iſrael cōpatiōe p̄uaricatricis iude. Ita igitur ⁊ vniuerſaꝝ merita vtutū q̄ ſupius cōprehendi. cū p̄ ſe bona atꝫ p̄cioſa ſint. tn̄ theoretice claritati cōpatiōe fuſcāṫ. Multū eteni ſāctos q̄uis bonoꝝ opū terrenis tn̄ ſtudijs occupatos. a cōtemplatiōe ſūmi illius boni retrahunt ac retardant.

¶ Nemine ſūmo illi bono ītētū eē iugiṫ poſſe. ca. v.

n Aꝫ qs eripiēs iopē d̄ māu fortioꝝ eiꝰ. ⁊ egenū ⁊ paupeꝫ a diripiētibꝰ eū. qs ꝯterēs molas iniquoꝝ. ⁊ de medio dentiū eoꝝ rapias extorquēs. i ipo itercessiōis opere dine maieſtati gloriā qeta mēte ſuſcipiat. Quis alimoniā paupibꝰ adminiſtrās aut aduenietiū turbas beniuola hūanitate ſuſcipiēs. i eo tpis pūcto quo ꝓ neceſſitatibꝰ frꝫ ſolicita mēte diſtēdiṫ. imēſitatē ſupne btitudinis ſpeculeṫ. ⁊ cū p̄ntis vite angoribꝰ curiſq; ꝯcutiṫ. futuri ſeculi ſtatū eleuato a terrenis ꝯtagijs corde ꝓſpiciat. Vn̄ btūs dauid. ſolū h̄ bonū hoi eē definiēs. deo iugiṫ iherere deſiderat dicēs. Mihi aūt adherere deo bonū ē: ponere ī dño deo ſpē meā. Qđ ēt eccliaſtes a nemie iuſtoꝝ ſine q̄rela pfici poſſe ꝓnūciat. qꝛ nō ē hō iuſtus ait ī t̄ra q faciat bonū ⁊ nō peccet. Quis ei vnq̄ q̄uis p̄cipuꝰ oīꝫ iuſtoꝝ atꝫ ſctōꝝ hꝰ cōporis vincul̄ colligatꝰ: ſūmū hoc bonū ita poſſidere potuiſſe credēdꝰ ē. vt nūq̄ a dina ꝯtēplatiōe diſcedēs. ne p̄uo qdē tpe ab eo q ſolus bonꝰ ē t̄renis cogitatiōibꝰ puteṫ abſtractꝰ: q nūq̄ vllā cibi: vllā idumēti aliarū ve carnaliū rerū geſſerit curā. nūq̄ de frm ſuſceptiōe de loci cōmutatiōe. d̄ cellule ſtructiōe ſolicitꝰ. aut opē aliquā hūani ꝯcupierit adiumēti. aut iopie ſterilitate vexatꝰ. illā ſniaꝫ dñice icrepatōis icurrerit. ne ſoliciti ſiti aīe vr̄e qđ māducetī. neq; corpi vr̄o qđ iduamini. Deniq; ipſū illū apl̄ꝫ paulū q oīꝫ ſctōꝝ laborē. paſſionū inūeroſitate trāſcēderat: neq̄q̄ h̄ iplere potuiſſe ꝯſidēt aſtruīmꝰ. ipo i actibꝰ aploꝝ diſcipul̄ atteſtāte. ipſi ſcitī q̄m ad ea q̄ mihi opꝰ erant ⁊ his q mecū ſūt. miniſtrauerūt manꝰ iſte: vl̄ cū theſſalonicēſibꝰ ſcribēs. ī labore ⁊ fatigatiōe nocte ⁊ die operatuꝫ ſe fuiſſe teſtaṫ. Quibꝰ laboribꝰ lꝫ magna eidē meritoꝝ ſtipēdia pareṫ: tn̄ mēs eiꝰ q̄uis ſctā: atꝫ ſublimis. nō poterat nō ab illa celeſti theoria itentiōe terrēi opis aliquādo diuelli. Deniq; cuꝫ ſe tātī actualibꝰ ditari fructibꝰ cerneret. ⁊ ecōtrario theorie bonū corde pēſaret. ac velut ī vna lāce tātoꝝ laboꝝ ꝓfectū. ī altera delectationeꝫ diuine cōtemplationis appenderet. diu. examine pectoris ſui quodāmodo caſtigato: dū illuꝫ hinc laborū ſtipendia imenſa delectant. illinc deſideriū vnitatis ⁊ inſepabilis chriſti ſocietatis. ēt ad reſolutionē carnis inuitat. anxius tandeꝫ proclamat ⁊ dicit. Quid eligaꝫ ignoro: coartor aūt e duobus. deſideriuꝫ habens diſſolui ⁊ cuꝫ chriſto eē. multo eniꝫ melius: permanere autē in carne neceſſariuꝫ magis propter vos.

¶ Qđ lippis ſimiles ſint hi qui ſe credunt eſſe ſine peccato. Ca. vi.

c Um igitur multis modis boni huiꝰ excellentiam. cunctis etiaꝫ predicatiōis ſue fructibus p̄tuliſſet. tame charitatis ſine q̄ nemo dñm ꝓmeret cōtēplationi ſubmittiṫ: ac ꝓpter illos qbus adhuc lac velut nutricula. vberibꝰ euāgelicis imulgebat. diuulſionē a xp̄o ſibi qdem noxiaꝫ.

2009 Ministerio de Cultura

ſed ceteris neceſſariaꝫ nō recuſat. Eteni ad electio-
nē huiꝰ potiſſimuꝫ rei. illa nimia pietatꝭ v̄tute cōpel
lit̄. qua ꝓ ſalute frꝫ ſuoꝝ ſi eſſet poſſibile ēt vltimum
anathemaꝭ malū optaſſet icurrere. Optarē ei īqͭt
ipe ego anathēa eē a xp̄o ꝓ frībꝰ meis q ſūt cognati
mei ſm carnē. qui ſunt iſraelite. h ē. Vellem ego nō
ſolū tp̄alibꝰ. verū ēt ꝑpetuis addici penis. dūmodo
oēs ſi fieri poſſit hoīes xp̄i ꝯſortio fruerēt̄. Certus
eteni ſuꝫ vtilioꝛē xp̄o ⁊ mihi oiꝫ ſalutē eē ꝙ meā.

¶ Qḋ hi qui ꝓnūciant hoīem poſſe eſſe ſine pctō duplici in hoc agantur erroꝛe. Ca. vij.

b Onū ergo hoc ſūmū. i. dei cōſpectu frui ⁊
xp̄o iugit̄ īherere. vt ꝑfecte ap̄ls poſſit adi-
piſci. diſſolui optat a coꝛpoꝛe qḋ caducuꝫ ⁊
multꝭ fragilitatis ſue neceſſitatibꝰ īpeditū nō pōt a
xp̄i ꝯſortio nō auelli. Impoſſibile ē ei ēt mēti q̄ taꝫ
crebꝛis curis diſtēdit̄: tā moleſtis: tā varijs āgoꝛibꝰ
ꝑpedit̄: diuo frui ſꝑ ītuitu. Qḋ ei tā ꝑtinax ſāctoꝝ
ſtudiū. qḋ tā arduū ꝑt eē ꝓpoſitū. cui ñ aliqñ ille ver
ſutꝰ īſidiatoꝛ illudat. Quiſ ita ſolitudinis ſecreta ſe
ctatꝰ ē. vniuerſoꝝq̄ moꝛtaliū ꝯſoꝛtia decliauit. vt
nūꝙ cogitatōibꝰ ſuꝑfluis laberet̄. ītuitu reꝝ vel oc-
cupatōibꝰ actuū terrenoꝝ ab illa q̄ vere ſola ⁊ bōa
ē dei ꝯtēplatiōe ōciderit. Quis tm̄ ſpūs vnꝙ potu
it retiere feruoꝛē. vt nō īterdū lubꝛicis cogitatōibꝰ
ab ip̄a quoq̄ oꝛonis ītētiōe trāſlatꝰ. repēte ō celeſti-
bꝰ ad terrēa coꝛruerit. Quis nrꝫ vt cetera ꝑuagatio
nū tp̄a ꝑtermittā. ñ illo ēt mom̄to quo ōo ſupplicās
ad ſublimia erigit mētē. quodā ſtupoꝛe collapſū. ēt ꝑ
id vl' īuitꝰ offēdat. ꝑ qḋ ſꝑabat veniā ōlictoꝝ. Quis
īquā tā exercitatꝰ ac vigilās ē. vt dū pſalmū ōo cāit
nūꝙ a ſcripture ſēſu eiꝰ animꝰ abducat̄. Quis tā fa-
miliaris ōo tāq̄ ꝯiūctꝰ. q ap̄licū illḋ īꝑiū. quo ſine
ītermiſſiōe oꝛare nos ꝑcipit. vel vno die ſe gaudeat
exequutū. Que lꝫ oīa nōnull' q ſūt craſſioꝛibꝰ vicijs
īuoluti. leuia atꝫ pctō pene aliēa videāt̄: ſciētibꝰ tn̄ ꝑ
fectōis bonū. ēt minimaꝝ reꝝ m̄ltitudo grauiſſima
ē. Velut ſi ī aliquā magnā domū multꝭ īſtrumētꝭ: va
ſculis: ſarcinis īpeditā vnū ītegra viſū acie ꝑſpicacē
alterū cui oc'loꝝ lumē obtuderit lippitudo. pariter
ponamꝰ īgreſſos. nōne cū ille cui ad vidēda oīa he-
bes obſiſtit obtutꝰ. nihil illic aliḋ eē eſtimet niſi arma
ria: lectos: ſcāna: ꝑſepia: ⁊ qcqd ñ tā oculis ſpeculātꝭ
ꝙ maībꝰ palpātꝭ occurrerit. ecōtra h q clariſſimo lu
minū vigoꝛe ēt occ'lta rimatꝰ ē. multa illic minutiſſi-
ma ⁊ q̄ vix poſſint ēt nūero cōꝑhēdi ieſſe ꝓnūciet. q̄
ſi aliqñ ī vnū cumulū ꝯgregēt̄. paucoꝝ q̄ ille palpa-
uerat magnitudinē nūeroſitate cōpēſet. aut ēt foꝛtaſ
ſe trāſcēdāt. Ita igit̄ ſci atꝫ vt ita dicā vidētes. qbꝰ
ſūmū ꝑfectiōis ē ſtudium: ēt illa q̄ velut tenebꝛoſus
ai nrī nō ītuet̄ aſpectꝰ. ī ſemetipis ſagacit̄ deꝓhēdūt.
acerrieq̄ ꝯdēnāt: vſq̄ adeo vt q hic nr̄e videt̄ icurie.
ne tēuis qdē pctī neuo cādoꝛē ꝯſcie fuſcauert. multꝭ
ſibi maculis videāt aſꝑgi: ſi nō dicā vane cogitatio-
nis ip̄robitas ī atria mentꝭ irrepſerit. ſꝫ vel pſalmi q
dicēdꝰ ē recoꝛdatio oꝛonis tp̄e ītētionē ſupplicātis
auerterit. Si ei īgunt cuilibꝫ ſublimi hoī ñ dicā ꝓ vi
ta ac ſalute nr̄a ſꝫ ēt ꝓ alicuiꝰ lucri cōmō ſupplicamꝰ
totā ī eū ⁊ mētꝭ ⁊ coꝛꝑis aciē ōfigētes. de nutu eiꝰ tre
pida expectatōe pēdemꝰ: nō mediocrit̄ foꝛmidātes
ne qḋ foꝛte īeptū aut īcōgruū v̄bū miaꝫ audiētꝭ auer
tat: tū deide ſi nobis ī foꝛo aut iudicū ſeculariū tri-
bunalibꝰ ꝯſtitutꝭ. aſſiſtēte ēt aduerſario ī media ꝓſe-
cutōe atꝫ ꝯflictu. tuſſis: ſcreatꝰ: riſus: oſcitatio: ſōnꝰ:
obꝛepſerit: quāta ī ꝑniciēꝫ nr̄am vigilātiſſimꝰ inimi
cus ſeueritatē iudicis cōmouebit īuidia: ꝙtomagis
cū illi occultoꝝ oiꝫ cognitoꝛi ꝓ īminēti ꝑpetue moꝛ-
tis ꝑiculo ſupplicamꝰ. p̄ſerti cū edīuerſo callidꝰ ſe-
ductoꝛ ꝑit ⁊ criatoꝛ aſſiſtat. ītēta atꝫ ſolicita oꝛone iu
dicātꝭ pietas īploꝛāda ē. nec iiuſte nō ſolū leui pctō
ſꝫ ēt grauiſſimo crimie īpietatꝭ aſtrīgit̄. q ꝑcē dn̄o ſū-
dēs. ſubito a ꝯſpectu eiꝰ q̄ſi ab oculis ñ vidētꝭ nec au
diētꝭ. cogitatōis īꝓbe vanitatē ſequutꝰ abſceſſerit.
Illi aūt q oculos coꝛdis ſui ꝯtegūt craſſo velamie
vicioꝝ. ac ꝑꝫ ſniaꝫ ſaluatoꝛis vidētes nō vidēt. ⁊ au
diētes nō audiūt neq̄ ītelligūt: vix ī receſſibꝰ pecto-
ris ſui ēt illa q̄ magna ſūt ⁊ capitalia crimia ꝯtēplāt̄
nullas aūt cogitationū ſubreptōes. ſꝫ neq̄ illos ī ſe
lubꝛicos occultoſq̄ ꝓruritꝰ q mētē tenui atq̄ ſubtili
ſuggeſtiōe cōpūgūt. nec captiuitates aīe ſue poſſūt
purgatꝭ obtutibꝰ ītueri: ſꝫ īuerecūdis ſꝑ cogitatōibꝰ
euagātes. nec dolet̄ noꝛūt cū ab illa ꝯtēplatōe q̄ ſin
gularis ē diſtrahūt̄. nec habēt qḋ ſe doleāt amiſiſſe:
qꝑpe q mētē ſuā īgruētibꝰ vt libitū ē cogitatōibꝰ ex
pādētes. nihil hn̄t ꝓpoſitū qḋ ꝑncipalit̄ teneāt. vl' qḋ
oimodis ꝯcupiſcāt. Hec ſane nos ī hūc erroꝛē cā ꝑ-
cipitat. qꝛ anamarthiti. i. īpeccātie ipiꝰ v̄tutē penitꝰ
ignoꝛātes. exiſtimamꝰ nullā oīno culpā ex iſtis ocio
ſis ac lubꝛicis cogitationū excurſibꝰ nos poſſe ꝯtra
here: ſꝫ hebetudie ſtupefacti ⁊ velut oculoꝝ cecitate
ꝑcuſſi. nihil ī nobis niſi crimia capitalia ꝯtēplamur
eaq̄ tātūmodo credimꝰ euitāda. q̄ legū quoq̄ ſecu-
lariū ſeueritate dānant̄: qbus ſi nos imūes vel pau
lulū ſēſerimꝰ. nihil nobis ieſſe peccati ꝓtinꝰ arbitra
mur. Proīde ab illo vidētiū nūero ſegregati. qꝛ mi
nutias multarū ſoꝛdiū q̄ ītra nos aggeſte ſūt nō vi
demꝰ: neq̄ꝙ ſalubꝛi cōpūctōe moꝛdemur. ſi ſēſū nrꝫ
īterpellauerit egritudo triſtitie: nec dolemꝰ vane glo
rie ſubtili ſuggeſtōe pulſati: nec ō emiſſa tardiꝰ vl' te
pidiꝰ oꝛone ōflemꝰ: nec reputamꝰ ad culpā cur pſal-
lētibꝰ vel oꝛātibꝰ nobis aliqd aliud ꝙ ipſa oꝛō vel
pſalmꝰ occurrerit. nec illuḋ hoꝛremꝰ ꝙ multa q̄ vel
loq vel agere coꝛā hoībꝰ pudet nō erubeſcimus vel
ad hoꝛā coꝛde cōcipe qḋ diuino patere nouimꝰ con
ſpectui. nec pollutōeꝫ turpiū ſomnioꝝ larga fletuū
ablutiōe purgamꝰ. nec lugemꝰ qḋ in ipſa elemoſyne
pietate cū vel fratrū neceſſitatibꝰ ſubuenimꝰ vel ali-
moniā paupibꝰ miſtramꝰ. ſerenitatē nr̄e hilaritatis
obnubit auara cūctatio. nec feriri nos vllo credimꝰ
detrimēto cū derelicta mēoꝛia dei. ea q̄ ſūt tp̄alia atꝫ
coꝛpoꝛea cogitamꝰ. ita vt nobis ſalomōis illḋ aptet̄
eloquium. Ferierunt me ſed nō dolui. ⁊ deluſerunt
me. ego autē neſciui.

¶ Qḋ paucoꝝ ſit ītelligere pctā. Ca. viij.

Cōtra hi q ſūmā toti⁹ voluptatꝭ ꝛ gaudij ꝛ
c btitudĩs ſue i diuinarū ac ſpiritaliū rex tm̄
cōtēplatiōe cōſtituūt.cū ab ea iuiti vel pau
lulū violētis cogitatiōib⁹ abſtrahūtur:velut quod/
dā in ſe ſacrilegij gen⁹ preſēti penitudinis puniunt
vltōe:ac viliſſimā creaturā ad quā ſit detorꝛ⁹ mētis
ītuit⁹ creatori ſuo ſe pretuliſſe lugētes.pene dixeri ī
pietatꝭ ſibi crimē aſcribūt:ꝛ licet ad cōſpiciēdā diue
glorie claritatē.oclos cordis ſui ſūma alacritate cō
uertāt.:ñ ēt breuiſſimas carnaliū cogitationū tene/
bras ñ ferētes gcqd ab illo vo lumīe mētis aſpectū
retrahit execrātur.Deniqꝫ cū hūc btūs apl's iohes
affectū cūctis vellet ifundere.filioli inqt nolite dili/
gere mūdū neqꝫ ea q̄ in mūdo ſūt:ſi qs diligit mun/
dū nō ē charitas dei i ipſo:qꝛ oē qđ in mūdo eſt.cō/
cupia carnis ꝛ cōcupia oculoꝝ ꝛ ſupbia vite ē:ꝛ am
bitio ſeculi q̄ nō ē ex pře ſꝫ ex mūdo ē:ꝛ mundus pe
rit ꝛ ɔcupia ei⁹:q aūt facit volūtatē dei manet i eter
nū.Faſtidiūt ergo ſcti vniuerſa ī qb⁹ mūd⁹ iſte ver
ſat:ſꝫ ipoſſibile ē vt nō ad ea vel breui cogitationuꝫ
rapiant exceſſu:nulluſqꝫ etiā nūc hoīm excepto dño
ꝛ ſaluatore nřo.naturalē ꝑuagationē mētis.ita defi
xus ſp in dei cōtēplatiōe continuit.vt nūqꝫ ab ea ra
ptus mūdāe cuiuſqꝫ rei delectatiōe peccaret dicēte
ſcriptura.Sidera ipa nō ſūt mūda i cōſpectu eius.
Et iterꝝ.Si i ſctis ſuis nō ɔfidit:ꝛ i āgelis ſuis rep
perit prauitatē:ſiue vt emēdatior trāſlatio hꝫ.Ec/
ce inter ſanctos eius nemo imutabilis.ꝛ celi nō ſūt
mundi in conſpectu eius.

Qua cautione memoriā dei monachus debeat
cuſtodire. Ca. ix.

Ecce igiť ſanctos q mēoriā dei ſtabiliť reti
r nētes.quaſi ꝑ extētas i ſublie lineas ſuſpen
ſo ferūtur iceſſu.ſcenobatꝭ quos vulgo fu/
nābulos vocāt dixeri cōpandos:q ſūmā ſue ſalutis
ac vite i anguſtiſſimo funiculi illi⁹ tramite collocan
tes.atrociſſimā ſe mortē ꝓtinus icurſuros eē nō am
bigūt.ſi vel exigua pes coꝝ titubatiōe deuiauerit.
aut modū illius ſalutaris directōis exceſſerit.Qui
dū arte mirifica aereos greſſus ꝑ iania molliūť:ſi il
lā āguſtiorē veſtigio ſemitā.nō cauta atꝫ ſolicita mo
deratōe ꝑuauerit.terra q̄ oib⁹ velut nālis ē baſis.ꝛ
ſolidiſſimū cūctꝭ ac tutiſſimū firmamentū.fit ill' pñs
ac māifeſta ꝑnicies.ñ qꝛ illi⁹ natura muteť.ſꝫ qꝛ illi
ad ea ꝑcipiti carnis pōdere dilabūť.Ita ēt ideſeſſa
illa dī bōitas imutabiliſqꝫ ſubſtāria neminē ledit.ſꝫ
nos d̄clinādo a ſūmis atꝫ ad ima tēdēdo.nob ipis
cōſcim⁹ mortē.imo ipa d̄cliatio.mors efficiť d̄clinā
ti.Ve ei inqt eis qm̄ receſſerūt a me.vaſtabūť qm̄ ꝑ
uaricati ſūt i me.Et iterꝝ.Ve eis cū r̄ceſſero ab eis.
Arguet nāqꝫ te malitia tua.ꝛ auerſio tua icrepabit
te.Scito ꝛ vide qꝛ malū ꝛ amarū ē reliqſſe te dñm
deū tuū.Funiculť nāqꝫ ſuoꝝ pctōꝝ vnuſqſqꝫ ɔſtri
giť.Ad quos ſatꝭ cōpetēter a dño icrepatio iſta dirī
giť.Ecce iquit oēs vos accēdētꝭ ignē accīcti flāmis.
ambulate i lumīe ignis vři ꝛ in flāmis quas ſuccen
diſtis.Et iterū.Qui icēdit igt malitiā ꝑibit ab ea.

Qđ hi q ad ꝑfectionē tēdūt i veritate hūilienť ꝛ
dei gratia ſemꝑ ſe ſentiāt indigere. Ca.x.

Vꝫ q̄ ſemetipos quotidie ſētiāt ſci terrene
c cogitatōis pōdere ꝑgrauatos.ab illa mentꝭ
ſublimitate d̄cidere.ꝛ iuitos imo vo ēt ne/
ſciētes i legē pcti mortiſqꝫ traduci.atꝫ vt cetera ꝑter
mittā ill' ſaltē q̄ ſupi⁹ cōprehēdi bōis gdē ac iuſtis ſꝫ
tm̄ trenis a ɔſpectu dī opib⁹ auocari:habēt ꝑfecto ꝓ
qb⁹ ad deū iugiť igemiſcāt.Habēt ꝓ qb⁹ i vitate hūi
liati atꝫ cōpūcti ñ vbis m̄mō ſꝫ affectu ſemetipſos
ꝓnūtiēt pctōres:ꝛ veniaꝫ ꝓ oib⁹ q̄ quotidie ſupati
fragilitate carnis icurrūt a gřa dñi iugiť poſtulāres
veras pnīe lachrymas ideſinēter effūdāt:qppe q vi
deāt iiſdē ipſis ſe ꝓ qb⁹ ɔtiuo dolore vexati ſūt ꝛ tā
vſqꝫ ad deū iugiť igemiſcūt eſtib⁹ iuolutos:ēt ipſas
ſupplicatōes ſuas offerre ſe ſine cogitationū āxieta
te ñ poſſe.Expti igiť ſe hūanis virib⁹ d̄ſideratuꝫ ſi/
nē obſiſtēte carnis ſarcia ñ poſſe ɔtigere:neqꝫ illi ꝑ/
cipuo ſūmoqꝫ bono ſꝫ cordis ſui d̄ſideriū poſſe ɔiū
gi:ſꝫ ab ei⁹ ituitu captiuos ad mundana traduci:ad
gřaꝫ dī q ipſos iuſtificat ɔuolāres cū aplo ꝓteſtāť.
Infelix ego hō qs me liberabit d̄ corꝑe mortꝭ hui⁹.
Gřa dei ꝑ ieſū xpꝫ dñꝫ nřꝫ.Sētiūt ei ſe bonū iſtud
qđ volūt ñ poſſe ꝑficer̄:ſꝫ illđ qđ nolūt qđqꝫ oderūt
malū.ſ.cogitationū mot⁹ ꝛ curā corporaliū rerū ſp
incidere. Expoſitio illius ſententie.Cōde
lector ei legi dī ſꝫ iteriorē hoīeꝫ ꝛc. Ca.xi

Cōdelectāť qdē legi dī ſꝫm iteriorē hoīeꝫ
e q viſibilia vniuerſa tranſcēdētes conāť deo
ſoli ſp vnirī:ſꝫ vidēt aliā legē i mēbris ſuis
.ſ.i natura hūane ɔditiōis inſtā q̄ repugnat legi mē
tis eoꝝ ꝛ ꝑtrabit ſēſū violēta lege pctī:compellēs.ſ.
eos r̄licto illo ꝑncipali bono trene cogitatōi ſubmit
ti.Que qꝫuis necia atꝫ corꝑi vtiľ videať.cū diſpēſa
tōi religioſe cuiuſpiā necitatꝭ ipēdiť.cōparatōe tm̄ illi⁹
bōi qđ ſctōꝝ oīꝫ oblectat ituitū mala vtiqꝫ ab eis ac
fugiēda d̄cerniť.q ꝑ eā quoquomō vł ad modicū tē
pus ab illi⁹ ꝑfecte btitudinis gaudio retrahūť.Ve
re ei lex pctī ē quā hūano generi ꝑuaricatio ſui idu/
xit auctoris:ꝑ illi⁹ noxā i quē lata ē eqſſimi iudicis
illa ſnīa:maledicta tra i opib⁹ tuis:ſpias ꝛ tribulos
germiabit tibi:ꝛ i ſudore vult⁹ tui edes panē tuum.
Hec iquā ē lex mēbris oīꝫ iſerta mōtaliū.q̄ r̄pugnat
legi mētꝭ nře eāqꝫ a diuio arcet ituitu:ꝛ ꝑ quā male/
dicta tra i opib⁹ nřis.p⁹ agnitōeꝫ bōi ꝛ mali cogita
tionū ſpias cepit ac tribulos germiare:qrū aculeis
.ſ.vicijs carnis nō obtuſis ſpūs ſemia ꝑſocāť.ne illū
panē nřꝫ q de celo deſcendit qqꝫ confortat cor hoīs
edere abſqꝫ vultus noſtri ſudore poſſimus.

Itē illi⁹.Scim⁹ āt qm̄ lex ſpirital' ē ꝛ reliq̄.c.xij.

Omne eni hūanū gen⁹ huic generaliť legi
o ſine vlla exceptiōe ſubijciť.Null⁹ eni eſt qꝫ/
uis ſanctus q ſupradictum panem nō cum
ſudore vultus ſui.ꝛ ſolicita cordis intentione per/
cipiat.Ceterū cōmuni iſto pane multi vt videmus
diuites ſine vllo vultus ſui ſudore veſcūtur:quam
etiaꝫ legeꝫ beatus apoſtolus ſpiritalē aſſerit dicēs

2009 Ministerio de Cultura

Scimꝰ aũt q꞉ lex ſpiritalˀ ē. ego aũt carnalis ſũ ve-
nũdatꝰ ſub pctō. Spiritalˀ eī ē lex q̃ iubet nobis vt
i ſudore vultꝰ nr̄i comedamꝰ illũ panē verũ q de ce
lo deſcēdit. ſꝫ nos carnales fec̄ venũdatio illa pcti.
Qď ergo illud cuiuſue pctm̄ ē. Sine dubio ade. cu
ius ꝑuaricatiõe ⁊ vt ita dicā negociatione dānoſa
fraudulētoq꜃ cōmertio vēditi ſumꝰ. Omnē eī ꝓlē
ſuā ſpētis ꝑſuaſiõe seductꝰ. illiciti cibi ꝑceptiõe di
ſtractā iugo ꝑpetue ſuitutꝫ addixit. Hic nāq꜃ mos
ſolet iter vēdētē emētēq꜃ ſuari. vt is q ſe aliēo cupit
dño mācipare aliqd ꝑcij ꝓ iactura ꝓprie libertatꝫ
⁊ addictiõe ꝑpetue ſuitutꝫ a ſuo ꝯſequať emptore.
Qď ēt iter adā atq꜃ ſerpētē mãifeſtiſſime videmꝰ i-
pletũ. Jlle eni a ſpēte ꝑciũ libertatꝫ ſue eſu interdi
cte arboris capiēs. a naturali libertate diſceſſit. illi
q꜃ maluit ſemetipſũ ꝑpetua vendere ſuitute. a quo
vetiti pomi letale ꝑciũ fuerat aſſecutꝰ. q̃ deiceps cō
ditiõe ꝯſtrictꝰ nō imerito oēꝫ poſteritatꝫ ſue ꝓgeniē
ꝑpetuo eidē cuiꝰ effectꝰ ē ſuus ſubdidit famulatu.
Quid eī aliď ſuſſe cõiugiũ pōt ꝓcreare q̄ ſeruos.
Quid ergo. Nũqd emptor iſte vſurpatus ⁊ callidus.
dño vo atq꜃ legitio ius dñatiõis eripuit. Nō ita ē.
Neq꜃ eī ſic ille omne peculiũ dei vniꝰ fraudis dolo
ſitate ꝑuaſit. vt potētiā dominij ſui verꝰ dñator amit
teret. q ipꝫ quoq꜃ emptorē q̄uis refugā atq꜃ rebellē
tn̄ iugo depmit ſuitutꝫ. ſꝫ q꞉ q oībꝰ rōnabilibꝰ crea
turis arbitrij libertatē creator idulſerat. eos q ſe cō
tra fas edacis ꝯcupiſcētie trāſgreſſiõe vēdiderāt. i
uitos ad igenitā libertatem reuocare nō debuit. Ab
horret ſiqdeꝫ ab illo iuſtitie ⁊ pietatꝫ auctore. qcqd
bonitati eq̄tatiq꜃ cōtrariũ ē. Malũ eni fuerat ſi cō
ceſſe libertatꝫ bñficiũ reuocaſſet. iniuſtũ ſi liberũ ho
minē potētia ſua oppmēs atq꜃ captiuās. libertatis
accepte ꝑuilegiũ exerq nō vetuiſſet cuiꝰ ſalutē i futu
ra tūc ſecula reſuauit. vt recto ordic cōpleret ſtatu
ti tēporis plēitudo. Oportebat eni eiꝰ ſobolē tādiu
ſub hac vite ꝯditiõe durare. quouſq꜃ eadē origiali
hꝰ vicuľ liberatā. i ātiquũ libertatꝫ ſtatũ. poris dñi
gr̄a ꝑcio ſui ſāguinis reformaret. quā pietatꝫ iſtictu
potuit ēt tūc ſaluare ſꝫ noluit. q꞉ eũ decreti ſui irrũ
pere ſāctionē eq̄tas nō ſinebat. Uis noſce cāꝫ vēdi-
tiõis tue. Audi ipꝫ redēptorē tuũ ꝑ Jſaiā ꝓphetā
apertiſſime ꝓclamātē. Quis ē iſte liber ꝛpudij matris
vr̄e quo dimiſi eā. Aut qs ē creditor meꝰ cui vēdidi
vos. Ecce eī i iniq̄tatibꝰ vr̄is vēditi eſtis: ⁊ i ſceleri
bꝰ vr̄is dimiſi matrē vr̄aꝫ. Uis ēt euidēter agnoſce
re cur te iugo ſuitutꝫ addictũ redimere potentie ſue
vtute noluerit. Audi qd ad ſupiora qbꝰ eiſdē famulˀ
cāꝫ volũtarie vēditiõis exprobrat: adiecerit. Nũqd
abbreuiata ⁊ ꝑuula facta ē manꝰ mea. vt ñ poſſiꝫ re-
dimere. aut nō ē i me vtꝰ ad liberādũ. Sed qd huic
potētiſſime miſericordie eiꝰ ſp obſtiterit. idē ꝓpheta
demoſtrās: ecce inq̄t nō ē abbreuiata manus dñi vt
ſaluare nequeat. neq꜃ aggrauata ē auris eiꝰ vt nō ex
audiat: ſꝫ iniq̄tates vr̄e diuiſerũt iter vos ⁊ deũ vr̄ꝫ
⁊ pc̄a vr̄a abſconderũt faciē eiꝰ a vob ne exaudiret.
¶ Jtē expoſitio illius. Scio aũt ꝙ nō habitat in
me hoc eſt in carne mea bonũ. Ca. xiij.

q Uia ergo carnales nos fec. ⁊ ſpinis ac tri-
bulis ꝯdēnauit illa dī ꝑma maledictio. noſ
q꜃ ita iniquo pať nr̄ venundauit cõmertio.
vt bonũ qď volumꝰ ageř neq̄amꝰ: dũ diuulſi a mēo-
ria ſũmi dī. ea q̃ hũane fragilitatꝫ ſũt cogitař cōpelli
mur: dũ puritatꝫ amore flagrātes. icentiuis nālibꝰ q̃
penitꝰ ignorare velimꝰ ēt iuiti plerũq꜃ cōpũgimur:
ſcimꝰ q꞉ nō habitat i carne nr̄a bonũ. i. huiꝰ quā dixi
mꝰ theorie atq꜃ puritatꝫ ꝑpetua iugiſq꜃ tranq̄llitas.
Sꝫ factũ ē iſtud peſſimũ ac lugubreꝫ diuortiũ. vt cũ
mēte legi dei ſuire velimꝰ. nũq꜃. ſ. volētes a claritate
diuia dimouere ꝯſpectũ: tn̄ carnalibꝰ tenebris circũ
fuſi q̃dā lege peccati ab eo qď bonũ eē nouimꝰ coga
mur auelli. ſ. ad curas cogitatõeſq꜃ terrenas ab illa
mētis celſitudie decidētes. ad q̄s nos lex peccati. i.
illa ſētētia dei nō imerito ꝯdēnauit quā ꝑmꝰ dlictor
excepit: ⁊ idē ē qď beatꝰ aplˀs. cũ apertiſſime fateať icul
pabili ſe vel oēs ſāctos pcti hꝰ neceſſitate ꝯſtrigi: tn̄
neminē eoꝝ ob hoc eē dānādũ audēt enũtiat dicēs.
Nihil ergo nũc dānatõis ē his q ſũt in chriſto ieſu.
Lex eī ſpũs vite i chriſto ieſu liberauit me a lege pec
cati ⁊ mortꝫ. i. quotidiana gr̄a xp̄i oēſ ſāctos ſuos ab
hac lege pcti ⁊ mortꝫ i quā iugit vel nolētes cogũtur
icurrere. cũ remiſſionē debitorũ ſuoꝝ a dño ꝑcanť
abſoluit. Uidetꝫ ergo nō ex ꝑſona peccatorũ. ſꝫ ex il
lorũ q vere ſācti atq꜃ ꝑfecti ſũt. hāc beatuꝫ apoſto-
lũ ꝓtpſiſſe ſentētiā: nō eni qď volo bonũ hoc facio.
ſꝫ qď odi maluꝫ hoc ago: ⁊ video aliā legē i mēbris
meis repugnātē legi mētis mee. ⁊ captiuũ me ducen
tē in lege peccati. que eſt i membris meis.
¶ Obiectio ꝙ neq꜃ ifideliũ ꝑſonis cõueniat neq꜃
ſanctorũ. nō eni qď volo facio bonuꝫ. Ca. xiiij.

g Ermanus. Neqꝫ eoruꝫ qui capitalibꝰ cri-
minibꝰ iplicātur. neqꝫ apoſtoli vel illorũ q
ad eiꝰ ꝑfecere mēſurā. hoc dicimꝰ cōgruere
poſſe ꝑſonis: ſꝫ de his ꝓprie hoc itelligi debere cēſe
mus. q poſt dei gratiā agnitionēqꝫ veritatꝫ a carna-
libꝰ ſe vicijs abſtinere cupiētes: ātiqua adhuc ꝯſue
tudine velut naturali lege i mēbris ſuis violētiſſime
dñante. ad inolitā paſſionũ cõcupiſcētiā ꝑtrahũtur.
Uſus eni ac frequētia delinquēdi velut lex efficiť na
turalis: q̃ mēbris hũane ifirmitatꝫ iſerta affectus aīe
necdũ plenis virtutũ ſtudijs erudite. ſed adhuc ru
dis ac tenere vt ita dixeri caſtitatis captiuos rapit
ad vicia: ac morti eos antiqua lege ſubijciens. iugo
peccati dominātis addicit. nō ſinēs eos bonũ qď di
ligunt puritatis adipiſci. ſed potius malum qď exe-
crantur exercere compellens.
¶ Reſpõſio ad obiectionē ꝓpoſitā. Ca. xv.

t Heonas. Nō parũ vr̄a proficit opinio. Si
quidē ēt vos ipſi aſtruere iaꝫ cepiſtis i illo
ruꝫ ꝑſona qui omnino peccatores ſũt. hoc
penitꝰ ſtare nō poſſe. illis aũt qui ſe a vicijs carnali
bus abſtinere cōtendũt ꝓprie cõuenire. Quos q̃ñ
a peccatorũ iā numero ſegregaſtis. cõſequēs ē vt ēt
fideliũ atqꝫ ſāctoꝝ paulati cetibꝰ inſeratꝫ. Que eni

2009 Ministerio de Cultura

genera pctōꝝ iſtos dicit̄ poſſe cōmittere. qbus ſi fuerint poſt gratiā baptiſmat̄ inuoluti. rurſuꝫ ꝑ quotidianā chriſti gratiā liberent̄. Aut de quo mort̄ corpore apoſtolus dixiſſe credēdꝰ eſt. qs me liberabit d̄ corpore mort̄ huiꝰ. grā dei ꝑ ieſuꝫ xp̄uꝫ dn̄m nr̄um. Nōne manifeſtū eſt ſicut vos quoqꝫ ipos ỏitas cōpellit ꝯfiteri. nō de illis capitaliū criminū mēbris. ꝑ q̄ ſtipēdiū eterne mort̄ acqrit̄. i. homicidij. fornicationis: adulterioꝝ: ebrietat̄: furtoꝝ atqꝫ rapinarū: ſꝫ d̄ illo ꝑ̄dicto cui grā xp̄i quotidiana ſuccurrit corpore memorari. Quiſqs. n. poſt baptiſmū ⁊ ſciam dei. in illud mort̄ corpus incurrerit: ſciat ſe nō quotidiana grā dei. i. facili remiſſiōe quā moment̄ ſingulis exoratꝰ dn̄s nr̄ erroribꝰ nr̄is donare ꝯſueuit: ſꝫ aut diuturna afflictiōe penitudis ac penali dolore purgandū: aut certe ꝓ his in futuro eterni ignis ſupplicijs addicēdū: ita eodē ap̄lo ꝓnūciāte. Nolite falli: neqꝫ fornicarij: neqꝫ idolis ſeruiētes: neqꝫ adulteri: neqꝫ molles: neqꝫ maſculoꝝ ꝯcubitores: neqꝫ fures neqꝫ auari: neqꝫ ebrioſi: neqꝫ maledici: neqꝫ rapaces regnū dei poſſidebūt. Aut q̄ eſt lex militās i mēbris nr̄is q̄ repugnat legi mētis nr̄e. cuncꝫ nos reſiſtētes atqꝫ captiuos in legē pcti ac mortis abduxerit. eiqꝫ nos fecerit carne ſuire. nihilominꝰ mente legi d̄i ſeruire ꝑmittat. Nec. n. hic puto legē pcti flagicia deſignare. aut hoc de ſupradict̄ itelligi poſſe criminibꝰ que ſi qs facit legi dei mente nō ſeruit. a qua neceſſe eſt eū aīo aū diſcedere. ꝙ aliqd eoꝝ carne cōmittat. Quid eſt. n. ſuire legi pcti. niſi ea q̄ a pctō ipant̄ implere. Nō ergo pcti genꝰ ē: quo cū ſe tāta ſanctitas atqꝫ ꝑfectio ſentiat captiuari. grā tn̄ xp̄i non ābigat liberādū dicēs. Infelix ego hō. qs me liberabit de corpore mortis huiꝰ. Grā d̄i ꝑ ieſuꝫ xp̄um dn̄m noſtrū. Quā inquā legē mēbris nr̄is ineſſe firmabitis q̄ abſtrahēs nos a lege d̄i. ⁊ captiuās nos legi pcti: infelices nos potiꝰ faciat ꝙ nocētes. vt non eternis ſupplicijs addicamur: ſꝫ q̄ſi d̄ iterrupto btitudis gaudio ſuſpiremꝰ: ⁊ auxiliatorē q nos ad id retrahat igrētes cū ap̄lo ꝓclamemꝰ. Infelix ego hō. qs me liberabit d̄ coꝑe mort̄ huiꝰ. Abduci nāqꝫ captiuū in lege pcti. qd ē aliđ. ꝙ i effectu pcti atꝫ oꝑe ꝑmanere Aut qđ aliđ ꝑ̄ncipale dabit̄ bonū. qđ ſcti explere n̄ poſſint. niſi id ad cuiꝰ cōparatiōnē vt ſupra diximꝰ vniuerſa nec bona ſūt. Et qdē nouimꝰ multa eſſe in hoc mūdo bona. ꝑ̄cipueqꝫ pudiciciā. ꝯtinētiā. ſobrietatē. humilitatē. iuſtitiā. miſericordiā. tēꝑantiā. pietatē. ſꝫ hec oīa ⁊ ſūmo illi bono parta eē nō poſſunt ⁊ ꝑfici nō dicā ab apoſtolis. ſed ēt a mediocribꝰ poſſunt: ⁊ a qbus iplera nō fuerit aut eterno ſupplicio puniunt̄ aut grādi vt ſupradictū eſt labore penitentie vel quotidiana chriſti gratia liberant̄. Supereſt igit̄ vt hanc apoſtoli ſententiā ſoli ſanctoꝝ perſone recte fateamur aptari: q in hanc quā ꝑ̄diximus incurrentes quotidie pcti nō criminū legem. de ſtatu ſalut̄ ſue certi nō ꝑ̄cipitant̄ in facinus. ſꝫ vt dictum eſt de ꝯtemplatione diuina ad miſeriā cogitationū deuoluti corporaliū. vere illius beatitudinis bono plerunqꝫ fraudant̄. Si. n. ſe in hanc mēbrorum ſuorum legeꝫ quotidianis ſentirēt ſceleribꝰ illigari: nō vtiqꝫ de felicitat̄ amiſſione ſꝫ de inocentie cauſarent̄ nec diceret apoſtolus paulus. infelix ego homo. ſed ipurus aut ſceleſtus ego homo. nec de corpore mortis huius hoc eſt de cōditione mortali: ſꝫ a flagicijs atqꝫ criminibꝰ carnis huius vellet abſolui. Sed qa ſe pro ꝯditione fragilitat̄ humane ſenſerat captiuatum. i. abductū ad ſolicitudines curaſqꝫ carnales: q̄ lex peccati ⁊ mortis operat̄. ingemiſcēs ſuꝑ hac quā inuitus incurrerat lege pcti: cōfeſti recurrit ad chriſtū ⁊ ꝑ̄ſentiſſima gratie eius redēptōe ſaluat̄. Quicquid ergo lex illa peccati. que ſpinas ac tribulos cogitationū curarūqꝫ mortaliū naturalit̄ gignit. etiā i apoſtolici pectoris terra ſolicitudinis germinarit: iſta lex grē mox auellit. Lex. n. inqt ſpiritus vite in chriſto ieſu: liberauit me a lege peccati ⁊ mortis.

¶ Quid ſit corpus peccati. Ca. xvi.

Hoc ergo ineuitabile corpꝰ eſt mort̄ in qđ
b perfecti quiqꝫ q guſtauerūt ꝙ ſuauis ē dominus quotidie reuoluti. ſentiunt cū propheta ꝙ malū ſibi ⁊ amaruꝫ ſit diſcedere a dn̄o deo ſuo: hoc eſt corpus mortis qđ a celeſti eos ītuitu retrahens ad terrena deducit: qđ pſallentes eos atqꝫ in oratione ꝓſtratos. vel humanas effigies vel ſmones vel negocia vel actus facit ſuꝑfluos retractare hoc eſt corpus mort̄ qđ emulantes angelicā ſanctitatem. ⁊ volentes domino iugiter inherere. ꝑfectionem tamē huius boni q̄ mort̄ corpus obſiſtit. inuenire nō poſſunt. ſed faciūt maluꝫ qđ nolunt. i. traducuntur mēte etiaꝫ ad illa que ad profectū virtutum ꝑfectionēqꝫ nō ꝑtinent. Deniqꝫ vt hoc de ſanctis atqꝫ perfectis ſibiqꝫ ſimilibꝰ. ſe dixiſſe beatus apoſtolꝰ euidēter exprimeret. digito quodāmodo ſemetipm tactuqꝫ deſignans: ꝯtinuo infert. Itaqꝫ egoipſe. i. q hec pronuncio: mee nō alterius ꝯſcientie latebras pando. Hoc ſane elocutōis genere familiariter vti apoſtolus ſolet. ſi quādo vult ſe ſpecialr̄ deſignare. ſicut ibi. egoipſe paulus obſecro vos ꝑ manſuetudinem ⁊ modeſtiā chriſti. ⁊ rurſuꝫ. niſi ꝙ egoipſe non grauaui vos ⁊ iterū. ſꝫ eſto. egoipſe nō grauaui vos ⁊ alibi. egoipſe paulus dico vobis ſi circūcidamini chriſtus vobis nihil proderit. ⁊ ad romanos. optabam. n. egoipſe anathema eſſe a chriſto pro fratribꝰ meis. Poteſt autē nō abſurde etiā ſic accipi: vt expreſſius emphaſi ꝓnunciet. Itaqꝫ egoipſe. i. quē noſtis eſſe apoſtoluꝫ chriſti: quē tota ſuſpicientia veneramini: quē credit̄ ſūmuꝫ atqꝫ perfectuꝫ eē. ⁊ in quo loquit̄ chriſtus: cū mente ſeruiā legi dei. carne tamē legi peccati ſeruire me fateor: hoc eſt diſtentiōe conditionis humane interduꝫ de celeſtibꝰ ad terrena d̄uoluor: ⁊ ad curas humiliuꝫ reruꝫ ment̄ mee altitudo prolabit̄: per quaꝫ pcti legem ita moment̄ ſingulis me ſentio captiuari. vt quāuis imobili circa legē dei d̄ſiderio ꝑſeuerē. nullo tn̄ modo viꝫ huius captiuitat̄ euadere me poſſe ſentiā: niſi ꝯfugero ſemꝑ ad gratiam ſaluatoris.

2009 Ministerio de Cultura

¶ Qđ ſancti oēs veraciter imundos ſe ⁊ pctōres
eſſe confeſſi ſunt. Cap.xvij.

e T idcirco quotidianis ſuſpirijs ſācti oēs
pro hac ſubſtātie ſue fragilitate cōpuncti
dum cogitationū varietates.⁊ conſcie ſue
latebras ac penetralia ꝑſcrutant̃.ſupplicit̃ clamāt.
Non intres in iudiciū cū ſeruo tuo:qꝛ nō iuſtifica-
bit̃ in cōſpectu tuo oīs viuens.Et illud.Quis glo
riabit̃.caſtū ſe habere coꝛ.aut qs fiduciā habebit
ſe mundū eſſe a pctō.Et iterū.Non eſt iuſtus ho-
mo in terra q faciat bonū ⁊ nō peccet.Et ita infir-
mā hominū impfectāqꝫ iuſtitiā ac miſericoꝛdia dei
ſemꝑ indigēre indignā eē ſentiūt:vt vnus ex his cu
ius iniqtates ⁊ pctā deus miſſo de altari ignito ver
bi ſui carbone purgauit:poſt illā mirificā ꝯtēplatio
nem dei:poſt intuitū ſublimiū ſeraphin.⁊ reuelati
onē ſacramētoꝝ celeſtiū dicat.Ve mihi qꝛ vir pol
lutus labijs ego ſum:⁊ in medio populi polluta la-
bia habentiū ego habito.Qui ſicut arbitroꝛ labioꝝ
ſuoꝝ imundiciā nec tunc qdē foꝛtaſſe ſenſiſſet:ni
ſi vera ꝑfectione ⁊ integra puritate cōtēplationem
dei meruiſſet agnoſcere:cuius intuitu pollutionem
ſuā ſibi ante incognitā repente cognouit.Cum.n.
ait.ve mihi qꝛ vir pollutus labijs ego ſum.de ſuoꝝ
hoc eum labioꝝ nō de populi pollutiōe ꝯfeſſum id
quod ſequit̃ manifeſtat:⁊ in medio populi polluta
labia habentiū ego habito.Sed etiā cū orās pctōꝝ
quaſi vniuerſaliū imundiciā ꝯfitet̃:nō iniquoꝝ tm̄
ſed etiā iuſtoꝝ plebem generali ſupplicatiōe cōple
ctit̃ dicēs.Ecce tu iratus es ⁊ peccauimus.in ipſis
fuimus ſemꝑ ⁊ ſaluabimur.facti ſumus vt imundi
oēs nos:tanqꝫ pānus menſtruate vniuerſe iuſtitie
noſtre.Rogo qd euidentiꝰ hac pōt eſſe ſnīa:qua nō
vnā tantū ſed vniuerſas iuſtitias noſtras ꝓpheta
cōplexꝰ.⁊ circunſpiciēs oīa que vel imunda vel hoꝛ
rida iudicant̃.qꝛ nihil in hominū ꝯuerſatiōe ſoꝛdi-
dius neqꝫ impurius potuit repꝑire.pāno mēſtruate
eas cōparare maluit.

¶ Etiā iuſtos ⁊ ſctōs ſine pctō nō eē. Ca.xviij.

f Ruſtra ergo manifeſtiſſime veritati ſpino
ſe obiectionis acumē opponit̃ ſicut paulo-
ante dixiſtis:ſi nemo ſine pctō nullus ē ſā
ctus:⁊ ſi nemo ſanctus.nullus ergo ſaluabit̃.Hoc
enim ꝓphete teſtimonio:poteſt nodus huius qſtio
nis abſolui.Ecce inqt tu iratꝰ es ⁊ nos peccauimꝰ.
ideſt cū elationē noſtri coꝛdis vel negligētias auer
ſatus.tuo nos auxilio denudaſti.confeſtim nos vo
rago abſoꝛbuit pctōꝝ:velut ſi qs ſplendidiſſimo ſo
lis diceret elemēto.Ecce tu occubuiſti:⁊ nos illico
tenebroſa ꝯtexit obſcuritas.Et tamē cū hic ſāctus
peccaſſe ſe dicat:⁊ nō ſolū peccaſſe.ſed etiā in ipſis
ſemꝑ permanſiſſe peccatiꝰ:non deſperat penitus de
ſalute.ſed ſubijcit.i ipſis fuimus ſemꝑ ⁊ ſaluabimur
Hanc ergo ſententiā.ecce tu iratus es ⁊ peccauimꝰ
illi apoſtolice cōparabo.Infelix ego homo qs me li
berabit de coꝛpoꝛe mortiꝰ huius.Rurſū id qđ pro-
pheta ſubiungit.in ipſis fuimus ſemꝑ ⁊ ſaluabimur
conſequentibꝰ apoſtoli cōgruit verbis.Gratia dei
ꝑ ieſum xp̄m dnm̄ noſtrū.Similiter etiā illud eiuſ
dem ꝓphete.ve mihi qꝛ vir pollutus labijs ego ſū
⁊ in medio populi polluta labia habentiū ego habito
videt̃ ſupꝛadictos ſapꝑe ſermones.Infelix.ego ho-
mo qs me liberabit de coꝛpoꝛe mortiꝰ huius.Itēqꝫ
qđ ſequit̃ in ꝓpheta.Et ecce volauit ad me vnꝰ de
ſeraphin.⁊ in manu eius carbūculus ſiue calculus
quē foꝛcipe tulerat de altari ⁊ tetigit os meū ⁊ dixit
ecce hoc tetigi labia tua.⁊ auferet̃ iniqtas tua.⁊ pec
catum tuū mundabit̃:tale eſt vt pauli videat̃ oꝛe ꝓ
latum qui ait.Gratia dei ꝑ ieſum chꝛiſtum dominū
noſtrū.Videtiꝰ ergo quēadmodū oēs ſancti nō tā
ex ꝑſona populi qꝫ ex ſua:⁊ peccatoꝛes ſe veracit̃ fa
teant̃.⁊ tamē nequaqꝫ de ſua ſalute deſperent:ſed iu
ſtificationis plenitudinē quam ꝓ conditiōe fragili
tatiꝰ humane cōſeq ſe poſſe diffidunt.de gr̄a domini
⁊ miſeratione ꝓſumunt.

¶ Quod i ipſa quoqꝫ oōnis hoꝛa pctm̄ declinari
vix poſſit. Ca.xix.

n Eminē vero in hac vita quāuis ſanctū im
munē eſſe a debitiꝰ pctōꝝ.etiā magiſteri-
um nos edocet ſaluatoꝛis:q diſcipulis ſu-
is ꝑfecte oōnis foꝛmulā tradēs.inter reliqua illic
ſublimia ſacratiſſimaqꝫ mandata.que nō niſi ſanctiꝰ
ꝑfectiſqꝫ ſunt tradita ⁊ malis ⁊ infidelibꝰ cōuenire
nō poſſunt:hoc iuſſit interſeri.Et dimitte nobis de
bita noſtra.ſicut ⁊ nos dimittimꝰ debitoꝛibꝰ noſtris
Si ergo vera hec ⁊ a ſanctiꝰ ꝓfert̃ oratio ſicut indu-
bitanter.credere nos opoꝛtet.qs tam contumax ⁊
ꝓſumptoꝛ tāqꝫ ſupbia diabolici furoꝛis elatus po
terit inueniri.qui ſine pctō ſe eſſe ꝓnuncians.nō ſo-
lum maioꝛē ſe apoſtolis credat.verū etiā ipm quaſi
ignoꝛantie aut vanitatiꝰ arguat ſaluatoꝛē.vt.ſ.aut ne
ſcierit eē poſſe aliquos imunes a debitiꝰ.aut fruſtra
docuerit eos quos ſcierit oꝛonis iſtiꝰ remedio non
egere.Sed cū regis ſui p̄cepta ſeruātes.oēs omnio
ſancti quotidie dicāt.dimitte nobis debita noſtra:ſi
verū dicūt.vere nemo eſt imunis a culpa:ſi autē fal-
lunt eque verū eſt eos mendacij nō carere peccato.
Unde etiā ille ſapientiſſimꝰ eccleſiaſtes vniuerſos
actus ⁊ humana ſtudia mente ꝑcurrēs.ſine vlla ex-
ceptiōe ꝓnunciat:qꝛ nō eſt iuſtus hō in terra qui fa
ciat bonū ⁊ nō peccet.i.Nemo in hac terra tā ſctūs
tā diligēs:tā intētus.vel potuit vnqꝫ vel poterit iue
niri:q vero illi ac ſingulari bono ita iugiter valeat i
herere.vt nō quotidie ab eo diſtractū ſe ſentiat deli
qſſe.Qui tñ cū ꝓnūciet̃ imunis a noxa eē nō poſſe:
iuſtus eē nihilominus nō negatur.

¶ A qbus ſit pcti euacuatio ⁊ virtutum diſcenda
perfectio. Ca.xx.

q Uiſquis itaqꝫ anamarthetō.i.impeccanti
am nature aſcribit humane.humane.non
inanibus verbis ſed cōſcientie ſue teſtimo
nio nobiſcum ac pꝛobatione confligat:⁊ tunc demū
ſe abſqꝫ peccato eſſe pꝛonunciet cum ſe ab hoc ſum-
mo bono ſenſerit non auulſum:imo vero qſqs cōſi

2009 Ministerio de Cultura

derans cõſciam ſuã vt nõ dicã amplius vnã ſaltem
ſinaxim ſine vlla verbi vel facti vel cogitatiõis īter/
pellatiõe ſe dep̄henderit celebraſſe. abſq; pctõ ſe eē
pronũciet. Proinde q2 his omnib⁹ ocioſis ac ſup/
fluis reb⁹. volucrez humane ment̨ excurſũ fatemur
carere nõ poſſe: p hoc vtiq; cõſeq̄nter ſine pctõ nos
nõ eſſe veraciter cõfitemur. Nam q̄ntauis circũſpe/
ctiõe vnuſqſq; cor ſuũ ſeruare ꝯtẽdat: nunq̄ id ſm
deſideriũ ſpirit⁹ ſui. repugnãte carnis ꝯditiõe cuſto
diet. Quãto.n. magis ꝓfecerit mens humana. ⁊ ad
ſinceriorẽ ꝯtẽplatiõis puenerit puritatẽ: tãto ſe im/
mundiorẽ quaſi p ſpeculũ ſue puritat̨ inſpiciet: qa
neceſſe eſt dũ animus ad ſublimiorẽ ſe extẽdit intui
tum. ⁊ maiora q̄ nouit ꝓſpiciẽs ꝯcupiſcit. illa in q̄/
bus eſt vt inferiora ſemp ac viliora deſpiciat.

¶ Qd̄ lʒ agnoſcam⁹ nos ſine pctõ nõ eē nõ debea
mus tñ nos a dñica cõmuniõe ſuſpẽdere. Ca. xxi.

Lura ſiqdem denotat ſincerior obtutus:
p paritq; ſibi maiorẽ rep̄henſionis dolorem
irrep̄henſibilis vita: ⁊ multiplicat gemit⁹
atq; ſuſpiria emendatio moꝝ. ⁊ emulatio attẽta vir
tutũ. Nemo.n. illo in quo ꝓfecerit gradu põt eẽ cõ
tent⁹. ⁊ q̄ntũ qs fuerit mente purgatior. tanto ſe ſor/
didiorẽ videns magis humilitat̨ q̄ elatiõis inuenit
cauſas: q̄toq; pnicius ad ſublimiora ꝯſcenderit. tã
to ampli⁹ p̄uidet ſibi ſupeſſe quo tendat. Deniq; il/
le apꝉoꝝ eximius quẽ diligebat ieſus. recumbẽs ſu/
pra pect⁹ ei⁹. hãc quaſi ex dñico ꝓtulit corde ſniam
Si dixerim⁹ q2 pctm̃ nõ habem⁹ ipi nos ſeducimus
⁊ veritas in nobis nõ eſt. Itaq; ſi dicẽres nos ñ ha/
bere pctm̃. veritatẽ. i. xp̄m nõ habem⁹ in nobis. quid
aliõ ꝓficim⁹ niſi vt nos hac ipa ꝓfeſſiõe ex pctõrib⁹
ſceleratos atq; ipios approbem⁹. Poſtremo ſi cor
di eſt verius explorare. vtrũ poſſibile ſit hũane ſub
ſtantie anamarthetõ. i. ipeccantiã poſſidere. a qbus
hoc manifeſti⁹ diſcere poterim⁹. q̄ ab his q carnem
ſuã crucifixerũt cũ vicijs ⁊ ꝯcupiſcẽtijs. ⁊ qb⁹ vere
crucifix⁹ eſt mũd⁹. Qui cũ de cordib⁹ ſuis nõ ſoluʒ
radicit⁹ vicia vniuerſa cõuulſerit. verũ etiã pctõrũ
memoriã ac cogitatões conenf excludere. nihilomi
nus tñ quotidie fideliter ꝯfitenf. ne vna qdem hora
ſine macula ſe eſſe poſſe peccati. Nec tñ ex eo debe/
mus nos a dñica cõmuniõe ſuſpẽdere. q2 nos agno
ſcim⁹ pctõres: ſʒ ad eam magis ac magis eſt pp aie
medicinã ⁊ purificationẽ ſpirit⁹ auide feſtinanduʒ
Verũtamẽ ea humilitate ment̨ ac fide. vt idignos
nos pceptiõe tãte gratie iudicãtes. remedia potius
nr̃is vulnerib⁹ expetam⁹. Aliogn nec anniuerſaria
qdẽ digne eſt p̄ſũmẽda cõmunio vt qdã faciũt: q in
monaſterijs ꝯſiſtẽtes ita ſacramẽtoꝝ celeſtiũ digni
tatẽ ⁊ ſctificationẽ ac meritũ metiunf. vt eſtiment ea
nõ niſi ſctõs atq; imaculatos debere p̄ſumere: ⁊ nõ
poti⁹ ſctõs mũdoſq; nos ſua pticipatiõe perficiãt.
Qui ꝓfecto maiorẽ arrogãtie p̄ſũptionẽ. quã decli
nare ſibi videnf incurrũt: q2 vel tũc cũ ea pcipiũt di
gnos ſe ei⁹ pceptiõe diudicãt. Multo.n. iuſtius eſt.
vt cũ hac cordis humilitate qua credim⁹ ⁊ fatemur

illa ſacroſancta miſteria nunq̄ ꝓ merito nos poſſe
cõtingere. ſingulis ea dñicis ob remediũ noſtraruʒ
egritudinũ p̄ſumam⁹: q̄ vt vana perſuaſiõe cordis
elati vel poſt annũ dignos eoꝝ pricipio nos eẽ cre/
dam⁹. Quapp vt hec intelligere ⁊ fructuoſe tenere
poſſim⁹. miſericordiã dñi vt nos ad pficiẽda hec ad
iuuet attenti⁹ iplorem⁹: q̄ nequaq̄ ita vt cetere hũa
ne artes p̄cedente quadã ratiõe verboꝝ ſʒ actu po
tius ⁊ expientia p̄eunte diſcunf: queq; rurſuʒ. niſi tã
collationib⁹ ſpiritaliũ viroꝝ frequenter examinata
fuerint ⁊ polita. q̄ documẽt̨ ⁊ quotidiana expien/
tia ſolicite ventilata. aut abſoleſcũt incuria. aut ocio
ſa obliuiõe depereunt.

¶ Explicit abbatis theone collatio tertia.

¶ Incipit Abbat̨ abraã collatio d̄ mortificatione
que in ordine eſt vltima. Capit. i.

Uarta atq; viceſima iſta collatõ
abbat̨ abbraaʒ chriſto fauẽte ꝓ
cudif. oim̃ ſenioꝝ traditões atq;
q inſtituta ꝯcludens: qua veſtris
orõnib⁹ ꝯſũmata. illoꝝ vigintiqua
tuor ſenioꝝ q i ſctã apocalipſi co
ronas ſuas agno offerre dicũtur
nũero miſtice ꝯgruẽte. cũctaꝝ ꝓmiſſionũ nr̃aꝝ de/
bit̨ nos credim⁹ liberãdos. Si q̄ ꝓide glia. hi vigin
tiqtuor ſenes nr̃i ob iſtitutiõis ſue meritũ fuerit co/
ronati. illi q ꝓ ſalute mũdi imolat⁹ ẽ agno ſubiectis
ſũt capitib⁹ oblaturi. Ipe.n. ⁊ illis tã eximiũ ſenſuʒ.
⁊ nobis q̄lẽcũq; ſmonẽ. quo tãta ꝓfũditas ꝓmeref
pp honorẽ nois ſui donare dignat⁹ ẽ. Et nece eſt vt
ad auctorẽ honoꝝ oiʒ mũeris ſui merita referãf cui
hipo dbef ãpli⁹ quo magis ſoluif. Igif ad hũc abra
am cogitationũ nr̃aꝝ ipugnationẽ anxia ꝯfeſſiõe d̄
tulim⁹: q̄ ad repetẽdã ꝓuiciã nr̃aʒ atq; ad reuiſcen/
dos parẽtes quotidianis aie eſtib⁹ vrgebamur. Hic
eteni nobis maxia d̄ſiderioꝝ naſcebaf occaſio. q̄ tã
ta religiõe atq; pietate parentes nr̃os p̄ditos recor
dabamur. vt eis nequaq̄ nr̃m ꝓpoſitũ p̄ponerem⁹
hoc iugit mẽte voluẽtes q̄ ꝓfectũ magis ex illoruʒ
eſſem⁹ aſſiduitate capturi. nullaq; nos corporaliũʒ
reꝝ ſolicitudie: nullis ꝓſpiciẽdi vict⁹ diſtẽtionibus
occupãdos: illis afatiʒ oẽʒ cũ gaudio p̄bitiõem nr̃e
necẽitat̨ explẽtib⁹. Inſup ẽt ſpe inaniũ gaudioꝝ ani
mũ paſcebam⁹: credẽtes fructũ nos maximũ perce/
pturos de ꝯuerſiõe multoꝝ. q velut nr̃o eẽnt ad viã
ſalut̨ exẽplo ac monit̨ dirigẽdi. tũ p̄terea ipoꝝ loco
rũ ſit⁹ i qb⁹ erat maiorib⁹ nr̃is auita poſſeſſio: ipaq;
amenitas regionũ iocũda ante oculos pingebaf: q̄
grate ⁊ ꝯgrue ſolitudis ſpatijs tenderef: ita vt non
ſolũ delectare monachũ poſſint ſecreta ſiluaꝝ ſed ẽt
maxia vict⁹ p̄bere cõpẽdia. Que oia p̄dicto ſeni cũ
ſm fidẽ ꝯſcie nr̃e ſimpliciter pãderem⁹. nec iã impu
gnationum vim tolerare nos poſſe. niſi nobis p illi/
us medicinã dei gratia ſubueniſſet profuſis lachry/
mis teſtaremur: tacitus ille diuq; cũctat⁹ atq; ad ex
tremũ grauiter ingemiſcens ita ait.

2009 Ministerio de Cultura

¶ Quō nr̄os ſenex pateſecerit errores. Ca.ij.
Ecdū vos deſiderijs renūciaſſe munda-
n nis.nec mortificaſſe ɔcupiſcētias p̄ſtinas
cogitationū vr̄aꝝ ꝑdit īfirmitas. Nam ſi
cut deſidiā cordis vr̄i ōſiderioꝝ vr̄oꝝ puagatio ꝑte
ſtat:hāc pegrinationē ac parētū abſentiā quā mēte
poti⁹ ſuſcipe ōbuiſtis.carne tm̄mō ſuſtinetꝭ. Sepul-
ta.n.hec oīa ac de cordib⁹ vr̄is euulſa penit⁹ iā fuiſ-
ſent:ſi vel rōnē ipi⁹ abrenūciatiōis. vel p̄ncipalē ſo-
litudīs cauſā i q̄ ɔſiſtim⁹ cepiſſetꝭ. Jdq̄ vos illa ocij
egritudine ſentio laborare:q̄ in ꝑuerbijs ita notat̄.
Jn ōſiderijs ē oīs ocioſus. Et iterū. Deſideria oc
cidūt pigrū. Nā ⁊ nobis poterāt hec q̄ cōmemora-
ſtis carnaliū cōmodoꝝ nō deſſe cōpēdia.ſi credidiſ
ſem⁹ ea nr̄o ɔuenire ꝓpoſito:aut talē ex illis ameni
tatū voluptatib⁹ fructū nobis iudicaſſem⁹ poſſe cō
ferri.q̄lis iſte ē q de hoc locoꝝ ſq̄lore ⁊ corpiſ ɔtriti
one ɔqrit̄. Nec ſum⁹ ita parētū ſolatio ōſtituti. vt ō
ſint q de ſuis ſubſtātijs ſuſtētare nos gaudeant:niſi
nobis illa ſn̄ia ſaluatoris occurrēs.qcqd ad ſotum
h⁹ ptinꝫ carnis excluderꝫ.q̄ dr̄.Qui nō reliq̄rit ſiue
ōderit patrē ⁊ matrē ⁊ filios ⁊ frēs:n̄ pōt me⁹ eſſe di
ſcipul⁹. Nō ſi parētū quoq̄ eēm⁹ p̄ſidio ōſtituti.cer
te vel potētūl mūdi iſti⁹ obſeqa deſſe n̄ poſſēt: q ꝓm
ptiſſima largitate nec̄itatib⁹ nr̄is cū oī grārū actiōe
ſubminiſtrare gauderēt:quoꝝ mūificētia ſuſtentati.
parādi vict⁹ ſolicitudīe carerem⁹.niſi nos vehemē-
ter illa ꝓphetica maledictio deterreret:naꝫ maledi
ct⁹ igr hō.q pōit ſpē ſuā i hoīe:⁊ nolite ɔfidere i pri
cipib⁹. Potuim⁹ ēt cellulas ſaltē nr̄as ſup nili flu
minis alueū collocātes.aquā hr̄e ꝓ forib⁹ ne eā a q̄-
tuor milib⁹ paſſuū nr̄is cogeremur ōferre ceruicib⁹
niſi nos ad tolerātiā laborꝭ iſti⁹ īdeſeſſos btūs ap̄ls
reddēs hoc iugit̄ aīaret elogo. Unuſq̄ſq̄ igēs ꝓpri
am mercedē accipiet ſm̄ ſuū laborē. Nec ignoram⁹
eē nōnulla i regionib⁹ nr̄is amena ſecreta.in q̄b⁹ po
moꝝ copia ⁊ hortoꝝ grā vel vbertas.nec̄itatē vict⁹
nr̄i mīmo labore cōpis expedirēt:niſi ipigēdā nobiſ
illā exprobrationē q̄ ad illū i euāgelio directa ē diui
tē vereremur:q: recepiſti ɔſolationē tuā i vita tua.
Sꝫ ōſpectꝭ illis oīb⁹ ⁊ cū vniuerſa mūdi h⁹ volupta
te ɔtēpꝭ. his tm̄ ſq̄lorib⁹ ōlectamur. vniuerſiſq̄ ōli
tijs horrēdā ſolitudīs iſti⁹ p̄ferim⁹ vaſtitatē:neq̄ hu
ic arenaꝝ amaritudini ɔ̄paſuis vberis glebe diuiti
as cōpam⁹:nō tpalia h⁹ corpis lucra:ſꝫ eterna ſpūs
emolumēta ſectātes. Parū ē.n.renūciaſſe mōachū
ſemel.i.i p̄mordio ɔuerſiōis ſue ɔtēpſiſſe p̄ntia:niſi
eis quotidie renūciare pſtiterit. Uſq̄ i finē nāq̄ h⁹
vite illō nobis dicēdū ē cū ꝓpheta. Et diē hoīs nō
deſideraui tu ſcis. Unde ⁊ dn̄s in euāgelio: ſi quis
vult igr poſt me venire abneget ſemetipſuꝫ.⁊ tollat
cruce ſuā quotidie ⁊ ſequat̄ me.
¶ De qualitate locoruꝫ que ab anachoretꝭ expeti
debeāt. Capi.iij.
T idcirco ei q de interioris hoīs puritate
c ꝑuigilē ſolicitudinē gerit:expetēda ſūt lo-
ca.q̄ mēte ei⁹ nulla ad culture diſtētionem
vbertatꝭ ſue fecūditate ſolicitēt.nec de cellule fixa at
q̄ imobili ſtatiōe ꝑturbēt.atq̄ ad aliqō ſubdiuale
op⁹ ꝑdire cōpellāt:⁊ ita velut i aptū effuſis cogita
tionib⁹ oēꝫ mētꝭ directionē ac ſubtiliſſimū certe illi⁹
ōſtinatiōis ītuitū p diuerſa diſpgat. q̄ a nemie ꝓrſ⁹
q̄uis ſolicito ac vigilāti vel caueri poterūt vel vide
ri:niſi q aīm ſuū atq̄ corp⁹ iugit̄ ītra parietū ſepta
cōcluſit.vt ita qs velut piſcator egregi⁹.dictuꝫ ſibi
ap̄lica arte ꝓſpiciēs.i trāq̄lliſſimi cordis ſui ꝓfūdo
agmina cogitationū natātia itēt⁹ atq̄ imobil' captꝫ
⁊ tanq̄ ō ꝓminēti ſcopulo curioſe ꝓfūda ꝓſpectās
quas ad ſe hamo trahere debeat ſalutari: quas vō
tanq̄ malos ac noxios piſces negligat ac reſutet.ſa
gaci diſcretione diudicet.
¶ Que a ſolitarijs opatōuꝫ gn̄a ōbeāt eligi.c.iiij.
N hac ergo vnuſq̄ſq̄ cuſtodia iugit̄ pſeue
i rās:efficacit̄ illō iplebit.qō p abachuc pro
phetā ſatꝭ euident̄ exp̄mit̄. Sup cuſtodiaꝫ
meā ſtabo.vt aſcēdā ſup petrā ⁊ ſpeculabor vt vide
am qd loquat̄ i me:⁊ qd reſpōdeā ad arguētem me.
Nō q̄ti laboris ac difficultatꝭ ſit expimētꝭ illoꝝ q i
illa calami ſiue purſuriōis herēo cōmorant̄ maniſe-
ſtiſſime cōprobat̄. Nā cū lōgior ſolitudīs iteruallo
ab vniuerſ vrbib⁹ ⁊ habitaculis hoīm q̄ heremus
ſcythij diuidant̄:ſeptē ſiqdē vel octo māſiōib⁹ vaſtiſ
ſime ſolitudīs deſta penetrātes vix ad cellulaꝝ ſua
rū ſecreta ꝑueniūt:tn̄ q: illic agriculture ōditi clau
ſtris minie cohibent̄.cū ad hec ſqualida i q̄b⁹ ōgim⁹
vel ad illa ſcythiotica venerit loca.tātꝭ cogitationuꝫ
eſtib⁹.tāta aī anxietate vexant̄. vt quaſi rudes ⁊ qui
ſolitudīs exercitia ne leuit̄ qdē aliq̄n ɔtigerit.cōmo
rationē celle ⁊ qetꝭ ſilētia tolerare nō poſſint:atq̄ ex
eis ſtati excuſſi.tāq̄ expres ⁊ nouitij ꝑturbent̄. Nō
n.ſedare iterioris hoīs mot⁹ ⁊ cogitationū ſuaꝝ tē-
peſtatib⁹ obuiare.iugi ſolitudīe ac pſeuerāti ītētiōe
didicerūt.q ſub diualib⁹ quotidie opib⁹ ōſudantes.
tota die ſub aerea inanitate.nō ſolū corpe verū etiā
mēte ꝑuolitāt:⁊ cogitatiōes ſuas cū mobilitate cor
porea paſſiꝫ i apta diffūdūt. Et idcirco nec m̄ltiuo-
lā aī ſui ſētiūt vanitatē:nec ei⁹ lubricos poſſūt coer-
cere diſcurſus:nec ɔtritōeꝫ ſpūs ferētes.itolerabilē
ſibi ipāꝫ ſilētij ſui eſtimāt iugitateꝫ.ac laborioſis ru-
ris opibus indeſeſſi vincunt̄ ocio.⁊ quietꝭ ſue diutur
nitate laſſantur. ¶ Quod euagatōe corpis
grauet̄ magis q̄ releuetur cordis āxietas. Capi.v.
Ec mirū ſi i cella qs reſidēs quaſi ītra ar-
n tiſſimū clauſtrū cogitationib⁹ ɔgregatꝭ.an
xietatū multitudīe ſuffocet̄:q̄ de carcerib⁹
habitaculi cū hoīe ꝓrūpētes:ɔtinuo velut eq effre-
nes i diuerſa ꝑuolitāt. Sꝫ cū ad p̄ns ō ſuis velut ſta
bulis euagēt̄.capit̄ ſtati aliqō vel breue vel triſte ſo-
latiū:cū vō corpe ad cellā ꝓpriā remeāte.rurſ⁹ qua
ſi ad ſedē ſuā cūcta cogitationū caterua recurrerit:
grauiores excitat ſtimulos ipa inueterate licētie cō-
ſuetudo. Hi ergo q necdū poſſunt vel norūt volun
tatū ſuaꝝ iſtigationib⁹ reluctari.cū accidia pect⁹ in
ſolitū vehemēti⁹ ipugnāte.itra cellā fuerit anxiati.ſi

2009 Ministerio de Cultura

pꝛogredie͂di ſepi⁹ libertate͂ ſibi remiſſa diſtrictionis
lege co͂ceſſerit. acrioꝛe͂ aduerſu͂ ſe peſte͂ hoc vt puta͂t
remedio ſuſcitabu͂t. ſicut gelidiſſime aq̄ hauſtu vi ꝫ i
ternaꝝ febꝛiu͂ q̄dā reſtiguere poſſe ſe credu͂t. cu͂ vti
ꝗ accēdi ex hoc igne͂ illu͂ co͂ſtet poti⁹ ꝙ ſedari. Siq
de͂ mome͂taneā illā releuationeꝫ multo grauioꝛ con
ſequetur afflictio. ℭ Ad quā co͂pationē mona
chus cogitatio͂es ſuas debeat cuſtodire. Ca. vi.

Quāobre͂ mo͂achi o͂is īte͂tio i vnu͂ ſp ē ꝯfigē
q da. cu͂ctaru͂ꝗ cogitationu͂ ei⁹ oꝛt⁹ ac circui
tus in idip͂m. i. ad me͂oꝛiā dī ſtrenue reuo
ca͂di: velut ſi qs abſidis camerā vole͂s i ſublime co͂
cludere. ſubtiliſſimi illi⁹ ce͂tri lineā iugit circu͂ducat
ac ꝑm certiſſimā noꝛmā oe͂ꝫ rotu͂ditatꝭ parilitateꝫ. ⁊
ſtructure colligat diſciplinā. Qui vo eā abſꝗ vlli⁹
medietatꝭ examie ꝯſu͂mare ꝗuis ſu͂ma artꝭ aut inge
nij p̄ſu͂ptio͂e te͂ptauerit: ipoſſibile ē vt equalitate͂ cir
cuit⁹ illi⁹ ſine erroꝛe cuſtodiat. aut ꝗtu͂ ve rotu͂ditatꝭ
pulchꝛitudini erra͂do ſbtraxerit ſolo ꝯphe͂dat aſpe
ctu. niſi ad illu͂ idice͂ vitatꝭ ſp recurrens. atꝗ ei⁹ arbi
trio iterioꝛe͂ opis ſui a͂bitu͂ exterioꝛe͂ꝗ caſtiga͂s. taꝫ
excelſe altitudine͂ mol vni⁹ pu͂cti lege ꝯcludat. Ita
ē mēs nr̄a niſi ſolā dn̄i charitate͂. velut ce͂tru͂ imobi
lit fixu͂ ꝑ vniuerſa opu͂ molitionu͂ꝗ nr̄aꝝ momenta
circu͂age͂s. ꝓbabili vt ita dixeri circino charitatꝭ oi ꝫ
cogitationu͂ vel aptauerit vel repulerit qualitate͂ ne
quaꝗ ſtructurā illā edificij ſpiritalis. cui⁹ paul⁹ eſt
architect⁹ ꝓbabili arte moliet: nec pulchꝛitudinem
dom⁹ illi⁹ poſſidebit. quā btu͂s dauid i coꝛde ſuo cu
pie͂s exhibere. dn̄e igt dilexi dcoꝛe͂ dom⁹ tue ⁊ locuꝫ
habitatio͂is glie tue: ſꝫ idecorā i coꝛde ſuo atꝗ indi
gnā ſpiritui ſctō domu͂ ꝯtinuoꝗ lapſurā iprude͂t
attollit: no͂ glificād⁹ bti cohabitatoꝛis hoſpitio. ſed
ruina ꝯſtructio͂is ſue lugubꝛit opprimendus.

ℭ Interrogatio cur obe͂e nobis pare͂tu͂ vicinia pu
tarett q̄ in egypto co͂ſiſte͂tibus no͂ obeſſet. Cap. vij.

Erman⁹. Satꝭ vtili ac neceſſario p̄cipit i
g ſtituto hoc opu͂ gen⁹ qd̄ itra cellā exerceri
po͂t. Eteni n̄ ſolu͂ exe͂plo btitudis vr̄e apl̄i
caꝝ v̄tutu͂ imitato͂e fu͂date. veru͂ ē expie͂tie nr̄e teſti
monio co͂moditas hui⁹ rei nobis ſepe co͂pta ē. Sed
pare͂tu͂ vicinia quā nec vos minimu͂ reſpuiſtꝭ: cur tā
tope a nobis ꝺbeat vitari no͂ ſatꝭ claret. Cu ꝫ. n. vos
i oi ꝑfectio͂is via irrep̄he͂ſibilr icede͂tes. no͂ ſolu͂ in ꝓ
prijs reſidere regio͂ibus. ſꝫ nec longe a viculis ſuis
quoſdā receſſiſſe cernamus. cur id qd̄ vobis noxiu ꝫ
no͂ eſt. nobis putet aduerſum.

ℭ Rn̄ſio quod n̄ oib⁹ ꝯueniāt oia. Ca. viij.

Braā. Nonu͂ꝗ mala ex bonis reb⁹ ſumi
a videm⁹ exe͂pla. Nā ſi eade͂ qs agere. no͂ eo
de͂ affectu atꝗ ꝓpoſito. aut diſſimili v̄tute
p̄ſu͂pſit: ꝑfecto exide laqu ꝫ ꝺceptio͂is ⁊ moꝛtꝭ incur
rit vn̄ alijs eterne vite fruct⁹ acqrit. Qd̄ ille quoꝗ
manufoꝛtꝭ puer bellicoſiſſimo illi gigati i certamine
co͂par⁹. haud dubie ptuliſſꝫ. ſi virilib⁹ atꝗ foꝛtiſſimiſ
ſaulis armis fuiſſꝫ indut⁹: ⁊ qb⁹ etas robuſtioꝛ: inu͂e
rabiles cateruas hoſtiu͂ ꝓſtrauiſſꝫ. hec idubitatā ꝑ

meuo puero potueru͂t iſerre pernicie͂. niſi prude͂ti dī
ſcretio͂e ꝯgrua adoleſce͂tie ſue armoꝝ genera ꝺlegiſ
ſet: ⁊ aduerſ⁹ hoſte͂ teterrimu͂ n̄ loꝛica ⁊ clypeo qb⁹ ce
teros videbat iſtructos. ſꝫ illis qb⁹ ipe dimicare po
terat tel ſuiſſꝫ armat⁹. Quāobre͂ me͂ſurā viriu͂ ſuaꝝ
co͂ue͂it vnu͂q̄mꝗ nr̄m diligē͂ti⁹ an̄ pe͂ſare: atꝫ ad eius
modulu͂ arripe quā libuerit diſciplinā: qꝛ ꝗuis oe͂s
vtiles ſint. tn̄ apte cu͂ctꝭ cu͂cte ee͂ n̄ pn̄t. Nō. n. qꝛ bo
na ē anachoꝛeſis. vniuerſis eā ꝯgruā co͂pꝛobamus
A multꝭ. n. n̄ ſolu͂ iſructuoſa: ſꝫ ē͂t pnicioſa ſetit. Nec
qꝛ iſtituto͂eꝫ ce͂obioꝝ vel curā frm ſctā͂m atꝫ lauda
bile͂ merito ꝓſitemur: idcirco ab vniuerſis eā expe
te͂dā ee͂ ce͂ſem⁹. Itaꝗ xenodochij vberrim⁹ fruct⁹ ē:
ſꝫ ab oib⁹ experi ſine patie n̄ pōt ꝺtrime͂to. Proide
pmu͂ regio͂is vr̄e atꝫ h⁹ int ſe pe͂ſāda ſu͂t iſtituta: ꝺin
de vires hoim iugi vel v̄tutu͂ vel vicioꝝ aſſiduitate
collecte. diuerſa iuice͂ la͂ce trutinā͂de. Fieri eteni pōt
vt qd̄ alteri⁹ ge͂tꝭ hoi arduu͂ atꝫ ipoſſibile ē: h̄ alijs in
ſita ꝯſuetudo quodā͂mō v̄terit i naturā. ſicut natio
nes q̄dā ige͂ti plagaꝝ diuerſitate diſiu͂cte. magnā vi
frigoꝛis vel ardoꝛe͂ ſol abſꝗ vllo coꝛpis ꝑferu͂t tegu
me͂to: q̄ vtiꝗ alij illā celi icleme͂tiā n̄ expti ꝗtiuis ro
boꝛiſ fuerit ſuſte͂tar n̄ pn̄t. Ita ē͂t vos q ſu͂mo ai ⁊ co͂
ꝑis niſu i hac regione du͂taxat q̄ſi naturā p̄rie vr̄e. in
multꝭ ipugnare conamini diligent ꝑpe͂dite. veru͂ i il
lis toꝛpidis vt fama ē regio͂ib⁹. ⁊ velut frigoꝛe nimie
iſidelitatꝭ obſtrictꝭ. hac vt ita dixeri nuditate͂ ſuſte͂ta
re poſſitꝭ. Nr̄is. n. iſtā ꝓpoſiti foꝛtitudine͂ naturalit
quodā͂mō ididit ſcte͂ ꝯuerſatio͂is antiqtas: quoꝝ ſi
co͂ſta͂tie atꝫ virtuti pes ee͂ vos cernitꝭ. viciniā pare͂tu͂
fratru͂ꝗ vr̄oꝛum ſimilr fugere non debetis.

ℭ Qd̄ hi poſſint pare͂tu͂ viciniā n̄ timere q abbatꝭ
apollo moꝛtificatione͂ potuerit emulari. C. ix.

Vo ad certu͂ diſtrictio͂is exame͂ vr̄aꝝ vi
v riu͂ ꝗtitate͂ metiri co͂grua eſtimatio͂e poſſi
tis cuiuſdā vobis ſenis. i. abbatꝭ apollo fa
ctu͂ breuit idicabo: vt ſi vos itimu͂ vr̄i coꝛdis exame͂
h⁹ ꝓpoſito atꝫ v̄tuti haud iſerioꝛes ee͂ ce͂ſuerit: abſꝗ
iactura ꝑfect⁹ vr̄i ꝓfeſſio͂iſꝗ piculo. p̄rie ihabitatio
ne͂ ac pare͂tu͂ viciniā p̄ſumatꝭ: certi ꝗ diſtrictione͂ hu
militatꝭ h⁹ quā vobis i hac ꝓuicia n̄ ſolu͂ volu͂tas ſꝫ
ē͂t neceſſitas ꝑegrinatio͂is extoꝛq̄t. ꝓpinqtatꝭ affect⁹
aut locoꝝ oblectatio n̄ poſſit euincere. Ad hu͂c igit
que͂ p̄diximus ſene͂. cu͂ german⁹ ſu⁹ inte͂peſta nocte ve
niſſꝫ. iploꝛa͂s vt ꝺ mo͂aſterio ſuo pauliſp egreſſus ad
euelle͂du͂ boue͂ que͂ ceno plauſtri emin⁹ iherere flebi
lit q̄rebat ei ee͂t auxilio. qꝛ eu͂ ſol⁹ neq̄ꝗ poſſꝫ eruere
abbas apollo ptinacit obſecra͂ti. cur ait iunioꝛe͂ frēꝫ
nr̄m. que͂ p̄terie͂s ꝓpioꝛe͂ ꝙ me habueras n̄ rogaſti.
Cu͂ꝗ ille eu͂ moꝛte͂ oliꝫ ſepulti fr̄is oblitum ⁊ ex ni
mia ꝯtine͂tie ac ſolitudis iugitate velut ipote͂ mentꝭ
exiſtima͂s reſpo͂diſſꝫ: que͂admodu͂ poteraꝫ de ſepul
chꝛo eu͂ q an̄ annos q̄ndeciꝫ obijt inuocare: abbas
apollo. ignoꝛas ergo ait me quoꝗ an̄ ānos viginti
huic mu͂do fuiſſe ꝺfunctu͂: nullaꝗ iā poſſe ꝺ h⁹ celle
ſepulchꝛo q̄ ad pn̄tis vite ptineāt ſtatu͂ tibi co͂ferre
ſolatia: que͂ intim̄ xp̄s ab inte͂tio͂e moꝛtificatio͂is arre

2009 Ministerio de Cultura

pte. vel modicū ad extrahēdū bouē tuū nō patiſ re-
laxari. vt ne breuiſſimi qdē momēti īducias ꝓ pa͞tris
indulſit ſepultura: q̄ mīto vtiq̨ celeri⁹: honeſti⁹: re-
ligioſi⁹ fuerat exhibēda. Rimamini itaq̨ nūc archa
na pectoris vr̄i prudēterq̨ cōijcite: an talē ēt vos iu
xta parētes vr̄os diſtrictionē mēt̄ iugiſ retētare poſ
ſit̄. Cūq̨ vos i hac aī mortificatiōe ↄſimiles eidē ſe
ſit̄. tū dēmū ſcitote parētū fratrūq̨ viciniā vob quo
q̨ ſimilr̄ noxiā nō futurā: vt. ſ. eis q̄uis i ꝓprimo cō-
ſtitutis velut mortuos vos eē credatis: ita vt nec il
los veſtris foueri ſolatijs nec vos illoꝝ ſinatis obſe
quijs relaxari.

¶ Interrogatio an obſit monacho ſi a parētibus ſibi neceſſaria ſuggerantur. Cap. x.

g Erman⁹. Sup hoc plane iā nullū ābigui-
tati locū vlteri⁹ reliqſti. Certi eteni ſum⁹
tā p̄nt̄ h⁹ habit⁹ vilitatē. q̄p quotidiana hec
nudipedalia in illoꝝ vicinia nullaten⁹ exercere nos
poſſe: ſ3 ne labore qdē illic ſiſti ea q̄ ſunt ad victū ne-
ceſſaria ꝓuiſuros ſicut hic ēt ip̄a3 quotidie aquā cer
uicib⁹ nr̄is ex trib⁹ milib⁹ exhibere cōpellimur: nec
nr̄a. n. nec illoꝝ verecūdia. hec nos corā illis agere
oīno patieſ. Sane qd ꝓpoſito nr̄o oberit. ſi illis ſub
miniſtrantibus vniuerſa. nos ſolicitudine parandi
victus penitus abſoluti: lectioni tantu3 ⁊ orōni ope
ra3 dederimus: vt iſto quo nunc diſtrahimur labo-
re ſublato. ſpiritalibus tantum ſtudijs intentius ex
cubemus.

¶ Reſponſio quid ſanctus antonius ſup hoc pronunciauerit. Cap. xi.

a Braā. Nō meā ↄtra hoc vobis ſ3 bt̄i an-
tonij ſnia3 ꝓferā: qua ille ita cuiuſdā fr̄is
hoc quo dicitis tepore torpētis ſegniciem
cōfutauit. vt ēt nodū vr̄e ꝓpoſitiōis abſcideret. Nā
cū ad p̄dictū virū qdā vt dixi veniēs anachoreticā
diſciplinā minie diceret admirādā: maioris ꝓnūci-
ans eē v̄tutis ſi ea que ꝑfectiōis ſūt int̄ hoīes q̄ſpiā
q̄p in herēo poſit⁹ exerceret: bt̄ūs antonius vbi nam
ipſe cōſiſteret ꝑcontaſ. Cūq̨ ille ſe iuxta parētes ſu
oſ habitaſ dixiſſ3. ⁊ eoꝝ p̄bitiōe ab oī cura ⁊ ſolicitu
dine diurni opis abſoluto. lectiōi tm̄ ⁊ orōni abſq3
vlla diſtētiōe ſpirit⁹ indeſinēter gl'iareſ inſiſtere: rur
ſu3 bt̄ūs Antoni⁹ dic inqt fili vtrū in eoꝝ dānis vl'
aduerſis caſib⁹ ↄtriſteris. pariq̨ ēt mō ſup eoru3 ꝓ
ſpitate ↄgaudeas. Ille vtriuſq̨ rei ſe pticipē eē ↄfeſ
ſus ē. Cui ſenex noueris te inqt ēt in futuro ſeculo
eoꝝ ſorte cēſendū cū qb⁹ in hac vita in lucri drimē
tive cōſortio vel gaudio vel merore cōcuteris. Nec
hac cōtēt⁹ ſnia bt̄ūs antoni⁹ maiorē inſup cāpu3 di
ſputatiōis ingreſſus ē: hec ingēs cōuerſatio at3 hic
tepidiſſim⁹ ſtat⁹ nō hoc ſolo quo dixi te feriūt detri
mēto: ſ3 id nūc ip̄e nō ſentias. dicēs quodāmō ſm̄ il
lam ꝓuerbioꝝ parabolā: feriūt me ſ3 nō dolui. ⁊ de
luſerūt me. ego aūt neſciui: vel illud qđ dr̄ in ꝓphe-
ta: ⁊ comederūt alieni robur eius. ⁊ ip̄e neſciuit: q̄p
ſc3 diebus ſingulis mentē tuā pro caſuum varietate
mutātes indeſinēter ad terrena demergūt. verū et i

ſm qđ fructu manuū tuarum ⁊ iuſta laboris ꝓprij
mercede defraudant: non ꝑmitentes te horu3 prebi
tione ſuffultū ſm̄ beati apoſtoli regulā quotidianū
tibi victu3 tuis manib⁹ preparare: que3 ille vltima
epheſioru3 eccleſie principib⁹ p̄cepta ꝓmulgans ſe
etia3 ſanctis euangelice predicationis ſtudijs occu
patu3 nō ſolum ſibi veru3 etiam his qui erant erga
miniſteriu3 ſuum neceſſarijs obſequijs p̄pediti pre
buiſſe ſe memorat dicens. Ipſi ſcitis quoniā ea que
mihi op⁹ erant ⁊ his qui mecū ſunt: miniſtrauerunt
manus iſte. Quod tamen vt ſe feciſſe pro forma nr̄e
vtilitat̄ oſtenderet: alibi ait. Non ocioſi fuim⁹ inter
vos neq̨ grat̄ pane3 ab aliquo māducauimus: ſed
in labore ⁊ fatigatione nocte ⁊ die operātes ne quē
veſtrū grauaremus: nō q2 nō habuerimus poteſta-
tem. ſed vt noſmetipſos forma3 daremus vobis ad
imitandum nos.

¶ De vtilitate opatiōis ⁊ ocij detrimēto. Ca. xij.

e T ideo cu3 etiam nobis parentū preſidia
non deeſſent tamē hanc cunctis opib⁹ pre
tulimus nuditatē: ⁊ quotidiana corporis
alimenta noſtris maluimus ſudorib⁹ prepare q̄p ſe
cura parentum p̄bitione fulciri. laborioſiſſime huic
penurie illam quā p̄dicas ocioſa3 ſcripturarū medi
tatione3 atq̨ infructuoſam lectiōis inſtantia3 poſt-
ponentes: quā ꝓculdubio libentiſſime ſectaremur
ſi hoc eſſe vtilius vel exemplis ſuis apoſtolica tradi
diſſet auctoritas vel inſtituta ſeniorū ſalubriter p̄ſi
niſſent. Noueris aūt te etiā ex hoc nō leuius q̄p illo
quo ſupra diximus affici detrimēto: q2 cum ſis ſani
corporis ac robuſti ſtipe ſuſtentaris aliena: q̄ iuſte
ſolis eſt debilibus attributa. Nam vtiq̨ omne ho-
minum genus abſq̨ illo tantum genere monacho-
rum. quod ſecundū preceptū apoſtoli quotidianis
manuu3 ſuaru3 laboribus viuit: agapen aliene opa
tionis expectat. Unde non ſolū eos qui ſemetipos
vel parentu3 facultatib⁹ vel famuloru3 laborib⁹ vel
fundoru3 ſuorum fructibus ſuſtentari gloriant: ſed
ipſos etia3 reges mundi huius agape certum eſt ſu-
ſtentari. Hoc deniq̨ maioru3 noſtrorum diffinitio
habet: qui quicqd ad neceſſitatē quotidiani victus
inſumitur quod opere manuu3 noſtrarum effectu3
partumq̨ nō fuerit ad agapen referri debere ſanxe-
runt. ſecundum apoſtolum qui ocioſis penitus iter
dicens opem largitatis aliene. qui inquit non ope-
ratur nec manducet. His beatus antonius aduer-
ſus quendam vſus verbis etiam nos magiſterij ſui
informauit exemplo. vt parentum pernicioſiſſima
blandimenta ⁊ omnium qui victus neceſſaria ſub-
miniſtrant agapen. inſuper etiam omnem habitati-
onis gratia3 deuitemus: ſqualenteſq̨ naturali ama
ritudine arenas ⁊ peruſtas ſalſa inundatione regi-
ones nulliq̨ ob idipſū homi3 iuri dn̄ioq̨ ſubiectas
cunctis mūdi huius opibus preponamus: vt non
ſolum frequentias hominum obtentu inuie ſolitu-
dinis declinemus ſed etiam nequaq̄p nos ad qualiſ
cūq̨ culture diſtētione3 vberis ſoli natura ſolicitet.

2009 Ministerio de Cultura

per quam mens ab illa principali obſeruatione cordis diſtracta. ſpiritalibus ſtudijs redderetur effera.

¶ Fabula de tōſoris mercede cōpoſita ad illuſiones diaboli cognoſcendas. Ca. xiij.

n Az ꝙ alios quoqꝫ ſaluare vos poſſe cōfiditꝭ ⁊ ſpe maioris lucri ad reuiſēdā patriā feſtiatis. audite ēt ſup hoc quādā abbatꝭ macharij fabulā. iocūdiſſime atqꝫ aptiſſime figuratā: quā ⁊ ille cuidā ſimilib⁹ deſiderijs eſtuāti medicinā oportuniſſime narratiōis ingeſſit. Erat inqt ī ciuitate quadā peritiſſim⁹ tōſor. q denarijs ternis vnūquēqꝫ detōdēs tenuē vilēqꝫ mercedē ſui opis acqrendo. ex hac eadē quātitate neceſſaria vict⁹ quotidie cōparabat. cēterūqꝫ denarios expleta omi corporis cura marſupio ſuo dieb⁹ ſingulis īſerebat. Sꝫ cū īdeſinēter hūc ꝯderet q̄ſtū. audiuit ī quadā lōge poſita ciuitate. ſingulorū ſolidorū ſingulos hoīes tōſori ꝑbere mercedē. Quo ille cōperto. q̄diu ero inqt hac mēdicitate ꝯtētus. vt triū denariorū ſtipē cū labore cōgraꝫ. cū poſſiꝫ illo ꝑgēs īgēti ſolidorū q̄ſtu diuitias ꝯgregare. Itaqꝫ ſumēs artꝭ ſue ꝓtinus inſtrumēta expēſis ī ſūptu oībus q̄ hic multo tpe collecta fuarat. ad vrbē illā q̄ſtuoſiſſimā cū ſūmo labore ꝑuenit. Ubi cuꝫ ea qua īgreſſus ē die ſꝫ id qđ cōpererat ab vnoquoqꝫ mercedē ſui opis recepiſſet ad veſperā ſe videns grādē ſolidorū numerū cōgſiſſe. ad macellū letus īgredit eſcas refectōi ſue neceſſarias coēptur⁹. Quas cū cepiſſet magno ſolidorū ꝑcio cōparare: expēſis ī ꝑexiguo victu vniuerſis quos acqſierat ſolidis ne vni⁹ qdē denarij ītulit lucrū. Cūqꝫ ita ſingulꝭ dieb⁹ acqſitionē ſuā vidiſſet īſumi vt nō ſolū nihil redigere ſꝫ vix īpaꝫ quotidiane ſubſtātie neceſitatē poſſet explere apđ ſemetipꝫ recogitās: reuertar igt ad ciuitatē meā illūqꝫ repetā tēuiſſimū q̄ſtuꝫ: ex quo mihi expleta oī corporis cura. qđ ad ſuſtētationē ſenectutis accreſceret quotidiana exuberātia ꝯferebatur. Qđ quāuis ꝑuū videret ⁊ tenue: ñ mediocrē tñ ſūmā iugi ꝑcebat augmento. Queſtuoſior qppe mihi fuit ille nūmoꝝ ꝙ iſte ſolidoꝝ imaginarius q̄ſt⁹: ex quo nō ſolū nihil exuberat qđ recōdā. ſꝫ ēt vix ipſa quotidiani victus neceſſitas ſuſtinetꝰ. Et idcirco recti⁹ nobis ē hūc ſolitudinis h⁹ tenuiſſimū fructū indirupta iugitate ſectari. quē nulle ſeculares cure. nlle mūdane diſtētiōes. nulla cēodoxie ac vanitatꝭ arrodat elatio. nulle ſollicitudies diurne neceſſitatꝭ iminuāt. Meli⁹ ē eni modicū iuſto ſup diuitias peccatoꝝ mltas. ꝙ affectare lucra illa maiora q̄ ēt ſi parata fuerit q̄ſtuoſiſſima ꝯuerſiōe multoꝝ. neceſſitate tñ mūdane ꝯuerſatōis ⁊ quotidianis diſtētionū diminutōib⁹ abſumētꝰ. Melior nāqꝫ ē ſꝫ ſniaꝫ ſalomonis. pugillus vn⁹ cū reqe. ꝙ duo pugilli cū labore ⁊ ꝓſūptiōe ſpūs. Quib⁹ illuſiōib⁹ atqꝫ diſpēdijs oēs admodū īfirmos neceſſe ē īplicari. q cū ēt ð ſua ſalute ſīt dubij ipſiqꝫ adhuc magiſterio atqꝫ īſtitutiōe egeāt aliena ad cōuertēdos alios ⁊ regendos diabolicis illuſiōib⁹ inſtigātꝰ. qqꝫ ēt ſi potuerit lucri aliqđ ex quorūdā ꝯuerſiōe ꝯgrere. īpatiētia ſua atꝫ incōditꝭ morib⁹ qcqđ acqſierint ꝓfligabūt. Illud nāqꝫ eis qđ Aggeus ꝓpheta ðſcribit eueīet. Et qui mercedes ꝯgregat. miſit eas ī ſacculū ꝑtuſū. Uere enīꝫ lucra ſua ī ꝑtuſū ſacculū ꝯdit. q qcqđ ꝑ aliorū conuerſionē videtꝰ acqrere. ītēperantia cordis ſui ⁊ quotidiana animi diſtentione diſpergit. Itaqꝫ fiet vt dum vberiora lucra per aliorꝫ credunt inſtitutionēꝫ parare ſe poſſe. etiā ſua correctione priuētur. Sunt enīꝫ qui ſe diuites ferunt nihil habētes: ⁊ ſūt qui ſe humiliant in multis diuitijs: ⁊ melior eſt vir in ignobilitate ſeruiens ſibi ꝙ qui dignitatēꝫ ſibi acquirit ⁊ indiget pane.

¶ Interrogatio vnde nobis talium cogitationuꝫ error irrepſerit. Ca. xiiij.

g Ermanus. Satis congrue nobis his cōparationibus diſputatio tua illuſionuꝫ noſtrarum manifeſtauit errores: quorū cauſas ⁊ curationes ſimiliter optamus agnoſcere: ⁊ vnde acciderit nobis iſta deceptio pariter cupimus edoceri. Nulli etenīꝫ dubium eſt neminē admoduꝫ poſſe remedia malis valitudinibus adhibere: niſi eum qui ipſas morborum origines ante predixerit.

¶ Reſpōſio de tripartito aīe motu. Ca. xv.

a Braam. Omnium viciorum vnus fons atqꝫ principium eſt: ſcđm qualitatem vero partis illius ⁊ vt ita dixerim mēbri qđ in anima fuerit viciatuꝫ: diuerſa vocabula paſſionū corruptionūqꝫ ſortitur. Quod nōnunqꝫ etiā morborū corporaliuꝫ probatur exēplo: quoruꝫ cuꝫ vna ſit cauſa in diuerſa tamē egritudinuꝫ genera ꝓ qualitate membrorū que fuerint occupata diſtiguitur. Etenīꝫ cuꝫ arcēꝫ corporis. i. caput vis noxij humoris obſederit. cephalargie procreat paſſionēꝫ. Cuꝫ vero aures oculos ve peruaſerit: in othagicum ſiue ophtalmicuꝫ vertitur morbuꝫ. Cunqꝫ ſe ad articulos quoſqꝫ ⁊ ad manuuꝫ ſūma tranſfuderit. articularis atqꝫ cyragrica dicitur valitudo. Cuꝫ autē ad peduꝫ ima defluxerit: podagra mutato nomīe nuncupatur: totqꝫ vocabulis vna atqꝫ eadēꝫ noxij humoris origo diſtinguitur. quot mēbroruꝫ ceperit portiones. Eodēꝫ modo de viſibilibus ad inuiſibilia tranſeuntes: anime noſtre partibus atqꝫ vt ita dixeriꝫ mēbris viꝫ cuiuſqꝫ vicij ineſſe credamus. Quaꝫ cū ſapiētiſſimi quiqꝫ tripartite diffiniāt eſſe ṽtutis: neceſſe ē vt aut logicon. i. rationabile: aut thyancon. i. iraſcibile: aut epithymeticon. i. cōcupiſcibile: eius aliquo corrumpatur incurſu. Cuꝫ ergo aliquēꝫ ex his affectibus vis noxie obſederit paſſionis. pro illius corruptione etiaꝫ vicio nomē imponitur. Naꝫ ſi rationabilēꝫ eius partēꝫ vicioruꝫ peſtis infecerit. cenodoxie. elationis. inuidie. ſuperbie. preſumptionis. contentionis. hereſeos vicia procreabit. Si iraſcibilem vulnerauerit ſenſuꝫ. furorēꝫ. impatientiaꝫ. triſtitiā. accidiā. puſilanimitatē. crudelitatē parturiet. Si ꝯcupiſcibilē vulnerauerit portionē. caſtriargiā. fornicationē. philargyriā. auaritiā ⁊ ðſideria noxia

2009 Ministerio de Cultura

terrenaq; generabit.

Rationabilem anime noſtre partem fuiſſe corruptam. Ca. xvi.

Et idcirco ſi fontē vicij huius ⁊ originē vul
e tis agnoſcere. rationabilē mētis veſtre atq;
anime portionē noueritis eſſe corruptā: ex
qua vel preſūptionū vł cenodoxie ſolēt vicia pullu
lare. Proinde hoc primū anime vobis vt ita dixeri
mēbruȝ recte diſcretiōis iudicio ⁊ hūilitatis v̄tute
curādū eſt. Quo viciato dū nō ſoluȝ ad ꝑfectionis
iā ꝑueniſſe faſtigia ſȝ etiā docere alios poſſe vos cre
ditis: ⁊ ad eruditionē ceterorū ſufficiētes atq; ido-
neos iudicatis: ꝑ elationē cenodoxie quā patefecit
veſtra ꝯfeſſio. ꝑuagationū vāitate raptamini: quas
amputare deinceps abſq; difficultate poteritiſ. ſi vere
diſcretiōis vt dixi hūilitate fūdati. q̄ laborioſū q̄q;
difficile ſit vnicuiq; noſtrū ſaluare animā ſuā menti
veſtre cōtritiōe diſcatiſ: ⁊ itimo cordis affectu nō mo
do lōge vos ab illa docēdi p̄ſūptiōe ſubmotos. ver
ē̄t adhuc egere doctoris agnoſcatis auxilio.

Quod infirmior pars anime diabolicis temptatiōibus prima ſuccumbat. Ca. xvij.

Adhibete ergo huic mēbro vel parti aīe ve
a ſtre quā ſpecialiť dixim⁹ vulnerată vere hu
militatiſ medelā: q̄ qm̄ ceteris aīe v̄tutib⁹ in
vobis quātū apparet īfirmior ē. neceſſe ē vt diaboli
ce īfeſtatiōi p̄ma ſuccūbat. Queadmodū ei īgruēti-
b⁹ qbuſdā iiurijs. q̄ vel ex accidēti labore vł d̄ aeris
corruptiōe gignūtur fieri ē̄t i corporib⁹ hūanis ſo-
let vt illa q̄ fuerit īfirmiora caſib⁹ iſtis p̄ma cōſētiāt
atq; ſuccūbāt: cūq; peculiari⁹ i eis morb⁹ īſederit re
liquas quoq; ꝑtes corporis eadeȝ peſte tabefaciat:
ita ⁊ aīaȝ vniuſcuiuſq; nr̄m flāte quodāmodo peſti
lēti halitu viciorū illa maxie paſſiōe neceſſe ē attem
ptari i qua tenerior atq; īfirmior ei⁹ portio validis
inimici nō tā fortiť reſiſtit ipulſib⁹: ⁊ ex illis ꝑiculū
captiuitatiſ icurrere i qb⁹ faciliorē ꝓditiōi aditū re-
ſerat icauta cuſtōdia. Sic nāq; balaā populū dī poſ
ſe decipi certa rōne collegit dās cōſiliū vt ex illa ꝑte
q̄ īfirmari nouerat filios iſrael ꝑniciosi eis laq̄i tede
rent: nō dubitās eos oblata copia feminarū. forni-
catōis ruia ꝓtin⁹ collapſuros: q2 ꝯcupiſcibiles aīe
eorū ꝑtes ſciebat eē corruptas. Ita ergo vnūquēq;
nr̄ȝ neq̄cie ſpiritales v̄ſuta malignitate p̄tēptāt illis
p̄cipue affectib⁹ aīe īſidioſos laq̄os p̄ſtruētes qbus
eā ſēſerit egrotare: vt vbi gr̄a cū viderint rōnabiles
aīe nr̄e ꝑtes eē viciatas. illo nos ordie decipere mo
liāť. quo achab regē ab illis ſyris deceptū ſcriptura
cōmēorat: q dixerīt. Scim⁹ qm̄ reges iſrael miſicor
des ſūt: põam⁹ itaq; ſaccos i lūbis nr̄is ⁊ funiculos
i capitib⁹ nr̄is ⁊ egrediamur ad r̄gē iſrael ⁊ dicem⁹.
Seru⁹ tu⁹ benadab dic̄: viuificeť aīa mea. Quib⁹ il-
le nō vera pietate ſȝ vana mīe laude: ſi adhuc igr vi-
uit frater me⁹ ē. Et hoc exēplo ē̄t nos rōnabiľ illius
p̄tis errore deceptos: ide icurrere offēſā dei faciant
vnde ꝯſequuturos mercedē ac recepturos nos pie
tatiſ p̄mia credebam⁹: ſimiliq; nobis ē̄t icrepatiōe di
caſ. Qr dimiſiſti virū dignū morte d̄ manu tua: erit
aīa tua ꝓ aīa ei⁹ ⁊ populus tu⁹ ꝓ populo ei⁹. Siue
cū imūdus ſpūs dicit. Egrediar ⁊ ero ſpūs mēdax
i ore oiuȝ ꝓphetarū ei⁹: ꝑ rōnabilē ꝓculdubio affe-
ctū quē letalib⁹ aptū notat īſidijs laqueū d̄ceptōis
ac morti itēdēs. Sic etiā herodē ꝑ iraſcibilē aīe por-
tionē ad illā tantorū īſontiū necē calidiſſimus ho-
ſtis ipegit: eo q̄ iſtā ꝓpēſius i eo notat eſſe viciatā.
Quod etiā de dn̄o noſtro idē ſpūs opinat⁹: cū his euȝ
trib⁹ aīe affectib⁹ tēptaſſet i quib⁹ omne hominū ge-
nus nouerat captiuari: nihil tamē tā v̄ſutis ꝓfecit i
ſidijs. Nā cōcupiſcibilē mētis eius aggreſſus ē ꝑteȝ
dicēs: dic vt lapides iſti panes fiant: iraſcibilē cū eū
ad expetēdū p̄ſentis ſeculi p̄tāteȝ ⁊ regna mundi h⁹
iſtigare cōat⁹ ē: rōnabilē cū ait: ſi filius dei es: mitte
te deorſū. In quib⁹ idcirco nihil eius ꝓfecit illuſio:
q2 nihil ſm̄ cōiecturaȝ ſuaȝ quā falſa opinatiōe ꝯce
perat repperit i eo eſſe viciatū. Unde etiā nulla ꝑs
aīe eius: inimici īſidijs attēptata ꝯſēſit. Ecce eni igr
veit p̄riceps mūdi hui⁹: ⁊ i me iueniet nihil.

Interrogatio an vtili deſiderio maioris ſilentij retraheremur ad patriam. Ca. xviij.

Erman⁹. Inter cetera illuſionuȝ errorūq;
g noſtrorū genera q̄ nos ad deſideriū patrie
nr̄e ſicut beatitudo tua ſolerti mentis ꝑſpe
xit ītuitu vana ſpiritaliū cōmodorū pollicitatōe ſtīā
mauerāt. ē̄t hec maxia exiſtit cā: q̄ iterdū a fratrib⁹
frequētari iugi ſecreto ac diuturno ſilentio ſȝ deſide
riū nr̄m nequaq̄ poſſum⁹ iherere. Per qd̄ neceſſe ē
curſū atȝ mēſurā quotidiāe ꝯtinētie quaȝ ꝑ caſtiga-
tionē corporis idiruptā ꝑpetuo cupim⁹ retētare: nō
nullis fratrib⁹ ſuꝑuenitētibus intercidi. Quod ſine du
bio nullaten⁹ in nr̄a ꝓuincia credim⁹ euēturū: i qua
aut nullū aut certe rariſſimū profeſſiōis huius virū
inuenire poſſibile eſt.

Reſpōſio de illuſione diabolica q̄ vaſtiōris ſolitudinis requieȝ repromittat. Ca. xix.

Abraā. Irratōabiľ atq; incōſiderate diſtri
a ctōis imo poti⁹ ſūmi tepori idiciū ē: nequa-
q̄ ab hoīb⁹ frequētari. Qui eī i hac quā ar-
ripuit via nimiū tardis paſſib⁹ gradiť ac ſȝ anterio
rē hoieȝ ꝯuerſat: equū ē vt ad eū nō dicā ſctoꝝ ſed
ne hoiuȝ qdē vllus adueniat. Uos aūt ſi vera atq;
ꝑfecta dn̄i nr̄i dilectiōe flagratiſ. ⁊ deū q vtiq; chari-
tas ē pleno ſpūs feruore ſectamini. ad q̄libȝ loca iac
ceſſibilia fugeritiſ. neceſſe ē ea ab hoīb⁹ frequētari: q̄
toq; vos ꝓpiores d̄o amoris diuini ardor effecerit:
tanto ad vos maior ſanctorū fratruȝ cōfluet multi-
tudo. Nō eniȝ pōt ſȝ ſententiaȝ dn̄i ciuitas abſcon
di ſupra montē poſita: quia diligētes me īqt domi-
nus glorificabo: ⁊ qui me contēnūt erūt ignobiles.
Uerūtamē noſce debetis hanc eſſe ſubtiliſſimaȝ dia
boli calliditatē: hanc occultiſſimaȝ foueaȝ: in quā mi
ſerabiles ⁊ incautos quoſq; precipitat: vt dum eis
maiora promittit neceſſaria quotidiani fruct⁹ emo-
lumenta ſurripiat: abſtruſiores ſcilicet ⁊ vaſtio-
res ſolitudines experiri debere perſuadens. eaſq;

2009 Ministerio de Cultura

velut miris amenitatibus cōſitas in eorū corde pi gens: ignota etiā quedā ⁊ q̄ penit⁹ nō ſunt loca velut cognita ac preparata noſtreq; poteſtati iam dedita ⁊ abſq; vlla difficultate poſſidēda cōfingit. Homines quoq; regiōis illius tractabiles ⁊ ad viā ſalutis ſequaces eē mētitur. vt dū illic vberiores fructus anime pollicet̄ preſētia lucra fraudulēter auertat. Nā cū vnuſqſq; hac vana ſpe a ſeniorū ſalutari cōtubernio ſeparat⁹ atq; omnib⁹ q̄ ſibimet fruſtra i ſuo corde depixerat fuerit deſtitut⁹: velut de ꝓfundiſſimo ſopore cōſurgēs nihil ex his que ſomniauerat expergefact⁹ iueniet. Itaq; eū diabolus maiorib⁹ vite huius neceſſitatibus ⁊ iextricabilib⁹ laqueis irretitū ne reſpirare quidē ad hec q̄ ſibi ipſe ꝓmiſerat aliquādo pmittet: eūq; nō iā illis quas ante vitauerat raris ac ſpiritalib⁹ fratrū viſitationib⁹ ſed quotidianis ſeculariū icurſionib⁹ obligatum. ne ad mediocrē quidē anachoreſeos quietē ac diſciplinam vnq̄ redire patietur.

¶ Quā vtilis ſit remiſſio i aduētu fratrū. Ca.xx.

Illa quoq; remiſſionis atq; humanitatis intercapedo gratiſſima q̄ nōnunq̄ pro aduētu fratrū iteruenire cōſueuit licet moleſta nobis ac fugiēda videat̄: tamē q̄ ſit vtil' ac ſalubris tā corpori q̄ ſpiritui noſtro paucis patiēter attendite. Sepe accidit n̄ dicā nouitijs ⁊ ifirmis ſ; ēt expletiſſimis atq; pfect̄: vt niſi mētis eorū directio atq; cenſura. qbuſdā mollita fuerit viciſſitudinū laxamētis aut i tepore ſpiritus aut certe in pernicioſā corporis valitudinē collabatur. Et idcirco a prudētibus atq; pfectis cū interceſſerit etiā fratrū crebra viſitatio nō ſolū tolerāda patiēter ſ; etiā gratāter eſt amplectenda. pmū q̄ ꝓuocat nos auidi⁹ ſemp ſolitudinis deſiderare ſecreta. nā quodāmodo curſum nrm̄ dū interpollare credit̄. ifatigabilē iugēq; cōſeruat. q ſi nullo interdū obice tardaret̄ vſq; ad finem ꝓtēdere idefeſſa ꝑtinacitate nō poſſet. deinde q̄ neceſſitatē reficiēdi corpuſculi cū fructu hūanitatis indulget. maiora nobis cōfert lucra cū iocundiſſimo corporis laxamēto q̄ illa ſūt que p abſtinētie fatigationē fuerāt acquirēda. Sup q̄ re aptiſſimā cōparationē antiq̄ narratōe vulgatā breuiter indicabo.

¶ Quō euāgeliſta iohānes vtilitatē remiſſionis oſtendiſſe dicatur. Ca.xxi.

Fert beatiſſim⁹ euāgeliſta Iohānes cū pdicē manib⁹ molliter demulceret. quendā ad ſe habitu vēatorio venientē ſubito ꝯſpexiſſe. Qui mirat⁹ q̄ vir tāte opiniōis ac fame ad tā pua ⁊ hūilia ſe oblectamēta ſubmitteret. tu ne es iqt ille Iohānes. cui⁹ fama ifignis atq; celeberrima me quoq; ſūmo deſiderio tue agnitōis illexit. Cur g̃ oblectamētis tā vilib⁹ occuparis. Cui btūs Iohannes. Quid ē qd̄ māu tua geſtas. At ille. Arcus iqt. Et cur ait nō eū tēſū vbiq; ſp circūfers. Cui ille rn̄dit. Nō oportet. ne iugi curuamie rigoris fortitudo laxata molleſcat atq; depereat. ⁊ cū oportuerit vt fortiora i aliquā ferā ſpicula dirigāt̄ rigore p nimietatē ꝯtinue itēſiōis amiſſo violētior ict⁹ n̄ poſſit emitti. Nec nr̄i iqt btūs iohānes ai te offēdat o iuuenis tā parua h̄ breuiſq; laxatio. q niſi remiſſiōe q̄dā rigorē itētiōis ſue iterdū releuet ac relaxet irremiſſo vigore lēteſcēs virtuti ſpiritus cū neceſſitas poſcit obſecundare nō poterit.

¶ Interrogatio qlit̄ itelligēdū ſit qd̄ i euāgelio dr̄. Iugū meū ſuaue ⁊ onus meū leue eſt. Ca.xxij.

Germanꝰ. Cū nobis illuſionū cunctarū remedia ꝯtuliſti ⁊ diabolice qb⁹ q̄tiebamur iſidie p doctrinā tuā dn̄o donāte dtecte ſūt: h̄ quoq; nobis ſiliter p̄camur ediſſeri qd̄ i euāgelio dr̄. Iugū meū ſuaue ⁊ on⁹ meū leue ē. Satiſ ei ꝓphetice illi ſnīe videt̄ aduerſū: q̄ dr̄. Propt̄ vba labiorū tuorū ego cuſtodiui vias duras. Quippe cū ēt apl's dicat: oēs q volūt pie viuer̄ i xp̄o. pſecutionē patiet̄. Quicquid autē durū ⁊ perſecutiōibus eſt refertū: nec leue poteſt eſſe nec ſuaue.

¶ Reſpōſio cū expoſitiōe ſententie. Ca.xxiij.

Abraā. Veriſſimā dn̄i ac ſaluatoris nr̄i eſſe ſniā experiētie ipſi⁹ facili ꝓbabim⁹ documento: ſi pfectōis viā legitie ⁊ ſ; voluntatē xp̄i fuerim⁹ aggreſſi. ⁊ mortificātes oia dſideria nr̄a ac volūtates noxias abſcidētes. nō ſolū nihil reſidere nobis d mūdi h⁹ cupiditate ſinerim⁹ p quā vtiq; cū libitū fuerit vaſtādi nos ac dilacerādi ptātē inimic⁹ iueniet: ſ; ēt nr̄i ipſi⁹ nō eē nos dn̄os ſeſerim⁹. illud aplicū i vitate cōplētes. Viuo aūt iā n̄ ego viuit vero i me xp̄s. Quid ei graue poterit eē. qd dūrū ei q iugū xp̄i tota mēte ſuſcepit: q vera hūilitate fūdat⁹ ſpq; ad dn̄i reſpiciēs paſſiōes. i oib⁹ q̄ ſibi fuerint irrogate letat̄ iiurijs dicēs: ꝓpt̄ qd̄ cōplaceo mihi i infirmitatib⁹. i ꝯtumelijs. i neceſſitatib⁹. i pſecutiōib⁹. i āguſtijs p xp̄o: cū ei iſirmor tūc fortior ſū ⁊ potens. Quo iquā familiaris rei crutiabit̄ dāno. q pfecta nuditate glorioſus. volūtarie ꝓ xp̄o offerēs vniuerſas h⁹ mūdi reſpuit facultates. oēſq; ei⁹ ꝯcupiſcētias general'r arbitrat̄ vt ſtercora vt xp̄ꝫ lucrifaciat. euāgelici illi⁹ p̄cepti meditatōe ꝯtinua cūctorū diſpēdiorū eſt⁹ deſpiciēs ⁊ excludēs. qd ei ꝓdeſt hoī ſi vniuerſū mūdū lucret̄. aie vo ſue dtrimētū patiat̄. aut quā dabit hō cōmutationē ꝓ aia ſua. Sup cui⁹ rei ꝑuatiōe triſtabit̄. q oia q̄ ab alijs auferri pn̄t ſua nō eē cognoſcit. illd iuicta vtute ꝓclamās. nihil itulim⁹ in hunc mūdū. haud dubiū q̄r nec auferre qd poſſum⁹. Cui⁹ aūt iopie neceſſitate ei⁹ ſupabit̄ fortitudo. q perā in via. es i zona. veſtē i tēpora habere nō nouit. ſ; cum ap'lo gloriat̄ i ieiunijs mult̄. i fame ⁊ ſiti. in frigore ⁊ nuditate. Quis labor: qd ve tā arduū ſenioris p̄ceptū. trāquillitatē pectoris eius poterit pturbare. q nullā habēs ꝓpriā volūtatē. oibus que ſibi fuerit impata. nō ſolū patiēter ſed etiā gratāter occurrit. noſtriq; ſaluatoris exēplo nō querit ſuā. ſed patris facere volūtatē. dicēs ⁊ ipſe ad patrē ſuū. verūtn̄ nō ſicut ego volo ſed ſicut tu. Quibus etiam iniurijs. qua pſecutione terrebit̄. imo qd ei nō etiam iocūdū poteſt eſſe ſuppliciū. q in omnibus plagis cū apo

2009 Ministerio de Cultura

ſtolis ſemper exultans.optat vt dignus habeatur pro nomine chriſti cõtumeliam pati.

¶ Cur amaruz iuguz ⁊ graue onus domini ſentiatur. Ca.xxiiij.

Vt aũt nobis ecõtrario iugũ chriſti nõ leue nec ſuaue videatur cõtumacie nr̃e eſt iuſti⁹ aſcribẽdũ:q diffidẽtia atq3 icredulitate deiecti.cõtra illius iperiũ imo cõſiliũ q ait.ſi vis ꝑfect⁹ eſſe vade vẽde ſiue dimitte omĩa tua.⁊ veni ſequere me.inepta ꝑuerſitate pugnam⁹:terrenaruz.ſ. facultatũ materijs retẽtis.quarũ cũ nexib⁹ animuz noſtrũ diabolus teneat illigatuz.qd ſupereſt niſi vt cũ voluerit nos a ſpiritalib⁹ gaudijs ſeparare.earũdez iminutione ac priuatiõe meſtificet:id verſutis fraudib⁹ elaborãs.vt cũ iugi illius ſuauitas ⁊ oneris leuitas.vicioſe cõcupiſcẽtie prauitate nobis fuerit aggrauata.ipſius facultatꝫ atq3 ſubſtantie quam nobis ꝓ rege ac ſolatio reſeruamus vinculis irretitos ſeculariũ curarũ flagris ſemꝑ excruciet.ex nobiſmetipſis quo dilaceremur ſculpẽs.Funiculis nãq3 peccatoꝝ ſuoꝝ vnuſqſq3 cõſtringitur: audiẽs ꝑ ꝓphetaz.Ecce omnes vos accẽdentes ignẽ accincti flãmis:ambulate in lumĩe ignis veſtri ⁊ in flãmis quas ſuccẽdiſtis.Per hec ſiqdẽ vt ſalomõ teſtis ẽ: vnuſqſq3 ꝑ que peccauerit ⁊ puniet.Ipſe eñ nobis tormẽto ſũt quib⁹ vtimur voluptates:⁊ oblectamẽta huius carnis atq3 delicie carnificũ vice in ſuũ retorquẽtur auctorẽ.qꝛ neceſſe ẽ eũ q facultatibus priſtinis opibuſq3 ſuffultus eſt.nec itegrã humilitatez cordis nec mortificationẽ plenã noxiaruz ſuſcipere voluntatũ.His aũt virtutuz patrocinãtib⁹ iſtrumẽtis oẽs vite p̃ſentis anguſtie ⁊ cũcta que inimicus põt inferre diſpẽdia nõ modo patiẽtiſſime verũ etiã iocũdiſſime ſubſtinent.quib⁹ rurſuz exulãtibus elatio tã pnicioſa ſuccreſcit vt etiã leuiſſima cõtumelia mortiferis ipatiẽtie ictibus vulneremur.dicaturq3 nobis per Hieremiã prophetã.Et nũc qd tibi vis in via egypti.vt bibas aquã turbidã.Et nũc qd vis tibi cũ via aſſyrioꝝ.vt bibas aquã flumis.Arguet te malitia tua.⁊ auerſio tua icrepabit te.Scito ⁊ vide qꝛ malũ ⁊ amarũ eſt reliqſſe te dñm deũ tuuz.⁊ nõ eſſe timorez mei apud te dicit dñs.Quod ergo iugi dominici mirifica ſuauitas amara videt ⁊ ſentitur.qd eſt niſi qꝛ eã auerſiõis noſtre amaritudo corrũpit.Quod diuini oneris tã iocũda leuitas igraueſcit.qd ẽ niſi qꝛ euz a quo ſuſtinebamur cõtumaci preſũptiõe cõtẽnimus.qppe cũ euidẽter idipſum ſcriptura teſtet dicẽs.nã ſi ãbularẽt ſemitas rectas. iueniſſent vtiq3 ſemitas iuſtitie leues.Nos inquaz eſſe manifeſtuz ẽ.q ſemitas dñi rectas ac leues.prauis duriſq3 deſiderioꝝ exaſperam⁹ cautib⁹.q viaz regiã apoſtolicis ac ꝓphetieis ſilicib⁹ cõmunitã ſãctoꝝq3 oĩuz atq3 ipſi⁹ dñi veſtigijs cõplanatã amẽtiſſime deſerẽtes deuia qq3 ac dumoſa ſectamur.⁊ p̃ſẽtiũ oblectaminũ illecebris obcecati ꝑ obſcuros ipeditoſq3 vicioꝝ ſẽtib⁹ calles laceratis crurib⁹ ⁊ dirupta illa nuptiali veſte reptam⁹:nõ mõ acutiſſimis ṽepꝛiũ aculeis ꝯfigẽdi:ſ3 ẽt viruletoꝝ ſ̃pẽtum vel ſcorpionũ illic latitãtiũ ictib⁹ vulnerãdi.Tribuli eñ ⁊ laquei ĩ vijs prauis q aũt timet driz abſtiebit ab eis.De talib⁹ ⁊ alibi dñs ꝑ ꝓphetã.oblit⁹ ẽ mei igt popul⁹ me⁹:fruſtra libãtes ⁊ ipigẽtes i vijs ſuis i ſemitꝫ ſeculi vt ambularẽt ꝑ eas in itinere nõ trito. Vie eñ ſ̃3 ſẽtẽtiã ſalomonis nihil operãtiũ ſtrate ſũt ſpinis:fortiũ ṽo trite ſũt:⁊ ita ab itinere regio deuiãtes ad illaz metropoli ciuitatez vbi noſter curſus indeclinabiliter ſemꝑ debet eſſe direct⁹ nõ poterũt ꝑuenire.Qd etiã eccleſiaſtes ſignificanter expreſſit. labor ingens ſtultoꝝ affliget eos q nõ cognouerũt ire in ciuitatez illaz:ſcilicet hieruſalem celeſtez que eſt mater omniuz noſtruz.

¶ Quid vtilitatꝫ ꝯferat tẽptationũ icurſio.ca.xxv.

Quiſqs aũt i ṽitate huic mũdo r̃nũciãs ſuꝑ ſe tulerit iugũ xp̃i ⁊ didicẽit ab eo quotidianis iuriaꝝ exercitijs erudit⁹.qꝛ mitꝫ ẽ ⁊ humil' cõde:i cũctꝫ tẽptatõib⁹ mãebit ſꝑ imobil' oĩaq3 illi coopabũt i bonũ.Verba eñ dei ſ̃m abdiã ꝓphetã bõa ſũt cũ eo q r̃cte gradit.Et iteꝝ.Qꝛ r̃cte vie dñi ⁊ iuſti icedũt i eis.p̃uaricatores ṽo corruent in eis. Maiora igit nobis ꝑ collucrationẽ tẽptationũ laudis cõtulit p̃mia bẽigna erga nos grã ſaluatoris q̃3 ſi oẽm a nobis neceſſitatẽ certamis abſtuliſſet.Etenĩ ſublimioris p̃ſtãtioriſq3 ṽtutꝫ ẽ pſecutõib⁹ erũniſq3 vallatũ manere ſꝑ imobilẽ:⁊ aduerſũ ſe ſeuiẽtib⁹ cũctꝫ certũ de p̃ſidio dei atq3 itrepidũ ꝑdurare.hũaniſq3 icurſib⁹ velut armis iuicte ṽtutꝫ accinctũ glorioſiſſime de ipatiẽtia triũphare.⁊ acqrere qdãmodo de iſirmitate ṽtutẽ.qꝛ ṽt⁹ ĩ iſirmitate pficit.Ecce eñ dedi te iquit dñs i colũnã ferreã ⁊ i murũ ereũ ſuꝑ oẽm terrã regib⁹ iuda.p̃ncipib⁹ ⁊ ſacerdotib⁹ ei⁹ ⁊ omĩ populo terre ⁊ bellabũt aduerſũ te ⁊ nõ p̃ualebũt.qꝛ ego tecũ ſũ vt eruã te dicit dñs.Ergo ſ̃3 verã dñi traditionẽ via regia ſuauis ac leuis ẽ.l3 dura ⁊ aſꝑa ſẽtiat.Hic eñ ac fidelit̃ ſ̃uiẽtes cũ tulerit iugũ dñi ſuꝑ ſe ⁊ didicerit ab eo qꝛ mitꝫ ẽ ⁊ hũilis corde.iã quodãmodo terrenarũ paſſionũ deponentes ſarcinaz nõ laborẽ ſ3 requiẽ aĩab⁹ ſuis dño p̃ſtãte reperient.ſicut per hieremiã prophetã ipſe teſtatus ẽ dicens.State ſuper vias ⁊ videte ⁊ iterrogate de ſemitis antiquis q̃ ſit via bona ⁊ ãbulate in ea.⁊ inuenietis refrigeriuz animab⁹ veſtris.Fient nanq3 eis cõtinuo praua in directũ ⁊ aſpera in vias planas.⁊ guſtãtes videbunt quoniã ſuauis eſt domin⁹.audiẽteſq3 chriſtũ i euangelio proclamantẽ.venite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati eſtis.⁊ ego reficiam vos.depoſitis põderibus vicioꝝ ea que ſequuntur itelligent.quia iuguz meuz ſuaue eſt.⁊ onus meum leue.Habet ergo refrigeriuz via domini ſi ſcõz legẽ ipſius teneatur.Sed nos ſum⁹ qui dolores nobis atq3 tormenta turbulẽtis diſtentionib⁹ procuram⁹. dũ malumus vias ſeculi huius prauas atq3 peruerſas ẽt cũ ſũmo diſcrimĩe ac difficultate ſectari.Cuz ṽo h̃ mõ graue nob̃ ac durũ iugũ dñi fecerim⁹.blaſphemo iã ſpũ vl' d ipſi⁹ iugi vl' de xp̃i q illud iponit

duritie atq; aſperitate cauſamur. ſ; illud. Inſipien
tia viri corrũpit vias eius. Deũ autẽ cauſat corde
ſuo. Et ſm aggeũ prophetã cũ dixerim⁹ q2 via dñi
nõ dirigit. ꝯgrue reſpõdet nobis a dño. Nunquid
via mea non dirigit. Nonne magis vie veſtre ſunt
praue. Et re vera ſi cõpare volueris ſplẽdẽtẽ virgi
nitatꝭ florẽ ⁊ ſuaue olentẽ caſtimõie puritatẽ. tetris
ac fetidis libidinũ volutabris. qetẽ ſecuritatẽq; mo
nachoꝝ. ꝑiculis ⁊ erũnis qb⁹ mũdi hui⁹ hoies ipli
cant. paupertatis nr̃e requiẽ. edacib⁹ diuitiaꝝ triſtitijs
ac ꝑuigilib⁹ curis. qb⁹ nõ abſq; ſũmo vite periculo
diebus ac noctibus cõſumunt: ſuauiſſimũ iugũ chri
ſti onuſq; leuiſſimũ faciliime cõprobabis.

¶ Quẽadmodũ ꝑfecte abrenũciãtib⁹ cẽtuplũ in
hoc mundo repromittatur. Ca. xxvi.

P Roide ẽt illa retributio p̃miorũ qua ꝑfecte
renũciãtib⁹ i hac vita centuplũ dñs repro
miſit dicẽs. ⁊ ois q reliquerit domũ vel fra
tres aut ſorores aut patrẽ aut matrẽ aut vxorẽ aut
filios aut agros ꝓpter nomẽ meũ cẽtuplũ accipiet
i p̃ſẽti ⁊ vitã eternã poſſidebit: recte atq; v̇iſſime eo
dẽ ſenſu abſq; vlla fidei ꝑturbatiõe ſuſcipit. Mul
ti eni occaſione huius ſentẽtie nacti craſſo itellectu
hec in illo mille ãnoꝝ tpe carnalit ſãctis reſtituẽda
cõfirmãt. cũ vtiq; illud ſeculũ qḋ poſt reſurrectiõe;
futurũ dicũt. p̃ns itelligi nõ poſſe fateant. Multo ḡ
credibilius multoq; manifeſti⁹ eſt eũ q aliqḋ ſecula
riũ vel affectuũ vel bonoꝝ chriſto ſuadẽte ꝯtempſe
rit. a frib⁹ atq; cõſortib⁹ ꝓpoſiti ſui q ei ſpirituali glu
tino colligant: cẽtuplo gratiorẽ ẽt in hac vita recipe
re charitatẽ. Hãc ſiquidẽ quã iter parẽtes ac filios
atq; germanos cõiuges vel ꝓpiquos. ſiue ſocietas
copule ſeu ꝯſanguinitatꝭ neceſſitudo cõiungit: ſatis
breuẽ eſſe cõſtat ac fragilẽ. Deniq; ẽt hõi ac pij cu;
adoleuerit filij a parẽtũ domib⁹ nõnũq; ac ſubſtan
tijs excludũt: cõmunio quoq; cõſortij ꝯiugalis iter
dũ ẽt honeſta cã iteruenĩete diuellit: ſrm dirimit cha
ritatẽ ꝯtẽtioſa diuiſio. Monachi ſoli ꝑpetue ꝯiun
ctionis retinẽt vnitatẽ at; idiſcrete poſſidẽt vniuer
ſa: q omia ſua eẽ q̃ frz. omia frz credũt eẽ q̃ ſua ſunt.
Si ergo iſtis dieb⁹ qb⁹ carnalis copulat affectio di
lectiõis nr̃e gr̃a cõferat: ꝑfecto cẽtuplo hec dulcior
at; ſublimior ẽ. Recipiet ſane ẽt de ꝯtinẽtia ꝯiugali
maior cẽtuplo ſuauitas: ab illa q̃ eis iuicẽ ꝑ cõmixtio
nẽ ſexuũ p̃bebat. Pro leticia quoq; illa quã i vni⁹
agri ac dom⁹ poſſeſſiõe qs habuit: centuplo maiore
diuitiarũ gaudio ꝑfruet q i adoptionẽ trãſiẽs filioꝝ
dei vniuerſa q̃ eterni ſũt p̃ris vt ꝓpria poſſidebit: ⁊
affectu at; v̇tute ad imitationẽ veri illi⁹ filij ꝓclama
bit: omia q̃ h; p̃r mea ſũt: nec iã cũ vlla penali diſtẽ
tiõis ac ſolicitudinis cura. ſ; ſecurus ac let⁹ velut in
ꝓprijs vbiq; ſuccedit audiens quotidie ſibimet ab
ap̃lo p̃dicari. oia eni vr̃a ſũt: ſiue mũd⁹. ſiue p̃ſentia:
ſiue futura: ⁊ a ſolomõe: fidelis viri tot⁹ mũdus di
uitiarũ ẽ. Habes ergo iſtã cẽtupli retributionẽ: i ma
gnitudie meriti. ⁊ i diſcretiõe tã icõparabilis q̃litatꝭ
exp̃ſſa;. Neq; eni ſi ꝓ eris aut ferri aut vilioris cu
iuſq; metalli certo põdere tãtũdẽ põderis ſ; auri q̄ſ
piã reddidiſſet. nõ ẽt ãpli⁹ q; cẽtuplũ reſtituiſſe vide
ret: ita cũ ꝓ ꝯtẽptu voluptatũ atq; affectuũ terreno
rũ ſpirituale gaudiũ ⁊ p̃cioſiſſime charitatꝭ iocũditas
repẽſat: ẽt ſi ipſe ſit numerus: centuplo tñ hec maior
atq; p̃clarior ẽ. Et vt hoc euidẽti⁹ crebra repetitiõe
reddat: vxorẽ antea i paſſiõe fragilis deſiderij poſſi
debã hãc eãdẽ i honore ſãctificatiõis ⁊ v̇a chriſti di
lectiõe poſſideo. Una ẽ mulier: ſed centuplũ creuit
meritũ charitatꝭ. Si aũt ⁊ ꝓ ire ⁊ furoris ꝑturbatio
ne. iugẽ animi lenitatẽ: ꝓ ſolicitudinis ac diſtẽtionis
angore. ſecuritatꝭ qetẽ: ꝓ ifructuoſa ſeculi hui⁹ pena
liq; triſtitia. ſalutaris triſtitie fructũ: ꝓ vanitate leti
tie tp̃alis. gaudij ſpiritual' appẽderis vbertatẽ: retri
butionẽ i horũ affectuũ cõmutatõe cẽtuplã ꝑuide
bis. Et ſi vniuſcuiuſq; vicij breui ac lubrice volu
ptati ꝯtrariũ virtutũ merita ꝯferãt: cẽtuplũ eẽ me
liora multiplicata iocũditas approbabit. Cẽtena
ri⁹ ei numer⁹ de ſiniſtra trãſfert i dexterã: ⁊ l; eãde;
i ſupputatõe digitoꝝ figurã tenere videat. nimiu;
tñ quãtitatꝭ magnitudie ſupcreſcit. Fiet eni vt q he
di formã gerere videbamur i leua: ouis meritũ trãſ
lati ꝯſequamur ad dexterã. Nũc ad quãtitatẽ earũ
rerũ q̃s ꝓ ꝯtẽptu mũdialiũ cõmodorũ nobis i hoc
ſeculo chriſtus reſtituit trãſeam⁹: p̃cipue ſm euãge
liũ marci ita dicẽtꝭ. Nemo ẽ q reliqt domũ aut frẽs
aut ſorores aut matrẽ aut filios aut agros ꝓpt me
⁊ ꝓpt euãgeliũ: q nõ accipiet cẽties tãtũ: nũc in tpe
hoc domos: frẽs ⁊ ſorores ⁊ mr̃es ⁊ filios ⁊ agros
cũ ꝑſecutiõib⁹ ⁊ in ſeculo futuro vitã eternã. Cẽtu
plã nãq; frm parẽtũ ve recipiet quãtitatẽ. q̄ſqs p̃ris
vni⁹ vel matris ſeu filij ꝓ chriſti noie charitate ꝯtẽ
pta. i omniũ q chriſto deſeruiũt dilectionẽ ſinceriſſi
mã trãſiit: ꝓ vno. ſ. tot iueniẽs patres frẽſq; feruẽtio
re ac p̃ſtãtiore ſibi affectiõe deuictos. Multiplica
ta etiã domorũ atq; agrorũ poſſeſſiõe ditabit q̄ſqs
vna domo ꝓ chriſti dilectiõe relecta inumera mõa
ſterioꝝ habitacula tãq; ꝓpria poſſidebit: i quacũq;
orbis ꝑte velut i ſue dom⁹ iure ſuccedens. Quomo
do eni nõ cẽtuplũ ⁊ ſi dñi nr̃i ſnie ſupadijci aliquid
fas ẽ pluſq; cẽtuplũ recipit. q decẽ vl' vigiti ſuoꝝ mi
niſteria ifida ⁊ coacticia dereliquẽs. tot igenuoꝝ ac
nobiliũ ſpõtaneo fulcit obſeqo. Qḋ ita eſſe ẽt vr̃is
experimẽtis ꝓbare potuiſtis: q ſingulis patrib⁹ ma
tribuſq; ac domib⁹ derelictꝭ. q̃libet mũdi ꝑtẽ fueritꝭ
igreſſi. p̃res: matres: frẽſq; inumeros domos quoq;
⁊ agros ſeruoſq; fideliſſimos abſq; vllo ſolicitudi
nis labore ꝯquiritꝭ: q vos vt ꝓprios dños ſũmis ſu
ſcipiũt. amplectũt. fouẽt. venerãt officijs. S; hoc in
q; ſancti miniſterio merito ac fiducialit ꝑfruent. qui
ꝑus i ſuitutẽ fraternitatꝭ ſemetipſos ſuaq; omia vo
lũtaria deuotiõe ſubdiderit. Recipiẽt eni ſm ſniam
dñi libere. id qḋ ipſi alijs depẽderunt. Quiſqs aũt
h hũilitate ſincera ꝯſortibus ſuis ante nõ detulerit
quomodo deferri ſibi ab alijs patiẽter admittit. cũ
grauari ſe eoꝝ obſequijs intelligat poti⁹ q; foueri. q
accipe mauult fratrũ q; deferre famulatu;. Hec tñ

2009 Ministerio de Cultura

omnia nõ cũ remiſſa ſecuritate.nec cũ inerti oblecta
tiõe pſpiciet.ſʒ ſm vbũ dñi cũ ꝑſecutiõibus.i.cũ ꝑſ-
ſuris ſeculi huiꝰ.ac ſũmis angoribꝰ paſſionũ:qꝛ ſic il
le ſapiẽtiſſimꝰ cõteſtat.q ſuauis ⁊ ſine dolore ẽ:i ege-
ſtate erit.Regnũ eteñ celorũ nõ deſides.ñ remiſſi:ñ
delicati.ñ teneri.ſʒ violẽti diripiũt.Qui ergo hi vio
lẽti ſũt.Nẽpe illi q nõ alijs ſʒ volũtatibꝰ ſuis ꝑcla-
rã iferũt violẽtiã.q direptiõe laudabili omĩ ſe pñtiũ
rerũ voluptate fraudantes voce dñica egregij dire-
ptores ꝓnunciant.⁊ ꝑ huiuſcemodi rapinã regnuʒ
celorum violenter inuadunt.Regnum enim celorũ
ſecunduʒ ſentẽtiam dñi viʒ patit.⁊ violẽti diripiũt.
illud.Iſti ꝓfecto ſũt laudabiles violẽti.q viʒ faciũt
ꝑditiõi ſue.Homo eñ vt ſcriptũ eſt i doloribꝰ labo
rat ſibi.⁊ viʒ facit ꝑditiõi ſue.Perditio nr̃a ⁊ oble
ctatio vite pñtis.⁊ vt expꝛeſſius dicã executio deſi-
derioꝝ voluntatũq; noſtrarũ.quas ſi qs ab aĩa ſua
ſubtraxerit ac mortificauerit.glorioſã ꝓfecto ⁊ vti-
lẽ ꝑditiõi ſue viʒ facit.abnegãs dũtaxat ei iocũdiſſi
mas volũtates.quas ꝑ ꝓphetã ſmo diuinꝰ frequen
ter icuſat dicẽs.Quia i diebus ieiunij vr̃i inuenitur
voluntas vr̃a.Et iterũ.Si auerteris a ſabbato pe-
dẽ tuũ facere volũtatẽ tuã in die ſancto meo ⁊ glori
ficaueris eũ dñ nõ facis vias tuas.⁊ nõ iuenitur vo
luntas tua vt loquaris ſermonẽ.Cui etiã ꝯtra bea-
titudo ꝓmittat cõfeſti ꝓpheta ſubiũgit.tũc ingens
delectaberis ſup dñʒ ⁊ ſuſtollã te ſup altitudinẽ ter
re.⁊ cibabo te hereditate iacob patris tui.os eñ dñi
locutũ eſt.Et idcirco dñs nr̃ atʒ ſaluator vt nobis
amputãdarũ voluntatũ noſtrarũ formã traderet.
nõ veni inqt facere voluntatẽ meã.ſʒ voluntatẽ eiꝰ
q miſit me.Et iterũ.Nõ ſicut ego volo ſʒ ſicut tu.
Quã virtutẽ illi ſpecialiter exercẽt q i cenobijs cõ
morãtes ſenioris regũtur iperio.qui nihil omio ar
bitrio ſuo agũt.ſʒ volũtas eorũ ex voluntate pẽdet
abbatis.Poſtremo vt iã diſputatiõis huiꝰ ſermo
claudat.nõne obſecro ẽt i hoc cẽtuplã grãʒ euidẽtiſ
ſime q fideliter chriſto deſeruiũt cõſequũtur.duʒ ꝓ
noĩe eius a ſũmis pricipibꝰ honorant.ac licet ipſi hu
manã gloriã reqrãt.venerabiles tñ ẽt i pſecutionũ
anguſtijs iudicibꝰ cũctis ac poteſtatibꝰ fiunt.quoꝝ
vilitas ẽt mediocribꝰ forſitã deſpicabilis eẽ potuiſ-
ſet.vel ꝓ obſcuritate natalium vel ꝓ ꝯditiõe ſuili.ſi in
ſeculari cõuerſatiõe manſiſſent.Pro chriſti aũt mi
litia nemo ſtatus calũniã cõmouere.nemo obſcuri
tatẽ generis audebit opponere.qui potius illiſ ipſiſ
viliſſime cõditiõis opprobrijs qbꝰ cõfundi ⁊ dehõ
neſtari ceteri ſolent chriſti famuli glorioſius nobili
tãtur.Qđ euidẽtiꝰ i abbate iohãne.q i illa heremo
q̃ lyco oppido adiacet cõmorat.poſſumꝰ approba
re.Qui ꝑobſcuris maioribꝰ natꝰ ita ꝓ chriſti noĩe
vniuerſo pene hũano generi admirabilis factꝰ eſt.
vt eũ ipſi quoq; rerũ pñtiũ dñi q mũdi huiꝰ atq; ipe
rij gubernacula retinẽtes etiã potẽtibus cunctis re
gibuſq; terrori ſunt.velut dominũ venerẽtur.⁊ ora
cula eius de tã lõgiquis regiõibꝰ expetentes.iperij
ſui apicẽ ⁊ ſtatũ ſaluẗ belloꝝq; ꝓuentꝰ illius oroni
bus meritiſq; cõmittãt.¶ Tali beatꝰ abraã de illu
ſionis noſtre vel origine vel medela diſputatiõe di-
ſeruit:atq; oculis quodãmodo noſtris cogitationũ
quas diabolus auctor igeſſerat ꝓpalauit inſidias.
noſq; ad deſideriuʒ vere mortificationis accendit:
quo etiã multos licet incõpto hec omnia ſermõe di
geſta ſint credimus inflãmãdos.Naʒ licet ſũmoꝝ
patrũ flagrãtiſſimos ſenſus tepida eloquij noſtri fa
uilla contexerit:plurimorũ tamẽ algore qui remoẗ
verborũ cineribꝰ viuacitatẽ latentium ſenſuũ ſuſci-
tare voluerit caleſaciẽduʒ putamꝰ.Sed ad vos o
ſãcti fratres nõ vtiq; hũc ignẽ quẽ dñs venit mitte
re in terraʒ ⁊ quẽ nimiũ ardere deſiderat:ita ſpiritu
preſumptionis elatus emiſi vt quaſi feruentiſſimũ
propoſituʒ vr̃m caloris huius adiectione ſuccẽde-
reʒ:ſed vt vobis maior apud filios eſſet auctoritas
ſi id quod ipſi nõ mortuo verborũ ſono ſed viuo do
cetis exemplo:etiam ſũmorũ atq; antiquiſſimoruʒ
patruʒ precepta cõfirment.Supereſt vt me pericu
loſiſſima hactenus tẽpeſtate iactatuʒ nunc ad tutiſſi
mum ſilentij portum ſpiritalis orationuʒ veſtraruʒ
aura comitetur.

¶ Explicit collatio abbatẽ Abraã đ mortificatiõe.

¶ Expliciunt vigintiquatuor collationes ſancto-
rum patrum conſcripte ab Iohãne heremita qui ⁊
Caſſianus dicitur.Impreſſe apud venetias Anno
dñi.Mcccc.lxxxxj.

Regiſtrum huius operis.
A b c d e f g h i k l m n o p q r s.
Omnes iſti ſunt terni extra.b.qđ eſt quinternuʒ.

2009 Ministerio de Cultura

2009 Ministerio de Cultura

Ministerio de Cultura

2009 Ministerio de Cultura

2009 Ministerio de Cultura

2009 Ministerio de Cultura

2009 Ministerio de Cultura

I - 11
I 9
2009 Ministerio de Cult